BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
14
15 A
24/7

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu

17 14
C C
37 33

Coll. Rom. Soc. Jesu Cat. inscript.
Ex legato Card. Polen.

Opus Ioannis Eremite: qui &
Caſſianus dicitur: de Inſtitu
tis cenobioꝝ: Origine:
cauſis & remediis
uitioꝝ: Colla
tionibuſqꝫ
patrũ: in
cipit.

¶ Auctoꝛ quis ac qualis fuerit: quos libꝛos: ad quos ⁊ de quibus ſcripſerit: commendaticia breuiſqꝫ expoſitio.

I Lluſtris pꝛudēs ac facundus inter eccleſiaſticos ſcriptores claruit Joānes Caſſianus: de cuius eleganti facūdia. Gennadius pꝛesbyter in libꝛo viroꝝ illuſtrium inter alia ſic ſcribit. Caſſianus inquit natus Scytha: Conſtantinopoli a Joāne magno Epiſcopo diaconus oꝛdinatus: apud Maſſyliā pꝛesbyter: cōdidit duo monaſteria viroꝝ ⁊ mulieꝝ: q̄ vſqꝫ hodie extant. Scripſit experiētia magiſtrante libꝛato ſermōe: ⁊ vt apertius dicā: ſenſu verba inueniēs: ⁊ actione linguā mouens: res omniū monachoꝝ pꝛofeſſioni neceſſarias: ⁊c̄.

¶ Multa etenim pꝛeclarus hic vir ſcripſit: inter que etiam cōpertas in Egypto vitas patruꝫ doctrinaſqꝫ ⁊ regulaꝝ variis ad plurimos libꝛis expoſuit.

¶ Scripſit equidem ad Caſtoꝛem Epiſcopuꝫ de inſtitutis cenobioꝛum de oꝛigine ⁊ cauſis curationibuſqꝫ octo pꝛincipalium vitioꝛum libꝛos duodecim.

¶ Digeſſit pꝛeterea collatiōes cū pr̄ibus egyptijs habitas. Ad Leōtiū q̄dē ep̄m ⁊ fratrē Helladiū collatiōes decē i Scythica heremo cōmorātiū patrū: vꝫ Moyſi duas: de deſtinatiōe monachi ac fine. Et de diſcretiōe. Paſnutij vnā: d̄ triplici ad ſeruiēdū deo vocatiōe ⁊ renūciatiōe. Danielis vnā: d̄ pugna carnis aduerſus ſpiritū: ⁊ ſpūs aduerſus carneꝫ. Serapionis vnā de impugnatione oiuꝫ vitioꝝ. Theodoꝛi vnā: de pꝛoſperis ⁊ aduerſis huius ſeculi: ⁊ cauſis flagelloꝝ dei. Sereni duas: d̄ ſpiritalibus nequitijs. Et de pꝛincipatibus ac poteſtatibus. Iſaac duas: de qualitate oꝛationis. Et de eiuſdē iugitate.

¶ Ad Honoꝛatū ep̄m ⁊ Eucheriuꝫ: ſeptem alias trium anachoꝛetarum in thebaida Egypti heremo cōſiſtentiū hoc eſt: Cheremonis tres: de perfectione: de caſtitate: ⁊ de pꝛotectione dei. Neſterotis duas de ſcientia ſpiritali. Et d̄ chariſmatibus diuinis. Joſeph duas de amicitia vera. Et de diffiniendo: id eſt pꝛomittendo vel non diffiniendo.

¶ Poſtremo ſeptem alias ad Jouinianū. Mineruiū. Leontiū ⁊ Theodoꝝ: que ſunt quinqꝫ abbatum in vlterioꝛis Egypti partibus habitantium. id eſt Pyamonis vna: de tribus antiquis monachoꝛum generibus ⁊ quarto nuper exoꝛto.

ROMA

Joannis vna : de vita cenobitica ⁊ eremitica. Pynufij vna:
de ſatiſfactione penitētie. Theone tres:de remiſſione quinqua
geſime:de nocturnis illuſionibus. Et de eo quod dicit apoſto
lus. Non enim quod volo bonum facio:ſed quod odi malum
hoc ago. Abraham, vna:de mortificatione.

¶ Que certe ipſius memorati viri opuſcula multam edifica/
tionem cōtinent animarū:⁊ luculento ſermone niteſcūt. Nec
iter plurima ātiquoꝝ ſcripta queq̄ʒ ad ſpiritales ꝑfectus atq̄ʒ
perfectiōis apicē tendēti:vtilius aliquid arbitror legiſſe.

¶ Unde ⁊ Caſſiodorus monaſterij ſui fratres ad huius vene
randi patris ſcripta ꝑlegēda exhorando:ſic ſcribit. Caſſianū
inquit presbyterū qui conſcripſit de inſtitutione fidelium mo/
nachoꝝ ſedulo legite : frequenter audite. Qui inter ipſa ſancti
propoſiti initia:octo principalia vitia dicit eſſe fugienda. Hic
noxius motus animarū ita cōpetenter iſinuat:vt exceſſus ſuos
hominem pene videre faciat ⁊ vitare compellat:quos aut ea
confuſione caliginis ignorabat.

¶ Et beatus pater Dominicus:vt hiſtoria de eius vita cōſcri
pta teſtatur:librum illum qui Collationes patrum inſcribitur
ſtudioſe legens ac vigilanter intelligens:ſalutis in eo rimatus
ſemitas:ad magnum perfectionis apicem peruenit.

¶ Notabiliū dictoꝝ iuxta alphabeticum ordinem libroꝝ Joānis Caſſiani: annotatio.

¶ De littera. A.

ABBAS Joānes rigat lignū aridū. lib. 4. c. 23.
Abbas Pynufius fratrum pedibus prouoluitur. libro. 4. cap. 30.
Abbas Macharius mortuum ſuſcitat: collatione. 15. cap. 3.
Abbas Abrahā vbera mulieris arida lacte abundare facit: ⁊ claudū curat. colla. 15. cap. 4. ⁊. 5.
Abbas Paſnutius proſternit ſe ad veniā in limine eccleſie. col. 18. c. 15.
Abrenūciatio qd ſit. libro. 4. ca. 34.
Abrenunciatio non prodeſt ſi implicamur dimiſſis. libro. 4. cap. 36.
Abrenunciantis preparatio contra temptationes. libro. 4. cap. 38.
Abrenunciās ad perfectionē ſine caritate contendens. colla. 1. cap. 6.
Abrenunciationū tria genera. collatione. 3. cap. 3. 6. ⁊. 7.
Abrenunciatio exterior non prodeſt abſq; interiori. colla. 3. cap. 7.
Abrenūciatio malorum deſcribitur. colla. 4. cap. 20. ⁊. 21.
Abinentia ſpiritalis puritatem cordis generat libro. 5. cap. 21.
Abſtinentia corporalis quare exerceatur. libro. 5. cap. 22.
Abſtinentia ſenis comedentis ⁊ ad hoc eſurientis libro. 5. cap. 25.
Abſtinentie temperamentū quomodo ſit ſeruandū. colla. 21. cap. 22.
Abſtinentiam noſtram celare debemus. colla. 5. cap. 19.
Abſtinentiā cur interdū temptatio carnis ſequat. colla. 22. cap. 2. ⁊. 3.
Accidie natura deſcribit. lib. x. ca. x.
Accidia quanta diſpendia inferat menti. libro. 10. cap. 2.
Accidia qbus generibꝰ ſuperat monachum. libro. 10. cap. 2.
Accidia cecat mentem ab omni virtute. libro. 10. cap. 4.
Accidie duplex eſt impugnatio. lib. x. cap. 5.
Accidia capti quomodo collabūtur libro. 10. cap. 6.
Actionis ordo mutatur ſine culpa propter effectū ſtudij. col. 17. c. 14.
Actualis pfectio duplici ratione ſubſiſtit. colla. 14. cap. 3.
Actualis perfectio erga multa ſtudia deriuatur. colla. 14. cap. 4.
Actuū pteritoꝝ recordatio quouſq; ſit habenda. colla. 20. cap. 7.
Adam vniuerſarum rerū naturas nouit. colla. 8. cap. 21.
Agonis carnalis ſimilitudo ad certamen ſpiritale. libro. 5. cap. 12.
Agonis ſpiritalis fundamentum in quo collocetur. libro. 5. cap. 17.
Agonis mundialis purificatio. libro. 6. cap. 6.
Ambidexter vir perfectus figuraliter nuncupat. colla. 6. cap. 10.
Amicitiarū genera diuerſa ſunt. collatione. 16. cap. 2.
Amicitia indiſſolubilis virtutū paritate federatur colla. 16. cap. 3.
Amicitia perpetua tātū iter pfectos ſtare poteſt. colla. 16. cap. 5.

Amicitia quomodo poſſit inuiolabiliter retentari.colla.16.cap.6.
Amicitie iuramento firmate idirupte ſtare nõ poſſunt.colla.16.cap.28.
Amor dei cõparatur viro qui a muliere deſeritur.colla.13.cap.8.
Anachoretarũ principium ⁊ ordo. colla.18.cap.6.
Anachorete qualia loca debeant expetere colla.24. cap.5.
Angelum ſathane pro angelo lucis ſuſcipit hero.colla.2.cap.5.
Angeli non ſunt putãdi immutabilis eſſe nature. colla.6.cap.16.
Angeli creati probantur ante celum ⁊ terram. colla.8.cap.7.
Angelorum lapſus ⁊ diaboli deſcribit colla.8.cap.8.
Angeli duo ſingulis hoībus ſunt deputati.colla.8.cap.17.
Anime perpetuitas ⁊ natura deſcribitur.colla.1.cap.14.
Anime ⁊ aquarie mole comparatio.colla.1.cap.18.
Anime decor ⁊ feditas in quibus cõſiſtat.colla.6. cap.8.
Animarum tres ſũt ſtatus.col.4.c.19.
Anime mobilitas.colla.7.cap.3.
Anime ſtatus ⁊ virtus.colla.7.c.4.
Anima naturaliter nũq̃ poteſt eſſe ocioſa.colla.7.cap.4.
Anime perfectio ⁊ ſimilitudo.collatione.7. cap.5.
Anime mobilitas plume vel pennule cõparatur.colla.9.cap.4.
Anima immunda non tradere nec percipere poteſt ſcientiam ſpiritalẽ colla.14.cap.14.
Anime naturaliter iſunt ſemina virtutum.collatione.13.cap.12.
Anime motus tripertitus diſtinguitur.colla.24.cap.15.
Anime pars inferior primo ſuccumbit tẽptationibus. col.24.cap.17.
Archebij epiſcopi vita laudabilis.libro.5.cap.37.
Arma chriſtianorum q̃ ſint q̃ ad ꝓliorũ exercitia ꝑparentur.col.7.c.5.
Artes omnes proprium finem habẽt colla.prima. cap.2.
Artis magice auctor quis fuit collatione.8.cap.21.
Athletis chriſti in corpore conſtitutis pugna non deeſt.libro.5.ca.19.
Auaricie morbus q̃ꝫ pernicioſus ſit. libro.7.cap.2.
Auaricie morbus difficulter repellit libro.7. cap.6.
Auaritia vnde generetur ⁊ quanta mala ipſa generet.libro.7.cap.7.
Auaricia omnes virtutes impedit. libro.7.cap.8.
Auarus monachus nõ poteſt ꝑmanere fixus ĩ cenobio.libro.7.cap.9.
Auarus monachus graui labori ſe ſubijcit.libro.7.cap.10.
Auari monachi requirunt feminas ꝑ cuſtodia pecuniarum. libro.7.c.11.
Auaricie morbus triplex eſſe diſtinguitur.libro.7. cap.14.
Auari monachi teſtimonio colorato ſe defendunt. libro.7.c.16.
Auaricia ſuperatus ignominioſus redditur.libro.7.cap.20.
Auaricia qualiter debeat ſuperari. libro.7.cap.21.
Auarus eſſe poteſt nõ habens pecunias.libro.7.cap.22.

Auaricia nõ poteſt vinci niſi nuditate.libro.7.cap.24.
Auaricia paruum exitum ſortitur.libro.7.cap.25.
Auaricia lepra aïe infert.lib.7.c.26.
Auaricia victoriam nuditate cõquirit.libro.7.cap.28.
Auariciã vincere poteſt pſeuerans i monaſterio.libro.7.cap.31.
Auaricie ꝛ naturaliũ vitioꝝ differẽtia.colla.5.cap.8.
Auctoritatem quidã annoꝝ numeroſitate vſurpant. colla.2.c.13.
Auctor huius libri binomius fuit. libro.5.cap.35.
Auctor huius libri non tantũ audita ſed viſa narrat.In prologo primo qui incipit.Ueteris.
Auctor monachorum in primordio fidei quis fuit.libro.2.cap.5.
Auctores a quibus cingulus monachoꝝ habet exordiũ.libro.1.cap.2.
Auctores baculorũ qui a monachis deferunt. libro.1.cap.9.

De littera.B.

BACULOS quare deferãt monachi. li.1.c.9.
Baſilij ſentẽtia de virginitate ſua. li.6.c.19.
Baſilij ſententia contra auarũ monachum.libro.7.c.19.
Blaſphemus traditur immundiſſimo ſpiritui.libro.11.cap.20.
Bella carnalia non obtinens ſpiritaliter pugnare non poteſt.libro.5.capitulo.16.
Bellum auaricie extra naturã eſſe dicitur.libro.7.cap.1.
Beneficium nuditatis non prodeſt cupidis.libro.7.cap.22.
Bonitas humana ſi diuine bonitati cõparetur nõ eſt bona.col.23.ca.4.
Bono ſummo nemo poteſt iugiter intendere. colla.23.cap.5.
Bonum principale conſiſtit in diuina cõtemplatione.colla.1.cap.8.
Bonum malum : ꝛ medium huius mundi. colla.6.cap.3.
Bonũ velle cõfortat ꝛ dirigit deus. colla.13.cap.xj.
Bonum principale non propter inferius bonum debet exerceri.collatione.21.cap.15.
Bonũ principale quomodo a ceteris bonis diſcernatur.colla.21.ca.16.
Bonũ multiplex conſumauit Paulus apoſtolus.colla.23.cap.2.
Bonum quod apoſtolus ſe perficere non poſſe teſtatur. col.23.cap.3.

De littera.C.

CALCIAMENTIS quare non ſint vſi monachi i Egypto.libro.1.ca.10.
Chananeorũ terra quondam fuit ſemini ſem deputata. collatione.5. cap.24.
Carminum ſecularium quõ poſſumus obliuiſci. colla.14.cap.12.ꝛ.13.
Carnis vocabulũ in ſcriptura diuerſimode exponitur.colla.4.cap.10.
Caſtitas ſanctimonia nũcupatur.libro.6. cap.15.ꝛ.16.
Caſtitatis ꝛ continentie differentia. libro.6.cap.4.ꝛ coll.12.cap.xj.

Caſtitas peculiaris gratia eſt inter munera dei libꝛo.6.cap.6.
Caſtitatis cuſtodiam augere debet pꝛemium.libꝛo.6.cap.17.
Caſtitas ſine humilitate obtineri nõ poteſt. libꝛo.6.cap.18.
Caſtitas excellens abbatis Sereni. colla.7.cap.1.⁊.2.
Caſtitatis gradus ⁊ differẽtie deſcribuntur.colla. i2.cap.7.
Caſtitatis naturã inexperti cognoſcere nõ poſſunt.colla.12.cap. 8.
Caſtitatis perfecte ſigna.collatione .i2. cap.8.
Caſtitati non nocet carnis cõmotio accidẽs per ſomnũ. col.i2.cap.io.
Caſtitatis dulcedinẽ ſoli agnoſcunt qui experiuntur.col.i2.cap.13.
Caſtitatis poſſibilitas ĩ quo tempoꝛe poſſit agnoſci.col.i2.cap.i5.
Caſtitatis finis debitus.collatiõe.i2. capitulo.i6.
Caſtitatem imaginariã philoſophi habuerunt.col.i3.cap.5.
Caſtitatis inſtrumenta abſqꝫ auxilio dei retinere non poſſumus. collatione.i3.cap.6.
Caſtitatis exemplũ famoſum agricolle.col.i4.cap.7.
Caſtitatis perfecte reuelatio. collatione.i5.cap.io.
Cellam deſerere quantũ detrimentũ fit.col.6.cap.i5.
Cellã tradit fratribus cũ vtenſilibus ſuis archebius.libꝛo.5.cap.37.
Cellulas repetere ⁊ inhabitare qualiter debeamus.lib.2.cap.i5.
Cenobite qualiter in congregatione viuere debeant.libꝛo.4.cap.4i.
Cenobitarũ pꝛofeſſio quibus auctoribus ſit inſtituta.col.i8.cap.5.
Cenobitarũ vtilitas ad differentiaꝫ heremitaꝝ.colla.19.cap.6.
Cenobij ⁊ monaſterij differẽtia.collatione.i8.cap.io.
Cenobij ⁊ ſolitudinis fructus deſcribuntur.colla.19.cap.8.
Centurio euangelicus tenet ſimilitudinẽ anime perfecte.colla.7.cap.5.
Cheremonis abbatis etas: inceſſus ⁊ excuſatio.colla.xj.cap.4.
Cheremonis abbatis verba de caſtitate. colla.i2.cap.i.
Chꝛiſtus quomodo ſolus abſqꝫ peccato temptatus ſit.col.5.cap.5.
Chꝛiſtus qua ratione temptatus ſit a diabolo.colla.5.cap.6.
Chꝛiſtus cur aut humilis aut gloꝛificatus appareat. col.io.cap.6.
Chꝛiſtus non tantum facti ſed ⁊ volũtatis inſpectoꝛ eſt.collatione.i6. capitulo .22.
Chꝛiſtus ſolus abſqꝫ peccato. collatione.22.cap.9.
Chꝛiſtus ſolus abſqꝫ vulnere peccati vicit diabolum.col.22.cap.io.
Chꝛiſtus ſolus venit in ſimilitudinẽ carnis peccati.colla.22.cap.xj.
Chꝛiſtus tẽptatur in vitijs quibus ⁊ pꝛimus homo temptatus eſt. collatione.5.cap.6.
Cibi quotidiani optimus modus. collatione.2.cap.19.2i.22.⁊.26.
Ciliciniam veſteꝫ quare patres refutauerunt.libꝛo.i.cap.3.
Cingulus monachoꝝ a quibus oꝛtuꝫ habuerit. libꝛo.i.cap.2.
Cinguli ſpiritalis ſacramentum. li/

bro primo.cap.12.
Cogitationes prauas quomodo ex/ cludere debeamus. libro.6.cap.13.
Cogitationū ſtatus deſcribitur. col/ latione.prima.cap.16.
Cogitationum noſtrarū triplex prin cipium.colla.prima.cap.19.
Cogitationum quadruplex diſcretio. colla.prima.cap.22.
Cogitationū diſcretio ad ſimilitudi nem nūmularij.col.prima.ca.20.
Cogitationes ſenioribus patefacere debemus. col.2.cap.xj.
Cogitationes noſtras quomodo co gnoſcant demones.col.7.cap.15.
Cogitationes noſtras demones qui buſdam coniecturis eliciunt.colla/ tione.7.cap.16.
Cogitationes bone difficilius cuſto [illegible] iciātur. colla.9.cap.7.
Cog[illegible] mutabilitas. colla/ tione.[illegible]
Cogitationū [illegible] arcana manife ſtant. colla.24.cap.i.
Cogitatiōes ſuas quomodo debeat monachus cuſtodire.coll.24.ca.6.
Cognitio ſpiritaliū rerū quomodo apprehendatur. colla.14.cap.2.
Colobije quare vtantur monachi.li bro primo cap.5.
Comedere et bibere extra menſam ꝙ illicitum ſit.lib.4.cap.18.
Comedendi tempus atꝙ menſura. colla.21. cap.23.
Cōmotiones noſtro vitio nō aliorū excitātur i nobis.lib.9. ca.5.7.6.
Comparatio eius qui deſtinata fer re contendat.colla.i.cap.5.
Cōmuniōe dominica nūꝙ ſe dignū aliquis indicare debet.col.22.ca.6.
Cōcupiſcētias carnis qualiter extin/ guere debeamus.libro.5.cap.xj.
Concupiſcentia ſpiritus quid ſit. col latione.4.cap.xj.
Concupiſcentia carnis aduerſus ſpi ritū quid nobis proſit.col.4.ca.15.
Concordia ſex vitiorū et diſſidentia duorū ab eiſdem.col.5.cap.10.
Confidentie proprie periculum. col/ latione.2. capi.xj.
Compunctionū cauſe diuerſe ſunt. colla.9.cap.26.
Compunctionum diuerſe ſunt quali tates.col.9.cap.27.
Conſilium pauperum et ſimplicium non debemus reſpuere.In prologo primo qui incipit.Ueteris.
Conſilio fideli anxietas magna re/ mouetur.colla.17.cap.3.
Contemplationis conatus ad ſimi/ litudinem Marie et Marthe. col/ latione prima.cap.8.
Contemplatio dei multifarie conci/ pitur.col.prima.cap.15.
Cōtentiones religioſorū pro vilibus rebus.colla.prima.cap.6.
Contemnentes magna occupantur aliquādo paruis.colla.4.cap.21.
Cordis ſtabilitas quomodo poſſit acquiri.colla.10.cap.14.
Correptionum diuerſarum regule.li bro.4.cap.16.
Criminoſum habetur ſi quis ſuum quippiam dixeriſt.libro.4.cap.13.
Crux noſtra timor domini eſt. libro 4.cap.35.
Crux impreſſa pectori et frōti nō ſinit demones approximare.coll.8.c.18.

Culpe fratrum quomodo puniantur libro.4.cap.16.
Culpe leuiores fuerũt nõnullis cauſa mortis.colla.6.cap.xj.

De littera .D.

DAMIELIS Abbatis vita deſcribitur. collatione.4. cap.j.
Debitũ creditoribus pro matre perſoluit archebius.libro.5. capitulo.38.
Decipientis & decepti pena innuit. colla.8.cap.xj.
Decimas fideliter offerentes cõmendantur.colla.21.cap.2.
Decimarum & primitiarum oblatio.colla.21.cap.3.
Dei volũtate vel permiſſu cũcta gerũtur.colla.3.cap.20.
Deo quedam ex conſuetudine nature noſtre aſcribimus.libro.8.ca.3.
Deo membra humana quare aſcribuntur.libro.8.cap.4.
Deus ſolus incorporeus dicitur collatione.7.cap.13.
Deus nihil qđ ſubſtantialiter malũ ſit creauit.colla.8.cap.6.
Deus in adiutorium meum intẽde: quãte ſit virtutis.colla.10.cap.10.
Deus ſepe inuitos nos trahit ad ſalutem.colla.13.cap.6.
Deus dijudicat vniuerſa ſm preſentes actus hominum.collatione.17. capitulo.26.
Demones quid poſſint i cogitationibus: & quid non poſſint. collatione.7.cap.15.
Demones certi vnicuiq; vitio prelati ſunt.colla.7.cap.17.
Demones quem modũ in pugnatione ſeruent. col.7.cap.19.
Demões ſunt vnius fortitudinis ad temptandum. col.7. cap.20.
Demones nõ ſine labore confligunt cũ hominibus. col.7. cap.21.
Demones nõ habent poteſtatem ledendi niſi permiſſi a deo.collatione.7.cap.22.
Demonum poteſtas imminuta eſt. col.7.cap.23.
Demones quomodo ſibi aditum preparent in corporibus hominũ. collatione.7.cap.24.
Demonum diuerſa ſunt ſtudia & voluntates.col.7.cap.31.
Demonior genera contra iuſtos dimicantia.col.7.cap.31.
Demonum inquietudo quã in aere ſemper exercẽt.col.8.cap.12.
Demonũ caſus & initium lapſus conrundẽ.col.8. cap.8.&.10.
Demonum pugna quã aduerſus ſe ipſos cõmouent. col.8.cap.13.
Demonũ ſubiectio quã ſuis principibus exhibent.col.8.cap.16.
Demones nihil aduerſus homines preualent niſi prius mentes poſſiderint.colla.8. cap.19.
Derelinqui interdum a domino vtile nobis eſt.col.4.cap.6.
Diabolus noſtro fini ſemper iſidiatur.libro.4.cap.37.
Diaboli illuſiones quibus incautos decipit.col.prima.cap.20.
Diabolus in claritate apparens credit eſſe nũcius iuſtitie.col.2.cap.7.

Diaboli peccatū quaſ ſine remedio ꝙ venia fit.col.4.cap.14.
Diabolus nullū decipere poteſt niſi eū qui præbuerit ſue voluntatis conſenſum.colla.7.cap.8.
Diabolus quomodo dicaſ mēdax ꝙ pater eius. col.8.cap.25.
Diffinitionibus apoſtolorum.ꝙ patrum non noſtris viuere debemus. libro.7. cap.18.
Diffinitionibus proprijs cōfidens perfectionis culmen aſcendere non poteſt.col.2. cap.24.
Diffiniendū nullis eſt de his que ad vſum humanum pertinent. collatio.17.cap.31.
Diffinitio immobilis in quibus ſit tenenda ꝙ in quibus reſcindenda. col.17.cap.29.
Diffinitio incauta veniabiliter mutatur.col.17.cap.8.
Diffinitiōibus noſtris nō debemus obſtinate adherere.col.17.cap.25.
Diſcretio inter nobiliſſima ſpiritus ſancti dona numeraſ.collatione.2. capitulo.j.
Diſcretio quanta bona conferat religioſo.colla.2.cap.2.
Diſcretionis bonum multipliciter in ſcripturis commendatur. collatione.2.cap.4.
Diſcretionis imperitia ſunt decepti Saul ꝙ Achab. col.2.cap.3.
Diſcretio principaliter ducit ad deū collatione.2. cap.2.
Diſcretionē appetere debemus. collatione.2. cap.16.
Diſcretio vera quomodo poſſideatur.colla.2.cap.10.
Diſcretiōis imperitia decepti. coll.2. capi.5.6.7.ꝙ.8.
Diſpenſatio dei inſcrutabilis eſt. collā.13.cap.17.
Diſſenſio quibus ꝺ cauſis naſcatur inter ſpiritales.collatione.16.ca.8.
Diſſenſionum cauſe ſpiritales ſunt amputande.col.16.cap.9.
Directio cordis in deum.collatione. prima.cap.13.
Dilectio naturaliter ineſt omnibus animantibus ſm genus ſuum.collatione.16.cap.2.
Diluuio iuſte puniti ſunt q ante peccauerunt.colla.8.cap.24.
Docere alios poſſe præſumentes corripiuntur.col.24.cap.16.
Dominice diei conſuetudo ad differentiam aliorꝫ dierū.lib.3.cap.11.
Dormire quare poſt matutinas diſſuadeaſ.lib.2.cap.13. Et li.3.ca.4.
Dormire quando ſit vituperabile ꝙ qū laudabile. libro.5.cap.29.ꝙ.31.
Diuitiarum triplex genus.collatione.3.cap.19.
Diuitias corporales tantum relinquens perfectus eſſe non poteſt.collatione.3.cap.10.

¶ De littera.E.

EBRIETAS nō tantum ex vino cauſatur. libro.5.cap.6.
Eligi quis debeat in prelatum.libro.2.cap.3.
Epiſtole parentuꝫ comburūtur antequā legantur.libro.5.cap.32.
Error hereticoꝝ deteſtabilis de Chri

ſto ⁊ latrone. colla.i.cap.14.
Erroꝛes nõ vere renunciantiũ manifeſtat ſenex. colla.24.cap.2.
Eſca delicatiſſima apud egypti monachos que ſit. lib.4.cap.xi.
Eſca quo fine ſumẽda ſit .lib.5.c.8.
Eſce ſumende tempus excedere non debemus libꝛo.5.cap.20.
Eſca monachi qualis eſſe debeat.libꝛo.5.cap.23.
Eſcam in cella ſenex nũq̃ ſolus accipiens.libꝛo.5.cap.25.
Eſca multiplex ſanctarũ ſcripturarum.colla.8.cap.3.
Euãgelij gratia quid conferat perfectis ⁊ infirmis.col.21.cap.6.
Euãgelij ſub gratia an ſub legis terroꝛe velimus conſiſtere:ſitum eſt in noſtra poteſtate.col.21.cap.7.
Euangelice perfectionis gratia quomodo quis pꝛobetur eſſe ſubiectus col.21.cap.34.
Euagatiõe coꝛpoꝛis magis aggrauatur,q̃ releuatur anxietas coꝛdis colla.24.cap.5.
Eunuchoꝛum tempoꝛ deſcribitur. collatione.4.cap.17.
Exauditiõis indicia ſunt multa. collatione.9.cap.32.
Exauditionis diuerſe ſunt cauſe. collatione.9.cap.34.
Excuſatio Caſſiani de inſtitutis patruz ſcribendis. Jn pꝛologo pꝛimo qui incipit Ueteris.
Excitatoꝛ fratruz ſolita hoꝛa debet cõmonere fratres. libꝛo.2.cap.17.
Exẽpla pfectionis ab vno vel a paucis expetere debemus.lib.4.ca.40.
Exẽpla virtutũ a paucis vel rariſſimis ſumamus.col.3.cap.7.
Exemplum de auaro monacho. libꝛo.7.cap.23.
Exemplũ de Juda contra moꝛbum auaricie.libꝛo.7.cap.23.
Exẽplum de fratre acidioſo.libꝛo.x. capitulo.20.
Exẽpluz regis Ezechie vana gloꝛia deiecti.libꝛo.xj.cap.x.
Exempluz regis Ozie vana gloꝛia ſuperati.libꝛo.xj.cap.xj.
Exẽplũ Joas regis iude quid ꝓpter ſuperbiã meruerit. lib.12.cap.21.
Exemplum fratris ieiuniũ differẽtis pꝛopter indebitũ finẽ.col.2.cap.24.
Exẽplũ de ruſtico qui caſtitatẽ cum vxoꝛe ſua tenuit.col.14.cap.7.
Exemplũ patiẽtie de quadam femina.colla.18.cap.14.
Exemplũ patientie de beato abbate Paſnutio.colla.18.cap.15.
Exemplum de fratre qui demonum cateruam vidit.col.7.cap.16.
Exempluz de fratre qui pꝛopter pollutiones a communione abſtinuit. colla.22.cap.6.
Expoſitio illius. Exercitatio coꝛpoꝛalis ad modicum vtilis eſt. colla. pꝛima.capitulo.10.
Expoſitio dominice oꝛationis collatione.9. cap.18.
Expoſitio illius. Omnibus omnia factus ſum.colla.17.cap.20.
Expoſitio verſiculi. Pꝛeueni i maturitate ⁊ clamaui. col.21.cap.26.
Expoſitio illius. Non qđ volo bonũ facio:ſed quod odi malũ hoc ago. colla.23.cap.1.2.3.⁊.15.
Expoſitio illius. Cõdelectoꝛ legi dei

ſecundum interiorem hominē. col latione.23.cap.xj.
Expoſitio illius. Scimus quoniam lex ſpiritalis eſt.colla.23. cap.12.
Expoſitio illius. Scio q̄ non habitat in me hoc eſt in carne mea bonum. colla.23.cap.13.
Expoſitio illius. Jugū meum ſuaue eſt.colla.24.cap.23.

¶ De littera. F.

FABULA de tonſorie mercede compoſita.collatione.24.cap.13.
Flagitiorum recordatio quāta mala inferat.col.20.cap.9.
Fratrū conſortia propter leſionē nobis factam non debemus deſerere. libro .9.cap.7.
Fratrum commotionē diſſimulatione contentioſa roborantes.collatione.16. cap.15.
Fratrū inimicitie quātū noceant ſpiritalibus viris.colla.16.cap.16.
Fraude & irritatione inducentes ad iram.colla.16.cap.18.
Ficus deferentes egrotāti:fame moriuntur libro.5.cap.xj.
Fides vera a ſolo deo preſtatur.collatione.3.cap.16.
Filij dei acceperunt in vxores filias hominū.colla.8.cap.21.
Finis in omnibus eſt conſiderādus colla.17.cap.9.
Finis cenobite quis ſit.collatione.19. capitulo .8.
Finis heremite quis ſit.collatione.19 capitulo.8.
Fornicatio duplici fine debellari debet. libro.7.cap.1.
Fornicatio ſtudio humano non pōt exinci.libro.6.cap.5.
Fornicatio vnde principaliter procedat.libro.6.cap.2.
Fornicationē & immūdiciā mortificare debemus.colla.12.cap.3.
Fornicationis recordationē tenuiſſimam admittere non debemus.collatione.19.cap.16.
Fornicatio quadruplex in ſcripturis inuenitur.collatione.14.cap.xj.
Fructus ſtudij ſpiritalis duoꝝ patrū deſcribitur.libro.5.cap.27.
Fructus penitentie.15. deſcribuntur. collatione .20.cap.8.
Fundatus imperfecte ad īteriora mala prolabitur.libro.12.cap.26.
Furtū cōmiſſum purgatur per verā confeſſionem. colla.2.cap.xj.
Furtum innocēti impingens:a diabolo poſſidetur.colla.18.cap.15.

¶ De littera. G.

GRATIArum actiones pro multis referre deo debemus.lib.12.ca.18.
Gratiarū actiones dicūtur cū quis beneficia dei recolit. collatione.9.cap.14.
Gratia dei humano conatu cōpenſari non poteſt.colla.13.cap.13.
Gratia dei tranſcendit humane fidei anguſtias.colla.13.cap.16.
Genera ſingulorum vitiorum quot ſint.colla.5.cap.xj.
Geatium ſeptem ſignificatio deſcri/

bitur.colla.5.cap.16.
Gentium ſeptẽ numerus ⁊ octo: quo modo debeat intelligi. colla.5.capitulo.17.⁊.18.
Gentes ſeptem cur iubeantur interfici: ⁊ vna mandetur deſeri. colla.5. capitulo.19.
Gentes decem cur Deus predixerit Abrae expugnandas ab Jſrael.collatione.5.cap.22.
Genuũ flexio quõ teneatur a veſpere ſabbati vſq; ⁊c.libro.2.cap.18.
Gule vitium principaliter expugnãdum eſt.libro.5.cap.3.⁊.xi.
Gule cõcupiſcentia quõ poſſit ſuperari. libro.5. cap.14.
Gule ⁊ fornicationis paſſio ⁊ curatio.colla.5.capitulo.4.
Gule natura ad ſimilitudinẽ aquile comparatur.colla.5.cap.20.
Gule perſeuerãtia quomodo nobis dominetur.colla.5.cap.21.
Gule vitio deuicto laborare debetis p ceteris virtutibus.col.5.ca.26.
Guloſi experiri non poſſunt interiores bois pugnas.libro.5.cap.13.

¶ De littera.H.

HABITUS monachorum. libro primo.ca.2.3.4.5.6.7.8.9.10.
Heremi que eſt i dyolco deſcriptio.libro 5.cap.36. Et collatione.18.cap.1.
Heremum expetere cur debeamus: ⁊ profectus eius qs fit. lib.8.cap.17.
Heremi que eſt iuxta vicũ thecue deſcriptio.colla.6.cap.1.
Heremus i qua Cheremõ: Neſteros ⁊ Joſeph ꝯuerſabanẽ.col.xi.ca.3.
Heremum quare reliquit abbas Joannes.colla.19.cap.3.
Heremi commoda diſcribuntur.collatione .19.cap.5.
Heremũ petentes non bene inſtituti piculo ſe tradunt.col.19.cap.10.
Heremita quõ poſſit vitia ſua agnoſcere.colla.19.cap.12.
Heremum intrans nondum a vitijs purgatus quomodo poſſit ſanari. colla.19.cap. 14.
Hereſis anthropomorphitarũ vnde traxerit originẽ.colla.10.cap.5.
Hypocriſis vtilis beati Pauli apoſtoli.colla.17. cap.20.
Hominis mors miſerabilis. colla.2. capitulo.5.
Horas diurnas cum additione operis perſoluunt.libro.3.cap.2.
Hore regulares vnde traxerint originem. libro.3.cap.3.
Humilitas precelſa abbatis Pynufij.libro.4.cap.30. Et col.20.c.1.
Humilitatis vera indicia. libro .4. capitulo.39.
Humilitas ⁊ timor dei: fundamenta euãgelica ſunt. libro.12.cap.31.
Humilitas ſincera abbatis Joãnis colla.19. cap.2.
Humiliari in veritate debẽt q ad pfectionẽ tendũt.col. 23.cap.10.
Humilis falſa cuiuſdã fratris elegãter irridet.col.18.cap.xi.
Humilitas vera q̃ ſit.collatione.18. capitulo.xj.
Humi diu precũbentem orando: duplex vexat malũ. libro.2.cap.7.

Humoꝝ genitaliū abūdātia quomodo caſtigetur. col.2.cap.23.
Humanitatē magnam oſtēdit btūs Serenus caſſiano. col.8.cap.i.

¶ De littera. I.

IACULIS ignitis ſauciatur icaute coꝛripiēs colla.2. cap. 13.
Ieiuniū ſabbati paſchalis vñ factū ſit Rome. lib.3.ca.x.
Ieiunioꝝ regula vniformis nō pōt ab oībus cuſtodiri.lib.5.cap.5.
Ieiunij menſura que ſit aſſumenda. libꝛo.5.cap.9.
Ieiuniū quotidianū qñ ſolui debeat ꝗ̄ñ nō.libꝛo.5.cap.24.
Ieiunia indiſcreta ⁊ vigilie quāti piculi ſint.col.2.cap.17.
Ieiunantes ex indignatione ꝙ̄ pꝛophani ſint. col.16.cap.19.
Ieiunio quidā laudem humanam aucupantur. col.21.cap.14.
Ieiunium quale bonum ſit.colla.21. capitulo.13.
Ieiuniū non eſt pꝛincipale bonum. colla.21.cap.14.
Ieiunij ratio ⁊ vtilitas deſcribitur. colla.21.cap.17.
Ieiunium non ſemper congruū eſſe dicitur colla.21.cap.18.
Ieiuniū cur reſoluaꝶ totis quinquageſime diebus.col.21.cap.19.⁊.20.
Ieiunij relaxatio vtrū nō obſit caſtitati.colla.21. cap.21.
Ieiuniū quadrageſime refertur ad anni decimas.colla.21.cap.25.
Illuſio abbatis Ioannis deſcribiꝶ. Col.2.cap.21.
Illuſio nocturna vnde pꝛocedat. libꝛo.6.cap.xj.
Illuſionū illecebꝛas quomodo a nobis repellere debeamus.col.22.c.6.
Impatiue decreta moꝛtem irrogāt. non impleta.col.21.cap.14.
Incētiuis carnis niſi humiliaremur grauius teneremur.col.14.ca.16.
Indicia vere humilitatis. libꝛo. 4. capitulo.39.
Indicia monitis ad purum excoctę. libꝛo.6. cap.22.
Indicia quibus ſupbia aīe ineſſe cognoſcitur.libꝛo.12.cap.29.
Indicia anime nōdū purgate.collatione.xj.cap.10.
Indicia quibus interni motus pꝛobantur extincti. colla.15.cap.10.
Indicia quibus a peccatis nos abſolutos agnoſcamus. col.20.cap.5.
Induſtria noſtra nihil ſine dei adiutoꝛio pꝛeualet.col.4.cap.5.
Inferioꝛes nō debēt cōtemni in collatione.col.16.cap.12.
Infirmitas carnis quō nō poſſit ob eſſe puritati coꝛdis.libꝛo.5.cap.7.
Infirmoꝛum qui necdū ſunt fundati mobilitas.col.14.cap.6.
Infirmi iniurias ferre non poſſunt. colla.16.cap.24.
Iniuria victus infirmitatē ſuā manifeſtat.colla.18.cap.13.
Iniurijs laceſſitus quō ſe habere debeat.colla.16.cap.36.
Inſtrumenta perfectionis deſcribuntur. libꝛo.2.cap.7.

Interrogare ſapienter: pars maxi/ma intelligentie eſt.colla.10.cap.9.
Intellectus efficacia per experientiā colligitur. col.x.cap.9.
Inuidia difficilius curatur ꝙ alia vitia.col.18.cap.17.
Joannis abbatis virtus eximia in the[illegible]ica vita. colla.19.cap.4.
[illegible]quanta mala generet. libro .8. capitulo p[illegible]o.
Iram non noxiā eſſe dicentes repro bantur.libro.8.cap.2.
Iracundie iuſta vel iniuſta commo tio.libro.8.cap.6.
Iracundie nihil eſt poſtponendum. colla.16.cap.7.
Iracundiā quomodo comprimere debeamus.colla.16.cap.27.
Ira i quo nobis ſit neceſſaria.lib.8. capitulo .7.
Irā aduerſus noſipſos ſuſcipere de bemus.libro.8.cap. 8.
Iram protrahentes arguuntur.lib. 8.capitulo .10.
Ire quis ſit finis. lib.8.cap.21.
Iram ad momentum non licet retē tari.libro.8.cap.12.
Ira in veteri lege prohibetur. libro 8.cap. 14.
Ire amputatio ſm euangelium. li/bro.8.cap.19.⁊.20.
Ira ſolitarios etiam amariſſime ve xat.col.5.cap.9.
Ire ⁊ diſcordie amaritudo ſex reme diis amputatur.col.16.cap.6.
Ire natura breuibus verbis exprimi tur.colla.16.cap.27.
Judicare neminē debemus. libro.5. capitulo.30.
Judicio proprio confidens a diabo lo decipitur.col.16.cap.xj.
Jugum meum ſuaue ⁊ onus meum leue eſt:quomodo intelligēdū ſit. colla.24.cap.22.
Jugum domini cur amarum ⁊ gra ue onus ſentiatur.colla.24.ca.24.
Juraui ⁊ ſtatui cuſtodire iudicia iu ſtitie tue:quomodo intelligat. col/ lacione.17.cap.29.
Juſtum interficiens merito bis pu/ nietur.col.6.cap.8.
Juſto tam proſpera ꝙ aduerſa pro ficiunt ad ſalutem.col.6.cap.9.
Juſtus vir non cere ſed adamātino ſignaculo ſimilis eſſe debet.colla.6 capitulo .12.
Juſtus ſepties cadit ⁊ ſurgit:quō in/ telligatur.colla.22.cap.13.

¶De littera.C.

CHARitatis ppetuita deſcribitur. col.1.cap.xi.
Charitatis ſublimitatē quibus gradibus aſcē/ dere debeamus.colla.xj.cap.7.
Charitatis affectu declinātes vitia. col.xj.cap.8.
Charitas de ſuis facit filios:⁊ ima ginem dei confert.col.xj.cap.9.
Charitatis perfectio eſt pro inimi/ cis orare. col.xj.cap.10.
Charitate nihil precioſius inueniri poteſt. colla.xj.cap.12.
Charitati nihil eſt preponendū. col/ latione. 16.cap.7.
Charitatis non ſolū res dei ſed etiā deus eſt.col.16.cap.13.

¶ Charitatis gradus deſcribūtur.col/ latione.cap.14.
Chariſmatū donatio tripertita diſ/ finitur.colla.15.cap.1.
Chariſmatum dona non in mirabi/ libus ſed in virtute conſiſtunt. col/ latione.15.cap.7.

¶ De littera.L.

L ABOrantibus adiutoriū dei tribuitur.libro.12.capitulo.14.
Laborem obtinēde pfe/ ctionis ſine miſericordia dei adipi/ ſci nō poſſumus. libro.12.cap.16.
Lapſus diaboli ⁊ āgeloꝝ.col.8.c.8.
Lachrymaꝝ perfuſio nō ſemp ſiſtit in noſtra poteſtate. col.10.cap.28.
Lachryme diuerſimode pfluūt ſm cōpūctionū diuerſitatē.col.9.c.29.
Lachryme nō debent extorqueri ab his qui tranſierunt in affectū virtutum.colla 9. cap.30.
Lapſus initium ipſius diaboli. col/ latione.8 .cap.10.
Lapſus ⁊ deceptio monachi meſo/ potameni. colla.2.cap.8.
Lapſus peccatoris ⁊ iuſti differēter ſe habent.colla.22.cap.13.
Laudant diuerſimode deum viui ⁊ mortui.colla.1.cap.14.
Lectiones ad menſaꝫ quibus auctoribus ſint inuente.lib.4.cap.17.
Ledi ab alio nō poſſumꝰ niſi prius a nobiſipſis ledamur.col.18.c.16.
Legitimi nō debēt ſe inuicē a ſalute animarū impedire. col.21.cap.9.
Lenticule grana ab economo reperta.libro.4.cap.20.
Leticia mētis cur mutet in meſticiā animi.coll.4.cap.2.3.⁊.4.
Liberū arbitriū quomō maneat cū diſpenſatione gratie diuine. colla/ tione.3.cap.12.
Liberū arbitriū adiutorio dei ſemp indiget.colla.3.cap.22.
Liberi arbitrij poteſtas ⁊ adiutoriū dei.colla.7.cap.8.
Liberi arbitrij īfirmitas.col.13.c.10.
Liberū arbitriū non eſt idoneū ad ſaluandū.colla.13.cap.18.
Libertas arbitrij ⁊ gratia dei.colla tione.13.cap.8.
Lignū aridum ex obediētia rigare non ceſſat abbas Joānes.libro.4. capitulo.24.
Luxuria. Supra vbi fornicatio.

¶ De littera.M.

M ALUM nulli inuito ab alio poteſt inferri.colla tione.6.cap.4.
Mala quēadmodū di/ catur deus creare.col.6.cap.6.
Mauortes monachoꝝ.lib.ꝑ.ca.7.
Mandatoꝝ dei itellectus a dño cō/ donatur.colla.3.cap.15.
Mandata ſupergredi ad exemplū Abrae Dauid ⁊ ceteroꝝ. colla. 21. capitulo.4.
Mādata maiora ſoluēs maximus in gehēna habebiť.coll.14.cap.9.
Matutina ſolēnitas quo tempore iſtituta ſit. libro.3.cap.4.
Matutinis horis pcipue debemus ſenſus nros occupare. col.21.ca.26.

Melotis quare vsi sint monachi in egypto.libro.p̃.cap.8.
Memoria dei qua cautione debeat a mōacho custodiri.col.23.cap.9.
Mens vtrū possit iugiter vna eadē q̃ꝫ qualitate durare. col.6.cap.14.
Mentibus humanis in queꝫ modū spiritus immundi copulētur.collatione.7.cap.10.
Mens nostra quibus ex causis aggrauatur.col.9.cap.5.
Mēdacio vtiliter ⁊ veniabiliter vsi sunt sancti.colla.17.cap.17.
Mendacio impune vsi sunt qui sub lege vixerunt. colla.17.cap.18.
Mendacium in veteri testamēto venabiliter vsurpatū fuit. collatione 17. cap.xix.
Mendaciū vtile ⁊ veritatē plerūq͂ noxiam apostoli censuerunt.collatione.17.cap.20.
Mendacium in quotidianis necessitatibus sepius incurrimus. collatione.17. cap.21.
Mendacij patrocinū sancti viri ꝑpter diuersas causas assumpserūt. colla.17. cap.25.
Mendacij perfugia quādo sint recipienda.col.17. cap.17.
Meritū vniuscuiusq͂ nō debet ex signis estimari.colla.15. cap.6.
Mercedis retributio ꝟm principalē mentis cōceptū.colla.17.cap.12.
Mirabilia que dominus peculiariter i sanctis suis operatur.collatione.12.cap.12.
Mirabilius est de se vitia q̃ꝫ de alio demones expellere. collatione.15. capitulo.8.
Monachi in ꝑmordio fidei a Marco normā acceperūt.libro.2.cap.5.
Monachus quāte placiditatis esse debeat.libro.8.cap.5.
Monachus debet vitare mulieres ⁊ episcopos.libro.xj.cap.17.
Monachi rudes quomodo exēplo seniorum debeant erudiri.collatione.18.cap.2.
Monachoꝝ tria genera intra egyptum sunt. col.18. cap.4.
Morum ornatus pluſq͂ signorum laudabilis est. colla.15.cap.7.
Mores bonos si habuerimus:cum omnibus cōuenire possumus. libro 9.cap.8.
Moribus disiūgi ⁊ habitatione cōiungi nihil prodest.coll.16.cap.3.
Mundus tria habet .s.bonū maluꝫ ⁊ medium.col.6.cap.3.

¶ De littera.N.

NATURALIS legis tēpore quō hoīes obnoxij fuerint pene.collatione.8.cap.23.
Naturalis legis tēpore iuste sunt puniti q peccauerūt.colla.8.cap.24.
Nequitiaꝝ differentia q̃ immundis spiritibus inest.colla.8.cap.18.
Nomina non sine causa sunt celestibus virtutibus indita.col.8.ca.15.
Nomina principatuū quare sortiantur spiritales nequitie. collatione.8 capitulo.14.
Nouicij quibus statutis exerceātur. libro.4. cap.8.
Nouicij cogitationes suas eclare vō

debent. libro.4.cap.9.
Monitꝗ obedientia etiã in naturali neceſſitate arceantur.lib.4.cap.x.
Nuditas queadmodũ poſſit ſuſten/tari.libro.7.cap.19.
Nuptie honorabiles non damnanť ſed approbanť.coll.21.c.10.

¶ De littera.O.

OBEDIENTIA fra/tris Joãnis. libro.4.ca pitulo .23.24.25.⁊.26.
Obediẽtia patris Mucij.libro.4.cap.27.
Obediẽtia patris Mucij:obediẽtie Abrahe cõparať.lib.4.cap.28.
Obediẽtia fratris ſportas diſtrahẽtis.libro.4. cap.29.
Obediẽtia abbatis Pynufij hortẽ excolentis.libro.4.cap.30.
Obſequia quotidiana qua diligen/tia ſeruari cõueniat.libro.4.ca.19.
Obſequiũ ſpõtaneũ quorundã fra/trũ.libro.4.cap.21.
Obſequij quotidiani ſtatutũ in egypto.libro.4.cap.22.
Obſeruãtia monachi ſm ſententiã beati Macharij.libro.5.cap.41.
Obſecratio eſt imploratio pro pec/catis. colla.9.cap.9.
Ocioſitas quõ amputata ſit a quodã fratre.libro.5.cap.39.
Ocioſi cõditiones deſcribit.libro.x. capitulo.6.
Ocioſos tanq̃ corrupta mẽbra fu/gere docet.libro.10.cap.7.
Ociũ quãta mala generet. libro.10. capi.7.⁊.15.
Ocioſis impertiẽda eſt humanitas. libro.10.cap.15.
Ocium docet eſſe fugiendũ.libro.x. capitulo.21.
Ocioſi correptio.libro.10.cap.16.
Ocij cauſa facit non eſſe cenobia.li/bro.10.cap.22.
Olei vas vnicum proijcit ad ſenio/ris imperium.libro.4.cap.25.
Omnibus non omnia conueniunt. collatione.14.cap.8.
Orandi diſciplinã.libro.2.cap.7.
Oratio ſubſequens pſalmũ. libro.2. capitulo.8.
Orationes cum quanto ſilentio per ſoluantur.libro.2.cap.10.
Orationes cum opere manuũ quõ exerceantur.libro.2.cap.24.
Orare non licet cuꝫ ſuſpenſo ab ora tione. libro.2.cap.16.
Orationis qualitas deſcribitur.col/latione.9. cap.2.
Orationum qualitates diuerſe ſunt colla.9. cap.8.
Oratio quõ pura ac ſincera eſſe po teſt.col.9.cap.3.
Orationum ſpecies quadripertita. colla.9. cap.9.
Orationes ꝓprie dicunť qbus aliqd vouemus deo. coll.9.cap.12.
Orationũ q̃ttuor ſpecies an vnicui/qꝫ ſimul ſint neceſſarie. col.9.c.15.
Orationuꝫ ſpecies ad quas nos de/beamus tẽdere.coll.9.cap.16.
Orationuꝫ quattuor genera ſunt a dño initiata.colla.9.cap.17.
Orationis dñice expoſitio.col.9.c.18
Orationis ſublimioris qualitas.col latione. 9.cap.25.

Orationis perfecte ſtatus ab Antonio deſcribitur.colla.9.cap.31.
Oratio itra cubiculũ ⁊ clauſo oſtio deferenda.colla.9.cap.35.
Orationis tacite ⁊ breuis vtilitas. colla.9.cap.36.
Oratio. Deus i adiutoriũ meũ itẽ de magne virtutis. coll.10.cap.10.
Operari nolentẽ iquietũ eſſe neceſſe eſt. libro.10.cap.8.
Operantur manibus qui cũ apoſtolo ſunt.libro.10.cap.9.
Operari manibus quare voluerit apoſtolus.libro.10.cap.10.
Operari docemur verbo ⁊ exemplo libro.10.cap.xj.
Operari nolens non manducet. libro.10.cap.12.
Operatio manuũ multa vitia ãputat.libro.10.cap.14.
Operatus eſt apoſtolus nõ tm̃ ſibi: ſed etiã alijs.libro.10.cap.18.
Operãtes manibus ꝓ ſuis ⁊ alioꝝ neceſſitatibus. libro.10.cap.22.
Opus manuũ ſuarum cõcremans. libro.10.cap.24.
Operatio inquieta fratris oſtendit ſeni per viſionẽ.colla.9.cap.6.
Operatiõis vtilitas ⁊ odij detrimẽtum.colla.24.cap.12.
Opera dei mirãda cõtremiſcat homo.colla.12.cap.12.
Opidum thenneſeos deſcribitur.collatione.xj.cap.1.
Ordo aſcendendi ad perfectionem. libro.4.cap.39.
Ordo prẽliandi erga vitia quomõ arripitur.colla.5.cap.27.
Ordo ſpecierũ ſuper orationis qualitate.colla.9.cap.10.

De littera .P.

PATIENTIAM nõ debemus ſpare ,de alioꝝ virtute.libro.4.c.42.
Patientia in moꝝ emẽdatione non in ſolitudine conſiſtit. libro.8.cap.15.
Patientes a nemine prouocati quibus cõparentur.libro.8.cap.18.
Patientia fornicationis ardorẽ extinguit.colla.12.cap.6.
Patientia ſecularibus ⁊ non fratribus impendẽtes ſub periculo ſunt. colla.16.cap.17.
Patientiã mẽtientes ſilẽtio fratres ad irã prouocãtes.colla.16.ca.18.
Patientia ficta ſepe plus ad iraꝫ ꝗ̃ ſermo ꝓuocat.colla.16.cap.23.
Patientia ſimulata quoꝝndã fratrũ.colla.16.cap.20.
Patientia nõ tantũ in labijs ſed in corde debet eẽ. col.16.cap.22.
Patientia vera quẽadmodũ poſſit acquiri.colla.18.cap.13.
Patiẽtia vera abſqꝫ tribulatiõibus non põt poſſideri.colla.18.cap.14.
Patientie exemplũ in quadã deuota femina.colla.18.cap.14.
Patientie grande exemplũ in beato Paſnutio.colla.18.cap.15.
Patiẽtie pfectio in quo fundamẽto collocetur.colla.18.cap.16.
Patiẽtia eximia cuiuſdam fratris. colla.19.cap.1.

Paſnutij conuerſatio ⁊ vita deſcri/ bitur.colla.3.cap.1.

Palmaꝝ genera quibus apoſtolus coronā agonis aſcēdit.lib.5.c.18.

Parentum ꝓuiſio de neceſſarijs monachos īterdicitur.collatiōe.24. capitulo .x.⁊.xj.

Parentū viciniā nō timēt q vitam Apollo ſtudent.colla.24.cap.9.

Parētes corpe deſeruiſſe ⁊ corde in/ tueri non ꝓdeſt.libro.5.cap.32.

Paſce ꝯſuetudo quomodo per egy/ ptum obſeruetur.col.10.cap.2.

Pax interior ⁊ abſtinētia ſpiritalis libro.5.cap.21.

Peccati corpus ⁊ eius mēbra deſcri buntur.colla.12.cap.2.

Peccatoꝝ pteritoꝝ recordatio quo/ uſqꝫ ſit habēda.colla.20.cap.7.

Peccatoꝝ obliuio vtilis eſt propter multa.colla.20.cap.9.

Peccato imunes ſe credentes lippis ſunt ſimiles colla.23.cap.6.

Peccato dicētes hoīeꝫ immunē: du/ plici errore tenenť.colla.23. cap.7.

Peccata bene intelligere paucorum eſt.colla.23.cap.8.

Peccatū mortale nō leui ſed diutur na penitudine purgať.col.23.c.15.

Peccati corpus qd ſit.collatione.23. capitulo.16.

Peccatores immūdos oēs ſancti ſe confeſſi ſunt. colla.23.cap.17.

Peccato ſancti ⁊ iuſti nō ſunt imu/ nes.colla.23.cap.18.

Peccatū etiaꝫ in oratione vix decli/ nari poteſt.colla.23. cap.19.

Peccati euacuatio a quibus ſit di/ ffcūda. colla.23.cap.20.

Perfectionis gradū quō poſſit quis aſcendere.libro.4.cap.43.

Perfecti viri nihil debent abſolute diffinire.colla.17.cap.8.

Perfectionis viam a quibus diſcere debeamus. libro.12.cap.15.

Perfectio abſqꝫ humilitate non po teſt attingi.libro.12.cap.23.

Perfectus vir figuraliter ābidexter dicitur.colla.6.cap.10.

Perfectionē verā ſi ꝯſideramus ad dimiſſa nō redeamus.colla.3.c.7.

Perfectionū diuerſitas.col.xj.ca.12.

Perfectionis ratio quibus debeat aperiri.colla.14.cap.17.

Perſecutiones: egeſtates: iniurie ꝙ̄ vtiles ſint.colla.6.cap.3.

Perſeuerātia erga perfectionē acq/ rendam.colla.7. cap.6.

Perſeuerantia arrepte profeſſionis. colla.14.cap.5.

Pena regularem diſciplinaꝫ preter euntium.libro.2.cap.15.

Pena ad horas recurrere retardan tium.libro.3.cap.7.

Penitentie plena ⁊ perfecta diffini/ tio.colla.20. cap.5.

Penitentie fructus diuerſe deſcribū/ tur.collatione.20.cap.8.

Penitudo in quo ſit habenda ⁊ in quo non.colla.20.cap.xj.

Penitere cupientibus doctrina mul tiplex traditur.colla.20.cap.8.

Petere nulla debemus ꝙ̄ ea q̄ cōti/ nenť i dñica orōne.coll.9. cap.24.

Pollutio nocturna quādo reatū cō trahat dormiēti.colla.22.cap.5.

Pollutio nōnunqꝫ diaboli factione contingit. colla.22.cap.6.

Pondus duplicis menſure religioſorum.colla.21.cap.22.
Poſtulationes dicuntur implorationes pro pace totius mũdi. collatione.9.cap.13.
Preceptor legalium ꝛ euangelicoꝝ differentia.colla.21.cap.32.
Precepta euãgelica leuiora ſunt q̃ legalia.colla.21.cap.33.
Precepta ſeniorũ nõ debẽt diſcutere iuniores.colla.18. cap.3.
Prefici alijs deſiſterantes nunq̃ ſeniorib9 ſubijciunt.coll.4. cap.20.
Preliũ cõtra vitia. colla.5. cap.27.
Primitias noſtras offerre deo debemus.colla.21. cap.26.
Probati diligẽtiſſime debent recidi ad cenobiũ.libro.4.cap.53.
Profeſſio noſtra propriũ finem habet.colla.1.cap.2.
Profeſſio monachoꝝ quibus auctoribus ſit inſtituta.colla.18.cap.5.
Profectus ſpiritalium maior i egypto q̃ in ſyria conferebatur. collatione.17.cap.7.
Profeſſio minor cũ deuotione magna quãti meriti ſit. collatione.19. capitulo.3.
Proprietarij querela miſerabilis.libro.7.cap.7.
Proprietarius nõ veretur grandia vitia cõmittere.libro.7.cap.7.
Proprietarius permanere non põt in monaſterio. libro.7.cap.9.
Prophete ſeducti more propter inobedientiã facta.colla.7.cap.15.
Propoſitum dei principale ꝛ prouidentia quotidiana. collatione. 13. capitulo.7.
Promiſſa plerũq3 vtilius eſt interrumpere q̃ implere.collatione.17. capitulo.9.
Promiſſa probantur mutata a ſanctis ab angelis.ꝛ a deo. collatione 17.capitulo.25.
Prouentus boni non proſunt malis nec bonis obſunt mali. collatione 17. cap.12.
Pugna carnis ꝛ ſpiritus.collatione 4. capitulo.11.
Purgatiores mente ſodidiores ſe iudicant.colla.23. cap.21.
Puritatem mentis ꝛ corporis cõſeruantia.libro.5.cap.10.
Puritatem cordis intente cuſtodire docet.libro.5.cap.15.
Puritatis perfecte ſtatũ quõ retinere poſſimus.libro.6.cap.21.
Puritatem cordis deo parare debemus.libro.6.cap.9.
Puritatis perfecte indiciũ.libro.6 capitulo.10.
Puritas carnis ſine mundicia cordis obtineri non põt.libro. 6.c.12.
Puritas qualiter cuſtodiatur. libro 6.capitulo.13.
Puritatis vere quis ſit finis.libro.6 capitulo.20.
Puritatis conſequende ſeniorum traditio.libro.12.cap.13.
Puritatis:caſtitatis: directionis ꝛ patientie acquiſitio. collatione.3. capitulo.7.vel.12.
Puritatẽ cordis tota virtute acquirere debemus. colla.1.cap.5.

¶ De littera.Q.

Quadrageſime ieiuniũ referſ ad anni decimas.col.xi.cap.25.

Quadrageſima cur diuerſo dierum numero obſeruetur. collatione.xi.cap.27.

Quadrageſima cur vocetur cũ triginta ſex diebus tantum ieiunetur. colla.xi.cap.28.

Quadrageſime legem ſupgrediuntur perfecti.colla.xi.cap.29.

Quadrageſime cauſa ⁊ initiũ. collatione.xi.cap.30.

Quadrageſimali tempore maxime temptantur monachi.collatione.xi capitulo.28.

Queſtio ſoluitur deuotis orationibus.libro.5.cap.35.

Queſtio qui ſit monacho ſcopos: ⁊ quis ſit finis.colla.i.cap.2.

Queſtionis iam dicte ſolutio. collatione.i.cap.4.

Queſtio de efficientia virtutũ.collatione.i.cap.9.

Queſtio de perſeuerantia ſpiritalis theorie.colla.i.cap.12.

Queſtio de cogitationũ mobilitate. collatione.i.cap.16.

Queſtio de acquirenda vera diſcretione.colla.2.cap.9.

Queſtio de refectionis modo. collatione.2.cap.18.

Queſtio de libero arbitrio ⁊ gratia dei.colla.3.cap.xi.

Queſtio de eo. Caro concupiſcit aduerſus ſpiritũ ⁊ ſpiritus aduerſus carnem.colla.4.cap.8.

Queſtio. quid interſit inter carnale ⁊ male. colla.4.cap.18.

Queſtio cur deus patiatur ſanctos viros a latrunculis interfici. collatione.6.cap.5.

Queſtio an reus teneatur qui iuſtũ interficit cum iuſtus inde meritum habeat.colla.6. cap.7.

Queſtio de mobilitate anime ⁊ pugna celeſtium nequitiarum. collatione.7.capitulo.7.

Queſtio ſuper anime ⁊ demonũ cõiunctione.coll.7.cap.9.

Queſtio vtrum demones inter ſe impugnationis ordinem ſeruent.collatione.7.cap.18.

Queſtio de differentia nequitiarum celeſtium.colla.8.cap.2.

Queſtio quomodo ad perpetuã dei memoriã peruenire poſſimus. collatione.10. cap.8.

Queſtio quomodo ſpiritales cogitationes immobiliter teneantur.collatione.10.cap.12.

Queſtio cur affectus timoris ⁊ ſpei dicatur imperfectus. collatione.xj. capitulo.xj.

Queſtio de conſumatione caſtitatis collatione.12.cap.14.

Queſtio an corporis motum poſſimus dormientes euadere.collatione.12.capitulo.9.

Queſtio i quo tempore caſtitas perfici poſſit.col.12.cap.14.

Queſtio q̃re merita virtutũ nõ deputenſ induſtrie laborãtis. col.13.ca.2.

Queſtio quomodo gẽtiles abſq; dei gratia dicantur caſtimoniam habuiſſe.colla.13.cap.4.

Queſtio de cenobij ⁊ ſolitudinis fructu.colla.19.cap.7.

Queſtio de remedio illoꝝ q cito d̄ ce nobis diſceſſerint.colla.19.cap.xj.
Queſtio an caſtitas ſic̄ ⁊ cetere paſſiões debeāt explicari.col.19.c.15.
Queſtio de fine penitentie ⁊ ſatisfactionis indicio.colla.20.cap.5.
Queſtio vtrū pro cordis cōpunctiōe reminiſcēda ſint peccata.col.20.c.6
Queſtio de diuerſa obſeruatiōe quadrageſime.colla.ii.cap.24.
Quinquageſime diebus cur nō ieiunet ī egypto..colla.21.cap.xj.⁊.12.

¶ De littera. R.

REBRAchiatoria monachoꝝ. libro.i.c.6.
Recōciliari fratribus debemus.libro.8.cap.13.
Regnū dei ⁊ regnū diaboli deſcribitur.colla.i.cap.13.
Regularis obſeruantia ſm quē modum debeat teneri.libro.i.ca.9.
Remedia contra fornicationē. libro 6..cap.3.
Remedia quibus poſſit puritas permanere.libro.6.cap.23.
Remedia contra auariciaȝ.libro.7. capitulo.30.
Remedia qbus irā eradicare poſſimus.col.16.cap.6. Et libro.8.c.21.
Remedia quibus triſticiam exterminare poſſimus.libro.9.cap.13.
Remedia contra accidiam. libro.x. capitulo.225.
Remedia quibus vanā gloriā vitare poſſimus.libro.xj. cap.18.
Remedia aduerſus morbū ſuperbie libro.12.cap.33..
Remedia caſtitatis cōſeruande.collatione.12. cap.16.
Remedium illoꝝ qui idoneos ſe iudicāt ad docēdū.colla.24.cap.16.
Remedijs multis inuitamur ad eternam ſalutem.colla.20.cap.8.
Remiſſio ꝙ vtilis ſit in aduentu fratrum.colla.24. cap.20.
Remiſſionis vtilitatē Joānes euangeliſta narrat.colla.24.cap.21.
Renūciationū ſingulaꝝ pfectio quō apphendenda ſit.colla.3.cap.7.
Renuncians non debet ſe iactare de relictis vel allatis ad monaſteriū. libro.4.cap.3.⁊.4.
Renūcians male in quo differat a nō renūciante.libro.7.cap.15.
Renunciatio apoſtolorum ⁊ primitiue eccleſie.libro.7.cap.17.
Renuncians non debet abdicata reſumere.libro.7.cap.27.
Renunciationum tria ſunt genera. collatione.3. cap.3.
Renunciationum triū expoſitio. collatione.3.cap.6.
Renunciantibus perfecte quomodo centuplum promittatur in hoc mūdo.collatione.24. cap.26.
Ruina duoꝝ fratrū ob diſcretionis imperitiā.collatione.2.cap.6.
Ruina ſubitanea nemo collabitur. collatione.6. cap.17.

¶ De littera. S.

SARABAJtarū principiū ⁊ ꝯuerſatio.col.17. capitulo.7.
Sacramento corpis xpi

peccatores non omnes priuantur. collatione.23.cap.21.
Sanctos viros i quo debeamus admirari.colla.15. cap.2.
Sancti viri duri ac ptinaces eſſe nō poſſunt.colla.17.cap.27.
Sancti multi eſſe poſſunt: ſed abſqʒ peccato nemo niſi xp̄s.col.22.ca.9
Sancti omnes non ſimilitudinē ſed veritatem carnis peccati ſuſceperūt collatione.22. cap.12.
Satiſfactionis firmū indiciū.collatione.20. cap.10.
Saxū magnū ad abbatis iperium aduoluit abbas Joānes.li.4.c.26.
Statute ſufficientie parcitatem nullus audet excedere.lib.4.ca.14.
Senectutis vltime perſeuerantia in monaſterijs egyptiorꝝ.lib.4.cap.2
Senex indiſcretus deſperationē adducit iuueni tēptato. col.2. cap.13.
Serapion narrat furtū ſuū in iuuentute commiſſum.colla.2.cap.xi.
Serapion antromorphitarꝝ hereſiʒ ex ſimplicitate ɔtraxit.col.x.cap.3.
Sermo ſm audientiū meritū aliqñ tribuitur.colla.i.cap.23.
Sciētiā ſcripturarū quo ſtudio aſſequi poſſimus.libro.5. cap.34.
Scientia ſine caſtitate obtineri non poteſt.libro.6. cap.18.
Sciētia legis magiſterio domini cōfertur.col.3.cap.14.
Scientia religioſorꝝ.coll.13.cap.i.
Scientia actuali ad ſpiritalē ſcientiā peruenitur.. colla.14.cap.9.
Scientiā ſpiritalē nec tradere nec percipere poteſt anima immūda. collatione.14..cap.14.
Scientiam veram mali habere non poſſunt.colla.14. cap.16.
Sciētia ſpiritalis qbus ex cauſis infructuoſa fit.colla.14.cap.18.
Scientia ſpiritalis quō perpetua ſoliditate poſſit roborari.col.14.ca.13
Scientia ſpiritalis puritate caſtitatis poſſidef.collatione.14.cap.16.
Scientie ſpiritalis tria ſunt genera. colla.14.cap.8.
Scientie vere diſciplinam quō apprehendere debeamus. col.14.cap.10.
Sciētie de domuʒ mūdanus homo nō pōt promereri.col.14.cap.9.
Scriptura diuina agro optimo cōparatur.col.8.cap.3.
Scripturarꝝ ſanctarꝝ itellectus duplici ſentētia conijcitur..col.8.cap.4.
Scripturarꝝ diuinarꝝ multiplex intellectus.col.14. cap.xi.
Scripturarum auctoritas nō debet propter infirmorum ſcandalū mutari.collatione.18.cap.15.
Signorum opera precellit vite probitas. col.15.cap.9.
Sol non occidat ſuper iracundiam veſtram:quomodo intelligatur. libro.8. cap.9.
Solitariorum quorundā vita periculoſa. col.18.cap.8.
Solitarij q̄ operationum eligere debeant genera.col.24.cap.4.
Sopore reſolutus increpatur.libro.5. capitulo.35.
Spūs immūdi quomodo humanis mentibus copulentur..col.7.cap.x.
Spiritus immundi quomodo energuminis dominētur. collatione.7. capitulo .12.

Spiritus ſpiritui penetrabilis eẽ nõ poteſt.colla.7.cap.13.
Spiritus immũdis traditos ſperne re nõ debemus. colla.7.cap.28.
Spiritibus immundis vexati a cõ/munione dominica cur ſeparentur colla.7.cap.29.
Spiritibus vexatos patres non re/pellebant a communione.collatio/ne.7.cap.30.
Spiritalis doctrine gratiam conſe/quuntur plerũqȝ indigni. collatio/ne.14.cap.19.
Sponſionis recordatio gignit ma/gnam anxietatem.col.17.cap.2.
Spõſionis anxietas inſomnez cogit ducere noctem.colla.17. cap.4.
Sponſio in ſpeleo preſepis domini ci facta. colla.17.capitulo.5.
Status ſeptuplex dirigens ad ſalu/tem.colla.14.cap.5.
Studium habendi propriũ miſera/bile.libro.4.cap.15.
Superbie duo ſunt genera. libro.12. capitulo.2.
Superbia omnes virtutes aufert.li/bro.12.cap.3.
Superbia de archangelo fecit dia/bolum.libro.12. cap.4.
Superbia omniũ vitiorum fomites germinat.libro.12.cap.5.
Superbie vitiuȝ tempore ꝛ origine primũ eſt.libro.12.cap.6.
Superbie malũ ipſum deũ aduerſa rium habet.libro.12.cap.7.
Superbia diaboli chriſtus ſua hu/militate extrinxit.libro.12.cap.8.
Superbiã quomodo ſuperare poſſi mus.libro.12.cap.9.
Superba anima ſubditur diabolis illudenda. libro.12.cap.22.
Superbia ſpiritalis impugnat etiã carnales. libro.12.cap.24.
Superbie carnalis deſcriptio . libro 12.cap.25.
Superbia cuiuſdam fratris.libro.12 capitulo.28 .
Superbia tepefactus alijs preeſſe de ſiderat.libro.12.cap.30.
Superbiaȝ quomodo vincere poſſi/mus. libro.12.cap.31.
Superbia quõ per verã humilitatẽ poſſit extingui.lib.12.cap.32.
Superbie humane confuſio. colla/tione .13.capitulo.18.
Suſcipiendus in ordine quomodo probetur.libro.4.cap.3.
Suſcipiendi cur ſecum nihil permit/tantur inferre. libro.4.cap.4.
Suſcepti cur ſuis exuãtur ꝛ alijs in duant veſtimentis.libro. 4.cap.5.
Suſcepti cur non ſtatim permittan/tur commiſceri fratribus. libro.4. capitulo .7.

¶ De littera .T.

TRANQUILlitas cordis in quo conſiſtat.li/bro.7.cap.16.
Trãquillitas cordis quã tum ſit appetẽda.colla.1.cap.7.
Trãquillitas cordis abſqȝ humilita te nõ acquirit.colla.18.cap.13.
Temptatos blanda cõſolatione de/bemus reficere.colla.2.cap.13.
Temptationũ tolerantia a ſolo deo tribuitur.colla.5.cap.17.

Temptationum conſolatio.collatione.7.capitulo.6.
Temptantur omnes homines triplici ratione.colla.6.cap.10.
Temptatio abbatis Moyſi. collatione.7.capitulo.26.
Tēptari nullus ſine dei permiſſu credendus eſt. col.8.cap.27.
Tēptationibus tēporalibus nō ſubiecti miſerrimi ſunt. coll.7.cap.30.
Temptationibus deus virtutem humani arbitrij experitur. collatione 15.capitulo.14.
Temptationū incurſio quid vtilitatis conferat.colla.24.cap.25.
Temptari cur permittat deus quos ad reſiſtendum infirmos nouit.collatione.13.cap.14.
Tepidorum negligentiam deſcribit. collatione.4.cap.12.
Tepidi monachi deteriores cenſentur ſecularibus.colla.4.cap.19.
Teſtamentum abbatis Joannis.libro.5.cap.28.
Teſtimonia contra ſpiritum acidie. libro.10.cap.7.
Teſtimonia contra eos qui abdicata repetunt.libro.7.cap.12.
Teſtimonia quibus apoſtolus pręcepit operari. libro.x.cap.19.
Teſtimonia Salomonis cōtra acci diam. libro.x.cap.21.
Teſtimonia contra vanam gloriā. libro.xj.cap.12.
Teſtimonia de eo ꝙ nihil boni ſine adiutorio dei perficere poſſumus. libro.12.cap.16.
Teſtimonia ſuper ſignificatiōe octo vitiorum. col.5.cap.25.
Timore dei aſcenditur ad caritatē libro.4.cap.39.
Timoris dei perpetuitas a deo confertur.colla.3.cap.18.
Timor qui charitatis magnitudine generatur.col.xi.cap.13.
Timor perfectus ꝛ imperfectus elucidatur.colla.xi.cap.13.
Triſtitia quantū diſpēdium inferat libro.9.cap.1.
Triſtitia quomodo debeat curari.libro.9.cap.2.
Triſtitia anime cui comparetur. libro.9.cap.3.
Triſtitia vñ generetur. libro.9.c.4.
Triſtitia que deſperationem importet.libro.9.cap.9.
Triſtitia in quo ſit nobis vtilis. libro.9.cap.10.
Triſtitia que ſit ſm deum:ꝛ que ſm diabolū. libro.9.cap.xi.
Triſtitia triplex ſalutaris dicit: alie norie. libro.9.cap.12.
Triſtitia ꝛ ira etiam ſolitarios vexat.colla.5.cap.9.

¶De littera.V.

VAna gloria temptat ī parte carnali ꝛ ſpiritali.libro.xj.cap.2.
Uanagloria multiplex ē libro.xi. cap.3.
Uanagloria impugnat a dextris ꝛ a ſiniſtris.libro.xj.cap.4.
Uana gloria cui comparetur. libro xj.capitulo.5.
Uana gloria nec beneficio ſolitudinis extinguitur.libro.xj.cap.6.

Uana gloria cũ deiecta fuerit:acrius reſurgit ad luctamen.lib.xj.cap.7.
Uana gloria nec heremo nec etate deſeruet. libro.xj.cap.8.
Uana gloria mixta virtutibus peri culoſior eſt.lib.xj.cap.9.
Uana gloria quibus modis mona/ chum pulſet.libro.xj.cap.15.
Uana gloria quomõ ſuggerat deri catus gradũ. libro.xi.cap.14.
Uana gloria ꝛ ſuperbia ſine mini/ ſterio corporali perficiuntur.colla/ tione.5.cap.7.
Uana gloria quomodo mentem in ebriet.libro.xi.cap.15.
Uana gloria in quo ſit vtilis.colla/ tione.5.capi.12.
Uana gloria i verbo dei omni cau/ tione debet vitari.colla.14.cap.17.
Uanglorij non poſſunt vere ſcientie donũ promereri.col.14.cap.9.
Uenialibus peccatis carere nõ poſ/ ſumus.col.12.cap.13.
Uenialiũ peccatorum nũq̃ deeſſe pote rit penitudo. col.20.cap.xi.
Uerbũ dei ſuperbi ꝛ tepidi negligen ter audiunt.colla.14. cap.5.
Uerbum dei predicãtes ꝛ operibus vitioſis inherentes. collatione .14. capitulo.16.
Ueritatis optimum examen. colla/ tione.16.cap.10.
Ueritas quibuſdã nocuit ꝛ menda/ cium profuit.colla.17.cap.20.
Ueſtis monachorum qualis eſſe de/ beat.libro.1.cap.2.
Ueſtimenta nouitiorum quare reſer uerſentur.libro.4.cap.6.
Ueſtigia ꝛ monita quorum imitari de beamus.coll.2.cap.9.ꝛ.10.
Uitiorum cauſe pene ab omnibus ignorantur.libro.5.cap.2.
Uitia curari non poſſunt niſi cauſe eorum fuerint publicate,lib.xj.cap.16.
Uitiorum expoſitio que per ſuperbiam generantur.libro.12.cap..17.
Uitia que extra naturalem motum cõtrahũtur a nobis.libro.7.cap.5.
Uitia naturalia ſine creatoris iniu/ ria inſunt nobis..libro.7.cap.4.
Uitia octo pricipalia. collatione.5. capitulo.2.
Uitiorum duo ſunt genera ꝛ quadrip/ tita efficientia.colla.5.cap.3.
Uitij vniuſcuiuſq; qualitas ꝛ origo deſcribitur.colla.5.cap.xi.
Uitia quomodo diuerſo certamine expugnare debeamus.col.5.ca.14.
Uitiorum de victoria extolli nõ de/ bemus.colla.5.cap.15.
Uitia non niſi dei auxilio ſuperant colla.5.cap.15.
Uitiorum terras poſſidere quomodo nobis vtile ſit. colla.5.cap.14.
Uitijs poſſeſſi miſerabiliores ſunt ar repticijs.col.7. cap.24.
Uitia tribus modis vincuntur.colla tione.xj.cap.6.
Uie noſtre directio ex deo eſt. colla/ tione.3.cap.13.
Uigilias quomõ extendant patres vſq; ad lucem.libro.2.cap.12.
Uigilie ſabbati paſchalis modus ꝛ ordo. libro.3. cap.8.ꝛ.9.
Uigilias longas perferũt ꝑpter ver bi diuini auditũ.col.17.cap.1.

Uirginū gloriā habere volētes quid facere debeant.colla.22.cap.6.
Uirtutē qualibet a quo expetere debeamus. libro.5.cap.4.
Uirtutū perfectionē nemo suis viribus pōt obtinere.lib.12.c.10.xj.ꝛ.12.
Uirtutum actio ſed non merces eorū ceſſabit..collatione.1.cap.10.
Uirtutū parturitio que ab vna aſcēditur ad aliam.col.24.cap.16.
Uiros ſanctos cur permittat deus iterfici a latronibus.col.6.cap.2.
Uite probitas precellit ſignorū opera.colla.15.cap.9.
Ultionū multa ſunt genera:quibus deus punit peccātes.colla.6.cap.xi.
Uocatio Samuelis. col.2.cap.14.
Uocatio Pauli apoſtoli.col.2.c.15.
Uocationum tria ſunt genera.collatione.3.cap.3.
Uocationum trium expoſitio. collatione.3.cap.4. ꝛ.5.
Uocationum gratia multiplex oſtēditur.colla.13.cap.15.
Uoluntatis bone effectus a domino condonatur.colla.3.cap.15.
Uoluntatis bone initium ꝛ conſummatio a domino eſt.colla.3.ca.19.
Uoluntas noſtra que fit inter concupiſcentiam carnis ꝛ ſpiritus ponitur.colla.4.cap.12.
Uoluntas noſtra bona abſqꝫ gratia dei nō dirigitur.colla.13.cap.9.
Uoluntatem bonā an ſequatur vel precedat gratia dei.col.13.cap.9.
Uoluntas bona nec ſemper gratie nec ſemper homini eſt deputande. collatione.13.cap.12.
Uoluntatem propriam ſubijciēs fratri:fortis ꝛ ſanus dicit.col.16.ca.23
Uoluntas operantis non proceſſus operis debet intueri. col.17.cap.xi.
Uoluntatis contēpte obſtinacia retineri nō debet. colla.17.cap.23.
Uoluntatis ꝛ non tantum facti inſpector eſt deus.col.16.cap.22.
Utilitas que nobis de incentiuis eſtibus generat.colla.12.cap.5.
Utilitas que fit i naturalibus vitijs libro.7.cap.3.4
Utile bonis eſt interdū derelinqui a domino. colla.4.cap.6.
Utilitas pugne carnis ꝛ ſpiritus.collatione.4.cap.7.
Utilitas que ex colluctatione carnis ꝛ ſpiritus oritur.col.4.cap.13.
Uxorē hortatur vt abrenunciet theonas.colla.21.cap.8.
Uxorem dimittit ꝛ ad monaſteriū peruolat. col.21.cap.9.

¶Explicit annotatio notabilium ſententiarum huius opis.

Quos opus hoc libros teneat cognoſcere ſi vis:
Et quid quiſq; tenet:ſubſcriptos perlege verſus.

Ceſaris imperio famuletur romulus orbis:
Et paribus ſtudijs ſub maternalibus armis
Miles teutonicus ſibi ſeruiat atq; latinus:
Augens rempublicam conſueto robore noſtram.
Aſt ego vir tenuis non vtens talibus armis:
Perpetuis votis cum fratribus odilo noſtris
Auguſto opto meo deuotus tempore cuncto:
Uitam/virtutem/pacem/ſimul atq; ſalutem.
Et ne cum pacis ſibi bella gerenti inimicis
Semper amans ocij videar minus auxiliari:
Offero de noſtris quoq; ſpiritualibus armis
Munus perparuum:ſed eorum mentibus aptum.
Militie ſacre decorat quos balteus ille:
Chriſtus diſcipulos quo iuſſit cingere lumbos.
En tibi queſitos iam dudum diue libellos:
Implens promiſſum:collegi corpus in vnum:
Unius ore viri quos ſpiritus indytus auctor:
Obtulit eccleſie:diuo pro munere matri:
Que ſine ſine ſuis eterno proſpicit vſu.
Deniq; biſſenos preſenti corpore libros
Aſpicias queſo:ſequitur q̄ congruus ordo.
Primus habet:monachis habitus quis debeat eſſe.
Regula pſallendiq; modus datur inde ſecundo.
Tertius hoc iterum deſcribit plenius ipſum.
Informatq; nouos per ſingula quartus alumnos.
Octo quidem reliqui quos cernis adhuc ſupereſſe:
In ſe concludunt numerum totidem vitiorum:
Perſequiturq; ſuum proprio ſyntagmate monſtrum
Unuſquiſq; liber:dans quid ſit cuiue cauendum.
Hos collata patrum celebri ſermone priorum
In duplici forma comitantur bis duodena.
Horum quodq; tibi quid honeſtum conferat audi.
Primus enim Moyſes in primis ſcire duobus
Dat:que ſit deſtinatio:debeat aut ſore ſinis:

Diſcreteq; iubet ſuper omnia vincere fratres.
Paſnutius monachum docet inde relinquere mundum:
Corporis illecebre Daniele dicente reſiſte.
Serapion iterum notat octo lues vitiorum.
Sanctorum loquitur de morte Theodorus abbas.
Carpitur improbitas ſathane vaga mensq; Sereno.
Et de ſpiritibus traduntur multa ſiniſtris.
Hortatur fratres Iſaac collatio bina:
Orandum pure cum cordis ſimplicitate.
Quid ſit perfectum: quid caſtum: quid ve parari
Seruariq; deo valeat cuſtode: docemur
Collatis trinis preceptoris Cheremonis
At ſummi veri diuina cognitione:
Deq; charismatibus confert tibi Neſteros abbas.
Dictat amicitie Ioſeph firmiſſima iura:
Monſtrans preterea que diffinitio vera.
Aſt genera hinc Pyamon tria proſequitur monachorum.
Vite communis de fine vel anachoreſis:
Colloquitur ſalubris collatio multa Ioannis.
Crimina purgandi condis precepta Pynuſi.
Viuere maiori venia quinquageſimali
Tempore: concedit Theonas: abſoluit et illud:
Accedant nobis qua re phantaſmata noctis:
Et cur ſepe malum quod nolumus hoc operamur.
Concludunt omnes ſeniorum traditiones.
Sermones Abrahe: de carnis lege domande.

¶ Diſertiſſimi Ioānis heremite qui Caſſianus dicitur in duodecim libros de inſtitutis cenobioꝝ: ⁊ de octo principaliū vitioꝝ remedijs: ad Caſtorem epiſcopū prefatio feliciter incipit.

VETERIS inſtrumēti narrat hiſtoria: ſapiētiſſimū Salomonē poſt acceptā diuinitus ſapiētiam prudētiāqꝫ multā nimis: ⁊ latitudinē cordis quaſi arenam maris innumerabilē: ita vt dñi teſtimonio nullus ei ſimilis retroactis tēporibus extitiſſet: neqꝫ poſt eū ſurrecturus eſſe dicatur: illud magnificū dño templū extruere cupientē: alienigene regis Tyri auxiliū popoſciſſe. Qui miſſo ad ſe hyrā filio mulieris vidue: quicqd diuina ſapiētia ſuggerēte preclaꝝ in tēplo dñi: vel in ſacris vaſis moliebatur: miniſterio eius ac diſpoſitione perfecit. i. Regis. 5. Ibi. vij. Si ergo ille vniuerſis regnis terre ſublimior principatus: ⁊ iſraelitici generis nobilior excellētiorqꝫ progenies: illaqꝫ ſapiētia diuinitus inſpirata: q̄ cūctoꝝ ⁊ egyptioꝝ diſciplinas ⁊ iſtituta ſuperabat: nequaq̄ pauperis atqꝫ alienigene viri cōſiliū dedignatur: recte etiam tu his eruditus exēplis: beatiſſime papa Caſtor: verū ac rationabile deo templū: non lapidibus inſenſibilibus. ſed ſanctoꝝ viroꝝ congregatione: nec tēporale ⁊ corruptibile. ſed eternū atqꝫ inexpugnabile edificare diſponēs. vaſa etiā precioſiſſima dño cupiens conſecrare: non multo auri metallo argentive conflata q̄ poſt rex Babylonius capta ꝯcubinaꝝ ſuaꝝ ac principū deputet voluptati: ſed animabus ſanctis q̄ inocentie: iuſtitie ⁊ caſtitatis integritate fulgentes: regē xp̄m in ſemetipſis circūferāt cōmorātem: egenū me omniqꝫ ex parte pauperimū: ad cōmunionem tanti operis dignaris adaſcere. In prouincia ſi quidē tua cenobioꝝ ex parte orientaliū maximeqꝫ Egyptioꝝ volens inſtituta fundare: cū ſis ipſe cūctis virtutibus ſciētiaqꝫ perfectus: ⁊ vniuerſis ita refertus diuitijs ſpiritalibus: vt perfectionē q̄rentibus abundeqꝫ nō mō tuus ſermo: ſed etiā ſola vita ſufficiat ad exēplū: me quoqꝫ elinguē ⁊ pauperē ſermone atqꝫ ſciētia: vt aliquid ad explementū tui deſiderij de inopia ſenſus mei cōferā/poſcis/precipiſqꝫ vt inſtituta monaſterioꝝ q̄ per Egyptū ac paleſtinā cuſtodiri cōſpeximus ita vt ibi nobis a patribus tradita ſunt: q̄uis imperito digerā ſtilo: nō leporē ſermonis inquirens in quo ipſe apprime es eruditus. ſed ſanctoꝝ ſimplicē vitā ſimplici ſermone fratribus in nouello monaſterio tuo ex/

pſimis explanari. Cui rei quātū me piꝰ ardoꝛ deſiderū tui ꝓ/
uocat obedire: tm̄ per multiplices eſtuū moles volentē obiēpe/
rare deterrent. Primū: qꝛ nec vite mee ita egparant merita. vt
ꝯfidā me res tā arduas: tā obſcuras: tam ſanctas: digne poſſe
aio ac mēte cōplecti. Secūdo. qꝛ ea q̄ a puericia nr̄a iter eoſdē
ꝯſtituti atqꝫ ipoꝝ incitati quotidianis adhoꝛtatiōibus ⁊ exē/
plis vel agere tēptauimus / vel didicimus / vel viſu ꝑcepimus.
minime iā poſſumus ad itegrū retinere: tot annoꝝ circulis ab
coꝝ ꝯſoꝛtio ⁊ imitatione ꝯuerſatiōis abſtracti: pſertiꝫ cū haꝝ
reꝝ rō: nequaqꝫ poſſit ocioſa meditatione doctrinaqꝫ verboꝝ
vel tradi vel itelligi vel memoꝛia cōtineri: totū nāqꝫ in ſola ex
periētia vſuqꝫ ꝯſiſtit. Et queadmodū tradi niſi ab experto nō
queūt ita nec ꝑcipi qdē vel intelligi niſi ab eo q ea pari ſtudio
ac ſudoꝛe apphendere elaboꝛauerit: pñt q̄ tm̄ ſi collatione iugi
ſpiritaliū viroꝝ frequēter diſcuſſa nō fuerint ⁊ polita: cito men
tis retroꝛſuꝫ icuria dilabūtur. Tertio qꝛ idipſm qd̄ vtcūqꝫ non
ꝓ merito rei: ſꝫ ꝑ pſenti tpis ſtatu poſſumus reminiſci: iperitioꝛ
ſermo cōgrue nō valet explicare. Huc accedit qd̄ ſup hac re vi
ri ⁊ vita notabiles ⁊ ſermone ſciētiaqꝫ pclari multa iā opuſcu
la deſudarūt. s. Baſiliū ⁊ Hiero. dico alioſqꝫ nōnullos: quoꝝ
anterioꝛ ſciſcitātibus fratribus ſup diuerſis iſtitutis vel q̄ſtionī
bus: nō ſolū facūdo. verūetiā diuinaꝝ ſcripturaꝝ teſtimōijs co
pioſo ſermone rn̄dit. Alius vero nō ſolū ſuo elucubratos igenio
edidit libros verūetiā greca lingua digeſtos: i latinū vertit elo
quiū. Poſt quoꝝ tam exuberātia eloquētie flumina: poſſeꝫ nō
īmerito pſūptiōis notari: ſi aliqd ſtillicidij huius īferre tēptaſ/
ſem: niſi me hec fiducia tue ſanctitatis aiaret ⁊ ſpōſio: ꝙ vel ti
bi he nuge foꝛēt accepte q̄leſcūqꝫ ſunt / vel eas cōgregatiōi fra/
trū i nouello tm̄ mōaſterio cōmoꝛātiū deputares. Qui ſi qd a
nobis minus foꝛſitan caute ꝓlatū fuerit: ⁊ pie relegāt ⁊ cū ve
nia idulgētioꝛe ſuſtētent. fidē potius mei ſermōis q̄ꝫ venuſtatē
eloquij regrētes. Quapp beatiſſime papa: vnicū religiōis ⁊ hu
militatis exēplar: tuis pcibus aiatus: ſꝫ vires igenij mei opus
qd̄ inſūgis aggrediar: ⁊ ea q̄ oimodis itacta relicta ſūt ab an
terioꝛibus nr̄is. vtpote q audita potius q̄ꝫ expta deſcribere tē/
ptauerūt. velut rudi mōaſterio: ⁊ veritateꝫ ſitiētibus itimabo.
Nec plane mirabiliū dei ſignoꝝqꝫ narrationē ſtudebo ꝯtexe/
re: q̄ q̄uis multa p ſenioꝛes nr̄os ⁊ icredibilia nō ſolū auditi/
mus: verūetiā ſub obtutibus nr̄is pſpexerimus ipleta. tm̄ his oi/

bus ꝑtermiſſis:q̄ legētibus ꝑter admirationē nihil ãplius ad iſtructionē pfecte vite ꝯferūt.iſtituta coꝝ tm̄mō ac monaſterioꝝ regulas:maximeqꝫ pꝛicipaliū vitioꝝ q̄ octo ab eis deſignātur:oꝛigines ⁊ cāᷤ:curatiōesqꝫ ſm̄ traditiões coꝝ:quantū dn̄o adiuuãte potuero fideliter explicare ꝯtendã.Propoſitū ſi qdē mihi ē:nō de mirabilibus dei ſꝫ de correptiōe moꝝ noſtroꝝ ⁊ ꝯſūmatiōe vite pfecte:ſm̄ ea q̄ a ſenioꝛib⁹ nr̄is accepimus paucā diſſerere.Jn eo quoqꝫ ꝑceptis tuis ſatiſfacere ſtudebo.vt ſi qd forte nō ſm̄ Typū maioꝝ antiqſſima ꝯſtitutiōe fundatū:ſꝫ ꝑ arbitrio vniuſcuiuſqꝫ iſtituētis monaſteriū/vel diminutū vel additū i iſtis regionibus cōpꝛobauero:ſꝫ eā quã vidimus monaſterioꝝ regulã ꝑ egyptū vel paleſtinã antiqtus fundatorū:fideli ſermone vel adijciã vel recidã.Nequaq̄.n.credas rationabilius qppiã vel pfectius ꝯſtitutionē nouellã in occiduis galliaꝝ partibus reperire potuiſſe:q̄ illa ſunt iſtituta:qbus ab exoꝛdio ꝑdicatiōis apoſtolice a ſanctis ac ſpiritalibus patribus fundata monaſteria ad nos vſqꝫ ꝑdurãt.Jllã ſane moderationē opuſculo huic iſerere ꝑſumã.vt ea q̄ ſm̄ egyptioꝝ regulã ſeu ꝑ aſꝑitate aerū:ſeu ꝑ difficultate ac diuerſitate moꝝ iꝑoſſibilia i his regionib⁹ vel dura vel ardua cōpꝛobauero:iſtitutis mōaſterioꝝ q̄ ꝑ Paleſtinã vel Meſopotamiã habēt aliq̄tenus tēperē:qꝛ ſi rationabilis poſſibiliū mēſura ſeruetur:eadem obſeruantie perfectio eſt etiã in impari facultate.

¶Explicit pꝛefatio.

¶Jncipit ãnotatio capituloꝝ pꝛimi libꝛi ꝺ habitu mōachoꝝ.

Capitulum.j.Pꝛoemiale.

ij De cingulo monachi.

iij De veſte monachi.

iiij De cucullis egyptioꝛum.

v De colobijs egyptioꝛum.

vj De rebꝛachiatoꝛijs.

vij De mauoꝛtibus coꝛum.

viij De melote ⁊ pelle capꝛina.

ix De baculo.

x De calciamentis coꝛum.

xj De temperamento obſeruantie que ſm̄ aerum qualitatem vel vſum prouincie ſit tenenda.

xij De cingulo ſpiritali ⁊ ſacramento ipſius.

¶Explicit annotatio capituloꝛum.

¶ Incipit liber primus de habitu Monachi.

¶ Prohemiale. Capitulum .i.

De institutis ac regulis monasteriorum dicturi. vnde cōpetentius donāte deo q̄ ex ipso habitu monachorum sumemus exordiū. Quorum interiorē cultū cōsequēter tūc poterimus exponere: cū exteriorem ornatū sub oculorum depinxerimus obtutibus.

¶ De cingulo Monachi. Capitulum .ij.

Itaqꝫ monachus vt militē Christi i procinctu semper belli positū: accinctis lūbis iugiter oportet icedere. Hoc enim habitu etiā illos ambulasse q in veteri testamento professionis huius fundauere primordia: Heliā .s. et Heliseū: diuinarum scripturarum auctoritate mōstratur: ac deinceps principes auctoresqꝫ testamēti noui. Joānē videlicet Petrū et Paulū: ceterosqꝫ eiusdē ordinis viros taliter icessisse cognoscimus. Quorum prior qui in veteri testamēto virginitatis iā flores et castimonie cōtinentieqꝫ pfigurabat exēpla: cū fuisset a dño missus ad increpādos nūtios Ochozie sacrilegi Israel: eo q egritudine ppeditus sup statu salutis sue Beelzebub deū Accaron cōsulere destinasset: et idcirco eis occurrens idē propheta descēsum de lecto eius in quo conciderat denegasset: decūbenti regi exposita vestitus qualitate cōpertus est. Reuersos. n. ad se nūtios ac referētes sibi prophete sententiā: sciscitatus est cuius eēt

4. Re. i. figure et habitus vir q occurrisset eis: et locutus fuisset huiuscemodi vba. Uir inquiūt pilosus: et zona pellicea accinctus renibus. Ex quo habitu cōfestim rex cōtēplatus hominē dei ait. Helias thesbites est: zone videlicet indicio et hirsuti incultiqꝫ corporis specie virum dei indubitāter agnoscens eo q̄ istud ei inter tot israelitici populi milia cōmorāti: cultus proprij ac velut quoddā ipressum speciale signū ppetuo coheret. De Joāne quoqꝫ qui veteris noui qꝫ testamēti velut quidā sacratissimus limes finis initiūqꝫ processit: ita euāgelista narrante cognoscimus. Ipse aūt Joānes habebat vestimentū de pilis camelorum: et

Math. 3. et Mar. i. zonā pelliceā circa lūbos suos. Petro etiā in custodiā carceris ab Herode detruso et ad necē die postero producendo: angelo assistente precipit. Precingere: et calcia te caligas tuas. Quod

Actu. 12. vt faceret nequaq̄ monuisset eū angelus dei: nisi vidisset eum ob refectionē nocturne quietis paulisper defecta mēbra solita cinguli obstrictiōe laxasse. Paulū quoqꝫ ascendentē Hieroso

hymā ⁊ protinus a iudeis in vincula mittendū. Agabus pro/
pheta reperiens Ceſaree/ſublato eius cingulo manus ſuas li/
gans ac pedes. vt geſtu corporis ſui paſſionis eius ꝑfiguraret Act. 21.
iniurias/ait. Hec dicit ſpiritusſanctus. Virū cuius ē zona hec:
ſic alligabūt iudei i Hieruſalē: ⁊ tradēt in manus gentiū. Qđ
vtiq; a ꝓpheta ꝓferri minime potuiſſet/dicēte. Viꝝ cuius ē zo
na hec: niſi Pau. eā lūbis ſuis idefinēter ſolitus fuiſſet aptare.

¶ De veſte Monachi. Cap. iij.

Veſtis quoq; ſit Monachi q̄ corpus cōtegat tantū ac
repellat nūditatis verecūdiā: ⁊ frigoris retūdat iniu/
riā: nō q̄ ſeminaria vanitatis aut elationis enutriat.
Ita eodē apoſtolo ꝑdicante. Habētes aūt alimēta ⁊ operimē
ta his cōtenti ſimus. Operimēta inquiens nō veſtimēta: vt q̄/
buſdā latinis exēplaribus nō ꝓprie cōtinet. i. q̄ corpus ope/
riant tantū: nō q̄ amictus gloria blandiātur: ita vilia vt nulla
coloris vel habitus nouitate iter ceteros huius propoſiti viros
habeātur inſignia: ita ſtudioſis accurationibus aliena: vt nul
lis rurſum ſint affectatis per icuriā ſordibus decolora. Poſtre
mo ſic ab huius mūdi ſeparent̄ ornatu: vt cultui ſeruoꝝ dei in
oibus cōmunia perſeuerent. Quicqd. n. inter famulos dei ꝑſu/
mitur ab vno vel paucis: nec catholice per omne corpus frater
nitatis tenet̄: aut ſuperfluū aut elatū eſt: ⁊ propter hoc noxiū
iudicandū eſt: magiſq; ſpeciē vanitatis q̄ꝫ virtutis oſtentans.
Et idcirco hec q̄ nec a veteribus ſanctis. qui huius profeſſiōis
fundamēta iecerunt: neq; a patribus noſtri tēporis qui eoꝝ ꝑ
ſucceſſiones inſtituta nūc vſq; cuſtodiūt tradita videmus exē/
pla. vt ſuperflua ⁊ inutilia nos quoq; reſecare cōueniet. Quā/
obrem ciliciā veſtē velut circūſpectā cūctis atq; notabilē: ⁊ q̄
ex hoc ipſo non ſolū nulla ſpiritui poſſit emolumēta ꝯferre: ſed
etiā elationis concipere vanitatē: queq; ad neceſſariū operis ex
ercitiū: in quo monachū ſemper impigrū expeditūq; oportet i
cedere: inhabilis atq; inepta ſit oimodis reſutarunt. Quod ſi
quoſdā hoc amictu circūdatos. audimus probabiles extitiſſe:
non ex eo nobis monaſterioꝝ eſt regula ſanciēda: vel antiqua
ſanctoꝝ patrū ſunt perturbanda decreta: qđ pauci ꝑſumentes
aliaꝝ virtutū priuilegio: ne in his quidē q̄ nō ſm catholicam
regulā ab eis vſurpata ſunt: repꝛehendi debere credūtur. Gene/
rali nāq; omniū ꝯſtitutioni paucoꝝ nō debet preponi nec ſpiri
ficare ſententia. Illis. n. debemus iſtitutis ac regulis indubita/

tam fidē & indiſcuſſam obedientiā per oīa cōmodare:nō quas paucoꝝ volūtas intulit ſed quas vetuſtas tantoꝝ tēpoꝝ:& innumeroſitas ſanctoꝝ patrum cōcordi definitione in poſterum propagauit. Nec hoc ſane preiudicare nobis debet ad quotidiane cōuerſationis exēplū:quod vt Joras ſacrilegus rex Iſrael
4.Re.6. cateruis hoſtiū circūſeptus:ſciſſa veſte ciliciū babuiſſe perhibetur intrinſecus/vel quod niniuite ad mitigandā dei ſententiaz
Jone.3. que in eos illata fuerat p prophetā:cilicij aſperitate velati ſunt cū & ille ita intrinſecus latēter indutus eo fuiſſe monſtretur vt vt niſi ſciſſo deſup veſtimento a nemine prorſus potuiſſet intelligi:& iſti eo tempore opermentū cilicij oſtentarent:quo cūctis ſuper imminente vrbis euerſione lugentibus:eodemq́ʒ amictu circūdatis:nullus poſſet a quoquam oſtētatione notari. Quia niſi inſolens ſit diuerſitas:non offendit equalitas.

¶ De cucullis Egyptiorum. Cap.iiij.

Unt pterea q̄dā in ipſo Egyptioꝝ habitu: non tantū ad curā corporis quantū ad moꝝ formulam cōgruentia:quo ſimplicitatis & inocētie obſeruātia etiā in ipa veſtitus qualitate teneaẜ. Cucullis nāq́ʒ perparuis vſq́ʒ ad ceruicis humeroꝛūq́ʒ demiſſis cōfinia:quibus tantū capita contegant:indefinēter diebus vtuntur ac noctibus.ſ. vt innocentiaʒ & ſimplicitatem paruuloꝛum iugiter cuſtodire etiā imitatione ipſius velaminis cōmoueantur. Qui reuerſi ad infantiam xp̄i cunctis horis cū affectu ac virtute decantant. Domine non eſt exaltatū cor meū:neq́ʒ elati ſunt oculi mei: neq́ʒ ambulaui in magnis neq́ʒ in mirabilibus ſuper me. Si nō humiliter ſentiebā:ſʒ exaltaui animā meā. Sicut ablactatus ē ſup matre ſua.

¶ De colobijs Egyptiorum. Cap.v.

Olobijs quoq́ʒ lineis induti q̄ vix ad cubitoꝝ ima ptingūt.nudas de reliquo circūferūt man⁹ vt āputatos hēre eos act⁹ & opa mūdi hui⁹ ſuggerat abſciſio manicaꝝ:& ab oī ɔuerſatiōe terrena mortificatos eos velaminis linei doceat idumētū:audiātq́ʒ hoc p apoſtolū quotidie dicēteʒ
Col. 3. ſibi. Mortificate mēbra veſtra q̄ ſunt ſup terram. Illud quoq́ʒ
Ibidem. ipo habitu ɔteſtāte. Mortui.n.eſtis:& vita veſtra abſcōdita ē
Gal. 2. cū xp̄o in deo. Et iterū. Uiuo aūt iam nō ego: viuit vero i me
Ibidē.6. xp̄s. Mihi quidē mundus crucifixus eſt:& ego mundo.

¶ De rebrachiatorijs. Cap.vi.

Eſtāt etiā reſticulas duplices laneo pleras ſub tegmi/

ne: quas greci: analaboyes: nos vero ſuccinctoria ſeu redimicu/ αναλα
la. vel ꝑprie rebrachiatoria poſſumus appellare. Que deſcēdē βους.
tia per ſumma ceruicis ⁊ a lateribus colli diuiſa vtrarūq; ala
rū ſinus ambiunt: atq; hincinde ſuccingunt. vt cōſtringētia la
titudinem veſtimenti ad corpus cōtrahant atq; cōiungant: ⁊
ita conſtrictis brachijs impigri ad omne opus expeditiq; red/
dūtur: illud apl'i preceptū ſtudētes omni virtute complere. Quia
non ſolum mihi. ſed etiam his qui mecū ſunt miniſtrauerunt
manus iſte. Neq; gratis panē ab aliquo manducauimus ſed Act.20.
in labore ⁊ fatigatione nocte ac die operātes: ne quē veſtrum 2.Thes.3.
grauaremus. Et ſi quis nō vult operari: nec manducet.

¶ De mauortibus eorum. Cap.vij.

Oſt hec anguſto palliolo taꝫ amictus humilitatē ꝙ
p vilitatē precij cōpendiūq; ſectantes: colla pariter atq;
humeros tegunt: q̄ mauortes tam noſtro ꝙ ipſorum
nuncupantur eloquio: ⁊ ita planeticaꝝ atq; birrhorum precia
ſimul ambitionemq; declinant.

¶ De melote ⁊ pelle caprina. Cap.viij.

Ltimus eſt habitus eoꝝ pellis caprina. q̄ molotes vel
v pera appellaf: ⁊ baculus: que geſtant ad imitationeꝫ
eoꝝ q pfeſſiōis huius pfigurauere lineas i veteri teſta
mento. De quibus apoſtolus. Circūierūt inquit in melotis ⁊ i
pellib' caprinis: egētes: āguſtiati: afflicti: qbus dignus nō erat Heb.11.
mūdus: i ſolitudinib' errātes: ⁊ i mōtib' ⁊ i ſpelūcis ⁊ i cauer
nis terre. Qui tñ habitus pellis caprine ſignificat mortificata
omni petulantia carnaliū paſſionū: debere eos in ſumma vir/
tutum grauitate cōſiſtere: nec quicꝙ petulcum vel calidum iu
uentutis ac mobilitatis antique in eorum corpore reſidere.

¶ De baculo. Cap.ix.

Am ⁊ baculum geſtaſſe eoſdem viros etiā Heliſeus q
n vnus ex ipſis eſt: docet: cū dicit ad Giezi puerū ſuum
mittens eum ad ſuſcitandū filium mulieris. Tolle ba/
culū meū: ⁊ currens vade pone eū ſuper facieꝫ pueri vt viuat. 4.Re.4.
Quem vtiq; nō dediſſet ei ꝑpheta geſtādū: niſi eū manu ſua
ſolitus eēt iugiter circūferre. Cui' geſtatio ſpiritualiter monet
nunꝙ debere eos inter tot oblatrantes vitiorū canes: ⁊ inuiſi/
biles nequitiarū ſpiritaliū beſtias inermes incedere. de quibus
beatus Dauid liberari poſtulans dicit. Ne tradas dñe beſtijs Ps.73.
animā confitenteꝫ: ſed irruentes eas retundere crucis ſignacu/

lo ac lõgius ppulſare:atq3 adverſu3 ſe ſeuiẽtes iugi memoria dominice paſſiõis:⁊ imitatiõe illi⁹ mortificatiõis extiguere.

¶ De calciamentis eorum. Cap. x.

Alciamẽta vo velut iterdicta euãgelico pcepto recu/ ſantes cũ ĩfirmitas corpis vel matutin⁹ hyemis rigor ſeu meridiãi eſtus feruor exegerit: tm̃mõ caligis ſuos muniũt pedes hoc iterptãtes vſu eap vel dñica permiſſione ſi/ gnari vt ſi i hoc mõdo cõſtituti cura ⁊ ſollicitudine carnis hu ius oĩmodis exuti eẽ nõ poſſum⁹:nec ab ea penitus pualemus abſolui:ſaltẽ occupatiõe leui ⁊ iplicatiõe tenuí neceſſitatẽ cor/ poris explicem⁹ ne vel aie nr̃e pedes q expediti ad ſpiritalẽ cur ſu3 ⁊ pdicãdã euãgelij pacẽ ſemp eẽ debẽt pati:gb⁹ poſt odo/ rẽ vnguẽtop xp̃i currimus:⁊ de gb⁹ Dauid. Cucurri i ſiti. Et Hieremias. Ego aũt nõ ſum turbat⁹ te ſequẽs. mortiferis hu/ ius ſeculi curis patiamur iuolui:ð hĩs.ſ.cogitãtes q̃ nõ ad ſup plẽdã neceſſitatẽ nature.ſed ad ſupfluã noxiãq3 pertinẽt volu/ ptatẽ. Qð ita implebimus:ſi ſm apoſtolũ:carnis curã nõ fece rimus in deſiderijs. Quibus tñ caligis quãq3 licito vtantur. vt pote dñi mãdato cõceſſis:nequaq̃ tñ pedibus eas iherere per mittunt cũ accedũt ad celebrãda ſeu percipienda ſacroſancta myſteria. Jllud eſtimãtes euã ſ3 litterã cuſtodiri debere:quod dicit̃ ad Moyſen vel ad Jeſu3 filiũ naue. Solue corrigiã cal ciamenti tui:locus.n.in quo ſtas:terra ſancta eſt.

Can.i. Pſ.lxi. Hiere.xvij. Ro.xiij. Exo.iij.c Joſue.v.

¶ De tẽperamento obſeruãtie q̃ ſm aerũ qua/ litatẽ vel vſum pvincie ſit tenẽda. Cap. xi.

Ec dicta ſint:ne gd ptermiſiſſe de Egyptiop habitu videamur. Ceterum a nobis tenenda ſunt illa tantũ modo q̃ vel locop ſitus vel prouincie vſus admittit. Nam neq3 caligis nos neq3 colobijs ſeu vna tunica eſſe cõten tos hyemis permittit aſperitas:⁊ pexiſſimi cuculli velamen vel melotis geſtatio deriſu3 potius q̃ edificationẽ vllã videntibus cõparabit. Quapropter illa tñ q̃ ſuperius cõmemorauimus queq3 ſunt ⁊ humilitati profeſſiõis noſtre ⁊ qualitati aerũ cõ gruẽtia:a nobis quoq3 affectãda cẽſemus:vt oia ſumma no/ ſtri veſtitus nõ in nouitate habitus qui poſſit offendiculũ ho/ minibus ſeculi huius inferre:ſed honeſta in vilitate pſiſtat.

¶ De cingulo ſpiritali ⁊ ſacramẽto ipſius. Cap. xij.

Js itaq3 veſtimentis xp̃i miles indutus:nouerit primo ob id ſe cinguli cõſtrictione munitũ:vt ad cũctos vſus

et opa monaſterij nō ſolū mente promptus ſꝫ etiā ipſo habitu ſemper expeditus incedat. Tāto nāqꝫ feruētior circa ſpiritalē ꝑfectū ac diuinaꝝ reꝝ ſcientiā et cordis puritatē ꝓbabit: quāto fuerit erga obediētie ſtudiū operiſqꝫ deuotior. Secūdo cognoſcat etiā in ipo habitu cinguli ineſſe nō paꝝ qd a ſe expetiṫ ſacramentū. Accinctio.n.lūboꝝ: et ābitus pellis mortue: ſignificat eū mortificationē circūferre mēbroꝝ: i qbus libidinis atqꝫ luxurie ſeminaria cōtinentur: euāgelicū illud mandatū qd dꝛ. Sint lūbi veſtri pcincti aptica interꝑtatiōe ingeri ſibi ſemper ītelligēs. Mortificate.ſ.mēbra veſtra q ſunt ſup terrā. fornicationē. imundiciā. libidinē. cōcupiſcentiā malā. Ideoqꝫ illos tātūmō legimus i ſcripturis ſanctis cingulo fuiſſe pcinctos: i quibus ſeminaria coitus inueniunṫ extincta: quiqꝫ illud beati Dauid eloquiū opere atqꝫ virtute decātāt. Quia factus ſum ſicut vter i pruina. eo ꝙ craſſa medullitus carne vitioꝝ emortuā exteriore hoīs cutē ſpūs virtute diſtēdāt. Et idcirco i pruina: ſignificāter adiecit: ꝙ.ſ. nequaqꝫ fuerint ſola cordis mortificatione contenti. verūetiā exterioris hoīs motus et ipſius nature incentiua cōtinentie pruina extrinſecus accedēte habuerint cōgelata: nullū iā dūtaxat ſm apoſtolū regnū peccati i ſuo mortali corpe ſuſtinētes: nec geſtātes carnē ſpūi repugnātē. Luce.xii. Col.iii. Ps.cxviii. Ro.vi.

❡ Explicit de habitu monachi liber primus.

❡ Incipit annotatio capituloꝝ libri ſecūdi de canonico nocturnarum orationum et pſalmorū modo.

Ca.i. Proemiale.
ij De diuerſitate numeri qui ad decantandos pſalmos per vniuerſas prouincias fit ſtatutus.
iij De vniformis regule per totam egyptum cuſtodia: et de electione eorum qui fratribus preponātur.
iiij Quod per egyptum et thebaidem duodenarius pſalmorum numerus obſeruetur.
v De duodenario pſalmoꝝ numero āgeli traditiōe ſuſcepto.
vi De conſuetudine.xij.orationum.
vij De diſciplina orandi.
viij De ſubſequente oratione poſt pſalmum.
ix De orationis ſtatu ſuper quo in collatiōe ſeniorum plenior reſeruetur inſtructio.
x Cū qͣto ſilētio et breuitate ōrones apud egyptios colliguntur.
xi Qua diſciplina apud egyptios pſalmi dicāṫ.

xij Cur vno pſallēte ceteri i ſynaxi ſedeāt/vel q̄li poſt hoc ſtudio p cellulas ſuas vſq3 ad lucē vigilias extēdāt.
xiij Quare poſt miſſam nocturnam dormire nō oporteat.
xiiij Quemadmodum in cellulis ſuis opus manuum ⁊ orationes pariter exerceant.
xv Qua lege modeſtie poſt orationū miſſam vnuſquiſq3 ad ſuam cellulam redeat:⁊ cui ſubdatur increpationis qui aliter fecerit.
xvj Qđ nulli orare cū illo q fuerit ab orōne ſuſpēſus liceat.
xvij Quod is qui ad orationem fratres excitat hora ſolita debeat eos commonere.
xviij Quod a veſpera ſabbati vſq3 ad veſperam diei dominice genua non flectantur.

¶ Explicit annotatio capitulorum.

¶ Incipit liber ſecūdus de canonico nocturnarum orationum ⁊ pſalmorum modo.

¶ Prohemiale. Capitulū.i.

UPLICI igiť hoc qđ diximus cingulo xp̄i miles accintus:interiꝫ q modus canonicaꝶ orationū pſalmorūq3 ſit in partibus orientis a ſanctis patribus antiquitus ſtatutus agnoſcat. De qualitate vero earū vel quēadmodum orare ſm apoſtoli ſententiā ſine intermiſſione poſſimus:ſuis in locis cū ſenioꝶ collationes ceperimus exponere quantū dominus dederit proferemus.

¶ De diuerſitate numeri qui ad decantandos pſalmos per vniuerſas prouincias ſit ſtatutus. Cap.ij.

Ultos nāq3 cōperimus per alias regiones pro mētis ſue capacitate:habētes quidē vt ait ap̄ls. zelū dei ſed nō ſm ſciētiā:ſup hac re diuerſos typos ac regulas ſibimet ꝯſtituiſſe. Quidā.n.vicenos ſeu tricenos pſalmos:⁊ hos ipſos antiphonarū ꝓtelatos melodijs:⁊ adiunctiōe quarūdaꝫ modulationū:debere dici ſingulis noctibus cēſuerūt. Alij hunc modū etiā excedere tēptauerūt nōnulli decē ⁊ octo.atq3 in hūc modū diuerſis in locis diuerſum canonē agnouimus inſtitutū totq3 propemodū typos ac regulas vidimus vſurpatas:quot etiā monaſteria cellaſq3 cōſpeximus. Sūt qbus in ipſis quoq3 diurnis orationū officijs.i.tertia.ſexta.nonaq3 id viſum eſt.vt ſm horarū modū in quibus hec dn̄o reddūtur obſequia. pſalmorū etiā ⁊ orationū putarēt numerū coequādū.nōnullis ple

cuit ſenariū numerū ſingulis diei cōuentibus deputari. Qua/ propter neceſſariū reor antiquiſſimā patrū proferre in mediuȝ cōſtitutionē:q̄ nunc vſqȝ per totā Egyptū a dei famulis cuſtodit. qua nouelli monaſterij in xp̄o rudis īfantia antiquiſſimorū potius patrum vetuſtiſſimis inſtitutionibus imbuatur.

¶ De vniformis regule per totā Egyptū cuſtodia. ꝛ de electione eorū qui fratribus preponant. Cap. iij.

Taqȝ per vniuerſam Egyptū ꝛ Thebaidē. vbi monaſteria nō pro vniuſcuiuſqȝ renūciātis inſtituunt arbitrio ſed per ſucceſſiōes ac traditiōes maioꝝ vſqȝ in hodiernū diem vel permanēt vel māſura fundātur. legitimuȝ orationū modū in veſpertinis cōuentibus ſeu nocturnis vigilijs vidimus retentari. Nō.n.quiſq̄ cōuēticulo fratrū.ſed ne ſibi quidē ipſi preeſſe ꝯceditur:priuſq̄ nō ſolū vniuerſis facultatibus ſuis reddatur externus. ſed ne ſui quidē ipſius ſe eē dn̄m vel poteſtatē habere cognoſcat. Ita nāqȝ renūciantē huic mūdo quibuſlibet facultatibus ac diuitijs ꝓditū:neceſſe eſt cenobij cōmorationē expetere. vt in nullo ſibi ex his q̄ reliquit aut intulit monaſterio blādiat.ſic obedire cūctis vt redeundū ſibi ſm̄ ſententiā dn̄i ad infantiā priſtinā nouerit:nihil ſibi conſideratiōe cui vel annoꝝ numeroſitate ꝓſumens:quā in ſeculo inaniter cōſumptā ſe reputat perdidiſſe.ſed pro rudimentoꝝ merito ꝛ tyrocinij nouitate quā ſe gerere ī xp̄i militia recognoſcit:ſubdēt ſe etiā iunioribus nō moret.Operis quoqȝ ac ſudoris aſſuetudinē ita ſubire cōpellit. vt proprijs manibus iuxta ap̄li ꝑceptū quotidianū victū vel ſuis vſibus vel aduenientiū neceſſitatibus ꝑparās.faſtus vite ꝓterite poſſit ꝛ delitias obliuiſci:ꝛ humilitatē cordis cōtritiōe laboris acquirere. Ideoqȝ nullus congregatiōi fratrū ꝓfuturus eligit:priuſq̄ idē q̄ ꝑficiēdus ē:q̄d obtēꝑaturis oporteat iperari,obediēdo didicerit: ꝛ q̄d iunioribus tradere debeat inſtitutis ſenioꝝ fuerit aſſecut⁹. Bn̄.n.regere vel regi ſapiētis eſſe ꝓnunciāt.ſummūqȝ donū ꝛ gratiā ſancti ſp̄us eē definiūt. Nā neqȝ ſalutaria ꝑcepta quēpiā poſſe obtēperātib⁹ ꝯſtituere:niſi eū q̄ pri⁹ vniuerſis virtutuȝ diſciplinis fuerit iſtructus.nec obedire quēq̄ ſeniori poſſe.niſi eū q̄ cōſummatus timore dei ꝛ humilitatis fuerit virtute ꝑfectus. Ideoqȝ diuerſitates typoꝝ ac regulaꝝ p̄ ceteras prouincias cernimus vſurpatas:qd̄ plerūqȝ ſenioꝝ īſtitutiōis expꝫs monaſterijs preeſſe audemus. ꝛ abbates nos anteq̄ diſcipulos ꝓfeſſi qd̄ libi/

tū fuerit ſtatuimus:ꝓmptioꝛes noſtroꝝ iuentoꝝ exigere cuſtodiā:ꝙ examinatā maioꝝ boꝝ doctrinā. Sʒ dū oꝛationū modū q potiſſimū debeat cuſtodiri volum⁹ explicare: iſtitutis patrū auidi⁹ ꝓuocati: narrationē quā ſuis reſeruabamus locis ꝑpero exceſſu ꝑuenimus. Nūc itaqʒ ad ꝓpoſitū reuertamur.

¶Quod per Egyptū ⁊ Thebaiden duodenarius pſalmoꝝ numerus obſeruetur. Cap.iiij.

Situr p vniuerſaȝ vt diximus Egyptū ⁊ Thebaiden duodenarius pſalmoꝝ numerus tā i veſpꝰnis ꝙ i nocturnis ſolēnitatib⁹ cuſtodit̄:ita dūtaxat vt poſt hūc numerū due lectiōes veteris.ſ.ac noui teſtamēti ſingule ſubſequātur.Qui modus antiqtus cōſtitutus:idcirco per tot ſecula penes cūcta illaꝝ ꝓuīciarū monaſteria itemeratus nūc vſqʒ pdurat:qꝛ nō humana adinuētiōe ſtatutus a ſenioꝛibus affirmat̄:ſed celitus angeli magiſterio patribus fuiſſe delatus.

¶De duodenario pſalmoꝛum numero angeli traditione ſuſcepto. Cap.v.

Nam cū i pꝛimoꝛdijs fidei pauci qdē ſʒ ꝓbatiſſimi monachoꝝ noie cēſerent̄: q ſicut a bē memoꝛie euāgeliſta Marco : q pꝛimus Alexādrine vrbi pōtifex ꝑfuit normā ſuſcepe viuēdi:nō ſolū illa magnifica retinebāt q̄ pꝛimitus eccliā vel credētiū turbas i actib⁹ apłoꝝ legim⁹ celebraſſe.
Actuū.4. Multitudinis.ſ.credentiū erat coꝛ vnū ⁊ aīa vna : nec quiſqʒ coꝝ q̄ poſſidebat aliqd ſuū eſſe dicebat. ſʒ erāt illis oīa cōmunia quotquot.n.poſſeſſoꝛes agroꝝ aut domoꝝ erāt:vendentes afferebāt pcia coꝝ q̄ vendebāt: ⁊ ponebāt ante pedes apoſtoloꝝ.Diuidebat̄ aūt ſingulis pꝛout cuiqʒ opus erat. Uerūetiā his multo ſublimioꝛa cumulauerant. Etenim ſecedentes in ſecretioꝛa ſuburbioꝝ loca:agebāt vitā tāto abſtinētie rigoꝛe diſtrictā.vt etiā his q erāt religiōis externi: ſtupoꝛi eēt tā ardua cōuerſatiōis coꝝ pꝛofeſſio.Eo.n.feruoꝛe ſcripturaꝝ diuinaꝝ lectionibus oꝛatiōiqʒ ⁊ operi manuū diebus ac noctibus icūbebāt.vt nec eſcaꝝ qdē appetitus vel memoꝛia niſi alio tertiove die coꝛpoꝛis iterpellaret inedia:cibūqʒ ac potū nō tā deſideratū ꝙ neceſſariū ſumerēt. Et ne hūc quidē ante ſolis occaſuȝ.vt tēpus lucis cū ſpiritaliū meditationū ſtudijs:curā vero coꝛpis cū nocte ſociarēt:aliaqʒ his multo ſublimioꝛa pficerēt. De qbus etiā is q minus idigenaꝝ relatiōe cognouit:eccleſiaſtica hiſtoria poterit edoceri.Ea igit̄ tēpeſtate cū eccleſie illius pꝛimitiua

pfectio penes ſucceſſores ſuos adhuc recēti memoria inuiolata duraret: ferventiq; paucoꝝ fides necdū in multitudinē diſperſa tepuiſſet: venerabiles patres puigili cura poſteris cōſulentes: q̄ nā modus quotidiano cultui p vniuerſū fraternitatis corpus decerni deberet tractaturi cōueniunt: vt hereditatē pietatis ac pacis etiā ſucceſſoribus ſuis abſolutā ab oi diſſenſionis lite trā ſmitterent: verētes.ſ.ne qua i quotidianis ſolēnitatibus inter vi ros eiuſdē culture ꝯforte diſſonātia vel varietas exorta: qñq; in poſteꝝ erroris vel emulationis ſeu ſciſmatis noxiū germen emitteret. Cūq; p ſuo vnuſquiſq; feruore ifirmitatis imemor aliene: id ſtatui debere cēſeret: qđ cōtēplatione fidei ac roboris ſui facillimū iudicabat: paꝝ diſcutiēs qđ gñaliter plenitudini fratrū poſſibile eſſet: i qua neceſſe eſt ifirmoꝝ quoq; partē ma ximā repiri: diuerſoq; mō enormē pſalmoꝝ numeꝝ iſtituere p animi ſui virtute certarēt: & alij qnq̄genos. alij ſexagenos pſal mos. nōnulli vero ne hoc quidē numero ꝯtenti: excedi eū debere cēſerēt: eſſetq; iter eos pro religiōis regula pie ꝯtentiōis ſcā di uerſitas: ita vt ipa ſolēnitatis veſptine ſacratiſſime ſuccederet qſtioni: quotidianos orōnū ritus volentibus celebrare: vnus in mediū pſalmos dño cātaturus exurgit. Cūq; ſedētib9 cūctis: vt eſt moris nūc vſq; i Egypti partibus: & i pſallētis v͛ba oi cor dis intētione defixis vndecim pſalmos orōnū iteriectiōe diſtin ctos cōtinuis v͛ſibus parili pnūciatione cātaſſet: duodecimū ſub allelue reſponſione cōſumās: ab vniuerſoꝝ oculis repente ſubtractus: queſtione pariter & cerimonijs finem impoſuit.

Ⓒ De cōſuetudine duodecim orationū. Cap. vj.

Ex i venerabilis patrū ſenatus itelligēs āgeli magiſte rio cōgregationibus fratrū generalē canonē non ſine diſpēſatione dñi cōſtitutū: decreuit hūc numeꝝ tā i ve ſpertinis q̄ i nocturnis cōuenticulis cuſtodiri: quibus lectiones geminas adiūgentes.ſ. vnā veteris & altā noui teſtamēti tā q̄ a ſe eas traditas & velut extraordinarias: volētibus tm̄ ac di uinaꝝ ſcripturaꝝ memoriā poſſidere aſſidua meditatione ſtu dentibus addiderāt. In die vero ſabbati vel dñico vtraſq; de nouo recitāt teſtamēto.ſ. vnā de apoſtolo vel actibus apoſto loꝝ: & altā de euangelijs. Qđ etiā totis quinquageſime diebus faciunt hi quibus lectio cure eſt ſeu memoria ſcripturaꝝ.

Ⓒ De diſciplina orandi. Cap. vij.

Has igitur pdictas oratiōes hoc mō incipiūt atq; cō

ſummant. vt finito pſalmo nõ ſtatim ad icuruatiõnẽ genuũ cor/ruãt: quẽadmodũ facim⁹ i hac regiõe nõnulli q nedũ bñ fini/to pſalmo i orõne ꝓcũbere feſtinamus ad celeritatẽ miſſe ꝙ totius ꝑperãtes. Cuius dũ volum⁹ excedere modũ q antiquus a maioribus ſtatutus ẽ: ſupputãtes reſiduoꝝ pſalmoꝝ numeꝝ ad finẽ tẽdere purgemur. de refectiõe potius laſſi corpis cogi/tãtes. ꝙ orõnis vtilitatẽ ⁊ cõmoda regrẽtes. Apud illos ergo nõ ita ẽ ſ3 añꝙ flectãt genua paulíſp orãt: ⁊ ſtãtes i ſupplica/tiõe maiorẽ tpis ptẽ expẽdũt. Itaq3 poſt hec pũcto breuiſſimo ꝓcidẽtes humi velut adorãtes tñ diuinã clementiã: ſũma ve/locitate ꝯſurgũt: ac rurſus erecti expãſis mãibus eodẽ mõ quo prius ſtãtes orauerãt: ſuis ꝑcibus itẽtius imorant. Humi nãq3 diutius procũbẽtes: nõ ſolũ cogitatiõibus aiũt. veꝝ ẽt ſomno grauius ipugnari. Qđ etiã nos veꝝ eſſe vtinã nõ experimẽtis ⁊ quotidiana ꝯſuetudine noſceremus: q ſepe numero hãc eandẽ icuruatiõnẽ mẽbroꝝ: nõ tã orõnis ꝙ refectiõis obtẽtu in terrã proſtrati: optamus diutiuſt ꝓlõgari. Cũ aũt is q orõnẽ colle/cturus ẽ e terra ſurrexerit: oẽs pïter ſurgũt: ita vt nullus nec an teꝙ inclinetur ille: genuflectere: nec cũ e terra ſurrexerit remo/rari. p:eſumat: ne non tam ſecutus fuiſſe illius cõduſionem qui precem colligit: ꝙ ſuam celebraſſe credatur.

¶ De ſubſequente oratione poſt pſalmum. Cap. viij.

Illud etiã qđ in hac prouincia vidimus. vt vno can/tante in clauſula pſalmi: oẽs aſtantes ꝯcinant cũ cla/more. gloria patri ⁊ filio ⁊. s. s. nuſꝙ p oẽs oriẽtẽ au diuim⁹. ſ3 cũ oiu3 ſilẽtio ab eo q cãtat finito pſal. orõne3 ſucce dere: hãc ꝟo glorificatiõnẽ trinitatꝭ tñmõ ſolere ãtiphona ter

¶ De orationis ſtatu ſup quo in collatione ſe... ſeminari. nioꝝ plenior reſeruetur inſtructio. Cap. ix.

T qr nos ad orationũ canonicaꝝ modũ ꝯſequẽter in ſtitutoꝝ ordo ꝑuerit. quaꝝ pleniorẽ tractatũ l3 in col/latiohes ſenioꝝ reſeruemus ibidẽ plenius digeſturi: cũ de eaꝝ ꝗlitate ſeu iugitate ꝟbis coꝝ diſſerere ceperimus necéſ/ſariũ tñ reor p opoztunitate loci ac narratiõnis ipſius: qm̃ ita obtulit ſeſe occaſio: etiã in preſenti pauca pſtringere. vt formã/tes interim exterioris hominis motus ⁊ velut quedã nunc orã tiõis fundamẽta iaciẽtes. minore poſt hec labore cõceperimus de ſtatu interioris hominis diſputare: orõnũ quoq3 eius faſti/gia ꝯſtruamus. Illud ante oĩa ꝓuidẽtes. vt ſi nos ab illa nar/

ratione quã cupimus opoꝛtune deo volente digererẽ ꝑueniens vite noſtre finis excluſerit/vel initia vobis rei ꝑfertiꝫ tã neceſſarie hoc opꝫ relinquamus qbus ꝓ ardoꝛe deſiderij totũ tarduꝫ eſt.vt dũ nobis huius cõmoꝛationis tribuũtur inducie: ſaltem quaſdã tãtuſꝙ oꝛonũ vobis lineas ꝑſignemus: qbus hi vel maxime qui i cenobijs cõmoꝛant᷑ valeãt aliquatenus infoꝛmari. Simul ẽt ꝓſpicientes his q foꝛſitã huic tm̃modo occurſuri ſũt libꝛo:⁊ ad illũ ꝑuenire nõ potuerint. vt inſtructiõe huius erga oꝛonis qualitatẽ vel ex ꝑte repiant᷑ ībuti. vt queadmodũ ſunt de habitu ⁊ amictu exterioꝛis hominis īſtituti:ita ẽt qualr euꝫ ad offerẽda ſpiritalia ſacrificia debeant exhibere.nõ neſciant. Siqdẽ hi libelli quos i pñti cuder᷑ dño adiuuãte diſponimus: ad exterioꝛis hois obſeruãtiã ⁊ inſtitutionẽ cenobioꝝ cõpetẽtius aptabunt᷑.illi vero ad diſciplinã interioꝛis ac ꝑfectionem coꝛdis:⁊ anachoꝛetaꝝ vitã atꝗ doctrinã potius ꝑtinebũt.

¶Cũ quanto ſilentio ⁊ bꝛeuitate oꝛationes apud egyptios colligantur. Cap.x.

CUm igitur pꝛedictas ſolẽnitates quas illi ſynaxis vocant celebꝛaturi cõueniũt:tantũ a cũctis ſilentiũ pꝛebetur.vt cũ in vnũ tã innumeroſa fratrũ multitudo ꝯueniat.ꝑter illũ qui cõſurgẽs pſalmũ decãtat i medio.nullus hominũ penitus adeſſe credat᷑:ac ꝑcipue cũ ꝯſummat᷑ oꝛo:i qua nõ ſputũ emittit᷑:nõ excreatio obſtrepit.nõ tuſſis iterſonat: nõ oſcitatio ſomnolenta diſſutis malis ⁊ hiãtibus trahit᷑:nulli gemitus:nulla ſuſpiria etiã aſtãtes īpeditura ꝓmunt᷑:nulla vox abſꝗ ſacerdotis ꝑce ꝯcludentis audit᷑:niſi foꝛte hec ꝑ exceſſuꝫ mẽtis clauſtra oꝛis effugerit:queꝗ inſenſibilr coꝛdi obꝛepſerit: īmoderato.ſ.atꝗ itolerabili ſpũs feruoꝛe ſuccẽſo:dũ ea q̃ ignita mens in ſemetipa nõ ꝑualet continere:per ineffabilẽ quẽdã gemitũ ex itimis pectoꝛis ſui cõclauibus euapoꝛare conat᷑.Illũ vero qui conſtitutus in toꝛpoꝛe mẽtis cũ clamoꝛe ſupplicat: aut aliquid hoꝝ q̃ ꝑdixim⁹ e faucibus ſuis emittit: aut ꝑcipue oſcitationibus ꝑuenit᷑:dupliciter peccare pꝛonũciãt.Pꝛimo ꝙ oꝛonis ſue reus fit:ꝙ eã vꝫ negligẽter offerat deo. Secũdo ꝙ indiſciplinato ſtrepitu:alterius quoꝗ q foꝛſitã ardẽtius oꝛare potuit:itercipit ſenſuꝫ.Jõꝗ ꝑcipiũt eã celeri fine ꝯcludi: ne foꝛte imoꝛãtibus nobis in ea:redũdãtia qdã ſputi ſeu phlegmatꝭ interrũpat nr̃e oꝛonis exceſſuꝫ. Et icirco dũ adhuc feruet/velut e faucibus inimici velociter rapiẽda eſt. Qui pꝛoculdubio cuꝫ

sit nobis ſemp īfeſtus:tūc maxime adſiſtit īfeſtioꝛ: cū ꝯ ſe offer re nos pces dño velle puiderit:cogitatiōib⁹ ſeu diuerſis humoribus etc taꝫ abducere mentē noſtrā a ſupplicatiōis intētione feſtināſ:ꝯ p hoc eā tepefacere.accepto feruoꝛe ꝯcedēs.Quāob rē vtilius cēſent breues qdē oꝛones:ſꝫ creberrimas fieri. Illud quidē vt frequētius dñm depcātes:iugiter eidē coherere poſſimus:hec vero vt inſidiatis diaboli iacula q̄ iſligere nobis tūc pcipue cū oꝛamus inſiſtit:ſuccincta breuitate vitemus.

¶ Qua diſciplina apud Egyptios pſalmi dicāſ. Cap.xi.

Et ideirco ne pſalmos quidē ipſos quos i cōgregatiōe decātāt:ꝯtinuata ſtudēt ꝓnūciatione cōcludere.ſꝫ eos pꝛo numero verſuū duabus vel tribus iteratiſionib⁹ cū oꝛonū iteriectione diuiſos diſtincti pticulatiꝫ ꝯſummāt. Non eniꝫ multitudine verſuū ſꝫ mētis intelligētia delectanſ:illud tota virtute ſectātes:Pſallā ſpiritu:pſallā ꝯ mēte. Ideoꝫ vtilius habēt decē verſus cū rōnabili aſſignatiōe cātari: ꝙ totū pſalmū cū ꝯfuſione mētis effundi.Que nōnūꝗ ꝓnūciātis feſtinatiōe gñaſ:dū reſiduoꝝ pſalmoꝝ q decātādi ſunt:modū numerūꝗ cōſiderās:nō diſtinctionē ſenſuū audiētibus ſtudet pādere:ſed ad finē ſynaxeos pꝛoperat puenire. Deniꝗ ſi quiſpiam iunioꝝ vel pꝛo feruoꝛe ſpiritus vel ꝓ eo qđ necduꝫ iſtitutus eſt ceperit modū decātationis excedere:pſallētis pꝛogreſſio ſenioris interdiciſ plauſu.quē dās manu ſua in ſedili quo ſedet:cūctos facit ad oꝛonē ꝯſurgere:illud oibus modis ꝓuidēs:ne qđ ſedētibus tediū generēſ pꝛolixitate pſalmoꝝ:qua is q̄ decātat: nō mō per ſeipm intelligētie fructū amittat.ſed etiā p illos iꝯdat detrimentū quos faſtidiū ſynaxeos nimietate ſua fecit incurrere.Illud quoꝫ apud eos oī obſeruātia cuſtodiſ:vt in reſpōſione alleluye nullus dicaſ pſalmus:niſi is q i titulo ſuo alleluye inſcriptione pꝛenotaſ.Pꝛedictū vero duodenariū pſalmoꝝ numerū ita diuidūt.vt ſi duo fuerint fratres: ſenos pſallant:ſi tres.quaternos.ſi q̄tuoꝛ.ternos.Quo numero nūꝗ minus i cōgregatiōe decantāt: ac pꝛoinde quātalibet multitudo cōuenerit:nūꝗ āplius pſallant i ſinaxi ꝙ quattuoꝛ fratres.

¶ Cur vno pſallēte ceteri i ſynaxi ſedeāt:vel q̄li poſt hoc ſtudio p cellulas ſuas vſqꝫ ad lucē vigilias extēdāt. Cap.xij.

Hunc ſane canonicū queꝫ pdiximus duodenariū pſalmoꝝ numeꝝ tali coꝛpis quete relevāt:vt has eaſdē cōgregationū ſolēnitates ex moꝛe celebrātes. abſqꝫ eo ſ

dicturus i mediū pſalmos ſurrexerit.cūcti ſedilibus humillimis inſidentes.ad vocē pſallentis oī coꝛdis intētione dependeant. Ita nāqꝫ ieiunijs ⁊ opatione totius diei noctiſqꝫ laſſaſcūt. vt niſi huiuſcemodi refectione adiuuenť.ne hunc quidē numeruꝫ ſtātes implere valeāt.Nullū etenim tēpus ab opis exercitatione vacuū trāſire cōcedūt qꝛ nō ſolū ea q̄ diei ſplendoꝛ admittit omni inſtantia manibus exercere cōtendūt ſed etiam illa opationū genera ſollicita mente perquirunt: que ne ipſius quidem noctis denſiſſime tenebꝛe valeant impedire. credentes ſe tanto ſublimioꝛē ſpiritaliū contemplationū puritatē mentis intuitu q̄ſituros.quāto deuotius fuerit erga opis ſtudiū ac laboꝛis intenti. Et idcirco mediocrē canonicarū oꝛationū numerū iudicāt diuinitus moderatū.vt ardētioꝛibus fide ſpaciū quo ſe virtuꝰ coꝝ infatigabilis curſus extēderet.ſeruareť. ⁊ nihilominꝰ feſſis egriſqꝫ coꝛpibus minime gignereť de nimietate faſtidiū Ideoqꝫ cū fuerint oꝛationū canonicarū functiones ex moꝛe finite.vnuſquiſqꝫ ad ſuā recurrens cellulam. quā aut ſolus aut cū alio tm̄ inhabitare pmittiť.quē.ſ.ſocietas opatiōis vel diſcipulatus ⁊ diſcipline ibutio copulauit.vel certe queꝫ ſimilitudo virtutū cōparem fecit.idem rurſus oꝛationū officiū velut peculiare ſacrificiū ſtudioſius celebrāt:nec vlterius quiſq̄ coꝝ in requiem ſomni reſoluitur. donec ſupueniente diei ſplendoꝛe:nocturno operi ac meditationi operatio diurna ſuccedat.

¶ Quare poſt miſſaꝫ nocturnā doꝛmire nō opoꝛteat. Ca.xiij.

QUem laboꝛē pꝛeter illā rōnem qua tota induſtria annitentes ſacrificiū deo de fructu manuū ſuaꝝ offerre ſe credūt:duabꝰ ex cauſis cū omni obſeruātia cuſtodiūť. Quod nos quoqꝫ ſi perfectioni ſtudemus:eadē diligentia conuenit obſeruare. Pꝛima/ne foꝛte purificationē noſtrā i nocturnis pſalmis ⁊ oꝛationibus acquiſitā: inuidus inimicus liuens puritati noſtre cui maxime inſidiatur ſemp ⁊ indeſinenter infeſtus eſt:quadam ſomni illuſione cōtaminet.Qui poſt illam ſatiſfactionē quā pꝛo negligentijs ſeu ignoꝛatiōibus noſtris obtulimus:⁊ cōfeſſionis noſtre veniā pꝛofuſis gemitibus imploratāꝫ:ſollicitius nos ſi tpe quietis inuenerit maculare feſtinat. Tūc pꝛecipue fiduciā noſtrā deijcere atqꝫ eneruare contendēs: cū feruentius nos ad deū tēdere oꝛationū noſtraꝝ puritate puiderit.ita vt nōnūq̄ quos per totū noctis ſpaciū ſantiare nō potuit : ſub illius hoꝛe bꝛeuiſſimo tēpoꝛe dehoneſtare conetur.

Secūda vero φ tāctſi nulla talis verēda diaboli emergat illu
ſio:intercedēs etiā purus ſopoꝛ inertiam monacho mox euigi
laturo parturiat:ſegnēqꝫ toꝛpoꝛē inferēs mēti: ꝑ totū diei ſpa
cium vigoꝛeꝫ eius obtundat:illāqꝫ debiter ꝑſpicaciā ſenſus:⁊
pinguedinē coꝛdis exhauriat q̄ nos poſſit ꝑ totū diē aduerſus
oēs inſidias inimici cautioꝛes robuſtioꝛeſqꝫ ſeruare. Quāobꝛē
canonicis vigilijs pꝛiuate ab eis ſubiungunꝭ excubie: ac maio
re illis obſeruantia ſuccedunt: vt ⁊ illa purificatio que pſalmis
⁊ oꝛationibus eſt acquiſita nō pereat:⁊ intētioꝛ ſollicitudo di/
ligētius nos ꝑ diē cuſtoditura pꝛeparet meditatiōe nocturna.

r ¶ Quemadmodū in cellulis ſuis opus manuū ⁊ oꝛa/
tiones pariter exerceant. Cap.xiiij.

Ⱶ idcirco eas cū adiectiōe operis exequūtur: ne velut
e ociosis valeat ſomnus irrepere. Sicut.n.nullū ferme
ab eis ocij tēpus excipiꝭ: ita nec meditationi quidē ſpi
ritali finis imponiꝭ. Nā pariter exercētes coꝛpoꝛis aīeqꝫ virtu
tes exterioꝛis hoīs ſtipendia cū emolumētis interioꝛis exequāt:
lubꝛicis motibus coꝛdis ⁊ fluctuationi cogitationuꝫ inſtabili:
operū pondera velut quandā tenacē atqꝫ immobilē ancoꝛā ꝑ
figentes: cui volubilitas ac ꝑuagatio coꝛdis innexa: intra celle
clauſtra velut in poꝛtu fidiſſimo valeat cōtineri: atqꝫ ita ſpiri/
tali meditationi tantū ⁊ cuſtodie cogitationū intenta: nō mo/
do ad conſenſum pꝛaue cuiuſqꝫ ſuggeſtionis peruigilē menteꝫ
coꝛruere nō ſinat: veꝝ etiā ab omni ſuꝑflua ocioſaqꝫ cogitatio
ne cuſtodiat: ita vt quid ex quo pendeat haud facile poſſit a
quoquā diſcerni: id eſt vtrū ꝓpter meditationē ſpiritalē īceſſa
bile manuū opus exerceant: an pꝛopter operis iugitatem tam
pꝛeclarum ſpiritus pꝛofectum ſcientieqꝫ lumen acquirant.

¶ Qua lege modeſtie poſt oꝛationū miſſam vnuſquiſqꝫ
ad ſuam cellulam redeat ⁊ cui ſubdatur incre/
pationis qui aliter fecerit. Cap.xv.

Ⅎnitis itaqꝫ pſalmis: ⁊ quotidiana cōgregatiōe ſicut
f ſuꝑius cōmemoꝛauimus abſoluta. nullus coꝝ vel ad
modicū ſubſiſtere aut ſermocinari audet cū altero. ſꝫ
ne qdē ꝑ totū diei ſpaciū a cella ſua ꝓgredi: aut deſerere opus
qd̄ i ea ſolitus eſt exercere ꝑſumit: niſi foꝛte cum fuerint ad offi
ciū neceſſarij cuiuſqꝫ opis euocati. Qd̄ ita explēt foꝛas egreſſi:
vt nulla inter eos ſermocinatio penitus cōferaꝭ. Sed ſic vnuſ/
quiſqꝫ opus exequiꝭ iniunctū: vt pſalmū vel ſcripturā quālibet

memoꝛiter recēſendo: nō ſolū cōſpirationi noxie vel ꝯſilijs pꝛa
uis. ſed nec ocioſis quidē colloquijs vllā copiā vel tp̄s impēdat:
oꝛis pariter ⁊ coꝛdis officio in meditatione ſpiritali iugiter oc
cupato. Sūma nāqꝫ obſeruantia cuſtodiūr: ne quiſq̄ꝫ cū alio
ac ꝓcipue iunioꝛes vel ad pūctū tēpoꝛis pariter ſubſtitiſſe: aut
vſpiā ſeceſſiſſe vel manus ſuas inuicē tenuiſſe depꝛehendanť.
Si qui vero ꝯtra huius regule diſciplinā reperti fuerint: aliqd
ex his q̄ interdicta ſunt admiſiſſe. vt cōtumaces ac pꝛeuarica/
toꝛes mādatoꝝ: nō leuis culpe rei ꝓnūciati: ſuſpitione etiā ꝯiu
rationis pꝛauiqꝫ cōſilij carere nō poterūt. Quam culpam niſi
in vnū cunctis fratribus cōgregatis publica diluerint peniten
tia: oꝛationi fratrū nullus eoꝛum intereſſe permittitur.

¶ Quod nulli oꝛare cū illo qui fuerit ab oꝛatione ſuſpen
ſus liceat. Cap. xvj.

ſ Ane ſi quis ꝓ admiſſo quolibet delicto fuerit ab oꝛatio
ne ſuſpēſus nullus cū eo pꝛoꝛſus oꝛādi habet licentiā:
anteq̄ꝫ ſubmiſſa in terrā penitentia: reconciliatio eius
⁊ admiſſi venia corā fratribus cūctis publice fuerit ab abbate
cōceſſa. Ob hoc nāqꝫ tali obſeruātia ſemetipſos ab oꝛationis
eius cōſoꝛtio ſegregāt atqꝫ ſecernūt: ꝙ credūt eū qui ab oꝛatio
ne ſuſpēditur. ſm̄ apoſtoli ſentētiā tradi ſathane. Et ſi quis oꝛa/
tioni eius anteq̄ꝫ recipiať a ſenioꝛe: incōſiderata pietate ꝑmo/
tus cōicare pꝛeſumpſerit. cōplicē ſe dānationis eius efficiat: tra
dens. ſ. ſemetipſum volūtarie ſathane cui ille ꝓ ſui reatus emē
datiōe fuerat deputatus: in eo vel maxime grauius crimē incur/
rens: qđ cū illo ſe: vel cōfabulationis vel oꝛationis cōmunione
miſcēdo: maioꝛē illi generet inſolētie fomitē: ⁊ ꝯtūmaciā delin
quētis in peius enutriat. Pernicioſuꝫ nāqꝫ ſolatū tribuēs: coꝛ
eius magis ac magis faciet indurari: nec humiliari eū ſinet ob
qđ fuerat ſegregatus: ⁊ ꝑ hoc vel increpationē ſenioꝛis nō ma
gnipēdere. vel diſſimulāter de ſatiſfactione ⁊ venia cogitare.

¶ Quod is qui ad oꝛationē fratres exſuſcitat: hoꝛa ſolita
debeat eos cōmonere. Cap. xvij.

ſ S aūt cui religioſi ꝯuentus cōmonitio/ vel ſynaxeos
cura cōmittiť nō paſſim vt libitū eſt: nec ꝓut nocte fue
rit expergefactus: aut opoꝛtunitas eū ſomni ꝓpꝛij ſeu
inſomnij coartat: fratres etiā ad quotidianas vigilias exſuſci
tare pꝛeſumit. Sed q̄uis eū cōſuetudo diurna hoꝛa ſolita evi
gilare cōpellat: tñ ſollicite frequēterqꝫ ſtellaꝝ curſu ꝓſtitutū cō/

gregationis tẽpus explorans: ad orationẽ eos inuitat officiũ ne in vtroq̧ inueniatur incautus: ſi vel oppreſſus ſomno ſtatutã noctis trãſgrediat horã / vel eandem dormiturus atq̧ feſtinus ad ſomnum anticipet: ⁊ nõ tam officio ſpiritali vel quieti omniũ deſeruiſſe: q̃ requiei ſue ſatiſfeciſſe credatur.

¶Quod a veſpera ſabbati vſq̧ ad veſperã diei dñice genua nõ flectantur. Cap.xviij.

Hoc quoq̧ noſſe debemus a veſpera ſabbati q̃ luceſcit in diẽ dñicã. vſq̧ in veſperã ſequentẽ apud egyptios genua nõ curuari. ſed nec totis quidẽ quinquageſime diebus. nec cuſtodiri in eis ieiunio℞ regulam. Qua℞ re℞ ratio ſuo loco in collationibus ſenio℞ cu℞ dñs intulerit exponet. Nũc propoſitũ eſt nobis cauſas tantũmodo breui narratione percurrere: ne ſtatutum modum volumen excedens: aut faſtidio legentem oneret: aut laborare faciat.

¶Explicit de canonico nocturnarum orationum ⁊ pſalmo℞ modo liber ſecundus.

¶Incipit annotatio capitulo℞ libri tertij de canonico diurnarum orationum ⁊ pſalmo℞ modo.

Capitulum.j. Prohemiale.

ij Quod apud egyptios fine hora℞ diſcretiõe p totã diẽ cũ opis adiectiõe ⁊ orõnibꝰ iugiter iſiſtat ⁊ pſalmis

iij Quod per oẽs orientẽ ſolẽnitas tertie ſexte vel none trinis tantũ pſalmis ⁊ orationibus finiat: ⁊ cur ſpecialius iſtis horis hec ſpiritalia ſint officia deputãda.

iiij Quod matutina ſolẽnitas non antiqua traditione ſtatuta ſit: ſed noſtro tempore pro cauſa ſit adinuẽta:

v Qđ poſt matutinas orões ad ſomnũ reuerti nõ opor

vj Quod nihil ſit a ſenioribus imutatũ de ãtiquo ꝑteat. ordine pſalmo℞ cũ matutina ſtatueret ſolẽnitas.

vij Quod q ad diurnã orõnem añq̧ primus finiat pſalmus nõ occurrerit: oratoriũ itroire nõ liceat: i nocturnis aũt vſq̧ ad finẽ ſcđi pſalmi vẽiabilis mora ſit.

viij Uigilie que a veſpera illuceſcente ſabbato celebrantur quẽ tẽporis modũ teneãt vel quo ordine celebrent.

ix Quare illuceſcẽte die ſabbati vigilie ſtatute ſint: ⁊ q̃re p oẽs oriẽtẽ abſolutio ieiunij i die ſabbato pſumat.

x Unde factum ſit vt in vrbe die ſabbato ieiunetur.

xj In quo dominice diei ſolẽnitas ab alio℞ die℞ cõ

ſuetudine diuerſa teneatur.

xij Quibus diebus cũ cena fratrib' exhibeť accedẽtib' ad refectionẽ psalmus nõ dicať ſicut fieri i pradijs ſolet.

¶ Explicit annotatio capi.

¶ Incipit lib.iij. de canonico diurnarum orõnũ et psalmorum mõ.

¶ Prohemiale. Capitulum primum.

E NOCTURNO orationũ et psalmorum modo

d qui nã per egyptũ habeatur: donãte deo quãtum tenuitas ingenij nři preualuit arbitror expeditũ: nũc de ſolẽnitate tertie ſexte noneq; ſm regulã monaſteriorum Paleſtine vel Meſopotamie nobis eſt differendũ: vt prefati ſumus in prologo: perfectionẽ egyptiorum et imitabilẽ diſcipline rigorem horum inſtitutis moderantes.

¶ Quod apud Egyptios ſine horarum diſcretiõe p totã diẽ cũ opis adiectiõe et orõnib' iugiter iſiſtať et psalmis. Cap.ij.

a Pud illos etenim hec officia q̃ dño ſoluere per diſtinctiões horarum et tẽporis iterualla cũ ãmonitione cõpulſoris adigimur: per totũ diei ſpaciũ iugiter cũ operis adiectiõe ſpõtanee celebrãtur. Ita nãq; ab eis iceſſanter opatio manuũ priuatim p cellulas exerceť: vt psalmorum quoq; vel ceterarũ ſcripturarũ meditatio nũq̃ penitus omittať. cui pces et oratiões p ſingula momẽta miſcẽtes: i his officijs q̃ nos ſtatuto tẽpore celebramus: totũ diei tps abſumũt. Quãobrẽ exceptis veſptinis horis ac nocturnis ꝯgregationibus: nulla apud eos per diẽ publica ſolẽnitas abſq; die ſabbati vel dominica celebrať: in quibus hora tertia ſacre cõmunionis obtẽtu cõueniũt. Plus.n.eſt id qđ inceſſanter offertur: q̃ qđ per tẽporis interualla psoluiť: et gratius volũtariũ munus: q̃ functiones q̃ canonica cõpulſione reddũtur. pro hoc quoq; Dauid glorioſius aliquid exultante cum dicit. Uoluntarie ſacrificabo tibi: et voluntaria oris mei beneplacita ſint tibi domine. Ps.53.

¶ Quod per oẽm orientẽ ſolẽnitas tertie: ſexte vel none: trinis tm̃ psalmis et orõnibus finiať: et cur ſpecialius iſtis horis hec ſpiritalia ſint officia deputãda. Cap.iij.

i Taq; i Paleſtine vel Meſopotamie monaſterijs ac totius orientis: ſupradictarum horarum ſolẽnitates trinis psalmis quotidie finiunť. vt et orõnũ aſſiduitas ſtatutis tẽporibus deo offerať: et neceſſaria opatiõis officia: ꝯſummatĩ iuſto moderamine ſpiritalibus obſequijs nullatenus val

leant impediri. Dis.n.tribus tẽporibus etiam Danielem pro/
Danie.6. phetã quotidie feneſtris apertis in cenaculo preces dño fudiſſe
cognoſcimus. Nec immerito hec ſpecialius tempora religioſis
ſunt officijs deputata. In his ſiquidẽ ꝓmiſſionũ pfectio:⁊ ſum/
ma noſtre ſalutis eſt adimpleta. Hora nãq3 tertia repromiſſus
olim per ꝓphetas ſpiritusſanctus ſup aplos i orationum offi
cio conſtitutos deſcendiſſe primitus comprobat. Nam cũ pro/
elocutione linguarũ que ab eis infuſiõe ſpiritusſancti ꝓfluebat
gens incredula iudeorꝫ obſtupeſcens pariter ⁊ arridẽs:diceret
Act.2. eos muſto repletos. ſtans Petrus in medio eorum ait. Uiri
Iſraelite ⁊ qui habitatis Hieruſalem vniuerſi: hoc vobis no/
tum ſit:⁊ auribus percipite verba mea. Nõ.n.ſicut vos exiſti/
matis hi ebrij ſunt.cum ſit hora diei tertia.ſed hoc eſt quod di
Johel.2. ctum eſt per prophetam Johel. Et erit in nouiſſimis diebus di
cit dominus.effundam de ſpiritu meo ſuper omnẽ carnẽ:⁊ ꝓ
phetabunt filij veſtri ⁊ filie veſtre ⁊ iuuenes veſtri viſiones vi/
debunt:⁊ ſenes veſtri ſomnia ſomniabunt. Et quidẽ ſuper ſer/
uos meos ⁊ ſuper ancillas meas in diebus illis effundam de
ſpiritu meo ⁊ prophetabũt. Que oĩa hora tertia videmus im
pleta:ſanctiq3 ſpiritus vaticinatũ per prophetas aduẽtũ eodẽ
tẽpore ſup aplos cõmeaſſe. Hora aũt ſexta:imaculata hoſtia
dñs noſter atq3 ſaluator oblatus ẽ patri.cruceq3 ꝓ totius mũ
di ſalute ↄſcendẽs:hũani generis pctã diluit ⁊ expoliãs princi
patus ac ptãtes:traduxit palã:vniuerſoſq3 nos obnoxios atq3
ↄſtrictos inſolubilis chirographi debito liberauit: tollẽs illud
de medio ⁊ crucis ſue affigẽs tropheo. Eadem quoq3 Petro
hora in exceſſu mẽtis vocatio gentiũ oĩu3 ꝑ ſubmiſſionẽ vaſis
euãgelici delati celitus ⁊ purificatio omnigenũ animãtiũ i eo
dẽ ↄſiſtẽtiũ:ǒlata ad eũ voce diuinitus reuelaſ:dicẽte ei. Sur
Act.10. ge Petre:accede ⁊ mãduca. Quod vas quattuor initijs de ce
lo ſũmiſſum.nõ aliud ꝙ euãgeliũ deſignare manifeſte cogno
ſcit. Licet.n.qdriformi euãgeliſtarꝫ narratiõe:diſtinctũ quat/
tuor videaſ habere principia.vnũ tñ euãgelij corpus eſt. eiuſ/
dẽ.ſ.chriſti natiuitatẽ pariter ac deitatẽ.miracula quoq3 paſ
ſioneq3 complectẽs. Pulchre aũt nõ ait linteũ ſed quaſi linteũ
Linteũ quippe mortificationis indiciũ eſt. Qm̃ igiſ mors dñi
ex paſſionis nõ humane nature lege ſed ꝓprie volũtatis ſubiſ
Ps.15. arbitrio quaſi linteũ diciſ. Mortuus.n.ſecundũ carnẽ.non eſt
ſm ſpũm mortuus. q: nec derelicta eſt aĩa eius in inferno. nec

caro eius vidit corruptionem. Et rurſus. Nemo inquit tollit a Jo an. ſo.
me animã meã. ſed ego pono eã a meipſo. Poteſtatẽ habeo
ponere eã. ꝛ poteſtatẽ iterũ habeo ſumere eã. In hoc itaqꝫ euã
gelioꝝ vaſe celitus deſtinato. i. a ſpũſctõ perſcripto. oẽs gentes
que quondã extra legis obſeruantiã poſite habebant immũde
per credulitatem fidei confluentes. vt ab idoloꝝ cultu ſalubri/
ter immolent. atqꝫ ad ſalutarẽ eſcã ꝓficiãt. Petro purificãte
voce dominica deferũtur. Hora vero nona inferna penetrãs. i
extricabiles tartari tenebras coruſcatione ſui ſplendoris extin/
xit. portaſqꝫ eius ereas effringẽs: ac ſeras ferreas ꝯterẽs: capti
uitatẽ ſctõꝝ q̃ clauſa tenebris immitis tenebat inferni. ſalubri/
ter captã ſecũ tranſuexit ad celos: igneaqꝫ rhomphea ſummo/
ta antiquũ incolam paradiſo pia confeſſione reſtituit. Eadeꝫ
quoqꝫ hora Cornelius centurio in precibus ſolita deuotione ꝑ
ſiſtens. cõmemorationem orationũ ꝛ elemoſynarũ ſuarũ ante
dominũ factam angelo ſibi colloquẽte: cognoſcit: palamqꝫ et
hora nona vocationis gentiũ ſacramenta pandũtur: que Pe/
tro i exceſſu mẽtis hora ſexta fuerãt reuelata. Alio quoqꝫ loco
de eodẽ tempore in Actibus apſoꝝ ita narrat. Petrus aũt ꝛ Act. 3.
Joãnes aſcendebãt in tẽplũ: ad horã orationis nonã. Quibus
liquido comprobat: nõ immerito a ſanctis ꝛ apoſtolicis viris
has horas religioſis obſeqͥjs ꝯſecratas: a nobis quoqꝫ obſer
uari humiliter oportere: q̃ niſi velut legẽ quãdã ſoluet hec pie
tatis officia ſaltẽ ſtatutĩ tẽporibus adigamur: totũ diei ſpaciũ
obliuiõe aut deſidia vel occupationibus inuoluti. abſqꝫ oratio/
nis interpellatiõe cõſumimus. De veſpertinis aũt ſacrificijs qđ
dicẽdũ eſt q̃ iugiter offerri etiã i veteri teſtamẽto lege moſay/
ca ſanciũtur. Holocauſta. n. matutina ꝛ ſacrificia veſpertina:
cũctis diebus in tẽplo lꝫ figuralibus hoſtijs: etiam ex eo ꝓbare
poſſumus indefinẽter oblata: qđ a Dauid canit. Dirigatur Pſal. 140.
oratio mea ſicut icẽſum i cõſpectu tuo: eleuatio manuũ meaꝝ
ſacrificiũ veſpertinũ. Quo in loco de illo quoqꝫ vero ſacrificio
veſpertino ſacratius intelligi põt: qđ vel veſpere a dño ſalua/
tore cenantibus apſis tradit cũ initiaret eccleſie ſacroſancta
myſteria. vel ꝙ ipſe die poſtero ſacrificiũ veſpertinũ in fine. ſ.
ſeculoꝝ eleuatiõe manuũ ſuaꝝ ꝑ ſalute totius mũdi oblatus ẽ
patri. Que extẽſio manuũ eius i patibulo ſatis ꝓprie eleuatio
nũcupat. Omnes. n. nos in inferno iacentes eleuauit ad celos
ſm promiſſiõis eius ſententiã dicẽtis. Cũ exaltatus fuero a ter/ Joã. 12.

re:oia trahā ad meipſum. De matutina vero ſolēnitate etiā
Ps.52. illud nos inſtruit:qđ in ipa quotidie decātari ſolet. Deus deus
meus ad te de luce vigilo. Et/ In matutinis meditabor in te.
Ps.118. Et Preueni in maturitate ⁊ clamaui. Et rurſum. Preuenerūt
oculi mei ad te diluculo. vt meditarer eloqa tua. In his quoq
bonus ē ille euāgelicus pīfamilias operarios ꝯduxit i vineā ſuā.
Ita.n.⁊ ille primo mane ꝯduxiſſe deſcribit qđ tēpus deſignat
matutinā noſtrā ſolēnitatē : deinde tertia:inde ſexta. poſt hec
nona:ad extremū vndecima:in qua lucernaris hora ſignat.

¶ Quod matutina ſolēnitas nō antiqua traditiōe ſta/
tuta ſit. ſed nr̄o tēpore pro cā ſit adinuēta. Ca.iiij.

Sciendū tñ hāc matutinā q̄ nūc obſeruat in occiduis
vel maxime regionibus:canonicā functionē nr̄o tpe i
nr̄o quoq monaſterio primitus iſtitutā. Ubi dñs nr̄
Jeſus xp̄s natus ex virgine:humane infantie ſuſcipe incremen
ta dignatus:noſtrā quoq adhuc in religione tenerā ⁊ lactētē
infantiā ſua gr̄a ꝯfirmauit. Uſq ad illud.n.tēpus hac ſolēni/
tate matutina:q̄ expletis nocturnis pſalmis ⁊ oratiōibus:poſt
modicū tēporis iteruallū ſolet in gallie monaſterijs celebrari:
cū quotidianis vigilijs pariter cōſūmata:reliquas horas refe/
ctioni corporꝶ deputatas a maioribus nr̄is inuenimus. Uerū cū
hac abutētes indulgētia : negligētiores quiq inducias ſomni
lōgius protelarēt : quippe quos vel cellas progredi vel de ſuis
ſtratis ꝯſurgere añ horā tertiā nulla ꝯuentus vllius neceſſitas
inuitaret:⁊ cū operatiōis iactura tēpore quoq diei quo nōnul/
lis oportebat officijs inherere: ſoporis nimietate torperent : in
his preſertim diebus quibus a veſpertinis horis excubias vſq
ad aurore viciniā celebrantibus naſcebat onerosior laſſitudo.
Quorūdā illic fratrū feruentiū ſpiritu qbus hoc negligētie ge/
nus haud leuiter diſpliceret:ad ſeniores q̄rela delata: decretū
eſt ab eis diutino tractatu ⁊ ꝯſultatione ſollicita vt vſq ad ſo
lis ortū quo iā ſine offenſiōe. vel lectio parari vel opus manuū
poſſet aſſumi:feſſis corporibus refectione cōceſſa. Inuitati poſt
hec religionis huius obſeruantia:cūcti pariter e ſuis ſtratis cō
ſurgerent:ac tribus pſalmis ⁊ oratiōibus celebratis. ſm modū
qui antiquitus in obſeruatione tertie. ſexte. vel none trine cōfeſ/
ſionis exēplo ſtatutus eſt:⁊ ſomno deinceps finē:⁊ initiū opa/
tioni equali ſimul moderamine facerent. Qui typus lʒ ex occa
ſione videat inuētus:⁊ recēti memoria p̄ cauſa quā diximus

ſtatutus appareat: tñ illũ numerũ quez deſignat beatus Da/
uid: quã q̃ȝ ſpiritalẽ quoqȝ habeat intellectũ: ſecũdũ litterã ma
niſeſtiſſime ſupplet. Septies i die laudẽ dixi tibi ſuper iudicia Pſal.118.
iuſtitie tue. Hac.n.adiecta ſolẽnitate: ſepties ſine dubio ſpirita
les hoc cõuentus in die faciẽtes: ſepties i ea laudes dño dicere
cõpꝛobamur. Deniqȝ.cũ hic idẽ typus de oꝛiente ꝓcedẽs: huc
uſq̃ȝ fuerit vtiliſſime pꝛopagatus: in nõnullis nũc vſqȝ p oꝛien/
tẽ antiquiſſimis monaſterijs que nequaq̃ȝ vetuſtiſſimas regu/
las patrũ violari patiũtur: minime videtur admiſſus.

¶ Quod poſt matutinas oꝛationes ad ſomnũ reuerti
non opoꝛteat. Capitulum.v.

Cuius ſolẽnitatis ratio cur ſtatuta ſit vel iuẽta i hac
c pꝛouincia: nõnulli ignoꝛãtes: expletis matutinalibus
hymnis iteꝝ reuertũtur ad ſomnũ: illã cauſaȝ nihilo/
minus incidẽtes ob quã cõpeſcẽdã hec a ſenioꝛibus nr̃is ſolẽni
tas inſtituta eſt. Jlla nãqȝ hoꝛa eã cõſũmare feſtinãt: qua ne/
gligentioꝛibus minuſqȝ ſollicitis rurſuȝ doꝛmiẽdi reddaẽ occa
ſio. Qđ oimodis fieri nõ opoꝛtet. ſicut in libello ſuperioꝛi deſcri
bentes egyptioꝝ ſynaxim plenius expoſuimus. ne purificatio/
nem noſtrã ꝯfeſſione ſupplici ⁊ antelucanis orõnibus acq̃ſitã.
vel emergẽs q̃dã redũdantia humoꝝ naturaliũ polluat. vel il/
luſio coꝛrũpat inimici vel certe intercedẽs etiã puri ac ſimpli/
cis ſomni refectio interrũpat ſpiritus noſtri feruoꝛẽ ac tepefa/
ctos ſomni tẽpoꝛe ꝑ totũ diei ſpaciũ inertes deiceps ignauoſqȝ
traducat. Qđ egyptij ne icurrãt equidẽ cũ ſoleãt certis tꝑibus
etiã añ galloꝝ cãtũ ꝯſurgere: miſſa canõica celebꝛata vſqȝ ad
lucẽ. poſt hec vigilias extẽdũt. vt eos ſuꝑueniẽs lux matutina i
hoc feruoꝛe ſpũs repiat ꝯſtitutos. ac ꝑ totũ diei tẽpus feruẽtio
res ſollicitioꝛeſqȝ cuſtodiat. ꝑparatos eos ſuſcipiens ad cõfli/
ctũ ⁊ cõtra diurnam diaboli colluctationẽ. nocturnarum exer/
citio vigiliarum ad ſpiritali meditatione firmatos.

¶ Quod nihil ſit a ſenioꝛibus imutatũ de antiquo oꝛdine
pſalmoꝝ: cũ matutina ſtatueẽ ſolẽnitas. Cap.vj.

Jllud quoqȝ noſſe debemus nihil a ſenioꝛibus noſtris
i qui hãc eandẽ matutinã ſolẽnitatẽ addi debere cẽſue/
rũt: de antiqua pſalmoꝝ ꝯſuetudine imutatũ. ſȝ eodẽ
oꝛdine miſſaȝ quo ꝑius i nocturnis ꝯuẽtib⁹ ꝑpetuo celebꝛatã.
Eteniȝ hymnos quos i hac regiõe ad matutinã excepe ſolẽni
tatẽ: i ſine nocturnaꝝ vigiliaꝝ q̃s poſt galloꝝ cãtũ añ auroꝛã

finire ſolent ſimiliter hodieq3 decantãt.i.cẽteſimũ quadrageſi mũ octauũ pſalmũ:cuius initiũ eſt. Laudate dñm de celis: ⁊ reliquos q ſequunt. Quinquageſimũ vero pſalmũ ⁊ ſexageſi mũ ſecũdũ ⁊ octogeſimũ nonũ huic nouelle ſolẽnitati nouim⁹ fuiſſe deputatos. Deniq3 per Italiã hodieq3 cõſũmatis matu tinalibus hymnis quinquageſimus pſalmus i vniuerſis eccle ſijs canit:qđ nõ aliũde q̃ exinde tractum eſſe nõ dubito.

¶ Qđ ei q ad diurnã orõnẽ añq̃ primus finiaſ pſalmus nõ occurrerit:oratoriũ introire nõ liceat: in nocturnis aũt vſq3 ad finẽ ſecũdi pſalmi veniabilis mora fit. Cap.vij.

i S vero qui in tertia. ſexta. vel nona priuſq̃ pſalmus ceptus finiaſ ad orationẽ nõ occurrerit:vlterius ora toriũ introire nõ audet:nec ſemetipm admiſcere pſal lentibus. ſed cõgregationis miſſam ſtans pro foribus preſtola tur:donec egrediẽtibus cunctis ſubmiſſa in terrã penitẽtia ne gligentie ſue vel tarditatis impetret veniam:ſciens nequaq̃ ſe poſſe deſidie ſue noxam aliter expiare. ſed ne i ea quidẽ q̃ poſt tres horas erit ſecutura ſolẽnitas admittendũ:niſi pro negligẽ tia preſenti cõfeſtim vera humilitate ſubnixus ſatiſfacere feſti nauerit. In nocturnis vero cõuenticulis vſq3 ad ſecundũ pſal mũ prebetur tardanti dilatio:ita dũtaxat vt anteq̃ finito eo dem pſalmo fratres in oratione procũbant:ſemetipm congre gationi inſerere atq3 admiſcere feſtinet: eidem proculdubio in crepationi ac penitentie quam prediximus ſubiacẽdus:ſi vltra preſtitutam dilationis horam vel modicum tardauerit.

¶ Uigilie que a veſpera illuceſcente ſabbato celebrãtur: quem temporis modum teneant vel quo ordi ne celebrentur. Capitulũ.viij.

ſ Ane vigilias que ſingulis hebdomadibus a veſpera illuceſcẽte ſabbato celebranſ:idcirco ſeniores hyema li tempore quo noctes ſunt longiores: vſq3 ad quartũ gallorũ cantũ per monaſteria moderãtur. vt poſt excubias to tius noctis reliquis duabus ferme horis reficiẽtes corpora ſua nequaq̃ per totũ diei ſpaciũ ſomni torpore marceſcãt: requie breuis huius tẽporis ꝓ totius noctis refectiõe ɔtenti. Qđ nos quoq3 cũ omni obſeruatiõe cuſtodire cõuenit. vt.ſ.cõtenti ſom no qui nobis poſt vigiliarũ miſſam vſq3 ad lucis indulgeſ ad uentũ.i. vſq3 ad matutinos pſalmos. totũ deinceps diẽ i opere ac neceſſarijs ducamus officijs:ne ſomnũ quem nocti ſubtraxi

mus reſumere per diem vigiliarū laſſitudine ⁊ inanitate compulſi:non tā requiē coꝛpoꝛe ſubtraxiſſe:q̄ȝ quietis tēpus ⁊ refectionem nocturnā cōmutaſſe videamur. Nullatenus.n.poteſt fragilis caro ita totius noctis quiete fraudari vt per cōſequentem diem ſine dormitatiōe mētis animiq̄ȝ toꝛpoꝛe incōcuſſaȝ poſſit ſeruare vigilantiā.Que impeditur ex hoc potius q̄ȝ iuuabitur.niſi poſt vigiliarū miſſam ſomni quātulūcūq̄ȝ guſtauerit. Et idcirco ſaltē vnius hoꝛe ſopoꝛ quēadmodū diximus ante lucis aduentū ſi fuerit impertitus: lucrabimur oēs vigiliarū hoꝛas quas tota nocte in oꝛatione cōſumpſimus.impertientes nature quod ſuum eſt.nec habentes neceſſitatem reſumendi per diem qđ nocti ſubtraximus. Totū.n.carni huic ꝓculdubio reddet. quiſquis ei nō rationabiliter partem ſubtrahere.ſed totū tēptauerit denegare. Et vt verius dixerim.nō ſuperflua ſed neceſſaria voluerit amputare. Pꝛopter quod maioꝛe fenoꝛe neceſſe eſt vigilias cōpenſari.ſi fuerint vſq̄ȝ ad lucē inconſiderata atq̄ȝ irrationabili nimietate pꝛotracte.Ideoq̄ȝ eas tripertitis diſtinguūt officijs.vt laboꝛ hac diuerſitate diuiſus:delectatione quadā defectionē coꝛpoꝛis releuet.Nā cū ſtātes āntiphonas tres cōcinuerint.humi poſt hec vel ſedilibus humillimis inſidētes.tres pſalmos vno modulāte reſpondēt. qui tamen ſinguli a ſingulis fratribus viciſſim ſuccedentibus ſibi pꝛebentur.atq̄ȝ his ſub eadem quiete reſidentibus ternas adijciunt lectiones.Itaq̄ȝ fit vt coꝛpoꝛeum minuentes laboꝛem vigilias ſuas maioꝛe intentione mentis exerceant.

¶ Quare illuceſcēte die ſabbati vigilie ſtatute ſint:⁊ quare per omnem oꝛientem abſolutio ieiunij in die ſabbato pꝛeſumatur. Cap.ix.

q Uas a tēpoꝛe pꝛedicatiōis apoſtolice quo religio ac fides chꝛiſtiana fundata eſt per vniuerſum oꝛientem. idcirco ſtatutū eſt illuceſcente ſabbato debere celebꝛari. ꝙ dn̄o ⁊ ſaluatoꝛe noſtro ſexta ſabbati crucifixo. diſcipuli adhuc recenti eius paſſione perculſi. peruigiles tota nocte mānſerunt.nullatenus quietis ſomnū oculis ſuis indulgentes.Quā obꝛem ex illo tempoꝛe huic nocti deputata vigiliarum ſolēnitas vſq̄ȝ in hodiernum diem per vniuerſuȝ oꝛientem ſimiliter obſeruat.Ideoq̄ȝ ⁊ abſolutio ieiunij poſt vigiliarū laboꝛē totidē apoſtolicis viris i die ſabbati ſtatuta. nō imerito pſumit ꝑ vniuerſas oꝛiētis eccl̄ias.ſꝫ illā quoq̄ȝ Eccleſiaſtes ſententiā.q̄ ia

cet habeat ⁊ aliū myſticū ſenſum. tñ ab hoc quoqȝ nō abhor/ret:quo vtriqȝ diei.i.hebdomadi pariter ⁊ ogdoadi eādē par

Eccle. xi. tem ſolēnitatis impertire pcipimur:ita dicēns. Da partes his ſeptē: ⁊ quidē his octo. Non.n.ad cōmunionē feſtiuitatis iu/daice abſolutio iſta ieiunij repulāda eſt: his pſertim qui oī iu/daica ſuperſtitione alieni mōſtrantur. ſed ad refectionem quā diximus laſſi corporis pertinere: qð per totas anni ſeptima/nas iugiter quinis diebus ieiunans:niſi duobus ſalteȝ interpoſitis refocillatum fuerit:facile laſſaſcit ac deficit.

¶ Unde factū ſit vt i vrbe die ſabbato ieiunet. Cap.x.

Uius moderaminis cāȝ nōnulli in quibuſdā occiden

c talibus ciuitatibus ignorantes:⁊ maxime in vrbe.id/circo putāt abſolutionē ſabbati minime dbere pſumi: ꝙ apoſtolū Petrū in eodē die ꝯtra Symonē ꝯflictoturū affe rūt ieiunaſſe. Et quo magis apparet hoc eū nō ꝯſuetudine canonica feciſſe.ſed pſentis potius neceſſitate cōflictus. Siquidē ⁊ ibi pro hac eadē re nō generale ſed ſpeciale videt Petrus diſcipulis ſuis ieiuniū indixiſſe. Qð vtiqȝ nō feciſſet ſi ſciſſet illud canonica cōſuetudine ſolere ſeruari: idē ꝓculdubio etiā dñico die paratus indicere:ſi certaminis ipſius i eū cōpegiſſet occa/ſio. Nec tamen ex hoc ſtatim canonica fuiſſet ieiunij regula promulgāda:quod non generalis obſeruatio ſtatuerat. ſed vt ſemel fieret:ratio neceſſitatis extorſerat.

¶ In quo dominice diei ſolēnitas ab aliorum dierum cōſuetudine diuerſa teneatur. Cap.xj.

Erū ne hoc quidē ignorādū:die dñico vnā tantūmo/

v do miſſam ante prādiū celebrari:i qua pſalmorum atqȝ orationū ſeu lectionū pro ipſius collecte vel cōmunio/nis dñice reuerētia ſolēnius aliqd ac propēſius impēdentes:in ipa tertiā ſextāqȝ pariter ꝯſūmatā reputāt. Itaqȝ fit vt de orationū obſequijs nihil īminuat adiectiōe.ſ.lectionū: ⁊ nihilominus differētia quedā vel remiſſio videatur fratribus indulgeri pro reuerentia dominice reſurrectionis pre cetero tēpore:que ⁊ totius ſeptimane videatur obſeruantiam relaxare. Et pro hac pſa que intermiſcetur quadā differētia:eundem diem velut feſtiuū prouocet rurſum ſolēnius expectari:minuſqȝ faciat hebdomadis vēture ieiunia huius expectatiōe ſentiri. Sēper.n.eq nimius qlȝ fatigatio ſuſtinet:⁊ fine faſtidio labor ipēdit:ſi interiecta ei viciſſitudo qdā vel operis imutatio qliſcūqȝ ſuccedat.

orationum ⁊ pſalmorum modo.

¶ Quibus diebus cū cena fratribus exhibetur: accedentibus ad refectionem: pſalmus nō dicatur ſicut fieri in prādijs ſolet. Cap. xij.

D Enicꝫ etiā i ipſis diebus id eſt ſabbato vel dñica ſeu feriatis tēporibus quibus pariter prādiū ⁊ cena ſolet fratribus exhiberi: pſalmus ad veſperā nō dr̄. i. nec cū accedunt ad cenā: nec cū ab ea cōſurgunt. vt ſolet fieri in ſolēnibus prādijs/vel canonica ieiuniorꝝ refectione: quā ⁊ ꝓcedere cōſuetudinarij pſalmi ſolēt ⁊ ſubſequi. ſed tantūmodo ſimplici oratione facta: accedunt ad cenā: eāqꝫ rurſum cōſurgentes ab ipſa ſola oratione cōcludūt: qđ. ſ. extraordinaria ſit iter monachos iſta refectio. nec omnes ad eam ꝯuenire cogātur niſi aut peregrini qui ſuperuenerint fratres aut hi quos infirmitas corporis aut propria inuitat voluntas.

¶ Explicit de canonico diurnarꝫ orōnū ⁊ pſal. mō lib. 3[us].

¶ Incipit ānotatio capitulorꝫ libri. 4[i]. de īſtitutꝫ renūciātiū.

Capitulum. j. Prohemiale.

ij Qua ratione vſqꝫ ad vltimam ſenectutem apud eos i cenobijs perſeuerent.

iij Quo examine probetꝫ qui i cenobio ſuſcipiēdus eſt.

iiij Quare qui in monaſterio recipiantur.

v Cur hi qui renūtiant ſuſcepti i monaſterijs propria veſtimēta deponāt ⁊ ab abbate alijs induātur.

vj Qua cauſa veſtimenta renūciantium cum quibus ingreſſi ſunt monaſterium a diſpēſatore ſeruētur.

vij Cur i monaſterio ſuſcepti nō ꝑmittatꝫ ſtatiʒ ꝯgregationi fratrū cōmiſceri ſed xenodochio ante tradātur.

viij Quibus primum inſtitutis iuniores exerceantur vt ad ſuperandas omnes concupiſcentias proficiant.

ix Quare iunioribus imperetur vt ſeniori ſuo nihil de cogitationibus ſuis ſubtrahant.

x Quanta obedientia iunioribus etiam in naturali neceſſitate tribuatur.

xj Cuiuſmodi cibus apud eos delicatiſſimus habeatur.

xij Quod ad ſonitum pulſantis oſtium nihil operis non omittant ſtudio celeriter accurrendi.

xiij Quod criminoſum habeatur ſi aliquid vel viliſſimum quiſpiam ſuum dixerit.

xiiij Qđ lʒ multa pecunia de vniuſcuiuſqꝫ opeꝛe cōgeratꝫ: nul

lus tñ p̄ſumat excedere ſtatute ſufficiẽtie parcitatẽ.

xv De immodico apud nos ſtudio habendi.

xvj De regulis diuerſarum correptionum.

xvij Quibus auctoribus ſit inuentum vt reficiẽtibus fratribus ſacre lectiones in cenobijs recitẽtur: ⁊ quantum apud egyptios prebeatur ſilentium.

xviij Quam illicitum ſit extra menſam cõmunem quicq̃ cibi potuſve guſtare.

xix Quemadmodum per Paleſtinã vel Meſopotamiã quotidiana fratribus exhibeãtur obſequia.

xx De tribus lenticule granis ab economo repertis.

xxi De ſpõtaneo quorũdam fratrum miniſterio.

xxij De egyptiorum typo qui eſt ſuper quotidianis fratrũ ſtatutus obſequijs.

xxiij De obedientia abbatis Joãnis: per quã vſq; ad prophetie profectus eſt gratiam.

xxiiij De ligno itaq; arido qđ idẽ abbas Joãnes ad arbitriũ ſenioris ſui quaſi adolẽdũ rigare nõ deſtitit.

xxv De proiecto ab abbate Joãne vaſe vnico olei ad ſenioris imperium.

xxvj Quemadmodum abbas Joãnes ſuo obedierit ſeniori ad aduoluẽdum ſaxum quod ne a multis quidem poſſibile erat moueri.

xxvij De humilitate ⁊ obedientia abbatis Mucij quam in proijciendo in fluuium paruulo filio ex precepto ſenioris nõ heſitauit implere.

xxviij Queadmodũ reuelatũ ſit abbati de p̄re Mucio opus eũ abrae feciſſe: ⁊ ꝙ defuncto eidẽ abbati idẽ pater Mucius i monaſterij adminiſtratiõe ſucceſſerit.

xxix De obedientia fratris qui decẽ ſportas circũferens publice diſtraxit ad abbatis imperium.

xxx De abbatis pynufij humilitate: qui relicto cenobio celeberrimo cui presbyter preerat: longinquũ monaſterium in quo velut incipiens ſuſciperetur deſiderio ſubiectionis expetijt.

xxxj Queadmodum abbas pynufius reductus in monaſterium ſuum modico tempore commoratus iterũ fugerit in partes ſyrie.

xxxij Que precepta dedit idem abbas pynufius fratri quẽ

In ſuo monaſterio ſub noſtra recipiebat preſentia.
xxxiij Qđ ſicut magna remuneratio monacho debet ſm iſti tutionē patrū laborātiū: ita ⁊ pena ſimiliter tribuat: ⁊ iccirco nō debeat qs facile admitti i monaſterio.
xxxiiij Quod abrenunciatio noſtra nihil ſit aliud q̄ȝ mortifi/ catio ⁊ imago crucifixi.
xxxv Quod crux noſtra timor domini ſit.
xxxvj Quod renunciatio noſtra nihil proſit ſi iiſdem quibus renunciauimus implicemur.
xxxvij Quod diabolus noſtro fini ſemper inſidietur: ⁊ nos eius caput iugiter obſeruare debeamus.
xxxviij De renunciantis preparatione aduerſum temptatio nes: ⁊ de paucis imitandis.
xxxix Quo ordine quis ad perfectionē valeat peruenire: per quā de timore dei ad charitatē cōſequēter aſcēdat.
xl Quod non debeat monachus exempla perfectionis a multis expetere ſed ab vno vel a paucis.
xlj Quarum debilitatum ſimilitudinem ſuſcipere debeat qui in cenobio commoratur.
xlij Quod bonum patientie ſue non debeat monachus de aliorum ſperare virtute. ſed de ſua longanimitate.
xliij Recapitulatio expoſitionis per quam monachus ad perfectionem poſſit aſcendere.

¶ Explicit annotatio capitulorum.

¶ Incipit liber quartus de inſtitutis renunciantiū.

¶ Prohemiale. Capitulum. j.

DE CANONICO modo pſalmoꝝ atq̧ orōnū q debeat i diurnis ꝯuēticulis p monaſteria cuſtodi ri: ad iſtitutionē eius q̄ renūciat huic mūdo: narra tionis nos ordine prouocante tranſimus: conditio nes in primis quibus hi qui ad dn̄m cōuerti cupiunt recipian/ tur in cenobiis: breui quantū poſſumus ſtudentes ſermone cō/ plecti: quedā.ſ. de egyptioꝝ: quedam de tabenēſiotarum regu lis admiſcētes: quoꝝ in Thebaide eſt cenobiū quāto numero populoſius cunctis: tanto cōuerſationis rigore diſtrictius. Si quidem in eo pluſq̄ȝ quinq̧ milia fratrū ſub vno abbate regū tur: tantaq̧ ſit obedientia hic tam prolixus monachoꝝ nume rus omni euo ſeniori ſuo ſubditus: quāta nō poteſt apud nos vnus vni vel obedire per modico tempore vel peſſe.

¶ Qua ratione vſq ad vltimā ſenectutem apud eos in cenobijs perſeuerent. Capitulum.ij.

q Uorū tā longa perſeuerantia ⁊ humilitas atq ſubiectio quemadmodū tā diuturna perduret: qua de inſtitutione formet: p quā vſq ad incuruā ſenectā in cenobio perſeuerēt. opinor nos ante omnia debere perſtringere. Tā ta nāq eſt: quātā neminē in monaſterijs noſtris ingreſſum ne anno quidē integro tenuiſſe meminimus: vt cū renunciationis eop primordia viderimus: pſequēs fuiſſe itelligamus: vt in tā ſublimia pfectiōis faſtigia taliū virop fundamēta cōſurgerēt.

¶ Quo examine pbet q i cenobio ſuſcipēdus eſt. Cap.iij.

i Situr ambiēs quis intra cenobij recipi diſciplinā: nō ante prorſus admittit: q̄ʒ diebus decē vel eo ãplius p foribus excubās: idiciū pſeuerātie ac deſiderij ſui pariterq humilitatis ac patientie demōſtrauerit. Cūq omniū ptereūtiū fratrū genibus puolutus: ⁊ ab vniuerſis de induſtria refutatus atq deſpectus: tāq̄ qui nō religionis ſʒ neceſſitatis obtētu monaſteriū optet intrare: iniurijs quoq ⁊ exprobrationibus multis affectus: expimentū dederit pſtantie ſue: qualiſq futurus ſit in tēptationibus: opprobriop tolerātia declarauerit: atq ita fuerit exploratо mentis ardore ſuſceptus: diligētia ſumma perquirit ne de priſtinis facultatibus ſuis inheſerit ei vel vnius nummi contagio. Sciunt.n. eū ſub monaſterij diſciplina diuturnum eſſe nō poſſe ſed ne humilitatis quidem aut obediētie apprehenſurum eſſe virtutē: nec vlla cenobij paupertate ac diſtrictione contentū fore: ſi in conſcientia eius pecunie quantulācūq latitauerit. ſed vbi primū exorta fuerit qualibet occaſione cōmotio: fiducia ſtipis illius animatus: continuo de monaſterio velut funda rotante fugiturum.

¶ Quare qui in monaſterio recipiuntur. Cap.iiij.

e T idcirco ne vſibus qdē cenobij profuturas ſuſcipere ab eo pecunias acquieſcūt. Primū ne cōfidētia huius oblationis inflatus: nequaq̄ ſe pauperioribus fratribus coequare dignet: tū ne per hāc elationē nullatenus ad humilitatē xpi deſcēdens: cū in diſciplina cenobij nō poſſit pdurare: egreſſuſq exinde ea q̄ in principio renūciatiōis ſue ſpiritali feruore ſuccēſus itulerat: tepafactus poſtea nō ſine iniuria monaſterij ſacrilego ſpiritu recipere atq exigere moliat. Quod oīmodis obſeruari debere: multis ſunt experimentis frequētter

edocti. Nā per alia minus cauta mōaſteria ſimpliciter quidā ſuſcepti: de eis q̄ intulerāt quecꝫ i dei ope fuerāt diſpenſata: cū ingenti poſt blaſphemia reditionē poſcere temptauerunt.

¶ Cur hi qui renūciāt ſuſcepti in monaſteriis ꝓpria veſtimēta deponāt ⁊ ab abbate aliis induāt. Cap. v.

Quāobrē ita nudat quiſqꝫ cū receptus fuerit omni priſtina facultate: vt ne ipſuꝫ quidē qui opertus eſt indumētū habere permittat vlterius: ſed in ꝯſilio fratrum productus i mediū exuat ꝓpriis: ac p manus abbatis induatur mōaſterii veſtimētis: vt per hoc ſe nō ſolū vniuerſis rebus ſuis antiquis nouerit ſpoliatū: verūetiam omni faſtu depoſito mundiali: ad xp̄i paupertatē ⁊ inopiā deſcēdiſſe: iāqꝫ opibus ſubſtētandū nō ſeculi arte queſitis: nec de infidelitate priſtina reſeruatis: ſed de ſanctis ac piis monaſterii largitionibus militie ſue ſtipēdia percepturꝰ: atqꝫ inde ſe deinceps veſtiēdū alēdūqꝫ cognoſcēs: ⁊ nihil habere ⁊ nihilominus de craſtino nō Mat. 6. eſſe ſollicitū ſm euāgelii diſcat ſententiam: nec erubeſcat pauperibus id eſt corpori fraternitatis equari: quibus cōnumerari xp̄s: ⁊ quorum ſe fratrem nō erubuit nuncupare: quin potius glorietur domeſticis eius factum ſe eſſe conſortem.

¶ Qua cauſa veſtimēta renūciantiū cū quibus ingreſſi ſunt monaſteriū: a diſpēſatore ſeruētur. Cap. vi.

Illa vero q̄ depoſuit veſtimenta economo cōſignata tādiu reſeruātur: donec profectus ⁊ cōuerſatiōis eius ac tolerātie virtutē diuerſis tēptationibus ac probationibus euidēter agnoſcāt. Et ſi quidē poſſe eū inibi pdurare tpe procedēte pſpexerint: ⁊ in eodē quo cepit feruore pſiſtere: indigētibus eadē largiunt. Sin vero quodā ex eo murmurationis vitiū/ vel parue cuiuſlibet inobediētie culpā proceſſiſſe deprehēderint: exuētes eū mōaſterii qbus indutus fuerat veſtimētis: ⁊ antiquis reueſtitū veſtimētis q̄ fuerāt ſeqſtrata: depellūt. Nullū etenim fas eſt cū illis q̄ accepit abſcedere: nec quēqꝫ patiūtur illis adhuc indui: quē ſemel ab inſtitutiōis ſue regula tepuiſſe peruiderint. Unde etiā copia nulli penitus palā diſcedēdi cōceditur: niſi aut in morem ſerui fugacis captans denſiſſimas tenebras nocte diffugiat aut certe hoc ordine ⁊ profeſſione iudicatus indignus: cū cōfuſione ⁊ nota coram cunctis fratribus depoſita veſte monaſterii expellatur.

¶ Cur in monaſterio ſuſcepti non permittantur ſtatim

congregationi fratrum cómiſceri: ſed xenodochio ante tradantur. Capitulum.vij.

Cum igitur quis ſuſceptus ⁊ hac pſeuerātia quá diximus cóprobatus:ac depoſitis proprijs veſtiméntis habitu monaſteriali fuerit accinctus:nó ſtatim cógregationi fratrū cómiſceri permittitur:ſed deputatur ſeniori qui ſeorſum haud longe a veſtibulo monaſterij cómanens:habet curá peregrinorū ⁊ aduenientiū deputatam: eiſqꝫ oém diligentiá ſuſceptionis ⁊ humanitatis impendit. Cūqꝫ ibidē integro anno deſeruiens abſqꝫ vlla qrella ſuū circa peregrinos exhibuerit famulatū:imbutus per hoc prima iſtitutióe humilitatis ac patiétie:atqꝫ i lóga exercitatóe pcognitus:admiſcédus ex hoc cógregatiói fratrū:alij tradit ſeniori qui decē iunioribus peſt: quos ſibi creditos ab abbate inſtituit pariter ⁊ gubernat: ſm illud.ſ.quod ordinatū in Exodo legimus per Moyſen.

Quibus primū inſtitutis iuniores exerceant: vt ad ſuperandas oés cócupiſcétias proficiát. Cap.viij.

Cuius hec erit ſollicitudo ⁊ eruditio principalis:p quā iunior introductus aſcédere cóſequenter etiá culmina perfectionis ſumma preualeat: vt doceat eū primitus ſuas vincere voluntates:qué ſtudioſe in his ac diligenter exercens hec illi ſemp imperare de induſtria curabit q̄ ſenſerit aīo eius eē cótraria. Multis ſi quidē experiméntis edocti tradunt monachū ⁊ maxime iuniores ne voluptaté quidē cócupiſcétie ſue refrenare poſſe:niſi prius mortificare p obedietiá ſuas didicerit voluntates. Ideoqꝫ pronūciant nullatenus preualere vel irā vel triſticiā vel ſpiritū fornicationis extinguere ſed nec humilitaté cordis verá:nec cū fratrib9 vnitaté ppetuá:nec firmā diuturnáqꝫ poſſe retinere cócordiá:ſed nec i cenobio quidē diutius pdurare cū q prius volūtates ſuas nó didicerint ſuperare.

Quare iunioribus imperet vt ſeniori ſuo nihil de cogitationibus ſuis ſubtrahant. Cap.ix.

His igitur inſtitutis eos quos initiant: velut elementis quibuſdá ac ſyllabis ibuere ad pfectioné atqꝫ iformare feſtinát:per hec ad liquidū diſcernétes: vtrū ficta ⁊ imaginaria:an vera ſint humilitate fundari. Ad qḋ vt facile valeát puenire:pſequēter inſtituūtur nullas penitus cogitationes prurientes in corde pernicioſa cóſuſione celare:ſed cóſeſtim vt exorte fuerint:eas ſuo pateſacere ſeniori: nec ſup eorū iudi

cio quicq̄ ſue diſcretioni cōmittere: ſed illud credere malū eſſe vel bonū qđ diſcuſſerit ac pnūciauerit ſeniorꝫ examen. Itaqꝫ fit vt i nullo circūuenire iuuenē callidus inimicus velut inexptū ignarūqꝫ p̄valeat: nec vlla fraude decipe quē puidet nō ſua ſꝫ ſeniorꝫ diſcretiōe muniri: ⁊ ſuggeſtiōes ſuas velut ignita iacu la q̄cūqꝫ i cor ei⁹ iniecerit vt ſeniorē celet nō poſſe ſuaderi. Alit ꝗppe ſubtiliſſimus diabolus illudere vel deiicere iuniorē nō po terit: niſi cū eū ſeu p arrogātiā ſiue p verecūdiā ad cogitationū ſuarū velamē illexerit. Gn̄rale nāqꝫ ⁊ euidens īdiciū diabolice cogitatiōis eē pnūciāt, ſi eā ſeniori ꝯfundamur aperire.

¶ Quanta obediētia ſenioribus a iunioribus etiā in na/turali neceſſitate tribuatur. Cap. x.

Poſt hec tāta obſeruātia obediētie regula cuſtodit/ vt iuniores abſqꝫ prepoſiti ſui ſcientia vel pmiſſu/ nō ſo/lum audeant cellā progredi: ſed ne ipſi quidē cōmuni ac nāli neceſſitati ſatiſfacere ſua auctoritate preſumāt. Sicqꝫ vniuerſa complere quecūqꝫ fuerint ab eo p̄cepta/ tāq̄ ſi a deo ſint celitus edita ſine vlla diſcuſſione feſtināt vt nōnūq̄ etiam impoſſibilia ſibimet impata ea fide ac deuotione ſuſcipiāt/ vt tota virtute ac ſine vlla cordis heſitatione pficere ea aut ꝯſum mare nitātur/ ⁊ nec impoſſibilitatē quidē p̄cepti p ſenioris ſui reuerentia metiant. De quorꝫ obediētia ſpeciatim nunc dicere p̄termitto. Exēplis. n. eā ipſis paulopoſt tradet ſuo loco diſpo/nimus/ ſi dn̄s nobis oratiōibus veſtris dederit cōmeatū. Nūc inſtituta cetera proſequamur / pretermittētes illa cōtexere que in hac regione vel tradi monaſterijs vel ab ipſis nequeunt cu/ſtodiri/ ſicut i prefaciūcula nr̄a facturos nos eſſe promiſimus: qđ. ſ. nec laneis idumētis vtant ſed lineis tantū/ ⁊ ne ipſis q̄dē duplicibus quibus vicaria prepoſitus vnuſquiſqꝫ ſue decanie ſubminiſtrat cū illa quibus veſtiti ſunt ſorduiſſe cōſpexerit.

¶ Cuiuſmodi cib⁹ apud eos delicatiſſimus habeat. Cap. x.

Illud quoqꝫ arduū atqꝫ ſublime genus cōtinētie ſimi liter pretermittēs/ in qua ſumme reputantur delitie ſi herba ſale cōdita quam lapſaniū vocant aqua dilu/ta ad refectionem fratribus apponatur/ aliaqꝫ complura his ſimilia que in hac prouincia nec aerum temperies/ nec quali/tas noſtre fragilitatis admittit; illa tantūmodo proſequar que nulla carnis infirmitas nō ſitus loci poterit impedire: ſi ea nō fragilitas anime ac tepor mentis ademerit.

¶ Quod ad ſonitū pulſantis oſtiū nihil opis nō omittāt ſtudio celeriter accurrendi. Cap.xij.

Taq; cōfidentes intra cubilia ſua ⁊ operi ac medita tiōi ſtudiū pariter ipēdētes: cū ſonitū pulſant̄ oſtiū ac diuerſoꝝ cellulas pcutiētis audierint ad orōnes eos.ſ. ſeu ad opus aliqđ inuitātis: certatiꝫ e cubilibus ſuis vnuſq̄ſq; p̄rorūpit: ita vt is q opus ſcriptoris exercet quā reptus fuerit in choaſſe litterā finire nō audeat: ſed i eodē pūcto quo ad aures eius ſonitus pulſantis aduenerit: ſūma velocitate p̄ſiliēs: ne tm̄ quidē more iterponat: quātū cepti apicis conſumet effigiē: ſed imperfectā lineā littere derelinquēs. nō tā opis cōpendia lu cra ve ſectet: q̄ʒ obediēte virtutē exequi toto ſtudio atq; emula tiōe feſtinet. Quā nō ſolū operi manuū ſeu lectiōi vel ſilētio ⁊ quieti celle: verūetiā cūctis virtutibus ita p̄ferūt: vt huic idicēt omnia poſtponēda: ⁊ vniuerſa diſpēdia ſubire cōtenti ſint: dū modo hoc bonū in nullo violare videātur.

¶ Quam criminoſum habeatur ſi aliquid vel viliſſimū quiſpiam ſuum dixerit. Cap.xiij.

Llā ſane virtutē iter ceteras eoꝝ īſtitutiōes vel cōme morare ſuperfluū puto: qđ.ſ. nulli ciſtellā: nulli peculiarē ſportellā liceat poſſiderē: nec tale aliqd qđ velut ,ppriū retinēs ſuo debeat cōmunire ſignaculo. Quos ita nouimus oī ex pte nudos exiſtere: vt p̄ter colobiū: mauortē: caligas: melotē: ac pſiathiū nihil amplius habeāt: cū in aliis quoq; monaſte riis in quibus aliqua remiſſius indulgētur: hāc regulā videa mus ſtrictiſſime nūc vſq; ſeruari: vt ne verbo quidem audeat qs dicere aliqd ſuū: magnūq; ſit crimē ex ore mōachi p̄oceſ ſiſſe codicē meū: tabulas meas: graphiū meū: tunicā meā: cali gas meas. proq; hoc digna penitētia ſatiſfacturus ſit: ſi caſu aliq̊ p ſubreptionē vel ignorātiā hmōi v̄bū ꝺ ore ei⁹ effugerit.

¶ Quod licet multa pecunia vniuſcuiuſq; opere conge ratur: nullus tamen p̄ſumat excedere ſtatute ſuffi ciētie parcitatem. Cap.xiiij.

T cū tātos vnuſquiſq; eoꝝ quotidie de ope ac ſudore p̄prio redditus ꝯferat monaſterio: vt ex his ſuſtēta re nō ſolū ſuā valeat parcitatē: verūetiā vſibus poſſit exuberare multoꝝ: in nullo tn̄ inflatur: nec ſibi de tanto operis ſui queſtu ac ſudore blandit̄: ſꝫ p̄ter duo parimacia que tribus vix denariis ibidē diſtrahūtur: nihil ſibimet amplius vnuſq̄ſq;

pꝛeſumit. Inter quos nullū peculiare opus quod pudet dicere: quodqꝫ in noſtris monaſterijs vnū fieri neſciremus non dicā effectu:ſed ne cogitatione quidē ab aliquo penitus affectatur. Cū qꝫ totā enthecā cenobij ſuam credat eſſe ſubſtātiā cūctiſqꝫ rebus vt omniū dn̄s oēm curam ſollicitudinēqꝫ impendat:ad retinendā nihilominus arrepte nuditatis virtutē:quā ſtudet. ad finē vſqꝫ pfecte atqꝫ inuiolabiliter cuſtodire:ita ſemetipſuꝫ a cūctis extraneū ⁊ ex omnibus iudicat alienū:vt tāqꝫ peregrinū ſe gerat:⁊ incolā iſtius mūdi:alumnūqꝫ ſe potius monaſterij reputet ac miniſtrū:qꝫ dn̄m cuiuſcūqꝫ rei pꝛeſumat.

❡ De immodico apud nos ſtudio habēdi. Cap.xv.

Ah hec nos miſerabiles qd dicemus: qui i cenobijs cōmoꝛātes:ac ſub abbatis cura ⁊ ſollicitudine cōſtituti: peculiares circūferimus claues: omniqꝫ pfeſſionis noſtre verecūdia ⁊ cōfuſione calcata:etiā anulos quibus recōdita pſignemus in digitis palā geſtare nos nō pudet quibus nō ſolū ciſtelle vel ſpoꝛte ſed ne arce quidē vel armaria:ad ea que cōgerimus vel q̄ egreſſi de ſeculo reſeruauimus condēda ſufficiunt.Quiqꝫ ita nūnūqꝫ pꝛo viliſſimis nulliſqꝫ rebus accendimus:eas dūtaxat velut pꝛopꝛias vēdicantes: vt ſi quis vel digito quicqꝫ ex his cōtrectare pꝛeſumpſerit:tanta. cōtra eū iracūdia ſupplcamur:vt cōmotionē coꝛdis noſtri a labijs ac tota quidē coꝛpoꝛis indignatione reuocare nō poſſimus. Sed ptermiſſis noſtris vicijs:⁊ his q̄ nec cōmemoꝛari quidē dignuꝫ eſt ſilentio traditis:ſꝫ illud eloquiū. Nō loquatur os meū opa Ps.16.
hominū:virtutes potius q̄ apud illos ſunt: ⁊ hec q̄ nos quoqꝫ omni ſtudio debemus appetere:cepto narrationis oꝛdine pꝛoſequamur:ipſaſqꝫ iā regulas ac typos curſuꝫ breuiterqꝫ ponamus vt penitētes poſt hec ad quoſdā actꝰ ⁊ opa ſenioꝝ q̄ ſtudioſe memoꝛie mādarī diſponimus:hec q̄ noſtra expoſitiōe digeſta ſunt velut teſtimonijs valiſſimis roboꝛemus: vniuerſa q̄ diximus exēplis eoꝝ potius ac vite auctoꝛitate firmātes.

❡ De regulis diuerſarū coꝛreptionū. Cap.xvi.

Si quis igiꝛ gillonē fictilē quē bancalē nūcupant: aut hmōi aliud caſu aliquo fregerit: aut pdiderit aliqd: nō aliter neglıgētiā ſuā q̄ꝫ publica diluet penitētia: cūctiſqꝫ in ſynaxi fratribus cōgregatis: tādiu pꝛoſtratus i terrā veniā poſtulabit:donec oꝛationū cōſummeꝛ ſolēnitas: ipetraturus eā cū iuſſus fuerit abbatis iudicio de ſolo ſurgere. Eodē

BIBLIOTECA ROMA VITTORIO EMANUELE

modo ſatiſfaciet quiſquis ad opus aliqđ accerſitus/vel ad cō/
gregationē ſolitā tardius occurrerit:aut ſi decātās pſalmū vel
modicū titubauerit. Similiter ſi ſuperfluo:ſi durius : ſi contu/
macius reſponderit:ſi negligētius obſequia iniuncta cōpleue/
rit:ſi vel leuiter murmurauerit:ſi lectionem operi vel obediētie
pferēs:officia ſtatuta ſegnius fuerit executus:ſi dimiſſa ſynaxi
non cōcitus ad cellam recurrere feſtinauerit: ſi cum aliquo vel
ad modicum ſubſtiterit/vel ſi ad punctum tēporis vſpiam ſe/
ceſſerit:ſi alterius tenuerit manū:ſi cū illo qui cellule ſue coha/
bitator nō eſt cōfabulari quātulūcūqꝫ preſumpſerit:ſi orauerit
cum illo qui eſt ab oratione ſuſpenſus:ſi parentū quēpiam vel
amicoꝝ ſecularium viderit/vel collocutus eis ſine ſuo fuerit ſe/
niore:ſi epiſtolam cuiuſcūqꝫ ſuſcipere: ſi reſcribere ſine abbate
ſuo temptauerit. Hucuſqꝫ ⁊ in huiuſmodi ac ſimilibus admiſ/
ſis:procedit animaduerſio ſpiritalis. Reſidua vero que apud
nos indifferēter admiſſa:a nobis quoqꝫ reprehēſibilius ſubſti/
nentur:id eſt aperta cōuicia:manifeſti cōtemptus:cōtradictio
nes tumide:libera ⁊ effrenata proceſſio:familiaritas apud fe/
minas:ire:rixe:ſimultates ⁊ iurgia: operis peculiaris preſum/
ptio:philargyrie cōtagio:affectus atqꝫ poſſeſſio rerum ſuper/
fluaꝝ quem a ceteris fratribus nō habētur:extraordinaria ac
furtiua cibi refectio:⁊ his ſimilia nō illa increpatione quā dixi
mus ſpiritali:ſed vel plagis emēdātur vt expulſiōe purgātur.

¶ Quibus auctoribus ſit inuentū vt reficientibus fratri/
bus ſacre lectiones in cenobijs recitentur:⁊ quātum
apud Egyptos prebeat ſilentiū. Cap. xvij.

Illud autem vt reficientibus fratribus ſacre lectiones
in cenobijs recitentur : non de typo egyptiorū proceſ/
ſiſſe:ſed de cappadocū nouerimus. Quos nulli dubiū
eſt non tam ſpiritalis exercitationis cauſa ꝙ̄ compeſcende ſu/
perflue ocioſeqꝫ cōfabulationis gratia:⁊ maxime cōtētionū q̄
plerūqꝫ ſolēt in ꝯuiuijs generari:hoc ſtatuere voluiſſe:vidētes
eas aliter apud ſe nō poſſe cohiberi. Apud egyptios.n. vel ma
xime tabennēſiotas tantum ſilentium ab omnibus exhibetur:
vt cum in vnum tanta numeroſitas fratrū refectionis obtentu
cōſederit:nullus nec mutire quidē audeat pter eum qui ſue de/
canie preeſt. Qui tamen ſi quid menſe ſuper inferri vel auferri
neceſſariū eſſe peruiderit:ſonitu potius ꝙ̄ voce ſignificat. Tan
taqꝫ veſcentibus eis ſilentij huius diſciplina ſeruat: vt cucullis

vltra oculoꝝ palpebras demiſſis:ne.ſ.liber aſpectus habeat cu riofius copiā euagandi:nihil amplius intueātur ꝗ̄ mēſam: & appoſitos in ea vel quos ex ea capiunt cibos: ita vt quemad/ modū vel quātum reficiat alius:nullus inuicem notet.

Quod illicitum ſit extra menſam cōmunem quicꝗ̄ ci bi potuſve guſtare. Cap.xviij.

Ntecꝗ̄ vel poſtꝗ̄ legitimam cōmunēꝗ̄ refectionē per cipiāt:ſumma cautiōe ſeruat ne extra menſaꝫ quicꝗ̄ cibi penitus ori ſuo quiſquam indulgere preſumat: vt incedentibus p hortos & pomaria:cum paſſim blādeꝗ̄ per ar bores poma pendētia non ſolum obijciant ſe pectoribus tran/ ſeuntiū:verū etiā ſtrata per terrā cōculcanda pedibus offerāt: atꝗ̄ ad colligendū parata facile ad conſenſum cōcupiſcentie illicere valeāt intuentes:& oportunitate vel copia quāuis diſtri ctos atꝗ̄ abſtinentiſſimos ad ſui deſideriū ꝓuocare:ſacrilegū ducatur non modo quicꝗ̄ ex his deguſtare verum etiam ma nu contingere:abſꝗ̄ eo quod palam cunctis in cōmune reficiē tibus exhibetur:& ad percipiendum economi diſpēſatione per fratrum obſequia publice miniſtratur.

Quemadmodum per Paleſtinā vel Meſopotamiaꝫ quotidiana fratribus exhibeātur obſequia. Cap.xix.

E quid ſane de inſtitutis cenobiorum pretermiſiſſe vi deamur/quemadmodum quotidiana fratribus etiā per alias regiones exhibeātur obſequia/cōmemoran/ dum breuiter puto. Per cunctam nāꝗ̄ Meſopotamiam/Pa leſtinam & Cappadociam ac totum orientem/ ſingulis hebdo madibus viciſſiꝫ fratres ad hec officia ſibi reddēda ſuccedūt. ita vt ſm cenobij multitudinem/miniſtrorum quoꝗ̄ numerus deputetur. Que explere tanta deuotione & humilitate prope/ rant/quanta nullus ſeruorum diriſſimo domino ac prepotenti exhibet ſuum famulatum/ ita vt ne iſtis quidem ſolis contenti obſequijs que canonico iure ſoluūtur etiam nocte ſurgentes il/ los quibus ſpecialiter hec manet cura ſtudio ſuo releuent/& ea que ab ipſis perficienda ſunt/furtim preuenientes implere con tendant. Has autem ſeptimanas vnuſquiſꝗ̄ ſuſcipiēs vſꝗ̄ ad cenam dominici diei miniſtraturus obſeruat. Qua per acta miniſterium totius hebdomadis ita concluditur/vt hi quibus ſuccedendum eſt/conuenientibus in vnum fratribus ad conci/ nendos pſalmos quos quieturi ex mox decantant/omnibus

in ordine pedes lauent: hanc.ſ.ab eis pro labore totius ſeptimane benedictiōis mercedē fideliter expetentes vt eos explētes mandatū chriſti: emiſſa generaliter ab oibus fratribus oratio proſequaſ: q̄ vel pro ignoratiōibus itercedat vel pro admiſſis humana fragilitate peccatꝭ: ⁊ cōmēdet deo velut ſacrificiū pingue conſūmata eoꝝ deuotiōis obſequia. Itaqꝫ ſecūda ſabbati poſt matutinos hymnos aliis rurſuꝫ ſuccedētibus vtenſilia in quibus miniſtrauerāt ac vaſa cōſignāt q̄ tāta ſollicitudine curaqꝫ ſuſcipiētes cuſtodiūt: ne quid ex eis iminuatur vel pereat: vt credāt ſe etiā pro minimis quibuſqꝫ vaſis tāq̄ ꝓ ſacroſanctis rationē: nō ſolū diſpēſatori p̄ſenti: ſed et̄ dño reddituros: ſi forte aliqd ex eis negligētia eoꝝ fuerit iminutū. Cuius diſcipline qui modus ſit vel quāta fide ⁊ cautione ſeruetur: vno teſtimonio: qđ exēpli gratia ponam: poteritis agnoſcere. Sicut.n. ſtudemus ſatiſfaceꝛ veſtro feruori: quo plenā vniuerſoꝝ cognitionē deſiderātes: etiā ea q̄ optime noſtis hoc libello vobis cupitis iterari: ita veremur mēſurā breuitatis excedere.

¶ De tribus lēticule granis ab economo reptis. Cap. xx.

In ſeptimana cuiuſdā fratris cū p̄teriēs econom⁹ tria lēticule grana vidiſſet iacere i terra: q̄ hebdomadario feſtināti dū ea pparat coctioni inter manus cū aqua qua diluebātur elapſa ſunt: ꝯſeſtiꝫ ſuper hoc abbatē ꝯſuluit. A quo velut interuerſor neglectorqꝫ ſacri peculii iudicatus ab oratione ſuſpēſus ē. Cuius neglegētie reatus nō aliter ei remiſſus eſt: niſi eū publica penitētia diluiſſet. Nō ſolū.n. ſeipſos nō eſſe ſuos: ſꝫ etiā oia q̄ ſua ſunt credūt dño ꝯſecrata. Propter qđ ſi quid fuerit in monaſterio ſemel illatū: vt ſacroſanctū cū omni decernūt reuerētia debere tractari. Tātaqꝫ fide vniuerſa ꝓcurāt atqꝫ diſpēſant: vt et̄ ea q̄ deſpectui habētur: paruaqꝫ reputātur ac vilia: ſi vel loco mouerint vel cōtentias collocauerint: ſi gillonē aqua ipleuerint: ſi ex eo cuiq̄ obtulerint adhibendū: ſi tenuē feſtucā de oratorio cella ve ſubmouerint: mercedē ſe cōſecuturos a domino tota credulitate confidant.

¶ De ſpontaneo quorūdā fratrū miniſterio. Cap. xxi.

Nouimus fratres in quoꝝ ſeptimana cū accidiſſet tanta lignoꝝ penuria: vt nō eſſet penitus vnde ſoliti cibi fratribus pararenſ: ⁊ donec poſſent coēpta deferri vt xerophagia cōtenti eſſent: abbatis fuiſſet auctoritate pceptuꝫ: eſſetqꝫ hoc vniuerſis placitū: nec quiſq̄ poſſet vllū coctiōis ſpe

rare pulmentũ: illos velut qui fructu ac mercede ſui laboris & obſequij fraudarētur: ſi in ordine vicis ſue cibos fratribus nõ ſm cõſuetudinẽ parauiſſent: tm̃ ſibi ſpõtanei operis ac ſollicitudinis indixiſſe: vt in illis aridis ac ſterilibus locis in quibus ligna niſi de fructiferis arboribus excidātur: oīmodis nequeũt inueniri. Nec.n. vt apud nos vlla reperiũtur fruteta ſylueſtria per extēta auia diſcurrētes: & heremũ q̃ vſus mare mortuũ tẽditur obeũtes: feſtucas tenues ac ſpinulas quas ventus huc illacq diſperſerat: ſuo ſinu & gremijs colligẽtes: cunctā ſolẽnitatem ciboꝝ ſpontaneis obſequijs prepararent. ita vt de ſolita ꝑbitione nihil paterentur imminui. Tanta fide hec ſua munia fratribus exhibentes: vt etiam cum illos honeſte poſſet vel lignorum excuſare penuria vel abbatis imperiũ: pro fructu ſuo atq mercede noluerint hac abuti licentia.

¶ De egyptioꝝ typo qui eſt ſuper quotidianis fratrum ſtatutus obſequijs. Cap. xxij.

Ec dicta ſint ſ3 Typũ vt ꝑfati ſumus totius orientis: quē etiā i partibus noſtris neceſſario dicimus debere b ſeruari. Ceteꝝ apud egyptios qbus maxima cura eſt opis: nõ eſt hebdomadaꝝ mutua viciſſitudo: ne ſub occaſione huius officij oēs ab opis canone ipediāt: ſed vni probatiſſimo fratrũ cellarij vel coquine cura cõmittit qui perpetuo donec vires eius vel etas admittit iugiter opus iſtud exerceat. Non.n. magno labore corporis fatigat / qr nec tāta cura inter eos parandoꝝ ciborū vel coctionis impẽditur / quippe qui maxime xerophagijs vel homo phagijs vtũtur / & apud quos ſecta ſingulis menſibus porroꝝ folia / labſania / ſalfrictũ oliue / piſciculi minuti ſalliti / quos illi menominia vocāt ſũma voluptas eſt.

¶ De obedientia abbatis Joānis per quā vſq ad prophetie profectus eſt gratiam. Cap. xxiij.

C Et qm̃ hic liber de iſtitutiōe eſt eius qui renũciat huic mundo / per quā. ſ. introductus ad humilitatē verā & obediẽtiā pfectā ceteraꝝ quoq virtutũ culmina poſſit aſcēdere. neceſſariũ reor q̃dā ſenioꝝ geſta quibus per hanc enituere virtutē / exēpli gratia / ſicut promiſimus explicare / de multis admodũ pauca carpētes / vt ſtudētibus ſublimiora ſectari / non ſolum incitamẽtum ex his vite perfecte / ſed etiā propoſiti forma ꝓcedat. Quāobrē duos vel tres pro libelli huius cõpẽdio de tā īnumera patrũ multitudine ꝓferētes ponimus.

Primũ abbatem Joannem qui cõmoratus eſt iuxta Lico qđ eſt oppidum thebaidis/quiq; propter obedientie virtutẽ vſq; ad prophetie gratiam ſublimatus/ſic vniuerſo daruit orbi/vt etiam regibus mũdi huius merito ſuo redderetur illuſtris. Nã cum in extremis vt diximus Thebaide partibus cõmaneret. non ante preſumebat Theodoſius imperator ad prepotentiũ bella tyrãnorũ procedere/q̃ oraculis illius animaretur atq; reſponſis. Quibus confidens velut celitus ſibi delatis/tropbea de bellis deſperatis atq; hoſtibus reportabat.

¶ De ligno itaq; arido qđ idẽ abbas Joãnes ad arbitriũ ſenioris ſui quaſi adolẽdũ rigare nõ deſtitit. Cap. xxiiij.

b Ic itaq; beatus Joãnes ab adoleſcẽtia ſua vſq; ad p̄fectã ac virilẽ etatẽ ſeniori deſeruiẽs/donec ille in huius vite cõuerſatione durauit/tãta humilitate inheſit eius obſequijs/vt ipſi quoq; ſeni ſtuporẽ ſuũ obediẽtia eius incuteret. Cuius hãc virtutẽ vtrũ de vera fide ac profunda cordis ſimplicitate deſcẽderet/an affectaticia eſſet ⁊ quodãmodo coacticia atq; ad imperãtis faciem preberetur volens manifeſtius explorare/q̃ſplura ei etiam ſuperflua minuſq; neceſſaria vel impoſſibilia frequẽtius iniungebat. Ex quibus tria ponã per q̃ manifeſtari poſſit volẽtibus ſcire vel mẽtis eius vel ſubiectionis integritas. Sũpſit itaq; de lignario ſuo ſenex virgultũ/qđ olim exciſum vſibus foci fuerat preparatũ/dũq; coctionis retardaret occaſio/nõ modo aridum ſed prope putre iacebat tẽporis veſtutate. Cũq; hoc corã ipſo fixiſſet in terrã/precepit aducecta aqua quotidie bis rigari/vt.ſ. diurnis humoribus radicatum/atq; per aquã in arborẽ diffuſis ramis reuiuiſcẽs amenitatẽ oculis atq; vmbraculũ in eſtu feruẽti ſubter reſidentibus exhiberet. Qđ preceptũ veneratiõe ſolita ſine vlla impoſſibilitatis cõſideratione ſuſcipiẽs adoleſcens / ita quotidianis diebus expleuit/ vt aquam per duo ferme milia indeſinẽter apportans/nullatenus lignũ rigare ceſſaret/atq; per totum anni ſpacium nõ infirmitas corporis/nõ feſtiuitas ſolẽnitatis / non occupatio neceſſitatis vilius que illũ etiã honeſte excuſaret ab executione mãdati/nõ deniq; hyemis aſperitas intercedens. ab huius obſeruatiõe precepti potuerit ipedire. Cũq; eius hãc ſedulitatem tacitus ſenex latenter diebus ſingulis exploraret/⁊ videret eum ſimplici cordis affectu mandatum ſuum velut diuinitus emiſſum ſine vlla permutatione vultus vel rationiś di

ſcuſſione ſeruare/ſinceram humilitatis eius obedientiāꝫ com/
probans pariter etiā miſerans tam longum laborem quem ꝑ
totum anni ſpacium ſtudio deuotionis impēderat/ad virgul/
tum aridum accedens. O inquit Joānes miſit ne radices hec
arbor an nō. Cūqꝫ ille ſe neſcire dixiſſet/ſenex velut inquires rei
veritatem/⁊ tāꝙ temptans vtrum iam ſuis radicibus nitere/
tur/euulſit coram ipſo leui cōmotione virgultum / ſicqꝫ proij/
ciens illud/precepit vt deinceps rigare deſineret.

¶ De proiecto ab abbate Jonne vaſe vnico olei ad ſe/
nioris imperium. Cap.xxv.

Taqꝫ cū huiuſmodi exercitijs eruditus quotidie iuue
i nis in hac parendi virtute ſuccreſceret/⁊ humilitatis
eius eniteſceret gratia/atqꝫ obediētie ſue ſuauis odor
per monaſteria vniuerſa fragraret/quidam fratruꝫ probatio
nis/imo edificationis obtentu venientes ad ſenem/cum ſubie/
ctionem eius quam audierant mirarentur/vocans eum repen
te ſenex. Aſcende ait/⁊ ſumens lenticulam olei/que ſola in ere/
mo ſuis vel aduenientium vſibus liquorē pinguedinis tenuiſſi
mum miniſtrabat/deorſum proijce per feneſtram. Quam ille
cum ad ſuperiora concitus peruolaſſet/per feneſtram proferēs
comminuendam dimiſit ad terram/parum cogitās vel retra
ctans precepti ineptiam/diurnam neceſſitatem / infirmitatem
corporis/penuriam ſumptuū heremi ſqualentis anguſtias ac
difficultates/in qua etiā ſi pecunia ſuppeditaret/nihilominus
perdita ſpecies inueniri repararíqꝫ non poſſet.

¶ Quemadmodum abbas Joānes ſuo obedierit ſeniori
ad aduoluēdum ſaxum quod ne a multis quidem
poſſibile erat moueri. Cap.xxvj.

Lijs rurſum edificari cupientibus obediētie huius exē
a plo/vocas eum ſenior/curre inquit Joānes: ſaxū illud
huc aduolue ꝙ̄ totius. Qui confeſtim ſaxum immane
quod turbe multe hominum vel mouere nō poſſent: applicita
nunc ceruice: nunc toto pectore tanto niſu atqꝫ conatu prouo/
luere contendebat/ut ſudore omnium membrorum ſuoruꝫ: nō
ſolum totum infunderet veſtimentum/ſed etiam ſaxum ipſum
ſuis ceruicibus humectaret/in hoc quoqꝫ parum metiens im/
poſſibilitatem precepti vel facti pro reuerentia ſenioris ⁊ obſe/
quij ſimplicitate ſincera/qua credebat ſenē tota fide nihil poſ/
ſe incaſſum ac ſine ratione precipere.

¶ De humilitate ꝛ obedie͂tia abbatis Mucij quam in pꝛoijcie͂do in fluuium paruulo filio ex pꝛecepto ſe/nioꝛis no͂ heſitauit implere. Cap.xxvij.

b Uſqꝫ abbatis Joa͂nis pauca dixiſſe de multis ſuffi/ciat. Nu͂c abbatis Mucij factu͂ memoꝛia dignu͂ com/ꝑhenda͂. Hic na͂qꝫ abrenu͂ciare deſidera͂s huic mu͂do: ta͂ diu pꝛo foꝛibus monaſterij excuba͂s perdurauit: donec imo/bili perſeuera͂tia ſua co͂tra oe͂m co͂ſuetudineꝫ cenobioꝝ cu͂ filio ſuo paruulo qui octo circiter erat a͂noꝝ vt ſuſciperetur/eliceret. Cu͂qꝫ ta͂dem recepti fuiſſent: co͂feſtim no͂ ſolu͂ diuerſis ꝑpoſitis traditi: veru͂ etia͂ celle habitatio͂e ſeiu͂cti ſunt/ne.ſ.iugi viſione paruuli reminiſcereť pater: ex oi͂ ſua qua͂ renuncians abiecerat facultate atqꝫ affectio͂e carnali ſalte͂ ſibi filiu͂ ſupereſſe: ꝛ que͂/admodu͂ ſe ia͂ diuite͂ no͂ ee͂ ſciebat. ita etia͂ patre͂ ſe eſſe neſciret Quod vt plenius pꝛobaretur: vtru͂ videlicet plus faceret affe/ctione͂ ſanguinis ac ſuoꝝ viſceru͂ charitatem: an obedientia͂ ꝛ moꝛtificatione͂ chꝛiſti: qua͂ renu͂cians quiſqꝫ ꝑ eius debet amo re ꝑferre de induſtria negligebať paruulus pa͂nis potius q͂ ve/ſtime͂tis indutus foꝛdibus quoqꝫ ita obſitus ac fedatus vt of/fendere potius q͂ delectare paternos oculos poſſet quotie͂s ab eo fuiſſet aſpectus ſed etiaꝫ colaphis atqꝫ alapis expoſitus di/uerſoꝝ quas pleru͂qꝫ ſub obtutibus ſuis inocenti paruulo etiaꝫ gratis cernebat inferri ita vt nu͂q͂ genas eius niſi lachꝛymaꝝ ſoꝛde͂tibus veſtigijs videret ifectas. Cu͂qꝫ taliter ifans ſub ocu lis eius per dies ſingulos agereť pꝛo amoꝛe nihilominus chꝛi ſti ꝛ obedie͂tie virtute rigida ſemꝑ atqꝫ imobilia patris viſce/ra perma͂ſeru͂t. No͂.n.ta͂ reputabat ſuu͂ filiu͂ que͂ ſecum pariter obtulerat xp̄o nec curabat de ꝑſentibus eius iniurijs ſꝫ potius exultabat ꝙ eas nequa͂q͂ ifructuoſe cernebat tolerari paru͂ co gita͂s de lachꝛymis eius ſꝫ de pꝛopꝛia humilitate ac ꝑfectione ſollicitus. Qua͂ diſtrictione͂ me͂tis illius atqꝫ imobileꝫ rigoꝛem peruidens cenobij ſenioꝛ ad co͂pꝛoba͂da͂ penitus animi eius co͂ ſtantia͂ cu͂ ploꝛare quada͂ die vidiſſet ifante͂ ſimula͂s ſe aduer/ſus eum co͂motum pꝛecepit patri vt tollens eum iactaret i flu/men. Tunc ille velut a domino ſibi hoc pꝛeceptum eſſet confe/ſtim celeri curſu rapiens filium vlnis pꝛopꝛijs vſqꝫ ad oꝛa͂ flu/minis aduexit iactaturus. Quod pꝛofecto feruoꝛe fidei ꝛ obe/dientie eius fuiſſet opere co͂ſummatu͂: niſi pꝛocurati fuiſſent de induſtria fratres: qui ſollicite ripam fluminis obſiderent: pꝛo/

irectũq; iã ꝛ quodãmodo de fluminis alueo paruulũ rapuiſ/ ſent:ꝛ conſummationem precepti obſequio patris ac deuotio/ ne cõpletam:ab effectu operis atq; ab ipo fine reuocaſſent.

¶ Queadmodũ reuelatũ ſit abbati de patre Mucio opus eũ abrae feciſſe:ꝛ ꝙ defuncto eidẽ abbati idẽ pr̃ Mucius in monaſterij adminiſtratiõe ſucceſſerit. Cap.xxviij.

Uiuis fides atq; deuotio intm̃ deo fuit accepta:vt di/ uino ſtatī teſtimonio ꝓbata ſit. Reuelatũ nãq; ẽ ꝯtinuo ſeniori:hac eũ obediẽtia abrae patriarche op⁹ impleſſe. Cũq; breui tẽpore trãſacto idẽ abbas cenobij de mũdi huius cõmoratiõe migraret ad dominum:hũc ꝑponẽs cũctis fratribus ſucceſſorẽ ſibi:atq; abbatẽ monaſterio dereliquit.

¶ De obediẽtia fratris qui decẽ ſportas circũferẽs publi ce diſtraxit ad abbatis imperiũ. Cap.xxix.

Non tacebimus etiã nobis cognitũ fratrẽ ſm̃ ſeculi hu ius ordinẽ ſũme familie. Nam patre comite ac ditiſſi mo ortũdus fuit:ſtudijs quoq; liberalibus nõ medio/ criter inſtitutus. Qui relictis parẽtibus cũ ad monaſteriũ per/ uolaſſet:ad cõprobandã mẽtis humilitatẽ vel fidei eius ardo rem:confeſtim ei a ſeniore preceptũ eſt:vt decem ſportas quas neceſſe nõ erat publice vẽdicari:ceruicibus ſuis onerans diſtra hendas per plateas circũferret:adiecta cõditione qua diutius in hoc officio retineretur: vt ſi forte eas vnus pariter coemere voluiſſet nõ cederet:ſed ſingillatim eas querẽtibus venũdaret. Quod ille tota deuotione cõpleuit:ꝛ omni cõfuſionis verecun dia pro nomine ac deſiderio chriſti calcata: ſportas humeris ſuis imponẽs ꝑcio ſtatuto diſtraxit: ac pecuniã ad monaſte/ riũ reportauit:nequaq̃ perterritus tã vilis ꝛ inſueti officij no/ uitate:nec cõſiderans indignitatem rei:nataliũq; ſplẽdorẽ:ac venditionis iniuriã:dum illam chriſti humilitatem que eſt ve/ ra nobilitas:per obedientie gratiam deſiderat obtinere.

¶ De abbatis Pynufij humilitate:q relicto cenobio celeber/ rimo cui ꝑbyter ꝑerat:lõginquũ monaſteriũ i quo velut i/ cipiẽs ſuſciperet:deſiderio ſubiectiõis expetijt. Cap.xxx.

Hortat nos libelli modus ad finẽ tẽdere:ſ; obediẽtie bonũ q̃ iter ceteras virtutes primatũ tenet: nõ patitur nos eoꝝ geſta qui per hãc claruerũt penitus ſilentio ꝑ terire. Propter qđ vtrũq; cõgrue tẽperãtes: id eſt tã breuitati q̃ ſtudioſoꝝ deſiderijs atq; vtilitatibus ſeruiẽtes: vnũ adhuc

ponemus humilitatis exẽplũ qḋ nõ ab incipiẽte ſed a perfecto
atq; abbate cõpletũ: nõ ſolũ iuniores inſtruere ſed etiã ſeniores
ad perfectã humilitatis virtutem lectione ſua poterit incitare.
Uidimus itaq; abbatẽ pynuſiũ qui cũ eſſet immanis cenobij
pꝛeſbyter qḋ eſt in Egypto nõ longe a paneſium ciuitate ⁊ pꝛo
in ipſa reuerẽtia vel vite ſue vel etatis vel ſacerdotij cũctis ho/
noꝛabilis ac venerãdus exiſteret. Uidens ſe pꝛo hoc ipſo humi
litatẽ illã quam ſm̃ ſue mentis ardoꝛe; cõcupierat exercere nõ
poſſe nec habere quo virtutẽ deſiderare ſubiectiõis extenderet
clam fugiens de cenobio receſſit ſolus i thebaidos vltimas par
tes. Ibiq; depoſito habitu monachoꝝ aſſumpta ſeculari veſte
cenobiũ tabenenſiotaꝝ expetijt quod ſciebat cunctis eſſe diſtri/
ctius ⁊ in quo ſe vel pꝛo lõgitudine regionis credidit ignoꝛan/
dum vel pꝛo magnitudine monaſterij ac multitudine fratru;
facile poſſe celari. Ubi diutiſſime pꝛo foꝛibus pſeuerãs cũctoꝛũ
fratrũ genibus pꝛouolutus vt ſuſciperetur ſummis p̃cibus exo/
rabat. Cũq; multo deſpectu tandẽ fuiſſet admiſſus qḋ. ſ. decre/
pitus ſenex ⁊ qui oẽm ſuã peruixiſſet etatẽ ingredi cenobiũ po
ſtularet quo tẽpoꝛe iã ne deſeruire quidẽ ſuis voluptatibus pꝛe
ualeret ac ne hoc quidẽ ipſum cauſa religiõis expetere eũ aſſe/
rerẽt ſed famis ⁊ inopie neceſſitate cõſtrictũ vt ſeni nulliq; opi
penitus apto hoꝛti cura diligẽtiaq; mãdatur. Quam ſub alio
fratre iunioꝛe qui eũ ſibi creditũ retinebat exercens ſic eidẽ ſub
debatur tantaq; obedientia deſideratã humilitatis excolebat
virtutem vt non ſolũ ea que ad hoꝛti curam diligentiãq; perti
nebant verũetiam vniuerſa officia que cũctis erant aſpera vel
indigna atq; ab oibus ducebãtur hoꝛroꝛi tota quotidie ſeduli
tate cõpleret. Quãplura etiã nocte cõſurgens ita furtim nullo
teſte vel cõſcio tenebꝛis occulentibus efficiebat vt penitus aucto
rem operis nemo depꝛehẽderet. Cũq; ibidẽ triennio deliteſcẽs
diſperſis per vniuerſam Egyptũ vbiq; fratribus quereretur a
quodam tande; viſus qui de Egypti partibus cõmearat vix
potuit pꝛe humilitate habitus ſui ac vilitate officij quod gere/
bat agnoſci. Nam ſarculo deoꝛſu; incuruus laxabat oleribus
terram deinde ſtercus humeris ſuis aduectans eoꝝ radicibus
ingerebat. Cũq; hec intuens frater ſuper agnitiõe eius diutiſſi
ma fuiſſet heſitatione detẽtus pꝛopius tandẽ accedens: ⁊ non
ſolũ vultũ ſed etiã ſonũ vocis diligẽter exploꝛãs: ad pedes eius
cominus pꝛocidẽs: p̃ quidẽ ſuꝑ hoc ſtupoꝛẽ ſummũ videntibus

cũctis incuſſit:cur vȝ iſtud fecerit ei qui apud ipſos velut noui cius ac de ſeculo nuꝑ egreſſus habebatur extremus. Poſt ſcͦo mi raculo ſunt maiore pculſi:cũ eius nomẽ qđ apud ipſos quoqȝ magna fuerat opinione cõpertuȝ protinus prodidiſſet. A quo vniuerſi fratres prioris ignorãtie veniã poſtulãtes: ꝙ eũ vȝ tã to tpe iter iuniores ac paruulos deputaſſent. Inuituȝ ac flẽtem ꝙ inuidia diaboli digna ſibi fuiſſet ꝯuerſatiõe atqȝ humilita te fraudatus:quã diuiſſime reqſitã tãdẽ aliqñ ſe inueniſſe gau/ debat:nec meruiſſet vitã ſuã i illa quã arripuerat ſubiectiõe fi/ nire ad propriũ cenobiũ reduxerũt:cuſtodiẽtes eũ ſumma di ligẽtia:ne ab eis quoqȝ ſimiliter quoqȝ dilapſus aufugeret.

¶ Quemadmodũ abbas Pynufius reductus in mona ſterium ſuũ:modico tẽpore cõmoratus iterũ fuge/ rit in partes Syrie. Cap.xxxj.

Bi cũ fuiſſet modico tẽpore demoratus : eodẽ rurſus humilitatis deſiderio atqȝ ardore ſuccẽſus:captãs no cturna ſilẽtia:ita diffugit : vt iã ꝓuinciã nõ vicinã:ſȝ ignotas ⁊ alienas lõgeqȝ diuiſas regiões expeteret. Nã ꝯſcen dens nauẽ i Paleſtine partes cõmeare feſtinauit:credẽs ſe tu/ tius latitaturũ:ſi ad illa ſemetipſum aſportaret loca in quibus ne nomen quidẽ ſuũ fuiſſet auditũ. Quo cũ aduenifſet:noſtruȝ monaſteriũ protinus expetiuit:qđ nõ longe fuit a ſpelco i quo dñs noſter Jeſus xps ex virgine naſci dignatus ẽ. Jn quo per modico tẽpore delitẽſcẽs:ſȝ ſentẽtiã dñi:tãqȝ ciuitas ſup mon tẽ poſita diutius abſcõdi nõ potuit. Nã cõtinuo quidã fratrũ qui ad loca ſancta de Egypti partibus oratiõis cauſa cõuene rãt/agnitũ eũ ſumma vi precũ ad cenobiũ ſuũ reuocarũt. Math.5.

¶ Que precepta dedit idẽ abbas Pynufius fratri quẽ i ſuo mõaſterio ſub nr̃a recipiebat ꝑſentia. Cap.xxxij.

Unc igit ſeneȝ pro illa q̃ nobis fuerat apud ipſum in mõaſterio noſtro familiaritas: cũ poſt hec i Egypto ſtudioſiſſime requiſiſſemus exhortationẽ quam dedit fratri quẽ ſub noſtra preſentia in cenobio ſuo recipiebat: quia puto ex hac poſſe aliquid inſtructionis accidere : animus eſt opuſculo huic interere. Noſti ait quot diebus pro foribus excu bans hodie ſis receptus. Cuius difficultatis cauſam primitus debes agnoſcere. Poterit enim tibi in hac via quam ingredi concupiſcis multum conferre: ſi ratione eius agnita ad chriſti ſeruitium conſequenter ac ſicut oportet acceſſeris.

¶ Quod ſicut magna remuneratio monachis debet ſe/ cũdum iſtitutionẽ patrũ laborãti:ita ⁊ pena ſimili ter tribuatur:⁊ idcirco nõ debeat quis facile admitti in monaſterio. Cap.xxxiij.

Sicut nãq; imẽſa gloria fideliter ſeruiẽtibus deo:ac ſꝫ regule inſtitutionẽ ei coherẽtibus: repromittit i futurũ ita:pene grauiſſime pparãtur his qui tepide eã negli/ gẽterq; fuerint executi:⁊ ſm hoc qđ profeſſi ſunt/vel qđ ab ho minibus eſſe credũtur:fructus ẽt cõgruos ſanctitatis:eidẽ exhi

Eccle. v. bere neglexerint.Melius eſt.n.ſm ſcripture ſententiã nõ voue/

Hiere.48. re queq̃:q̃ʒ vouere ⁊ nõ reddere. Et.Maledictus q facit opus dei negligẽter.Ideo igit a nobis diutiſſime refutatus es:nõ qꝫ tuã vel omniũ ſalutẽ nõ toto deſiderio cupiamus amplecti ⁊ his qui ad chriſtũ cupiunt peruenire:etiã procul occurrere non optemus:ſed ne temere recipiẽtes : ⁊ nos apud deũ leuitatis ⁊ temetipſum reũ grauioris ſupplicij faceremus: ſi ad pſens faci le ſuſceptus:nec põdus profeſſionis huius intelligens/vel deſti/ tutor poſt hec vel tepidus extitiſſes. Quãobrem ipſaꝫ cauſam abrenũciationis debes in primis agnoſcere. Qua pſpecta : qđ te cõueniat agere:ex eius rõe manifeſtius inſtruaris.

¶ Quod abrenunciatio noſtra nihil ſit aliud q̃ mortifi/ catio ⁊ imago crucifixi. Cap.xxxiiij.

Abrenũciatio nihil eſt aliud q̃ʒ crucis ac mortificatio nis indiciũ.Ideoq; noueris hodierno die te huic mun do ⁊ actibus eius ac deſiderijs eſſe defunctũ:teq; ſm

Gal. 5. apl̃m mũdo huic eſſe crucifixũ:tibiq; hũc mũdũ. Cõſidera er/ go cõditiões crucis ſub cuius te deinceps ſacramẽto opꝫ i hac

Gal.ij. luce verſari:qꝛ iã tu nõ viuis:ſꝫ ille viuit in te qui eſt crucifixus pro te.Eo ergo habitu ac figura qua ꝑ nobis in patibulo fuit ille ſuſpenſus:nos quoq; neceſſe eſt in hac vita degere:vt.ſ.ſm

Ps.118. Dauid affigẽtes timore domini carnes noſtras:vniuerſas vo lũtates noſtras ac deſideria:nõ noſtre cõcupiſcẽtie ſeruiẽtia:ſꝫ mortificationi eius habeamus affixa. Sic.n.domini preceptũ

Math.x. implebimus dicentis.Qui non accipit crucem ſuam ⁊ ſequitur me non eſt me dignus.Sed forte dicas.Quomodo põt homo crucem ſuam iugiter portare/vel quemadmodum viuẽs quis poſſit eſſe crucifixus.Audi rationem breuiter.

¶ Quod crux noſtra timor domini ſit. Cap.xxxv.

Crux noſtra timor dñi eſt. Sicut ergo crucifixus geiã

non pro animi ſui motu mẽbra ſua quoq; mouendi vel cõuertẽdi habet poteſtatẽ:ita ⁊ nos volũtates noſtras ac deſideria nõ ſm id qđ nobis ſuaue eſt ac delectat ad pſens:ſed ſm legeꝫ dñi quo nos illa cõſtrinxerit:applicare debemus. Et ſicut is q patibulo crucis affigitur:nõ iã pſentia ↄtemplatur:nec de ſuis affectatiõibus cogitat:nõ pro die craſtino ſollicitudine curaq; diſtẽditur:nulla poſſidẽdi cõcupiſcẽtia permouetur:nulla ſupbia:nulla ↄtentiõe:nulla emulatiõe ſuccẽditur:nõ de pſentibus dolet iniurijs nõ pteritaꝝ iã recordaꝫ:ſecq; cuꝫ adhuc ſpirat in corpore:cũctis elemẽtis credit eẽ defunctũ: illuc pmittẽs ſui cordis intuitũ:quo ſe nõ dubitat illico trãſiturũ:ita nos quoq; timore dñi crucifixos:oportet his oĩbus id eſt nõ ſolum carnalibus vitijs verũ etiã ipſis elemẽtis mortuos eſſe:illuc hñtes oculos aĩe noſtre defixos:quo nos ſperare debemus momentis ſingulis migraturos. Hoc.n.modo mortificatas poterimus vniuerſas cõcupiſcentias noſtras ⁊ affectus habere carnales.

¶ Quod renunciatio noſtra nihil profit ſi ijſdem quibus renunciauimus implicemur. Cap.xxxvj.

C Aue ergo ne quid aliqñ eoꝝ reſumas q̃ renũcians abieciſti:⁊ ↄ dñi iterdictũ de agro euãgelice operatiõis reuerſus:iuentaris tunica tua qua te expoliaueras reueſtiri:necq; ad humiles terrenaſq; mundi huius cõcupiſcentias ac ſtudia reuoluaris:⁊ cõtra euãgelij mandatũ de perfectionis tecto deſcendẽs:tollere aliquid pſumas ex his q̃ abrenũcians abdicaſti. Caue ne parentũ:ne affectionis priſtine recordeͬis:⁊ ad curas huius ſeculi ſollicitudineſq; reuocatus:ẜꝫ ſaluatorie ſentẽtiã ponẽs manũ tuã ſuper aratrũ ⁊ aſpiciẽs retro regno celoꝝ aptus eſſe non poſſis. Caue ne quãdo ſuperbiam quã nũc incipiens ardore fidei ac pia humilitate calcaſti:cũ ceperis pſalmoꝝ vel profeſſiõis huius quãdã noticiã deguſtare: paulatim elatus reſuſcitare mediteris:ac ẜꝫ aplĩ ſentẽtiã. Que deſtruxiſti iterũ reedificãs puaricatorẽ ↄſtituas temetipm: ſed potius vt i hac nuditate quã corã deo ⁊ angelis eius profeſſus es ad finẽ vſq; pdures. In hac quoq; humilitate ac patiẽtia: qua vt ſuſciperis in monaſterio decẽ diebus pro foribus pſeuerãs multis lacrymis iploraſti:nõ ſolũmodo pſiſtas:verũetiã proficias atq; ſuccreſcas. Satis.n.miſeꝝ eſt vt cũ debeas a rudimẽtis ac primordijs tuis prouehi ⁊ ad pfectionẽ tẽdere:etiã ab ipſis incipias ad inferiora decidere. Nõ.n.qui ceperit hec:

Luce.9. Gal.ij. Mat.x. ⁊.xxiiij.

ſed qui perſeuerauerit in his vſqȝ in finem: hic ſaluus erit.

¶ Quod diabolus noſtro fini ſemp inſidief: ⁊ nos eius caput iugiter obſeruare debeamus. Cap. xxxvij.

Erſutus.n.ſerpēs calcanea noſtra ſemper obſeruat id eſt inſidiaf exitui nr̄o: ⁊ vſqȝ in finē vite nr̄e nos ſupplātare conaf. Et idcirco bn̄ cepiſſe nihil proderit: nec pleno feruore, renūciatiōis arripuiſſe principia: ſi hec cōgruus ēt finis ſimiliter nō cōmēdauerit atqȝ ꝯcluſerit: xp̄iqȝ hūilitas atqȝ paupertas quā nūc corā ipſo profeſſus es: vſqȝ ad extremū vite quēadmodū arrepta ē a te nō fuerit cuſtodita. Quod vt poſſis iplere: tu eius capita: id eſt cogitationū principia ſemp obſerua: ad ſeniorē.ſ.mox ea deferens. Ita.n.diſces pnitioſa eius initia cōterere ſi nihil ex eis ſeniori tuo erubueris reuelare.

¶ De renunciantis preparatione aduerſum tēptatiōes: ⁊ de paucis imitandis. Cap. xxxviij.

Eccle. ij. Uapropter ſm̄ ſcripture ſentētiā: egreſſus ad ſeruiēdū dn̄o: ſta in timore dei: ⁊ prepara animā tuā nō ad requiē nō ad ſecuritatē: nō ad delitias: ſed ad tēptationes ⁊ anguſtias. Per multas.n.tribulationes oportet nos introire i regnū dei. Anguſta nāqȝ eſt porta ⁊ arcta via q̄ ducit ad vitā: ⁊ pauci ſunt qui ineniūt eā. Cōſidera ergo te de paucis ⁊ electis effectū: ⁊ ne exēplo ac tepore multitudinis refrigeſcas ſed viue vt pauci: vt cū paucis inueniri merearis i regno dei. Multi.n.ſunt vocati: pauci vero electi. ⁊ puſillus eſt grex. cui cōplacuit pr̄i hereditatē dare. Itaqȝ nō leue noueris eē peccatū: pfectionē pfeſſum quēpiā ea q̄ ſunt imperfecta ſectari. Ad quē pfectiōis ſtatū his gradibus atqȝ hoc ordine puenif.

Actuū.14.
Mat.7.
Mat.20. ⁊.22.
Luc.12.

¶ Quo ordine qs ad pfectionē valeat puenire: p quā de timore dei ad charitatē ꝯſequēter aſcēdat. Cap. xxxix.

Principiū noſtre ſalutis eiuſdēqȝ cuſtodia. ſicut dixi: timor dn̄i eſt. Per hūc.n. ⁊ initiū cōuerſionis ⁊ vitiorū purgatio ⁊ virtutū cuſtodia: his qui imbuūtur ad viā perfectiōis acquirif. Qui cū penetrauerit hoīs mentē: contemptum ei rez oīuȝ parit: obliuionē parentū: mundiqȝ ipſius gignit horrorē. Contemptu aūt ac priuatione facultatū oīum humilitas acquiritur. Humilitas vero his indiciis comprobatur. Primo ſi mortificatus in ſeſe habeat oēs voluntates. Secundo ſi non ſolum actuum ſuoꝝ verū etiaȝ cogitationū nihil ſuū celauerit ſeniorem. Tertio ſi nihil ſue diſcretioni ſȝ iudicio

eius vniuerſa cōmittat:ac monita eius ſitiens ac libēter auſcul
tet. Quarto ſi in omnibus ſeruet obedientiā/manſuetudinē/⁊
patientie cōſtantiā. Quinto ſi nō ſolū iniuriā inferat nulli: ſed
ne ab alio quidē ſibimet irrogatā doleat atq̧ triſtet. Sexto ſi
nihil agat nihil p̄ſumat qđ nō vel cōis regula vel maioꝝ co/
hortant exēpla. Septimo ſi oī vilitate ꝯtētus ſit:⁊ ſe ad oia q̄
ſibi p̄cipiūtur velut operariū malū iudicauerit ⁊ indignū. Octa
uo ſi ſemetipſum cūctis iferiorē nō ſupficie p̄nūciet labioꝝ:ſʒ
intimo cordis credat affectu. Nono ſi linguā cohibeat:vel nō
ſit clamoſus in voce. Decimo ſi nō ſit facilis ac p̄mptus i riſu.
Talibus nāq̧ indicijs ⁊ his ſimilibus humilitas x̄pa dinoſcit.
Que cū fuerit i veritate poſſeſſa: ꝯfeſtī ʒ te ad charitatē q̄ timo
rē nō habet:gradu excellētiore p̄ducet: p quā vniuerſa q̄ p̄us
nō ſine pena formidinis obſuabas:abſq̧ vllo labore velut na
turaliter incipies cuſtodire:nō iā cōtēplatiōe ſupplicij vel timo
ris vllius:ſed amore ipſius boni ⁊ delectatione virtutū.

¶Qđ nō debeat monachus exēpla p̄fectiōis a multis ex
petere:ſed ab vno vel paucis. Cap.xl.

a D qđ vt valeas facilius ꝑuenire:exēpla tibi ſunt imi/
tatiōis ac vite p̄fecte i ꝯgregatiōe cōmorāti:a paucis
imo ab vno vel a duob⁹ nō a pluribus expetēda. Nā
p̄ter id qđ examinata vita atq̧ ad puꝝ excocta repit i paucis
ēt iſtud ex hoc vtilitatꝭ accidit. qđ ad p̄fectionē ꝓpoſiti huius:
id eſt cenobialis vite diligēti⁹ qs vni⁹ ibuit ac format exēplo.

¶Quarū debilitatū ſimilitudinē ſuſcipere debeat qui in
cenobio commoratur. Cap.xlj.

q Ue oia vt poſſis ꝯſequi:⁊ ſub hac regula ſpiritali per
petuo p̄durare:tria hec i cōgregatiōe neceſſario cuſto
dienda ſunt tibi: vt.ſ.ſm pſalmiſte ſententiā. Ego aūt
tāq̄ ſurdus nō audiebā:⁊ ſicut mutus q nō aperit os ſuū:⁊ fa Ps.37.
ctus ſum ſicut homo nō audiēs: ⁊ nō hn̄s in ore ſuo icrepatio
nē. Tu quoq̧ velut ſurdus ac mutus ⁊ cecus icedas: vt abſq̧
illius cōtēplatione qui tibi fuerit ad imitandū merito p̄fectio/
nis electus: vniuerſa quecūq̧ videris minus edificationis ha/
bentia: velut cecus nō videas:ne aiatus eoꝝ qui hec agunt au
ctoritate vel forma:ad id qđ deterius eſt:⁊ qđ an damaueras
traducaris. Si inobedientē:ſi cōtumacē:ſi detrahentē audie/
ris vel ſecus q̄ tibi traditū eſt aliqd admittētē: nō offendaris
nec ad imitādū eū tali ſubuertaris exēplo: ſed vt ſurdus q hec

penitus nec audieris vniuerſa tráſmittas. Si tibi vel cuicꝗ͂ con
uitia: ſi irrogant iniurie: eſto imobilis: ⁊ ad reſpóſioné talióis
vt mutus auſculta: ſemp hũc pſalmiſte verſiculũ i corde tuo de
Pſ.38. cantans Dixi cuſtodiã vias meas: vt non delinquã in lingua
mea. Poſui ori meo cuſtodiã cũ cóſiſteret peccator aduerſum
me: obmutui ⁊ humiliatus ſum ⁊ ſilui a bonis. Ueꝝ ⁊ quartũ
hoc pre oibꝰ excole: qḋ hec q̃.ſ. diximus tria ornet atqꝫ cómé/
det.i. vt ſtultũ te ſm apl̃i ſententiã facias in hoc mũdo: vt ſis
1.Cor.3. ſapiẽs: nihil. ſ. diſcernẽs nihil diiudicãs ex his q̃ tibi fuerint ipe
rata: ſꝫ cũ oi ſimplicitate ac fide obediẽtiã ſemp exhibeas: illḋ
tm̃mó ſanctũ: illud vtile: illud ſapiẽs eſſe iudicãs: qcqd tibi vel
lex dei: vel ſenioris examen indixerit. Tali.n. iſtitutione funda/
tus: ſub hac diſciplina poteris durare ppetuo: ⁊ de cenobio nul
lis tẽptationibus inimici nullis factionibus deſolueris.

¶ Quod bonũ patiẽtie ſue nó debeat monachus de alioꝝ
ſperare virtute: ſed de ſua longanimitate. Cap.xlij.

Ergo patiẽtiã tuã nó debes ḋ alioꝝ ſperare virtute: id
eſt vt tũc eã tm̃mó poſſideas: cũ a nemine fueris irrita
tus: qḋ ne poſſit nó euenire: tue nó ſubiacet ptãti: ſꝫ po
tius de humilitate tua ⁊ lóganimitate: q̃ i tuo pẽdet arbitrio.

¶ Recapitulatio expoſitionis per quam monachus ad
perfectioné poſſit aſcendere. Cap.xliij.

Et vt hec oia q̃ latiori ſermone digeſta ſunt: cordi tuo
facilius inculcẽtur: ac tenaciſſime tuis ſenſibus valeãt
inherere: quoddã ex his breuiariũ colligã: p qḋ poſſis
breuitate ⁊ cópendio mãdatoꝝ memoriter vniuerſa cóplecti.
Audi ergo paucis ordiné: p quẽ aſcẽdere ad pfectioné ſummã
ſine vllo labore ac difficultate valeas. Principium noſtre ſalu
tis ſapiẽtieqꝫ ſm ſcripturas: timor dñi eſt. De timore dñi na/
ſcitur cópunctio ſalutaris. De cõpunctione cordis procedit ab
renũciatio.i. nuditas ⁊ ↄtemptus oiuꝫ facultatũ. De nuditate
humilitas procreaẗ. De humilitate mortificatio voluntatũ ge
neratur. Mortificatione voluntatũ extirpãtur atqꝫ marceſcũt
vniuerſa vicia. Expulſione vicioꝝ virtutes fructificãt atqꝫ ſuc
creſcunt. Pullulatione virtutũ puritas cordis acquiriẗ. Puri/
tate cordis apoſtolice charitatis perfectio poſſidetur.

¶ Explicit de inſtitutis renũciantiũ liber quartus.

¶ Incipit ãnotatio capituloꝝ lib. 5ⁱ. de ſpiritu gaſtrimargie.
Cap.j. Tranſitus de inſtitutis cenobiorum ad colluctationem

octo principalium viciorum.

ij Qđ cauſe vicioꝝ ſīc ī oībus imoꝛāť:ita ab oībus ignoraāť.⁊ q: ad māifeſtādas eas dñi egeamus auxilio.

iij Quod prima nobis colluctatio fit aduerſus ſpiritū gaſtrimargie:id eſt concupiſcentiam gule.

iiij Teſtimoniū abbatis Antonij quo docet vnāquāq₃ virtutem ab illo qui eā peculiarius poſſidet expetendā.

v Qđ nō poſſit ab oib⁹ vniformis ieiunioꝝ regulis cuſtodiri.

vj Quod non ſolo vino mens inebriatur.

vij Qua rōe ifirmitas carnis puritatē coꝛdis neqāt ipedire.

viij Quo perfecte cōtinētie fine eſca ſumenda ſit.

ix De mēſura caſtigationū aſſumēdaꝝ:remedioq₃ ieiuniū.

x Ad cōſeruādā mentis ⁊ coꝛpoꝛis puritatē:abſtinentiam ciboꝛum non poſſe ſufficere.

xj Concupiſcētias coꝛdis non extingui:niſi cum omni extirpatione vicioꝛum.

xij De agone carnali etiam ſpiritalis agonis imitationem eſſe ſumendam.

xiij Quod niſi gule fuerimus vitio liberati:nequaq₃ poſſimus ad pugnas interioꝛis hominis peruenire.

xiiij Quomodo poſſit. gule cōcupiſcentia ſuperari.

xv Quomodo ad cuſtodiēdam coꝛdis ſui puritatem:monachus ſemper debet eſſe intentus.

xvj Quod monachus ſm Olympiaci certaminis moꝛem non poſſit ſpiritales conficere pugnas niſi obtinuerit bella carnalia.

xvij Quod fundamentum ac baſis ſpiritalis agonis in gaſtrimargie ſit certamine collocata.

xviij Per quot genera certaminū atq₃ palmarum beatus apoſtolus ad coꝛonā ſublimiſſimi agōis aſcēderit.

xix Quod athlete Chꝛiſti donec in coꝛpoꝛe cōmoꝛatur:pugna non deſit.

xx Qđ nō debeat monachus ſumēdi cibi tēpus excepere: ſi vult ad pugnas interioꝝ certaminū peruenire.

xxj De interioꝛi monachi pace ⁊ abſtinentia ſpiritali.

xxij Qđ idcirco nos opoꝛteat exercere cōtinētiā coꝛpoꝛalē: vt per ipſam perueniamus ad ſpiritale ieiuniū.

xxiij Qualis eſſe monachi cibus debeat.

xxiiij Quod in Egypto indifferenter vidimus ſub aduentu

noſtro ſolui quotidiana ieiunia.

xxv De ꝯtinẽtia ſenis q ita ſerie cibũ ſũpſit vt būaret eſu/ rie.

xxvj De eo ſene q i cella ſua eſcã nũꝗ̃ ſolus accepit.

xxvij Quid de fructu ſtudij ꝓfeſſi ſint abbas peſius ꝯ Joan.

xxviij Quam exempli ſui profeſſionem abbas Joãnes diſci/ pulis reliquerit diſceſſurus.

xxix De abbate Machete inter collationes ſpiritales nũꝗ̃ dormitãte ꝛ ſemp iter terrenas fabulas obdormiẽte

xxx Eiuſdem ſenis de nemine iudicando.

xxxj Increpatio eiuſdẽ ſenis cũ fratres iter ſpiritales colla/ tiones dormitantes: ad narrationẽ ocioſe fabule vi/ diſſet expergefactos.

xxxij De epiſtolis priuſꝗ̃ legerentur incenſis.

xxxiij De abſolutione queſtionis: quam abbas Theodorus orando promeruit.

xxxiiij De ſententia eiuſdẽ ſenis quã docuit quo ſtudio mona chus poſſit aſſequi ſcientiam ſcripturarum.

xxxv Increpatio eiuſdem ſenis cum ad meam cellulam me/ dia nocte veniſſet.

xxxvj Deſcriptio heremi que eſt in diolco in qua Anachore/ te cõmorantur.

xxxvij De tradiţ nob ab abbate Archebio cũ iſtructu ſuo cel lis.

xxxviij De debito qđ abbas Archebi⁹ manuũ ſuaꝝ la/ bore pro matre diſſoluit.

xxxix Qua ſimulatione cuiuſdã ſenis abbati Symeoni cũ ocioſus eſſet: opus manuum ſit prouiſum.

xl De pueris qui deferentes ad egrotantem ficus: non de guſtatis eiſdem fame in heremo defecerunt.

xlj Sẽtẽtia abbaţ Machariţ de obſeruãtia monachi vel tãꝗ̃ diutiſſime victuri vel tãꝗ̃ quotidie morituri.

¶ Explicit annotatio capitulorum.

¶ Incipit liber quintus de ſpiritu gaſtrimargie.

¶ Tranſitus de inſtitutis cenobioꝝ ad colluctationem octo principalium vitioꝝ. Capitulũ.j.

QUINTUS nobis iuuãte deo liber iſte procudit. Nã poſt quattuor libellos qui ſuper inſtitutis mo/ nachoꝝ digeſti ſunt: nũc arripere colluctationẽ ad uerſus octo principalia vicia: veſtris orationibus dño cõfortãte diſponimus: id eſt primum gaſtrimargie que

interpretatur gule concupiſcentia. Secundum fornicationis. Tertium philargyrie quod intelligitur auaricia / vel vt proprius exprimatur amor pecunie. Quartū ire. Quintū triſticie. Sextum accidie quod eſt anxietas ſiue tedium cordis. Septimū cenodoxie: quod ſonat vana ſeu inanis gloria. Octauum ſuperbie. Quem ineuntes agonem: tuis precibus o beatiſſime papa Caſtor nunc impenſius indigemus: vt primū naturas eorum tam minutas tam occultas tanꝙ obſcuras inueſtigare condigne: deinde cauſas eorūdem ſufficienter exponere: tertio vt idoneas curationes eorum ac remedia poſſimus inferre.

¶Quod cauſe viciorum ſicut in omnibus immorantur: ita ab omnibus ignorantur: et quia ad manifeſtādas eas dn̄i egeamus auxilio. Cap. ij.

q Uarū paſſionū cauſe quemadmodū cū patefacte fuerint traditionibus ſeniorū: ab omnibus plenius agnoſcuntur: ita priuſꝙ reuelentur cū ab ipſis vniuerſi vaſtemur: et in cunctis hominibus immorenſ: ab omnibus ignorātur. Uerum eas ita nos aliquatenus explicare poſſe confidimus: ſi interceſſionibus veſtris ad nos quoꝙ ille qui per Eſaiam prolatus eſt ſermo domini: dirigatur. Ego ante te ibo: et potentes terre humiliabo: portas ereas cōfringā: et vectes ferreos conteram: et aperiam tibi theſauros abſconditos et arcana ſecretorū. Ut nos quoꝙ verbū dei ꝓcedens: primū terre noſtre potētes humiliet: id eſt has eaſdem quas expugnare cupimus noxias paſſiones: dominationē ſibi ac tyrānidem ſeuiſſimā in noſtro mortali corpore vendicātes: eaſꝙ faciat indagini noſtre atꝙ expoſitioni ſuccūbere: et ita noſtre ignorationis portas effringens: ac vitiorū vectes excludentiū nos a vera ſciētia cōterens: ad ſecretorum noſtrorum nos arcana perducat: ac ſm apoſtolum illuminatis nobis reuelet ea que ſunt abſcondita tenebrarum: et manifeſtet conſilia cordiū vt ſic ad terras vitiorum tenebras: puriſſimis oculis anime penetrantes: patefacere eas ac producere poſſimus ad lucem: earumꝙ cauſas atꝙ naturas his vel qui caruerūt eis vel adhuc obligati ſunt: pandere valeamus: et ita ſm prophetā tranſeuntes per ignem vitiorum: diriſſime noſtras exurentium mentes: confeſtim per aquas quoꝙ virtutum extinguentium ſcilicet ea tranſire poſſimus illeſi ac ſpiritalibus remedijs irrigati ad refrigerium ꝑfectionis puritate cordis mereamur educi. Eſa. 45. I. Cor. 4.

¶Quod prima nobis colluctatio ſit aduerſus ſpiritum gaſtrimargie:id eſt cõcupiſcentiã gule. Cap.iij.

γαστιμαργια. Itaq̧ primum nobis ineundũ certamen eſt aduerſus gaſtrimargiã quam diximus gule eſſe concupiſcẽtiã. Et in primis de modo ieiuniorum ⁊ eſcaruʒ qualitate dicturi:rurſus ad Egyptiorũ traditiones ac ſtatuta recurremus quibus ſublimiorem continentie diſciplinam:⁊ perfectaʒ diſcretionis ineſſe rationem nullus ignorat.

¶Teſtimoniũ abbatis Antonij quo docet vnãquãq̧ virtutẽ ab illo q̃ eã peculiarius poſſidet expetẽdã. Cap.iiij.

Etus nãq̧ eſt beati Antonij admirabiliſq̧ ſententia. monachum qui poſt cenobiale propoſitũ faſtigia nititur ſublimioris pfectionis attingere: ⁊ apphẽſo diſcretionis examine:proprio iã potẽs eſt ſtare iudicio:atq̧ ad arcẽ anachoreſeos peruenire minime debere ab vno quãuis ſummo vniuerſa genera virtutũ expetere. Alius.n.ſciẽtie floribus exornaf alter diſcretiõis rõe robuſtius cõmunitur.alter patientie grauitate fundatur:alius humilitatis:alius continẽtie virtute preferf:alius ſimplicitatis gratia decoraf. Hic magnanimitatis:ille miſericordie:iſte vigiliarũ:hic taciturnitatis:ille laboris ſtudio ſupereminẽti ceteros. Et idcirco monachũ ſpiritalia mella condere cupientem:velut apem prudentiſſimã debere vnãquãq̧ virtutẽ ab his qui eã familiarius poſſidẽt:deflorare ⁊ in ſui pectoris vaſe diligenter recõdere ne quid minus aliquid habeat diſcutere ſed hoc tantũ quid virtutis habeat contẽplari ſtudioſeq̧ decerpere. Cũctas nãq̧ ſi ab vno volumus mutuari:aut difficile aut certe nũq̧ idonea ad imitãdũ nobis

i.Cor.is. exẽpla poterũt reperiri. Quia licet necdũ chriſtũ oĩa factũ ſm apoſtolũ videamus in oĩbus tñ hoc modo poſſumus eũ id eſt per partes iu omnibus inuenire. De ipſo.n.dicitur. Qui factus

i.Cor.i. eſt nobis ex deo ſapientia:iuſticia:ſanctitas ⁊ redẽptio. Dum ergo in alio ſapiẽtia:in alio iuſticia:in alio ſanctitas : in alio mãſuetudo:in alio caſtitas:in alio humilitas:in alio patiẽtia repentur:mẽbratim chriſtus per vnũquẽq̧ nũc ſanctorũ diuiſus eſt.Cõcurrẽtibus vero vniuerſis in vnitatẽ fidei ac virtutis redditur in virũ perfectũ plenitudinẽ ſui corporis in ſingulorũ mẽbrorũ cõpage ac proprietate perficiens. Donec ergo veniat illud tẽpus quo ſit deus omnia in omnibus:i preſenti põt hoc quo diximus modo id eſt per partes virtutũ eſſe in omni/

bus deus licet nõdum per plenitudinẽ earũ omnia ſit in omnibus. Quia licet vnus religionis noſtre ſit finis: pzofeſſiones tamen diuerſe quibus ad deum tendimus ſicut in collationibus ſeniop plenius diſputãdũ eſt. Ideoqz diſcretionis ⁊ continẽtie forma ab his eſt nobis peculiarius expetenda a quibus virtutes has per gratiã ſpiritusſancti vberius videmus effluere nõ qz vllus que in multos diuiſa ſunt ſolus poſſit acquirere: ſed vt in his bonis quozum capaces eſſe poſſumus ad eozũ nos imitationem qui ea peculiarius obtinuere tendamus.

¶ Quod non poſſit ab omnibus vniformis ieiuniozum regula cuſtodiri. Cap. v.

Taqz ſuper ieiunioz modo haud poteſt facile vniformis regula cuſtodiri quia nec robur vnũ cũctis cozpozibus ineſt nec ſicut cetere virtutes animi ſolius rigoze patrãtur. Et idcirco quia nõ in ſola foztitudine mentis aieqz cõſiſtunt: cũ cozpozis.n. poſibilitate participant talẽ ſuper his diffinitionẽ traditã nobis accepimus diuerſum eſſe refectionis quidẽ tẽpus ac modũ ⁊ qualitatẽ pzo impari .ſ. cozpoz ſtatu vel etate: ac ſexu: vnã tñ eſſe oĩbus pzo mẽtis ꝯtinẽtia ⁊ animi virtute caſtigatiõis regulã. Neqz.n. cũctis poſſibile eſt hebdomadibus ꝑtelare ieiunia: ſed ne triduana quidẽ vel biduana inedia refectionẽ cibi differre. A multis qppe egritudine ⁊ maxime ſenio iã defeſſis: ne vſqz ad occaſum quidẽ ſolis ieiuniũ ſine afflictione toleraẽ. Nõ oĩbus iſuſoꝝ leguminũ eſus cõuenit eneruatus nec cũctis puroꝝ olerũ habilis eſt parſimonia: nec vniuerſis ſicci panis refectio caſtigata cõcediẽ. Alius quantitate librarũ duaꝝ ſaturitatẽ nõ ſentit: alius libze vnius ſiue vnciarũ ſex edulio ꝑgrauaẽ: attamen vnus in oĩbus his cõtientie finis eſt: ne quis iuxta mẽſurã capacitatis ſue ſaturitatis oneretur ingluuie. Nõ.n. qualitas ſola ſed etiã quãtitas eſcarum: aciem cozdis obtũdit: ac mente cum carne pariter impinguata: noxium vitiozum fomitem igneumqz ſuccendit.

¶ Quod non ſolo vino mens inebzietur. Cap. vi.

Quibuslibet eſcis refectus venter ſeminaria luxurie parit: nec pzeualet mens diſcretionũ gubernacula moderari: ciboꝝ pondere ꝑfocata. Non.n. ſola crapula vini mẽtem inebziare ꝯſueuit: verũ etiã cũctarũ eſcarũ nimietas vacillantem eã ac nutabundã reddit: omniqz integritatis ac puritatis cõtemplatiõe diſpoliat. Sodomitis cauſa ſubuerſio/

nis atqꝫ luxurie:non vini crapula : ſed ſaturitas extitit panis. Audi dominū per prophetā Hieruſalē increpantem. Quid.n.
Ezech.16. peccauit ſoror tua ſodoma:niſi quia panē ſuum in ſaturitate ⁊ abundātia comedebat.Et quia per ſaturitatem panis inex/
Gen.19. tinguibili carnis fuerant ardore ſuccēſi:iudicio dei celitus ſunt igne ſulphureo concremati.Quod ſi illos ſola nimietas panis ad tam præruptū flagitiorꝫ præcipitiū:vitio ſatietatis impegit: quid cēſendū eſt de his qui vegetato corpore: perceptionē car/ niū ac vini imoderata vbertate ꝯſumunt: non quantū expetit imbecillitas:ſed quantū animi libido ſuggerit: vſurpantes.

¶Qua ratione īfirmitas carnis puritatem cordis nequeat impedire. Cap.vij.

Infirmitas carnis ad puritatē cordis nō officit:ſi hec tātummodo que fragilitas carnis:non que voluptas exigit:vſurpēt. Facilius vidimus viros q ab eſcis cor pulētioribus omnimodis tēperarent: q̄ꝫ moderate vſos ꝑ ne/ ceſſitate cōceſſis:⁊ qui totū ſibi pro cōtinentie amore denega/ rent:q̄ꝫ q̄ eas ſub infirmitatis occaſione ſumentes/ menſuram ſufficientie cuſtodirēt.Habet etiā corporis imbecillitas continē tie ſue palmam:dummodo eſcis defectioni carnis indultis:ad huc indigentem ſe refectione defraudet : tantumqꝫ eſus indul/ geat:quantum ſufficere ad viuendi vſum temperātie diſcretio rigida iudicauerit nō quātū deſiderij appetitus expoſcit. Eſcas lentiores cibi vt procurant corporis ſanitatē:ita caſtitatis non adimūt puritatē:ſi cū moderatione ſumanē.Quicquid.n.for/ titudinis cā eſu eorꝫ percipiē: egritudinis labore ac defectione conſumitur.Quāobrem vt nulli ſtatui virtus parſimonie adi/ miē ita ne integritatis quidē cōſummatio denegatur.

¶Quo perfecte cōtinētie fine eſca ſumēda ſit. Cap.viij.

Eriſſima eſt itaqꝫ patrū ꝓbatiſſimaqꝫ ſentētia: ieiu/ niorꝫ ⁊ cōtinētie modū in mēſura parcitatis tm̄ ⁊ ca/ ſtigatiōe ꝯſiſtere:⁊ hūc eſſe ꝑfecte virtutis in cōmune oībus finē vt ab eſcis quas ſumere ſuſtentandi corporis neceſſi tate cōpellimur:adhuc in appetitu earum poſiti temperemus. Quamuis.n.quis corpore ſit īfirmus: perfectā virtutē quā ro/ buſtus ac ſanus in omnibus poſſidebit:ſi deſideria que fragili tas carnis non exigit:mentis rigore caſtiget. Apoſtolus nāqꝫ
Roma.13. ait.Et carnis curā ne feceritis in deſiderijs.Nō ergo curā eius omnimodis iterdixit ſed vt in deſiderijs fieret/denegauit.Uo/

lapſuoſam ademit diligentiá carnis gubernationẽ vite neceſ/ſariá non excluſit illud ne indulgẽtia carnis ad deſideriorꝫ oc/cupatiões noxias duoluamur hoc vero ne corruptú nro vitio corpus ſpiritales ac neceſſarias functiões implere nõ poſſit.

¶ De menſura caſtigationum aſſumendarum/remedioqꝫ ieiunij. Cap.ix.

Umma igitur continentie nõ ſola tẽporis ratione nec eſcarꝫ qualitate tãtũmodo ſed ante oia cõſciẽtie iudi/cio colligenda eſt. Tantum eniꝫ debet vnuſquiſqꝫ ſibi frugalitatis indicere quãtũ corpore oblectationis pugna depo ſcit. Utilis quidem ⁊ omnimodis obſeruanda eſt canonica ie/iuniorum cuſtodia ſed niſi hanc frugi temperanter fuerit cibo rum refectio ſubſecuta ad integritatis calcem non poterit per/uenire. Longorum nanqꝫ ieiuniorꝫ inedia ſaturitate corpo/ris ſubſequente laſſitudinem potius temporalem ꝙ̃ puritatem caſtitatis acquirit. Integritas mentis ventris coheret inedie. Non habet perpetuá caſtimonie puritatem/quiſquis nõ ingẽ temperantie equalitatem tenere cõtentus eſt. Quãuis.n. diſtri/cta ſint ieiunia ſuccedente ſuperflua remiſſione vacuãtur ⁊ in gaſtrimargie vitium protinus collabuntur. Melior eſt ratio/nabilis cum moderatione quotidiana refectio ꝙ̃ per interual/la arduuꝫ longũqꝫ ieiunium. Nouit immoderata inedia non modo mentis labefactare conſtantiam/ ſed etiam orationum efficaciam reddere laſſitudine corporis eneruatam.

¶ Ad cõſeruandam mentis ⁊ corporis puritatẽ/abſtinẽtiá ciborꝫ non poſſe ſufficere. Cap.x.

D integritatem mentis ⁊ corporis cõſeruãdam/abſti/nentia ciborꝫ ſola non ſufficit/niſi fuerint cetere quoqꝫ virtutes anime coniugate. Humilitas igitur primitus obedientie virtute / ⁊ cordis contritione/corporiſqꝫ fatigatiõe diſcenda eſt. Pecuniaruꝫ non ſolum vitanda eſt poſſeſſio/ſed etiam deſiderium earum radicitus extirpandũ. Nõ enim eas ſufficit non habere/quod plerumqꝫ ſolet etiaꝫ ex neceſſitate de/ſcendere/ſed ne ipſam quidem ſi forte oblate fuerint / habendi recipere voluntatem. Ire conterendus eſt furor/triſticie ſuperã/da deiectio. Cenodoxia/id eſt vana gloria contemnenda. Su/perbie calcandus eſt faſtus/mentis quoqꝫ ipſius inſtabiles va/giqꝫ diſcurſus/aſſidua dei memoria refrenandi. Totienſqꝫ no/bis eſt ad cõtemplationem dei lubrica cordis noſtri peruaga/

tio reducenda: quotiens ſubtilis hoſtis ab hoc intuitu mentem captiuare pertemptans: receſſibus noſtri cordis irrepſerit.

Concupiſcentias cordis non extingui niſi cum omni extirpatione vitiorum. Cap. xj.

i Mpoſſibile nãq; ẽ extingui ignita corporis incẽtiua: priuſq; ceterorũ quoq; pricipaliũ vitiorũ fomites radicitus excidãtur: de quibus ſingillatim diſtinctis libellis ſuo loco donante dño diſſeremus. Nũc vero propoſitũ nobis eſt de gaſtrimargia: id eſt gule cõcupiſcentia: ↄ quã nobis primus ↄflictus eſt diſputare. Nũq; igit poterit ardentis cõcupiſcentie ſtimulos inhibere: quiſq; deſideria gule refrenare nequiuerit. Interioris hominis caſtitas: virtutis huius ↄſummatione diſcernit. Nũq;.n. robuſtioribus emulis colluctari poſſe cõfidas: cũ quẽ in leuiore cõflictu cõſpexeris ab infirmioribus paruiſq; ſuperari. Cũctarũ nãq; virtutũ vna natura eſt: licet ĩ multas diuidi ſpecies ⁊ vocabula videat: ſicẽ auri quoq; vna ſubſtantia eſt: licet per multa variaq; moniliũ genera pro artificũ videat ingenio ac volũtate diſtincta. Itaq; nullã perfecte poſſidere probabitur: quiſq; eliſus in earũ parte dinoſcit. Quo enim mõ flagrãtes eſtus ↄcupiſcentie: qui nõ ſola inſtigatione corporis ſed ⁊ ẽt mẽtis vitio ſuccẽdũtur: extinxiſſe credẽdus ẽ: qui aculeos ire: cordis ſolius intẽperãtia prorũpẽtes mitigare nõ potuit. Aut quonã mõ putãdus ẽ carnis animeq; laſciuiẽtes ſtimulos retudiſſe: qui ſuperbie vitiũ ſimplex nõ quiuit deuincere. Aut queadmodũ credẽdus eſt inſertã carni luxuriam cõculcaſſe: qui pecuniarũ ↄcupiſcentiã foriſecus ſitã atq; a'noſtra ſubſtãtia alienã nõ valuit abdicare. Qua aũt rõe bellum carnis ⁊ anime triumphabit: qui idoneus non fuit morbũ curare triſtitie. Quantalibet vrbs ſublimitate murorum ⁊ clauſarum portarũ firmitate muniatur: poſterule vnius q̃uis paruiſſime proditione vaſtabitur. Quid.n. differt vtrũ per excelſa menia ⁊ ampla portarum ſpacia: an per anguſti cuniculi latibula pernicioſus hoſtis penetralibus ciuitatis irrepat.

De agone carnali: etiam ſpiritalis agonis imitationem eſſe ſumendam. Cap. xij.

2. Timo. v q Ui in agone contendit: non coronabitur niſi legitime certauerit. Qui naturales appetitus carnis optat extinguere: extra naturam vicia collocata primitus ſuperare feſtinet. Si enim apoſtolice ſentẽtie vim volumus experi/

ri:que ſint agonis mundani leges ac diſciplina:p̄rimitus debe mus agnoſcere vt ita demū barū comparatiōe ſcire poſſimus quid nos in ſpiritali agone certantes beatus ap̄ſus hoc exēplo voluerit edocere. In illis.n.certaminibus q̄ ꝑ eundē apoſtolū corruptibilē coronā vincētibus parāt mos iſte ſeruat vt is qui ſe ad glorioſam coronā ⁊ imunitatis priuilegio decoratā ꝑpa rare cōtendit ⁊ perfecta cupit agonis ſubire certamina prius i olympiacis ac pythijs certaminibus indolē ſue iuuentutis ac rudimentoꝝ robur oſtēdet. In his ſiquidē iuniores qui has di/ ſciplinas cupiūt profiteri vtrū mereātur vel debeāt ad eas ad/ mitti tā eius qui iſtis certaminibus ꝑſidet q̄ totius populi iu/ dicio cōprobātur. Cūq̧ diligēter examinatus quis primū rep/ tus fuerit nulla vite reſperſus infamia deinde nō ſeruitutis iu/ go ignobilis ⁊ ob hoc idignus diſciplina hac vel cōgreſſu eoꝝ qui hāc profitētur fuerit iudicatus. Tertio ſi artis ſi fortitudi/ nis digna preferat documēta ⁊ iunioribus coeuiſq̧ decertans peritiā pariter ac virtutē ſue demōſtrauerit iuuētutis ac profi/ ciēs de ephebo ꝝ luctamine perfectis iā viris ⁊ experiētia lōga probatis cōgredi ꝑmiſſus fuerit ꝑſidētis examine ſeq̧ nō ſolū parem virtutis eoꝝ aſſidua collucatione probauerit verū etiā frequenter inter hos quoq̧ victorie palmā fuerit cōſecutus tūc demū ad agonis ꝑclara certamina merebit peruenire in q̄bus nō niſi victoribus tantū ⁊ his qui multarū coronarū ſtipēdijs decorati ſunt facultas conceditur decertandi. Si intelleximus carnalis agōis exemplū ſpiritalis quoq̧ certaminis que diſci/ plina vel ordo ſit:comparatione huius debemus agnoſcere.

¶ Quod niſi ſingule fuerimus vitio liberati:nequaq̄ poſſimus ad pugnas interioris hominis peruenire. Capitulum.xiij.

Portet nos quoq̧ primū libertatē noſtrā carnis ſub/ iectiōe mōſtrare. A quo.n.quis vincitur eius ⁊ ſeruus addicitur. Et ois qui facit peccatū ſeruus eſt peccati. 2.Pe.2. Joan.8.

Cūq̧ nos nulla cōcupiſcētie turpis reſperſos infamia examen certaminis ꝑſidentis inuenerit nec fuerimus ab eo vt ſerui car/ nis ⁊ ignobiles indigniq̧ olympiacis vitioꝝ colluctatiōibus iudicati:tūc poterimus ꝯ coeuos nr̄os.i.ꝯcupiſcentiā carnis ⁊ motus ac perturbatiōes aīe inire certamē. Impoſſibile nāq̧ eſt ſaturꝝ vētre pugnas iterioris hoīs expiri:nec bellis robuſtiori/ bus attēptari dignū eſt eū qui pōt deijci leuiore cōflictu.

¶ Quō poſſit gule cōcupiſcentia ſuperari. Cap.xiiij.

Prima.n.nobis calcāda eſt gule ꝯcupiſcētia:⁊ eo vſqꝫ extenuāda mens nō ſolū ieiunijs:verū etiā vigilijs lectione quoqꝫ ⁊ crebꝛa cōpunctione cordis i quibus ſe forſitan vel illuſam vel victā reminiſcitur:ingemiſcens nūc horrore vicioꝝ:nunc deſiderio perfectionis ⁊ integritatis accēſa: donec eiuſmodi curis ac meditationibus occupata pariter ac poſſeſſa:ipſius cibi refectionē nō tā iocūditati cōceſſā ꝗ̄ oneris vice ſibi ipoſitā recognoſcat: magiſqꝫ eā neceſſariā corpori ꝗ̄ deſiderabilē anime ſentiat attributā. Quo ſtudio mentis ⁊ iugi cōpunctiōe detēti:laſciuiā carnis q̄ foti eſcarū vehemētius iſoleſcit:⁊ aculeos eius noxios retūdemus:atqꝫ ita fornacē corporis nr̄i qui a rege Babylonie occaſiones peccatoꝝ ⁊ vicia nobis iugiter ſubminiſtrāte ſuccēdit:qbus napte ⁊ picis vice acrius exuramur:vbertate lachꝛymaꝝ ⁊ fletu cordis poterimus extiguere:donec dei grā ſpiritu oris ſui i cordibus noſtris iſibilāte:eſtus carnalis cōcupiſcētie penitus valeāt cōſopiri.Hec eſt igit̄ nobis prima cōtentio:hec noſtra velut in olympiacis certaminibus prima ꝓbatio: gule vētriſqꝫ cōcupiſcentiā deſiderio perfectiōis extinguere.Ob qđ ciboꝝ nō ſolū ſupfluus appetitus virtutū cōtēplatione calcādus: ſed etiā ipſi nature neceſſarius tāꝗ̄ caſtitati ꝯtrius nō ſine cordis anxietate ſumēdus eſt.Et ita demū vite noſtre iſtituēdus eſt curſus:vt nullū magis ſit tēpus quo ſentiamus nos a ſpiritalibus ſtudijs reuocari:ꝗ̄ quo deſcēdere ad neceſſariā corporis curā eius fragilitate cōpellimur.Cūqꝫ ad hāc neceſſitatē ſubmittimur:vſui potius vite ꝗ̄ mētis deſiderio famulātes:ꝗ̄ totius ab ea velut a ſalutaribus nos ſtudijs retrahente ſubtrahi feſtinemus. Nequaꝗ̄.n.poterimus eſcarū pſentiū ſpnere voluptates:niſi mēs ꝯtemplationi diuine defixa:amore virtutū potius ⁊ pulchꝛitudine celeſtiū delectet̄.Et ita quis velut caduca deſpiciet vniuerſa preſentia: cū ad ea q̄ imobilia ſunt ⁊ eterna inſeparabiliter defixerit mentis obtutum:adhuc in carne poſitus future cōmemorationis beatitudinē iam corde contēplans.

¶ Quomodo ad cuſtodiendū cordis ſui puritatē monachus ſemper debet eſſe intentus. Cap.xv.

Velut ſi quis immania virtutū pmia i ſublimi:quibuſdā paruis indicijs deſignata:perſpicaciſſimis oculoꝝ obtutibus cum teli directiōe tendētibus ferire feſtinet:

ſciens imenſam glorie palmā ⁊ remuneratiōis p̄mia i eoꝝ cō/
fixione cōſiſtere:oculoꝝ aciē ab oī intuitu avertēs:illuc dirigat
neceſſe eſt:vbi ſummā remuneratiōis ⁊ p̄mij perſpicit colloca/
tam:amiſſurus proculdubio peritie palmā ⁊ remunerationē
virtutis:ſi quātulūcūq̄ ꝯtēplationis eius acies deuiauerit.

¶Quod monachus ƀʒ Olympici certaminis morē:nō poſſit ſpiritales cōficere pugnas : niſi obtinuerit bella carnalia. Cap.xvj.

i Taq̄ ventris ⁊ gule cōcupiſcentia hoc intuitu ſupera
ta:nec ſerui carnis:nec īfames vicioꝝ nota pronūcia/
ti/velut in olympiacis diſciplinis iudicabimur : ſupe/
rioꝝ quoq̄ certaminū digni eſſe cōflictu:p̄miſſiſq̄ huiuſcemo
di documentis:ſpiritalibus quoq̄ nequitijs cōgredi poſſe cre/
demur:q̄ non niſi victoribus tm̄ ⁊ his qui merētur in ſpirituali
agone contēdere:cōcertare dignātur.Illud.n.eſt cūctoꝝ lucta/
minū velut quoddā ſolidiſſimū fundamentū:vt primitus car/
nalium deſiderioꝝ incentiua perimātur.Nam nullus carne ꝓ
pria nō deuicta:legitime decertare poterit. Et qui legitime nō
decertat:ſine dubio nec in agone cōfligere:nec corone gloriam
victorie gratia poterit promereri.Quod ſi hoc fuerimus vitio
ſuperati:velut ſerui carnalis concupiſcentie comprobati:⁊ per
hoc nec libertatis nec roboris inſignia preferentes: a ſpiritaliū
cōgreſſionū conflictu vt indigni ſerui nō ſine cōfuſionis nota
protinus repellemur.Omnis.n.qui facit peccatum : ſeruus eſt Joan.8.
peccati.Diceturq̄ nobis per beatū apoſtolū cū his inter quos
fornicatio nominatur.Temptatio vos nō apprehēdit:niſi hu i.Cor.10.
mana.Nō.n.merebimur mentis robore conquiſito grauiores
pugnas nequitiarū celeſtiū experiri: qui carnem fragilem reſi/
ſtentem ſpiritui noſtro ſubiugare nequiuimus.Quod apoſtoli
teſtimoniū non intelligentes quidam:poſuerūt pro indicatiuo
optatiuū modū id eſt temptatio vos nō apprehendat niſi hu
mana. Quod ab ipſo magis dici manifeſtum eſt non optan/
tis ſed pronunciantis vel exprobrantis affectu.

¶Quod fundamētū ac baſſis ſpiritalis agonis:ī gaſtrimargie ſit certamine collocata. Cap.xvij.

v Is audire verum athletā chriſti legitimo agonis iure
certantem. Ego igiť inquit ſic curro:nō quaſi in incer i.Cor.9.
tū:ſic pugno:nō quaſi aerē verberans:ſed caſtigo cor
pus meum ⁊ ſeruituti ſubijcio :ne alijs predicās ipſe reprobus

efficiar. Uides vt in ſemetipſo: id eſt in carne ſua colluctationē ſummā velut in baſſe quadā firmiſſima ſtatuerat: ⁊ prouentū pugne in ſola caſtigatione carnis: ⁊ in ſubiectione ſui corporis collocarat. Ego itaq3 ſic curro nō quaſi in incertū. Nō currit in incertū: qui celeſtē Hieruſalē cōſpiciēs: defixū habet quo ſibi cordis ſui indeflexibilis ſit dirigēda pernicitas. Nō currit in incertū qui obliuiſcens poſteriora: ad ea q̄ priora ſunt extēdit ſe: ad deſtinatū perſequēs brauiū ſupne vocatiōis dei i xpo Jeſu: quo ſemper dirigēs ſue mētis obtutū: ⁊ ad eū oī cordis prepa/

ij. Thimo thei. 4. ratione feſtināſ: cū fiducia proclamat. Bonū agonē certaui: curſum ↄſūmaui: fidē ſeruaui. Et q: ſe nouerat poſt odorē vnguentoꝝ xpi: prepeti cōſciētie deuotione infatigabiliter cucur/

Jbidem. riſſe: ⁊ ſpiritalis agonis certamen carnis caſtigatione viciſſe: cū fiducia īfert ⁊ dicit. De cetero repoſita ē mihi corona iuſticie: quam reddet mihi dn̄s in illa die iuſtus iudex. Et vt nobis quoq3 ſimilē ſpe3 retributiōis aperiret: ſi i agone curſus iſtius imitari eū velimus: adiecit. Nō ſolū aūt mihi ſed ⁊ oibus: qui diligūt aduentū eius. Participes nos corone ſue in die iudicij fore pronūcians: ſi diligētes aduentū xpi: nō illū tm̄ qui etiam nolētibus apparebit: ſed etiā hūc q quotidie in ſanctis cōmeat aīabus: victoriā certaminis caſtigatione corporis acqramus.

Joan. 14. De quo aduētu dn̄s in euāgelio. Ego inquit ⁊ pater meus ve

Apoc. 3. niemus ad cu3: ⁊ manſionē apud eū faciemus. Et iterū. Ecce ſto ad oſtiū ⁊ pulſo: ſi quis audierit vocē meā ⁊ aperuerit ianuam: introibo ad illum ⁊ cenabo cum illo: ⁊ ipſe mecum.

¶ Per quot genera certaminū atq3 palmarū beatus apoſtolus ad coronā ſublimiſſimi agōis aſcēderit. Cap. xviij.

n Ec tn̄ agonē curſus tm̄modo ſe ↄſūmaſſe deſcribit cū dicit. Sic curro nō quaſi in icertū: qḋ ſpecialiter referē ad intentionē mentis ⁊ feruorē ſpiritus ſui. quo totu3 xp̄m ſequebātur ardore cum ſpōſa decantās. Poſt te in odore

Can. j. vnguentoꝝ tuoꝝ curremus: ⁊ iterū. Adheſit aīa mea poſt te.

Ps̄. 62. ſed etiā aliud colluctationis genus ſe viciſſe teſtaē dicens. Sic

j. Cor. 9. pugno nō quaſi aerē verberās: ſed caſtigo corpus meū ⁊ ſeruituti ſubijcio. Quod proprie ad ↄtinētie dolores ⁊ corporale ieiuniū atq3 afflictionē carnis ptinet. Per hāc ſe pugilē quēda3 ſtrēnuū ſue carnis eſſe deſcribēs: nec inuanū aduerſus eā ictus ↄtinētie exercuiſſe deſignās: ſed triūphū pugne mortificatione ſui corporis acquiſiſſe. quo verberibus ↄtinētie caſtigato: ⁊ it/

ſuniorꝝ ceſtibus eliſo/victori ſpūi immortalitatis coronā/⁊ in/corruptiōis cōtulit palmā. Uideo legitimū colluctationis ordinē/⁊ ſpiritaliū certaminū cōtēplaris euētū/quēadmodū athleta xpi adeptus de rebellatrice carne victoriā ſubiecta illa quodāmodo pedibus ſuis vt ſublimis triūphator inuehit. Et idcirco nō currit in incertū/q: cōfidebat vrbē ſanctā Hieruſalē celeſtē ſe protinus ingreſſurū. Sic pugnat ieiunijs .ſ. ⁊ afflictione carnali/nō quaſi aerem verberās/id eſt inuanū ictus cōtinētie porrigēs/per quos nō aerē vacuū/ſꝫ illos ſpūs q i eo verſant: caſtigatione ſui corporis verberabat. Qui.n.dicit/nō q̄ſi aerē verberās/oñdit ſe tāctū nō aerē vacuū ⁊ inanē/ aliquos tn̄ in aere verberare. Et q: hec certaminū genera ſuperat ⁊ ditatus multarꝝ coronarꝝ ſtipēdijs icedebat/nō imerito robuſtiorꝝ incipit hoſtiū ſubire luctamina/ac prioribus emulis triūphatis/cū fiducia proclamat ⁊ dicit. Jā non nobis eſt colluctatio aduerſus carnem ⁊ ſanguinem/ſed aduerſus principatus/aduerſus poteſtates/aduerſus mundi rectores tenebrarum harum / contra ſpiritalia nequitie in celeſtibus. Ephe.vj.

¶Quod athlete Chriſti donec in corpore commoratur pugna non deſit. Capitulum.xix.

a Athlete Chriſti i corpore cōmorāti nūq̄ deſit colluctationū palma/ſed quanto magis triūphorꝝ ſucceſſibus creuerit/tāto ei etiā colluctationū robuſtior ordo ſuccedit. Subiugata etenī carne atq̄ deuicta/quāte aduerſariorū cohortes/quāta hoſtiū agmina aduerſum victorē militem xpi triūphis eius inſtigata cōſurgūt.ſ.ne pacis ocio miles xpi lēteſcēs icipiat obliuiſci colluctationū ſuarꝝ glorioſa certamia ac ſecuritatis inertia diſſolutus/ premiorꝝ ſtipēdijs ac triūphorum meritis defraudet. Itaq̄ ſi ad hos triūphorꝝ gradus cupimus creſcēte virtute cōſcendere/eodē nos quoq̄ odine oportet preliorꝝ inire certamina. ⁊ primū cum apoſtolo dicere. Sic pugno non quaſi aerē verberās/ſed caſtigo corpus meū ⁊ ſeruituti ſubijcio/vt hoc cōflictu ſupato/rurſus cū eo dicere poſſimus. Nō eſt nobis colluctatio aduerſus carnē ⁊ ſanguinē/ſed Ut ſupra. aduerſus pricipatus aduerſus ptātes. aduerſus mūdi rectores tenebrarꝝ harū/cōtra ſpiritalis nequície in celeſtibus. Aliter.n. cōgredi cū illis nullo modo poterimus /nec ſpiritales pugnas merebimur experiri. carnali deiecti conflictu / ⁊ colluctatione ventris eliſi/meritoq̄ nobis ab apoſtolo cū exprobratione di/

i.Coꝛ.io. cetur. Temptatio vos non appꝛehendit niſi humana.

¶ Quod non debeat monachus ſumendi cibi tempus excedere: ſi vult ad pugnas interioꝛum certaminum peruenire. Capitulum. xx.

Si itur monachus ad pugnas interioꝝ certaminū cu/pienſ peruenire. hanc in pꝛimis cautionē ſibimet indicat. vt nō potius quicꝙ nō eſus vlla oblectatiōe deuictus ante ſtationē legitimā cōmunēꝙ refectionis hoꝛā: extra menſam percipere ſibimet pꝛoꝛſus indulgeat: ſed ne refectione quidem trāſacta: ex his pꝛeſumere ſibi quātulūcūꝙ permittat ſimiliter quoꝙ canonicū ſomni tempus mēſurāꝙ cuſtodiat. Eodē nāꝙ ſtudio iſte ſunt mētis amputāde laſciuie: quo meretricationis vitiū deſecandū. Qui enim gule ſuperfluos appetitus inhibere non potuit: quomodo eſtus carnalis concupiſcē tie valebit extinguere. Et qui non quiuit paſſiones in pꝛopatulo ſitas paruaſꝙ compeſcere. quemadmodū occultas: nulloꝙ hominum teſte: pꝛurientes: moderatrice diſcretione poterit debellare. Et iccirco p ſingulos motus ⁊ in quolibet deſiderio robur anime cōpꝛobatur: que ſi in minimis apertiſꝙ cupiditatibus ſuperatur: quid in maximis ac foꝛtioꝛibus occultiſꝙ ſuſtineat: vnicuiꝙ ſua conſcientia teſtis eſt.

¶ De interioꝛi monachi pace ⁊ abſtinētia ſpiritali. Cap. xxj.

Non. n. eſt nobis aduerſarius extrinſecus foꝛmidādus: in nobiſmetipſis hoſtis incluſus eſt. Inteſtinum nobis quotidie ingerit bellū: deuicto coꝛoia q̄ foꝛinſecus ſunt reddenẜ infirma: ac militi xp̄i vniuerſa pacata erūt ⁊ ſubdita. Nō habebimus aduerſariū nobis extrinſecus metuendū: ſi ea q̄ intra nos ſunt ſpiritui deuicta ſubdanẜ. Nec ſolū nobis iſtud ieiuniū viſibiliū ciboꝝ ad perfectionem coꝛdis ⁊ coꝛpoꝛis puritatē ſufficere poſſe credamus: niſi fuerit huic anime quoꝙ ieiuniū copulatū. Habet nāꝙ ⁊ illa ſuos noxios cibos: quibus impinguata etiā ſine eſcaꝝ abundātia ad luxurie pꝛerupta deuoluitur. Detractio cibus eius eſt ⁊ quidē ſuauis. Ira etiā cibus eius eſt licet minime leuis: ad hoꝛā tn̄ infelici eā eſu paſcēs: ac pariter letali ſapoꝛe pꝛoſternēs. Inuidia cibus eſt mentis: virulentis eā ſuccis coꝛrūpēs: ⁊ pꝛoſperitatis aliene ſucceſſibus iugiter miſerā excruciare non deſinens. Cenodoxia id eſt vana gloꝛia cibus eius eſt: qui delectabili eā eſca pmulcet ad tēpus: poſt vero vacuā omniꝙ virtute ſpoliatā reddet ac nudā con/

etiã eam ſpiritalibus fructibus ſterilē inanēqꝫ dimittēs. ita vt
nõ ſolũ immaniũ laboꝝ faciat merita deperire: verũ etiã ſup/
plicia maioꝛa cõquirat. Omnis cõcupiſcētia ⁊ ꝓpagatio coꝛ
dis inſtabilis: paſtus quidã ē aie noxius eſcis eã nutriēs: exper/
tē ꝟo celeſtis panis ac ſolidi ſibi i poſterũ derelinquēs. Ab his
itaqꝫ quãta nobis eſt virtus ſacratiſſimo ieiunio: ꝯtinētes: vti
lem habebimus cõmodãqꝫ obſeruãtiã ieiunij coꝛpoꝛalis. La/
boꝛ nãqꝫ carnalis ſpũs cõtritioni ꝯiũctus: acceptiſſimũ deo ſa
crificiũ dignũqꝫ ſanctitatis habitaculũ puris mõdiſqꝫ receſſi/
bus exhibebit. Ceterũ ſi coꝛpoꝛaliter ieiunãtes pernicioſiſſimis
aie vitijs implicemur: nihil nobis proderit carnalis afflictio ꝓ
cioſioꝛe parte polluta: per eã.ſ. ſubſtantiã delinquētibus nobis
qua efficimur habitaculũ ſpũſancti. Non enim tam coꝛrupti
bilis caro: ꝗ̃ coꝛ mundũ habitaculum deo templũqꝫ ſpũſan/
cti efficitur. Opoꝛtet ergo exterioꝛe homine ieiunãte/interioꝛẽ
quoqꝫ ſimiliter a cibis noxijs tempaꝛe: quem precipue exhiberi
mundum deo/vt hoſpitem in ſe chriſtum recipere mereaꝛ/bea
tus apoſtolus monet his verbis. Interioꝛē inquiens hominem Ephe.iij.
habitare Chriſtum per fidem in coꝛdibus veſtris.

¶ Quod idcirco nos opoꝛteat exercere continentiam coꝛpoꝛalem / vt per ipſam perueniamus ad ſpiritale ieiunium. Cap.xxij.

Ouerimus itaqꝫ nos idcirco laboꝛem continentie coꝛ
n poꝛalis impendere/vt iad puritatem coꝛdis hoc poſſi/
mus ieiunio peruenire. Ceterum laboꝛ a nobis impen
ditur incaſſum ſi hũc quidem cõtemplatione finis infatigabili
ter ſubſtentemus/finem vero propter quem tolerauimus affli/
ctiones tantas/obtinere nequeamus: meliuſqꝫ fuit interdictis
eſcis anime temperaſſe/ꝗ̃ voluntarijs minuſqꝫ noxijs coꝛpoꝛa
liter ieiunaſſe. In his enim ſimplex ⁊ inoxia creature dei perce
ptio: eſt/nihil per ſemetipſam habens peccati/in illa vero pri/
mitus fratrum pernitioſa deuoꝛatio: de qua dicitur. Noli dili/
gere detrahere ne eradiceris. Et de ira atqꝫ inuidia beatus Job Job.v.
dicit. Etenim ſtultum interficit iracũdia: ⁊ paruulum occidit
inuidia. Simulqꝫ notandum. ꝙ qui iraſcitur ſtultus: ⁊ qui in
uidet: paruulus iudicetur. Ille nãqꝫ non immerito ſtultus iudi
catur: voluntarie ſibi moꝛtem ire ſtimulis incitatus inducens:
⁊ hic dum liuet/paruulum minoꝛēqꝫ ſe pꝛobat. Dum enim in
uidet: teſtatur maioꝛē eſſe eũ cuius pꝛoſperitate cruciatur.

¶ Qualis eſſe monachi cibus debeat. Cap. xxiij.

Sitor eſt cibus eligendus nõ tãtum qui cõcupiſcentie flagrãtis eſtus temperet/minuſq; ſuccẽdat/ verũetiã qui ad parãdũ ſit facilis/ ⁊ quẽ ad coemẽdũ oportu/ niorem viliori s precij cõpẽdiũ preſtet. quiq; ſit cõuerſationi fratrũ viuiq; cõmunis. Triplex. n. natura eſt gaſtrimargie. Una q̃ canonicã refectiõis horã preuenire cõpellit. Alia q̃ tm̃modo vẽtris ingluuie ⁊ ſaturitate quarũlibet gaudet eſcarum. Tertia q̃ accurationibus epulis ⁊ eſculẽtioribus oblectaſ. Ideoq; aduerſus eã neceſſe eſt monachũ obſeruãtiã triplicẽ cuſtodire/ id eſt vt primũ legitimũ tẽpus abſolutiõis expectet. Deinde vt caſtiget ⁊ refrenet deſideriũ carnis. Tertio vt qualibuſcũq; eſcis viliorbuſq; cõtẽtus ſit. Quicqd. n. extra cõſuetudinẽ cõſumiſ vſũq; cões/ vt vanitatis ⁊ glorie atq; oſtẽtatiõis morbo pollutũ/ antiquiſſima patrũ traditio notat/ nec quẽq̃ ex his quos merito ſciẽtie ac diſcretiõis enituiſſe peruidimus/ vel quos ad imitandũ gr̃a xp̄i velut ſplẽdidiſſima luminaria oibus ꝑlocauit/ eſu panis qui apud eos vilis habeſ ac facilis/ abſtinuiſſe cognouimus/ nec eorum quẽpiã qui hãc regulã declinãtes/ ꝑtermiſſo panis vſu/ legumĩnũ vel olerũ ſeu pomorum refectionẽ ſectati ſunt: iter probatiſſimos habitũ aliqñ cõſperimus/ ſed ne diſcretiõis quidẽ aut ſciẽtie gratiã cõſecutũ. Nõ ſolũ. n. ceteras inuſitatas eſcas expetere monachũ non debere decernũt/ ne videlicet curſus eius velut i ꝓpatulo cũctis expoſitus/ inanis factus ac vacuus xenodoxie morbo depereat ſed ne ipſam quoq; ieiuniorum caſtigationẽ cões cuiq̃ facile patefieri oportere ꝓnũciãt/ verũ quãtũ fieri põt cõtegi pariter ⁊ abſcõdi. Aduẽtãtibus autem fratribus magis humanitatis ac dilectiõis offerri debere virtutem q̃ cõtinẽtie diſtrictionẽ ⁊ quotidiãi pr[o]poſiti rigorem mãifeſtari probabilius cẽſuerũt nec quid volũtas vtilitaſq; noſtra ſeu deſiderij ardor expoſcat attẽdere/ ſed quid aduenientis requies vel ifirmitas exigit ꝑponere ⁊ gratãter implere.

¶ Quod i Egypto idifferẽter vidimus ſub aduentu noſtro ſolui quotidiana ieiunia. Cap. xxiiij.

Um de ſyrie partibus ſeniorum ſcita diſcere cupiẽtes Egypti ꝓuinciã petiſſemus ibiq; tãta cordis alacritate nos ſuſcipi miraremur/ vt nulla prorſus ſicut fueramus i Paleſtine mõaſterijs iſtituti vſq; ad ꝑſtitutã ieiunij horã refectiõis regula ſuareſ/ ſ; abſq; legitimis quarte ſexteq;

ſtrie quocū<ins>q</ins>ꝫ pergebamus quotidiana ſtatio ſolueret. Quidā ſeniorꝫ percōctātibus nobis cur ita indifferēter apud eos pterirentur quotidiana ieiunia reſpōdit. Jeiuniū ſemper eſt mecuꝫ. Uos aūt ꝯtinuo dimiſſurus mecū iugiter tenerꝰ nō poſſum. Et ieiuniū qdē lꝫ vtile ſit ac iugiter neceſſariū tñ voluntarij muneris ē oblatio. Opus aūt charitatis ipleri exigit pcepti neceſſitas. Jtaqꝫ ſuſcipiēs i vobis chriſtū reficere eū debeo, deducens ātē vos humanitatē eius obtētu prebitā diſtrictiore ieiunio in memetipſo potero cōpēſare. Nō.n. poſſunt filij ſponſi ieiunare donec cū illis ē ſpōſus cū aūt diſceſſerit tūc illi ieiunabūt. Luc. 5.

¶ De continentia ſenis qui ita ſexies cibū ſumpſit vt ſeruaret eſuriem. Capitulum. xxv.

Quidā ſeniorꝫ cū reficientē me vt adhuc paululū quidederē hortaret iāqꝫ me dixiſſem non poſſe reſpondit. Ego iā ſexies diuerſis aduenientibus fratribus menſam poſui hortāſqꝫ ſingulos cū oībus cibū ſumpſi ⁊ adhuc eſurio ⁊ tu primitus nūc reficiēs iam te dicis nō poſſe.

¶ De eo ſene q i cella ſua eſcā nūq̄ʒ ſolus accepit. Cap. xxvj.

Vidimus aliū in ſolitudine cōmorantē qui nūq̄ʒ ſe ſibi ſoli idulſiſſe cibū teſtatus eſt: ſʒ etiā ſi per totos quinqꝫ dies ad eius cellulā nullus e fratribus aduenīſſet refectionē iugiter diſtuliſſe: donec ſabbatorꝫ vel dñico die deuote cōgregatiōis obtētu pcedēs ad eccleſiā: pegrinorꝫ quēpiā repertiſſet: quē exinde reducēs ad cellulā cōſorte eo refectionē corporis: nō tā ſue neceſſitatꝫ obtētu: q̄ʒ hūanitatis grā cāqꝫ fratris aſſumeret. Jtaqꝫ vt norāt i aduētu fratrū idifferēter ſoluerꝰ quotiana ieiunia: ita diſcedētibus eis refectionē ob illos indultam ꝯtinētia maiore ꝯpēſant: pceptionē cibi pciſſimi acriore caſtigatiōe nō ſola panis: ſed ēt ſomni ipſiꝰ diminutiōe durius exi/

¶ Quid de fructu ſtudij pfeſſi ſint abbas Pe/ ſgētes. ſius ⁊ Joānes. Cap. xxvij.

Apud ſenē Peſiū i heremo vaſtiſſima cōmorantē: cuꝫ ſenex Joānes magno cenobio ac multitudini fratruꝫ pꝑpoſitus aduenīſſet: ⁊ ab eo velut antiqiſſimo ſodale pquireret: quidnā p oēs quadraginta ānos qbus ab eodē ſeparatus i ſolitudie minime a fratribus iterpellatus egiſſet. Nūq̄ʒ me ait ſol reficiētem vidit. Et ille. Nec me inquit iratum.

¶ Quā exēpli ſui profeſſionēʒ abbas Joannes diſcipulis reliquerit diſceſſurus. Cap. xxviij.

Uꝺdem ſenem cũ alacrem tanq̃ ad ꝓpria trãſmi/
e grãtem:in extremo iam anhelitu poſitũ anxij fratres
circũuallantes ſuppliciter precarentur:vt aliquod eis
memoriale mandatũ velut hereditariũ quoddã legatuꝫ relin/
queret:per quod poſſent ad perfectionis culmen ꝑcepti cõpen/
dio facilius peruenire:ingemiſcens ille:nũq̃ ait meã feci volũ/
tatem:nec quẽq̃ docui quod prius ipſe non feci.

❡ De abbate Machete iter collatiões ſpiritales nũquã dor/
mitãte:⁊ ſemꝑ iter terrenas fabulas obdormiẽte. Cap.xxix.

Jdimus ſenẽ Machetẽ noĩe a turbis fratruꝫ eminus
v cõmorantẽ:hanc a dño gratiã diuturnis precibus im
petraſſe:vt quotquot diebus ac noctibus agitaretur col/
latio ſpiritalis: nũquam ſomni torpore penitus laxaretur. Si
quis vero detractionis verbũ ſeu ocioſuꝫ temptaſſet inferre:in
ſomnũ protinus concidebat:ac ſic ne vſq̃ ad aurium quidem
eius pollutionẽ virus obloquij poterat peruenire.

❡ Eiuſdẽ ſenis de nemine iudicãdo. Cap.xxx.

Jc idem ſenex cum inſtitueret nos neminẽ dijudicare
h debere:intulit tria fuiſſe i quibus diſcuſſerit vel reꝑhen
derit fratres:ꝙ.ſ.vnã ſibi nõnulli paterẽtur abſcindi:
ꝙ haberẽt i cellulis ſagũ:ꝙ oleũ bñdicẽtes expoſcẽtibus ſecula
ribus darẽt:⁊ hec oĩa ſe incurriſſe dicebat. Nã egritudinẽ vue
ↄtrahẽs:tãdiu inquit eius languore diſtabui:donec tã doloris
neceſſitate q̃ ſeniorũ oĩuꝫ adhortatiõe ↄpulſus abſcidi eã ꝑmit
terem. Cuius ẽt ĩfirmitatis obtẽtu:ſagũ quoq̃ habere coactus
ſum. Oleũ ẽt bñdicere ac ſupplicãtibus dare qđ pre oĩbus exe/
crabar vtpote iudicans illud ex magna cordis ꝓſumptione de
ſcendere circũdãtibus me repẽte ſecularibus multis: ita cõſtri/
ctus ſum:vt aliter eos nullatenus euadere poſſeꝫ niſi a me ſum
ma vi ⁊ obteſtationibus extorſiſſent: vt oblato ab eis vaſculo
manũ meã impꝛeſſo crucis ſignaculo ſupponerẽ: itaq̃ ſe creden
tes bñdictiõis oleũ ↄſecutos:tãdẽ me aliqñ relaxarũt. Quibus
mihi manifeſte cõpertũ eſt:ijſdẽ cauſis ac vitijs monachũ obli
gari:i quibus de alijs iudicare ꝓſumpſerit. Oportet ergo vnũ/
quẽq̃ ſemetipm̃ iudicare tm̃modo:⁊ circũſpecte cauteq̃ cuſto
dire i omnibus:nõ alioꝝ ↄuerſationẽ vitãq̃ diſcutere: ſꝫ illud
Ro.14. Apl̃i ꝑceptũ. Tu autẽ qđ iudicas fratrẽ tuũ:ſuo dño ſtat aut
1.Cor.4. cadit. Et. Nolite iudicare ante tẽpus. Et illud. Nolite iudicare
Mat.7. vt nõ iudicemini. Jn quo.n.iudicio iudicaueritis:iudicabimini.

Preter hãc.n.quam diximus cauſam etiã ob hoc iudicare de alijs piculoſum ẽ:qꝛ ignorãtes vel neceſſitatẽ vel rõe; q̃ illi hec i qbus offẽdimus aut recte corã deo aut venialiter agũt: iueni mus eos temere iudicaſſe:⁊ per hoc admittimus nõ leue pecca tũ:ſecũs q̃ oportet de fratribus noſtris aliquid ſentiẽtes.

¶ Increpatio eiuſdẽ ſenis cũ fratres iter ſpiritales colla/ tiones dormitãtes:ad narrationẽ ocioſe fabule vi/ diſſet expergefactos. Cap.xxxi.

b Ic idem ſenex ocioſaꝝ fabulaꝝ diabolũ eẽ fautorẽ:ac ſpiritaliũ collationũ ipugnatorẽ ſemp exiſtere: his de/ clarauit indicijs. Nã cũ fratribus quibuſdaꝫ de rebus neceſſarijs ac ſpiritalib⁹ diſputaret:eoſqꝫ videret letheo quodã ſopore demergi:nec poſſe ab oculis ſuis põdus ſomni depelleꝛ: ocioſaꝫ repẽte fabulã itroduxit. Ad cuius oblectationẽ cũ eos euigilaſſe ꝯfeſtim atqꝫ erectas aures ſuas hñe vidiſſet:ingemi/ ſcẽs ait. Nũc vſqꝫ dũ de ſpiritalibus loqbamur:oium veſtrum oculi letali dormitiõe dep̄imebãtur:at cum ocioſa fabula itro miſſa eſt:oẽs expgefacti torpore ſomni dominãtis excuſſimus. Uel ex hoc ergo perpẽdite quiſnã collatiõis illius ſpiritalis fue rit ipugnator:aut qs huius ifructuoſe atqꝫ carnalis iſinuator exiſtat. Ille eteniꝫ eẽ manifeſtiſſe dep̄hẽdiꝛ: qui malis aggau/ dens vel iſtam fouere vel illam impugnare nõ deſinit.

¶ De epiſtolis p̄uſq̃ꝫ legerẽtur incẽſis. Cap.xxxij.

a Ec minus quoqꝫ hoc opus fratris erga puritatem ſui cordis itẽti:⁊ erga ꝯtẽplationẽ diuinã valde ſolliciti: cõmemorari neceſſariũ reor. Qui cũ ei poſt ãnos quin decim patris ac matris amicorũqꝫ multoꝝ de prouincia põti cõplures epiſtole delate fuiſſent:accipiẽs grãdeꝫ faſciculũ lr̃aꝝ diuqꝫ apud ſemetipm voluens:quãtarũ inquit cogitationum cauſa erit mihi haꝝ lectio:que me vel ad inane gaudiũ vel ad triſticias infructuoſas impellent:quot diebus hoꝝ recordatiõe qui ſcripſerũt intentionẽ pectoris mei a ꝓpoſita ꝯtẽplatione reuocabũt. Poſt quantũ tẽporis digerenda eſt hec mentis con cepta cõfuſio:quãtoqꝫ labore rurſus iſte trãquillitatis reparã/ dus eſt ſtatus ſi ſemel animus lr̃aꝝ ꝑmotus affectu:eorũqꝫ re/ cẽſendo ſermones ac vultus quos tãto tẽpore dereliquit:iteruꝫ eos reuiſere: ipſiſqꝫ cohabitare ⁊ aio ac mẽte ceperit intereſſe. Quos ꝑfecto corpaliter deſeruiſſe nihil proderit/ ſi corde eos i cipiat intueri:ac memoriã quam ſeculo huic renuncians quiſqꝫ

velut mortuus abdicauit:reuiuiſcens eãdem rurſus admiſerit. Hec voluẽs in corde ſuo:nõ ſolum nullã reſoluere epiſtolã deſiniuit,ſed ne ipſum quidem faſciculũ reſignare:ne.ſ.eoꝝ qui ſcripſerãt vel noia recẽſendo vel vultus recordãdo a ſpũs ſui intẽtione ceſſaret. Jtaqꝫ vt eũ cõſtrictũ ſuſceperat: igni tradidit cõburẽdum. Jte inquiẽs cogitatiões patrie pariter cõcremamini:ne me vlterius ad illa q̃ fugi reuocare temptetis.

¶ De abſolutione queſtionis quam abbas Theodorus orando promeruit. Cap.xxxiij.

Vidimus etiã abbatẽ Theodoꝝ ſũma ſanctitate ⁊ pfecta ſciẽtia ꝑditũ:nõ ſolũ in actuali vita: ſed etiã noticia ſcripturarũ quã ei nõ tã ſtudiũ lectiõis vel litteratura mũdi cõtulerat:qꝫ ſola puritas cordis: ſiquidẽ vix ipſius quoqꝫ grece ligue ꝑpauca ỽba vel itelligere poſſet vel ꝓloqui. Hic cũ explanationẽ cuiuſdã obſcuriſſime q̃ſtiõis iquireret: ſeptẽ diebus ac noctibus i oratiõe iſatigabilis ꝑſtitit:donec ſolutionẽ propoſite queſtiõis domino reuelãte: cognoſceret.

¶ De ſentẽtia eiuſdẽ ſenis quã docuit quo ſtudio monachus poſſit aſſequi ſciẽtiã ſcripturarũ. Cap.xxxiiij.

Hic ergo qbuſdã fratribus admirãtibus tã ꝑclaꝝ ſcientie eius lumẽ:⁊ ab eodẽ quoſdã ſcripturarũ ſenſus inquirẽtibus/ait. Monachũ ad ſcripturaꝝ noticiã ꝑtingere cupientẽ:nequaqꝫ debere labores ſuos erga cõmẽtarioꝝ libros impẽdere:ſꝫ potius oẽs mẽtis induſtriã ⁊ intẽtionẽ cordis erga emẽdationẽ vitioꝝ carnaliũ detinere. Quibus expulſis/ↄfeſtim cordis oculi ſublato velamine paſſionũ: ſacra ſcripturaꝝ velut naturaliter incipiẽt ↄtẽplari. Siqdẽ nobis nõ vt eẽnt icognita vel obſcura:ſanctiſpũs gr̃a ꝓmulgata ſunt: ſed noſtro vitio velamine peccatoꝝ cordis oculos obnubente:reddũtur obſcura:qbus rurſum nãli redditis ſanitati ipſa ſcripturarũ ſanctaꝝ lectio ad ↄtẽplationẽ vere ſciẽtie abũde etiã ſola ſufficiat:nec eos cõmẽtarioꝝ iſtitutionibus idigere: ſicut oculi iſti carnales ad videndũ nullius egẽt doctrina: ſi modo fuerit a ſuffuſione vel caligine cecitatis immunes. Jdeo nãqꝫ ⁊ tãta varietas erroreſqꝫ inter tractatores ipſos exorti ſunt ꝙ pleriqꝫ minime erga purgationẽ mentis adhibita diligentia proſiliẽtes ad interpretãdum eas pro pinguedine vel immũdicia cordis ſui: diuerſa atqꝫ contraria vel fidei vel ſibimet ſentientes veritatis lumen comprehendere nequiuerunt.

¶ Increpatio eiuſdem ſenis cū ad meam cellulam me/
dia nocte veniſſet. Cap.xxxv.

Ic idē Theodorus cū inopinatus ad meā cellulā intē
h peſta nocte veniſſet: q̄dnā rudis adhuc anachoreta ſo
lus agerē paterna curioſitate latēter explorās: meq̄
illico finita veſptina ſolēnitate: incipiētem feſſum corpus iā refi
cere: ⁊ incubantē pſiathio reperiſſet ꝓtrahēs imo corde ſuſpi/
ria: meoq̄ me vocitās noīe quāti īquit o Joānes hora hac deo
colloquūtur: eūq̄ i ſemetipſis amplectūtur ac retinēt: ⁊ tu frau
daris tāto lumine inerti ſopore reſolutus. Et qm̄ nos ad huiu/
ſcemodi narrationē diuertere patrū virtutes ⁊ grā ꝓuocarūt:
neceſſariū reor memorabile opus charitatis quaꝫ ſummi viri
archebij hūanitate ſumus expti: i hoc volumine cōmēdarꝭ quo
puritas ꝯtinētie opi charitatis iſerta ꝓpēſiꝰ enitescat pulchra
varietate diſtincta. Etenim tūc gratū deo ieiunij munus effici
tur: cū hoc fructibus charitatis fuerit conſummatum.

¶ Deſcriptio heremi que eſt in diolcos in qua Anacho/
rete commorantur. Cap.xxxvj.

Taq̄ cū de Paleſtine mōaſterijs ad oppidū Egypti
i q̄d diolcos appellatur rudes adhuc veniſſemus: ibiq̄
plurimā turbā cenobij diſciplina ꝯſtrictam: ⁊ optimo
ordine mōachoꝝ qui ēt primus ē īſtitutā mirifice videremus:
aliū quoq̄ ordinē q̄ excellētior habetꝰ: id eſt: anachoretaꝝ cun
ctoꝝ pconijs īſtigati: ſagaciſſimo corde videre properauimus.
Hi nāq̄ i cenobijs primū diutiſſime cōmorātes: oī patiētie ac
diſcretiōis regula diligēter edocti: ⁊ hūilitatis pariter ac nudi
tatis virtute poſſeſſa: atq̄ ad purū vitioꝝ vniuerſitate cōſum/
ta: diriſſimis demonū prelijs cōgreſſuri: penetrāt heremi ꝓfun/
da ſecreta. Huius igitꝰ propoſiti viros cōperiētes citra Nili flu
minis alueū cōmorari i loco qui vno latere eodē flumine: alio
maris vaſtitate circūdatus inſulā reddit: nullis alijs q̄ꝫ mona
chis ſecreta expetentibus habitabilē: nec.n. cuiq̄ꝫ culture aptaꝫ
eſſe: eam ſalſitas ſolī ac ſterilitas patitꝰ arenarū: ad hos inquā
ſummo deſiderio feſtinātes vltra modū ſumus labores eorum
quos ꝯtēplatiōe virtutū ⁊ amorꝭ ſolitudinis tolerāt: admirati.
Nā ipſius aque tāta penuria ꝯſtringūtur: vt tali eā diligentia
ſcrupuloq̄ꝫ diſpēſent: quali nemo frugaliſſimoꝝ ſpeciē ꝑcioſiſſi
mi vini ꝯſeruat ⁊ percit. Tribus nāq̄ milibus vel eo amplius
eam de ꝑdicti fluminis alueo neceſſarijs vſibus aduehunt:

quod tamen interuallum arenoſis diuiſum montibus laboris difficultate grauiſſima duplicatur.

¶ De traditis nobis ab abbate Archebio cum inſtructu ſuo cellis. Capitulum.xxvij.

Jis igit͛ viſis cū imitationis eoꝝ nos ardor accēderet:
b ꝑdictuſq̃ Archebius ꝓbatiſſimus iter eos humanita
tis gr͞a nos ad ſuā cellā ꝑtraxiſſet/exploꝛato deſiderio
nr͞o ꝯfinxit ſe de eodē loco velle diſcedere:ac nobis cellulā ſuaꝫ
velut exinde migraturus offerre/ſeſe id facturū ē͞t ſi minime af
fuiſſemus affirmās. Quā rē nos ⁊ deſiderio cōmoꝛatiōis accē
ſi:⁊ aſſertiōibus tāti viri idubitatā accōmodātes fidē libenter
ampleri:cellulā cū oī ſupellectili vtēſilibuſq̃ ſuſcepimus. Itaq̃
religioſa potitus circūuentione:paucis diebus qƀus cōſtruēde
celle pararet ipēdia ꝺ loco diſcedēs:reuerſus poſt hec aliā ſibi
ſummo laboꝛe cōſtruxit. Quā rurſuꝫ nō lōgo poſt tēpoꝛe aliĳs
ſuꝑuenientibus fratribus:eodēq̃ deſiderio cupiētibus ibidē cō
moꝛari:ſimili charitatis mēdacio circūuētis: cū vniuerſo tra/
didit iſtrumēto. Ipſe ꝟo erga opus charitatis ifatigabilis ꝑſe
uerās:tertiā ſibi cellulā in qua cōmaneret extruxit.

¶ De debito quod abbas Archebi⁹ manuū ſuaꝝ laboꝛe pro matre diſſoluit. Cap.xxviij.

Pereꝑciū mihi videt͛ aliud quoq̃ eiuſdē viri charita
o tis opus memoꝛie tradere:quo noſtraꝝ ꝑtiū monachi
nō ſolū ꝯtinentie rigoꝛē:verūetiā ſinceriſſimū retinere
dilectiōis affectū/vnius eiuſdēq̃ viri iſtituāt exēplo. Hic nāq̃
nō ignobili oꝛiūdus familia:ad monaſteriū qꝺ a ꝑdicto oppi
do ferme q̃ttuoꝛ milibus diſtat:mūdi huius ac parētū affectio
ne ꝯtēpta a puerilib⁹ ānis aufugit. Ubi ita vite ſue oēꝫ exigit
etatē vt nūquā ꝓrſus ꝑ totos qnquagita ānos nō ſolū vicū ex
quo egreſſus ē nec fuerit egreſſus nec viderit: ſꝫ ne cuiuſq̃ qdē
femine vel ipi⁹ mr͞is ſue ꝯſpexerit vultū. Interea pr͛ moꝛte ꝑuen
tus/cētū ſolidoꝝ debitū reliqt. Cūqꝫ hic eēt oī ingetudine peni
tus alienus/vtpote qui vniuerſis paternis facultatibus eēt ex/
toꝛris/a creditoꝛibus tn͞ inquietari vehemēter cōperit matreꝫ.
Tūc hic ab euāgelico illo rigoꝛe quo ante hac in ſtatu ꝓſpero
parētibus ꝯſtitutis/nec patrē i terra ſe noꝛat habuiſſe nec ma
trē/pietatis cōſideratione mollitus/ita ſe habere credidit ma/
treꝫ eiqꝫ ſubuenire feſtinauit oppreſſe/vt nihil a pꝛopoſita di/
ſtrictione laxaret. Intra monaſterĳ nāqꝫ clauſtra perdurās ſo

liti operis pẽſum ſibimet triplicari popoſcit. Et ibi p totũ anni ſpacium diebus pariter noctibuſqꝫ deſudãs/debiti modũ opis ſudore partim creditoribus ſoluens/matrem omni inquietudinis iniuria liberauit/ita eruens eã debiti ſarcina/vt nihil de ꝓpoſiti rigore pie neceſſitatꝫ obtẽtu pateref imminui. Ita diſtri/ctionem ſolitam cuſtodiuit / vt nequaq̃ pietatis opus matri/nis viſceribus denegaret: ꝛ quam pro Chriſti charitate prius deſpexerat/pro eius rurſus pietate cognoſceret.

¶ Qua ſimulatione cuiuſdam ſenis / abbati Symeoni cũ ocioſus eẽt: opus manuũ ſit ꝓuiſuꝫ. Cap.xxxix.

C Um frater nobis optime charus noĩe Symeon/penitus greci ſermõis ignarus/e partib⁹ Italie cõmeaſſet: quidã ſenior erga eũ vtpote peregrinũ charitatꝫ opus quodã redibitiõis colore cupiẽs exhibere/inqrit ab eo cur ocioſus ſederet ĩ cella/p hoc coniiciẽs eũ tã ociĳ ꝓuagatiõe q̃ penuria neceſſariaꝝ rerũ diutius ĩ ea durare nõ poſſe/certus nemi/nẽ poſſe ipugnatiões ſolitudinis tolerare niſi eũ q ꝓpriis ma/nibus victũ ſibimet fuerit parare ꝯtẽtus. Quo reſpõdẽte nihil ſe nec noſſe nec ꝑualere ex his q̃ illic exercebãtur a fratribus operari ꝑter librariã manũ/ſi tñ vllus ĩ Egypti regiõe latinũ codicẽ vſui eẽt habiturus. Tũc ille tãdẽ nactus occaſionẽ qua poſ/ſet deſideratũ pietatis opus velut debiti colore mercari/ex deo hec inq̃t ẽ igt occaſio. Nã olim q̃rebã q apoſtolũ latina mihi manu pſcriberet. Etenim habeo fratrẽ militie laqueis obligatũ ꝛ apprime latinis iſtructũ/cui de ſcripturis ſanctis aliqd ad legẽdũ edificatiõis eiꝫ obtẽtu trãſmittere cupio. Itaqꝫ Symeo/ne hãc occaſionẽ velut a deo oblatã ſibi gratãter ſuſcipiẽte: ſenex quoqꝫ colorẽ ſub cuius ptextu pietatꝫ opus libere poſſet iplere/libẽtius ãplexus/ꝯfeſtiꝫ nõ ſolũ vniuerſas ei neceſſitates ſub obtẽtu mercedũ totius anni cõuexit/verũetiã mẽbranas ꝛ vtẽſilia q̃ ad ſcribẽdũ neceſſaria erãt cõportans/recepit poſt codicẽ ſcriptũ nullis vſibus vel cõmodis ꝓfuturũ/quippe vniuerſis in illa regione noticia lingue huius penitus ignaris/ꝑter id qđ hac ſubtilitate ſumptuqꝫ prolixiore mercatus eſt/quẽadmodũ ꝛ ille ſine ꝯfuſiõe verecũdia/merito laboris ꝛ opis ſui neceſſaria victus alimẽta pciperet/ꝛ iſe munificẽtie ſue pietatẽ tãq̃ debiti neceſſitate cõpleret/eo abundãtius mercedẽ ſibi cõquirẽs/quo ãbitu maiore pegrino fratri nõ ſolũ victus neceſſaria verũ etiã opis iſtrumẽta ꝛ operãdi occaſionẽ pariter cõtuliſſet.

¶ De pueris qui deferentes ad egrotante̅ ficus:no̅ degu ſtatis eiſde̅ fame in heremo defecerũt. Cap.xl.

Ed q̄m in loco vbi de ieiuniorum et ꝯtine̅tie rigore dice re aliquid ꝓpoſuimus:affectio et opa charitatis vide̅ tur admixta:rurſum ad ꝓpoſitũ reuerte̅tes: quoddã puerorum etate no̅ ſenſu factũ memorabile opuſculo huic infere mus. Nã cũ vltra oe̅m admiratione̅ ficus quidã de amarcote Libye partibus velut re̅ añ in loco viſam abbati Joãni econo mo i heremo Scytie detuliſſet:q diſpe̅ſatione̅ ipſius eccleſie te̅ poribus beati Paſuntij pꝛbyteri ab eode̅ ſibi creditã guberna bat:hec ꝓfeſtim eas ad ſene̅ que̅dã q̄ in interioribus deſerti mala valitudine laborabat p duos adoleſce̅tulos miſit. Siqde̅ dece̅ et octo milibus lõge ab eccleſia cõmanebat. Qui pomis acce ptis:cũ ad p̄dicti ſenis tendere̅t cellã:qđ ibi pfacile ſolet etiã ſe nioribus euenire/infuſa repente denſiſſima nebula tramite̅ recti itineris pdiderũt.Cũq̄ tota die et nocte diſcurre̅tes p auiã he remi vaſtitate̅:nequaq̄ potuiſſent egrotãtis cellulã reperire:tã itineris laſſitudine q̄ȝ iedia ſitiq̄ cõfecti fixis genibus i orõnis officiũ ſpm̄ dño reddiderũt.Qui poſt hec veſtigiorum ſuorum indi cijs diutiſſime pquiſiti:q̄ i locis illis arenoſis tãq̄ȝ niuibus im pſſa ſignãt/donec ea vel leui ve̅torum flatu tenuis arena diſcur re̅s rurſus operiat:inue̅ti ſunt ficus intactas vt acceperãt reſer uaſſe:elige̅tes.ſ.animã magis q̄ȝ fide̅ depoſiti prodere:vitãq̄ potius amittere te̅porale̅ q̄ȝ ſenioris violare mandatũ.

¶ Se̅te̅tia abbatis Macharij đ obſuãtia mõachi:vel tãq̄ȝ diutiſſime victuri vel tãq̄ȝ quotidie morituri. Cap.xli.

Dhuc vnũ beati Macharij ꝓfert nobis ſalutare mã datũ vt libellum ieiuniorum et ꝯtine̅tie tãti viri claudat ſente̅tia.Jta inquit debere monachũ ieiunijs operam da re/vt ce̅tũ ãnis i corpore cõmoratorum:ita motus animi refrena re:et iniuriarum obliuiſci:triſtitiaſq̄ reſpuere:dolores quoq̄ ac d trime̅ta ꝯte̅nere tãq̄ȝ quotidie moriturum. Jn illo nãq̄ vtilis eſt prude̅ſq̄ diſcretio:equali monachũ diſtrictiõe facie̅s ſemp ince dere:nec pmitte̅s ſub occaſiõe debilitati corporis de arduis ad pniciofiſſima p̄rupta deuolui: in hoc vero magnanimitas ſa lutaris:q̄ valeat nõ ſolũ q̄ vide̅tur ꝓſpera mũdi p̄ſentis deſpi cere:verũ etiã aduerſis triſtibuſq̄ nõ frãgi:et ea velut pua nul laq̄ ꝯte̅nere:illic habe̅s iugiter firũ ſue me̅tis intuitũ:quo quo tidie ſingulſq̄ momentis acceſſiendum eſſe ſe credit.

¶ Explicit de ſpiritu gaſtrimargie liber quintus.

¶ Incipit ānotatio cap.libri.vj. de ſpiritu fornicationis.

Cap.i. Prohemiale.
ij De principali correctiōe aduerſus ſpiritū fornicatiōis.
iij Quartum ad ſuperandum fornicationis vitium reme
dij conferat continentie ſolitudo.
iiij Quid interſit inter continentiam ⁊ caſtitatem.: ⁊ an
vtraqꝫ ſimul ſemper habeatur.
v Quod impugnatio fornicationis ſolo humano ſtudio
non poſſit euinci.
vj De peculiari gratia in munere caſtitatis.
vij Exemplum de agone mūdiali ſm ſermonē apoſtoli.
viij De comparatione purificationis eorum qui in terreno
agone certamen habituri ſunt.
ix Quātā ſemp cordis puritatē parare dei oculis debea/
x Quod ſit idiciū perfecte ⁊ itegre puritatis. ſmus.
xi Quo vitio illuſio nocturna procedat.
xij Qđ carnis puritas ſine mūdicia cōdis neqͣt obtineri.
xiij Que ſit purgatiōis carnalis prima cuſtodia.
xiiij Quod nō laudem ſtudeamus texere caſtitatis:ſed effe/
ctum eius exponere.
xv Quod ſpecialiter caſtitatis virtus ab Apoſtolo ſancti/
monia nuncupetur.
xvj De alio apoſtoli teſtimonio ſuper eadē ſanctimonia.
xvij Qđ ſpes ſublimioris pmij đbeat cuſtodiā caſtitatꝫ age/
xviij Quod ſicut abſqꝫ humilitate caſtitas obtine/ ſre.
ri non poteſt:ita ſine caſtitate ſcientia.
xix Sentētia ſancti Baſilij epi de qͥlitate virginitatis ſue.
xx Qui finis vere integritatis ac puritatis ſit.
xxi Queādmodū pfecte puritatis ſtatū retinere poſſimus.
xxij Uſqꝫ ad quem modū poſſit integritas corporis noſtri
perduci/vel qđ indiciū ſit ad purū mētis excocte.
xxiij Remedia curatiōis quibus perfecta poſſit cordis ⁊ cor
poris noſtri puritas permanere.

¶ Explicit annotatio capitulorum.

¶ Incipit liber ſextus de ſpiritu fornicationis.

¶ Prohemiale. Capitulum.j.

SECUNDUM nobis certamē eſt traditiōe pa/
trū aduerſus ſpiritū fornicatiōis:lōgum pre ceteris

ac diuturnū:⁊ perpaucis ad purū deuictū immane bellū:⁊ qđ cū a primo tēpoꝛe pubertatis impugnare incipiat hominū ge nus:nō niſi prius cetera vitia ſuperentur: extinguitur. Duplex nāq; eſt oppugnatio gemino armata vitio cōſurgens ad pre/ liū:⁊ idcirco ſimiliter ei gemina eſt acie reſiſtendū. Si quidē vt moꝛbo carnis animeq; cōcretū vires acgrit: ita niſi vtriſq; pariter dimicātibus nequit debellari. Nec.n.ſufficit ſolū coꝛpo rale ieiuniū ad cōquirendā vel poſſidēdam perfecte caſtimo/ nie puritatē:niſi preceſſerit cōtritio ſpiritus ⁊ oꝛatio ꝯtra hunc immūdiſſimū ſpiritū pſeuerās:de incontinuata meditatio ſcri pturaꝝ:huicq; fuerit ſciētia ſpiritalis adiuncta. Laboꝛ etiam opuſq; manuū inſtabiles coꝛdis peruagationes coercēs ac re/ uocās:⁊ ante omnia fundata fuerit humilitas vera : ſine qua nullius penitus vitij poterit vnq; triumphus acquiri.

¶ De principali coꝛrectione aduerſus ſpiritum foꝛni/ cationis. Capitulum.ij.

Principaliter.n.vitij huius coꝛrectio de coꝛdis perfe/ ctione deſcēdit:ex quo etiā huius moꝛbi virus dñi vo ce pꝛodire ſignatur. De coꝛde inquit exeunt cogitatio

Mat.15. nes male/homicidia/adulteria/foꝛnicationes/furta/falſa teſti monia:⁊c. Illud ergo ē pꝛimitus expiādū:vñ fons vite ⁊ moꝛ

Prouer.4 tis manare cognoſcit:dicēte Salomōe. Omni cuſtodia ſerua coꝛ tuum. Ex his.n.ſunt exitus vite. Caro.n.eius arbitrio atq; imperio famulat:⁊ idcirco ſūmo ſtudio parſimonia ieiunioꝝ ſectāda eſt:ne eſcarū abundātia refecta caro : pꝛeceptis anime ſalutaribus aduerſata:rectoꝛē ſuū ſpiritum deijciat inſoleſcēs. Ceterū ſi omnē ſummā i caſtigatiōe tm̄ coꝛpoꝛis collocemus: anima nō ſimiliter a ceteris vitijs ieiunāte:nec meditatione di uina ⁊ ſpiritalib⁹ſtudijs occupata:nequaq; ad illud ſublimiſſi mū vere integritatis faſtigiū poterimus aſcēdere:illo qđ in no bis eſt pꝛincipale:puritatē coꝛpoꝛis nr̄i infeſtāte. Opoꝛtet ergo

Mat.23. nos mundare prius:iuxta ſententiā domini: id qđ intus eſt ca/ licis ⁊ parapſidis: vt fiat ⁊ id quod defoꝛis eſt mundum.

¶ Quantum ad ſuperandū foꝛnicationis vitiu; remedij conferat continentie ſolitudo. Cap.iij.

Eniq; cetera vitia etiā vſu hominū ⁊ exercitio quoti/ diano purgari ſolēt:⁊ quodāmodo ipi⁹ lapſus offen/ ſione curari:vtputa ire:triſticie:impatiētie lāguoꝛ:me ditatione coꝛdis ac puigili ſollicitudine:fratrū etiā frequētia ⁊

aſſidua ꝓuocatione ſanatur. Quoq; cómota manifeſtantur ſe-pius ⁊ crebrius arguátur: q̄ totius ꝓueniút ad ſalutē. Hic ve-ro morbus: cū corpis afflictione ⁊ contritione cordis: ſolitudine quoq; ac remotiōe idiget: vt poſſit ad integrū ſanitatis ſtatū pernicioſa eſtuū febri depoſita peruenire. Sicut plerūq; certa egritudine laborātibus vtile eſt: vt cibi noxij ne oculoꝝ quidē ipoꝝ obtutibus offerātur: nec qđ aſpectus occaſione deſideriū eis letale gignat: ita plurimū ꝯfert ad depellendū hūc ſpecialr morbū: qes ac ſolitudo: vt mēs egra minime diuerſis figuris interpellata ad puriorē perueniēs contēplationis intuitū faci-lius peſtiferū concupiſcētie fomitē radicitus poſſit eruere.

¶ Quid interſit inter caſtitatem ⁊ continentiam: ⁊ an vtraq; ſimul ſemper habeatur. Cap. iiij.

n Emo tamē ex hoc negare nos putet etiā in congrega tione fratrū poſitos inueniri ꝯtinentes: qđ pfacile fieri poſſe ꝯfitemur. Aliud. n. eſt cōtinentē eſſe: id eſt eucra-tem: aliud caſtū: ⁊ vt ita dicā ī affectū integritatis vel incorru-ptiōis trāſire: qđ dicit̄ achon. Que virtus illis ſolis tribuitur maxime qui virgines vel mente vel carne perdurāt: vt vterq; Joānes i nouo teſtamēto/in veteri quoq; Helias: Hieremias: Daniel fuiſſe noſcūtur. In quoꝝ gradu hi quoq; nō immerito reputabūtur: q poſt experimēta corruptiōis ad ſimilē puritatꝭ ſtatū per laborē longū ⁊ induſtriā itegritate mētis ⁊ corporis ꝓuenerūt: ⁊ aculeos carnis nō tā ipugnatiōe ꝯcupiſcētie turpis q̄ nature tm̄modo motu ſentiūt. Quē ſtatū dicimus difficilli-me poſſe iter hominū turbas apphēdi. Utrū vero ⁊ hoc poſ-ſibile ſit: vnuſquiſq; nō nr̄a ſentētia expectet agnoſcere: ſed con ſciētie ſue rimet̄ examine. Ceterū ꝯtinētes multos exiſtere non dubitam⁹: q ipugnationē carnis: quā vel raro vel quotidie ſu ſtinēt: ſeu metu gehēne: ſeu deſiderio regni celoꝝ extingūt atq; cōpeſcūt. Quos ſeniores ſic ꝓnūciāt poſſe nō penitus incētiuis obrui vitioꝝ: ita ſecuros ⁊ iſauciatos ſemp exiſtere nō poſſe de ſiniūt. Neceſſe ē. n. vnūquēq; i colluctatiōe poſitū: q̄uis frequē ter aduerſariū vincat ac ſupet: ⁊ ipm tñ aliquādo turbari.

¶ Quod impugnatio fornicationis ſolo humano ſtu-dio non poſſit euinci. Cap. v.

q Uapropter ſi nobis cordi eſt: agonē ſpiritalē cū apo-ſtolo legitime decertare: hunc immūdiſſimū ſpiritū ſu-perare: omni mētis intentione: nō noſtris viribus ꝯfi-

dentes:hoc enim induſtria humana perficere nõ preualet : ſed opitulatione domini feſtinemus. Tandiu nãq3 hoc vitio aia3 neceſſe eſt ipugnari:donec ſe bellũ gereſ ſupra vires ſuas agno ſcat:nec labore vel ſtudio proprio victoriam obtinere ſe poſſe: niſi domini fuerit auxilio ac protectione ſuffulta.

¶ De peculiari gratia in munere caſtitatis. Cap.vj.

E reuera cu3 in omnibus virtutũ ꝑfectibus:⁊ cũctoꝝ expugnatiõe vitioꝝ:dñi ſit gratia atq3 victoria:i hoc ꝑcipue peculiare beneficiũ dei ac ſpeciale donũ: ⁊ patrũ ſentẽtia ⁊ experimẽto purgatiõis ipſius manifeſtiſſime declaraſ his qui eã meruerint poſſidere.Quodãmodo.n.exire de carne eſt:in corpore cõmorantẽ:⁊ vltra naturã eſt fragili carne circũdatũ:carnis aculeos nõ ſentire. Et idcirco impoſſibile eſt hominẽ ſuis:vt ita dixerim:pennis ad tã preceſſu3 celeſteq3 premiũ ſubuolare: niſi eũ gratia domini de terre ceno munere eduxerit caſtitatis.Nulla etenim virtute tam proprie carnales hoies ſpiritalibus ãgelis imitatiõe ↄuerſatiõis equãtur: q̃ merito ⁊ gratia caſtitatis:per quã adhuc in terra degẽtes hñt ſ3 Apoſtolũ mũicipãtũ i celis:qḋ depoſita corruptela carnali habituros ſctõs ꝑmittiſ i futuꝝ:hic iã i carne fragili poſſidẽtes.

¶ Exẽplũ de agone mũdiali ſ3 ſmonẽ Apoſtoli. Cap.vij.

i.Cor.9. Udi quid dicat Apoſtolus.Ois qui in agone ↄtẽdit: ab oibus ſe abſtinet. A quibus oibus dixerit:inquiramus:vt poſſit nobis ſpiritalis agonis inſtructio cõparatione carnalis acquiri.Illi etenim qui in hoc agone viſibili ſtudẽt legitime decertare:vtendi oibus eſcis quas deſiderij libido ſuggeſſerit:nõ hñt facultatẽ: ſed illis tantũ quas corũdẽ certaminũ ſtatuit diſciplina. Et non ſolũ interdictis eſcis ⁊ ebrietate oiq3 crapula eos neceſſe eſt abſtinere: verũ etiã cũcta inertia ⁊ ocio atq3 deſidia: vt quotidianis exercitijs iugiq3 meditatione virtus eoꝝ poſſit accreſcere. Et ita omni ſollicitudine ac triſticia negocijſq3 ſecularibus:affectu etiã ⁊ opere cõiugali efficiũtur alieni:vt preter exercitiũ diſcipline nihil aliud nouerint:nec vlli mũdiali cure penitus implicẽtur: ab eo tm̃ qui certamini preſidet ſperãtes quotidiani victus ſubſtãtiã : ⁊ corone gloriã:cõdignaq3 premia victorie laude cõquirere. Atq3 i tm̃ ſe mundos ab omni coitus pollutiõe cuſtodiũt: vt cũ ſe preparãt ad agonũ certamina:ne qua forſitan per ſomnũ nocturna deluſi fallacia:vires minuãt multo tẽpore cõquiſitas:laminis

plūbeis renum cōtegant loca:quo.ſ.metalli rigore genitalibus mēbris applicito:obſcenos humores valeāt inhibere: intelligē tes ſe proculdubio eſſe vincendos:nec iam poſſe propoſitū certamen ademptis viribus adimplere:ſi prouiſam pudicitie ſoliditatem fallax noxie voluptatis imago corruperit.

¶De cōparatione purificatiōis corꝫ qui in terreno agone certamen habituri ſunt. Cap.viij.

Itaq; ſi agonis mūdialis intelleximus diſciplinā: cuius exēplo beatus apoſtolus nos voluit erudirī: docēs quāta in illa ſit obſeruatio:quāta diligentia:quāta cuſtodia:quid nos cōueniet facere:qua puritate oportebit cuſtodire noſtri corporis atq; anime caſtitatē: quos neceſſe eſt quotidie ſacroſanctis agni carnibus veſci:quas neminē immūdum cōtingere etiā veteris legis ꝑcepta ꝓmittūt. In Leuitico nāq; ita precipit.Omnis mūdus māducabit carnes. Et anima q̄cūq; comederit de carnibus ſacrificij ſalutaris qđ eſt domini: in qua eſt immūdicia:peribit corā domino.Quantū igitur integritatis eſt munus:ſine qua etiā illi qui erat ſub veteri teſtamento:ſacrificijs typicis nō poterāt intereſſe:⁊ qui huius mundi corruptibilē coronā cupiūt adipiſci nequeūt coronari.

¶Quantam ſemper cordis puritatem parare dei oculis debeamus. Capitulum.ix.

Itaq; omni cuſtodia cordis noſtri ſunt latebre primitus expiāde.Qđ.n.illi i corporis puritate cupiūt aſſequi:nos debemus ēt i arcanis ↄſciētie poſſidere:i qua dn̄s arbit:atq; agōitheta reſidēs:pugnā curſus ⁊ certaminis noſtri iugiter expectat:vt ea que i propatulo horremus admittere:ne intrinſecus quidē coaleſcere incauta cogitatione patiamur:⁊ in quibus humana cognitione confundimur: ne occulta quidē cōhibentia polluamur. Que lꝫ poſſit hominū preterire noticiā ſanctorꝫ tamen angelorꝫ ipſiuſq; oīpotētis dei ſcientiā:quā nulla ſubterfugiunt ſecreto:latere non poterit.

¶Qđ ſit indiciū perfecte ⁊ integre puritatis. Cap.x.

Uius puritatis hoc erit euidēs indiciū ac plena probatio:ſi vel nulla imago illiciens quieſcētibus nobis ⁊ in ſoporē laxatis occurrat/vel certe interpellās nullos concupiſcentie motus valeat excitare. Licet enim ad plenam peccati noxam talis cōmotio minime computetur: tn̄ necdum perfecte mentis indiciū eſt: nec ad purum excocti vitij manife

ſtatio: cū per fallaces imagines huiuſmodi operatur illuſio.

¶ Quo vitio illuſio nocturna procedat. Cap.xj.

Ualitas.n.cogitationū q̄ diſtētionibus diei negligen
q tius cuſtodit: probat quiete nocturna. Et idcirco cū i
terceſſerit aliqua talis illuſio: nō culpa ſomni credēda
eſt: ſed negligētia tpis pcedētis ⁊ manifeſtatio morbi latēnis i
trinſecus: quē nō primitus noctis hora partui ijt: ſ3 intimis aie
recōditū fibris ad cutis ſupficiē ſomni refectiōe pduxit: arguēs
occultas eſtuū febres quas p totū diei ſpaciū noxijs cogitatiōi
bus paſti ɔtraximus: vt ſolēt male quoq3 valitudines corpoꝝ nō
ea colligi tēpeſtate qua videntur emergere: ſ3 negligētia ſont p/
teriti tēporis acquiſite/quo paſtus quis impudēter eſcis ſaluti
cōtrarijs noxios humores ſibimet letaleſq3 cōtraxit.

¶ Qđ carnis puritas ſine mūdicia cordis neq̄at obtieri. Ca.xij.

Deoq3 humani generis creator ⁊ cōditor deus: opifi/
i cij ſui naturā p oibus emēdationēq3 cognoſcēs: illuc
curā adhibuit medicine vn̄ cauſas morbi principalr
Mat.v. nouerat emanere. Quicūq3 inquiēs viderit mulierē ad cōcupi
ſcēdū eā: iā mechatus ē eā i corde ſuo. Petulātes oculos notās
nō tā eos arguit q̄3 illū interiorē ſenſu3: q officio eoꝝ male vti/
tur ad vidēdū. Cor nāq3 eſt egrū ⁊ ſanciū libidinis telo qđ ad
cōcupiſcendū videt: bñficiū itutus recte ſibimet a creatore con
ceſſu3 ſuo vitio ad opū prauoꝝ miniſteria ɔtorquēs: ⁊ i ſemet
ipo recōditū cōcupiſcētie morbū cōtēplationis occaſione pro/
ducēs. Idcirco huic pcipitur ſalutare mādatū: cuius vitio peſſi
mus languor viſus occaſione procedit. Nō.n.dicit. Omni cu
Pro.4. ſtodia ſerua oculos tuos: quos vtiq3 oportuit principalr cuſto
diri ſi ex ipſis ɔcupiſcentie prodiret affectus: nihil.n.amplius
oculi q̄3 ſimplex aie pbēt viſionis officium/ſed dicit. Omni cu
ſtodia ſerua cor tuum/illi potiſſimū impoſita medicina quod
vbiq3 abuti poteſt ad videndum oculorum miniſterio.

¶ Que ſit purgatiōis carnalis prima cuſtodia. Cap.xiij.

Ec erit igit purgationis huius prima cuſtodia/vt cū
h menti nr̄e memoria ſexus feminei p ſubtilē ſuggeſtio/
nē diabolice calliditatis obrepſerit/primū recordatio/
ne premiſſa matris/ſoroꝝ/parentū ſeu certe feminaꝝ ſanctaꝝ:
quā totius eā de nr̄is receſſibus extrudere feſtinemus/ne ſi fueri
mus in eā diutius imorati occaſiōe ſexus ſemel idepti/illex ma
loꝝ ad eas perſonas exinde ſubtiliter deuoluat ac pcipitet mē

tem/p quas noxias cogitatiões poſſit inſerere. Quáobrẽ illius precepti iugiter meminiſſe debem⁹. Di cuſtodia ſerua cor tuũ ⁊ ſm dei pncipale mádatũ ſollicite ſerpẽtis obſeruare noxiũ caput/id eſt cogitationũ malaꝝ pncipia/ qbus ſerpere in ani mã noſtrã diabolus tẽptat/nec ſinam⁹ p neglĩgẽtiá penetrare i cor noſtrum reliquũ eius corpus.i.oblectatióis aſſenſuʒ. Qui proculdubio ſi fuerit itromiſſus/morſu viruléto mẽtẽ iterimet captiuatá. Emergẽtes etiá peccatores terre nr̃e.i.ſenſus carna les in matutinis ſui ortus nos opʒ extinguere/⁊ dũ adhuc par uuli ſunt allidere filios Babylóis ad petrá. Qui niſi dũ tener rimi ſunt fuerint enecati/adulti p cõbibẽtiá i pniciẽ noſtrã va lidiores inſurgent/aut certe non ſine magno gemitu ac labore vincenẽ. Dũ.n.fortis.ſ.ſpũs noſter domũ ſuam cuſtodit arma tus/receſſus cordis ſui dei timore cõmuniẽs/ i pace erit oĩa ſub ſtãtia eius.i.emolumẽta laboꝝ ac virtutes lõgo tẽpore cõqui ſite. Si aũt fortior ſupueniẽs vicerit eũ.ſ.diabolus cogitatio/ nũ cõſenſu/arma eius diripiet in quibus cõfidebat.i.memoriá ſcripturarum vel timorem dei/⁊ ſpolia eius diuidet/virtutum ſalicet merita per contraria vitia queqʒ diſpergens.

¶ Quod non laudem ſtudeamus texere caſtitatis/ſed effectum eius exponere. Cap.xiiij.

Et vt cũta ꝑterea q̃ in ſanctis ſcripturis ob laudẽ vir/ tutis huius inſerta ſunt/ nõ.n.mihi propoſitũ eſt lau/ dẽ texere caſtitatis/ſed q̃litatẽ ipſius vel queadmodũ acquiri vel cuſtodiri debeat/quive ſit ſinis eius/patrũ traditio nibus explicare vnã tantũmõ ponã beati apl̃i ſentẽtiã/q̃ pate at qualiter illam theſſalonicenſibus ſcribens/⁊ virtutibus pre/ tulerit vniuerſis/tali eam verbi nobilitate cõmendans.

¶ Quod ſpecialiter caſtitatis virtus ab apoſtolo ſancti/ monia nuncupetur. Cap.xv.

Hec eſt inquit volũtas dei ſanctificatio vr̃a. Et ne forte dubiũ nobis relinq̃ret vel obſcurũ qdnã ſanctificatio/ nem voluerit appellare/vtrũ iuſticiã an charitatẽ/an humilitatem/an patientiã. In oĩbus.n.iſtis virtutibus credit̃ acquiri ſanctificatio/infert ⁊ manifeſte deſignat quid proprie ſanctificationẽ voluerit appellare. Hec eſt voluntas dei/ſancti ficatio vr̃a/vt abſtineatis vos ingt a fornicatiõe/vt ſciat vnuſ quiſqʒ veſtrũ vas ſuũ poſſidere in ſanctificatione ⁊ honore/nõ in paſſiõe deſiderij ſicut ⁊ gẽtes q̃ ignorãt deũ. Uides qbus eá

i.theſ.4.
Ubi ſupra

laudibus pſequat:honorē vaſis.i.corpis nr̄i: ⁊ ſanctificatio/nē eā appellās. Igit ecōtrario q in paſſiōe deſiderij eſt:i igno/minia:⁊ in immūdicia ꝯſiſtit:⁊ alienus a ſanctificatione ver/ſatur. Tertio quoqꝫ poſt pauca infert:rurſus ſanctimoniā ea ʒ pronūciās. Nō.n.vocauit nos deus i ignominiā:ſed in ſancti ficationē. Itaqꝫ q hec ſpernit:nō hominē ſpnit ſed deū:q etiā ʒ dedit ſpm̄ ſuū ſanctū in nobis. Auctoritatē quoqꝫ pcepto ſuo i uiolabilē iūxit:dicēs. Qui hec ſpernit.i.q̄ de ſanctimonia pfa/tus ſum:nō hominē ſpernit:hoc eſt:me q hec pcipio: ſed deū q in me loquit:q etiā ſpiritui ſuo ſancto cor noſtrū habitaculum deputauit. Cernis ſimplicibus verbis ac puris quibus eā pco/nijs quantiſqꝫ extulerit laudibus:primū virtuti huic ſanctifica tionē proprie tribuēdo:deinde per hanc aſſerēs vas nr̄i corpo/ris ab immūdicia liberādū:tertio ꝙ abiecta ignominia ⁊ ꝯtu melia:in honore fit ⁊ ſanctificatione māſurū:poſtremo q̄ ſum/ma eſt pfecti premij ac beatitudinis remuneratio: p hāc habi/tatorem pectoris noſtri ſanctū fore ſpiritū:deſignauit.

¶ De alio apoſtoli teſtimōio ſup eadē ſctimonia. Cap.xvi.

Tlʒ ad finē libelli tēdat oro:aliud adhuc ſimile huic e ptermiſſuʒ eiuſdē apl̄i teſtimoniū ponā. Ad hebreos náqꝫ ſcribēs. Pacē inqt ſectamini cuʒ oībus ⁊ ſancti/Hebr.xij. moniā:ſine q̄ nemo videbit deū. Hic quoqꝫ euidēter ſine ſan/ctimonia quam ſolet integritatem mentis vel puritateʒ corpo/ris appellare:pronunciauit deum penitus videri non poſſe. Si quidem ⁊ hic ſimiliter infert: eundem ſenſum explanans. Ne quis fornicator aut prophanus vt Eſau.

¶ Quod ſpes ſublimioris premij debeat cuſtodiam caſtitatis augere. Cap.xvij.

Taqꝫ quantū ſublime celeſteqꝫ eſt premiū caſtitatis: l tanto grauioribus aduerſarioꝝ inſidijs laceſſitur. Et idcirco propenſius nobis eſt:nō ſolum cōtinentia cor/poris:verū etiā ꝯtritio cordis aſſiduis orationū gemitibus ad bibenda vt clibanus carnis noſtre quem rex Babilonius incē tiuis ſuggeſtionum carnalium ſuccendere non deſiſtit: deſcen/dente in corda noſtra rore ſancti ſpiritus extinguatur.

¶ Quod ſicut abſqꝫ humilitate caſtitas obtineri non poteſt:ita ſine caſtitate ſcientia. Cap.xviij.

Teniʒ hāc ſeniores aiūt apprehēdi nō poſſe:niſi prius e humilitatis in corde fundamēta fuerint collocata ita

ne ad fontē gdē vere ſciētie pueniri poſſe definiūt donec pene/
tralibus aie nre radix vitij huius iſederit:⁊ poſſibile gdē eē ite
gritatē ſine ſciētie grā reperiri:ipoſſibile vero ſcientiā ſpiritalē
ſine itegritatis caſtimonia poſſideri. Quia ⁊ diuerſa ſunt do/
na:⁊ non oibus vna gratia ſpūſſancti tribuitur:ſed ad quā ſe
vnuſquiſq; ſtudio vel iduſtria ſua dignū aptūq; pbuerit. De/
niq; cū in oibus apſis ſanctis virtus itegritatis perfecta fuiſſe
credaſ:abūdātius tñ ſciētie donū exuberauit i Paulo:quia ſe
ad hanc aptū ſolerti ſtudio atq; induſtria pꝛeparauit.

¶ Sētētiā.s. Baſilij epi de q̄litate virginitatꝫ ſue. Cap.xix.

Eſt f.s. Baſilij Ceſarīēſis epi diſtricta ſentētia. Et mu
lierē inquit ignoꝛo:⁊ virgo nō ſum. Intātū intellexit ī
coꝛruptionē carnis:nō tā in mulieris eē abſtinētia q̄ʒ
in itegritate coꝛdis:q̄ vere icoꝛruptam perpetuo ſanctimoniā
coꝛpoꝛis/vel timoꝛe dei vel amoꝛe caſtitatis cuſtodiat.

¶ Qui finis vere itegritatis ac puritatis ſit. Cap.xx.

Taq; hic eſt integritatis finis ac pfecta pbatio:ſi ge/
ſcentibus nobis titillatio voluptatis nulla ſubrepſerit:
ac pꝛo neceſſitate nature nobis inconſcijs concretiōes
egerant obſcene. Quas ſicut abſcidere p oia ⁊ in perpetuū am
putare ſuper naturā ē:ita reuocare ad ineuitabilē rariſſimāq;
nature neceſſitatē ſumme virtutis ē: q̄ pulſare monachū duo/
bus iterpoſitis mēſibus ſolet. Qḋ tñ dictū ſit ſꝫ noſtrā experiē
tiā nō ſm ſentētiā ſenioꝝ:a quibus ēt he memoꝛati tēpoꝛis in/
dutie admodū iudicabantur anguſte:quas ſi hoc mō quo ab
ipſis percepimus voluerimus exponere:his foꝛte qui pꝛo negli
gētia ſua vel remiſſioꝛi ſtudio puritatē hāc minus expti ſunt:
incredibilia vel impoſſibilia deſcripſiſſe credemur.

¶ Queadmodū pfecte puritatꝫ ſtatū retineṙ poſſim⁹. Cap.xxi.

Uē ſtatū ita tenere perpetuo poterimus: ac nunq̄ʒ na
q turalē modū nec tēpus excedere ſuperius cōphenſum:
ſi deū nō ſolū ſecretoꝝ actuū noſtroꝝ:verū etiā cogita
tionū internaꝝ diurnū pariter nocturnūq; inſpectoꝛē eſſe ⁊ cō
ſciū cogitemus:ac p oibus q̄ in nro coꝛde verſanṫ:ſicē p factis
⁊ operibus noſtris rōeꝫ nos ei reddituros eſſe credamus.

¶ Uſq; ad quē modū poſſit itegritas coꝛpis nri pduci:
vel qḋ idiciū ſit ad puꝝ mētis excocte. Cap.xxij.

Uſq; igiṫ feſtinādū ē nobis: ⁊ eo vſq; aduerſus ai
b motus vel carnis icētiua pugnādū: donec iſta carnis

cōditio neceſſitatē nature expleat:nō ſuſcitet voluptatē: ꝑcetā exuberātiā ſine vllo pruritu noxaq; ꝓpellēs nō pugnā ſuſcitās caſtitati.Ceterū mēs dū adhuc dormiēs imaginū viſiōe delu/ dit:nouerit ſe needū ad itegrā pfectionē caſtitatis excoctam.

Remedia curatiōis quibus pfecta poſſit cordis ⁊ cor/ poris noſtri puritas permanere. Cap.xxiij.

Situr vt illuſiones he ne dormientibus quidem nobis

i ſubrepere valeant:equale moderatūq; ſup tenendū eſt ieiuniū.Quiſquis.n.menſuram diſtrictionis excedit: neceſſe eſt vt modū quoq; remiſſionis excedat. Qua inequali/ tate detētus ab hoc trāquillitatis planiſſimo ſtatu fine dubio reuocabit :nūc quidē nimia inanitate defectus: nunc aūt cibo propenſiore diſtētus.Cū immutatione ſiquidē refectiōis:qua/ litatē quoq; puritatis noſtre neceſſe eſt imutari. Deinde iugis humilitas ac patiētia cordis adhibēda ppetuo eſt:atq; inten/ ta aduerſus iram vel ceteras paſſiones p diem cautio. Ubi.n. furoris inſederit virus:libidinis quoq; neceſſe eſt incendiū pe/ netrare.Ante oia vero peruigil neceſſaria ē ſollicitudo noctur na.Nam ſicut puritas ⁊ cuſtodia diei nocturnā pparāt ca/ ſtitatem:ita nocturne vigilie cordi pariter ⁊ obſeruationi diur ne ſtatum ſolidiſſimum roburq; premittunt.

Explicit de ſpiritu fornicationis liber ſextus.

Incipit ānotatio cap.libri ſeptimi de ſpiritu philargyrie.

Cap.i. Prohemiale.

ij Quod pernicioſus ſit morbus philargyrie.

iij Que nobis in vitiis naturalibus ſit vtilitas.

iiij Quod ineſſe nobis quedam naturalis vitia ſine crea/ toris dicamus iniuria.

v De vitijs q̄ extra naturalē; motū nr̄o vitio ꝯhūtur.

vj Receptus ſemel philargyrie morb⁹:q̄ȝ difficile pellat.

vij Quibus vitijs philargyria generet/vel quantoꝝ ma/ lorum ſit eadem procreatrix.

viij Quod philargyria omnes virtutes impediat.

ix Quod monachus habens pecunias:in cenobio perma nere non poſſit.

x Quem philargyrie laborem ſubeat deſertor monaſte/ rij:qui ante pro leuiſſimis operibus murmurabat.

xj Quod occaſione cuſtodiende pecunie feminarum con tubernia requirantur.

xij Et cuiuſdã tepidi mõachi philargyrie laq̃is obligati
xiij Quid ꝯferãt ſeniores iunioribus in denudatiõe vitiorum.
xiiij Quibus exẽplis morbus philargyrie triplex eẽ doceatur.
xv Male renuncians a non renunciante quo differat.
xvj Cuius teſtimonij ſe colore tueantur qui exui facultati/bus ſuis nolunt.
xvij De renuntione apoſtolorum et eccleſie primitiue.
xviij Qd ſi apoſtolos imitari velimus: non debeamus no/ſtris definitiõibus viuere: ſed illorum exempla ſectari.
xix Sententia ſancti Baſilij epi aduerſus ſyncletium.
xx Quod ignominioſum ſit a philargyria ſuperari.
xxj Queadmodum ſuperanda ſit philargyria.
xxij Qd poſſit qs ẽt nõ habẽs pecũias philargyrus iudicari
xxiij Exemplum de iuda.
xxiiij Quod philargyria niſi nuditate vinci non poſſit.
xxv De exitu ananie et ſaphire et iude: quem philargyria impellente ſubierunt.
xxvj Quod philargyria leprã anime inferat ſpiritalem.
xxvij Teſtimonia de ſcripturis quibus pfectionẽ deſiderans edocetur non reſumere que renuncians abdicauit.
xxviij Quod aduerſus philargyriã victoria non aliter poſſit niſi nuditate conquiri.
xxix Quemadmodũ poſſit nuditas a monacho ſubſiſtari.
xxx Remedia contra morbum philargyrie.
xxxj Qd nõ poſſit quis philargyriã vincere niſi in cenobio pſeuerans: et quemadmodũ poſſit ibidẽ permanere.

¶ Explicit annotatio capitulorũ.

¶ Incipit liber ſeptimus de ſpiritu philargyrie.

¶ Prohemiale. Capitulum.j.

ERTIUS nobis conflictus eſt aduerſus philar/gyriam. quã nos amorem pecuniarum poſſumus ap pellare Peregrinũ bellũ et extra naturã nec aliũde in monacho ſumẽs principiũ q̃ de corrupte ac tor pide mentis ignauia / et plerũq; initio abrenunciationis male arrepto: et erga deũ tepido amore fundato. Cetera nãq; vitio rũ icitamẽta humane inſerta nature/ velut igenita videntur i no bis habere principia/ et quodãmodo inuiſcerata carni: ipſiq; prope modũ coeua natiuitati diſcretionẽ boni maliq; pueniunt: et licet prima arripiãt hominẽ/ longo tñ labore vincuntur.

¶ Quã pniciofus ſit morbus philargyrie. Cap.ij.

h Ic vero morbus poſterius ſuperueniens ⁊ extrinſecus accedẽs aie: quãto facilius caueri põt ac reſpui: tanto neglectus ⁊ intromiſſus ſemel cordi ſit pniciofior: cunctis: difficiliuſq; propellitur. Malorũ nãq; oĩuʒ efficitur radix: multiplices fructificans fomites vitiorum.

¶ Que nobis in vitijs naturalibus ſit vtilitas. Cap.iij.

v T puta carnis ſimplices motus: nõne videmus nõ ſolũ i pueris i qbus adhuc inocẽtia boni maliq; puenit diſcretio: verũ in paruulis atq; lactẽtibus. Qui cũ ne initiũ quidem vllius libidinis in ſemetipſis habeãt: motus carnis naturali incitamẽto ſibi ineſſe deſignãt. Ire quoq; aculeos truces nõne ſimiliter in puulis iã vigere cõſpicimus: ⁊ antequã patiẽtie virtutẽ agnoſcant: iniurijs eos cernimus cõmoueri: ⁊ verborũ ſentire etiã p iocũ iniurias irrogatas: ac nõnũq; cum deſint vires: volũtas tñ vltiõis ira inſtigãte nõ deeſt. Nec hoc dico ꝙ vocẽ naturã cõditiõis inculpã: ſʒ ꝙ afferã motus hos q pcedũt ex nobis: quoſdã qdẽ vtilitatis cã nobis iſertos quoſdã vero negligẽtie vitio ac male voluntatis arbitrio extrinſecus itroductos. Hi nãq; quos ſupra diximus motus carnales ob reparationẽ ſobolis ⁊ poſteritatis ppaginẽ ſuſcitãdã: vtiliter ſunt corpori noſtro puidentia creatoris inſerti: nõ ad perpetrãda ſtuprorũ flagitia ⁊ adulteria q̃ leges etiam auctoritate damnanẽ. Ire etiaʒ aculeos nõne ſaluberrime nobis intelligimus attributos: vt noſtris vitijs ⁊ erroribus iraſcentes: virtutibus potius ac ſpiritalibus ſtudijs occupemur: omnẽ charitatẽ deo ⁊ patiẽtiã noſtris fratribus exhibẽtes. Triſticie quoq; vtilitas quãta ſit nouimus: q̃ iter cetera vitia cũ in cõtrariũ affectum eſt mutata: cõnumeraẽ. Et.n. ⁊ ſm dei timorẽ pneceſſaria: ⁊ ſm ſeculum admodũ perniciofa: vt docet Apoſtolus: di-

2.Cor.7. cens. Que enim ſm deum eſt triſticia: penitentiã ad ſalutẽ ſtabilem operatur: ſeculi autem triſticia mortem operatur.

¶ Quod ineſſe nobis quedam naturalia vitia ſine creatoris dicamus iniuria. Capitulum.iiij.

n On ergo ſi dixerimus hos motus a creatore inſertos nobis: ex eo culpabilis ille videbiẽ ſi neqter his abuſi: maluerimus eos ad noxia potius miniſteria detorq̃re: ⁊ velimus pro infructuoſis ⁊ ſecularibus lucris: nõ pro ſalutari penitentia ⁊ vitiorũ correctione triſtari: vel certe ſi non no-

diſmetipſis vtiliter:ſed contra interdictũ dñi noſtris fratribus iraſcamur:velut ſi ferrũ quis ad neceſſariũ ⁊ vtile miniſteriũ contributum:ad necem voluerit in ſonitũ retorquere:nõ ex hoc infamabit materie cõditorem:ſi quod ille ad vſum bene viuẽ/di aptũ ac neceſſariũ ꝓſtitit:iſte hoc vſus eſt ad nocẽdũ.

¶ De vitijs q̃ extra nãlẽ motũ nr̃o vitio ꝯhũt. Cap.v.

Jcimus tñ q̃da3 vitia ſine vlla ꝓcedẽti naturali occa/
d ſione ꝯcreſcere:ſ3 ſolius corrupte ac male volũtatis ar
bitrio:vt eſt inuidia ipaq; etiã philargyria: q̃ cũ nulla habeãt in nobis de naturali inſtinctu principia:extrinſecus cõtrahũt. Que tñ quãtũ facilia ſunt ad cauẽdu3 ⁊ opportuna ad declinãdũ/tm̃ occupatã mẽtẽ atq; poſſeſſa3 miſerã faciũt vix q; ad ſanitatis ꝯcedũt remedia puenire: ſiue ꝙ a dño nõ me/rẽtur curari celeri medicina q ab his ſauciati ſunt: q̃ vel igno/rare vel vitare vel facillime vincere potuerũt/vel certe ꝙ male fundati virtutũ ſtructurã ⁊ ꝑfectiõis ſuſcipe culmẽ idigni ſunt.

¶ Recept⁹ ſemel philargyrie morb⁹q; difficile pellat. Cap.vj.

Uãobre3 nulli vilis deſpectuſq; videat hic morbus q
q ſicut põt pfacile declinari:ita ſi quẽquã poſſederit: ad
ſanitatis remedia vix peruenire concedit. Receptaculum nãq; eſt vitiorũ malorũq; omnium radix:⁊ inextricabilis nequitie fomes efficitur/dicente Apoſtolo. Radix omniũ ma/ i.Thi.6.
lorum eſt philargyria:id eſt amor pecunie.

¶ Quibus vitijs philargyria generetur/vel quantorum malorũ ſit eadem procreatrix. Cap.vij.

Ec igit cũ remiſſa3 tepidãq; poſſederit monachi mẽ
b tem: primitus eũ in exigua ſumma ſollicitans/iuſtos
quoſdã ⁊ velut rationabiles ei colores ob quos vel re/ſeruare ſibi aliqd pecunie debeat vel parare dſcribit. Nã ⁊ ea q̃ prebent in monaſterio:querit nõ eſſe ſufficiẽtia ⁊ ſano robuſtoq; corpore vix poſſe tolerari. Quid faciẽdũ ſi valitudo mala carnis emerſerit:⁊ reconditũ non fuerit aliqd peculiare quo ſubſtẽtet ifirmitas. Preſtitionẽ monaſterij eſſe ptenuẽ ⁊ negli/gẽtiã erga egrotãtes maximã. Si propriũ aliqd nõ fuerit quo cura corpi valeat adhiberi:miſere eſſe moriendũ. Jpſum etia3 veſtimẽtũ nõ ſufficer qđ ꝓbet:niſi ꝓcurauerit vñ ſibi aliud valeat exhiberi. Poſtremo nec diu poſſe i eodẽ loco vel monaſterio cõmorari:⁊ niſi parauerit ſibi viatici ſumptus euectiõiſq; trãſmarine mercedẽ nõ poſſe cũ voluerit trãſmigrare:⁊ neceſſi

tate inopie coartatũ:laborioſã; ac miſerabilẽ abſq; vllo ꝓfe/
ctu vitã iugiter toleratur: iopẽ ſe quoq; ſemp ac nudũ nõ ſine
improperio aliena ſubſtãtia ſubſtẽtandũ. Itaq; cũ huiuſcemo
di cogitationibus laqueauerit mentẽ:qualiter vnũ ſaltẽ denariũ
acquirere poſſit:excogitat. Tũc peculiare opus qd̃ exerceat ab
bate inſcio:ſollicita mẽte pquirit. Qd̃ vendẽs dũ ⁊ optato tan
dẽ potitus nũmo:qualiter eũ duplicet acrius vehemẽtiuſq; tor
queẗ: vbi reponat:cui ve illũ credat ãbiguus. Deinde qd ex eo
coemere:qualiq; eũ cõmercio valeat duplicare: cura grauiore
diſtendiẗ. Cũq; illi ⁊ hoc ex voto ceſſerit: auidior fames acre
ſcit auri:tãtoq; vehemẽtius ſuſcitatur:quãto etiã ſumma lucri
maior apponiẗ. Cũ pecunie etenim icremẽto rabies cupidita/
tis augeẗ:tũ deinde vita longeua promittiẗ:ſenectus incurua:
infirmitates diuerſe atq; prolixe:q̃ niſi maior ſũma in iuuẽtu/
te fuerit pparata:tolerabili in ſenecta non poſſint. Agiẗ itaq;
infelix aia ſerpẽtinis nexibus obligata:dũ materiã male cõcre
tã negore cura ꝯcupiſcit augere peſtẽ ſibi qua dirius inflãmeẗ
ipſa pturiẽs:totaq; lucri cogitatõe poſſeſſa:nihil aliud reſpicit
cordis intuitu q̃ɜ vñ pecuniã pare valeat:p quã poſſit de mo/
naſterij diſciplina q̃ɜ otius euolare:nullã exhibẽs fidẽ vbi po/
tuerit nũmi ſpes aliqua refulgere. Pro hac nõ mẽdacij:nõ piu
rij:nõ furti facinus admittere phorreſcit:nõ fidẽ frãgere: non
iracũdie noxio furore ſuppleri. Si quoq̃ɜ a ſpe q̃ſtus deciderit:
nõ honeſtatis:nõ hũilitatis modũ trãſcẽdere ptimeſcit: ſitq; ei
p oia vt alijs vẽter:ita huic aurũs ſpes lucri pro deo. Uñ bea/
tus Apl's:huius morbi noxia venena ꝓſpiciẽs:nõ ſolũ eã radi
cẽ eẽ oiuɜ maloɜ:verũetiã idoloꝝ ſeruitutẽ ꝓnũciauit:dicens.
Eph. 5. Et auaricia qd̃ i greco dicitur philargyria q̃ eſt ſimulacrorũ
ſeruitus. Cernis igiẗ ad quãtã labẽ rabies hec p gradus ſingu
φιλαρ los creſcat: vt etiã idoloꝝ vel ſimulacroꝝ ſeruitus apoſtoli vo/
γυρια. ce ꝓnũcieẗ:eo ꝙ figura dei ⁊ imagine pretermiſſa:quã deuote
ſeruiẽs deo immaculatã i ſemetipſo debuit cuſtodire: hominũ
figuras impſſas auro diligere pro deo maluit ⁊ tueri.

¶ Qd̃ philargyria oẽs virtutes impediat. Cap. xiij.

Alibus igiẗ deceſſionũ ꝓfectibus in deterius creſcens:
t nullã deinceps humilitatis:nullã charitatis:nullã obe
diẽtie nõ dicã virtutẽ:ſed ne vmbrã quidẽ virtutis re/
tinere ꝯtẽtus:indignaẗ ad oĩa:⁊ ad ſingula opera murmurat
atq; ſuſpirat. Nullaq; iã reuerentia reſeruata:velut equus du/

riſſimus ad ꝑcipitiū fert̃ infrenis nec victu quotidiano nec ſo/
lito indumento cōtētus:nō ſe diutius hec toleraturū eē teſtat̃.
Deū quoqȝ nō ibi ſolūmodo eē ꝓclamat:nec ſalutē ſuā in illo
tantū loco eē cōcluſam. Vñ ſi quoqȝ ſe nō celerius aſportaue/
rit ſe periturum protinus grauiter ingemiſcit.

¶ Quod monachus habens pecunias:in cenobio per
manere non poſſit. Cap.ix.

Taqȝ iſtabilitatis ſue viaticū habens nūmos:in quo/
i rū ꝓſidio alarū ſibi iſtar aptauit:iāqȝ ad trāſmigrā/
dū paratus iſolēter ad oīa ꝓcepta rn̄det:ꝛ tāq̄ꝫ ꝑegrinū
extraneūqȝ ſe gerens:q̄cūqȝ idigētia correctiōe ꝑſpexerit: negli
git atqȝ cōtēnit.Cūqȝ furtim poſſideat recōditā pecuniā :nec
calciamēta quidē ac veſtimēta ſe habere cōquerit̃:dariqȝ ſibi
tardius indignat̃.Ac ſi forte diſpēſatiōe ſenioris ei prius q̄ ni
hil penitus habere cognoſcit̃:aliq̄d hoꝝ fuerit impꝫtitū:maio/
ribus ire ſtimulis iardeſcit : ſeqȝ deſpici veluti extraneū putat:
nec ad vllū opus man⁹ ſuas accōmodare ꝯtētus repꝛhēdit oīa
q̄ neceſſario fieri monaſterij cōpellit vtilitas. Deinde occaſio/
nes q̄b⁹ offendi vel iraſci debeat:ſtudioſe ꝑq̄rit: ne leuiter mo/
tus ꝺ cenobij diſciplina videat̃ exire.Nec ſolus tn̄ trāſmigrare
ꝯtētus ne tāq̄ꝫ ſuo vitio debuiſſe credat̃: q̄ꝫtos potuerit ſuſur/
ratiōib⁹ clādeſtinus deprauar̃ nō deſinit.Qꝺ ſi ēt tpis aſpitas
itineris ſeu nauigatiōis ei⁹ iterclu ſerit cōmeatū:p oē illud tp̄s
ſuſpēſo anxioqȝ reſidēs corde: triſtitias ſerere vel excitare non
ceſſat:diſceſſus ſolaciū ꝛ excuſationē leuitatis non ſe aliter cre/
dens:q̄ꝫ nota vel macula monaſterij reperturum .

¶ Quē philargyrie laborem ſubeat deſertor monaſterij
q̄ ante ꝑ leuiſſimis oꝑib⁹ murmurabat. Cap.x.

Sit̃ itaqȝ facib⁹ pecuniaꝝ ſuaꝝ magis ac magis ac/
a cēſus:q̄ poſſeſſe:nūq̄ꝫ monachū vel ī mōaſterio reſide
re vel viuer̃ ſub regule iſtitutiōe ꝑmittūt. Cūqȝ exinde
eū velut feralis q̄dā beſtia de cetu gregis ſegregās:pecus opor
tunū ꝑde deſtitutiōe ſodaliū fecerit:ꝛ deuoratiōi facilē ꝯtuber
nij priuatiōe reddiderit: eū q̄ prius oꝑa monaſterij leuia exer/
cere deſperauerat:die ac nocte ſpe q̄ſtus infatigabiliter laborare
ꝯpellit:nō oꝛonū ſolēnia:nō ieiunioꝝ modū: nō vigiliaꝝ regu
lā cuſtodire ꝑmittit:nō honeſtaꝝ itercesſionū explere officia ſi/
nit dūmō vel auaricie rabiē ſatiare vel quotidiāis vſib⁹ poſſit
occurrer̃ cupiditatiſ ignē dū acgrēdo extīguēdū credit accēdēꝛ.

¶ Quod occaſione cuſtodiende pecunie: feminarum con tubernia requirantur. Cap. xi.

Hinc iã nõnulli per abꝛuptũ ꝑcipitiũ lapſi irreuocabili
b ruina ferũt ad moꝛtẽ: ⁊ nõ ꝯtenti ſoli poſſidere q̃s vel
nũq̃ habuerãt/ vel initio malo reſeruauerãt pecunias:
ingrũt ꝯtubernia feminaꝝ/ q̃ debeãt ea q̃ male cõgeſta vel retẽ
ta ſunt cuſtodire. Tãtiſq̃ ſe occupatiõibus noxijs ac ꝑnicioſis
inuoluunt vt vſq̃ ad ꝓfundũ inferi deuoluti/ dũ acqeſcere illi
i. Thi. 6. aplice ſentẽtie renuũt/ vt hñtes victũ ⁊ veſtimẽtũ his ꝯtẽti ſint
q̃ monaſterij frugalitas exhibebat/ ſʒ volẽtes diuites fieri inci/
Ibidem. dãt i tẽptationẽ ⁊ laqueũ diaboli/ ⁊ deſideria multa ⁊ inutilia
⁊ nociua q̃ mergunt hominẽ in interitũ ⁊ ꝑditionẽ. Radix. n.
omniũ maloꝝ ẽ cupiditas/ id eſt philargyria/ quã quidã ap/
petẽtes errauerũt a fide ⁊ inſeruerunt ſe doloꝛibus multis.

¶ Exemplum cuiuſdam tepidi monachi philargyrie laqueis obligati. Cap. xij.

Non ignoꝛo quẽdã q ſemetipm autumat monachũ/ ſi
h biq̃ qđ ẽ deterius de ꝑfectiõe blãdit/ qui receptus i ce
nobio/ cũ a ſuo moneret abbate ne reuerteret ad illa q̃
renũciãs abdicarat/ ſeq̃ de maloꝝ omniũ radice philargyria
terreniſq̃ laqueis eripe feſtinaret/ ac ſi mallet pꝛiſtinis paſſioni
bus emẽdari/ quibus eũ grauiſſime ſingulis momẽtis videbat
vrgeri/ ceſſat affectare ea q̃ ne antea qdẽ poſſederat. quoꝝ ne/
xibus cõpeditus ad purgationẽ vitioꝝ ſuoꝝ ſine dubio ꝑueni/
re nõ poſſet/ truculẽto vultu eidem rñdere nõ heſitauit. Si tu
habes vñ plurimos ſuſtẽtes. me ſimiliter habere cur ꝓhibes.

¶ Quid ꝯferãt ſenioꝛes iunioꝛibꝰ i ꝺnudatiõe vitioꝝ. Ca. xiij.

Hec autẽ nemini videãtur ſuꝑflua vel moleſta. Niſi. n.
b pꝛius expoſita fuerint genera vulnerũ/ ⁊ oꝛigines cau
ſeq̃ moꝛboꝝ fuerint indagate/ nec ĩfirmis poterit ad/
hiberi cõgrua medicine curatio/ nec validis ꝯferri ꝑfecte cuſto
dia ſanitatis. Nã ⁊ hec ⁊ multo his plura ad inſtructionẽ iu/
nioꝝ ſolent a ſenioꝛibus q innumeros diuerſoꝝ caſus ac ruinas
expti ſunt i collatiõe ꝓferri. Quoꝝ multa ſepenumero cogno/
ſcẽtes in nobis/ ita ſenioꝛibus exponẽtibus ac reuelantibus ve/
lut qui ijſdem ipis quoq̃ paſſionibus pulſarentur/ abſq̃ confu
ſionis noſtre verecũdia curabamur/ cum ⁊ remedia pariter ⁊
cauſas infeſtãtiũ nos vitioꝝ taciti diſceremus que nos nõ fra/
ternitatis veriti coꝛpus vel obterimus vel pꝛeterijuimus/ ſed ne

forte delapſus liber in manus eoꝝ qui in hoc propoſito minus inſtituti videntur: patefaciat inexpertis q̄ deſudātibus ſolis ac feſtinātibus culmen perfectionis attingere debet cōperta.

¶ Quibus exemplis morbus philargyrie triplex eſſe doceatur. Cap. xiiij.

Triplex itaq; eſt huius valitudinis morbus: q ab vniuerſis patribus equali deteſtatione dānatur. Unus hec cuius ſupius dſcripſimus labē: q decipiēs miſerabiles quoq; ea q̄ ne antea quidē cū i ſeculo degerēt poſſidebāt: cōgregare pſuadet. Alius q hec q̄ in primordijs ſue renūciatiōis abiecerant poſtea reſumere ac rurſuȝ deſiderare cōpellit. Tertius glinitio malo vitioſoq; cōtractus ⁊ ab imꝑfectiōe incipiēs/eos quos ſemel hoc tempore mētis iſecerit: paupertatis ac difidētie timore pterritos: ſpoliare ſe cūctis mūdi facultatibus non finit: eoſq; pecunias vel ſubſtantias quas vtiq; renūciātes abijcere debuerāt reſeruātes: ad euāgelicā pfectionē nūq̄ꝫ puenire cōcedit. Quaꝝ triū ruinarū exēpla i ſcripturis ſanctis etiam inuenimus nō leui pena fuiſſe dānata. Nā giezi ea q̄ ne antea quidē poſſederat volēs acquirere: nō mō grām prophetie nō meruit poſſidere: quā per ſucceſſionē velut hereditariam a ſuo habuit magiſtro ſuſcipere: verū etiā ecōtrario eterna lepra ſancti Heliſei maledictione perfunditur. Judas autem volens reſumere pecunias quas antea Chriſtuȝ ſecutus abiecerat: nō ſolū ad proditionē dn̄i lapſus apoſtolatus perdidit gradū/ ſed etiaȝ vitā ipam cōmuni exitu finire nō meruit/eāq; biothanati morte cōcluſit. Ananias vero ⁊ ſaphira reſeruātes partem quādam ex his q̄ poſſederāt apoſtolico ore morte mulctantur. 4. Reg. 5. Act. 5.

¶ Uuale renūciās a nō renūciāte quo differat. Cap. xv.

De his igitur q dicētes renunciaſſe ſe huic mūdo/rurſus incredulitate fracti nudari terrenis opibus timēt. Jn deuteronomio myſtice pcipitur. Si quis eſt hō formidoloſus ⁊ corde pauido: nō egrediatur ad bellū/vadat ⁊ reuertatur in domū ſuā/ne pauere faciat corda fratrū ſuoꝝ: ſicut ⁊ ipſe timore pterritus eſt. Hoc teſtimonio qd euidētius q̄ſo. Nōne manifeſte mauult eos ſcriptura pfeſſiōis huius nec initium ſibimet vſurpare nec nomen q̄ꝫ exhortatione exēploq; corrupto etiam alios ab euāgelica pfectiōe reuocare ⁊ ifideli ifirmare terrore. Jubetur itaq; eis vt diſcedentes e pugna reuertantur in domuȝ ſuā: q: non pōt quiſq̄ꝫ duplici corde bella dn̄i pliari. Uir.n. du/ Deut. 20.

Jac.i. plex animo:icōſtās eſt in oibus vijs ſuis. Et cogitātes ſm illā
Luce.i4. parabolā:eū qui cū decē milibus progredif cōtra regem cū vi
ginti milibus venientē/nō poſſe cōffigere:adhuc eo longe poſi
to poſtulēt pacem:id eſt vt ne initiū quidē renūciationis arri/
piant potius ꝙ̄ tepide eā poſt exequētes:maiori diſcrimine ſe/
Eccle.5. metipos inuoluant. Melius eſt.n. nō vouere ꝙ̄ vouere ⁊ nō
reddere. Pulchre aūt hic cū decē milibus ⁊ ille cū viginti veni
re deſcribif. Amplior.n. vitioꝝ nos impugnātiū numerus eſt
Mat.6. ꝙ̄ virtutum pro nobis dimicātium. Nemo autem poteſt deo
Luce. 9. ſeruire ⁊ māmone. Nec ponens quiſꝙ̄ manū ſuam ſuper ara/
trum ⁊ reſpiciens retro:aptus eſt regno dei.

¶ Cuius teſtimonij ſe colore ſucantur qui exui fa
cultātibus ſuis nolunt. Cap.xvj.

b Jergo occaſionē auaricie priſtine ſibimet itromittere
quadam ſcripture ſancte auctoritate conātur. Quā vi
tioſiore intellectu interptātes apli: imo dñi ſententiā
corrūpe:atqꝫ ad ſuū deſideriū geſtiunt depravare: nō ſuā vitā
vel intellectū ſcripturaꝝ ſenſui coaptātes: ſed vim ſcripturis ꝑ
deſiderio ſue libidinis inferētes cōſentire eas ſuis opinionibus
volūt:aiūtqꝫ ſcriptum eſſe. Beatius eſt magis dare ꝙ̄ accipe.
Actu.2o. Cuius interpretatione prauiſſima:eneruatā dñi putāt illam eſſe
Mat.i9. ſentētiā:qua dicif. Si vis pfectus eſſe vade vēde oia q̄ habes
⁊ da paupibus:⁊ habebis theſauꝝ in celo:⁊ veni ſeqre me. Et
arbitrātur hoc colore diuitias ſuas ſe abijcere nō debere / bea/
tiores.ſ.ſemetipos pnūciātes:ſi priſtinis ſuffulti ſubſtātijs:alijs
quoqꝫ de eaꝝ ſupabūdātia largiāf:dū erubeſcūt ꝑ xpo gloriā
ſaꝫ cū aplo ſuſcipe nuditatē:nec ope manuū nec mōaſterij par
ſimonia volūt eē cōtēti. Quib⁹ ſup ē vt aut ſemetipos circūue/
nire nouerint:⁊ nequaꝙ̄ renūciaſſe huic mūdo diuitijs priſti/
nis icubātes:aut ſi pfeſſionē monachi re atqꝫ ope cupiūt expi
ri:diſpſis atqꝫ abiectis oib⁹ nihilqꝫ ex his qb⁹ renūciauerūt re
2.Cor.ii. ſeruātes:cū aplo glorietur i fame ⁊ ſiti:in frigore ⁊ nuditate.

¶ De renūciatiōe aploꝝ ⁊ eccleſie primitiue. Cap.xvij.

q Uaſi vero ⁊ ille ſimiliter nō potuerit facultatibus pri
ſtinis ſuſtētari:q ſe nō ignobilē etiā i huius mūdi ordi
ne fuiſſe teſtaf cū ſe aſſerit a natiuitate ciuis Romani
dignitate pllatū:ſi hoc eē ad pfectionē cōmodius indicauiſſet:
Actu. 4. ⁊ illi q Hieroſolymis cū eēnt poſſeſſores agroꝝ vel domoꝝ:vē
dētes oia ⁊ nihil ſibi penitus ex his reſeruātes afferebant pcia

eoꝝ: ⁊ ponebãt añ pedes diſcipuloꝝ: nõ potuerint neceſſitatem
corpis ſui facultatib⁹ ꝓprijs ſuſtinere: ſi hoc pfectius fuiſſet ab
aplis iudicatũ/vel ipſi eẽ vtili⁹ ꝓbauiſſent: ſꝫ vniuerſas ſimul
abijciẽtes ſubſtãtias: maluerũt labore ꝓprio vel collatiõe gen
tiũ ſuſtentari. De quoꝝ ſumptu ſanctus Apl's ad Romanos
ſcribẽs ſuũqꝫ eis in hoc miniſteriũ pdicãs: ac ſubtiliter eos ad
hãc collationẽ ꝓuocãs: ait. Nũc aũt ꝓficiſcar Hieruſalẽ mini Ro.15.
ſtrare ſanctis. Cõplacuit.n. Macedonie ⁊ Achaie collationẽ
aliquã facere i pauperes ſanctoꝝ q ſunt Hieruſalẽ. Placuit.n.
eis: ⁊ debitores ſunt eoꝝ. Qm̃ ſi ſpũalũ eoꝝ pticipes facte ſunt
gẽtes: debẽt ⁊ i carnalib⁹ miniſtrare eis. Ad Corinthios quoqꝫ
hoꝝ ſollicitudinẽ ſimiliter gerẽs: monet eos vt añ aduẽtũ ſuũ
collationẽ quã ad vſus eoꝝ mittere diſponebãt: ſollicitius ppa
rarẽt. De collectis aũt q̃ fiũt in ſanctis: ſicut ordinaui eccleſijs i.Cor.16.
galathie: ita ⁊ vos facite. Unuſqſqꝫ veſtrũ p vnã ſabbati the/
ſaurizet: apud ſemetipm recõdens qđ ei bene placuerit: vt non
cũ venero tũc collecte fiãt. Cũ aũt venero quos ꝓbaueritis per
epiſtolas: hos tranſmittã pferre gratiã veſtrã in Hieruſalẽ. Et
vt eos ad largiorẽ collationẽ prouocaret: infert. Qđ ſi dignũ
fuerit: vt ⁊ ego eã: mecũ ibũt: id eſt: ſi talis fuerit oblatio veſtra
q̃ mea quoqꝫ mereaẜ pſecutiõe dferri. Ad galathas quoqꝫ cũ
pdicatiõis miniſteriũ cũ apoſtolis partireẜ: in hoc idẽ ſe deſti/
natũ a Jacobo: Petro ⁊ Joãne teſtaẜ: vt lꝫ pdicationẽ ſuſcipe
ret gẽtiũ: pauperũ tñ q erãt Hieroſolymis: nequaq̃ ſollicitudi/
nẽ curãqꝫ reſpueret: q pp chriſtũ vniuerſis rebus ſuis renũciã
tes: ſpontaneã ſubierãt egeſtatẽ. Et cũ vidiſſent inquit gratiã Gal.2.
dei q̃ data eſt mihi Jacobus ⁊ Cephas ⁊ Joãnes q videbanẜ
colũne eẽ: dextras dederãt mihi ⁊ Barnabe ſocietatis: vt nos
iter gẽtes pdicaremus: ipi aũt i circũciſione: tm̃ vt pauperũ me
mores eſſemus. Quã rem omni ſollicitudine ſe teſtaẜ impleſſe:
dicẽs. Qđ ẽt ſollicitus fui hoc ipm facer. Qui igiẜ ſunt beatio
res viꝝ nã hi q nup de numero gentiũ ꝯgregati: nec pualentes
euãgelicã pfectionẽ ꝯſcẽdere: adhuc ſuis ſubſtãtijs iherebãt: i q
b⁹ magnus fruct⁹ ab aplo ducebaẜ: ſi ſaltẽ ab idoloꝝ cultura
⁊ fornicatiõe ⁊ ſuffocatꝫ ⁊ ſanguine reuocati fidẽ xpi cũ ſuis fa
cultatibus ſuſcepiſſent: an illi q euãgelice ſatiſfaciẽtes ſentẽtie:
crucẽ dñi quotidie portãtes: nihil ſibi d ꝓprijs facultatibus ſu
peſſe voluerũt. Cũqꝫ ipſe beatus apl's vinculis ⁊ carcerib⁹ obli
gat⁹: ſeu vexatiõe itineris ipeditus: ⁊ ob hoc ꝯſuetã vict⁹ ſub/

ſtantiā parare vt erat ſolitus ſuis manibus nō occurrẽs: a fra
tribus q de Macedonia venerūt/ſupplementū ſue neceſſitatis
2.Cor. ij. ſe aſſerit accepiſſe. Nā qđ mihi inquiẽs deerat: ſuppleuerūt fra
Phil. 4. tres q venerūt a Macedonia. Et ad Philippẽſes ipſe referẽs.
Scitis.n.⁊ vos Philippẽſes: q2 in principio euāgelij qñ profe
ctus ſum a Macedonia: nulla eccleſia mihi cōmunicauit i ra
tione dati ⁊ accepti: niſi vos ſoli: q2 ⁊ Theſſalonicā ⁊ ſemel ⁊
bis in vſum mihi miſiſtis/erūt ſm iſtoꝝ ſentētiā quā mente te/
pida ꝯceperunt: ⁊ iſti beatiores apoſtolo: q2 de ſuis inueniūtur
ei ſubſtātijs ipertiſſe. Qđ amẽs qlibet dicere nō audebit.

¶ Qđ ſi apoſtolos imitari velimus: non debeamus nr̄is
definitiōibus viuere: ſ3 illoꝝ exẽpla ſectari. Cap. xvij.

Q uaobrẽ ſi euāgelico pcepto volumus obedire: ⁊ apl̄i
ac totius illius eccleſie primitiue/ſeu patrū qui virtuti
bus ac pfectiōi eoꝝ noſtris tẽporib⁹ ſucceſſerūt: imita/
tores exiſtere: nō noſtris diffinitiōibus acqeſcamus/ de hoc te/
pido ac miſerabili ſtatu pfectionẽ nobis euāgelicā pollicẽtes:
ſed illoꝝ ſectātes veſtigia: circūuenire noſmetipſos minime ſtu/
deamus: ⁊ ita monaſterij diſciplinā inſtitutionẽq3 piter expe/
tamus vt i veritate renūciemus huic mūdo: nihil ex his q̄ cōtẽ
pſimus infidelitate nos retrahẽte ſeruātes: quotidianū victum
nō recondita pecunia ſed opere proprio conquiramus.

¶ Sententia ſancti Baſilij epiſcopi aduerſus
Syncletium prolata. Cap. xix.

F erť ſentẽtia ſancti Baſilij Ceſarienſis epi ad quendā
plata ſyncletiū: tali quo diximus tepore torpẽtẽ: q cū3
renūciaſſe ſe diceret huic mūdo: qđā ſibi de ꝓprijs fa/
cultatib⁹ reſeruauit/nolẽs exercitio manuū ſuaꝝ ſuſtẽtari: ⁊ hūi/
litatẽ verā nuditate ⁊ opis ꝯtritiōe mōaſterijq3 ſubiectiōe cōg
rere: ⁊ ſenatorẽ iquit ſyncleti pdidiſti: ⁊ monachū nō feciſti.

¶ Qđ ignominioſu3 ſit a philargyria ſuperari. Cap. xx.

T aq3 ſi agonẽ ſpiritalẽ certarẽ legitime cupimus: hūc
quoq3 pniciosum hoſtẽ a nr̄is cordibus extrudamus.
Quẽ quātū ſuperare nō magne virtutiſ ẽ: tm̄ ab eo vinci
ignominioſu3 plenūq3 dedecoris. A potẽte.n. elidi l3 ſit i deie/
ctiōe dolor/⁊ gemitus i amiſſiōe victorie/tñ quodāmō de ad/
uerſarij robore victis naſcif ꝯſolatio. Sin vero ⁊ inimicus exi
lis ⁊ genus colluctatiōis īfirmū/vltra delectiōis dolorẽ confu/
ſio turpior/⁊ ignominia detrimento grauior infertur.

¶ Quẽadmodũ ſuperãda ſit philargyria. Cap.xxi.

d E quo hec erit ſũma victoria triũphuſqȝ ꝑpetuus/ vt quẽadmodũ dr̃. Nec minuto q̃dẽ nũmo ↄſciẽtia monachi polluaſ. Impoſſibile nãqȝ eſt eũ q victus in exigua ſtipe/ ↄcupiſcẽtie ſemel i corde ſuo radicẽ ſuſcepit/ nõ maioris deſiderij ꝓtinus icẽdio cõflagrari. Tãdiu nãqȝ miles xp̄i victor ac ſecurus/ cũctaqȝ cupiditatis ipugnatiõe erit externus donec initia ↄcupiſcẽtie huius hic neqſſimus ſpũs i eius corde nõ ſeuerit. Quapropter cũ i cũctis generib⁹ vitiorꝝ generaliter ſerpẽtis caput oporteat obſeruari/ in hoc ꝑcipue diligẽtius cõuenit ꝑcaueri. Qđ ſi fuerit intromiſſuȝ/ ſua materia ↄualeſcẽs ipm ſibimet vehemẽtiora ſuſcitabit incẽdia. Ideoqȝ nõ ſolum pecuniarꝝ eſt cauẽda poſſeſſio/ verũetiã voluntas ipſa ab animo penitus extrudẽda. Nõ.n.tam effectus philargyrie vitandus ẽ/ q̃ affectus ipſius radicitus ãputandus. Nihil.n.ꝓderit pecunias nõ habere/ ſi volũtas in nobis fuerit poſſidendi.

¶ Quod poſſit quis etiam non habens pecunias philargyrus iudicari. Cap.xxii.

p Oſſibile nãqȝ eſt etiã non habentẽ pecunias nequaq̃ philargyrie morbo carere/ nihilqȝ ei ꝓdeſſe beneficiũ nuditatis/ qꝛ cupiditatis vitiũ reſecare nõ valuit/ paupertis bono nõ virtutis merito delectatus/ ⁊ neceſſitatꝭ onere nõ ſine cordis lãguore ↄtẽtus. Quẽadmodũ ẽt corpe nõ pollutos: Mat.5. euãgelicus ſermo ꝓnũciat corde mechatos/ ita pecunie quoqȝ põdere minime ſarcinatos/ affectu ac mẽte cũ philargyris cõdẽnari poſſibile eſt. Occaſio.n.eis habẽdi defuit/ nõ volũtas/ q̃ ſemp apud deũ ſolet magis q̃ neceſſitas coronari. Itaqȝ feſtinãdũ nobis eſt ne inuacuũ laborꝝ noſtrorꝝ emolumẽta depereãt. Miſerabile nãqȝ eſt paupertatis ac nuditatis exitus tolerasse/ fructus vero earꝝ praue volũtatis vitio perdidiſſe.

¶ Exemplum de iuda. Cap.xxiii.

v Is noſſe q̃ pernicioſe q̃ noxie fomes iſte niſi fuerit diligẽter exciſus/ ad eius iteritũ q eũ ↄceperit fructificet: ⁊ omnigenis pullulet ramuſculis vitiorꝝ. Reſpice iudã apoſtolorꝝ numero deputatũ/ qꝛ noluit ſerpẽtis huius caput letale ↄterere/ q̃liter cum ſuo veneno pemerit/ ⁊ ↄcupiſcẽtie laqͥs irretitũ/ ad q̃ arrupti ꝑcipitij crimẽ ipegerit/ vt redẽptorẽ mũdi ⁊ hũane ſalutis auctorẽ/ triginta argẽteis pſuaſerit vẽdere. Qui nequaq̃ eẽt ad tã ſceleſtũ ꝓditiõis facin⁹ deuolut⁹/ ſi nõ

philargyrie morbo fuiſſet iſfect⁹:nec dñice negatiõis reus ſacrî leg⁹ extitiſſet:niſi pri⁹ ſolit⁹ fuiſſet creditos ſibi loculos ɔpilare.

¶Qđ philargyria niſi nuditate vinci nõ poſſit. Cap.xxiiij.

Manet ſatis ⁊ eiudẽs tyrãnidis huius exẽplũ: q̃ ſe/mel (vt diximus) anime captiuate nullã pmittit ho/neſtatis regulã cuſtodiri:nec vlla q̃ſtus adiectiõe ſatiari. Finis.n.rabiei huius nõ diuitiis:ſʒ nuditate cõquirit. Deniqʒ cũ hic iþe ob hoc loculos diſpenſationi paupeꝝ deputatos: ſue ptãti creditos accepiſſet:vt ſaltẽ pecuniaꝝ abũdãtia ſatiatus: cõcupiſcẽtie ſue modũ imponeret:in tantũ copia eaꝝ in abun/dantiorẽ fomitẽ cupiditatis exarſit:vt iam nõ loculos clãculo cõpilare:ſed ipm dñm venundare maluerit. Uniuerſas.n.diui tiarũ moles cupiditatis huius exuperat magnitudo.

¶De exitu ananie ⁊ ſaphire ⁊ iude quem philargyria impellente ſubierunt. Cap.xxv.

Deniqʒ princeps apl̃oꝝ his eruditus exẽplis: ſciẽs ha/bentẽ qppiã cupiditatis frena nõ poſſe moderari:nec finẽ ei⁹ i parua ſumma magna ve ɔſiſteř: ſʒ i ſola vir tute nuditatis:ananiã ⁊ ſaphirã quoꝝ ſupius fecim⁹ mẽtionẽ:

Actuũ.5. q: ſibi quippiã de ſua facultate ſeruauerãt:morte mulctauit: vt interitũ quẽ ille vltro ſibi p reatu dñice pditiõis intulerat:hi p mẽdacio cupitatis exciperẽt. Quãta i hoc quoqʒ facinore ac ſupplicij ſimilitudo cõcurrit. Ibi nãqʒ philargyriã pditio:hic falſitas ſubſecuta ẽ. Ibi vitas pdiř:hic mẽdacij crimẽ admit tiř. Lʒ.n.opis eoꝝ diſſimilis videař effectus: vnus tñ finis in vtroqʒ ɔcurrit. Ille nãqʒ refugiẽs paupertatẽ:reſumere q̃ abiece rat ɔcupiuit:hi ne fierẽt paupes d̃ ſubſtãtia ſua quã aut aplis offerre fideliť:aut totã diſpergere fratribus debuerãt: qddã re/tinere tẽptauerũt. Et iđ vtrobiqʒ ſequiř mortis dãnatio:q: vtꝝ qʒ crimen ẽ philargyrie radicibus pullulauit. Itaqʒ ſi i eos q nõ alienas cõcupierũt ſubſtãtias:ſʒ ppꝛijs parcere tẽptauerũt: nec habuere deſideriũ acquirẽdi ſed reſeruãdi tantũmõ volun tatẽ: pceſſit tã ſeuera ſentẽtia:qđ cẽſendũ de his q nũqʒ poſſel/ſas pecunias cupiũt cõgregare:⁊ nuditatẽ corã homĩnib⁹ pſe rẽtes:affectu cõcupiſcẽtie corã deo diuites cõpꝛobãtur.

¶Qđ philargyria lepꝛã aie iferat ſpiritalẽ. Cap.xxvj.

Ui ſm ſimilitudinẽ giezi ſpiritu ac mẽte lepꝛoſi eẽ no ſcunř:qui mũdi huius caducas pecunias cõcupiſcẽs:

4.Re.5. immũde lepꝛe contagione reſperſus eſt. Per quã no/

his euidẽs reliquit exemplũ: omnẽ animã cupiditatis labe pollu/tã ſpũtali vitiorum lepra reſpergi: immundã qꝫ apud domi/num perenni maledictione reputari.

❡ Teſtimonia de ſcripturis quibus perfectionem deſide/rans edocetur non reſumere que renuncians abdi/cauit. Capitulum. xxvij.

Sif ſi pfectiõis deſiderio dimittẽs oia: ſecutus es xp̃z dicentẽ tibi. Uade vẽde oia q̃ habes ⁊ da paupib⁹/⁊ habebis theſaurũ i celo/⁊ veni ſeq̃re me gd miſſa ſup aratrũ manu reſpicis retro/vt eiuſdẽ dñi voce ꝓnũcieris non eẽ aptus regno celoꝝ. Sup tectũ euãgelici culminis ſtabilitus: qd deſcendis tollere aliqd de domo tua: ex his dꝫ q̃ antea ↄtẽ pſiſti. Cõſtitutus i agro atqꝫ operatiõe virtutũ: ſubſtãtia mun di qua te renunciãs ſpoliaſti: qd recurrens niteris reueſtiri. Si vo paupertate pꝛeuẽtus nihil qd dimitteres habuiſti multo ma gis acquirẽ nõ debes qd antea nõ poſſediſti. Ob id. n. ita dñi bñficio ꝑparatus es: vt expeditioꝛ ad eũ nullis pecuniaꝝ laq̃is impeditus accurreres. Uerũtñ nullus in hoc egens frãgaẽ. Ne mo ẽ ei qui nõ habeat qd dimittat. Uniuerſis renũciauit facul tatibus mũdi: q̃ſqe affectũ poſſidẽdi eas radicitus ãputauit. — Mat. 19.

❡ Quod aduerſus philargyriã victoꝛia nõ aliter poſſit niſi nuditate cõquiri. Cap. xxviij.

Hec ẽ igiẽ ꝺ philargyria pfecta victoꝛia: vt paruiſſime cuiuſlibet ſtipis i coꝛde nr̃o reſideẽ nõ ſinamus igniculũ: certi qd reſtiguẽdi eũ nõ habebim⁹ vlterius faculta tẽ: ſi quãtulãcũqꝫ ſcintelle huius in nobis mãꝫ fouerimus.

❡ Quẽadmodũ poſſit nuditas a mõacho ſuſtẽtari. Cap. xxix.

Quam virtutẽ non alr̃s retinere valebimus illibatam: niſi in monaſterio conſiſtẽs: ſm apoſtolum habẽtes victum ⁊ veſtimentum his contenti fuerimus. — i. Thi. 6.

❡ Remedia cõtra moꝛbũ philargyrie. Cap. xxx.

Damnationẽ g̃ ananie ⁊ saphire memoꝛiter retinẽtes: hoꝛreſcamus aliqd ex his reſeruare: q̃ renũciãtes peni tus abdicare deuouimus. Gieꝫi quoqꝫ ptimeſcamus exẽplũ: q ob philargyrie culpã eterne ſupplicio lepꝛe mulctaẽ: ⁊ aliqd ex his q̃ nec añ poſſedimus caueamus acgreẽ. Necnõ et inde vel meritũ vel exitũ foꝛmidãtes: geqꝫ pecunie reſumere: quã ſemel a nobis abiecimus: tota virtute vitemus. Sup hec oia ↄſiderãtes cõditionem fragilis incerteqꝫ nature nr̃e: caueã — 4. Re. 5.

mus ne dies dñi ſicut fur i nocte ſupueniēs/macolatā vel vno obolo noſtrā ꝯſcientiā depʼhendat/qui oēs fructus nr̄e renūcia tiōis euacuās/illud qđ i euāgelio diuiti dictū ē/ad nos quoqȝ
Luce.xij. faciat voce dñica dirigi. Stulte hac nocte animā tuā repetūt a te/q̄ aūt pꝛeparaſti cuius erūt. Nihilqȝ de craſtino cogitan/ tes/nūq̄ȝ nos de monaſterij diſciplina patiamur euelli.

¶ Qđ nō poſſit qs philargyriā vincere in cenobio pſeue rās/ꝛ quēadmodū poſſit ibidē pmanere. Cap.xxxj.

Quod ſine dubio nequaq̄ȝ pmittemur iplere/ſed ne ſub inſtitutiōis quidē regula pmanere / niſi pꝛius patiētie virtus q̄ nō aliūde q̄ȝ de hūilitatis fonte ꝓcedit/in no bis fuerit firma ſoliditate fundata. Illa nāqȝ nulli cōmotiōes nouit inferre/hec vero ſibi illatas magnanimiter tolerare.

¶ Explicit de ſpiritu philargyrie liber ſeptimus.

¶ Incipit ānotatio capitulorꝫ libꝛi octaui de ſpiritu ire. Capitulum.j. Pꝛohemiale.

ij De his qui dicūt irā non eſſe noxiam ſi delinquētibus iraſcamur. quia ꝛ ipſe deus iraſci dicatur.
iij De his q̄ i deo ex nr̄e nature cōſuetudine nominanꝫ.
iiij Qualiter de affectibus mēbꝛiſqȝ humanis q̄ idemuta/ bili ꝛ incoꝛpeo deo aſcribi legimus: ſentiendū ſit.
v Cuius placiditatis monachum eſſe conueniat.
vj De iniuſta iracūdie cōmotione vel iuſta.
vij In quo tantūmodo nobis ira ſit neceſſaria/vel quibus beati Dauid exemplis ira ſalubꝛiter aſſumatur.
viij De ira aduerſus noſmetipſos ſuſcipienda.
ix De quo ſole dicaꝫ: vt nō occidat ſup iracundiā veſtrā.
x De his quoꝝ iracundie ne occaſus quidem ſolis iſtius modum pouit.
xj Quod hic finis triſtitie vel ire ſit: vt hoc quod pꝛeualet vnuſquiſqȝ perficiat.
xij Quod ne momentaneam quidem irā liceat retentari.
xiij De reconciliatione fraterna.
xiiij Quod vetus quoqȝ lex iram non tantū de effectu: ſed etiam de cogitatione conuellat.
xv De ſuperflua ſeceſſione coꝛum qui ab inemēdatis mo ribus non recedunt.
xvj Quod tranquilitas coꝛdis noſtri non in alterius arbi/ trio ſed in noſtra debeat dicione conſiſtere.

xvij Quo ſtudio heremum debeamus expetere: ⁊ qualium inibi ſit profectus.
xviij Qua comparatione eſtimandi ſint qui tunc tantū patientes ſunt cum a nemine prouocantur.
xix De amputanda ira ſm euangelium.
xx In eo qđ i euāgelio ſcriptū eſt. Qui iraſcitur fratri ſuo: vtrū recipiendū ſit quod adiectum eſt [ſine cauſa].
xxi Remedia qbus irā ð cordib⁹ nr̄is eradicaꝛ poſſimus.

¶ Explicit annotatio capitulorū.

¶ Incipit liber octauus de ſpiritu ire.

¶ Prohemiale. Cap. i.

q QUARTUM quoqꝫ certamen eſt ire: qđ mortiferū virus de receſſibus aie nr̄e funditus eſt eruendū. Hac.n. in cordibus nr̄is inſidēte: ⁊ oculū mētis noxijs tenebris obcecāte: nec iudiciū recte diſcretionis acqrere: nec honeſte cōtemplationis intuitū: nec maturitatem conſilij poſſidere. nec vite participes: nec iuſticie tenaces ſed ne ſpiritalis qdem ac veri luminis capaces poterimus exiſtere: qꝛ Pſ. xxx. turbatus eſt inquit p̄ ira oculus meus. Nec ſapiē ꝑticipes effici tāetſi ſapiētes oiuꝫ ꝓnūciari opinione videamur: qꝛ ira i ſinu Eccle. 7. inſipiētiū requieſcit. Sed ne vitā qdē imortalitatis cōſeq poterimus: quāuis prudētes videamur definitiōe hoiuꝫ iudicari: qꝛ ira perdit ēt prudentes. Nec iuſtitie moderamina pſpicaci diſcretione cordis valebimus obtinere: lꝫ perfecti ſanctiqꝫ cūctorū Jacobi. i. opinatōibus eſtimemur: qꝛ ira viri iuſticiā dei nō opaꝛ. Ipaꝫ quoqꝫ honeſtatis grauitatē q̄ etiā viris ſeculi huius ſolet familiaris exiſtere: nullo modo poſſidere poterimus: lꝫ nobiles ⁊ honeſti nataliū prerogatiua putemur: qꝛ vir iracūdus ihoneſtus ē. Cōſilij etiā maturitatē nullatenus valebimus obtinere: q̄uis graues ⁊ ſūma ſcia pditi videamur: qꝛ vir iracūdus agit ſine ꝯſilio. Sed nec qeti eē a ꝑturbatiōib⁹ noxijs: nec poterimus carere pctis: tāetſi nequaq̄ nobis iqetudines ab alijs iferātur: qꝛ vir animoſus parit rixas: vir aūt iracūdus effodit peccata.

¶ De his qui dicunt iram nō eſſe noxiā: ſi delinquētibus iraſcamur: qꝛ ⁊ ipſe deus iraſci dicatur. Cap. ij.

n Nonnullos audiuimus hūc aie pniciosū morbū ſic excuſare tēptātes: vt eū deteſtabiliore iterpretatione ſcripturaꝝ extenuare geſtirēt: dicētes nō eē noxiū ſi delinquētib⁹ fratrib⁹ iraſcamur: ſiqdē iqiūt ipe de⁹ ꝯ̄ eos q eū vel

Eſa.v. ſcire nolūt: vel ſciētes ↄtēnūt: furere atq; iraſci dicat: vt ibi. Et
Pſ.vj. irat⁹ ē furore dn̄s i populū ſuū. Uel cū orat ꝑpheta: dicēs. Dn̄e ne i furore tuo arguas me: neq; i ira tua corripias me: nō itelli gētes ꝙ dū hoīb⁹ occaſionē peſtiferi vitij volūt ↄcedere: imēſita ti diuīe ac fonti toti⁹ puritatꝫ iiuriā carnaꝭ paſſiōis admiſceāt.

¶ De his q̄ i deo ex nr̄e nature ↄſuetudine noiant. Cap.iij.

Si enim hec cū dicuntur de deo: carnali ⁊ pingui ſenſu ſcꝫ lr̄e ſignificationē accipiēda ſunt: ergo ⁊ dormit cū
Pſ.xliij. dicit. Exurge quare obdormis dn̄e. de quo alibi dicit.
Pſ.cxx. Ecce nō dormitabit neq; dormiet q cuſtodit Iſrael. ⁊ ſtat ac
Eſa.lxvj. ſedet cū dicit. Celū mihi ē ſedes: terra aūt ſcabellū pedū meoꝝ.
Eſaſ.xl. q metit celū palmo ⁊ terrā pugillo ↄcludit. ⁊ crapulat a vino
Pſ.lxxvij cū dr̄. Et excrrexit ſic̄ dormiēs dn̄s potēs crapulatꝰ a vino: q ſolus hꝫ immortalitatē: ⁊ lucē habitat inacceſſibilē. Ut ꝑter mittā ignorationē ⁊ obliuionē q̄ de ipſo legim⁹ i ſcripturis ſan ctis frequēter iſerta: deinde lineamēta mēbroꝝ q̄ tāq; de hoīe figurali ⁊ ↄpoſito deſcribūtur: capillis. ſ. capite ⁊ naribus: ocu lis ac facie: manibus ac brachijs: digitꝭ vero pedibuſq;: q̄ oia ſcḿ vilē littere ſonū ſi voluerimus admittere: deum lineamētis membroꝝ ⁊ corporea figura compoſitum: quod dictu quoq; nefas eſt: quodq; abſit a nobis: neceſſe eſt eſtimari.

¶ Qualiter de affectibus mēbriſq; humanis q̄ idemutabili ⁊ icorporeo deo aſcribi legimus: ſentiēdū ſit. Cap.iiij.

Taq; vt hec ſcḿ litterā non abſq; nefando ſacrilegio iſi poſſunt intelligi ſup eo q inuiſibilis: ineffabilis: incōp henſibilis: ieſtimabilis: ſimplex ⁊ incōpoſitus ſanctaꝝ ſcripturaꝝ auctoritate definit ita ne furoris qdē ⁊ ire ꝑturba tio: illi indemutabili nature ſine ingēti blaſphemia poterit co aptari. Nā huiuſcemodi ſignificatiōe mēbroꝝ diuinas efficiē tias dei ⁊ imēſas opationes eius ſentire debemus: q̄ nobis niſi ꝑ hec vſitata vocabula mēbroꝝ neq̄unt itimari: vt puta ſigni ficatione oris collocutiones eius q̄ in arcanos aīe ſenſus ſolent demēter infundi: vel qđ in patribus noſtris atq; ꝓphetis idē locutus ſit agnoſcamus: in oculis imēſitatē ꝑſpicacie q̄ vniuer ſa pluſtrat ac pſpicit: ⁊ qđ nihil eū ex his q̄ a nobis gerūtur ge rēda ve ſunt ſeu cogitātur lateat: ſcire poſſimus: manuū ſignifica tiōe ꝓuidētiā ⁊ opationē qua omniū ipe ſit creator ⁊ cōdi tor: ſentiamus: brachiū quoq; virtutis ⁊ gubernatiōis eius iſi gnia qua cūcta ſubſtētat moderat ac regit. Et vt de ceteris ta

cũ:caniciës capitis quid aliud q̃ lõgeuitatẽ deitatis ⁊ antiq̃tatẽ ſignificat:qua ſine vllo pricipio eſt:⁊ oia tpa ⁊ creaturas excedit vniuerſas. Ita igiť ⁊ de ira dei vel furore cũ legimus. Nõ androtathos.i.ẽ; humilitatẽ hũane p̃turbatiõis: ſʒ digne de deo q oĩ p̃turbatiõe alienus eſt:ſentire debemus.ſ.quo p̃ hec eũ iudicẽ ⁊ vltorẽ oiũ; q̃ iniq̃ gerũtur i hoc mũdo poſſim⁹ aduertere:⁊ retributorẽ terribilẽ actuũ nroꝝ his vboꝝ ſignificatiõibus formidãtes:ꝯ illi⁹ volũtatẽ timeamus qcq̃ admittere. Illos eteniʒ timeť ꝯſueuit hũana nã:quos idignari nouit ⁊ vereť offendere:vt i nõnullis eq̃ſſimis iudicibus ſolet ab his q alíquo reatu ſue ꝯſciẽtie remordẽtur:ira vltrix timeri nõ.ſ. q̃ hec i aĩs eoꝝ q iuſte iudicaturi ſunt p̃turbatio ꝯſiſtat:ſʒ qd̃ ita me tuẽtibus ille ſentiať affectus:q p̃ executiõe legũ ⁊ examinatione iuſticie ⁊ eq̃librationẽ procedit. Que tñ quãtalibet ai fuerit mãſuetudie ac lenitate p̃lata ab his q p̃ ſuo merito pena plectẽdi ſunt furor grauis ⁊ ira ſeuiſſima iudicať:lõgũ ẽ nec pſentis opie:ſi voluerim⁹oia q̃ deo hũana ſignificatiõe figurarť in ſcripturis dicta ſunt:explanare.Hec ad pñtẽ neceſſitatẽ q̃ ꝯ furoris vitiũ p̃tinebãt dixiſſe ſufficat:vt nullus exinde ſibimet occaſionẽ mortiſq̃ ppetue p ignorãtiã trahat:vñ ſanctitas ⁊ immortalitas vite ſalutiſq̃ remedia cõquirũtur.

¶ Cuius placiditatis monachũ eẽ ꝯueniat. Cap.v.

Itaq̃ monachus ad pfectionẽ tendens:⁊ agonẽ ſpiritalẽ legitime cupiẽs decertare:ab omni ire furoriſq̃ vitio alienus exiſtat:⁊ audiat qd ſibi vas electiõis p̃cipiat. Oĩs iquit ira ⁊ idignatio ⁊ clamor ⁊ blaſphemia tollať a vobis cũ oĩ malicia.Cũ dicit:oĩs ira tollať a vobis:nullã penitus velut neceſſariã ⁊ vtilẽ nobis excipit. Delinquẽtẽq̃ fratrẽ ſi neceſſe eſt:ita curare feſtinet vt dũ medelã leuiori fortiſtã febricula laborãt procurat iferre:nõ ſemetipm iratus deteriori morbo cecitatis iuoluat. Oʒ nãq̃ illũ q alterius vulneri mederi cupit oĩ lãguore morbo alienũ ſanũq̃ ſubſiſtere:ne illud euãgelicũ dicaf ei.Medice prius cura teipm. ac videns feſtucã i oculo frĩs ſui:trabẽ i oculo ſuo nõ videat/vel quõ videbit eĩceř feſtucã d̃ oclo frĩs ſui.q trabẽ furoris geſtat i oclo ſuo. Epbe.4. Luce.4. Mat.7.

¶ De iniuſta iracũdie cõmotione vel iuſta. Cap.vj.

Qualibet ex cã iracũdie mot⁹efferuẽs excecat oclos cordis:⁊ acumini viſuũ exitialẽ validioris morbi ingerẽs trabẽ:ſolem iuſticie nõ ſinit intueri. Nihil intereſt:

virū aurea lamina plūbea ve ſeu cuiuſlibet metalli oculoꝝ ob/
tutibus iponaſ: differētiā cecitatꝫ nō facit ꝓcioſitas metalloꝝ.
Habemus ſane ire miniſteriū ſatis ꝯmode nobis iſertū: ad qꝺ
ſolū eā recipere vtile nobis eſt ac ſalubꝛe cū ꝯtra laſciuiētes coꝛ
dis noſtri motus indignātes infremimus: ⁊ ea q̄ agere ꝯfundi
mur corā hominibus vel ꝓloqui: in latebꝛas aſcēdiſſe noſtri
pectoris indignamur: angeloꝝ.ſ.ac dei ipſius ꝑſentiā vbiqꝫ ⁊
omnia penetrantis: oculūqꝫ eius tota foꝛmidine tremiſcentes:
quem nequaq̄ poſſunt cōſcientie noſtre latere ſecreta.

¶ In quo tantūmō nobis ira ſit neceſſaria/vel qbus bea
ti Dauid exēplis ira ſalubꝛiter aſſumaſ. Cap.vij.

Et certe cū ꝑ hāc ipſam irā cur nobis aduerſus fratrē
v irrepſerit cōmouemur: ⁊ irati letales inſtigatiōes eius
extrudimus: nec in abditis pectoꝛis nr̄i noxias eā late
bꝛas habere ꝑmittimus. Taliter nos iraſci etiā ille ꝓpheta do
cet q intantū hāc e ſuis abegerat ſenſibus: vt ne inimicis qdēꝫ
ꝓpꝛijs ⁊ qdē a deo ſibi traditis maluerit reddeꝛ taliōnē. Ira/
Ps.4. ſcimini inquiēs ⁊ nolite peccare. Ille.n.cū aquā de ciſterna be/
thleemitica ꝯcupiſſet: eāqꝫ a viris foꝛtibus p medias hoſtiū ca
ſtrenas ſuſcepiſſet: allatā ꝓtinus effudit in terrā: ⁊ ita voluptuo
ſam ꝯcupiſcētie paſſionē iratus extinguēs: libauit eā dn̄o: ⁊ cu
piditatis ſue deſiderium nō expleuit: dicēs. Pꝛopitius ſit mihi
2.Re.23. dn̄s ne faciā hoc. Nū ſanguinē hominū iſtoꝝ qui ꝓfecti ſunt:
⁊ animaꝝ periculū bibā. Ued cū ſemet in regē Dauid audiēte
eo lapides ⁊ maledicta coꝛāꝫ oībus irrogaret velletqꝫ Abiſai
filius ſaruie pꝛinceps militū ꝯuitē regalis vltionē trūcatiōe ca
pitis eius explere: beatus Dauid aduerſus dirā ſuggeſtionem
eius indignatione pia cōmotus: hūilitatis modū ⁊ patiētie ri
goꝛē incōcuſſa lenitate ſeruauit dicēs. Quid mihi ⁊ vobis filij
2.Re.19. ſaruie. Dimittite eū vt maledicat. Dn̄s.n.ꝑcepit ei vt maledi/
ceret Dauid. Et qs ē q audeat diceꝛ q̄re ſic fecerit. Ecce filius
me⁹ egreſſus ē de vtero meo q̄rit aiāꝫ meā: q̄to magis nūc
fili⁹ gemini. Dimittite eū vt maledicat iuxta ꝑceptū dn̄i: ſi foꝛ
te reſpiciat dominus afflictionem meā: ⁊ reddat mihi bonum
pꝛo maledictione hac hodierna.

¶ De ira aduerſus noſmetipſos ſuſcipēda. Cap.viij.

Ubemur itaqꝫ iraſci ſalubꝛiter: ſꝫ nobiſmetipſis ac ſug
I geſtionibus accedētibus pꝛauis: ⁊ nō peccare ad effe/
ctū.ſ.eas noxiū pducētes. Deniqꝫ hūc eūdem ſenſum

euidẽtius explanat v̄ſiculus ſequẽs. Que dicitis i cordibus veſtris/i cubilibus veſtris cõpũgimini.i.q̄cũq; i cordibus veſtris ingruẽtibus repẽtinis ac lubricis inſtigatiõibus cogitatis:cõſilii moderatiõe oẽm ſtrepitũ ꝛ pturbationẽ furoris amouẽtes: velut i cubili q̄etis poſiti:cõpũctiõe ſaluberrima emẽdate atq; corrigite. Deniq; btus aplꝰ vſus huius verſiculi teſtimonio: cũ dixiſſet. Jraſcimini ꝛ nolite peccare:ſubiũxit. Sol nõ occidat ſup iracũdiã veſtrã/neq; detis locũ diabolo. Si noxiuz eſt ſup iracũdiã noſtrã occidere ſolẽ iuſticie ꝛ irati cõfeſtim locuz diabolo damus i corde nr̃o:quõ ſuperius p̄cipit vt iraſcamur dicẽs. Jraſcimini ꝛ nolite peccare. Nõne euidẽter hoc dicit: iraſcimini vitijs ꝛ furori veſtro/ne cõhibentibus vobis ſol iuſticie xp̄s incipiat ꝑpter iracũdiã veſtrã mẽtibus obſcuratis occidere:ꝛ diſcedẽte illo locũ diabolo in veſtris cordibus p̄beatis. Ut ſupra. Eph.4.

¶ De q° ſole dicat vt nõ occidat ſup iracũdiã vr̃az. Ca.ix.

E quo ſole p ꝓphetã deus euidentius cõmemorat ita dicens. Timẽtibus aũt nomen meũ orief ſol iuſticie:ꝛ ſanitas in pẽnis eius. Qui rurſus peccatoribus ꝛ pſeudo ꝓphetis illiſq; qui iraſcũtur/occidere dr̃ i medio die:dicẽte ꝓpheta. Occidet eis ſol i meridie. Uel certe ẜm tropicũ ſenſuz: mẽs.i.nous ſiue rõ q̄ ꝓ eo q̄ oẽs cordis cogitatiões diſcretio neſq; pluſtret/ſol merito nũcupaf/ire vitio nõ extinguatur: ne eadẽ occidẽte/pturbationũ tenebre cũ auctore ſuo diabolo vniuerſum nr̃i cordis occupẽt ſenſuz:ꝛ tenebris ire poſſeſſi/velut in nocte ceca/q̄d nos oporteat agere ignoremus. Tali ſenſu hunc apũ locũ inſtitutis ſeniorꝫ traditũ nobis:q: neceſſe fuit queadmodũ de ira ſentirẽt dicere:licet longiore ſermone ꝓtulimus q̄ eã nec ad momẽtũ q̄dẽ cor noſtrũ penetrare pmittũt/illud euãgelij omnimodis obſeruãtes. Qui iraſcitur fratri ſuo reus erit iudicio. Ceterũ ſi vſq; ad occaſum ſolis licitũ ſit iraſci / aũ furoris ſatietatẽ ꝛ vltricis ire cõmotionẽ/ poterũt noxie pturbationes explere q̄ iſte ſol ad locum ſui vergat occaſus. Malac.4. Amos.8. νους.

¶ De his quorũ iracũdie ne occaſus quidem ſolis iſtius modum ponit. Capitulum.

Uid vero dicã de his q̄ q̄dã dicere ſine mea cõfuſione nõ poſſuz:quorꝫ iplacabilitati nec hic quidẽ ſol occidẽs terminũ ponit:ſ; p dies eã plurimos ꝓtelantes: atq; aduerſus eos i quos cõmoti fuerint rãcorẽ ai reſeruãtes: negãt q̄dẽ ſe verbis iraſci/ſ; re ipſa ꝛ ope indignari grauiſſi/

me cõprobanſ. Nã neq3 eos cõgruo ſermõe cõpellãt:nec affa/bilitate eis ſolita colloquũtur:⁊ in eo ſe minime delinquere pu tãt:quod vindictã ſue cõmotiõis nõ experit: quã tñ q: pferre palã ⁊ exercere aut nõ audẽt aut certe nõ poſſunt:in ſuã pernitiem virus iracũdie retorquẽtes:cõcoquũt eã in corde taciti: ac ſilẽtes in ſemetipſis ↄſumũt:amaritudinem triſticie nõ virtute animi protinus expellẽtes/ſed digerẽtes pceſſu dierũ: ⁊ vtcũq3 pro tempore mitigantes.

¶ Quod hic finis triſticie vel ire ſit: vt hoc qđ preualet vnuſquiſq3 perficiat. Capitulum.xj.

Quaſi vo nõ hic finis vnicuiq3 videtur ſit: ⁊ abũde qs furori ppzio vel triſticie ſatiſfecerit:ſi id qđ pualet ira iſtigãte cõpleuerit:qđ hi quoq3 facere noſcũt: q mot⁹ ſuos nõ appetitu placiditatis:ſ3 iopia cohibẽt vltiõis:nihil.n. īferre ãplius his qbus irati ſunt:pñt:niſi vt cu3 eis affabilitate ſolita minime colloquãtur:aut qſi i effectu opis ſolũmõ ſit iracũdia moderãda:⁊ nõ potius ab arcanis nri pectoris eruẽda ne tenebris illi⁹ obſcurati:nec ↄſilij ſalubris nec ſciẽtie lumẽ ad mittere:ſ3 ne tẽplũ ſpũſſci habitãte i nobis ſpũ iracũdie neqq3 valeam⁹ eriſter. Cohibit⁹.n.i corde furor:aſtãtes qdẽ hoies nõ offendit:ſ3 eũ ſpũſſcti ſplẽdidiſſimũ iubar acſi plat⁹ excludit.

¶ Qđ ne momentaneã qdẽ irã liceat retẽtari. Cap.xij.

Ut queadmodũ vel ad momẽtũ vult eã dñs retẽtari: q nec ſacrificia qdẽ ſpiritalia orõnũ noſtrarũ pmittit offerri:ſi vel aliũ contra nos aliquid rancoris habere

Mat.5. cognoſcimus:dicẽs. Si ergo offers munus tuũ ad altare:⁊ ibi recordatus fueris q frater tuus habet aliquid aduerſum te: re linq ibi munus tuum ad altare:⁊ vade prius recõciliari fratri tuo:⁊ ſic veniẽs offer munus tuum. Quõ ergo nõ dico vſq3 in dies plures: ſed vel vſq3 ad occaſum ſolis iſtius pmittimur ↄ fratrẽ retiner triſticiã:qui ne illo quidẽ aliqd habẽte aduerſu3 nos:orones nras deo offerre cõcedimur qbus pcipir ab apl'o.

1. Theſ.5. Sine intermiſſione orate. Et. In oi loco leuãtes puras manus

1. Thim.2 ſine ira ⁊ diſceptatiõe. Supeſt igit vt aut nũqq3 oremus huiu/ſcemodi virus retinẽtes i cordibus nris:⁊ aplico huic precepto ſiue euãgelico quo indeſinenter ⁊ vbiq3 iubemur orare ſimus obnoxij:aut ſi noſmetipſos circũuenientes prec̃e fundere cõtra eius interdictũ pſumimus:nõ orationẽ domino: ſed rebelliõis ſpiritu contumaciam nos eidem nouerimus offerre.

¶ De reconciliatione fraterna. Capitulum.xiij.

I qz plerūqz ſeu leſos fratres ꝛ cōtriſtatos cōtenim⁹:
e vel certe nō vitio nr̄o dicētes eos offenſos deſpicimus
Aiarū medicus ꝛ occultoꝝ ꝯſcius:occaſiōes iracūdie
volēs radicitus a cordib⁹ nr̄is euellere: nō ſolū ſi leſi fuerimus
iubet nos remittere ꝛ recōciliari fr̄ibus nr̄is: nullāqz aduerſus
eos iniurie ſeu leſiōis memoriā retineꝛ: ſꝫ etiā ſi illos aduerſuꝫ
nos ſeu iuſte ſeu iniuſte hr̄e aliqd nouerim⁹. Simil'r pcipit vt mu
nus nr̄m relinquētes.i.cōpeſcētes orones nr̄as ad eoꝝ prius ſa
tiſfactionē tēdere feſtinemus:ꝛ ita fr̄is curatiōe pmiſſa orōnū
nr̄aꝝ mūera illibata deferre. Nō.n.ita nr̄is obſeqʒs cōis oium
dn̄s delectaꝛ: vt qđ i vno acqrit pdat i altero dn̄ante triſticia.
In cuiuſlibet nāqz diſpēdio vnū patiꝛ detrimentū:q codē mō
oium famuloꝝ ſuoꝝ ſalutē deſiderat ꝛ expectat. Et idcirco eq̄
hn̄te aduerſuꝫ nos fratre:inefficax erit oro nr̄a acſi nos aduer
ſuꝫ eū tumēti ſpū idignatiōis amaritudinē reſeruemus.

¶ Quod vetus quoqz lex irā nō tantū de effectu ſeu etiā de cogitatione cōuellat. Cap.xiiij.

Ed qd diuti⁹ pceptis euāgelicis atqz aplicis imōamur
ſ cū ēt vetus lex q̄ aliqd hr̄e remiſſiōis vr̄:hec eadē pca/ Leuit.19.
uēat:dicēs.Ne oderis fratrē tuū i corde tuo. Et iterū. Ibidem.
Nō eris memor iniurie ciuiū tuoꝝ. Et rurſū. Itinera eoꝝ q me
moriā retinēt malefacti i mortē. Uides ꝛ ibi nequiciā nō i ope
tm̄ ſꝫ ēt i arcanis cogitatiōibus reſecari:cū de corde odiū ꝛ in
iurie nō ſolū retributio:ſꝫ ēt ipa mēoria radicit⁹ iubeaꝛ euelli.

¶ De ſuperflua ſeceſſione eoꝝ qui ab inemēdatis moribus non recedunt. Cap.xv.

i Nterdū ſupbia vel ipatiētia ſupati:cū ipditos mores
nr̄os atqz iordinatos volum⁹emēdare:ſolitudinē nos
dſideraꝛ cōqrimur:tāq̄ ibi nullis nos ꝓcitātibus illico virtutē
patie reptui:excuſātes negligētiā nr̄aꝫ.cāſqz ꝯmotōis nō nr̄a
dicētes ipatiētia ſꝫ fratrū vitio gnāri. Dūqz i alios erroris nr̄i
ptim⁹ cās nūq̄ ad patie ac pfectōis calcē valebimus puenir.

¶ Qđ trāquillitas cordis nr̄i nō in alterius arbitrio:ſed in noſtra debeat dicione conſiſtere. Cap.xvj.

Umma igiꝛ emēdatiōis ac trāquillitatis nr̄e nō eſt i
ſ alteri⁹ arbitrio collocāda qđ neq̄q̄ nr̄e ſubiacet ptā/
ti:ſꝫ i nr̄a poti⁹ diciōe cōſiſtit. Itaqz vt nō iraſcamur
nō debet ex alterius perfectiōe: ſed ex noſtra virtute deſcēdere:

q̄ non aliena patientia/ ſ; propria longanimitate cōquiritur.

¶ Quo ſtudio heremum debeamus expetere: ⁊ qualium ibi ſit profectus. Capitulum.

P Oꝛro heremū pfectos omniq; vitio curatos o; expete re ⁊ excoctis ad purū in cōgregatiōe fratrū vitijs / nō puſillanimitatis pfugio/ ſ; diuine ɔtēplatiōis obtētu: ⁊ deſiderio ituitus ſublimioꝛis itrare/ q nō niſi in ſolitudine a pfectis ſolūmō poterit appꝛehēdi. Quecūq;.n. vitia incurata i heremū detulerimus/ opta i nobis ⁊ nō abolita ſentienf. Solitudo nāq; ſicut nouit emēdatis moꝛibus ɔtēplatiōnē puriſſimā reſerare/ ⁊ intuitu ſinceriſſimo ſpiritaliū ſacramētoꝝ ſcia; reuelare ita eoꝝ qui minus emēdati ſunt/ vitia nō ſolū ſuare. verū etiā exaggerare ɔſueuit. Tādiuq; ſibi patiēs ge videf ⁊ humilis donec nullius hominū cōmiſceaf ɔſoꝛtio/ ad natura; priſtinā mox reuerſurus cū interpellauerit cuiuſlibet cōmotōis occaſio. emergūt qppe ex eo ɔfeſti; vitia q̄ latebāt/ ⁊ velut eq̄ ifrenes certati; e ſuis repagulis ocio lōgioꝛe nutriti/ acrius ad pniciē aurige ppꝛij ferociuſq; pꝛōpūt. Magis.n. exercitio vſu q; hūano ceſſante eferātur i nobis vitia/ niſi fuerint ante purgata. Ipſamq; vmbꝛam patiētie quam poſſidere imaginarie permixti fratribus ſaltem pꝛo eoꝝ reuerētia ⁊ nota publica videbamur/ deſidia ſecuritatis amittimus.

¶ Qua cōparatiōe eſtimādi ſint qui tūc tantū patiētes ſunt cū a nemine ɔuocātur. Cap. xviij.

Q Uaſi ẜo vniuerſa virulēta ſerpētiū genera vel feraꝝ cū i ſolitudine ſuiſq; cubilibꝰ imoꝛātur nō noxia pſeuerēt/ nec tū ex eo ɔnūciari pōt innoxia q: nulli nocēāt. Hoc.n. eis nō affectus bonitat; ſ; neceſſitas ſolitudinis confert. Que cū ledēdi nacta fuerint copiā/ i ſemetīpis recōditū virus ⁊ aie feritatē ɔtinuo egerūt atq; demōſtrāt. Iōq; pfectionem q̄rētibꝰ nō ſufficit ꝯ hoie; nō iraſci. Meminimus.n. i ſolitudine cōmoꝛātibꝰ nobis ꝯ calamū/ cū aut groſſitudo eius aut exilitas diſpliceret/ ꝯ vē ſcalpellū cum icidēda hebeti acie ſegniter exeecaret/ ɔtraq; ſilicē ſi foꝛte ex ea feſtinātibꝰ nobis ad lectionē tardius ſcintilla ignis emicuit/ ita idignatiōis irrepſiſſe motū/ vt nō aīs pturbationē mētis q̄ vel ꝯ iſenſibiles materias: vel certe aduerſus diabolū maledictiōe pꝛolata/ digerere atq; euapoꝛare poſſemus. Quāobꝛē ad pfectionis dūtaxat rōe; nō ſat; pderit abeē hoies i quos ira moueamur/ cū ſi patia prius

inter fratres nõ fuerit acqſita:ẽt erga res mutas ſpẽſqꝫ minu/
tas exerceri ſiĉr iracũdie poſſit affectus:q reſidẽs in corde nr̃o:
nec iugẽ nos poſſidere trãqllitatis ſtatũ nec reſiduis vitijs ca/
rere ꝑmittet:niſi forte i eo putemus cõmotionibus nr̃is lucrum
aliqđ vel remediũ cõpari ꝙ maledictionibus vel iracũdie nr̃e
minime res inaiate muteqꝫ rñdeãt:⁊ intẽperãtiã cordis noſtri
ad maiorẽ nequaq̃ꝫ ꝓuocẽt exardeſcere furoris inſaniã.

¶ De amputãda ira ſm euãgelium. Cap.xix.

Uapropter ſi illã ſũmã diuini ꝑmij cupimus adipiſci:
q de quo dr̃. Beati mũdo corde:qm̃ ipi deũ videbũt:nõ *Mat.5.*
ſolũ e nr̃is actibus hec amputãda ẽ:ſꝫ ẽt ð iternis aie
radicitus extirpanda. Nõ.n.valde ꝓderit iracũdie cohibitus
furor i ỽbo nec i effectu ꝓlatus: ſi illũ arcanis pectoris nr̃i de⁹
quẽ ſecreta nõ latent cordiũ ineſſe ꝓſpexerit. Radices.n.vitiorꝫ
potius excidi ꝑcipit euãgelicus ſermo q̃ꝫ fructus: q̃ ꝓculdubio
euulſis fomitib⁹ nequaq̃ꝫ vlterius pullulabũt:atqꝫ ita mẽs po
terit iugiter i oĩ patiẽtia ⁊ ſcĩitate durare:cũ hec nõ de ſupficie
opatiõis ⁊ actuũ:ſꝫ de cogitationũ fuerint euulſa penetralib⁹.
Et iõ ne homicidiũ ꝑpetreť:ira odiũqꝫ ſuccidiť:ſine qb⁹homi *Mat.5.*
cidij crimẽ nullo mõ valebit admitti. Qui iraſciť.n.fratri ſuo
reus erit iudicio:⁊ q odit fratrẽ ſuũ homicida ẽ: i eo.ſ.ꝙ eum
corde cupiat iterire:cuius cruorẽ propria manu vel telo apud
hoĩes minime fudiſſe cognoſciť. Affectu ire homicida ꝓnũcia
tur a dño:q nõ ſoluꝫ ꝑ opatiõis effectu:ſꝫ etiã ꝑ volũtatis ac
voti deſiderio vnicuiqꝫ aut ꝑmiũ reddit aut penam: ſm illud
quod ipe loquitur per prophetã. Ego aũt opera eorꝫ ⁊ cogita *Eſa.66.*
tiones eorꝫ venio vt cõgregeꝫ cũ omnibus gentibus ⁊ linguis. *Ro.2.*
Et apoſtolus. Inter ſe inuicẽ cogitationibus accuſantibus aut
etiã defendẽtibus in die qua iudicabit deus occulta hominũ.

¶ In eo qđ in euãgelio ſcriptũ eſt. Qui iraſciť fratri ſuo
vtꝝ recipiẽdũ ſit qđ adiectũ eſt ſine cã. Cap.xx.

Clendũ tñ in eo qđ in quibuſdã exẽplaribus inueniť.
ſ Qui iraſciť fratri ſuo ſine cã:reus erit iudicio.ſupfluũ
eſſe ſine cã ⁊ adiectũ eẽ ab his q amputãdã irã ꝑ iu/
ſtis cauſis minime putauerunt:cũ vtiqꝫ nullus qualibet abſqꝫ
rõne cõmotus : ſine cã dicat ſe iraſci. Quãobrẽ apparet ab eis
adiectũ q ꝓpoſitũ nõ itellexerũt ſcripture volentis fomitẽ ira/
cũdie oĩmodis ãputare:nullãqꝫ indignatiõis occaſionẽ peni/
tus reſeruare:ne dũ iubemur iraſci cum cã:etiã ſine cã iraſcẽdi

nobis itromittat occaſio. Finis.n.patiētie nō i iraſcēdo ipſe: ſʒ penitus nō iraſcēdo cōſiſtit. Licet a qbuſdā hoc ipm qd dr ſine cā: ita iterptari ſciā: q.ſ. ſine cā iraſcat is cui expetēt vltio nē irato nō liceat. Melius tñ eſt ita tenere: vt ⁊ nouella exemplaria multa ⁊ antiqua omnia inueniūtur eſſe pſcripta.

¶ Remedia quibus iram de cordibus noſtris eradicare poſſimus. Capitulum. xxj.

Vapp athletā xpi legitime decertātē/iracūdie motus radicitus opʒ euellere. Cuius morbi hec erit medicina pfecta: vt pmitus credam⁹ nullo mō ſiue iuſtis ſiue iniuſtis ex cauſis licere nobis iraſci/ſcientes nos diſcretiōis lumē: rectiqʒ ɔſiliȷ firmitatē: ipaʒ quoqʒ honeſtatē: ⁊ iuſticie moderamina ɔtin⁹ amiſſuros/ſi pncipale cordis nři lumen eius fuerit tenebris obſcuratū. Tū deinde puritatē mētis nře mox ꝑturbādā/tēplūqʒ eā ſcīſpūs effici oio non poſſe/iracūdie in nobis ſpū cōmorāte. Poſtremo vt cogitemus nequaqʒ licere nobis orare/nec iratos fundere pces ad deū. Et p oibus icertū ſtatū cōditiōis humane p oculis hñtes/quotidie nos credamus e corpe migraturos/nihilqʒ nobis ɔtinētia caſtitatis/nihil abrenūciatiōe oiuʒ facultatū/nihil diuitiaꝝ ɔtēptū/nihil ieiunioꝝ vigiliarūqʒ laboribus cōferendū/quibus ꝓpter iracūdiā ſolaʒ ⁊ odiū ab vniuerſitatis iudice ſupplicia pmittūtur eterna.

¶ Explicit de ſpiritu ire liber octauus.

¶ Incipit ānotatio capituloꝝ libri noni de ſpū triſticie.

Cap. j. Prohemiale.

ij Qua cautione morbus triſtitie ſit curandus.

iij Quā ɔparationē hēat aia q̄ triſtitie morſib⁹ deuorat.

iiij Unde vel quibus modis triſticia gignatur.

v Qd nō alioꝝ ſʒ nřo vitio cōmotiōes excitētur i nobis.

vj Quod nullus repētino lapſu corruat: ſed paulatim per longā incuriam recidens pereat.

vij Qd nō ſint fratrū deſerenda conſortia vt perfectio conquiratur/ſed patientia iugiter excolenda.

viij Quod ſi mores noſtros emēdatos habuerimus/poſſit nobis cum omnibus conuenire.

ix De alio genere triſtitie qd dſperationē ſalutis ipoztat.

x In quo tantūmodo ſit nobis triſtitia vtilis.

xj Quēadmodū diſcernatur que ſit vtilis ac ſm deuʒ triſtitia ⁊ que diabolica atqʒ mortifera.

xij Qḋ abſq3 illa ſalutari triſtitia que tribus modis generatur omnis triſtitia tāq̄ noxia repellenda ſit.

xiij Remedia qb⁹ triſtitiā de cordib⁹ nr̄is extermiare poſſi/mus.

℄ Explicit ānotatio capitulorꝫ.

℄ Incipit liber nonus de ſpiritu triſtitie.

℄ Prohemiale. Capitulum.j.

QUINTO nobis certamine edacis triſtitie ſtimuli retūdendi ſunt. Que ſi paſſim ꝑ ſingulos incurſus ⁊ incertos ac varios caſus obtinēdi animū noſtrū habuerit facultatē/ab oi nos per momēta ſingula ſepat diuine cōtemplationis intuitu/ipamq3 mentē ab vniuer ſo puritatis ſtatu deiectā/funditus labefactat ac deprimit. Nō orones eā explere cū ſolita cordis alacritate pmittit:nō ſacrarꝫ lectionū ſinit remedijs incubare tranquillū quoq3 ac mitē fra/tribus eſſe nō patitur/⁊ ad cūcta optionū vel religiōis officia impatientem ⁊ aſperū reddit/oiq3 pdito ſalubri cōſilio ⁊ cordis coſtantia perturbata/velut amentem facit ⁊ ebriū ſenſum: frangitq3 ⁊ obruit deſperatione penali.

℄ Qua cautione morbus triſticie ſit curandus. Cap.ij.

Quāobrē nō minore ꝓſpectu ſi ſpiritalis agonis certamina legitime cupimus deſudare/ hic quoq3 nobis curandus eſt morbus. Sicut.n.tinea veſtimēto ⁊ vermis ligno/ita triſtitia viri nocet cordi. Satis euidenter ac pro Pro.25. prie vim noxij huius ac pernitioſi vitij ſpūs diuinus expſſit.

℄ Quam comparationē habeat anima q̄ triſtitie mor/ſibus deuoratur. Capitulum.iij.

Eſtimētū nāq3 tinearꝫ eſu attactū/nulli⁹ pcij vel boneſti vſus poterit vlteri⁹ hr̄e cōmerciū. Itidēq3 lignū ver mib⁹ exeratū nō iā ad ornatū vel mediocris edificij ſ3 ad ꝯbuſtionē ignis merebit ꝯputari. Ita igit ⁊ aia q̄ edaciſ/ſimis triſtitie morſib⁹ ꝯuorat:inutilis erit vel veſtimēto illi pō/tificali/qḋ vnguētū ſpūſcti ꝯ celo ꝯſcēdēs/prius i barbā aarō: deinde in orā ſuā ſolere ſuſcipe ſcti Dauid vaticinio phibet:ſ3 illud. Sicut vnguētū i capite/qḋ deſcēdit i barbā Aarō/qḋ de Pſ.132. ſcēdit in orā veſtimēti ei⁹. S3 nec ad ſtructurā tēpli illi⁹ ſpiri/talis atq3 ornatū poterit ptinere: cuius Paulus archbitectus ſa/piēs poſuit fundamēta/dicēs. Uos eſtis templū dei:⁊ ſpūs dei i.Cor.3. habitat i vobis. Cuius q̄lia ſint ligna/ſponſa deſcribit i cātico cāticorꝫ. Trabes iquiēs nr̄e cupſſus/tigna domorꝫ nrārꝫ cedri. Can.1.

Et idcirco huiuſcemodi ad templū dei lignoꝝ genera delegū/tur:que ſunt ⁊ bone fragrātie ⁊ imputribilia:queq; nec corru/ptele vetuſtatis:nec eſui vermium valeant ſubiacere.

¶Unde vel qbus modis triſtitia gignaſ. Cap.iiij.

Nonnūq; tñ ire pcedētis vitio ſubſequi ſeu cōcupiſcētie lucri ve cuiuſdā minus idepti generari ſolet:cū ſe harū rerū quadā ſpe mēte cōcepta quis viderit excidiſſe. Jnterdū vero etiā nullis exiſtētibus cauſis quibus ad hāc labem corruere pvocemur:inimici ſubtilis inſtinctu:tāto repente merore deprimimur:vt ne charoꝝ quidē ac neceſſarioꝝ noſtroꝝ aduētū ſolita ſuſcipe affabilitate poſſimus ⁊ quicqd ab eis cō petēti fuerit cōfabulatione platū:importunū nobis ac ſupfluū iudiceſ:nullaq; a nobis reddaſ eis grata reſpōſio: vniuerſos cordis noſtri receſſus felle amaritudinis occupante.

¶Quod non alioꝝ ſed noſtro vitio commotiones excitentur in nobis. Cap.v.

Unde manifeſtiſſime cōprobaſ nō ſemper nobis alioꝝ vitio cōmotionū ſtimulos excitari: ſed potius noſtro q recōditas i nobiſmetipſis habemus offenſionū cauſas ac ſeminaria vitioꝝ:que cū mentem noſtrā temptationum imber alluerit:in germina cōfeſtim fructuſq; prorumpunt.

¶Quod nullus repentino lapſu corruat: ſed paulatim p longā incuriā recidēs pereat. Cap.vj.

Unq;.n.qs alterius vitio laceſſitus peccare cōpelliſ ſi repoſitā materiē delictoꝝ i ſuo corde nō habeat. Nec tūc ſubito quiſpiā deceptus eſſe credendus eſt:cū cōſpecta mulieris forma in baratrum ꝯcupiſcentie turpis inciderit: ſed potius occultos ac latentes medulitus morbos occaſione viſus in ſuperficiem tunc fuiſſe productos.

¶Qđ nō ſint fratrū deſerēda ꝯſortia vt pfectio cōgraſ: ſed patiētia iugiter excolenda. Cap.vij.

Deoq; creator oiuʒ deus opificij ſui curationē p oib⁹ noſcēs:⁊ q: nō in alijs ſed in nobiſmetipſis offenſionū radices cauſaſq; ꝯſiſterēt:nō deſerēda pcepit fratrū cōſortia: nec vitari eos quos leſos a nobis vel a qbus nos arbitramur offēſos:ſʒ deliniri iubet:ſciēs pfectionē cordis nō tam ſeparatiōe hominū q̄ʒ patiētie virtute cōquiri. Que firme poſſeſſa:ſicut pōt nos etiā cū his qui oderūt pacē pacificos ꝯſeruare:ita ſi parata nō fuerit ab his quoq; q pfecti ac meliores nō

bis ſunt facit iugiter diſſidere. Occaſiones.n.cōmotionum ob quas eos quibus iungimur deſerere feſtinamus in cōuerſatiōe humana deeſſe nō poterūt:ꝛ idcirco triſticie cauſas ob quas a prioribus ſeparamur:nō euadimus ſed mutamus.

¶ Quod ſi mores noſtros emēdatos habuerimus:poſſū nobis cum omnibus conuenire. Cap.viii.

Procurandū itaqꝫ nobis ē vt nr̄a potius emēdare vitia:ꝛ mores corrigerē feſtinemus. Que pculdubio ſi fuerint emēdata:nō dicā cū hominib⁹ ſꝫ ēt cū feris ꝛ beſtiis facillime nobis ꝯueniet:ſꝫ illud qḋ i libro bt̄i Job dr̄. Beſtie.n.terre pacate erūt tibi. Extrinſecus qppe venientia nō verebimur offēdicula:nec vlla poterūt ſcādala nobis ꝺforis iſerri: ſi in nobiſmetipſis itus radices eoꝝ recepte iſerteqꝫ nō fuerint. Pax.n.multa diligētib⁹ nomē tuū dn̄e:ꝛ nō ē illis ſcandalū. Job.5. Ps̄.118.

¶ De alio genere triſticie quod deſperationem ſalutis importat. Cap.ix.

Eſt etiā aliud deteſtabilius triſticie genus:qḋ nō correptionē vite nec emēdationē vitioꝝ:ſꝫ pnicioſiſſimā deſperationē anime inijcit delinquēti. Qḋ nec Cain fecit poſt fratricidiū peniteꝛ:nec iudā poſt traditionē ad ſatiſfactionis remedia feſtinaꝛ:ſꝫ ad ſuſpēdiū laqi ſua deſpatiōe ptraxit.

¶ In quo tantūmodo ſit nobis triſticia vtilis. Cap.x.

Deoqꝫ vtilis nobis vna re tm̄ triſticia iudicāda ē: cū hāc vel penitudine delictoꝝ/vel ꝺſiderio pfectiōis ac cēſi/vel future btitudinis ꝯtēplatiōe cōcipimus. De q̄ ꝛ beatus apoſtolus. Que ſꝫ deū eſt inqt triſticia penitentiā ad ſalutē ſtabilē operaꝛ:ſeculi aūt triſticia mortem operatur. 2.Cor.7.

¶ Quēadmodū diſcernaꝛ q̄ ſit vtilis ac ſm deum triſtitia:ꝛ que diabolica atqꝫ mortifera. Cap.xi.

Ed illa triſtitia q̄ penitētiā ad ſalutē ſtabilē operaꝛ: obediēs eſt:affabilis:humilis:manſueta:ſuauis ac patiēs:vtpote ex dei charitate deſcēdens: ꝛ ad oēꝫ dolorē corporis ac ſpiritus ꝯtritionē:iſatigabiliter ſemetipſaꝫ deſiderio pfectiōis extendēs:ꝛ quodāmō leta ac ſpe pfectus ſui vegetata:cūctā affabilitatis ꝛ lōganimitatis retinet ſuauitateꝫ: habēs i ſemetipa oēs fructus ſpūſſancti quos enumerat idem aplo. Fructus aūt ſpūs eſt charitas:gaudiū:pax:lōganimitas bonitas:benignitas:fidēs:māſuetudo:ꝯtinētia. Hec vo aſperrima:impatiēs:dura: plena rācore ꝛ merore iſructuoſo ac de Gal.5.

ſperatione penali:cũ quẽ cõplexa fuerit: ab idũſtria ac ſaluta-ri dolore frangẽs ac reuocãs:vtpote irrationabilis ⁊ interci-piens nõ ſolũ orationis efficaciã:verũ etiã vniuerſos quos pre diximus fructus ſpiritales euacuat:quos nouit illa cõferre.

¶ Qd̃ abſq; illa ſalutari triſticia q̃ tribus modis generaᵣ: ois triſticia tanq̃ noxia repellenda ſit. Cap.xij.

q Uapropter abſq; illa que vel ꝑ ſalutari penitẽtia vel ꝑ ſtudio perfectionis vel pro deſiderio ſuſcipitur futurorũ:omnis triſticia tanq̃ ſeculi ⁊ que mortẽ inferat: equaliter repellenda eſt:ac ſicut fornicationis ſpũs vel philargyrie vel ire de noſtris cordibus penitus extrudenda.

¶ Remedia quibus triſticiã de cordibus noſtris extermi nare poſſimus. Capitulum.xiij.

b Anc ergo perniciofiſſimã paſſionẽ ita de nobis expel lere poterimus:vt mentẽ noſtrã ſpiritali meditatione iugiter occupatã:futura ſpe ⁊ cõtẽplatione repromiſſe beatitudinis erigamus. Hoc.n.mõ vniuerſa triſticiaꝝ genera ſiue que ex precedẽti ira deſcendũt:ſiue que amiſſione lucri:vel detrimẽti illatione nobis adueniunt:ſiue de irrogata generan tur iniuria:ſiue que de irrationabili mentis cõfuſione ꝓcedũt: ſeu que letalẽ deſperationẽ nobis inducũt:valebimus ſuperare: cũ eternaꝝ rerũ ac futuraꝝ intuitu ſemper leti atq; imobiles ꝑdurãtes:nec caſibus deiecti pſentibus nec proſperis fuerimus elati:vtraq; velut caduca ⁊ mox trãſeuntia cõtẽplãtes.

¶ Explicit de ſpiritu triſticie liber nonus.

¶ Incipit annotatio capĩoꝝ libri.x.de ſpiritu acidie.

Cap.j. Prohemiale.

ij Expoſitio acidie/vel quẽadmodũ ſerpat in corde mo-nachi:queve inferat menti diſpendia.

iij Quibus generibus monachũ ſuperet acidia.

iiij Qd̃ acidia excecet mentẽ ab omni cõtẽplatiõe virtutũ.

v Quod duplex acidia ſit in pugna.

vj Hi qui ab acidia ceperint vinci quatinus collabantur.

vij Teſtimonia apoſtoli contra ſpiritum acidie.

viij Quod neceſſe ſit inquietum eſſe eum qui opere manuũ ſuarum non vult eſſe contentus.

ix Quod nõ ſolum apoſtolus ſed etiam hi qui cũ illo erãt manibus ſuis operati ſunt.

x Quod ob hoc manibus ſuis apoſtolus operatus ſit:vt

nobis operandi preberet exemplum.
xj Quod non ſolum exemplo ſed etiaꝫ verbis predicans monuerit operari.
xij De eodem.
xiij De eo ꝙ dicit. Audiuimus enim inter vos quoſdam ambulare inquiete.
xiiij Quod multa vicia amputet operatio.
xv De humanitate ēt ocioſis ⁊ negligētibus impertiēda.
xvj Quod non odij cauſa ſed dilectionis eos qui delinquūt corripere debeamus.
xvij Diuerſa teſtimonia quibus apoſtolus precipit operari debere/vel ipſe operatus fuiſſe monſtratur.
xviij Quod tantū operatus ſit apoſtolus: quātū nō ſibi ſoli ſed etiam his qui cum eo erat poſſet ſufficere.
xix Queadmodum intelligi debeat: Beatius eſt magis dare ꝙ̄ accipere.
xx De fratre deſidioſo q alios egredi de cenobio ſollicita
xxj Diuerſa teſtimonia de Salomōe ꝯtra acidiā. ꝓbat.
xxij Quod per egyptū fratres ita ſuis manibus operātur: vt nō ſolum proprijs neceſſitatibus ſatiſfaciant: ſed etiā his qui in carceribus ſunt ſubminiſtrent.
xxiij Quod ocij cauſa faciat in partibus occidētis non eſſe cenobia monachorum.
xxiiij De abbate Paulo qui ſingulis annis omne opus manuū ſuarum igne ſuppoſito concremauit.
xxv Uerba abbatiſ Moyſi q̄ dixerit mihi ꝺ remedio acidie

¶ Explicit ānotatio capitulorꝫ.

¶ Incipit liber decimus de ſpiritu acidie.

¶ Prohemiale. Capitulum.j.

SEXTUM nobis certamen eſt qđ greci alzidian vocant: quam nos tedium ſiue anxietatem cordis poſſumus nuncupare. Affinis hec triſticie eſt:⁊ vagis maxime ac ſolitarijs magis experta:⁊ in heremo cōmorātibus infeſtior hoſtis ac frequēs:maxime circa horā ſextam monachum inquietās: vt quedam febris ingruens tempore preſtituto:ardentiſſimos eſtus acceſſionum ſuarum: ſolitis ac ſtatutis horis anime inferens egrotanti. Deniq3 non nulli ſenum:hunc eſſe pronunciant meridianū demonem:qui in pſalmo nonageſimo nuncupatur.

¶ Expoſitio acidie/vel queadmodũ ſerpat in corde mo/
nachi:queve inferat menti diſpendia. Cap.ij.

q Ui cũ miſerabilẽ obſederit mẽtẽ:horrorẽ loci:faſtidiũ
celle:fratrũ quoqꝫ q cũ eo vel eminus cõmorãtur:tã̄qꝫ
negligentiũ ac minus ſpiritaliũ:aſpernationẽ gignit
atqꝫ ꝯtẽptũ. Ad oẽ quoqꝫ opus qđ itra ſepta ſui cubilis eſt fa
cit deſidẽ ⁊ inertẽ. Nõ cũ in cella reſidere:nec operã ſinit ipen/
dere lectioni:nihilqꝫ ſe proficere tãto tẽpore i eadẽ cõmorãtem
crebrius ingemiſcit/nec hře ſe fructũ aliquẽ ſpiritalẽ donec fue/
rit illius ꝯſortio copulatus cõqueritꝛ atqꝫ ſuſpirat:⁊ ab oi ſe do
let ſpiritali q̃ſtu inanẽ:in loco vacuũqꝫ ꝯſiſtere vtpote qui cuꝫ
poſſet:etiã alios regerꝛ ac prodeſſe plurimis/nullũ edificauerit:
nec quẽq̃ꝫ inſtitutione ſua doctrinaqꝫ lucratus ſit. Abſentia lõ
geqꝫ poſita magnificat monaſteria : loca etiã illa magis ad
profectũ vtilia ⁊ ſaluti cõgruẽtiora deſcribit/ꝯſortia quoqꝫ ibi
dẽ fratrũ ſuauia ⁊ plena ſpiritali ꝯuerſatiõe depingit. E cõtra
vniuerſa q̃ habẽtur i manibus aſpera/⁊ nõ ſolũ edificationem
nullã eſſe in fratribus q morãtur in loco/ſꝫ ne ipſum qdẽ victũ
corporis abqꝫ ingẽti labore cõquiri. Poſtremo nõ poſſe ſe ſal/
uari putat in eo loco durantẽ: niſi relicta cella cum qua ſibi ſi
adhuc i ea fuerit remoratus pereũdũ erit/exinde ſemetipſm q̃ꝫ
totius aſportauerit. Deinde laſſitudinẽ corporis cibiqꝫ eſuriẽ:
quinta ſextaqꝫ hora tantã ſuſcitat/ vt velut lõgo itinere grauiſ
ſimoqꝫ labore ꝯfectus ſibimet laſſuſqꝫ videatꝛ/ aut quaſi refe/
ctionẽ cibi biduano ieiunio triduano ve diſtulerit. Tum ꝓterea
huc illucqꝫ anxius circũſpectat ⁊ nec fratrẽ ſibi quẽpiã aduen
tare ſuſpirat:ſepiuſqꝫ egreditꝛ ⁊ ingreditꝛ cellã:ac ſolẽ velut ad
occaſum tardius ꝓperantẽ crebrius intuetꝛ. Et ita quadã irra
tionabili mẽtis ꝯfuſione velut tetra ſuppletꝛ caligine/oiqꝫ actu
ſpiritali redditꝛ ocioſus ac vacuus/vt nulla re alia tante oppu
gnationis remediũ:q̃ꝫ viſitatiõe fratris cuiuſpiã ſeu ſomni ſo/
lius ſolatio poſſe eſtimet inueniri. Deinde honeſtas idẽ mor/
bus ac neceſſarias ſuggerit ſalutationes fratribus exhibẽdas:
viſitatiõeſqꝫ ĩfirmoꝝ vel eminus vel longius poſitoꝝ. Quedaꝫ
etiã pia ac religioſa dictat officia illos vel illas debere parẽtes
inquiri:⁊ ad ſalutãdos eos crebrius ꝓperari/illã religioſaꝫ de
uotãqꝫ deo feminã:oi ꝓſertiꝫ parentũ ꝓſidio deſtitutã:magnũ
opus eẽ pietatis frequẽtius iuiſere:ac ſi qd ei ſit neceſſariũ q̃ a
proprijs parẽtibus negligitꝛ atqꝫ deſpicitꝛ ſctiſſimũ procurari:

magiſq; oportere in his operã pietatis impendi/q̃ infructuoſe ac ſine vllo profectu in cellula reſidere.

¶ Quibus generibus monachũ ſugget acidia. Cap.iij.

Situr itaq; iſelix aia talibus inimicoꝝ machinis ipe
a dita:donec acidie ſpũ velut ariete validiſſimo fatiga
ta:aut in ſomnũ diſcat cõſidere/aut excuſſa clauſtris cellule ſue ꝯſolationẽ impugnationis huius viſitatione fratris cõſueſcat acquirere/hoc quo vtit̃ ad pſens remedio/paulopoſt acrius infirmanda. Frequẽtius.n.ac durius aduerſarius attẽptabit/quẽ cõſerto ꝑlio ꝑbiturũ cominus ſibi terga cognoſcit: ſalutẽq; ſibi nõ de victoria nec de ꝯflictu ſʒ de fuga ſperare prouidet/donec paulatim protractus e cella actũ ſue ꝓfeſſionis incipiat obliuiſci/qui nõ eſt aliud q̃ intuitus ⁊ ꝯtẽplatio diuine illius ⁊ excellẽtis ſup oia puritatis/q̃ nõ alibi põt niſi in ſilẽtio ⁊ iugi celle pſeuerãtia ac meditatione cõquiri/ atq; ita militie ſue fugitiuus ac deſertor Chriſti miles effectus/ implicet ſe negotijs ſecularibus ei cui ſe probauit minime placiturus.

¶ Quod acidia excecet mentem ab omni contemplatione virtutum. Capitulum.iiij.

Uius egritudinis vniuerſa icõmoda vno ꝟſiculo bea
b tus Dauid eleganter expreſſit. Dormitauit inquiens Pſ.ia.
aia mea pre tedio/id eſt pre acidia. Proprie ſatis nõ corpus dixit ſed animã dormitaſſe. Uere.n.ab omni cõtẽplatione virtutũ ⁊ intuitu ſpiritaliũ ſenſuuʒ dormitat anima/que perturbationis huius telo fuerit ſauciata.

¶ Quod duplex acidia fit in pugna. Cap.v.

Taq; xpi verus athleta q agonẽ pfectiõis cupit legi
i time decertare/hũc quoq; morbũ de latebris aie ſue feſtinet extrahere/⁊ ita ꝯ hũc quoq; nequiſſimũ acidie ſpirtũ vtrobiq; contendat/vt neq; ſomni telo eliſus concidat: neq; de monaſterij clauſtris expulſus/q̃uis ſub pretexto coloris pij/fugitiuus abſcedat.

¶ Ubi q ab acidia cepit vinci q̃tinus collabat̃. Cap.vj.

Uẽcũq;.n.i q̃libet pte cepit ſupare/aut tã q̃ inertem ⁊
q deditiũ ſibi patief abſq; vllo ꝓfectu ſpũs i cellula cõmorari/aut excuſſuʒ exinde iſtabilẽ decetero reddet ac vagũ/⁊ ad oẽ opus deſidẽ/cellas fratrũ ac mõaſteria iugit̃ faciet circũire/nihilq; aliud ꝓcurat̃ q̃ vbi quove colore occaſione refectiõis future valeat pparat̃. Mens.n.ocioſi nihil aliud

cogitare nouit q̄ꝫ de eſcis ac vētre: donec iuēta q̄n̄qꝫ ſodalita/
te cuiuſq̄ꝫ viri vel femine eq̄li tēpoꝛe toꝛpētis:rebus eoꝝ ac ne/
ceſſitatibus inuoluaꝛ:⁊ ita paulatim reddaꝛ noxijs occupatio/
nibus irretitus:vt tāq̄ꝫ ſerpentinis ſpiris obſtrictus:nūq̄ꝫ dein/
ceps ad perfectionē pꝛofeſſiōis antique ſe valeat enodare.

¶ Teſtimonia apl̄i ꝯtra ſpiritū acidie. Cap.vij.

Unc moꝛbū q ḋ acidie ſpiritu naſcitur:bt̄us apl's vt ve
b rus ac ſpiritalis medicus / vel tūc iā ꝓſpiciēs ſerpe/vel
emerſurū inter monachos:ſcioſpū reuelāte,ꝓſpiciēs:ſa
lutarib⁹ p̄ceptoꝝ ſuoꝝ medicamētis p̄uenire feſtinat. Theſſalo
nicēſibus.n.ſcribēs: ⁊ ꝑ vt peritiſſimus gdā pfectuſq̄ꝫ medicus:ī
firmitatem ſuſceptoꝝ blāda leniſq̄ꝫ verbi curatione fomētans:
ac de charitate incipiēs eoſq̄ꝫ in ea parte collaudans:quouſq̄ꝫ
letale vulnus lenioꝛe remedio delinitū: depoſita tumoꝛe indi/
i.Theſ.4. gnatiōe facilius medicamina auſterioꝛa ſuſtineat.ita ait. De
charitate aūt fraternitatis nō neceſſe habemus ſcribere vobis.
Ipſi.n.a deo edocti eſtis:vt diligatis inuicē. Et.n.facitis illud
in oēs fratres i vniuerſa Macedonia. Pꝛemiſit laudis fomē/
ta lenia:fecit eoꝝ aures ad curā ſalutaris verbi placidas ⁊ pa
ratas. Rurſum infert. Rogamus aūt vos fratres:vt abūdetis
magis. Adhuc eos blāda ꝟboꝝ lenitate demulcet:ne foꝛte nec
dū aptos ad p̄ceptionē pfecte curationis inueniat. Quid eſt qḋ
rogas apl'e: aut i quo abūdēt magis.ſ.i charitate:de q̄ ſupe/
rius dixeras:de charitate aūt fraternitatꝭ nō neceſſe habemus
ſcribere vobis. Et gd neceſſe ē vt dicas eis. Rogamus aūt vos
vt abūdetis magis:q ſup hac re ne ſcribi gdē ſibi aligd idigēt
cū pſertiꝫ ⁊ inferas cām ob quā hoc ipo nō egeāt dicēs:ipi.n.
vos a deo edocti eſtis vt diligatis iuicē. Tertiū quoq̄ꝫ maius
adijcias:qḋ nō ſolū a deo edocti ſint:verū ēt cōpleāt ope q̄ do
cenꝛ. Etenīꝫ facitis illud inges nō i vno tm̄ vel duobus ſꝫ i oēs
ſr̄es:nec i vr̄os tm̄mō ciues vel notos: ſꝫ i vniuerſa Macedo/
nia. Dic igiꝛ tādē/gd ē qḋ tātope hoc p̄mittis. Itēꝝ iſert. Ro
gamus aūt vos ſr̄es/vt abūdetis magis. Et vix aliqn̄ i id qḋ
olim moliebaꝛ erūpit. Et opā detis/vt qeti ſitis. Dixit pꝛimā
cām:deide iſert ſecūdā. Et vt vr̄a negocia agatꝭ. Tertiā quoq̄ꝫ
Et opemini manib⁹ vr̄is ſicut p̄cepimus vobis. Quartā. Et vt
honeſte ambuletis ad eos qui foꝛis ſunt. Foꝛis ſunt .ſ. q ſeculo
viuūt. Quintā. Et nullius aliquid deſideretis. Ecce illa cuncta
tio quā tātis pꝛoferre pꝛohemijs differebat: quid in eius pecto

re parturiebat agnoſcitur. Et operã detis/vt quieti ſitis.i.in vẽ ſtris cellulis cõmorãtes/nec diuerſis rumoribus q ſolẽt ocioſo/ rũ votis vel fabulas gñari/inquieti effecti/alijs quoq3 inquie/ tudines inferatis. Et vt veſtra negocia agatis:nõ vr̃a curioſi tate actus mũdi velitis inquirere:ac diuerſoꝝ ꝯuerſationes ex plorãtes opa vr̃a nõ ad correctionẽ3 veſtrã ſeu virtutũ ſtudia ſed ad detractiones fratrum velitis impendere. Et operemini manibus veſtris ſicut precepimus vobis. Ut illa fierent q̃ mo/ nuerat ſuperius ne agerẽt.i.ne inquieti eſſent:⁊ aliena curarẽt negocia/vel inhoneſte ambularẽt ad eos q foris ſunt/vel alte/ rius aliquid deſiderarẽt/nũc intulit dicẽs. Et operemini manĩ bus veſtris ſicut precepimus vobis. Ut.n.illa fierent q̃ ſuperius reprehẽdit/ociũ cãm eſſe euidẽter expreſſit. Nullus.n.põt vel in quietus eſſe/vel aliena curare negocia/niſi qui operi manuum ſuaꝝ nõ acqeſcit iſiſtere. Quartũ quoq3 itulit morbũ q ex hoc ipo ocioñaſcit.i.vt ihoneſte nõ ambulẽt/dicẽs. Et vt honeſte ambuletis ad eos qui foris ſunt. Nũq3 põt nec apud eos qui/ dem q ſeculi hoies ſunt honeſte incedere/qui nequaq̃3 clauſtris celle ⁊ opi manuũ ſuaꝝ inherere cõtẽtus eſt/ſed neceſſe eſt eũ ĩ honeſtũ eſſe dũ neceſſaria victus reqrit/adulatiõi quoq3 opaꝫ dare: nouitates ẽt rumoꝝ ſectari/cauſaꝝ fabularũq3 occaſio/ nes cõquirere/ꝑ quas ſibimetipi aditũ paret ac facultateꝫ quas diuerſaꝝ domos valeat penetrare. Et nullius aliquid deſidere tis. Non poteſt non alienis donis ⁊ muneribus inhiare:q non delectaꝛ pio quietoq3 labore opis ſui/quotidiãi victus parare ſubſtãtiã. Uidetis tot cauſas tã graues ac turpes vnius vitij: id eſt ocioſitatis labe generari. Deniq3 hos ipſos quos in epła prima molli fouerat palpitatione verboꝝ/quaſi in ſcḋa ve/ lut qui nõ ꝓfeciſſent ad melioꝛa remedia/auſterioꝛibus qbuſ/ dã ⁊ cauſticis medicamẽtis ſanaꝛ aggrediꝛ/nullaq3 iã mitiũ verboꝝ fomẽta premittit/nõ vllã tenerã vocẽ ac blãdã/vt ibi. Rogamus aũt vos fratres/ſ3 Denũciamus vobis fratres in noie dñi nr̃i Jeſu xp̃i/vt ſubtrahatis vos ab oi fratre ãbulan/ te inoꝛdinate. Ibi rogat/hic denunciat. In illa blandiẽtis affe ctus/in hac obteſtãtis ſeueritas ⁊ minãtis. Denunciamus vo bis fratres. Quia prius rogantẽ contẽpſiſtis audire/ſaltẽ nũc denunciationibus obedite. Ipſamq3 denũciationem nõ nudo verbo/ſed cum obteſtatione nominis noſtri Jeſu chriſti terribĩ lem infert;ne forte ſimplicẽ velut humana voce prolatã rurſuꝫ ij. Theſ. 4.

cōtemnerent/nec magnopere ducerent obſeruandā. Statimq̄ʒ
vt peritiſſimus medicus/putribus mēbris quibus leni medica
mēto remediū ferre nō potuit/mederi ſpiritalis ferri icſione ꝑ
tēptat/vt ſubtrahatis vos iquiēs ab oi fratre ābulāte iordina
te ⁊ nō ſm traditionē quaʒ acceperūt a nobis. Itaqʒ ab his q̄
vacare opi nolunt/iubet ſubtrahi/⁊ velut mēbra ocyꝰ corrupta
putredine deſecari/ne inertie morbus velut letale ꝯtagiū/etiaʒ
ſanas mēbroꝝ partes tabo ſerpēte corrūpat. Dicturuſqʒ de his
qui opari manibus ſuis nolūt ⁊ panē ſuū cū ſilētio mādūcare
a quibus etiā ꝑcepit ſubtrahēdū/qualibus eos a principio op/
probrijs inurat attēdite. In primis iordinatos dicit. nec ſʒ ſuā
traditionē ābulare/alijs ꝯbis ꝯtumaces eos vtpote qui nollēt
iuxta inſtitutionē eius icedere/⁊ inhoneſtos eſſe definētes.i.nō
proceſſiōis/nō viſitatiōis/nō verbi/nō tēporis opportunitatem
cōgruā honeſtāqʒ ſectantes. Oibus.n.iſtis vitijs inordinatum
quēq̄ neceſſe eſt ſubiacere. Et nō ſm traditionē quā acceperūt
a nobis. Et in hoc rebelles eos quodāmō ⁊ ꝯtēptores notat/q̄
traditionē quā acceperūt ab eo tenere cōtemnerēt/nec imitari
vellēt id qd̄ magiſtrū non ſolū verbū docuiſſe meminerint/ſed
etiā opere nouerint ꝑfeciſſe. Ipſi.n.ſcitis quēadmodū oporteat
imitari nos. Immanē cumulū rephēſionis exaggerat/cū hoc
eos aſſerit nō obſeruare qd̄ ⁊ memorie eoꝝ inhereat ⁊ ad imi
tandum non ſolum verbo inſtruente didicerint/ſed etiam exē/
plo operum prouocante ſuſceperint.

¶ Quod neceſſe ſit inquietuʒ eſſe eum qui opere manuū
ſuaꝝ non vult eſſe contentus. Cap.viij.

Ibidem. Uia nō ingeti fuimus iter vos. Cū ſe vult inquietū in
ter eos nō fuiſſe ꝑ opis exercitiū cōprobare/eos q̄ opa
ri nolūt abūde notat ocioſitatis vitio inquietos ſemꝑ
exiſtere. Neqʒ gratis panē mādūcauimus ab aliquo. Per ſin
gula verba icrepatiōis auxeſin facit doctor gentiū. Predica/
tor euāgelij dicit ſe nō gratis panē ab aliquo māduceſſe/q̄ no
Mat.x. uit dn̄m ꝑcepiſſe/vt Qui euāgeliū denūciāt de euāgelio viuāt.
Et rurſum/Dignus eſt operarius cibo ſuo. Cū itaqʒ non gratis
qui euāgeliū ꝑdicabat tā ſublime ac ſpiritale opus exercēs:ti/
bū ſibi dn̄ice iuſſiōis auctoritate ꝑſumeret/qd nos faciemus q̄
bus nō ſolū nulla ꝑdicatio verbi cōmiſſa eſt/ſed nec vlla q̄ſ
niſi aīe noſtre ſolius cura mādat. Qua fiducia ocioſis mani/
bus gratis panē comedere audebimus/quē vas electionis cuꝫ

gelica ſollicitudine ⁊ ꝑdicatione cõſtrictus:ſine ope manuũ co medere nõ pſumit. Sed in labore inquit ⁊ fatigatione nocte ⁊ die operantes:ne quẽ veſtrũ grauaremus. Adhuc additamẽta ſue caſtigatiõis exaggerat. Nõ.n.ſimpl'r dixit:nõ comedimus panẽ gratis ab aliquo veſtrũ:⁊ ſtetit. Poterat.n.videri ꝓprio ocioſoq; ſumptu ac recõdita pecunia vel alioꝝ:licet non iſtoꝝ collatiõe ſeu muneribus ſuſtẽtatus fuiſſe. Sed i labore iquit ⁊ fatigatiõe nocte ac die operãtes.i.nr̃o ope ſpecialiter ſuſtẽtati. Et hoc inquit nõ pro noſtra volũtate perpetrabamus:nec pro delectatione vt requies ⁊ exercitiũ corporis inuitabat:ſ; vt neceſſitas ⁊ inopia victus nõ ſine ingenti fatigatiõe corporis facere cõpellebat. Nõ ſolũ nãq; p totũ diei ſpaciũ: ſed etiã noctis tempore quod quieti corporis videtur indultum:hoc opus manuum pro eſce ſollicitudine indeſinenter vrgebam. Ut ſupra.

¶Quod nõ ſolu; apoſtolus ſed etiã hi qui cũ illo erant: manibus ſuis operati ſunt. Cap.ix.

Et tñ ſe ſolũ talit iter eos ꝯuerſatũ fuiſſe teſtat:ne forte nõ magna nec generalis videret hec forma:ſi ipſi tmmõ traderet exẽplo:ſ; etiã oẽs q erãt ſecũ ad miniſteriũ euãgelij deputati.i. Siluanũ ⁊ timotheũ q hec eadẽ cu; eo ſcribũt:aſſerit ſimili ope laboraſſe. Jn eo ẽt qd̃ dicit:ne que; veſtrũ grauaremus:verecũdiã eis icutit magnã. Si.n.ille qui euãgeliũ ꝑdicabat:ſignis illud virtutibuſq; cõmẽdans:ne grauaret queꝑiã:gratis panẽ manducare nõ audebat quomõ illi nõ eſtimẽt ſe grauare q quotidie eũ ocioſi vacãteſq; pſumũt.

¶Qd̃ ob hoc manibus ſuis apoſtolus opatus ſit vt nobis operandi preberet exẽplũ. Cap.x.

On quaſi nõ habuerimus poteſtatẽ:ſ; vt noſmetipſos formã daremus vobis ad imitandũ nos. Pãdit cãm cur tñ ſibi laboris indixerit. Ut ingt formã daremus vobis ad imitãdũ nos:vt ſi forte doctrinã verboꝝ auribus veſtris frequẽter ingeſtã obliuioni traderetis:ſaltẽ cõuerſationis exempla ſub oculoꝝ fide vobis tradita memoriter retineretis. Haud leuis eoꝝ ⁊ i hoc reprehẽſio:cũ dicit ſe nulla alia q̃ exẽpli gratia laborẽ hũc ⁊ fatigatiõe die noctuq; corpis exegiſſe: ⁊ eos nihilominus erudiri nolle:pp quos ipe neceſſitatẽ nõ habẽs:tñ ſibi fatigatiõis idixerit. Et quidẽ iquit cũ haberemus poteſtatẽ ⁊ pateret nobis facultates omniũ veſtrũ atq; ſubſtãtie:⁊ ꝑcẽdi eis dñi noſtri noſſe; me hẽe permiſſum: nõ ſum ta- Ibidem.

men hec viſus poteſtate:ne quod a me bene ac licito fieret:aliis ocij noxij preberet exemplum. Et idcirco euangelium predicās meis manibus atq; opere malui ſuſtentari: vt vobis quoq; volentibus iter virtutis incedere:viam perfectionis aperirem: & conuerſationis formam meo labore preberem.

Quod non ſolū exemplo:ſed etiā verbis pdicans mo/ nuerit operari. Cap. xj.

f Ed ne forte tacitus operans & erudire eos volēs exē/ plis:minime illos etiā peceptoꝝ monitis inſtruxiſſe vi/ deret:infert. Nā & cū eſſemus iquit apud vos hoc de/ nūciabamus vobis: qm̄ ſi quis nō vult operari nec mādu cet. Adhuc illoꝝ deſidiā qui ſciētes eū vt magiſtrū bonū:doctrine gratia & inſtitutionis obtētu ſuis manibus opatū imitari con tēnunt & diligentiā cautionēq; ſuā exaggerat:dicēs: nō tantū ſe hoc illis exēplo tradidiſſe preſentē:ſed etiā verbis iugiter pre dicaſſe:vt ſi quis.ſ.nō vult operari:nec manducet.

i.Theſ.3.

De eodem. Capitulum. xij.

n On iā doctoris vel medici vnē ad eos ꝯſilio:ſ; diſtri ctione i eos iudiciarie ꝓnūciatiōis inuehi: & apoſto/ lica poteſtate reſūpta: velut e tribunali i ꝯtēptores ſen tētiā dicit. Illa nēpe poteſtate quā cū; iterminatiōe ſcribēs ad Corinthios:a dn̄o ſibi aſſeruit datā:cu; eos in delicto poſitos pmoneret vt āñ aduētū ſuū ſemetipſos corrigere feſtinarēt:ita pcipiens. Rogo vos ne pſens cōpellar audere in quoſdā ptāte illā q̄ data eſt mihi i vobis. Et iteꝝ. Si.n. voluero aliquid glo riari de poteſtate quā dedit mihi dn̄s i edificationē & nō in de ſtructionē veſtrā:nō erubeſcā. Illa inquā ptāte ꝓnūciat. Si qs nō vult opari:nec mādu cet:nō gladio carnali eos addicēs:ſed auctoritate ſpūſſcī:huius vite eis interdicēs ſubſtātiā:vt ſi for te penā future mortis minime cogitantes adhuc vellēt amore ocij exiſtere cōtumaces:ſaltē neceſſitate naturali ꝯſtricti & me/ tu pſentis iteritus:ſalutaria pcepta ſuſcipere cogerentur.

De eo qd̄ dicit. Audiuimus enim inter vos quoſdam ambulare inquiete. Capitulum. xiij.

p Oſt tm̄ igiē rigorē euāgelice diſtrictionis:nūc iā cau/ ſa; exponit:cur hec vniuerſa pmiſerit. Audiuimus.n. quoſdā inter vos ambulare inquiete: nihil operantes ſ; curioſe agētes. Nuſq; eos q dediti eē opi nolūt:vno tm̄ mor bo corruptos ꝓnūciare cōtentus eſt. In priori nāq; epla inor/

dinatos eos appellat: nec ſ3 traditionē ambulare quā accepe rant ab eo. Inquietos etiā eſſe definiuit: ⁊ gratis panē mādu/ care. Rurſum hic. Audiuimus inquit quoſdā iter vos ābulare inquiete. Et ſubiūgit ſtatim ſcd̄m languorē q iquietudinis hu/ ius eſt radix. Nihil inquit operātes. Tertiū quoq3 morbū: q ex iſto velut quidā ramuſculus oritur. Sed curioſe agētes.

Quod multa vitia amputet operatio. Cap. xiiij.

Tanq3 fomiti vitiorum tantorum cōgruā nūc emēdationē
i ꝯferre feſtinat: ⁊ illa apl'ica q̄ viſus fuerat paulo āte de
poſita poteſtate: iterū ad viſcera pij patris vel clemen tis reuertit medici: ⁊ velut filijs ſuſceptiſq3 ſuis ꝯſilio ſalubri i fert remedia ſanitatis/ dicēs. His aūt q eiuſmodi ſunt: denūcia/ mus ⁊ obſecramus i dn̄o ieſu: vt cū ſilentio operātes: panē ſuū mādu cēt. Cauſas tātorum vicerum q̄ d̄ radice ocioſitatis emergūt: vno operationis ſalutari p̄cepto curauit vt peritiſſimus medicorum: ceteras quoq3 valitudines malas eodē ceſpite pullulātes ſciēs protinus extinguēdas: origine morbi principalis exēpta.

De humanitate etiā ocioſis ⁊ negligentibus impertienda. Capitulum. xv.

Nihilominus tn̄ vt pſpicaciſſimus ac ꝓuidus medicus
n nō ſolū infirmantiū cupit mederi vulneribus: ſ3 etiā ſa
nis qbus eorum poſſit ꝑpetua ſoſpitas cuſtodiri: ſimili/ ter cōgruētia precepta cōmēdat dicēs. Uos aūt nolite deficere bn̄facietes. Qui nos: id eſt vias noſtras ſectātes: exēpla vobis tradita operis imitatione ꝯpletis: ac nequaq3 eorum deſidiā iner tiāq3 ſectamini: nolite deficere bn̄faciētes: ideſt humanitatē ve ſtrā erga eos ſi forte neglexerint obſeruare: q̄ diximus ſimiliter impētite. Ut caſtigauit ergo eos q̄ erāt infirmi: ne ocio diſſoluti iquietudini ⁊ curioſitati operam darēt: ita hos. qui ſani ſunt pre monet: vt hūanitatē quā bōis ac malis impērtire dn̄i p̄cepto iu/ bemur: ſi forte quidā praui ad ſanā doctrinā cōuerti noluerint nō abſcedāt ab eis: ſed bn̄facere ⁊ fouere eos tā ꝯſolationis ⁊ correptionis ſermōe: q3 bn̄ficijs ſolitis ⁊ hūanitate nō deſināt: ij. Thes. 3.

Quod nō odij cauſa. ſed dilectionis eos qui delinquūt corripere debeamus. Cap. xvj.

Uerum tū ne forte hac lenitate ꝓuocati quidā p̄ceptis
r eius obedire cōtēnant: intermiſcet aplicam ſeueritatē
Qd̄ ſi qs nō obedit verbo nr̄o ꝑ eplam: hunc notate: ⁊ nolite cōmiſceri cū illo: vt cōfundat. Monēſq3 eos ꝓ reuerē Ibidem.

tia ſua ⁊ vtilitate cōmuni qd opteat obſeruari:quaq₃ cautiōe apl̄ica mādata cuſtodiāt:ſubiūgit cōfeſtim patris idulgētiſſimi lenitatē:⁊ vt filios ſuos/quē erga p̄dictos p charitate fraternitatis affectū debeāt retinere ſimiliter docet. Et nolite ingt q̄ſi inimicū exiſtimare:ſed corripite vt fratrē. Seueritati iudiciarie paternā intermiſcuit pietatē:⁊ ſniā₃ apl̄ico rigore plātā:demēti māſuetudine tēperauit. Nā ⁊ notari iubet eū q obedire p̄ceptis ſuis ɔtēpſerit:⁊ cū illo non cōmiſceri:⁊ tñ hec fieri nō odio vitio p̄cipit:ſ₃ fraterne dilectiōis ⁊ eoꝝ emēdatiōis intuitu. Nolite ingt cōmiſceri cū illo:vt cōfundaſ: vt q nō ē magis p̄ceptis mitibus emēdatus/ſaltē publica oiu₃ veſtrū ſegregatiōe ɔfuſus/ad tramitē ſalutis incipiat aliq̄n reuocari.

¶ Diuerſa teſtimonia qbus apl̄s p̄cipit opari ōbere:vel ipſe operatus fuiſſe monſtratur. Cap.xvij.

In epl̄a quoq₃ ad epheſios de hoc ipſo ope ita p̄cipit dicēs. Qui furabaſ iā nō fureſ:magis aūt laboret operādo manib⁹ ſuis qđ bonū ē: vt habeat vñ tribuat neceſſitatē patiēti. In actib⁹ēt aploꝝ hec eadē nō ſolū decuiſſe eū:ſed etiā ope pfeciſſe ſimiliter inuenimus. Nā cū veniſſet corinthū:alibi ſe manere nō patiſ/niſi apud aquilā ⁊ priſcilā:eo φ eiuſdē artis eſſent opifices quā ipſe erat ſolitus exercere. Ita eni₃ habes. Poſt hec Paulus egreſſus ab athenis venit corinthum:⁊ inueniēs quendā iudeū noie aquilā ponticū genere:⁊ Priſcillā vxorē eius/acceſſit ad eos:eo φ eiuſdē eſſent artis: ⁊ manebat cū eis ⁊ operabaſ. Erant.n.ſcenofactorie artis.

Eph.4.

Actuū.8.

¶ Qđ tñ opatus ſit apl̄s quātū nō ſibi ſoli:ſ₃ etiā his q cū eo erāt poſſet ſufficere. Cap.xviij.

Einde pcedēs miletū:⁊ exinde mittēs epheſu₃ cōuocāſq₃ ad ſe p̄sbyteros epheſioꝝ eccleſie:⁊ dās eis p̄cepta quēadmodū regere eccleſiā dei ſe abſente deberēt: ait. Aurū ⁊ argentū nullius ɔcupiui: ipſi ſcitis qm̄ ad oia que mihi opus erāt:⁊ his q mecū ſunt: miniſtrauerūt manus iſte. Oia oſtēdi vobis q₃ ſic laborātes o₃ ſuſcipere infirmos:ac meminiſſe ꝟbi dn̄i Ieſu:qm̄ ip̄e dicit. Beatius eſt magis dare q̄₃ accipe. Graue nobis ſue ɔuerſatiōis relıqt exēplū/cū ſe nō ſolū id opatū eſſe teſtaſ qđ neceſſitati tm̄mō ſui corporis expediret: ſ₃ ēt qđ vſib⁹eoꝝ q ſecū erāt poſſet ſufficere:his videlicet q quotidie neceſſarijs miniſterijs occupati:neq̄q̄₃ ſibi ꝑare ſitr victu₃ ſuis māib⁹occurrebāt. Et ſic ad theſſalōicēſes opatū ſeſe dixit:

Act.xx.

Ibidem.

vt illis formã daret adimitãdũ eũ: ꝛ hic tale qd intulit dicẽs.

Quẽadmodũ intelligi debeat. Beatius eſt magis dare ꝙ accipere. Capitulũ.xix.

o Omnia oſtẽdi vobis: q2 ſic laborãtes oportet ſuſcipere in
firmos.ſ. vel mẽte vel corpore.i. vt noſtro potius labo
re ſumptuq3 operis ſudore quaeſito: ꝛ nõ de abundãtie cu/
mulo ſeu repoſita pecunia/ ſ3 ne de aliena quidẽ largitate ac ſub
ſtãtia eos reficerẽ feſtinemus. Et hoc ipm dñi dicit eẽ mãdatũ.
Quoniã ipſe inquit dixit.i. dñs Jeſus. Beatius ẽ magis dare ꝗ3 ac/ Ut ſupra.
cipere. Hoc ẽ impertiẽtis beatior largitas ꝗ3 accipiẽtis penuria: q
nõ de pecunia ꝑ infidelitatẽ vel diffidẽtiã reſeruata/ nec de recõ
ditis auaricie theſauris impendit̃: ſed q de fructu operis ꝓprij ꝛ
pio ſudore ꝓfert̃. Et idõ beatius ẽ magis dare ꝗ3 accipere: q2 cu3
illius q accipit is q tribuit habeat paupertatẽ/ nihilominꝰ labo/
re ꝓprio nõ ſolũ ſue neceſſitati ſufficiẽtiã/ verũ etiã qđ tribuat in
digẽti/ pia ſollicitudine parare feſtinat/ duplici gr̃a decoratus:
ꝙ ꝛ ꝑfectã nuditatẽ xp̃i vniuerſarũ rerũ ſuarũ abiectione poſſi
deat/ ꝛ munificentiã diuitis labore ſuo exhibeat ꝛ affectu. Hic
quidẽ honorãs deũ de ſuis iuſtis laboribus/ ꝛ delibans ei de fru
ctibus iuſticie ſue/ ille vero ocij torpore ꝛ inertia reſolutus: indi
gnũ ſe eſſe etiã cibo panis apl̃i probat ſentẽtia/ ꝯ eius.ſ. interdi/
ctũ ocioſus eũ nõ ſine reatu peccati cõtumaciaq3 ꝑſumens.

De fratre deſidioſo qui alios egredi de cenobio ſollicitabat. Capitulu3.xx.

n Nouimus fratrẽ cuius ẽt nomẽ ſi ãplius aliqd ex hoc
inſtructiõis accederet/ ꝓderemus/ q cũ in cenobio mora/
ret̃/ eũq3 neceſſitas coartaret/ vt ſtatutũ operis penſum
quotidie economo traderet/ ne in maiorẽ operis modũ alicuius
ꝓpẽſius laborãtis tẽderet̃ vel ꝯfunderet̃ exẽplo: cũ in cenobio
quẽpiã fratrũ vidiſſet ingreſſu3 q ardore fidei vellet aliqd ãpliꝰ
operis ꝯſignare ſi clãdeſtinis eũ ꝑſuaſiõibus reuocare ab huiuſmõi
intẽtione minime potuiſſet ꝯſilijs prauis ac ſuſurratiõibus ad
trãſmigrãdũ exinde ꝑſuadebat. Et quo eũ facilius aſportaret:
ſe quoq3 iã olim multis ex cauſis offenſum cõfingebat velle di
ſcedere/ ſi ſolatiũ itineris vel comitis reperiſſet. Cũq3 eũ ad cõ/
ſenſum occultis obtrectationibus monaſterij ꝑtraxiſſet/ cõdicẽs
ei horã q de monaſterio deberet exire/ vel locũ quo ſe ꝑueniens
expectaret/ ipſe velut illico ſubſecuturꝰ: ibidẽ ſubſiſtebat. Illoq3
iã ꝑ diſceſſus ſui verecũdia nõ audẽte ad monaſteriũ de quo

aufugerat vlterius aggregari illex fuge eius in cenobio reſide/
bat. Hoc vnū exemplū de iſtiuſmodi genere hominū ꝑ incipiē
tiū cautione dixiſſe ſufficiat: quo pateat euidētius quāta mala
ocioſitas ſm ſcripture ſentētiam in monachi mēte generat/ vel
i. Cor. i5. quēadmodum corrūpant bonos mores colloquia mala.

¶ Diuerſa teſtimōia de ſalomōe ꝯtra acidiā. Cap. xxj.

puer. 28. Quod ocioſitatē vitiū etiā ſapiētiſſimus Salomon eui
dētiſſime notat in multis: ita dicēs. Qui ſectat ociū re
plebitur paupertate/ vel viſibili. ſ. vel inuiſibili: qua ne/
ceſſe eſt ocioſum quēq̄ ꝛ diuerſis vitijs inuolutū teneri: ꝛ alie/
nū ſemper exiſtere a cōtēplatiōe dei vel diuitijs ſpiritalibꝰ. De
i. Cor. i. quibus bſus apłs. Quia in omnibus ingt diuites facti eſtis in
illo: in omni verbo ꝛ in oī ſciētia. De hac aūt ocioſi paupꝫtate
Ro. i3. alibi quoq; ita ſcribit. Et veſtiet conciſa veſte ꝛ pannoſa ois
i. Thes. 5. ſomniculoſus. Sine dubio. n. nō merebit illo incorruptionis ve
Eſa. 52. ſtimēto ornari: de quo apłs precipit. Induite vos dn̄m Jeſum
xp̄m. Et iterū. Induti lorica iuſtitie ꝛ charitatis ꝛ de quo etiā
dn̄s ad hieruſalē loquit p ꝓphetā. Exurge exurge hieruſalem
induere veſtimētis glorie tue. Quiſq; ſomno ocij vel acidie ſu/
peratus: nō induſtrie ſue labore ſ; inertie pānis opiri maluerit:
quos abſcidēs de pfecta plenitudine ꝛ corpore ſcripturaꝝ: non
veſtimentū glie nec decoris: ſed ignominioſum excuſationis ve
lamen ſue cooptabit ignauie. Solēt. n. hi qui ſunt hac ſegnicie
diſſoluti: nolentes opere manuū ſuaꝝ ſuſtentari: qꝺ apoſtolus
indefinēter exercuit vel nobis exercere ꝑcepit: quibuſdā vti teſti
monijs ſcripturarū: quibus quoddā inertie ſue velamen impo
Joā. 6. nant: dicētes ſcriptū eſſe. Operamini non cibū qui perit: ſed q
Eiuſdē. 4. permanet in vitā eternā. Et meus cibus eſt vt faciā voluntatē
patris mei. Sed hec teſtimonia: pāni quidā ſunt de ſolida euā
gelice lectionis plenitudine abſciſi: ꝛ ad hoc aſſuuntur vt con/
tegāt potius ignominiā: ocioſitatis ac verecūdie nr̄e: q̄ꝫ vt ca/
lefaciāt ꝛ exornēt nos illa precioſa veſte pfectaq; virtutū: quā
i Prouerbijs mulier illa ſapiēs: q̄ fortitudine ꝛ decore iduta ē
vel ſibi vel viro ſuo feciſſe deſcribit: de qua ēt ꝯſequēter infert.
puer. 3i. Fortitudine ꝛ decore induta ē: ꝛ letata eſt i diebus nouiſſimis
puer. i5. De hoc inertie morbo rurſus idem Salomō ita cōmemorat
Uie nihil operantiū ſtrate ſunt ſpinis. i. illis ac ſimilibus vitijs q̄
apoſtolus i ſuperioribus de ocio pullulare ꝑfatus eſt. Et iteꝝ.
In deſiderijs eſt ois ocioſus. De quibus apoſtolus cōmemora

uit dicēs. Et nullius aliquid deſideretis. Et ad extremū. Mul/
ta mala.n.docuit ocioſitas. Que euidēter ap'ls in his q̄ ſupra
expoſuimus enumerauit dicēs. Nihil opantes:ſʒ curioſe agen/
tes. Huic quoqʒ vitio ſubiūxit aliud. Et operā detis vt quietē
ſitis. Et deinde: vt vr̄a negocia agatis ⁊ vt honeſte ābuletis i.Theſ.4.
ad eos qui foris ſunt:⁊ nullius aliqd deſideretis. Quos etiam
ioꝛdinatos ac rebelles notat: ab his ſtudioſos quoſqʒ ſegrega/
ri pcipiēs. Ut ſubtrahatis vos iquit ab oi fratre ābulāte inoꝛ/
dinate ⁊ nō ſm traditionē quam acceperunt a nobis.

¶Quod per egyptū fratres ita ſuis manibus operātur: vt
nō ſolū ꝓpꝛijs neceſſitatibus ſatiſfaciāt ſed etiā hijs qui
in carceribus ſunt ſubminiſtrent. Cap.xxij.

Is itaqʒ exēplis p Egyptuʒ patres eruditi: nullo mō
ocioſos eē monachos ac pcipue iuuenes ſinūt: actum
coꝛdis ac ꝓfectū patiētie ⁊ humilitatis ſedulitate ope
ris metiētes:⁊ nō ſolū a nullo quicqʒ ad vſum victus ſui acci/
pere patiunt̄:ſʒ etiā de laboꝛibus ſuis: nō tm̄ ſuperuenietes ac
peregrinos reficiunt fratres: verūetiā per loca libye que ſterili/
tate ac fame laboꝛant: necnō etiā p ciuitates hijs qui ſqualoꝛe
carcerum cōtabeſcūt: immanē cōferentes dirigūt alimonie vi/
ctuſqʒ ſubſtantiā: de fructu manuū ſuaꝝ rationabile ac verum
ſacrificium domino tali oblatione ſe offerre credentes.

¶Quod ocij cauſa faciat in partibus occidētis non eſſe
cenobia monachoꝛum. Cap.xxiij.

Inc eſt ꝙ i his regionibus nulla videmus mōaſteria
tāta fratrū celebꝛitate fundata qꝛ nec operū ſuoꝝ fa/
cultatibus fulciunt̄: vt poſſint in eis iugiter pdurare: ⁊
ſi eis ſuppeditare quoquo mō valeat ſufficientia victus alſius
largitate: voluptas tn̄ ocij ⁊ puagatio coꝛdis diutius eos i lo/
co pſeuerare non patit̄. Un̄ hec eſt apud Egyptū ab antiquis
patribus ſancta ſentētia operantē monachū demone vno pul
ſari: ocioſum vero innumeris ſpiritibus deuaſtari.

¶De abbate Paulo q ſingulis annis oē opus manuū
ſuaꝝ igne ſuppoſito concremabat. Cap.xxiiij.

Eniqʒ abbas Paulus pꝛobatiſſimus patrū: cū i here
mo vaſtioꝛ ꝯſiſtēs q̄ poꝛphirio nūcupat̄: palmaꝝ fru
ctibus ⁊ hoꝛto modico ſecurus hrēt ſufficiētē alimōie
ſue victuſqʒ ſubſtātiā: nec poſſet aliqd aliud vn̄ ſuſtētaret̄ ope/
ris exercere: eo ꝙ ab oppidis ⁊ habitabili terra ſeptē māſioni/

bus vel eo ãplius deſerti illius ſepararet habitatio / pluſq̃ ex peteret p mercede vecture/q̃ valere paſſet pciũ opis deſudati; collectis palmaꝝ folijs quotidianũ pẽſuz velut exinde ſuſtẽtan dus a ſemetipo iugiter exigebat. Cũq̃ ope totius ãni antrum ei⁹ fuiſſet iepletũ id qð ſollicita cura laborauerat ſingulis ãnis: ſuppoſito igne ꝯcremabat intm̃ pbãs ſine ope manuũ nec i lo co poſſe monachũ pdurare/nec ad pfectiõis culmen aliqñ ꝯſcẽ dere: vt cũ hoc fieri neq̃q̃ neceſſitas victus exigeret: p ſola pur gatiõe cordis ⁊ cogitationũ ſoliditate ac pſeuerãtia celle/velle acidie ipſius demonũq̃ victoria ⁊ expugnatione pficeret.

¶ Uerba abbatis Moyſi que dixerit mihi de reme/ dio acidie. Capitulum.xxv.

Um icipiẽs i heremo cõmorari abbati Moyſi/oĩuz ſanctoꝝ ſũmo/dixiſſem me egritudine acidie heſterno die grauiſſime fuiſſe ꝯfectũ/nec ab ea potuiſſe alias li/ berari/niſi ad abbatẽ Paulum ꝓtinus cucurriſſez/ille. Nõ te ait ab ea liberaſti/ſz magis ei te ðditũ ac ſubditũ pbuiſti. Gra uius.n.te vt deſertorẽ ac fugitiuũ deinceps aduerſarius impu/ gnabit/quẽ de ꝯflictu ſuperatũ ꝓtinus aufugiſſe ꝯſpexit/niſi ð cetero cõmiſſa ꝯgreſſiõe/nõ deſertiõe celle/vel ſomni torpore/i gruẽtes eſtus ei⁹ ad horã euaporare malueris/ſz tolerãtia po/ tius ⁊ ꝯflictu didiceris triũphaf. Uñ experimẽto ꝓbatũ eſt acẽ die ipugnationẽ nõ declinãdo fugiẽdã/ſz reſiſtẽdo ſupãdã.

¶ Explicit de ſpiritu acidie liber decimus.

Vanagloria ¶ Incipit ãnotatio cap. Libri.xj. de ſpũ cenodoxie.

Cap.j. Prohemiale.

ij Quod cenodoxia nõ ſolum in parte carnali ſed etiam in ſpiritali monachum pulſet.
iij Quod cenodoxia multiplex ſit ac multiformis.
iiij Quõ mõachũ cenodoxia a dxtris ⁊ a ſiniſtris ipugnet.
v Qua comparatione monſtretur natura cenodoxie.
vj Quod cenodoxia nec beneficio ſolitudinis extinguaf.
vij Quo cenodoxia cũ ðiecta fuerit acri⁹ reſurgat ad lucta
viij Qð cenodoxia nec heremo nec etate deferueat. Fmẽ.
ix Quod cenodoxia piculoſioꝛ ſit virtutibus mixta.
x Ex regis ezechie queãdmodũ telo cenodoxie ðiect⁹ ſue
xj Exẽplũ regis Ozie eiuſdẽ morbi labe ſuperati. Frat.
xij Diuerſa teſtimonia cõtra cenodoxiam.
xiij Quibus modis cenodoxia monachum pulſet.

xiiij Quemadmodũ clericatus gradũ ſuggerat abiendũ.
xv Quomodo cenodoxia mentem inebriet.
xvi Quod aliter vitia curari non poſſunt niſi eorum radi/ces ⁊ cauſe fuerint publicate.
xvij Quod monachus debet vitare mulieres ⁊ epiſcopos.
xviij Remedia quibus cenodoxiam vitare poſſimus.

¶ Explicit annotatio capitulorum.

¶ Incipit liber vndecimus de ſpiritu cenodoxie.

¶ Proemiale. Capitulum. j.

SEXTUM nobis certamẽ eſt contra ſpiritũ cenodoxie: quaꝫ nos vanam ſiue inanem gloriam poſſumus appellare: multiformẽ varium atqꝫ ſub/tilem: ita vt quibuſlibet perſpicaciſſimis oculis non dicam caueri: ſed peruideri deprehẽdiqꝫ vix poſſit.

¶ Quod cenodoxia nõ ſolũ in pte carnali ſed etiã in ſpiritali monachum pulſet. Cap. ij.

Non ſolũ.n. vt cetera vitia in parte carnali: ſed etiam in ſpiritali monachum pulſat: ſubtiliore ſe nequitia ingerẽs mẽtibus: ita vt qui non potuerint carnalibus vitijs decipi: ſpiritalibus ſucceſſibus acrius ſaucientur: tantoqꝫ eſt p/niciofior ad ꝯflictũ quãto obſcurior ad cauẽdũ. Omniũ nãqꝫ vitiorum manifeſtior apertiorqꝫ cõgreſſus eſt: ⁊ in vno quoqꝫ eorũ cõtradictione rigida confutatus incentor inualidior factus abcedet: victoreqꝫ ſuum deiectus aduerſarius deinceps infir/mior attemptabit. Hic vero morbus cum pro elatione carnali pulſauerit menteꝫ ⁊ fuerit reſponſiõis ſcuto repulſus rurſus vt quedam multiformis nequitia priore habitu pſonaqꝫ mutata ſub virtutum ſpecie victorẽ confodere ⁊ iugulare pertẽptat.

¶ Quod cenodoxia multiplex ſit ac multiformis. Capitulum. iij.

Ceteꝫ cetera vitia ſeu pturbatiões vniformes ac ſim/plices eẽ dicũtur: hec vero multiplex ⁊ multiformis ac varia vndiqꝫ bellatori ⁊ ex oĩ parte victori occurrẽs. Nã ⁊ in hitu ⁊ in forma: in iceſſu: in voce: in opere: in vigilijs: i ieiunijs: i oratiõe: in remotiõe: in lectione: in ſciẽtia: in tacitur/nitate: in obediẽtia: in humilitate: in longanimitate: militẽ xp̃i vulnerare conat: ⁊ velut quidã pniciofiſſimus ſcopulus tumen tibus vndis obtectus: improuiſum ac miſerabile naufragiũ ſe/cũdo nauigantibus vento dũ nõ cauetur nec puidet ĩportat.

¶ Quomodo monachum cenodoxia a dextris ꝛ a ſiniſtris impugnet. Capitulum .iiij.

Tacq; via regia volentes incedere p arma iuſticie q̄ a dextris ſunt ꝛ a ſiniſtris: opoꝛtet apoſtolica diſciplina 1.Coꝛ.6. tráſire per gloꝛiaʒ ꝛ ignobilitaté: per infamiá ꝛ boná famá: ꝛ táta cautióe inter tumentes téptationū fluctus gubernáte diſcretióe ꝛ flante nobis ſpiritu dñi: iter dirigere virtutis vt dextra leuaq; ſi paululū deflectamus: ſciamus nos perniciosis mox cautióib᷒ illidédos. Ideoq; p ſapientiſſimū Salomonē monemur. Ne diuertaris ad dexterá neq; ad ſiniſtrá .i. ne Pꝛouer.4 tibi de virtutibus blá diaris: ꝛ dextris ſucceſſibus ac ſpiritalib᷒ extollaris: nec deflectens ad ſiniſtrū tramité vitioꝝ: ſm apl'm gloꝛiá tibi ex eis in tua cóſuſione cóquiras. Naʒ cui ſub ſpecie ſuccincte veſtis ac nitide cenodoxia non potuit generari: pꝛo ſqualida ꝛ inculta ac viliore conat inſerri. Qué nō potuit per honoré deijcere: humilitate ſupplátat. Qué ſcientie ꝛ elocutióis oꝛnatu nequiuit extollere: grauitate taciturnitatis elidit. Si ieiunet in palá: gloꝛia vanitatis pulſat. Si illud cótemnéde gloꝛie cauſa cótexerit: eodeʒ vitio elationis obtunditur. Ne vana gloꝛie contagio maculet: oꝛationes pꝛolixas ſub fratruʒ vitat celebꝛare conſpectu: ꝛ ꝙ eas latenter exerceat: nullūq; habeat conſciuʒ facti: non effug t aculeos vanitatis.

¶ Qua cóparatióe mōſtret natura cenodoxie. Cap.v.

Ulere ſeniores noſtri naturá moꝛbi huius in modū cepe bolboꝛūq; deſcribūt que vno decoꝛticata tegmine: alio rurſum inueniuntur induta: totienſq; reperiuntur obtecta: quotiens fuerint expoliata.

¶ Quod cenodoxia nec beneficio ſolitudinis extingat.
Capitulum .vj.

In ſolitudiné quoq; cūctoꝝ moꝛtaliū cóſoꝛtia gl'ie cā fugiété: perſequi nō deſiſtit. Quátoq; amplius vniuerſum qs vitauerit mundū: táto eū acrius iſequit. Aliū ꝙ patiétiſſimus ſit operis ac laboꝛis: aliū ꝙ ad obediendum pꝛóptiſſimus: aliū ꝙ humilitate ceteros pꝛeponderet: conat extollere. Alius ſciétie: alius lectionis: alius vigiliaꝝ plixitate téptat. Nec alias queq; hic moꝛbus niſi ſuis nitit virtutibus ſauciare: in his offendicula tendens interitus: quibus vite ſtipédia conquirūtur. Uolétibus quippe iter pietatis ac perfectionis incedere: nō alibi inimici inſidiáres: niſi i via q̄ ábulát: laqos de

ceptiõie abſcondũt:ſm illã beati Dauid ſententiã. Jn via hac qua ãbulabã abſcõderũt laqueũ mihi:vt i hac ipa.ſ.virtutum via qua gradimur:tendentes ad brauiũ ſup ne vocatiõis:nſis elati ſucceſſibus corruamus:obligatiſqȝ pedibus anime noſtre cõcidamus:cenodoxie laqıs ɔpediti. Et ita fit vt qui aduerſarij ɔflictu nõ potuimus ſuperari:noſtri triũphi ſublimitate vincamur:ſeu certe qȝ eſt etiã aliud deceptiõis genus:vt excedentes cõtinẽtie vel noſtre poſſibilitatis modũ perſeuerãtiã noſtri curſus infirmitate corporis intercedente perdamus.

¶ Quod cenodoxia cum deiecta fuerit: acrius reſurgat ad luctamen. Capitulum.vij.

O Mnia vitia ſuperata marceſcunt:ɀ deuicta per ſingulos dies i firmiora redduntur:ɀ vel loco vel tempore minuunt atqȝ deferuent: ſeu certe a cõtrarijs virtutibus diſſidẽtia/vel cauent facilius vel vitantur:hoc vero deiectum: acrius reſurgit ad luctam:ɀ cũ putat extinctũ:ſua morte viuacius cõualeſcit. Cetera genera vitiorum eos tantũ impugnare ſolent quos in certamine ſuparint:hoc vero ſuos victores acrius inſectatur. Quãtoqȝ fuerit validius eliſum:tãto vehemẽtius victorie ipſius elatione cõgreditur. Et hec eſt ſubtilis inimici verſutia:vt militem chriſti proprijs faciat telis occũbere:quem hoſtilibus armis ſuperare non potuit.

¶ Qȝ cenodoxia nec heremo nec etate deferueat. Cap.viij.

A Lia interdũ vitia ſicut diximus etiã locorum beneficio cõquieſcũt:ɀ materia peccati vel opportunitate eius ɀ occaſiõe ſubtracta lẽteſcere ſolẽt ɀ minui: hoc vero cũ fugiẽte deſerta penetrat:nec loco nouit excludi: nec extrinſecus materia ſubtracta marceſcere. Nõ enim aliunde qȝ virtutum eius quem impetit ſucceſſibus animatur. Quedam etiã proceſſu temporis vt prefati ſumus interdum molliuntur atqȝ vaneſcũt: huic longeuitas niſi fuerit induſtria ſolerti ac prudenti diſcretione fundata:nõ ſolum non officit:verum etiam maiora nouit fomenta congerere vanitatis.

¶ Qȝ cenodoxia periculoſior fit virtutibus mixta. Cap.ix.

P Oſtremo cetere perturbationes a contrarijs ſibi virtutibus diſſidẽtes:ɀ ex aperto tãqȝ die claro bellãtes: ɀ ſuperãtur facilius ɀ cauent:hec aũt virtutibus inſerta ɀ acici permixta velut in nocte ceca dimicans:atrocius inopinatos decipit ɀ incautos.

¶ Exemplum regis Ezechie quemadmodum telo ceno/
doxie deiectus fuerat. Cap.x.

Ta nāq3 Ezechiam regē īde virū in oibus cōsūma/
te iuſticie:⁊ ſanctaꝝ ſcripturarū teſtimonio ꝓbatū
poſt innumera virtutum preconia: vno elationis telo
legimus fuiſſe deiectū:⁊ q internetionē centū octoginta quinq3
4.Re.19. miliū de exercitu aſſyrioꝝ:angelo ſub nocte vaſtāte:vna p̄ce
valuit ipetrare:vanitatis gloriatiōe ſuperat. Cuius vt p̄tereā
virtutū tā ꝑlurū catalogū:quē replicare perlongū eſt: hoc vnū
dicā. Qui poſt iterdictū terminū vite mortiſq3 diē:dñi ſentētia
ꝑfinitū:quindecim ānis vite metas excedere vna oratiōe ꝑme
4.Re.20. ruit. Sole per decē gradus quos ad occaſu3 tendēs iā illuſtra
uerat revertēte:qui lineas quas abſceſſu eius vmbra ſubſequēs
occuparat:ſuo rurſum reditu fugās duplicatū diē vniuerſo or
bi cōtra fixas nature leges inaudito miraculo prebuit:poſt tā/
ta tāq3 incredibilia ſigna:poſt tā immania documenta virtu
tū:qualiter fuerit ſucceſſibus ſuis eluſus:audi ſcripturā narrātē.
Ibidem. In diebus iquit illis egrotauit Ezechias vſq3 ad mortē: ⁊ ora
uit dñm ⁊ exaudiuit eū ⁊ dedit ei ſignū. illud.ſ.q̄d legimus de
ſolis datū eē reditu p Eſaiā ꝓphetā i quarto regnoꝝ libro:ſed
nō iquit ſcđm beneficia q̄ acceperat retribuit ei:q2 eleuatū eſt cor
eius:⁊ facta eſt ꝯ eū ira:⁊ ꝯ iudā ⁊ hieruſalē:humiliatuſq3 ē
poſtea:eo ꝙ exaltatū eēt cor eius:tā ipe q̄3 habitatores hieru/
ſalē:⁊ idcirco nō venit ſup eos ira dñi i diebus Ezechie. Quā
ꝑniciosus q̄3 grauis ē elatiōis morbus. Tāte iuſticie tante vir/
tutes tāta fides atq3 deuotio: q̄ naturā ipſa3 ac totius mūdi le
ges immutare meruerūt:vna elatiōe deperiērūt:ita vt vniuerſis
virtutibus ſuis acſi nō fuiſſent: obliuioni traditis:irā dñi cōſe/
ſtim ſuſcepiſſet:niſi eam reſumpta humilitate placaſſet vt qui
de tam excelſo meritoꝝ faſtigio elatione impellente deciderat:
non niſi per eoſdē rurſum humilitatis gradus ad amiſſu3 cul/
mē accēderet. Uis aliud quoq3 exēplū ſimilis ruine percipere.

¶ Exēplū regis Ozie eiuſdē morbi labe ſupati. Cap.xj.

Zias huius quem cōmemorauimus regis attauus:in
omnibus quoq3 ipe ſcripture teſtimonio collaudatus:
poſt ingentia virtutum ſuarum preconia:poſt innume
ros triūphos quos deuotionis ac fidei ſue merito perpetrauit:
2. Paral. diſce qualiter ſit vane glorie elatione deiectus. Et egreſſum eſt
26. iquit nomen Ozie ꝓpter quod auxiliaretur ei dominus ⁊ cor/

roboraſſet illum. Et cum roboratus eſſet: eleuatum eſt cor eius in interitũ ſuum: et neglexit dominũ deū ſuũ. Cernis aliud exẽplum ruine grauiſſime: et conſpicis duos viros tã iuſtos tanq̃ perfectos triũphis ſuis atq̃ victorijs fuiſſe confectos. Vñ videtis q̃ pernicioſi rerũ ſecundarum ſoleant eſſe ſucceſſus: ita vt qui nõ potuerunt aduerſis frangi: pſperis ſi incauti fuerint acrius elidantur: et qui in conflictu atq̃ acie mortis euaſerunt diſcrimina: tropheis proprijs triumphiſq̃ ſuccumbãt.

¶ Diuerſa teſtimonia cõtra cenodoxiã. Cap. xij.

Deo apſs monet. Nolite fieri ianis glie cupidi. Et dominꝰ phariſeos caſtigãs. Quõ inquit vos poteſtis credere qui gloriã abinuicẽ accipitis: et gloriã que a ſolo deo eſt nõ queritis. De his et beatus Dauid cũ interminatiõe dicit. Qm̃ deus diſſipauit oſſa eorum qui hominibus placẽt. Gal. 6. Joã. 5. Ps. 52.

¶ Quibus modis cenodoxia monachũ pulſet. Cap. xiij.

Olet etiã incipientiũ mentes et eorum qui minus adhuc vel virtute animi vel ſciẽtia pfecerũt: aut pter ſonũ vocis extollerẽ: qđ. ſ. modulatius pſallãt: aut q fint exeſis carnibus vel corpore lautiores: aut q parentes diuites aut nobiles habeant/ vel q militiã honoreſq̃ cõtẽpſerint. Interdũ etiam dignitates et opes q̃ forte nec appꝛehẽdi quidẽ aliqñ potuiſſent: perſuadet quẽpiã pfacile fuiſſe adepturũ ſi pſeueraſſet in ſeculo: vana ſpe etiam de incertis inflãs eũ: et de his q̃ nũq̃ poſſedit: velut qui ea cõtempſerit gl̃ia vanitatis extollẽs.

¶ Quemadmodum clericatus gradum ſuggerat ambiendum. Capitulum. xiiij.

Onnũq̃ vero clericatus gradũ et deſideriũ pſbyterij vel diaconatus immittit. Quem ſi vel inuitus fuiſſet ĩ deptus: tanta expleturũ ſanctitate ac rigore depingit: vt ceteris quoq̃ ſacerdotibus pꝛebere potuerit ſanctitatis exẽpla: dein multos nõ ſolũ ꝯuerſatiõis forma: verũ etiã iã doctrina ſua ſermõeq̃ lucraturũ. Facit et̃ ĩ ſolitudine vel ĩ cellula cõmorantem: diuerſorum domos ac monaſteria mẽte atq̃ animo circũire: et plurimorum ꝯuerſiões ſub incitamẽto imaginarie exhortatiõis acquirere. Agit itaq̃ infelix aĩa tali vanitate velut pfundiſſimo ſopore deluſa: vt plerũq̃ huiuſmodi cogitationũ illecta dulcedine: et his oppleta ſimulacris: ne pꝛeſentes quidem actus vel fratres valeat cõtemplari: dũ his q̃ cogitationũ puagatione vigilans ſomniauit: delectat inherere quaſi veris.

¶ Quomodo cenodoxia mentem inebriet. Cap. xv.

m Emini cuiuſdã ſenis cũ in heremo Scythie cõmora/rer. Qui cũ ad cellã cuiuſdã fratris gratia viſitatiõis adueniẽs oſtio approximaſſet: audiſſetq3 eũ qddã ob murmurantẽ itrinſecus: paululũ ſubſiſtit: cognoſcere volẽs qd nam de ſcripturis legeret: vel ſicut eſt mos operãs memoriter recenſeret. Cũq3 piiſſimus explorator aure diligẽter applicita curioſius auſcultaret/ita eũ repperit huius ſpũs impugnatiõe pellectũ: vt in eccleſia facere ſe crederet exhortatoriũ plebi ſer/monẽ. Cũq3 ſubſiſtẽs ſenex audiſſet eũ finiſſe tractatũ: ꝛ muta to rurſuꝫ officio celebrare velut diaconũ cathecuminis miſſaꝫ: tũc demũ pulſauit oſtium. Qui egreſſus occurenſq3 ſeni vene/ratione ſolita/introducẽſq3 eũ quã olim venerit cogitationum ſuaꝝ ↄſciẽtia remordẽte pquirit: ne. ſ. diutius ſtans ad oſtiũ in/iuriã pertuliſſet. Jocularıter ſenex grateq3 reſpondit. mõ inquit eus veni: quando tu miſſaꝫ cathecuminis celebrabas.

¶ Quod aliter vitia curari non poſſint niſi eorum radi/ces ꝛ cauſe fuerint publicate. Cap. xvj.

b Ec idcirco iſerere huic opuſculo neceſſariũ duxi: vt de impugnationũ vi atq3 ordine vitioꝝ: qbus miſerabi/lis aia laceraꝰ/nõ ſolũ rõe ſed exẽplis inſtructi: ad de uitandos laqueos ꝛ multiplices decipulas inimici /cautiores eſſe poſſimus. Jta nãq3 indifferẽter hec ab Egyptijs patribus proferũtur in mediũ: vt oiuꝫ vitioꝝ certamina vel illa q̃ patiũ tur vel illa q̃ paſſuri ſunt/iuniores relatiõe ſua tanq̃ g adhuc ea ſuſtineãt/apud eos detegãt atq3 denudẽt/quo exponẽtibus eis illuſiões oiuꝫ paſſionũ/qcũq3 icipiẽtiũ ſunt ac ferueñtiũ ſpũs colluctationũ ſuaꝝ arcana cognoſcãt: ꝛ ea tãq̃ in ſpeculo con tẽplãtes: ꝛ cauſe vitioꝝ qbus pulſanꝰ ꝛ remedia doceanꝰ: ſutu roꝝ quoq3 certaminũ ↄgreſſibus anq̃ ſupueniãt erudıti/ qliter peccauere ꝛ occurreꝰ eis vel ↄfligere debeãt/iſtruãtur. Ut ſolẽt pitiſſimi medicoꝝ nõ ſolũ mederi pſentibus morbis/ verũ etiã futuris peritia ſagaci occurrere/eoſq3 pceptis vel poculis ſalu taribus puenire: ita hi quoq3 piiſſimi aiaꝝ medici: emerſuras valitudines cordiũ/ſpiritali collatiõe velut quodã celeſti anti/doto pnecãtes/in iunioꝝ mẽtibus nõ patiũtur adoleſcere/apiẽ tes eis ꝛ cauſas iminentiũ paſſionũ ꝛ remedia ſanitatũ.

¶ Qd monachus dꝫ vitare mulieres ꝛ epos. Cap. xvij.

A Uapropter hec ẽ ãtiqtus patrũ pmanẽs nũcvſq3 ſnia

ꝟ quã ꝓferre ſine mea ꝯfuſiõe nõ potero: q nec germanã vite re potui/nec epi euadere manus. Quoniam omnimodis monachus fugere debere mulieres ⁊ epos. Neuter.n.ſinit eũ quẽ ſemel ſue familiaritati deuinxerit/ vel quieti cellule vlterius operã dare/vel diuine theorie p ſanctaꝝ reꝝ intuitũ/puriſſimis oculis inherere.

¶ Remedia quibus cenodoxiã vitare poſſimus. Cap.xviij.

Deoq; athleta chriſti qui verũ ac ſpiritalẽ agonẽ legitime certare deſiderat/hãc multiformẽ variãq; beſtiam omnimodis ſuperare feſtinet. Quaz nobis ex oĩ parte velut multiplicẽ nequitiã occurrentez tali remedio poterimus euadere: vt cogitãtes illud dauiticũ eloquiũ. Dominus diſſipauit oſſa eoꝝ qui hominibus placent. Primitus nihil ꝓpoſito vanitatis ⁊ inanis glorie capeſſende gr̃a / noſmetipſos facere permittamus. Deinde ea que bono initio fecerimus obſeruatione ſimili cuſtodire nitamur ne oẽs laboꝝ noſtrorum fructus poſt irrepens cenodoxie morbus euacuet. Quicqd etiã in cõuerſatiõe fratrũ minime cõmunis vſus recipit vel exercet: omni ſtudio vt iactãtie deditũ declinemus: ⁊ ea q̃ nos poſſunt inter ceteros notabiles reddere ac veluti ſolis facientibus laus apud homines ſit cõquirẽda vitemus. His.n.vel maxime indicijs cenodoxie/letale contagium nobis inherere monſtrabitur. Quod facillime poterimus effugere/ ſi cõſideremus nõ ſolum fructũ laboꝝ nr̃oꝝ nos penitus miſſuros quoſcũq; cenodoxie propoſito fecerimus/ſ; etiã reos magni criminis facto/eterna ſupplicia velut ſacrilegos ſoluturos/vtpote qui ad iniuriam dei opus quod eius obtentu nos oportuit agere/hominũ gr̃a maluimus exercere/ab eo qui occultoꝝ ẽ ꝯſcius homines deo: ⁊ gloriã mundi glorie domini pretuliſſe conuicti. Ps.52.

¶ Explicit de ſpiritu cenodoxie liber vndecimus.

¶ Incipit annotatio capituloꝝ libri duodecimi de ſpiritu ſuperbie.

Cap.j. Prohemiale.

ij Quod ſuperbie duo ſint genera.

iij Quod ſuperbia omnes pariter virtutes auferat.

iiij Quod ob ſuperbiam lucifer ille de archangelo factus eſt diabolus.

v Quod fomites vitiorum omniũ de ſuperbia pullulẽt.

vj Quod ſuperbie vitium ſit in ordine colluctationis extremum: tempore tamen ⁊ origine primum ſit.

vij Quod tantum ſit malum ſuperbie vt ipſum deum aduerſarium habere mereatur.
viij Queadmodū deus ſuperbiā diaboli virtute humilitatis extinxerit: et diuerſa ſuper hoc teſtimonia.
ix Queadmodū nos quoqꝫ ſuperbiā ſuperare poſſumus.
x Quod nemo poſſit perfectionem virtutū vel promiſſā beatitudinem ſuis tantum viribus obtinere.
xj Exemplum latronis ſiue Dauid vel vocationis noſtre ad dei gratiam demonſtrandam.
xij Qđ nullus ſit labor q poſſit repromiſſe btitudini cōparari.
xiij Traditio ſenioꝝ de ꝯſequenda puritate.
xiiij Quod adiutorium dei laborantibus tribuatur.
xv A quibus perfectionis viam diſcere debeamus.
xvj Non poſſe nos ſine mericordia et inſpiratiōe dei ad ipſum laborē obtinende perfectionis accedere.
xvij Teſtimonia diuerſa quibus euidenter oſtenditur nihil poſſe nos quod ad ſalutem noſtrā pertinet ſine adiutorio dei perficere.
xviij Quod non ſolum in naturali conditione ſed etiam in quotidiana diſpenſatione dei gratia muniamur.
xix Qđ hec fides ab ātiqs patribus ſit tradita de grā dei.
xx De eo q pp blaſphemiā traditus ē imūdiſſimo ſpiritui
xxj Exemplum Joab regis iude quo oſtenditur quid propter ſuperbiam meruerit.
xxij Omnem animam ſuperbam ſubdi ſpiritalibus nequitijs illudendam.
xxiij Qđ pfectio attingi niſi humilitatis virtute nō poſſit.
xxiiij Quos ſpiritalis ſuperbia pulſet quouſqꝫ carnalis.
xxv Deſcriptio carnalis ſuperbie / vel que mala in monachi mente parturiat.
xxvj Quod male fundatus quis ad deteriorem ſtatum quotidie prolabatur.
xxvij Expoſitio vitioꝝ q̄ per morbū ſuperbie generātur.
xxviij De fratris cuiuſdam ſuperbia.
xxix Judicia qbus ſupbia carnalis: aīe ineſſe cognoſcat.
xxx Tepefactus quis p ſupbiā alijs quoqꝫ ꝑeſſe deſideret.
xxxj Quomodo ſuperbiam vincere / vel ad perfectionē peruenire poſſimus.
xxxij Quomodo depopulatrix omnium virtutum ſuperbia

per veram humilitatem poſſit extingui.
xxxiij Remedia aduerſus morbum ſuperbie.

Explicit ānotatio capituloꝝ.

Incipit liber.xij.de ſpiritu ſuperbie. Cap.j.

CTAUUM qd̄ ⁊ extremū aduerſus ſpiritū ſup/
o bie nobis certamen eſt. Qui morbus lȝ vltimus ſit
in ꝯflictu vitioꝝ:atq; i ordine ponaṫ extremus:ori
gine tñ ⁊ tpe primus ē. Seuiſſima ⁊ ſupioribus cū
ctis imanior beſtia:pfectos maxime tēptās: ⁊ propemodū iaȝ
poſitiões in ꝯſūmatione virtutū:morſu diriore depaſcens.

Quod ſuperbie duo ſint genera. Cap.ij.

Uius duo ſunt genera.Unū hoc quo diximus ſpirita
c les viros ſummoſq; pulſari:aliud qd̄ etiam incipiētes
carnaleſq; cōplectiṫ. Et lȝ vtrūq; ſupbie genus taȝ in
deū q̄ȝ in hoies noxia inflet elatio:tñ illud primū ſpecialiter re
ferṫ ad deū:ſecundū ad hoies proprie ptinet.Cuius originē ac
remedia i poſterioribus libelli huius donāte deo iquātū poſſu/
mus exequemur.Nūc de illo priore quo prefati ſumus pfectos
ꝑcipue tēptari:propoſitum nobis eſt pauca diſſerere:⁊c.

Quod ſuperbia oēs pariter virtutes auferat. Cap.iij.

Ullus eſt igiṫ vitiū aliud quo ita oēs virtutes exhau/
n riat:cunctaq; iuſtitia ⁊ ſanctitate hominē expoliet ac
denudet vt ſuperbie malū: tanq̄ȝ generalis qdā ac pe
ſtifer morbus nō vnū mēbroꝝ partē ve eius debilitare cōtētus:
ſed ſolidū corpus letali corrūpit exitio:⁊ in virtutū iaȝ faſtigio
collocatos: grauiſſima ruina d̄ijcere ac trucidare conaṫ. Oē
nāq; vitiū ſuis eſt terminis ⁊ fine cōtentū:⁊ licet ꝯtriſtet alias
quoq; virtutes:ꝑ vnā tñ principaliter tēdit:eāq; ſpecialiter op
primit ⁊ impugnat. Et vt hoc ipſuȝ qd̄ dicimus clarius poſſit
intelligi:gaſtrimargia.i.appetitus vētris:ſeu ꝯcupiſcentia gu/
le:tēperantie rigorem corrūpit:caſtitatē libido cōtaminat:ira
patientiā vaſtat:vt nōnūq̄ȝ vni quis deditus vitio:aliis virtu/
tibus non penitus deſtituatur:ſed illa tantum virtute truncata
que e diuerſo emulo ſibi vitio repugnāte ſuccūbit:reliquas poſ/
ſit vel ex parte retinere:hec vero cū infelicem poſſederit mentē:
vt quidam ſeuiſſimus tyrānus ſublimiſſima capita arce virtu
tum:vniuerſam funditus ciuitatem diruit atq; ſubuertit. Exe/
celſa quondā ſanctitatis menia/vitioꝝ ſolo coequans atq; per
miſcens:nullam deinceps imaginem libertatis anime ſibi ſub/

dite ſupereſſe concedit. Quantoqꝫ ceperit ditiorem: tanto gra/
uiori ſeruitutis iugo ſubditum vniuerſis virtutū facultatibus
crudeliſſima depredatione nudabit.

¶ Quod ob ſuperbiam lucifer ille de archangelo factus
eſt diabolus. Capitulum. iiij.

Ut grauiſſime tyrannidis eius potentiam agnoſca
mus: angelū illū qui p nimietate ſplēdoris ac decoris
ſui lucifer nūcupatus eſt/ nullo alio q̄ꝫ hoc vitio dete/
ctū celitus inuenimus: & ex illa beata ſublimitate angelorꝫ telo
ſupbie vulneratū: ad iferna fuiſſe collapſuꝫ. Si igiť tāta virtu/
te tāti potētie prerogatiua decoratū vna elatio cordis potuit de
celeſtibus ad terrena deuoluere: q̄ nos obſuātia carnis fragili
tate circūdatos cauere oporteat: ipſius ruine magnitudo de/
mōſtrat. Quēadmodū ꝟo huius morbi virus perniciosiſſimū
deuitemus: inſtrui poterimus: ſi ruine ipſius cauſas atqꝫ origi
nē pſeq̄mur. Nūq̄ꝫ.n. curari lāguor nec remedia poterūt ma/
lis valitudinibus exhiberi: niſi prius iquiſitiōe ſagaci origines
earꝫ inueſtigenť & cāe. Hic nāqꝫ idutus diuina claritate: & iter
ceteras ſupernas virtutes cōditoris largitate pfulgēs: ſplendo/
rem ſapiētie & virtutū pulchritudinē qua ornabať gratia crea
toris: nature ſue potētia non munificenti illius beneficio ſe cre/
didit obtinere. Et ob hoc elatus tanq̄ꝫ qui ad perſeuerātiā pu/
ritatis huius diuino nō egeret auxilio deo ſe ſimilē iudicauit:
vtpote q nullius idigeret quēadmodū deus liberi. ſ. arbitrij fa/
cultate cōfiſus: per illā credens affluēter oia ſibimet ſuppedita
ri: q̄ ad ꝯſummationē virtutū/ vel perennitatē ſumme beatitu/
dinis pertinerent. Hec ei ſola cogitatio facta prima ruina eſt.
Ob quā deſertus a deo quo ſe credidit non egere: inſtabilis re/
pente & nutabūdus effectus: & infirmitatē ꝓpꝛie nature per
ſenſit: & beatitudinē q̄ dei munere fruebať/ amiſit. Et q2 dilexit
Eſa. 14. verba pcipitationis qbus dixerat. In celū cōſcendā: & linguaꝫ
Gen. 3. doloſam qua vel de ſe dixerat. Ero ſimilis altiſſimo / vel de
Ps. 51. Adā & Eua. Eritis ſicut dij. Propterea deus deſtruet illū in fi
nē: euellet eū & emigrabit de tabernaculo ſuo: & radicē eius de
terra viuentiū. Tūc ruinā eius vidētes iuſti timebūt: & ſup euꝫ
ridebūt dicētes ꝟ qđ ēt ſine fine ad hos q ſe ſine ꝓtectiōe auxi/
lioqꝫ dei ſūmū bonū pficere poſſe cōfidūt/ iuſtiſſime dirigetur.
Ibidem. Ecce homo qui non poſuit deū adiutorē ſuū: ſꝫ ſperauit i mul/
titudine diuitiarū ſuarꝫ: & preualuit in vanitate ſua.

¶ Qđ fomites vitioꝝ oiuȝ: de ſupbia pullulēt. Cap.v.

Et eſt prime ruine cā: ꝛ oꝛigo pꝛincipalis moꝛbi. Qui
b rurſuȝ p illū q fuerat a ſe deiect⁹ i ꝓthoplaſtū ſerpēs:
iſirmitates oiuȝ vitioꝝ ꝛ māꝰ germinauit. Dū.n. gloriā deitatis: arbitrij libertate ꝛ iduſtria ſua credidit ſe poſſe cō quirere: etiā illā pdidit quā adeptus fuerat gr̄a cōditoꝛis.

¶ Quod ſupbie vitiū ſit in oꝛdine colluctatiōis extremū: tempoꝛe tamen ꝛ oꝛigine pꝛimū ſit. Cap.vj.

Taqȝ exēplis ac teſtimonijs ſcripturaꝝ māifeſtiſſime
l cōpꝛobaſ: ſupbie labē cū poteſtrioꝛ ſit in oꝛdine cōflictuū: oꝛigine tamen anterioꝛē eſſe: omniūqȝ peccatoꝝ ꝛ criminū eſſe pꝛincipiū: nec ſicut cetera vitia ſolūmodo ꝯriaȝ ſibi virtutem.i. humilitatem tantū extinguere: verūetiā cūctaꝝ ſimul interēptricē eſſe virtutū: nec mediocres tātum paruoſqȝ tēptare: ſed maxime in foꝛtitudinis culmine cōſiſtentes. Ita.n. de hoc ſpiritu ꝓpheta cōmemoꝛat. Et eſce eius electe. Ideoqȝ beatus Dauid licet tāta circūſpectiōe: coꝛdis ſui cuſtodiret arcana/ vt ad eū quē ſecreta ꝯſcientie ſue non latebant audenter pꝛoclamaret. Dn̄e nō eſt exaltatū coꝛ meū/ neqȝ elati ſunt oculi mei: neqȝ ambulaui in magis neqȝ in mirabilibus ſuper me: niſi humiliter ſentiebā. Et Iterum. Nō habitabit in medio domus mee faciens ſuperbiā. Sciens tamen q̄ȝ difficilis ſit etiaȝ perfectis iſta cuſtodia: nō de ſua tantum p̄ſumit induſtria: ſed oꝛans domini imploꝛat auxilium vt huius inimici teluȝ poſſit inſauciatus euadere/ dicēs. Nō veniat mihi pes ſuperbie. pauens ac metuens ne in illud incidat quod dicitur de ſuperbis. Deus ſuperbis aduerſatur. Et iterum. Immundus eſt apud deum omnis qui exaltat coꝛ ſuum. Ps̄.130. Ps̄.100. Ps̄.35. Jacobi.4

¶ Qđ tantū ſit malum ſuperbie vt ipſum deum aduerſarium habere mereatur. Cap.vij.

Antū eſt malū ſuperbie: vt nō angelū nō alias virtu
t tes ſibi cōtrarias: ſed ipſum deum aduerſariū hr̄e mereatur. Notātū ſiquidē eſt: ꝙ nequaq̄ȝ dixerit ſup bis qui ceteris ſunt vitijs inuoluti ꝙ habeāt ſibi deū reſiſtentem.i. gaſtrimargie: foꝛnicarijs iracūdis ſeu phylargyris aduerſaſ: ſed ſolis ſuperbis. Illa nāqȝ vitia vel in vnūquēqȝ delinquentium tātummodo retoꝛquentur/ vel in ſuos pticipes.i. in alios homines videntur admitti/ hec vero ꝓprie pertingit ad deū: ꝛ idcirco cum ſpecialiter digna eſt habere contrarium.

¶Quẽadmodũ deus ſuperbiã diaboli virtute humilitatis extinxerit:⁊ diuerſa ſuper hoc teſtimonia. Cap.viij.

Deo vniuerſitaẽ creato: ⁊ medicus deus:cauſaꝫ prin
i cipiũꝙ morboꝝ ſupbiã eſſe cognoſcẽs:cõtrarijs ſana/
re cõtraria ꝓcurauit:vt ea.ſ.q̃ p ſupbiã corruerãt per
humilitatẽ reſurgerent.Jlle nãꝙ dicit.Jn celũ ꝯſcendã.Hic di
Eſa.14. cit.Humiliata eſt i terra anima mea.Jlle dicit. Et ero ſimilis
altiſſimo. Hic cũ eſſet in forma dei ex inaniuit ſemetipſum for/
Phil.2. mã ſerui accipiens:hũiliauitꝙ ſe: factus obediẽs vſꝙ ad mor
Eſa.14. tem.Jlle dicit.Super aſtra dei exaltabo ſolium meum.Jſte di
Mat.11. cit. Diſcite a me quia mitis ſũ ⁊ humilis corde.Jlle dicit.Ne
Exo.5. ſcio dñm ⁊ Jſrael nõ dimittã.Jſte dicit. Si dixero q2 nõ noui
Joan.7. eũ:ero ſimilis vobis mẽdax/ſed noui eũ:⁊ mãdata eius ſeruo.
Jlle dicit.Mea ſunt flumina:⁊ ego feci ea.Jſte dicit. Nõ poſ/
Joan.14. ſum ego a meipſo facere quicꝙ: ſꝫ pater meus in me manens
ipſe facit opera.Jlle dicit.Mea ſunt oĩa regna mũdi ⁊ gloria
eoꝝ:⁊ cui voluero do ea.Jſte cũ diues eẽt pauper effectus eſt:
2.Cor.8. vt eius iopia nos diuites redderemur.Jlle dicit.Sicut colligũ/
Eſa.10. tur oua q̃ derelicta ſunt:ſic vniuerſam terrã ego cõgregaui:⁊
nõ fuit qui moueret pennã ⁊ aperiret os ⁊ ganniret.Jſte dicit.
Pſ.101. Similis factus ſum pellicano ſolitario: vigilaui ⁊ factus ſum
ſicut paſſer ſolitarius i tecto.Jlle dicit. Exiccaui veſtigio pedũ
Eſa.37. meoꝝ oẽs riuos aggerũ. Hic dicit.Nũquid nõ poſſũ rogare
Mat.26. patrẽ meũ:⁊ exhibebit mihi mõ pluſꝙ̃ duodeciꝫ milia legio/
nes angeloꝝ.Si principalis ruine cauſaꝫ ⁊ ſalutis noſtre fun/
damẽta perſpeximus/a quo ⁊ qualiter vel iſta iacta ſint/vel il
la emerſerint/quemadmodũ deuitare taꝫ atrocẽ mortẽ ſupbie
debeamus/vel illius ruina vel huius doceamur exẽplo.

¶Quemadmodum nos quoꝙ ſuperbiam ſuperare poſſimus. Capitulum.ix.

Taꝙ hũc negſſimi ſpiritus laqueũ taliter poterimus
i euadere: ſi in ſingulis quibus ſenſerimus nos virtuti/
1.Cor.15. bus ꝓfeciſſe/illud apoſtolicũ dixerim⁹.Nõ ego ſꝫ gra
tia dei mecũ:⁊ gratia dei ſum id quod ſum/⁊ deũ eſſe qui ope
Joan.15. ratur in nobis/⁊ velle ꝑficere pro bona volũtate/dicente etiam
Pſ.126. ipſo auctore ſalutis nr̃e.Qui manet in me/⁊ ego in eo/hic fert
fructũ multũ/q2 ſine me nihil poteſtis facere. Et niſi dominus
edificauerit domũ:inuanũ laborauerũt qui edificant eaꝫ.Niſi
dñs cuſtodierit ciuitatem/fruſtra vigilant qui cuſtodiunt eaꝫ

Et vanuʒ eſt vobis ante lucem ſurgere. Quia non eſt volentis neqꝫ currentis: ſed miſerentis dei. Roma.9

¶ Qđ nemo poſſit pfectionē virtutū vel pmiſſaʒ beatitudinē ſuis tantū viribus obtinere. Cap.x.

Ullius nāqꝫ cuiuſuis volētis ⁊ currentis tam idonea poteſt voluntas eſſe vel curſus: vt carne ſpiritui repugnāte circūdatus valeat tantū perfectiōis pmiū ⁊ palmā integritatis ac puritatis attingere: niſi fuerit diuina miſeratione ꝓtectus: vt ad illud qđ magnopere vult ⁊ quo currit: peruenire mereaꝛ. Omne.n. datū bonū ⁊ omne donūʒ perfectū deſurſum eſt: deſcēdens a patre luminū. Quid.n. habes qđ nō accepiſti. Quod ſi accepiſti. quid glorīaris quaſi nō acceperis. Jacobi.j. i.Coꝛ.q.

¶ Exemplum latronis ſiue Dauid vel vocationis noſtre ad dei gratiā demonſtrandam. Cap.xj.

Si.n. vel illū latronē ob vnā ꝯfeſſionē introductū i paradiſuʒ recoꝛdemur: intelligimus cū nō curſus ſui merito tantā beatitudinē ꝯſecutū/ſed dono dei miſerētis ſdeptū. Uel ſi reminiſcamur Dauid regis duo tā grauia tāqꝫ imania crimina vno penitudinis ſermone deleta/nec hic videmus ad indulgentiā tanti criminis obtinēdā laboꝛis equiparaſſe merita: ſed dei gratiā ſupabundaſſe: qui vere penitudinis occaſiōe accepta: tantā peccatoꝝ materiā ſub vnius verbi plena cōfeſſione ꝯſumpſit. Principiū quoqꝫ diſcutiētes vocatiōis ac ſalutis humane: qua nō ex nobis nec ex operibus noſtris ſꝫ apl'm/ſed dei ſumus dono gratiaqꝫ ſaluari/liqdo poterimus aduertere queadmodū pfectionis ſumma nō volētis neqꝫ currētis/ſed miſerētis eſt dei: qui nequaqꝫ laboꝝ vel curſus noſtri merito cōpenſante: vitioꝝ nos facit eſſe victoꝛes/nec equiparāte nr̄e volūtatis induſtria/tā arduū integritatis culmen ſubiugata q̄ vtimur carne ꝯſcendere. Nulla ſiquidē coꝛpoꝛis huius afflictio nullaqꝫ coꝛdis cōtritio ad capeſſendā verā illā interioris hominis caſtitatē pōt eſſe condigna/vt tantā puritatis virtutē angelis ſolis ingenitā celiqꝫ vernaculā/nudo humano laboꝛe .i. ſine adiutoꝛio dei valeat obtinere / qꝛ totius bonitatis effectus ab illius pꝛofluit gratia/qui tantā perēnitatē beatitudinis ⁊ immenſitatem gloꝛie/exigue voluntati bꝛeuiqꝫ ac paruo curſui noſtro/multiplicata largitate donauit. Ephe.2. Roma.9.

¶ Quod nullus ſit laboꝛ qui poſſit repꝛomiſſe beatitudini comparari. Capitulum.xij.

Omnis.n.longeuitas vite preſentis: cum ad illā future
o glie perennitatē reſpexeris: euaneſcit:ꝛ doloꝛes cuncti
cōtēplatiōe illius immēſe beatitudinis effugant:atq
vt fum⁹ad nihil extenuati liqſcūt:ꝛ nuſq̄ vt fauilla cōparēt.

¶ Traditio ſenioꝝ de cōſequēda puritate. Cap.xiij.

Uapꝛopter iaȝ tēpus eſt: vt ipſis qbus tradūt verbis
q patrū ſententiā pferamus.coꝝ.ſ.q viā pfectiōis ꝛ qua
litatē eius nō verboꝝ iactātia depinxerūt:ſȝ potius re
ꝛ ope ac virtute ſpūs poſſidentes:experimētis eā ꝓpꝛijs ꝛ exē/
plis certiſſimis tradiderūt.Aiunt itaq̄ nō poſſet ad purū quē
piā carnalibus vitijs emūdari:niſi vniuerſum laboꝛē ſuū atq
conatū ad tāte pfectionis finē intellexerit nō poſſe ſufficere:nec
eā niſi miſeratione dei ꝛ adiutoꝛio cōpꝛehēdi:nō tā tradētis i
ſtitutiōe q̄ affectu atq virtute ꝛ experimētis ꝓpꝛijs eruditus
agnoſcat.Ad capeſſenda nāq tā magnifica tāq̄ pcelſa puri/
tatis ꝛ integritatis pmia: q̄tuſlibet ieiunioꝝ vigiliaꝝ lectiōis
ꝛ ſolitudinis ac remotiōis laboꝛ fuerit impenſus:cōdignus eē
nō poterit q hec induſtrie ſue merito vel laboꝛis obtineat.Nū/
q̄.n.diuinū munus laboꝛ ꝓpꝛius humana ve cōpēſabit indu
ſtria/niſi deſideranti diuina fuerit miſeratione cōceſſum.

¶ Qđ adiutoꝛiū dei laboꝛātibus tribuat. Cap.xiiij.

Et hoc dico vt hūanos conatus euacuās ab induſtria
n ꝛ laboꝛis intentiōe quēq̄ reuocare cōtendā. Sed pla/
ne cōſtātiſſimi nō mea ſed ſenioꝝ ſentētia definio:pfe/
ctionē qdē ſine his oīo capi nō poſſe: his aūt ſolis ſine gratia
dei poſſe eā a nemine ꝯſūmari.Ut.n.dicimus conatus huma
nos apphēdere eā p ſeipſos ſine adiutoꝛio dei nō poſſe:ita pnū
ciamus laboꝛātib⁹ tm̄ ac deſudātib⁹ miſericoꝛdiā dei gſamq
ꝯferri/ꝛ vt ꝟbis apl̄i loq̄r/volētib⁹ ꝛ currētib⁹ ipertiri/ ſȝ illđ
qđ etiā i pſalmo octogeſimooctauo ex pſonā dei cantat.Po/
ſui adiutoꝛiū in potēte/ꝛ exaltaui electū de plebe mea.Dicim⁹
Mat.7. enim ſȝ ſaluatoꝛis ſnīaȝ dari qdē potētib⁹/ꝛ apiri pulſantib⁹:
ꝛ a q̄rētib⁹ iueniri ſȝ petitionē ꝛ ingſitionē ꝛpulſationē nr̄am
nō eē cōdignā/niſi miſericoꝛdia dei id qđ petimus dederit/vel
aperuerit qđ pulſam⁹/vel illud qđ q̄rim⁹fecerit iueniri.Preſto
eſt nāq occaſiōe ſibi tm̄modo a nobis bone voluntatis obla/
ta/ad hec oīa ꝯferēda.Amplius.n.ille q̄ nos/perfectionē ſalu
tēq noſtrā deſiderat ꝛ expectat. Et intm̄ beatus Dauid ꝓuē
tū ſui opis ac laboꝛis ꝓpꝛia tm̄ induſtria nō poſſe nouerat obti

neri/ vt a dño ꝓmereri directionē ſuoꝝ opū iterata pce ꝑpoſce
ret dicēs. Et opa manuū nr̃aꝝ dirige ſup nos ⁊ opus manuū Ps̃.89.
nr̃aꝝ dirige. Et rurſuꝫ. Cōfirma hoc de⁹ qđ opatus es i nobis.

¶ A quibus pfectiōis viā diſcere debeamus. Cap.xv.

Deoqꝫ ſi ad verā ꝯſūmationē virtutū volumus eſſe/ctu ⁊ opere peruenire/illis debemus aquieſcere magiſtris ac ducib⁹/q hāc nō vaniloqua diſputatiōe ſomniātes / ſed re atqꝫ experimētis apphēdētes nos quoqꝫ docere atqꝫ ad eā dirigere ſimiliter poſſunt/ ⁊ viā queādmoduꝫ peruniamus ad eā/certiſſimo tramite demōſtrare/qqꝫ ad hāc fide ſe potius pueniſſe q̃ laboꝝ merito teſtabanť. Quib⁹ ēt hoc pce pnū ſui cordis acqſita paritas cōferebat vt magis magiſqꝫ ſe deprimi peccatis agnoſcerēt. Tāta nāqꝫ in eis delictoꝝ cōpunctio p dies ſingulos augebať/quanta puritas animi ꝓfeciſſet. Trahebātqꝫ iugiter ītimo corde ſuſpiria/eo q ſemetipſos ſentirent nequaq̃ poſſe delictoꝝ neuos ac maculas deuitare/que eis p multiplices cogitationū minutias igerebanť. Et idcirco future vite ſtipēdia nō operū ſperare ſe merito. ſꝫ miſericordia dñi ꝓclamabāt/nihil ſibi de tanta circūſpectiōe cordis alioꝝ cōparatiōe donātes/qppe qui hanc ipſam nō ſue induſtrie ſed diuine gratie aſcribebāt/nec blādiētes ſibi de inferioꝝ ac tepidioꝝ negligētia/ſed cōtēplatione potius illoꝝ quos vere petō carere/atqꝫ in regno celoꝝ iā eterna beatitudine pfrui nouerāt humilitatē ppetuā cōquirebāt/atqꝫ ita ꝯſideratione hac ⁊ elationis ruinā pariter declinabāt/⁊ quo tēderēt vel qđ dolerent ſemp inueniebāt/intelligētes ſemetipſos ad illā puritatem cordis quā cupiūt/obſiſtente carnis ſarcina puenire non poſſe.

¶ Nō poſſe nos ſine miſericordia ⁊ īſpiratiōe dei ad ipꝫ laborē obtinēde perfectiōis accedere. Cap.xvi.

Sit ẜm traditiones ⁊ inſtitutiones eoꝝ ſic ad eā feſtinare debemus ieiunijs/vigilijs/oratiōibus/cōtritioni cordis ⁊ corporis operā dantes/ne hec oia/morbo hoc inſtante euacuemus. Non ſolum nāqꝫ ipſam pfectionem oportet credere nr̃a induſtria nos vel labore noſtro poſſidere nō poſſe/ſed ne hec ipſa quidē que illius exercemus obtentu.i. labores conatuſqꝫ noſtros ac ſtudia / ſine diuine protectionis auxilio inſpirationiſqꝫ eius ⁊ caſtigationis atqꝫ exhortatiōis gratia poſſe pficere/quā.ſ.cordibus noſtris/vel per alium ſolet vel per ſemetipm nos viſitans clementer infundere.

¶ Teſtimonia diuerſa quibus euidéter oſtenditur/nihil poſſe nos quod ad ſalutem noſtram pertinet ſine adiutorio dei perficere. Cap.xvij.

Poſtremo inſtruit auctor ſalutis noſtre/quid nos opor teat in ſingulis qbuſqꜫ q̄ gerimus/nō mō ſentire ſꜫ ēt
Joan. 14. ꝯfiteri. Nō poſſuꜫ ego ingt a meipſo facere qcq̄/pater autē in me manens ipſe facit opa. Ille ex pſona hoīs aſſumpti dicit nihil a ſemetipſo poſſe ſe facere/⁊ nos cinis ⁊ terra in his que ad nr̄aꜫ ſalutē pertinēt/arbitramur nos adiutorio dn̄i nō egere. Diſcamus itaqꜫ ⁊ nos p ſingula nr̄am ſimul infirmita tē ⁊ illius adiutoria ſentientes quotidie ꝓclamare cuꜫ ſanctis.
Ps̄.117. Impulſus verſatus ſuꜫ vt caderem/⁊ dn̄s ſuſcepit me. Fortitu
Ps. 93. do mea ⁊ laudatio mea dn̄s/⁊ factus eſt mihi in ſalutē. Et ni ſi qꜫ dn̄s adiuuit me/paulominus habitauerat in inferno aīa mea. Si dicebā motus eſt pes meus/miſericordia tua dn̄e ad iuuabat me. Secūdū multitudinē doloꝝ meoꝝ in corde meo: cōſolatiōes tue letificauerūt animā meā. Uidētes etiā cor no/
Ps̄.17. ſtrū in timore dn̄i ⁊ patiētia roborari dicamus. Et factus eſt
Ibidem. dn̄s firmamētū meū/⁊ eduxit me i latitudinē. Scientiā quoqꜫ ꝑfectu opeꝝ itelligētes nobis augeri/dicamus. Qm̄ tu illumi nas lucernā meam dn̄e deus meus illumina tenebras meas. Qm̄ in te eripiar a tēptatiōe/⁊ in deo meo trāſgrediar murū. Dein ſentiētes etiā noſmetipſos fortitudinē tolerātie cōquiſiſſe
Ibidem. ⁊ in ſemitas virtutuꜫ facilius ac ſine labore dirigi/ dicamus. Deus qui p̄cingis me virtute/⁊ poſuiſti imaculatā viā meaꜫ. Qui ꝑficis pedes meos tāq̄ cerui/⁊ ſuper excelſa ſtatuens me.
Ibidem. Qui doces manus meas ad ꝑliū. Cōſecuti etiā diſcretionē per quā roborati poſſimus aduerſarios nr̄os elidere/ꝓclamemus ad deū. Diſciplina tua correxit me in finē/⁊ diſciplina tua ipa me docebit. Dilataſti greſſus meos ſubtus me/⁊ nō ſunt infir/ mata veſtigia mea. Et qꜫ talis ſum roboratus ſciētia tua atqꜫ virtute/inferā ꝯfidēter ea q̄ ſequūtur/⁊ dicā. Perſequar inimi cos meos/⁊ cōprehēdā illos/⁊ nō cōuertar donec deficiāt. Cō terā illos nec poterūt ſtare cadēt ſubtus pedes meos. Rurſum
Ps̄.43. infirmitatis noſtre memores/nec poſſe nos tā acerbos vitioꝝ hoſtes fragili carne circūdatos ſine illius adiutorio ſuperare: dicamus. In te inimicos noſtros ventilabimus cornu/⁊ in no mine tuo ſpernemus inſurgentes in nobis. Nō.n. in arcu meo ſperabo/⁊ gladius meus non ſaluabit me. Saluaſti.n. nos de

affligentibus nos: ⁊ odientes nos cōfundiſti. Sed etiā precin/ xiſti me virtute ad bellum: ⁊ ſupplantaſti oēs inſurgentes in me ſubtus me. Et inimicos meos dediſti mihi deorſū ⁊ odiē/ tes me diſperdidiſti. Sed nec armis noſtris poſſe nos vicere co gitātes. Apprehende arma ⁊ ſcutum ⁊ exurge in adiutoriū mihi. Effunde frameā: ⁊ conclude aduerſus eos qui pſequunt me: ⁊ dic anime mee ſalus tua ego ſum. Et poſuiſti vt arcum ereū brachia mea: dediſti mihi protectionē ſalutis tue: ⁊ dex/ tera tua ſuſcepit me. Quia nec pres noſtri in gladio ſuo poſſe/ derunt terrā: ⁊ brachiū tuū ⁊ illuminatio vultus tui: qm̄ com/ placuiſti in eis poſtremo vniuerſa beneficia eius cum grarum actione mēte ſollicita perluſtrātes: ſup his oibus ꝙ vel pugna nimus: vel illuminationē ſcientie: vel diſciplinā diſcretionis ab eo cōſecuti ſumus: vel ꝙ ſuis non armis inſtruxit: ⁊ virtutē ſingl'os cōmuniuit: vel ꝙ inimicoꝝ noſtroꝝ nobis pbuit dorſū: ⁊ tribuit virtutē cōmunēdi eos vt puluerē ante faciē venti: in/ timo cordis affectu damem⁹ ad eū. Diligā te dn̄e virtus mea: adiutor me⁹: ⁊ ſpabo in eū. Protector me⁹ ⁊ cornu ſalutꝭ mee: ⁊ ſuſceptor meus. Laudans inuocabo dn̄m: ⁊ ab inimi/ cis meis ſaluus ero. Ps.17. Ps.34. Ps.17.

❡ Quod non ſolum in naturali conditione: ſed etiā in quoti/ diana diſpenſatione dei gratia muniamur. Capitulū.xviij.

Non ſolum pro his ei grās referētes ꝙ vel ratiōabiles nos condidit: vel liberi arbitrij poteſtate donauit vel baptiſmi lagit⁹ eſt grā: vel ſciētiā legis adiutoriūq̄ ꝯceſſit ſꝫ ēt p his q̄ erga nos quotidiana ei⁹ puidētia ꝯferunt qđ ſcꝫ ab aduerſarioꝝ nos i ſidijs liberat: quod opat nobis vt carnis vitia ſupare poſſim⁹ qđ a piculis nos etiā ignorātes p tegit: qđ alapſu peccati cōmunit: ꝙ adiuuat nos ⁊ illuminat vt ipſum adiutoriū nrm qđ nō aliud quidā interptari volunt q̄ legem intelligere ⁊ agnoſcere valeam⁹: ꝙ p negligētijs de/ lictiſq̄ nris: eius inſpiratione latēter cōpūgimur: qđ dignatio/ ne eius viſitari ſaluberrime caſtigamur: qđ ab eo nonnūq̄ etiā inuiti trahimur ad ſalutē. Poſtremo qꝛ ipꝫ liberū arbitriū no ſtrū qđ pcliuius fertur ad vitia: ad meliorē dirigit frugem: ⁊ ad virtutū viā inſtigationis ſue viſitatione contorquet.

❡ Quod hec fides ab antiquis patribus ſit tradi/ ta gratia dei. Capitulum.xix.

Hec eſt propie erga deū humilitas: hec eſt antiquiſſi/

moꝛū patrum ſincera fides:que penes ſucceſſoꝛes eoꝛum in/
temerata nūcuſqꝫ duprat.[Cui fidei virtutes apoſtolice que ſe
penumero per oē manifeſtate ſunt:nō ſolū: apud nos ſed etiaꝫ
apud infideles ꝛ incredulos: indubitatum teſtimonium red/
dunt.Qui ſimplicē piſcatoꝛem fidem in coꝛde ſimplici retinen
tes:non eam ſyllogiſmis:dialeticis ꝛ tulliana facundia ſpiritu
cōcepere mūdano:ſꝫ experimēto vite ſincere: actuqꝫ puriſſimo
coꝛrectione quoqꝫ vitioꝛum ꝛ /vt verius dixerim/ in ipſa perfe
ctionis ineſſe naturam oculatis indicijs depꝛehenderunt:ſine q̄
nec pietas in deum: nec purgatio vitioꝛū nec emendatio moꝝ:
nec virtutum cōſumatio poterit appꝛehendi.

¶ De eo qui pꝛopter blaſphemiam traditus eſt immun/
diſſimo ſpiritu. Capitulum.xx.

Uui quēdam de fratrū numero quē vtinā minime ſci/
uiſſem ſiquidē poſt hec oꝛdinis mei gradu ſe paſſus ē
pꝛegrauari:q ꝓbatiſſimo cuidā ſenuꝫ vitio carnis ſe/
metipſum grauiſſimo confeſſus eſt impugnari:naꝫ:cōtra vſuꝫ
nature deſiderio patiēdi magis q̄ inferēdi ignominiā intole/
rabili eſtu libidinis vꝛebaſ:tū illum vt ſpiritalē verumqꝫ medē
cum:interioꝛem cauſam moꝛbi huius ꝛ oꝛiginem pꝛotinus ꝑui
diſſe.Qui gauiter ſuſpirās: nequaq̄ ait tam neq̄ ſpiritui tra/
dide dominus permiſiſſet:niſi aliquid blaſphemaſſes in eum.
Quo ille cōperto:confeſtiꝫ pꝛocidit ad pedes eius in terrā:ſum
maqꝫ] admiratione pculſus:tanq̄ a deo cernēs arcana ſui pe/
ctoꝛis patefacta: cōfeſſus eſt in dei ſe filium cogitatione impia
blaſphemaſſe. Unde perſpicuum eſt eum qui ſuperbie ſpiritu
poſſidetur:vel qui in deum blaſphemus extitit: tanq̄ qui irro/
get illi iniuriam a quo puritatis ſperāda ſunt dona pfectionis
integritate pꝛiuari:ꝛ ſanctificacionem caſtimonie non mereri.

Exemplum ioas regis inde quo oſtenditur quid ꝓpter
ſuperbiam meruerit. Capitulum.xxj.

Legimus tale aliquid i paralipomenō libꝛo. Joas eīm
rex iuda ſeptem annoꝛum ab ioiada pōtifice aſcit⁹ in
regnum atqꝫ in omnibus quoad vixit memoꝛatus pō
tifex teſtimonio ſcripture laudatus eſt. De quo poſt obitum io
iade audi quid ſcriptura cōmemoꝛat:ꝛ quēadmodum elatus
ſuperbia ignominioſe fuerit tradit⁹ paſſioni. Poſtq̄ aūt obijt
2.Par.24. ioiada ingreſſi ſunt pꝛincipes iuda:ꝛ adorauerunt regeꝫ.Qui
delinitus obſequijs eoꝛum acquieuit: ꝛ dereliquerunt templum

dñi dei patrum ſuoꝝ:ſeruieruntq; lucis ⁊ ſculptilibus: ⁊ facta eſt ira magna contra iudam ⁊ hieruſalē propter hoc peccatū. Et poſt pauca. Cumq; euolutus eſſet annus aſcendit cōtra eū exercitus ſyrie:venitq; in iudam et hieruſalem: et interfecit cunctos principes populi: atq; vniuerſam predam miſerunt regi damaſcum. Et certe cum premodicus veniſſet numerus ſyrorum: tradidit dominus in manibus eorum infinitam multitudinem:eo ꝙ dereliquiſſent dominū deū patrum ſuorū. Jn ioas quoq; ignomeniosa exercuere iudicia:⁊ abeūtes dimiſerunt eū in languorib⁹ magnis. Uides q̄ʒ flagitioſis ac ſordidis paſſionibus tradi mereatur ſuperbia. Qui enim elatus arrogātia vt deum ſe paſſus eſt adorari: traditur ſm apoſtolū in paſſiones ignominie ⁊ in reprobum ſenſum: vt patiatur ea que non conuenit. Et quia dicente ſcriptura. Jmmundus eſt apud deū ois qui exaltat cor ſuum:iſte qui tumida cordis elatione inflatus ē turpiſſime cōfuſioni traditur deludēdus:vt humiliatus taliter ſentiret ſemetipſum eſſe vel immūdicia carnis ⁊ conſcientia impure paſſionis immundum: quod animi ſui noluerat elatione ſentire:⁊ vt carnis ignominioſa contagio patefaceret immundiciam cordis eius occultā quam ſuperbie malo contraxerat: ac manifeſta pollutione corporis ſui probaretur impurus: qui per elationē ſpiritus factuū ſe nō ſentiebat immundū.

¶ Omnem animam ſuperbam ſubdi ſpiritalibus nequitijs illudendā. Cap.xxij.

Quibus manifeſte ꝓbatur omnē animaʒ que ſuperbie fuerit tumore poſſeſſa: intellectualib⁹ ſyris ideſt nequitijs ſpiritalib⁹ tradi:eamq; paſſionibus carnis inuolui:vt ſaltem vitijs humiliata terrenis:immūdam ſe carnaliter pollutāq; cognoſcat:que tepore mētis erecta immundā ſe in cōſpectu dei per elationē cordis effectā intelligere ante nō potuit quo vel ſic humiliatus quis a priſtino tepore diſcedat: ⁊ ignomenia carnaliū paſſionū deiectus atq; confuſus:ad ſpiritalem feruorem deinceps ſemetipſum ardētius cōferre feſtinet.

¶ Quod perfectio attingi niſi humilitatis virtute non poſſit. Capitulum.xxiij.

Euidenter itaq; mōſtratur non poſſe quemq; perfectionis finē ac puritatis attingere niſi per humilitatem verā:quā primitus fratribus reddēs: deo quoq; in penetrabilibus cordis exhibeat:credens fine protectiōe eius atq; au

ſilio per ſingula ſibi momenta delato : pfectionē quā cepit et ad quā magnopere currit:ſe penitus obtinere non poſſe.

Quos ſpiritalis ſupbia pulſet:quoſqꝫ carnalis. Ca.xxiiij.

b Uſqꝫ de ſpiritali ſupbia qua diximus pfectos quoſqꝫ pulſari : quātuꝫ tenuitas ingenij nři preualuit donāte deo dixiſſe ſufficiat. Quod ſuperbie gen⁹ nō multis cognitū nec exptum eſt:quia nec plures ſtudēt perfectā cordis apphēdere puritatē : vt ad hos pꝛlioꝝ gradus valeant peruenire:nec precedentiū vitioꝝ quoꝛuꝫ in ſingulis libellis naturā pariter remediaqꝫ pmiſimus:procuratur vlla purgatio Sed illos ſolūmodo pulſare ſolet:qui deuictis ſuperioꝛibus vitijs iaꝫ ppemodū ſunt in virtutū culmine collocati.Quos quia lapſu carnali ſubtiliſſimus hoſtis ſuperare nō quiuit : ſpiritali ruina deijcere ac ſupplātare conatur: per hanc illos vniuerſis veterū ſtipendioꝛū meritis multo laboꝛe queſitis ſpoliare contendens. Ceterum nos qui adhuc terrenis ſumus paſſionibus inuoluti:nequaqꝫ hoc modo tēptare dignaſ: ſed craſſioꝛe ⁊ vt ita dixeri carnali elatione ſupplantat.Et idcirco de hac quoqꝫ qua maxime nos ſeu noſtre menſure homines ac pꝛecipue iunioꝛum vel incipientium mentes periclitari ſolent neceſſarium reoꝛ ſm pmomiſſionem noſtra pauca depꝛomere.

Deſcriptio carnalis ſuperbie:vel q̄ mala in monachi mente parturiat. Capitulum.xxv.

b Ec igitur quā diximus carnalis ſupbia:cuꝫ tepido ac male arrepto renūciationis pꝛincipio in monachi reſederit mēte:de pꝛiſtino ac ſeculari eū tumoꝛe ad verā xpi hūilitatē deſcendere nō permittēs : pꝛimū inobediētēꝫ eum reddit ⁊ aſperū:deinde mitē atqꝫ affabilē eſſe nō patiſ:equalē quoqꝫ fratrib⁹ fieri cōmunēqꝫ nō ſinit:nec ſꝫ dei ac ſaluatoꝛis nři mādatum ſpoliari terrenis opib⁹ nudariqꝫ pcedit:⁊ cū renūciatio nihil aliud ſit niſi moꝛtificationis ⁊ crucis indicium: nec valeat alijs incohari vel cōſurgere fundamētis:q̄ꝫ vt ſe nō ſolū actibus huius mūdi ſpiritalr nouerit interemptū:verū etiā coꝛpoꝛalr quotidie credat eē moꝛituꝝ ecōtrario facit eū vitam ſperare longenā:infirmitates pponit ei plixas et multas: confuſionē quoqꝫ incutit ac pudoꝛeꝫ. Si nudus effectus alienis et non pꝛoprijs facultatibus cepit ſuſtētari:pſuadet etiā multo eē melius victū indumentūqꝫ ſibi ſua poti⁹ q̄ꝫ aliena ſubſtantia miniſtrari:ſcd̄m illud ſeꝫ qd̄ queadmodū dictū ſit tali hebetu/

dine ac tepore cordis obtuſi: ne intelligere quidem aliquando
potuerunt Beatius eſt magis dare ꝙ accipere.

¶ Quod male fundatus quis ad deteriorem ſtatū quoti/ Actuū.20.
die prolabatur. Capitulum.xxvj.

Ali igitur diffidentia mentis obſeſſi: ⁊ a cintilla fidei
t qua viſi fuerant in primordijs ſue cōuerſionis accēſi
diabolica infidelitate reuocati: icipiūt pecunias quas
ante diſpergere caperent diligentius cuſtodire: ⁊ eas velut quā
ſemel ꝓfligatas vlteri⁹ reparare nō poſſint: auaricia vehemen
tiore ↄſeruāt: ſeu quod eſt deteri⁹ ea ꝗ prius abiecerāt reſumen
tes: vel certe qđ eſt tertiū ac teterrimū nequitie genus: ꝗ nec an̄
quidem poſſederāt cōgregantes: nihil amplius egreſſi e ſeculo
ꝙ nomē acquiſiſſe tantūmodo ac vocabulū monachi cōpro/
bantur. Super hec igitur initia male vitioſeq́ꝫ fundata: neceſſe
eſt vt vniuerſa deinceps vitioꝝ ſtructura conſurgat. nec quicꝙ
ſuperponi peſſimis valeat fundamentis: niſi quod miſerabileꝫ
animam ruina lugubriore proſternat.

¶ Expoſitio vitiorum que per morbum ſuperbie ge/
neratur. Capitulum.xxvij.

Alibus ſiquidē mēs paſſionibus obdurata: atqꝫ a de
t teſtabili tepore incipiēs: neceſſe eſt vt in deterius quoti
die proficiat: ⁊ reliquā quoqꝫ vitam ſuam deformiore
fine concludat: dumqꝫ cupiditatibus priſtinis oblectaꝛ: ac ſm
apoſtolum ſacrilega philargyria vincitur: ita eodem pronun/
ciāte de illi. Et philargyria ꝗ eſt ſimulacroꝝ ſeruitus. Et iteꝝ Coloſ.3.
Radix enim inquit omniū malorū eſt philargyria: nunꝙ poſ/ j.Timo.6.
ſit in corde ſuo humilitatē chriſti ſimplicē veráqꝫ ſuſcipere: cuꝫ
vel de nobilitate nataliū gloriaꝛ: vel inflatur de ſeculi quaꝫ co
pore non mēte deſeruiꝛ dignitate: vel pecunijs quas ad ruinaꝫ
ſuam retentat: expolliꝛ: per que iam non monaſterij iugum ſu/
ſtinere ↄtentus eſt: nō ſenioris vllius inſtitui diſciplina. Quiſqꝫ
enim ſuperbie morbo fuerit occupatus: non ſolum nullam ſub/
iectionis aut obedientie regulam cuſtodiri dignatur: verum ne
ipſam auribus quidē ſuis doctrinam ꝑfectionis admittit: tan/
tumqꝫ cōcreſcit in corde eius ſpiritalis verbi faſtidiū: vt cū for/
te talis fuerit oborta collatio: vno in loco ſtare neſciat eius ob/
tutus: ſed huc illucqꝫ ſtupidus circūferaꝛ intuitus: aliorſum et/
in obliquū ꝙ moris eſt oculi deſignanꝛ: Pro ſuſpirijs enim ſa/
lutaribus ſputa de ſicco guttere contrahunꝛ; excreationes etiā

ſine vlla interpellatione phelgmatis prouocātur: digiti ludūt ⁊ in modū cuiuſdā ſcribētis volitant atq; depingunt: ⁊ ita huc atq; illuc vniuerſa membra corporis cōmouentur: vt dum ſpiritalis agitatur collatio: totū ſe vel ſcatētibus vermib⁹ vel acutiſſimis ſudibus credat inſidere: ⁊ quicquid ſimplex collatio ad edificationē protulerit audientiū: ob ſuam ſuggillationem eſtimet eſſe prolatū. Totoq; tempore quo ſpiritalis vite examinatio vētilatur: ſuis ſuſpitionibus occupatus: non quid exinde ad profectū ſuum capere debeat aucupatur: ſed cauſas cur vnumquodq; ſit dictū: ſollicita mēte perquirit: vel quid eis poſſit obijcere tacita intra ſe cordis volutatione coniectat: vt nihil ex his que ſaluberrime ſunt digeſta: penitus apprehendere aut in aliquo valeat emendari. Et ita ſit vt non ſolū in nullo ei proficiat collatio ſpiritalis: verumetiā dānoſa magis exiſtat: efficiaturq; cauſa maioris peccati. Dum enim pro cōſcientia ſua totum contra ſe ſuſpicatur eſſe prolatū: vehemētior cordis obſtinatione duratur: ire quoq; ſtimulis acrius inſtigatur. Deinde poſt hec excelſa vox: ſermo rigidus: amara ⁊ turbulenta reſponſio: inceſſus erectus ac mobilis: lingua facilis: procax loquela: nec vnq; taciturnitatis amica: niſi cū cōtra fratrē rancorē quendā in ſuo corde cōceperit: ſitq; ſilentiū eius non cōpunctionis nec humilitatis vllius: ſed ſuperbie ⁊ indignationis indiciū: ita vt quid in eo deteſtabilius ſit: haud facile diſcernatur: vtrū diffuſa illa petulanſq; letitia: an dira hec virulentaq; feritas. In illa namq; ſermo non opportunus: riſus leuis ac fatuus: effrenata ac indiſciplinata cordis elatio: in iſta vero ira. plenum virulentumq; ſilentium: et quod ob hoc tantum concipitur: vt aduerſus fratrem rancor taciturnitate ſeruatus protelari diutius poſſit: non vt ex eo virtus humilitatis ac patiētie prebeatur. Et cum ipſe tumore poſſeſſus: facile cunctis triſticias inferat: atq; ad ſatiſfationem leſi fratris ſemetipſum ſubmitere dedignetur: etiam ab illo ſibimet oblatam reſpuit atq; contēnit. Et non ſolum nulla fratris ſatiſfactione compūgitur atq; mollitur: verumetiaȝ cur ab eo ſit in humilitate preuentus grauius indignatur. Fitq; ei ſalutaris humilitas ac ſatiſfactio: que finem diabolicis intentationibus ſolet inferre cauſa vehementioris incendij.

¶ De fratris cuiuſdam ſuperbia. Cap. xxviij.

a Udiui in hac duntaxat regione/ qđ horret pudetqꝫ re
uoluere/ quendā iuniorū cum a ſuo increparetur ab/
bate:cur humilitatē quā renuncians permodico tempo
re retentaret:cepiſſet excedere:ac diabolica inflari ſuperbia: ſū/
ma contumacia reſpondiſſe. Nunquid ob hoc memetipſuꝫ hu
miliaui pro tēpore:vt ſemper ſubditus ſim. Ad quod eius tam
effrenatum ſceleſtumqꝫ reſponſum:ita eſt ſenior obſtupefactus
omniſqꝫ eius interceptus eſt ſermo: velut qui ab illo ipſo anti/
quo lucifero verba hec prolata non ab homine percepiſſet : vt/
nullam vocem aduerſus tantā proteruiā de ore ſuo prorſus e/
mittere:niſi gemitus de corde tantummodo ac ſuſpiria potue/
rit:illud ſolum tacitus intra ſemetipſum voluens quod de dn̄o
noſtro ſaluatore dicitur. Qui cum in forma dei eſſet : humilia/
uit ſe:factus obediēs:nō vt ille ait diabolico ſpiritu ac tumore Phil.2.
poſſeſſus:pro tempore:ſed vſqꝫ ad mortem.

¶ Indicia quib⁹ ſuperbia carnalis anime ineſſe
cognoſcitur. Capitulum.xxix.

e T vt breuius ea q̄ dicta ſunt de hoc ſupbie genere per
ſtringamus:quedā ſigna eius inquantū poſſumus col
ligētes:vt his qui de pfectone ſitiūt erudiri: quodāmō
characteres eius de exterioris hoīs motibus exprimaꝫ⁹:neceſſa/
riū puto pauis eadē replicari/vt cōpēdioſius agnoſcam⁹ qb⁹
eā diſcernere ac deprehēdere valeam⁹ indicijs/quo nudate at/
qꝫ in ſupficiē pducte paſſionis huius radices ꝛ oculati depre/
hēſe atqꝫ perſpecte/vel cūuelli facilius valeāt vel vitari. Tunc
enim poterit peſtifer morbus ad integrū declinari/ cum contra
ipſius pernicioſos eſtus ꝛ impetus noxios nō ſera obſeruantia
cum iam dominātur aſſumitur/ſed cum precedētes eius/vt ita
dixerim/ ideas agnoſcētes prouida enim ſagaciqꝫ diſcretione
precurrimus. De exterioris nanqꝫ ſicut prediximus hominis
motu/interioris ſtatus agnoſcitur. His igitur indicijs carnalis
iſta quam prefati ſumus ſuperbia declaratur. Ineſt primitus
in loquela eius clamor / in taciturnitate amaritudo / excelſus
et effuſſus in leticia riſus / irrationabilis in ſerietate triſticia/
in reſponſione rancor / facilitas in ſermone/ verba paſſim ſine
vlla cordis grauitate erumpentia. Expers patientie eſt / cha/
ritatis aliena / audax ad contumelias irrogandas/ad tolerā/
das puſillanimis/ad obediendum difficilis niſi in quo eam de
ſideriū ſuum voluntaſqꝫ preuenerit/ ad recipiendam exhorta/

ſonem implacabilis:ad reſecandas voluntates ſuas infirmas ad ſuccumbendum alienis duriſſima:ſemperqꝫ ſuas diffinitio nes ſtatuere contendens.ipſa vero nequaqꝫ cedere alterius ac/ quieſcens:⁊ ita fit vt etiam incapax conſilij ſalub:is effecta: in omnibus ſuo potius qꝫ ſenio:um credat iudicio.

¶ Tepefactus quis per ſuperbiam alios quoqꝫ p:eeſſe deſideret. Capitulum.xxx.

q Uibus deſcẽſuus gradibus in quẽ ſemel poſſidet deuo lutus:iã ipaꝫ diſciplinã cenobij perho:reſcit:ac veluti qui fratrũ conſo:tio de perfectiõe retrahatur:ac de bo no patientie atqꝫ humilitatis aliop vitio ⁊ impedimẽto reuo/ cetur:habitationẽ ſolitarie vite deſiderat: ſeu certe velut plures alios lucraturus conſtruere monaſteriũ:⁊ quos docere atqꝫ in ſtituere debeat:congregare feſtinat:ex diſcipulo neqꝫ deteſtabi/ lio: magiſter effectus.Nã cũ huiuſcemodi elatione co:dis in p/ nicioſiſſimũ tepo:em noxiũqꝫ co:ruerit:⁊ nec verus monachus nec ſecularis effectus ſit : quod eſt deterius etiam perfectionem ſibi ex hoc ipſo miſerabili ſtatu ⁊ conuerſatione p:omittit.

¶ Quomodo ſuperbiam vincere vel ad perfe/ ctionẽ peruenire poſſimus. Capitulũ.xxxi.

q Uamobrem ſi edificij nři faſtigia perfecta volum⁹ ac placentia deo conſurgere:fundamenta eius non ſecun dum noſtre libidinis voluntatem: ſed ſecundum diſtri ctionis euangelice diſciplinã iacere feſtinemus:que alia eſſe nõ poſſunt qꝫ timo: dei atqꝫ humilitas que de mãſuetudin ⁊ co: dis ſimplicitate deſcendit. Humilitas vero nullatenus poterit abſqꝫ nuditate conquiri.Qua peregrinante:nec obedientie bo num:nec patientie robur: nec manſuetudinis tranquillitas:nec conſumatio charitatis vllatenus poterit app:ehẽdi:ſine quib⁹ co: nřm habitaculũ ſpũſſancti penitus eſſe non poterit:ita p:o/

Eſa.lxvj. nunciante dño per p:ophetaꝫ. Super quem requieſcit ſpiritus meus:niſi ſuper humilem ⁊ quietũ ⁊ trementẽ verba mea.Si/ ue ſecundũ exẽplaria q̃ hebraicã exp:imũt veritatẽ.Ad quẽ re/ ſpiciã niſi ad paupculũ ⁊ ꝯtritũ ſpũ ⁊ tremẽtem ꝟba mea.

¶ Quomodo depopulatrix oim virtutum ſupbia veraꝫ hu militatem poſſit extingui. Capitulum.xxxij.

q Ua p:opter athleta chriſti qui ſpiritalem agonẽ legiti me certãs a dño deſiderat co:onari:hanc quoqꝫ fero ciſſimam beſtiã vt deuo:atricẽ cunctaꝝ virtutum õn

modis feſtinet extinguere:certus ꝙ hac in ſuo pectore cõmorā/te:nō ſolum omnigenis vitus carere non poſſit: verūetiā ſi qđ virtutis habere videatur huius veneno depereat. Nullo enim mō poterit in aīa nr̄a virtutū ſtructura conſurgere: niſi prius facta fuerint vere humilitatis in nr̄o corde fundamenta: q̄ fir/miſſime collocata perfectionis ⁊ charitatis culmē valeāt ſuſti/nere:ita ſalicet vt quemadmodū diximus primū fratribus no/ſtris humilitatē veram intimo cordis exhibeamus affectu: in/nullo ſalicet acquieſcentes eos cōtriſtare vel ledere. Quod nul/latenus poterimus implere:niſi abrenunciatio vera q̄ in expo/liatione omniū facultatum ac nuditate cōſiſtit:in nobis fueri/chriſti amore fundata:deinde obedientie iugū ⁊ ſubiectio ſim/plici corde ac ſine vlla fuerit ſimulatione ſuſcepta: ita vt prete abatis mādatum nulla penitus voluntas viuat in nobis. Qđ nō aliter obſeruari poterit:niſi quis nō ſolum ſe mortuum huic mundo:verūetiam inſipientē iudicauerit ac ſtultum: vniuerſa que ſibi fuerint a ſenioribus impata: ſine vlla diſcuſſione perſi/ciens:ſacroſancta ea credens ac diuinitus promulgata.

¶ Remedia aduerſus morbū ſupbie. Cap.xxxiij.

In qua conſiſtentibus qualitate proculdubio ſtat⁹ illa humilitatis vere trāquill⁹ atqꝫ immobilis ſubſequet vt noſmetipſos inferiores omnibus iudicantes: vniuer/ſa que nobis fuerint irrogata:tametſi iniurioſa ſiūt: tāq̄ a ſu/perioribus nr̄is illata:patientiſſime toleremus. Que quidem a nobis non ſolum facillime tolerabuntur: verumetiā parua iu/dicabuntur ac nulla:ſi mente iugiter recolamus vel dn̄i noſtri vel ſanctoꝝ omniū paſſiones:conſiderātes tanto leuiorib⁹ nos iniurijs attemptari:quāto lōgius a meritis corum ⁊ conuerſa/tione diſtamus:pariter etiā cogitātes in breui nos de hoc ſeclo migraturos:eorumqꝫ nos celeri vite huius fine mox futuros eē conſortes. Perēptoria nanqꝫ eſt hec cōtemplatio:nō ſolum ſu/perbie: verumetiā generaliter omniū vitiorū. Deinde poſt hec hanc eandem humilitatē erga deū firmiſſime retentem⁹. Qđ a nobis ita complebit: vt nihil noſmetipſos abſqꝫ illius opitu/latione vel gratia qđ ad virtutum cōſumationē pertinet:poſſe/perficere cognoſcamus:ſed ⁊ hoc ipſū quod intelligere mere/mus:eius eſſe muneris:in veritate credamus.

¶ Explicit de ſpiritu ſuperbie liber duodecim⁹.

¶ Facundiſſimi Johannis Eremite qui Caſſianus dicitur: in decem collationes patrum in ſcythica heremo commorantiū: ad Leontium epiſcopum et fratrem Helladium: Præfatio feliciter incipit.

Ebitum quod beatiſſimo pape caſtori in eorum volu/
D minū præfatione promiſſum eſt: que de inſtitutis ceno/
biorꝫ et octo principaliū vitiorūꝫ remedijs: duodecim libellis dño adiuuante digeſta ſunt: in quo tenuitas noſtri ſuf/fecit ingenij vtcūqꝫ farcitum eſt. Uiderim ſane: quid ſuper hoc vel illius vel noſtri fuerit examinis equitate perpenſum vtrum in rebus tā profundis tāqꝫ ſublimibus/ et que in vſum ſtili: vt arbitror: antea non venerunt: dignū aliquid cognitioni veſtre: omniūqꝫ ſanctorꝫ fratrū deſiderio prompſerimus. Nūc aūt qꝫ derelinquēs nos pontifex ſupradictus: migrauit ad xpm: has iterum decē Collationes ſummorꝫ patrū: id eſt anachoretarū: q̄ i heremo ſcythie morabanť: quas ille incōparabili flagrās ſtudio ſanctitatis/ ſimili ſibi iuſſerat ſermone cōſcribi / nō per/pendēs pre multitudine charitatis/ quāto infirmas ceruices pō/dere pregrauaret / vobis potiſſimū o beatiſſime papa Leonti et ſancte frater Helladi credidi ꝯſecrādas. Alter ſiquidē veſtrū memorato viro et germanitatis affectu/ et ſacerdotij dignita/te/ et quod his maius eſt ſancti ſtudij feruore cōiūctus/ heredita/rio fraternū debitū iure depoſcit. Alter anachoretarꝫ inſtituta ſublimia: nō vt quidā propria aggreſſus eſt preſumpti ōe ſecta/ri/ ſed legitimū doctrine tramitē/ ſancto ſpū ſuggerēte. pene anꝫ q̄ diſceret apprehēdēs/ nō tā ſuis adinuētionibus/ q̄ illorꝫ tra ditionibus maluit erudiri. In quibus mihi nūc in portu ſiletij cōſtituto immēſum pelagatus aperiť / vt ſcꝫ de inſtituto atqꝫ doctrina tātorꝫ virorꝫ/ quedā tradere audeā memorie litterarꝫ. Tāto em̄ profundioris nauigationis periculis fragilis ingenij cymba iactāda ē/ quātū a cēobijs anachoreſis/ et ab actuali vi ta que in cōgregationibus exerceť cōtēplatio dei/ cui illi ineſti/mabiles viri ſemp intēti ſunt/ maior atqꝫ ſublimior eſt. Ueſtrū igiť eſt conatus nros pijs orationib⁹ adiuuare. ne aut tā ſctā materia imperito quidē ſed fideli ſermone ꝓmēda periclitetur in nobis/ aut rurſus eiuſdē materie abyſſus obruat noſtra ru/ſticitas. Proinde ab exteriore ac viſibili monachorꝫ cultu/ quē prioribus digeſſimus libris/ ad inuiſibilem interioris hominis habitū trāſeam⁹/ et de canonicarꝫ orōnū mō/ ad illi⁹ qua ape

ſtolus ꝑcipit orõnis ꝑpetue iugitatẽ aſcẽdat eloquiũ / vt qꝗuis iã ſupioris opis lectionẽ Jacob illi⁹ nomẽ itelligibilis carnaliũ vitioꝝ ſupplãtatione ꝓmeruit. Nũc ẽt nõ tã mea ꝙ̃ patrũ inſtituta ſuſcipiẽs: diuine iã puritatis intuitu ad meritũ / ⁊ vt ita dixerim dignitatẽ / trãſiẽs iſraelis / qd in hoc quoqꝫ ꝑfectionis culmine debeat obſeruare ſitr inſtruaſ. Obtineãt itaqꝫ orões vſe ab eo qui dignounou / vel viſu eoꝝ / vel diſcipulatu / vel con ſortio iudicauit / vt nobis earũdẽ traditionũ memoriã plenã / et ſermonẽ ad dicẽdũ facilẽ conſerre digneſ / quo tã ſciẽ eas tãqꝫ integre ꝙ̃ ab ipſis accepimus explicãtes / ipſos quodãmõ ſuis inſtitutis incorporatos / ⁊ quod eſt mai⁹ latino diſputãtes eloquio vobis exhibere poſſum⁹. Hoc ſane volum⁹ añ oĩa tã haꝝ collationũ ꝙ̃ ſuperioꝝ voluminũ ꝑmonitũ eſſe lectorẽ / vt ſi qua forte in his ꝓ ſtatus ſui ⁊ propoſiti qualitate / ſiue pro vſu ⁊ cõuerſatione cõmuni / vel impoſſibilia putauerit eſſe / vel dura / nõ ea ẜm ſue facultatis modulũ / ſed ẜm dignitatẽ ⁊ perfectionẽ loquẽtiũ metiaſ / quoꝝ prius ſtudiũ atqꝫ ꝓpoſitũ mẽte cõcipiat: quo vere mortui huic cõuerſationi mũdane / nullis affectonib⁹ parẽtũ carnaliũ / nullis actuũ ſecularium nexib⁹ obliganſ. Deinde locoꝝ quoqꝫ in quib⁹ cõmoranſ / cõſiderẽt qualitatẽ q̃ in ſolitudine vaſtiſſima cõſtituti atqꝫ ab vniuerſoꝝ mortaliũ ꝯſortio ſeparati / ⁊ per hoc illuminationẽ ſenſuũ poſſidẽtes / ꝯtẽplantur vel ꝓloquunſ ea q̃ inexpertis atqꝫ ineruditis ꝓ ꝯditione et mediocritate cõſuetudinis ſue impoſſibilia forſitam videbunſ. De quibus tñ ſi quis voluerit verã proferre ſentẽtiã / ⁊ vtruꝫ impleri queãt / deſiderat experiri: feſtinet prius eorum propoſitum ſimili ſtudio ⁊ conuerſatione ſuſcipere / ⁊ tũc demũ ea q̃ ſupra facultatẽ hominis videbãtur / nõ ſolũ poſſibilia / verum etiam ſuauiſſima deprehendit. Sed nunc iam ad collationes eorum et inſtituta properemus.

¶ Explicit prefatio.

¶ Incipit annotatio capituloꝝ collatiõis ꝑme Abbatis moyſi.

Ca.i. De habitatione ſcythie ⁊ ꝓpoſitio Abbatis Moyſi.

ij De interrogatiõe Abbatis Moyſi querentis qui monacho ſcopos vel quis ſit finis.

iij De reſpõſione noſtra.

iiij De interrogatõe moyſi ſup ꝓpoſitione predicta.

v De cõparatione eius q deſtinata ferire ꝯtẽdat.

vj De his qui abrenūciātes mūdo: ad perfectionem ſine charitate contendunt.
vij De appetenda tranquillitate cordis.
viij De principali conatu erga diuinarum rerū contemplationem et ſimilitudinem Marie et Marthe.
ix Interrogatio quomodo efficientia virtutum non cum homine perſeueret.
x Reſponſio ꝙ non ſit earū merces ſed actio ceſſatura.
xj De charitatis perpetuitate.
xij Interrogatio de pſeuerātia ſpiritalis theorie.
xiij Reſponſio de directione cordis in deum: et de regno dei: et de regno diaboli.
xiiij De anime perpetuitate.
xv De contemplando deo.
xvj Interrogatio de cogitationū mobilitate.
xvij Reſponſio quid poſſit mens ſuper cogitationum ſtatu quid ve non poſſit.
xviij Comparatio aquarie mole et anime.
xix De tribus cogitationū nr̄arum principijs.
xx De diſcernēdis cogitationibus ad ſimilitudinem probabilis trapezite.
xxj De illuſione abbatis Joannis.
xxij De quadripartita diſcretionis ratione.
xxiij De ſermone doctoris ſcḋm audientium meritum.

¶ Explicit annotatio capitulorum.

¶ Incipit collatio Abbatis Moyſi prima de monachi deſtinatione et fine.

¶ De habitatione ſcythie et ꝓpoſito abbatis moyſi. Cap. j.

Cum in heremo ſcythie vbi monachorū probatiſſimi patres: et omnis cōmorabatur pfectio: abbatem moyſen qui vehementius inter illos egregios flores nō ſolum in actuali: verūetiā theorica virtute flagrabat: inſtitutiōe; eius fundari cupiens expetiſſem: vna cum ſancto germano: cū quo mihi ab ipſo tyrocinio ac rudimentis militie ſpiritalis ità indiuiduū deinceps contubernium: tā in cenobio ꝗ̄ in heremo fuit vt cūcti ad ſignificandā ſodalitatis ac ꝓpoſiti ſenſuſq; noſtri parilitatē ꝓnunciarēt: vnā mentē atq; animā duobus inesse corporibus: pariterq; ab eodem abbate edificationis ſermone; fuſis lachrymis ambiremus. Quippe cuius hūc animi

rigorem manifeſtiſſime noueramus: vt niſi fideliter deſiderantibus: ⁊ cum omni cordis contritiõe querentibus: nequaq̃ penitus acquieſcere perfectiõis apperire doctrinã: ne ſcilicet ſi paſſim vel nolẽtibus eam vel tepide ſitientibus exhiberet: res neceſſarias ⁊ que ſolis perfectionem cupiẽtibus debẽt eſſe comperte: indignis et faſtidioſe ſuſcipientibus pandens: aut iactantie vitium: aut proditionis crimẽ videretur incurrere: tande fatigatus precibus noſtris: ita exorſus eſt.

¶ De interrogatione abbatis Moyſi querentis qui monacho ſcopos: vel quis ſit finis. Cap. ij.

Omnes inquit artes ac diſcipline ſcopon quendã: id eſt deſtinationẽ: ⁊ telos hoc eſt: finem proprium habere noſcuntur: cunctos labores ⁊ pericula diſpendiaq̃ vniuerſa equanimiter gratãterq̃ ſuſtẽtat. Nã ⁊ agricola flagrantes radios ſolis: pruinas quoq̃ ⁊ glaciẽ non declinãs/ terram infatigatus exercet: ⁊ indomitas agri glebas frequenti vomere ſubigit: dum ſcopon ſeruat: vt eam cunctis ſentibus expurgatam: vniuerſiſq̃ graminibus abſolutã in modũ ſolubilis arene fauilleq̃ cõminuat/ finem/ id eſt pceptionem copioſaꝝ frugum: ⁊ exuberantiã ſegetũ non alis edepturũ ſe niſi hac opis ac ſudoris ſui rõne cõfidẽs: quo vel ipſe deinceps vitã ſecurus exigere: vel ſuam poſſit amplificare ſubſtantiã. Referta etiã frugibus horrea libenter exhaurit/ eaſq̃ ſulcis agri cõmendat inſtanter/ preſentem diminutionem futurarum meſſium contemplationẽ nõ ſentiẽs. Illi etiã q negociationũ ſolẽt exercere commertia nõ incertos pelagi timẽt caſus: non vlla diſcrimina pphorreſcũt dum ad finẽ queſtus ſpe propoſita puocanẽ. Necnõ etiã hi q militie mũdialis ambitione inflamanẽ/ dum pſpiciũt honorum ac poteſtatũ finẽ pegrinationũ exitia ac picula non ſentiũt/ nec preſentibus erũnis belliſq̃ frãguntur/ dum ppoſitũ ſibi dignitatis finem capiunt obtinere. Habet ergo nr̃a pfeſſio ſcopon pprium ac finem ſuum/ p quo labores cunctos nõ ſolũ infatigabiliter/ veꝝ etiã gratanter impendimus: ob quem nos ieiunioꝝ inedia nõ fatigat/ vigiliaꝝ laſſitudo delectat/ lectio ac meditatio ſcripturaꝝ cõtinuata nõ ſatiat/ labor etiã inceſſabilis/ nuditaſq̃ oim reꝝ priuatio iocundiſſime ſuſtinet/ nec horror huius vaſtiſſime ſolitudinis formidat. Ob quẽ voſipſi procul dubio parentum ſpreuiſtis affectũ/ ⁊ patriũ ſolũ ac delitias mundi tot ptranſitis regionibus deſpexiſtis/ vt ad nos homines

ruſticos et idiotas in hoc heremi ſqualore degentes puenire poſ ſetis. Propter quod reſpondere inquit mihi q̄ ſit deſtinatio veſtra vel finis / qui ad hec omnia libentiſſime ſuſtinenda vos prouocat.

De reſponſione noſtra. Capitulū.iij.

Et cum perſiſteret noſtrā elicere ſuper inchoata diſputatione ſentētiā / reſpondimus. Regni celorum cauſa hec cuncta tolerari.

De interrogatione moyſi ſuper propoſitione predicta. Caoitulū.iiij.

Ad qd̄ ille. Bn̄ inquit et argute de fine dixiſtis / q vero debeat ſcopos nr̄ eſſe/id eſt deſtinatio/cui iugiter inherētes finē valeam⁹ attingere: pre oībus noſſe debetis Et cū ignorationē cōfeſſi ſimpliciter fuiſſemus/ ait. Jn omni/ vt dixi/arte ac diſciplina precedit quidā ſcopos/ ideſt aie deſtinatio/ſiue inceſſabilis mētis intētio/quā niſi quis omni ſtudio perſeuerantiaq; ſeruauerit/ nec ad finem deſiderati fructus poterit peruenire. Nam vt dixi agricola finem habēs / ſecure copioſeq; viuendi in ꝓuentu ſegetū fecūdarū/ſcopon/deiſt deſtinationē gerit / agrū ſuum ſentibus cūctis abſoluere / eūq; vniuerſis infructuoſis vacuare graminibus/ nec aliter ſe quieti finis opulētiā adepturū eſſe cōfidit/ niſi id qd̄ viſu obtinere deſiderat/quadā prius operis ac ſpei ſue ratione poſſideat. Negociator quoq; illud vel iſtud mercādi deſideriū nō deponit/p qd̄ poſſit queſtuoſius diuitias cōgregare/q: fruſtra ꝯcupiſceret lucrū / niſi viā qua ad id tēderet elegiſſet. Et qui certis quibuſq; dignitatibus mūdi huius cupiunt honorari / cui ſe officio vel ordini debeant mancipare / ante proponūt /vt per legitimum ſpei tramitem / finem quoq; valeāt deſiderare dignitatis attingere. Jtaq; et vie noſtre finis quidem eſt regnum dei/ qui vero ſit ſcopos debet diligēter inquiri. Qui ſi nobis ſimiliter cōpertus nō fuerit / fruſtra nitēdo fatigamur / quia ſine via tēdētibus labor eſt itineris nō ꝓfectus. Ad qd̄ obſtupeſcētibus nobis / ſenex intulit. Finis quidē noſtre ꝓfeſſionis vt diximus regnū dei ſeu regnū celoꝝ eſt. Deſtinatio vero nr̄a/id eſt ſcopon puritas eſt cordis/ſine q̄ ad illū finē impoſſibile eſt quēpiā puenire. Jn hac eīn deſtinatōe defigētes nr̄e deſtinatiōis obtutus/ velut ad certā lineā/curſum rectiſſimē dirigim⁹. At ſi paululū qd ab hac cogitatio nr̄a d̄flexerit ad ꝯtēplationē ei⁹ilico recur

rētes:rurſus eā velut quadā norma certiſſima corrigam⁹/ q ſcī
p oēs conatus noſtros ad vnū hoc reuocans ſignū/arguet ſta
tim ſi a ꝓpoſita directione mens noſtra vel pauluū deuiarit.

¶ De cōparatiōe ei⁹ q diſtinata ferire cōtēdat. C.v.

Quēadmodū quibus vſus eſt bellica tela tractādi/cum
q ante regē mūdi huius artis ſue cupiūt peritiā demon/
ſtrāre in paruiſſima quadā ſcutula/q̄ figurata in ſe cō
tinet ꝑmia/iacula ſua/vel ſagittas intorquere cōtendūt/certiq;
nō alias/niſi deſtinationis ſue linea ad finē poſſint deſiderati
premij ꝑuenire/ ſecuri de illo ſi mō propoſitū ſcopon valuerint
obtinere. Qui ſi forte ab eorū fuerit ſubtractus intuitu:nec inde
clinabiliter ei ſagaciſſimoꝝ obtutuū ꝑuicacia inheſerint:quan/
tūlibet recto tramite caſſa imperitorū deterret intētio/excidiſſe
ſe tñ a contēplatione nō ſentiēt/⁊ cum ſibi efficaciſſimis telorū
emiſſionibus videant̄ inniti/fruſtrato inertie labore fallunt̄/q2
illū ſuttiliſſimū deſtinationis limitē ꝑſequi oculis ac mēte non
norūt/⁊ cū inutiles in aera vacuoſq; iactus effunderit/ in quo
peccauerit quove decepti ſint dijudicare nō pñt/quippe: quos
nulla mēſura ꝓpoſita arguit/quātū a directiōe diſceſſerit/ nec
quo deiceps corrigere vl' reuocare debeāt/lineā diſcipline doce
re poteſt paſſiu⁹ obtutus. Ita igit̄ ⁊ noſtri propoſiti finis qui/
dem/ſcdm apoſtolum/vita eterna eſt/ ita eodem pronūciante.
habētes quidē fructū veſtrū in ſanctificatione/finem vero vitā Roma.6.
eternā. Scopos vero eſt puritas cordis. Quā ſanctificationē
nō immerito nūcupauit/ſine qua predictus finis nō poterit ap
prehēdi. Ac ſi dixiſſet alijs verbis. Habētes quidē ſcopon ve/
ſtrū in cordis puritate/finē vero vitā eternā. De qua deſtina/
tiōe docēs nos idē beatus apl's:ipſum nomē/ideſt ſcopō ſigni Phil.3.
ficāter exprimēs ita intulit. Que poſteriora ſunt obliuiſcēs ad
ea vero que priora ſunt extēdēs me ad deſtinatum perſequor
brauiū ſuperne vocatiōis dñi. Qđ euidētius in greco ponitur Χατ
chata ſcopō eocho: ideſt ſm deſtinationē perſequor. Tanq̄ ſi ασκο
dixiſſet. Hac deſtinatiōe qua illa que poſteriora ſunt obliuio/
ni trāſmitto.i.anterioris hominis vicia: ad finē brauij celeſtis πομα
ꝑuenire cōtēdo. Quicquid ergo nos ad hūc ſcopō.i.puritatē
cordis poteſt dirigere: tota virtute ſectadum eſt: quicquid au ιωχω
tem ab hac retrahit/vt perniciōſum ac noxium deuitandum.
Pro hac enim vniuerſa toleramus et egimus. Pro hac parē/
tes ⁊ patria/dignitates/diuitie/ delitie mundi huius/et volu/

plas vniuerſa contenitur/vt ſcilicet puritas cordis perpetua va leat poſſideri/hac itaqȝ nobis deſtinatione ꝓpoſita/ſemꝑ act⁹ nři ⁊ cogitationes ad eam obtinendam rectiſſime dirigentur. Que ſi pre oculis nřis iugiter ſtatuta non fuerit nō ſolum cunctos labores nřos/varios pariter atqȝ ineſtabiles reddēs i caſſum eos ac ſine vllo emolumēto faciet effundi/ſed etiā cogitationes oēs diuerſas ſibiqȝ ꝯrias ſuſcitabit. Neceſſe eſt eniȝ mētem quo recurrat cui ve principaliter inhereat non habentem per ſingulas horas atqȝ momenta pro incurſuū varietate mutari: atqȝ his que extrinſecus accidūt in illum ſtatum cōtinuo transformari/qui ſibi primus occurrerit.

¶ De his qui abrenunciātes mūdo ad perfectionem ſine charitate contendunt. Capitulum.vj.

Bjenāqȝ eſt ꝙ nonullos mundi huius maximas facultas ⁊ non ſolum multa auri atqȝ argenti talenta/verūetiā prediorꝫ magnificentiam cōtēnentes / poſt hec vidimus pro ſcalpello: pro graphio/pro acu/pro calamo commoueri. Qui ſi contemplationem cordis mundi fixam tenerēt/nūqȝ vtiqȝ pro paruis rebus admitterēt quod ne pro magnis ac precioſis incurrerent/nam ⁊ plerumqȝ nōnulli tāto zelo codicem ſeruant/vt eum ne leuiter legi quidem vel cōtingi ab aliquo patiātur/⁊ inde furoris occaſiōes/⁊ impatiētie ac mortis incurrāt/vñ monētur ſtipēdia patiētie ⁊ charitatis acquirere. Cūqȝ oēs diuitias ſuas ꝑ chriſti amore diſperſerit/ priſtinū tñ cordis affectū in rebus paruis ac minimis retētātes/⁊ pro ipſis nōnūqȝ mobiliter iraſcētes/ veluti qui nō habeāt apoſtolicam charitatē ex oib⁹ ifructuoſi ſterileſqȝ reddunt. Quod in ſpiritu beatus apoſtolus preuidēs/⁊ ſi diſtribuero iquit in cibos pauperum oēs facultates meas /⁊ tradidero corpus meum vt ardeam. charitatem aūt nō habeam/nihil mihi prodeſt. Vñ liquido comprobatur perfectionem nō ſtatim nuditate nec priuatiōe oim facultatū ſeu dignitatu abiectiōe comprehēdi / niſi fuerit charitas illa cuius apoſtolus mēbra diſcribit i veritate poſſeſſa/que i ſolo cordis puritate cōſiſtit. Nam quid eſt aliud nō emulari nō inflari/nō irritari/nō agere perperam/nō querere: que ſua ſunt/niſi proprias admodum res ſumma equitate cōtēnere/⁊ ab auferēte nō querere/ nō ſuper iniquitate gaudere/nō cogitare malū/⁊ reliqua niſi cor perfectum ac mundiſſimū deo ſēp offerre ac vacuū illō a cūctis ꝑturbatōis cuſtodire.

¶ De appetenda tranquillitate cordis. Cap.vij.

Omnia igitur huius gratia gerēda appetēdaqȝ ſunt nobis: pro hac ſolitudo ſectāda eſt: ꝑ hac ieiunia: vigilias: labores: corporis nuditatē: lectionem: ceteraſqȝ virtutes debere nos ſuſcipe nouerim⁹: vt ſcilicet per illas ab vniuerſis paſſionib⁹ noxijs illeſuȝ parari cor nr̄m ⁊ cōſeruare poſſimus: ⁊ ad pfectionē charitatis iſtis gradibus innitendo conſcendere: ⁊ nō ꝑpter has obſeruātias ſi forte honeſta ſiue neceſſaria occupatione preuēti ſolēnitatē inite cōſuetudinis nō potuerim⁹ implere: incidamus in triſtitiā vel irā: ſiue indignatio nē ob que expugnāda illud qḋ pretermiſſuȝ eſt fueram⁹ acturi: nō eñ tantū eſt lucrum ieiunij: quantū ire diſpendiū: nec tātus lectione capitur fructus: q̄tum cōtemptu fratris incurritur detrimentū. Ea igiẗ que ſequētia ſunt: ideſt ieiunia: vigilie: anachoreſis meditatio ſcripturaꝝ: ꝑpter principalē ſcopū ideſt puritatē cordis: quod eſt charitas nos ꝯuenit exercere: ⁊ nō ꝑpter illa principalē hanc perturbare virtutē: qua in nobis integra illibataqȝ: durāte nihil oberit ſi aliquid eorum q̄ ſequētia ſunt ꝑ neceſſitate fuerit pretermiſſum. Siquidē nec ꝓderit vniuerſa feciſſe: adēpta hac quam diximus principali cauſa cuius obtētu ſunt oia perpetrāda. Ob hoc eñ quis vtēſilia cuiuſlibet artis iſtituere ſibimet acpparare feſtinat: nō vt ea poſſideat ocioſe: nec vt emolumēti illius fructuȝ qui ſperaẗ ex ipſis in nuda inſtrumētoꝝ poſſeſſione cōſtituat: ſed vt eoꝝ miniſterio peritiam finemqȝ illius diſcipline cuius hec adiumēta ſunt efficaciter ap prehēdat. Igitur ieiunia: vigilie: meditatio ſcripturaꝝ: nuditas ac priuatio omniū facultatū: nō perfectio: ſed pfectionis inſtrumēta ſunt: q2 non ipſis conſiſtit diſcipline illius: ſed per illa peruenitur ad fidē. Incaſſum igitur hec exercitia molietur quiſqȝ his velut ſummo bono cōtētus: intentionē ſui cordis huculqȝ affligerit: ⁊ nō ad capiendū finē ꝑpter quē hec appetēda ſunt omni conatu ſemet extēderit: habēs quidē diſcipline illius iſtrumēta: finem vero in quo omnis collocatus eſt fructus ignorat. Quicqd igiẗ poteſt iſtā mentis nr̄e puritatē trāquillitatēqȝ turbare: q̄uis vtile ac neceſſariū videaẗ vt noxiū deuitanduȝ eſt. Hac enim norma et errorū puagationūqȝ oim poſitōes poterimus euadere: ⁊ deſideratū finē linea certe directionis attigere.

¶ De principali conatu erga diuinaꝝ rerū cōtemplationē: ⁊ ſimilitudinē marie ⁊ marthe. Capitulū.viij.

Ic ergo nobis pꝛincipalis debet eſſe conatus / hec im/
b mobilis deſtinatio coꝛdis iugiꝭ affectāda eſt ⁊ tenēda
vt diuinis reb⁹ ac deo mēs ſemper inhereat/quicquid
ab hac diuerſum eſt q̄uis magnū ſm tm̄ aut etiā infimum ſeu
certe noxium iudicandū eſt. Huius mentis vel actus figura ē
in euangelio per marthā ⁊ mariā pulcherrima deſignaꝭ. Cū
enim martha ſctō vtileq̄ miniſterio deſeruiret: vtpote q̄ ipſi
dn̄o eiuſq̄ diſcipulis miniſtrabat ⁊ maria ſpiritalia tantūmō
intenta doctrine ieſu pedibus inhereret:quos oſculās bone con
feſſionis liniebat vnguēto: pꝛeferꝭ tamē a dn̄o ꝙ ⁊ melioꝛē ele
gerit partem:⁊ eam que ab ea nō poſſit auferri: nā cū laboꝛa/
ret martha pia ſollicitudine ac diſpenſatione diſtēta:ſolā ſe vi
dēs ad tm̄ miniſterium non poſſe ſufficere adiutoꝛiū ſoꝛoꝛis a
dn̄o poſtulabat di.nō eſt tibi cure q2 ſoꝛoꝛ mea reliqt me ſolaꝫ
miniſtrare. Dic ergo illi vt me adiuuet. Utiq̄ nō ad vile op⁹
ſed ad laudabile eam miniſteriū ꝓuocat. Et tamē quid audit
a dn̄o. Martha martha ſolicita es: ⁊ turbaris erga plurima.
Paucis vero op⁹ eſt aut etiā vno. Maria bonā partē elegit q̄
nō auferetur ab ea. Uidetis ergo pꝛincipale bonum in theoꝛia
ſola ideſt in contēplatione diuina dn̄m poſuiſſe. Unde ceteras
virtutes licet neceſſarias ⁊ vtiles bonaſq̄ pꝛonunciemus: ſcd̄o
tamen gradu cenſendas eſſe decernimus: quia vniuerſe huius
vnius patranꝭ obtentu. Dicens em̄ dominus ſolicita es:⁊ tur/
baris circa plurima:paucis vero opus eſt:aut etiam vno ſum/
mū bonum nō in actuali q̄uis laudabili opere: ⁊ multis fru/
ctibus abundāti:ſ3 in diuina ꝯtemplatione que vere ſimplex ⁊
vna eſt:collocauit:paucis opus eſſe pꝛonūciās ad ꝑfectam bea
titudinē.i.illam theoꝛiam que pꝛius in paucoꝛum ſeruatur con
ſideratione ſanctoꝛū a quoꝛum contemplatione conſcendēs is
qui adhuc in pꝛofectu poſitus eſt: ad illud quoq̄ quod dicitur
vnum ideſt dei ſolius intuitum: ipſo adiuuāte perueniet ſcilicet
etiaꝫ ſanctoꝝ actus ac miniſteria mirifica ſuper greſſus ſolius
dei iam pulchꝛitudine ſcientiaq̄ paſcatur. Maria ergo bona
partem elegit que nō auferꝭ ab ea. Et hoc diligentius intuen/
dum eſt:nā cū dicit maria bonaꝫ partem elegit licet taceat de
martha:neq̄ nāq̄ eā vituperare videaꝭ:illam tamen laudans
hanc inferioꝛē pꝛonunciat. Rurſum cū dicit:que nō auferꝭ ab
ea:oſtēdit ꝙ ab hac ſua poꝛtio poſſit auferri: nec em̄ miniſte/

rium corporale cum homine poterit iugiter permanere. Illius vero ſtudium nullo vlteriore euo docet poſſe finiri.

¶ Interrogatio quomodo efficientia virtutum non cum homine perſeueret. Cap.ix.

Ermanus. Ad quod nos valde permoti: quid ergo di
g ximus labor ieiuniorum: lectionis inſtātia: opa miſeri
cordie: iuſticie pietatis ⁊ humilitatis auferent a nobis et non permanebunt cum auctoribus ſuis: preſertim cum ipſe dominus retributionē regni celorum ob hoc promitat ſe talib⁹ redditurum dicens. Uenite benedicti pa. m. poſſi. re. vo. paratum a conſtitutione mundi. Eſuriui enim ⁊ dediſtis mihi mā du. ſitiui ⁊ de. mihi bi. ⁊c. quo ergo auferentur hec que introducunt factores ſuos in regno celorum.

¶ Reſponſio q̄d non ſit earū merces ſed actio ceſſatura. Capitulum.x.

Oyſes: nec ego dixi mercedē boni opis auferendā: di
m cente eodē domino qui potum dederit vni ex minimis
iſtis calicē aque frigide tantū in nomine diſcipuli amē dico vobis non perdet mercedem ſuā: ſed actionem dico quam fieri vel neceſſitas corporalis vel impugnatio carnis: ſeu mundi huius inequalitas exigit auferendam. Nam lectionis inſtātia vel ieiuniorum afflictio ad emēdationem cordis ⁊ caſtigationem carnis que ſi elata fuerit eſcarum nimietate: ſeu mentis incuria: confeſtim luxurie atq; libidinis aculeis puritatem cordis infeſtat: in preſenti tantūmodo vtiliter exercentur: donec caro concupiſcit aduerſus ſpiritum: que nōnunq̄ ab his qui labore nimio ſed egritudine corporis ſenio ve defeſſi ſunt etiam in preſenti videmus auferri nec ab homine poſſe iugiter exerceri: quantomagis ergo hec in futuro ceſſabunt: cum corruptibile hoc induerit incorruptionem: corpuſq; iſtud quod nūc animale eſt ſurrexerit ſpiritale: ⁊ ceperit caro nō eſſe iam talis: vt aduerſus ſpiritum concupiſcat: de quibus etiam beatus apoſtolus manifeſte pronunciat corporalis inquiens exercitatio ad modicum vtilis eſt: pietas autem que ſine dubio charitas intelligitur ad omnia vtilis eſt promiſſionem habens vite que nūc eſt et future. Que ergo dicitur ad modicum eſſe vtilis: manifeſte ꝓnunciatur nec per omne tēpus exerceri poſſe nec ſummam ꝑfectionis per ſe ſolam laboranti conferre. Modicum quippe ad vtrunq; referri poteſt ideſt vel ad breuitatem temporis: q̄ ſci

licet domini taꝫ in pꝛeſenti q̄ꝫ in futuro exercitatio coꝛpoꝛalis coeterna eſſe nõ poſſit vel certe ad paruitatem vtilitatis: q̄ de carnali exercitatione cõquirit: eo q̄ afflictio coꝛpalis initia q̄/dã pꝛofect⁹: non ipſam pfectionẽ charitatis pariat: q̄ pmiſſio/nem habet vite pꝛeſentis ⁊ future. Et idcirco eã exercitationem operũ pꝛedictoꝝ neceſſariã eſſe cẽſemus: q: ſine ipſa ad charitatis faſtigia nõ poſſit aſcendi. Hec eſt: que dicitis opera pietatis ac miſericoꝛdie neceſſaria ſunt in hoc tẽpoꝛe: dũ adhuc inequalis diuerſitas dominat: quoꝝ ne hic quidẽ expeteret opatio: ni/ſi inopũ/indigẽtiũ: infirmoꝝq; pars maxima redũdaret: q̄ ini quitate hoiꝫ facta eſt/eoꝝ ſcilicet qui ea q̄ oibus a cõmuni crea toꝛe cõceſſa ſunt in ſuos tm̄ occupata vſus: nec tñ vtẽda aliis te nuerũt. Donec ergo in hoc mũdo inequalitas iſta craſſat: erit hec actio neceſſaria ⁊ vtilis exercentib⁹ eam reſtituẽtes quideꝫ bono affectui ⁊ pie volũtati retributionẽ hereditatis eterne ipa vero in futuro ſeculo parilitate regnãte ceſſabit: cũ iã non fuerit inequalitas pꝛopter quã debeãt hec exerceri: ſed cuncti ab hac multiplici ideſt actuali operatione ad charitatẽ dei ⁊ diuinaꝝ reꝝ contẽplationẽ ppetua coꝛdis puritate trãſibũt cui ſe hi qb⁹ cura eſt vel ſciẽtie vel mẽtis emũdationi inſiſtere: iã hoc ſeculo cõſtituti elegerũt omni conatu ac virib⁹ mãcipare illi ſcilicet ſe/metipſos officio adhuc in carne coꝛruptionis poſiti deputãtes in quo erãt coꝛruptiõe depoſita pmãſuri: puenientes ad illam pꝛomiſſionem dei ſaluatoꝛis: qua dicitur. Beati mundo coꝛde quoniam ipſi deum videbũt.

¶ De charitatis ppetuitate. Capitulum. xi.

Et quid miramini: ſi illa officia ſupius cõpꝛehenſa trãſibũt: cũ ſanctus apoſtolus etiam ſublimioꝛa ſpũſancti charifmata trãſitura deſcribat ſolã vero charitatẽ de/ſignet ſine fine mãſurã: ſiue inquiẽs pphetie euacuabunt: ſiue lingue ceſſabũt: ſiue ſciẽtia deſtruet. Et poſt hec infert: charitas aũt nunq̄ꝫ excidet. Oia nanq; dona pꝛo vſu ac neceſſitate tri/buunt ad tẽpus conſummata diſpenſatione moꝛ pꝛoculdubio trãſitura: charitas vero nullo inſcipiet tẽpoꝛe: nõ ſolũ eñ in pſenti mundo vtiliter operat in nobis: ſed etiã in futuro ſarcina coꝛpoꝛec neceſſitatis abiecta: efficatioꝛ multo atq; excellentioꝛ pmanebit: nullo vnq̄ꝫ coꝛrumpenda defectu ſed per incoꝛruptio/nem perpetuã flagrãtius deo atq; intentius adheſura.

¶ Interrogatio de pſeuerãtia ſpiritalis theoꝛie. Cap. xii.

g Ermanus. Quis ergo poteſt fragili carne circũdatus ita eſſe huic theorie ſemꝑ affixus: vt nunq̃ cogitet de fratris aduẽtu: de viſitatiõe infirmi vel opera manuũ: vel certe de humanitate que debeat vel peregrinis vel aduenientibus exhiberi. Poſtremo quis non interpellat corporis ipſius ꝓuiſione vel cura: aut quẽadmodũ meus vel in quo illi inuiſibili ⁊ incõprehẽſibili deo valeat coherere cupimus edoceri.

¶ Reſponſio de directione cordis in deum ⁊ de regno dei: ⁊ diaboli. Capitulum. xiij.

m Oyſes. Inherere quidẽ deo iugiter contẽplatione eius quẽadmodũ dicitis inſeparabiliter copulari. impoſſibile eſt homini iſta carnis fragilitate circũdato. Uerũ oportet nos ſcire vbi mẽtis nr̃e intentionem debeamus habere defixã: ⁊ ad quã deſtinationẽ ſemꝑ aie nr̃e reuocemus intuitũ: quã cũ potuerit obtinere mẽs gaudeat: ⁊ a qua diſtracta in ſe doleat: atq̃ ſuſpiret: totiẽſq̃ ſe a ſummo bono ſentiat receſſiſſe: quotiẽs ſe ab illo intuitu deprehẽderit ſeparatã fornicationem iudicãs vel momẽtaneũ a chriſti cõtẽplatione diſceſſum a quo cum deuiauerit paululũ noſter obtutus: rurſus ad eum cordis oculos retorquẽtes: velut rectiſſima linea mentis aciem reuocemus. Toto nãq̃ in aie cõſiſtit receſſu. Unde expulſo diabolo: ac nequaq̃ in ea iã regnãtib⁹ vicijs: cõſequẽter regnuꝫ dei fundat in nobis dicere euãgeliſta. Regnũ dei nõ veniet cũ obſeruatione: neq̃ dicẽt. Ecce hic aut ecce illic eſt. Amen amẽ dico vobis: q2 regnũ dei intra vos eſt. Intra nos vero nihil aliud eſſe poteſt q̃ ſciẽtia aũt ignoratio veritatis: ⁊ vel vitioꝝ amicicia vel virtutũ: per que aut diabolo aut xp̄o regnũ param⁹ in corde. Cui⁹ etiã regni qualitatẽ deſcribit apoſtolus. d. nõ. n. regnũ dei eſt eſca ⁊ potus ſed iuſticia ⁊ pax ⁊ gaudium in ſp̃uſancto. Itaq̃ ſi regnũ dei intra nos eſt: ⁊ ipſum regnum dei iuſtitia ⁊ pax ⁊ gaudiũ eſt ergo qui i iſtis cõmorat ſine dubio in regno dei eſt. Et ecõtrario illi qui in iniuſticia ⁊ diſcordia ⁊ triſtitia mortẽ operante verſant: in regno diaboli: ⁊ in inferno ac morte ſunt cõſtituti. His em̃ indicijs vel dei vel diaboli regnum diſcernitur vel ſanctoꝝ. Et revera ſi ſublimi mẽtis intuitu ꝯſiderem⁹ ſtatum illum in quo degunt celeſtes ſuperneq̃ virtutes q̃ vere i regno dei ſunt quid aliud eſſe credẽdũ eſt q̃ ꝑpetua iugiſq̃ letitia. Quid. n. tã propriũ vere beatitudini tãq̃ poteſt eſſe cõueniẽs q̃ trãquillitas iugis ⁊ gaudiũ ſempiternũ. Et vt hoc ipſum

quod dicim⁹ ita eſſe nō mea ꝯiectura:ſed ipſius dn̄i auctoritā
te certius inſtruaris:audi eū qualitatē ⁊ ſtatū mundi illius ap
tiſſime deſcribentē. Ecce inquit ego creo celos nouos: ⁊ terraꝫ
nouā ⁊ nō erūt in memoria priora neq̄ȝ aſcēdēt ſup cor:ſȝ gau/
debitis ⁊ exultabitis vſq̄ȝ in ſempiternuꝫ in his q̄ ego creo. Et
rurſus. Gaudiū ⁊ liticia inuenietur in ea grāꝝ actio ⁊ vox lau
dis:⁊ erit menſis ex menſe ⁊ ſabbatum ⁊ ſabbato. Et iterum.
Gaudiū ⁊ leticiam obtinebūt:fugiet dolor ⁊ gemitus. Et ſi ad
huc clarius de illa cōuerſatione ⁊ ciuitate ſanctoꝝ vultis agno
ſcere attēdite que ad ipaꝫ hieruſalē voce dn̄i dirigātur. Et po/
nā inquit viſitationē tuam pacē: ⁊ prepoſitos tuos iuſtitiaꝫ:
non audietur vltra iniquitas in terra tua: vaſtitas ⁊ contri/
tio in terminis tuis: ⁊ occupauit ſalus muros tuos ⁊ portas
tuas laudatio: nō erit tibi amplius ſol ad lucendum ꝑ diem
nec ſplendor lune illuminabit te:ſed erit tibi dn̄s in lucē ſempi/
ternā: ⁊ deus tuus in gloriā tuam: nō occidet vltra ſol tuus ⁊
luna tua nō minuetur:ſed erit tibi dn̄s in lucem ſempiternā: ⁊
complebunt dies luctus tui. Et idcirco beatus apoſtolus non
generaliter neq̄ȝ ſimpliciter omne gaudiū regnū dei eſſe pronū
ciauit:ſed ſignanter ac ſpecialiter illud ſolū quod in ſpirituſan
cto eſt. Nouit eniꝫ aliud quoq̄ȝ vituperabile gaudiū: de quo
dicit. Mūdus iſte gaudebit:⁊ ve vobis qui ridetis quia plora
bitis. Regnū ſane celorum tripliciter accipiēdum eſt. Aut ꝙ
regnaturi ſunt celi ideſt ſancti malis ſubditis. ſm illud. Eſto tu
ſuper quinq̄ȝ ciuitates: ⁊ tu ſuper decem. Illud quoq̄ȝ quod di
citur ad diſcipulos ſedebitis ſup ſedes. xij. iudicātes. xij. tribus
iſrael. Uel certe ꝙ ſancti in celis ſint cuꝫ dn̄o regnaturi: aut cer
te ꝙ ipſi celi incipiant a chriſto regnare cū ſcilicet omnibus ei
ſubiectis ceperit eſſe omnia in omnibus deus.

De anime perpetuitate. Capitulum. xiiij.

Uamobrē in hoc corpore conſtitutus iā nouerit vnuſ/
q quiſq̄ȝ illi⁹ ſe religioni vel miniſterio deputādū cuius
in hac vita ſemetipſum participē cultoremq̄ȝ prebue/
rit: illiuſq̄ȝ ſe etiam illo perēni ſeculo conſortem futurum eſſe:
non ambigat:cui nūc miniſtrū ſe ſociumq̄ȝ maluerit exhibere:
ſecūdum ſententiā domini ita dicentis. Si quis mihi miniſtrat
me ſequatur:⁊ vbi ſuꝫ ego:illic ⁊ miniſter meus erit. Nā ⁊ quē
admodū diaboli regnū per cōniuentiaꝫ ſuſcipit viciorum: ita
regnum dei per exercitationem virtutū: puritate cordis ac ſpi/

ritali ſcientia poſſidetur. Ubi autem regnum dei eſt: ibi procul dubio ⁊ vita cõmoratur eterna : ⁊ vbi regnum diaboli eſt: ibi mors atq₃ infern⁹ eſſe cognoſcit̃: in quo qui fuerit: nec laudare dñz poteſt ſ₃ prophete ſententiã dicentis: nõ mortui laudabũt te: neq₃ omnes qui deſcendũt in infernũ: ſine dubio peccati: ſed nos qui viuimus nõ vicijs ſcilicet nec mũdo huic ſed deo bene dicimus dñm ex hoc nunc ⁊ vſq₃ in ſeculum: nõ .n. eſt in morte qui memor eſt dei: in inferno aũt peccati quis ꝯfitebitur dño .i. nemo. Nullus .n. etiã ſi milies ſemetipſum vel chriſtianũ eſſe ꝓfiteat̃ vel monachũ: cum peccat ꝯfitet̃ dño. Nullus admittens ea que dñs execrat̃ reminiſcit̃ eius: nec ſeruũ ſe profitet̃ illi⁹ cuius precepta ꝯtumaci temeritate cõtẽnit: In qua morte illã viduam que eſt in delicijs beatus apoſtolus eſſe pronunciat: vidua inquiẽs que i delicijs eſt viuẽs mortua eſt. Sũt ergo multi qui viuẽtes in hoc corpe mortui ſunt: ⁊ i inferno iacẽtes deũ laudare nõ poſſunt. Et ecõtrario ſunt qui cũ mortui ſint corpe deũ ſpiritu benedicũt atq₃ collaudãt ſm̃ illud. Bñdicite ſpũs et anime iuſtoꝝ dñm : ⁊ omnis ſpũs laudet dñm. Et in Apochalypſi aie occiſorũ nõ ſolum laudare deũ: ſed etiã interpellare dicunt̃. In euãgelio quoq₃ euidẽtius dñs ad ſaduceos: nõ legiſtis inquit quod dictũ eſt a deo dicẽte vobis. Ego ſu₃ deus abraham: ⁊ deus yſaac: ⁊ deus iacob: nõ eſt deus mortuorum ſed viuẽtiũ. Omnes eñi ei viuũt. De quibus ⁊ apoſtolus. Propter quod inquit nõ cõfundit̃ deus vocari deus eoꝝ. Parauit enim illis ciuitatẽ: nã ꝙ nec ocioſe ſint poſt ſeparationẽ huius corporis anime neq₃ nihil ſentiãt etia₃ euãgelij parabola que de illo paupere lazaro ⁊ diuite purpurato profertur oſtendit: quoꝝ vnus beatiſſimã ſedem in ſinu abrahe requiem promeretur: alius intolerabili ardore eterni ignis exuritur. Si autem ⁊ illud quod dicitur ad latronẽ: hodie eris mecũ i paradiſo: voluerimus intẽdere: quid aliud manifeſte deſignat ꝙ̃ perdurare in animabus nõ ſolu₃ priſtinos intellectus: ſed etiam viciſſitudine eas cõgrua pro meritoꝝ actuũq₃ ſuoru₃ perfrui qualitate. Hoc enim illi nequaꝙ̃ deus promiſiſſet ſi eius animã noſſet poſt ſeparationẽ carnis: vel priuãdã ſenſu vel in nihilu₃ reſoluẽda₃: nõ enim caro eius in paradiſu₃ ſed anima erat ingreſſura cum chriſto. Cauẽda ſane immo toto horrore eſt deteſtãda prauiſſima hereticorum illa diſtinctio: qui dum nõ credunt chriſtum potuiſſe eodem die quo in inferna deſcendit: etiam in

paradiſo reperiri ita diſtingunt. amen dico tibi hodie: ⁊ inter/
poſita diſtinctiōe inferunt mecū eris in paradiſo: vt ſcilicet hec
ꝓmiſſio nō ſtatim poſt trāſitū vite eius impleta ſed poſt reſur/
rectionis aduētū ſit implēda: non intelligētes illud quod ante
reſurrectiōis ſue diē protulit ad iudeos qui eū vt ſemetipſos cre
debāt anguſtijs humanis ⁊ carnali infirmitate cōcludi. Nemo
aſcēdit in celū niſi qui deſcēdit de celo: filius hoīs qui eſt in celo.
Quibus manifeſte probatur aīas defunctoꝝ nō ſolum ſuis ſen
ſibus nō priuari: ſed ne iſtis quidē affectib⁹ ideſt ſpe atq; triſtitia
gaudio ac metu carere: ⁊ ex eis q̄ ſibi in illo generali examine
reſeruātur quidā eas iā incipere preguſtare: nec ſm opinionem
quorūdā infideliū in nihilū eas reſolui poſt hui⁹ cōmorationis
exceſſum: ſed viuacius ſubſiſtere deiq; laudis intētius inherere.
Et reuera vt ſequeſtratis paulisꝑ teſtimōijs ſcripturaꝝ de ipſi⁹
aīe natura ſm mediocritatē ſenſus nr̄i paucis aliqua diſputez.
Nōne vltra oīs ineptie nō dicā fatuitatem ſed inſaniam eſt vel
leuiter ſuſpicari illā precioſiorē hoīs portionē: in qua ēt imago
dei ſm beatū apl'm ac ſilitudo ꝯſiſtit: depoſita hac qua recon/
ditur in preſenti ſarcina corporali inſenſibil' ē fieri q̄ oēm ratio/
nē in ſe ꝯtinēs etiā mutā atq; inſenſibilem materiam carnis:
participatione ſui facit eſſe ſenſibilem: cum vtiq; conſequens ſit
ēt hec rōis ipſi⁹ ordo ꝯtineat: vt exuta mēs iſta carnali q̄ nūc
hēatur pinguedine: intellectuales virtutes ſuas in melius repet
ēt puriores eas ac ſubtiliores recipiat poti⁹ q̄ȝ amittat. In tm̄
aūt hoc qđ dicim⁹ btūs apl'us veꝝ eſſe cognoſcit: vt etiā optet
ab hac carne diſcedere: vt ſeꝑatiōe eius enixius valeat dn̄o co
pulari dicēs: deſideriū hēo diſſolui: ⁊ cū xp̄o eſſe multomagis:
quoniā dū ſumus in corꝑe peregrinamur a dn̄o: ⁊ idcirco au/
dem⁹ ⁊ bonā volūtatē hēmus magis peregrinari a corꝑe ⁊ ꝓ/
ſentes eſſe ad dn̄m: propter quod etiā ꝯtēdimus ſiue abſentes ſi
ue preſentes placere illi: cūmorationē ſcilicet aīe: q̄ in hac carne
eſt peregrinationē a dn̄o atq; abſētiā a xp̄o eē ꝓnūciās. Et cui
dētius iteꝝ ſuꝑ hoc ipſo viuaciſſimo aīaꝝ ſtatu idē apl'us. Sȝ
acceſſiſtis inquit ad ſyō montē ⁊ ciuitatē dei viuētis hieruſalem
celeſtē: ⁊ ad multoꝝ miliū angeloꝝ frequētiā ⁊ eccl'iam ꝓmiti/
uoꝝ: qui cōſcripti ſunt in celis: ⁊ ſpūs iuſtoꝝ ꝑfectoꝝ. De quib⁹
ſpiritibus in alio loco: deinde p̄res inquit carnis nr̄e habuimus
eruditores ⁊ reuerebamur eos: non multomagis ſubijciamur
patri ſpirituum ⁊ viuemus.

¶ De contemplando deum. Capitulū.xv.

Ontéplatio vero dei multifarie concipitur. Nā deus
c non ſola incóprehēſibilis illius ſubſtantie ſue admira/
tione cognoſcitur: qđ tñ adhuc in ſpe ꝓmiſſionis ab/
ſcōditū. Eſt: ſʒ etiā creaturaꝝ ſuaꝝ magnitudine vel equitatis
ſue ꝯſideratiōe vel quotidiane diſpēſationis auxilio peruidet:
qñ ſcilicet q̄ cū ſanctis ſuis ꝑ ſingulas gñationes egerit mente
puriſſima perluſtramus: cū potētiā ipſius qua vniuerſa guber
nat moderatur ac regit: cū immēſitatē ſciētie eius ⁊ oculū quē
ſecreta cordiū latere nō poſſunt tremēti corde miramur: cū are
nam maris: vndaꝝ numeruʒ dimēſum ei cognitūq; pauidi co
gitamus: cū pluuiaꝝ guttas cū ſeculoꝝ horas, ac dies cū prete/
rita futura ve obſtupeſcim⁹ ſciētie eius aſſiſtere: cū ineffabilem
clemētiā ei⁹ ꝯſideram⁹. qua innūera flagitia que ſingulis mo/
mētis ſub ipſius cómitemur aſpectu indefeſſa lōganimitate ſu/
ſtētat: cū intuemur vocationē: qua nos nullis precedētib⁹ me/
ritis grā ſue miſerationis aſciuit: cū deniq; occaſiones ſalutis
tribuit adoptādis: cū quodā admiratiōis intuemur exceſſu: ꝙ
ita nos naſci pcepit: vt ab ipſis cunabul grā nobis legiſq; ſue
notitia infunderetur: qđ ipſe aduerſariū vicēs in nobis pro ſolo
bone volūtatis aſſenſu eterna beatitudine ac ppetuis nos pre/
mijs munerat: cū poſtremo diſpenſatiōeʒ ſue incarnationis ꝓ
nra ſalute ſuſcepit. ac mirabilia myſterioꝝ ſuoꝝ in cūctis gen/
tibus dilatauit. Sūt aūt alie quoq; huiuſmodi ꝯtēplatiōes in/
numere: q̄ qualitate vite ac puritate cordis nrīs ſenſib⁹ oriunt:
quibus deus vel videt mūdis obtutibus vel tenenet. Quas ꝑ/
fecto nullus ppetuo retētabit in quo adhuc aliqd carnaliū vi/
uit affectum: quia non poteris ait dñs videre faciē meā. Non
eīm videbit me homo ⁊ viuet ſcilicet mūdo huic affectibuſq; ter
renis deditus.

¶ Interrogatio de cogitationū mobilitate. Cap.xvj.

Ermanus. Quid ergo eſt quod etam nolentibus im/
g mo ꝟo et, neſciētib⁹ nobis ita ſepius cogitatiōes ſub/
tilit ac latent irrepūt vt nō solū eas expellere: veꝝ ētiā
itelligere ac dephēdere difficultatis nō modice ſit. Poteſt ergo
mens aliquando ab iſtis vacua reperiri: ⁊ nunq̄ huiuſcemodi
illuſionibus incurſari.

¶ Reſponſio quid poſſit mens ſuper cogitationum ſtatu
quidve non poſſit. Cap.xvij.

Moyſes. Mentem quidē non interpellari cogitationibus impoſſibile eſt: ſuſcipere vero eas ſiue reſpuere omni ſtudenti poſſibile eſt. Quemadmodū igitur ortus earum non oīmodis pendēt a nobis: ita reprobatio vel electio conſiſtit in nobis: nec tamen ex eo ꝙ diximus impoſſibilē eſſe mentem cogitaionibus non adiri: totum vel incurſui vel illis ſpiritibus tribuendum eſt: qui eas nobis nitūtur ingerere: alioquin nec liberum in homine maneret arbitriū: nec in nobis ſtaret noſtre correctionis induſtria. Sed eſt inquā noſtrū magna ex parte vt cogitationum qualitas emendetur: et vel ſancte ac ſpiritales oriantur in nobis: vel terrene carnaleſqꝫ decreſcant. Ideo nanqꝫ frequens lectio et iugis adhibetur meditatio ſcripturarum vt exinde nobis ſpiritalis memorie prebeatur occaſio. Idcirco decantatio crebra pſalmoꝝ: vt aſſidua nobis exinde ſubminiſtretur compūctio. Idcirco vigiliarum ac ieiuniorū orationumqꝫ ſedulitas adhibetur/ vt extenuata mens nō terrena ſapere/ ſed celeſtia poſſit ac ſublimia cōtēplari. Quibus rurſum negligētia irrepēte ceſſantibus/ neceſſe eſt vt mēs viciorum ſqualore concreta in carnalē partē corruat atqꝫ declinet.

¶ Cōparatio aquaris mole et anime. Cap. xviij.

Quod exercitiū cordis non incōgrue molarum ſimilitudini comparatur/ quas meatus aquarum precepſ impetu rotāte prouoluit. Que nullatenus quidem ceſſare poſſunt ab opere diſpoſito aquarū impulſibus circunacte/ in eius vero qui preeſt ſitū eſt poteſtate vtrū naꝫ triticū molit an ordeū loleūve cōminui. Illud nāqꝫ eſt proculdubio commolē/dum quod ingeſtum ab illo fuerit / cui operis illius cura commiſſa eſt. Ita igitur etiam mēs per vite preſentis incurſus vndiqꝫ ingruētibus temptationum torrētibus/ qui ſpiritalibus inflati nequicijs/ indefinēter eam circūfluūt atqꝫ circūſtrepūt vacua quidem cogitationū eſtibus eſſe nō poterit/ quales vero vel admittere vel parare ſibi debeat/ ſtudij ac diligētie ſue prouidebit induſtria. Si eñ vt diximus ad ſanctam ſcripturaruꝫ meditationem iugiter recurramus / ac memoriam noſtram ad recordationem ſpiritualium rerū et deſiderium perfectiōis ſpēqꝫ future beatitudinis erigamus neceſſe eſt vt orte cogitatiōes exīde ſpiritales in his que meditati ſumus mētem faciāt immorari. Sin vero deſidia ſeu negligētia ſupati vicijs et ocioſis confabulationibus occupemur ſeu curis mūdanis et ſuper/

ſtuis ſollicitudinibus implicemur cõſequẽter exinde velut que/
dam zizaniorum ſpecies generata / operationem quoqȝ nr̃o
cordi noxiam miniſtrabit / ⁊ ſecũdum ſentẽtiam dñi ſaluato/
ris vbi fuerit theſaurus operum ſeu intẽtiõis noſtre: ibi ⁊ cor
noſtrum neceſſario permanebit.

¶ De tribus cogitationũ noſtrarum princi/
pijs. Cap.xix.

Llud ſane pre oĩbus noſce debemus tria cogitationũ
i noſtrarum eſſe principia.i. ex deo / ex diabolo ⁊ ex no
bis. Ex deo quidem ſunt cum ſpiritusſancti illuſtratio
ne nos viſitare dignaẽ erigẽs nos ad ſublimiorẽ profectum: ⁊
in quibus vel minus acquiſiuimus/vel deſidioſe agẽtes ſupera
ti ſum⁹ / ſaluberrima cõpũctione caſtigat/vel cũ reſerat nobis
celeſtia ſacramẽta ⁊ propoſitũ nr̃m ad meliores actus volũta
temqȝ cõuertit/vt ibi cum rex aſſuerus caſtigatus a dño libros
annales inſtigatur inquirere/quibus mardochei bñficia recor
datus/ſummi cũ gradu honoris exaltat ac protinus crudeliſ/
ſimã ſuper nece gẽtis iudee ſentẽtiam reuocat. Uel cũ prophe/
ta cõmemorat· Audiam quid loqatur in me dñs deus. Alius
quoqȝ/ ⁊ dixit inquit angelus qui loquebaẽ· in me. Uel cum fi/
lius dei vẽturꝫ ſe vna cũ patre ⁊ manſionẽ apud nos facturum
eſſe promittit. Et nõ eſtis vos inquit q̃ loquimini/ſed ſpirit⁹ pa
tris veſtri qui loquitur in vobis ⁊ vas electiõis. An experimẽ/
tum inquit eius queritis qui in me loquitur chriſtus. Ex diabo
lo vero cogitationum naſcitur ſeries / cum ſubuertere nõ tam
viciorum obſecratione/q̃ȝ etiam occultis conatur inſidijs ſubti
liſſima calliditate mala pro bonis fraudulẽter oſtẽtãs / ⁊ trãſ/
figurãs ſe nobis in angelũ lucis. Ut cum euãgeliſta dicit. Et ce
tera facta cum diabolus iam miſiſſet in cor iude ſymonis ſca/
rioth vt traderet dñm. Et iterum poſt bucellã inquit introiuit
in illum ſathanas. Petrus quoqȝ ad ananiã/quare ait tẽpta/
uit ſathanas cor tuũ mẽtiri te ſpiritui ſancto. Et illud qđ mul/
to ante p̃ eccleſiaſtẽ predictũ legimus. Si ſpiritus poteſtatem
habẽtis aſcẽderit ſuper te/locum tuum ne dimittas. Illud quo
qȝ qđ dicitur ad deum cõtra achab in quarto regum lib. ex p̃/
ſona ſpirit⁹ immũdi/egrediar ⁊ ero ſpiritus mẽdax in ore om
nium prophetarum eius. Ex nobis autem oriuntur cum natu
aliter ea q̃ gerimus vel geſſimus/vel audiuimus recordamur
De quib⁹ beatus dauid. Cogitaui inquit dies antiquos ⁊ an/

nos eternos in mente habui ⁊ meditatus ſum nocte cum corde meo/⁊ exercitabar ⁊ ſcopebã ſpiritum meum. Et iterum. Do minus ſcit cogitationes hominũ quoniam vane ſunt: ⁊ cogita tiones iuſtorum iudicia. In euangelio quoq; domin⁹ ad pha/ riſeos quid cogitatis mala cordibus veſtris.

¶ De diſcernẽdis cogitationibus ad ſimilitudinem pro babilis trapezite. Cap. xx.

An igitur oportet tripartitã rationẽ nos iugiter obſer
b uare: ⁊ vniuerſas cogitationes q̃ emergũt in corde nr̃o ſagaci diſcretione diſcutere origines eaꝝ ⁊ cauſas au/ ctoreſq; primitus indagãtes: vti quales nos eis prebere debea/ mus ex illoꝝ merito q eas ſuggerũt conſiderare poſſimus vt ef ficiamur ſm preceptũ dñi probabiles trapezite. Quoꝝ ſumma peritia eſt ac diſciplina ꝓbare qd̃nam ſit aurũ puriſſimũ. ⁊ vt vulgo dicit obrizum. quod ve ſit minus purgatione ignis exo/ ctum: ereo quoq; viliq; denario ſi precioſum numiſma ſub co lore ſeu indumẽto auri fulgentis imitet: prudẽtiſſima diſcretõe nõ falli: ⁊ nõ ſolũ nũmiſmata tyrãnoꝝ vultũ expimẽtia ſapiẽ ter agnoſcere: ſed etiã illa q̃ ſunt veri quidẽ regis imagine: ſed nõ legitime figurata: peritia ſagaciore diſcernere: deinde ne qd illis a ligitimo põdere diminutũ ſit cẽſura trutine diligẽter in/ quirere. Que omnia nos quoq; debere ſpiritaliter obſuare ſub figura ⁊ exẽplo nominis huius euãgelicus ſermo hoc exemplo propoſito docet: primum vt quid cordibus noſtris irrepſerit vel ſiquid nobis dogma fuerit intromiſſum: vtrum nam ſit di uino illo ⁊ celeſti ſpiritusſancti igne purgatum. an ad iudaicaʒ ſuperſtitionem pertinens: ſeu de ſecularibus philoſophie tumo re deſcendens vt ſit ad integrum ſpiritalis ignis examinatiõe decoctum: ſed in ſuperficie tantum preferat pietatem diligentiſ/ ſime perſcrutemur. Quod ita poterimus implere ſi illud apo/ ſtolicum fecerimus. Nolite omni ſpiritui credere: ſed probate ſpiritus ſi ex deo ſint. Quo genere credendi ſunt illi quoq; de/ cepti qui poſt profeſſionem monachi nitore ſermonis: ⁊ qui/ buſdam ſunt philoſophorum dogmatibus incitati. que prima fronte pĳs quibuſdam ſenſibus ac religioni conſonis audien/ tes velut auri fulgore fallentia quos ſemel ſuperficie illexerant: velut nummiſmatibus ereis falſiſq; deceptos: perpetuo nudos ac miſeros reddiderũt: vel ad ſeculi eos ſtrepituʒ reuocantes: vel ad hereticos errores ac preſumptiones tumidas pertrahes

tes. Quod etiam achan in libro ieſu naue legimus fuiſſe perpeſſum: qui de caſtris allophylorum regulam auream concupiſcens/ atq; furatus: anathemate illorum pcuti atq; eterna morte meruit ac maledictione dānari. Scdo ſollicite nos explorare cōuenit: ne auro puriſſimo ſcripturaꝝ praua interpretatio coaptata: metalli preciofitate nos fallat. In quo ēt dn̄o ſaluatori callidiſſim⁹ diabolus velut homini ſimplici tēptauit imponere dū ea q̄ generalr ſunt ſuper oiu; iuſtorū perſonis expoſita/ maliuola interpretatōe corrūpēs/ ſpecialr huic q angeloꝝ cuſtodia nō egebat conaſ aptare dicēs. Quia angelis ſuis mādauit de te vt cuſtodiāt te in oibus vijs tuis/ in manib⁹ portabunt te ne vnq̄ offendas ad lapidē pedē tuū. Precioſa. ſ. eloqa ſcripturarū callida aſſumptione ꝯuertēs: & ad ꝯtrariū noxiūq; ſenſum detorq̄ns: vt imaginē tyrānici vultus ſub colore nobis auri ſalētis imponeret: ſiuc cū paracaraximis nos conaſ illudere: quoſdā. ſ. pietatis op⁹ admonēs affectādū: qd̄ nō de legitima ſeniorū ꝑcedēs moneta: ſub ꝑtextu virtutū ducit ad vitia/ vel imoderatis incōpetētib⁹q; ieiunijs ſeu vegilijs nimijs/ vel ofonib⁹ importunis/ vel incōgrua lectiōe decipiēs ad noxiū ꝑtrahit fine;/ vel cū inceſſiones ac viſitatiōes pias pſuadet impēdere: qbus nos ab ſpiritalib⁹ monaſterij clauſtris/ & ſecreto amice qetis excutiat/ ſollicitudines ēt curaſq; ſuſcipe religioſaꝝ ac deſtituaꝝ ſuggerit feminaꝝ vt hmōi laqis monachū/ inextricabilr viciat ac pnicioſaꝝ ſollicitudinū occupatiōe diſtēdat: vel certe cū deſiderare ſctūq; clericat⁹ offm̄ ſub ꝑtextu edificatiōis multoꝝ & amore lucri ſpiritalis inſtigat p qd̄ nos ab hūilitate ꝓpoſiti huius ac diſtrictiōe diuellat. Que oia cū ſint nr̄e ſaluti pfeſſioniq; ꝯtraria: velamine quodā mie ac religionis obtecta facile impitos icautoſq; decipiūt. Immitātur em̄ nūmiſmata veri regis: qz videnſ ad pleno plena pietaꝭ/ ſed nō ſunt a legitimis monetarijs/ ideſt/ probatis & catholicis patrib⁹ figurata/ nec de cardinali ac de publica collationis eorum predūt officina/ ſed furtim fraude demonū fabricata/ nō ſine detrimēto imperitis quibuſq; & ignorātibus ingerūtur. Que q̄uis vtilia ſeu neceſſaria videātur ab preſens: tamen ſi ſoliditatibus profeſſons nr̄e inciplāt poſt hoc eſſe cōtraria/ & totum quodāmodo corpus nr̄i labefactare propoſiti: tāq̄ neceſſarium quidem: ſed ſcādalizans mēbrum/ & qd̄ dextre manus vel pedis agere videaſ offm̄/ pcidi nobis atq; abſcidi ſalubre eſt. Satius enim eſt abſq; vni⁹

(margin: Joſue. vij.)
(margin: Pſ. xc.)

precepti mēbro:idest opatiōe vel fructu:in ceteris ſanū firmūqz durare:et tanqz debilē introire i regnū dei: qz cū ſoliditate mādati incidere in aliqd ſcandalū: qd pniciosa cōſuetudine ſeparās nos a diſtrictionis regula:atqz arrepti propoſiti diſciplina inducat in tale diſpēdiū: qd nequaqz futura detrimēta cōpenſare:oēs preteritos fructus totūqz opationis noſtre corpus gehēne faciat ignibus cōcremari. De generibus iſtiuſmodi illuſionū etiā in Prouerbijs eleganter exprimitur. Sunt vie que
Pro.16. vidētur recte eſſe viro: nouiſſima enim earum veniens in profundum inferni. Et iterū. Malignus nocet cū ſe cōmiſcuerit iuſto:idest diabolus decipit cū fuerit colore ſanctitatis obtect⁹. Odit autē ſonum tutele: idest diſcretionis vim:que de ſeniorū verbis ac monitione procedit.

¶ De illuſione abbatis Joānis. Capitulum.xxj.

In quo etiā abbatē nuper Joānē: qui lyco cōmorat cognouimus fuiſſe illuſum. Nā cū hauſto corpe atqz defecto:perceptionē cibi biduano ieiunio diſtuliſſet:ac cedēti et ad refectionem die poſtero veniēs diabolus in figura ethiopis tetri pueri:atqz ad eius genua puolutus: indulge inquit mihi:qa ego tibi hūc laborē indixi. Itaqz ille vir tātus et diſcretionis ratione pfect⁹:ſub colore ptinētie incōgruēter exercitate intellexit ſe ob hoc calliditate diaboli circūuētū taliqz diſtētū ieiunio: vt laſſitudinē nō neceſſariā: immo etiā ſpiritui nociturā: fatigato corpori ſupponeret paracaraximo ſcz illuſus nūmiſmate dū in illo veri regis imaginē veneratus parū diſcutit nō illud eſſe legitime figuratū. Ultima vero obſeruatio huius pbabilis trapezite quā de inquiſitione pōderis eſſe pdiximᵘ:taliter a nobis implebit:ſi qd agēdū cogitatio nrā ſuggerit:omni ſcrupulo retractātes atqz in nrī pectoris trutina collocātes:eqlibratiōe iuſtiſſima ppēdamus: an plenū ſit honeſtate cōmuni:an timore dei ſit graue:ſi integrū ſenſu: ſi hūana oſtētatione: aut aliqua nouitatis inſolētieqz preſumptiōe nō leue:ſi meriti eius pōdus inanis cenodoxie non imminuerit vel arriſerit gloria. Et ſic ea ptinus ad publica appēdentes examina:idest ad pphetap et aplop actus ac teſtimonia pferentes:illopqz exemplis cōparātes:et quodāmodo pria ea lāce pēſantes:vel tanqz integra atqz pfecta illiſqz collibrātia ſuſcipiamus: vel tanqz imperfecta atqz dānoſa: nec illorum ponderi conſonātia omni cautione vitemus.

¶ De quadripartita diſcretionis ratione. Cap.xxij.

Rit ergo hoc quaripartito quo diximus mõ neceſſa/
e ria nobis iſta diſcretio:ideſt vt primũ materia nos au
ri veri ſeu fucati fallẽtiſqȝ nõ lateat:ſecũdo vt has eaſ
dẽ cogitatiões que mẽtiũtur opera pietatis: tanq̃ adulterina
nũmiſmata ⁊ paracaraxima reprobemus: vtpote que falſam
imaginez regis nõ legitime ſignata contineãt: vel illã que in
auro precioſiſſimo ſcripturaꝝ vitioſo ⁊ heretico ſenſu: nõ veri
regis ſed tyrãni preferunt vultum ſimiliter diſcernẽtes refutare
poſſimus ſine illa quoꝝ põdus ac precium herugo vanitatis
arrodẽs exagio ſenioꝝ ꝯgruer e nõ ſinit: vt nũmiſmata leuia
atqȝ dãnoſa minuſqȝ pẽſantia recuſemus:ne in illud incidẽtes
q̃d obſeruare tota virtute ꝑcepto dñi cõmouemur:cũctis laboꝝ
nſoꝝ ſtipẽdijs meritiſqȝ defraudemur. Nolite theſaurizare vo Math.6
bis theſauros in terra: vbi herugo ⁊ tinea demolit̃: ⁊ vbi fu/
res effodiunt ⁊ furant̃. Quicqd em̃ cõtẽplatiõe humane glie
fecerim⁹: in terra nos theſaurizare ẜm dñi ſentẽtiã nouerim⁹:
et cõſequẽter illud velut humi recondimus atqȝ in terrã defoſ/
ſum:vel diuerſis demonijs depopulãdum: vel edaci cenodoxie
herugine cõſumẽdũ: ſeu ſuperbie tineis deuorãduȝ vt ad nul/
lã recõdẽtis vtilitatẽ lucruȝve ꝓficiat. Omnes igitur cordis
nr̃i receſſus iugiter ꝑſcrutãdi ſunt: ⁊ aſcẽdẽtiũ in eos veſtigia
indagatiõe ſagaciſſima retractãda:ne qua forte intellect ualis
ibidẽ beſtia/vel leo vel draco ꝑtrãſiẽs ꝑnicioſa veſtigia latẽter
impꝛ̃ſſerit/ qb⁹ acceſſus ẽt ceteris in abdita pectoris nr̃i p cogita
tationũ negligẽtiam ꝓbeat̃. Et ita p ſingulas horas atqȝ mo/
mẽta terrã cordis nr̃i euãgelico aratro/ hoc eſt iugi dñice cru/
cis recordatõe ſulcãtes vel noxiaꝝ ex nobis ferarũ cubilia/ vel
virulẽtoꝝ ſerpẽtiũ examiare latibula atqȝ extrudere poterim⁹.

¶ De ſermone doctoris ſcd̃m audiẽtium meritum. Cap.xxiij.

D hec obſtupefactos nos intuẽs ſenex/⁊ ad ṽba nar/
a rationis ſue inexplebili ardore ſuccẽſos / pro admira/
tione deſiderij noſtri pauliſper ſermone ſuſpẽſo/rurſus
addit. Quoniam nos o filij ad diſputionem tam lõgam vr̃a
ſedulitas prouocauit / ⁊ ignis quidã collationi nr̃e feruẽtiores
ſenſus p veſtro deſiderio subminiſtrat/vt ex hoc etiã ipſo ma/
nifeſte ꝯtẽpler in veritate vos perfectionis ſitire doctrinã/volo
vobis adhuc ſup diſcretionis eximietate vel gratia q̃ inter cun
ctas virtutes arcẽ ac primatũ tenet pauca diſſerere excellẽtiaȝ

⁊ eius ⁊ vtilitatē nō ſolū quotidianis exemplis:ſed etiā anti/
quis patrū conſultationibus ac ſententijs approbare. Frequen
ter nāq3 memini nōnullis huiuſmōi ſmonē cū gemitu lachry/
miſq3 poſcentibus:me quoq3 aliquid eis doctrine cōferre cupiē
tē nullaten⁹potuiſſe:⁊ ita in me nō ſolū ſenſus:verūetiā ipſum
eloquiū defeciſſe:vt nō inuenirē queadmodū eos:vel cū leui cō
ſolatiōe dimitterē. Quib⁹iudicijs euidēter agnoſcit dñi gratiā
p merito ac deſiderio audientiū diſputantibus aſpirare ſermo
nē. Quē q: breuiſſimū iſtud qđ ſupeſt : noctis ſpaciū nō occur/
rit explere: indulgētes illud potius geti corpori: cui neceſſe eſt
totū pſolui:ſi id qđ modicū eſt fuerit denegatū:plenū narratio
nis ordinē itegro futuri diei ſeu noctis examini reſeruem⁹. De
cet nāq3 diſcretiōis optimos cōſultores in hoc primū patefacē
re ſue mētis induſtriā:⁊ vtrū ſint:vel queāt ei⁹capaces eſſe hoc
indicio ac patiētia cōprobari:vt de illa que moderatiōis gene
ratrix eſt virtute tractantes: nequaq3 vitiū qđ ipſi contrarium
eſt nimietatis incurrant: vim rōnis ac nature ei⁹quā verbis ex
colunt: effectu atq3 ope violātes. In hoc ergo nobis diſcretiōis
bonū de q̄ quātū dñs dederit; adhuc indagare diſponim⁹ pri
mitus profit:vt nos de ipſius excellētia ⁊ moderatione:q̄ pma
eidem virtus ineſſe cognoſcit differentes/ diſputationis quoq3
vel temporis modum non permittat excedere. His itaq3 beat⁹
moyſes collationi noſtre dans finem/adhuc nos auidos/ac de
ſuo ore pendētes deguſtare ſomnū paulisper hortatus eſt hiſdē
ipſis quibus inſidebamus pſiathijs admonēs incumbere/em/
brimijs pariter capiti noſtro ceruicaliū vice ſuppoſitiſq3 groſ/
ſioribus papyris / in longos graciles q3 faſciculos coactis/ſex
quipedali interuallo molliter nexa/ nūc quidē humillimū ſedi
le ad ſcabelli vicē/fratribus in ſynaxi cōſedentibus pſtant/nūc
vero ſubiecta ceruicib⁹dormiētiū pbent capiti nō nimis durū/
ſed tractabile aptūq3 fulcimētum. Ad quoq3 monachoꝝ vſus
hec idcirco / vel maxime oportuna habent ⁊ cogrua/q nō ſo
lū ſint aliquaten⁹ mollia/paruoq3 ⁊ ope reparent ⁊ pcio / vt /
pote paſſim papyro emergente/ p nili fluminis ripas/ quā cui
q3 volēti in vſu3 aſſumere nemo phibeat deſecare / ſed etiā qđ
ad remouēdū ea ſeu cū neceſſe fuerit admouēdū habilis mate
ria eſt/fungide leuiſq3 nature. Atq3 ita precepto ſenis tādē ſu/
mus ad deguſtationē ſomni onerosa cōpoſiti quiete/tā digeſte
collatiōis inflāmati gaudio q̄ repromiſſe diſputatiōis ſuſpēſi/

¶ Explicit Collatio prima Abbatis Moyſi de mona/ chi deſtinatione vel fine.

¶ Incipit annotatio capitulorum ſecunde col/ lationis eiuſdem ſenis.

Ca.j. Proemiale abbatis Moyſi de diſcretionis gratia.

ij Quid diſcretio ſola ꝯferat monacho ⁊ diſputatio ſup̄ hoc abbatis Antonij.

iij De errore ſaulis ⁊ achab: quo per diſcretionis imperitiam ſunt decepti.

iiij Que de bono diſcretionis in ſcripturis ſctis referātur.

v De morte heronis ſenis.

vj De ruina duoꝝ fratrū ob diſcretiōis imperitiā.

vij De alteri' illuſione quā p̄ impitiā diſcretiōis icurrit.

viij De lapſu ⁊ deceptiōe monachi meſopotameni.

ix Interrogatio de acquirēda vera diſcretione.

x Reſpōſio quēad modū poſſideat vera diſcretio.

xj Uerba abbatis ſerapionis/⁊ de marcore patefactaruꝫ cogitationū/⁊ de periculo proprio ꝯfidētie.

xij Cōfeſſio verecūdie ob quam cōfūderemur cogitatio/ nes nr̄as ſenioribus reuelare:

xiij Reſponſio de confuſione calcanda ⁊ periculo non cō/ dolentis.

xiiij De vocatione ſamuelis.

xv De vocatione Pauli apoſtoli.

xvj De appetēda diſcretione.

xvij De immoderatis ieiunijs ⁊ vigilijs.

xviij Interrogatio de cōtinētia vel refectionis mēſura.

xix De optimo cibi quotiani modo.

xx Obiectio de facilitate cōtinētie que duobus paxima/ cijs ſuſtinetur.

xxj Reſpōſio de virtute ⁊ mēſura ex parte ꝯtinētie.

xxij Qui nā gn̄alis ꝯtinētie ac refectionis modus ſit.

xxiij Quēadmodū abūdātie humoꝝ genitaliū caſtigeī.

xxiiij De labore eq̄lis refectiōis ⁊ de fr̄is ſbēiami edacitate.

xxv Interrogatio quō vna ſemp̄ eadēq3 mēſura ſeruetur.

xxvj Reſpōſio de nō excedendo refectionis modo.

¶ Explicit annotatio capitulorum.

¶ Incipit ſecūda collatio abbatis moyſi de diſcretione.

¶ Proemiale. Capitulum.j.

E guſtato itaq; matutino ſopore cū ortū lucis tandē
a nobis daruiſſe gaudētes/repromiſſam narrationē te/
poſcere cepiſſemus/beatus moyſes ita exorſus eſt. Cū
videā vos tāti deſiderij ardore flāmatos/ vt ne ipſum quidem
parviſſimū quietis momētū quod ſpiritali collatiōe ſubtrahēs
refectioni carnis maluerā deputare/ad requiē credā veſtri cor/
poris pfeciſſe/mihi quoq; hūc vſm cōſiderati feruorē ſollicitu
do maior inuehitur. Neceſſe eſt em̄ etiam me in pſoluēdo debi
to tāto maiorē deuotionis curā gerere / quāto vos attētius vi/
deo illud expetere/ſʒ illā ſniaʒ. Si ſederis cenare ad mēſaʒ po
ētis/ſapiēter intellige que apponūtur tibi/ ⁊ immitte manum
tuā ſciēs/ q: talia te oportet preparare. Quāobrē de bono di/
ſcretiōis eiuſq; virtute dicturi/in quā ſermo nocturne collatio/
nis ingreſſus / finē nr̄e diſputationi dedit. cupio vobis eius ex
cellētiā patrū primo cōſignare ſentētijs vt cū patuerit/qd de il
la ſenſerit vel pronūnciauerint maiores noſtri tum prolatis tā
antiqs multoꝝ q̄ʒ recētibus ruinis ⁊ caſib⁹ q pro eo ꝙ minus
eā fuerāt aſſecuti/pnicioſo deiecti ſunt lapſu/ in quātū poſſum⁹
vtilitates ei⁹ ⁊ cōmoda retractemus/ qb⁹ diſcuſſis quēadmo/
dū excolere eā atq; expetere debeam⁹ / ꝯſiderātes meriti ei⁹ et
gr̄e pōdus efficaci⁹ inſtruamur. Eſt em̄ nō mediocris q̄dā vir
tus/nec q̄ hūana paſſim valeat induſtria cōphēdi niſi diuino
fuerit munere gr̄aq; collata. Siqdē inṫ nobiliſſima ſpūſſci do
na/hāc quoq; ita legim⁹ ab apl̄o nūcerari. Alij daṫ p ſpūm ſer
mo ſapie. Alij ſmo ſciētie ſʒ eūdē ſpūm. Alij fides in eodē ſpū.
Alij gr̄a ſanitatū in vno ſpū. Et p⁹ pauca. Alij diſcretio ſpuū.
Deide ꝯpleto oī catalogo ſpiritaliū chariſmatū infert. Oia āt
hec opaṫ vn⁹ atq; idē ſpūs/diuidēs ſingulis put vult. Videſ
ergo nō terrenū/nec puū eē diſcretiōis mun⁹ ſʒ diuie gr̄e largi/
tatē/quā niſi monach⁹ oī itētiōe fuerit aſſecut⁹/ ⁊ aſcēdētiū in
ſeſe ſpuū diſcretionē certa rōe poſſederit neceſſe ē eū velut in no
cte ceca ceteriſq; tenebris oberrātē: nō ſolū i pnicioſis foueis pre
ruptiſq; ꝯcidere/ ſʒ ēt i plāis ac directis itinerib⁹ freq̄nṫ offendere

¶ Quid diſirecio ſola conferat monacho: ⁊ diſputatio ſuper hoc abbatis Antonij. Capitulū.ij.

Emini igiṫ quōdā in annis adhuc puericie cōſtitut⁹
in ptib⁹ thebaidos vbi btūs Antoni⁹ morabaṫ ſenio/
res ad eū pfectionis inquirēde ⁊ collationis hui⁹ gra/
tia cōueniſſe. Cūq; a veſptinis horis vſq; ad lucē fuiſſet ptracta

collatio/queſtionē hāc maximū noctis ſpaciū cōſumpſit. Nā
diuitiſſime q̄rebat q̄ nā virt⁹ vel obſeruātia monachū poſſit a
diaboli laq̄is ac deceptionib⁹ cuſtodire ſemꝑ illeſū vel certe re
cto tramite firmoq́ȝ greſſu ad ꝑfectionis culmē ꝑducere. Cūq́ȝ
ꝓ captu mētis ſue vnuſq́ſq́ȝ ſentētiā ſuā ꝓferret in medium: ⁊
alij q̄dē in hoc ieiunioꝝ vigiliarūq́ȝ ſtudio collocarēt: ꝙ his vi
delicet extenuata mēs/ ac puritate cordis ⁊ corporis aſſecuta/
deo facilius vniretur. Alij in nuditate ⁊ contemptu vniuerſaꝝ
rerū quib⁹ mēs ſi penit⁹ exuereť/ tanq̄ȝ nullis deinceps retinen
tibus laqueis ad eū expeditior ꝑueniret. Alij anachoreſin neceſſa
riā/ideſt remotionē ⁊ heremi ſecreta cenſerēt/in qua cōmanēs
quis familiari⁹ interpellare deū/eiq́ȝ poſſit peculiarius inhere/
re. Nōnulliq́ȝ in primis ſectāda charitatis/ ideſt hūmanitatis
officia diffinirēt/ q̄ pio erga fratres ⁊ ꝑegrinos ſtudio ſuſceptio
nis impēdiť: ꝙ his dūtaxat officijs regna celoꝝ daturū ſe dn̄s
in euāgelio/velut in ſpecialius repromittat dicēs. Venite bn̄di
cti patris mei: poſſidete paratū vobis regnū a ꝯſtitutiōe mūdi Mat. 25.
Eſuriui em̄ ⁊ dediſtis mihi māducare. Sitiui ⁊ dediſtis mihi
bibere ⁊c. Cūq́ȝ iā hūc mundū diuerſis virtutib⁹ aditū certio
rē ad deū parari poſſe decernerēt: feſſeq́ȝ noctis maximū tēpus
hac inquiſitiōe cōſumptū: intulit demū beat⁹ Antonius. Oia
q̄dē hec q̄ dixiſtis neceſſaria ⁊ vtilia ſitiētib⁹ deū atq́ȝ ad deū
cupiētibus ꝑuenire: ſȝ his ꝓncipale tribuere grāȝ nequaq̄ȝ nos
in nūeri multoꝝ caſus ⁊ exꝑimēta ꝑmittūt. Nā quoſdā ſepenu
mero acerrime ieiunijs ſeu vigilijs incubātes: ac mirifice in ſo/
litudine ſecedētes: priuationē quoq́ȝ oim facultatū ita ſectātes
vt ex ipſis ne vni⁹ quidē diei victū ſibimet vnūq́ȝ denariū ſuꝑ
eſſe paterenť. Hūanitatis etiā ſtudia tota deuotione cōplētes
ita vidim⁹ repēte deceptos vt arreptū opus nō potuerint con
gruo exitu terminare: ſummūq́ȝ feruorē ⁊ cōuerſationē lauda/
bilē deteſtabili fine clauſerint. Quāobrē q̄d principaliter ducat
ad deū manifeſte poterim⁹ agnoſcere: ſi ruine: ac deceptiōis il/
lorū cauſa diligētius a nobis fuerit indagata. Illis nāq́ȝ cum
exuberarēt ꝑdictaꝝ opa virtutū: diſcretio ſola deficiēs vſq́ȝ ad
finē ea durare nō ſinit. Nec em̄ alia lapſus eoꝝ cauſa deꝑhē/
diť: niſi q̄d minus a ſenioribus inſtituti: nequaq̄ȝ potuerunt ra/
tionē diſcretionis huius adipiſci: que ꝑtermittēs vtrāq́ȝ nimie
tateȝ: via regia quemq̄ȝ docet ſemꝑ incedere: ⁊ nec dexterā vir
tutū ꝑmittit extolli: ideſt feruoris exceſſu cōtinētie iuſte modum

tranſcẽdere/nec oblectatũ remiſſione/ deflectere ad vitia ſini
ſtra ꝓcedit/hoc eſt ſub ꝑtextu gubernãdi corporis ꝓrio ſpũs te/
pore lẽteſcere. Hec nãq₃ eſt diſcretio q̃ oculus ⁊ lucerna corpis
in euãgelio nũcupat̃ ſm illã ſentẽtiã ſaluatoris. Lucerna cor/
matth.6. poris tui eſt oculus tuus ꝙ ſi oculus tuus ſimplex fuerit totum
corp⁹ tuũ lucidũ erit: ſi aũt oculus tu⁹ nequã fuerit: totũ corpus
tuu₃ tenebroſum erit. eo ꝙ ipas cogitatiões homis vniuerſas
actuſq₃ diſcernẽs: cũcta q̃ gerẽda ſunt puideat atq₃ pluſtret: q̃
ſi in homine nequã fuerit: id eſt nõ vero iudicio ⁊ ſcia cõmuni
ta: ſeu quolibet errore ac preſumptiõe decepta: totũ corpus no
ſtrũ faciet tenebroſu₃: hoc eſt: omnẽ aciem mẽtis actuſq₃ nr̃os
reddet obſcuros: cecitate ſc₃ vitiorũ ⁊ pturbationũ tenebris in
Ibidem. uolutos. Si eñ ingt lumẽ qđ in te eſt tenebre ſunt: tenebre ipſe
quãte erũt. Nulli nãq₃ dubiũ eſt: errãte iudicio cordis ⁊ igno/
ratiõis nocte poſſeſſo: cogitatiões quoq₃ ⁊ opanſa q̃ ex diſcre/
tiõis deliberatiõe deſcẽdũt: maiorib⁹ pctõꝝ tenebris implicari.

¶ De errore ſaulis ⁊ achab quo per diſcretionis imperi/
tiam ſunt decepti. Capitulum.iii.

d Eniq₃ ille q prim⁹ ad regnãdũ pplo iſrael iudicio dei
preelect⁹ eſt: q₃ hũc diſcretionis oculũ nequaq̃₃ habuit
velut toto corpe tenebroſus effect⁹: ẽt ipſo regno tradi
to ſibi meruit ſpoliari: dũ lucerne hui⁹ tenebris atq₃ errore de/
ceptus: acceptabiliora deo ſacrificia ſua q̃₃ erga ꝑceptũ ſamue/
lis obediẽtiã credidit iudicãda: q̃ eũ ex illa magis pte offenſio
nẽ incurrere fecit: ex ea qua repropiciãdã ſibi diuinã ſpauerat
maieſtatẽ. Huius inq̃₃ diſcretiõis ignoratio achab regẽ iſrael
poſt illi⁹ ſubliſſimi triũphi victoriã q ei fuerat dei fauore ꝯceſ/
ſus credere pſuaſit meliorẽ eſſe miam ſuam: q̃₃ executionẽ ſeue
riſſimi precepti: ⁊ quẽadmodũ ſibi videbat̃ crudelis imperij.
Qua ꝯſideratione molitus dũ mauult cruẽtã victoriam clemẽ
tiã tempare: ob indiſcretã miam velut toto corpe redditus te/
nebroſus: irreuocabili morte dãnatur.

¶ Que de bono diſcretionis in ſcripturis ſanctis
referantur. Capitulum.iiij.

h Ec eſt diſcretio que nõ ſolũ lucerna corpis ſ₃ etiam ſol
Mat.4. ab apoſtolo nũcupatur: ſm illud. Sol nõ occidat ſup
iracũdiã veſtram. Hec vite noſtre gubernatio dicitur
ſm illud. Quibus nõ eſt gubernatio cadũt vt folia. Hec con/
ſiliũ rectiſſime nominat̃: ſine quo nibil agere omnino ſcriptu

re auctoritate ꝑmittimur:ita vt ne ipſum quidē ſpiritale vinū id eſt gaudiū qđ letificat cor hoīs:ſine ipſius ſinamur moderatione ꝑcipe:ſm illud. Cū cōſilio oīa fac:cū ꝯſilio vinū bibe. Et Eccl. 32.
iteꝝ. Sicut ciuitas muris diruta ⁊ nō circundata : ſic eſt vir q nō cū ꝯſilio aliqđ agit. Cui⁹ priuatio q̄ꝫ ꝑniciosa ſit monacho teſtimonij huiꝰ exēplū ac figura declarat: dirute eū ac ſine muris cōparās ciuitati. In hac ſapiā in hac intellectus ſenſuſqꝫ cōſiſtit:ſine qbus nec interior nr̄a edificari domus : nec ſpiritales poterūt diuitie ꝯgregari:ſm illud. Cū ſapiā edificaē domus:⁊ Pro. 24.
cū intellectu iteꝝ erigiē : cū ſenſu implētur cellaria oīb⁹ diuitijs precioſis ⁊ bonis. Hec inq̄ꝫ eſt ſolidus cibus q niſi a ꝑfectis tm̄ ac robuſtis aſſumi nō poterit:ſm illud. Perfectorū aūt eſt ſolidus cibus eoꝝ q pro ꝯſuetudine exercitatos habēt ſenſus ad Ephe. 5.
diſcretionē boni ac mali. Que intm̄ vtilis nobis ac neceſſaria cōprobaē: vt ēt verbo dei eiuſqꝫ virtutib⁹ coaptetur: ſm illud. Viuus eſt eīm dei ſermo ⁊ efficax ⁊ penetrabilior omni gladio Hebre. 4.
ancipiti ⁊ ptingēs vſqꝫ ad diuiſionē aīe ac ſpiritus:cōpagum quoqꝫ ⁊ medularum ⁊ diſcretor cogitationū ⁊ intetionū cordis. Quibus manifeſtiſſime declaraē: nullā ſine diſcretiōis grā ꝑfecte poſſe: vel ꝑfici vel ſtare virtutū. Et ita tā beati Antonij q̄ꝫ vniuerſoꝝ ſentētia diffinitū eſt: diſcretionē eſſe q̄ fixo gradu intrepidū monachū ꝑducat ad deū: predictaſqꝫ virtutes iugiē ꝯſeruet illeſas:cū q̄ ad cōſummationis excelſa faſtigia minore poſſit fatigatione ꝯſcēdi:⁊ ſine qua multi etiā ꝓpenſius laborātes:ꝑfectionis nequerit culmē attingere. Oim nāqꝫ virtutuꝫ generatrix cuſtos:moderatrixqꝫ diſcretio eſt.

¶ De morte heronis ſenis. Cap. v.

Et vt hāc eandē diffinitionē antiquus a ſancto Antonio ⁊ ceteris patrib⁹ ꝓmulgata: recēs quoqꝫ ſicut ꝓmiſimus ꝯfirmet exēplū: recolite id qđ nuꝑ geſtū oculoꝝ veſtroꝝ vidiſtis obtutib⁹:ſenē videlicet herone ān paucos admodū dies illuſione diabolica a ſummis ad ima deiectum: quē quinquagita annis in hac heremo cōmoratū ſingulari diſtrictione rigorē cōtinētie tenuiſſe cognoſcim⁹ ⁊ ſolitudinis ſecreta vltra oēs hic cōmorātes miro feruore ſectatū. Hic igitur quo pacto qua rōe poſt tātos labores ab inſidiatore deluſus: grauiſſimo corruēs lapſu cūctos in hac heremo conſtitutos luctuoſo dolore ꝑcuſſit. Nōne q: min⁹ diſcretiōis virtute poſſeſſa ſuis diffinitiōib⁹ regi q̄ꝫ ꝯſilijs vel collatiōib⁹ fratrū atqꝫ inſtitu

tis maiorum maluit obedire. Si quidẽ tãto rigore immutabi
ẽ ieiunij cõtinẽtiã ſemp̃ exercuit: ⁊ ſolitudinis celleq̃ ita iugiter
ſecreta ſectat⁹ eſt vt ab eo ꝑticipationẽ ineundi cũ fraternitate
cõuiuij: nec vñratio qdẽ diei paſchalis aliqñ. potuerit obtinere.
In qua fratribus cũctis pro anniuerſaria ſolemnitate in eccleſia
retentis: ſolus nõ potuit aggregari: ne quãtulũcũq̃ preceptio
ne leguminis parui a ſuo videret ꝓpoſito relaxaſſe. Qua pre/
ſumptione deceptus/angelũ ſathane velut angelũ lucis cũ ſum
ma veneratiõe ſuſcipiẽs/ eiuſq̃ preceptis prono obediẽs famu
latu: ſemetipſum in puteũ/cuius profunditatẽ oculorũ nõ attin
git intuitus/precipitẽ dedit: de angeli videlicet ſui ſpõſione nõ
dubitãs/qui eum ꝓ merito virtutũ/ac laborum ſuoꝝ nequaq̃
poſſe firmauerat vlli iam diſcrimini ſubiacere. Cuius rei fidez
vt expimento ſue ſoſpitatis euidentiſſime cõprobaret: ſupradi/
cto ſe puteo nocte intẽpeſtate illuſus iniecit: magnũ ſcilicet vir/
tutis ſue meritũ probaturus: cũ inde exiſſet illeſus. De quo ingẽ
ti fratrũ labore cum pene iã exanguis fuiſſet extractus: vitã die
tertia finiturus. qđ his deterius eſt/ita in decep tionis ſue obſti
natiõe ꝑmãſit: vt ei ne expimento quidẽ mortis ſue potuerit ꝑ/
ſuaderi: q̃ fuiſſe demonũ calliditate deluſus. Quãobrem ꝓ me
ritis laborum tãtoꝝ: ⁊ annoꝝ numeroſitate qua in heremo ꝑ/
durauit/hoc miſeratiõe ⁊ humanitate ſumma: ab his qui eius
cõpatiebãtur exitio: vix a presbytero abbate Paſuntio potuit
obtineri/vt nõ inter biothanat⁹ reputatus: ẽt memoria ⁊ obla
tione pauſantium iudicaretur indignus.

¶ De ruina duorum fratrum ob diſcretionis
imperitiam. Capitulum. vj.

q Uid dicã de illis duobus fratrib⁹ qui habitãtes vltra
illã heremũ thebaidos: ubi quondã fuerat beatus An
tonius cõmoratus: minus cauta diſcretione permoti:
euntes per extentã ſolitudinis vaſtitatẽ, nullã eſcã penit⁹ ſume/
re decreuerũt: niſi quã per ſemetipſum dñs illis preſtitiſſet. Cũ/
q̃ errãtes eos ꝑ deſerta ⁊ deficientes iã fame cõſpexiſſent a lõ/
ge mazices quidã/q̃ gens cunctis pene nationibus feris imma
nior atq̃ crudelior eſt/nõ eñ eos ad effuſionẽ ſanguinis: vt nõ
nullas gentes deſideriũ prede: ſed ſolo ferocitas mẽtis inſtigat
eiſq̃ cõtra naturã feritatis ſue cũ panibus occurriſſent: vnus ex
eis ſubueniẽte diſcretiõe velut a dño ſibi porrectos: cuz gaudio
⁊ gratiarum actione ſuſcepit: reputans eſcã ſibi diuinitus miniſ

ſtrari: nec ſine deo factū vt hi qui ſemper hominū cruore gau
derēt/ deficiētibus iā ac tabeſcētibus vite ſubſtātiā largirētur
alius vero recuſans cibum velut ab homine ſibi oblatū inedie
defectione cōſumptus eſt. Quoꝝ licet initia ex reprehēſibili per/
ſuaſione deſcēderint: vnus tñ ſubueniente diſcretione id qḋ te/
mere incauteqꝫ ꝯceperat emēdaſſe agnoſcitur: alius aūt in ſtul
ta preſumptione pdurās ac penitus diſcretionis ignarus mor/
tē quā dominus auertere voluit: ſibiipſi conſciuit: nequaq̄ cre
dēs diuino inſtinctu factum ꝙ immitis populus ꝓpter ſentē
tie obliuius/ panes eis pro gladijs obtuliſſent.

¶ De alterius illuſione quam per imperitiam diſcretio/
nis incurrit. Capitulum. vij.

Quid etiā de illo cōmemorem cuius nominis/ qui adhuc
ſupereſt/ nouimus facere mētionē. Qui dū longo tpe
demonē in angeli ſuſcepit claritate: reuelationis eius
innūeris ſepe deceptus credidit internūcium eſſe iuſticie. Nam
excepti s his etiā per omnes noctes in cella eius lumen abſqꝫ vl
lius lucerne prebebat officio. Ad extremū iubet ab ipſo: vt deo
filium ſuum qui cum eodē pariter cōmanebat: deuot⁹ offerret
vt hoc ſcꝫ ſacrificio abrae patriarche meritis i nullo inueniret
inferior. Cuius intantū eſt credulitate ſeductus: vt hoc cōfeſtim
parricidiū ope perfeciſſet: niſi eū videns puer cultrū extra con/
ſuetudinem acuendo preparare: ⁊ vincula quib⁹ eū velut obla
turus ad immolandū cōſtringere diſponebat inquirere: preſa/
gio ſceleris futuri perterritus: e cella cōcitus aufugiſſet.

¶ De lapſu ⁊ deceptione monachi
meſopotameni. Capitulum. viij.

Longum eſt deceptionē illius quoqꝫ monachi meſopo/
tameni pcurrere: qui in illa prouincia ppaucis imita
bilē exhibēs ꝯtinētiā: quā p annos multos ſingulariter
in cell a retrorſus exegerat: ita eſt ad extremū diabolicis reuela
tionib⁹ ac ſomnijſqꝫ deluſus: vt poſt tantos labores atqꝫ virtu/
tes quibus omnes monachos ibidem reſidentes exceſſerat: ad
iudaiſmum ⁊ circunciſionem carnis lapſu miſerabili fuerit deuo/
lutus: eo ꝙ illi ſolita viſione quā volēs eum ad credulitatē fu/
ture deceptionis illicere: veriſſima queqꝫ multo tēpore diabol⁹
velut veritatis nuncius reuelaret / oſtenderat demum chriſtia/
nū populū vna cū principibus religionis ac fidei nr̄e apoſtolis
ſcꝫ atqꝫ martyribus tenebroſum ac tetrū, omniqꝫ macie tabidū

atq; deformē:ꝛ ecōtra indecorū ꝑplm vna cū moyſe patriar/
chis atq; ꝓphetis ſumma tripudiātē leticiā: ꝛ ſplēdiſſimo lu/
mine coruſcātem: ac ꝓinde ſuadēs ſi mallet meriti ac btitudi/
nis illoꝝ pticeps fieri:circūciſionē quoq; ſuſcipē feſtinaret. Eq/
bus profecto tam lugubriter nemo fuiſſet illuſus: ſi rationē di/
ſcretionis huius aſſequi laboraſſet. Quamobrem in quantis ꝑ/
nicioſum ſit diſcretionis gratiam non habere: multorum ca/
ſus ꝛ experimenta declarant.

¶ Interragatio de acquirēda vera diſcretione. Cap. ix.

g Ermanus. Ex nouellis exēplis ꝛ teſtimonijs antiquo/
rū ſatis abūde ꝑpatuit diſcretionē fontē quodāmodo
atq; radicē cūctaꝝ eſſe virtutū. Quō ergo acqri de/
beat: cupim⁹ nobis exponi: aut quēadmodū vtrū vera ꝛ ex deo
an falſa ꝛ diabolica ſit: poſſit agnoſci: vt ſm illā euāgelicā quā
ſupiore tractatu ōſeruiſti pabolā q̄ iubemur fieri ꝓbabiles tra
pezitę: nūmiſmati impreſſam veri regis imaginē peruidētes
deprehēdere valeamus: q nō deſit in moneta legitima figura
tū: atq; illud ſicut vulgari vſus verbo heſterna collatiōe dixi/
ſti: tāq̄ paracaraximū reprobemus: illa inſtructi peritia quā
ſatis copioſe ꝛ integre ꝓſecutus habere ſpiritalē atq; euāgeli/
cum trapezitā debere ſignaſti. Quid em̄ proderit virtutis eius
et gratię merita cognouiſſe: ſi quemadmodum debeamus ex/
petere eam vel acquirere neſciamus.

¶ Reſpōſio quēadmodum poſſideatur vera di/
ſcretio. Capitulum. x.

m Oyſes. Uera inquit diſcretio nō niſi vera hūilitate ac
quiritur. Cuius humilitatis nō ficte hec erit prima ꝓ/
batio: ſi vniuerſa nō ſolū que agenda ſunt: ſed etiā q̄
cogitātur: ſeniorum reſeruētur examini: vt nihil quis ſuo iudi/
cio credēs: illoꝝ per oīa diffinitionib⁹ acquieſcat: qd bonū vel
malū debeat iudicare eorū traditione cognoſcat. Que inſtitu/
tio nō ſolū ꝑ verā diſcretionis viam iuuenem recto tramite do
cebit incedere: verumetiam cūctis fraudibus ꝛ inſidijs inimici
ſeruabit illeſum. Nullatenus em̄ decepi poterit quiſq; nō ſuo iu
dicio: ſed qui maiorū viuit exēplo: nec valebit ignorationi eius
callidus hoſtis illudere: qui vniuerſas cogitatiōes in corde na
ſcētes: pernicioſa verecūdia neſcit obtegere ſed eas maturo exa
mine ſeniorū vel reprobat vel admitit. Ilico nāq; vt patefacta
fuerit cogitatio maligna marceſcit: ꝛ anteq̄ diſcretionis iudi/

cium ꝓferatur: ſerpens deterrimis velus e tenebroſo ac ſubter/
raneo ſpecu: virtute ꝯfeſſionis ꝑtractus ad lucē ⁊ traductus
quodāmodo ac dehoneſtatus abſcedit. Tādiu enī ſuggeſtio/
nis eius noxie dominaꝛ in nobis: q̄diu celanꝛ in corde. Et vt
virtutem ſentētie huius efficacius colligatis: referā vobis ab/
batis ſerapionis factum: quod ille iunioribus ſolebat iſtructio
nis gratia frequenter inferre.

¶ Uerba Abbatis ſerapionis ⁊ de marchore patefacta/
rum cogitationū: ⁊ de piculo ꝓprie ꝯfidentie. Cap. xj.

Um adhuc eſſem puerulus inquit: ⁊ cū abbate theone
c cōmanerē: hec mihi fuerat inimici impugnatiōe ꝯſue
tudo feralis ingeſta: vt poſtq̄ refeciſſeꝫ hora nona cū
ſene: vnū paximaciū quotidie in ſinu meo latēter abſcōdereꝫ:
qđ ſero illo ignorāte occulte edebam. Qđ furtuꝫ licꝫ cōniuētia
cogitationis ⁊ inoliti ſemel deſiderij incōtinētia ſine ceſſatione
cōmitterē: expleta tn̄ cōcupiſcētia fraudulēta: ad memetipſuꝫ
reuertēs: ſuper admiſſo furti crimine grauius cruciabar: q̄ ſup
eſu eius fuerā iocundatꝰ. Cūq̄ illud moleſtiſſimū opus velut
ab exactoribus pharaōis indictū mihi vice laterū ſingulis die/
bus explere: nō ſine dolore cordis mei cōpellerer: nec tn̄ eruere
me poſſem ab hac eoꝝ ſeuiſſima tyrānide: ⁊ clādeſtinū furtum
ſeni manifeſtare ꝯfūderer. Cōtigit dei nutu de hoc me captiui/
tatis iugo volētis eripe: vt quidā fratres cellā ſenis obtētu edi/
ficationis expeterēt. Cūq̄ refectione trāſacta: collatio ſpiritalis
cepiſſet agitari: reſpōdenſq̄ ſenex ꝓpoſitis interrogationibus
eorū cū de gaſtrimargie vitio ⁊ occultaꝝ cogitationū dn̄atio/
ne diſſerere: earūq̄ naturā ⁊ atrociſſimā vim quā haberēt do
nec celarenꝛ: exponeret: cōpunctus ego collationis huius virtu
te ⁊ cōſcientie mee reatu perterritus: velut q credere ob hoc ea
fuiſſe prolata ꝙ ſeni fuerint ſecreta mei pectoris patefacta: in
occultos primū gemitus excitatus: deinde cordis mei cōpunctio
ne creſcēte: in aptos ſingultus lachrymaſq̄ ꝓrūpens: paxima/
ciū qđ ꝯſuetudine vitioſa clanculū parauerā comedēdū: de ſi/
nu furti mei cōſcio ac ſuſceptore ꝓduxi: ipſumq̄ in mediū pro/
ferēs: quēadmodū quotidie inuolās ipſum latēter ederē: penitē
tiā corā eo in terrā ſubmiſſus cū venie poſtulatiōe ꝯfeſſus ſum:
et ubertim ꝓfuſis lachrymis abſolutionē diriſſim e captiuitatꝭ
huius interceſſionibus eoꝝ atq̄ oronibus imploraui. Tunc ſe/
nex. Cōfide ait o puer: abſoluit te a captiuitate: etiā me tacente

confeſſio tua. Victorem nāq adverſarium tuum hodie triūphaſti: validius cū tua confeſſione elidēs q̄ ipſe fueras ab eo tua taciturnitate deiectus: quē naquā q̄ vel tua vel alterius reſponſione cōfutās: in te nūc vſq permiſeras dn̄ari: ſm illā ſalomōis ſententiā. Qꝛ nō fit ꝯdictio ab his qui faciūt malū cito: ideo repletū eſt cor filioꝝ hominū in ipſis vt faciāt mala. Et idcirco iā te poſt hāc publicationē ſuā negſſimus ſpūs iſte nullatenus inquietabit vlterius: nec in te latibulū ſibi teterrimꝰ ſerpēs deinceps vſurpabit: de tenebris tui cordis ꝯfeſſione ſalutari ꝓtractus ad lucē. Needū ſenex hec verba cōpleuerat: ⁊ ecce lāpas accēſa de meo ſinu ꝓcedēs: tāto cellā repleuit odore ſulphureo vt vehemētia fetoris ipſius vix in ea reſidere poſſemus. Reſumēſq ſenex admonitionē: ecce inquit dn̄s tibi veritatem ſermonū meoꝝ expimēta ꝓbauit vt paſſionis incētorē de corde tuo cōfeſſione ſalubri fugatū oculoꝝ fide perciperes: pateſactumq hoſtē nequaq̄ locū in te vt vlterius habiturū: apta eiꝰ expulſione cognoſceres. Itaq ſm ſentētiā ſenis: ita eſt inquit in me cōfeſſionis huius virtute dn̄atio diabolice illius tyrānidis extincta atq in ꝑpetuū cōſopita: vt nunq̄ mihi ne memoriā qdē concupiſcētie huius vlterius tēptaueri inimicus ingerere/nec me poſt hec aliqn̄ pulſatum furtiui illius deſiderij inſtigatione perſenſerim. Quē ſenſum in Eccleſiaſte quoq pulcherrime legimus figuratū. Si momorderit inquit ſerpēs nō in ſibilo: nō eſt abundātia incātatori: tacitū ſerpētis morſum pnicioſum eſſe deſignās: idest ſi p cōfeſſionē ſiue conſenſum ſuggeſtio ſeu cogitatio diabolica incātatori cuiq̄ ſpiritali ſez viro q carminibus ſcripturarū mederi protinus vulneri ⁊ extrahere de corde viri cōſueuit noxia venena ſerpētis pateſacta nō fuerint: ſuccurrere periclitāti perituro ve nō poterit. Hoc igitur mō ad ſciētiam diſcretionis vere peruenire facillime poterimus: vt ſeniorū veſtigia ſubſequētes neq agere quicq̄ noui: neq diſcernere noſtro iudicio pꝛeſumamus: ſed quēadmodū nos vel traditio illoꝝ vel vite ꝓbitas informarit: in omnibus gradiamur. Qua inſtitutione firmatus non modo ad perfectā diſcretionis ratione quiſq perueniet: verūetiam munitus a cūctis inſidijs inimici ⁊ tutiſſimus permanebit. Nullo nanq alio vitio tam precipitē diabolus monachū pertrahit ac perducit ad mortē: q̄ cū eum neglectis conſilijs ſeniorum in ſuo iudicio perſuaſerit: ac diffinitiōe doctrina ve cōfidere. Etenī cū omnes artes ac di/

Eccle. 10.

ſciplinę hūano ingenio repetere: ⁊ q̄ nihil amplı⁹ q̄ꝫ vite hui⁹
tēporarie cōmodis ꝓſunt licꝫ manu palpari queāt: ⁊ oculis ꝑ
videri: recte tñ a quoq̄ꝫ ſine inſtituētis doctrina nequeāt cōpre/
hēdi/ q̄ꝫ ineptū eſt credere hāc ſolā nō egere doctore: q̄ ⁊ inuiſi/
bilis ⁊ occulta eſt: ⁊ q̄ nō ſolum oculis ſed ne aīo quidē niſi cor
de puriſſimo ꝑſpici poterit: cuius error nō tēporale damnū nec
qđ facile repareтur: ſed aīe perditionē parit mortiſq̄ꝫ ꝑpetuā.
Habet eñ nō aduerſus viſibiles ſꝫ inuiſibiles atq̄ꝫ īmites ho/
ſtes diurnū nocturnūq̄ꝫ conflictū: nec cōtra vnum ſeu duos: ſed
contra innūerabiles cateruas ſpiritale certamē: cuius caſus tā/
to pernicioſior cūctis/ quāto ⁊ infeſtior inimicus: ⁊ congreſſus
occultior. Et iō ſemper ſeniorꝫ ſumma diligētia ſunt ſectāda ve
ſtigia: atq̄ꝫ ad eos cuncta que in nr̄is cordibus oriuntur: ſubla/
to confuſionis velamine deferenda.

¶ Confeſſio verecundie ob quā cōfunderemur cogitatio/
nes noſtras ſenioribus reuelare. Cap. xij.

Ermanus. Occaſionē nobis ꝑnicioſe verecūdie que
g cogitatiōes malas ſtudeam⁹ obtegere/ ac ſalutari eas
patefacere ꝯfeſſiōe vereamur/ illa ꝑcipue erit cā q̄ no/
uim⁹ quēdā in ſyrie partib⁹ vt credebat ꝑcipuū ſeniorꝫ cui/
dā fratri cogitationes ſuas ſimplici ꝯfeſſione prodēti/ poſtmo/
dum quadā indignatiōe cōmotū eaſdem grauiter exprobaſſe.
Vñ fit vt dū eas in nobis premimus: ac ſeniorib⁹ erubeſcimus
publicare: curationū remedia conſequi nequeamus.

¶ Reſpōſio de cōfuſione calcanda: ⁊ periculo
non condolentis. Capitulum. xiij.

Oyſes. Sicut nō ſunt omnes iuuenes pari mō vel fer/
m uentes ſpiritu vel diſciplinis ac moribus optimis inſti
tuti/ ita ne ſenes quidem cuncti vno modo vel perfecti
poſſunt vel probatiſſimi reperiri. Diuitie eñ ſenū nō ſunt cani/
cie capitis/ ſed induſtria iuuentutis ac preteritorꝫ laborꝫ ſtipen/ Ecc. 25.
dijs metiende. Que enim nō cōgregaſti inquit in iuuētute: quo Sap. 4.
modo inuenies in ſenectute tua. Senect⁹ enim venerabilis eſt
nō diuturna neq̄ꝫ numero annorꝫ cōputata. Cani eñi ſunt ſen/
ſus hominis: ⁊ ſenectus honorabilis vita īmaculata. Et idcir/
co nō omniū ſeniorꝫ quorꝫ capita canicies tegit: quoſq̄ꝫ vite lō/
geuitas ſola cōmendat: nobis ſunt imitāda veſtigia vel ſectā/
da ſeu traditionis ac monita ſuſcipiēda: ſed eorꝫ quos laudabi
liter vitā ſuā ac probatiſſime comperim⁹ in iuuētute ſignaſſe:

ne preſumptionis ꝓprie ſed maiorū traditionibus inſtitutos
Sunt enim nónulli quoꝝ etiā qđ eſt lugubrius maior pars ſi/
ne dubio reperitur:qui in tépore ſuo quē ab adoleſcētia ſua cō
ceperūt atq ignauia ſeneſcētes:auctoritatē ſibi nō maturita/
te moꝝ:ſed annoꝝ numeroſitate cōquirūt. De quib⁹ exprobra/
Oſee.vij. tio illa dñi proprie ſatis dirigit p ꝓphetā. Et comederūt alie
ni robur eius ⁊ ipſe neſciuit:ſed ⁊ cani effuſi ſunt in eo : ⁊ ipſe
ignorauit. Hos itaq in exēplū iunioribus:nō eoꝝ vite probitas
nec vlla propoſiti huius laudabilis atq imitāda diſtrictio: ſʒ
annoſitas ſola ꝓuexit. Quoꝝ caniciem callidiſſim⁹ inimicus
ad deceptionē iunioꝝ in preiudicata auctoritate ꝓponēs:etiā
illos q ad viā perfectionis ꝗ: vel ſuis vel alioꝝ potuerūt monitꝭ
incitari: ſubuertere ac decipe exēplis eoꝝ fraudulēta ſubtilitate
feſtinat : vel in teporē ſcilicet noxiū:vel in letalē deſperationem
eoꝝ doctrinis inſtitutiſq perducēs. Cuius rei volēs ꝓferre vo/
bis exēplum:auctoris nomine pretermiſſo:nec nos quoq illius
q patefacta ſibi fratris vicia publicauit: ſimile aliqđ admitta
mus:rē tm̄ geſtā q inſtructionē neceſſariā vobis ꝯferat . pau/
cis exponā. Cum igitur ad ſenē quendā nobis optime cognitū
quidā nō ignauiſſimoꝝ iuuenū profectus ſui ⁊ curationis grā
perrexiſſet:⁊ carnalibus incētiuis ac fornicationis ſpū ſemeti/
pſum ingetari ſimpliciter ꝓdidiſſet : ꝯſolationē credēs labori/
bus ſuis oratione ſenis:⁊ remedia cōceptis vulneribus reperta
rū:ille amātiſſimis eū verbis excipiēs: ita ſuis ecōtrario corre/
ptionibus aſpnauit :miſerabilē pronūciās ⁊ indignū: nec mo/
nachi nomine ac religione cēſendū : q potuerit huiuſmodi vi/
tio ⁊ cōcupiſcentia titilari : ita ſuis econtrario correpotinibus
vulnerauit vt eū ſumma deſperatione deiectū meſtūq admo/
dū ac letali triſtitia penit⁹ obrutum/e ſua dimitteret cella. Cū/
q ei in tali merore depreſſo/nec iam de remedio paſſionis ſed
de expletiōe cōcepte cōcupiſcētie : ꝓfunda cogitatione tractāti
abbas appollo protinus occurriſſet / ⁊ vim labores eius ⁊ op/
pugnationis vehemētiaʒ q in corde eius tacitis voluebatur: de
ꝯtēplatione vultus/⁊ intuitus ipſius deiectione cōiectans cā in
tāte perturbatonis ingreret / atq ille molliter ſe cōpellāti ſeni ne
reſpōſum quidē vllū poſſet referre/ magis ac magis eū ſentiēs
ſenex nō inaniter cauſaʒ tāte triſticie ſilentio velle ꝯtegere/ quā
ne vultu qdē diſſimulare quiſſet / intētius ab eo cauſas occulti
doloris cepit inquirere. Quibus ille cōſtrictus pergere ſe ad vi/

cū cōfitetur/vt q2 ſm ſentētiam illius ſenis monachus eſſe non
poſſet/nec refrenare ſtimulos carnis ⁊ impugnatiōis remedia
cōſequi preualeret/vxorē duceret/ac relicto monaſterio reuerte
ret ad ſeculū. Quē ſenex appollo blāda ꝯſolatiōe demulcēs: ſe/
ſeqꝫ aſſerens iiſdem quotidie incentiuoꝝ ſtimulis atqꝫ eſtibus
agitari/⁊ idcirco nō debere eū prorſus in deſperationē ꝯcidere
nec mirari ſup impugnationis ardore / q nō tā laboris ſtudio
q̄ꝫ mia dn̄i ⁊ gratia vinceret / vnius tm̄ diei ſup dilatione rui/
ne diſpoſite/ab eodē popoſcit inducias/⁊ vt reuerteret ad ſuā
cellulā deprecat/ad monaſterium predicti ſenis ilico tota feſti
natione perrexit. Cūqꝫ eidē proximaſſet/ expāſis manibus ora
tionē cū lachrymis fundēs. Cōuerte ait dn̄e q occultaꝝ viriuꝫ
⁊ infirmitatis humane ſolus arbiter pius ac ſecret⁹ es medicus
impugnationē illius iuuenis in ſenē iſtā vt ꝯdeſcēdere infirmi
tatibus laborātiuꝫ ⁊ cōpati fragilitati iunioꝝ vel in ſenectute
doceat. Cūqꝫ ille hāc precē cū gemitu ꝯcluſiſſet: cernet ethiopē
tetrū cōtra illius cellā iā ſtātem: adqꝫ aduerſus eū ignitu ia/
cula dirigētem. Quibus cū fuiſſet ille ꝓtinus ſauciatus: ꝓgreſ/
ſus e cella: ⁊ huc illucqꝫ velut amēs ⁊ ebrius curſitaret atqꝫ e/
grediēs ⁊ ingrediēs iā cōtinere ſe in ea nō poſſit: eadē via cō/
citus pergere cepit/qua meſtus iuuenis ille diſceeſſiat. Quē ab
bas appollo velut amētem factum ac qbuſdā furijs agitari cō
ſpiciēs: intellexit qnitū diaboli telū qđ viderat ab illo directuꝫ
in eius corde fuiſſe defixum: illāqꝫ in eo cōfuſionē mentis ac ꝑ
turbationē ſenſuū intolerādis eſtibus opari: accedēſqꝫ ad euꝫ:
quo inquit properas: aut que nā te cauſe ſenilis illius atqꝫ ino
lite grauitatis oblitū ita pueriliter ingetat ac mobiliter curſita
re cōpellūt. Cūqꝫ ille ꝓ cōſciētie ſue reatu ac turpi exagitatiōe
cōfuſus: crederet ardorē ſui pectoris deprehēſum: ac retectis ſe/
ni ſui cordis arcanis: nullā reſpōſionē percunctanti ſe reddere
prorſus auderet: reuertere inqt ad cellam: tādēqꝫ te intellige vel
ignoratū hactenus a diabolo vel deſpectū: nec in eoꝝ nūero re
putatū: quib⁹ ille quotidie cōfligere ⁊ colluctari ꝓfectib⁹ eorū
ac ſtudijs inſtigat: qui vnū eius in te directū iaculū poſt tātaꝫ
annoꝝ ſeriem quā in hac ꝓfeſſione triuiſti: nō dicā reſpuere: ſꝫ
ne differre quidē vel vno die ac tolerare quiſti: quo te ſauciari
dn̄s idcirco ꝑmiſit: vt ſaltē in ſenecta diſceres cōpati infirmita
tibus alienis: ⁊ fragilitati cōdeſcēdere iunioꝝ: tuis exēplis at/
qꝫ experiētia doceris: qui ſuſcipiēs iuuenē in feſtinatione diabo/

liſia laborantez:non modo nulla conſolatione fouiſti: ſed etiã
pniciosa deſpatione deiectũ inimici manib⁹ tradidiſti: quãtuz
in te eſt:ab eodẽ lugubriter deuorãdum: quẽ ſine dubio nequa
q̃ attemptaſſet tã vehemẽti cõflictu: quo te nũc vſq; eſt appe/
tere dedignat⁹:niſi forte pfectui eius inuidẽs inimicus: illam
virtutẽ quã animis eius ineſſe cernebat anticipare ac peruerte/
re ſuis ignitis iaculis feſtinaſſet:procul dubio iudicãs fortiorem
cui tãta vehemẽtia confligere operepreciũ iudicauit. Diſce ita
q; tuis exemplis laborantibus cõdolere:ꝛ pciclitãtes nequaq̃ p
niciosa deſperatione deterre:nec duriſſimis ſermonibus aſpare
ſʒ potius leui blãdaq; cõſolatione refouere:ꝛ ſm preceptum ſa
Pro. 24. pientiſſimi Salomonis:eruere eos q ducunt ad mortẽ:ꝛ redi/
mere eos qui interficiuntur: noſtri ſaluatoris exẽplo arundinez
quaſſatã nõ conterere ꝛ linũ fumigãs non extinguere: illãq; a
dño gratiã poſtulare: vt ipſe quoq; fiducialiter valeas ope ac
veritate dicere. Dñs dedit mihi linguã eruditã vt ſciã ſuſtẽtare
eum q lapſus eſt verbo. Nullus eñi poſſet inſidias inimici ſuf/
ferre:ſeu carnales eſtus naturali quodãmodo igne flagrantes
vel extinguere vel reprimere:niſi gr̃a dei: vel iuuaret fragilita/
tẽ noſtrã vel ptegeret vel ſua miſericordia cõmuniret. Et idcir
co ſalutaria huius diſpenſationis ratione finita:qua vel illũ iu
uenem pniciosis eſtibus dñs liberare:vel de impugnationis ve
hemẽtia ꝛ cõpatiẽdi affectu te voluit erudire:cõmunib⁹ eũ pre
cibus imploremus:quo flagellũ iſtud quod vtilitatis gratia do
Job. 5. minus inferre dignatus eſt hactenus iubeat tẽperari:ipſe enim
dolorem facit ꝛ rurſum medeẽ:percutit ꝛ manus eius ſanant:
ipſe humiliat ꝛ exaltat: ipſe occidit ꝛ viuificat: deducit ad in/
fernũ ꝛ reducit:ꝛ ignita diaboli iacula q̃/me arbitro/tibi per/
miſit infligi redũdãte diuino ſpũs ſui rore reſtinguat. Quã tẽ/
ptationẽ licet eadẽ celeritate qua inferri eã dominus paſſus eſt
ad vnã ſenis orationẽ ſua pietate rurſus abſtulerit: hoc tñ eui/
denter experimẽto docuit: non modo nõ exprobrari patefacta
cuiuſq; vitia debere:ſed ne diſſimulare quidẽ laborãtis dolorez
ſeu leuiter preterire. Et idcirco nequaq̃ nos vni⁹ ſenis ſiue pau
coꝝ vel imperita vel leuitas ab illa ſalutari quaz prediximus
via:ꝛ traditione maioꝝ deterreat ꝛ excludat/quorũ caniciẽ ad
deceptionẽ iuniorũ calidiſſimus abutiẽ inimicus:ſed abſq; vl/
lo cõfuſiõis operimẽto oĩa debent ſenioribus reuelari: atq; ab
eis vel remedia noſtris vulneribus vel exempla conuerſationis

ac vite fiducialiter ſumi: in quibus parem opem ⁊ ſimilem experiemur effectum: ſi nihil penitus affectare noſtro iudicio ac preſumptione temptemus.

¶ De vocatione Samuelis. Capitulum.xiiij.

Denique intantū placita deo hec ſententia cōprobaꝛ: vt etiā ſcripturis ſanctis hāc eandē inſtitutionē nō ocioſe repiamus inſertā: ita vt pueꝛū ſamuelē iudicio dñi preelectū: ſua nollet per ſemetipſum diuini colloquij diſciplina .Re.3.
dñs erudire: ſed recurrere ſemel ⁊ iterū pateret ad ſenem: eūq; quē ad ſuum vocabat alloquium: etiam illius qui offenderat deum: dummodo ſenioris doctrina vellet inſtitui: ⁊ quem ſua vocatione digniſſimum iudicaret: ſenioris mallet inſtitutione formari/ vt ſcʒ ⁊ illius qui ad diuinum myſterium vocabaꝛ: probaretur humilitas: ⁊ iunioribus forma ſubiectionis huius proponeretur exemplo.

¶ De vocatione Pauli apoſtoli. Cap.xv.

Paulum quoq; per ſemetipſum vocās ⁊ alloquēs xps cū poſſet ei pfectiōis viā reſerare ꝯfeſtim: nequaq̄ facit: ſed dirigit illū ad ananiā: ⁊ ab eo iubet viā verita Actuū.9.
tis agnoſcere: dicēs. Surge ⁊ ingredere ciuitatē: ⁊ ibi tibi diceꝛ quid te oporteat facere. Mittit itaq; ⁊ hūc ad ſeniorē: eumq; illius potius doctrina q̄ ſua cēſet inſtitui: ne ſcilicet qđ recte geſtū fuiſſet in paulo: poſteris malū preſumptiōis preberet exēplū dū vnuſqſq; ſibimet pſuaderet: ſimili mō ſe quoq; debere dei ſoli⁹ magiſterio atq; doctrina poti⁹ q̄ ſenioꝝ inſtitutiōe formari. Quā preſumptionē oimodis deteſtādā ēt aplus nō ſolū litteris ſʒ etiā ope atq; exēplo docet: ob hoc ſolūmō ſe aſſerens hieroſolymā ꝯſcendiſſe: vt euāgeliū qđ comitante grā ſpūſſcti cū ptāte ſignoꝝ ⁊ prodigioꝝ gentib⁹ predicabat: cū ſuis coaplis ⁊ anteceſſorib⁹ priuata quodāmō ac domeſtica examinatione ꝯferret. Et contulit inquiens cū illis euāgeliuʒ qđ predico inter gentes: ne forte in vacuuʒ currerē aut incurriſſem. Quis ergo tā preſumptor ⁊ cecus ſit qui ſe audeat ſuo iudicio ac diſcretioni cōmittere: cū vas electiōis indiguiſſe coapoſtoloꝝ ſuorū ſe collatione teſteꝛ. Unde manifeſtiſſime ꝯprobaꝛ: ne a dño quidē viā pfectionis quēpiam ꝓmereri: qui habens vnde valeat erudiri. doctrinā ſenioꝝ: vel inſtituta contēpſerit: paruipendēs illud eloquiū qđ oportet diligētiſſime cuſtodiri. Interroga Deut.32.
patrē tuum ⁊ annūciabit tibi: ſeniores tuos ⁊ dicēt tibi.

¶ De appetenda diſcretione. Capitulum.xvj.

o Mni igitur conatu debet diſcretionis bonū virtute humilitatis acqri/q̄ nos illeſos ab vtraqꝫ poteſt nimietate ſeruare. Uetus nāqꝫ ſentētia eſt: achrotete ſiſotetes ideſt nimietates equales ſunt. Ad vnū em̄ finē nimietas ieiunij et voracitas ꝑuenit/eodēqꝫ diſpēdio vigiliaꝝ immoderata cōtinuatio monachū/quo ſomni grauiſſimi torpor inuoluit. Nā per exceſſuꝫ ꝯtinētie debelitatū quēqꝫ ad illū ſtatū reuocari neceſſe eſt/in quo negligens quiſqꝫ per incuriā detinet/ita vt frequēter quos per gaſtrimargiā decipi nō potuiſſe cōſpeximus/per immoderationē ieiunioꝝ viderim⁹ fuiſſe deceptos/atqꝫ ad eādem quā vicerāt paſſionem/infirmitatis occaſione fuiſſe collapſos. Uigilie quoqꝫ ⁊ ꝑnoctatiōes irrationabiles deiecerunt quos ſomnus ſuꝑare nō potuit. Qua ꝓpter ſm apoſtolū/p armа iuſticie q̄ e dextris ſunt ⁊ a ſiniſtris/recto moderamine trāſeundū eſt / ⁊ ita inter vtraſqꝫ nimietates diſcretiōe moderāte gradiēda eſt/vt nec traditū ꝯtinētie tramitē acqeſcamus excedere / nec rurſum remiſſione noxia in gule ventriſqꝫ deſideria concidamus

¶ De immoderatis ieiunijs ⁊ vegilis. Cap.xvij.

e Tenim memini me frequēter ita appetitū cibi penitus reſpuiſſe/vt duobus dieb⁹ ac tribus refectiōe dilata:nec memoria quidē vllius edulij meā interpellauerit mentē / ⁊ rurſus ab oculis meis ita ſomnum diaboli impugnatiōe ſubtractū/vt plures noctes ac dies paululū qd ſomni meis oculis a dn̄o precarer infundi/grauiuſqꝫ me periclitatū ſomni cibiqꝫ faſtidio/qꝫ ſoporis ⁊ gaſtrimagie colluctatiōe ꝑſenſi. Itaqꝫ ſicut feſtinādū nobis eſt ne appetitu corporee voluptatis in diſſolutionē noxiā delābamur/⁊ ante preſtitū tēpus vel cibo nos indulgere vel modū eius finam⁹ excedere / ita eſt eſce ſomniqꝫ refectio hora legitima etiā ſi horreat/ingerēda. Utrūqꝫ em̄ bellū aduerſarij factione cōſurgit/⁊ ꝑniciōſius ꝯtinētia immoderata/qꝫ ſaturitas remiſſa ſupplātat. Ab hac nāqꝫ ad mēſurā diſtrictionis intercedente cōpunctione ſalubri conſcendi poteſt/ab illa nō poteſt.

¶ Interrogatio de cōtinētia vel refectionis mēſura. Ca.xviij.

g Ermanus. Quis igitur eſt continentie modus / quem equo moderamine retinentes / inter vtrāqꝫ nimietatē illeſi tranſire poſſimus.

¶ De optimo cibi quotidiani modo. Capitulum.xix.

Oyſes. Super hac inter maiores noſtros frequenter
m nouim⁹ habitū fuiſſe ſermonē atq́ꝫ magnope tractatū
Nam diſcutiētes cōtinētias diuerſoꝝ:q vel ſolis legu/
minibus vel oleribus tm̄ vel pomis vitam iugiter exigebāt:pre
poſuere cūctis illis refectionē ſicci panis : cuius equiſſimū mo/
dum in duobus paximacijs ſtatuerūt / quos paruulos panes
vix libre vnius pōdus habere / certiſſimum eſt.

¶ Obiectio de facilitate continētie que duobus paxima
cijs ſuſtinetur. Cap.xx.

Ermanus . Qđ nos gratārer amplexi reſpondimus:
g hūc moduꝫ nos minime pro cōtinētia reputare:qppe:
qui integrū eum nequaq́ꝫ poſſemus inſumere.

¶ Reſpōſio de virtute ⁊ menſura ex parte ꝯtinētie. Ca.xxi.

Oyſes. Si vultis experiri vim ſtatuti huius: modum
m iſtum iugiter retinete/adiectionē nullam dū dn̄ico vel
ſabbato indulgētes / neq́ꝫ interdum quodā coctionis
pulmētum ſub aliqua aduenientiū fratrum occaſione ſumen/
tes:qbus refecta caro/nō ſolū minore quātitate diebus reſiduis
poterit ſuſtentari/verūetiā totā refectionē ſine labore differre:il
lorum ſcilicet ciboꝝ quos extrinſecus ſumpſerit adiectione ſuf/
fulta. Qđ nullo mō facere nec refectionē panis differre in diem
poſterum preualebit:quiſq́ꝫ fuerit ſemper predicte menſure quā
titate cōtentus. Etenim memini ſeniores noſtros/qđ nos quo/
q́ꝫ retineo frequenter fuiſſe perpeſſos/cū tāto labore ac difficul/
tate hāc parſimoniam ſuſtentaſſe:tantaq́ꝫ vi atq́ꝫ inedia pre/
dictam cuſtodiſſe menſurā vt inuiti quodāmodo/nec ſine gemi
tu atq́ꝫ triſticia hūc finem ſibe refectionis imponerent.

¶ Qui nam generalis continentie ac refectio/
nis modus ſit. Cap.xxij.

Eneralis tn̄ hic ꝯtinētie modus eſt: vt ſm capacitatē
g virium vel corpis vel etatis : tm̄ ſibimet cibi vnuſqſq́ꝫ
ꝯcedat: quātū ſuſtētatio carnis nō quātū deſideriū ſa
turitatis expoſcit. In vtraq́ꝫ em̄ parte ſuſtinebit maximū detri
mentū:qſqs inecq̄litatē tenēs:nūc ventrē ieiunioꝝ ariditate cō/
ſtringit: nūc eſcarij nimietate diſtēdit. Ut em̄ mēs inanitate laſ
ſata pdit oronum vigorē/dū carnis laſſitudine nimia pregra
uata : cōdormitate cōpellit : ita rurſum nimietate voracitati
oppreſſa / emittere ſuas preces ad deum paras leueſq́ꝫ nō po/

terit. Sed nec caſtimonie quidē ipſius puritatē indirupta vale bit iugitate ſeruare/dū ei etiā diebus illis qbus carnem acrioꝛe videſ cōtinētia caſtigare:pꝛeterita cibi materia q̄ſois ad pꝛe/ſens defecto ſit coꝛpoꝛe ignē carnalis ↄcupiſcētie ſubminiſtra.

Quemadmodum abundantie humoꝛum genitalium caſtigentur. Capitulum.xxij.

Am quod ſemel p eſcarū abundātiā concretū fuerit in medullis/neceſſe eſt egeri: atqꝫ ab ipſa nature lege pꝛo pelli:que exuberātiam cuiuſlibet humoꝛis ſuperflui: ve lut noxiā ſibi atqꝫ cōtrariam in ſemetipſa reſidere nō patitur. Ideoqꝫ rōnabilis ſemꝑ ⁊ equalis impēdēda eſt caſtigatio: vt ſi naturali hac neceſſitate cōmoꝛātes in carne omnimodis ca rere nō poſſumus/ſaltē rarius nos ⁊ nō amplius q̄ꝫ trina vice reſperſos iſto deliquio:totius anni curſus inueniat. Qđ tñ ſine vllo pꝛuritu quietus egerat ſopoꝛ/nō fallax imago iudex occul te voluptatis eliciat. Quāobꝛē hec eſt temperata ⁊ quā dixim⁹ ↄtinētie equalitas atqꝫ menſura q̄ patrū quoqꝫ iudicio cōpꝛo baſ:vt quotidianā panis refectionē quotidiana comiteſ eſu/ries in vno eodēqꝫ ſtatu animā pariter coꝛpuſqꝫ cōſeruāſ: nec ieiunij fatigatione ↄcidere:nec grauari mentē ſaturitate pmit tēs. Tāta nāqꝫ frugalitate finiſ vt interdū ſe poſt veſperā: nec ſentiat aut meminerit refeciſſe.

De laboꝛe equalis refectionis:⁊ de fratris beniamin edacitate. Capitulum.xxiij.

Et in tantū hoc nō ſine laboꝛe perficiſ/ vt malint hi q pfectionē diſcretionis ignoꝛāt: etiam biduo pꝛotelare ieiunia / idqꝫ qđ hodie ſumpturi fuerāt in craſtinum reſeruaret:dūmodo ad refectionē pueniētes/deſiderata ſaticta te potianſ. Qđ nuꝑ beniamin ciuē veſtrū ptinaciter tenuiſſe co gnoſcitis qui ne quotidiani paximacia duo participiēs:equa/li caſtigatione cōtinuatā parcitatem iugiter recētaret:maluit bi duana ieiunia ſemꝑ continuata:dūmodo ad refectionē venies duplicata menſura repleret ventris ingluuiē. Nā id qđ biduo fuerat percepturus differēs: vno die abſolutionē ieiunij poſt bi duum pariter inſumebat:vt quattuoꝛ paximacia comedēs: de ſiderata ſaturitate gaudere: ⁊ expletionem ventris ſub bidua no ieiunio quodāmodo ↄpararet. Qui obſtinatione ⁊ pertina cia mentis ſue diffinitionibus potius pꝛopꝛiis q̄ꝫ ſenioꝛum tra/ditionibus acquieſcens: quaſi ſine ſuum pꝛopoſitum terminas/

ret: pculdubio meminiſtis. Si qdem relicta heremo rurſus ad
inanē philoſophiā modi huius ac vanitatē ſeculi deuolutus:
predictā ſentētiā ſeniorū ſui caſus ſignet exēplo: ruinaq; ſua cū
ctos doceat: neminē ſuis moribus deditum: vel proprio iudicio
confidentem: perfectionis culmē aliquādo poſſe conſcendere/ ſz
nec diaboli quidem pernicioſos illuſiones euadere.

¶ Interrogatio quomodo vna ſemper eadēq;
menſura ſeruetur. Cap. xxv.

Ermanus. Quomodo igitur a nobis hic modus indi
g rupte valebit cuſtodiri. Nam nonnūq̄ hora nona ſo
luta iā ſtatione ieiunij ſuperuenientib⁹ fratrib⁹ neceſſe eſt
eoꝝ obtētu aut adijci aliqd ad ſtatutā ſolitāq; mēſurā aut cer
te hūanitatē quā iubemur oibus exhibere penit⁹ abdicari.

¶ Reſponſio de non excedendo refe
ctionis modo. Cap. xxvj.

Oyſes. vtraq; Uno modo ac ſollicitudine pari cōue
m nit obſeruari. Nā ⁊ menſurā cibi cauſa ꝯtinētie ac pu
ritatis cū omni ſcrupulo cuſtodire debemus: hūanita
tē atq; adhortationē aduenientibus fratribus charitatis obtē
tu ſimiliter exhibere: qꝛ ſatis abſurdū eſt vt fratri immo chri
ſto mēſam offerēs nō cū eo cibū pariter ſumas: aut ab eius re
fectiōe te facias alienū. Itaq; in neutra parte reprehēſibiles in
ueniemur: ſi hec a nobis ꝯſuetudo teneat/ vt hora nona de duo
bus paximacijs q̄ nobis canonica mēſura iure debent: vno pa
ximacio prelibato aliū huius expectatiōis gratia in veſpaz re
ſeruemus: que ſi ſuperuenerit quiſpiā fratrū cū ipſo pariter inſu
mam⁹: nihil ꝯſuetudine ſolite amplius adiūgētes: ⁊ hac diſpē
ſatiōe nequaq̄ fratris nos cōſtritabit aduētus q nobis debet
eſſe gratulabilis. Siqdē ita hūanitatis exhibeamus obſequia:
vt nihil a rigore cōtinētie relaxemus. Si vero nullus aduene
rit/ hūc quoq; velut de canonico mō debitū nobis libere preſu
mam⁹: q̄ parcitate nec ſtomachus veſpe poterit aggrauari qp
pe hora nona vno paximatio iā premiſſo/ qđ plerūq; his q di
ſtrictiorē abſtinētiā ſe tenere credētes: totā refectionē ad veſpe
ram differūt euenire cōſueuit. Nā recēs eſce pceptio tam in ve
ſpertinis q̄ in nocturnis orationibus/ tenuē leuēq; ſenſum non
ſinit inuēiri. Ideoq; cōmodū ſatis ⁊ vtile hora nona refectio
nis tēp⁹ indultū ē in quo reficiēs monach⁹ nō ſolū i nocturnis
vigilijs leuis ac vacu⁹/ verūetiā in ipſis veſptinis ſolēnitatibus

digeſto iam cibo inuenitur aptiſſim⁹. Talibus nos beat⁹ moy ſes verbis erudiens: hoc nobis p̄cipuū gemina inſtitutione cō tulit: vt nō ſolū diſcretionis virtutē ⁊ gratiā: ſed ipſius quoq; abrenūciationis rationē quā penitus ignorātes feruore tm̄mo do ſpūs nr̄i ac zelo dei arrepuiſſe videbamur incipiētes agno ſcere: deinceps intelligeremus qn̄tū a puritate cordis ⁊ dire/ ctionis linea fuiſſemus in id tp̄is euacuati: abſq; illa dūtaxat deſtinatione vel fine tēdētes. Et qd p̄ncipaliter tenere nos opor teret: qd ve cauere ſimiliter econtrario deberemus omnimodis ignorātes illáq; p̄e oīb⁹ definitionē ſenis veriſſimā comp:oba uimus/nullius artis ſeu diſcipline peritiā poſſe ſine deſtinatōis rōne ſubſiſtere/nec ſine contēplatione certi finis attingi.

¶ Explicit collatio ſecunda Abbatis Moyſi de diſcretiōe.

¶ Incipit annotatio capituloꝝ collationis Abbatis Pa fnutij de tribus abrenunciationibus.

Ca.j. De conuerſatione ac vita abbatis paſnutij.

ij De ſermone eiuſdem ſenis ac reſpōſione nr̄e.

iij Propoſitio abbatis paſnutij de tribus vocationū ge/ neribus: ⁊ de tribus renunciationibus.

iiij Expoſitio trium vocationum.

v Quod ⁊ deſidioſo vocatio prima nō proſit: ⁊ ſtrenuo poſtrema non obſit.

vi Expoſitio trium renunciationum.

vij Quemadmodum ſingularum renunciationum ſic ap/ prebenda perfectio.

viij De proprijs diuitijs in quibus conſtant anime pulchri/ tudo vel feditas.

ix De tripartito genere diuitiarum.

x Non poſſe quemq; primo tantum renunciationis gra/ du eſſe perfectum.

xj Interrogatio de libero arbitrio hominis: ⁊ gr̄a dei.

xij Reſponſio de diſpenſatione diuine gratie manēte arbi trij libertate.

xiij Quod directio vie noſtre ex deo ſit.

xiiij Quod ſciētia legis magiſterio ⁊ illuminatione domi/ ni conferatur.

xv Quod intellectus quo mandata dei poſſimus agnoſce re ⁊ bone volūtatis effectus a dn̄o cōdonentꝰ.

xvj Quod ipſa fides a domino concedatur.

xvij Quod moderatio ꝛ tolerãtia temptationum nobis a domino tribuantur.
xviij. Quod perpetuitas timoris dñi nobis a dño ↄferat.
xix Quod initiũ volũtatis bone ꝛ ↄſũmatio ei⁹ a dño fit.
xx Quod nihil in hoc mũdo ſine deo geratur.
xxi Obiectio ſuper liberi arbitrij poteſtate.
xxij Reſponſio ꝙ liberum arbitrium noſtruꝫ adiutorio domini ſemper indiget.

¶ Explicit annotatio capitulorum.

¶ Incipit collatio Paſnutij de tribus abrenũciationibus.

¶ De cõuerſatione ac vita Abbatis Paſnutij. Cap.j.

In illo choro ſanctorum q velut aſtra puriſſima in nocte mũdi iſtius refulgebãt vidim⁹ ſanctũ Paſnutium vicelumiuaris magni claritate ſcientie coruſcãtẽ. Hic nãqꝫ preſbyter cõgregatiõis noſtre: idẽſt illius q̃ in heremo ſcythis morabat/fuit/ in qua ita vſqꝫ ad extremã durauit etatẽ: vt nunꝙ̃ e cella quã iunior ceperat habitare: queqꝫ ab eccleſia milib⁹ quinqꝫ diſtabat/ſaltẽ ad viciniora migrauerit: ne feſſus annis tãtu itineris ſpacio/ die ſabbati vel dñico vẽturus ad eccleſiam vexaretur: ſed nec vacuus qdem reuerti exinde cõtent⁹: vas aque quã p totã erat hebdomadã ſumpturus ceruicibus ſuis onerãs reportabat ad cellã. Cumqꝫ nonagenariã exceſſiſſet etatem/ nunꝙ̃ paſſus eſt eam iunior ſibi labore deferri. Hic itaqꝫ ab adoleſcẽtia ſua: ſchole cenobij tãto ardore ſe tradidit: vt in ea paruo tẽpore cõmoratus: tã ſubiectionis bono ꝙ̃ vniuerſarum virtutũ ſcientia pariter ditaret. Humilitatis nãqꝫ et obediẽtie diſciplina oẽs ſuas mortificãs voluntates: ꝛ per hãc extinctis vniuerſis vitijs/ cũctiſqꝫ virtutib⁹ cõſummatis: quas monaſteriorꝫ inſtituta vel antiquiſſimorꝫ patrũ doctrina fundauit: ſublimioris ꝑfectus ardore ſuccẽſus: heremi feſtinauit ſecreta penetrare: vt dño cui inter fratrũ turbas poſitus ſitiebat inſeparabiliter inherere: nullo deinceps ab eius cõtẽplatiõe humano ↄſortio vel imagine ſe retrahente facilius vniretur. Ubi rurſum tãto feruore etiã ipſorꝫ anachoretarꝫ virtutes ſuperans deſiderio ꝛ intentione iugis ac diuine illius theorie: cunctoruꝫ deuitabat aſpectus: vaſtiora ꝛ inacceſſibilia ſolitudinis penetrans loca multoqꝫ in eis tẽpore deliteſcens vt ab ipſis quoqꝫ anachoretis difficulter ac rariſſime deprehenſus: angeloruꝫ quotidiano cõſortio delectari ac perfrui crederetur atqꝫ ei merito

virtutis huius ab ipſis inditum fuerit bubali cognomentum

¶ De ſermone eiuſdē ſenis ac reſpōſione nr̄a. Cap.ij.

b Uius igit̄ magiſterio inſtitui cupiētes: cogitationum etiam ſtimulis agitati: ad cellam eius iā die aduesperaſcente peruenimus. Qui habito aliquātiſp ſilētio cū ppoſitū nr̄m p̄dicare cepiſſet: qd̄ ſcilicet patriā relinquētes: tot puincias pro amore dn̄i pluſtrātes: egeſtatē ac vaſtitatem heremi tolerare: ⁊ imitari rigorē ꝯuerſationis illoꝝ tantopē niterēmur, quē vix ipſi qui in eadē neceſſitate atq̄ inopia nati educatiq̄ ſunt ſuſtinerēt. Reſpōdim⁹ nos ob id ad ei⁹ doctrinā ac magiſteriū tetēdiſſe: vt imbui aliquaten⁹ doctrina tāti viri poſſimus: quā innūeris documētis ineſſe eidē ſenſeram⁹: nō vt illi⁹ q̄ tū in nobis nō eſſent laudib⁹ grauaremur: aut in elatiōe animi: q̄ in nr̄is quoq̄ cellulis nōnunq̄ ſuggeſtione titillabamur inimici: ipſius quoq̄ ſermonibus inflaremur. Quāobrē illa nobis potius p̄cabamur infundi: quib⁹ cōpungi vel humiliari: non quibus nobiſmetipſis blādiri extolliq̄ poſſimus.

¶ Propoſitio abbatis Paſnutij de tribus vocationum generibus: ⁊ de tribus abrenunciationibus. Cap.iij.

p Aſnutius. Tres inq̄t vocationū ſunt ordines: tres quoq̄ renūciationes monacho in quocūq̄ vocationis ordine ꝯſtituto neceſſarias nouerimus. Et p̄mā quidē cauſam q̄ tres eſſe vocationū ordines diximus: oportet nos diligenter inquirere vt cū agnouerimus nos ad dei cultū p̄mo gradu vocationis aſcitos: ſm̄ eius ſublimitatē conuerſationis quoq̄ nr̄e ꝯgruentiā tēperemus. Nihil em̄ proderit ſublimiter incohaſſe: ſi ſimilem principijs non exhibuerimus ⁊ finem. Qd̄ ſi etiam vltimo ordine nos a cōuerſatione ſeculi extractos fuiſſe cognoſcimus: quanto minus probabili ad religionem principio videmur inniti: tanto acrius noſmetipſos ad meliorem finem ſpiritali feruore incitare curemus. Secūdam quoq̄ cauſam trine abrenunciationis omnimodis noſce nos cōuenit: q2 nullo modo pfectionem poterimus attingere: ſi ea vel ignorauerimus vel ſcientes nō contēderimus opere conſummare.

¶ Expoſitio trium vocationum. Cap.iiij.

v I igitur tres hi vocationū modi, ſpeciali diſtinctione pandant̄. P̄rim⁹ ex deo eſt: ſecūdus p hominē: tertius ex neceſſitate. Ex deo quidē eſt quotiēs inſpiratio quedā immiſſa in cor nr̄m: nōnunq̄ etiam dormiētes nos ad deſi

derium eterne vite ac ſalutis eſuſcitat: deumq ſeq̄ ⁊ eius in be / tere precep. io: ⁊ cōpunctione ſaluberrima coboꝛtaſ / vt in ſcri / pturis ſanctis / abꝛaā voce dñica / de genitali ſolo ⁊ toti⁹ cogna tionis ſue affectibus: patriſq; domo legimus euocatum: dicēte dño. Exi de terra tua: ⁊ de cognatione tua: ⁊ domo pr̄is tui. Gen.i2.
Quo etiā mō beatū Antoniū accitū eſſe cognouimus: q occa / ſionē ſue ꝯuerſionis a ſola diuinitate pcepit. Ingreſſus nāq; ec cleſiam / ibiq; audiētes in euāgelio dñm pꝛedicantē. Qui non Luce.i4.
odit patrē ⁊ matrē ⁊ filios ⁊ vxoꝛē ⁊ agros / inſup ⁊ aia; ſuā: matth.i9.
nō pōt meus eē diſcipulus. Et Si vis pfect⁹ eē / vade ⁊ vēde q̄ hēs ⁊ da paupib⁹ / ⁊ habebis theſaurū in celo: ⁊ veni ſeq̄re me.
Preceptū hoc dñi velut ſpecialiter ad ſe directū cū ſumma coꝛ / dis cōpunctione ſuſcepit. Confeſtimq; renūciās cūctis: ſecutus eſt xp̄m nulla exhoꝛtatiōe neq; doctrina hoīm ꝓuocatus. Se / cūdus vocationis modus eſt quē fieri p hoiem diximꝰ: cuꝫ vel exēplis quoꝛūdā ſanctoꝝ vel monitis inſtigati ad deſiderium ſalutis accēdimur. Quo nos quoq; grā dñi retinemus aſcitos q pꝛedicti viri monitis ac virtutibus incitati / huic nos ſtudio ꝓfeſſioniq; tradidimus: quo oꝛdine etiā in ſcripturis ſctis per moyſen filios iſrael de afflictiōe egypti legim⁹ liberatos. Ter / tius vero vocationis modus eſt q ex neceſſitate deſcēdit: cū nos diuitijs mundi huius vel voluptatib⁹ obligati: ingruētib⁹ repē te tēptationibus q̄ vel moꝛtis pericula cōminanſ: vel amiſſiōe bonoꝝ ac ꝓſcriptiōe pcutiūt vel caroꝝ moꝛte cōpungūt: ad do minū quē ſequi in reꝝ ꝓſperitate contēpſimus: ſaltē inuiti pꝛo perare cōpellimur. Cuius vocationis neceſſitatem in ſcripturis quoq; ſepiſſime reperimus: cū filios iſrael ob merita peccatoꝛum ſuoꝝ legimus a dño traditos hoſtibus fuiſſe: ob quoꝝ dñationē crudelitatēq; ſeuiſſimā rurſus cōuerſos ad dñm ꝓclamaſſe: ⁊ miſit eis inq̄t dñs ſaluatoꝛē aoth filiū gera / filium gemini / qui Judic.3.
vtraq; manu vtebaſ ꝓ dextera. Et rurſum. Clamauerūt inq̄t Ibidem.
ad dñm q ſuſcitauit eis ſaluatoꝛē: ⁊ liberauit eos athoniel filiū chenē fratrē chaleph iunioꝛē. Et de talibus in pſalmo dicitur.
Cū occideret eos tūc querebāt eū ⁊ reuertebanſ: ⁊ diluculo ve / Ps.77.
niebant ad deū: ⁊ recoꝛdati ſunt / q: deus adiutoꝛ eoꝝ eſt: ⁊ de⁹ excelſus redēptoꝛ eoꝝ eſt. Rurſumq;. Et clamauerūt ad dñm Ps.i06.
cum tribularentur: ⁊ de neceſſitatibus eoꝛum liberauit eos.

¶ Quod ⁊ deſidioſo vocatio prima non pꝛofit: ⁊ ſtrenuo poſtrema non obſit. Capitulum.v.

Ex his itaq; tribus modis licet priores duo meliorib⁹
e initii principijs videant̄: nōnunq̄ tñ inueniemus etiā
de tertio gradu qui infimus videt̄ ac tepidus: pfectos
viros ac ſpū feruētiſſimos extitiſſe:illiſq; ɔſimiles q optimo p̄n
cipio aggreſſi dñi famulatū reliquā quoq; vitā laudabili fer/
uore ſpūs exegerūt. Et itē de illo ſupiori gradu plurimos ta/
befactos:ad vituperabilē finē ſepiſſime receddiſſe:ac pinde ſicut
illis nihil obfuit q nō ſuo viderent̄ arbitrio ſ; neceſſitatis cōpul
ſione ɔuerſi: quippe quibus hāc ipſam occaſionē qua cōpunge
rent̄ dñi benignitas procurauit: ita etiā iſtis oino nihil pfuit
ſublimiora cōuerſatiōis habuiſſe principia:q2 nō ſtuduerūt re/
liquā vitā fine cōgruo terminare. Nec em̄ abbati moyſi q ha/
bitauit in loco iſtius heremi cui calam⁹ nūcupatio eſt: qcq̄ de
fuit ad pfecte btitudinis meritū:q metu mortiſq; ei pter ho/
micidij crimē intētabat̄ impulſus ad monaſteriū decurrit:quā
ita neceſſitate cōuerſionis arripuit:vt eā in voluntatē prōpta
animi virtute ɔuertēs ad pfectionis faſtigia ſumma peruene/
rit:ſicut etiā ecōtrario plurimis quos noīatim memorare non
debeo nihil profuit dñi ſeruitutē meliore arripuiſſe principio:q
deinceps cordis ignauia ac duricia ſubſequēte:qua ſeniorū tra
ditionibus acqeſcere noluerūt:in teporem noxium:ac in pfun/
dū mortis baratrū ɔciderūt. Quā rem in aploꝝ quoq; voca/
tione videmus euidenter expreſſam. Quid em̄ profuit inde
apoſtolatus ſublimiſſum gradū eodē ordine quo petrus ceteri/
q; apli aſciti ſunt volūtarie ſuſcepiſſe: q vocationis ſue precla/
ra principia cupiditatis ac philargyrie:peſtifero fine cōſumās
vſq; ad traditionē dñi crudeliſſimus parricida prupit. Aut
qd obfuit paulo q repēte cecatus ad viā ſalutis velut inuitus
videt̄ attractus:q poſtea dñm tota animi deuotione ſectatus:
initiū neceſſitatis voluntate cōſumās:glioſam tātis virtutibus
vitā immutabili fine concluſit. Totū ergo in fine ɔſiſtit: in quo
pōt quis ⁊ optime ɔuerſiōis initijs dedicat⁹ inferior p negligē/
tiā reperiri:⁊ neceſſitate attractus ad nomē monachi profiten
dum:effici per timorem dei diligentiamq; perfectus.

¶ Expoſitio triū abrenunciationū. Cap.vi.

Nunc de abrenunciationib⁹ differendū eſt:quas tres eē
n et patrū traditio ⁊ ſcripturaꝝ ſctāꝝ demōſtrat aucto/
ritas:quaſq; vnūquenq; nrm oīm ſtudio oportet im/
plere. Prima eſt qua corporaliter vniuerſas diuitias mūdi fa/

cultaeſq; ɔtemnim. Scd̃a qua mores ac vitia affectuſq; priſtinos animi carniſq; reſpuimus. Tertia qua mentē nr̃am de p̄ſentib⁹ vniuerſis ac viſibilibus euocātes: futura tantūmodo cōtēplamur: ⁊ ea q̄ ſunt inuiſibilia cōcupiſcimus. Que tria vt ſimul perficiant: ad abrahā legimus a dn̄o fuiſſe precepta: cū dicit ad eū. Exi de terra tua/⁊ de cogitatiōe tua/⁊ de domo p̄ris tui. Primū dixit de terra tua: id eſt de facultatib⁹ mundi huius opibuſq; terrenis. Scd̃o: de cogitatiōe tua: id eſt de cōuerſatiōe et moribus vitiiſq; priorib⁹: q̄ nobis a nr̃a natiuitate coherentia velut affinitate quadā ⁊ cōſanguinitate videnť eē cognata. Tertio de domo p̄ris tui: id eſt omni memoria mūdi huius q̄ oculoꝝ occurrit obtutib⁹. De duobus em̄ p̄ribus: id eſt ſiue de illo quē diſerere: ſiue de eo quē debemus expetere: ita per dauid ex pſona dei canit. Audi filia ⁊ vide ⁊ inclina aurē tuā: ⁊ obliuiſcere ppl̄m tuū ⁊ domū p̄ris tui. Nā qui dicit: audi filia: pat vtiq; eſt/⁊ illū cuius domū vel ppl̄m monet obliuioni dari: patrē nihilomin⁹ ſue filie fuiſſe teſtať. Qd̄ ita fit cū mortificati cū chriſto ab elemētis huius mūdi ɔtēplamur: ſcd̄m ap̄lum. Iā nō ea que videnť: ſed q̄ nō videnť. Que em̄ videnť tēporalia ſunt: q̄ aūt nō videnť eterna. Et exeūtes corde de hac temporali ac viſibili domo in illā domū in qua iugiter erimus p̄maſuri: noſtros oculos mētēq; dirigamus. Qd̄ tūc implebim⁹: cū in carne ambulātes: nō ſcd̄m carnē militari dn̄o ceperim⁹: illā bti ap̄li ſniam ope ac virtute nos quoq; clamātes. Noſter aūt municipatus in celis eſt. His tribus abrenūciatiōib⁹ ꝓprie tres libri ſalomonis aptanť. Nā Prouerbia prime abrenūciationi ɔgrue niūt: qbus mores emēdanť incipiētiū: aut terrena vitia reſecantur. Scd̄e abrenūciatiōi. Eccleſiaſtes: vbi vniuerſa q̄ aguntur ſub ſole: vanitas ꝓnūcianť. Tertie Cāticū cāticoꝝ: in quo mēs viſibilia cuncta tranſcendens verbo iam dei ⁊ celeſtium rerum contemplationi coniungitur.

Geñ. 12.

Pſ. 44.

2. Cor. 4.

¶ Quemadmodum ſingularum renūciationū ſit apprehendenda perfectio. Cap. vij.

Q a propter nō multū ꝓderit primā nos abrenūciatione ardore fidei ſuſcepiſſe: ſi ſecūdā nō eodē feruore ac ſtudio feſtinauerimus implere. Et ita cū etiā hāc fuerim⁹ indepti: ad illā quoq; tertiā ꝑuenire poterim⁹: qua de domo prioris nr̄i parētis egreſſi: quē ab exordio natiuitatis nr̄e ſecūdū veterē hoiem ac priſtinā ɔuerſationē. qñ eram⁹ natura fi/

Eph. 2.

lij ire ſicut ⁊ ceteri ⁊ patrez nobis fuiſſe meminimus: omne mẽ
tis intuitū ad celeſtia deflectem⁹. De quo et patre ad hierl'm q̄
Ezech.16. verū patrē deū ꝓ̄ſpexerat: dr. Pater tu⁹ amorreus / ⁊ mať tua
Joban.8. cethea. Et in euāgelio. Uos ex patre diabolo eſtis: ⁊ deſideria
patris vři vultis facere. Quē cum dimiſerimus de viſibilibus
ad inuiſibilia trāſmigrantes: cum apoſtolo dicere poterimus.
2.Cor.5. Scimus aūt quoniā ſi terreſtris domus noſtra huius habita/
tionis diſſoluatur: ꝙ hitationē habeam⁹ a deo / domū nō ma/
nufactam eternā in celis. Et illud qđ pauloante cōmemoraui/
mus. Noſtra aūt conuerſatio in celis eſt. Unde ⁊ ſaluatorem ex
pectamus dominū ieſum chriſtū: qui reformabit corpus humi/
litatis noſtre conforme corpori claritatis ſue. Et illud beati da
Ps.118. uid. Quia incola ego ſum in terra ⁊ peregrinus: ſicut oēs pa/
tres mei: vt ſm dñi vocē tales efficiamur quales illi de quibus
Joan.17. hec dominus ad patrē in euāgelio loquebať. De mundo hoc
nō ſunt: ſicut ego ⁊ nō ſum de hoc mundo. Et rurſum ad ipos
Eiuſdē.15 apoſtolos. Si de hoc mūdo eſſetis: mūdus quod ſuum eſt vti/
qȝ diligeret: ſed quia de hoc mundo nō eſtis. ſed elegi vos de
hoc mundo: propterea odit vos mūdus. Huius ergo renūcia/
tionis tertie verā perfectionē tūc merebimur obtinere: quando
mēs nr̄a nullo carnee pinguedinis hebetata contagio: ſed peri
tiſſimis elimationibus expolita: ab omi affectu ⁊ qualitate terre
na per indefinētes diuinor meditationē / ſpiritaliſqȝ theorias:
ad illa q̄ inuiſibilia ſunt vſqȝ trāſierit / vt circundatā ſe fragi
litate carnis ac ſitu corporis ſupernis ⁊ incorporeis intenta nō
ſentiat: atqȝ in huiuſmodi rapiatur exceſſus: vt nō ſolum nul/
las voces auditu corporali recipiat: nec in tuendis pretereuntiū
hominum imaginibus occupetur: ſed ne aſtantes quidem ar/
borum moles: ⁊ ingētes materias ſubiectas oculis carnis aſpi/
ciat. Cuius rei fidē atqȝ virtutē nemo niſi is capiet ſolus q hec
q̄ dicunť experiētia magiſtra percepit: cui⁹ videlicet ita domi
nus oculos cordis vt vniuerſis preſentibus auocarit: vt ea non
tanquā tranſitura: ſed iam quaſi non exiſtētia reputans: ve/
lut inanem fumū in nihilū reſoluta: conſpiciat: ambulanſqȝ vt
enoch ⁊ ipſe cū deo: ac de hūana cōuerſatione moribuſqȝ trāſ
latus: nullatenus poſſit a quoqȝ in vanitate pñtiū reperiri. Qđ
Gen.5. in illo etiā corporaliter factū: lectio geneſeos ita cōmemorat.
Ambulauitqȝ enoch cum deo ⁊ nō inueniebatur: quia tranſtu
lit eū de⁹. Apoſtolus quoqȝ ita cōmemorat. Fide enoch trāſla/

tus eſt vt non videret moꝛtem: ⁊ non inueniebatur: q̄a tranſtu/lit illū de⁹. De qua moꝛte dn̄s i euāgelio. Qui viuit inq̄t ⁊ cre/dit in me: nō moꝛietur in eternum. Quapꝛopter feſtinare debe/mus ſi perfectionē veram deſideram⁹ attingere: vt queadmo/dum coꝛpoꝛe parētes: patriā: diuitias mundi: voluntateſq; de/ſpeximus: ita etiam coꝛde hec omnia relinquētes: nulla rurſus ad ea que dimiſimus cōcupiſcētia reuertamur: ne ſicut de illis ſcriptura cōmemoꝛat: qui educti per moyſen cū minime rediſ/ſe coꝛpoꝛe videant: coꝛde tamen reuerſi dicuntur in egyptū: re/licto ſcilicet deo: qui eos aduxerat cū tanta virtute ſignoꝝ: ido/la egypti que cōtempſerant venerātes: ſicut ſcriptura cōmemo/rat. Et reuerſi ſunt coꝛdibus ſuis in egyptū: dicētes ad aaron. Fac nobis deos q̄ p̄cedāt nos / cū illis etiā pariter cōdemne/mur: qui in heremo cōmoꝛantes / poſt eſcā māne celeſtis deſi/derauerunt vitioꝛum feditos ac ſoꝛdide viſitatis cibos: noſq; cū eis ſimiliter pꝛoclamare videamur. Bene nobis erat in egy/pto vbi ſedebam⁹ ſuper ollas carniū ⁊ comedebamus cepas et allia: ⁊ cocumeres ⁊ pepones. Que figura licet in illo p̄ceſ/ſerit populo / tn̄ nunc quoq; eā quotidie in noſtro o dine ac p/feſſione videmus impleri. Omnis em̄ quicūq; poſt renūciatio/nē mūdi huius ad antiqua reuertitur ſtudia: ⁊ ad pꝛiſtina de/ſideria reuocat / hec eadē cū illis opere ac virtute pꝛoclamat di/cens. Bene mihi erat in egypto. Quoꝝ vereoꝛ ne tanta inue/nienda ſit multitudo: quātas tūc ſub moyſe p̄uaricātium tur/bas legimus extitiſſe. Nā cū ſexcēta milia armatoꝛum de egy/pto dinumerētur egreſſa: ex his nō ſunt amplius q̄ duo tm̄ ter/rā repꝛomiſſionis ingreſſi. Unde feſtināndū nobis eſt: vt a pau/cis ac rariſſimis ſumamus exēpla virtutū: q2 ſm̄ illā quam di/ximus figurā: in euāgelio quoq; multi vocant: pauci aūt dicun/tur electi. Nihil ergo nobis pꝛoderit abrenūciatio coꝛpoꝛalis: ⁊ localis ex egypto trāſmigratio: ſi renūciationē coꝛdis que ſub/limioꝛ ⁊ vtilioꝛ eſt non valuerimus ſimiliter obtinere. De illa enim qua diximus abrenūciatione coꝛpoꝛali: ita pꝛonunciauit Apoſtolus. Si diſtribuero omnes facultates meas i cibos pau/perum: ⁊ tradidero coꝛpus meū vt ardeam: charitatē aūt non habuero: nihil mihi pꝛodeſt. Qd̄ beatus apoſtolus nunq̄ dixiſ/ſet: niſi fieri hoc poſſe ſpū p̄uidiſſet: vt aliqui facultatibus vni/uerſis in pauperū alimēta diſperſis: ad perfectionem euange/licam ⁊ charitatis arduū culmen peruenire nō poſſint: quia ſci

Hebꝛe. 11.
Johan. 11.
Exo. 32.
Exo. 16.
Nume. 11.
j. Coꝛ. 13.

licet priſtina vitia moꝝumq; incōtinētiā vel ſupbiā: vel impa-tientiā oīnantē in ſuis coꝛdibus retinētes: nequaq; ſe ab illis ex purgare curauerint: ⁊ ob id ad charitatē dei que nunq; cadit minime valeāt peruenire: quiq; inferioꝛes effecti hoc ſecūdo re nunciationis gradu: multo minꝰ illū tertium qui pꝛoculdubio eſt ſublimioꝛ apphendāt. Diligentius tamē etiā hoc mente ppēdite q̄ nō ſimpliciter dixerit: ſi diſtribuero facultates meas

Ibidem. videretur enim de illo foꝛte dixiſſe qui nec dū euāgelicū implēs mādatū ſibi ex eis ſicut nōnulli tepidoꝝ faciunt: aliquid reſer-uaſſet ſed ſi diſtribuero inquit omnes facultates meas in cibos pauperū: id eſt etiam ſi perfecti abꝛenūciauero diuitijs iſtis ter renis. Huic quoq; renūciationi aliud maius adiunxit: ⁊ tradi dero coꝛpus meū vt ardeā: charitatē vero non habuero nihil ſu3. Ac ſi alijs verbis dixiſſet. Si diſtribuero in cibos pauperū oēs facultates meas ſm euāgelicū illud mādatū quo dicitur.

Math. 19 Si vis perfectus eſſe vade vende oia q̄ habes ⁊ da paupibus: habebitis theſaurū in celo. ⁊ veni ſequere me: ita ſcilicet abꝛenū cians vt ex his nihil penitus mihi reſeruem: ⁊ huic erogationi martyrium quod quotidie ſuſtineo: exuſtionē mee carnis ad iūxeroꝛ ita vt coꝛpus meū tradam pꝛo xpo: ⁊ tn̄ vel impatiens vel iracūdus, vel inuidus, vel ſuperbus ſim: vel alioꝝ inflāmer iniurijs, vel querā q̄ mea ſunt: vel ea q̄ mala ſunt cogitē vel vni uerſa q̄ mihi poſſunt inferri nō patiēter libēterq; ſuſtineā: ni-hil mihi pderit exterioꝛis hoīs abꝛenūciatio atq; cōbuſtio, in-terioꝛe adhuc vitijs priſtinis inuoluto: eo q̄ ſimplicē ſubſtātiam mundi huius pꝛime cōuerſionis feruoꝛe ɔtēnēs: q̄ nec bona eſſe nec mala: ſ3 media diffinif: vitioſi coꝛdis noxias facultates ſi-militer abijcere nō curarim. nec attingi dn̄icam charitatē que

Ibidem. patiēs q̄ benigna eſt que nō emulaf / nō inflamaf, nō irritaf: nō agit perperā: nō querit que ſua ſunt: nō cogitat malū: q̄ oīa ſuſtinet: poſtremo que ſectatoꝛem ſuum nūq; cadere ſinit ſup-plantatione peccati.

¶ De pꝛoprijs diuitijs in quibus conſtat anime pulchꝛi-tudo vel feditas. Cap. viij.

Eſtimare igitur debemus omni inſtantia vt interioꝛ quoq; nr̄ hō vitioꝝ ſuoꝝ diuitias quas in anterioꝛe cō uerſatiōe ɔtrit: vniuerſas abijciat atq; diſpgat: q̄ coꝛ-poꝛi atq; aīe iugiter coherentes pꝛopꝛie nr̄e ſunt: ac niſi adhuc in hoc coꝛpe ɔſtitutis nobis abiecte fuerint ⁊ abſciſſeꝛīt poſt ex-

ceſſum nos non deſinent cõitari. Ut em̃ virtutes/vel ipſa charitas q̃ caput fons eſt/hoc ſeculo cõquiſite: poſt finem quoq; huius vite pulcchrũ ac ſplẽdidum amatorẽ ſuum reddũt: ita vt vitia obfuſcatã quodãmodo mẽtem coloribus teterri . ad illã perennẽ cõmorationẽ infectãq; trãſmittũt. Pulchritudo em̃ vel ſeditas aie: virtutũ ſeu vitior̃ gignitur qualitate. Ex quibus quidã attract⁹ colorẽ aut ſplẽdidã eã deo reddit ac pulchram: ita vt a propheta mereamur audire. Et concupiſcet rex decorẽ tuum. Ps.44.
Aut certe atrã fetidã atq; deformẽ: ita vt ipſum fetorem prope fetiditatis ipſa cõfiteatur & dicat. Cõputruerũt & corrupte ſunt Ps.37.
cicatrices mee a facie inſipiẽtie meẽ. Ipſe quoq; dñs ad eam. Hiere.8.
Quare inquit nõ eſt obducta cicatrix filie populi mei. Et idcirco he ſunt ꝓprie nr̃e diuitie: q̃ cũ aia iugiter commorant̃: quas nobis nullus regũ: nullus hoſtiũ nec ꝯferre poterit ne auferre. He ſunt proprie diuitie nr̃e q̃s ne ipſa qdem mors valebit ab aio ſeparare quibus vel renũciãtes ad perfectionẽ poſſumus ꝑuenire illigati: vel implicati eterna morte percelli.

¶ De tripartito genere diuitiarum. Cap.ix.

Ripartito em̃ mõ in ſcripturis ſanctis intelliguntur Ps.33.
diuitie idest male/bone/medie. Male q̃dẽ ſunt: de qui Luce.6.
bus dicit̃. Diuites eguerũt & eſurierũt. Et ve vobis diuites: q: recepiſtis ꝯſolationẽ veſtrã. Quas etiã diuitias peccatorũ abieciſſe ſumma ꝑfectio eſt. Ad quar̃ deſtinationem ſunt pauperes illi q in euãgelio: dñi voce laudant̃. Beati pauperes Math.5.
ſpũ: qm̃ ipor̃ eſt regnũ celor̃. Et in Pſo. Iſte paup clamauit Ps.33.
et dñs exaudiuit eũ. Et iter̃. Paup & inops laudabit nomen Ps.73.
tuũ. Sũt ẽt bone quas acquiſiſſe magna virtutis ac meriti eſt: Ps.3.
quas vir iuſtus poſſidẽs collaudat̃: dicẽte dauid. Gñratio rector̃ benedicetur. Gloria & diuitie in domo eius: & iuſticia eius Puer.13.
manet in ſclm ſcli. Et iter̃. Redemptio aie viri proprie diuitie Apoc.3.
eius. De quibus diuitijs ſpiritalibus in Apocalypſi dicit̃: illi q eas nõ habẽs vituperabiliter paup & nudus eſt. Incipiã te igit euomere ex ore meo: q: dices ꝙ diues ſum & locuples: & nullius egeo: & neſcis q: tu es miſer & miſerabilis: & paup & cecus & nudus. Suadeo tibi a me emere aur̃ ignitũ probatum vt locuples fias/& veſtimẽtis albis induaris/& nõ appareat confuſio nuditatis tue. Sunt quoq; medie: ideſt q̃ pñt vel bone eſſe vel male. Ad vtrãq; em̃ ptem pro arbitrio vel qualitate vtẽtiũ trãſferuntur. De quibus beatus apoſtolus. Diuitibus ait mũdi huius ꝑ i.Timo.6

cipue non ſublime ſapere nec ſperare in incerto diuitiarum : ſ;
in deo qui preſtat nobis abūde omnia ad fruēdū:bñ facere: fa
cile tribuere:cōicare:theſaurizare ſibi fundamētū bonū in futu
rū vt apprehēdāt verā vitā. Quas itē diues ille in euangelio
retinēs ac nequaq̄ȝ indigētibus ſubminiſtrās:de cuius micis ſa
Luce. 16. turari pauper lazarus ante fores eius expoſitus cupiebat into/
lerandis gehenne ignibus:⁊ eterno deputatur ardori.

¶ Non poſſe quenq̄ȝ primo tantum renunciationis gra
du eſſe perfectum. Capitulum.x.

As igitur viſibiles mundi diuitias relinquētes nō no/
ſtras ſed alienas abijcimus facultates: q̄uis eas glo/
riemur vel nro labore queſitas/vel parētū ad nos hēdita
te trāſmiſſas. Nihil em̄ vt dixi nrm̄ eſt: niſi hoc tm̄ quod cor/
de poſſeſſum : atq; aie coherētes: a nemine pōt prius auferri.
De quibus viſibilibus diuitijs ad eos qui illas tanq̄ȝ proprias
Luce. 16. retentātes cōicare indigētibus nolūt / increpās loquit xpe. Si
in alienis fideles nō fuiſtis:qd vr̄m eſt qs dabit vobis. Euiden
ter igitur has diuitias alienas eſſe nō ſolum quotidiana expe
riētia docet/verūetiā ſentētia dñi ipſa appellatione qua eas ſi
gnificauit:expreſſit. De viliſſimis veriſq; diuitijs loquit petrus
Matt. 19. ad dñm. Ecce nos relinquimus oia:⁊ ſecuti ſumus te: qd ergo
erit nobis. Qui vtiq; nihil amplius q̄ȝ viliſſima ꝯſuſſaq; retia
dimiſiſſe noſcunt. Que oia niſi in hac abrenunciatione vitiorū
que vere magna ⁊ ſumma eſt fuerint intellecta : nec precioſum
aliqd inuenim⁹ aplos reliqſſe/nec dñm habuiſſe / ꝓpter qd il/
lis tātā btitudinis gloriā largiret: vt ab eodē mererent audire
Matt. 19. In regnatione cū ſederit filius hois in ſede maieſtatis ſue: ſede
bitis ⁊ vos ſup ſedes duodecim:iudicātes duodeci trib⁹ iſrael.
Si igitur hi q pfecte terrenas iſtas ac viſibiles abdicant facul/
tates/certis ex cāis ad illā aplicā charitatē puenire nō pñt:nec
illū ſublimiorē paucorūq; admodū renūciatiōis gradū tertiū
attingere queūt/qd illi de ſemetipſis iudicare debeāt:q nec pri/
mā qdē q̄ facilis eſt pfecte arripiētes:atq; antiq̄s pecuniarū
ſuarū ſordes cū infidelitate priſtina retētātes : nudo tm̄ ſibimet
autumāt monachorū vocabulo gliandū. Ergo prima quā di/
xim⁹ abrenūciatio rerū alienarū eſt ideoq; p ſe ſolā pfectionē re/
nūciātī ꝯferre nō ſufficit:niſi peruenerit ad ſcdaȝ:q̄ vere abrenū/
ciatio rerū nrarū eſt.quē adepti expulſiōe oim vitiorū:tertie quo
q; abrenūciatiōis faſtigia ꝯſcēdem⁹:p quā nō ſolū oia q̄ i hoc

mundo geruntur: vel particulatim ab hominibus poſſidentur: verūetiā ip̄az cūctoꝝ elemētoꝝ plenitudinē / q̄ putat̄ eē magnifica tāq̄ vanitati ſubiectā / ⁊ mox trāſiturā trāſcēdētes: aio ac mēte deſ / iam⁹ / intuētes dūtaxat ſm̄ Apl̄m / nō ea q̄ videnſ: ij. Cor. 4.
ſʒ q̄ nō videnſ / q̄ eni videnſ tpalia ſunt q̄ aūt nō videnſ eīna: vt ita demū illud ſupremū mereamur audire / qđ dr̄ ad abraā
Et veni in terrā quā tibi mōſtrauero. Per qđ euidēter oñdiſ: Gē·12.
ꝙ niſi quis tres ſuperiores illas abrenūciatiōes impleuerit: ad ad quartū hoc peruenire nō poſſit / qđ remunerationis ac premij vice taliter renūciāti tribuiſ / ideſt / vt terrā repromiſſionis mereatur intrare / nequaq̄ ſibi iam vitioꝝ ſpinas ac tribulos germinātez / que poſt expulſionē paſſionū cūctaꝝ / puritate cordis in hoc corpore poſſideſ / quam non virtus vel induſtria laborātis monſtrauit ei / ſed ipſe dominus oſtenſurum ſe eſſe promittit: ⁊ Ueni inquiens in terrā quam tibi monſtrauero. Per qđ manifeſte probatur ⁊ initiū noſtre ſalutis dn̄i vocatiōe fieri dicentis. Exi de terra tua: ⁊ cōſummationē pfectionis ac purita/ Ibidem.
tis ab eodē ſimiliter tribuj / cū dicit. Et veni in terram quā tibi monſtrauero ideſt / non quā tu ex temetipſo noſce / vel induſtria tua poteris reperire: ſed quam ego tibi nō ſolū ignorāti / ſed et̄ nō inquirēti monſtrauero. Ex quo manifeſte colligiſ ꝙ quemadmodum inſpiratione dn̄i prouocati ad viā ſalutis accurrimus / ita etiam magiſtro ipſius ⁊ illuminatione deducti / ad pfectionem ſumme beatitudinis peruenimus.

¶ Interrogatio de libero arbitrio hominis / ⁊ gratia dei. Cap. xj:

g Ermanus. In quo ergo liberum conſiſtit arbitrium: noſtreqꝫ ꝙ laudabiles ſumus reputatur induſtrie / ſi deus in nobis omnia que ad noſtram perfectionem tēdunt / ⁊ incipit ⁊ conſummat.

¶ Reſponſio de diſpenſatione diuine gratie manente arbitrij libertate. Capitulum. xij.

p Afnutius. Hoc vos recte mouiſſet ſi in omni opere vel diſciplina principiū tantū eſſe ac finis ⁊ nō etiā quedā medietas intereſſe. Itaqꝫ ſicut occaſiōes ſalutis diuerſis modis deū cognoſcimus operari / ita nr̄ʒ eſt occaſionib⁹ a diuinitate conceſſas: vel enixius vel remiſſius famulari. Nā ſicut dei fuit vocātis oblatio. Exi de terra tua / ita abrae fuit exeūtis obediētia ⁊ queadmodū illud qđ dicit. Et veni in terrā / vt fa/

ciat obtemperātis eſt opus ita illud quod additur. Quam tibi
monſtrauero: iubentis dei vel promittentis eſt gratia. Certos
tamen nos eſſe cōuenit ꝙ omnē virtutē indefeſſis conatibus
exercētes nequaꝗ̄ diligentia vel ſtudio noſtro perfectionē poſ/
ſimus attingere: nec ſufficiat humana ſedulitas laboꝝ merito
ad tā ſublimia beatitudinis premia peruenire: niſi ea dn̄o no/
bis cooperāte: ⁊ cor noſtrum ad id quod expedit dirigente fue
rimus indepti: ideoq; debemus cū dauid orātes momētis ſin/
Pſ.16. gulis dicere. Perfice greſſus meos in ſemitis tuis: vt nō mouean
Pſ.39. tur veſtigia mea. Et Statuit ſupra petrā pedes meos: ⁊ dire/
xit greſſus meos. vt nr̄m arbitriū qd̄ procliuius vel ignoratio
ne boni: vel oblectione paſſionū fertur ad vitia: ille inuiſibilis re
ctor mētis humane ad virtutū potius ſtudia ꝯtorquere digne/
tur. Quod vno verſiculo per prophetā manifeſtiſſime legimus
Pſ.97. decantanti. Impulſus verſatus ſum vt caderē: in quo liberi ar
bitrij infirmitas deſignat: dn̄s ſuſcepit me: rurſus adiutorium
dn̄i iunctū eidem ſemper oſtēditur quo ne penitus libero colla
bamur arbitrio: cum titubaſſe nos viderit/porrectione quodā
Pſ.93. modo manuū ſuaꝝ ſuſtētat atq; confirmat. Et iteꝝ. Si dice/
bā motus eſt pes meus/lubrica ſc; arbitrij facultate, miſericor
dia tua dn̄e adiuuabat me/iteꝝ mobilitati ſue dei ꝯiūgit auxi
liū/quo ne moueret pes fidei ſue/nō induſtrie ꝓprie fuiſſe/ſed
Ibidem. miſericordie dn̄i ꝯfitet. Et iteꝝ. Secundū multitudinē doloꝝ
meoꝝ in corde meo/quiſ libero vtiq; mihi naſcebant arbitrio/
ꝯſolationes tue letificauerūt aiam meā/per tuam ſcilicet inſpi/
rationē veniētes in cor meum/⁊ reſerantes cōtemplationes fu/
turoꝝ bonorum/ q̄ pro tuo nomine laborantibus preparaſti/
non ſolum abſtulerunt omnem anxietatem cordis mei/verum/
Ibidem. etiam ſummam leticiam cōtulerūt. Et rurſum. Niſi q: dn̄s ad
iuuit me paulominus habitauerat in inferno aia mea/libero
vtiq; arbitrio/per quod ſe in inferno habitaturum fuiſſe teſtat
niſi dn̄i fuiſſet adiutorio ac protectione ſaluatus. A dn̄o enim
Pſ.36. non a libero arbitrio greſſus hominis dirigētur. Et cū cecide/
rit iuſtus: libero dūtaxat arbitrio/nō collidetur. Quare q: do/
mins ſupponit manū ſuam. Hoc eſt apertiſſime dicere. Nullus
iuſtorum ſibi ſufficit ad obtinendā iuſticiam niſi per momēta
ſingula titubanti eidem ⁊ corruenti fulcimēta manus que ſup/
poſuerit diuina clementia/ne proſtratus intereat penitus cum
fuerit liberi arbitrij infirmitate collapſus.

¶ Quod dilectio vie noſtre ex deo fit. Capitulum.xiij.

Ec ſane vnq̄ viri ſancti directionē vie qua gradiebā
n tur ad ꝑfectū virtutū cōſummationēq; tēdētes/indu/
ſtria ſe ꝓpria obtinuiſſe teſtati ſunt / ſed eā potius a
dn̄o cōſeq precabantur dicentes. Dirige me in veritate tua. Et Pſ̄.24.
Dirige in conſpectu tuo viam meā. Ali⁹ aūt nō ſolū fide/ſed Pſ̄.5.
etiā experimēto/⁊ quodāmodo in ipſa rep natura / hocipſum
ſe dep̄hēdiſſe proclamat. Cognoui dn̄e q2 non eſt hominis via
eius/nec viri eſt vt ambulet ⁊ dirigat greſſus ſuos. Et ipſe dn̄s
ad iſraelē. Et dirigam eum ego inquit vt abietem/ virentem Oſee.14.
ex me fructus tuus inuentus eſt.

¶ Quod ſcientia legis magiſterio ⁊ illuminatione dn̄i
conferatur. Capitulum.xiiij.

Egis quoq; ipſius ſcientiam nō lectionis induſtria/ſ3
l magiſterio ⁊ illuminatione dei quotidie deſiderāt adi
piſci/dicētes ad eum. Uias tuas dn̄e demōſtra mihi/ Pſ̄.24.
et ſemitas tuas edoce me. Et. Reuela oculos meos/⁊ cōſidera/ Pſ̄.118.
bo mirabilia de lege tua. Et. Doce me facere voluntatē tuam/ Pſ̄.142.
q2 deus meus es tu. Et iterum. Qui docet hominum ſciētiam. Pſ̄.93.

¶ Quod intellectus quo mandata dei poſſimus agnoſcere
et bone volūtatis effect⁹ a dn̄o condonetur Cap.xv.

Pſum etiā intellectū btūs dauid quo mādata dei poſ
i ſit agnoſcere/que vtiq; in libro legis nouerat eſſe pſcri
pta/a dn̄o poſtulat ꝓmereri/dicēs. Seruus tuus ego Pſ̄.118.
ſu3/da mihi intellectū vt diſcā mādata tua. Utiq; ⁊ intellectū
ſemel ſibi p naturā preſtitū poſſidebat/ noticiā quoq; mādato
rū dei q̄ deſcripta tenebant in lege: vtiq; habebat in promptu:
et tn̄ vt hāc plenius apprehēdat dn̄m deprecatur: ſciens nequaq̄
ſibimet ſufficere poſſe id qd̄ per naturā cōditionis inſertum eſt
niſi quotidiana dn̄i illuminatione ad intelligendā ſpirituali/
ter legem ac mādata eius apertius agnoſcenda: ſenſus ipſius
ab codē fuerit illuſtratus. Ipſo etiā vaſe electiōis: hoc qd̄ dici/
mus clarius predicāte. Deus eſt eīm q̄ operatur in nobis: ⁊ velle ⁊
pficere p bona volūtate. Quid potuit aptius dici/q̄ vt ⁊ bonā Phil.2.
volūtatē nr̄am ⁊ operis cōſumationē a domino in nobis pro/
nunciaret ⁊ impleri. Et iterū. Quia vobis donatū eſt pro xpo Eiuſde3.1.
nō ſolum vt in eum credatis: ſed vt etiam pro illo patiamini.
Hic quoq; ⁊ initiū cōuerſionis ac fidei noſtre ⁊ paſſionū tole
rātiā donari nobis a dn̄o declarauit. Quod intelligēs dauid

quoq3 ſimiliter orat ſibi hoc ipſum domini miſeratione ɔcedi: dicés. Cõfirma hoc deus qđ opatus es in nobis: oñdés nõ ſuffi cere ſibi ſalutis pricipia dono dei gratiaq3 collata: niſi fuerint eadé miſeratione ipſius ⁊ quotidiana opitulatione pfecta. Nõ em̃ liberũ arbitrium: ſed dominus ſoluit compeditos. Non noſtra virtus/ſed dominus erigit eliſos. Non lectionis induſtria ſed dominus illuminat cecos. Qđ grece dicit kyrios ſophoi ty phloſo ideſt dominus ſapientes facit cecos. Nõ noſtra cautio ſed dominus cuſtodit aduenas. Non noſtra fortitudo: ſed dñs alleuat ſiue ſuffulcit omnes qui corruũt. Hec autem dicim⁹ nõ vt ſtudium noſtrum vel laboré atq3 induſtriã quaſi inaniter et ſupfluo impédéda vacuemus: ſed vt nouerimus nos ſine au xilio dei: nec adniti poſſe: nec efficaces noſtros eſſe conatus ad capeſſendum tam immane premiũ puritatis: niſi nobis adiu/ torio domini ac miſericordia fuerit contributum. Equus enim paratur in diem belli: a domino eſt adiutoriũ: q2 non eſt in for titudine ſua poté s vir. Oportet igitur nos ſemper cum btõ da/ uid canere. Fortitudo mea ⁊ laudatio mea: nõ liberũ arbitriu3 ſed dominus: ⁊ factus eſt mihi in ſalute3. Quod doctor quoq3 gentiũ non ignorãs: idoneum ſe factũ miniſterio noui teſtamé/ ti. nõ ſuo merito nec ſudore: ſed dei miſeratione proclamat. Nõ ꝙ ſimus inquit idonei cogitare aliquid a nobis quaſi ex nobis ſed ſufficientia noſtra ex deo eſt quod minus latine ſed expreſ/ ſius dici poteſt: idoneitas noſtra ex deo eſt. Deniq3 ſequitur. Qui ⁊ idoneos nos facit miniſtros noui teſtamenti.

Margin: κύριοσ σοφοι τυφλ ουσ — Prouer. 21 — Ps. 117. — ij. Cor. 3.

¶ Quod ipſa fides a domino concedatur. Cap. xvj.

In tantum autẽ vniuerſa que ad ſaluté pertinét apo ſtoli ſibimet a domino largita ſenſerunt: vt ipſam quo q3 fidem preſtare ſibi a domino poſtularent dicentes. Domine adde nobis fidem. Plenitudinem eius nõ libero arbi trio preſumétes: ſed dei ſibi credétes munere cõferédã. Deniq3 docet nos idem auctor ſalutis humane ꝙ̃ ipſa fides noſtra lu/ brica ſit ⁊ infirma ⁊ nequaꝙ̃ ſibi ſufficiés niſi fuerit auxilio do mini roborata: dicens ad petrũ. Symõ ſymõ: ecce ſathanas expetiuit vos vt cribraret vos tãꝙ̃ triticu3: ſed ego rogaui pa/ trem meũ ne deficeret fides tua. Quod alius in ſemetipſo ſen/ tiens fieri: ⁊ quodammodo fidem ſuam infidelitatis fluctibus ad pernicioſi naufragij videntes ſcopulos perurgeri: ad eun dem dominum auxilium fidei ſue poſtulans dicit. Domine ad

Margin: Luce. 17 — Luce. 22. — Mar. 9 l.

iuua infidelitatem meam. Intantum itaq; ſenſerunt euangeli/
ci viri vniuerſa que bona ſunt: auxilio domini cōſumari: vt ne
ipſam quidem fidem ſuam confiſi ſint illeſam ſe poſſe ſuis viri
bus vel arbitrij libertate ſeruare: vt banc vel adiuuari in ſe vel
donari ſibi a domino poſtularent. Que ſi in petro ne deficeret
domini egebat auxilio: quis erit tā preſumptor & cecus: qui ſe
erga huius cuſtodiam quotidiano domini credat adiutorio
non egere: preſertim cū ipſe dominus in euangelio hoc ipſum
euidenter expreſſerit / dicens. Sicut palmes non poteſt fructū Iohā. 15.
facere a ſemetipſo niſi in vite mā ſerit: ita & vos niſi in me mā
ſeritis. Et iterum. Quia ſine me nihil poteſtis facere. Quam Ibidem.
ſit igitur ineptū ac ſacrilegum quicq; de bonis actibus noſtre
induſtrie & non dei gratie vel adiutorio deputare: manifeſte p
batur dominica proteſtante ſententia ſine ſua opitulatione: ſpi
ritales fructus exhibere neminem poſſe. Omne enim datum Jacobi. i.
bonum: & omne donum perfectum de ſurſum eſt: deſcendens
a patre luminum. zacharias quoq;. Quia ſi quid boni: ipſius zacha. 9.
eſt: & ſi quid optimū ab ipſo. Et ideo conſtanter beatus Apo
ſtolus. Quid enim habes quod non accepiſti. Quod ſi accepi/ j. Cor. 4.
ſti: quid gloriaris quaſi non acceperis.

¶ Quod moderatio & tolerantia temptationum nobis a domino tribuatur. Capitulum. xvij.

Ummā quoq; tolerātie: qua temptationes illicitas ſu
ſtinere poſſimus: nō tam noſtra virtute q; in dei miſe/
ricordia & moderatione cōſiſtere: beat⁹ apoſtolus ita
pronūciat. Temptatio vos non apprehēdat niſi humana: fide j. Cor. 10.
lis aūt deus q nō permittit vos tēptari ſup id quod poteſtis:
ſed faciet cū tēptatione etiā exitū vt ſuſtinere poſſitis. Deū quo
q; aptare ſiue cōfirmare animos noſtros ad omne opus bonū
et operari in nobis ea q ſibi ſunt placita idē Apoſtolus docet.
Deus aūt pacis qui eduxit de tenebris paſtorem magnū oium Heb. 13.
in ſanguine teſtamenti eterni ieſum chriſtū: aptet vos in omni
bono: faciens in vobis qd placeat corā ſe. Quod etiā theſalo
nicenſibus vt eueniat ita precatur dicens. Ipſe autē dominus Theſ. 2.
ieſus chriſtus & deus pater noſter qui dilexit nos: & dedit con
ſolationē eternā & ſpē bonā in gratia: exhortetur corda veſtra
et confirmet in omni opere & ſermone bono.

¶ Quod perpetuitas timoris domini nobis a domino conferatur. Capitulum. xviij.

Ipſum deniqꝫ timorē dei quo firmiter eū tenere poſſi/
mus a dño nobis infundi. Hieremias ꝓpheta ex pſo/
Hiere. 32. na dei manifeſte teſtat̃ ita dicēs. Et dabo eis cor vnū
et viā vnā: vt timeāt me vniuerſis diebus: ⁊ bene ſit eis ⁊ filijs
eoꝝ poſt eos: ⁊ faciā ei⁹ pactū ſempiternū, ⁊ nō deſinā eis bene
facere/ ⁊ timorē meum dabo in corda eoꝝ vt nō recedāt a me.
Ezech. 11. Ezechiel quoqꝫ. Et dabo eis cor nouū: ⁊ ſpūm nouū tribuā in
⁊ 36. viſceribus eoꝝ ⁊ auferā cor lapideū de carne eoꝝ: ⁊ dabo eis
cor carneū: vt in preceptis meis ambulēt: ⁊ iudicia mea cuſto/
diāt/ faciātqꝫ ea/ ⁊ ſint mihi in poplm/ ⁊ ego ſim eis in deum.

Quod initiuꝫ voluntatis bone ⁊ conſumma tio eius a domino fit. Cap. xix.

Quibus manifeſtiſſime perdocemur ⁊ initiuꝫ volunta/
tis bone nobis dño inſpirāte ꝓcedi: cū aūt p ſe: aut per
exhortationē cuiuſlibet hominis/ aut p neceſſitatē nos
ad ſalutis attrahit viā/ ⁊ perfectionē virtutū ab eode ſiſti ꝯdo
nari/ nr̃m vero hoc eſſe vt exhortationem auxiliūqꝫ dei vel re/
miſſius vel enixius exequamur: ⁊ ꝑ hoc nos vel remuneratio/
nē vel ſupplicia digniſſima ꝓmereri/ ꝙ eius diſpēſationi ac ꝓ
uidētie circa nos benigne collate: vel neglerimus vel ſtuduim⁹
nr̃e obediētie deuotione cōgruere. Qđ euidēter in deuteronōio
Deute. 7. aperteqꝫ deſcribit̃. Cū inqt introduxerit te dñs deus tuus in ter
rā quā poſſeſſurus ingrederis: ⁊ deleuerit gētes multas corā
te/ etheū ⁊ gergeſeum ⁊ amorreū chananeū ⁊ pherezeū eueuꝫ
et iebuſeū/ ſeptē gētes multo maioris nūeri ⁊ robuſtiores te/ tra
dideritqꝫ eas tibi/ pcuties eos vſqꝫ ad internetionē: nō inibis
cū eis fedus: neqꝫ ſociabis cū eis cōiugia. Qđ igit̃ introducun
tur in terrā repromiſſionis: ꝙ delent̃ gētes mlte corā eis: ꝙ tra
dunt̃ in manus eoꝝ nationes maioris nūeri: ⁊ robuſtiores ꝙ̄
pp̃ls iſrael/ dei eſſe grām ſcriptura ꝓnūciat. Utrū autē pcutiat
eas iſrael vſqꝫ ad internetionē/ an reſeruet eas ⁊ parcat. ⁊ non
ineat cū eis fed⁹: ⁊ vtrū nō ſociet cū eis ꝯiugia. an ſociet/ ipoꝝ
eſſe teſtat̃. Quo teſtimonio manifeſte diſcernitur/ qđ libero ar/
bitrio/ qđ ve diſpēſationi vel quotidiano adiutorio dñi debea/
mus aſcribere: ⁊ ꝙ diuine ſit gratie preſtare nobis ꝓuētus ſe/
cūdos atqꝫ victoriā: nr̃m vero eſſe vt conceſſa dei bñficia vel in
tētius vel ſegnius exequamur. Quā rōnem etiā illoꝝ cecorum
curatione ſatis euidenter videmus expreſſaꝫ. Qđ em̃ trāſijt añ
eos ieſus: diuine ꝓuidētie ⁊ dignationis eſt grã. Qđ vociferā

tur ⁊ dicunt. Miſerere noſtri domine fili dauid: fidei ipſorum Matt.20.
et crudelitatis eſt opus. Qđ viſum recipiūt oculoꝝ. diuine mi/
ſerationis eſt mun⁹. Quod aūt etiā poſt perceptionē cuiuſlibet
muneris tā gratia dei q̄ ratio liberi arbitrij perſeueret: lepro/
ſoꝝ quoqꝫ decē qui pariter curati ſunt: declarat exemplū. Et q Luce.16.
hus dum vnus p arbitrij ſui bonū: gratiaꝝ reſtituit actionem:
dn̄s nouē inquirēs vnūqꝫ collaudās/ſollicitudinē adiutorij ſui
etiam circa immemores bn̄ficioꝝ ſuoꝝ iugem retinere ſe mon/
ſtrat. Hoc ipſum em̄ viſitationis ſue donū eſt: ꝙ vel ſuſcipit ⁊
approbat gratum vel requirit ac reprehendit ingratos.

¶ Quod nihil in hoc mūdo ſine deo geratur. Cap.xx.

Redere tamē incōcuſſa fide nos ꝯuenit: nihil ſine deo
c prorſus in hoc mūdo geri. Aut em̄ volūtate eius aut p
miſſu agi vniuerſa fatendū eſt: vt ſcꝫ hec q̄ bona ſunt
volūtate dei pfici auxilioqꝫ credanť q̄ aūt cōtraria ſunt: pmiſſu
cū pro nequicijs ac duricia cordis nr̄i deſerens nos diuina ꝓte
ctio: diabolū nobis vel ignominioſas corporis paſſiones pariť
dn̄ari. Quod etiā apoſtoli vocibus euidentiſſime pdocemur di
centis. Propter quod tradidit illos deus in paſſiones ignomi/ Roma.1.
nie. Et iteꝝ. Qꝛ non crediderūt deū habere in noticia/tradidit Ibidem.
illos deus in reprobū ſenſum: vt faciāt ea que nō cōuenit. Ipſe
quoqꝫ dn̄s p pphetā ait. Et nō audiuit populus vocē meā: ⁊
iſrael nō intēdit mihi. Propter quod dimiſi eos inquit ſm ad/ Ps.80.
inuētiōes cordis eoꝝ ambulabūt in adinuentionibus ſuis.

¶ Obiectio ſuper liberi arbitrij poteſtate. Cap.xxi.

Ermanus. Hoc teſtimoniū aptiſſime liberū demōſtrat
g arbitriū: quo dicitur. Si pplus meus audiſſet me: ⁊ nō
audiuit pple meus vocē meā. Cū em̄ dicit. Si audiſ/
ſet: oſtēdit in poteſtate illius fuiſſe vel acquieſcēdi vel nō acqeſcē Ps.80.
di indicium. Quomō igitur nō in nobis nr̄a ſalus eſt collocan/
da: cū ſit in nobis: vel audiēdi vel nō audiēdi facultas.

¶ Reſponſio ꝙ liberū arbitrium noſtrum adiutorio do/
mini ſemper indigeat. Capitulum.xxij.

Afnutius. Acute quidem conſideraſtis hoc quod dici
p tur. Si audiſſet me ⁊ nō attendiſtis illud qui ad audiē
tem vel non audientem loquitur: nec illud quod ſeqtur
Pro nihilo vtiqꝫ inimicos eius hūiliaſſeꝫ: ⁊ ſup tribulātes eos
miſiſſē manū meā. Nemo igiť hec q̄ ꝓtulim⁹ vt nihil geri ſine
dn̄o pbarem⁹: praua interpretatiōe detorqueat ad dēfēſionē liberi

arbitrij ita pertẽptet aſſumere: vt ab homine gratiam dei poſ/
ſioneꝫ quotidianam velit auferre per hoc ꝙ dicitur. Et non
Ibidem. audiuit populus meus vocem meã. Et iterũ. Si populus meus
audiſſet me: iſrael ſi in vijs meis ambulaſſet ⁊c. ſed reſpiciat ꝙ
ſicut liberi arbitrij facultas populi inobediẽtia comprobatur
ita quotidiana circa eũ prouiſio dei clamantis quodammodo
monẽtis oſtẽditur. Cũ eñi dicit. Si populus meus audiſſet me
priorem vtiqꝫ ſe locutũ eis euidẽter oſtendit: qd̃ fieri a domino
non ſoluꝫ per legem pſcriptã litteris: verũetiã quotidianis mo
Eſay. 65. nitis ſolet: ſm illud p Eſaiam dicitur. Tota die expãdi manus
meas ad populum non credẽtem mihi: ſed cõtradicẽtẽ. Utrũ
qꝫ ergo poteſt hoc teſtimonio cõprobari qd̃ dicit̃. Si populus
meus audiſſet me: iſrael ſi in vijs meis ambulaſſet: pro nihilo
vtiqꝫ inimicos eorum humiliaſſem: ⁊ ſuper tribulãtes eos mi/
ſiſſem manũ meam. Nam ſicut liberum arbitriuꝫ per in obe/
diẽtiam populi demõſtratur: ita diſpẽſatio dei ⁊ auxiliũ eius
verſiculi ipſius initio declaratur ac fine: cũ ſe ⁊ priorem locutũ
fuiſſe teſtatur: ⁊ poſtea inimicos eius humiliaturum ſi ab eo
dẽ fuiſſet auditus. Nõ enim per hec que protulimus nõ liberuꝫ
arbitriũ hominis volumus ſubmouere: ſed huic adiutorium ⁊
grãꝫ dei p ſingulos dies ac momẽta neceſſariã cõprobare. His
epulis nos ſaginatos paſnutius e ſua cella nõ tam alacres ꝙ̃
cõpũctos corde añ mediũ noctis emiſit. hoc nobis precipuũ
ſua collatione cõferẽs: vt cum abrenũciationem primam to/
ta virtute ac diſciplina: ſm omnia patrũ inſtituta exequentes.
per eandem ſolam attingenda nobis pfectionis culmina blan/
diremur: inciperemus agnoſcere: necdũ nos cepiſſe monachorũ
faſtigia ſomniare: quippe qui de ſecunda abrenunciatione pa/
ruꝫ quid in cenobijs eruditi: tertia in qua omnis perfectio cõti/
netur: queqꝫ illas inferiores duas multis modis excedit: ne au/
diſſe quidem nos antea penitus noſceremus.

¶ Explicit collatio Abbatis paſnu/
tij de tribus abrenunciationibus..

¶ Incipit annotatio capitulorum collationis Abbatis
Danielis de concupiſcentia carnis ⁊ ſpiritus.

Ca. j. De abbatis danielis cõuerſatione.
ij Inquiſitio vnde oriat̃ repẽtina cõmutatio mẽtium ab
ineffabili leticia in meſtiſſimã animi deiectionem.
iij Reſpõſio ſuper propoſita queſtione.

iiij Quod diſpēſationis ac ꝓbatiōis dei duplex cā ſit.
v Qd̄ ſtudio ꝛ induſtria nr̄a nihil ſine adiutorio dñi pua/
vj Qd̄ vtile nobis ſit interdū a dño derelīq. leat.
vij De vtilitate eius pugne quam Apoſtolus ponit in col/ luctatione carnis ꝛ ſpiritus.
viij Interrogatio quid ſit qd̄ in capitulo apoſtoli poſt ad/ uerſantes ſibi ꝯcupias carnis ꝛ ſpūs tertia adijciat vo
ix Reſponſio de intellectu recte interrogātis. lūtas.
x Quod vocabulū carnis nō in vna ſignificatiōe ponat.
xj Quid in hoc loco caro ab apoſtolo nominetur: ꝛ quid ſit concupiſcentia ſpiritus.
xij Que ſit volūtas nr̄a q̄ inf̄ ꝯcupiſaꝫ carnis ꝛ ſpūs ponit
xiij De vtilitate cūctatiōis q̄ ex colluctatiōe oritur carnis ꝛ
xiiij De inemēdabili malicia ſpiritaliū negciaꝝ. ſpūs
xv Quid nobis ꝓſit carnis aduerſus ſpūm ꝯcupiſcētia.
xvj De incētiuis carnis qb⁹ vt hūiliaremur grauius tenere
xvij De eunuchorum tepore. mur.
xviij Interrogatio quid interſit inter carnalem ꝛ aialem.
xix De triplici animarum ſtatu.
xx De male abrenunciantibus.
xxj De his qui cōtemptis magni occupat in paruis.

¶ Explicit annotatio capitulorum.

¶ Incipit collatio Abbatis Danielis de concupiſcentia carnis ꝛ ſpiritus.

¶ De abbatis danielis conuerſatione. Capitulum. j.

Inter ceteros chriſtiane philoſophie viros: abbatem
i quoqꝫ vidimus Danielem: equalez quidē in omni vir
tutum genere: his q in heremo ſcythie cōmanebāt: ſꝫ
peculiari⁹ gr̄a hūilitatis ornatū. Qui merito puritatis ac mā/
ſuetudinis ſue a beato paſnutio ſolitudinis eiuſdem presbytero
ꝛ quidē cū multo iunior eſſet etate: in diaconij prelect⁹ eſt gradu
Intm̄ eīm eidē btūs paſnuti⁹ virtutib⁹ ipi⁹ adgaudebat: vt quē
vite meritis ſibi ꝛ gr̄a parem nouerat: coequare ſibi etiā ſacer
dotij ordine feſtinaret: ſiqdeꝫ nequaq̄ ferēs in inferiore eū mi/
niſterio diuti⁹ immorari: optāſqꝫ ſibimet ſucceſſorē digniſſimū
ꝓuidere: ſupſtes eū pr̄byteralis gradus honore ꝓuexit. Qui tñ
prioris hūilitatis ꝯſuetudinē nō emittēs: nihil vnq̄ ſibi illo p̄/
ſente de ſublimioribus ordinis collatione donauit: ſꝫ ſemp ab/
bate paſnutio ſpiritales hoſtias offerēte: hic velt diachon⁹ i po

ris miniſterij permanſit officio. In quo tñ beatū paſnutiū cum talis vir eſſet ac tātus vt in multis etiā pre ſciētie grāz poſſideret: hec ſpes ſubſtitutiōis ⁊ electio valde fefellit. Nā nō mīto pᵘ tpe hūc quē ſibi parauerat ſucceſſorē: deceſſorē premiſit ad deū

¶ Inquiſitio vñ oriatur repētina cōmutatio mentiū ab ineffabili leticia in meſtiſſimā aī deiectionē. Cap. ij.

b Ic igitur beatᵘ daniel inquirētibus nobis cur interdū reſidētes in cellula tāta alacritate cordis/ cū ineffabili quodam gaudio ⁊ exuberantia ſacratiſſimoꝝ ſenſuuꝫ redundemus: vt eā nō dicam ſermone ꝑcurrere: ſed ne ipe qdeꝫ ſenſus occurrat: orō quoqꝫ pinguis emittatᷣ ac prōpta ⁊ mens plena ſpiritalibus fructibus preces ſuas efficaces ac leues etiaꝫ ꝑ ſoporē ſupplicās ad deū ſentiat penetrare: ac rurſum nullis exiſtētibus cauſis tēta ſubito anxietate repleamur ⁊ irrationabili quodā merore/ vt nō ſolū noſmetipſos huiuſmodi ſenſibus areſcere ſentiamᵘ/ verūetiā horreat cella: ſordeat lectio: ipa quoqꝫ inſtabilis ac nutabūda quodāmō ebria ⁊ grauis emitatur orō: ita vt ingemiſcētibus ⁊ conātibᵘ nobis/ ad directionē pſtinā reduci mēs nr̄a nō poſſit: quantoqꝫ intentius fuerit reuocata: tanto vehementius ad diſcurſus inſtabiles lubrico rapiatur exceſſu: ⁊ ita omni ſpiritali fructu reddatur effeta: vt nec deſiderio regni celorū/ nec metu gehenne: propoſito ad hoc letali quodam ſomno valeat ſuſcitari: ita reſpondit.

¶ Reſponſio ſuꝑ ꝓpoſita queſtione. Cap. iij.

t Ripertita nobis ſuper hac quā dicitis ſterilitate mētis tradita ratio eſt. Aut eñi de negligētia nr̄a: aut de impugnatione diaboli: aut de diſpēſatione domini ac ꝓbatione deſcendit. Et de negligētia quidem: cū noſtro vitio tepore precedēte indifferenter noſmetipſos ⁊ remiſſius exhibemᵘ per quā deſidiam noxijs cogitationibus paſti: terrā cordis nr̄i ſpinas ⁊ tribulos facimus germinare quibus in ea pullulantibus conſequenter efficimur ſteriles: atqꝫ ab omni reddimur ſpiritali fructu ⁊ contemplatione deſerti. De impugnatione vero diaboli: cū etiā bonis nō hūqꝫ ſtudijs deditos: callida ſubtilitate mētem noſtram irrepens: vel ignorantes ab optimis intentionibus abſtrahit vel inuitos.

¶ Quod diſpenſationis ac probationis dei duplex cauſa ſit. Capitulum. iiij.

D Iſpenſationis autē ac probationis domini duplex cā eſt. Prima vt pauliſper ab ipſo derelicti: ⁊ mentis noſtre ſentiamus infirmitatē: ⁊ nequaq̃ ſup precedēte puritate cordis que nobis illius eſt viſitatione donata: poſſim⁹ extolli: probanteſq; nos ab eo derelictos: gemitibus noſtris ⁊ induſtria illum leticie ac puritatis ſtatum recuperare non poſſe intelligamus: ⁊ preteritā cordis alacritatē nō noſtro ſtudio: ſꝫ illius dignatione nobis fuiſſe infuſſā: ⁊ preſentē de ipſius rurſum gratia ⁊ illuminatione eſſe poſcendā. Secunda vero probationis eſt cauſa vt perſeuerantia noſtra vel mentis conſtantia ⁊ deſideriū comprobet̃: quaq; intētione cordis: ⁊ orationū inſtantia: deſerentem nos viſitationem ſancti ſpiritus requiramus: manifeſtetur in nobis: ac pariter agnoſcentes quanto labore amiſſū iſtud ſpiritale gaudiū ⁊ puritatis leticia cōquiratur: ſollicitius inuentam cuſtodire ac tenere attentius ſtudeamus. Quodammodo enim negligentius cuſtodiri ſolet: quicqd creditur facile poſſe reparari.

¶ Quod ſtudium ⁊ induſtria noſtra nihil ſine adiutorio dei preualeat. Capitulum. v.

P Er que euidenter probatur gratiā dei ac miſericordiā ſemper operari in nobis ea q̄ bona ſunt. Qua deſerente nihil valere ſtudiū laborantis: ⁊ quātalibet annitētis induſtria ſine ipſius iterū adiutorio ſtatum priſtinū recuperare nō poſſe: illudq; iugiter in nobis impleri. Non volētis neq; currentis ſꝫ miſerentis eſt dei. Que gratia nonunq̃ econtrario negligentes ac reſolutos inſpiratione hac qua dicitis ſancta: ⁊ abundantia ſpiritalium cogitationū viſitare non deſpicit: ſed inſpirat indignos: reſuſcitat dormientes: ⁊ illuminat obſeſſos ignorantie cecitate: clementerq; nos arguit atq; caſtigat infundens ſe cordibus noſtris vt vel ſic de inertie ſomno cōpūctione ipſius inſtigati ꝯſurgere ꝓcuremur. Deniq; freq̄nter ēt odoribus vltra omnē ſuauitatē compoſitionis humane: in hiſ ipſis ſubito viſitationibus adimplemur: ita vt mēs hac oblectatione reſoluta: in quendam ſpiritus rapiatur exceſſum: ſeq; commorari obliuiſcatur in carne. Ro. 9.

¶ Quod vtile nobis ſit interdū a dño derelinq. Cap. vj.

I N tantū vero illum quē diximus abſeſſum: ⁊ vt ita loquar deſertionem dei beatus dauid vtilem eſſe cognouit vt nequaq̃ maluerit orare ne a deo penit⁹ in nullo

re linqueretur:hoc enī ſciebat incōgruū eē vel ſibi vel hūane na
ture ad quālibet puenīēti pfectionē:ſʒ tēperari eā potius depre
Ps.118. catus ſit dicēs. Non me derelinquas vſqʒquaqʒ. Acſi diceret
aliis verbis. Scio ꝙ dereliquere ſoleas vtiliter tuos ſanctos vt
probes. Aliter enī ab aduerſario temptari nō poſſunt: niſi a te
paulisper fuerint derelicti:ꝛ ideo nō rogo vt nunqʒ me derelin
quas:quia nō expedit mihi vt nō vel meā infirmitatē ſentiens
Ibidem. dicā. Bonū mihi quia humiliaſti me vel exercitium nō habeā
preliādi:qđ ſine dubio habere non potero:ſi mihi ſemp ꝛ indi/
rupte coheſerit protectio tua. Suffultū nāqʒ me tua defenſione
temptare diabolus non audebit: illud obijciens ꝛ exprobrans.
Uel mihi vel tibi:qđ aduerſus athletas tuos ſolet calumnioſa
Job.1. voce proferre. Nunqd gratis iob colit deū: nōne tu vallaſti eū
ac domū eius:vniuerſamqʒ ſubſtantiā ei⁹ p circuitū: ſʒ magis
ΜΕΧ peto:ne me vſqʒquaqʒ deſeras. Quod grece dicit:mechrip:os
ΡΙΠΟΣ agātion:ideſt vſqʒ ad nimietatē. Quātum enī mihi vtile eſt ſi
ΑΓΑΝ derelinquas me paulisper ad tempus vt deſiderii mei conſtan/
ΤΕΙΟΝ tia comprobetur: tantum noxium eſt ſi pro meritis ac delictis
meis nimium me deſerere volueris:quia nulla virtus humana
ſi diutius in temptatiōe: tuo deſeratur auxilio:ſua poterit con
ſtātia perdurare:nō protinus aduerſarii vel potētia vel factio/
ne ſuccumbere: niſi tuipſe qui ꝫ es humanarum viriū conſcius:
1.Cor.10. ac luctaminū moderator: non permiſeris tēptari nos ſuper id
qđ poſſumus:ſed feceris cum tēptatione etiam exitū vt ſuſtine/
re poſſimus. Tale quid ꝛ in Judiciū libro ſup exterminatione
gētiū ſpiritaliū q̄ aduerſant iſraeli:myſtice legim⁹ deſignatū.
Judicū.3. He ſunt gētes quas dn̄s dereliquit vt erudiret in eis iſraelem:ꝛ
haberēt cōſuetudinem cū hoſtibus preliādi. Et iterū poſt pau/
ca. Dimiſitqʒ eos deus vt in ipſis experiret iſraelē: vtrū audi/
rēt mādata domini que preceperat patrib⁹ eoꝝ p manū moy/
ſi:an nō. Quā vtiqʒ pugnā nō inuidēs deus quieti iſraelis nec
male eiſdem ɔſulēs ſed ſciēs eſſe vtiliſſimā:reſeruauit/vtdū gē/
tium ſemp iſtaꝝ impugnatiōe deprimit:nunqʒ ſe ſentiat auxi/
lio dn̄i nō egere:ꝛ ob id ſemper in ei⁹ meditatiōe ꝛ inuocatiōe
perſiſtēe:nec inerti ocio diſſoluat: nec bellādi vſum ꝛ exercitia
virtutis amittat. Frequēter enim quos ſuperare nō potuerunt
aduerſa:ſecuritas ꝛ res proſpere colliſerunt.

¶ De vtilitate eius pugne quam apoſtolus ponit in col/
luctatione carnis ꝛ ſpiritus. Cap.vij.

Anc pugnam vtiliter nr̃is quoq; mēbris inſertā:etiā; Gal.5.
h in ap̃lo ita legimus.Caro em̄ ꝯcupiſcit aduerſus ſpũ;
ſpũs autem aduerſus carnē.Hec aũt inuicē aduerſan
tur ſibi/ vt nõ quecũq; vultis illa faciatis.Habes ⁊ hic pugnā
inuiſceratā quodammodo corpori nr̃o : diſpenſatione dñi pro
curatam.Quicqd em̄ gn̄aliter ⁊ ſine alicuius exceptione oib⁹
ineſt:quid aliud iudicari pōt niſi ipſi hũane ſubſtātie poſt rui/
nā primi hominis velut naturalr attributū: ⁊ qḋ vniuerſis cō
genitū concretūq; deprehendit:quomodo nō credēdum ſit ar/
bitrio domini nō nocētis ſed cōſulētis inſertū.Cauſā; vero hu
ius belli:ideſt carnis ⁊ ſpiritus hāc eſſe deſcribit. Ut nõ inquit Ibidem.
quecunq; vultis illa faciatis.Ergo id qḋ ꝓcurauit deus vt nõ
poſſet a nobis impleri:ideſt: vt non quecũq; volumus faciam⁹
quid aliud ſi impleatur credi poteſt eſſe q̃ noxium. Et eſt quo/
dāmō vtilis hec pugna diſpēſatiōe dei nobis inſerta : ⁊ ad me
liorē nos ſtatum prouocās atq; compellēs: qua pugna ſubla/
ta procoldubio pax econtrario pernicioſa ſuccedet.

¶ Interrogatio quid ſit quod in capitulo Apoſtoli poſt
aduerſantes ſibi concupiſcentias carnis ⁊ ſpiritus:tertia
adijciatur voluntas. Cap.viij.

g Ermanus.Licet nobis quedā intellectus linee iā predi
cere videantur:tñ q; nec dũ poſſum⁹ apoſtoli ſentētiā
ad liquidū peruidere: volumus hec nobis apertius ex
planari. Tres em̄ res hic indicari videnf . Prima carnis ad/
uerſus ſpiritū pugna. Scd̃a:ſpũs aduerſus carnis cōcupiſcen/
tiā;Tertia volūtas noſtra q̃ velut media ponif:de qua dicif:
vt non quecunq; vultis illa faciatis. Super qua relicet vt dixi Gal.5.
ſuſpitiones quaſdam ex his que expoſita ſunt intelligentie col/
ligamus:volumus tamen quia ſi huius collationis occaſio de
dit:aliquid nobis lucidius diſputari.

¶ Reſpōſio de intellectu recte interrogātis. Cap.ix.

d Aniel.Diſcenere diuiſiones ⁊ lineas queſtionū:portio
intellect⁹ eſt : ⁊ maxima pars intelligētie eſt ſcire ꝙ ne
ſcias.Propter qḋ dicif. Inſipiēti interrogāti ſapiētia Prou.17.
reputabitur: q; licet is qui interrogat : vim ꝓpoſite queſtionis
ignoret:tñ quia prudēter inquirit:⁊ qḋ non intelligebat intelle/
xit : hocipſum illi reputatur ad ſapientiam: eo ꝙ quid neſciret
prudenter agnouit.Scd̃m diuiſionē itaq; veſtram tres res ab
Apoſtolo nominari videntur::concupiſcentia carnis aduerſus

ſpiritum:⁊ ſpiritus aduerſus carnem/ quarum aduerſus ſe in/
uicem pugna hāc videtur habere cauſam atqꝫ ꝓfectū: vt ea q̄
nolumus facere nequaꝗ͂. Quarta igiꝉ ſupeſt cauſa quā mi/
nime vidiſtis vos: vt illud ſcꝫ qđ volumꝰ faciamꝰ. Nunc ergo
opus eſt nobis vt prius duaꝝ cōcupiſcentiaꝝ vim: ideſt carnis
et ſpūs agnoſcamus:⁊ ita demū q̄ volūtas ſit noſtra/que inter
vtrāqꝫ poſita eſt diſcutere valeamus/ deinde quid poſſit volū
tatis noſtre non eſſe/ſimiliter diſcernamus.

¶Quod vocabulum carnis non in vna ſignificatione ponatur. Capitulum.x.

Vocabulū carnis in ſcripturis ſanctis mltifarie legimꝰ nominari. Nam nōnunqꝫ ſignificat hominē integrū:
Joban.i. ideſt / qui ex corpe cōſtat ⁊ anima/vt ibi. Et verbum
Luce.3. caro factū eſt. Et videbit omnis caro ſalutare dei noſtri. Non
nūqꝫ homines peccōres atqꝫ carnales. vt ibi. Non permanebit
Geñ.6. ſpūs meus in hominibus iſtis/eo ꝙ ſint caro. Interdū pro ſpū
Roma.8. peccatis ponitur: vt ibi. Vos aūt non eſtis in carne ſed in ſpū.
j.Cor.i5. Et iteꝝ. Caro ⁊ ſanguis regnū dei nō poſſidebūt. Deniqꝫ ſeqꝉ
neqꝫ corruptio in corruptelā poſſidebit. Nōnūqꝫ pro agnatio
ne ⁊ ꝓpinquitate. vt ibi. Caro mea ⁊ oſſa mea vos. Et Apłus
Si quo mō in emulationē inducā carnē meā/⁊ ſaluos faciam
aliquos ex illis. Querēdum ergo nobis eſt ſm quā ſignificatio
nē ex his quattuor carnem hic debeamus accipe. Manifeſtuꝫ
nanqꝫ eſt ſm illud: qđ poſitū eſt. Et verbum caro factū eſt. Vel
illud. Et videbit omnis caro ſalutare dei/penitus ſtare nō poſ/
ſe/ſed neqꝫ ſm illud qđ dꝛ. Non pmanebit ſpūs meus in hoi/
nibus iſtis. eo ꝙ ſint caro/q: nō ſicut ibi abrupte de homie pec
catore/ita ⁊ hic ponıꝉ caro/cū dicit. Caro cōcupiſcit aduerſus
Gal.5. ſpūm/⁊ ſpūs aduerſus carnē. Neqꝫ eīm de rebus ſubſtātialibus
loquıꝉ/ſed de actualibus que in vno eodēqꝫ homie/vel pariter
vel ſingilatim cū quadā tpis viciſſitudine ⁊ mutatiōe luctanꝉ.

¶Quid in hoc loco caro ab apoſtolo nominetur: ⁊ qd ſit concupiſcenita ſpiritus. Capitulum.xj.

Quamobrē in hoc loco carnem nō hominē / ideſt/ ho/
minis ſubſtātiā ſed voluntatē carnis ⁊ deſideria debe
mus peſſima accipere: ſicut ne ſpūm quidē aliquā rem
ſubſtātialem/ ſed eis deſideria bona ⁊ ſpūalia ſignificare ſen/
mus. Quē ſenſum idē btūs Apoſtolus in ſupiorıbꝰ eiuſdē ſen
Ibidem. tentie euidēter expreſſit: ita incipiēs. Dico aūt. Spū ambulate

et deſideria carnis non perficietis. Caro em̄ concupiſcit aduer ſus ſpūm: ſpiritus vero aduerſus carnē. Hec aūt inuicē aduer ſantur ſibi: vt nō quecunq; vultis illa faciatis. Que cū vtraq; deſideria: id eſt carnis ⁊ ſpūs in vno eodem ſint homine. inteſti nū quotidie intra nos geritur bellū: dum cōcupiſcentia carnis que precipitāter fertur ad vitia/ his que ad preſentē requiem per/ tinēt/ ⁊ tēporalibus delitijs gaudet. Quibus ecōtra cōcupiſcen tia ſpiritus aduerſata: ita deſiderat tota ſpiritalibus ſtudijs in herere: vt etiā neceſſarios carnis vſus optet excludere: ſic illis iu giter occupari feſtināns: vt nullā penitus fragilitati eius curam cupiat impēdi. Caro luxurijs ac libidine delectat: ſpūs ne ipſis quidē naturalibus deſiderijs acqeſcit. Illa concupiſcit ſatiari ſomno: repleri cibo. Hic vigilijs ⁊ ieiunijs ita ſaginat/ vt ne ad ipſum quidē neceſſariū vite vſum ſomnum cibūq; velit admit tere. Illa cupit exuberare copijs vniuerſis: hic ne ipſius quidē anguſti panis quotidianā ſubſtantiā habere cōtentus eſt. La/ uacris illa niteſcere ⁊ quotidianis adulātiū turmis appetit con ſtipari. Hic ſqualore inacceſſibilis heremi paſcit: cunctorumq; mortalium preſentiā perhorreſcit. Honoribus illa ⁊ laudibus hoium ꝓfouet. Hic irrogatis ſibi cōtumelijs iniurijſq; letatur.

¶ Que ſit voluntas noſtra que inter concupiſcentiam carnis ⁊ ſpiritus ponitur. Capitulum. xij.

Inter has igit vtraſq; concupiſcētias: anime volūtas in meditullio quodā vituperabilior cōſiſtēs/ nec vitio rū flagitijs oblectat: nec virtutū laboribus acqeſcit: ſic querēs a paſſionibꝰ carnalibus tēperari: vt nequaq̄ velit dolo res neceſſarios ſuſtinere: ſine quibus virtutes ſpiritus nequeunt poſſideri: abſq; caſtigatione carnis caſtimoniā cupiēs corpis obtinere: ſine vigiliaꝝ labore cordis acquirere puritatē: cū re/ quie carnis ſpiritalibus virtutibꝰ exuberare: abſq; vllius exa/ ſperatione conuitij patientie gratiā poſſidere: humilitatē chri/ ſti ſine honoris mūdi exercere iactura/ religionis ſimplicitatē cū ſeculi ambitione ſectari/ chriſto cum hominū laude ac fauo re ſeruire: diſtrictionē veritatis ſine cuiuſpiā vel leui offenſiōe proferre. Poſtremo ſic vult futura conſequi bona: vt preſentia nō amittat. Que volūtas nunq̄ nos ad perfectionē veram fa/ ceret peruenire: ſed i tepore quodā teterrimo collocaret: taleſq; faceret quales illi ſunt qui in Apocalypſi increpatione dñi ca/ ſtigant. Scio opa tua: qa neq; calidus es neq; frigidus: vtinā Apoca. 3.

frigidus eſſes aut calidus:nunc aūt quia tepidus es : incipiā te euomere de ore meo:niſi hūc tepidiſſimū ſtatū altrinſecus hec inſurgētia bella dirumperēt. Nam cum famulātes huic volūtati noſtre:ad hāc remiſſionem voluerimus noſmetipſos paululū relaxare:ꝯfeſtim aculei carnis inſurgūt:ſuiſq; nos vitijs ⁊ paſſionibus ſauciātes : nequaq̄ʒ in illa qua delectamur puritatis qualitate ſtare permittūt : atq; ad illā quam horremus frigidam voluptatem:plenāq; ſentibus pertrahūt viam. Rurſus ſi ſpiritus feruore ſuccenſi opera carnis volētes extinguere:ſine vllo reſpectu fragilitatis humane totos noſmetipſos temptauerimus ad immoderata virtutum ſtudia cordis elatiōe cōferre: interpellās imbecillitas carnis ab illa reprehēſibili nimietate ſpiritus reuocat ac retardat : ⁊ ita fit vt vtraq; cōcupiſcētia tali colluctatiōe alterna ſibimet repugnāte:anime volūtas que nec totam ſe carnalibus deſiderijs dedere : nec virtutum vult laboribus deſudare : quodammodo iuſto moderamine temperetur: dum hec inter vtraq; cōtētio:illam pernicioſiorem excludēs anime volūtatem : vt quādam equitatis libram in ſtatera noſtri corporis collocat : que ſpiritus carniſq; confinia iuſto diſcernit examine nec a dextris mētē ſpūs ardore ſuccēſaʒ: nec a leua carneʒ vitiorū aculeis prepōderare ꝑmittit. Dū hec pugna quotidianis diebus vtiliter exagitat̄ i nobis ad illud quartum qđ nolum⁹ ſalubriter venire cōpellimur: vt puritateʒ cordis nō ocio nec ſecuritate : ſed iugi ſudore ⁊ cōtrictiōe ſpūs acquiram⁹: caſtitatēq; carnis diſtrictis ieiunijs fame ⁊ ſiti ac vigilātia retētemus:directioneʒ etiā cordis/lectiōe/vigilijs/oratiōe cōtinua : ⁊ ſolitudinis ſqualore capiamus/ patiētiam tribulationū exercitijs retētemus:cuʒ blaſphemijs ⁊ opprobriorū ſaturitate/nr̄o ſeruiamus auctori/veritatem cum inuidia mūdi iſti⁹ ⁊ inimicitijs ſi neceſſe fuerit exequamur:⁊ tali colluctatiōe in nr̄o corpore militāte : ꝑtractis nobis ab hac ignaua ſecuritate:atq; ad iſtū quē volumus laborem ac virtutū ſtudio ꝓuocatis equitas optime media retineatur:⁊ tepidū nr̄e volūtatis arbitriū:hic ſpūs feruor/illic carnis gelidiſſim⁹ rigor moderatiſſimo calore cōtemperet : ac neq; ad effrenata vitia mentem pertrahi cōcupiſcētia ſpiritus ſinat:nec rurſum ad virtutū irrationabiles appetitus : fragilitas carnis ſpūm patiat̄ extolli:ne vel inde omnigenū pullulēt fomites vitiorū:vel hic elatio morbi principalis emergēs:telo nos ſuperbie grauiore cōfodiat: ſʒ

pugne hoꝝ equa libratio iuſte ſuccedens: ſanam ⁊ moderatã inter vtrãq; ꝟtutũ reſeruet viã: itinere regio docẽs militẽ chriſti ſemper incedere atq; ita fit vt cũ pro tẽpore huius quã diximus ignauiſſime volũtatis propenſi⁹ mẽs ad deſideria carnis fuerit deuoluta: ſpiritus cõcupiſcentia refrenet nequaq̃ ea vitijs acquieſcẽte teterrimis rurſus q̃ ſi immoderato feruore p exceſſum cordis ad impoſſibilia fuerit ſpiritus noſter ⁊ incõſiderata prereptus: infirmitate carnis ad iuſtũ retrahat examẽ et trãſcẽdẽs volũtatis noſtre tepidiſſimum ſtatũ cõmodiſſima tẽperie planoq; tramite cũ ſudoris induſtria viã perfectiõis incedat. Simile quid etiã in illius turris extructione legim⁹ a do- Gẽ.xi. mino diſpẽſatum in libro geneſeos: vbi linguaꝝ oborta repẽte ꝯfuſio: ſacrilegos auſus hoim nefandoſq; cõpeſcuit. Permanſiſſet em̃ etiã ibi aduerſus deũ: immo aduerſus eos q diuinam eius attẽptare ceperãt maieſtatẽ ꝯſenſus noxius: niſi eos diſpẽſatione dei repugnãs inter ſe diuerſitas lingue p diſſonãtiã vocis in meliorẽ ſtatũ proficere cõpuliſſet: ⁊ quos ad excidiũ ſui animauerat pniciosa cõſenſio: ad ſalutẽ reuocaſſet bona vtilisq; diſcordia: incipiẽtes ſc; hũanã fragilitatẽ intercedẽte diuiſione ſentire quã p noxiã ꝯſpirationẽ elati antea neſciebãt.

¶ De vtilitate cunctationis: que ex colluctatiõe oritur carnis ⁊ ſpiritus. Cap.xiij.

Intãtum vero vtilis nobis ex huius pugne diuerſitate cũctatio naſcit: ⁊ ſalutaris ex hac cõcertatiõe dilatio: vt reſiſtẽte ſoliditate corporea: dũ ab eoꝝ effectu q̃ nequiter mẽte concipimus retardamur: nonnunq̃ in meliorem ſtatum/ſeu penitudine ſubſequente: ſeu emendatione quadam que ſolet procraſtinatione operis ⁊ recogitatione interueniente deſcendere: corrigamur. Deniq; hos quos intelligimus ad volũtatum ſuarum deſideria pficienda: nullo carnis obſtaculo retardari: demones ſc; ac ſpiritales neqciae: ⁊ quidẽ cum ſint de eminẽtiore angeloꝝ ordine deuoluti: deteſtabiliores eſſe hoib⁹ cõtemplamur: eo ꝙ poſſibilitate eoꝝ deſiderijs adiacẽte: id qđ nequiter ſemel cõceperint: irreuocabili malo perficere nõ morent q; ſicut eſt aı̃mus velox ad excogitandũ: ſic ad perficiendum pernix ⁊ abſoluta ſubſtantia: ⁊ dum ſuppeditat eis prona facilitas ea que voluerint peragendi: conceptum malum nulla intercedens deliberatio ſalutaris emendat.

¶ De incmẽdabili malicia ſpiritaliũ neqciaꝝ. Cap.xiiij.

ſ Piritalis nãq; ſubſtãtia nec vlla carnis ſoliditate de/uicta vt excuſationẽ exorte in ſe praue non recipit volũtatis:ita veniã malignitatis excludit:q2 nulla queãd/modum nos ad peccãdũ impugnatiõe carnis extrĩſecus laceſ/ſita eſt : ſed vitio ſolius male volũtatis accẽſa : & ob hoc ſine venia peccatum:& lãguor ſine remedio eſt. Sicut em̃ nulla ſol/licitãte terrena materia corruit ita ne indulgẽtiã quidẽ aut lo/cũ penitudinis obtinere poteſt . Quibus ex rebus euidẽter col/ligitur:ꝙ nõ ſolũ noxia nõ ſit hec q̃ ꝯtra ſe inuicem ſuſcitaẽ in nobis carnis ſpũſq; ꝯtẽtio:verũetiam multã ꝯfecat vtilitatem.

¶ Quid nobis proſit carnis aduerſus ſpiritum cõcupiſcẽtia. Capitulum.xv.

p Rimo ꝙ deſidias ac negligẽtias noſtras ſtati arguit & vt quidam diligẽtiſſimus pedagogus a diſtrictiõis et diſciplie rectitudie nũq; nos deuiare ꝯcedẽs ſi pau/lulum qd ſecuritas nr̃a mẽſuram ꝯgrue ſerietatis diſtrictiõiſq; exceſſerit:flagellis incẽtiuoꝝ ſtimulat cõfeſtim & increpat atq; ad competẽtẽ reuocat parcitatẽ. Scd̃o ꝙ: ꝑ caſtimõie ac pu/ritatis itegritate cum dei gratia ꝯcedẽte:ita nos lõgo tẽpore genitali pollutiõe viderimus immũes: vt ne ipſa quidem ſim/plici cõmotiõe carnis vlterius nos inquietãdos eſſe credamus et per hoc velut q nõ geſtemus corruptelã carnis: in ſecretis cõ/ſciẽtie noſtre fuerimus elati ſuo nos rurſum q̃uis qeto ac ſim/plici viſitãs fluxu humiliat ac retũdit:noſq; hoies eſſe ſtimulis ſuis amõet. Quodammodo em̃ cum i ceteris gñribus vitiorũ et quidem grauioribus magiſq; noxijs idifferẽtius ſoleamus icurrere:nec tã facile i eorum compũgamur admiſſu: i hoc pe/culiarius humiliaẽ cõſciẽtia noſtra : per q̃ hãc illuſionẽ negle/ctaꝝ quoq; paſſionũ recordatiõe mordeẽ : euidẽter intelligẽs immũdatã ſe factã naturalibus incẽtiuis:q̃ cũ eſſet immũdior ſpiritalibus vitijs ignorabat:& recurrẽs protinus ad emenda/tionẽ anterioris ignauie:cõmoneẽ pariter ne ſuper ſuceſſibus ꝓ/terite puritatis debere cõſidere: quã ſe ꝓſpicit puſillum quid de/clinãtem a dño perdidiſſe:nec poſſe huius purificationis donũ niſi per ſolius dei gratiam poſſidere: docẽtibus nos quodam/modo ipius rei experimentis : vt ſi integritatem cordis perpe/tuo conſequi delectamur : humilitatis ſtudeamus virtutem iu/giter obtinere.

De incẽtiuis carnis qb' vt hũiliaremur graui' tenemur.c.xvj.

Uiuas igitur puritatis elationē, pernicioſiorē futurā
b cūctis ſceleribus atqꝫ flagitiis: ⁊ ob hāc nihil nos emo
lumētu cōſecuturos ꝓ qualibet caſtitatis integritate:
teſtātur ille virtutes quarū ſuperius facimus mētionē/ q cū nul
las huiuſmodi titillationes carnis habuiſſe crēdanẜ: ob ſolam
cordis elationē perpetua ruina de ſublimi celeſtiqꝫ ſtatiōe de/
iecte ſunt. Eſſemus itaqꝫ penitus abſqꝫ remedio tepidi: vtpote
nō habētes indicē negligētie noſtre: vel in corpore noſtro aut
in conſciētiis proprijs inſidentem: nec ſtuderemus ad ꝑfectio/
nis peruenire feruorē: ſed nec fragilitatis quidē diſtrictionem
vel cōtinentiam teneremus: niſi nos hec titillatio carnis incre/
ſcens humiliaret atqꝫ retunderet: aduerſus ſpiritalium quoqꝫ
vitiorum pugnationem ſollicitos reddere ⁊ intentos.

¶ De eunuchorum tepore. Capitulum.xvij.

Eniqꝫ in his q ſpadones ſunt corpore: idcirco hūc aīe
d tepor em plerūqꝫ ineſſe deprehēdimus: q2 velut ſoluti
ab hac neceſſitate carnali: nec labore cōtinētie corpora
lis: nec cōtrictione cordis ſe eſtimant indigere: ⁊ hac ſecuritate
reſoluti nunq̄ perfectionem cordis: ſed nec ſpiritaliū quidē vi/
tiorū pugnationē vel querere in veritate vel poſſidere feſtināt.
Qui ſtatus a carnali qualitate deſcēdēs efficiẜ aīalis: qui eſt ꝓ
culdubio deterior gradus ipſe eſt enim qui de frigido ad de te/
pidū trāſiens: deteſtabilior domini voce ſignatur.

¶ Interrogatio qd interſit inter carnalē ⁊ aīalē. Cap.xviij.

Ermanus. De vtilitate colluctationis q̄ inter carnem
g et ſpūm ſuſcitaẜ: quātū videẜ nobis euidēter expreſſū
eſt: ita vt eā ipſius quodāmō manibus noſtris palpa/
bilē factā eſſe credamꝰ: ⁊ idcirco hāc quoqꝫ rōnē nobis ſimilr
capimus aperiri: quid interſit inter carnalē ⁊ animalem virū
vel quemadmodum animalis carnali poſſit eſſe deterior.

¶ De triplici animarum ſtatu. Capitulum.xix.

Aniel. Scđm diffinitionē ſcripture tres ſunt animarū
d ſtatus. Primus carnalis. Scđus animalis. Tertiꝰ ſpi
ritalis. Quos in apoſtolo ita legimus deſignari. Naꝫ
de carnali diciẜ. Lac vobis potū dedi non eſcā: necdū eñ po/ j.Cor.3.
teratis: ſed nec adhuc quidē poteſtis: adhuc enim eſtis carna/
les. Et iterū. Ubi enim eſt inter vos zelus ⁊ cōtētio, nonne car/ Ibidem.
nales eſtis. De animali quoqꝫ aliter cōmemoraẜ. Aīalis aūt Eiuſdē.2.
homo non percipit ea q̄ ſunt ſpūs dei: ſtulticia enim eſt illi. De

Jbidem. ſpiritali vero. Spiritalis aũt examinat oĩa:ipſe aũt a nemine
Gal.6. iudicaẗ. Et iterũ. Uos aũt qui ſpiritales eſtis inſtruite eos qui
eiuſmodi ſunt in ſpiritu lenitatis. Jtaq; feſtinãdũ eſt nobis vt
cũ renũciãtes deſinerimus eſſe carnales:ideſt a ſecularium cepi
mus cõuerſatione ſeiungi:ꝛ ab illa manifeſtã carnis pollutio-
ne ceſſare:ſpiritalẽ ſenſum ꝓtinus appꝛehendere tota virtute
nitamur:ne forte blãdientes nobis ꝙ videmur ſʒ exteriorẽ ho
minẽ huic renunciaſſe mundo: vel carnaliũ fornicationũ deſe-
ruiſſe cõtagia:tanq̃ qui ſummã perfectionẽ ꝑ hoc appꝛehẽde-
rimus:remiſſiores deinceps erga emũdationẽ ceterarũ paſſio-
num lentioreſq; reddamur:ꝛ inter vtraq; detenti gradũ ſpiri-
talis ꝓfectus aſſeq nequeam⁹: exiſtimãtes ad ꝑfectionẽ nobis
abunde ſufficere:ꝙ exteriore homine videamur de conuerſatio
ne mũdi huius ac voluptatibus ſegregari: vel ꝙ immunes ſu-
mus a corruptela ꝛ cõmixtione carnali:ꝛ ita inuenti in illo te-
pido ſtatu:q deterrimus iudicaẗ: euomẽdos nos ex ore dñi ſʒ
Apoca.3. eius ſententiã nouerim⁹:ita dicentis. Utinã calidus eſſes aut fri
gidus nũc autem tepidus es- ꝛ incipiã te euomere ex ore meo.
Nec immerito eos dñs quos iam viſceribus receperat charita
tis:noxios ꝛ tepefactos:cũ quadã cõpulſione pectoris ſui euo-
mendos eſſe pꝛonũciat:qui cũ salutarẽ quodãmodo ei potuiſ
ſent pꝛebere ſubſtãtiã:euelli ab eius viſcerib⁹ maluerũt:tanto de
teriores effecti illis q nunq̃ ori dñi illati ſunt cibis: quanto id
qđ nauſea compellente ꝓijcimus odibilius deteſtamur. Quic
quid enim frigidũ eſt/etiã ore ſuſceptũ vertitur in calorem:ꝛ ſa
lutifera ſuauitate percipiẗ:qđ aũt ſemel vitio teporis abiectum
eſt:nõ dicam labijs admouere: ſed etiã eminus intueri ſine in-
genti horrore nõ poſſumus. Rectiſſime ergo pꝛonũciaẗ eſſe de-
terior:q a facilius ad ſalutarẽ cõuerſationẽ ac perfectionis faſti
gium carnalis quis:ideſt ſecularis vel gentilis accedit: q̃ is q
pꝛofeſſus monachũ: ne tñ viã ꝑfectionis arripiens ſm regulaʒ
diſciplinę:ab illo ſemel ſpiritali feruore ſegnis diſceſſit. Jlle nã-
q; corꝑalibus ſaltẽ vitijs hũiliatus atq; immũdũ ſe ſentiẽs cõ-
tagione carnali:ad fontẽ vere purificationis ac ꝑfectionis cul-
men:q̃nq; cõpunctus accurrit:ꝛ horreſcẽs illũ in quo eſt infide-
litas gelidiſſimũ ſtatũ: ſpũs ardore ſuccenſus ad ꝑfectionẽ faci
lius cõuolabit. Nã qui ſemel vt diximus tepido exorſus initio-
monachi cepit abuti vocabulo: nec tñ hũilitate ac feruore quo
debuit: iter huius pꝛofeſſionis arripuit: infectus ſemel hac mi

ſerabili ſue ⁊ in ea quodāmodo reſolutus nec ex ſe vlterius per/ fecta ſapere:nec alterius poterit monitis erudiri. Dicit enim in corde ſuo ſm illā ſententiā. Quia diues ſum ⁊ locuples ⁊ nulli⁹ egeo. Cui illud quoqꝫ qđ ſubſequit̄ cōſequēter aptabit̄. Tu aūt es miſer ⁊ miſerabilis:⁊ pauper ⁊ cecus ⁊ nudus:in eo fact⁹ ē̄t ſeculari deterior. ꝙ nec miſerū ſe nec cecū ac nudū aut emēda/ tione dignū/vel egere monitis alicui⁹ aut inſtitutiōe cognoſcit: et ob hoc ne exhortationē qdē vllā ſibi ſalutaris admittit:nō i telligēs ipſe monachi ſe nomine pregrauari ac deprimi opinio ne cunctoꝝ:q̄ dū creditur ab oib⁹ ſctūs:⁊ velut dei famulus co litur: neceſſe eſt vt in futuro vehemētiori iudicio peneqꝫ ſubda/ tur. Poſtremo qd diuti⁹ immoramur in his q̄ nobis expimēto ſatis cōperta ſunt ac ꝓbata. Frequēter em̄ vidim⁹ de frigidis atqꝫ carnalibus:idest de ſecularib⁹ ac paganis:ad ſpiritalē ꝑ/ ueniſſe feruorē: de tepidis atqꝫ aīalib⁹/omnino nō vidimus. Quos ēt ꝑ ꝓphetā ita legim⁹ dn̄z deteſtari: vt ſpiritalib⁹ viris atqꝫ doctorib⁹ ꝓcipiat̄:vt ab eis monēdis docēdisqꝫ diſcedāt: ⁊ nequaq̄ꝫ velut in ſterili atqꝫ infructuoſa terra noxiisqꝫ ſenti/ bus occupata:ſemen verbi ſalutaris expendant:ſed vt contem/ nens eam: nouam potius excolāt terram:idest erga paganos ac ſeculares omnē doctrine culturā ac verbi trāſferāt ſalutis in ſtātiā:quod ita legitur. Hec dicit dn̄s viro iuda ⁊ habitatorib⁹ hieruſalem. Nouate nouale:⁊ nolite ſerere ſuper ſpinas. Hiere. 4.

De male abrenunciantibus. Cap. xx.

Deniqꝫ qđ pudet dicere ita pleroſqꝫ abrenūciaſſe cōſpi cimus:vt nihil amplius immutaſſe de anteriorib⁹ vi/ tiis ac moribus cōprobētur:niſi ordinē tantūmō atqꝫ habitū ſecularē. Nā ⁊ acquirere pecunias geſtiūt: q̄s nec ante poſſederūt:vel certe q̄s habuerūt retinere nō deſinūt: aut qđ eſt lugubri⁹ etiā amplificare deſiderāt:ſub hoc pretextu:vel famu/ los ſemꝑ exinde vel fratres alere ſe debere iuſtū eſſe cōtendunt: vel certe obtētu cōgregādi cetus reſeruāt: quos velut abbates inſtituere ſe poſſe ꝓſumūt. Qđ ſi in veritate viā ꝑfectionis inq/ rerent/hoc potius tota virtute ꝑficere niterent̄:vt ſeꝫ exuti non ſolū pecuniis: ſed etiaꝫ affectionibus priſtinis ⁊ diſtentionibus vniuerſis:ſemetipſos ſingulares ac nudos ita ſub ſeniorū impe rio collocarēt:vt curā non mō alioꝝ nullā ſed ne ſui quidē ge/ rerēt. Ecōtrario aūt euenit:vt dū fratribus ꝑeſſe feſtināt nūq̄ꝫ ſenioribus ipſi ſubiiciant̄:⁊ a ſupbia incboātes dū inſtituere co

piunt:nec diſcere ipſi neqꝫ agere ea que ſunt deo agenda merã
tur. Quib⁹ neceſſe eſt vt ſꝫ ſaluatoris ſniẽtiã: ceci duces cecorꝝ
Matth.15. effecti: pariter in foueã cadant. Cui⁹ ſuperbie licet vnũ ſit gen⁹
duplex tamẽ eius eſt ſpecies. Una que ſerietatẽ grauitatẽqꝫ iu/
giter imitaꝛ. Alia q̃ effrenata libertate in cachinnos fatuos ri
ſuſqꝫ diſſoluiꝛ. Et illa quidẽ taciturnitate congaudet: hec vero
dedignaꝛ ſilentio coartari: nec cõfundiꝛ paſſim ꝓloqui/ etiã
res incõgruas ⁊ ineptas: dũ erubeſcit vel inferior ceteris vel in/
doctior iudicari. Alia ob elationem clericatus ambit officiuꝫ:
altera deſpicit/ vtpote iudicans illud/ aut dignitati preſtine aut
vite/ ac nataliũ ſuorum meritis incõgruũ vel indgnũ. Quarũ
que deterior pronũciãda ſit: vniuſcuiuſqꝫ diſcutiat ac perpen/
dat examẽ. Unum ſane atqꝫ idẽ inobediẽtie genus eſt: vel pro
pter operationis inſtãtiã/ vel propter ocij deſideriũ ſenioris vio
lare mãdatũ: tanq̃ꝫ diſpẽdioſum eſt pro ſomno q̃ꝫ ꝓ vigilãtia
monaſterij ſtatuta cõuellere. Tãtum deniqꝫ eſt abbatis trãſire
preceptũ vt legas: quãtũ ſi contẽnas vt dormias/ nec alius ſup
bie fomes eſt pro ieiunio fratrẽ q̃ꝫ pro refectione cõtẽnere: niſi
ꝙ pernicioſiora ⁊ a remedijs longinquiora ſunt vitia q̃ ſub ſpe
cie virtutũ ⁊ imagine ſpiritaliũ reruꝫ videnꝛ emergere: q̃ꝫ illa
q̃ ex aperta carnali voluptate gignũtur. Hec em̃ velut palaꝫ ex
poſiti ac manifeſti lãguores: ⁊ arguunꝛ cominus ⁊ ſanãtur: il/
la vero dũ pretextu virtutũ tegũtur: incurata ꝑdurãt: ⁊ dece/
ptos quoſqꝫ periculoſius faciunꝛ ac deſperatius egrotare.

¶ De his qui cõtẽptis magnis occupãꝛ in ꝑuis. Cap. xxj.

N Am illud ridicũ qualiter exprimaꝛ/ ꝙ nõnullos poſt
prime renũciationis ardorẽ/ quo vel res familiares vł
opes plurimas ac militiã ſeculi relinquẽtes: ſemetipſos
ad monaſteria cõtulerũt/ tãto cernimus ſtudio in his que pe/
nitus abſcidi nõ poſſunt: ⁊ q̃ nequeũt in hoc ordine nõ haberi:
q̃ꝫuis parua viliaqꝫ ſint eſſe deuinctos: vt horũ cura pre[ſ]tinarꝫ
oim facultate ſuperet paſſionẽ. Quibus profecto nõ magne ꝓ/
derit maiores opes ac ſubſtãtias cõtempſiſſe: qꝛ effectus caruꝫ
ob quos ille cõtempte ſunt in res paruas atqꝫ exiguas trãſtule
rũt. Nã vitiũ cupiditatis ⁊ auaricie qđ erga ſpecies precioſas
exercere nõ poſſunt/ circa viliores materias retinẽtes: nõ abſci/
diſſe ſed immutaſſe probãt priſtinã paſſionẽ. Nã nimia deuin
cti diligẽtia erga curã pſiathij: ſportelle: ſagelli: codicis: mat[t]e
alliarũqꝫ ſimiliũ reꝝ q̃ꝫuis viliſſimaꝝ/ eadem tñ qua antea ali/

bidine detinent. Que etiã tãta emulatione cuſtodiũt atq̧ de/fendũt/vt pro ipſis aduerſus fratrẽ cõmoueri: atq̧ litigari qđ etiã turpius eſt .nõ pudeat. In quibus adhuc egritudine cupi/ditatis priſtine laborantes: hec eadẽ q̃ vſus corporis poſſidere monachũ vel neceſſitas cogit:hi ſm nũerũ mẽſuraq̧ cõmunez nõ ſunt habere ꝯtẽti:in hoc quoq̧ ſui cordis auariciã deſignã tes/cũ vel ea qbus vti neceſſe eſt:ꝓpẽſius ſtudẽt habere q̃ cete ri:vel excedẽtes diligẽtie modũ:peculiarius ea attẽtiuſq̧ cuſto diũt:⁊ alioꝝ cõtrectatione defendũt:q̃ vniuerſis fratribus de bẽt eſſe cõmunia/quaſi vero differentia tãtũmodo metallorũ et nõ ipſa paſſio cupiditatis habeatur innoxia. ⁊ cũ pro rebus quidẽ magnis iraſci nõ liceat:pro vilioribus vero hoc ipſum fe ciſſe ſine culpa ſit:⁊ nõ idcirco precioſiores abiecerimus mate/rias:vt facilius diſceremus viliora cõtemnere.Quid em̃ differt vtrũ quis perturbationez cupiditatis erga opes amplas atq̧ magnificas:an erga viliores exerceat ſpecies/niſi ꝙ in eo repre hẽſibilior indicãdus eſt/ꝙ qui maxima ſpreuerit / in minimis obligetur.Ideo perfectionẽ cordis abrenũciatio iſta nõ obtinet q2 cũ cenſuz hẽat paupis: nõ abijcit diuitis volũtatem.

¶ Explicit collatio abbatis danielis de concupiſcentia carnis ⁊ ſpiritus.

¶ Incipit annotatio capitulorum collationis Se/rapionis abbatis de octo principalibus vitijs.

Ca.j. De aduẽtu caſſiani ad abbatis Serapionis cellã:⁊ in/quiſitione de generibus ⁊ impugnatiõe vitioꝝ.

ij Narratio abbatis ſerapiõis de octo pricipalib9 vitijs.

iij De duob9 vitioꝝ gñrib9 ⁊ efficiẽtia eoꝝ quadripita.

iiij Recapitulatio de gaſtrimargie ⁊ fornicationis paſſiõe et curatione ea rum.

v Quõ dñs noſter ſol us abſq̧ peccato tẽptatus ſit.

vj De rõne tẽptationis qua a diabolo tẽptat9 eſt dñs.

vij De conſumatione cenodoxie ⁊ ſuperbie ſine miniſterio corporali.

viij De philagyria ꝙ extra naturam ſit/⁊ quid interſit in ter ipſam ⁊ naturalia vitia.

ix De ira atq̧ triſticia ꝙ inter accidentia vita pleruq̧ in ueniantur.

x De ſex vitiorum concordia : ⁊ duorum ab eis deſiden tium cognatione.

xi De origine & qualitate vniuſcuiuſqꝫ vitij.
xij In quo ſit vtilis cenodoxia.
xiij De varia oppugnatione oim vitiorum.
xiiij De inſtituendo aduerſum vitia certamine ſecundum ipſorum infeſtationem.
xv Nihil nos poſſe aduerſum vitia ſine auxilio dei: nec debere nos in eorum extolli victoria.
xvi De ſignificatiōe ſeptē gētiū quaꝝ iſrael accepit terras: & quare alibi ſeptē alibi multe gētes eſſe dicanꝭ.
xvij Interrogatio de comparatione ſeptem gentium & octo vitiorum.
xviij Reſponſio quomodo ſecundum octo vitia octo gentium numerus impleatur.
xix Cur vna gens quidem deſeri: ſeptem vero iubentur extingui.
xx De natura gaſtrimargie ad ſimilitudinem aquile cōparande.
xxj De perſeuerantia gaſtrimargie aduerſus philoſophos diſputata.
xxij Cur abrae predixerit deus decem gentes expugnandas a populo iſrael.
xxiij Quō vtile nobis ſit vitiorū terras poſſidere.
xxiiij Quod terre de quibus expulſi ſunt populi chananeorū ſemin ſemp fuerunt deputate.
xxv Teſtimonia diuerſa ſup ſignificatiōe octo vitioꝝ.
xxvj Qō deuicta paſſione gule: impendēdus ſit labor ad virtutes ceteras obtinendas.
xxvij Quod non idem ordo preliorum ſit qui ponitur in catalogo vitiorum.

¶ Explicit annotatio capitulorum.

¶ Incipit collatio Serapionis de. viij. pricipalib⁹ vitijs.

¶ De aduētu caſſiani ad abbatis Serapionis cellā & inqſtione de generibus & impugnatione vitioꝝ. Cap. j.

In illo cetu antiquiſſimorum ſenū fuit vir nomine ſerapion apprime gratia diſcretionis ornatus: cuius collationem operepreciū reor litteris tradere. Ambientibus enim nobis vt de impugnatione vitiorum aliqua diſputaret: quibus origines eorum & cauſe manifeſtius panderētur: ita exorſus eſt.

¶ Narratio abbatis Serapionis de octo principalibus vitijs. Capitulum.ij.

O Cto ſunt principalia vitia que humanũ infeſtãt gen⁹ ideſt primum gaſtrimargia qḋ ſonat vẽtris ingluuies Scḋm fornicatio. Tertiũ philargyria: ideſt auaricia ſiue amor pecunie. Quartũ ira. Quintũ triſticia. Sextum acidia: ideſt anxietas ſiue tedium cordis. Septimũ cenodoxia: ideſt iactantia ſeu vanagloria. Octauum ſuperbia.

¶ De duobus vitiorum generibus: ⁊ efficientia eorum quadripartita. Capitulum.iij.

H Orum igiť vitiorũ genera ſunt duo. Aut eñ naturalia ſunt: vt gaſtrimargia: aut extra naturã: vt philargyria. Efficiẽtia vero quadriptita eſt. Quedã eñ ſine actione carnali ꝯſummari non poſſunt: vt eſt gaſtrimargia ⁊ fornicatio: quedã vero ẽt ſine vlla corpis actione cóplenť: vt eſt ſuperbia ⁊ cenoxia: nõnulla cõmotionis ſue cauſas extrinſecus accipiunt: vt eſt philargyria ⁊ ira. Alia vero inteſtinis motibus excitantur: vt eſt acidia ⁊ triſticia.

¶ Recapitulatio de gaſtrimargie ⁊ fornicationis paſſione: ⁊ curatione earum. Capitulum.iiij.

E T vt hec eadem diſputatione quãtum poſſumus non ſolum breui: ſed etiam ſcripturarum teſtimonijs manifeſtiora reddamus: gaſtrimargia ⁊ fornicatio cuȝ naturaliter nobis inſint: nã nõnunq̃ etiaȝ ſine vllo aie incitamẽto: ſolius inſtigatiõe ac prurito carnis oriuntur: materia tñ: vt ꝯſummenť egẽt extriſecus: ⁊ ita in effectũ corporali actiõe pueniũt. Unuſq̃ſq̃ eñ tẽptať ꝓpria cõcupiſcẽtia: deinde cõcupiſcentia cũ fuerit cõcepta: pariet peccatũ. Peccatũ vero cũ fuerit cõſummatũ generat morẽ. Nã nec primus adaȝ p gaſtrimargiã decipi potuit niſi eſce materiã habes in promptu abuſus ea fuiſſet illicite: nec ſecũdus ſine cuiuſdam materie illicitatione tẽptatur: cum dicitur ei. Si filius dei es dic vt lapides iſti panes fiant. Fornicatio quoq; ꝙ non niſi p corpus perficiatur oibus patet: ita de hoc ſpũ dicente deo ad beatum iob. Et virtus eius in lumbis: ⁊ poteſtas eius ſup vmbiculum ventris. Ideoq; hec ſpecialiter duo que miniſterio carnis explenť: extra illã ſpiritalem aie curam egens peculiarius etiã cõtinẽtia corporali. Siquidem ad retũdendos hoꝝ ſtimulos nõ ſufficit mentis intentio: vt nõnũq̃ ſolet aduerſus irã ſeu triſticiã ceteraſq; fieri paſſiões

Iaco.j.

Matt.4.

Job.14.

quas etiã ſine vlla carnis afflictione ſola nouit expugnare mẽtis induſtria niſi etiã caſtigatio corporalis acceſſerit:q̃ ieiuniis vigiliis ⁊ operis contrictione perficitur:biſq; fuerit remotio locabis adiuncta:q: ſicut amborũ vitiorum idest anime ⁊ corporis gñrantur: ita ſuperari niſi vtriuſq; labore nõ poterunt. Et licet btũs
Gal.5. Apoſtolus oĩa vitia generaliter pnũciauerit eſſe carnalia ſiquidẽ inimicitias ⁊ iras atq; hereſes inter cetera carnis opa nũcrauit: nos tñ ad illorum curationes atq; naturas diligẽtius colligẽdas: duplici ea diuiſione diſtinguimus. Nã ex his quedã dicimus eſſe carnalia: queda vero ſpũalia: ⁊ illa quidẽ carnalia que ſpecialiter ad fotũ ⁊ ad ſenſuȝ ptinẽt carnis: quib⁹ illa ita delectatur ac paſcitur: vt etiã quietas incitet mẽtes/inuitaſq; eas nõnũq̃ pertrahat ad ſue volũtatis aſſenſum. De qbus beatus
Ephe.2. Apoſtolus. Jnqb⁹ ait. ⁊ nos omnes aliqñ cõuerſati ſum⁹ in deſideriis carnis noſtre/faciẽtes volũtatẽ carnis ⁊ cogitationũ: ⁊ eramus natura filii ire ſicut ⁊ ceteri. Spiritalia vero dicimus q̃ inſtinctu aie ſolius orta: nõ ſolũ nihil voloptatis cõferũt carni ſed etiã grauiſſimis eã lãguorib⁹ afficiẽtia: miſerrime iocũditatis paſtu aiam tñ nutriũ egrotãtẽ. Et idcirco hec qdẽ ſimplici cordis indigẽt medicina: que aũt carnalia ſunt non niſi duplici queadmodũ dixim⁹ ad ſanitatẽ curatiõe pueniũt. Vñ puritatẽ ſtudẽtibus plurimũ cõfert vt harũ naturaliũ paſſionũ ipas materias ſibi primit⁹ ſubtrahãt: qbus põt vel occaſio vel recordatio earũdẽ paſſionũ egrotãti adhuc aie generari. Neceſſe eſt em̃ vt morbo duplici: duplex adhibeatur curatio. Nam corpori ne cõcupiſcẽtia in effectũ tẽptet prorumpere/ neceſſario eſt ſigies ⁊ materia illicieñs ſubtrahẽda eſt: ⁊ aie nihilominus ne eã vel cogitatiõe cõcipiat: attẽtior meditatio ſcripturarum ⁊ ſollicitudo peruigil ac remotio ſolitudinis apponenda. Jn ceteris aũt vitiis humana cõſortia nihil obſunt/ quimmo ẽt plurimuȝ cõferũt his q carere eis in veritate deſiderãt: q: frequẽtia hoim magis arguuntur ⁊ dum laceſſita crebrius manifeſtantur: derimedicina perueniunt ad ſalutem.

¶ Quomodo dominus noſter ſolus abſq; peccato temptatus. Capitulum.v.

Hebre. Deoq; dñs noſter ieſus xpus ſcḋ apli pnũciatur ſnia tẽptat⁹ fuiſſe p oĩa ſm ſiſitudinem nrãm dicitur tñ abſq; peccato: idest abſq; huius paſſiõis cõtagiõe: nequaq̃ ſcilicet aculeos cõcupiſcẽtie carnalis expertus: quibus nos neceſſe

etiam ignorātes inuitoſq; cōpungi: quippe cui nulla inerat ſimi
litudo ſeminationis vel conceptionis hūane: ita rōnem conce/ Luce. 1.
ptus eius archangelo nūciante. Spiritusſanctus ſuperueniet in
te: et virtus altiſſimi obūbrabit tibi. Ideoq; et qđ naſcet ex te
ſanctum: vocabitur filius dei.

¶ De ratione temptationis qua a diabolo tem
ptatus eſt dominus. Capitulum. vj.

In illis enī paſſionibus ēt ipſe tēptari debuit: incorru/
ptā imaginē dei ac ſimilitudinē poſſidēs: in qb⁹ et a/
dā tēptat⁹ eſt: cū adhuc i illa inuiolata dei imagine p
duraret/ hoc ē gaſtrimagia/ cenodoxia/ ſupbia/ nō ingb⁹ poſt
preuaricationē mādati imagine dei ac ſilitudie violata: ſuo iā
vitio de volut⁹ inuoluit. Gaſtrimargia nāq; eſt q̃ interdicti li/ Gen. 3.
gni preſumit edulium: cenodoxia qua dr. Apient oculi vři ſup Ibidem.
bia qua dr. Eritis ſicut dij ſciētes bonū et malū. In his tribus Matt. 4.
vitijs etiā dn̄m ſaluatorē legim⁹ fuiſſe tēptatū. Gaſtrimargia: Ibidem.
cū dr ei a diabolo. Dic vt lapides iſti panes fiant. Cenodoxia Ibidem.
Si filius dei es: mitte te deorſum. Supbia/ cū oñdēs illi oia re/
gna mūdi et eoꝝ glīa dicit⁹ Hec oia tibi dabo ſi cadēs adora/
ueris me: vt ijſdē qb⁹ ille tēptationū lineis eſt apetit⁹: nos quo
q; quēadmodū tēptatorē vincere deberem⁹ ſuo doceret exem/
plo. Ideoq; et ille adā dr: et iſte adam. Ille primus ad ruinā et
mortē. Hic pmus ad reſurrectionē et vitā. Per illū oē gen⁹ ho
minū ꝯdēnat: p iſtū oē gen⁹ hoīuȝ liberat. Ille de rudi atq; in
tacta fingit terra. Hic de maria virgine ꝑcreat. Huius ergo
vt ſuſcipere eū tēptationes oportuit/ poterat fornicationē tēpta
ri: q̃ ex illius abūdātia ac radice ꝑcedit: qua ne ille qdē prim⁹
adā fuiſſet eliſus: niſi añ genitricē ei⁹ paſſionē/ decept⁹ illecebris
diaboli recepiſſet. Et ob hoc fili⁹ dei nō abſolute in carne pcti
veniſſe dr: ſȝ in ſilitudine carnis pcti qr cū eſſet in eo vera caro
māducās ſcȝ et bibēs dormiēs: clauoꝝ quoq; ꝯfixionē in veri/
tate ſuſcipiēs: pctm̄ ei⁹ qđ preuaricatione ꝯtraxit verū nō ha/
buit ſed imaginariū. Nō ignitos aculeos ꝯcupiſcētie carnalis
expertus eſt q ēt nolētib⁹ nobis natura iā adminiſtrāte ꝯſurgūt
ſed huius quādā ſilitudinē: naturā pticipādo ſuſcepit. Naȝ cū
omnia que officij noſtri ſunt in veritate cōpleret: et vniuerſas in
firmitates geſtaret humanas: ꝯſequēter hic quoq; paſſioni pu
tatus eſt ſubiacere: vt p has infirmitates etiā cōditionē huius
quoq; vitij atq; pcti videret in ſua carne portare. Denique in

his eſt tantúmó vitijs diabolus téptat:in qb⁹ ét illũ primá decc
pat:conijciẽs hũc quoqꝫ velut hoiēꝫ ſimiter in ceteris illudendũꝫ
ſi em̃ in illis qb⁹ prioré deiecerat ſenſiſſet eluſuꝫ. Uerũ ei ſm iá
morbũ q de radice pricipalis vitij pullularat:pmo certamie cõ
futãs inferre nõ potuit. Uidebat em̃ nullatan⁹ eũ initialé cám
egritudinis hui⁹ ſuſcepiſſe atqꝫ ſupfluũ ſupari ab eo fructũ peti
cui⁹ eũ ſemina vł radices nullo mõ recepiſſe cernebat. Licet ſꝫ
Lucá q poſtremá téptationé illá ponit/q̃ dr̃. Si fili⁹ dei es mit
Luce. 4. te te deorſuꝫ:hec ſupbie paſſio poſſit intelligi : ita vt illa ſupior
quá mattheus tertiá ponit i q̃ iuxta pdictũ lucá euágeliſtá oia
ei regna mũdi in pũcto tpis oñdẽs diabolus repromittit acci/
piaꝫ paſſio philargyrie:qꝫ ſcꝫ poſt gaſtrimargie victoriá forni
catione eũ téptare nõ pualẽs ad philargyriá tráſierit: quá ra/
dicẽ maloꝝ oiꝫ nouerat:in q̃ iteꝝ ſupat⁹:nullũ ei vitiũ ex his q̃
ſeqbanꝫ eá auſus ẽ ingerere:qppe q̃ nouerat de ei⁹ radice ac fo
mite pullulare/ad extremá ſupbie tráſierit paſſioné:qua noue/
rat ét pfectos quoſqꝫ deuictis oib⁹ vitijs poſſe pulſari:q̃ ét vel ſe
ipm:cũ eẽ vt lucifer:vel cõplures alios abſqꝫ vllo incitaméto p
cedétiũ paſſionũ de celeſtib⁹ meminerat corruiſſe. Juxta hũc er
go qué pdixim⁹ ordiné q ab euágeliſta luca deſcribiꝫ: ét ipa il
la illicitatio ⁊ figurata téptationũ qb⁹ vł illũ primũ vel iſtũ ſꝫ
adá callidiſſim⁹ aggrediꝫ inimicus elegãtiſſime ꝯgruit. Jlli ná
qꝫ dicit. Apienꝫ oculi vr̃i huic oñdit oia regna mũdi ⁊ gl̃iam
Gen. 3. eorũ. Jbi dicit. Eritis ſicut dij hic dicit. Si filius dei es.

¶ De conſummatione cenodoxie ⁊ ſuperbie ſine mini/
ſterio corporali. Capitulum. vij.

e T vt de efficiétijs ceteraꝝ quoqꝫ paſſionũ quaꝝ rõneꝫ
intercedere nos expoſitio gaſtrimargie vel dñice tépta
tionis neceſſario cõpulit: eodẽ quo ppoſueram⁹ ordie
diſſeram⁹. Cenodoxia atqꝫ ſupbia ét ſine vllo ꝯſummari ſolẽt
miniſterio corpali. Jn quo em̃ egẽt actiõe carnali: q̃ p cõcupi/
ſcẽtia ⁊ volũtate ſola ꝯgrẽde laudis:⁊ hũane gl̃ie ꝯſequẽde a
bũde ruiná gñrãt aie captiuitate. Aut quẽ effectũ habuit corpo
ralé predicti luciferi illius antiqua ſupbia:niſi qꝫ eá tm̃mõ aio
et cogitatione cõcepit: ita ppheta cõmemorãte. Qui dicebas
in corde tuo. Jn celum cõſcẽdá ſup aſtra dei poná ſoliũ meum:
Eſay. 14. aſcendá ſup altitudiné nobiũ ero ſimilis altiſſimo. Qui ſicut hu
ius ſupbie neminé habuit incentorem:ita ei cõſummationé cri/
minis ruineqꝫ perpetue cogitatio ſola perfecit : ⁊ quidem cum

affectata tyrānidis nulla fuerint opera ſubſecuta.

¶ De philargyria q̄ extra naturā fit: ⁊ quid interſit in/ter ipſam ⁊ naturalia vitia. Capitulum. viij.

Philargyria ⁊ ita licet nō ſint vni⁹ nature:nā por extra naturā eſt:ſeq̄ns vero originale videt̄ in nobis ſeminariū poſſidere:ſimili tñ orunt̄ mō:extrinſecus ſiquidē cauſas cōmotionis plerūq̧ ꝯcipiūt. Etenī frequēter hi q adhuc in firmiores ſunt vel irritatione vel inſtictu,quorūdā: in hec ſe corruiſſe vitia ꝯq̄runt̄/ac precipitatos ſe vel ad iracūdiā: vel ad philargyriā alioꝝ ꝓuocatione cauſant̄. Qd̄ extra naturaȝ fit philargyria,hinc liq̄do ꝓuidet̄:q2 nec originale ꝓbat̄ in nobis hēre p̄ricipiū nec de materia ꝯcipit̄ q̄ ꝑtingit ad aīe vel carnis ꝑticipationē:vtiq̧ ſubſtātiā. Nihil eñi ad vſuȝ ac neceſſitatem nature cōmunis preter eſcā quotidianā ac potū certū eſt ꝑueni re. Relique vero vniuerſe materie quātolibet ſtudio atq̧ amo/re feruent̄:alieni tñ ab hūana indigētia etiā vſu vite ipi⁹ apꝓbant̄:ideoq̧ hoc velut extra naturā exiſtēs nō niſi tepidos ac male fundatos monachos pulſat. Que aūt naturalia ſunt:⁊ iā ꝓbatiſſimos monachoꝝ equidē in ſolitudine cōmorātes attē/ptare nō deſinūt. Et intm̄ hoc veriſſimū cōprobat̄: vt ēt gētes nōnullas ab hac paſſione: ideſt philargyria liberas oimodis agnoſcam⁹:q2 nequaq̄ vitij hui⁹ egritudinē vſu ⁊ cōſuetudic recepūt. Illū quoq; priorē mūdū q añ diluuiū fuit: diutiſſime ꝯcupiſcētie hui⁹ rabiē credim⁹ ignoraſſe. Que ēt in vno quoq̧ nr̄m recte abrenūciātē:ſi ne vllo labore ꝓbat̄ extingui:cū ſcilicet vniuerſis qs facultatibus abiectis:ita expetierit cenobij diſciplinā vt ex eis ne vnū qdem denariū ſibimet ſupeſſe patiat̄. Cui⁹ rei teſtes multa hominū milia poſſum⁹ inuenire: q cū ſub mo/mento breuiſſimo diſperſis oibus ſubſtātijs ſuis: ita hanc era/dicauerūt paſſionem: vt ne tenuiter quidem ab ea pulſentur vl teriꝰ:nihilominus omni tēpore contra gaſtrimargiā pugnā/tes/niſi ingnti circūſpectione cordis:⁊ abſtinentia corporis di micauerint ſecuri eſſe non poſſunt.

De ira atq̧ triſticia q̄ int̄ accidētia vitia plerūq̧ iueniāt̄. c. ix.

Triſticia ⁊ acidia nulla quēadmodū ſuperiora diximus accedēte extrinſecus ꝓuocatiōe gñari ſolēt. Nam ſolitarios quoq̧ ⁊ i heremo ꝯſtitutos:nulliq̧ hūano ꝯmixtos conſortio:frequenter atq; amariſſime vexare noſcunt̄: qd̄ eſſe veriſſimū quiſq̧ cū fuerit i ſolitudine cōmorat⁹: ⁊ pugnas

hominis interioris expertus: ipsis experimentis perfacile com probabitur.

¶ De sex vitiorum concordia: & duorum ab eis dissidētium cognatione. Capitulum.x.

Et igitur octo vitia licet diuersos ortus ad dissimiles
b effectus habeāt:seu in fora: id est gastrimargia fornicatio:philargyria ira tristicia/accidia/quandā inter se cognationem/& vt ita dixerim concathenationē cōnexa sunt: ita vt prioris exuberātia: sequēti efficiatur exordiū. Nā de abundātia gastrimargie/fornicationē/de fornicatiōe philargyriā/de philargyria iram/de ira tristiciā/ de tristicia acidiā necesse est pullulare:ideoq; simili contra hec mō atq; eadē ratione pugnādū est/& a precedētibus semp aduersus sequētes oportet nos inire certamina. Facilius enī cuiuslibet arboris noxia latitudo ac proceritas exarescet:si antea radices eius quibus innititur vel nudate fuerint vel succise. Et instātes humores a quorum continuo siccabuntur/cū generatorum eorum fons ac confluentes vene/solerti industria fuerint obturate. Quāobrē vt acidia vincatur:ante tristicia superanda est:vt tristicia propellatur/ ira prius est extrudēda:vt extinguatur ira:philargyria calcanda est:vt euellatur philargyria fornicatio cōpescēda est:vt fornicatio subtrahatur/gastrimargie vitiū est castigandū. Residua vero duo id est cenodoxia & superbia:sibi quidē similiter illa qua de superioribus vitiis diximus rōe iunguntur:ita vt incremētū prioris:ortus efficiatur alterius. Cenodoxie enī exuberātia:superbie fomitē parit. Sed ab illis sex prioribus vitiis penitus dissidēt:nec simili cū eis societate federantur. Siquidē nō solū nullā ex illis occasionē sue generatiōis accipiūt: sed et contrario mō atq; ordine suscitantur. Nā illis euulsis hec vehemētius fructificāt:& illorum morte viuacius pullulāt atq; succrescūt. Unde etiā diuerso mō ab his duobus vitiis impugnamur. In vnūquodq; enī illorum sex vitiorum tūc incidimus:cū a precedētibus eorum fuerimus elisi:in hec vero duo/victores & maxime post triūphos periclitamur incurrere. Oia igitur vitia quēadmodū incremēto precedētiū generantur/ita illorum diminutiōe pugnantur. Et hac rōne vt superbia possit explodi: cenodoxia est prefocāda. Et ita semper prioribus superatis sequentia conquiescēt & extinctione precedētium:residue passiones absq; labore marcescēt. Et licet hec que prediximus octo vitia:illa qua cōmemorauimus rōne inuicē sibi cōnexa atq; permixta sint/specialius tn̄ in quattuor

coniugatióes ⁊ copulas diuiduntur. Gaſtrimargie nãq; fornicatio peculiari cóſortio federatur: philargyrie ira triſticie accidia: cenodoxie ſuperbia familiariter coniugatur.

¶ De origine ⁊ qualitate vniuſcuiuſq;. Cap. xi.

Et vt ſingillatim nũc de vniuſcuiuſq; vitij generib⁹ diſputemus: gaſtrimargie genera ſunt tria. Primũ qd ad refectioné perurget monachũ añ horã ſtatutã ac legitimam feſtinare. Scdm qd expletione ventris: ⁊ quarũlibet eſcarꝫ voracitate letaẽ. Tertium qd accuratiores ac delicatiſſimos deſiderat cibos. Que tria nõ leui diſpendio monachũ feriũt/niſi ab oibus iſtis pari ſtudio atq; obſeruãcia ſemetipſum expedire cótendit. Nã queadmodũ abſolutio ieiunij añ horã canonicã nullatenus preſuméda eſt/ ita ⁊ ventris ingluuies et eſcarũ ſumptuoſa atq; exqſita preparatio ſimilr amputanda. Ex his eñ tribus cauſis diuerſe ac peſſime valitudinis anime ꝓcreanẽ. Nã de prima monaſterij odiũ gignitur/ atq; exinde horror/⁊ intolerãtia eiuſdẽ ꝯreſcit hitaculi/ quam ſine dubio mox diſceſſio aut fuga velociſſima ſubſequeẽ. De ſcđa igniti luxurie ⁊ libidinis aculei ſuſcitanẽ. Tertia etiã inextricabiles philargyrie laqueos nectit ceruicib⁹ captiuoꝝ: nec aliqñ monachũ ſinit pfecta xpi nuditate fundari. Cuius nobis paſſionis ineſſe veſtigia iſto quoq; deprehẽdim⁹ indicio/cũ forte ad refectioné detẽti ab aliquo fratrũ ꝯtẽti nõ ſum⁹ eo ſapore cibos ſumere: quo ab exhibẽte ꝯditi ſunt/ſ; gddã ſupfundi eis vel adijci/ importuna atq; effrenata poſcim⁹ libertate. Qđ fieri penit⁹ non oportet/tribus de cauſis. Primo/q: mẽs monachi ſemp deb; i omni tolerãtie ac parcitatis exercitatione verſari: ⁊ ſm Apłm diſcere in qb⁹ eſt ſufficiẽs eſſe. Nullaten⁹ eñ poterit/vel occulta vel maiora corpis deſideria refrenare/qſq; deguſtatione modice inſuauitatis offenſus: ne ad momẽtũ quidẽ delitias gutturis valuerit caſtigare. Scđo ꝙ nõnũꝗ᷈ euenit vt adhorã deſit illa ſpẽs que poſtulaẽ a nobis/⁊ verecũdia neceſſitati vel frugalitati ſuſcipientis incutim⁹/publicãtes ſc; paupertatẽ eius quam ſoli deo cognitã eſſe maluerat. Tertio ꝙ interdu; ſolet ſapor ille quẽ nos adijci poſcim⁹ alijs diſplicere ⁊ inuenimur iniuriam multis/dũ nře regule ac deſiderio ſatiſfacere cupim⁹/ irrogare ꝓter qđ omnimodis hec in nobis eſt caſtigãda libertas. Fornicatiõis gñra ſunt tria. Primũ qđ p cõmixtioné ſexus vtriuſq; pficiẽ. Scđ; qđ abſq; feminco tactu/ ꝓ quo her patriarchi

Phil. 4.

Gen. 38.

inde filius a dño percussus legit:qd in scripturis sanctis immũdi
j.Cor.7. tiã nũcupat:sup quo Apls.Dico aũt innuptis ⁊ viduis:bonũ
est illis si sic permãserint sicut ⁊ ego:q si se nõ cõtinent:nubãt.
Melius est em̃ nubere:q̃ vri.Tertiũ qd animo ac mẽte cõci
Matt.5. pit.De quo dñs in euãgelio.Qui viderit mulierẽ ad cõcupiscẽ
dũ eã:iã mechatus est eam in corde suo.Que tria genera biũs
Col.3. Apls pari mõ extinguẽda pronũciãs.Mortificate inqt mẽ/
bra vestra que sunt sup terrã:fornicationẽ:immundiciã/libidi/
Ephe.5. nẽ ⁊c.Et iterũ de duobus ad Ephesios.Fornicatio ⁊ immũdi
Ibidem. cia nec nominet in vobis.Et iterũ.Illud aũt scitote:q ois for/
nicator aut immũdus aut auarus qd est idolor seruit⁹:nõ ha/
bet hẽditatẽ in regno xpi ⁊ dei.Que tria vt a nobis pari obser
uatione caueant:simili nos eor a regno christi atq vna deter
ret exclusione.Philargyrie genera sunt tria.Primũ qd renũ/
ciãtes:diuitiis a facultatib⁹ suis spoliari nõ sinit.Scdm qd ea
que nobis dispensata sunt vel indigentibus destributa:resume/
re nos maiori cupiditate psuadet.Tertiũ qd ea q̃ ne antea qui
dez possedimus:desiderare acquirire cõpellit.Ire genera sunt
θυμος tria.Enum quod exardescit intrinsecus:quod grece thimos di/
citur.Aliud quod in verbum ⁊ opus effectũq prorumpit:qd
οργη orge nuncupatur:de quibus ⁊ apostolus.Nunc autem deponi
Col.3. te inqt ⁊ vos oĩa/iram/indignationez.Tertium quod non vt
illa feruens ab horam dirigitur:sed per dies ⁊ tempora reser/
uatur/qd aleis dicitur.Que omnia equali sunt a nobis horro/
μηνις re damnanda.Tristicie genera sunt duo.Unum quod vel ira/
cũdia desinẽte:vel de illato damno ac desiderio pedito cas
satoq gñatur.Aliud qd de irrationabili mentis anxietate seu
desperatione descendit.Acidie genera sunt duo.Unum quod
ad somnum precipitat estuantes.Aliud quod cellam deserere
ac fugere cohortat.Cenodoxia licet multiformis ac multiplex
sit:⁊ in diuersas species diuidatur:gñra tñ eius sunt duo.Pri/
mũ q pro carnalibus ac manifestis extollimur rebus.Scdm
q spiritalib⁹ ⁊ occultis:desiderio vane laudis inflammamur.

¶In quo sit vtilis cenodoxia. Cap.xij.

Ua re tamen cenodoxia vtiliter ab incipientibus assũ
mitur:ab his duntaxat qui adhuc vitiis carnalibus in
stigant:vt verbi gratia/si illo tempore quo fornicatio/
nis spũ purgent mente conceperint:vel sacerdotalis officii di/
gnitate:vel opinionẽ cunctorũ quos sancti ⁊ immaculati esse cre

dantur: ⁊ ita immūdos ↄcupiſcētie ſtimulos quaſi turpes atq̄ indignos: vel exiſtimationi ſue: vel illi ordini iudicātes/ hac ſaltem contemplatione declinent/ minore malo id quod maius ē retundentes. Satius eſt cenodoxie vitio quēcūq̄ pulſari: q̄ incidere in fornicatōis ardorē: vnde reparari aut nō valeat aut vix valeat poſt ruinā. Quē ſenſum ex perſona dei vnus ꝓphetarū eleganter expſſit: dicens. Propter me longe faciaꝫ furorē meū/ ⁊ laude mea infrenabo te ne intereas/ idest/ vt dū cenodoxie laudibus cōpediris: nequaq̄ ad inferni ꝓfunda proruas: et irreuocabiliter mortaliū ꝑpeccatorū conſumatione mergaris. Nec mirū tantam paſſioni huic ineſſe virtutē: vt irruentē quēpiam in fornicationis labē valeat refrenare: cū ſit multoꝝ experimētis ſepiſſime comprobatum: ꝙ ita eū quē ſemel veneni ſui peſte corruperit: infatigabileꝫ reddat: vt faciat ab eo ne biduana quidē ieiunia vel triduana ſentiri. Qđ etiā nōnullos in hac heremo frequēter nouimus fuiſſe cōfeſſos: ſe in cenobijs ſyrie cōſtitutos quinis diebus refectione cibi ſine labore toleraſſe: nūc autem tanta ſe fame abhora tertia perurgeri/ vt vſq̄ nonā vix queant differre ieiunia quotidiana. Super qua re pulchre abbas macharius cuidam perconctanti cur fame ab hora tertia in heremo pulſaretur/ qui in cenobio hebdomadibus integris refectionem ſepe ↄtēnēs nō ſenſiſſet eſuriem / reſpondit. Quia nullus eſt ieiunij tui teſtis qui te ſuis laudibus nutriat atq̄ ſuſtentet/ ibi aūt te digitus hominū ⁊ cenodoxie refectio ſaginabat. Huius aūt rei figura qua diximus ſuperueniēte cenodoxia vitium fornicationis excludi/ pulchre in Regū libro ac ſignanter exprimitur/ vbi populum iſrael a nechao rege egypti captiuatum/ aſcendens nabuchodonoſor rex aſſyriorum de finibus egypti ad ſuam tranſtulit regionem ſalicet vt non eos libertate priſtine ⁊ genitali reſtitueret regioni ſed ad ſuas duceret terras: ⁊ longius aſportandos q̄ fuerunt in terra egypti captiui. Que figura in hoc quoq̄ competenter aptabitur: licet eniꝫ tolerabilius ſit cenodoxie q̄ fornicationis vitio deſeruire/ difficilius tamen a cenodoxie dominatione diſceditur. Quodāmodo enim longiore itineris ſpacio captiuus abductus: laborioſius ad genitale ſolum ⁊ libertatem priſtinam reuertetur/ meritoq̄ ad eum increpatio illa prophetica dirigetur. Quare inueteratus es in terra aliena. Recte ſiquidem inueteratus dicitur in terra aliena/ quiſquis a terrenis vitijs non innouaf. Super

Eſay.48.

Baruc.3.

bis genera ſunt duo. Primum carnale, Secundū ſpiritale: qđ etiam pernicioſus eſt. Illos nāqꝫ deſperatius impugnat quos in quibuſdam virtutibus profeciſſe repererit.

¶ De varia oppugnatiōe oium vitioꝝ. Cap.xiij.

Et igit octo vitia cū omne hominū gen⁹ pulſent: non
b tamē vno modo impetūt cunctos. In alio nāqꝫ ſpiri/
tus fornicationis locū obtinet principalē/in alio ſuper equitat furor/in alio cenodoxia vendicat tyrānidē/ in alio arcem ſuperbia tenet. Et cum conſtet omne ab omnibus impugnari/diuerſo tn̄ modo ⁊ ordine ſinguli laboramus.

¶ De inſtituendo aduerſum vitia certamine ſecundum ipſorum infeſtationem. Capitulum.xiiij.

Quamobrē ita nobis aduerſus hec arripiēda ſunt pre/
q lia vt vnuſquiſqꝫ vitium quo maxime infeſtatur explo
rans/aduerſus illud arripiat principale ceramen/omnem curam mentis ac ſollicitudinem erga illius impugnationem obſeruationemqꝫ defigens/aduerſus illud quotidiana ieiunioꝝ dirigēs ſpicula / contra illud cunctis momentis cordis ſuſpiria crebraqꝫ gemituū tela contorquens/aduerſus illud vigiliarum labores ac meditationē ſui cordis impendens:indeſinentes quoqꝫ orationum ad deum fletus fundēs/⁊ impugnationis ſue extinctionē ab illo ſpecialiter ac iugiter poſcēs. Impoſſibile nanqꝫ eſt de qualibet paſſione triumphum quempiam ꝓmereri/priuſqꝫ intellexerit induſtria vel labore proprio victoriam certaminis ſemet obtinere non poſſe/cum tamen vt valeat emūdari neceſſe ſit eū die noctuqꝫ in omni cura ⁊ ſollicitudine permanere. Cumqꝫ ſe ab ea ſenſerit abſolutū/rurſum latebras ſui cordis ſimili intētione perluſtret/ ⁊ excipiat ſibi quam inter reliquas perſpexerit duriorē/atqꝫ aduerſus eam ſpecialius oīa ſpiritus arma cōmoueat/⁊ ita ſemper validioribus ſuperatis celerē de reſiduis habebit facilēqꝫ victoriā/ qꝛ ⁊ mēs triūphorum proceſſu reddit fortior: ⁊ infirmiorum pugna ſuccedens promptiorem ei prouentū faciet prelioꝝ / vt fieri ſolet ab his qui coram regibus mundi huius omnigenis cōgredi beſtijs premiorum cōtemplatione cōſueuerunt/qđ ſpectaculi genus vulgo pāncarpū nuncupat. Hi inquam/feras quaſcūqꝫ fortiores robore vel feritatis rabie cōſpexerint diriores:aduerſus eas prime congreſſionis certamen arripiunt/quibus extinctis reliquas q̄ minus terribiles minuſqꝫ vehementes ſunt/exitu faciliore proſter/

nunt. Ita ⁊ vitijs ſemp robuſtioribus ſuperatis: atq̧ infirmio/ribus ſuccedētibus: parabit nobis abſq̧ vllo diſcrimine pfecta victoria. Nec tū putādū q̄ principali̅r q̄s ꝯ vnū dimicās vitiū et velut incautius alioꝝ tela ꝓſpiciēs: inopinato ictu facilius valeat ſauciari: qđ nequaq̄ fiet. Impoſſibile nanq̧ eſt/ eum q̇ ꝓ cordis ſui emūdatione ſollicitus erga impugnationē vitij cuiuſlibet intētionē ſue mētis armauerit: aduerſus cetera quoq̧ vitia generalē quendā horrorē ⁊ cuſtodiam ſimilē nō habere. Quo em̄ mō vel de illa qua abſolui deſiderat paſſione merebitur obtinere victoriā/ quē indignū purgationis premio alioꝝ facit contagio vitioꝝ. Sed cū principalis cordis noſtri intentio velut ſpecialē pugnā aduerſus vnā excepit paſſionem pro ipſa orabit attētius peculiari ſollicitudine ac ſtudio ſupplicās: vt eā diligētius obſeruare. ⁊ p hec celerē mereaꝰ obtinere victoriā. Hunc nāq̧ nos ordinem prelioꝝ exercere debere: nec tū de nr̄a virtute confidere: etiā legiſlator his docet verbis. Nō timebis eos/ quia dominus deus tuus in medio tui eſt/ deus magnus et terribilis: ipſe cōſumet nationes has in ꝯſpectu tuo paulatī atq̧ p partes. Non poteris delere eas pariter ne forte multiplicentur cōtra te beſtie terre. Dabitq̧ eos dn̄s deus tuus in conſpectu tuo: ⁊ interficiet illos donec penitus deleantur. Deut. 7.

¶ Nihil nos poſſe aduerſum vitia ſine auxilio dei nec debere nos in eorum extolli victoria. Cap. xv.

SEd neq̧ debere nos in eoꝝ extolli victoria: ſimiliter ammonet. Ne poſtq̄ comederis inq̄t ⁊ ſaciatꝰ fueris: domos pulchras edificaueris: ⁊ habitaueris in eis: habueriſq̧ armenta ⁊ ouiū greges/ auri et argēti cūctarūq̧ rerū copiā: eleueꝰ cor tuū/ ⁊ nō reminiſcaris dn̄i dei tui qui eduxit te de terra egypti/ de domo ſeruitutis/ ⁊ ductor tuus fuit in ſolitudine magna atq̧ terribili. Deut. 6. Salomon quoq̧ in Prouerbijs. Pro. 24. Si ceciderit inimicus tuꝰ noli gratulari/ in ſupplātatiōe autē eius noli extolli/ ne videat dominus ⁊ nō placeat ei/ ⁊ auertat iram ſuam ab eo/ idest/ ne pſpiciēs elationem cordis tui/ ab eiꝰ impugnatione diſcedat/ ⁊ incipias derelictus ab eo rurſus illa quā per dei gratiā ante ſuperaueras paſſione vexari. Non em̄ oraſſet propheta/ dicēs. Ne tradas domine beſtijs animā confitentē tibi/ niſi ſciſſet propter inflationem cordis quoſdam vt humiliemur eidem rurſum vitijs que vicerant tradi. Ps. 73. Quāobrē certos nos eſſe cōuenit: tā ipſis rerū experimentis q̄ innūeris

ſcripture teſtimonijs eruditos/noſtris nos viribus/niſi dei ſoli⁹ auxilio fulciamur/ tantos hoſtes ſuperare nõ ꝑoſſe/ ⁊ ad ipſus quotidie ſummã victorie noſtre referre debere. Jta ſuper hoc
Deute.9. quoqꝫ per moyſen dño cõmonẽte. Ne dicas in corde tuo/cum deleuerit eas dñs deus tuus in cõſpectu tuo: Propter iuſticiam meã introduxit me dominus: vt terram hãc poſſiderẽ: cũ pro/pter impietates ſuas iſte delete ſint nationes. Neqꝫ eñ ꝑpter iuſticias tuas ⁊ equitatẽ cordis tui tu ingredieris vt poſſideas terras earũ: ſed qꝛ ille egerũt impietatẽ/ te introeũte delete ſunt Rogo quid apertius potuit dici ꝯtra pernicioſam opinionem preſumptionẽqꝫ nr̃aꝫ: qua totũ qð agimus/ vel libero arbitrio vel nr̃e volum⁹ induſtrie deputare. Ne dicas inqt in corde tuo: cũ deleuerit eas dñs deus tuus in cõſpectu tuo: propter iuſticiã meã introduxit me dñs: vt terrã hãc poſſiderẽ. Nonne his qui oculos aie reſeratos ⁊ aures habent ad audiendũ euidenter ex preſſit. Cuꝫ tibi proſpere vitioꝝ carnaliũ bella ſucceſſerint: ⁊ videris te de ipoꝝ ceno ⁊ cõuerſatiõe mũdi iſtius liberatũ: nõ tue id virtute nec ſapientie ꝓuentũ pugne atqꝫ victorie inflatus a/ſcribas: credẽs te propter labores ⁊ ſtudiũ tuũ: ⁊ arbitrij liberta tem de ſpiritalib⁹ nequicijs vel carnalibus vitijs obtinuiſſe vi/ctoriam. Quib⁹ ꝓculdubio in nullo penitus preualere ꝓotuiſſes niſi te dñi cõmuniſſet ac protexiſſet auxilium.

¶ De ſignificatione ſemptem gentium quarum iſrael ac cepit terras: ⁊ quare alibi ſeptem ⁊ alibi multe gentes eſſe dicantur. Capitulum.xvj.

E ſunt ſeptem gentes quaꝝ terras egreſſis ex egypto
j.Cor.10. h filijs iſrael daturũ ſe dñs repromittit. Que oia ſecũduꝫ apoſtolũ cũ in figura contigerint illis: ad nr̃am cõmo
Deute. 7. nitionẽ ſcripta debemus accipere. Jta enim dicitur. Cum intro duxerit te dñs deus tuus in terram quam poſſeſſurus ingredieris: ⁊ deleuerit gentes multas corã te/ etheũ ⁊ gergeſeũ ⁊ amorreum ⁊ chananeũ ⁊ fereꝫeum ⁊ eueum ⁊ iebuſeum: ſeptem gẽ/tes multo maioris numeri ꝙ̃ tu es: ⁊ robuſtiores te/ tradiderit qꝫ eas dominus tibi/ percuties eas vſqꝫ ad internetionem. Qð vero multo maioris numeri eſſe dicũtur/ hec eſt ratio/ qꝛ plura ſunt vitia ꝙ̃ virtutes. Et ideo in catalogo quidem dinumeran tur ſeptem nationes/ in expugnatione vero earum ſine numeri aſcriptioue ponũtur. Jta enim dicitur. Et deleuerit gentes mul/tas coram te. Numeroſior enim eſt ꝙ̃ iſrael carnaliũ paſſionũ

populus/de hoc ſeptenario fomite vitiorum ac radice pcedēs. Exinde enim pullulant homicidia/contentiones/hereſes/furta: falſa teſtimonia/blaſphemie/comeſſationes/ebrietates / detractiones/ludicra/turpiloquia/mendacia/periuria/ſtultiloquia: ſcurrilitas/ inquietudo/rapacitas / amaritudo / clamor/indignatio/contemptus / murmuratio/temptatio/deſperatio/multaqꝫ alia q̄ cōmemorare plōgū eſt. Que cū a nobis leuia iudicent/quid de illis Apl's ſenſerit: vel quā ſup his ſententiā intulerit audiam⁹. Neqꝫ murmurauerītis inquit/ſicut quidā illoꝝ murmurauerūt ⁊ ab exterminatore perierunt. Et de tēptatiōe. j.Cor.10. Neqꝫ tēptemus xp̄m /ſicut quidā illoꝝ tēptauerunt:⁊ a ſerpentibus perierūt. De detractiōe. Nolite diligere detrahere ne eradicemis. Et de deſperatione. Qui deſperantes ſemetipſos tradiderunt impudicitie/in operationem omnis erroris/in immundiciā. Qd̄ vero clamor ſicut ira ⁊ indignatio ⁊ blaſphemia cōdemnetur:eiuſdē apoſtoli vocib⁹ manifeſtiſſime perdocet: ita pcipiētis. Omnis amaritudo ⁊ ira ⁊ indignatio:⁊ clamor ⁊ blaſphemia tollatur a vobis/cū omni malicia/aliaqꝫ cōplura his ſimilia. Que cū multo ſint maioris numeri q̄ꝫ virtutes:de/ dictis tñ illis octo principalibus vitijs/ex quoꝝ natura eas certum eſt emanare omnes protinus conquieſcūt: ac perpetua pariter cum his internetione delentur. De gaſtrimargia nāqꝫ naſcuntur comeſſationes:ebrietates. De fornicatione:turpiloquia ſcurrilitas/ludrica/ac ſtultiloquia. De philargyria/mendaciū: fraudatio/furta/periuria/turpis lucri appetitus/falſa teſtimonia/violentia/inhumanitas ac rapacitas. De ira/homicidiū clamor ⁊ indignatio. De triſticia/rācor/puſillanimitas/amaritudo/deſperatio. De acidia:ocioſitas/ſomnolentia/importunitas/inquietudo/peruagatio/inſtabilitas mētis : ⁊ corporis/ verboſitas/curioſitas. De cenodoxia/ꝯtētiones/hereſes/iactātia ac preſumptio nouitatū. De ſuperbia/ cōtemptus/inuidia: inobedientia/blaſphemia/murmuratio/detractio. Quod aūt he peſtes etiam robuſtiores ſint/manifeſte nature ipſius impugnatione ſentim⁹. Fortior enim militat in mēbris noſtris oble/ ctatio carnalium paſſionū q̄ꝫ ſtudia virtutū: q̄ nō niſi ſumma contritione cordis ⁊ corporis acquiruntur. Si aūt ⁊ illas innumerabiles hoſtiū cateruas ſpiritalibus oculis contemplerīs: quas btūs Apl's enumerat/dicens. Non eſt nobis colluctatio aduerſus carnē ⁊ ſanguinē/ ſed aduerſus principat⁹/aduerſus

Ibidem. Ephe.4. Ibidem. Eiuſdē.6.

poteſtas:aduerſus mundi rectoꝛes tenebꝛaꝝ haꝝ: ꝯtra ſpirita/
lia nequicie in celeſtibus. Et illud qḋ de viro iuſto in nonageſi
Ps̄.90. mo dicit pſalmo . Cadent a latere tuo mille ⁊ decem milia a
a dextris tuis:liquido puidebis:ꝙ multo maioꝛis ſint nūeri: ⁊
validoꝛes q̄ȝ nos carnales ſcilicet atqꝫ terreni: quippe cum illis
ſpiritalis atqꝫ aeria conceſſa ſubſtantia ſit.

¶Interrogatio de comparatione ſeptem gentium ⁊ octo
vitioꝛum. Capitulum.xvij.

Ermanus.Quō igitur octo ſunt vitia que nos impu/
g gnant: cum per moyſen ſeptem dinumerate ſint gētes
q̄ aduerſantur populo iſrael:vel quēadmodum terras
vitioꝛum cōmodum nobis eſt poſſidere.

¶Reſponſio quomodo ſecundum octo vitia octo gen/
tium numerus impleatur. Capitulum.xviij.

Erapion.Octo eſſe pꝛincipalia vitia q̄ impugnāt mo
ſ nachū.cunctoꝝ abſoluta ſententia eſt.Que figuraliter
ſub gētiū vocabulo nominata:idcirco nūc oia nō po/
nūtur:eo ꝙ egreſſus iā de egypto libertatis ab vna gēte vali/
diſſima:ideſt egyptioꝝ:moyſes vel per ipſum dn̄s in Deutero
nomio loq̄baſ.Que figura in nobis quoqꝫ rectiſſime ſtare de/
pꝛehēdiſ.q de ſcū laq̄is expedis/gaſtrimargie/ ideſt vētris vel
gule vitio caruiſſe cognoſcimur. Et habemus iam ꝯ has reſi/
duas ſeptē gētes ſili rōne ꝯflictū:pꝛima.ſ.q̄ iā deuicta eſt minī
me cōputata.Cuius ēt terra in poſſeſſionē iſraeli nō daſ: ſȝ vt
deſerat eā ꝑpetuo:⁊ egrediaſ ab ea/dn̄i pꝛeceptione ſanciſ.Et
idcirco ita ſunt moderāda ieiunia:vt nō neceſſe ſit ꝑ immode/
rationē ꝯtinētie/q̄ defectione carnis vel infirmitate ꝯtracta eſt
reuerti rurſus ad egyptioꝝ terrā:ideſt pꝛiſtinā gule⁊ carnis cō
cupiſcētiā/quā cū mūdo huic abꝛenūciaremus:abiecimus.Qđ
ſingulꝛr illi ꝑpeſſi ſunt:q egreſſi in ſolitudinnē virtutū:rurſus de
ſiderauerūt ollas carniū ſuper quas ſedebant in egypto.

¶Cur vna gens quidem deſeri ſeptem vero iu/
bentur extingui. Capitulum.xix.

Uod aūt illa gēs in qua nati ſunt filij iſrael nō penit⁹
q extinguiſ:ſed tantūmodo deſeri eius terra pꝛecipiſ : he
vero ſeptem vſqꝫ ad internectonem iubentur extingui:
hec ratio eſt ꝙ quātumlibet ardoꝛe ſpiritus ſuccēſi heremū vir
tutuȝ fuerimus ingreſſi: in ciuitate ac miniſterio gaſtrimargie
et quodāmodo quotidiano eius cō mertio nequaq̄ȝ carere po/

terimus. Semper enim in nobis edulij ⁊ eſcarum vt ingenitus
ac naturalis viuit affectus:licet amputare ſuperfluos eius appe/
titus ac deſideria feſtinemus:q̄ ſicut per oīa deleri non poſſunt:
ita debent quadā declinatione vitari. De hac enim dr̃. Et car/
nis curam ne feceritis in deſiderijs. Dum huius ergo cure quā Roma.13
precipimur non p omnia abſcidere/ ſed abſq̧ deſiderijs exhibe
re retinemus affectum: euidenter egypti dominationem nō ex
tinguimus: ſed ab ipſa quadā diſcretione ſeparamur: nō de ſu/
perfluis ſeu lautioribus epulis cogitātes: ſed ſm apoſtolum vi/
ctum quotidiano indumentoq̧ contenti. Quod figuraliter etiā j. Timo.6
in lege mandatur. Non abominaberis egyptum quia fuiſti Deut. 24.
incola in terra eius. Neceſſarius enim victus corpori: non ſine
vel ipſius pernicie vel anime ſcelere denegatur. Illarum vero
ſeptem perturbationum velut omnimodis noxiarū / de receſſi/
bus anime noſtre penitus exterminādi ſunt motus. De his em̄:
ita dicitur. Omnis amaritudo ira ⁊ indignatio: ⁊ clamor ⁊ Ephe.4.
blaſphemia tollatur a vobis cū om̄i malicia. Et iter. Fornica/ Eiuſdē.5.
tio aūt ⁊ omnis immundicia ⁊ auaricia nec nominet̃ in vo/
bis: aut turpitudo: aut ſtultiloquiū: aut ſcurrilitas. Poſſumus
ergo horū q̄ nature ſuperinducta ſunt radices abſcidere vitiorꝫ
vſum vero gaſtrimargie nequaq̄ valebimus amputare. Non
em̄ poſſumus quātūlibet profecerimus: id nō eſſe qd̄ naſcimur.
Quod ita eſſe tā noſtra q̄ ſumus exigui: q̄ omniū pfectorꝫ vita
et conuerſatione mōſtrat̃: qui cū reliquarum paſſionum reciderit
ſtimulos. atq̧ heremū toto mētis feruore ⁊ corporis expectant
nuditate: nihilominus quotidiani victus prouidentia ⁊ annui
panis preparatione nequeunt liberari.

De natura gaſtrimargie ad ſimilitudinem aquile cō/ parande. Capitulum. xx.

Uius paſſionis figura qua neceſſe eſt q̄uis ſpiritalem
ſummūq̧ monachū coartari. propꝛie ſatis aquile ſimi
litudine deſignatur. Que cū excelſiſſimo volatu vltra
nubiū fuerit altitudinē ſublimata: ſeſeq̧ ab occulis cunctorum
mortalium: ac facie terre totius abſconderit: rurſus ad vallium
imma ſubmittit: ⁊ ad terrena deſcendere: ac morticinis cadaue
ribus implicari ventris neceſſitate cōpellitur. Quibus manife/
ſtiſſime comprobat̃ gaſtrimargie ſpiritū nequaq̄ poſſe vt cete
ra vitia reſecari vel per oīa ſimiliter extingui: ſed aculeos eius
ac ſuperfluos appetitus virtute animi retūdi tm̄ atq̧ cohiberi.

¶ De perſeuerantia gaſtrimargie aduerſus philoſophos diſputata. Capitulum.xxj.

n Am huius vitij naturā quidā ſenū cū philoſophis diſputās: q eum ꝑ ſimplicitate xpiana velut ruſticū crederēt fatigandū/ſub hoc ꝓblematis figurās colore eleganter expreſſit. Multis inquit creditoribus pr̄ meus me dereliquit obnoxiū: ceteris ad integrū ſoluens: ab omni cōtentionis eoꝝ moleſtia liberatus ſū: vni ſatiſfacere quotidie ſoluēdo nō poſſum. Cūq3 illi ignorātes vim ꝓpoſite q̄ſtionis abſolutionē3 eius ꝓcario poſtularēt: multis ait vitijs fui naturali ꝯditiōe cōſtrict⁹ ſ3 inſpirāte dn̄o deſideriū libertatis: cūctis illis tāq3 moleſtiſſimis creditoribus renūciās huic mundo: ⁊ omnē ſubſtantiam q̄ mihi ſucceſſiōe p̄ris obuenerat: a me pariter abijciēs ſatiſfeci: atq3 ab eis ſum omnimodis abſolutus: gaſtrimargie vero ſtimulis nullo mō carere ꝓualui. Nec em̄ q̄uis eā in puum modū viliſſimā3 redigerē quātitatē: vi3 quotidiāe cōpulſionis euado: ſ3 neceſſe eſt me ꝑpetuis eius ꝯuēti oib⁹ purgeri/⁊ interminabilē quādā ſolutionē iugi functione depēdere: atq3 inexplebile indictionib⁹ ei⁹ inferre vectigal. Tum illi hūc quē velut idiota ac ruſticū añ d̄ſpexerāt ꝓnūciauerūt ꝑmas philoſophie, ptes: id eſt ethicā diſciplinā apꝑme cōprehēdiſſe: mirati admodū: potuiſſe eū nāliter aſſeq: qd̄ nulla ei ſecularis eruditio cūtuliſſet: cū ipſi ſudore multo lōgaq3 doctrina hec attingere nequiuiſſēt. Hec ſpāliter de gaſtrimargia dixiſſe ſufficiat. Nūc reuertamur ad diſputationē quā de gn̄ali vitioꝝ cepam⁹ exponere.

¶ Cur Abrae predixit deus decem gentes expugnandas a populo iſrael. Capitulum.xxij.

c Um ad abraa3 dn̄s de futuris loqueref qd̄ vos minime requiſitis: nō ſeptē gētes legif dinumeraſſe ſed decē/quarū terra ſemini eius dāda ꝓmittif. Qui nūerus adiecta idolatria atq3 blaſphemia euidēter implef: quibus añ noticiā dei ⁊ grām baptiſmi: vel impia gētiliū vel blaſphema iudeoꝝ multitudo ſubiecta eſt/donec in intellectuali egypto cōmoraf. Si aūt abrenūciās quis ⁊ egreſſus inde p dei gratiam deuicta pariter gaſtrimargia ad heremū puenerit ſpiritalē: de impugnatione triū gentiū liberatus: cōtra ſeptem tm̄ que per moyſen dinumeratur bella ſuſcipiet.

¶ Quomodo vtile nobis ſit vitiorum terras poſſidere. Cap.xxiij.

Quod vero iſtarum pernicioſarum gentium regiones ſalubriter poſſidere precipimur: ita intelligitur. Habet vnuſquiſqꝫ vitium in corde nro propriam ſtationem: quam ſibi vendicans in aie nre receſſu extermiat iſraelem: ideſt contemplationem rerum ſummarum atqꝫ ſctarum: eiſqꝫ ſemper aduerſari non deſinit. Non enim poſſunt virtutes 2.Cor. 6.
cum vitijs pariter commorari. Que enim participatio iuſticie cum iniquitate: aut que ſocietas luci ad tenebras. Sed cum ab iſraele populo: ideſt virtutibus que contra ſe dimicantibus fuerint vitia ſuperata: locum quem ſibi in corde nro concupiſcentie vel fornicationis ſpiritus retentabat: deinceps caſtitas obtinebit: quem furor ceperat: pacientia vendicabit quem triſticia mortem operans occupauerat: ſalutaris et plena gaudio leticia poſſidebit. quem accidia vaſtabat: incipiet extolere fortitudo. quem ſuperbia conculcabat humilitas honeſtabit: et ita ſingulis vitijs expulſis: eorum loca: ideſt affectus virtutes contrarie poſſidebunt. Que filij iſrael: ideſt aie videntis deum: et non immerito nuncupantur quod cum vniuerſas cordis expulerit paſſiones: non tam alienas poſſeſſiones / inuaſiſſe quam proprias recuperaſſe credendi ſunt.

¶ Quod terre de quibus expulſi ſunt populi chanane orum ſemini ſem fuerit deputate. Cap. xxiiij.

Terram quantum docet vetus traditio: has eaſdem terras chananeorum in quas introducuntur filij iſrael: filij ſem fuerunt quondam in orbis diuiſione ſortiti quas deinceps per vim atqꝫ potentiam poſteritas cham inuaſionis iniquitate poſſedit. In quo et dei iudicium rectiſſimum comprobatur: quod et illos de locis alienis quos male occupauerant expulit: et iſtis antiquam patrum poſſeſſionem: que prioſapie eorum in diuiſione orbis fuerat deputata reſtituit. Que figura in nobis quoqꝫ ſtare certiſſima ratione cognoſcitur. Nam voluntas dni poſſeſſionem cordis nri non vitijs ſed virtutibus naturaliter reputauit. Que poſt preuaricationem ade inſoleſcentibus vitijs ideſt populis chananeis: a propria regione depulſe: cum ei rurſum per dei gratiam diligentia noſtra ac labore fuerint reſtitute: non tam alienas occupaſſe terras quam proprias credende ſunt recepiſſe.

¶ Teſtimonia diuerſa ſuper ſignificatione octo vitiorum. Cap. xxv.

De his octo vitijs et in euangelio ita ſignificatur. Cum autem Luce. 2.
immundus ſpiritus exierit ab homine: ambulat per loca arida querens requiem et non inuenit. Tunc dicit: reuertar in domum meam vnde exiui. Et veniens inuenit vacantem: ſcopis mundatam et ornatam. Tunc vadit et aſſumit alios ſeptem nequiores ſe ſpiritus: et

intrantes habitant ibi:⁊ fiunt nouiſſima hominis illius peiora
prioribus. Ecce vt tibi ſepté gétes legim⁹ excepta egyptiorum:de q̃
egreſſi fuerát filij iſrael: ita et hic ſepté reuerti ſpūs dicunt im/
mūdi/excepto eo q ab hoie pri⁹ narrat egreſſus. De hoc ſepte/
Prou.28. nario fomite vitiorum ſalomó quoqꝫ in Prouerbijs ita deſcribit.
Si te rogauerit inimicus voce magna:ne ꝯſenſeris ei:ſepté eñi
neqtie ſunt in aia ei⁹.i.ſi ſupat⁹ gaſtrimargie ſpūs ceperit tibi
ſua humiliatione blandiri:rogans quodāmó vt aliqd relaxés ac
cepto feruore impartias ei / qḋ ꝯtinētie modū ⁊ menſurá iuſte
diſcretionis excedat/ne reſoluaris eius ſubiectione:nec arridéte
impugnationis ſecuritate: q̃ videris paulisper a carnalib⁹ incé
tiuis fact⁹ quietior:ad priſtiná remiſſioné vel pteritas gule ꝯcu
piſcétias reuertaris. Per hoc eñi dicit ſpūs ille qué viceras Re
uertar in domū meá vñ exiui. Et pcedétes ex eo cóſeſtī ſepteꝫ
ſpūs vitiorum erūt tibi acriores:q̃ꝫ illa paſſio q̃ in primordijs fue/
rat ſupata:qui te mox ad deteriora pertrahét gñra peccorum.

¶ Quod deuicta paſſione gule impendens fit labor ad vir/tutes ceteras obtinendas. Capitulum.xxvj.

Quapropter ieiunus ⁊ ꝯtinētie incūbentibus nobis: fe/
ſtinádū eſt vt gule paſſione ſuperata: protinus aiam
nr̃am vacuam eſſe a neceſſarijs virtutibus nó ſinam⁹
ſed eis vniuerſos receſſus cordis noſtri ſtudioſius occupem⁹ ne
reuerſus concupiſcentie ſpiritus:inanes nos ab ipſis vacantes/
qꝫ reperiat:⁊ nó ſibi iá ſoli auditū parare ꝯtentus: introducat
ſecū in aiaꝫ nr̃am ſeptenarium húc fomité vitiorum:⁊ faciat nr̃a
nouiſſima peiora priorib⁹. Turpior eñi erit poſt hec ⁊ immun/
dior aia/ac ſupplicio grauiore plectet:q̃ ſe renūciaſſe huic ſcl'o
gl'iat:dñationib⁹ ſibi octo vitijs:q̃ꝫ fuerat quódá in ſeculo con
ſtituta:cum nec diſciplina monachi fuiſſet profeſſa nec nomé.
Ná ⁊ neqores hi ſepté ſpūs illo priore q egreſſus fuerat: idcir/
co dicunt:qa deſideriū gule/ideſt gaſtrimargia per ſeſe nó eēt
noxia/niſi intromitteret grauiores alias paſſiones: ideſt forni/
cationis/philargyrie/ire/triſticie. ſiue ſupbie que p ſemet noxia
anime ac peremptoria eſſe non dubiuꝫ eſt. Et idcirco perfectio
nis puritatem nūqꝫ poterit obtinere:quiſqs eam de hac ſola có
tinentia:ideſt ieiunio corporali ſperauerit acquirédam:niſi no
uerit ob id ſe hanc exercere debere vt humiliata carne ieiunijs
facilius poſſit aduerſus alia vitia inire certamen:non inſoleſcé
te carne ſaturitatis ingluuie.

¶ Quod non idem ordo preliorum ſit qui ponitur in catalogo vitiorum. Capitulum.xxvij.

Sciendum tñ nõ eundẽ eſſe in oib⁹ ordinẽ preliorum: q2 ſicut diximus/nõ vno mõ impugnamur omnes et oportet vnũquẽq3 nr̃m ſm qualitatẽ belli quo princi/paliter infeſtat: concertationũ luctamẽ arripere: ita vt aliũ neceſſe ſit aduerſus vitiũ qđ tertiũ ponit pmũ exercere cõflictu3 aliũ ↄtra quartũ ſeu quitũ: ⁊ ita prout ipſa vitia in nobis obtinẽt principatũ. Utq3 impugnationis exigit modus: nos quoq3 oportet ordinẽ inſtituere preliorum: ſm quẽ ↄuentus quoq3 victorie triumphiq3 ſuccedẽs: faciet nos ad puritatẽ cordis ⁊ perfectionis plenitudinẽ peruenire. Hucuſq3 abbas ſerapiõ de natura octo principalium vitiorum nobis differẽs: latẽtium in corde noſtro paſſionũ genera/quarum cauſas atq3 affinitates cum ab ipſis quotidie vaſtaremur: nec cognoſcere poteramus/ita lucide reſerauit: vt eas quodãmodo ante oculos poſitas intueri nobis velut in ſpeculo videremur.

¶ Explicit collatio abbatis. Serapionis.

¶ Incipit annotatio capitulorum collationis Theodori de nece ſctõꝝ.

Ca.j. De diſcretione heremi ⁊ ingſitiõe: de nece ſctõꝝ.
ij Reſpõſio abbatis theodori ad ꝓpoſitã queſtionẽ.
iij De trib⁹ q in hoc mũdo ſunt. i. bonis ⁊ malis ⁊ medijs
iiij Quod malum nulli inuito ab alio poſſit inferri.
v. Obiectio quẽadmodũ ipſe deus dicat creare mala.
vj Reſpõſio ſuper interrogatione ꝓpoſita.
vij Interrogatio ante reus ſit q iuſto intulit mortem cum iuſtus habeat de morte mercedem.
viij Reſponſio ad precedẽtẽ interrogationẽ.
ix Exẽplũ bti iob a diabolo tẽptari: ⁊ dñi a iuda traditi: et ꝙ iuſto tã ꝓſpera ꝗ̃ aduerſa ꝓficiãt ad ſalutẽ.
x De virtute viri pfecti q ambidexter figuratr nũcupat.
xj De duplici gñre tẽptationũ q̃ triplici mõ inferunt.
xij Quomodo vir iuſtus non cere ſed adamantino ſignatorio debeat eſſe conſimilis.
xiij Interrogatio ſi poſſit mens iugiter in vna atq3 eadem qualitate durare.
xiiij Reſponſio ad interrogantis ꝓpoſitionem.
xv Quod detrimentum ſit diſcedentis e cella.

xvj De mutabilitate etiā ſupnarū celeſtiūq₃ virtutum.
xvij Quod nemo ruina ſubitanea collabatur.

¶ Explicit annotatio capitulorꝫ.

¶ Incipit collatio theodori abbatis de nece ſanctorꝫ.

¶ De deſcriptione heremi ⁊ inquiſitione de nece ſanctorum.
Capitulum.primum.

In paleſtine partibus iuxta thecue vicū qui Amos ꝓ
phetā meruit procreare: ſolitudo vaſtiſſima eſt vſq₃
arabiam ac mare mortuū: quo ingreſſa deficiunt fluē
ta iordanis ⁊ alvei ſiti faciunt finem: ⁊ cineres ſodomorū am
pliſſima extenſione porrecta. In hac ſumme vite ac ſanctitatis
viri monachi diutiſſime commorantes: repente ſunt a diſcur
rentibus ſarracenorum latrunculis interempti. Quorum corpo
ra licet ſciremus tam a pontificibus regionis illius q̄₃ ab vni
uerſa plebe arabum tanta veneratione prerepta: ⁊ inter reli
quias martyrū condita: vt innūeri popli e duobus oppidis cō
currētes: grauiſſimū ſibi certamē indixerint: ⁊ vſq₃ ad gladio
rum conflictum pro ſancta rapina ſit eorū₃ progreſſa cōtentio
dū pia inter ſe deuotione decertāt quinam iuſtius eorꝫ ſepultu
ram ac reliquias poſſiderēt: alijs ſcilicet de vicinia cōmoratio
nis ipſorum: alijs de originis propinquitate gloriātibus: nos
tamen vel noſtrorꝫ vel quorūdam non mediocriter ex hac pte
ſcandalizantium fratrum offenſione permoti inquirēteſq₃ cur
tanti meriti ac tantarum virtutum viri ita ſint a latrūculis in
terfecti: tantumq₃ dominus paſſus fuerit erga ſuos famulos fa
cinus perpetrari: vt viros cūctis mirabiles in manus traderet
impiorum. Meſti ad ſanctum theodorum ſingularem in con
uerſatione actuali perreximus virum. Hic nanq₃ morabat̄ in
cellis: qui locus inter nitriā ac ſcythiā₃ ſitus ⁊ a monaſterijs q
dem nitrie quinq₃ milib⁹ diſtans octoginta milium ſolitudine
ab heremo ſcythie in qua cōmorabātur interueniēte diſcernit̄
Cui cū de predictorꝫ virorꝫ nece querimoniam fudiſſemus: ad
mirantes tantā dei penitētiā: ꝙ viros ſcilicet illius meriti tali
ter perimi permiſiſſet: vt qui alios quoq₃ ſue ſanctitatis ponde
re de huiuſmodi liberare temptatione debuerint: ne ſeipſos qui
dem preripuerint de manibus impiorū₃: aut cur deus admitti
in ſeruos ſuos tantum facinus conſenſiſſet.

¶ Reſponſio abbatis theodori ad propoſitam
queſtionem. Capitulum.ij.

b Eatus theodorus reſpondit: hec queſtio illorum ſolet aios permouere: qui parū fidei vel ſcientie poſſidentes merita ſctōꝝ vel premia que nō in preſenti reddunt: ſꝫ repoſita ſunt in futurū: arbitrant in hui⁹ tēporalis vite breuitate reſtitui. Ceterū nos qui nō ſumus in hac vita tm̄ ſperantes in chriſto ne ſm apoſtolū miſerabiliores ſimus: oībus hoibus qꝛ ſcꝫ in hoc mūdo nihil ꝓmiſſionū recipiētes: etiā in futuro eas ꝑ hac incredulitate perdam⁹ opinionib⁹ eoꝝ nō debemus errare: ne ignorata vere diffinitiōis ſentētia titubātes. ac trepidi tēptationib⁹ moueamur: cū eiſdeꝫ nos quoqꝫ traditos viderem⁹: vel iniuſticiā ſcꝫ vel incuriā hūanaꝝ rerū deo/qđ dictu quoqꝫ nefas eſt/aſcribētes: qꝛ ſanctos viros recteqꝫ viuentes in tēptatione nō ꝓtegat: nec bonis ea q̄ bona ſunt: nec mala malis retribuat in pn̄ti: ⁊ cū illis dānari mereamur. Quos Sophonias ꝓpheta caſtigat. Qui dicunt inqt in cordib⁹ ſuis nō faciet dn̄s bene: ſꝫ neqꝫ faciet male vel certe cū illis inueniamur: q hmōi querimoniis deū blaſphemare dicunt. Ois q facit malū bonus eſt in cōſpectu dn̄i ⁊ tales ei placēt. aut certe Ubi eſt deus iuſticie. Illā quoqꝫ blaſphemiā que in ſubſequentib⁹ deſcribit ſimiliter adiūgentes. van⁹ eſt q ſeruit deo aut qđ emolumētū qꝛ cuſtodiuim⁹ ꝓcepta eius: ⁊ qꝛ ambulauim⁹ triſtes corā dn̄o: ergo nūc beatos dicim⁹ arrogātes: ſiquidē dita ti ſunt faciētes impietatē: ⁊ tēptauerūt deum ⁊ ſalui facti ſunt. Quamobrē vt hāc ignoratione que prauiſſimi huius erroris radix ⁊ cauſa eſt poſſimus euadere primū noſſe debem⁹ quid vere ſit bonum: quid malū: ⁊ ita demū ſuper his nō falſaꝫ vulgi: ſed veram ſcripturaꝝ diffinitionem tenentes: minime infidelium hominum decipiemur errore.

1. Cor. 15.

Soph. 1.

Mala. 3.

¶ De tribus q̄ in hoc mūdo ſunt: ideſt bonis et malis ⁊ mediis. Capitulum. iii.

t Ria ſunt enim que in hoc mundo ſunt: ideſt bonū: malum/medium. Debemus itaqꝫ noſſe qd proprie bonū: quid malū: quid ve ſit mediū: vt noſtra fides vera ſciētia communita: in cunctis temptationibus inconcuſſa pduret. Nihil igitur in rebus duntaxat humanis principale bonum eē credendum eſt: niſi virtus animi ſola: que fide ſincera nos ad diuina perducens: illi immutabili bono facit iugiter inhertre. Et econtrario nihil malum eſſe dicendum eſt: niſi peccatum ſolū, quod a bono deo nos ſeparās: malo facit diabolo copulari

Media ſunt que in vtranqȝ partem pro affectu ⁊ arbitrio vtē
tis deriuari poſſunt/vt puta diuitie/poteſtas/honor/robur cor
poris/ſanitas pulchritudo/vita ipſa vel mors/paupertas infir
mitas carnis/iniurie/⁊ cetera his ſimilia:que ꝑ qualitate ⁊ af
fectu vtētis/vel ad bonā poſſunt partē proficere vel ad malaȝ.
j.Thi.6. Nam ⁊ diuitie proficiūt frequenter ad bonuȝ ſm Apoſtolum:
qui diuitibus huius mūdi precipit vt facile tribuāt cōmunicēt
indulgētibus:theſaurizēt ſibi fundamētum bonū in futurū: vt
Luce.16. per has apprehēdant veram vitā. Et ſm euangeliū bone ſunt
illis qui faciūt ſibi amicos de iniquo māmona. Que rurſum re
torquerentur ad malū:cum ad recondenduȝ tantūmodo vel ad
luxuriā ꝯgeruntur:⁊ nō ad vſus indigentiū diſpēſantur. Poteſtas
quoqȝ ⁊ honor : corporiſqȝ robur ac ſanitas : qꝫ ſint media ⁊
vtrobiqȝ ꝯuenientia etiā ex hoc facile cōprobatur:ꝙ multi ſan
ctorū in veteri teſtamēto potiti his omnibus: ⁊ in ſummis di/
uitijs ⁊ culmine dignitatū ac fortitudine corporis ꝯſtituti: deo
quoqȝ acceptiſſimi fuiſſe noſcūtur. Et e diuerſo q his male abuſi
ſunt:⁊ ea ad miniſteriuȝ ſue nequitie detorſerunt:nō immerito
vel puniti ſunt vel extincti quod frequēter regnorum liber indi/
cat factum. De ipſa etiam morte ac vita quia medie ſint : vel
ſancti iohānis vel iude natiuitas proteſtatur. Unius nanqȝ in
tantū ſibimet vita ꝓfuit vt alijs quoqȝ gaudiū ortus eius ꝯtu/
Luce.1. liſſe:ſm illud. Et multi ſuper eius natiuitate gaudebunt. De al
matth.26. terius vero dicitur vita. Bonū erat ei:ſi natus non fuiſſet ho/
Ps.116. mo ille. De morte etiā Johānis omniūqȝ ſctoꝝ dicitur. Precio
ſa eſt in cōſpectu domini mors ſanctorum eius. De iude autem
Ps.33. ac ſimiliū. Mors peccatorum peſſima. Infirmitas etiam car/
nis interdū qꝫ ſit cōmoda:lazari illius pauperis vlceroſi beati
tudo demōſtrat. Cuius cum nulla alia virtutū merita ſcriptu/
ra cōmemoret : ꝓ hoc ſolo ꝙ egeſtatē ⁊ infirmitatē copis pa/
Luce.16. tiētiſſime tolerauit:ſinus abrae poſſidere beatiſſima ſorte ꝓme
ruit. Egeſtas quoqȝ ac perſecutiōes ⁊ iniurie q̄ mala eſſe totiꝰ
vulgi opinione cenſentur:qꝫ ſint vtiles ac neceſſarie etiā ex hoc
liquido comprobatur:ꝙ ſancti viri non ſolū eas nunqꝫ vitare
voluerūt:verūetiā in virtute ſumma/vel appetētes/ vel fortiter
tolerantes amici dei effecti/eterne vite ſunt ſtipendia conſecuti:
2.Cor.12. beato apoſtolo concinente. Propter quod placeo mihi in infir
mitatibus:in contumelijs : in neceſſitatibus / inperſecutionibꝰ
anguſtijs pro chriſto. Cum enim infirmor tunc potens ſumqȝ

virtus iñ infirmitate perficitur. Et idcirco illi qui ſummis hui⁹ ſeculi diuitijs ꝛ honoribus ac poteſtatibus extolluntur: non ex his principale bonum obtinuiſſe credendi ſunt: quod in ſolis eſt virtutibus diffinitur: ſed medium quidam qa ſicut iuſtis recte ac neceſſarie vtentibus vtilia hec eſſe reperiuntur ꝛ cõmoda: occaſionem nanqꝫ operis boni fructuſqꝫ in illius vite eternitate parturiunt ita illis qui male operibus abutuntur inutiles ſunt atqꝫ incõmode: ꝛ occaſionem pctī mortiſqꝫ concinnant.

¶ Qđ malũ nulli inuito ab alio poſſit inferri. Cap. iiij.

h

Has itaqꝫ diuiſiones fixas atqꝫ immobiles retinentes: ſciẽteſqꝫ nihil eſſe bonum niſi virtutem ſolam/ que ex timore dei ac dilectione deſcendit: nec malum quicqꝫ eſſe niſi peccatum ſolũ ꝛ ſeparationẽ a deo: diligenter nunc diſcutiamus verũ deus vnqꝫ ſanctis ſuis: aut p ſe: aut p aliũ quẽpiã inferri pmiſerit malũ: qđ ſine dubio nuſqꝫ omnino repies. Nec enĩ potuit aliqñ cuiqꝫ nolẽti ac reſiſtẽti malũ pcti alter inferre niſi ſoli illi q illud in ſeſe cordis ignauia ꝛ corrupta voluntate ſuſcepit. Deniqꝫ cũ btõ iob diabolus adhibitis vniuerſis nequitie ſue machinis malũ hoc peccati voluiſſet inferre: ac nõ ſolum cunctis eũ facultatibus ſpoliaſſet: verũetiã poſt illum de morte ſeptem filiorũ tam atrocẽ tanqꝫ inſperatũ orbitatis dolorẽ: vulnere eũ peſſimo a capitĩ vertice vſqꝫ ad plãtã pedũ: ꝛ intollerandis cruciatibus oneraſſet: nequaqꝫ ei peccati maculã quiuit infligere: quia in cunctis immobilis perſeuerãs: nullum blaſphemie accommodauit aſſenſum.

¶ Obiectio quemadmodum ipſe deus dicatur creare mala. Capitulum. v.

g

Ermanus. Frequenter legim⁹ in ſcripturis ſanctis deũ creaſſe mala: vel hominibus intuliſſe: vt eſt illud. Quĩ abſqꝫ me nõ eſt deus. Ego dñs ꝛ nõ eſt alter: formãs lucem ꝛ creans tenebras: faciens pacem ꝛ creans mala. Et iterum. Si eſt malicia in ciuitate quam dominus non fecit. Eſay. 45.

¶ Reſpõſio ſup interrogatione pꝑoſita. Cap. vj.

t

Heodor⁹. Nõnũqꝫ ſolet ſcriptura diuina abuſiue mala p afflictionibus ponere: nõ quia per naturã pꝑrie mala ſint: ſed ſm hoc qꝫ ab his ſentiant mala quib⁹ vtiliter inferuntur. Dominib⁹ etenĩ diſputãs diuina cenſura neceſſe eſt vt humanis verbis ꝛ afflictionib⁹ eloquatur. Etenĩ ſectio vel vſtio ſalutaris q̃ illis q vlcerũ cogitatiõe putrefacti ſũt:

inferf a medico: mala tolerátib⁹ credif nec iniquo carcer:nec
Hebr.x.i2. equo calcar:nec emédatio ſuauis eſt delinquéti. Oés etiá diſci/
pline his qui erudiunt amare ſentiunt ad pñs:ſicut apls di
cit. Ois aût diſciplina in preſenti nõ videt eẽ gaudij ſed mero
ris: poſtea aût fructũ pacatiſſimum his q per ſe exercitati ſunt
Ibidem. reddet iuſticie. Et. Qué diligit dñs corripit:flagellat aût omné
filiũ qué recipit. Quis enim eſt filius qué nõ corripit pater. Ita
Hiere.26. q mala nõnunq poni p afflictionibus ſolét:ſm illud. Et pe/
nituit deũ ſuper maliciá quá locutus eſt vt faceret eis ⁊ nõ fecit
Ps.85. Et iterũ. Quia tu dñe miſericors ⁊ miſerator:patiés ⁊ multũ
miſericors ⁊ penités in malicijs: ideſt ſup tribulationib⁹ ⁊ erũ/
nis q̃ nobis p pctõꝝ nrõꝝ merit͂ inferre cópelleris. Quas ſciés
vtiles eẽ nõnullis:ita alius ꝓpheta vtiq nõ inuidés ſaluti eoꝝ
ſ; ꝯſulens imprecaf. Adde illis mala dñe: adde mala glorioſis
Eſay.45. terre: Et ipſe dñs. Ecce inqt inducá ſup eos mala/ideſt dolores
Hiere.11. ac vaſtitates:qbus in preſenti ſalubriter caſtigati: ad me quę;
in reb⁹ ꝓſperis ꝯtépſerũt/reuerti tãdé ac feſtinare cogaf. Ideo
q hec pricipalia eſſe mala nõ poſſum⁹ definire/ multis eñ ad
bonũ ꝓficiũt ⁊ cauſas eternoꝝ pariunt gaudioꝝ. Et idcirco vt
ad queſtioné ꝓpoſitá recurram⁹:vniuerſa q̃ putanf mala no/
bis ab inimicis vel a qbuſcũq alijs irrogari: nõ ſunt credéda
mala eſſe ſed media. Nõ eñ talia inuenient qualia putat eſſe
ille q intulit aio furibũdo:ſed q̃lia ſenſerit ille q ſuſtinet. Ideoq
cum illata fuerit mors viro ſctõ:non eſt malũ illatũ eſſe creden/
dum eſt:ſed medium quiddã. Quod cum peccatori malum ſit:
iuſto requies ⁊ abſolutio ſit malorum. Mors eñ viro iuſto re
quies:cuius vitio abſcondita eſt. Et ideo nec vir iuſtus ex hac
aliquod perpatitur detrimétũ qui nihil pertulit noui: ſed id qd
ei acceſſurũ fuerat neceſſitate nature: inimici nequitia non ſine
premio vite perénis excepit: ac debitũ mortis humane qd inex
cuſabili lege redédum eſt/cũ fructu vberrimo paſſionis ac ma
gne remunerationis mercede perſoluit.

¶ Interrogatio an reus ſit qui iuſto intulit mortem cum iuſtus habeat de morte mercedem. Cap.vij.

Ermanus. Ego ſi interéptus iuſtus non ſolum nihil
G mali perpeſſus eſt: ſed etiam mercedem paſſionis aſſe
quitur: quomodo in reatum vocabitur qui nõ nocuit
mortem inferendo ſed profuit.

¶ Reſpõſio ad precedété interrogationem. Cap.viij.

Theodorus. Nos de ꝓprietate boni maliq; vel eius qđ diximus eſſe medium diſputam⁹ non de affectu eoꝝ q iſta cõmittũt. Nec em̄ quis impius vel iniquus idcir/co impunit⁹ erit: q: malicia ſua iuſto nocere nõ potuit. Tolerā tia em̄ ⁊ virtus iuſti: nõ illi qui morté vel ſuppliciũ intulit: ſed illi proficit ad mercedé qui illata ſibi patienter excepit. Ideoq; et hic merito punieᷓ ꝑ crudelitatis ſue vitio qua malũ voluit inferre: ⁊ ille nihilominus nihil mali perpeſſus eſt: quia virtute animi ſui patienter temptationes doloreſq; ſuſtentans: ea que malo propoſito illata ſunt ad ꝑfectum melioris ſtatus: ⁊ eter/ne vite fecit beatitudinem peruenire vel pertinere.

¶ Exemplũ beati iob a diabolo temptati: ⁊ domini a iu da ⁊ traditi: ⁊ ꝙ iuſto tam proſpera q̄ȝ aduerſa profi/ciant ad ſalutem. Capitulum .ix.

Neq; em̄ patiētia iob mercedé diabolo q: eũ illuſtrioré ſuis temptationib⁹ reddidit: ſ; illi ipi q eas viriliter ꝑ tulit acquiſiuit: nec iudas eterni ſupplicij imunitate do/nabiᷓ: q: ꝑditio ei⁹ ad ſaluté gñis ꝓfecit hũani. Nõ em̄ ꝓué/tus ꝯſiderādus eſt operis ſed operātis affect⁹. Quapꝓpter hec debet in nobis diffinitio immobiliter cuſtodiri: ꝙ nulli malum ab alio poſſit inferri: niſi qui illud ignauia ſui cordis ac puſil lanimitate ꝯtraxit: hanc eandé ſententiam beato apoſtolo vno verſiculo ꝯfirmāte. Scimus aũt q̄m diligētibus deũ omnia co operanᷓ ad bonũ. Dicens enim omnia cooperanᷓ ad bonum: vniuerſa nõ ſolũ que ꝓſpera: verũetiā que putanᷓ aduerſa pa/riter cõprehendi. Per que in alio loco idem apl̄s ſe tranſiſſe deſcribit: cũ dicit. Per arma iuſticie que a dextris ſunt ⁊ a ſini/ſtris: idest per gloriam ⁊ ignobilitatem: per infamiā ⁊ bonam famam: vt ſeductores ⁊ veraces/vt triſtes/ſemper aũt gauden tes vt egentes: multos autem locupletātes ⁊c;. Omnia ergo q̄ ꝓſpera reputanᷓ: ⁊ dextre dicunᷓ partis: que ſcũs apl̄s glo/rie ⁊ bone fame vocabulo deſignauit: illa etiā q̄ exiſtimanᷓ ad uerſa q̄ ꝑ ignobilitaté ⁊ infamiā euidēter expreſſit: quāq; a ſi/niſtris eé deſcribit: efficiunᷓ viro ꝑfecto arma iuſticie ſi illata ſi bi magnanimiter ſuſtentauerit: ꝙ v; ꝑ hec dimicans ⁊ in iſtis ipſis quib⁹ impugnari putaᷓ aduerſis tāq̄ȝ armis vtēdo eiſq; velut arcu ⁊ gladio ſcutoq; validiſſimo ꝯ illos q hec ingerũt cõmunitus: ꝑfectũ ſue patientie ac virtutis acquirat: glorioſiſſi mũ ꝯſtātie triũphũ ex ipſis q̄ letaᷓr inferunᷓ capiēs hoſtiũ te/ Ro. 8. 2. Cor. 6.

lis/nec ꝓſperis dūtaxat elatus/nec deiectus aduerſis/ſed itine/
re plano ac via regia ſemp incedēs:ab illo tranquillitatis ſta/
tu nequaꝗ̄ leticia ſupueniēte quaſi in dexterā mot⁹/nec ingruē
tibus aduerſis triſticiaq̄ꝫ dn̄ante velut ad leuā rurſus impul/
Ps̄.118. ſus. Pax enim multa diligentib⁹ nomē tuū/⁊ nō eſt illis ſcan/
daluꝫ.De illis vero q per ſingulus incurrētes caſus ꝓ coꝝ qua
Eccle.37. litate ac veritate mutanꝶ/ita dr̄.Stultus aūt ſicut luna muta/
Roma.8. tur.Ut em̄ de perfectis ac ſapientib⁹ dicitꝶ.Diligentib⁹ deū om
nia cooperantur ad bonū/ita de infirmis ꝓnunciaꝶ ac ſtultis.
Omnia aduerſa viro inſipiēti: nec em̄ ꝓſperis reb⁹ ꝓficit/nec
emēdaꝶ aduerſis.Eiuſdē nāqꝫ virtutis eſt triſticia fortiter tole
rare cui⁹ ēt ſcd̄a moderari:⁊ eū q in vno coꝝ ſuperaꝶ/neutruꝫ
ſufferre ceteriſſimū eſt.Facilius tn̄ qs elidi pōt ꝓſperis ꝗ̄ aduer
ſis.Hec em̄ interdū ēt inuitos retinēt atqꝫ humiliant/⁊ cōpun
ctione ſaluberrima vel min⁹ peccare faciūt vel emendāt/illa ve
ro molib⁹ mentē ac ꝑnicioſis extollētia blādimētis/ ſecuros fe/
licitatis ſue prouētu/ruina maiore proſternunt.

¶ De virtute viri perfecti/qui ambidexter figu
raliter nuncupatur. Capitulum.x.

Sti ſunt ergo qui ſingulariter in ſcripturis ſanctis am
I photero dexios : ideſt ambidextri nuncupanꝶ/ vt ille
Judi.3. aoth in libro iudicū fuiſſe deſcribiꝶ/ qui vtraqꝫ manu
vtebaꝶ ꝓ dextera.Quā virtutē ita poterimus nos quoqꝫ intel/
lectualiter poſſidere/ſi ea q̄ proſpera ſunt dexteraqꝫ cēſenꝶ:⁊ ea
q̄ aduerſa ſunt ac ſiniſtra dicunꝶ / bono rectoqꝫ vſu ad parteꝫ
fecerim⁹ dexterā pertinere/vt quecūqꝫ fuerint illata/ fiāt nobis
ſm ap̄lm arma iuſticie.Duabus nanqꝫ partib⁹ ⁊ /vt ita dixe
rim manibus/ interiorē hominē nr̄m ſubſiſtere ꝓuidemus/ nec
quiſꝗ̄ ſctōꝝ carere hac ſiniſtra quā dicim⁹ pōt/ſed in hoc vir/
tus ꝑfecta diſcerniꝶ/ſi vtrāqꝫ i dexterā bene vtēdo ꝯuertat. Et
vt manifeſtis hoc qd̄ dicim⁹ poſſit intelligi/hēt vir ſanct⁹ dex/
terā/ſucceſſus videlicet ſpiritales / in qua tūc ꝯſiſtit/qn̄ feruens
ſpū deſiderijs ⁊ ꝯcupiſcentijs oib⁹ dn̄aꝶ / qn̄ ab om̄i diabolica
impugnatiōe ſecurus abſqꝫ vllo labore ac difficultate vitia car
nis vel reſpuit vel abſcidit/cum ſublimat⁹ a terra vniuerſo pre
ſentia atqꝫ terrena.velut inanē fumū vmbrāqꝫ vacuam cōtē/
plaꝶ ⁊ mox tranſitura contēnit / cū futura per exceſſum mētis
nō ſolū ardētiſſime ꝯſpicit:verūetiā clarius intuetur : cū effica/
cius ſpiritalib⁹ paſciꝶ theorijs:cuꝫ lucidius ſibi reſerari conſpi/

cit celeſtia ſacramenta: cū orationes purius atq alacrius emit
tit ad dominū: cū ita ſpūs ardore ſuccēſus: ad ea que inuiſibi/
lia ſunt ⁊ eterna tota aīe alacritate trāſmigrat: vt nequaq̄ ſe
iam credat in carne ꝯſiſtere. Habet ſimiliter ⁊ ſiniſtrā cū tem/
ptationū turbinibus implicaꝫ / cū ad deſideria carnis incētiuo
rū eſtib⁹ inflāmaꝫ / cū ad iracūdie feruorē ꝑturbationū igne ſuc
cēdiꝫ: cū ſupbie ſeu cenodoxie elatione pulſaꝫ: cū triſticia mor/
tē operāte deprimiꝫ: cū machinis acidie ⁊ impugnatiōe ꝯcuti
tur / cūq omni ſpiritali feruore ſubtracto / quodā tepore atq ir
rationabili merore torpeſcit / vt nō ſolū cogitationib⁹ rectis ac
feruentib⁹ deſeraꝫ: ſed etiā pſalmos / orō. lectio / remotio celle ſi
mul horreāt: ⁊ intolerabili quodā retroq faſtidio vniuerſa ſor
deāt inſtrumēta virtutū: quib⁹ cū pulſaꝫ monachus / ſiniſtris
partib⁹ ſe cognoſcat vrgeri. Quiſqs igiꝫ in illis q̄ dextre partis
eſſe prediximus / minime fuerit ſubintrāte gloria vanitatis elat⁹:
et in iſtis q̄ ſiniſtre partis ſunt viriliter dimicās nulla deſperatiōe
ꝯciderit / ac potius de ꝯtrijs arma quedā patiētie ad exercitium
virtutis aſſumpſerit vtraq manu vteꝫ pro dextera: ⁊ in vtroq
actu triūphator effect⁹ tā de ſiniſtro ſtatu q̄ dextero palmā vi
ctorie ꝯſequeꝫ. Qualē beatū Job legim⁹ meruiſſe: qui vtiq per
dexterā coronabaꝫ quādo ſeptē filiorum pater opulētus ac diues
incedēs / quotidiana pro eorū purificatione ſacrificia dño offe/ Job.i.
rebat: nō tam ſibi eos q̄ deo ſuſceptos ac familiares cupiēs ex
hibere: qn̄ ianua eius omī aduenīeti patebat: qn̄ erat pes clau/
dorum: ⁊ oculus cecorum: qn̄ de vellerib⁹ ouiū eius hūeri calefiebāt
infirmorum: qn̄ erat orphanorum pater ⁊ vir viduarum: qn̄ nec in cor/
de quidem ſuo ſup inimici ſui ruina gauiſus eſt. Idēq rurſus
p ſiniſtrā partē ſublimiore virtute de aduerſitatibus triūpha/
bat: cū ſeptē filijs vno orbatus momēto: nō vt pater acerbo lu/ Ibidem.
ctu ꝯficiebaꝫ: ſed vt verus dei famulus ſuper creatoris ſui volū
tate gaudebat: cū ex locuplete pauperrimus: nudus ex diuite:
ex valido tepidus: ex indito ⁊ glorioſo ignobilis atq deſpect⁹
incorruptā animi fortitudinē retētabat. Cū deniq omī ſubſtā
tia atq opibus deſtitutus: ſterglinū erat factus hitator: ⁊ velut
quidā corporis ſui ſeueriſſim⁹ carnifex: teſta radebat ſaniē ꝓfluē
tē: atq ei omī parte mēbrorum glebas vermiū merſis in ꝓfunda
vulnerū digitis detrahebat. In quib⁹ cūctis in nullam deſperā/
do prolapſus eſt blaſphemiam: nec aduerſus creatorem ſuum
in aliquo murmurauit: quinimmo nequaq̄ tāta tēptationum

mole atq3 acerbitate contritus:ipſum quoq3 qđ ex omni priſtina facultate ſuo corpori ſuperfuerat indumentū quodq3 ſolū q: ipſo veſtiebat:a diaboli potuerat vaſtatione ſaluari:rſcindēs atq3 abijciēs adiecit ſup illā quā duriſſimus predo intulerat ſpontaneā nuditatē. Comā quoq3 capitis:que ſola de prioris glorie reliquijs intacta remāſerat:vexatori ſuo piecit abſciſa3: ⁊ amputās etiā id quod ſeuiēs reliquerat inimicus: illa celeſti aduerſus eum voce tripudiat ⁊ inſultat. Si bona ſuſcepimus de manu dñi:mala nō ſuſtinebim⁹. Nudus egreſſus ſu3 de vtero matris mee.nudus reuertar illuc. Dñs dedit dñs abſtulit:quomō domino placuit ſic factū eſt: ſit nomē dñi benedictū. Ambidextrum merito dixerim ⁊ ioſeph: qui in proſperis gratior patri/religioſior fratribus/ acceptior deo/in aduerſis cauſis domino fidelis/carceris mitiſſimus vinctis: iniuriā immemor/beneficus inimicis/inuidis:⁊ quātum in ipſis fuit interfectorib⁹ nō ſolū pius ſed etiā munificus inuenit. Hi ergo eorūq3 ſimiles recte:amphoterodexioi.i.ambidextri nūcupantur. vtraq3 eīn manu vtunt pro dextra:⁊ inter hec que apſus dinumerat trāſeuntes pariter dicunt. Per arma iuſticie q̄ a dextris ſunt ⁊ a ſiniſtris: p gloriā ⁊ ignobilitatē per infamiā ⁊ bona3 famā ⁊c. De qua dextra vel ſiniſtra ita ſalomō ex perſona ſpō ſe loqnitur in cantico canticor. Leua eius ſub capite meo:⁊ dextera eius amplexabit me. Quas licet vtraſq3 vtiles eſſe ſignificet:tñ illam ſub capite ſuo ponit:q: ſubiacere dʒ aduerſe partes principalitati cordis. Ad hoc ſiquidē tm̄ vtiles ſunt:vt pro tpe nos exerceāt ⁊ erudiāt ad ſalutē : ac imperfectos ad patiētiā reddāt:dexterā vero ad ↄfouēdā ſe ac ppetuo ↄſeruādā ſalutari amplexu ſpōſi ſibimet coherere:atq3 inſolubilr ei optat innecti. Erim⁹ igit ambidextri:quādo nos quoq3 rer preſentiū copia vel iopia nō mutarit:⁊ nec illa nos ad voluptates noxie remiſſionis impulerit:nec iſta ad deſperationē extraxerit ⁊ querelam:ſed ſimiliter deo grates in vtroq3 referentes parē fructum de ſecūdis aduerſiſq3 capiam⁹:qualeʒ ſe ille verus ambidexter doctor gētiū fuiſſe cōſecutū teſtat dicēs. Ego eīn didici in quibus ſum ſufficiēs eſſe:ſcio: humiliari:ſcio ⁊ abūdare: vbiq3 ⁊ in oībus inſtitut⁹ ſum : ⁊ ſaturari ⁊ eſurire:⁊ abūdare ⁊ penuriā pati:omnia poſſunt in eo qui in me conforttat.

Job.1.

αμφο τερο δεξιοι

2.Cor. 6.

Cañ.2.

philipē.4.

¶ De duplici genere temptationum que triplici modo inferuntur. Capitulum.xj.

Ergo licet diximus bipartitaȝ eſſe temptationē: idest
e in rebus vel ꝓſperis vel aduerſis. Sciendū eſt tñ oēs
hoīes triplici rōne tēptari. Plerūq; ob probationē: nō
nunq̄ȝ ob emēdationē: interdū ob merita delictoꝝ. Et ob pro/
bationē quidē: vt btūm abraā vt iob/multoſq; ſanctoꝝ tribula
tiones innūeras legimus pertuliſſe: vel illud qđ in deuterono/
mio dicitur ad populū p moyſen. Et recordatus cuncti itineris Deut. 8.
illius per quod adduxit te dñs deus tuus quadrginta annis p
deſertū: vt affligeret te atq; temptaret: ⁊ nota fierent que in tuo
animo verſabanť/vtrum cuſtodires mandata illius an nō. Et
illud qđ in Pō. dicitur. Probaui te apud aquā ꝯtradictionis. Ps. 80.
Ad Job quoq;. An putas me tibi aliter locutū: q̄ȝ vt appare/
res iuſtꝰ. Ob emēdationē vero eū iuſtus ſuos ꝑ paruis quibuſ
dam leuibuſq; peccatis/ſeu pro elatiōe ſue puritatis humiliās
diuerſis temptationibus tradit/ vt omnē ſordem cogitationuȝ
et verbis prophete dicā. Scoriā quā in occultis eoruȝ peruidet Deut. i.
eſſe cōcretā excoquēs in preſenti: velut aurum purū futuro trāſ/
mittat examini: nihil in eis reſidere pmittens qđ ſcrutās: poſt
hec iudicij ignis penali cruciatu expurgaturus inueniat: ſm il/ Ps. 3 5.
lud. Multe tribulatiōes iuſtoꝝ. Et fili noli negligere diſciplinā Hebre. 12.
dñi/ neq; fatigeris dū ab eo icreparis. Quē eñ diligit dñs cor/
ripit: flagellat aūt oēm filiū quē recipit. Quis eñ eſt filius queȝ Jbidem.
non corripit pater. Quod ſi extra diſciplinā eſtis: cuiꝰ pticipes
facti ſunt oēs: ergo adulterini ⁊ non filij eſtis. Et in Apo. Ego Apoc. 3.
quos amo arguo ⁊ caſtigo. Ad quos ēt ſub figura hierłȝ ex p
ſona dei p hieremiā ſermo dirigiť. Faciā eñ ꝯſummationē in Hiere. 30.
omnibꝰ gētibꝰ in qbꝰ diſperſi te: te aūt nō faciā in conſumma/
tionē/ſed caſtigabo te in iudicio: vt nō tibi videaris innoxius.
Pro qua ſalutari emendatione orat dauid dicens. Proba me Ps. 25.
domine ⁊ tēpta me: vre renes meos ⁊ cor meū. Eſayas quoq;
vtilitatem huius temptationis intelligens. Corripe inquit nos Hiere. 10.
dñe: verutū in iudicio ⁊ nō in furore tuo. Et iteꝝ. Cōfitebor ti/ Eſay. 12.
bi dñe qm̄ iratꝰ es mihi: ꝯuerſus eſt furor tuꝰ ⁊ cōſolatꝰ es me.
Pro merito aūt pctōꝝ plaga tēptationis inferť: vt ibi plagas
pplo iſrael immiſſuꝝ ſe dñs cōminať/dicēs. Dētes beſtiaꝝ im Deute. 32.
mittā in eos cū furore trahētiū ſup terrā: ⁊ fruſtra pcuſſi filios
vros diſciplinā nō recepiſtis. Jn pſalmis quoq;. Multa flagel Ps. 31.
la pctōꝝ. Et in euāgelio. Ecce ſanꝰ fctūs es: iaȝ noli peccare ne Johā. 5.
deteriꝰ tibi aliqd ꝯtingat. Jnuenimꝰ ſane ⁊ q̄tā rōnē: q̄ ob ma

nifeſtanda ſolummodo gloꝛiam ⁊ opa dei inferri quibuſdam aliquas paſſiones: ſcripturaꝝ auctoꝛitate cognoſcim⁹: ſꝫ illud
Jobā. 9. euāgeliſte. Neqꝫ hic peccauit neqꝫ parētes ei⁹: ſꝫ vt manifeſtēt
Eiuſdē. ii. opa dei in ipſo. Et iteꝝ. Infirmitas hec nō eſt ad moꝛtē ſꝫ pꝛo gl'ia dei: vt glificet filius dei p ipſam. Sūt aūt ⁊ alia vltionuꝫ gn'a: qb⁹ nōnulli q malicie ſupgreſſi ſunt cumuluꝫ pcuciunt ad pn'as vt dathā abirō ſiue choꝛe legim⁹ fuiſſe dn'atos: ⁊ vel ma/
Roma. i. xime illos de qb⁹ apl'us dicit. Pꝛopter quod tradidit illos de⁹ in paſſiones igominie: ⁊ in repꝛobuꝫ ſenſum qđ ēt ceteris penis
Ps. 72. graui⁹ iudicādū eſt. De ipſis nāqꝫ pſalmiſta. In laboꝛib⁹ ingt hoīum nō ſunt: ⁊ cū hoīb⁹ nō flagellabunt. Nō em̄ mirent ſalutari viſitatione dn'i: nec tpalib⁹ plagis ꝯſeq medicinaꝫ: q deſperātes ſemetipſos tradiderūt impudicitie: in operationē oīs erroꝛis: in immūdiciā: quiqꝫ obdurationē coꝛdis: ⁊ vſu ac frequentia delinquēdi purgationē bꝛeuiſſimi huius eui ⁊ vltionē vite pꝛeſentis excedūt. Quibus p pꝛophetā ſermo diuin⁹ expꝛo/
Amos. 4. brat. Subuerti vos ſicut ſubuertit deus ſodomā ⁊ gomoꝛrā: ⁊ facti eſtis ſicut toꝛris rapt⁹ de incēdio: ⁊ nec ſic rediſtis ad me:
Hiere. 15. dicit dn's. Et hieremie. Interfeci ⁊ perdidi pplm meū ⁊ tamē
Eiuſdē. 5. a vitijs ſuis non ſunt reuerſi. Et iteꝝ. Percuſſiſti eos ⁊ nō doluerūt attriuiſti eos ⁊ renuerunt accipere diſciplinā: indurauerūt facies ſuas ſup petrā: noluerūt reuerti. Erga quoꝛum curationē oēm tpis iſtius medicinā videns pphēta incaſſum fuiſſe cōſumptā: deſperans quodāmō iam de eoꝝ ſalute: pꝛoclamat.
Eiuſdē. 6. Defecit ſufflatoꝛium in igne fruſtra conflauit cōflatoꝛ: malicie em̄ vr'e nō ſunt cōſumpte: argētū repꝛobū vocat eos: q2 dn's ꝓiecit illos. Hāc ſalutarē ignis purgationē circa eos q pꝛeduratí ſunt ſceleꝛib⁹ ſuis inaniter ſe dn's adhibuiſſe ſub pſona hieruſ
Ezech. 42. ꝯterēs ꝓfunda rubigine pctōꝝ ita cōqueri. Pone ingens ollā eneā ſuper pꝛunas vacuā vt incaleſcat: ⁊ liqſiat es eius. ꝯflet ur in medio eius inquinamētū eius multo laboꝛe ſudatum eſt: ⁊ nō exiuit de ea nimia rubigo eius neqꝫ p ignē immūditia tua execrabilis: q2 mūdare te volui: ⁊ non es mundata a ſoꝛdibus tuis. Quamobꝛem vt peritiſſimus medicus expēſis oībus ſalutaribus curis: nec vllum iam remediū genus quod infirmitati eoꝛum poſſit aptari dominus ſupereſſe conſpiciens: quodammodo iniquitatuꝫ magnitudine ſuperatur: ac diſcedere ab illa
Ezech. 16. clementi ſua caſtigatione cōpellit: itaqꝫ ei denūciat dicēs. Iaꝫ nō iraſcar tibi: ⁊ zelus meus receſſit a te. De aliīs vero quoꝛum

non perdurauit cor frequentia peccatorum: nec illa ſeueriſſima
⁊ vt ita dixerim/ cauſtica ignis indigent medicina: ſed erudi/
tio ſalutaris verbi ſuffi: it ad ſalutē: dicitur: emendabo eos in
auditu tribulationis ſue. Non ignoram⁹ alias quoq; animad
uerſiones ſiue vltionū cauſas ꝙ inferunt his qui grauiſſime de
liquerūt. nō ad expiāda eorum crimina: nec ad abolēda meri/
ta pctōꝝ: ſed ad emēdationē metūq; viuētiū: que euidenter in
hieroboā filium nabath baaſa quoq; filiū achia ⁊ achab atq;
iezabel illata cognoſcim⁹: ita ꝓnūciante diuina cēſura. Ecce: 4. Re. 21.
ego inducā ſuper te malum ⁊ demetā poſteriora tua: ⁊ interfi/
ciā de achab mingentē ad parietē/ ⁊ clauſum ⁊ nouiſſimuz in
iſrael: ⁊ dabo domū tuā ſicut domū hieroboā filij nabath: ⁊ ſi/
cut domū baaſa filij achia: quia egiſti vt me ad iracūdiā ꝓuo
cares: ⁊ peccare feciſti iſrael: carnes etiā comedēt iezabel in a/
gro iezrabel/ ſi mortuus fuerit achab in ciuitate: comedēt eum
canes/ ſi aūt mortuus fuerit in agro/ comedēt eū volucres celi.
Et illud qđ pro ingenti cōminatione denūciat. Non infert ca/ 3. Regū. 13
dauer tuum in ſepulchrū patrū tuoꝝ/ nō quo vel illius tā pro/
phana cōmenta q vitulos aureos ad ꝑpetuā preuaricationem
plebis impiamq; a dño ſeparationē prim⁹ inſtituit/ vel illoruz
tā innūera tanq; nefaria ſacrilegiorum crimina hec excoquere
breuis ac momētanea pena ſufficeret/ ſed vt ceteris quoq; q fu
tura vel negligētes vel penitus nō credētes/ ꝯſideratione tantū
mō preſentiā frangebant: terror iſtaꝝ quas metuebant vltionū
incuteret exēplo: nec apud illā ſummi nominis maieſtatē hūa
naꝝ rerū ⁊ quotidiane diſpēſationis incuriā/ documēto huius
ſeueritatis agnoſcerēt: ac retributorē deū cūctoꝝ actuū per hec
ꝙ grauiſſime formidabāt: manifeſtius peruiderēt. Inuenimus
ſane etiā leuioribus culpis nōnullos eandez mortis ad preſens
excepiſſe ſententiā: qua ſunt ⁊ illi puniti quos prediximꝰ extitiſ/
ſe ſacrilege preuaricationis auctores: vt factū eſt in illo qui ſab
bato ligna collegerat vel inania ⁊ ſaphira qui parum quidem
de ſubſtātia tua infidelitatis errore ſeruauerant: nō ꝙ equalia
fuerint pondera peccatorum: ſed quia reperti noue trāſgreſſio/
nis preſumptores/ debuerunt prebere ceteris quemadmodum
peccati/ ita etiam pene ac terroris exemplum/ vt quiſquis eadē
deinceps affectare temptaſſet/ noſſet ſibi ſm eandem formam
qua illi damnati ſunt: etiam ſi in preſenti ſuppliciuz differatur:
in futuri iudicij examinatione reddendum. Et quia videmur ex

ceſſum quendam dum genera temptationum vel vitionuȝ per currere volumus a ꝓpoſita narratione feciſſe:qua dicebamus virum perfectum in vtraqȝ temptatione manere ſemper immobilem:ad eandem nunc iterum reuertamur.

¶ Quomodo vir iuſtus non cere ſed adamantino ſigna torio debeat eſſe conſimilis. Capitulum.xij.

I Taqȝ mens viri iuſti non dȝ eſſe ſimilis cere vel alterius cuiuſqȝ materie mollioris:q̄ ſemp characteri ſignātiū credēs: pro eius forma atqȝ imagine figuraꝭ:quā qȝ in ſe tandiu retinet:donec alio rurſus ſupimpreſſo ſignaculo reformeꝭ:atqȝ ita fiet vt nunqȝ in ſua qualitate pſiſtēs:ad formā eoꝝ q̄ imprimunꝭ ſemp ꝯuertaꝭ ac trāſeat: quin potius dȝ velut quoddā eſſe adamātinū ſignatoriū vt inuiolabilē mens nr̄a figurā ſui ſemp cuſtodiēs characteris:vniuerſa q̄ incurrerint ſibi ad qualitatem ſui ſtatus ſignet atqȝ transformet:ipſa vero inſigniri nullis incurſibus poſſit.

¶ Interrogatio ſi poſſit mēs in vna atqȝ eadeȝ qualitate iugiter durare. Capitulum.xiij.

G Ermanus. Poteſt ne mens noſtra vnū ſtatū iugiter retinere:⁊ in eadem ſēper qualitate perſiſtere.

¶ Reſponſio ad interrogantis ꝓpoſitionē. Cap.xiiij.

Ephe.4. T Heodorus. Neceſſe eſt vt ſm apſm:aut renouat⁹ quis ſpiritu mētis ſue p ſingulos dies ꝓficiat ad ea: ſe q̄ in ante ſunt ſemp extēdēs:aut ſi neglexerit:ꝯſequēs eſt vt retro redeat atqȝ in deteri⁹ relabaꝭ. Et idcirco nullo mō mēs poterit in vna atqȝ eadem qualitate durare. velut ſi qs ꝯ aqs fluminis violēti nauē ſubigere remoꝝ impulſiōe conetꝭ:neceſſe eſt eū aut virtute brachioꝝ torrētis alueí impetū deſecātē ad ſuperiora cōdeſcendere:aut remiſſis manibus ad precepe prono amne reuocari. Quapropter iſtud erit euidēs noſtri indiciū detrimēti: ſi intelleximus nos nihil amplius acqſiſſe: nec dubitemus retrorſum nos omnimodis reuocatos qua die non ſenſerimus ad ſuperiora progreſſos:qꝛ vt dixi nec in eodē ſtatu mens hominis poteſt iugiter permanere:nec in hac carne cōſiſtēs ita virtutū apicē poſſidebit quiſqȝ ille ſctōꝝum vt immobilis perſeueret. Neceſſe eſt eñ aut aliqd adijci illis ſemp aut minui:nullaqȝ in omni creatura talis poterit eſſe perfectio q̄ mutabilitatis nō ſubiaceat paſſioni/ſm illud quod in libro beati iob legi/

Job.15. tur. Quid eſt hō vt immaculatus ſit: ⁊ iuſtus appareat nat⁹ de

muliere. Ecce inter ſanctos eius nemo immutabilis: ⁊ celi non ſunt mũdi in cõſpectu ei⁹. Solũ nãq; deũ immutabilẽ confite/ Pſ.ioi. mur quem tantummodo ſancti illius prophete ita compellat Mala.4. oratio. Tu autẽ idem ipſe es. Et ipſe de ſe. Ego ſum inqt deus et non mutor: ꝙ ſcilicet ipſe ſit ſolus naturaliter ſemper bonus: ſemper plenus ſemp ꝗ; pfectus: cui nihil nec adijci poſſit aliqñ nec minui. Jdeoq; debem⁹ ad virtutũ ſtudia irremiſſa cura ac ſollicitudine noſmetipſos ſemper extẽdere: ipſiſq; nos iugiter ex ercitijs occupare: ne ceſſante pfectu cõfeſtim diminutio ſubſe/ quatur. Ut em̃ diximus: in vno mens eodẽq; ſtatu manere nõ pre ualet. i. vt nec augmẽta virtutũ capiat: nec detrimẽta ſuſtineat Nõ acquiſiſſe em̃ eius minuiſſe eſt/ q2 deſinens proficiẽdi appe titus non aberit a periculo recedendi.

¶ Qđ detrimẽtũ ſit diſcedẽtis e cella. Cap. xv.

Deoq; iugis celle cõmemoratio retẽtanda eſt. Totiẽs
I em̃ etiã reuerſus qs velut nouus in ea: ⁊ incipiens ha/
bitator titubabit atq; turbabit: quotiẽs ab eadẽ fuerit euagatus. Jllãq; nãq; quã in cella reſidẽs acquiſierat animi intẽtationẽ ſi fuerit relaxata: recuperare rurſus nõ ſine labore poterit ac dolore: ⁊ p hoc reductus retro nõ de amiſſo cogita/ bit pfectu quem ſupadijcere potuit ſi e cella nõ fuiſſet excurſus ſed gaudebit potius ſi illũ ſtatũ de quo recidit ſemetipſum ſen/ ſerit recepiſſe. Nam ſicut amiſſum ac preteritum tẽpus vlterius reuocari nõ poteſt: ita ne illa quidem que perierũt poſſunt emo lumẽta reſtitui. Quãtũlibet em̃ poteſt hec animi intẽtio fuerit operata: inſtãtis diei pfectus ⁊ preſentis temporis queſtus nõ lucri ſemel perditi reparatio.

¶ De mutabilitate etiam ſupernarum celeſtiumq;
virtutum. Capitulum. xvj.

Utabilitati aũt etiã ſupnas ptãtes vt diximus ſubia/
m cere: declarant illi qui de eorũ numero corrupte volun/
tatis vicio corruerunt. Uñ neq; illi immutabilis natu re eſſe putãdi ſunt q in illa q̃ creati ſunt beatitudine pſeuerãt: eo ꝙ in ꝯtrariã ptẽ nõ fuerint ſimiliter depravati. Aliud nãq; eſt immutabilis nature eſſe: aliud virtutis induſtria boniq; cuſto/ dia per immutabilis dei gratiã nõ mutari. Quicquid enim per diligentiã vel acquiritur vel tenetur: põt etiam per negligẽtiam deperire. Jdeoq; dicitur. Ne beatificees hominem ante exitum Ecde.ii. ſuũ: ꝙ videlicet adhuc in collucatione quis ⁊/ vt ita dixerim/

ſchemate cõſtitutus:q̃uis vincere ſoleat:ac frequentes palmas victorie conſequatur:non põt tamen a metu ac ſuſpitione incerti prouentus eſſe ſecurus. Et idcirco deus ſolus immutabilis vł bonus dicitur:qui bonitatem non induſtrie ſtudio ſed naturaliter poſſidens:non põt aliud quid eſſe q̃ bonus. Nulla igitur virtus poteſt immobiliter ab homine poſſideri/ſed vt parta iugiter teneatur neceſſe eſt eam ſemper illa que acquiſita eſt ſedulitate atq̧ induſtria cuſtodiri.

¶ Qd nemo ruina ſubitanea collabař. Cap.xvij.

Apſus vero quiſpiã nequaq̃ ſubitanea ruina corruiſſe credẽdus eſt:ſed aut praue inſtitutionis decept⁹ erroꝛe:aut per lõgã mẽtis incuriã paulatim virtute animi decedẽte/⁊ p hoc ſenſim vitijs increſcentibus caſu miſerabili ↄcidiſſe añ ↄtricuonẽ em̃ precedit iniuria:⁊ ante ruinã mala cogitatio:quẽadmodũ domus nunq̃ ſubitaneo ad ruinã pꝛocũbit impulſu:niſi aut antiquo vitio fundamẽti: aut longa inhabitãtiũ deſidia ſtillicidijs primũ paruiſſimis penetrãtib⁹ corrupta ſenſim fuerint munimẽta tectoꝝ/ qb⁹ p vetuſtã negligentiã in maioꝛem modũ patefactis atq̧ collapſis: riuatim poſt

Eccle.10. hec influet pluuiaꝝ imbꝛiumq̧ tẽpeſtas. In pigritijs enim hũiliabiť cõtignatio:⁊ in ſegnicie manuũ ſtillabit dom⁹. Qd aie ſpiritaliter euenire idẽ ſalomõ alijs verbis ita deſignat. Stillicidia inquiẽs eijciunt hoiem in die hyemali de domo ſua. Eleganter ergo mẽtis incuriã domati cõpauit tectoq̧ neglecto: p quã primo quidẽ velut minutiſſima quedã penetrãt ad aiam ſtillicidia paſſionũ:que ſi velut parua ac leuia negligãtur:corrũpunt tigna virtutum:⁊ poſt hoc influũt imbꝛe largiſſimo vitioꝝ:p quem in die hyemali.i.in tpe tẽptationis: ingruẽte impugnatione diaboli:expelleť mens de hitatione virtutũ in qua ſcʒ aliqñ circũſpectã diligẽtiam retinẽs velut in domo pꝛopꝛie poſſeſſionis requieuerat. His itaq̧ cõpertis infinitã ſpiritalis cibi percipimus voluptatẽ ita vt ex hac collatione maioꝛe animi gaudio repleremur:q̃ ante triſticia ſup nece ſctõꝝ fueram⁹ affecti. Nõ ſolum em̃ de quibus heſitabam⁹ edocti ſumus: verũetiã illa que ꝑ tenuitate ſenſus noſtri minus inquirere noueramus:ſub illius queſtionis interrogatione cognouimus.

¶ Incipit annotatio capitulorum collationis pꝛime abbatis Sereni de animę mobilitate ⁊ ſpiritalibus neqⁱtijs.

Ca.j. De caſtitate abbatis. Sereni.
ij Interrogatio predicti ſenis ſuper ſtatu cogitationum noſtrarum.
iij Reſponſio noſtra ſup anime mobilitate.
iiij Diſputatio ſenis de ſtatu aie ac virtute eius.
v de perfectione aie ad ſimilitudinem euangelici cẽturio/nis aſſumpte.
vj De perſeuerantia erga cogitationũ cuſtodiam.
vij Interrogatio de mobilitate animeꝫ impugnatione ne quitiarum celeſtium.
viij Reſponſio ſup adiutorio dei: liberi arbitrij poteſtate.
ix Interrogatio ſup aie ac demonũ cõiunctione.
x Reſponſio in quẽ modum ſpiritus immundi humanis mentibus copulantur.
xj Obiectio vtrum poſſint ſpiritus immũdi eoꝝ quos ſup pleuerint animabus inſeri vel vniri.
xij Reſponſio quemadmodum energuminis immũdi ſpi/ritus dominentur.
xiij Qđ ſpũs ſpiritui penetrabilis eſſe non poſſit: ſed incor/poreo ſoli deo.
xiiij Obiectio qua demones credi debeãt cogitationes ho/minum peruidere.
xv Reſponſio quid poſſint demones in cogitationibus ho minum quid ve nõ poſſint.
xvj Similitudo qua ſpũs immũdi cogitationes hominuꝫ doceantur agnoſcere.
xvij De eo ꝙ nõ ſinguli quiqꝫ demones/vniuerſas homini/nibus ingerãt paſſiones.
xviij Interrogatio an inter demones impugnationis ordo ac viciſſitudinis diſciplina ſeruetur.
xix Rñſio in quẽ modũ cõcio demonum ſup viciſſitudinis impugnatione ſubſiſtat.
xx De eo ꝙ nõ ſint vniꝰ fortitudis ꝑrie poteſtates: nec tẽ/ptãdi facultas in eoꝝ ſit arbitrio collocata.
xxi De eo ꝙ demones cum hominibus non ſine ſuo labore confligant.
xxij De eo ꝙ non ſit poteſtas nocẽdi in arbitrio demonuꝫ collocata.
xxiij De imminuta demonũ poteſtate.

xxiiij Qua rõne demones ſibi in eorũ corpora quos arreptu ri ſunt:aditum parent.
xxv De eo ꝙ miſerabiliores ſint hi qui vicijs ꝗ qui ipſis demonibus poſſidentur.
xxvj De nece prophete ſeducti ⁊ infirmitate abbatis pauli quam ꝑ ſua emendatione promeruit.
xxvij De temptatione abbatis moyſi.
xxviij De eo ꝙ ſperni non debeant hi qui ſpiritibus tradũtur immundis.
xxix Obiectio cur hi qui ſpiritibus vexanť immũdis: a cõ/ munione dñica ſeparantur.
xxx Reſponſio ſuper ꝓpoſita queſtione.
xxxj Deo ꝙ miſeri ſint hi qui ſubdi temporalibus iſtis tem/ ptationibus non merentur.
xxxij De diuerſitate ſtudiorum voluntatum que in aeris po/ teſtatibus exercentur.
xxxiij Interrogatio vnde differentia nequitiarũ celeſtiũ tan ta proceſſerit.
xxxiiij Dilatio ſuper abſolutione propoſite queſtionis.

¶ Explicit annotatio capitulorũ.

¶ Incipit collatio prima abbatis Sereni de anime mobilitate ⁊ ſpiritalib⁹ neqtijs.

¶ De caſtitate abbatis Sereni. Capitulum.j.

Umme ſanctitatis ⁊ cõtinentie virũ:nominiſq; ſui ſpe culum abbatem. Serenum quẽ ſingulari ſumus ve/ neratione pre ceteris ammirati: ſtudioſorum mentib⁹ inſinuare cupientes:aliter arbitramur deſideriũ noſtrũ nos ex/ plere nõ poſſe:ꝗ ſi collationes ei⁹ noſtris libellis tẽptauerimus inſerere. Cui ſupra oẽs virtutes q̃ nõ ſolũ in ei⁹ actu vł morib⁹. ſ; etiã in ipſo vultu p dei grãm refulgebãt:ita eſt peculiari bñ/ ficio donũ caſtitatiſ infuſu;: vt ẽt ſine ipſis gdẽ naturalib⁹ incẽ tiuis ingetari vel in ſopore ſentiret. Ad quã tñ carnis precipuã puritatẽ queadmodũ gr̃a dĩ amminiculãte puenerit:qm̃ ſupra ↄditiõe nãre videť eſſe hũane:: neceſſariũ reor pmit⁹ explicare.

¶ Interrogatio predicti ſenis ſuper ſtatu cogitatio num noſtrarũ. Capitulum.ij.

Ic igitur ꝑ iterna cordis atq; anime caſtitate noctur nis diurniſq; precibus:ieiunijs quoq; ac vigilijs infa/ tigabiliter inſiſtens; cum vidiſſet orationum ſuarum

obtinuiſſe ſe vota: cunctoſqꝫ eſtus in coꝛde ſuo concupiſcentie
carnalis extinctos: velut ſuauiſſimo guſtu puritatis accenſus:
in maioꝛē ſitim zelo caſtitatis exarſit: ⁊ intētioꝛibus cepit ieiu/
nijs atqꝫ obſeruationibus incubare: vt moꝛtificatio paſſionis
huius q̄ interioꝛi homini ſuo: dono dei fuerat attributa: ad ex/
terioꝛis hoīs etiā puritatē eatenus ꝑueniret: vt ne ipſe quidem
vel illo ſimplici ac naturali motu: qui etiam in paruulis atqꝫ
lactētibus excitatur: vlterius pulſaretur: indeptus ſcilicet mune/
ris experimento quod ſe nouerat non laboꝛum merito ſed dei
gratia conſecutum: ardentius animatus: ad hoc quoqꝫ ſimi
liter obtinendum credens multo facilius hos ſtimulos carnis
radicitus deum poſſe conuellere: quos etiam hūane artis indu
ſtria nonnunq̄ꝫ ſolet quibuſdam poculis vel medicamentis ſeu
ferri ſectione detrahere: quādoqꝫ quidē illam ſpiritus puritatē
que ſublimioꝛ eſt: quāqꝫ impoſſibile eſt humano laboꝛe vel ſtu/
dio cōpꝛehendi: ſuo munere cōtuliſſet. Cūqꝫ petitioni cepte ſup
plicatiōe iugi ac lachꝛymis indefeſſus inſiſteret: adueniens ad
eū angelus in viſione nocturna/ eiuſqꝫ velut aperiēs vterꝰ: quā
dā ignitā carnis ſtrumā de eiꝰ viſcerībꝰ euellēs ac ꝓijciēs ſuiſ/
qꝫ oīa vt fuerāt locis inteſtina reſtituēs: ecce inqt incētiua car/
nis tue abſciſa ſunt: ⁊ obtinuiſſe te noueris hodierna die perpe
tuā coꝛpis puritatē quā fideliter popoſciſti. Hec de gr̄a dei que
memoꝛato viro peculiariter attributa eſt: breuiter dixiſſe ſuffi/
ciat. Ceterū de illis virtutibus quas cuꝫ reliquis ſummis viris
communiter poſſidebat: aliquid cōmemoꝛari ſuperfluuꝫ puto
ne ſpecialis ſuper noīe huiꝰ iſta narratio aliꝗs demere videatur
id quod de ipſo ſingulariter pꝛedicatū fuerit. Hūc igiť ſummo
deſiderio collationis eius atqꝫ inſtitutionis accenſi: diebꝰ qua/
drageſime videre curauimꝰ. Qui cū a nobis de qualitate cogi
tationū nr̄aruꝫ ⁊ interioꝛis hoīs ſtatu/ trāquilliſſima cōpella/
tione queſiſſet vel qd nobis ad eius puritatē tanti tp̄is heremi
habitatio cōtuliſſet: his cū querimonijs adoꝛſi ſumus.

¶ Reſpōſio noſtra ſup anime mobilitate. Cap. iij.

ſ Upputatio tēpoꝛū ac ſolitudinis habitatio: cuius con
templatione conijcis interioꝛis hominis perfectionem
nos conſequi debuiſſe: hoc ſolūmō contulit nobis vt di
ſceremus quid neceſſe nequeamus: non tm̄ fecit eſſe quod eſſe cō
tēdimꝰ: nec tm̄ aut deſiderare puritatis fixā ſtabilitatē aut ro/
bur aliqđ firmitatꝭ nos hac ſcīa nouimꝰ aſſecutos: ſꝫ tm̄mō cō

fuſionis aut pudoris augmēta. Etenim cū om̄ium diſciplinarum meditatio ad hoc quotidianis ſtudiis exerceatur atq; proficiat: vt a trepidis rudimētis ad peritiā certā ſtabilēq; perueniens. incipiat noſſe q̄ primit⁹ vel ambigue nouerat vel penit⁹ ignorabat/ et firmo/vt ita dixerim/gradu diſcipline q̄litate procedēs: perfecte in ea ac ſine vlla iā difficultate verſetur: ecōtrario me in huius puritatis ſtudio laborātē: id ſolūmō profeciſſe reperio vt ſciā qd eē debere cognoui: ex quo nihil mihi aliud ſentioq; laborē tm̄ cordis contrictione conferri. Video nāq; me hac obſeruātia nihil acquirere niſi dolorē inutilē. vt nūq; .ſ. deſit materia lachrymarum: nec tñ eē deſinā qd eſſe nō debeo. Et idcirco qd profuit didiciſſe ſummū eſt/ſi cognitū neq̄at apphēdi. Nā cū directionē cordis ad deſtinatā contēplationē ptēdere ſenſerim⁹: inſenſibiliter mens inde reuoluta: ad priores euagationes impetu vehementiori prolabitur: et ita quotidianis diſtētionib⁹ occupata: innūeris captiuitatib⁹ inceſſanter abducitur: vt ppemodū iā deſperetur a nobis deſiderata correctio: et ſupflua hec obſeruatio videatur. Siquidē momēta ſingula lubricis diſcurſib⁹ aius euagatur: cū ad timorē dei vel ad cōtēplationē reducitur ſpiritalē: et priuſq; firmetur in ea rurſus fugaci⁹ euaneſcit. Cūq; eū velut expgefacti dephēderim⁹ ab intētione propoſita deuiaſſe: atq; ad illā theoriā vñ diſceſſerat reducētes voluerim⁹ eū tenaciſſima cordis intentione velut quibuſdā vinculis obligare/ in ipſo conatu nr̄o ocius q̄ anguilla de receſſib⁹ mētis elabitur: ita vt hac intētione mētis laborē ſolūmō nō profectū nos arbitremur aliquē eſſe cōſecutos Ob quā rē quotidianis hmōi obſeruationib⁹ eſtuantes: nec tñ ex ipſis aliquod nr̄o cordi ſtabilitatis robur acceſſiſſe cernētes ad hāc opinionē trāſducimur: vt nō nr̄o iam ſed nature vitio has aīe peruagationes hūano generi ineſſe credamus.

¶ Diſputatio ſenis de ſtatu aie ac virtute eius. Cap.iiij

ſ Erenus. Periculoſe preſumptionis eſt necdū reb⁹ recte diſcuſſis nec certa rōne collecta de natura cuiuſlibet rei preprope definire ac de fragilitatis ſue cōſideratiōe capere coniecturā: nō de ſtatu et q̄litate ipſius diſcipline: vel de aliorū experiētia proferre ſniam. Nec eñ ſi quis ignar⁹ natādi: ſciēs pondus corporis ſui ferri aq̄rū leuitate ac liquore nō poſſe: expientia ſue voluerit imperitie definire: neminē penitus poſſe liquidis elemētis ſolida carne circūdatā ſuſtineri: idcirco vera ei⁹ opinio iudicāda eſt q̄ ſm experiētiā ſuā viſus eſt protuliſſe: cum hoc non

ſolū eē impoſſibile ſed ēt pfacile ab alijs fieri rōne certiſſima ⁊ oculoꝝ fide nō dubia cōꝓbeſ.nooſ:ideſt mēs ſemꝑ mobilis ⁊ multū mobilis diffiniſ.Uñ ēt in ſapia q̄ dicıſ ſalomōis ſcriptū eſt terrenū hitaculū aggrauat mētē multa cogitātē. Hec igitur ꝑ ↄditōe nature nūq̄ poteſt ociosa ↄſiſtere/ ſ; neceſſe eſt eā niſi ꝓuiſum habuerit vbi ſuos exerceat mot⁹ ⁊ in qb⁹ iugiter occupeſ: ꝓpria mobilitate diſcurrere:⁊ p̄ oia volitare donec longo exercitio vſq; aſſuefacta diuturno/ quo nos incaſſu; dicis laborare/expiaſ ⁊ diſcat quas memorie ſue materias debeat ꝑparare erga q̄s circūagat indefeſſos volatus ⁊ immorādi robur acqrat/⁊ ita preualeat aduerſus inimici ſuggeſtiones qb⁹ detrahebaſ extrudere/atq; in illo quē deſiderat ſtatu ⁊ q̄litate durare. Nō ergo hāc euagationem cordis nři vel nature hūane vel deo creatori ei⁹ debem⁹ aſcribere. Uera eſt eñ ſcripture ſnia/q: dñs hoiem fecit rectū:ipſi queſierūt cogitatiōes multas Sap.6.
A nobis ergo earū q̄litas pēdet/ q: cogitatio bona inqt ſciētibus eā apꝓpinquat/ vir aūt prudens inueniat eā. Quicqd eñ inueniri pōt nře prudētieq; ſubiecū eſt. Si nō fuerit inuētū ſine dubio nře diſidie vel imprudētie nō nature vitio reputādū eſt. Cui ſenſui pſalmiſta quoq; ↄgruit dicēs. Btūs vir cui⁹ ē auxiliū abs te dñe/aſcēſiones in corde ſuo diſpoſuit. Uidetis ergo in nřa dicione ↄſiſtere:vt ſiue aſcēſus.i.ptingētes ad deū cogitationes:ſiue deſcēſus ad terrena.ſ.⁊ carnalia corruētes in noſtris cordib⁹ diſponam⁹. Que ſi nō i noſtra poteſtate ↄſiſterēt nec phariſeos dñs increpaſſet. Quid cogitatis mala in cordibus vřis. Neq; ꝑ ꝓphetā precipiſſet dicēs. Auferte malū cogitationū veſtraꝝ ab oculis meis. Et vſquequo morabunſ in te cogitationes noxie. Nec in die iudicij eaꝝ qualitas quēadmodū operū exigereſ a nobis:ita ꝑ eſayam dño cōminānte. Ecce ego inquit venio vt cōgregē opa ⁊ cogitationes coꝝ cū oibus gentib⁹ ⁊ linguis: Sed nec cōdēnari quidē eaꝝ teſtimonio vel defendi in illo terribili atq; metuendo examine:ſm btī apti ſententiā meremur:ita dicētis. Inter ſe inuicē cogitationib⁹ accuſātib⁹ aut ēt defendentibus in die qua iudicabit deus occulta hominum ſecundum euangelium meum.

Ecce.7.

Ps̄.83.

Matt.9.

Eſay.1.

Eſay.66.

Roma.2.

¶ De perfectione anime ad ſimilitudem euangelici centurionis aſſumpte. Capitulum.v.

Uius ergo pfecte mentis figura p illum euāgelicū cen/
b turionē pulcherrime deſignaꝛ cui⁹ virtus atqȝ cōſtan
tia:qua nō qbuſlibet ingruētib⁹ cogitationib⁹ abduce
batur:ſed pꝛo ſuo iudicio vel admittebat bonas vel ꝓ rias abſ
qȝ vlla difficultate pellebat:hac pſpicua ſignificatiōe deſcripta
Matt.8. eſt:Nā ⁊ ego hō ſū ſub ptāte cōſtitutus dñs ſub me milites:⁊
dico huic vade ⁊ vadit : ⁊ alio venit ⁊ venit : ⁊ ſeruo meo fac
hoc ⁊ facit.Sic igiꝛ nos quoqȝ viriliter aduerſus ꝑturbatiōes
et vitia dimicātes:poterim⁹ ea dicioni noſtre diſcretiōiqȝ ſubij
cere:ac militātes in carne noſtra extinguere paſſiones:vel inſta
biles cogitationū noſtraꝝ cohortes rōnis impio ſubiugare: ac
dñice crucis ſalutari vexillo diriſſimas aduerſariaꝝ ꝓtātū tur
bas a terminis noſtri pectoꝛis pꝛopulſare: ſi pꝛo tātoꝝ meritis
triūphoꝛū ad ſpiritalis huius centurionis oꝛdinē pꝛouehimur:
quē in Exodo quoqȝ per moyſen myſtice legimus deſignatū.
Exo.18. Conſtitue tibi tribunos ⁊ centuriones:⁊ quinquagenarios ⁊ de
canos.Et ita nos quoqȝ dignitatis huius apice ſublimati ha/
bem⁹ hāc imperādi poteſtatē atqȝ virtutē:qua nō qb⁹ nolum⁹
contagionibus abducamur:ſed his quibus ſpiritaliter delecta/
mur immoꝛari vel inherere poſſimus : malis quidē ſuggeſtio/
nibus imperantes:abite:⁊ ibunt:bonis vero dicemus:venite et
venient.Seruo quoqȝ noſtro.i.coꝛpoꝛi ea que caſtitatis vel cō
tinentie ſunt ſimiliter iniungemus : ⁊ ſine vlla contradictione
deſeruiet:non iā ſuſcitans nobis aduerſus ſpiritū concupiſcē
tie ſtimulos: ſed omnem exhibens ſpiritui famulatū.Huius cē
turionis qualia arma ſint vel ad que pꝛelioꝛum exercitia pꝛe/
2.Coꝛ.10. parentur:audi beatū apoſtolū pꝛedicantē.Arma inquit mili/
tie noſtre non carnalia ſunt ſȝ ſpiritalia. Dixit qualia ſint id/
Ibidem. eſt non carnalia nec infirma:ſed ſpiritalia ⁊ potentia deo.Dei
dead quos ſint exercenda conflictus cōſequenter inſinuat. Ad
deſtructionem munitionum cogitationes purgantes: ⁊ omneꝫ
altitudinē extollenteꝫ ſe aduerſus ſcientiam dei: ⁊ captiuantes
omnem intellectum in obedientiam chꝛiſti pꝛeparati vlciſci om
nem inobedientiam cum impleta fuerit pꝛimuꝫ veſtra obedien
tia.Que omnia ſingillatim percurrere ſicut neceſſariū ita etiaꝫ
alterius tempoꝛis eſt . Amoꝛum tantum modo volo vobis ge
nera pꝛopꝛietateſqȝ patefacere : quibus nos quoqȝ ſi volumus
bella domini pꝛeliari:⁊ inter centuriones euangelicos militare
Ephe.6. accincti iugiter debemus incedere. Sumite inquit ſcutum fidei

in quo poſſitis omnia tela nequiſſimi ignea extinguere. Ergo
fides eſt que excipiens ardentiſſima libidinū tela: metu futuri
iudicij ꝛ celeſtis regni credulitate mortificat. Et loricā inquit
charitatis. Ipſa nempe eſt que vitalia pectoris noſtri circun/
dans atqꝫ cōmuniens: letalibus perturbationū obiecta vulne/
ribus cōtrarios retundit ictus: nec ad interiorē hominē noſtrū
iacula diaboli penetrare permittit. Oia eñ ſuffert: oia patiť j.Cor.13.
oia ſuſtinet. Et galeā ſpē ſalutis. Galea capitis eſt munimen
Quia ergo caput noſtrum chriſtus: debemus iſtud ſemper ſpe
futuroꝝ bonorum velut inexpugnabili galea in cunctis tem/
ptationibus ac perſecutionibus cōmunire. Alijs eñ mēbris trū
catuꝫ quēpiā licet debilē: poſſibile tamen eſt vtcunqꝫ ſupereſ/
ſe. Sine capite vero nemini vt breuis vite ſpacium prorogatur
Et gladiuꝫ ſpiritus quod eſt verbū dei. Penetrabilius nāqꝫ eſt Ephe.6.
omni gladio ancipiti ꝛ pertingens vſqꝫ ad diuiſioneꝫ anime
ac ſpiritus cōpaguꝫ quoqꝫ ꝛ medularū: ꝛ diſcretor cogitatio/
nū ꝛ intentionuꝫ cordis: diuidens ſcilicet ꝛ abſcidens quicqd
in nobis carnale terrenumve repererit. Quibus armis quiſ/
qꝫ fuerit cōmunis: ab hoſtiū telis ac depopulatione defenſus:
non vt captiuus ac ſubditus ad hoſtileꝫ cogitationū terrā cō/
ſtrictus deprecantium vinculis abducitur: nec audiet per pro
phetaꝫ. Quare inueteratus es in terra aliena: ſed quaſi triū/ baruch.3.
phator ac victor in illa quā voluerit cogitationū regione con/
ſiſtet. Uis etiā ipſum robur ac fortitudineꝫ centurionis huius
quibus hec arma que prediximus non carnalia ſed potentia
deo geſtat agnoſcere: audi ipſum regem viros fortes ad ſpiri/
talem militiam congregante: quomodo dilecto ſignet ac pro
bet. Infirmus inquit dicat. quia fortis ſum ego: ꝛ qui patiēs Johel.3.
eſt ſit pugnator. Uidetis bella domini preliari: niſi patien/
tes infirmoſqꝫ non poſſe. Illa proculdubio infirmitate qua fun
datus ille noſter euangelicus centurio cuꝫ fiducia loquebatur.
Cum enim infirmor tunc potens ſum. Et iterum. Uirtus autē .Cor.12.
in infirmitate perficitur. De qua infirmitate vnus propheta/ Ibidem.
rum. Et erit qui infirmatur inter eos ſicut domus dauid. Pa zacha.12.
tiens etiam hec bella preliabitur. Nempe illa patientia de qua Heb.10.
dicitur patientia vobis neceſſaria eſt: vt voluntatem dei faciē/
tes recipiatis remunerationem.

¶ De perſeuerantia erga cogitationum
cuſtodiam. Capitulum.vj.

D Ebere tñ ac poſſe nos deo coherere/ꝛ expientia ppria deprehẽdim⁹ ſi mortificatas voluntates ac deſideria mũdi huius habeamus abſciſa/ꝛ illorum auctoritate docebimur/qui dño colloquẽtes fiducialiter dicũt. Adheſit aia
Pſ. 62. mea poſt te. Et. Adheſi teſtimonijs tuis dñe. Et. Mihi aũt ad/
Pſ. 118. herere deo bonũ eſt. Et. Qui adheret dño vn⁹ ſpiritus eſt cum
Pſ. 72. eo. Non ergo debemus his euagationibus anime fatigati ab
j. Cor. 6. hoc ſtudio relaxari. Qui eñ colliit terrã ſuã ſatiabit panib⁹: q
Prou. 8. aũt ſectat ocium replebit egeſtate. Nec ab intentione huius ob ſeruãtie perniitioſa deſperatione frãgamur q2 in omni ſollicito ineſt amplius. Nã qui ſuauis ꝛ ſine labore eſt/ in egeſtate erit. Et iteꝝ. Uir in dolorib⁹ laborat ſibi/ꝛ vim facit perditioni ſue
Matt. 11. Necnõ etiã regnũ celoꝝ vim patit/ꝛ violẽti rapiũt illud. Nul la nãq3 virtus ſine labore perficit/nec vlli poſſibile eſt ad iſtaꝫ quã cupitis ſtabilitatem mẽtis ſine ingenti ꝯtrictiõe cordis cõ/
Job. 5. ſcẽdere. Homo eñ ad laborẽ naſcit. Qui vt in virũ perfectum poſſit occurrere in mẽſuram etatis plenitudinis chriſti/maiori cum intẽtione neceſſe eſt ſemper eſſe peruigilẽ / ingiq3 ſollicitu/ dine deſudare. Ad cuius tñ menſure plenitudinem nemo perue niet alias in futurũ: niſi q p̄meditat⁹ et imbutus ea fuerit in preſenti/eãq3 adhuc in ſeculo poſit⁹ prelibauerit/chriſtiq3 mẽ/ brũ precioſiſſimũ deſignat⁹/araꝫ cõpaginis illius per quã cor pori eius valeat copulari in hac carne poſſederit/ vnum dũta/ xat deſiderãs/vnũ ſitiẽs/ad vnũ oẽs nõ ſolum actus ſuos/ ve/
1. Cor. 15. rũetiam cogitationes ſemp intendens vt illud qð in futurũ di/ cetur de beata cõuerſatione ſctõꝝ: iam ſubarratũ teneat in p̄/ ſenti/ideſt ſit ei deus omnia in omnibus.

¶ Interrogatio de mobilitate/ꝛ impugnatione nequitia rum celeſtium. Capitulum. vij.

G Ermanus. Poſſet forſitañ hec volubilitas mentis ali quatenus coerceri: ſi eam nõ tantus aduerſarioꝝ nũe/ rus circumuallẽs / ad ea que non vult/ immo quo illã quoq3 ſue nature mobilitas rapit/indefinẽter impellere. Quaꝫ cũ tã innũerabiles tã potẽtes tã terribiles circũagãt inimici/ reſiſti illis ab hac preſertim fragili carne/impoſſibile credemus niſi ad hanc opinionem veſtris ſententijs velut celeſtibus ani/ maremur oraculis.

¶ Reſponſio ſuper adiutorio dei ꝛ liberi arbitrij poteſtate. Capitulum. viij.

Erenus. Aduerſarios nobis quidē iugiter inſidiari:q cunq3 interioris hominis experti ſunt pugnas:dubitare nō poſſunt. Sed ita dicimus hos noſtris ꝓfectibus aduerſari: vt eos tantummō incētores malū nō etiā impulſores eſſe credam⁹. Ceterū nullus hominū poſſet omnino vitare pctm̄ quodcunq3 illi in cordibus noſtris ingerere voluiſſent:ſi eis queadmodū ad ſuggerendū: ita ⁊ ad cōpellendū facultas violēta ſuppeteret. Quāobrē ſicut in illis eſt inſtigatiōis copia: ita ⁊ in nobis virtus reſpuēdi ſiue acqeſcēdi libertas eſt attributa. Quorum autē potentiā ⁊ impugnationes ſi pertimeſcimus etiā protectiōes atq3 adiutoria dei ecōtrario ꝯferam⁹: de quo dicitur. Maior eſt eñ qui in nobis eſt:q̄3 qui in hoc mūdo. Cuius auxilia multo vehemētiore militāt virtute pro nobis:q̄3 aduerſum nos eorū multitudo cōfligit. Nā bonarū rerū nō tantū ſuggeſtor ſed etiā fautor atq3 impulſor eſt deus:ita vt non nūq̄3 nos etiā inuitos ⁊ ignarātes attrahat ad ſalutē. Cōſtat ergo neminē poſſe a diabolo decipi niſi illū q prebere illi maluerit ſue volūtatis aſſenſum. Qđ eccleſiaſtes his verbis euidēter expreſſit. Quia eñ nō fit ꝯtradictio ab his qui faciūt malū cito ideo repletū eſt cor filiorū hominū in ipſis vt faciāt malū Ergo manifeſtū eſt hinc vnūquēq3 delinquere ꝙ ingruētibus cogitationibus prauis nō eis ſe cōfeſtim repulſa cōtradictiōis obijciat. Nam reſiſtite ei inquit ⁊ fugiet a vobis. Jaco.4.

¶ Interrogatio ſup aie ac demonū ꝯiūctione. Cap.ix.

Ermanus. Quod iſtud queſo eſt in anime cū iſtis ſpiritibus neq3 indiſeretū permixtūq3 cōſortiū: quo ſic eidē nō dicam iūgi: ſed vniri poſſint:⁊ alloqui eā inſenſibiliter ⁊ inſeri atq3 inſpirare alli quecūq3 voluerit:⁊ ad ea q̄ placuerint. eā valeāt inſtigare: eiuſq3 cogitationes ac motus videāt atq3 ꝑluſtrēt: tātaq3 inter ipſos ac mentem vnitas fiat vt ſine dei gratia quid ex illoꝝ incitamēto: quid ex noſtra volūtate procedat: diſcerni pene non poſſit.

¶ Reſponſio in quem modū ſpiritus immūdi humanis mentibus copulentur. Capitulum.x.

Erenus. Non mirum eſt poſſe ſpiritum ſpiritui inſenſibiliter coniugari:⁊ occultā ſuadendi vim ad ea q̄ libita fuerint exercere. Eſt enim inter eos ſicut inter homines: quedam ſubſtātie ſimilitudo atq3 cognatio. Si quidē diffinitio que de nature anime aſſumitur: etiam illorum ſubſtātie

ſ

ſimiliter coaptatur. Altrinſecus vero eos ſibi inſeri vel vniri: ita vt capax alter alterius eſſe poſſit: omnimodis impoſſibile eſt. Hoc nãq3 ſolũmodo deitati que ſola incorporea ſimplexq3 natura eſt: rectiſſime tribuitur.

¶ Obiectio vtrum poſſint ſpiritus immundi eorum quos ſuppleuerint animabus inſeri vel vniri. Cap.xj.

Ermanus. Huic rationi ſatis arbitramus eſſe ꝯtrariũ qd vidimus in arreptitijs fieri: cum afflati ſpiritibus immundis: loquũtur ⁊ agũt ea que neſciũt. Quõ ergo animas illoꝝ ſpiritibus illis nõ credamus vniri: quoꝝ videmus illas velut organum factas: ⁊ derelicto naturali ſtatu ad illoꝝ voces: ⁊ geſtum voluntateſq3 depromant.

¶ Reſponſio quemadmodum energuminis immundi ſpiritus dominentur. Capitulum.xij.

Erenus. Predicte diffinitioni noſtre nõ eſt ꝯriũ id qd dicitis in energuminis fieri: cũ ſpiritib' immũdis arrepti: loquãtur vel agũt ea que nolũt: vel ꝙ ea q̃ ignorãt pferre cogunt. Nõ eñ vno modo iſtã eos infuſioné ſpũum ſuſtinere: certiſſimũ eſt. Quidã eñ ſic afflãtur: vt nequaꝙ ea q̃ gerũt vel loquũtur intelligãt: quidã vero ⁊ ũc nõ norũt ⁊ poſtea recordant. Quod fieri p infuſioné ſpũs immũdi nõ ita putãdu3 eſt vt in ale ipſius penetrãs ſubſtãtiam: ⁊ velut vnitus ei ⁊ quodãmodo indutus ea: ſermones ac verba p os patiẽtis emittat. Nullo nãq3 modo iſtud ab eis fieri credendu3 eſt. Nec eñ per aliquã anime diminutioné ſed p corpis debilitaté hoc euenire manifeſta rõne deprehẽdit: cum ſcilicet in illis mẽbris in quibus vigor anime contineẽ: immũdus ſpũs infidẽs eiſq3 importabile atq3 immenſum põdus imponẽs: obſcuritate teterrima intellectuales eius obruit ⁊ intercipit ſenſus: inſtigãs ea que nõ vult vel que ignorat pro loqui: qd nõnunꝙ etiã vini febriſq3 vitio ſeu nimiũ frigoris aliiſq3 valitudinibus extrinſecus ſupueniẽtibus videmus accidere. Qd ne beato iob diabolus qui carnis eius acceperat poteſtatem moliret inferre: precepto dñi pbibetur dicẽtis. Ecce trado eũ in manus tuas: tñ aiam eius cuſtodi. i. tãtũmodo eũ amentem ne facias debilitato anime domicilio: ⁊ obruas intellectũ ac ſapientiã reſiſtẽtis: pricipali ſcilicet cordis eius tuo pondere prefocato.

Iob.2.

¶ Quod ſpiritus ſpiritui penetrabilis eſſe non poſſit: ſed incorporeo ſoli deo. Capitulum.xiij.

Et eñ ſi craſſe huic ſolideq́ꝫ materie.i.carni ſpirit⁹ ad miſceť q̄ ſieri facillime pōt: idcirco ⁊ aīe q̄ itidē ſpūs eſt ita vniri poſſe credič: vt eā quoq́ꝫ ſimilr̄ ſue nature reddat capacē. Qđ ſoli eſt poſſibile trinitati q̄ ſic vniuerſe intellectualis nature efficič penetratrix/vt nō ſolū circūplecti eā atq́ꝫ ambire: ſꝫ ēt illabi ei:⁊ velut incorporea corpori poſſit infundi. Licꝫ eñ pronunciem⁹ nōnullas eſſe ſpiritales naturas: vt ſunt angeli archāgeli ceteréq́ꝫ virtutes: ipa quoq́ꝫ aia nr̄a vel certe aere iſte ſubtilis/tñ incorpees nullaten⁹ eſtimāde ſunt. Hñt eñ ſm ſe corpus qui ſubſiſtūt:lꝫ multo tenuius q̄ꝫ nr̄a ſunt corpora:ſm apli ſniam ita dicētis. Et corpa celeſtia ⁊ corpa terreſtria. Et iterꝫ. Seminaě corpus aiale: exurgit corpus ſpiritale: Quib⁹ manifeſte colligič:nihil eē incorporeū niſi ſolū deū:⁊ idcirco ipi tñ mō poſſe penetrabiles oēs ſpūales atq́ꝫ intellectuales eſſe ſubſtātias eo ꝙ ſolus ⁊ totus ⁊ vbiq́ꝫ ⁊ in oībus ſit:ita vt ⁊ cogitatiōes hominū ⁊ inter nos mot⁹ atq́ꝫ abdita mētis vniuerſa inſpiciat atq́ꝫ perluſtret. De ipſo ſiquidē ſolo pnūciauit beat⁹ aplus dicēs. Uiuus eſt eñ ſermo dei ⁊ efficax:⁊ acutior ſup oēm gladiū ancipitē:⁊ ptingens vſq́ꝫ ad diuiſionē aīe et ſpūs cōpagū quoq́ꝫ ac medullarꝫ:ac diſcretor cogitationūꝫ et intētionū cordis:⁊ nō eſt creatura inuiſibilis in ꝯſpectu eius: oīa aūt nuda ⁊ aperta ſunt oculis ei⁹. Et beat⁹ dauid inquit. Qui fingit ſingillatim corda eorꝫ. Et iterꝫ. Ipſe eñ nouit occulta cordis. Job quoq́ꝫ. Qui ſolus noſti corda hominū.

i.Cor.i5.
Ibidem.
Hebr.4.
Ps̄.32.
Ps̄.43.

¶ Obiectio qua demones credi debeant cogitationes hominum peruidere. Capitulum.xiiij.

Ermanus. Hac rōne qua dicis nec cogitatiōes gdē noſtras intueri iſti ſpūs poſſunt. Qđ exiſtimare valde putam⁹ abſurdū dicēte ſcriptura. Si ſpūs poteſtatē habētis aſcēderit ſup te. Et iterū. Cū diabolus miſiſſet in corde ſymonis ſchariothis vt traderet dñm. Quid ergo credi pōt non patere eis cogitationes nr̄as:quarꝫ ſeminariū p parte maxima ipſis immittētib⁹ atq́ꝫ inſtigātib⁹ ſentimus oboriri.

Eccl̄s.10.
Johan.13.

¶ Reſponſio quid poſſint demones in cogitatiōib⁹ hominum:quid ve non poſſint. Capitulum.xv.

Erenus. Nulli dubiū eſt ꝙ poſſint ſpūs immūdi cogitationū nr̄arꝫ attingere q̄litates: ſꝫ indiciis eas ſenſibilib⁹ ⁊ forinſecus colligētes.i. aut ex nr̄is diſpoſitionibus aut verbis ⁊ ſtudiis in qua propenſius conſpexerint nos indi

nari. Ceterū illas q̄ needū de internis aīe ꝑdierūt: adire omnī no nō pn̄t. Ipſas quoq; cogitatiōes quas ingerūt vtrū ſuſce/ pte vel quēadmodū ſuſcepte fiūt: nō p̄ ipſius aīe naturā. i. p̄ il/ lū interiorē motū q in abditis ei⁹ abſcōdit: ⁊ vt manifeſti⁹ ali/ qd exprimā: i medullis/ ⁊ vt ita dixerim/ ipi⁹ latitātes: ſꝫ ex mo tib⁹ atq; indicijs exterioris hoīs deprehēdūt: vt puta cū ſuggeſ ſerint gaſtrimargiā: ſi viderint monachū ad feneſtrā: aut ad ſolē oculū erexiſſe vel de hora ſolliciti⁹ inqſiſſe: cognoſcūt deſi/ deriū gulle fuiſſe ſuſceptū. Si fornicationē ingerētes ſenſerit eū patienter telū libidinis ſuſcepiſſe: ſeu viderit carnē cōmota. aut certe nō vt oportuit aduerſus ſuggeſtiones immūdicie ſuſpiraſ ſe: laſciuiā intelligūt in penetrabilib⁹ aīe: libidinis iaculū fuiſſe defixū. Si incitamēta triſticie: ſi ire: ſi furoris admouerit vtrū nā cordi inſederint: geſtu corpis ⁊ ſenſibili cōmotiōe dinoſcūt. Cū vel infremuiſſe tacitū vel quadā indignatiōe ſuſpiraſſe: ſeu vultū ꝯſiderauerint quodam pallore aut rubore mutaſſe ⁊ ita ſubtiliter qo nā cui ſit vitio dedit⁹ deprehēdūt. Illo nāq; vnuꝫ quēq; nr̄m delectari certa rōe cognoſcūt: ad cui⁹ inſtigationeꝫ mox quodā nutu vel motu corpis ꝯſenſuꝫ ꝯniuētiāq; abeo pre ſtitā fuiſſe puiderit. Que ab illis aeris virtutibus ita deprehen di nō mirū eſt cū hoc a prudētib⁹ quoq; viris ſepiſſime fieri vi dem⁹: vt ſcilicet interioris hominis ſtatū de figura ⁊ vultu ſeu qualitate exterioris agnoſcant. Quāto ergo certius hec ab eis potuerūt deprehēdi: quos vtiq; vt ſpiritalis nature multo ſub/ tiliores ac ſagaciores hominibus eſſe non dubium eſt.

¶ Similitudo qua ſpiritus immundi cogitationes ho/ minū doceantur agnoſcere. Capitulum. xvj.

Quemadmodū enim nonūlli latrones in his domibus quas furtim aggredi cupiūt: occultas hominum ſolēt explorare ſubſtātias: q per tetras noctis tenebras cau te ſpargētes manu minutias arenarū: recōditas opes quas vi ſu prudere nō pn̄t: tinnitu quādā vel ſtrepitu ad earū lapſū rn̄/ dente. deprehendunt: ac ſi ad certiſſimā rei vel metalli cuiuſq; notitiā quadā elicite vocis proditione perueniūt: ita hi quoq; vt theſaurū noſtri corporis explorēt: velut arenas quaſdaꝫ ſug geſtiones nobis noxias inſpergētes: cū ſm earum qualitatē ef fectū corporeū viderint emerſiſſe: velut quodā de intimis cōda uib⁹ prodeūt tinnitu: quid ſit recōditū in abditis interioris ho minis: recognoſcunt.

¶ De eo ꝙ non ſinguli quiqꝫ demones vniuerſas homi nibus ingerant paſſiones. Capitulum.xvij.

b Oc tñ noſſe debemus nõ omnes demones vniuerſis hominibus ingerere paſſiões: ſꝫ vnicuiqꝫ vicio certos ſpiritus incubare: ꝛ alios quidẽ immũdicijs ac libidinũ ſordibus oblectari: alios blaſphemijs: alios ire furoriqꝫ peculiarius imminere/ alios paſci triſticia/ alios cenodoxia ſuperbiaqꝫ mulceri: ꝛ vnũquẽqꝫ illud vicium hũanis cordibus quo ipſe gaudet/ inſerere/ ſed nec cunctas pariter ſuas ingerere prauitates/ ſed viciſſim prout temporis vel loci vel ſuſcipientis oportunitas prouocauerit.

¶ Interrogatio an inter demones impugnationis ordo ac viciſſitudinis diſciplina ſeruetur. Cap.xviij.

g Ermanus. Ergo credẽdũ eſt inter eos ordinatã ꝛ/ vt ita dixeri/ diſciplinatã eẽ neqͣtiã: vt qͣdã viciſſitudinis ab eis ordo ſeruet: ac rõnabilis gerat: impugnatiõis incurſio: cũ ↄſtet nec modũ nec rõnẽ niſi inter bonos atqꝫ honeſtos poſſe ſubſiſtere/ ſm illã ſcripture ſniam. Querẽ ſapiẽtiã apud malos/ ꝛ nõ inuenies: ꝛ inimici nr̃i inſenſati. Jllõ ẽt. Nõ eſt ſapiẽtia: nõ eſt fortitudo nec eſt cõſiliũ apud impios. Prou. xx.

¶ Reſponſio in quem modum concio demonũ ſuper viciſſitudinis impugnatione ſubſiſtat. Cap.xix.

ſ Eren⁹. Nõ eẽ inter malos ꝑpetuã in oib⁹ ↄſenſionem: nec poſſe ꝑfectã ſtare cõcordiã: ẽt in illis ipis vicijs q/ b⁹ cõiter oblectant: certa diffinitio eſt. Nõ eñ poterit quẽadmodũ dixiſti in reb⁹ indiſciplinatis: diſciplina modusqꝫ ſuari. Jn nõnull tñ vbi.ſ. vel opationis cõio vel neceſſitas exigit ſeu cuiuſdã lucri inuitat ↄſortiũ: necẽ eſt eos tẽporalẽ cõmodare ↄſenſuꝫ. Qđ eſſe in hac militia neqͣtie ſpiritalꝰ manifeſtiſſime ꝓuidem⁹: vt nõ ſolũ tpa inter ſe viciſſitudineſqꝫ cuſtodiãt: ſꝫ ẽt locis qͣbuſdã ſpãliter inherere: eaqꝫ iugiter obſidere noſcãtur. Nã qꝛ necẽ ſit eos imutatꝫ tẽptatiõibus certiſqꝫ vitijs atqꝫ tꝑib⁹ exercere impugnatiões ſuas: hic liqͣdo cõprobam⁹ qꝛ nullus põt ſil cenodoxie vanitate deludi ꝛ ↄcupiſcẽtia fornicationis exuri: nec pt tumida inflari elatione ſupbie ſpiritalꝰ: ꝛ carnalꝰ gaſtrimargie piter hũilitati ſubmitti. Nec pt qs cachinnis fatuis riſuqꝫ diſſolui: ꝛ iracũdie ſub eodẽ tpe ſtimulꝰ icitari: ſeu certe edacis triſticie merore ſuppleri: ſꝫ necẽ eſt vnũquẽqꝫ ſpũm ita ſingillati impugnationẽ mẽtꝫ arripe: vt cũ aut vict⁹ abſceſ/

ferit: alij eã ſpiritui cedat acrius impugnãdam: aut certe ſi vi/
cto: extiterit alij nihilominus tradat ſimiliter illudẽdã.

¶ De eo ꝙ non ſint vnius fortitudinis cõtrarie ptãtes: nec
tẽptandi facultas in eoꝝ ſit arbitrio collocata. Cap.xx.

Illud etiã nequaꝗ̃ ignorare debem⁹ nõ eſſe oẽs eiuſ/
dẽ ferocitatꝫ ⁊ deſiderij: ſꝫ ne vni⁹ quidẽ fortitudinis
atqꝫ neqtie: ⁊ incipientib⁹ qdẽ atqꝫ infirmis nõ niſi in/
firmiores ſpũs in certamine cõparari: ⁊ his neqtijs ſpũalibus
ſupatis: gradatim ſemper aduerſus athletã xp̃i robuſtior pu/
gna ſuccedet. Pro cõparatione ſiquidẽ viriũ ac pfect⁹ hũani
etiã difficultas colluctationis augeť. Nullo eñ mõ qlibet ſan
ctoꝝ ſufficeret talũ tantorũqꝫ hoſtiũ ſufferre nequitiã: vel inſi/
dias eoꝝ poſſet occurrere: ſed nec crudelitatẽ quidẽ ac ſeuiciam
ſuſtinere: ſi nõ certamini nr̃o clemẽtiſſim⁹ arbiter atqꝫ agoni/
theta preſidẽs xp̃us: ⁊ exequaret colluctãtiũ vires: ⁊ immodera
tos eoꝝ repelleret ac refrenaret incurſus: faceretqꝫ cũ tẽptatiõe
exitum vt ſuſtinere poſſimus.

¶ De eo ꝙ demones cum hominibus non ſine
ſuo labore confligant. Capitulum.xxj.

Hanc aũt colluctationẽ illos nõ ſine ſuo credim⁹ labore
ꝯficere. Habẽt nãqꝫ ẽt ipi in ſuo ꝯflictu quãdã anxieta
tẽ ⁊ triſticiã: ⁊ maxime cũ fuerit validioribus emulis
ideſt viris ſctis pfectiſqꝫ ꝯgreſſi. Alioqn iã nõ ꝯflict⁹ nec lucta/
tio: ſed ſimplex tñ: ⁊ vt ita dixerim: ſecura illẽ eẽt hoĩꝫ attribu/
Eph.6. ta deceptio. Et quõ ſtaret illud apli qð dicit. Nõ eſt nobis col/
luctatio aduerſus carnẽ ⁊ ſanguinẽ ſꝫ aduerſus principat⁹ ⁊
aduerſus ptãtes: aduerſus mũdi rectores tenebraꝝ haꝝ: ꝯ ſpi/
j.Cor.9. ritalia neqtie in celeſtib⁹. Et illð. Si pugno nõ q̃ſi aerẽ verbe/
ij.Ti.4. rãs. Et iteꝝ. Bonũ agonẽ certaui. Ubi eñ agõ induciť: ⁊ cer
tamẽ ⁊ pugna ſeu colluctatiõe; neceſſe eſt vtrorũqꝫ ſudor ⁊ la/
bor ⁊ ſollicitudo ſubeať: ⁊ eq̃lr illos vel ſup deiectione maneat
dolor atqꝫ ꝯfuſio vel de victoria gaudiũ cõſequať ⁊ palma.
Ubi ꝟo alio cũ ſudore luctãte: ali⁹ cũ ocio ac ſecuritate ꝯfligit/
⁊ ad dẽjciẽdũ emulũ ſola vt ꝑ virib⁹ vtiť volũtate: nõ pugna
na dicẽda eſt nec colluctatiõeqꝫ certñ: ſꝫ iniq̃ qdã ⁊ irrõnabiſ
oppugnatiõis oppſſio. Sꝫ plane laborãt ⁊ ipſi nõ min⁹ impu
gnãtes hũanũ gen⁹: ⁊ deſudãt vt ꝑualeãt de vno quoqꝫ illam
quã cupiũt obtinere victoriã: ⁊ retorqtur i eos illa ꝯfuſio que
Pſ.139. nos mãebat ſi ab ipis fuiſſem⁹ eliſi: ſꝫ illð. Caput circuit⁹ eoꝝ:

labo: labio ipo opiet eos.⁊.Cõuertet dolo: ei⁹ i caput ei⁹. Ps.7.f
Et itez. Ueniat illi laqus quē ignorat: ⁊ captio quā abſcōdit Ps.34.
apphēdāt eū:⁊ i laqu3 cadat i ipo.ſ. quē ſup hoīez deceptionē
molit. Dolēt igit ēt ipi nō min⁹ ⁊ quēadmodū nos alidūt ipi
quoq ſiliter elidūtur.nec victi ſine ɔfuſiōe diſcedūt.Quas eo
ruias atq ɔflict⁹:ille q ſanos iterioris hoīs oclos poſſidet quo
tidie cernēs:vidēſq eos ſupgaudere ruinis ⁊ caſibus ſinglo:
ac timēs ne de ſe quoq euenire eis valeat iſta leticia:dñ3 dep/
cat.Illumia ingēs oclos meos ne vnq̃ obdo:miā in mo:te:ne Ps.12.
qñ dicat inimic⁹ me⁹ pualui aduerſus eū:q tribulāt me exta/
būt ſi mot⁹ fuero.⁊ De⁹ me⁹ ne ſupgaudeāt mihi:ne dicāt: in Ps.34.
co:dib⁹ ſuis euge euge aie nre:nec dicāt deuo:abim⁹ eū. ⁊ fren
ducēt ſup me dētib⁹ ſuis:dñe qñ reſpicies iſidiat eñ in abſcon Ibidem.
dito vt leo in cubili ſuo:iſidiat vt rapiat paupe3:⁊ q̃rat a deo Ps.9.
eſcā ſibi.Qui rurſu3 cūcq conatib⁹ expēſis:eū deceptiōe3 nrām
nō potuerit obtinere: ſup caſſo labo:e ſuo nece eſt vt ɔfundant
⁊ erubeſcāt q q̃rūt aias nras vt auferāt eas.induant ɔfuſione
⁊ pudo:e q cogitāt nobis mala.Hiere.quoq.Cōfundant inqt Hiere.17.
illi ⁊ nō ɔfundar ego:paueāt illi ⁊ nō paueā ego.: induc ſuper
eos irā furo:is tui:⁊ duplici ɔtrictiōe ɔtere eos Nulli etēm du/
biū eſt:cū a nobis fuerint ſupati: ɔtrictiōe eos duplici cōteren/
dos.p:imū qđ hoīb⁹ expetētib⁹ ſcitate: illi eā poſſidētes amiſe
rint cāq extiterit pditiōis humane:deinde ꝙ ſpiritales ſubſtan
tie fuerint a carnalib⁹ terreniſq deuicte.Has igitur ruinas ho
ſtiū ſuaſq victo:ias intuēs vnuſqſq ſancto cū exultatione p
clamat dicēs. Perſequar inimicos meos ⁊ cōp:ehendam eos: Ps.17.
et nō cōuertar donec deficiāt: cōfringam eos nec poterūt ſtare:
cadent ſubt⁹ pedes meos. Cōtra quos etiā o:ās idē propheta.
Iudica inqt dñe nocentes me: expugna impugnantes me:ap Ps.34.
p:ehēde arma ⁊ ſcutū:⁊ exurge in adiuto:iū mihi: effunde fra
meam:⁊ cōclude aduerſus eos q pſequunt me: dic aie me ſa/
lus ego ſum. Quos cū ſubditis ⁊ extinctis vniuerſis paſſioni/
bus vicerimus:merebimur illā benedictionis vocē cōſequenter
audire. Exaltetur manus tua ſuper hoſtes tuos: ⁊ oēs inimici Michee.5.
tui peribunt. Hec igitur omnia ⁊ his ſimilia ſacris inſerta vo/
luminibus legentes ſiue canentes: niſi contra iſtas neq̃uitias
ſpiritales q̃ nobis inſidiantur diebus ac noctibus acceperimus
fuiſſe conſcripta:nō modo ex eis edificationē vlla3 lenitatis ac
patientie cōſequemur:ſed etiā dirū quēdā atq ɔ̃rium euāgeli/

ce pfectioni cócipiem⁹ affectū. Nó ſolū eñ docebimur nó ora/re ꝑ inimicis nr̄is/nec diligere eos:ſed etiá deteſtari illos implicabili odio prouocabimur:⁊ maledicere eis/atq3 orōné aduerſus eos indeſinēter effundere. Que tali ſpū ꝓlocutos fuiſſe vi/ros ſanctos ⁊ amicos dei intelligere:ſceleſtū eſt ac ꝓphanū: q/bus añ aduētum xp̄i idcirco nó eſt lex poſita:eo ꝙ trāſcēdē/tes mādata ei⁹ euāgelicis pere preceptis:⁊ aplice pfectioni ſtudere:preuenientes diſpenſationé tépozis maluerunt.

¶ De eo ꝙ non ſit poteſtas nocendi in arbitrio demonū collocata. Capitulum.xxij.

NOn hec aūt eos ptātem quenq̄ hoīs ledēdi:exéplū bti iob manifeſta rōne demōſtrat:vbi nó ampli⁹ eū tépta re audet inimic⁹:q̄3 diuina ei diſpēſatiōe ꝯcedit:⁊ cō/feſſio eorūdē ſpūum euāgelicis monimētis inſerta teſtat̄ dicē/
Math. 8. tiū. Si eijces nos/mitte nos in gregē porcoꝝ. Qui multoma/gis credēdi ſunt in nullo hoīm q ad imaginē dei creati ſunt introire ꝑ arbitrio ſuo poſſe.cū aīalia immūda ac muta ingre/diēdi abſq3 dei pmiſſu nó habuerit ptātē3. Ceterū nemo poſſet nó dicā iuuenū quos videm⁹ in hac heremo ꝯſtātiſſime cōmorari:ſ3 nec pfectoꝝ qdē tātis taliūq3 hoſtiū agminib⁹ circūſpe ſto in heremo ſingularis hitare: ſi in ipis eſſet:ꝑ volūtate ſua nocēdi vl̄ attēptādi facultas atq3 libertas. Qd euidēti⁹ ēt dñi ac ſaluatoris nr̄i ꝯfirmat ſnīa:quā ꝑ hūilitate hominis aſſum
Job c.19. pti ꝓtulit ad pylatum ita dicentis. Non haberes in me vllam poteſtatem:niſi datum tibi fuiſſet deſuper.

¶ De imminuta demonum poteſtate. Capitulum.xxiij.

SAtis tñ nobis experiētia nr̄a ⁊ ſenioꝝ relatione cōpertū eſt:non eādē vim hēe nunc demones q̄3 anteriore tpe inter anachoretaꝝ dūtaxat principia: in qb⁹ adhuc ra/ritas monachoꝝ in heremo cōmanebat. Tāta nāq3 erat eorū feritas:vt vix pauci ⁊ admodū ſtabiles atq3 etate pfecti: tolerare hitationē ſolitudinis poſſent. Siquidē in ipis cenobijs in quibus commorabantur octo vel decem: ita eorum atrocitas graſſabatur:⁊ frequentes ac viſibiles ſentiebātur aggreſſus vt non auderent omnes pariter noctibus obdormire: ſed viciſſim alijs de guſtantib⁹ ſomnū:alij vigilias celebrantes: pſalmis ⁊ orōnib⁹ſeu lectionibus inherebāt. Cūq3 illos ad ſopozē nature neceſſitas inuitaret:expergefactis ad eoꝝ q dormituri erant cuſtodiā ſimiliter excubie tradebatur. Vn̄ dubitari nó poteſt vnum

e duobus:hāc nūc ſecuritatē vel ꝯfidētiam nō ſolū nobis ꝗ vi/
demur pro expiētia ſenectutis aliquatenus roboratis:ſed etiam
iunioribus etate ꝯferre. Aut em̄ virtute crucis etiā deſerta pene
trāte:⁊ vbiqꝫ eius gr̄a coruſcāte/retuſa eſt nequitia demonuꝫ
aut negligētia noſtra illos ab impugnatione noſtra priſtina
reddidit lentiores:dū dedignanť aduerſum nos illa intentione
confligere: qua tūc cōtra illos probatiſſimos chriſti milites ſe/
uiebanť hac ſcilicet fraudulētia viſibiliū tēptationū ſine ceſſa/
tione durius elidētes. In tm̄ em̄ tēporem videmus corruiſſe nō
nullos:vt neceſſe ſit eos etiam remiſſioribꝰ monitis appalpari
mō/ne deſertis cellulis ſuis ad pernitioſiores inquietudines re/
uoluanť:⁊ circūeuntes ac vagi:craſſioribꝰ/vt ita dixerī/vitijs
implicentur magnuſqꝫ fructus ab eis obtineri credatur:ſi ſolū
modo ſe etiam cū qualibet ignauia valeāt in ſolitudine conti/
nere/ac ꝓ ingenti remedio ſoleat eis a ſenioribus dici. Sedete
in cellulis veſtris/⁊ ꝗtū libitum fuerit manducate atqꝫ bibite
et dormite/dummodo in eis iugiter perduretis.

¶ Qua ratione demones ſibi in eorum corpora quos ar
repturi ſunt:aditū pareňt. Cap.xxiiii.

Conſtat ergo immundos ſp̄s non aliter poſſe in illos
quorū obſeſſuri ſunt corpora penetrare: niſi prius eorū
mētes cogitationeſqꝫ poſſederint. Quos cū timore ac
memoria dei vel ſpirituali meditatione nudauerint velut exar/
matos omni preſidio ac munitione diuina nudatos:facile vin
cendos audēter inuadūt:domiciliū deinceps in eis velut in poſ
ſeſſione ſibi tradita preſumētes.

¶ De eo ꝙ miſerabiliores ſunt hi qui vitijs ꝗ̄ qui ab ipſis
demonibus poſſidentur. Capitulum.xxv.

Licet multo grauius conſtet vehemētiuſqꝫ vexari hos
qui cū corporaliter ab ipſis ſuppleri minime videanť:
alio tm̄ pnicioſius poſſidenť eox.ſ.vicijs vel voluptati/
bus inuoluti. Secundum apoſtoli nāqꝫ ſententiam:a quo quiſ 2.Pet.2.
qꝫ ſuperatur:eius ſeruus efficitur. Niſi ꝙ in hoc iſti deſperatiꝰ
egrotāt:ꝙ cū ſint eorū mācipia: nec impugnari ſe ab illis nec
dn̄atum eorum ferre cognoſcunt. Ceterū corpaliter traditos ſa
thane:vel infirmitatibus magnis etiā viros ſanctos nouimus
pre leuiſſimis quibuſqꝫ delictis. cū in illis ne tenuiſſimū quideꝫ
neuum aut maculam in illo iudicij die patiatur inueniri:diui/
na dementia omnem ſordis eorum ſcoriam ſm̄ prophete/ ım/

mo dei sententiam excoquens in presenti: vt eos tanquam aurum vel
argentum ignitū ad illam perpetuitatē: nulla indigētes penali
Esay.i. purgatiōe transmittat. Et excoquam inquit ad purum scoriā
tuam: et auferam omne stannum tuum: et post hec vocaberis
Pro.17. ciuitas iusti: vrbs fidelis. Et iterum. Sicut probatur argen/
tum et aurum in camino: ita eligit corda dominus. Et iterū.
Aurū et argentum probat ignis: vir aūt probat in fornace hu
Hebr.12. miliationis. Et illud quoque. Quē enim diligit dn̄s corripit: flagel
lat autem omnem filium quem recipit.

¶De nece prophete seducti: et infirmitate abbatis pauli
quā pro sua emēdatione promeruit. Cap.xxvj.

Quod in illo propheta atque hoīe dei in .iiij. regū libro ma
nifeste videmus impletū: qui pro culpa vnius inobediētie quā
tū nō de industria nec vitio proprie volūtatis: sed alterius
circūuentione contraxit: cōfestim a leone cōteritur: ita de eo scriptu
3.Re.13. ra narrāte. Uir dei est: qui inobediēs fuit ori dn̄i: tradidit eū dn̄s
leoni et confregit eū iuxta verbū dn̄i qd locutus est. In quo facto et
solutio nē delicti presentis atque erroris incauti et iusticie merita pro
quibus prophetā suū dn̄s tēporaliter tradidit vexatori: parcitas ipsa et cō
tinētia vexatoris atque predatoris ondit: qr nihil penitus audet vo
racissima bestia de tradito sibi cadauere degustare. Cuius rei
nris quoque tēporibus sat euidēs contigit et apta probatio i abbate pau
lo vel moyse qui habitauit locū huius solitudinis: qui calamus non/
cupatur. Nā prior cōmoratus ē in heremo q adiacet panephesi ci
uitati: quā solitudinē nūc olim factā aquas salsissime inūdatiōe co/
gnouimus. Que quotiēs flauerit spūs aquilonis: de stagnis impul
sa ac suffusa adiacētibus terris: ita oēs illius supficiē regiōis
cōtegit: vt antiquos ibidē vicos qui olī hac ipsa de cā oi sunt habita
tore deserti: faciat velut insulas apparere. Hic igitur abbas pau/
lus in tātā cordis puritatē gete solitudinis silētioque pfecerat: vt
nō dicā vultū femineū: sed ne vestimēta qdē serue illius cōspe/
ctui suo pateretur offerri. Nā cū eisdē pgenti ad cuiusdā senioris
cellā vna cū abbate archebio eiusdē solitudis accola: casu mu/
lier obuiasset: offensus occursu eius tāta fuga ad suū rursus mo/
nasteriū pmisso qd arripuerat pie visitationis officio recur
rerit: quanta nullus a facie leonis vel immanissimi draconis
aufugeret: ita vt ne memorati qdē abbatis archebij reuocātis eū
clamore ac pcibus flecteretur: vt ad regrēdū senē queadmodū p
posuerāt cepto itinere pcederet. Qd licet zelo castitatis et puri/

talis ardoꝛe fit factū: tñ qꝛ nō ſm ſciam pſumptiō eſt:ſꝫ obſer/
uātia diſciplie:iuſticie exceſſus eſt modus. Nō eñ ſolā familia
ritatē q̄ vere eſt noxia feminaꝝ:ſꝫ ipam quoqꝫ figurā ſexus illi⁹
credidit execrandã:tali ꝯfeſtim coꝛreptione pculſus eſt: vt eius
vniuerſuꝫ coꝛpus paralyſeos valitudine ſolueret:nullūqꝫ in eo
mēbꝛū penitus explere ſuū ꝑualeret offm̄. Siquidē nō ſolū pe/
des ac manus:ſꝫ ēt ligue mot⁹ quo elocutio vocis expꝛimit:ipe
qꝫ aures ita auditus ꝓpꝛii amiſerūt ſenſum:vt in eo nihil am/
plius ex hoie:q̄ꝫ immobilis tm̄ atqꝫ inſenſibilis figura remane/
ret. Eo aūt redactus eſt:vt infirmitati eius nullo mō viroꝝ di/
ligētia deſeruire ſufficeret: niſi ſola ei muliebꝛis ſedulitas mini/
ſtraſſet. Sed delato ad cenobium ſacrarum virginuꝫ:cibus ac
potus quē ne nutu quidē petere poterat: femineo ingerebat ob
ſequio: explēdiſqꝫ oībus nature neceſſitatibus eadē illi dilgen/
tia p ānos ferme quattuoꝛ.i.vſqꝫ ad vite ſue terminū ſeruiebat
Qui cū tanta eſſe oim mēbꝛoꝛū debilitate cōſtrictus:vt nulli in
eo artus viuacem motū ac ſenſibilē retētarent/nihilominus tā
ta ex eo virtutū gr̄a pꝛocedebat: vt cū de oleo qđ de cadauere
ſuo potius q̄ꝫ coꝛpoꝛe cōtigiſſet vngerentur infirmi / confeſtim
cunctis valitudinibus curarentur: ita vt ſuper hac eius vali/
tudine etiam ipſis infidelibus euidenter aperteqꝫ clareſceret:⁊
debilitatē mēbꝛoꝛum oim diſpenſatione atqꝫ amoꝛe dn̄i cōtri/
butā: ⁊ ſanitatum gratiā pꝛo teſtimonio puritatis ac manife/
ſtatione meritoꝛum eius ſpūſſancti virtute pꝛeſtari.

¶ De tēptatione abbatis moyſi. Capitulum.xxvij.

Eiūdus Ꝺo quē diximus i hac heremo cōmoꝛatū cū
ipe quoqꝫ ſingularis ⁊ icōpabilis vir eēt: ob repħēſio
nē vni⁹ ſmōis quē ꝯ abbatē machariū diſputās:pau
lo duri⁹ ꝓtulit quadā ſcꝫ opinione puent⁹: tā diro cōſeſtim eſt
tradit⁹ dmoni: vt hūanas egeſtiōes oꝛi ſuo ab eo ſupplet⁹ ige
reret. Qđ flagellū purgatiōiſ gr̄a ſe dn̄s ītuliſſe:ne.ſ.i eo vl mo
mētanei delicti macula reſideret: velocitate curatiōis ei⁹,atqꝫ
aucto remedio demōſtrauit. Nā ꝯtinuo abbate machario in
oꝛone ſubmiſſo dicto citius neq̄ꝫ ſpūs ab eo fugatus abſceſſit.

¶ De eo ꝙ ſperni non debeant hi qui ſpiritibus
tradantur immundis. Capitulum.xxviij.

Ex quo manifeſte ꝑpendit non debere eos abominari
vel deſpici quos videm⁹ diuerſis tēptatiōib⁹ ſiue iſtis
negtis ſpiritibus tradi:qꝛ duo hec credere immobiliter

nos oꝫ. Primo ꝙ ſine dei pmiſſu nullus ab eis oio tēptēt. Scđo ꝙ oio q̄ a deo nobis iferunt: ſiue triſtitia ad pñs ſeu leta videā tur velut a piiſſimo pre clemētiſſimoqꝫ medico ꝑ nr̄is vtilitati bꝰ irrogēt: ⁊ idcirco eos velut pedagogis traditos, būiliari: vt decedētes ex hoc mūdo: vl purgatiores ad vitā aliā trāſferant

j. Cor. 1. vel pena leuiore plectant / q̄ ſm apl. traditi ſunt in pñti ſatha ne in iteritū carnis: vt ſpū ſalui fiāt in die dñi nr̄i ieſu xp̄i.

¶ Obiectio cur hi qui ſpiritibus vexantur immundis a communione dñica ſeparentur. Capitulum.xxix.

Ermanus. Et quō non ſolū eos deſpici ab hominibꝰ vel horreri ſed etiam a cōmunione dñica in nr̄is prouincijs ppetuo videmus abſtinere / ſm illā euāgelij ſen

Matt. 7. tentiam. Nolite ſanctum dare canibus: neqꝫ mittatis margaritas veſtras ante porcos: cum de illis quemadmodū dicis ita credendum ſit: ꝙ eis purgationis vel vtilitatis pbtentu: huius temptationis humiliatio tribuatur.

¶ Reſpōſio ſuper propoſita queſtione. Cap.xxx.

Erenꝰ. Si habuerimꝰ hāc ſniam immo fidē quam ſu pius cōprehēdi: vt ⁊ oia p dñm fieri: ⁊ ꝑ vtilitate aia rū diſpēſari vniuerſa credamꝰ / nō ſolū nequaq̄ꝫ deſpiciemꝰ eos ſꝫ ēt ꝑ eis tanq̄ꝫ ꝑ mēbris nr̄is inceſſanter orabimꝰ:

i. Cor. 12. eiſqꝫ totis viſceribꝰ ac pleno cōpatiemur affectu. Cū em̄ patit vnū mēbrū / cōpatiūt oia mēbra / ſciētes nos abſqꝫ illis vtpote mēbris nr̄is oimodis ꝯſummari nō poſſe: quēadmodū legimꝰ ne añriores qdē nr̄os ſine nobis repromiſſionis ſummā ꝯſequi

Heb. 11. potuiſſe: ita de illis aplo ꝓnūciante. Et hi oēs teſtimonio fidei cōprobati: nō acceperūt repromiſſiones deo ꝑ nobis meliꝰ aliqd ꝓuidēte: ne ſine nobis cōſummarent. Cōmunionē vero eis ſacroſctā ſeniorꝰ nr̄is nūq̄ꝫ meminimꝰ interdictā: ꝗnimmo ſi poſſibile eēt ēt quotidie eis impſire eā debere cēſebāt. Nec em̄

Matt. 7. euāgelij ſniaꝫ q̄ incōgrui huic ſenſui coaptatis. Nolite ſctm̄ dare canibus: ad demonis eſcā ſacroſctā cōmunio: ⁊ nō potiꝰ ad purgationē ac tutelā corpis aieqꝫ puenire credēda ē q̄ ab hoie pcepta eū q i mēbris eiꝰ inſidet ſpūꝫ ſeu i ipſis latitare conat velut quodā exurēs fugat incēdio. Hoc nāqꝫ mō curatū ⁊ abbatē andronicū nup aſpeximꝰ alioſqꝫ q̄ꝫ plures. Magis nāqꝫ ac magis inimicꝰ inſultabit obſeſſo: cū eū a celeſti medicina viderit ſegregatū: tātoqꝫ durius ac frequētius attēptabit: quāto eū ab ſpirituali remedio longius ſenſerit abdicatum.

¶ De eo q̄ miſeri ſunt hi qui ſubditi tempoꝛalibus iſtis temptationibus non merentur. Cap.xxxj.

Ceterum illi ſunt vere miſeri ac miſerabilis iudicādi q̄ c cū ſe vniuerſis criminibus flagicioſiſq̄ cōtaminēt: nō ſolum nullum viſibiliter in eis ſignum diabolice ſupple/tionis oñdit:ſed nec aliq̄ qdē opib⁹ eoꝛum cōdigna temptatio nec vllum flagellum coꝛreptionis infertur. Non enim merent, celerē tempoꝛis iſtius, expeditāq̄ medicinā : quoꝛum duricia et impenitens coꝛ penam vite pꝛeſentis excedens / theſaurizant ſibiipſi iram ⁊ indignationem in die ire ⁊ reuelationis iuſti iudicij dei in quo vermes eoꝛum non moꝛientur : ⁊ ignis eoꝛum non extinguetur. Cōtra quod pꝛopheta velut anxius pꝛo affli/ctione ſctōꝛum vidēs eos arūnis varijs ac temptationibus ſubiacere ⁊ ecōtra peccatoꝛes nō ſolum abſq̄ illo humiliationis flagello curſum mūdi iſtius pertanſire : ſed etiam affluētia diuitiarum ac ſumma rerum omniū pꝛoſperitate gaudere/intolerabili zelo ac ſpūs ſui feruoꝛe ſuccenſus exclamat. Mei autē pene moti ſunt pedes/paulomin⁹ effuſi ſunt greſſus mei:q: zelaui ſuper iniquos pacē peccatoꝝ vidēs.q: nō eſt reſpect⁹ moꝛti eoꝝ:⁊ firmamētū in plaga eoꝝ/i laboꝛe hoim nō ſunt/ ⁊ cū hoib⁹ nō flagellabunt/ ſꝫ in futuro cū demonibus puniēdi/q̄ in pn̄ti nō meruerūt in ſoꝛte ac diſciplina filioꝛum cum hoibus flagellari. Hieremias quoq̄ cū deo ſup hac impioꝝ pſperitate diſceptās / licet nequaq̄ dubitare ſe de iuſticia dn̄i pfitear di/cēs. Juſt⁹ qdē tu es dn̄e/ ſi diſputē tecū. Cā tn̄ hui⁹ tāte inequalitatis ingrēs ſubiūgit ⁊ dicit. Uerūtn̄ ſi ita iuſta loquar ad te Quare via impioꝝ pſperat bn̄ eſt oib⁹ q̄ puaricant ⁊ iniq̄ agūt plātaſti eos ⁊ radicē miſerūt/pficiūt ⁊ faciūt fructū. Pꝛope es tu oꝛi eoꝝ/⁊ lōge a renib⁹ eoꝝ. Quoꝝ ruinā deflente dn̄o p pphetā/⁊ ad eoꝝ curationē medicos atq̄ doctoꝛes ſollicite dirigēte:⁊ quodāmō eos ad plātū ſilet puocāte ac dicēte. Subito cecidit babylō ꝯtrita eſt vlulate ſup eā:tollite reſinā ad doloꝛē ei⁹ ſi foꝛte ſanet. Rn̄dēt vt deſperātes angeli:quib⁹ ſalutis hūane cura cōmiſſa eſt:vel certe pphēta ex pſona apłoꝝ ſeu ſpiritaliū viroꝝ atq̄ doctoꝝ vidētiū duriciā mētis eoꝝ ⁊ impenitēs coꝛ. Curauim⁹ babylonē ⁊ nō eſt ſanata : relinquam⁹ eā ⁊ eam⁹ vnuſq̄ſq̄ in terrā ſuā/ qm̄ puenit vſq̄ ad celos iudiciū ei⁹:⁊ eleuatū eſt vſq̄ ad nubes. De iſtoꝝ igit deſpato languoꝛe ex pſona dei loquit Eſayas ad hierſꝫ. A plāta pedis vſ

Roma.2.
Eſay.66.
2. Ps.72.
Hiere.12.
Hiere.51.
Jbidem.

eq ad verticē non eſt in ea ſanitas: vulnus ⁊ liuor ⁊ plaga tu/
mēs nō eſt circūligata nec curata medicamine neqꝫ fota oleo.

¶ De diuerſitate ſtudiorum ac voluntatū que in aereis poteſtatibus exercentur. Capitulum.xxxij.

Os autē eſſe immundos ſpiritus quot in hoibus ſtu/
dia nō dubie comprobantur. Nā nōnullos eoꝝ quos
etiam faunos vulgus appellat ita ſeductores ⁊ iocula
tores eſſe manifeſtū eſt/ vt certa queqꝫ loca ſeu vias iugiter obſi
dētes: nequaqꝫ tormētis eoꝝ quos pretereūtes potuerint decipe
delectentur/ ſed de riſu tantūmodo ⁊ illuſſione contenti/ fatiga
re eos potius ſtudeant qꝫ nocere: quoſdā vero ſolūmō in no
ciuis incubationibus hoim pnoctare alios ita eſſe furori ac tru
culentie deditos: vt non ſint contenti illorum tantūmō corpora
quos ſuppleuerint atroci dilaceratione vexare / ſed etiā irruere
ſuperueninus tranſeuntes! atqꝫ affligere illos ſeuiſſima cede fe/
Matt.8. ſtinet: quales ille in euāgelio deſcribunt ob quorū metū p viam
illam tranſire iam nullus audebat: quos eorūqꝫ cōſimiles bellis
ſanguinis quoqꝫ effuſione p inſatiabili ferocitate gaudere nō
dubium eſt. Alios ita eorū corda quos ceperant mani quodā
timore videmus infeciſſe: quos etiā bacuceos vulgus appellat
vt ſemetipſos vltra pceritatē corporis erigētes/ nūc quidē ſe in
quoſdā faſtus gutturiſqꝫ ſuſtollerēt: nūc velut acclines ad quē
dā ſe trāquilitatis ⁊ ad familiaritatis ſtatū cōmūes blādoſqꝫ
ſubmitterēt: eſſe velut illuſtres ⁊ circūſpectabiles omnibus eſti/
mantes: nunc quidem adorare ſe poteſtates ſublimiores corpo
ris inflexione monſtrarent: nunc vero ab alijs ſe crederent ado
rari: ⁊ omnes motus quibus vera officia aut ſupbe aut humili
ter paguntur explerent. Alios reperimus nō ſolum ſtudere mē/
dacijs/ ſed etiam blaſphemias hominibus inſpirare. Cuius rei
etiam nos teſtes ſumus qui audiuimus apertiſſime demonē cō
fitentē p arriū ⁊ eunomiū ſe impietatem ſacrilegi dogmatis edi
diſſe. Qd etiā in tertio regū libro vnū ex iiſdē ipſis manifeſte le
2.para.18. gimus predicantem. Egrediar inqt: ⁊ ero ſpiritus mendax in
ore omnium pphetarū eius. De qbus apoſtolus arguēs illos
j.Timo.4 qui ab ipſis decipiuntur ita infert. Attēdentes ſpiritibus ſedu/
ctoribus ⁊ doctrinis demoniorum in hypocriſi loquētiū men/
dacium. Eſſe aūt ⁊ alia demonū genera ideſt mutorū atqꝫ ſur
doꝝ euāgelia teſtanf. Incētores etiā libidinū atqꝫ luxurie quoſ
Oſee.4. dam ſpiritus propheta cōmemorat. Spiritus inquiēs fornica/

tiõis decepit eos ⁊ fornicati ſunt a deo ſuo. Nocturnos quoqꝫ ſiue diurnos ac meridianos demones ſiľiter ſcripturaꝝ autori tas docet. De quoꝝ diuerſitate plongũ eſt ſi volumus oia ſcri/ pturaꝝ volumina pſcrutãtes ſingillatim pcurrere: q̄ p pphetã Eſay.34. onocẽtauri: q̄ piloſi: q̄ ſireni q̄ lamie q̄ vlule/ q̄ ſtrutiones q̄ eri/ cij deſignanť/ q̄ aſpis/ q̄ baſiliſcus in pſalmo/ q̄ leo/ q̄ draco/ qui vt ſcorpius in euãgelio nũcupeť/ q̄ princeps mũdi huius/ q̄ re/ ctores tenebraꝝ haꝝ q̄ ſpiritalia neqtie ab apoſtolo nominenť. Que vocabula nõ caſu nec fortuito indita illis debemus acci/ pe: ſed ſignificatiõe iſtarum ferarũ q̄ apud nos vel minus no/ xie vel magis pniciose ſunt/ illoꝝ ferocitates rabieſqꝫ diſtingui: ⁊ ex ſimilitudine nequitie virulente ſeu principatus/ quem iſtis inter ceteras feras ſiue ſerpentes quedã excellentia malicie ſue confert/ illos quoqꝫ eoꝝ vocabulis nũcupari/ vt ſcꝫ alios quidẽ ob vehemẽtiam furoris ⁊ rabiem ferocitatis ſue p quam prin/ cipatũ inter ceteras ſpiritales nequitias obtinuit leonis appel/ lationẽ. Alius baſiliſci ob illud mortiferũ virus quod priuſqꝫ ſentiať/ interimis. Alius vero ob tporẽ malicie ſue onocentau/ ri aut ericij nomen ſtrutioniſue ſortitus ſit.

Interrogatio vnde differentia nequitiarum celeſtium tanta proceſſerit. Capitulum.xxxij.

Germanus. Non qdẽ ambigimus illos quoqꝫ ordines quos apoſtolus dinumerat ad iſtos referri/ qꝛ nõ ẽ no Ephe.6. bis colluctatio aduerſus carnẽ ⁊ ſanguinẽ. ſed aduer/ ſus pricipat⁹/ aduerſus ptãtes aduerſus mũdi rectores tenebra/ rum/ haꝝ: ꝯ ſpiritalia nequitie in celeſtibus. Volumus tñ noſſe vñ ſit hec tãta inter eos differẽtia/ vel quẽadmodum tãte neq/ tie extiterint gradus. An ad hoc creati ſint/ vt hos ordines ma licie ſortirenť: quẽadmodum huic nequitie militarẽt.

Dilatio ſup abſolutiõe ppoſite queſtionis. Cap.xxxiij.

Serenus. Quamqꝫ propoſitiones veſtre totum tempus nocturne qetis ita noſtris furenť obtutibus/ vt appro/ pinquãtis aurore nequaqꝫ viciniã ſentiam⁹: ⁊ vſqꝫ ad ortum ſolis inſatiabiliter collatiõis huius vba cõtexere pro ve cemur/ tñ qm̃ abſolutio ppoſite queſtionis cõcepit indagari in quoddã ampliſſimũ ac pfũdiſſimũ nos educet pelagus queſtio nũ qd̕ preſẽtis hore breuitas nõ ſinit trãſmeari: cõmodius reor vt eã future noctis indagini reſeruem⁹: quo ⁊ mihi ſub huius queſtiõis occaſione de veſtro vberiori colloquio leticia ſpirita/

lis ac fructus vberioꝛ conferantur: ⁊ ꝓpoſitarum queſtionū ſinus pꝛebente nobis ſpiritusancto pꝛoſperos flatus: liberius pe netrare poſſimus. Quamobꝛem ſopoꝛis modicum deguſtātes diſcutiamus obꝛepentem oculis noſtris vicina iam luce toꝛpo rem: ac deinceps pariter ad eccleſiam pꝛocedentes: qm̄ hoc fa cere dominice diei ſolemnitas cōmonet: reuerſi poſt ſynaxin in ea q̄ dominus ad inſtructionem communem ꝑ deſiderio vr̄o largitus fuerit: duplicato gaudio conferamus.

¶ Explicit collatio pꝛima abbatis ſereni de aie mobilitate ⁊ ſpiritalibus nequitiis.

¶ Incipit annotatio capituloꝛum ſecunde collationis eiuſdem ſenis de pꝛincipatibus ſeu poteſtatibus.

Ca.j. De humanitate abbatis ſereni.

ij Scd̄a ꝓpoſitio de diuerſitate neqtiaꝝ celeſtiū.

iij Reſponſio de multiplici eſca ſcripturaꝝ ſctāꝝ.

iiij De gemina ſnia ſup intellectu ſcripturaꝝ ſctāꝝ.

v De eo ꝙ ꝓpoſita queſtio inter illa q̄ media ſunt tenen da debeat accipi.

vj De eo ꝙ nihil malū a deo creatū ſit.

vij De initio pꝛincipatū ſeu poteſtatū.

viij De lapſu diaboli ⁊ angeloꝛū.

ix Obiectio ꝙ ruina diaboli ad deceptionē eue ꝑncipiū ſumpſerit.

x Reſpōſio de initia lapſus diaboli.

xi De ei⁹ q decipit ſiue q decipit pena.

xij De conſtipatione demonum: ⁊ inquitudine quā in hoc aere ſemper exercent.

xiij De eo ꝙ impugnationē quā erga homines impendūt: etiam aduerſum ſe cōmoueat.

xiiij Unde factū ſit vt poteſtatū ſeu pꝛincipatuum nomina ſpiritaliū nequitie ſoꝛtirent.

xv De eo ꝙ nō ſine cauſa ſanctis celeſtib⁹ꝗ virtutib⁹ an geloꝝ ſiue archāgeloꝝ noīa ſint indita.

xvj De ſubiectiōe demonū quā ſuis pꝛincipibus pꝛebent fra tribus viſione perſpecta.

xvij De eo ꝙ ſingulis hoīb⁹ duo ſemp angeli adhereāt.

xviij Differētia neqtie q̄ aduerſus ſpiritib⁹ ineſt: p duos phi loſophos appꝛobata.

xix De eo ꝙ demones nihil aduerſus hoīes pꝛeualeāt: niſi coꝛum pꝛius mentes obſederint.

xx Interrogatio de apoſtatis angelis qui in Geneſi cum filiabus hominum concubuiſſe dicuntur.

xxi Solutio propoſite queſtionis.

xxij Obiectio queadmodū generi Seth cū filiab' Cain ꝓ pbana cōmixtio añ iterdictū legis potuerit iputari.

xxiij. Reſponſio ꝙ naturali lege ab initio homines iudicio ſeu pene fuerint obnoxij.

xxiiij Quod iuſte puniti ſunt hi q ante diluuiū peccauerūt.

xxv De diabolo quod dicitur in euangelio quomodo intelligendum ſit. Quia mendax eſt: et pater eius.

¶ Explicit annotatio capi.

¶ Incipit collatio ſecūda abbatis Sereni de principatibus ſeu poteſtatibus.

¶ De humanitate abbatis Sereni. Capitulū. j.

c ONSUMMATIS que diei ſolēnitas exigebat: et eccleſie cōgregatione dimiſſa: reuerſi ad cellam ſenis: refecti primū lautiſſime ſumus. Nā pro muria q̄ ſuperiecta olei gutta quotidiane refectioni ſolebat apponi: modicū liquaminis miſcuit: et olei quiddā ſolito propēſius ſuperfudit. Nā illā olei guttā ob hoc vnuſquiſqꝫ quotidiane refectioni inſtillat: nō vt eius ex hoc guttur quādā pcipiat ſuauitatē: quippe cuius tātus eſt modus: vt vix ipſius gutturis fauciūqꝫ meatus nō dicā vngere: ſed pertrāſire ſufficiat: ſed vt hoc vſu iactantiā cordis q̄ pro abſtinētia diſtrictiore blande ſolet ac latenter irripere: et ſtimulos elationis obtundat: q̄ quāto occultius exercetur nulloqꝫ hominū teſte pficitur: tāto ſubtilius occultatorē ſuū tēptare nō deſinit. Deinde appoſuit ſalē frictū: oliuas ternas quibus poſt hec ſuꝑ intulit caniſtrū habens cicer frictū qd̄ illi trogalia vocāt ex quibus quina tātū ſumpſimus grana: mixaria bina: carycas ſingulas: hūc enim numerū in illa heremo quēꝗ̄ exceſſiſſe culpabile eſt. Qua refectione trāſacta repromiſſarū q̄ſtionis abſolutionē cū repoſcere cepiſſemus pferte inquit ſenex interrogationē veſtrā quā mature prolatā ad huius hore diſtuleramus indaginem.

¶ Secūda ꝓpoſitio de diuerſitate negtiarū celeſtiū. Cap. ij.

g Ermanus. Unde q̄ſumus tāta varietas aduerſariarū poteſtatū ꝯ hominē ac diuerſitas iſta proceſſerit: quas btūs apl'us ita dinumerat. Nō eſt nobis colluctatio aduerſus carnē et ſanguinē ſed aduerſus principatus et Ephe. 6.

ptãtes aduerſus mũdi rectores tenebrarũ harũ: ꝯ ſpiritalia ne/
Ro.8. quitie i celeſtib⁹. Et iterũ. Neqꝫ ãgeli: neqꝫ pricipat⁹: neqꝫ virtu/
tes: neqꝫ creatura alia poterit nos ſeparare a charitate dei q̃ ẽ
in xpo Jeſu dño nr̃o. Ũñ ergo tãta malicie diuerſitas emula
nobis emerſit. An ad hoc ptãtes iſtas a dño ↄditas eẽ credẽ/
dũ ẽ: vt his ꝯ hoĩeꝫ gradibus atqꝫ ordinibus militarẽtur.

¶ Reſpõſio ꝺ multiplici eſca ſcripturarũ ſanctarũ. Cap. iij.

Serenus. Diuinarũ ſcripturarũ auctoritas: de his i qui
bus nos voluit erudire: q̃dã tã lucide etiã his, qui acu
men ingenij minus poſſidẽt: euidẽter effata eſt: vt nõ
ſolũ nulla occultioris ſenſus obſcuritate velentur: ſꝫ nec vllo q
dẽ patrocinio interptatiõis indigeãt in ſuperficie vocis ac lit
tere ſuos intellectus ac ſentẽtias preferẽtia: quedã vero ita cõ/
fecta: ⁊ quibuſdã obſcurata myſterijs edidit: vt i eorũ diſcuſſio
ne ⁊ intellectu immenſum nobis exercitij campũ ac ſollicitudi
nis reſeruarẽt. Quã rẽ multas ob cauſas deũ diſpẽſaſſe mani
feſtũ eſt: primũ ne ſacramẽta diuina nullũ habẽtia ſpiritalis i
tellectus velamen obductũ: cũctis hominibus .i. tã fidelibus q̃ꝫ
ꝓphanis equali ſcientia ⁊ noticia paterẽt: ⁊ per hoc iter iner/
tes ac ſtudioſos nulla eẽt virtutis prudẽtieqꝫ diſtãtia: tũ vt ẽẽt
inter ipos domeſticos fidei dũ intellectuũ ſpacia corã eis im/
mẽſa tenduntur: eſſet in quibus ⁊ deſidioſorũ argueretur ignauia:
⁊ diligẽtia ſtudioſorũ: ac puritas cordis eorũ mẽtiſqꝫ induſtria
ꝓbaretur. Ideoqꝫ ſatis ꝓprie ſcriptura diuina agro optimo ac
fertili cõparatur: q cũ multa gignat ac ꝓferat q̃ ad hominũ vi
ctũ ſine aliqua ignis coctiõe ꝓficiãt: q̃dã niſi prius flãme ca/
lore mitigata atqꝫ mollita oẽꝫ aſperitatẽ ſue depoſuerint cru
ditatẽ vel incõgrua erũt vſibus humanis vel noxia. Nõnulla
vero ita i vtrũqꝫ apta naſcũtur: vt nec icocta ſua cruditate di
ſpliceãt vel offendã: ⁊ tñ ignis calore lenita ſalubriora reddã
tur. Plura quoqꝫ ad eſcaꝫ tm̃mõ irrationabiliũ iumentorũ ⁊
aialiũ mitiũ/vel ferarũ ſeu volatiliũ oriũtur vſuꝫ: cibis hoium
minime ꝓfutura: q̃ ẽt i ſua aſpitate manẽtia abſqꝫ vlla ignis
cõfectiõe vitalẽ iumẽtis cõferũt ſaturitatẽ. Quã rõnẽ ſatis eui
denter aſpicimus i hoc vberrimo ſpiritaliũ ſcripturarũ para/
diſo ↄtineri: i quo ita q̃dã ſignificatiõe littere plana ac luculẽ
ta reſplẽdent: vt cũ ſublimiore interptatione nõ egeãt ſimpli/
ci tñ littere ſono abũde paſcãt ac nutriãt audiẽtes: vt ẽ illud.
Deuter.6. Audi Jſrael dñs deus tuus deus vnus eſt. Et diliges dominũ

deū tuū ex toto corde tuo:ꝛ ex tota anima tua:ꝛ ex tota virtu Ibidem.
te tua. Quedā aūt ſi allegorie explanatōe extenuata nō fuerit
ꝛ ſpūitalis ignis examinatiōe mollita: nullo mō ad ſalutarē
interioris hominis cibū ſine corruptionis labe peruenient:ma
giſqꝫ ex eoꝝ perceptiōe leſio ꝙ̄ vtilitas aliqua ſubſequatur vt
eſt illud. Sint lūbi vr̄i pcincti ꝛ lucerne ardētes. Et. Qui non Luce.i2.
hꝫ gladiū vendat tunicā ſuā ꝛ emat ſibi gladiū. Et. Qui non Eiuſdē.22.
accipit crucē ſuā ꝛ ſequit̄ me:nō eſt me dignus. Qđ quidā di Matt.10.
ſtrictiſſimi monachoꝝ:habētes qdē zelū dei ſed nō ſm ſciētiā
ſimpliciter itelligētes:fecerūt ſibi cruces ligneas: eaſqꝫ iugiter
humeris circūferētes:nō edificationē ſꝫ riſuꝫ cūctis vidētibus
intulerūt. Nōnulla vero ad vtrāqꝫ perceptionē: id eſt tā hiſto
ricā ꝙ̄ allegoricā ita cōmoda ſunt ac neceſſaria:vt vtraqꝫ ex
planatio vitales anime ſucos impartiat̄:vt eſt illud. Si quis Matt.5.
te percuſſerit in dextrā maxillā tuā pbe illi ꝛ alterā. Et. Cū per Eiuſdē.x.
ſequūtur vos in ciuitate iſta fugite in aliā. Et. Si vis pfectus Eiuſdē.19
eē vade vēde oia q̄ habes ꝛ da paupibus ꝛ habebis theſauꝝ
in celo:ꝛ veni ſeq̄re me. Producit ſane ꝛ fenū iumentis:qbus
pabulis oēs ſcripturaꝝ repleti ſunt capi:ſimpler.ſ.puraqꝫ nar
ratio hiſtorice lectiōis:qua ſimpliciores quiqꝫ ac minus capa
ces perfecte ꝛ integre rōnis. de quibus dr̄. Homines ꝛ iumēta Ps.35.
ſaluabis dn̄e:ſm ſtatus ac mēſure ſue cōditioneꝫ ad opus tm̄
ꝛ laborem actualis vite vegetiores robuſtioreſqꝫ reddātur.

¶ De gemina ſententia ſuper intellectu ſcripturarum ſanctarum. Capitulum.iiij.

Quamobrē de his q̄ aperta explanatione plata ſunt: nos quoqꝫ pſtāter poſſumus definire audēterqꝫ nr̄aꝫ pferre ſententiā. Ea vero q̄ meditatiōi ꝛ exercitio no
ſtro reſeruās obtecta:ſanctis ſcripturis ſpūs diuinus iſeruit q
buſdā ea volens indicijs ꝛ opiniōibus colligi: ita pedetētiꝫ de
bēt cauteqꝫ pferri:vt ſit eoꝝ aſſertio ſeu pfirmatio in diſputan
tis vel ſuſcipiētis arbitrio collocata. Nōnūꝙ̄.n.cū ſup vna re
diuerſa promat̄ ſentētia:neutra eaꝝ pōt abſurda iudicari: ꝛ
ſine dtrimēto fidei vel fixe vel medie ſuſcipi.i.vt eis nec plena
credulitas nec abſoluta refutatio deputet̄:prioriqꝫ ſequēs opi
nio derogare nō debeat:cū quelibet eaꝝ fidei nō inueniat̄ obſi
ſtere:quale eſt illud ꝙ Helias venerit i Joāne:ꝛ iteꝝ ſit aū ad
uentū xp̄i venturus:ꝛ de abominatiōe dſolatiōis ꝙ ſteterit in
loco ſancto per illud ſimulacrū Jouis qđ hieroſolymis i tēplo

poſitū legimus:⁊ iterū ſtare habeat in eccleſia per aduentum
Antichriſti:illaq; omnia que in euāgelio ſequūtur que ⁊ im/
pleta ante captiuitatem Hieroſolymoꝝ:⁊ in fine mūdi iſtius
intelligunt implenda:e quibus neutra opinio impugnat aliā
nec ſequentem prior intellectus euacuat.

¶ De eo ꝙ propoſita queſtio inter illa que media
tenenda ſunt:debeat accipi. Cap.v.

T idcirco ꝓpoſita a nobis q̄ſtio licet nō ſatis videa/
e tur nec frequēter iter homines vētilata nec apud plu
rimos pateat: ⁊ ex hoc ipo apud aliquos ea q̄ ꝓfere
mus forſitan videant ābigua:ita debemus nr̄aȝ tpare ſniam
qm̄ fidei trinitatis nihil ꝑiudicāt:vt iter illa habeant q̄ medie
ſūt tenēda:quāq; nō tali opiniōe q̄lis ſuſpitōib⁹ tm̄ ⁊ ꝯiecturis
colligi ſolet:ſȝ manifeſtis ſcripturaꝝ teſtimōijs oia ꝯprobent.

¶ De eo ꝙ nihil a deo malum creatum ſit. Cap.vj.

Bſit ergo vt deū quicq; creaſſe ꝓfiteamur qđ ſubſtā
a tialiter malum ſit:dicente ſcriptura. Oia q̄ fecit deus
Gen.i. bona ſunt valde. Si.n.a deo tales iſti creati ſunt vel
ad hoc facti: vt hos malitie gradus teneāt:ac ſemꝑ deceptio/
nibus ⁊ ruinis hominū vacēt:cōtra ꝓdicte ſcripture ſententiā
infamabimus deū velut creatorē atq; inuentorē maloꝝ:qđ.ſ.
peſſimas volūtates ac naturas ipe ꝯdiderit:ad hoc eas creās
vt ſemꝑ in nequitia perſeuerātes nūq; tranſire poſſint in bone
volūtatis affectuȝ. Nō.n.quis fixas atq; imobiles natiuitatis
ſeu nature ſue cōditiones qualibet induſtria poterit imutare:
nec vllo modo valebit nō eē qđ natus eſt:queadmodū ne nos
quidē cōditionē mortis euadere:qui ob ade peccatū mortales
naſcimur:neq; angeli mortales effici:q ita creati ſunt vt mori
nō poſſint. Hanc igitur rationē diuerſitatis huius:traditione
patrū de ſanctaꝝ ſcripturaꝝ fonte percepimus.

¶ De initio principatuū ſeu poteſtatū. Cap.vij.

Nte cōditionē huius viſibilis creature ſpiritales cele/
a ſteſq; virtutes deū feciſſe:q̄ pro hoc ipo ꝙ ſcirēt ſe ad
tātam beatitudinis gloriā bn̄ficio creatoris ex nihilo
fuiſſe ꝓductas:perpetuas ei gratias referētes:indefinēter eius
laudibus inhererēt:nemo fideliū dubitat. Nec.n.exiſtimare de
bemus creationis ⁊ officij ſui principia ab huius mūdi cōſtitu
tione deū primitus inchoaſſe: quaſi in illis anterioribus atq;
innumeris ſeculis: ab omni prouidētia ⁊ diſpēſatione diuina

fuerit ocioſus:ac nō bñs i quos bōitatis ſue exerceret bñficia: ſolus extiterit:atq; ab oi ſolita pſtandi munificētia fuerit alie nus:qd de illa immēſa ac ſine principio ⁊ incōprehēſibili ma ieſtate:ſatis humile eſt incōgruūq; ſentire:ipſo dño de illis po teſtatibus hec dicēte. Qñ facta ſunt ſimul ſydera:laudauerūt me voce magna oēs boni angeli mei. Qui ergo iterſunt crea/ tioni ſyderū:ante iſtud principiū i quo factū dr celum ⁊ terra: creati fuiſſe manifeſtiſſime cōprobant: quippe q p iſtis oibus viſibilibus creaturis vidētes eas ex nihilo pceſſiſſe:creatorem magnā voce deſcribūtur ⁊ admiratione laudaſſe. Ante iſtud ergo tēporale principiū qd a Moyſe ponit:qdq; mūdo huic ſm hiſtoricū imo iudaicū ſenſum coeuū eſſe deſcribit: ſaluo.ſ. noſtro ſenſu quo nos iterptamur omniū rerū chriſtū eſſe princi piū:in quo oia creauerit pater:ſm illud. Oia per ipſum facta ſunt:⁊ ſine ipo factū ē nihil. Añ iſtud inq; geneſeos tpale prin cipiū:oēs illas poteſtates celeſteſq; virtutes deū creaſſe nō du/ biū eſt. Quas apſtus per ordinē dinumerās ita dſcribit. Quia in xpo creata ſunt omnia:ſiue q in celis ſiue q in terra ſunt:vi ſibilia ⁊ inuiſibilia:ſiue angeli:ſiue throni: ſiue dominatiōes ſiue principatus ſiue poteſtates. Joā.i.

¶ De lapſu diaboli ⁊ angelorū. Cap. viij.

E iſtorū itaq; numero nōnullos principes fuiſſe colla
d pſos:lamētatio Ezechielis ſiue Eſaie manifeſtiſſime
docet:in qbus principē Tyri aut illū luciferū q mane oriebat:flebili plāctu ab eis cognoſcimus lamētari. Et de illo quidē ita dñs ad Ezechiel. Fili hominis leua plāctū ſup prin/ cipē Tyri:⁊ dices ei. Hec dicit dñs de⁹. Tu ſignaculū ſimilitu dinis:plenus ſapiētia:pfectus decore:i delitijs padiſi dei fuiſti. Ezech.28.

Ois lapis pcioſus operimētū tuū:ſardius:topaſius ⁊ iaſpis: chriſolith⁹ ⁊ onyx:⁊ berillus:ſapphyrus:⁊ carbūculus ⁊ ſma ragdus. Aurū opus decoris tui:⁊ foramina tua i die qua cōdi tus es pparata ſunt. Tu cherub extētus ⁊ ptegens:⁊ poſui te in mōte ſancto dei i medio lapidū ignitorū:ābulaſti pfectus in vijs tuis a die cōditiōis tue:donec inuēta eſt iniqtas in te. In multitudine negociatiōis tue repleta ſunt interiora tua iniqtate ⁊ peccaſti:⁊ eieci te de mōte dei:⁊ pdidi te o cherub ptegens i medio ladidū ignitorū. Eleuatū eſt cor tuū i decore tuo:pdidi/ ſti ſapiētiā tuā a decore tuo:i terrā pieci te:añ faciē regū dedi te:vt cernerent te in multitudine iniquitatū tuarū:⁊ iniquitate

negociationis tue polluisti sanctificationē tuā. Esaias quoq;
de alio. Quō cecidisti de celo Lucifer q̄ mane oriebaris. Cor/
Esa. 14. ruisti in terrā qui vulnerabas gentes: qui dicebas i corde tuo.
In celū ꝯscendā: super astra dei exaltabo soliū meū: sedebo in
monte testamēti i latissimo. Quos tū nōnullos et illa beatissi
ma statione ruisse scriptura cōmemorat: dicēs. Tertiā partem
stellaꝝ draconē illū secū pariter ptraxisse. Unus quoq; aploꝝ
Ca. iude. euidētius dicit. Angelos vero qui nō seruauerūt suū principa
tū sed dereliquerūt domiciliū suū: in iudiciū magni diei vincu
lis eternis sub caligine seruauit. Illud etiā qd̄ ad nos dr̄. Uos
aūt sicut homines moriemini: ⁊ sicut vnus de principibus ca/
detis: quid aliud ꝗ̄ multos d̄ principibus cecidisse significat.
Quibus indicijs hec rō diuersitatis huius colligit: has differē
tias ordinū quas instar sanctaꝝ celestiūq; virtutū: aduerse po
testates hr̄e dicuntur: vel ex illius anterioris ordinis gradu in
quo vnaqueq; cerata fuerat nūc etiā retētare: vel certe de cele/
stib⁹ deuolutas ad similitudinē illaꝝ virtutū q̄ ibidē ꝑseuerāt:
ꝑ nequicie sue merito i qua i malū vnaqueq; ꝑfecit hos inter
se gradus seu ordinū vocabula in parte cōtraria vēdicasse.

¶ Obiectio ꝙ ruina diaboli a deceptione eue principiū sumpserit. Capitulum. ix.

Germanus. Nos hactenus credebamus eām initiūq;
ruine seu ꝑuaricatiōis diabolice q̄ d̄ angelica statiōe
deiectus est: inuidiam extitisse: quando Adam dunta
xat ⁊ Euam liuida calliditate decepit.

¶ Responsio de initio lapsus diaboli.
Capitulum. x.

Serenus. Non esse istud initiū ꝑuaricationis illius seu
deiectionis: geneseos lectio manifestat: q̄ ante illoꝝ de
ceptionē serpētini nominis eū nota inussit: ita dicens:
Gene. iij. Serpēs aūt erat sapientior siue vt hebraici exprimūt libri: cal
lidior cūctis bestijs terre quas fecit dn̄s deus. Intelligitis ergo
ꝙ añ illā circūuentionē primi hominis d̄ angelica discesserat
sanctitate: ita vt nō solū nominis huius insigniri mereret infa/
mia: sed etiam in nequicie tergiuersatione ceteris preferret be
stijs terre. Nō. n. tali vocabulo scriptura bonū angelum desi/
gnasset: nec de his qui in illa beatitudine ꝑseuerāt diceret. Ser
pens aūt erat sapientior omnibus bestijs terre. Nā hoc cogno
mē nō solū Gabrieli siue Michaeli nullo mō posset aptari: sꝫ

ne bono quidem cuiq̄ꝫ homini cōueniret. Apertiſſime itaq̄ꝫ ⁊
ſerpētis vocabulū: ⁊ compatio beſtiaꝝ: nō ſonat angeli digni
tatē: ſed puaricatoꝛis infamiā. Deniq̄ꝫ liuoꝛis ac ſeductionis
materia q̄ vt hoīeꝫ deciperet inſtigatus eſt: de anterioꝛis ruine
extitit cauſa: qđ. ſ. de limo terre nuperrime figuratū ad illā eā
gloꝛiā cerneret euocādū: vñ cū eſſet vnus de pͥcipibus ſe me/
minerat coꝛruiſſe. Et idcirco pꝛioꝛē eius lapſuꝫ quo ſupbiēdo
coꝛruerat: quo etiā ſerpēs meruerat nūcupari. ſecūda ruina p
inuidiā ſubſecuta eſt: p quā inueniens eū adhuc aliquid in ſeſe
erectū habētē: ita vt etiā cuiuſdā colloquiū atq̄ꝫ cōſiliū cū hoīe
haberet ꝯſoꝛtiū: ſentētia dñi vtiliſſime eū in ima deiecit: vt nō
iam ſicut ante ſublime aliquid intuens īcederet: ſed vt ſolo co
herens reperet potius: ⁊ humiliatus ſup ventrē terrenis vitio
rum eſcis ⁊ operibus paſceretur: occultum deinceps publicans
inimicū ac ponens inter ipſum ⁊ hominem vtiles inimicitias
ſalutareq̄ꝫ diſcoꝛdiā: vt dū cauetur tāq̄ꝫ hoſtis noxius: amici
tiis fraudulentis vlterius homini nocere non poſſet.

¶ De eius qui decipit ſiue decipitur pena. Cap. xi.

In quo tñ ⁊ illud nos pcipue debet inſtruere: vt a ma
lis ꝯſiliis declinemus. qđ licet deceptionis auctoꝛ con/
grua pena ⁊ ꝯdēnatione plectaꝛ: ne ille quidē q ſedu
ciꝛ ſupplicio careat: licet aliquātulo leuioꝛe q̄ꝫ ille q auctoꝛ dce
ptionis extiterit. Qđ hic expſſum pleniſſime cernimus. Adam
nāq̄ꝫ qui ſeductus eſt: immo vt apoſtoli verbis eloquar: qui ſe
ductus nō eſt: ſed ſeducte acquieſcens: i exitialē videꝛ acceſſiſſe j. Timo. ij.
cōſenſum: ſudoꝛe vultus ac laboꝛe tantūmō cōdemnaꝛ: qui tñ
illi nō per ſuā ſed p terre maledictionē ſterilitatēq̄ꝫ dcernitur.
Mulier vero q̄ huius rei pſuaſoꝛ extitit multiplicationē gemi
tuū ac doloꝝ atq̄ꝫ triſticie pmereꝛ: perpetuo pariter iugo ſub
iectionis addicta. Serpens aūt q pꝛimus icētoꝛ huius offenſe
eſt. perēni maledictione multaꝛ. Quāobꝛem ſumma ſollicitu/
dine ⁊ circūſpectione cauendū eſt a cōſiliis pꝛauis: qꝛ ſicut au
ctoꝛē puniūt: ita deceptū nec peccato faciūt carere nec pena.

¶ De conſtipatione demonū ⁊ inquietudine quā in hoc
aere ſemper exercent. Capitulum. xii.

Tanta ſƀo ſpirituū dēſitate ꝯſtipatus eſt aer iſte q iter
celū terrāq̄ꝫ diffundiꝛ: in quo nō quieti nec ocioſi ver
ſantur: vt ſatis vtiliꝛ ab humānis aſpectibus eos pꝛoui
dentia diuina abſcōderit atq̄ꝫ ſubtraxerit. Nā nō ſolū terroꝛe

cócurſus eoꝝ vel horrore vultuū in quo ſe ꝑ volūtate ſua eis libitum fuerit trāſformāt atq̧ cōuertūt:intolerabili formidine hoies cōſternarent: nequaq̄ valētes hec carnalibus oculis in tueri:ſed etiā i ãpliorē nequicie modū:quotidiano iugiq̧ eoꝝ exēplo ⁊ imitatione ſucceſſa gēs humana ꝓficeret:⁊ p hoc iter hoies ⁊ imūdas atq̧ aereas poteſtates fieret noxia q̄dā familiaritas atq̧ pniciosa cōiūctio:dū hec flagicia q̄ cū iter hoies admittunt:vel parietū ſeptis vel locoꝝ intervallo ⁊ quadā verecūdie cōfuſione celant:aperta viſione iugiter intēdentes:ad maiorē furores incitarent inſaniā:nulla.ſ.interueniēte quiete: qua ab iſtis ſceleribus eos cernerēt deſinētes:quippe quos nulla laſſitudo carnalis ſeu occupatio familiaris:ac diſtētio quotidiani victus quēadmodum nos acceptis intentionibus etiā inuitiſſimos nonnūq̄ ceſſare compellunt.

¶ De eo ꝙ impugnationē quā erga homines impēdūt etiā aduerſum ſe cōmoueant. Cap.xiij.

Eas nāq̧ impugnatiōes qb⁹ hoies impetūt.nequaq̄ b eos a flagitioꝝ crimine purgere ceſſantes:etiā ꝯtra ſe inuicē ipos affectare certiſſimū ē. Nā diſcordias atq̧ cōflictus ſup nōnullis gētibus ꝓ quadā ſibi nequicie vernacula familiaritate ſuſceptis.ideſeſſo certamine ſimiliter exercere nō deſinūt.Qđ ēt in viſione Danielis ꝓphete manifeſtiſſime Dan.x. legimus figuratū:angelo Gabriele ita narrante. Noli timere Daniel:q: ex die ꝑ quo poſuiſti cor tuū ad itelligēdū vt te affligeres in cōſpectu dei tui:exaudita ſunt verba tua:⁊ ego veni propter ſermones tuos.Princeps aūt regni pſaꝝ reſtitit mihi viginti ⁊ vno dieb⁹:⁊ ecce Michael vnus ð pricipib⁹ pimis venit in adiutoriū meū:⁊ ego remanſi ibi iuxta regē perſaꝝ. Ueni aūt vt docerē te q̄ ventura ſunt populo tuo in nouiſſimis diebus.Quē principez regni perſaꝝ aduerſariā poteſtatē eſſe q̄ fauebat genti perſaꝝ inimicāti populo dei minime dubitādū eſt:quiq̧ ad impediendā vtilitatē quā videbat per abſolutionē q̄ſtionis:p:o q̄ ꝓpheta dominū exorauerat: ab archāgelo miniſtrandā:liuēs ſemetipm obijcere feſtinauit: ne ocius ad Danielē ſalutaris angeli ꝯſolatio puolās:dei quoq̧ populum cui Gabriel archangelus perat confortaret. Qui tū dicit ne tūc qdē ob īpugnatiōis illius vehemētiā ſe facere potuiſſe: ſed ab eodē adhuc fuiſſe detinēdū:niſi in adiutoriū ſibi Michael archangelus aduenisset:qui occurrēs pricipi regni perſa-

rum ſeſeqꝫ cōflictui eius iterſerēs ⁊ opponēs:cūqꝫ ab ipſius i/
pugnatione ſubripiēs:ad inſtructionē prophete poſt viceſimū
⁊ vnū diē cōmeare feciſſet. Et poſt pauca. Et ait inquit ange Dan.x.
lus. Nūquid ſcis quare venerim ad te: Et nunc reuertar vt p/
lier aduerſus principē perſaꝝ. Cūꝫ.n.ego egrederer apparuit
principes grecoꝝ veniens. Uerūtn̄ annūciabo tibi quod expreſ/
ſum eſt in ſcriptura veritatis. Et nemo eſt adiutor meus i his Eiuſdē.xi.
omnibus niſi Michael prīceps veſter. Et iteꝝ. In tēpore illo
conſurget Michael princeps magnus qui ſtat pro filijs popu
li tui. Legimus ergo grecoꝝ quoqꝫ principē ſimiliter aliū nū
cupari:qui vtiqꝫ fauēs genti ſibi ſubdite tam populo Iſraeli
ꝙ̄ nationi perſaꝝ erat aduerſus. Ex quo liquido peruidet̄ ꝙ
diſcordias gentiū ⁊ cōflictus atqꝫ ſimultates quas iter ſe iſtis
inſtigantibus gerūt:etiā contra ſe aduerſe exerceant poteſta/
tes:⁊ illaꝝ vel gaudere eas victoria vel diminutione triſtari:
⁊ ob hoc nō poſſe illas inter ſe quietas aut cōcordes exiſtere:
dum vnuſquiſqꝫ pro his quibus preeſt contra alterius gentis
preſulem inquieta ſemper emulatione contendit.

¶ Unde factum ſit vt poteſtatū ſeu principatū nomina
ſpiritaliū nequitie ſortirentur. Cap.xiiij.

n Os ergo preter illas quas ſuperius expoſuimus opi/
niones etiā idcirco dici pricipatus vel poteſtates cui
denti poſſumus rōe colligere:ꝙ.ſ. vel diuerſis gentib⁹
dominētur ac prefint:vel certe ꝙ in iferiores ſpūs atqꝫ demo
nia:de quibus etiā euāgelia legiones eſſe propria ipoꝝ ꝓfeſſio
ne teſtātur:queqꝫ ſpiritalia nequicie ab apl'o nūcupātur:ſuos
exerceāt principatus. Non.n.dominationes dici poſſunt : niſi
habeant in quos ſuas dn̄ationes exerceant:nec poteſtates aut Matt.12.
principatus vocari queunt niſi fuerint in quos poteſtates aut
principatus ſuos agant. Quod etiā in euāgelio deſignari ca/
lūniātibus phariſeis manifeſtiſſime reperimus. In beelzebub j.Cor.15.
principe demonioꝝ hic ejcit demones. Nā ⁊ rectores tenebra
rum legimus appellari:⁊ aliū mundi huius principem nūcu/
pari. Quos tamen gradus beatus apl'us in futuꝝ cū oīa xp̄o
fuerint ſubiecta aſſerit euacuandos. Cum tradiderit inquiens
regnū deo ⁊ patri:cū euacuauerit oēm principatū poteſtatē
⁊ dominationē: quod vtiqꝫ nō aliter fiet niſi fuerint de ipſoꝝ
ditione ſublati:in quibus in hoc ſeculo poteſtates ſeu domina
tiones vel principatus agere cognoſcantur.

¶ De eo φ nō ſine cauſa ſanctis celeſtibuſqꝫ virtutibus angelorū ſiue archāgelorū noīa ſint idita. Cap.xv.

Am q: in bonā partē borū ordinū vocabula nō ſine ratione cauſa ve ſint indita/ſꝫ officiorū vel meritorūꝫ ſeu dignitatū ſint nomina/nulli dubiū eſt. Etenim de officio nūciādi angelos/id eſt nūcios appellari manifeſtū eſt. ⁊ archāgelos φ ipſis angelis preſint/nominis ipſius proprietas docet/dñationes etiā ab eo φ quibuſdā dominent/principatus quoqꝫ φ habeant quorū ſint pricipes atqꝫ priores/⁊ ſedes φ ita.ſ.deo coherēāt ⁊ domeſtice ſint ei ac familiares/vt in ipſis velut in quadam ſede diuina maieſtas peculiarius requieſcat/⁊ quodāmodo ſit in eis firmius reclinata.

¶ De ſubiectione demonū quā ſuis principibus prebent fratris viſione perſpecta. Capitulum. xvj.

Egi aūt hos imundos ſpūs a neqorib⁹ poteſtatibus eiſqꝫ ſubditos eſſe/pter illa ſcripturarū teſtimonia q̄ i euāgelijs quoqꝫ calūniātibus phariſeis dñi legimus reſpōſione deſcripta. Si ego i beelzebub pricipe demonorū eij/

Mat.12. cio demones/ēt pſpicue viſiones ⁊ expimēta ſctōrū multa nos edocent. Nā cū vnus ex fratrib⁹ nrīs i hac ſolitudine iter agerēt/adueſpaſcēte iā die tēplū quoddā repiens/ibidē ſubſtitit veſptinā volens i eo ſynaxiꝫ celebrar̄. Ubi dū pſalmos ex more decātat/tps medie noctis exceſſit. Cūqꝫ finita ſolēnitate refectur⁹ laſſuꝫ corpus paululū reſediſſet/repente cepit cateruas demonū vndiqꝫ i vnū ꝯfluentiū innumerabiles intueri/q̄ infinita cōſtipatiōe ac deiectiōe lōgiſſima procedentes/alie pſbant principem ſuū/alie ſuo agmine ſeqbant. Qui tandeꝫ aliqñ ⁊ magnitudine pcerior cūctis ⁊ aſpectu terribilior/turmis infinitis circūſeptus aduenit/ac poſito ſolio cū i tribunali quodam ſublimiſſimo ꝯſediſſet/vniuſcuiuſqꝫ actus diligenti cepit examinatiōe diſcutere illoſqꝫ q needū ſe circūuenire emulos ſuos potuiſſe dicebāt/velut inertes ignauoſqꝫ ac ꝯſpectu ſuo cū nota ⁊ iniuria ſūma iubebat expelli/ſpacia tēporis tāti/⁊ opus inaniter ab eis expenſuꝫ cū fremitu ⁊ idignatione furoris exprobans/illos ẜo q ſe nūciabant ꝯfignatos ſibimet decepiſſe ſummis laudibus cū exultatiōe ac fauore cūctorū velut victores palmis remuneratos ac redimitos ſertis/vtqꝫ fortiſſimos bellatores ad exēplū cūctorū/glorioſiſſimos corā oibus emittebat. In quorū numero cū quidā neqſſimus ſpiritus vtpote quē

dā triūphū ſublimiſſimū delaturus letioꝛ aduenisſet nomē mo
nachi optime cogniti deſignauit/aſſerēs ſe ꝑ oſt qndecīz ānos
qbus eū iugiter obſediſſet/tādē aliqñ ꝑualuiſſe vt eū eadē ipa
nocte ruina fornicatiōis elideret/nā cū quadam ſacra puella
nō ſolū impuliſſe. vt ſtupri crimen incurreret dicebat/ſed etiaʒ
ꝑſuaſiſſe vt eā ꝑpetuo ſibimet iure ꝯiugij retentaret. Super cu
ius hac ꝑſecutione cū immane cūctoꝝ gradiū fuiſſet exoꝛtuʒ.
ſummis a pꝛincipe tenebraꝝ laudibus iſte ꝓlatus / magniſqʒ
ꝑconijs coꝛonatus abſceſſit. Auroꝛa itaqʒ ſuꝑueniente cuʒ oīs
hec ab oculis euanuiſſet demonū multitudo/dubitās frater d̄
aſſertiōe ſpiritus imundi/magiſqʒ id ratus qđ inolita ꝯſuetu
dinis ſue fallacia ſibi voluiſſet illudere/⁊ innocenti fratri inu
rere crimen ìceſti/ memoꝛ euāgelice ſententie/ꝙ In veritate nō
ſtetit/qꝛ hō eſt ꝟitas i eo. Cū loquiẜ/mendaciū de ꝓpꝛijs loq Joan. 8.
tur qꝛ mendax eſt ⁊ pr̄ eius. Peluſiū petijt/vbi illū quem ſpūs
imūdus aſſeruit eſſe deiectū nouerat cōmanere. Erat ſiqdem
illi etiā notiſſimus frater. Quem cū reqſiſſet/repperit ꝙ eadeʒ
nocte qua deterrimus ille demō ruinā eius ſue coboꝛti vel pꝛi/
cipi nūciauerat. monaſterio pꝛiſtino derelicto vicuʒ petiſſet/⁊
cum deſignata puella fuiſſet lapſu miſerabili deuolutus.

¶ De eo ꝙ ſingulis hominibus duo ſemper angeli ad/
herẽant. Capitulum. xvij.

n Am qđ vnicuiqʒ noſtrū duo coherẽant angeli/id eſt
bon⁹ ⁊ malus ſcriptura teſtaẜ. De bonis qdē ſalua/
toꝛ. Ne ꝯtemnatꝭ ingens vnū ex puſillis iſtis/dico.n.
vobis ꝙ āgeli coꝝ i celis ſemꝑ vident faciē pr̄is mei q i celis
eſt. Illud quoqʒ. Immittet angelus dn̄i i circuitu timentiū eū Mat. 18.
⁊ eripiet eos. Nec nō etiā qđ i actib⁹ apłoꝝ de Petro dr̄. Qꝛ
angelus ei⁹ eſt. De vtriſqʒ ꝟo liber paſtoꝛis pleniſſime docet. Ps̄ . 33.
Si aūt ꝯſideremus ⁊ illū q beatū Job expetijt aptiſſime iſtrue Act. 12.
mur illū fuiſſe q ſemꝑ iſidiatus ei/nūq̄ʒ eū ad peccatū poterit
incitare/⁊ idcirco poteſtatē a dn̄o popoſciſſe/velut q nō vir/
tute illius ſʒ dn̄i ꝯ̄fenſione q illū ſemꝑ protexerit vinceretẜ. De
Juda quoqʒ dr̄. Et diabolus ſtet a dextris eius. Ps̄. 108.

¶ Differētia nequicie q̄ aduerſis ſpiritibus ineſt/ꝑ duos
philoſophos appꝛobata. Capitulum. xviij.

d E differentijs ſane demonū ē̄t ꝑ illos duos pħos qui
quōdā magicis artibus/vel inertiā coꝝ vel foꝛtitudi/
nem ſeuāqʒ nequitiā ſuerant frequēter exꝑti/multum

cognitionis accepimus. Hi aũt deſpiciẽtes beatũ Antoniũ velut chriſtianũ hoiẽ ꝛ imperitũ ac ſine litteris: volenteſq; eum etſi nihil amplius ledere potuiſſent ſaltẽ ď cella ſua magicis ꝓſtigiis ꝛ circũuẽtione demonũ ꝑ turbare: ſpũs ei nequiſſimos immiſerũt ad impugnationẽ: moriu liuoris adducti eo ꝙ maxime hominũ turbe ad eũ quotidie cõuenirent. Cũq; illo nunc quidẽ imprimẽte pectori ſuo frontiq; ſignaculũ crucis: nũc vero ad orationẽ ſuppliciter incubãte ne approximare quidẽ dirimſimi demones eidẽ prorſus auderẽt: atq; ad eos qui illos direxerant abſq; vllo reuerterent effectu: ꝛ alios illi in nequicia vehemẽtiores rurſus immitterent: itidẽq; ipſis incaſſum ſuas expendẽtibus vires atq; inaniter redeũtibus: potẽtiores nihilominus aduerſus militẽ chriſti victorẽ iterũ deſtinati nihil penitus preualerent: eo profecerũt tales tanteq; eorum inſidie tota magica arte queſite: vt ꝑ hec euidẽtiſſime comprobarent magnã ꝓfeſſioni chriſtianorum ineſſe virtutẽ: quibus ille tã ſeue tãq; potẽtes vmbre quas eſtimabãt ſolem lunãq; ſi ad eas directe fuiſſent obducere potuiſſe: hunc nõ ſolũ nihil ledere: ſed ne ad punctum quidẽ de monaſterio ſuo valuerint perturbare.

¶ De eo ꝙ demones nihil aduerſus homines ꝑualeant niſi obſederint eorum prius mentes. Cap. xix.

Umq; ꝑ hac admiratiõe ꝯfeſtim veniẽtes ad abbatẽ. Antoniũ: ĩpugnationũ ſuarum magnitudinẽ: ꝛ cauſas atq; inſidias pateſeciſſent liuoris occulti: chriſtianos ſe fieri ꝓtinus popoſcerũt. Recurſo aũt die vt tpe: aſſeruit ſe btũs Antonius amariſſimis cogitationũ ſtimulis tũc fuiſſe pulſatũ. Quo experimẽto ſententiã noſtrã quã heſterno die in collatiõe ꝓtulimus ꝓbauit ac definiuit btũs Antonius nullatenus demonẽ poſſe mentẽ cuiuſq; vel corpus inuadere: nec hñe facultatẽ in cuiuſlibet aiarum penitus irruẽdi: niſi eã primo deſtituerit oĩbus cogitationibus ſanctis: ac ſpiritali ꝯtẽplatiõe vacuã nudãq; reddiderit. Sciendũ tñ duobus modis ſpũs imũdos hoibus obedire. Aut .n. ſanctitati fidelium diuina gr̃a ac virtute ſubdunt: aut ſacrificijs ipiorum: ſeu quibuſdã carminibus deliniti velut familiaribus ſuis obtẽperãt. Qua opiniõe phariſei quoq; decepti: arbitrati ſunt etiã dñm ſaluatorẽ hac arte demonijs ipaſſe: dicẽtes. In beelzebub principe demoniorum hic
Matt. xii. eijcit demones: ſm illã. ſ. ꝯſuetudinẽ qua norant ſuos magos vel maleficos ꝑ inuocationẽ nominis illius ac rituum ſacrificio/

rum quo euꝫ delectari ⁊ gaudere cognoſcũt: velut domeſticos eius effectos habere etiã in demones ei ſubditos poteſtatẽ.

¶ Interrogatio de apoſtatis angelis qui in geneſi cuꝫ fi/liabus hominũ cõ:ubuiſſe dicuntur. Cap. x.

Ermanus. Quia geneſeos lectio paulo ante medium
g dei diſpẽſatiõe ꝓlata ẽ: q̃ nos oportune cõmonuit vt id qđ ſemper diſcere cupiebamus: nũc poſſimus con/grue ſciſcitari: quid etiã de illis apoſtatis angelis ſentiendum ſit optamus agnoſcere: qui ſe cũ filiabus hominũ miſcuiſſe di/cũtur: vtrũ hoc poſſit ſpũali nature ſm litterã ꝯuenire. Illud quoqꝫ euãgeliſte teſtimoniũ quod de diabolo paulo ante di/xiſti: quia mẽdax eſt ⁊ pater eius. Similiter deſideramus au/dire qui nam eius pater intelligendus ſit. Joan. 8.

¶ Solutio propoſite queſtionis. Cap. xj.

Erenus. Duas q̃ſtiones nõ mediocres pariter ꝓpo/
ſ ſuiſtis: de qbus quãtũ poſſuꝫ eodẽ quo ꝓpoſuiſtis or/dine reſpõdebo. Nullo mõ credendũ eſt ſpiritales na/turas coire cũ feminis carnaliter poſſe. Qđ ſi aliqñ hoc ƀꝫ lit/terã fieri potuiſſet: quõ nũc quoqꝫ vel frequẽter vel raro idipꝫ nõ euenire ꝯtingeret: ⁊ abſqꝫ ſemine vel coitu viri aliquos na/ſci ſimiliter de mulieribus cõceptu demonũ cerneremus: cum preſertim conſtet eos libidinum ſordibus admodũ delectari: quas proculdubio per ſemetipſos exercere pluſq̃ꝫ p hoĩes ma/lent: ſi illud vllo mõ potuiſſet impleri. Eccleſiaſte quoqꝫ ipſuꝫ pronũciãte. Quid eſt qđ fuit: idipſum qđ ẽ: ⁊ qd eſt qđ factuꝫ eſt: idipſuꝫ qđ fiet: ⁊ nõ eſt oẽ recẽs ſub ſole qđ loquaẗ ⁊ dicat. Ecce hoc nouũ eſt: iã fuerũt i ſeculis q̃ fuerũt añ nos. Sed ita q̃ſtio hiſtorie huius abſoluiẗ. Poſt necẽ Abel iuſti: ne'a fratri/cida ⁊ impio oẽ hoĩuꝫ genus exordiũ ſumeret: in locũ fratris extincti naſciẗ Seth: q nõ ſolũ poſteritati: ſꝫ ẽt fraterne pietati ſuccederet. Cuius ꝓgenies ſecuta pr̃is iuſticiã: a ſocietate ⁊ cõ/iũctiõe cognatiõis illi⁹ q̃ ex Cain ſacrilego dſcẽdebat: ſemp di/uiſa ꝑmanſit: ſicut etiã genealogie deſcriptio manifeſte decla/rat ita dicẽs. Adã genuit Seth: Seth genuit enos. Enos ge/nuit Cainã Cainan aũt genuit Malalehel. Malalehel auteꝫ genuit Jareth. Jareth aũt genuit Enoch: Enoch autẽ genuit Matuſalẽ: Matuſalẽ genuit Lamech: Lamech genuit Noe. Itẽ genealogia Cain ita diuiſa dſcribiẗ: Cain gẽuit Enoch: Enoch genuit Jrath: Jrath gẽuit Maniahel: Maniahel ge/

Eccle. i.

Geñ. 5.

nuit Malaleel: Malaleel genuit Lameh: Lamech genuit
Tubal: Itaq; illa generatio q̄ de Seth iusti propagine deſcen
debat: ſue linee iugiter ⁊ agnationi pmixta: i patris atq; atta
ui ſanctitate longa etate durauit: nequaq̄ ſ. ſacrilegije ac ma
licia nequiſſime prolis infecta: q̄ in ſemet ipietatis germen ve/
lut attaui traditione retinebat inſertū. Donec ergo pſeuerauit
inter illos generationis eoꝝ iſta diſcretio ſemē illud Seth vt/
pote de optima radice pcedens: p merito ſanctitatis tā ſue q̄
patrū angeli dei: ſiue vt diuerſa exēplaria ptinent: filij dei vo
cati ſunt: ⁊ ecōtrario illi ppter ipietatē vel ſuā vel patrū ſuoꝝ
⁊ opera terrena: filij hominū nūcupātur. Cum eſſet ergo inter
ipſos vſq; ad illud tempus hec vtilis bonaq; diuiſio: vidētes
Geñ.6 poſt hec filij Seth qui filij dei erant: filias eoꝝ qui d̄ Cain pro
genie naſcebātur: deſiderio pulchritudinis eaꝝ accenſi: accepe
rūt ſibimet de ipſis vxores: q̄ viris ſuis infundentes nequitias
patrū ſuoꝝ: ab illa eos ingenita ſanctitate ac ſimplicitatē pa/
terna protinus corruperūt. Ad quos ſatis cōgrue directū eſt il
Pſ.81. lud eloquiū: Ego dixi dij eſtis ⁊ filij excelſi oēs. Uos aūt ſicut
hoies moriemini: ⁊ ſicut vnus de principibus cadetis. Quiq;
ab illa vera phiſice phie diſciplina tradita ſibi a maioribus
exciderūt: quā primus hō ille qui vniuerſaꝝ naturaꝝ iſtitutio/
nem eueſtigio ſubſecutus eſt: potuit euidenter attingere: ſuiſq;
poſteris certa rōne trāſmittere: Quippe qui mūdi ipſius ifan/
tiā adhuc tenerā ⁊ quodāmodo palpitantem rudēq; cōſpere
rat: ⁊ in quem tanta eſt nō ſolum ſapientie plenitudo: ſed etiā
gratia prophetie: diuina illa inſufflatiōe trāſfuſa: vt vniuerſis
animātibus nomina rudis adhuc mūdi huius habitator ipo
neret: ac nō ſolū omnigenū beſtiaꝝ atq; ſerpentū furores vi/
ruſq; diſcerneret: ſed etiam virtutes herbaꝝ arboꝝ quoq; la/
pidūq; naturas ac tēpoꝝ necdū expertoꝝ viciſſitudines par
tiretur: ita poterat efficaciter dicere. Dominus dedit mihi bo
Sap.7. norum boꝝ que ſunt ſcientiā veram: vt ſciam diſpoſitiones or
bis terraꝝ: ⁊ virtutes elementoꝝ: initium ⁊ conſummationē ⁊
medietatem tempoꝝ: annoꝝ curſus ⁊ ſtellaꝝ diſpoſitiōes: vij
ſpirituū: ⁊ cogitationes hominū: differētias arboꝝ ⁊ virtutes
radicū: ⁊ q̄ ſunt abſcondita ⁊ improuiſa cognoui: Hanc ergo
ſcientiam omniū naturaꝝ per ſucceſſiones generationū ſemen
Seth paterna traditione ſuſcipiens donec diuiſū a ſacrilega
propagine perdurauit: queadmodū ſancte pceperat: ita etiā

vel ad dei cultū/vel ad utilitatem vite cōmunis exercuit. Cuȝ vero fuiſſet impie generationi pmixtū: ad res pphanas ac nocias q̄ pie dedicerat inſtinctu quidē demonū diriuauit: curioſaſqȝ ex ea maleficiorū artes atqȝ pſtigias ac magicas ſupſtitiones audacter inſtituit: docēs poſteros ſuos vt ſacra illa cultura diuini noīs derelicta/vel elemēta hec vel ignē vel aereos demones venerarent̄ ⁊ colerent. Hec igit̄ quā diximus curioſarū rerū noticia quō diluuio nō perierit: ac ſupuenientibus ſeculis innotuerit: lȝ hoc minime abſolutio pposite q̄ſtionis expoſcat: tñ q2 nos occaſio huius expoſitiōis admonuit pſtringendū breuiter puto. Quantū itaqȝ antique traditiōes ferūt: Cham filius Noe qui ſupſtitionibus iſtis ⁊ ſacrilegis fuit artibus ac pphanis infectus/ ſciens nullū ſe poſſe ſuper his memorialem librū in arcā prorſus inferre: i qua erat vna cū patre iuſto ac ſanctis fratribus igreſſurus: ſceleſtas artes ac pphana cōmēta diuerſorū metallorū laminis/q̄.ſ. aquarū nō corrūperent̄ iniuria/⁊ duriſſimis lapidibus iſculpſit. Que diluuio pacto eadē qua illa celauerat curioſitate pquirēs/ſacrilegiorū ac perpetue nequicie ſeminariū trāſmiſit in poſteros. Hac itaqȝ rōne illa opinio vulgi qua credunt angelos vel maleficia/vel diuerſas artes hoībus tradidiſſe/i ṽitate cōpleta eſt. De illis ergo quēadmodū diximus filijs Seth ⁊ filiab' Cain nequiores filij pcreati ſunt/qui fuerūt robuſtiſſimi venatores/violentiſſimi ac truculentiſſimi viri/qui p enormitate corporū vel crudelitatis ac malicie gigantes nūcupati ſunt. Hi nāqȝ fines inuadere/ac rapinas iter homines agere primi ceperunt. preda potius exigere vitā ſuā q̄ȝ ſudore operis ſui ac labore contenti. Et quorū vſqȝ adeo ſcelera ſupcreuerāt/vt niſi inūdatione diluuij aliās mundus expiari non poſſet. Ita ergo filijs Seth libidinis iſtigatione tranſgreſſis illud mandatum quod ab exordio mūdi hoībs naturali inſtinctu diutiſſime fuerat cuſtoditum/neceſſe fuerat per litteram legis poſtea repari. Filiā tuā non dabis filio eius vxorem/ne de filiabus eorum accipies filio tuo/quia ſeducent corda veſtra vt diſcedatis a deo veſtro ⁊ ſequamini deos eorum ac ſeruiatis eis. Deut. 7.

¶ Obiectio quemadmoduȝ generi Seth cum filiabus Cain prophana cōmixtio ante interdictuȝ legis potuerit imputari.
Capitulum. xxij.

Ermanus. Merito potuiſſet illis ex hac pſumptione
g vel nouitate coniugij crimen trāſgreſſionis aſcribi: ſi
data fuiſſet illis iſta pceptio. At cū reiūctionis iſtius
obſeruātia: necdū aliqua fuiſſet cōſtitutione pꝛefixa queadmo
dum illis permixtio generis ad noxam debuit imputari que
nullo fuerat interdicta mādato. Lex enim non pꝛeterita ſolet
crimina ſed futura damnare.

Reſponſio ꝙ naturali legi ab initio hoīes iudicio ſeu
pene fuerunt obnoxij. Cap. xiiij.

Erenus. De⁹ hominē creās omnē naturaliter ei ſciē/
ſ tiam legis inſeruit: q̄ ſi fuiſſet ab homine ꝑm ꝓpoſitū
dñi vt cepat cuſtodita: nō vtiq̧ neceſſariū fuiſſet aliā
dari q̄ per litterā poſtea ꝓmulgata eſt. Erat.n. ſupfluū extrin
ſecus offerri remediū: qđ adhuc intrinſecus tenebaꝛ inſertum.
Sed qꝛ hec vt diximus corrūpi cepit libertate vſuq̧ peccādi:
velut huius exactoꝛ ⁊ executoꝛ ac vindex: ⁊ vt ipſis ſcripture
verbis eloquar adiutrix appoſita eſt Moſaycę legis ſeueriſſi
ma diraq̧ diſtrictio: vt vel metu pene pſentis nō penitus bo/
nū ſcie naturalis extinguerēt: ꝑm ꝓphete ſententiā legē dans
Gal. 3. in adiutoꝛiū q̄ etiaꝫ ꝑm apłm pedagogus velut puulis data
fuiſſe deſcribiꝛ: erudiens. ſ. eos atq̧ cuſtodiens: ne ab illa diſci
plina in qua naturaliter fuerāt inſtituti: quadā obliuione di/
ſcederent. Nā qꝛ ſit homini oīs ſcia legis ab initio creationis
infuſa: hinc manifeſte ꝓbaꝛ ꝙ mādata legis abſq̧ lr̄e lectiōe
ante legē: immo ante diluuiū oēs ſanctos obſeruaſſe cognoſci
mus. Queadmodū.n. ſcire potuit Abel necdū lege mādāte: ꝙ
Gen. 4. offerre deo de pꝛimitiuis ouiū ſuaꝝ: ⁊ đ adipe ipſaꝝ ad ſacri
ficiū debuiſſet niſi ꝑ inſitā ſibi legem naturaliꝛ fuiſſet edoctus.
Gen. 7. Queadmodū Noe qđ mundū vel qđ immūdū eſſet aial de/
creuiſſe: nōdū hec legali diſtinguente mādato: niſi ſcia natu/
rali fuiſſet inſtructus. Unde Enoch didicit ambulare cū deo:
Gen. 5. nullā legis illuminationem ab aliquo cōſecutus. Ubi Sem ⁊
Leui. 18. Japheth legerāt. Turpitudineꝫ pr̄is tui nō reuelabis: vt ince/
Gen. 9. dentes retroꝛſuꝫ: pr̄is verenda velarent. Uñ monitus Abraā
deuictis hoſtibus nihil accipere de coꝝ ſpolijs aegeſeit: ne retri
Gen. 14. butionem laboꝛis ſui ꝯſequereꝛ: abſtinuit: vel decimas ſacer/
doti Melchiſedech q̄ moſaica lege pcipiūtur exſoluit. Uñ idē
Gen. 24. ipſe Abraā: vñ Loth: trāſeūtibus ac pegrinis: humanitatis iu
Eiuſdē. 19 ra ⁊ ablutioneꝫ pedū: necdū euāgelico coruſcāte mādato ſup/

pliciter obtulerũt. Unũ Job tantã deuotionem fidei: tantã ca/
ſtimonie puritatẽ: tantã humilitatis: mãſuetudinis: miſericor
die: humanitatis ſcientiã cõſecutus eſt quantã nũc ne ab illis
quidẽ qui euãgelia memoriter tenent videmus impleri. Quẽ
ſanctoꝝ legimus ante legẽ vllũ legis violaſſe mandatũ. Quis
illoꝝ nõ cuſtodiuit. Audi Iſrael dñs deus tuus dñs vnus eſt. Deute. 6.
Quis nõ ipleuit illoꝝ. Nõ facies tibi ſculptile neqꝫ vllã ſimili/ Exo. 20.
tudinẽ eoꝝ q̃ in celo ſunt ſiue q̃ in terra/vel eoꝝ q̃ ſunt i aquis
ſub terra. Quis eoꝝ non obſeruauit. Honora patrẽ tuũ ⁊ ma Ibidem.
trem tuã/vel illa q̃ in decalogo ſubſequũtur. Nõ occides: non
adulterabis: nõ facies furtũ: nõ falſũ teſtimoniũ dices: nõ cõ
cupiſces vxorẽ proximi tui: aliaqꝫ his multo maiora: quibus
nõ ſolũ legis ſed etiam euangelij preuenere mandata.

¶ De eo ꝙ iuſte puniti ſunt hi qui ante diluuium pec/
cauerunt. Capitulum. xxiiij.

Ita ergo intelligimus ab initio deũ oia creaſſe perfe/
cta: nec fuiſſe qđ ordinationi eius principali velut im
prouide ⁊ ĩpfecte neceſſe eẽt ſupinduci/vel qđ ei addi
poſt hec oporteret: ſi in illo ſtatu ac diſpoſitione qua ab ipſo
creata ſunt vniuerſa manſiſſent. Et idcirco in eos q añ legem
imo ante diluuiũ peccauerũt: iuſto iudicio deũ animaduertiſ/
ſe probabimus: qꝛ trãſgreſſi naturalẽ legẽ ſine vlla meruerũt
excuſatione puniri. Nec in illoꝝ incidemus blaſphemiã calu/
mniãqꝫ: qui ignorantes hanc rationẽ: derogant deo veteris te
ſtamẽti: ac detrahentes noſtre fidei ſubſanãtes qꝫ dicũt. Quid
ergo placuit deo noſtro: vt poſt tot annoꝝ milia legem volue
rit ꝓmulgare: tãta ſecula paſſus hominẽ ſine lege trãſire. Qđ
ſi poſtea melius aliquid adinuenit: apparet eũ in primordio
mundi inferiora vel deteriora ſapuiſſe: ⁊ poſt hec velut experi
mentis edoctũ cepiſſe rectiora ꝓſpicere: ac principales ordina
tiones ſuas in melius emendare. Quod immẽſe preſcientie dei
penitus conuenire non poterit: nec ſine igenti blaſphemia hec
de ipa heretica inſania ꝓferenƚ: dicente Eccleſiaſte: Cognoui
qm̃ oia q̃ fecit deus ab initio: ipa erũt in eternũ. Super illa nõ
eſt qđ addatur: ⁊ ab illis nõ ẽ qđ auferatur. Et idcirco iuſtis
non eſt lex poſita: iniuſtis aũt ⁊ nõ ſubditis impijs ⁊ peccato
ribus: ſceleratis ⁊ contaminatis. Illi nãqꝫ habentes naturalis
illius atqꝫ inſite legis ſanam atqꝫ integram diſciplinam: ne/
quaq̃ lege hac extrinſecus adhibita litteris dſcripta quecꝫ in

adiutorio illi naturali data eſt idigebāt. Ex quibus aptiſſima rōne colligit nec legē iſtā pſcriptā līe ab initio dari debuiſſe: erat.n. hoc ſupfluū fieri ſtāte adhuc naturali lege ⁊ integra p/ manēte: nec euangelicā pfectionē tradi ante legis potuiſſe cu/
Matt. 5. ſtodiā. Nō.n. poterāt audire. Qui te percuſſerit in dextra maxil la tua: pbe illi ⁊ alterā: qui ptenti nō erant talionis equalitate iniurias ppias vlciſci: ſʒ letales calces ac telorū vulnera pro alapa leuiſſima rependebāt: ⁊ p minimo dente percutientiū
Ibidem. aias expetebant. Sed nec dici poterat illis. Diligite inimicos veſtros: in quibus magnus fructus ⁊ vtilitas ducebat vt amī cos ſuos diligerent: declinarēt vero inimicos: ⁊ ſolo ab eis odio deſinerent: nec opprimere illos ⁊ interficere feſtinarent.

¶ De diabolo qd dicit in euāgelio quomodo intelligen dū ſit. Quia mendax eſt ⁊ pater eius. Cap. xxxv.

Illud vero qd vos de diabolo mouerat: q: mēdax ē ⁊ pr̄ eius: q videlicet tā ipe ꝙ pater ſuus mendax pnū ciari videatur a dño: ſatis abſurdū eſt hoc vel leuiter opinari. Ut.n. paulo ante diximus. Spiritus ſpiritū nō gene/ rat: ſicut nec animā quidē poteſt anima procreare: licet cōcretio nē carnis nō dubitem᷒ hūano ſemine coaleſcere: ita de vtraqʒ
Hebr. 12. ſubſtātia: id eſt carnis ⁊ anime apoſtolo pnunciante: ⁊ q̄ quo auctore procedat manifeſtius explanāte. Deinde patres iquit carnis noſtre habuimus eruditores ⁊ reuerebamur: nō multo magis ſubijciemur patri ſpirituū ⁊ viuemus. Quid hac diui/ ſione clarius potuit definire: vt carnis quidē noſtre patres ho mines pnunciaret: animarū vero deū ſolū eſſe patrem cōſtāter exprimeret. Quāꝙ ⁊ in ipa corporis huius concretione mini/ ſteriū tm̄mō hoī ſit aſcribēdū: ſumma vero pditiōis deo oiuʒ creatori dicēte Dauid. Manus tue fecerūt me ⁊ pſalmauerūt
Ps. 118. me. Et beatus Job. Nōne ſicut lac igt mulſiſti me ⁊ coagula
Job. 10. ſti me vt caſeū: oſſibus ⁊ neruis iſeruiſti me. Et dñs ad Hiere miā. Priuſꝙ te formarē i vtero: noui te. Eccliaſtes vero vtri/
Hiere. 1. uſqʒ ſubſtantie naturā atqʒ originē: examinatione ortus atqʒ initij ex quo videlicet vnaqueqʒ pceſſit: ⁊ pſideratiōe finis ad quē vnaqueqʒ cōtendit: ſatis euidenter ac pprie colligēs pari terqʒ d corporis huius atqʒ anime ſepatione diſputans: ita diſ/ ſeruit. Priuſꝙ puertat puluis in terrā ſicut fuit: ⁊ ſpiritus re/
Eccle. 12. uertat ad deū q dedit eū. Quid aptius potuit dicere ꝙ vt ma teriā carnis quā puluerē nominauit: q: de hominis ſemine ſu/

mit exordiũ eiuſq; videt miniſterio ſeminari:velut e terra ſū/
ptã:iteꝝ reuerti ꝓnunciaret ad terrã: ſpiritũ vero qui non per
cõmixtionẽ ſexus vtriuſq; ꝑcat:ſ; ſpecialiter a deo ſolo tri/
buit:ad auctorẽ ſuũ redire ſignaret.Quod etiã per illã dei in
ſufflationẽ q̃ Adam primitus animauit:euidẽter exprimitur.
Quibus teſtimonijs manifeſte colligimus patrẽ ſpirituũ nemi
nem dici poſſe niſi deũ ſolũ:qui eos ex nihilo cũ voluerit facit
ſubſiſtere:homines vero carnis noſtre patres tñmodo nomi/
nari.Itaq; ⁊ diabolus ſm hoc qd vel ſpiritus vel angelus bo
nus creatus eſt patrem neminem habuit niſi deũ conditorem
ſuum. Qui cum ſuperbia fuiſſet elatus ⁊ dixiſſet in corde ſuo.
Aſcendã ſuper altitudinē nubiũ:ero ſimilis altiſſimo.Factus Eſa. 14.
eſt mendax:⁊ in veritate nõ ſtetit:ſed de proprio nequitie the/
ſauro mendaciũ ꝓferẽs:non ſolum mendax ſed etiã pr ipſius Joan. 8.
mẽdacij factus eſt:quo deitatẽ homini repromittẽs ac dicẽs.
Eritis ſicut dij.In veritate nõ ſtetit ſed ab initio factus eſt ho Geñ. 3
micida.Uel Adã mortalem faciens/vel Abel inſtigatiõe ſua Joan. 8.
ꝑ manũ fratris interimens. Sed iam diſputationem noſtram
duaꝝ ferme noctiũ lucubratiõe cõfectam:diei tertij ſubſequens
aurora concludit:ac de profundiſſimo queſtionũ pelago naui
culam collationis huius ad tutiſſimũ ſilentij portũ compẽdio
noſtre ruſticitatis attraxit. In quod nos quidẽ ꝓfundũ quan
to interius flatus diuini ſpiritus introduxit: tanto diffuſior ꝓ/
cedens oculoꝝ aciẽ ſemꝑ aperietur immẽſitas: ac ſm ſentẽtiã
Salomõis.Lõgius fiet a nobis magis q̃ erat ⁊ alta ꝓfundi
tas qs inueniet eã.Quãobrẽ dñm deꝑcemur vt in nobis vel ti
mor eius vel caritas q̃ cadere neſcit imobilis ꝑſeueret: q̃ nos Eccle. 7.
⁊ ſapiẽtes prudenteſq; poterit cõſeruare:⁊ a diaboli telis ꝓte
gere ⁊ cuſtodire ſemꝑ illeſos. His eteni; cuſtodib⁹ ipoſſibile ē
quẽpiã laqueos eius incurrere. Inter ꝑfectos aũt ⁊ imꝑfectos
iſta diſtantia eſt:ꝙ in illis quidẽ fixa:⁊ vt ita dixerim:matu/
rior charitas tenacius perſeuerans firmius eos cuſtodit:ac fa
cilius facit in ſanctitate durare:in illis vero velut īfirmius col
locata: ac facilis refrigeſcens citius facit eos peccatorum la/
queis ac ſepius implicari.Quibus auditis ita ſermonibus ei⁹
accenſi ſumus:vt cum maiore ſitis ardore ad noſtram cellas
reuerteremur q̃ ad ipſius veneramus.

¶ Explicit collatio ſecunda Abbatis Sereni.

¶ Incipit annotatio capitulorum collationis prime abbatis Iſaac de oratione.

Ca.j. Proemiale.
ij Uerba abbatis Iſaac ſuper orationis qualitate.
iij Quemadmodum pura ac ſincera paratur oratio.
iiij De mobilitate anime plume vel pennule compate.
v De cauſis quibus mens noſtra aggrauatur.
vj De viſione cuiuſdam ſenis quam ſuper fratris inquieta operatione proſpexit.
vij Interrogatio de eo quod maioris difficultatis ſit cuſtodire cogitationes bonas quam parare.
viij Reſponſio de diuerſis orationum qualitatibus.
ix De quadripartita orationum ſpecie.
x De ordine ſpecierum que ſub orationis qualitate ponuntur.
xj De obſecratione.
xij De oratione.
xiij De poſtulatione.
xiiij De gratiarum actione.
xv Utrum quattuor orationum ſpecies ſimul et omnibus: an ſingillatim et viciſſim vnicuique ſint neceſſarie.
xvj Ad quas orationum ſpecies noſmetipſos tendere debeamus.
xvij De quattuor ſupplicationum generibus a domino initiatis.
xviij De oratione dominica.
xix De eo quod dicit. Adueniat regnum tuum.
xx De eo quod dicit: fiat voluntas tua.
xxj De pane ſuperſubſtantiali ſiue quotidiano.
xxij De eo quod dicit. Dimitte nobis debita noſtra: et reliqua.
xxiij De eo quod dicit. Et ne nos inducas in temptationem.
xxiiij De eo quod non debeant alia poſtulari quam hec tantum que orationis dominice modulo continentur.
xxv De qualitate ſublimioris orationis.
xxvj De diuerſis compunctionum cauſis.
xxvij De varijs compunctionum qualitatibus.
xxviij Interrogatio de eo quod non ſit in noſtra poteſtate profuſio lachrymarum.
xxix Reſponſio de diuerſitate compunctionum que per lachrymas digeruntur.
xxx De eo quod elici non debeant lachryme quando non ſponte proferuntur.

xxxi Sententia abbatis Antonij ſuper orationis ſtatu.
xxxij De exauditionis indicio.
xxxiij Obiectio q predicte exauditionis fiducia tantum ſanctis conueniat.
xxxiiij Reſponſio de diuerſis exauditionum cauſis.
xxxv De oratione intra cubiculū ⁊ clauſo hoſtio deferenda.
xxxvj De vtilitate breuis ac tacite orationis.

¶ Explicit annotatio capitulorum.

¶ Incipit collatio prima abbatis Iſaac de oratione.

¶ Proemiale Capitulum.)

E PERPETUA orationis atq; iceſſabili iugitate qđ i ſecūdo inſtitutionū libro p̄miſſuȝ eſt: collationes ſenis huius quem nūc in mediū proferimus: id eſt abbatis Iſaac dn̄o fauente cōplebunt. Quibus explicatis: ⁊ preceptis beatiſſime memorie pape Caſtoris: ⁊ deſiderio vr̄o o beatiſſime papa Leonti ⁊ ſancte frater belladi ſatiſfeciſſe me credo: voluminis amplitudine primū tus excuſata: que ſtudentibus nobis nō ſolum ſermone ſuccincto narrāda perſtringere: ſed etiā plurima ſilentio preterire: in maiorē modū q̄ȝ diſpoſueramus extēſa ē. Premiſſa nāq; ſup diuerſis iſtitutiȝ diſputatiōe copioſa: quā nos ſtudio breuitatis reſecare maluimus: hec ad extremū beatus Iſaac itulit v̄ba.

¶ Uerba abbatis Iſaac ſup oratiōis qualitate. Cap. ij.

OMnis monachi finis cordiſq; pfectio: ad ingē atq; iruptā oratiōis pſeuerātiā tēdit: ⁊ quātū hūane fragilitati cōcedit ad imobilē trāquillitatē mētis ac perfectā nitit puritatē. Ob quā poſſidendā oēȝ tā laborē corporis q̄ȝ cōtritionē ſpūs indefeſſe q̄rimus ⁊ iugiter exercemus: ⁊ eſt inter alterutrū reciproca quedā inſeparabiliſq; ꝯiunctio inuicē ſibi mutua rōne cōnexa. Nā ſicut ad oratiōis perfectionē oiuȝ tēdit ſtructura virtutū: ita niſi huius culmine hec oia fuerit colligata atq; ꝯpacta: nullo mō firma poterūt vel ſtabilia pdurare. Quēadmodū ſine illis acq̄ri vel ꝯſummari non pōt hec đ qua loqmur ppetua oratiōis iugiſq; trāquillitas: ita nec ille qđē virtutes q̄ hāc pſtruūt abſq; huius poſſunt aſſiduitate cōpleri. Et ideo nec recte tractare de oratiōie affectu: nec ad eius pricipalē finē q vniuerſarū virtutū molitione pficit: ſubitanea diſputatiōe poterimus intrare: niſi prius vniuerſa q̄ illius obtētu vel abſcindēda ſunt vel parāda p ordinē dinumerata

fuerint atq; diſcuſſa:ꝛ ſm euāgelice parabole diſciplinā:ea q̄ ad ſpiritalis ac ſublimiſſime illius extructionē pertinēt turris ſupputata fuerint ac diligēter ante cōgeſta. Que tñ nec proderunt ꝑparata:nec recte ſuperponi ſibimet excelſa culmina pfectionis admittent:q2 nec ſuperpoſita poterunt molē tante celſitudinis ſuſtinere: niſi prius vt cōi vſus ꝟbo proprius aliquid exprimā:diligēter egeſto pri⁹ omni repurgio vitioꝝ ꝛ effoſſis ſoccidnis mortuiſq; ruderibus paſſionū viue:vt aiunt:ac ſolide terre pectoris noſtri: immo illi euangelice petre in ſublime ſcāſura ſopiecta fuerit ſimplicitatis ꝛ humilitatis firmiſſima fundamēta:qbus hec turris ſpūaliū virtutū molitionibus extruēda ꝛ imobiliter valeat ſtabiliri:ꝛ ad ſūma celoꝝ faſtigia cōfidētia ꝑprie firmitatis attolli. Fundamētis etenim talibus innitētē/q̄uis paſſionū imbres largiſſimi ꝑfundanť/q̄uis ei pſecutionū violēti torrētes iſtar arietis illidātur/q̄uis irruat ꝛ incūbat aduerſarioꝝ ſpirituū ſeua tēpeſtas/non ſolum ruina nō diruet/ſed nec ipſa aliquatenus vexabit impulſio.

¶ Quēadmodū parať pura ꝛ ſincera oratio. Cap. iij.

Et idcirco vt eo feruore ac puritate qua debet emitti poſſit oro/hec ſunt omnimodis obſeruanda. Primū ſollicitudo rerū carnaliū generaľr abſcindēda eſt/deinde nullius negocij cauſe vel nō ſolū cura ſ3 ne memoria qdē penitus admittēda/detractiōes vaniloqa ſeu multiloqa/ſcurrilitates quoq; ſiľr āputāde/ire pre oib⁹que triſtitie ꝑturbatio funditus eruēda/ꝯcupiſcētie carnalis ac philargyrie noxius fomes radicitus euellēdus/ꝛ ita his ac ſimilib⁹ vicijs extruſis penitus ꝛ abſciſis/q̄ hominū quoq; poſſunt patere ac notari ꝯſpectibus/taliq; vt diximus repurgij emūdatione ꝑmiſſa/q̄ ſimplicitatis ꝛ innocētie puritate perficiť iaciēda ſunt/primū ꝑfunde humilitatis incōcuſſa fundamina/q̄.ſ.turrē pulſaturā celos valeant ſubſtinere/deinde ſupponēda virtutū ſpiritalis extructio/ꝛ ab oī diſcurſu atq; euagatiōe lubrica animus inhibēdus/vt ita paulatim ad ꝯtēplationē dei ac ſpiritalis intuitus incipiat ſublimari. Quicqd.n. ante orōnis horā aīa noſtra ꝯceperit/neceſſe eſt vt orātibus nobis per ingeſtionē recordatiōis occurrat. Quāobrem quales orātes volumus iueniri. tales nos ante orationis tēpus preparare debemus. Ex ꝑcedēti.n. ſtatu mens atq; animus i ſupplicatiōe formať/eorūdēq; actuū procūbentibus nobis ad ꝑcē/verboꝝ quoq; vel ſenſuū

ante oculos imago preludens/aut irasci vos ſm pcedentē q̄li tatē faciet/aut triſtari/aut ɔcupiſcētias cauſa/ve pteritas re/ tractare/aut riſu fatuo/qđ etiā pudet dicere/cuiuſcꝫ ſcurrilis dicti vel facti titillatiōe pulſari/aut ad priores facies volitare diſcurſus. Et idcirco qncūqꝫ orātibus nobis nolumus vt irre/ pat/aſi orationē de abditis nr̄i pectoris extrudere feſtinemus. vt illud aplī poſſimus implere. Sine intermiſſione orate/⁊ in oi loco leuantes puras manus ſine ira ⁊ diſceptatiōe. Alias j. Theſ. 5. nāqꝫ mādatū iſtud perficere nō valebimus/niſi mens nr̄a ab j. Ti. 2. omni vitioꝝ purificata ɔtagio/virtutibus tm̄ velut naturali bus bonis dedita/iugi omnipotētis dei ɔtēplatiōne paſcat.

¶ De mobilitate aīe/plume vel pēnule ɔparate. Cap. iiij.

Tenim qualitas aīe nō inepte ſubtiliſſime plume ſeu penne leuiſſime cōparat/q̄ ſi humoris cuiuſpiā extrin ſecus accidētis corruptiōe viciata nō fuerit/vel infuſa mobilitate ſubſtātie ſue tenuiſſimi ſpūs adiumēto/velut natu raliter ad ſublimia celeſtiaqꝫ ſuſtollit. Si vero humoris cu/ iuſcꝫ aſpergine vel infuſione fuerit pgrauata/nō mō i nullos aereos volatus naturali mobilitate raptabit/ſed etiā ad ima terre ɔcepti humoris pōdere deprimet. Ita mēs quoqꝫ nr̄a ſi accedētibus vitijs curiſqꝫ mundanis aggrauata nō fuerit/no xie vel libidinis humore corrupta/velut naturali puritatis ſue bn̄ficio ſubleuata/leuiſſimo ſpiritalis meditatiōis afflatu ſub limabit ad ſupna/⁊ hūilia deſerēs atqꝫ terrena/ad celeſtia ⁊ iuiſibilia trāſferet. Un̄ ɔprie ſaluatoris pceptis dn̄icis admonemur. Uidete ne qn̄ grauēt corda vr̄a i crapula ⁊ ebrietate curis ſe/ Luce. 21. cularib'. Et idcirco ſi volum' orones nr̄as nō ſolū celos ſꝫ ēt ea q̄ ſup celos ſunt penetrare/curemus mētē ab oibus terrenis vitijs expurgatā cūctiſqꝫ emūdatā fecib'paſſionū ad ſubtilita tē pducere nālem/ut ita ad deū vel ipa vel oro eius nullo vi/ tioꝝ pondere pgrauata/vltra celoꝝ faſtigia poſſit aſcēdere.

¶ De cauſis qbus mens noſtra aggrauat. Cap. v.

Otandū tn̄ quibus ex cauſis grauari mētē dn̄s deſi/ gnauerit. Nō.n. adulteria/nō fornicatiōes/nō homi/ cidia nō blaſphemias/nō rapinas/q̄ mortalia eſſe ⁊ dānabilia null' ignorat/ſꝫ crapulā poſuit ⁊ ebrietatē ⁊ curas ſiue ſollicitudines ſeculares. Que intm̄ nemo hominum mūdi huius cauet aut dānabilia iudicat/vt ēt nōnulli:qđ pudet di/ cere:ſemetipſos monachos nūcupātes/hiſdē ipſis diſtēnēt

velut innoxijs ⁊ vtilibus iplicentur. Que tria lꝫ ſm litterā ppe
trata ꝙ carnalē faciāt ⁊ aggrauent animā: atqꝫ a deo ſepa/
rent ac deprimant ad terrena. dubitare nō poſſumus: eſſet tñ
coꝝ facilis declinatio ſi hucuſqꝫ pertingeret iſtius precepti ne/
ceſſitas: ⁊ maxime nobis qui tā longā remotiōe ab ei actuali
huius cōuerſatione diſiungimur. ⁊ iſtis viſibilibus curis atqꝫ
ebrietatibus ⁊ crapulis penitus nulla occaſione miſcemur.
Uerū eſt alia quoqꝫ crapula nō minus noxia: ⁊ ebrietas ſpiri
talis difficilius euitāda: cura quoqꝫ ac ſollicitudo ſecularis: q̄
nos etiā poſt omniū facultatū noſtraꝝ perfectā renūciationē:
⁊ vini epularūqꝫ cōtinentiam cunctaꝝ. equidem in ſolitudine
Iohel. 5. cōſtitutos frequēter inuoluūt: de quibus propheta. Expergiſci/
mi inquit qui eſtis ebrij ⁊ nō a vino. Alius quoqꝫ. Obſtupeſci
Eſa. 29. te: ⁊ admiramini: fluctuate ⁊ vacillate: inebriamini ⁊ nō a vi
no: mouemini ⁊ nō ab ebrietate. Cuius ebrietatis ⁊ crapule vi
Deute. 32. nū: cōſequenter neceſſe eſt vt ſm prophetam: furor draconū ſit.
Ipſumqꝫ vinū de qua radice ꝓcedat: aduerte. Ex vinea. n. ſo
Ibidem. domoꝝ vitis eoꝝ: ⁊ ſarmentū eoꝝ ex gomorra. Uis etiam fru
ctū vitis iſtius atqꝫ ſarmēti germen agnoſcere: Una eoꝝ vua
fellis: botrus amaritudinis i ipſis. Que oīa niſi fuerimus cun/
ctis vitijs expurgati: ⁊ ab oīuꝫ paſſionū crapula ſobrij: abſqꝫ
vſu ⁊ ebrietate vini epularūqꝫ delitijs ⁊ affluētia: erit cor no/
ſtrū ebrietate ⁊ crapula magis noxia ꝑgrauatū. Nā qꝛ ſecula
res cure etiā i nos qui nullis actibus mūdi iſtius admiſcemur
cadere nōnūqꝫ poſſint: manifeſta ratiōe mōſtratur ſm regulaꝫ
ſenioꝝ: qui quicqd neceſſitatē victus quotidiani ⁊ ineuitabileꝫ
vſuꝫ carnis excedit: ad ſecularē definierūt curā ⁊ ſollicitudinē
ptinere: vt vbi grā: ſi cū poſſit operatio vnius ſolidi neceſſita/
tē noſtri corporis expedire: ad duoꝝ vel triū ſolidoꝝ acqſitio/
nem noſmetipſos ꝓpenſiore velimus ope ac labore diſtēdere:
⁊ cū duaꝝ velamen ſufficiat tunicaꝝ ad vſuꝫ. ſ. noctis ac diei:
triū vel quattuor fieri ꝓcuremus dñi: cūqꝫ vnius ſiue duaruꝫ
habitatio ſufficiat cellaꝝ: ambitione ſeculari atqꝫ āplitudine
delectati: quattuor ſeu quinqꝫ cellas: ⁊ has eaſdē exquiſito or/
natu: ⁊ capaciores qꝫ vſus deſiderat extruamus: paſſionem li
bidinis mundialis in quibus poſſumus: preferentes.

¶ De viſione cuiuſdā ſenis quam ſuper fratis in/
quieta operatione proſpexit.

Capitulum. vj.

q Uod nõ ſine iſtinctu dmonũ fieri manifeſtiſſima nos
experiméta docuerũt. Nã quidã ꝓbatiſſimus ſenioꝝ
cũ tráſiret iuxta cellá fratris cuiuſdã hac aĩmi qua
diximus egritudine laborãtis: vtpote qui in extruẽdis reparã
diſq; ſuperfluis ingetus quotidianus diſtentiõib⁹ deſudaret:
⁊ eminus cóſpexiſſet eũ graui malleo ſaxũ duriſſimũ conterẽ
tem: vidiſſetq; ethiopẽ quẽdã aſtantẽ illi: ⁊ vna cũ eodẽ ictus
mallei iunctis ↄſertiſq; manib⁹ illidẽtẽ: eũq; ad operis illius i
ſtantiã ignitis facibus inſtigantez: diutiſſime ſubſtitit/ vel im/
preſſionẽ diriſſimi demonis vel fraudẽ tante illuſionis admi/
rans. Cũ.n. nimia laſſitudine fatigatus frater regeſcere iam/
iãq; finẽ opi voluiſſet ĩponere: inſtigatione ſpiritus illius ani/
matus: iteꝝ reſumere malleum: nec deſinere ab intẽtione cepti
operis vrgebatᷣ: ita vt iiſdẽ eius incitamẽtis infatigabiliter ſu
ſtẽtatus: tãtu laboris nõ ſentiret iniuriã. Tandẽ igitᷣ ſenex taz
dira demonis ludificatione ꝑmotus: ad cellã fratris diuertit:
ſalutãſq; eũ: quid inquit eſt frater iſtud opus qd̃ agis? At ille.
Laboram⁹ ait ↄ̃ iſtud duriſſimũ ſaxũ: vixq; illud potuimus
aliquãto ↄterere. Ad hec ſenex. Bñ dixiſti: vix potuimus. Nõ
enim ſolus eras cũ illud cederes: ſ; fuit alius tecũ quẽ nõ vidi/
ſti: qui tibi in hoc opere nõ tã adiutor q̃ violẽtiſſimus ĩpulſor
aſtabat. Et idcirco morbũ ãbitus ſecularis nr̃is mẽtib⁹ nõ in/
eſſe: nõ vtiq; eoꝝ tm̃ negocioꝝ abſtinẽtia cóprobabit: q̃ etiam
ſi velimus expetere vel explere nõ poſſumus: neq; illaꝝ rerum
deſpectus quas ſi affectauerimus. tã apud ſpiritales viros q̃
apud ſeculi hoĩes notabiles prima frõte reddemur: ſ; cũ etiaz
illa q̃ noſtre ſuppetũt poteſtati: ⁊ honeſtate quadã videntᷣ ob/
nubi: nec apud cunctos homines ex aperto reprehenſibiles fa/
ciunt: rigida mentis diſtrictione reſpuimus. Et re vera nõ mi/
nus hec q̃ parua videntᷣ ⁊ minima: queq; ab his qui noſtre ꝓ
feſſionis ſunt cernimus indifferenter admitti: ꝓ qualitate ſua
aggrauant monachi mentem: q̃ illa maiora q̃ ſm̃ ſuũ ſtatũ
ſeu cõparationem: ſecularium ſenſus inebriare ↄſueuerunt: non
ſinentes depoſita fece terrena ad deuz in quo ſemper defixa eẽ
debet intentio monachũ reſpirare: cui ab illo ſummo bono vel
parua ſeparatio: mors preſens ac perniciofiſſimus interitus ẽ
credẽdus. Cũq; mens tali fuerit trãquillitate fundata: vel ab
omniũ carnaliũ paſſionũ nexibus abſoluta: ⁊ illi vni ſũmoq;
bono tenaciſſima adheſerit cordis intentio: apoſtolicum illud

j.Teſ.v. implebit. Sine intermiſſione orare. Et in omnī loco leuantes
j.Timo.ij. puras manus ſine ira & diſceptatione. Hac.n.puritate ſi dici
poteſt: ſenſu mentis abſorpto: ac de terreno ſitu ad ſpiritalem
atq; angelicā ſimilitudinē reformato: q̄cq̄d in ſe receperit: q̄cq̄d
tractauerit: q̄cq̄d egerit puriſſima ac ſinceriſſima erit oratio.

¶ Interrogatio de eo q̄ maioris difficultatis ſit cuſtodire cogitationes bonas q̄ꝫ parare. Cap.vij.

GErmanus. Utinā ſimili mō atq; eadē facilitate qua
ſemina ſpiritaliū cogitationū plerūq; ꝯcipimus: etiā
perpetuitatem eaꝝ poſſidere poſſimus. Cū.n.fuerint
ſiue per memoriā ſcripturaꝝ ſeu per recordationem ſpiritaliū
quorūq; actuū: vel certe per intuitum ſacramentoꝝ celeſtium
noſtro corde concepte: inſenſibili quadā fuga dilapſe a nobis
quam totius euaneſcunt atq; depereunt. Cūq; alias quaſlibet
occaſiones ſpiritaliū ſenſuum mens nr̄a repererit: rurſus alie
caſualiter irrepētibus: ipſe quoq; q̄ apprehēſe fuerant lubrica
volubilitate diffugiunt: ita vt nullā ꝯſtantiā ſui retinens ani-
mus nec poteſtate propria ſanctaꝝ cogitationū poſſidens fir-
mitatē: etiā tunc cū eas videt vtcūq; retinere: fortuitu illas: &
non de induſtria cōcepiſſe credat. Quomodo.n.ortus eaꝝ no-
ſtro arbitrio putabitur aſcribendus: quaꝝ perſeuerātia nō cō-
ſiſtit in nobis. Sed ne forte ſub huius queſtionis indagine a
cepto narrationis ordine longius euagantes: expoſitionē pro-
poſitā ſuper orationis ſtatu diutius retardemus: de qua prin-
cipaliter ſitimus iſtitui ſuo hāc tēpori reſeruantes: De quali-
tate orationis inſtātiſſime q̄ſumus informari: p̄ſertim cū nul-
lo tēpore nos ab ea ceſſare beatus ap̄lus moneat: dicēs. Sine
intermiſſione orare. Et ideo primū de qualitate eius deſidera-
j.Teſ.v. mus inſtitui: id eſt qualis debeat emitti ſemper oratio: deinde
qualiter hanc eandē quecūq; eſt poſſidere vel exercere ſine in-
termiſſione poſſimus. Nō.n.parua cordis intentiōe eā perfici
poſſe: & experiētia quotidiana: & ꝓſecutio tue ſanctitatis oſtē-
dit: qua finem monachi ac totius perfectionis culmen in ora-
tionis conſummatione conſiſtere diffiniſti.

¶ Reſpōſio de diuerſis orationū qualitatibus. Cap.viij.

ISaac. Uniuerſas orōnuꝫ ſpecies abſq; ingēti cordis
atq; animi puritate & illuminatiōe ſancti ſpiritus ar-
bitror cōphēdi nō poſſe. Tot.n.ſunt: quot in aia vna
imo in cūctis aiabus ſtatus q̄unt qualitateſq; generari. Et iō

licet ſciamus nos pro hebetudine cordis noſtri vniuerſas ora
tionū ſpecies nō poſſe pſpicere:tñ inquātū mediocritas expien
tie nře aſſequi pualuerit:digerere eas vtcūqȝ téptabimus. Se
cundū menſurā nāqȝ puritatis in qua mens vnaqueqȝ pficit
⁊ qualitatē ſtatus in quo vel ex accidentibus inclinatur/vel p
ſeā renouaſ īduſtriā:ipſe quoqȝ momētis ſingulis reformāſ:
⁊ idcirco vniformes orationes emitti ſemper a nemine poſſe:
certiſſimū eſt. Aliter enim quiſqȝ ſupplicat cū alacer eſt: aliter
cū triſticie ſeu deſperationis pondere pregrauatur:aliter cū ſpi
ritalibus ſucceſſibus viget:aliter cum impugnationū mole de
primitur:aliter cū veniā peccatoꝝ:aliter cū acquiſitionē gra/
tie ſeu cuiuſlibet virtutis expoſcit/vel certe extinctionē cuiuſli/
bet vitij deprecatur:aliter cum ꝯſideratione gehenne ac futuri
iudicij timore compungitur:aliter cū ſpe futuroꝝ bonoꝝ deſi/
derioqȝ inflāmatur:aliter cū in neceſſitatibus ac periculis:ali
ter cum in ſecuritate ac tranquillitate verſatur aliter cū ſacra/
mentoꝝ celeſtiū reuelationibus illuſtratur:aliter cū ſterilitate
virtutum ac ſenſuum ariditate conſtringitur.

¶ De quadripartita orationum ſpecie. Cap.ix.

Et idcirco his ſup orationū qualitate digeſtis: lȝ non quātū expoſcit materie magnitudo: ſȝ quātū vel tpis admittit anguſtia/vel certe capere tenuitas igenij noſtri ⁊ cordis preualet hebetudo:maior nobis nūc imminet difficultas vt ipſas ſingillatim orationū ſpecies exponamus: q̄s apłus quadripartita rōe diſtinxit:ita dicēs. Deprecor itaqȝ p̄ omniū fieri obſecrationes:orationes:poſtulatiōes:gratiarum actiōes. j. Ti.ij. Que nō inaniter ab apło ita fuiſſe diuiſa minime dubitādū eſt. Et primitus idagandū quid obſecratione:qd oratione:quid poſtulatione:quid gratiaꝝ actione ſigneſ. Deinde pergrendū:vtrū he ſpecies ab orāte ſint pariter aſſumende:id eſt vt oēs ſimul i vna quaqȝ ſupplicatione iungātur:an viciſſim ſingillatimqȝ ſint offerēde:vtputa nūc quidē obſecrationes:nūc vero orōnes:nūc aūt poſtulationes ſeu gratiaꝝ actiones oporteat promi:an certe alius quidē obſecrationes:alius vero orationes:alius aūt poſtulationes/alius gratiarūactiones deo debeat exhibere ſm͠ menſurā:ſcilicet etatis ſue: in qua/ vnaqueqȝ mens per intentionis proficiat induſtriam.

¶ De ordine ſpecierum que ſuper orationis quali/
tate ponuntur. Capitulum.x.

t Et idcirco primũ proprietates ipſe ſunt nominũ vbo rũq; tractande: ac diſcutiendũ quid inter oronẽ ⁊ obſecrationẽ ac poſtulationẽ interſit. Deinde ſiir perſcrutandũ vtrũ ſingillati; ſint an pariter exhibende. Tertio indagandũ: vtrũ etiam ipſe ordo qui ita eſt apli auctoritate diſpoſitus aliquid amplius inſtruat auditorem: an ſimpliciter accipienda ſit iſta diſtinctio: ⁊ indifferenter putando ſit ab illo taliter fuiſſe digeſta: qđ mihi ſatis videtur abſurdũ. Non.n.credendũ eſt aliquid tranſitorie ac ſine ratione ſpiritũſanctum p apoſtolum protuliſſe. Et idcirco eodem quo cepimus ordine prout dominus donauerit ſingula retractemus.

¶ De obſecratione. Capitulum.xj.

i.Thi.ij. d Epreco: itaq; primo omniũ fieri obſecrationes. Obſecratio eſt imploratio ſeu petitio pro peccatis: qua vel pro preſentibus vel pro preteritis admiſſis ſuis vnuſquiſq; compunctus veniam deprecatur.

¶ De oratione. Capitulum.xij.

o Rationes ſunt quibus aliud aliquid offerimus ſeu vouemus deo: qđ grece dicit: euche: id eſt votũ. Nã vbi dicitur in greco: ta euchata eme lyrio podaſo: in latino legitur: vota mea domino reddã. Quod ſm proprietate; verbi ita exprimi põt: orationes meas dño reddã. Et illud qđ legimus in Eccleſiaſte. Si voueris votũ deo ne moraʒ feceris redde illud: i greco ſimiliter ſcribit: ean euche euchẽto lyrio: id eſt: ſi oraueris orationem domino: ne moram feceris reddere illaʒ. Quod ita ab vno quoq; noſtrũ implebitur. Oramus cũ renunciantes huic mũdo ſpondemus nos mortificatos cũctis actibus ⁊ cõuerſationi mũdane: tota cordis intentione domino ſeruituros. Oramus cũ promittimus ſeculari onere cõtempto ac terrenis opibus ſpretis: in omni cõtritione cordis ac paupertate ſpiritus nos domino cohe ſuros. Oramus cũ pollicemur nos puriſſimam corporis caſtitatem ſeu immobilem patientiaʒ exhibituros eſſe perpetuo/vel cum de corde noſtro radices ire ſiue triſticie morte; operantis: vouemus funditus eruendas: que cum deſidia reſoluti: atq; ad antiqua vitia recurrentes minime fecerimus: erimus orationuʒ noſtrarum ac votorum rei: diciturq; de nobis. Melius eſt nõ vouere: q̃ꝫ vouere ⁊ non reddere. Quod ſm grecum dici poteſt. Melius eſt non orare q̃ꝫ orare ⁊ non reddere.

ευχη τα ευ χατα εμε χυ ριο πο δαι σω εαν ευχη ευχην το χυ ριο.

Eccle.v.

❡De poſtulatione. Capitulum.xiij.

Ertio loco ponũtur poſtulatiões quas ꝓ aliis quoq̧
t dũ ſumus i feruore ſpũs ↄſtituti ſolemus emittere:vel
pro charis.ſ.noſtris/vel pro totius mũdi pace poſcẽ/
tes:⁊ vt ipſius apoſtoli verbis eloquar:cũ pro oĩbus homini j.Ti.ĳ.
bus pro regibus ⁊ oĩbus qui i ſublimitate ſunt:ſupplicamus.

❡De gratiarum actione. Capitulum.xiiij.

Uarto deinde loco grãrũ actiones ponunt̃.q̃e mens
q vel cũ ꝑterita dei recolit bñficia/vel cũ pñtia cõtẽpla
tur:ſeu cũ i futurũ q̃ ⁊ quãta preparauerit de⁹ his q dili
gunt eũ proſpicit:ꝑ ineffabiles exceſſus deo refert. Qua etiam
intẽtione nõnũq̧ ꝑces vberiores emitti ſolẽt:dũ illa q̃ repoſi/
ta ſunt in futuro ſctõꝝ pmia puriſſimis oculis intuendo:ieffa
biles deo grãs cũ imẽſo gaudio ſpũs nr̃ inſtigat̃ effundere.

❡Utrũ quattuor orationũ ſpecies ſimul ⁊ oĩbus eã ſingu
lati viciſſim vnicuiq̧ ſint neceſſarie. Cap.xv.

E qbus quattuor ſpeciebus lȝ nõnũq̧ ſoleãt occaſio/
e nes ſupplicationũ pinguiũ generari:nã ⁊ de obſecra
tionis ſpecie q̃ de cõpunctione naſcit̃ peccatoꝝ: ⁊ de
orationis ſtatu que de fiducia oblationũ ⁊ ↄſummatione vo/
toꝝ pro cõſcientie ꝑfluit puritate:⁊ de poſtulatiõe q̃ de cha/
ritatis ardore procedit:⁊ de gratiaꝝ actione q̃ de beneficioꝝ
dei ⁊ magnitudinis ac pietatis eius cõſideratione generatur:
feruentiſſimas ſepiſſime nouimus ꝑces ignitaſq̧ prodire : ita
vt cõſtet oẽs has quas prediximus ſpecies oĩbus hominibus
vtiles ac neceſſarias inueniri:vt in vno eodẽq̧ viro nũc qdẽ
obſecrationũ:nũc aũt orationũ nũc poſtulationũ puras ac fer
uentiſſimas ſupplicationes variatus emittat affectus: tamen
prima ad incipiẽtes videt̃ peculiarius pertinere qui adhuc vi
tioꝝ ſuoꝝ aculeis ac memoria remordent̃. Secũda ad illos q
in profectu iã ſpiritali appetituq̧ virtutũ quadã mentis ſubli
mitate ↄſiſtũt. Tertia ad eos qui ꝑfectionẽ votoꝝ ſuoꝝ operi/
bus adimplentes:intercedere pro aliĳs quoq̧ ↄſideratione fra
gilitatis eoꝝ ⁊ charitatis ſtudio ꝓuocãtur. Quarta ad illos
qui iã penalis ↄſcientie ſpina de cordibus euulſa:ſecuri iã mu
nificentias dñi ac miſerationes quas vel in ꝑterito tribuit vel
in pñti largit̃ vel preparat in futuro:mente puriſſima retra
ctantes ad illã ignitã ⁊ q̃ ore hominũ cõprehẽdi nec exprimi
poteſt orationẽ:feruẽtiſſimo corde raptant̃. Nõnũq̧ tñ mens

que in illã verũ puritatis proficit affectũ: atq; in eo iã ceperit
radicari: ſolet hec oĩa ſimul panterq; ꝯcipiens atq; in modũ
cuiuſdã incõprehẽſibilis ac rapaciſſime flamme cũcta peruo/
litans: ineffabiles ad deũ preces puriſſimi vigoris effundere:
quas ipſe ſpũs interpellans gemitibus inenarrabilibus igno/
rantibus nobis emittit ad deũ tanta. ſ. in illius hore momẽto
ꝯcipiens: ⁊ ineffabiliter in ſupplicatiõe profundens: quãta nõ
dicã ore percurrere: ſed ne ipſa quidẽ mente valeat alio tpe re
cordari. Et inde eſt ꝙ in qualibet menſura quis poſitus: non/
nũꝗ puras intẽtaſq; preces inuenitur emittere: qꝛ ⁊ de illo ꝑ
⁊ humili ordine qui eſt ſuper recordatiõe futuri iudicij: is qui
adhuc ſub terroris pena ac metu examinis conſtitutus eſt: ita
ad horam cõpungitur vt non minore ſpũs alacritate de obſe
crationis pinguedine repleatur: ꝗ ille qui per puritatem cor/
dis ſui munificentias dei perluſtrans atq; percurrens: ineffa/
bili gaudio leticiaq; reſoluitur incipit enim ſꝫm ſententiã dñi
plus diligere: qꝛ ſibimet ampliora cognoſcit indulta.

¶ Ad quas orationum ſpecies noſmetipſos tendere va/
leamus. Capitulum. xvj.

Amen expetende ſunt nobis per profectũ vite cõſum/
mationẽq; virtutũ ille potius ſupplicationũ ſpecies ꝗ
vel de cõtemplatione futurorꝫ bonorꝫ vel de charita/
tis ardore fundũtur: ſeu certe vt humilius ⁊ ſꝫm incipientium
menſuram loquar: pro acquiſitione quarũq; virtutũ: ſeu vitij
cuiuſlibet extinctione generantur. Aliter eniꝫ ad illa ſublimio
ra que prediximus ſupplicationum genera peruenire nullate/
nus poterimus: niſi per ordinem poſtulationũ iſtarum ſenſim
mens noſtra fuerit gradatimq; prouecta.

¶ De quattuor ſupplicationum generibus a domino
initiatis. Capitulum. xvij.

As quattuor ſupplicationũ ſpecies ita etiaꝫ dñs exẽ/
plo ſuo nobis initiare dignatus eſt: vt in hoc quoq;
Act. i. iplerct illud qđ đ ipo dr̃. Que cepit Jeſus facere ⁊ do
Mat. 26. cere. Nã obſecratõis genus aſſumit cũ dicit. Pater ſi poſſibile
Ps. 21. eſt trãſeat a me calix iſte, vel illud qđ ex pſona eius cantat̃ in
Pſ̃. Deus deus meus reſpice in me: q̃re me dreliquiſti: aliaq;
Joã. 17. bis ſimilia. Oratio eſt cuꝫ dicit. Ego te clarificaui ſup terram
Ibidem. opus ꝯſummaui qđ dediſti mihi vt facerẽ. ſiue illud. Et ꝑ eis
ſanctifico meipſum vt ſint ⁊ ipſi ſanctificati i veritate. Poſtu

latio eſt cū dicit. Pater quos dediſti mihi: volo vt vbi ego ſuȝ Ibidem.
⁊ ipſi ſint mecū. vt videant gloriā meaȝ quā dediſti mihi. Uel Luce.23.
certe cū dicit. Pater: ignoſce eis: nō. n. ſciunt quid faciūt. Gra/
tiaꝝ actio eſt cū dicit. Confiteor tibi domine pater celi ⁊ terre: Mat.11.
q2 abſcondiſti hec a ſapientibus ⁊ prudentibus: ⁊ reuelaſti ea
paruulis: ita pater q2 ſic fuit placitū ante te. Uel certe cū dicit.
Pater gratias ago tibi quoniā audiſti me: ego aūt ſciebā q2 Joan.11.
ſemp me audis. Que tamen quattuor ſupplicationū genera lȝ
ſingillatim ac diuerſo tēpore ſm illū quē cōprehendimus mo
dū: idē dn̄s noſter diſtinx erit offerenda: tamē etiā ſimul ea in
ſupplicatione pfecta cōprehēdi poſſe: idē tidē ſuis oſtendit exē/
plis: per illā. ſ. orationē quā ad finē euāgelij ſm Joānem legi/
mus eum copioſiſſime profudiſſe. Ex cuius textu q2 longuȝ eſt
vniuerſa percurrere: diligens inquiſitor hec ita eſſe lectionis
ipſius ſerie poterit edoceri. Quē ſenſuȝ aplus quoqȝ in epiſto/
la ad Phili. has quattuor ſupplicationū ſpecies aliquantum
immutato ponens ordine: euidenter expreſſit: oſtēditqȝ debere
eas nōnūqȝ ſimul ſub ardore vnius ſupplicationis offerri: ita
dicens. Sed in omni oratione ⁊ obſecratiōe cū gratiaꝝ actio Phili.4.
ne petitiones veſtre innoteſcant apud deum: per quod voluit
nos in hoc ſpecialius erudire: ꝙ ⁊ in oratione ⁊ obſecratione:
gratiarum actio debeat cum poſtulatione miſceri.

De oratione dominica. Capitulum. xviij.

Hec itaqȝ ſupplicationū genera ſublimior adhuc ſta/
b tus ac pcelſior ſubſeqtur: qui ɔtēplatione dei ſolius ⁊
charitatis ardore formaſ: per quem mēs illius dile/
ctione reſoluta atqȝ deiecta: familiariſſime deo velut patri p/
prio peculiari pietate colloquiſ. Quem ſtatum debere nos di/
ligenter expetere: formula dominice orationis inſtituit dicēs.
Pater noſter: q̄ vniuerſitatis deū ac dn̄m patrē eſſe voce pro Matt.6.
pria ɔfitētes: de ɔditiōe ſeruili i adoptionē filioꝝ nos profite/
mur aſcitos: adijciētes deinde. Qui es i celis: vt cōmorationē
vite pſentis qua in hac degimus terra: velut peregrinā: atqȝ
a noſtro patre nos longiſſime ſepantem: toto horrore. vitātes
ad illā potius regionē in q̄ patrē nr̄m cōmorari fatemur ſum
mo deſiderio pperemus: nihilqȝ admittamus eiuſmodi qđ i/
dignos nos hac nr̄a pfeſſiōe ac nobilitate tāte adoptiōis effi
ciēs: ⁊ hereditate paterna velut degeneres priuet: ⁊ irā nos fa
ciat iuſticie eius ac ſeueritatis incurrere. In quē filioꝝ ordineȝ

gradū́qȝ ꝑfecti:illa ↄtinua que ē in bonis filijs pietate flagra bimus ⁊ affectu: vt iā nō ꝑ nr̄e vtilitatibꝰ ſȝ ꝑ nr̄i patris glo/ ria totū impēdamus affectū: dicētes ei. Sanctificetur nomen tuū noſtrū́q; deſideriū: nr̄ḿq; gaudiū: gloria noſtri patris eē teſtā
Ioan.7. tes: imitatores effecti illius q̄ dixit. Qui a ſemetipſo loquitur: gloriā ꝓpriā querit: qui aūt querit gloriā eius q̄ miſit illū hic
Roma.9. verax eſt: ⁊ iniuſticia in eo non eſt. Deniq; vas electionis hoc repletus affectu: etiā anathema fieri optat a chriſto: dūmodo ei familia multiplex acqraſ: ⁊ ad gloriā ſui pr̄is ſalus totius
1.Cor.13. iſraelitice plebis accreſcat. Securus.n. optat interire ꝑ xp̄o q̄ nouit neminē mori poſſe ꝑ vita. Et itey. Gaudemus ingt q̄n nos īfirmi ſumus: vos aūt potētes eſtis. Et q̄d mirū ſi vas elc ctiōis ꝓ xp̄i gloria ⁊ fratrū ſuoꝝ ↄuerſione gētiſqȝ priuilegio
Michee.2 anathema fieri optat a xp̄o: cū Micheas quoq; ꝓpheta vel/ let ſe mēdacē fieri: ⁊ ab īſpiratiōe ſancti ſpūs alienū: dūmodo plagas illas ⁊ captiuitatē exitia q̄ ſua vaticinatiōe ꝑdixerat:
Exo.32. plebs iudaice nationis euadat. Utinā inquiēs nō eſſē vir ha bēs ſpiritū: ⁊ mendaciū potius loq̄rer: vt ꝑtermittamus illū le giſlatoris affectū: q; cū fratribus ſuis etiā periturus nō renuit in/ terire dicēs. Obſecro dn̄e peccauit populus iſte peccatum ma gnū. aut dimitte eis hāc noxā: aut ſi nō facis dele me de libro tuo quē ſcripſiſti. Poteſt aūt cōgrue ſatis illud q̄d dr̄. Sancti ficeſ nomen tuū: etiā taliter accipi. Sāctificatio dei noſtra ꝑfe ctio eſt. Itaqȝ dicentes ei: ſanctificeſ nomen tuum: alijs verbis hoc dicimus. Tales nos facito pater vt ſanctificationē tuam vel intelligere quanta ſit vel capere mereamur/vel certe vt in noſtra ↄuerſatione ſpiritalis actus appareat. Q̄d tunc effica/ citer impletur in nobis: quādo vident homines opera bona: ⁊ glorificant patrem noſtrum qui in celis eſt.

¶ De eo q̄ dicit. Adueniat regnū tuum. Cap.xix.

Ecūda petitio mētis puriſſime aduenire iamiamq; regnū ſui pr̄is exoptat/vel iſtud.ſ. quo quotidie chri/ ſtus regnat i ſanctis: q̄d ita fit: cū diaboli iperio p ex/ tinctionē fetentiū vitioꝝ de noſtris cordibus pulſo: deus in no bis p virtutū bonā fragātiā cepit dn̄ari: ⁊ deuicta fornicatio ne caſtitas: ſupato furore trāquillitas: calcata ſuperbia hūili/ tas in noſtra mēte regnauerit/vel certe illud q̄d p̄ſtituto tp̄e oībus eſt ꝑfectis ac dei filijs gn̄aliter repromiſſum: in quo eis
Matt.25. dicet a xp̄o. Uenite bn̄dicti pr̄is mei: poſſidete paratū vobis

regnum a cõſtitutiõe mūdi/intentis illud quodãmodo obtuli bus ac deſiris deſiderans ⁊ expectãs dicẽſq; ad eũ. Ueniat regnũ tuũ. Nouit.n. teſtimonio ↄſciẽtie ſue/cũ apparuerit/mox eius ſe futurũ eſſe cõſortem. Hec.n. dicere vel optare criminoſorum nullus audebit: qui nec videre tribunal iudicis volet: quiſquis ſub aduentu eius nõ palmã nec p̄mia ſuis meritis ſed penam nouit protinus repenſandam.

¶ De eo ꝙ dicit. Fiat voluntas tua. Cap. xx.

Tertia ſupplicatio filiorꝫ eſt. Fiat volũtas tua ſicut in
t celo ⁊ in terra. Nõ põt eſſe iã maior orõ q̃ꝫ optare vt terrena mereanſ celeſtibus coequari. Nã qd eſt aliud dicere. Fiat volũtas tua ſicut i celo ⁊ i terra: q̃ꝫ vt ſint hoies ſimiles angelis: ⁊ ſicut volũtas dei ab illis ſpleẽ in celo: ita etiã hi qui i terra ſunt: nõ ſuã ſꝫ eius vniuerſi faciãt volũtatẽ. Hoc quoq; nemo ex affectu dicere p̄ualebit niſi is ſolus qui deũ credit oia q̃ videnſ vel aduerſa vel ꝓſpera ꝓ nr̃is vtilitatibus diſpẽſare: magiſq; eũ ꝓ ſuorꝫ ſalute ⁊ cõmodis ꝓuidũ atq; ſollicitũ q̃ꝫ noſipſos eẽ ꝓ nobis. Uel certe aliter accipiendũ. Uolũtas dei ſalus oiũ eſt: ſꝫ illã beati Pauli ſentẽtiã: q oẽs hoies vult ſaluos fieri ⁊ ad agnitionẽ veritatꝭ venire. De qua etiã volũtate Eſaias ꝓpheta ex pſona dei p̄ris. Et ois inqt voluntas mea fiet. Dicẽtes ergo ei. Fiat volũtas tua ſicut i celo ⁊ in terra. Hoc eũ aliis oramus verbis: vt ſicut hi qui i celo ſunt: ita oẽs qui i terra ↄſiſtunt: tua pater agnitione ſaluentur. j. Timo. 2. Eſa. 46.

¶ De pane ſupſubſtantiali ſiue quotidiano. Cap. xxi.

Einde panẽ noſtrũ: epiuſion id eſt ſupſubſtãtialẽ da
d nobis hodie. Qđ alius euãgeliſta quotidianũ dixit. Illud nobilitatis ac ſubſtãtie ei⁹ ſignificat qualitatẽ: q̃. ſ. ſup oẽs ſubſtãtias ſit: atq; oẽs creaturas ſublimitas magnificentie eius ac ſanctificatiõis excedat: hoc vero ꝓprietatẽ vſus ipſius atq; vtilitatis expreſſit. Nã cũ dicit quotidianũ: oſtẽdit ꝙ ſine ipſo nullo die ſpiritalẽ vitã capere valeamus. Cũ dicit hodie: oſtẽdit eũ quotidie eẽ ſumẽdũ: ⁊ heſternã p̄bitionẽ ei⁹ nõ ſufficere niſi nobis hodie quoq; ſiſr fuerit attributus: oiq; nos tpe hanc orationẽ debere profundere: indigẽtia eius quotidiana cõmoneat: q: nõ eſt dies quo nõ opus ſit nobis huius eſu ac perceptiõe cor iterioris noſtri hoĩs ↄfirmare. Licet iſtud qđ dr̃. Hodie. ⁊ ad pſentẽ vitã poſſit itelligi: id eſt dũ i hoc ſeculo cõmoramur. p̄ſta nobis hũc panẽ. Nouim⁹. n. επιού σιον. Math. 6. Luce. 11.

cum his qui meruerint a te ⁊ in futuro eſſe pſtādū. ſed roga mus vt eū nobis hodie largiaris: q: niſi eū pcipere quis i hac vita meruerit: in alia eius particeps eſſe non poterit.

¶ De eo ꝙ dicit. Dimitte nobis debita noſtra ⁊ reliqua. Capitulum. xxij.

Et dimitte nobis debita nr̄a: ſicut ⁊ nos dimittimus debitoꝛib⁹ nr̄is. O ineffabilis dei clementia: q̄ nō ſolū nobis oꝛationis tradidit formā: ⁊ acceptabilem ſibi in nobis moꝝ nr̄oꝝ inſtituit diſciplinā: ac p neceſſitatē tradite formule q̄ ſe pcepit a nobis ſemp oꝛari: ire pariter ⁊ triſticie euel lit radices. ſꝫ etiā occaſionē rogātib⁹ tribuit eiſq̄ referat viā q̄ clemens ac piū pbent erga ſe dei iudiciū pmulgari vel pro dire: ⁊ quodāmō ptātem tribuit qua iudicis noſtri poſſimus ſententiā tempare ad veniā delictoꝝ noſtroꝝ: exemplo eū nr̄e remiſſionis coartātes: dū dicimus ei. Et dimitte nobis ſicut ⁊ nos dimittimus. Itaq̄ ſecurus huius oꝛonis fiducia de ſuis admiſſis veniā poſtulabit: quiſq̄ remiſſus erga ſuos dūtaxat nō erga dn̄i ſui extiterit debitoꝛes. Solemus nōnulli qd̄ eſt deterius erga illa qdem q̄ admittunt ad iniuriā dei quātūuis magnoꝝ ſint criminū placidos nos ⁊ clementiſſimos exhibere: erga noſtrū vo vel paruiſſimaꝝ offenſionū debita exactoꝛes immites atq̄ inexoꝛabiles inueniri. Quiſq̄ igit i ſe delinquenti fratri nō ex coꝛde dimiſerit nō indulgentiā ſꝫ cōdēnationē de precatione hac ſibimet impetrabit: ſuaq̄ pfeſſione ſemetipſū poſcet dirius iudicari dicēs. Remitte mihi ſicut ⁊ ego remiſi. Qd̄ cū illi ſm ſuā petitionē fuerit repenſatū: quia aliud ſubſequet q̄ vt exēplo ſuo implacabili ira ⁊ irremiſſa ſententia puniatur. Ideoq̄ ſi clementer volumus iudicari: nos quoq̄ erga illos qui in nos deliquerūt opoꝛtet eſſe clemētes. Tantū. n. remittet nobis quantū nos remiſerimus eis: q nobis quacūq̄ malignitate nocuerūt. Qd̄ foꝛmidātes nōnulli cum in eccleſia hec oꝛatio ab vniuerſa plebe cōcinit: hunc locū taciti ptermittunt: ne. ſ. ſemetipſos obligare potius q̄ excuſare ſua pfeſſiōe videant: non intelligentes ꝙ fruſtra cauillationes has iudici omniū ptēdere moliant: qui quēadmodū iudicaturus ſit ſupplicibus ſuis voluit demōſtrare. Dū. n. erga eos non vult immitis atq̄ inexoꝛabilis inueniri: foꝛmā ſui iudicii deſignauit: vt quemadmodum nos ab illo iudicari cupimus: ita noſtros fratres ſi quid in nobis deliquerint iudicemus: q: iudicium ſi/

ne miſericordia fiet ei qui non fecerit miſericordiam. Jacobi. 2

¶ De eo ꝙ dicit. Et ne nos inducas i tẽptationẽ. Cap. xxiij.

Einde ſequit. Et ne nos inducas in tẽptationem. De
a quo nõ minima naſcit queſtio. Si.n.oramus ne per
mittamur temptari vnde erit in nobis virtus conſtã
tie cõprobãda: ſm illã ſententiã. Ois vir q nõ eſt tẽptatus non Eccle. 34.
eſt pbatus. Nõ ergo hoc ſonat ne inducat nos in tẽptationẽ
q̃ſi nõ pmittat nos aliqñ tẽptari: ſed ne pmittat in tẽptatione
poſitos ſuperari. Tẽptatus eſt.n. Job ſʒ nõ ẽ ductus in tẽpta/
tionẽ. Nõ.n. dedit inſipiẽtiã deo: nec ad illã ad quã trahebat
tẽptatoris volũtatẽ: ore ipio blaſphemus itrauit. Tẽptatus ẽ
Abraã: tẽptatus ẽ Joſeph: ſʒ neuter illoꝝ iductus ẽ i tẽptatio/
nẽ: q: nullus eoꝝ ꝯſenſuʒ pbuit tẽptatori. Deniqʒ ſequit. Sed
libera nos a malo .i. ne pmittas nos a diabolo tẽptari ſupra
id qd poſſum⁹ ſʒ fac cũ tẽptatiõe exitũ vt ſuſtinere poſſimus.

¶ De eo ꝙ nõ debeãt alia poſtulari q̃ʒ hec tm̃ q oratio
nis dominice modulo cõtinent. Cap. xxiiij.

Ideirco ergo qualis nobis ab ipſo qui p illã exorãdus
a eſt iudice: orationis ſit modulus ⁊ forma propoſita: i
qua nulla diuitiaꝝ petitio: nulla memoria dignitatũ
nulla potẽtatus ac fortitudinis poſtulatio: nulla corporee ſani
tatis ſeu tẽporalis vite mentio cõtinet. Nihil.n. caducũ vult a
ſe nihil vile: nihil tẽporale: eternitatũ cõditor implorari. Itaqʒ
magnificentie eius ac munificẽtie maximã irrogabit iniuriã:
quiſquis his ſempiternis petitionibus pretermiſſis: tranſitorium
aliquid ⁊ caducũ ab eo maluerit poſtulare ⁊ offenſaʒ potius
q̃ʒ ppiciationẽ iudicis: ſui vilitate orationis incurret.

¶ De qualitate ſublimioris orationis. Cap. xxv.

Ec igitur oratio lʒ oẽm videat pfectionis plenitudi/
b nẽ cõtinere: vt pote q ipſius dñi auctoritate vel initia
ta ſit vel ſtatuta: puehit tñ domeſticos ſuos ad illuʒ
pcelſiorẽ quẽ ſupius cõmemorauimus ſtatum: eoſqʒ ad illam
igneã ac ppaucis cognitã vel expertã: immo vt pprios dixe/
rim: ineffabilẽ orationẽ gradu eminẽtiore pducit: q oẽm tran
ſcendẽs humanũ ſenſuʒ: nullo non dicã ſono vocis nec lingue
motu nec vlla verboꝝ pronũciatione diſtinguit ſed quã mẽs
infuſione celeſtis illius luminis illuſtrata: non humanis atqʒ
c anguſtis deſignat eloquiis: ſʒ cõglobatis ſenſibus velut ex fon
quodã copioſiſſimo effundit vbertim: atqʒ ineffabiliter eru/

ctat ad dñm:tanta promēs in illo breuiſſimo tēporis puncto: quāta nec eloq facile:nec mēs pcurrere i ſemetipſa3 reuerſa p/ ualeat. Quē ſtatū dñs quoq3 iter illap ſupplicationū formu/ las:quas vel ſolus i mōte ſedens vel tacite fudiſſe deſcribitur: ſimiliter figurauit cū in orōnis agonia ꝯſtitutus:etiā guttas ſanguinis in imitabili intentionis profudit exemplo.

¶ De diuerſis cōpunctionum cauſis. Cap.xxvj.

Q Uis vero poſſit diuerſitates ⁊ cauſas ipas atq3 origi nes cōpūctionū quātalibet experiētia pditus ſufficien ter exponere:qbus inflāmata mens atq3 ſuccēſa : ad orōnes puras ac feruētiſſimas incitaf. Quap pauca quātum potuerimus ad pñs p illuminationē dñi reminiſci:exēpli grā pponemus. Nōnūq3 eteni3 pſalmi cuiuſcūq3 verſiculos occa ſionē orationis ignite decātantibus nobis pbuit / interdū ca/ nora fraterne vocis modulatio ad itentā ſupplicationē ſtupē tiū animos excitauit. Nouimus quoq3 diſtinctionē grauita/ tēq3 pſallētis/etiā aſtātibus plurimū ꝯtuliſſe feruoris/necnon exhortatio viri pfecti/⁊ collatio ſpiritalis/frequēter ad vberri mas pces iacentiū erexit affectū. Scimus etiā fratris chari cu iuſlibet intentu nō minus nos ad plenā cōpunctionē fuiſſe ra ptatos. Recordatio quoq3 tēporis ac negligētie / nrē nōnūq3 nobis ſalutarē ſpiritus inuexit ardorē. Atq3 in hūc modū nul li dubiū eſt occaſiones inumeras nō deeſſe/quibus p dei gra/ tiā tepor ac ſomnolentia noſtrap mentiū valeat excitari.

¶ De varijs compunctionu3 qualitatibus. Capitulum.xxvij.

Q Uemadmodū vero vel quibus modis iſteipe cōpun/ ctiones de intimis aie ꝯclauib⁹ pferanf / nō minoris difficultatis eſt idagare. Frequēter.n.p ieffabile gau/ diū ⁊ alacritatem ſpiritus/ ſaluberrime cōpunctionis fructus emergit/ita vt etiā i clamores quoſdā itolerabilis gaudij imē ſitate prorūpat/⁊ cellā vicini iocūditas cordis ⁊ exultationis penetret magnitudo. Nōnūq3 vero tanto ſilentio mens intra ſecretū profunde taciturnitaꝗ abſcōdif vt omnē penitus ſonū vocis ſtupor ſubite illuminatiōis inclūdat/oēſq3 ſenſus attoni tos ſpiritus/vel cōtineat intrinſecus vel emittat/ac deſideria ſua gemitibus inenarrabilibus effundat ad deū. Interdū ve/ ro tanta cōpunctionis abundātia ac dolore ſupplef vt alias eam digerere niſi lachrymap euaporatione non poſſit.

¶ Interrogatio de eo q̄ non ſit in noſtra poteſtate pro/
fuſio lachrymarum. Capitulum.xxviij.

Ermanus. Hunc quidē cōpunctionis affectum ex p̄te
g aliq̄/mea quoq; exiguitas nō ignorat. Frequēter.n.
recordatione delictoꝝ meoꝝ obortis lachrymis / ita
ſum hoc ineffabili vt p̄fatus es gaudio/viſitante dn̄o/vegeta/
tus/vt deſperare me illoꝝ veniam nō debere/leticie ipſius ma
gnitudo dictaret. Quo ſtatu nihil reor eē ſublimius/ſi repara
tio eius noſtro ſubiaceret arbitrio. Nā nōnūq̄ cupiens ad ſi/
milē me lachrymaꝝ cōpūctionem totis viribus excitare/oēſq;
errores meos atq; peccata ante oculos ſtatuens / vbertatem
illā fletuū reuocare nō poſſū/ ⁊ ita oculi mei in modū cuiuſ/
dam duriſſime ſilicis p̄durant/vt nulla prorſus ex eis humo
ris gutta diſtillet ⁊ ideo quātū mihi i illa lachrymaꝝ pfuſiōe
cōgaudeo/tm̄ doleo q̄ illā cū voluero recuperare nō valeā.

¶ Reſponſio de diuerſitate compunctionū que per la/
chrymas digeruntur. Capitulum .xxix.

Iſaac. Non oīs lachrymaꝝ profuſio vno affectu vel
i virtute depromit̄. Aliter.n. ille emanat fletus qui pec
catoꝝ ſpina cor noſtrū compungente profert̄/de quo
dicit̄. Laboraui in gemitu meo/lauabo p ſingulas noctes le/ Ps.6.
ctū meū/lachrymis meis ſtratū meū rigabo. Et iterū Deduc Threñ.2.
quaſi torrentem lachrymas per diem ⁊ per noctem ⁊ nō des
requiem tibi/neq; taceat pupilla oculi tui. Aliter qui de con/
templatione eternoꝝ bonoꝝ: ⁊ deſiderio illius future clarita/
tis exoritur: pro qua etiā vberiores lachrymaꝝ fontes de into/
lerantia gaudij ⁊ alacritatis immenſitate prorūpunt dū ſitit
anima noſtra ad deū fontem viuum: dicens. Quando veniā
⁊ apparebo ante conſpectum dei: fuerunt mihi lachryme mee Ps.4.
panes die ac nocte: cū eiulatu quotidie ⁊ lamentatione procla
mans. Heu mihi: qm̄ incolatus meus prolōgatus eſt ⁊ multū Ps.119.
incola fuit aīa mea. Aliter profluūt lachryme q̄ abſq; vlla q/
dem taliū criminū ꝯſcientia: ſed tm̄ de metu gehenne ⁊ horribi
lis illius iudicij recordatione ꝓcedunt: cuius terrore propheta
pculſus orat ad deū. Nō intres inquiens in iudicio cum ſeruo Ps.142.
tuo: q2 nō iuſtificabit̄ in ꝯſpectu tuo oīs viuens. Eſt etiā aliud
lachrimaꝝ genus: qd̄ nō ꝓ ſua ꝯſcia ſ3 ꝓ aliena duricia pec/
catiſq; generat̄: quo ſamuel ſaulē: quo illā quoq; hieruſalem:
vel in p̄teritis Hieremias/vel in euāgelio dn̄s fleuiſſe deſcribit̄

Hiere.9. ita dicēs. Quis dabit capiti meo aquā et oculis meis fontē la
crymaꝝ: et plorabo i die et i nocte īterfectos filie populi mei.
Uel certe q̄les ille ſunt lachryme de q̄bus i pſalmo .101. canit.
Quia cinerē ſicut panē māducaui: et potū meū cū fletu miſce
bam. Quas certū eſt nō illo affectu promi quo i ſexto pſalmo
ex perſona penitētis emergūt ſed pro anxietatibus vite huius
atq3 anguſtijs et erumnis: quibus iuſti i hoc mundo poſiti de
primunt. Qđ etiā pſalmi ipſius nō ſolū textus ſed etiā titulus
euidēter oſtēdit: q ex pſona pauperis illius de quo in euange
Matt.5. lio dr. Beati pauperes ſpiritu qm̄ ipſoꝝ eſt regnum celoꝝ: ita
deſcribit. Oratio pauperis cū anxiatus fuerit: et corā deo effu
derit precē ſuā. Ab his ergo lachrymis multū diſtāt ille q̄ ob/
durato corde de ſiccis oculis exprimūtur q̄s. ſ. nō penitus infru
ctuoſas eē credamus: bono .n. ꝓpoſito eaꝝ attēptat emiſſio:
ab his pſertim qui necdū vel ad ſciā3 puenire pfectā, vel priſtī
noꝝ ſeu pſentiū vitioꝝ potuerūt ad purū labe mundari.

¶ De eo q̄ elici non debeant lachryme quādo nō ſpon/
tanee proferuntur. Capitulum .xxx.

A his tñ qui in affectū iam trāſiere virtutū: nequaq̄ debet hoc modo extorqueri profuſio lachrymaꝝ: nec exterioris hominis magnopere affectādi ſunt fletus: qui etiā ſi fuerint vtcūq3 ꝓducti: nūq̄ pertingere ad illā ſpontaneaꝝ lachrymaꝝ poterunt vbertatem. Magis .n. ſupplicātis animum ſuis conatibus diſtrahētes: humiliabunt atq3 ad ima demergent: et ab illa celeſti ſublimitate deponent: in qua attonita mens orantis indeclinabiliter debet eſſe defixa: eāq3 compellent precum ſuaꝝ intentione laxata: erga ſteriles et co/ acticias lachrymarum guttulas egrotare.

¶ Sētētia abbatis Antonij ſup orōnis ſtatu. Cap. xxxi.

Et vt orationis vere percipiatis affectū: nō meā vobis ſed bti Antonij ſententiā proferā. Quē ita nōnūq̄ in oratione nouimus perſtitiſſe: vt eodē in exceſſu mētis frequēter orante: cū ſolis ortus cepiſſet infundi: audierimus eū in feruore ſpiritus proclamantē. Quid me impedis ſol: qui ad hoc iam oriris: vt me ab huius veri luminis abſtrahas clari/ tate. Cuius etiam hec quoq3 eſt ſuper orationis fine: celeſtis et plus q̄ humana ſentētia. Nō eſt inquit perfecta oratio i qua ſe monachus vel hoc ipſu3 qđ orat intelligit. Et vt nos quoq3 ſm menſuram tenuitatis noſtre huic admirande ſententie ſu/

peradijcere aliquid audeamus: orationis que exauditur a domino inquantum experti ſumus:indicia proferemus.

¶ De exauditionis iudicio. Capitulum.xxij.

Cum orantes nos nulla iterpellauerit heſitatio:et fidu cia petitiõis noſtre quadã deſperatione deiecerit: ſed obtinuiſſe nos bora ipſa orationis effuſione qđ poſci/ mus:ſenſerimus:nõ ambigamus pces noſtras ad deũ effica/ citer penetraſſe. Tantũ.n.quis exaudiri atq; obtinere merebit: quantũ vel inſpici ſe a deo/ vel deum crediderit poſſe preſtare. Irretractabilis nãq; eſt domini noſtri illa ſententia. Quecũq; orantes petitis:credite quia accipietis et venient vobis. Mar.a.

¶ Obiectio q predicte exauditiõis fiducia tantum ſan/ ctis conueniat. Capitulum.xxiij.

Ermanus. Hanc exauditionis fiduciã nimirũ de con ſcientie puritate credimus emanare. Ceterũ nos quoꝝ cor adhuc peccatorum ſpina cõpungit: quẽadmodum eam habere poſſumus nullis patrocinantibus meritis:quibus exaudiendas orationes noſtras fiducialiter preſumamus.

¶ Reſpõſio de diuerſis exauditionũ cauſis. Cap.xxiiij.

Isaac. Diuerſas exauditionũ cauſas eẽ ſm animaꝝ diuerſuꝝ ac variũ ſtatũ euãgelica ſiue pphetica teſtãt eloqa. Habes.n.in duoꝝ ꝯſenſione fructũ exauditiõis dñica voce ſignatũ:ſm illud. Si duo ex vobis:cõſenſerint ſup terrã:de oĩ re quacũq; petierint:fiet illis a patre meo q i celis eſt. Habes aliã in fidei plenitudine q̃ grano ſinapis cõparat. Si.n.inquit habueritis fidẽ ſicut granũ ſinapis:dicetis mõti huic:trãſi hinc et trãſibit:et nihil impoſſibile erit vobis. Habes in aſſiduitate orationũ quã pter indefeſſam petitionẽ perſe uerantiã:importunitatẽ ſermo dominicus nominauit. Amen enim dico vobis:q: ſi nõ propter amicitiã/vel pter importu nitatẽ eius ſurget et dabit ei quantũ opus habuerit. Habes in elemoſynaꝝ fructu. Include inquit elemoſynã in corde paupe ris:et ipſa orabit pro te in tẽpore tribulationis. Habes in emẽ/ datione vite et operibus miſericordie:ſm illud. Diſſolue colli/ gationes impietatis:ſolue faſciculos deprimẽtes. Et poſt pau ca quibus infructuoſa ieiuniĩ ſterilitas caſtigatur. Tũc inquit inuocabis et dominus exaudiet te: et clamabis et dicet. Ecce aſſum. Nõnunq; ſane exaudiri etiam tribulationuꝫ nimietas facit. ſm illud. Ad dominuꝫ cum tribularer clamaui et exau/

Mat. 18.

Eiuſdẽ.19

Luce.11.

Eccle.:9.

Eſa.58.

Ps. lig. diuit me. Et iterum. Ne afflixeritis aduenã:qui ſi clamauerit
Exo.22. exaudiã eũ:qꝛ miſericors ſum. Uidetis ergo quot modis obti
neaſ exauditiõis gratia:vt nullus ad impetrãda ea q̃ ſaluta/
ria ſunt ⁊ eterna:pſcientie ſue deſperatione frangaſ.Ut.n.mi
ſeriaꝝ noſtraꝝ pteplatione pcedamus nos oĩbus illis quas ſu
pra memorauimus penitus deſtitutos eſſe virtutibus:⁊ nec il/
lã nos habere laudabilem duoꝝ pſenſionẽ:nec illã fidem gra
no ſinapis cõparatã:nec illa opera pietatis q̃ ꝓpheta deſcri
bit:nõ vel importunitatẽ q̃ oĩ volenti ſuppeditat habere non
poſſumus. Per quã etiam ſolaꝫ ſi non pro amiciciaꝝ merito
atqꝫ virtutũ:interpellationis aſſiduitate datuꝝ te dñe quicqd
oratus fuerit:repromittit. Et idcirco abſqꝫ heſitationis infide
litate pcibus inſiſtendũ eſt. obtẽturoſqꝫ nos eaꝝ iugitate cun/
cta q̃ ſm deũ popoſcerimus minime dubitandum. Hortaſ.n.
nos dñs:volens ea q̃ ſunt eterna celeſtiaqꝫ pſtare. vt eũ ipoꝛtu
nitate nr̃a quodãmodo coaitemus:qui ipoꝛtunos nos nõ mõ
nõ deſpicit nec refutat:ſed etiã inuitat ⁊ laudat. eiſqꝫ pſtiturũ
ſe quicqd perſeuerãter ſperauerint benigniſſime polliceſ dicẽs.
Petite ⁊ accipietis q̃rite ⁊ inuenietis:pulſate ⁊ aperieſ vobis.
Luce.ii. Oĩs.n.qui petit:accipit:⁊ qui q̃rit inuenit:⁊ pulſanti aperieſ.
Et iterũ. Oĩa q̃cũqꝫ petieritis in oratione credẽtes accipietis:
Matt.2i. ⁊ nihil impoſſibile erit vobis. Et idcirco ſi cuncte nos exaudi/
tionũ quas pdiximus cauſe omnino deficiũt:ſaltẽ anime ipoꝛ
tunitatis inſtantia:q̃ abſqꝫ vlla vel meriti vel laboris difficul/
tate i cuiuſcũqꝫ volẽtis ſita eſt poteſtate. Pro certo aũt nõ ex/
audiẽdũ ſe ſupplicãs quiſqꝫ nõ dubitet cũ ſe dubitauerit exau
diri. Hic dilucide manifeſtat ꝙ infatigabiliter deũ debeamus
orare ⁊ nõ dñcere. Qḋ aũt infatigabiliter dño ſupplicãdũ ſit:
etiã illo beati Danielis docemur exẽplo:ꝙ nõ exaudit⁹ a pri/
ma die qua cepit orare:poſt primã ⁊ viceſimã diẽ pſequiſ ſue
petitionis effectũ. Uñ nõ debemus nos quoqꝫ a cepta oratio/
nũ noſtraꝝ intentione ceſſare: ſi nos exaudiri tardius ſenſeri/
mus:ne forte aut exauditiõis gr̃a diſpẽſatione dñi vtiliter dif
feraſ:aut ãgelus diuinũ ad nos bñficiũ delaturus:a facie oĩ/
potẽtis egreſſus reſiſtẽte diabolo remoreſ:quẽ certũ ẽ trãſmiſ/
ſum muneris dñderiũ igerere nõ poſſe:ſi nos a propoſite peti
tionis intentione ceſſaſſe reppererit. Qḋ etiã ſupradicto ꝓphete
pculdubio accidere potuiſſet:niſi virtute incõparabili in pri/
mũ atqꝫ viceſimũ diẽ orationũ ſuaꝝ pſeuerãtiã ꝓtelaſſet. Ab

huius igit fidei ɔfidētia:nulla penitus deſperatiōe frāgamur: cū oratione nr̄a3 nos obtinuiſſe minime ſenſerimus:nec heſite mus ſup dn̄i ſpōſione dicētis. Oia q̄cūq3 petieritis i orone cre dētes accipietis. Retractat nāq3 nos ɔuenit illā beati Joānis euāgeliſte ſniā3:qua āmbiguitas huius q̄ſtionis euidēter obſol/ uit. Hec eſt inqt fiducia quā habemus ad deū: q2 quicqd pe/ tierimus ſm volūtatē eius:audit nos. Ergo ſup his tm̄ plenā nos ⁊ indubitabilē iuſſit exauditiōis habere fiduciā:q̄ nō no/ ſtris cōmodis nec ſolacijs tēporalib⁹:ſ3 dn̄i cōgruūt volūtati. Qd̄ ēt in oratiōe dn̄ica admiſcere p̄cipimur dicētes. Fiat vo/ luntas tua.ſ.nō nr̄a. Si.n.⁊ illud apl̄i recordemur. Qm̄ quid oremus ſm qd̄ oportet/neſcimus/intelligimus nos nonnunq̄3 ſaluti noſtre cōtraria poſtulare:⁊ cōmodiſſime nobis ab eo q̄ vtilitates noſtras rectius q̄3 nos ac veracius intuetur:ea q̄ po ſcimus denegari. Qd̄ illi quoq3 magiſtro gentiū accidiſſe non dubiū eſt:cū oraret auferri a ſe angelū ſathane qui vtiliter ad colaphiſandū eū appoſitus fuerat dn̄i volūtate dicens. Pro/ pter qd̄ ter dominum rogaui vt diſcederet a me:⁊ dixit mihi. Sufficit tibi gratia mea: nam virtus in infirmitate p̄ficitur. Quem ſenſum etiā dominus orans ex perſona hominis aſſū/ pti:vt formā quoq3 orandi nobis quēadmodū ⁊ cetera ſuo p̄ beret exemplo:ita cū oraret expreſſit. Pater ſi poſſibile eſt trā/ ſeat a me calix iſte:verūtamē nō ſicut ego volo ſ3 ſicut tu:cu3 vtiq3 eius a p̄ris volūtate nō diſcreparet volūtas. Venerat.n. ſaluare quod perierat.⁊ dare animā ſuā redēptionē pro mul/ tis:de qua ipſe dicit. Nemo tollit animā meam a me:ſed ego pono eā a meipſo. Poteſtatē habeo ponēdi eam:⁊ poteſtatē habeo iterū ſumendi eā. Ex cuius perſona ſuper vnitate volū/ tatis ſue quā cū p̄re iugiter poſſidebat:per btm̄ quoq3 Dauid in pſalmo.xxxix.ita cantatur. Ut facerem voluntatē tuā deus meus volui. Nā ⁊ ſi de p̄re legimus. Sic tm̄ deus dilexit mun dū vt vnigenitū filiū ſuū daret: ⁊ de filio nihilominus inueni/ mus. Qui dedit ſemetipſu3 pro peccatis noſtris. Et quēadmo dū d̄ illo refertur. Qui etiā p̄prio filio ſuo nō pepercit:ſ3 p̄ no bis oibus tradidit eū:ita de iſto narrat. Oblatus ē q2 ipſe vo luit. Et ita patris ⁊ filij volūtas vna p̄ oia deſignat:vt etia3 i ipſo reſurrectiōis dn̄ice ſacramēto opatio nō diſſona fuiſſe do ceat. Nā ſicut reſurrectionē corporis ei⁹ patrē opatū btus apl̄s p̄dicat dicēs. Et deū p̄re3 q̄ ſuſcitauit eu3 a mortuis:ita filius

Mat. 21.
j. Joh. 5.
Ro. 8.
2. Cor. 12.
Mat. 26.
Eiuſdē. 18
Marci. x.
Joan. x.
Joan. 3.
Gal. j.
Roma. 8.
Eſa. 53.
Gal. j.

Joan. 2. ſuſcitatuꝝ ſe tēplū ſui corporis ꝓteſtaſ. Soluite inquiēs tēplū hoc: ⁊ ego in tribus diebus ſuſcitabo illud. Et idcirco bis q̄ ꝓdiximus exēplis diuīcis erudit: cūctas obſecratiōes noſtras ſimili nos quoq; debemus oratione cōcludere: ⁊ hāc vocē cun
Mat. 26. ctis petitionibus noſtris ſemp adiūgere. Uerūtn̄ nō ſicut ego volo ſed ſicut tu. Satis vero cōſtat illū trine curuatiōis numerū qui ſolet i cōgregatione fratrū ad cōcludendā ſynaxim celebrari: eū qui intēto aio nō ſupplicat obſeruare non poſſe.

¶ De oratione intra cubiculum ⁊ clauſo hoſtio differenda. Capitulum .xxxv.

Mat. 6. Ante oia ſane illud euāgelicū pceptū diligētius obſeruādū eſt vt intrātes in cubiculū noſtruꝫ: clauſo hoſtio nr̄o oremus patrē noſtrū: q̄d a nobis ita implebitur. Intra noſtrū cubiculū ſupplicam⁹: cū ab omniū cogitationū ſiue ſollicitudinū ſtrepitu cor noſtrū penitus amouētes: ſecreto quodāmodo ac familiariter pꝛeces nr̄as dn̄o referamus. Clauſo oramus hoſtio: cū ſtrictis labīs oiq; ſilentio ſupplicamus: nō vocū ſed cordiū ſcrutatori. In abſcōdito oramus qn̄ corde tantū ⁊ intenta mente petitiones noſtras ſoli pandimus deo: ita vt ne ipſe quidē aduerſe valeāt poteſtates genus noſtre petitiōis agnoſcere. Propter q̄d cū ſummo eſt orādum ſilētio: nō ſolū ne fratres aſtantes noſtris ſuſurrīs vel clamoribus auocemus: ⁊ orantiū ſenſus obſtrepamus: ſed vt ipſos quoq; inimicos noſtros qui orantibus nobis maxime inſidiātur: lateat noſtre petitionis intētio. Ita.n. preceptum illud implebimus. Ab
Miche. 7. ea que dormit in ſinu tuo cuſtodi clauſtra oris tui.

¶ De vtilitate breuis ⁊ tacite orationis. Cap. xxxvj.

Ob q̄d frequēter quidē ſed breuiter eſt orandū: ne imo rantibus nobis locū vel tēpus: iſerere aliq̄d nr̄o cordi inſidiator poſſit inimicus. Iſtud nāq; eſt ſacrificium
Ps. 50. verū q: ſacrificiū deo ſpūs cōtritus. Hec ſalutaris oblatio: iſta ſunt pura libamina: iſtud ſacrificiū iuſticie: iſtud ſacrificiū laudis: he ſunt vere ac pingues hoſtie: iſte ſunt holocauſtomata medullata: q̄ ꝯtritis ⁊ humilitatis cordibus offerūtur: q̄ neq; hac qua diximus diſciplina ⁊ intentione ſpūs exhibētes: efficaci poterimus virtute cātare. Dirigaſ oratio mea ſicut icenſuꝫ
Ps. 140. i ꝯſpectu tuo: eleuatio manuū meaꝝ ſacrificiū veſpertinū. Q̄d ēt nos opoꝛtuna cōmonet deuotiōe pſoluere: hore ipſius ac noctis aduentus: de quo q̄dē lꝫ pro tenuitatis nr̄e mēſura multa

prolata videātur: diuqꝫ ſit protracta collatio: pro ſublimitate tñ ac difficultate materie: paucis admodū credimus diſputatū. His ſancti Iſaac ſermonibus ſtupefacti potius q̄ȝ repleti: veſptina ſynaxi celebrata: ſopore paululū mēbra laxauimus: primoqꝫ diluculo ſub placito plenioris tractatus iterū reuerſuri: ad nr̄a diſceſſimus: tā de preceptoꝝ acquiſitiōe q̄ȝ de ꝓmiſſorū ſatietate gaudētes. Excellentiā ſi quidē orationis nobis tātūmodo ꝑmōſtratā: ordinē ſuo atqꝫ virtutē qua etiā perpetuitas eius vel acquirenda eſt vel tenenda: necdū nos integre percepiſſe illius diſputationibus ſenſeramus.

¶ Explicit collatio prima abbatis Iſaac
de orationis qualitate.

¶ Incipit annotatio capitulorum collationis
ſecūde eiuſdē ſenis de orationis iugitate.

Ca. j. Prohemiale.

ij De conſuetudine que ſuper ſignificatione paſche intra egypti prouinciam retentatur.

iij De abbate Serapione ⁊ anthropomorphitaꝝ hereſi quam ſimplicitatis error contraxit.

iiij De reditu noſtro ad abbatem Iſaac: ⁊ inquiſitione erroris quem ſenex predictus incurrit.

v Reſponſio de origine hereſeos ſuperius cōprehenſe.

vj Quibus ex cauſis vnicuiqꝫ noſtrum aut humilis chriſtus Jeſus aut glorificatus appareat.

vij In quo noſter finis ſeu perfecta beatitudo conſiſtat.

viij Interrogatio ſuper eruditione perfectionis: per quam poſſimus ad perpetuam dei memoriā peruenire.

ix Reſponſio ꝺ efficacia itellectus: q ꝑ expientiā colligit.

x De inſtitutione orationis perpetue.

xj De perfectione orationis ad quam predicta traditione conſcenditur.

xij Interrogatio quemadmodum ſpiritales cogitationes immobiliter teneantur.

xiij De mutabilitate cogitationum.

xiiij Reſponſio quemadmodum ſtabilitas cordis ſeu cogitationum poſſit acquiri.

¶ Explicit annotatio capitulorum.

¶ Incipit collatio ſecunda abbatis Iſaac
de orationis iugitate.

¶ Prohemiale Capitulum .j.

i INTER hec anachoretaꝝ inſtituta ſublimia: quo vtcūqꝫ donāte deo licet imperito digeſta ſunt ſtillo: quiddam nos interſerere atqꝫ cōtexere: qḋ velut pulchro corpi neuū quēdā videaṫ apponere: narratiōis ipſius ordo cōpellit: ꝙꝫ nō dubitem ex hoc ipo nō minimā inſtructionē ſuper omnipotētie dei q̇ in Geneſi legiṫ imagine: quibuſqꝫ ſimplicioribus cōferendā: pſertim cū tanti dogmatis cauſa vertaṫ: vt error ſeu ignoratio eius ſine ingēti blaſphemia: ꝛ catholice fidei detrimento eſſe non poſſit.

¶ De cōſuetudine que ſuper ſignificatione paſche intra egypti prouinciā retentatur. Capitulum .ij.

i INtra egypti regionē mos iſte antiqua traditione ſeruaṫ: vt peracto epiphanioꝝ die: quē prouincie illius ſacerdotes vel dn̄ici baptiſmi/ vel ſm carnē natiuitatis eſſe definiūt: ꝛ idcirco vtriuſqꝫ ſacramēti ſolēnitatem non bifarie vt in occiduis ꝓuinciis: ſꝫ ſub vna diei huius feſtiuitate cōcelebrāt: epiſtole pontificis Alexādrini per vniuerſas dirigant egypti eccleſias: quibus ꝛ initiū quadrageſime ꝛ dies paſche nō ſolū p ciuitates oēs ſed etiā p vniuerſa monaſteria deſignēt. Secūdū hūc igiṫ morē poſt dies admodū paucos ꝙ ſuperior cū abbate Iſaac fuerat agitata collatio. Theophili predicte vrbis epiſcopi ſolēnes epiſtole cōmearūt: quibus cū denūciatione paſchali ꝯtra ineptā quoqꝫ anthropomorphitaꝝ hereſim lōga diſputatiōe diſſeruit: eāqꝫ copioſo ſermone deſtruxit. Qḋ tanta eſt amaritudine ab vniuerſo ꝓpemodū genere monachoꝝ: qui p totā ꝓuinciā egypti morabanṫ: p ſimplicitatis errore ſuſceptū: vt ecōtrario memoratū pontificem velut hereſi grauiſſima deprauatū: pars maxima ſenioꝝ ab vniuerſo fraternitatis corpore decerneret deteſtandū: qḋ ſ. ipugnare ſcripture ſancte ſententiā videreṫ: negās oipotentē deū hūane figure cōpoſitione formatū: cū ad eius imaginē creatū Adā ſcriptura manifeſtiſſime teſtareṫ. Deniqꝫ ꝛ ab his q erūt i heremo ſcythie cōmorātes: quiqꝫ pfectiōe ac ſciētia oibus q erāt in egypti monaſteriis pminebāt: ita eſt hec epla refutata: vt pter abbatē Pafnutiū nr̄e ꝯgregationis pbyteꝝ: nullus eam ceteroꝝ pbyteroꝝ qui in eadē heremo aliis tribus eccleſiis pſidebant: nec legi quidem ac recitari in ſuis conuentibus proſus admitterent.

¶ De abbate Serapiõe ⁊ Anthropomorphitaꝝ hereſi quã ſimplicitatis errore contraxit. Cap.iij.

Inter hos ergo qui hoc dtinebant errore fuit antiquiſſime diſtrictiõis atqꝫ i actuali diſciplina p oia ꝯſumatus noie Serapion: cuius iperitia ſup pdicti dogmatis opinione tantũ preiudicabat cũctis verã tenẽtibus fidem: quantũ ipſe vel vite merito vel ãtiquitate tẽporis oẽs fere monachos anteibat. Cũqꝫ hic ſancti presbyteri Paſnutij multis adhortationibus ad tramitẽ recte fidei nõ poſſet adduci eo ꝙ nouella ei hec perſuaſio: nec ab ãterioribus aliqñ cõperta vel tradita videret: accidit vt quidã diaconus ſumme ſciẽtie vir noie Photinus deſiderio videndi fratres qui in heremo eadẽ cõmanebãt de Capadocie ptib⁹ adueniret. Quẽ beatus Paſnutius ſũma gratulatiõe ſuſcipiens: ad ꝯfirmationẽ fidei q̃ fuerat pdicti põtificis litteris cõprehenſa producẽs in mediũ: corã cũctis fratribus ſciſcitatur: quẽadmodũ illud qđ in Geneſi dicit. Faciamus hoiẽ ad imaginẽ ⁊ ſimilitudinẽ noſtrã: catholice totius oriẽtis interptarent eccleſie. Cũqꝫ ille nõ ſm humilẽ littere ſonũ ſed ſpiritalr imaginẽ dei ac ſimilitudinẽ tradi ab vniuerſis eccleſiaꝝ principibus explanaret: idqꝫ copioſo ſermõe ac plurimis ſcripturaꝝ teſtimonijs approbaret: ne poſſet in illã immẽſaꝫ ⁊ incõprehẽſibilẽ atqꝫ inuiſibilẽ maieſtateꝫ aliqd huiuſmodi cadere qđ humana cõpoſitione valeat ac ſimilitudine circũſcribi: qppe q̃ icorporea ⁊ icõpoſita ſimplexqꝫ natura ſit: queqꝫ ſicut oculis depbendi ita mẽte nõ valeat eſtimari tandẽ ſenex multis ac validiſſimis doctiſſimi viri aſſertionib⁹ mot⁹: ad fidẽ catholice traditiõis attract⁹ ẽ. Cũqꝫ ſup hoc eius aſſenſu: ifinita vel abbatẽ Paſnutiũ vel nos oẽs leticia repleuiſſet: ꝙ.ſ. virũ tãte antiqtatis tãtiſqꝫ virtutib⁹ ꝯſumatũ: imperitia ſola ⁊ ſimplicitate ruſticitatꝪ errãtẽ: nequaq̃ vſqꝫ ad finẽ deuiare dñs a tramite recte fidei pmiſiſſet: ⁊ pro gratiarũ actione ſurgentes pces dño pariter funderemus: ita eſt in oratione ſenex mente ꝯfuſus: eo ꝙ illam antropomorphon imagineꝫ deitatis quã pponere ſibi i oratione ꝯſueuerat aboleri de ſuo corde ſentiret: vt in amariſſimos fletus crebroſqꝫ ſingultus repente prorũpens: in terrãqꝫ proſtratus: cũ eiulatu validiſſimo proclamaret. Heu me miſeꝝ: tulerũt a me deũ meũ ⁊ quem nũc teneã nõ habeo, vel queꝫ adorẽ aut iterpellem iam neſcio. Sup qua re valde pmoti: necnõ etiã pterite collationis

Gene.i.

virtute adhuc in noſtris cordibus inſidente: ad abbatē Iſaac rediuim⁹: quē comiñus ītuētes his ſermonib⁹ adorſi ſumus.

¶ De reditu noſtro ad abbatem Iſaac: et inquiſitione erroris quē ſenex predictus incurrit. Cap. iiij.

Licet nos etiā citra eius rei q̄ nuper oborta ē nouitatē preterite collationis q̄ ſuper orationis ſtatu digeſta eſt: deſideriū recurrere ad tuā beatitudinē poſtpoſitis oībus īuitaret: adiecit tñ aliqd huic cupiditati etiā abbatis Se/rapionis tā grauis error: neqſſ. mox vt arbitramur demonū calliditate conceptus. Nō. n. parua deſperatiōe deijcimur: conſi/derantes eū labores tātos quos p quinquaginta annos i hac heremo laudabiliter exegit. ignorātie huius vitio nō ſolū pe nitus perdidiſſe: ſed etiā ppetue mortis incurriſſe diſcrimē. Un ergo vel cur ei hic tā grauis error irrepſerit: primū ɔ̄ſideram⁹ agnoſcere: deīde q̄ſumus edoceri: quēadmodū ad illā oratio/nis qualitatē: de qua pridē nō ſolū copioſe ſed etiā magnifice diſputaſti puenire poſſimus. In hoc. n. profecit in nobis admi rabilis illa collatio vt ſtuparē tantūmō mētis icuteret: nō quē admodū eā pficere vel apprehēdere valeremus oſtēderet.

¶ Reſponſio de origine hereſeos ſuperius comprehenſe. Capitulum. v.

Iſaac. Nō eſt mirandū hoīe ſimpliciſſimū: et de ſub ſtantia ac natura diuinitatis nūq̄ penitus eruditū: ruſticitatis vitio et ɔſuetudine erroris antiq vſq; nūc detineri vel decipi potuiſſe: et vt verius dicā i errore priſtino p durare: q nō recēti ſicut putatis demonū illuſione: ſʒ ignoran tia priſtine gentilitatis inferſ: dū ſm ɔſuetudinē erroris illius quo demones holuʒ figura ɔpoſitos excolebāt: nūc quoq; illā incōprehēſibilē atq; ieffabilē veri numinis maieſtatē ſub cir cūſcriptione alicuius imaginationis exiſtimēt adorādā: nihil/ ſe tenere vel hr̄e credētes: ſi ppoſitaʒ nō habuerint imaginem quādā quā i ſupplicatione poſiti iugiter interpellēt: eāq; circū ferāt mēte: ac pre oculis teneāt ſemp affixā. Sup quoꝝ hoc er/ rore cōpetenter dirigiſ illa ſentētia. Et mutauerūt gl̄iaʒ icor/

Roma. i. ruptibilis dei i ſimilitudinē imaginis hominis corruptibilis.

Hiere. ii. Hieremias quoq;. Populus inqt meus mutauit gloriā ſuā in idolū. Qui error ſʒ origie hac qua diximus quorūdā ſenſibus ſit inolitus: nihilominus tñ i illoꝝ quoq; animis q nūq̄ gētili ſupſtitione polluti ſunt: ſub colore teſtimonij huius quo diciſ.

Faciamus hoïe3 ad imaginẽ ⁊ ſimilitudinẽ noſtrã: imperitia ſeu Gen .j.
ruſticitate faciẽte ꝯtractus eſt: ita vt etiã hereſeos q̃ dicitur an/
thropomorphitarum ſub occaſione deteſtande huius interpreta/
tionis emerſerit: q̃ immenſam illã ac ſimplicẽ diuinitatis ſub/
ſtãtiã liniamentis noſtris: ⁊ humana figuratione cõpoſitam
pertinaci peruerſitate cõtendit: quã tamen ſi quis fuerit catho
licis dogmatibus inſtitutus: vt gentilẽ blaſphemiã deteſtabi/
tur: ⁊ ita ad illam orationis puriſſimã perueniet qualitatem:
que nõ ſolum nullam diuinitatis effigiem: nec liniamẽta cor/
porea: qđ dicto quoq3 nefas eſt: in ſua ſupplicatione miſcebit:
ſed nec vllam quidem in ſe memoriam dicti cuiuſq3 vel facti
ſpeciem ſeu formam cuiuſlibet characteris admittet.

¶ Quibus ex cauſis vnicuiq3 noſtrum: aut humilis xp̃s Jeſus: aut gloriſicatus appareat. Cap. vj.

Secundũ menſurã nãq3 puritatis ſue ſicut ſuperior col
latione p̃fatus ſu3: vnaqueq3 mẽs i orõne ſua vel eri/
git vel formaf: tm̃.ſ.a terrenarum ac materialiũ rerum ꝯtẽ
platione diſcedens: quantũ eã ſtatus ſue puritatis: ſe
ceritq3 Jeſu3 vel humilẽ adhuc ⁊ carneũ, vel gloriſicatũ ⁊ in
maieſtatis ſue gloria venientẽ: internis obtutibus animi per/
uideri. Nõ.n. poterunt Jeſum intueri venientẽ in regno ſuo: q
adhuc ſub illa quodãmodo iudaica infirmitate detenti: non
queũt dicere cũ apoſtolo. Et ſi cognouimus ſm carnẽ chriſtũ 2. Cor. 5.
ſed nũc iam non nouimus. Sed illi ſoli puriſſimis oculis diui
nitatẽ ipſius ſpeculanf: qui de humilibus ac terrenis operibus
⁊ cogitationibus aſcẽdẽtes: cũ illo ſecedũt in excelſo ſolitudi
nis mõte: qui liber ab omniũ terrenarum cogitationũ ac pertur
bationũ tumultu: ⁊ a cũctorum vitiorum pmixtiõe ſecretus ſide pu
riſſima ac virtutũ eminentia ſublimatus: gloriam vultus eius
ac claritatis eius reuelat imaginẽ his qui merentur eũ mũdis
anime obtutibus intueri. Ceterũ videf Jeſus etiã ab his qui i
ciuitatibus ⁊ caſtellis ac viculis cõmoranf: id eſt qui i actua/
li cõuerſatione ſunt atq3 in operibus conſtituti: ſed non in illa
claritate qua illis apparuit qui cũ ipſo poſſunt in p̃dicto virtu
tum monte cõſcendere: id eſt Petro Jacobo ⁊ Joãni. Ita.n.i
ſolitudine ⁊ Moyſi apparuit: ⁊ Helie locutus ẽ. Quod volẽs
noſter dominus confirmare ac pfecte nobis relinquere purita
tis exempla: ⁊ quidem cum ipſe fons inuiolabilis ſanctitatis
ad obtinendam puritatẽ ſeceſſionis: adiutorio ac ſolitudinis

beneficio extrinſecus nõ egeret:non enim poterat vllis turbaꝝ
ſordibus puritatis plenitudo maculari:nec ꝯtaminari huma
no conſortio qui vniuerſa polluta mundat atqȝ ſanctificat:ſe
ceſſit tñ ſolus in montem orare/per hoc.ſ.nos inſtruens ſue ſe/
ceſſionis exemplo:vt ſi iterpellare nos quoqȝ voluerimus deũ
puro ⁊ itegro cordis affectu:ab oĩ iquietudine ⁊ ꝯfuſione tur/
baꝝ ſimiliter ſecedamus:vt i hoc corpore cõmorãtes ad ſimi/
j.Cor.15. litudineȝ quãdam illius beatitudinis q̃ i futuro repromittitur
ſanctis/vel ex parte aliqua nos aptare poſſimus : ſitqȝ nobis
omnia ⁊ in omnibus deus.

¶ In quo noſter finis ſeu perfecta beatitudo cõſiſtat.
Capitulum .vij.

Tunc.n.pfecte ꝯſummabitur in nobis illa noſtri ſalua
Joan.17. t toris oratio : qua ꝑ ſuis diſcipulis orauit ad patrem
Jbidem. dicens.Ut dilectio q̃ dilexiſti me:i eis ſit:⁊ ipſi in no
bis.Et iterũ. Ut omnes vnum ſint:ſicut tu pater in me ⁊ ego
in te:vt ⁊ ipſi i nobis vnũ ſint quãdo illa dei perfecta dilectio
qua prior nos ille dilexit in noſtri quoqȝ trãſierit cordis affe/
ctũ:hac dñica oratione cõpleta quã credimus nullo mõ poſſe
caſſari.Qđ ita fiet cũ omnis amor:omne deſideriũ:omne ſtu
dium:omnis conatus:oĩs cogitatio noſtra:omne quod vide/
mus:quod loquimur : quod ſperamus : deus erit.Jllaqȝ vni/
tas que nunc eſt patris cum filio:⁊ filij cum patre/in noſtrum
fuerit ſenſum menteſqȝ trãſfuſa:id eſt vt quemadmodum nos
ille ſincera ⁊ pura atqȝ idiſſolubili diligit caritate:nos quoqȝ
ei perpetua ⁊ inſeparabili caritate iungamur/ita ſcilicet eidem
copulati:vt quicquid ſperamus:quicquid itelligimus:quicqd
loquimur deus ſit:in illũ inqȝ peruenientes quem prediximus
finem:quem idem dominus orans in nobis optat impleri : vt
omnes ſint vnũ ſicut nos vnum ſumus:ego in eis ⁊ tu in me:
vt ſint ⁊ ipſi cõſummati in vnum.Et iterum.Pater quos de
diſti mihi/volo vt vbi ego ſum ⁊ ipſi ſint mecum. Hec igitur
Jbidem. deſtinatio ſolitarij:hec debet eſſe omnis intentio:vt imagineȝ
future beatitudinis in hoc corpore poſſidere mereatur ⁊ quo/
dãmodo arram celeſtis illius cõuerſationis ⁊ gloria incipiat
in hoc vaſculo preguſtare.Hic inqȝ finis totius pfectionis eſt:
vt eo vſqȝ extenuata mens ab omni ſitu carnali ad ſpiritalia
quotidie ſublimetur: donec omnis eius cõuerſatio omnis vo/
lutatio cordis:vna ⁊ iugis efficiatur oratio.

¶ Interrogatio ſup eruditione ꝑfectionis:per qua poſſimus ad perpetuã dei memoriã ꝑuenire.Cap.viij.

Ermanus.Maior nobis ad ꝑterite collationis illius
g admirationẽ ob quã huc recurrimus magnitudo ſtu
poris accreſcit.Quãtũ.n.incitamento doctrine huius
ad deſideriũ ꝑfecte beatitudinis iflãmamur:tm̃ maiore dſpe
ratione cõcidimus:ignorãtes quẽadmodũ diſciplinã tãte ſub
limitatis expetere vel obtinere poſſimus.Quapropter q̃ in cel
la poſiti diutina meditatione voluere cepamus:q2 neceſſe ẽ lo
quaci forſitã ꝓſecutione ꝓferri:q̃ſumus vt explicari ea a no/
bis patiẽter admittas.Quãq3 ſciamus beatitudinẽ tuã nullis
offendi ſolere ineptijs ifirmoꝝ:q̃ vel ob hoc ſunt i mediũ ꝓfe/
rẽde:vt q̃ i eis abſurda ſunt:corrigant.Quantũ itaq3 opinio
noſtra ſeſe h3:cuiuſlibet artis ſeu diſcipline ꝑfectio:neceſſe ẽ vt
a q̃buſdã mollibus incipiẽs rudimẽtis:facilioribus ꝑ ac tener
rimis initijs imbuat:vt quodã rõnabili lacte nutrita paula/
tim educataq3 ſuccreſcat:atq3 ita ab imis ad ſumma ſenſim
gradatimq3 ꝯſcendat:q̃bus cũ fuerit planiora pricipia ⁊ quo
dãmõ ianuas arrepte ꝓfeſſiõis igreſſa:ad penetralia quoq3
ꝑfectiõis ⁊ excelſa faſtigia ꝯſequẽter ⁊ abſq3 labore ꝑueniat.
Nã quẽadmodũ ꝓnũciare pueroꝝ quiſpiã ſimplices poterit
copulas ſyllabaꝝ:niſi prius elemẽtoꝝ characteres diligenter
agnouerit.Uel quõ citatã legendi ꝑitiã ꝯſequet:qui breues ⁊
ꝑanguſtas deſcriptiones nominũ necdũ eſt idoneus ꝯiugare.
Qua aũt rõne is q̃ ꝑitia grãmatice diſciplĩne min⁹ iſtructus
eſt vel rhetoricã facundiã/vel philoſophicã ſciam ꝯſequetur.
Quapropter huic quoq3 ſublimiſſime diſcipline ꝑ quã inſtrui
mur deo iugiter inherere:nõ dubito q̃dã inſtitutionis ieſſe fun
damina:q̃bus primũ firmiſſime collocatis:poſt hec ſuppoſita
extollant ꝑfectiõis excelſa faſtigia.Cuius hec eſſe principia te
nuiter ſuſpicamur:vt primũ nouerimus q̃ meditatiõe teneat
vel cogitet deus.Deinde hãc eandẽ q̃cũq3 eſt materiã quẽad
modũ valeamus imobiliter cuſtodire:qđ etiã nõ ambigimus
culmẽ totius ꝑfectionis exiſtere.Et idcirco quãdam memorie
huius materiã qua deus mente ꝯcipit vel ꝑpetuo teneat no/
bis cupimus demõſtrari:vt eã ꝑ oculis retẽtantes cũ elapſos
nos ab eadẽ ſenſerimus:habeamus i prõptu quo reſipiſcẽtes
ilico reuertamur:ac reſumere illã ſine vlla circuitus mora ⁊ i
q̃ſitiõis difficultate poſſim⁹.Euenit nãq3 vt cũ ð theorijs ſpi/

ritalibus euagati ad noſmetipſos velut de letali ſopoꝛe cõuertimur/ ⁊ tãq̄ expgefacti materiã q̄rimus q̄ illã q̄ obꝛuta ẽ ſpiritalẽ memoꝛiã reſuſcitare poſſimus retardati ipſius iuẽtiõis moꝛa/ priuſq̄ repiamus eam a nr̃o conatu iterũ deuoluamur/ ⁊ ãteq̄ ſpiritalis q̄dã pariat̃ ītuitus/ↄcepta cordis euaneſcat intẽtio. Quã ↄfuſionẽ idcirco nobis accidere ſatis certũ eſt/ q: ſpeciale aliq̄d p̄ oculis ꝓpoſitũ velut foꝛmulã quandã ſtabiliter nõ tenemus/ ad quã poſſit vagus animus poſt multos anfractus ac diſcurſus varios reuocari ⁊ poſt lõga naufragia velut poꝛtũ q̄etis itrare. Itaq̄ fit vt hac ignoꝛatiõe ac difficultate mẽs iugiter ꝑpedita/ errabũda ſemꝑ ⁊ velut ebꝛia ꝑ diuerſa iactet̃/ ⁊ ne illud quidẽ q̄d caſu potius q̄ induſtria ſibimet occurrerit ſpiritale diu ac firmiter teneat: dũ aliud ex alio ſemper recipiens/ ſicut introitus eoꝛũ atq̄ pꝛincipia/ ita etiam finem diſceſſumq̄ nõ ſentiat.

¶ Reſponſio de efficatia intellectus qui per experientiã colligitur. Capitulum. ix.

i Saac. Inquiſitio veſtra tã minuta atq̄ ſubtilis pꝛoxime puritatis ꝑſignat indiciũ. Nec. n. de his ſaltẽ interrogare/ nõ dicã itro aſpicere atq̄ diſcernere q̄ſpiã ꝑualebit/ niſi quẽ diligẽs ⁊ efficax mẽtis iduſtria ac ſollicitudo puigil ad ꝑſcrutandã iſtaꝝ ꝓfunditatẽ ꝓuexerit q̄ſtionũ: caſtigateq̄ vite iugis itentio ꝑ experiẽtiã fecerit actualẽ: attẽptare puritatis huius lumina ianuaſq̄ pulſat̃. Et idcirco q̄m video vos/ nõ dicã pꝛo foꝛibus orõnis illius vere de q̄ diſſerimus aſtitiſſe ſed ipſis quodãmõ expiẽtie manibus penetralia eius ⁊ iterioꝛa palpare/ ⁊ q̄dã mẽbꝛa iãiãq̄ ↄtingere/ nec me laboꝛatuꝝ credo/ vt iã itra aulã quodãmõ ipſius oberrãtes i abdita quoq̄ iquãtũ dñs direxerit itroducã/ nec vos ad introſpiciẽda hec q̄ demõſtrãda ſunt vllo difficultatis obſtaculo retardãdos. Pꝛoximus. n. cognitiõi eſt q̄ q̄d iquirere d̃beat prudẽter agnoſcit/ nec a ſciẽtia lõge eſt q̄ cepit itelligere q̄d ignoret. Et idcirco nõ vereoꝛ notã ꝓditiõis vel leuitat̃ icurrere/ ſi ea q̄ i ſuꝑioꝛe tractatu de ꝑfectiõe orõnis differẽs diſputatiõi ſubtraxerã/ ꝓpalauero/ quoꝝ virtutũ vobis i hoc exercitio ac ſtudio collocatis/ etiã ſine miniſterio noſtri ſermonis per dei gratiã arbitroꝛ fuiſſe reſerãdam.

¶ De inſtitutione oꝛationis perpetue. Cap. x.

q Uapꝑ ſ3 illã iſtitutionẽ quã paruuloꝝ erudicioĩ pꝛu/

dētiſſime ꝯparaſtis/q alias elemētoꝝ traditionē primū ꝑcipe
nō poſſunt/nec eoꝝ vel agnoſcere lineas/vel intrepida manu
q̄ūt deſcribere characteres q̄ꝫ ꝑ typis qbuſdā ⁊ formulis cere
diligēter ipſis/effigies eoꝝ exprimere ꝯtēplatiōe iugi ⁊ quoti
diana imitatiōe ꝯſueſcāt: huiꝰquoqꝫ ſpiritalis theorie traden
da vobis ē formula/ad quā ſemꝑ tenaciſſime vr̄m ītuitū defi
gētes/vel eādē ſalubrit̄ voluere indirupta iugitate diſcatis/vel
ſublimiores ītuitus ſcādere illius vſu ac meditatiōe poſſitis. Hec
igit̄ vobis huiꝰ quā q̄ritis diſcipline atqꝫ orōnis formula ꝓpo-
nit̄/quā vnuſqſqꝫ monachꝰ ad iugē dei memoriā tendēs in-
ceſſabili cordis volutatiōe meditari expulſa oīuꝫ cogitationū
varietate ꝯſueſcat/qꝛ nec alias eā vllo mō poterit retētare: niſi
ab oībus fuerit corporalibus curis ac ſollicitudinibus abſolu-
tus. Que ſicut nobis a paucis qui antiqſſimoꝝ patrū reſidui
erant tradita eſt/ita a nobis quoqꝫ nō niſi rariſſimis ac vere
ſitiētibus ītimatur. Erit nāqꝫ ad perpetuā dei memoriā poſ-
ſidēdā/hec īſeꝑabiliter ꝓpoſita vobis formula pietatis. Deus
ī adiutoriū meū ītēde/dn̄e ad adiuuādū me feſtina. Hic nāqꝫ Ps.69.
verſiculus nō īmerito de toto ſcripturaꝝ excerptus eſt inſtru-
mento. Recipit.n.oēs affectus quicūqꝫ īferri humane poſſunt
nature/⁊ ad omnē ſtatū atqꝫ vniuerſos incurſus proprie ſa-
tis ⁊ cōpetēter aptat̄. Habet ſiqdē aduerſus vniuerſa diſcri-
mina īuocationē dei/habet humilitatē pie ꝯfeſſiōis/habet ſol
licitudinis ac timoris perpetui vigilātiam/habet ꝯſideratio-
nē fragilitatis ſue/exauditionis fiduciā/confidentiā preſentis
ſemperqꝫ aſtantis preſidij. Qui.n.iugiter ſuū īuocat ꝓtectorē:
certū eſt eum eſſe ſemper preſentē. Habet amoris ⁊ caritatis
ardorē/habet īſidiaꝝ ꝯtēplationē inimicorūqꝫ formidinē/ q-
bus proſpiciens ſemetipſuꝫ die noctuqꝫ vallatū/confitet̄ ſe nō
poſſe ſine ſui defenſoris auxilio liberari. Hic verſiculus oībus
īfeſtationū demonū laborantibus īexpugnabilis murus eſt:
impenetrabilis lorica ac munitiſſimus clypeus. Iſte ī acidia ⁊
anxietate animi collocatos: ſeu triſticia vel cogitationibus q-
buſcūqꝫ depreſſos ſalutis remedia deſperare non patitur: oſtē
dens illū quē inuocat inſpicere iugiter noſtra certamina: atqꝫ
a ſuis ſupplicibus non abeſſe. Iſte nos in ſpiritalibus ſucceſſi-
bus cordiſqꝫ leticia ꝯſtitutos: admonet extolli penitus nō de-
bere: nec inflari de proſpero ſtatu quē ſine protectore deo reti-
neri nō poſſe teſtat̄: dū nō ſolū cū ſemꝑ ſꝫ etiā velociter vt ſibi

auxilietur iplorat. Iſte inq̃ verſiculus vnicuiq3 noſtruz i qua-
libet qualitate degenti. neceſſarius ⁊ vtilis inuenitur. Naz qui
ſemper ⁊ in oibus deſiderat adiuuari: manifeſtat ꝙ nõ tm̃ in
rebus duris ac triſtibus: ſed etiã in ſecũdis ac letis pari modo
deo egeat adiutore vt quẽadmodũ ex illis erui: ita in iſtis cuz
faciat imorari: i neutro ſciens humanã fragilitatẽ ſine illius
opitulatiõe ſubſiſtere. Gaſtrimargie paſſione pſtringor: cibos
quos heremus ignorat inquiro ⁊ in ſqualida ſolitudine inge-
runt mihi odores regalium ferculoꝝ: atq3 ad illoꝝ deſideria
ſentio me inuitiſſimũ trahi: dicendũ ſubinde mihi eſt. Deus in
adiutoriũ meũ intẽde: dñe ad adiuuandũ me feſtina. Antici-
pare horã ſtatute refectionis inſtigor: ſeu modũ iuſte ac ſolite
parcitatis retinere: cũ magno cordis mei dolore ꝯtendo cum
gemitu mihi eſt proclamandũ. Deus in adiutoriũ meũ inten-
de: dñe ad adiuuãdũ me feſtina. Ieiuniis me ob impugnatio-
nem carnis diſtrictioribus indigentẽ: ſtomachi ꝓhibet laſſitu-
do: ſeu ventris ariditas conſtrictioq3 deterret: vt effectus meo
deſiderio tribuatur: vel certe vt eſtus carnalis concupiſcientie
abſq3 tẽperamẽto diſtrictioris ieiuniĩ cõquieſcat: orãdũ mihi
eſt. Deus in adiutoriũ meũ intẽde: dñe ad adiuuãdũ me feſti-
na. Accedens ad refectionẽ hora legitima ſuggerente: pceptio-
nẽ panis exhorreo: atq3 ab oi eſu naturalis neceſſitatis exclu-
dor: cũ eiulatu proclamandũ eſt mihi. Deus i adiutoriũ meũ
intende: dñe ad adiuuandũ me feſtina. Volentẽ me ob ſtabi-
litatẽ cordis iuſiſtere lectioni: iterpellans capitis prohibet do-
lor: horaq3 tertia faciẽ meã ad ſacrã paginã ſomnus allidit:
deputatũ qeti tẽpus vel trãſgredi vel ꝑuenire cõpellor: ipſum
deniq3 canonicũ ſynaxeos pſalmorũq3 modũ intercidere me
grauiſſima ſomni cogit impſſio: ſimiliter ꝓclamãdũ eſt mihi.
Ps. 69. Deus i adiutoriũ meũ intẽde: dñe ad adiuuandũ me feſtina.
Sublato ab oculis meis ſopore: multis me noctib9 diabolicis
artibus in ſomnis video fatigatũ: omnẽq3 a palpebris meis
refectionẽ nocturne qetis excluſam: cũ ſuſpiriis orãdũ ẽ mihi.
Deus in adiutoriũ meũ intẽde: dñe ad adiuuãdũ me feſtina.
Adhuc me in colluctatione poſituz vitioꝝ titillatio carnis re-
pente cõpungit: ⁊ ad ꝯſenſuz pertrahere dormientem blanda
oblectatione conat: ne ignis alienus exeſtuãs: vrat ſuaue olen-
tes floſculos caſtitatis: clamandũ mihi eſt. Deus in adiutoriũ
meũ intẽde: dñe ad adiuuandũ me feſtina. Per extincta ſen-

tio libidinis īcẽtiua: genitalẽ mẽbris meis intepuiſſe ſeruorẽ:
vt ꝑta hec virtus immo gratia dei in me diutius vel ꝑpetuo ꝑ
ſeueret intẽte dicẽdũ eſt mihi. Deus in adiutoriũ meũ intẽde:
dñe ad adiuuandũ me feſtina. Ire: philargyrie: triſticie: ſtimu
lis inquietor: cogorqꝫ ꝓpoſitã atqꝫ amicã mihi interrũpere le
uitatẽ: ne in amaritudinẽ feſſis: ꝑturbatione furoris abducar
cũ ſummo mihi gemitu ꝓclamandũ eſt. Deus in adiutoriũ
meũ intẽde: dñe ad adiuuandũ me feſtina. Acidie: cenodoxie
ſuperbie elatione pertẽptor: ac de alioꝝ negligentia vel tepore
quiddã ſibi mens ſubtili cogitatione blandit: ne in me preua/
leat hec inimici ꝑniciosa ſuggeſtio: cũ oĩ ꝯtritione cordis oran
dũ eſt mihi. Deus ĩ adiutoriũ meũ intende: dñe ad adiuuãdũ
me feſtina. Humilitatis ⁊ ſimplicitatis grãꝫ: ſupbie tumore de
poſito: iugi cõpunctione ſpũs acquiſiui: ne rurſuꝫ veniat mihi
pes ſupbie: ⁊ manus pctõris moueat me grauiuſqꝫ de victo/
rie mee elatione ꝯfodiat: totis mihi ꝓclamãdum eſt viribus.
Deus in adiutoriũ meũ intẽde: dñe ad adiuuãdũ me feſtina.
Euagatiõibus aie inumeris ac diuerſis: ⁊ ĩ ſtabilitate cordis
exeſtuo: nec cogitationũ diſꝑſiões valeo coercere: ipſaꝫqꝫ orõnẽ
meã fundere abſqꝫ iterpellatiõe atqꝫ phãtaſmate inaniũ figu
raꝝ ſermonũqꝫ ⁊ actuũ retractatiõe nõ poſſuꝫ: tãtaqꝫ me ſen
tio ſterilitatis huius ariditate cõſtrictũ: vt nullas oio ſpirita/
liũ ſenſuũ generatiões ꝑturire me ſentiã: vt de hoc animi ſqua
lore merear liberari vñ me gemitibus multis atqꝫ ſuſpirĳs ex
pedire nõ poſſuꝫ: neceſſarie ꝓclamabo. Deus in adiutoriũ
meũ intende: dñe ad adiuuãdũ me feſtina. Directionẽ rurſus
aie: ſtabilitatẽ cogitationũ: alacritatẽ: cordis cũ ineffabili gau/
dio ⁊ mẽtis exceſſu viſitatione ſcti ſpũs me ſentio ꝯſecutũ: exu
berãtia quoqꝫ ſpiritaliũ ſenſuũ redũdare: reuelationẽ ſacratiſ
ſimoꝝ itellectuũ: ⁊ antea penitus mihi occultoꝝ: repẽtina dñi
illuſtratiõe ꝑcepi: vt in his merear diutius imorari: ſollicite mi
hi eſt frequẽterqꝫ clamãdũ. Deus in adiutoriũ meũ intende:
dñe ad adiuuãdũ me feſtina. Nocturnis demonũ terroribus
circũuallãtibus exagitor: ⁊ imundoꝝ ſpirituũ phãtaſmatibus
ingetor: ſpes ipſa mihi ſalutis vt vite trepidatiõis horrore ſub
trahit: ad ſalutẽ verſiculi huius portũ cõfugiẽs: totis viribus
exclamabo. Deus in adiutoriũ meũ intẽde: dñe ad adiuuãdũ
me feſtina. Rurſum cũ fuero ꝯſolatiõe dñi reparatus: ⁊ ipſius
aiatus aduentu: velut inumeris angeloꝝ milibus me ſenſero

circūſcptū:ita vt eoꝝ quis morte grauius antea tremiſcebā: et quoꝝ tactū imo viciniā horrore mētis et corpis ſentiebā:repē/te cōgreſſus expetere audeā ac ꝓuocare ꝯflictus:vt i me ꝯſtā/tie huius vigor p dei graꝫ diutius imoref: toꝗ mihi ē viribus ꝓclamādū. Deꝰ i adiutoriū meū itēde:dñe ad adiuuādū me feſtina. Huiꝰ igit̃ ꝟſiculi oro i aduerſis vt eruamur:i ꝓſpis vt ſeruemur:ne extollamur:inceſſabili iugitate fundēda eſt. Huiꝰ inqꝫ ꝟſiculi meditatio in tuo pectore idirupta voluat̃. Hūc in ope quolibet ſeu miniſterio vel i itinere ꝯſtitutꝰ decātare nō dſi nas. Hūc et dormiens et reficiēs et in vltimis nature neceſſitati bus meditare. Hec volutatio cordis velut formula tibi ſaluta/ris effecta:nō ſolū illeſuꝫ ab oi demonū icurſiōe cuſtodiet : ſed etiā cūctis te vitijs terrene cōtagiōis expurgās:ad illas iuiſibi les theorias celeſteſqꝫ pducet:atqꝫ ad illū ieffabilē ac ppaucis exptū ꝓuehet orōnis ardorē. Hūc ꝟſiculū meditāti tibi ſomnꝰ irrepat:donec iceſſabili eius exercitatiōe formatus:et p ſoporē eūdē cātare ꝯſueſcas. Hic tibi expgefacto primꝰ occurrat iſte euigilāti cogitatiōes āticipet vniuerſas:iſte te de tuo ꝯſurgen/tē cubili curuationi genuū tradat : atqꝫ illinc deinceps ad oē opus actuſqꝫ deducat:hic te oi tpe proſequat̃. hūc meditabe/ris ſm pcepta legiſlatoris ſedens in domo et ambulans in iti/nere:dormiens atqꝫ cōſurgens: hūc ſcribes in limine et ianuis oris tui:hunc in parietibus domus tue:ac penetralibus tui pe ctoris collocabis ita vt hec ad oratiōnē procūbēti ſit ubi accli nis decātatio:et exinde ꝯſurgenti:atqꝫ ad oēs vſus vite neceſ/ſarios incedenti:fiat erecta et iugis oratio.

❡ De perfectione orationis ad quam predicta traditio ne conſcenditur. Capitulum.xi.

Iſtā mens idefinēter formulā teneat:donec vſu eius i ceſſabili et iugi meditatiōe firmata:cūctaꝝ cogitatio nū diuitias āplaſqꝫ ſubſtātias abijciat et refutet:atqꝫ ita p ſeculi huius paupta tē ꝯſtricta:ad illā euāgelicā beatitu/dinē q̄ iter ceteras beatitudines primatū tenet:prona facilita

Matt.5. te pueniat. Beati.n.inquit paupes ſpū:qm̄ ipſoꝝ eſt regnū ce loꝝ. Et ita quis p iſtiuſmodi pauptatem egregius pauper exi

Ps.73. ſtens:illud ꝓpheticū implebit eloqūū. Paup et inops lauda/bunt nomē dñi. Et reuera q̄ maior aut ſanctior pōt eſſe paup tas:qꝫ illius q nihil ſe pſidij nihil viriū habere cognoſcens:de aliena largitate quotidianū poſcit auxiliū:et vitā ſuā atqꝫ ſub

ſtantiā ſingulis qbuſq; momētis: diuina ope itelligēs ſuſtēta/
ri: verū ſe mēdicū dñi nō immerito ꝓfitef: ſuppliciter ad eum
quotidie clamās. Ego aūt mēdicus ⁊ paup ſū: deus adiuua Pſ.39.
me. Et ſic ad illā quoq; multiformē ſciētiā dei: ipo illumināte
ꝯſcendens icipiet deinceps ſublimiorib⁹ ac ſacratiorib⁹ myſte
riis ſaginari: ſm̄ illud qd̄ dr̄ p ꝓphetā. Montes excelſi ceruis: Pſ.103.
petra refugiū herinacijs. Qd̄ ſatis ꝓprie huic quē diximus ſēſui coaptaf: eo ꝙ qſq; i ſimplicitate atq; innocentia pſeuerās:
nulli eſt noxius vel moleſtus: ſꝫ ſua tm̄ ſimplicitate ꝯtētus ſolū
modo ſe ab inſidiantiū pda deſiderat cōtutari: velut herina/
cius ſpiritalis effectus: iugi euāgelice illius petre velamine pro
tegaf: id eſt memoria dominice paſſionis: pdictiq; ꝟſiculi in/
ceſſabili meditatione munitus: infeſtantis inimici declinet inſi
dias. De his ſpiritalibus herinacijs ⁊ in ꝓuerbijs ita dicitur.
Et herinacij gens inualida: qui fecerūt in petris domus ſuas.
Et reuera quid inualidius chriſtiano: qd infirmus monacho Prouer.30
cui nō ſolū nulla iniuriaꝝ vindicta ſuppeditat ſed ne leuis q/
dem tacitaq; cōmotio ſaltem intrinſecus pullulare cōceditur.
Quiſquis autē ex hoc proficiēs ſtatu: nō ſolū innocētie ſimpli
citatem poſſidet: ſed etiā diſcretionis virtute munitus: virulen
toꝝ ſerpentiū exterminator effectus eſt: habens cōtritū ſatha/
nā ſub pedibus ſuis: ⁊ ad figurā rōnabilis cerui mētis alacri/
tate puenit: paſceſ in ꝓpheticis atq; apoſtolicis mōtibus: ideſt
excellētiſſimis eoꝝ ac ſublimiſſimis ſacramētis quoꝝ iugi pa/
ſcua vegetatus: oēs quoq; pſalmoꝝ affectus i ſe recipiens: ita
incipiet decātare: vt eos nō tāq̄ a ꝓphetā cōpoſitos ſꝫ velut
a ſe editos: quaſi orōnē ꝓpriā fundēs cordis cōpūctione de
promat/ vel certe ad ſuā perſonā eſtimet eos fuiſſe directos: eo
rūq; ſentētias nō tūc tm̄mō p ꝓphetā aut i ꝓpheta fuiſſe cō/
pletas: ſed i ſe quotidie geri impleriq; cognoſcat. Tunc.n. ſcri
pture diuine nobis clarius perpateſcūt: ⁊ quodāmō eaꝝ vene
medulleq; panduntur: qñ experiētia noſtra eaꝝ nō tm̄ pcipit ſꝫ
etiā puenit notionē: ſenſuſq; ꝟboꝝ nō p expoſitionē nobis ſed
p documēta reſerant. Eūdē nāq; recipiētes cordis affectū: quo
qſq; decātatus vel ꝯſcriptus ē pſalmus: velut auctores eius fa
cti pcedemus magis itellectū ipſius q̄ ſeqm̄ur: id eſt vt prius
dictoꝝ ꝟtutē q̄ noticiā colligētes: qd i nobis geſtū ſit vel quo
tidianis geraf icurſib⁹: ſupueniēte eoꝝ meditatiōe quodāmō
recordemur: ⁊ quid in nobis vel negligētia noſtra perierit/ vel

diligentia cõquiſierit/vel ꝓuidentia diuina cõtulerit/vel inſti/
gatio fraudauerit inimici vel ſubtraxerit lubrica ac ſubtilis
obliuio/vel itulerit humana fragilitas: ſeu iprouida ſefellerit
ignoratio: decãtãtes reminiſcamur. Oẽſqꝫ hos affectus i pſal
mis iuenimus expſſos vt ea q̃ incurrerint velut in ſpeculo pu/
riſſimo ꝓuidẽtes efficacius agnoſcamus: ⁊ ita magiſtris affe
ctibus eruditi: nõ vt audita: ſꝫ tãq̃ꝫ pſpecta palpemus nec tãq̃ꝫ
memorie cõmẽdata: ſꝫ velut ipſi rerũ nature iſita: de interno
cordis parturiamus affectu: vt eoꝝ ſenſus nõ textu lectiõis: ſꝫ
expientia ꝑcedẽte penetremus atqꝫ ita ad illã orationis icoru
ptionẽ mens nr̃a ꝑueniat: ad quã in ſuperiore tractatu quãtum
dñs donare dignatus eſt: ordo collationis aſcendit: q̃ nõ ſolũ
nullius imaginis occupatur: ſed etiã nulla vocis nulla ꝟboꝝ
proſecutione diſtinguit̃: ignita vero mentis intẽtiõe ꝑ ineffabi
lẽ cordis exceſſum: inexplebili ſpũs alacritate profertur: quãqꝫ
mens extra omnes ſenſus ac viſibiles effecta materias gemiti
bus inenarrabilibus atqꝫ ſuſpiriis profundit ad deum.

¶ Interrogatio quẽadmodum ſpiritales cogitationes immobiliter teneantur. Capitulum .xii.

g Ermanus. Nõ ſolũ nobis traditionẽ ſpiritalis huius
quã popoſcim⁹ diſcipline: ſꝫ ipſam plane pfectionem
ſatꝫ apte atqꝫ dilucide putamus expſſaꝫ. Quid. n. põt
eẽ pfectius qd ve ſublimius: q̃ꝫ dei memoriã tã cõpẽdioſa medi
tatione cõplecti: atqꝫ vnius ꝟſiculi volutatione a cũctis viſi/
biliũ terminis emigrare: ⁊ quodãmõ affectus oĩouũ cunctaꝝ
breui ſermõe ꝯcludere. Et idcirco vnũ qđ ſupeſt adhuc nobis
ꝑcamur exponi quẽadmodũ hũc eũdẽ verſiculũ quẽ nobis vi
ce formule tradidi ſtabiliter retinere poſſumus: vt ſicut per dei
gratiã ſumus a ſeculariũ cogitationũ ineptiis liberati. ita ſpi/
ritales quaſqꝫ imobiliter retentemus/aſſequi valeamus.

¶ De mutabilitate cogitationum. Capitulũ .xiii.

c Um enim capitulũ cuiuſlibet pſalmi mens nr̃a ꝯcepe
rit: inſenſibilit̃ eo ſubtracto ad alterius ſcripture textũ
neſciens ſtupenſqꝫ deuoluit̃. Cũqꝫ illud in ſemetipſa
cepit volutare: necdũ illo ad itegrũ ventilato: oborta alterius
teſtimonii memoria: meditationẽ materie prioris excludit/de
hac quoqꝫ ad alterã ſubitrãte alia meditatiõe trãſfert̃/ ⁊ ita
animus ſemꝑ de pſalmo rotatus ad pſalmũ/de euãgelii textu
ad apoſtoli trãſiliens lectionẽ/de hac quoqꝫ ad ꝓphetica de/

nolutus eloquiis: ⁊ exinde ad quaſdã ſpiritales delatus hiſto/
rias/per oẽ ſcripturaꝝ corpus inſtabilis vaguſq; iactatur/nihil
pro arbitrio ſuo p̄ualẽs vel abijcere vel tenere. nec pleno quoq;
iudicio ⁊ examinatiõe finire/palpator tm̃modo ſpiritaliũ ſen
ſuũ ac deguſtator/nõ generator nec poſſeſſor effectus. atq; ita
mens mobilis ſemꝑ ac vaga/in tẽpore quoq; ſynaxeos velut
ebria per diuerſa diſtrahitur/nullũ officiũ cõpetenter exoluens.
Uerbi grã. Cũ orat pſalmũ aut aliquã recolit lectionẽ. cũ de/
cãtat aliud quid vel meditatur q̃ textus ipſius continet pſalmi:
cũ lectionẽ recitat/faciẽdũ aliquid voluit. factũve reminiſcitur:
atq; in hũc modũ nihil diſciplinate nec oportune recipiẽs vel
emittens/velut fortuitis agi videtur incurſibus/retinendi ea qui/
bus delectatur vel immorandi in eis non habens poteſtatẽ. Ne/
ceſſariũ ergo nobis eſt pre omnibus noſſe/quẽadmodum hec
ſpiritalia competenter explere poſſimus officia/vel certe hunc
eundem verſiculũ quẽ nobis vice formule tradidiſti immobili
ter cuſtodire/vt omniũ ſenſuum ortus ac finis nõ in ſua volu/
bilitate fluctuent ſed in noſtra ditione conſiſtant.

¶ Reſponſio quemadmodum ſtabilitas cordis ſeu co/
gitationum poſſit acquiri. Capitulum. xiiij.

Saec. Licet pridẽ ſuper hac re diſputãtibus nobis de
orationis ſtatu quantũ reor ſit ſufficiẽter expreſſum/tñ
q: vobis hec eadẽ poſcitis iterari. de ꝯfirmatiõe cor/
dis breuiter intimabo. Tria ſunt q̃ vagã mentẽ ſtabilẽ faciũt
vigilie/meditatio/⁊ oratio. Quaꝝ aſſiduitas ⁊ ingis intẽtio
ꝯferunt anime ſtabilem firmitatẽ. Que tñ alias nullo mõ po/
terit apprehendi niſi per operis: nõ philargyrie ſ; ſacri ceno/
bij vſibus dedicati: infatigabilẽ ingitatẽ oẽs omnino ſollicitu
dines ⁊ cure vite preſentis prius fuerint abdicate/vt ita illud
apoſtolicũ mandatũ. Sine itermiſſiõe orate/poſſimus iplere. i. Theſ. v.
Perparũ nãq; orat. quiſquis illo tm̃ tpe quo genua flectũtur
orare cõſueuit. Nũq̃ vero orat/quiſquis etiam flexis genibus
euagatiõe cordis qualiſcũq; diſtrahitur. Et idcirco quales orã
tes volumus inueniri. tales nos eſſe oportet ante tempus oran
di. Neceſſe eſt. n. mentẽ in tempore ſupplicationis ſue de ſtatu
p̄cedenti formari: illiſq; eã cogitationibus orantẽ vel ad cele/
ſtia ſublimari/vel ad terrena demergi/quibus ante orationẽ
fuerit imorata. Hucuſq; abbas Iſaac attonitis nobis ſecũdã
collationẽ de orationis qualitate digeſſit. Cuius doctrinã ſuꝑ

illius prædicti verſiculi meditatione: quã velut informationis loco ab incipiẽtibus tradiderat retinẽdã: admirantes admodũ: ⁊ excolere tenaciſſime cupiẽtes: vtpote quã cõpendioſam ac facilẽ credebamus: difficiliorẽ ſatis ad obſeruandũ experti ſumus: quã illud ſtudiũ noſtrũ quo ſolebamus antea per oẽ ſcrĩ pturarum corpus abſq; vllius obſeruantie vinculo: varia paſſim meditatione diſcurrere. Conſtat igiť neminẽ prorſus ob iperĩtiã litterarum a perfectiõe cordis excludi: nec ruſticitatem obeſſe ad capeſſendã anime puritatẽ: que cõpendioſiſſime adiacet cunctis: ſi modo ſanam ⁊ integrã mentis intentionem iugi ad deum verſiculi huius meditatione ſeruauerint.

¶ Collatio ſecũda abbatis Iſaac de oratiõe finiť.

¶ Expliciunt decem collationes Caſſiani: patrũ in Scythica heremo cõmorãtiũ: ad Leontiũ Epiſcopũ ⁊ fratrẽ Helladiũ.

¶ Clariſſimi viri Ioãnis heremite qui Caſſianus diciť: i ſeptẽ alias collatiões patrũ in Thebaida egypti heremo cõſiſtentiũ: ad Honoratũ epiſcopum ⁊ Eleutherium: Præfatio.

Uum virtutem perfectionis veſtre qua velut magna quedã luminaria i hoc mũdo admirabili claritate fulgetis: etiam multi ſanctorum qui veſtro erudiũtur exemplo: vix queãt emulari: tũ vos o ſancti fratres honorate ⁊ eucheri. tanta illorum ſublimiũ virorum a quibus prima anachoreſeos inſtituta ſuſcepimus laude flãmamini: vt vnus qdẽ veſtrũ ingẽti fratrũ cenobio pſidẽs: cõgregationẽ ſuã q̃ quotidiano ſancte ꝯuerſatiõis vr̃e doceť intuitu: illorum quo᷒ patrũ pceptis optet inſtitui/alter vo vt etiã corpali eorũdẽ edificareť aſpectu: egyptũ penetrare voluerit: vt hanc q̃ſi frigoris gallicani rigore torpentẽ puinciã derelinquẽs: ad illas q̃s ſol iuſticie primus reſpicit terras: maturis virtutũ fructibus redũdãtes: velut turtur caſtiſſimus trãſuolaret/neceſſario hoc mihi virtus caritatis extorſit: vt vnius deſiderio: alterius etiã labori cõſulens/tã abruptũ ſcribẽdi periculũ nõ vitarẽ/dũmodo ⁊ priori apud filios addereť auctoritas: ⁊ ſecũdo piculoſe nauigatiõis neceſſitas demereť. Proinde/q: fidei vr̃e atq; feruori/nec illa inſtituta cenobiorum q̃.xij. libellis ad beate memorie epiſcopũ caſtorem/quo potuimus ſermone cõſcripſimus: nec decẽ collationes in Scythica heremo cõmorãtiũ pa

trū : quas ꝑcipiētibus ſanctis Helladio ⁊ Leōtio epīs vtcūq; digeſſimus/ ſatiſfacere potuerūt/ nunc etiā vt itineris nr̄i ratio ⁊ ordo cognoſcatur/ triū in alia heremo cōſiſtentiū quos pri/mos vidimus patrū/ ſeptē collationes pari cōſcriptas ſtilo vobis credidi cōſecrandas/ quibus ea q̄ de perfectione in ꝑteritis opuſculis noſtris obſcurius forſitan cōprehenſa vel pretermiſ/ſa ſunt: ſuppleanf. Si vero ſanctam ſtudij veſtri ſitiȝ etiā hec ſatiare non quiuerint / ſeptem alie collationes que ad ſanctos qui in ſtoechadibus conſiſtunt inſulis emittende ſunt fratres deſiderium vt arbitror veſtri ardoris explebunt.

¶ Explicit prefatio.

¶ Incipit annotatio capituloꝝ collationis prime abbatis Cheremonis de perfectiōe.

Ca.j. De deſcriptione thenneſeos oppidi.
ij. De epiſcopo Archebio.
iij Deſcriptio heremi in qua morātur Cheremon Neſte/ros ⁊ Joſeph.
iiij De abbate Cheremone / ⁊ excuſatione eius ſuper po/ſtulata doctrina.
v De reſponſione noſtra contra excuſationem eius.
vj Propoſitio abbatis Cheremonis/ ꝙ tribus modis vi/tia vincantur.
vij Quibus gradibus ad ſublimitatē caritatis poſſit aſcē/di: ⁊ que ſit in ea ſtabilitas.
viij Quātū excellāt q̄ p̄ caritatis affectū declināt a vitijs.
ix Quod caritas non ſolū de ſeruis filios faciat/ ſed etiaȝ imaginem dei ac ſimilitudinem conferat.
x Quod perfectio caritatis ſit pro inimicis orare: ⁊ quo indicio anima necdum purgata noſcatur.
xi Interrogatio cur affectū timoris ⁊ ſpei dixerit īpfectū.
xij Reſponſio de diuerſitate perfectionum.
xiij De timore qui caritatis magnitudine generatur.
xiiij Interrogatio de conſummatione caſtitatis.
xv Dilatio expoſitionis poſtulate.

¶ Explicit annotatio capitulorum.

¶ Incipit collatio prima abbatis Cheremonis de perfectione.

¶ De deſcriptione Thēneſeos oppidi. Cap.j.

C Um in cenobio ſyrie cõſiſtẽtes/poſt prima fidei rudimẽta ſuccedẽtibus aliquatenus incrementis: maioꝝ perfectionis cõſiderare gratiã cepiſſemus: ſtatimq cõfeſtim Egyptũ petere ac remotiſſima etiã thebaidos heremo penetrata/ſanctoꝝ plurimos quorum gloriã fama p vniuerſa diffuderat/ſi nõ emulãdi ſaltẽ agnoſcendi ſtudio inuiſere. Igiẽ ad oppidũ Egypti cui thenneſus nomen eſt:emenſa nauigatione puenimus. Cuius accole ita vel ſtagnis ſalſis vndiqꝫ circũluũtur:vt ſolis:q: terra deeſt:negotiationibus dedit:opes atqꝫ ſubſtantiã nauali commertio parent:ita vt edificijs cum voluerint extruendis terra nõ ſuppetat:niſi de longinquo nauigijs appoꝛtetur.

¶ De epiſcopo Archebio. Capitulum.ij.

B I cũ aduenientibus nobis fauens deſiderijs noſtris diuinitas:beatiſſimi atqꝫ pcipui viri Archebij epiſcopi pſtitit aduentũ:qui raptus de anachoꝛetaꝝ cetu:ꝛ epus Panephiſi oppido datus:tãta diſtrictiõe omni euo ſuo propoſitũ ſolitudinis cuſtodiuit:vt nihil pterire humilitatis te noꝛe laxauerit:aut de adiecto ſibi honoꝛe blanditus ſit. Non enim tãqꝫ idoneũ ſe ad iſtud officiũ teſtabaẽ aſcitũ:ſꝫ velut indignũ ab illa anachoꝛeſeos diſciplina qrebaẽ expulſuꝫ:eo ꝙ triginta ꝛ ſeptẽ annis in eadẽ cõmoꝛatus:ad puritatẽ tante pfeſſionis nequaqꝫ puenire potuiſſet. Hic igiẽ cũ i ſupꝛadicta thenneſo quo eũ eligẽdi illic epi cauſa pduxerat: pie nos atqꝫ humaniſſime ſuſcepiſſet:agnito deſiderio nr̃o quo ſanctos patres etiã in vlterioꝛibus Egypti partibq ingreie deſiderabamus. Uenite inqt ꝛ videte interim ſenes hãud lõge a nr̃o monaſterio cõſiſtẽtes:quoꝝ ita ꝛ antiqtas in coꝛpoꝛibus iã curuatis:ꝛ ſanctitas in ipſo etiã fulget aſpectu.vt vel ſola cõtẽplatio coꝝ magnã intuẽtibus poſſit cõferre doctrinã: a quibus id qđ ego amiſſuꝫ doleo:quodqꝫ tradere iã perditũ nequeo:nõ taꝫ verbis qꝫ ipſo ſancte vite diſcatis exẽplo. Credo aũt inopiam meã hoc ſtudio aliquatenus ſubleuandã: ſi inquirẽtibus vobis illam euangelicã margaritam quam ipſe non habeo:ſaltem pꝛouidero vbi eam commodius comparetis.

¶ Deſcriptio heremi in qua cõmoꝛabantur Cheremon ꝛ Neſteros ꝛ Joſeph. Capitulum.iij.

S Umpto itaqꝫ bacula ꝛ pera:vt illic cũctis viã ingredientibq monachis moꝛis ẽ: ad ciuitatẽ nos ſuã id eſt

panephiſiȝ itineris dux ipſe ꝑduxit. Cuius terrae immo etiaȝ cõtigue regionis plurimã partẽ quõdã opulẽtiſſimã ſi quidẽ ex ea cũcta: vt fama eſt: i regios cibos ſubminiſtrabanť: repẽtino terre motu excuſſuȝ mare trãſgreſſis limitibus occupauit: atqȝ ita collapſis ferme oibus vicis: opimas oliȝ terras ſalſis paludibus ſupertexit: vt illud qđ i pſalmo ſpũaliter decantať. Poſuit flumina in deſertũ: ⁊ exitus aquaꝝ in ſitim: terrã fru/ Ps.106.
ctiferã in ſalſuginẽ a malicia inhabitantiũ in ea. Secundum litterã de illa putẽt regione ꝑdictũ. In his igiť locis multa in hũc modũ oppida eminẽtioribus tumulis collocata: fugatis habitatoribus eluuies illa velut inſulas fecit: q̃ deſideratã ſecedẽtibus ſanctis ſolitudinẽ ꝑbent: in qbus tres ſenes. i. Cheremon: Neſteros: ⁊ Joſeph anachorete antiquiſſimi cõſiſtebãt.

¶ De abbate Cheremone ⁊ excuſatione eius ſuper poſtulata doctrina. Capitulum. iiij.

i Taqȝ bt̃s Archebius primũ nos ꝑducere ad Cheremonẽ maluit: q: ⁊ monaſterio eius ꝓpior: ⁊ duobus alijs ꝓuectior eẽt etate. Nã cũ cẽtenariũ vite annum ſpũ tm̃ alacer exceſſiſſet: ita dorſum eius ipſe fuerat vetuſtate atqȝ orationũ iugitate curuatũ: vt quaſi i primeuã redactus infanciã: ſubmiſſis ac protẽtis terratenus manibus progredereť. Huius igiť ⁊ vultũ mirabilẽ ⁊ inceſſum pariter intuẽtes: ſiquidẽ defectis mortificatiſqȝ iã oibus mẽbris: nequaq̃ cẽſurã ꝑterite diſtrictiõis amiſerat: cũ ſermonẽ atqȝ doctrinã ſuppliciter poſceremus: ac deſideriũ tm̃ ſpũaliũ inſtitutionũ cãm fuiſſe aduentus noſtri proteſtaremur: grauiter ille ſuſpirans: Quid vobis ait poſſum cõferre doctrine: cũ imbecillitas ſenectutis vt rigorẽ priſtinuȝ relaxauit: ita loquẽdi quoqȝ ademit fiduciã. Quẽadmodũ. n. docere preſumã qđ ipſe nõ facio: aut aliũ in eo inſtruã qđ me iã vel minus vel tepidius exercere cognoſco: Ob quam rem nullum iunioꝝ mihi in hac vſqȝ etate cohabitare permiſi: ne exemplo meo: alterius diſtrictio laxaretur. Nunq̃ enim erit efficax inſtituentis auctoritas: niſi eam effectu operis ſui cordi affixerit audientis.

¶ De reſpõſione nr̃a cõtra excuſationẽ eius. Cap. v.

a D hec nos nõ mediocri cõfuſione cõpuncti ita reſpõdimus. Licet ſufficere nobis ad omnẽ inſtructionem debeat/ vel loci iſtius difficultas/ vel ipſa etiã ſolitaria ad hoc vita: quã iuuẽtus quoqȝ robuſta vix poſſet tolerare: q̃

nos etiã te tacente ſatis abũdeq; inſtruũt atq; cõpungunt: rogamus tñ vt taciturnitate paululũ pretermiſſa: ea nobis potius dignãter ifundas: p q̃ hãc quã videmus i te virtutẽ: non tã imitatione cõplecti q̃ admiratione poſſimus. Nã etiã ſi reuelatus tibi tepoꝛ noſter impetrare id quod expetimus nõ mereretur: debet hoc ſaltem laboꝛ tanti itineris obtinere: quo huc ꝺ Bethleemitici cenobij rudimentis inſtitutionis veſtre deſiderio ⁊ profectus noſtri amoꝛe properauimus.

¶ Propoſitio abbatis Cheremonis q̄ tribus modis vitia vincantur. Capitulum .vj.

Tunc beatus Cheremon. Tria ſũt inqt q̃ faciũt hoĩes a vitijs tẽperare: id eſt aut metus gehẽne ſiue p̄ſentiũ legũ: aut ſpes atq; deſideriũ regni celoꝝ: aut affectus boni ipſius amoꝛq; virtutũ. Nã timoꝛ ita mali cõtagiũ legit̃ execrari.

Pro.viij. Timoꝛ dñi odit maliciã. Spes etiã vitioꝝ omniũ excludit incurſum.

Ps .33. Non.n.delinquent omnes qui ſperãt in eum. Amoꝛ quoq; ruinã non metuit peccatoꝝ: q: caritas nũq̃ cadit.

j.Coꝛ.13. Et iterũ. Caritas operit multitudinẽ peccatoꝝ.

j.Pet.4. Et idcirco beatus ap̄ls omnẽ ſalutis ſummã: in iſtaꝝ triũ virtutũ ꝯſummatione cõcludens.

j.Coꝛ.13. Nũc inquit manẽt fides: ſpes: caritas: tria hec. Fides nãq; ẽ que futuri iudicij ac ſupplicioꝝ metu: vitioꝝ facit cõtagia declinari. Spes q̃ mentẽ noſtrã de p̄ſentib9 auocans: vniuerſas coꝛpis voluptates celeſtium p̄mioꝝ expectatione cõtemnit. Caritas q̃ nos ad amoꝛẽ xp̄i ⁊ ſpiritualiũ virtũ fructũ mentis ardoꝛe ſuccẽdens: quicquid illis contrariũ eſt: toto facit odio deteſtari. Que tria lz ad vnũ finẽ tẽdere videant̃: p̄ouocant.n.nos a rebus illicitis abſtinere: magnis tñ excellentie ſue gradibus ab inuicẽ diſparant̃. Duo nãq; ſupeꝛioꝛa: p̄pꝛie hoĩuz ſunt eoꝝ qui ad p̄fectũ tẽdẽtes: necdũ affectũ concepere virtutũ. Tertiũ ſpecialiter dei eſt ⁊ eoꝝ qui i ſeſe imaginẽ dei ac ſimilitudinez receperũt. Ille nãq; ſolus ea q̃ bona ſunt: nullo metu: nulla remunerationis gr̃a p̄ouocãte: ſz ſolo bonitatis affectu operat̃. Oĩa.n.vt ait Salomon operatus eſt dñs p̄pter ſemetipſuz. Sue nãq; bonitatis obtẽtu: omnẽ bonoꝝ copiã dignis idigniſq; largit̃: q: nec fatigari iniurijs põt: nec iniquitatibus hominum paſſibiliter permoueri: ſemper.ſ.manẽs perfecta bonitas immutabiliſq; natura.

¶ Quibus gradibus ad ſublimitatem caritatis poſſit aſcendi: ⁊ que ſit in ea ſtabilitas. Capitulum.vij.

Si quis igit ad perfectionē tēdit:de illo primo timoris gradu quē ꝓprie diximus eē seruilē:de quo dicit. Cū oia feceritis:dicite q: serui inutiles ſumus. Ad altiorē spei tramitē gradu ꝓficiēte cōscendet:qui iā nō seruo sed mercenario cōparat:q: mercedē retributionis expectat:ꝗ quasi ꝺ peccatoꝝ absolutione ꝗ penali timore securus: ac bonoꝝ sibi operū cōscius:licet placiti ꝓmiū videat expetere:tñ ad affectū illū filij q de paterne idulgētie liberalitate cōfidens oia ꝗ ꝓris sunt sua esse nō ambigit:puenire nō potuit. Ad quē etiā ille ꝓdigus:q cū substātiā patris etiā filij nomē amiserat: aspirare nō audet:dicēs. Jā non sum dignus vocari filius tuus:fac me sicut vnum de mercenarijs tuis. Post illas.n.porcoꝝ siliquas quaꝝ ei satietas negabatur:id est vitioꝝ sordidos cibos:q: in semetipsum reuersus ꝗ salutari timore cōpunctus: immundiciā porcoꝝ horrere iam ceperat:ac ꝓre famis supplicia formidabat:velut iam seruus effectus:etiā mercenarij statū ꝺ mercede iam cogitās cōcupiscit ac dicit. Quāti mercenarij in domo patris mei abundant panibus:ꝗ ego hic fame pereo. Reuertar ergo ad patrem meūm:ꝗ dicam illi. Pater:peccaui in celum ꝗ coram te:iam non sum dignus vocari filius tuus fac me sicut vnum de mercenarijs tuis. Luc.17. Luce.15. Ibidem.

¶Quantum excellant qui per caritatis affectum declinant a vitijs. Capitulum.viij.

Sed ad istā humilis penitentie vocē in occursum eius pr̄ prosiliēs:maiore ꝗ̄ amissa fuerat pietate suscepit: eūqꝫ nō cōtentus minora ꝯcedere:vtroqꝫ gradu sine dilatione trāscurso:pristine filioꝝ restituit dignitati. Festinādū ꝓinde etiā nobis est: vt ad tertiū filioꝝ gradū qui oīa ꝗ ꝓris sunt sua esse credunt:per indissolubilē caritatis gratiā cōscendentes:celestis illius patris imaginē ac similitudinē recipere mereamur:ꝗ ad imitationem veri filij proclamare possimus. Omnia que habet pater/mea sunt. Quod etiā ꝺ nobis beatus apostolus profitet:dicens. Oia vestra sunt:siue paulus:siue appollo:siue cephas:siue mundus:siue vita:siue mors:siue presentia:siue futura.omnia vestra sunt. Ad quā similitudinē etiam saluatoris precepta nos prouocant. Estote inquit ꝗ vos perfecti sicut ꝗ pater vester celestis perfectus est. In illis enim nōnunqꝫ solet interrumpi bonitatis affectus : cum aliquo vel tepore vel leticia vel oblectatione vigor animi relaxatus : aut j.Cor.iij. Matt.5.

metū ad pſens gehēne: aut deſideriū ſubtrahit futuroꝝ. Et eſt qdē in illis gradus cuiuſdā pfectus imbuens nos: vt duꝫ vel penaꝝ metu vel pmioꝝ ſpe incipimus vitia declinare: ad charitatis gradū trāſire poſſimus q: timor inquit nō eſt in caritate: ſed pfecta caritas foras mittit timorē: qm̄ timor penaꝫ

j. Joh. 4. habet. Qui aūt timet non eſt pfectus in caritate. Nos ergo di

Ibidem. ligamus: q: deus prior dilexit nos. Non ergo aliter ad illam verā perfectionē cōſcendere poterimus: niſi quēadmodū nullius alterius niſi noſtre ſalutis gratia: prior nos ille dilexit: ita eum nos quoqꝫ nullius alterius rei niſi ſui tantum amoris di lexerimus obtentu. Quāobrem nobis ſtudendum eſt vt de hoc timore ad ſpem: de ſpe ad caritatem dei/ vel ipſaꝝ virtutum amorē: perfecto mentis conſcendamus ardore: vt tranſmigrātes in affectuꝫ boni ipſius immobiliter quātum humane poſſibile eſt nature quod bonum eſt retentemus.

¶ Quod caritas non ſolū de ſeruis filios faciat: ſed etiā imaginē dei ac ſimilitudinē conferat. Cap. ix.

Multū nāqꝫ differt inter eū qui metu gehēne vel ſpe retributionis future: vitioꝝ in ſe extinguit incēdia: ⁊ eū qui diuine caritatis affectu. ipſaꝫ maliciā ⁊ immūdiciā perhorreſcit. ac puritatis poſſidet bonū amore tm̄ ⁊ deſiderio caſtitatis/ nec iā remunerationē future promiſſionis aſpiciens: ſed pſentis boni delectatus ↄſcientia agit omnia: nec cōtēplatione penaꝝ ſed dlectatione virtutū. Hic nāqꝫ ſtatus nec ſubmotis cūctoꝝ hominū teſtimonijs abuti occaſione peccati: nec occultis cogitationū violari oblectatiōibus pōt: dū affectū virtutis ipſius medullitus retinēs: quicquid illi cōtrariū eſt: nō ſolū corde nō recipit verūetiā ſummo deteſtaꝫ horrore. Aliud nāqꝫ eſt pſenti bono quēpiā delectatū: odio habere vitioꝝ carnis ve cōtagia: aliud future remunerationis intuitu illicitas cōcupiſcētias refrenare: aliudqꝫ ē pſens metuere detrimentū: ⁊ aliud futuꝝ formidare ſuppliciū. Poſtremo multo maius eſt propter bonū ipſum a bono nolle diſcedere/ qꝫ propter metuꝫ mali malis nō pbere ↄſenſum. In illo. n. volūtariū bonū eſt: in iſto vero velut coactū ⁊ tāqꝫ nolēti violenter extortū/ vel metu ſupplicij/ vel cupiditate pmioꝝ. Nā qui timoris obtentu a vitioꝝ abſtinet blandimētis/ adēpto timoris obſtaculo/ rurſum ad illud qd diligit reuerteꝫ/ ⁊ ob id nec ſtabilitateꝫ boni iugiter obtinebit: ſed nec ab impugnatione quidē aliqn̄ requieſcet:

qꝛ nec firmã ac perpetuã pacem caſtimonie poſſidebit. Ubi ē
enim inquietudo belloꝝ/nō poſſunt nō etiã vulnerū interuenī/
re diſcrimina. Neceſſe eſt.n.quēpiã in cōflictu ſitū/q̄uis bella
toꝛ ſit ac foꝛtiter dimicans ꝛ letalia aduerſarijs vulnera fre/
quēter infligat/nōnūq̄ tñ hoſtili mucrone perſtringi. Qui ve
ro ſupata ipugnatiōe vitioꝝ/pacis iam ſecuritate perfruit/ꝛ
tranſijt in ipſius virtutis affectū iugem ſtatū illius boni cuius
iam totus eſt retētabit/qꝛ damno intime caſtitatis nihil cre/
dit eſſe damnoſius. Nec.n.charius ac precioſius quicq̄ pſen/
ti iudicat puritate/cui pena grauis eſt/vel virtutū pernicioſa
tranſgreſſio/ vel ipſius vitij virulenta contagio. Huic inq̄ nec
reuerētia humane preſentie quicq̄ adijciet honeſtatis/nec mi
nuet ſolitudo/ſed vbiq̄ ſecū ſemperq̄ circūferens arbitrū non
ſolū actuū ſed etiam cogitationū ſuarum conſcientiam/illi po
tiſſimum ſtudere contendit/quem nec circūuenir nec falli nec
ſubterfugere ſe poſſe cognoſcit.

¶ Quod perfectio caritatis ſit pro inimicis oꝛare/ꝛ quo indicio aīa needū purgata noſcatur. Cap.x.

q Uē ſtatū ſi quis de adiutorio dei nō de ſtudij ſui la/
boꝛe pſumēs meruerit poſſidere/de cōditione ſeruili i
q̄ timoꝛ eſt/ꝛ mercenaria ſpei cupiditate i q̄ nō tã bo
nitas largiētis q̄ pmiū retributiōis expetit/in adoptionē in/
cipiet trāſire filioꝝ/vbi iã nō timoꝛ/nō cupiditas/ſed illa cari
tas q̄ nūq̄ cadit iugiter perſeuerat. De quo timoꝛe ꝛ caritate j.Coꝛ.ij.
quoſdã icrepãs dñs/qd cuiq̄ pſone ꝯueniret/oñdit. Filius ho
noꝛat patrē/ꝛ ſeruus dñm ſuū timet. Et ſi pr̄ ego ſum/vbi eſt Malac.j.
honoꝛ me⁹? Et ſi dñs ego ſum/vbi eſt timoꝛ me⁹? Neceſſe ē.n.
eū timere q ſeru⁹ ē/qꝛ ſeru⁹ ſciēs volūtatē dñi ſui ꝛ nō faciēs: Luce.12.
digne vapulabit plagis multi. Per hãc itaq̄ caritatē quiſqs
ad imaginē dei ſimilitudinēq̄ puenerit bono iã pp boni ipſius
delectabit volūtatē/ac ſimilē quodãmō poſſidēs patientie ac
lenitatis affectū/nullis deinceps peccantiū vitijs iraſcet/ſ3 ve/
niã potius īfirmitatibus eoꝝ cōdolens atq̄ cōpatiens iploꝛa
bit/ſeq̄ reminiſcens tãdiu ſimiliū paſſionū ſtimulis impugna
tū/donec miſeratione dñi ſaluaret/nec ſuo erutū ſtudio ab i/
pugnatione carnali/ſed dei ꝓtectione ſaluatū/nō iracundiã
ſed miſericoꝛdiã errantibus itelligit ipendendã/illū verſiculū
ad deū cū omni coꝛdis tranquillitate decantans. Tu diruptiſti Pſ. 115.
vincula mea/tibi ſacrificabo hoſtiam laudis. Et. Niſi qꝛ dñs Pſ.93.

adiuuet me: paulominus habitauerat in inferno anima mea.
Et in hac mentis humilitate cōſiſtens/poterit etiā euangelicū
Luce.6. illud pfectiōis explere mandatū. Diligite inimicos vr̃os/⁊ be
nefacite his qui oderūt vos/⁊ orate pro perſequētibus ⁊ calū/
niātibus vos. Et ita ad illud premiū qđ ſubiungit merebitur
peruenire/per qđ nō ſolū imaginē dei ⁊ ſimilitudinē pferamus.
Matt.5. verūetiā filij dei nūcupemur/vt ſitis inquit filij pr̄is veſtri qui i
celis eſt/qui ſolē ſuū oriri facit ſup bonos ⁊ malos/⁊ pluit ſup
iuſtos ⁊ iniuſtos. Quē affectū beatus Joānes aſſecutū ſe eſſe
1.Joan.4. cognoſcēs ait. Ut fiduciā habeamus in die iudicij/qꝛ ſicut ille
eſt ⁊ nos ſumus in hoc mūdo. Jn quo.n.infirma ⁊ fragilis hu
mana natura eſſe ſicut ille eſt pōt/niſi ſe i bonos ⁊ malos/iu
ſtos ⁊ iniuſtos/ad imitationem dei placida ſemper ſui cordis
extēderit caritate. Et vt bonū propter boni ipſius opereť affe/
ctū/perueniens ad illā verā adoptionē filiorꝝ dei/de qua idem
1.Joan.3. beatus apoſtolus ita pnunciat. Omnis qui natus eſt ex deo:
peccatū nō facit qꝛ ſemen ipſius i eo eſt/⁊ nō pōt peccare qm̄
1.Joā.5. ex deo natus eſt. Et iterū Scimus/qꝛ oīs qui natus eſt ex deo
nō peccat ſed generatio dei ꝯſeruat eū/⁊ malignus nō tāgit
eum. Quod intelligendū eſt nō de oī genere peccatorꝝ/ſed de
capitalibus tantū criminibus dici. A quibus ſe quiſquis extra
here atqꝫ emūdare noluerit/pro illo in alio loco pdictus apo
Jbidem. ſtolus ne orari quidē debere pnunciat. Qui ſcit inquiēs fra/
trē ſuū peccare peccatū non ad mortē/petat ⁊ dabitur ei vita
peccanti nō ad mortē. Eſt peccatū ad mortē non pro illo di/
co vt roget quis. Ceterū de illis q̄ pronūciant nō eſſe ad mor/
tem/a quibus etiā hi qui fideliter chriſto deſeruiūt/quātalibet
ſemetipſos circūſpectione cuſtodiā/immunēs eſſe nō poſſunt:
1.Joan.1. ita dicit. Si dixerimus qm̄ peccatū non habemus/ipſi nos ſe
ducimus/⁊ veritas in nobis nō eſt. Et iterū. Si dixerimus/qꝛ
Jbidem. nō peccauimus mendacē facimus eū/⁊ verbū eius non eſt in
nobis. Jmpoſſibile nāqꝫ eſt quēlibet ſanctorꝝ non in iſtis minu
tis q̄ per ſermonē/per cogitationē per ignorantiā/per obliuio
nem/per neceſſitatē/per voluntatē/per obreptionē/admittun
tur/incurrere. Que licet ab illo peccato qđ ad mortē eſſe dicit
aliena ſint culpa tñ ac reprehenſione carere nō poſſunt. Cum
ergo quis hūc quē pdiximus bonitatis affectū ⁊ imitationēꝫ
dei fuerit aſſecutus/tūc viſceribus dominice lōganimitatis in/
dutus/pro perſecutoribus quoqꝫ ſuis orabit ſimiliter/dicens,

Pater ignoſce eis/nō.n.ſciunt qd faciūt.Ceterū eiſdem indi/ Luce.23.
ciū eſt aīe necdū vitioꝝ ſecibus eliquate:in criminibus alienis
nō affectu miſericoꝛdie cōdolere:ſed rigidā iudicātis tenere cē/
ſurā.Nā queadmodū pfectionē coꝛdis poterit obtinere is qui
nō habet illud qd̄ apl's plenitudinē legis cōſummare poſſe ſi/
gnauit.Alterutrū inquiēs onera veſtra poꝛtate: ⁊ ſic iplebi/ Gal.6.
tis legē chriſti.Sed nec illā virtutē poſſidet caritatis:que nō
irritaſ.nō inflaſ:non cogitat malū:ꝗ oia ſuffert/oia ſuſtinet. j.Coꝛ.13.
Juſtus.n.miſereſ animas pecoꝝ ſuoꝝ:viſcera aūt impioꝝ ſi/ Pꝛoue.12.
ne miſericoꝛdia.Ideoqꝫ iiſdem vitiis monachū ſubiacere cer/
tiſſimū eſt:ꝗ in alio indemēti atqꝫ ihumana ſeueritate cōdē/
nat. Rex.n.rigidus incurrit mala ⁊ q obturat aures ſuas ne Pꝛoue.21.
audiat īfirmū ⁊ ipſe inuocabit ⁊ nō erit qui exaudiat eū.

¶ Interrogatio cur affectum timoꝛis ⁊ ſpei dixerit im/
perfectum. Capitolum.xj.

GErmanus. Potenter quidē atqꝫ magnifice de pfecta
dei caritate diſſertū eſt:verūtamen illud nos pmouet
qd̄ cū eā tāta laude ptuleris:timoꝛē dei ⁊ ſpem retri/
butionis eterne ipfecta eē dixiſti:cū vtiqꝫ multo aliud videaſ
de eis ppheta ſenſiſſe dicens. Timete dominū oēs ſancti eius Pſ.33.
q: nihil deeſt timētibus eū.Et iterū in obſeruandis iuſtifica/
tionibus dei:retributionis ſe cōtemplatione fateaſ exercitatū. Eiuſ.118.
Inclinaui inquiens coꝛ meū ad faciēdas iuſtificationes tuas
in eternū pter retributionē.Et apoſtolus.Fide inquit Moy/ Hebr.11.
ſes grandis factus negauit ſe eē filiū filie Pharaonis:magis
eligens affligi cū populo dei:ꝗ tēpoꝛalis peccati habere iocū
ditatē:maioꝛes diuitias exiſtimans theſauris egyptioꝝ ipꝛo/
perium chriſti.Aſpiciebat.n.in remunerationē.Quomō ergo
imperfecta eſſe credēda eſt: cū ⁊ beatus Dauid retributionis
obtētu:iuſtificatione dñi ſe feciſſe gloꝛieſ ⁊ legiſlatoꝛ pmia fu/
tura pſpiciēs:ſpꝛeuiſſe adoptionē regie dignitatis:⁊ afflictio/
nē,ditiſſimā egyptioꝝ theſauris ptuliſſe dicatur.

¶ Reſponſio de diuerſitate perfectionū. Capitulū.xij.

CHeremō. Pꝛo ſtatu atqꝫ mēſura vniuſcuiuſqꝫ mētis:
ſcriptura diuina ad diuerſos pfectionū gradus:arbi/
trij noſtri puocat libertatē.Nec.n.poterat vniformis
omnibus perfectionis coꝛona pꝛoponi:q: nec omniū vna vir/
tus aut volūtas aut feruoꝛ eſt:⁊ idcirco ipſaꝝ quodāmodo p/
fectionū diuerſos oꝛdines diuerſaſqꝫ mēſuras ſermo diuinus i/

ſtituit. Qđ ita eē euāgelicaꝝ quoqꝫ beatitudinū varietas euiſ/
Matt. 5. denter oſtēdit. Licet.n.beati dicanť quoꝝ ſunt regna celoꝝ: ⁊
beati q poſſidebūt terrā: ⁊ beati q ꝯſolationē recipiēt: ⁊ beati
q ſaturitatē potiētur: tñ multū credimus intereſſe inter habita/
tionē regni celoꝝ ⁊ poſſeſſionē illius q̄cūqꝫ eſt terre: ⁊ iter per/
ceptionē cōſolationis ⁊ plenitudinē ſaturitatēqꝫ iuſticie: mul/
tūqꝫ diſtare iter illos qui miſericordiā ꝯſequenť: ⁊ illos q glo
j.Cor.15. rioſiſſima viſiōe dei pfrui merebūtur. Alia gloria ſolis: ⁊ alia
gloria lune: ⁊ alia gloria ſtellaꝝ. Stella.n.a ſtella differt i glo
ria: ita ⁊ reſurrectio mortuoꝝ. Cū igiť iuxta hūc modū ſcriptu
Ps.127. ra diuina timētes deū laudet ⁊ dicat. Beati oēs q timēt do/
minū: ⁊ plenā p hoc illis beatitudinē repromittat: iterū tñ di/
j.Joh.4. cit. Timor nō eſt in caritate: ſed perfecta caritas foras mittit
timorē: qm̄ timor penā habet. Qui aūt timet: nō eſt pfectus in
caritate. Et rurſus: cū ſeruire deo glorioſum ſit ⁊ dicať. Seruiť
Ps.2. te dño i timore. Et magnū tibi eſt vocari ſeruū meū. Et. Bea
Luce.12. tus ſeruus ille quē cū venerit dñs ſuus inuenerit ſic facientē: tñ
Joan.15. ad apoſtolos dř. Iā nō dicā vos ſeruos: q2 ſeruus neſcit quid
faciat dñs ſuus. Uos aūt dico amicos: q2 oīa quecūqꝫ audiui
Ibidem. a patre meo: nota feci vobis. Et iteꝝ. Uos amici mei eſtis: ſi
feceritis ea que precipio vobis. Uidetis ergo pfectionum gra/
dus eē diuerſos: ⁊ de excelſis ad excelſiora nos a domino pro
uocari. ita vt is qui in timore dei beatus ⁊ perfectus extiterit:
ambulans ſicut ſcriptū eſt: de virtute in virtutē. ⁊ de pfectione
ad aliā perfectionē: id eſt de timore ad ſpem mentis alacrita/
te cōſcendens: ad beatiorē denuo ſtatū qđ eſt caritas inuiteť.
Et qui fuerit fidelis ſeruus ac prudens: ad amicitie ſodalitatē
⁊ adoptionē trāſeat filioꝝ. Secūdū ergo hūc ſenſū nr̄a quoqꝫ
eſt itelligēda ſentētia: nō quo ꝯtēplationē perpetue illius pene
vel beatiſſime retributionis q̄ repromittiť ſanctis: nullius pnū
cimus eē momēti: ſꝫ q2 cū ſint vtiles: ⁊ ſectatores ſuos ad ini
tia beatitudinis introducant: caritas rurſum in qua plenior ſi
ducia ppetuūqꝫ iā gaudiū eſt: aſſumens eos de timore ſeruili ⁊
mercenaria ſpe ad dilectionē dei ⁊ adoptionē transferet filio/
Joan. 14. rū: ⁊ quodāmodo pfectiores faciet de perfectis. Multe.n.ait
ſaluator māſiones ſunt apud patrē meū. Et licet oīa aſtra eē
videanť in celo: inter claritatem tñ ſolis ⁊ lune atqꝫ luciferi ce
terorūqꝫ ſtellaꝝ multa diſtantia eſt. Et idcirco beatus apſus
nō ſolū timori ac ſpei: ſed etiā cūctis chariſmatibus q̄ magna

ac mirifica habent: eam preferens ſupra modū: excellentiorē
oibus viā caritatis oſtendit. Nā cū vellet expleto omni catalo
go ſpiritaliū chariſmatū: virtutū eius mēbra deſcribere: ita p/
fatus eſt. Et adhuc ſupra modū excellentiorē viā vobis demō j.Cor. xii.
ſtrat. Si linguis hominū loquar ⁊ angelorū: ⁊ ſi habuero p/ j.Cor. xiii.
phetiā ⁊ nouerim myſteria oia ⁊ omnē ſcientiā: ⁊ ſi habuero
omnē fidē ita vt mōtes trāſferā: ⁊ ſi diſtribuero in cibos pau/
perū oēs facultates meas: ⁊ ſi tradidero corpus meū ita vt ar
deā: caritatē aūt nō habuero: nihil mihi pdeſt. Uidetis ergo
nihil pcioſius: nihil perfectius: nihilqȝ ſublimius: ⁊ vt ita dixe/
rim: nihil caritate perennius iueniri. Siue.n. pphetie euacua Ibidem.
bunt: ſiue lingue ceſſabunt: ſiue ſciētia deſtruetur. caritas autē
nūqȝ excidet: ſine qua non ſolū illa precellentiſſima chariſma/
tū genera: ſed etiam martyrij ipſius gloria vacuatur.

¶ De timore q caritatis magnitudine generat. Cap. xiij.

Quiſquis igit in huius fuerit caritatis pfectione funda
tus neceſſe eſt vt ad illū ſublimiorē caritatis timorem
gradu excellētiore ɔſcēdat quē non penarū terror: nec
cupido pmiorū ſȝ amoris generat magnitudo: q̄ vel filius in/
dulgētiſſimū patrē/ vel fratrē frater/ vel amicū amicus/ vel cō
iugē ɔiūx ſollicito reueret affectu: dū eius nō verbera neqȝ ɔui/
tia: ſed vel tenuē amoris formidat offenſam: atqȝ in oibus. nō
ſolū actibus: verūetiā verbis attonita ſemp pietate diſtendit:
ne erga ſe quātulūcūqȝ feruor dilectionis illius intepeſcat. Cu/
ius timoris magnificētiā. Eſaias vnus pphetarū elegāter ex/ Eſa. 33.
preſſit. Diuitie iquiēs ſalutis: ſapiētia ⁊ ſcia: timor dñi ipſe the
ſaurus eius. Nō potuit timoris iſtius dignitatē ac meritū ma
gis euidēter exprimere: qȝ vt diuitias ſalutis ufe q̄ in vera ſa/
piētia dei ſciētiaqȝ cōſiſtūt: diceret niſi a timore dñi non poſſe
ſeruari. Ad hūc igit metū nō peccatores: ſȝ ſancti pphetici in
uitant eloquijs: dicēte pſalmigrapho. Timete dñm oēs ſancti
eius: qȝ nihil deeſt timētib[9] eū. Qui.n. hoc timore dñm metuit: Ps. 33.
pfectioni eius certū eſt nihil deeſſe. Nā d illo timore penali eui
denter Io. apſus dicit. Qui timet nō eſt pfectus in caritate: qȝ 1. Ioan. 4.
timor penā hȝ. Multa ergo diſtātia eſt inter iſtū timorem cui
nihil deeſt: q̄ ſapiētie ſciētieqȝ theſaurus eſt: ⁊ illū impfectū qui
principiū ſapiētie nūcupat: quiqȝ penā in ſeſe ɔtinēs. de pfecto
rū cordibus ſupuenīēte plenitudine caritatis extrudit. Timor Ibidem.
enim nō eſt i caritate: ſȝ pfecta caritas foras mittit timorē. Et

reuera/ſi principiũ ſapiẽtie in timore cõſiſtit/q̄ erit eius niſi in
xp̄i caritate pfectio/q̄ illũ in ſeſe pfecte dilectiõis ptinẽs metuz:
nõ iã principiũ ſed theſaurus ſapiẽtie ⁊ ſciẽtie nũcupaẽ. Et id
circo duplex timoris eſt gradus: vnus incipientiũ/id eſt coꝝ q̄
Malac.i. adhuc ſub iugo ⁊ terrore ſeruili ſunt/ de quo dr̃. Et ſeruus do/
Joan .i5. minũ ſuũ timebit. Et i euãgelio. Jã nõ dico vos ſeruos/qꝛ ſer/
Eiuſdẽ.8. uus neſcit quid faciat dñs eius. Et ideo ſeruus inquit nõ ma/
net in domo in eternũ/filius manet i eternũ. Jmbuit.n.nos vt
ab illo penali metu ad caritatis pleniſſimã libertatem ⁊ ami/
coꝝ filiorũq3 dei fiduciã trãſeamus. Denicq3 beatus apl's qui
ſeruilẽ illũ timoris gradũ olim caritatis dñice virtute tranſcẽ
derat/inferiora deſpiciẽs/maioribus ſe ditatũ donis a dño ſic
2.Ti.j. profiteẽ. Nõ.n.ingt dedit nobis deus ſpm̃ timoris ſed virtutꝫ
⁊ dilectionis ⁊ ſobrietatis. Eos etiã q pfecta celeſtis illius pr̃is
dilectiõe flagrabãt/quoſq3 ex ſeruis filios adoptio diuina iaz
Ro.8. fecerat hoc adhortaẽ eloquio. Nõ.n.accepiſtis ſpiritũ ſeruitu
tis iterũ in timore/ſ3 accepiſtis ſpiritum adoptionis filioꝝ/in
quo clamam⁹. Abba pr̃. De hoc etiã metu cũ illã ſeptiformẽ
ſpũſſancti gratiã ꝑpheta deſcriberet. quẽ in homine illo domi
nico ſc̄m incarnationis diſpenſationẽ deſcẽdiſſe non dibiũ eſt:
Eſa.ii. dixiſſetq3. Et requieſcet ſup eũ ſpũs dñi ſpũs ſapientie ⁊ intel
lectus/ſpũs cõſilij ⁊ fortitudinis/ſpũs ſciẽtie ⁊ pietatis.nouiſſi
me velut quiddã ꝑcipuũ intulit/dicens. Et replebit eum ſpũs
timoris domini. Jn quo primitus illud diligẽtius eſt ituẽdũ:
ꝙ nõ dixerit. Et requieſcet ſuper eũ ſpũs timoris domini ſicut
de illis prioribus dixerat. Sed replebit inquit eũ ſpũs timoris
dñi. Tanta.n.vbertatis eius eſt magnitudo/vt quẽ ſemel ſua
virtute poſſederit non partẽ ſed totã eius occupet mentẽ. Nec
immerito. Jlli etenī3 q̄ nũq̄3 excidet coherẽs caritati/nõ ſoluz
replet ſed etiã ꝑpetua ⁊ inſeparabili eũ quẽ ceperit poſſidet in
gitate/nullis leticie temporalis vel voluptatũ oblectationibus
imminutus. Qđ nunq̄3 illi qui foras mittaẽ timori euenire cõ
ſueuit. Hic eſt igiẽ pfectiõis timor: quo homo ille dominicus:
qui nõ ſolũ redimere humanũ genus: ſ3 etiã ꝓbere venerat pfe
ctionis formã atq3 exẽpla virtutũ: repletus fuiſſe narraẽ. Jllũ
1.Pet.2. eñim ſeruilẽ ſuppliciorꝝ timorẽ: verus dei filius qui peccatũ nõ
fecit nec dolus inuẽtus eſt in ore eius: habere nõ potuit.

¶ Jnterrogatiõ de cõſummatione caſtitatis.

Capitulum.xiiij.

Germanus. Quia de pfectiõe caritatis ẜmo digeſtus
g eſt: volumus etiã de caſtitatis fine aliqua liberius ſti/
ſcitari. Nõ.n. ãbigimus illud pcelſum faſtigiũ carita
tis: per quã ſicut hucuſqꝫ diſertũ eſt: ad imaginẽ dei ſimilitu/
dineqꝫ ɔſcendit/ſine caſtitatis perfectione ſubſiſtere omnino
nõ poſſe. ſed vtrũ ita eius poſſit ppetuitas obtineri: vt nũqꝫ li/
bidinis titillatio integritatẽ noſtri cordis infeſtet: ꝛ ita valea/
mus ab hac paſſione carnali degentes in corpore regenerari:
vt nũqꝫ incentiuoꝝ eſtibus aduramur: volumus edoceri.

¶ Dilatio expoſitionis poſtulate. Capitulum. xv.

Cheremon. Sũme quidẽ beatitudinis ac ſingularis ẽ
c meriti: ita iſtũ p quẽ dño coherem⁹ affectũ. vel diſcere
iugiter vel docere: vt meditatio ei⁹ ẜꝫ pſalmigraphi
ſententiã oẽs vite noſtre dies nocteſqꝫ cõſummat: ꝛ mentem
noſtrã inſatiabiliter eſurientẽ ſitienteqꝫ iuſtitiã: celeſtis huius
cibi perpetua ruminatione ſuſtentet. Sed cõſulendũ eſt etiam
iumento corporis noſtri ẜm benigniſſimam ſaluatoris noſtri
prouidentiã: ne deficiat in via. Spiritus eniꝫ promptus caro Mat. 26.
aũt infirma: q̃ etiã nunc vel exigui cibi pceptione curanda eſt
vt poſt refectionem eius etiaꝫ ad ea q̃ deſideratis diligentius
indaganda: mentis quoqꝫ addatur intentio.

¶ Explicit collatio prima abbatis Cheremonis de pfectiõe.

¶ Incipit annotatio capituloꝝ collationis ſecũde
eiuſdem abbatis de caſtitate.

Ca. j. De verbis abbatis Cheremonis de caſtitate.
ij De corpore peccati ꝛ membris eius.
iij De mortificatione fornicationis ꝛ immundicie.
iiij Quod ad obtinendam caſtimonie puritatẽ non ſuffi
ciat humani laboris intentio.
v De vtilitate impugnationis que nobis de incentiuo/
rum eſtibus generatur.
vj Quod patientia ardorem fornicationis extinguat.
vij De differentijs ꝛ gradibus caſtitatis.
viij Quod de natura caſtitatis ꝛ effectu eius: inexperti tra
ctare non poſſint.
ix Interrogatio an corporis motum etiam dormientes
pſſimus euadere.
x Reſponſio ꝙ per ſomnum accidens carnis commotio
non officiat caſtitati.

xj Quod multū interſit inter cōtinentiam ⁊ caſtitatem.
xij De mirabilib⁹ q̄ peculiariter i ſanctis ſuis dñs opeꝛ.
xiij Qđ ſoli qui experiūtur agnoſcāt dulcedinē caſtitatis.
xiiij Interogatio de continentie qualitate ⁊ tempoꝛis modo in quo caſtitas perfici poſſit.
xv Rñſio intra qđ tēp⁹ poſſibilitas caſtitaꝫ poſſit agnoſci.
xvj De fine ac remedio caſtitatis.

Explicit annotatio capituloꝝ.

Incipit collatio ſecūda abbatis Cheremonis de caſtitate.

De verbis abbatis Cheremonis de caſtitate. Cap.j.

r EFECTIONE trāſacta: q̄ doctrine cibū deſiderantibus nobis onerosa magis viſa eſt q̄ȝ iocūda: cū illico nos ꝓmiſſi ſermonis debitū ſenex expectare ſenſiſſet: grata eſt inquit mihi non ſolū attonita ad diſcendū veſtre mētis intētio: ſed etiā diſcipline ꝓpoſite q̄ſtionis. Rationabilis.n.reuera iterrogationis a vobis oꝛdo ſeruatus eſt. Neceſſe eſt.n.vt tam excelſe plenitudinem caritatis imenſa illa ꝑfecte atq̄ȝ perpetue caſtimonie ꝓmia ꝯſequantur: pariq̄ȝ ſit gaudiū in tāta parilitate palmaꝝ. Tanta.n.ſibi ſocietate federantur: vt vna abſq̄ȝ altera neq̄at poſſideri. Hoc igiꝛ ꝓpoſitio veſtra cōplexa eſt: vt virū ignis ille cōcupiſcētie: cuius hec caro velut inſitū ſentit ardoꝛē: ad plenū poſſit extingui: diſputatione ſimili pāderemus de quo pꝛimū qđ bīs apoſtolus ſenſerit diligētius iquiramus. Moꝛtificate iquit mēbꝛa veſtra q̄ ſunt ſup terrā. Pꝛius ergo q̄ȝ cetera perſcrutemur: q̄ iſta ſint mēbꝛa q̄ moꝛtificari ꝑcepit idagemus. Neq̄ȝ enim beatus ap̄ls ad abſciſionē manuū aut pedū aut genitalium: immiti nos ꝑceptione cōpellit: ſȝ coꝛpus peccati qđ vtiq̄ȝ ꝯſtat ex mēbꝛis: q̄ȝ totius deſtrui ſelo ꝑfecte deſiderat ſanctitatis: de quo coꝛpoꝛe alibi. Ut deſtruaꝛ inquit coꝛpus peccati. Et q̄ ſit eius deſtructio cōſequenter exponit: vt iā inquit nō ſeruiamus peccato. A quo etiā ſe liberari cū eiulatu poſtulat.

Col.3. Roma.6. Eiuſdē.7.

De coꝛpoꝛe peccati ⁊ membꝛis eius. Cap.ij.

b Oc itaq̄ȝ peccati coꝛpus multis vitioꝝ mēbꝛis ꝓbaꝛ extructū: ⁊ ad eius attinere poꝛtionē quicq̄d vel facto vel dicto vel cogitatione peccaꝛ: cuius mēbꝛa rectiſſime ſuper terram eſſe dicūtur. Nō.n.poſſunt hi qui eoꝝ vtūtur miniſterio veridice pꝛofiteri. Noſtra aūt ꝯuerſatio in celis eſt.

Phil.3.

Quius ſigit corporis in hoc loco apoſtolus mēbra deſcribens. Mortificate inquit mēbra vr̄a q̄ ſunt ſup terrā: fornicationē: immūdiciā: libidinē: ɔcupiſcentiā malā: ⁊ auariciā q̄ eſt ſimulacrorꝫ ſeruitus. Primo itaqꝫ loco fornicationē credidit iſerēdā: q̄ carnali cōmixtione pficit. Secūdū etiā mēbrū immūdiciā nūcupauit: q̄ nōnūqꝫ abſqꝫ vllo mulieris tactu/ vel dormiētibus vel vigilātibus per incuriā incircūſpecte mētis obrepit: ⁊ ideo notat ac ꝓhibet in lege: q̄ imūdos quoſqꝫ nō ſolū ſacrarū carniū pticipatiōe priuauit: verūetiā ne cōtactu ſuo ſancta polluerēt: a caſtrorꝫ iuſſit cōgregatiōe ſecerni: dicens. Aia que cūqꝫ comederit de carnibus ſacrificij ſalutaris: qđ eſt dn̄i: i q̄ eſt immūdicia: pibit corā dn̄o: ⁊ quicqđ tetigerit immundus: imundū erit. In Deuteronomio quoqꝫ. Si fuerit īter vos hō qui nocturno pollutus ē ſomnio: egredietur extra caſtra: ⁊ non reuertetur priꝰ q̄ꝫ ad veſperā: lauet aqua ⁊ poſt ſolis occaſuꝫ regredietur in caſtra. Deinde tertiū peccati mēbrū libidinē poſuit: q̄ in receſſibus coaleſcens aīe accidere quippiā etiā ſine corporis paſſione pōt. Libidinē.n.ab eo qđ libeat dictā eſſe non dubiū eſt. Poſt hec de maioribus peccatis ad minora deſcendēs: quartū intulit mēbrū ɔcupiſcentiā malā: q̄ nō ſolū ad predictā ipudicitie paſſionē: verūetiā ad oēs noxias cupiditates generaliter referri pōt q̄ corrupte tm̄modo voluptatis eſt egritudo. De qua dn̄s in euāgelio. Qui viderit mulierē ad ɔcupiſcendū eā: iā mechatus eſt eā in corde ſuo. Multo.n.magis ē etiā tūc mētis lubrice deſideriū ɔtinere: cū ei ille crebrioꝛi aſpectus offert occaſio. Quibus manifeſtiſſime cōprobat: ad pfectionē puritatis caſtimoniā ptinētie corpalis ſolā nō poſſe ſufficere: niſi ei etiā mētis addat itegritas. Poſt q̄ oia nouiſſimū illud corporis mēbrū: ⁊ auariciā iquit: pculdubio oſtēdēs nō ſolū ab appetitu rerꝫ alienarꝫ animū cōtinēdū: verūetiā ꝓpria magnanimiter ɔtemnenda. Hoc.n. ⁊ in actibus apoſtolorꝫ feciſſe legit credentiū multitudo: de qua dr̄. Multitudinis autē credentiū erat cor vnū ⁊ aīa vna: nec quiſqꝫ eorꝫ q̄ poſſidebāt aliquid ſuū eſſe dicebat: ſed erāt illis oia cōmunia. Quotquot enim poſſeſſores agrorꝫ aut domorꝫ erāt: vendentes afferebāt pcia eorꝫ q̄ vendebant: ⁊ ponebāt ante pedes apoſtolorꝫ. Diuidebat aūt ſingulis prout cuiqꝫ opus erat. Et ne ad paucos ptinere videret iſta pfectio: auariciā ſimulacrorꝫ ſeruitutē eſſe teſtatus eſt. Nec immerito. Quiſqꝫ.n.nō cōmunicat neceſſita/

Coloſ.3. Leui.7. Deute.23. Mat.5. Act.4.

tibus egenoꝝ: ⁊ pecunie ſue quam infideli tenacitate cõſeruat: chriſti pcepta poſtponit: idolatrie crimen incurrit: amorem.ſ. materie mundialis diuine preferens caritati.

¶ De mortificatiõe fornicatiõis ⁊ imũdicie. Cap.iij.

S[i] ergo multos ita ꝑ Chriſto ſuas videmus abieciſſe ſubſtãtias: vt nõ ſolũ poſſeſſionẽ pecuniaꝝ verũetiã deſideriũ de cordibus eoꝝ in ppetuũ ꝓbemus abſciſum: cõſequẽs eſt vt eodẽ modo etiã fornicatiõis ardorẽ extingui poſſe credamus. Neq;.n. rẽ impoſſibilẽ apoſtolus cũ poſſibili ꝯiunxiſſet: ſed vtraq; ſciẽs eſſe poſſibilia: pari mõ mortificãda decreuit. Et intantũ btũs apls fornicatiõnẽ ſiue immũdiciã de noſtris mẽbris extirpari poſſe cõfidit: vt nõ ſolũ mortificari ea: ſ; ne noiari qdẽ in nobis debere ꝓnunciet. Fornicatio inquiẽs ⁊ ois immũdicia aut auaricia nec nomineẽ in vobis: aut turpitudo: aut ſtultiloquiũ: aut ſcurrilitas q̃ ad rẽ nõ pertinet. Que etiam pari modo pernicioſa eſſe: ⁊ equali nos a regno dei excluſione depellere: edocet dicens. Illud aũt ſcitote: q̃ꝫ ois fornicator aut immũdus aut auarus qḋ ẽ idoloꝝ ſeruitus: nõ habet hereditatẽ in regno xpi ⁊ dei. Et iterũ. Nolite errare, neq; fornicari neq; idolis ſeruiẽtes, neq; adulteri: neq; molles, neq; maſculoꝝ concubitores, neq; fures, neq; auari: neq; ebrioſi, neq; maledicti, neq; rapaces: regnũ dei poſſidebunt. Dubiũ ꝓinde eſſe nõ dꝫ: fornicationis ⁊ immũdicie de mẽbris noſtris aboleri poſſe contagiũ: quãdoquidẽ nõ aliter eã q̃ꝫ auariciã ſtultiloquiũ ſcurrilitatẽ ebrietatẽ ac furta quoꝝ facilis amputatio eſt: mandauerit abſcidenda.

Ephe.5.

Ibidem.

j.Cor.6.

¶ Quod ad obtinendã caſtimonie puritatẽ: nõ ſufficit humani laboris intentio. Capitulum. iiij.

C[e]rtos tñ eẽ nos ꝯuenit: ꝙ l; oẽs ꝯtinẽtie diſtrictionẽ: famẽ.ſ. ac ſitim: vigilias quoq; ⁊ opis iugitatẽ: atq; icẽſſabile ſubeamus ſtudiũ lectionis: perpetuã tñ caſtimonie puritatẽ hoꝝ laboꝝ merito ꝯtingere nequeamus: niſi i his iugiter deſudãtes: experiẽtie magiſterio doceamur in corruptionẽ eius diuine gratie largitate cõcedi. Ob hoc ſane ſolũmodo ſe vnuſquiſq; ifatigabilr in his exercitijs pdurare debere cognoſcat: vt p illoꝝ afflictionẽ miſicordiã dñi ꝯſecutus de ipugnatione carnis a dñatione ꝑpotentium vitioꝝ diuino mereaẽ munere liberari: nõ quo adepturũ ſe p illa ꝯfidat iſtã quã cupit inuiolatã corporis caſtitatẽ. Tãto aũt erga acquiſi

tionē caſtimonie deſiderio atqȝ amore inflāmemur: quāto q̄s pecuniarꝫ cupidiſſimus appetitor/ vel qui ſumma honorꝫ ābi/ tione diſtenditur/ vel qui itolerabili pulchre mulieris amore ra/ ptat deſideriū ſuū impatiētiſſimo ardore optat expleri: ꝛ ita fiet vt dū pro itegritatis perpetuitate iſatiabili cupiditate ſue ēſtuabimur. deſiderabilis deſpiciat cibus neceſſarius horreat po/ tus: ſomnus deniqȝ ipſe nature debitus reſpuat/ vel certe vt de ceptor fraudulētiſſimus puritatis ꝛ emulus atqȝ ꝯtrarius ca ſtitati: attonita atqȝ ſuſpecta mente capiat: ꝛ ita vnuſquiſqȝ quotidie itegritatis ſue matutinus explorator effectus: de col/ lata ſibi purificatiōe cōgaudeat eāqȝ ſe nō ſuo ſtudio nec vi/ gilātia ſꝫ ꝓtectiōe dn̄i ſentiat ꝯſecutū: ac tādiu illius pſeueran tiā ſuo corpori itelligat coheſurā: q̄ꝫdiu eā dn̄s ſua fuerit mi/ ſeratiōe largit᷒. Qui.n. hāc ſtabilit obtiet fidē: neq̄ ſupbū ſapiēs de ſua virtute ꝯfidet/ neqȝ ſeductus lōgis obſceni liquo ris induciis blādiſſima ſecuritate ſoluet: ſciens impuriſſime col luuiōis aſpgine ſe ꝓtinus maculādū/ ſi vel paululū qd ab eo ꝓtectio diuina diſceſſerit: ac ꝓinde ꝑ ꝑpetuitate eius cū oi cō tritione ꝛ hūilitate cordis: idefeſſis eſt oratiōibus excubādū.

¶ De vtilitate impugnationis que nobis de incentiuo/ rum eſtibus generatur. Capitulum. v.

Ultis aūt capere per huius rei quā dicimus veritatē euidēs argumētū: ꝑ qḋ ꝛ hec q̄ dicta ſunt approbetis ꝛ iſtā corporis pugnā q̄ inimica vobis putat ac no/ xia: vtiliter mēbris nr̄is inſertā eē doceamini? Cōſiderate q̄ſo illos qui corpore ſunt ſpadones: q̄ ꝑcipue cauſa in virtutibus appetēdis deſides reddat ac tepidos. Nōne q: corrūpende ca ſtitatis credūt ſe periculū nō habere? Quod tamē nemo ita ꝓ poſuiſſe me credat: vt neminē eorꝫ penitus inueniri poſſe cōfir mē: perfecta abrenunciatione flagrantē: ſed q: naturā quodā modo ſuā vincat: ſi qui forte eorꝫ ad ꝓpoſitā ꝑfectiōis palmā ſumma animi diſtrictiōe ꝯtendūt: cuius ardor ac deſiderium eū quē ſemel accēderit: famē: ſitiȝ: vigilias: nuditatē: cūctoſqȝ labores corporis: nō ſolū patiēter verūetiā libēter ſuſtinere cō/ pellit. Uir.n. in doloribus laborat ſibi: ꝛ vim facit perditioni ſue. Et iterū. Anime aūt egēti etiam amara dulcia videntur. Prou.27.
Alias nāqȝ nō poterunt deſideria pſentiū rerū vel reprimi vel auelli: niſi ꝓ iſtis affectibus noxiis quos cupimus amputarit alii ſalutares fuerint intromiſſi. Nullatenus enim valet viua/

citas mētis: abſq; alicuius deſiderij vel timoris: gaudij vel me
roris affectione ſubſiſtere: niſi hec eadē in bonā partē fuerint
īmutata. Et idcirco ſi carnales ꝯcupiſcētias de cordibus nr̄is
deſideramus extrudere: ſpiritales in eaꝝ locis plātemus protī/
nus volūtates: vt his animus noſter ſemꝑ inexus & habeat q/
bus iugiter immoret: & illecebras p̄ſentiū ac tēporaliū reſpuat
gaudioꝝ. Cūq; i hūc ſtatū mēs nr̄a quotidiānis exercitijs eru/
dita ꝓfecerit: tūc verſiculi illius affectū experiētia docēte cōci/
piet: quem oēs quidē ſolita pſallendi modulatione cōcinimus
Ps. 15. virtutē vero eius nō niſi pauci experti q; ꝑcipiūt. Prouidebā
dn̄m in ꝯſpectu meo ſemꝑ: qm̄ a dextris ē mihi ne cōmouear.
Ille etenī ſolus vim atq; itellectū huius carminis efficaciter
aſſequit: qui perueniēs ad iſtā d̄ qua loquimur corporis atq;
anime puritatē: intelligit ſe cūctis momētis ne rurſus ab eadē
deuoluat: a dn̄o ꝯſeruari: dextraſq; ſuas id eſt opationes ſan
ctas ab eodē iugiter cōmuniri. Dn̄s.n. ſanctis ſuis nō a ſini/
ſtris: q2 nihil habet ſiniſtrū vir ſanctus: ſed a dextris ſemꝑ aſſi
ſtit: a peccatoribus vero & impijs nō videt: q2 nō habent illas
dexteras qbus dn̄s ꝯſueuit aſſiſtere: nec poſſunt dicere cū pro/
Ps. 24. pheta. Oculi mei ſemp ad dn̄m: qm̄ ipſe euellet de laqueo pe/
des meos. Qđ nullus poterit veridice ꝓfiteri: niſi qui vniuerſa
q̄ in hoc mūdo ſunt aut noxia aut ſuperflua aut certe inferio/
ra ſummis virtutibus iudicās: oēſ intuitū ſuū: oē ſtudiū: oēm
curam erga cultū ſui cordis & caſtimonie defixerit puritatem:
atq; ita mens iſtis exercitijs elimata: & ꝓfectibus expoliata:
ad perfectā corporis atq; anime perueniet ſanctitatē.

¶ Quod patiētia ardorē fornicatiōis extinguat. Cap. vj.

q Uantū.n. quis in lenitate ac patiētia cordis: tantū in
corporis puritate ꝓficiet quātoq; longius iracūdie ꝓ
pulerit paſſionē: tanto caſtitatem tenacius obtinebit.
Nō.n. eſtus corporis declinabit niſi qui animi motus ante cō
Mat. 5. preſſerit. Qđ aptiſſime ſaluatoris noſtri ore laudata beatitu/
do declarat. Beati mites: qm̄ ipſi poſſidebūt terrā. Non ergo
aliter noſtrā poſſidebimus terrā: id eſt nō alias ditioni noſtre
rebellis huius corporis terra ſubdet: niſi mēs noſtra prius fue
rit patiētie lenitate fundata: nec poterit quis aduerſus carnē
ſuā inſurgētia libidinis bella cōprimere: niſi prius armis mā/
Ps. 36. ſuetudinis inſtruat. Māſueti.n. poſſidebunt terrā: & inhabita
bunt in ſeculū ſeculi ſuper eā. Hāc inq̄ terrā quēadmodū obti

nere poſſimus: idē ꝓpheta in ꝯſequentibus pſalmi ipſius edo/ cet. Expecta dn̄m ⁊ cuſtodi viā eius ⁊ exaltabit te: vt hereditate te capias terrā. Cōſtat ergo ad poſſeſſionē terre iſti⁹ firmiter obtinendā: neminem poſſe ꝯſcēdere: niſi illos tantū qui per im mobilē patiētie lenitatē vias dn̄i duras ac ꝑcepta ſeruantes: de ceno carnaliū paſſionū extrahente eodem fuerint exaltati. Manſueti ergo poſſidebūt terrā: ⁊ nō ſolū poſſidebunt eā: ſed etiā delectabunt in multitudine pacis: qua nemo in cuius car ne adhuc bella cōcupiſcētie ſuſcitanẜ ſtabiliter perfruetur. Ne/ ceſſe eſt.n. infeſtari cū diriſſimis demonū ꝑcliſ: ⁊ ignitis luxu/ rie iaculis ſauciatū: a terre ſue poſſeſſione deuolui donec dn̄s auferat bella vſqꝫ ad finē terre eius: arcū cōterat ⁊ cōfringat arma: ⁊ ſcuta cōburat igni: illo.ſ. quē venit dn̄s mittere ſuper terrā. Arcus etiā ⁊ arma ꝯfringat: qbus aduerſus eū nequitie ſpiritales diebus ac noctibus dimicantes: ignitis ꝯfigebāt cor eius iaculis paſſionū. Et ita cū eū dn̄e cōterens bella ab oib⁹ incentiuoꝝ eſtibus liberarit: ad illū puritatis perueniet ſtatū: vt depoſita cōfuſione qua ſemetipm id eſt carnē ſuā dū impu gnareẜ horrebat: incipiat ea velut puriſſimo tabernaculo de/ lectari. Nō.n. accedent ad eū mala: ⁊ flagellū nō appropinq̄/ bit tabernaculo eius: ad illud.ſ. ꝓphetticū patiētie virtute ꝑ/ ueniēs: vt māſuetudinis merito nō modo ſuā hereditet terrā: verūetiā delecteẜ in multitudine pacis. Ubi aūt adhuc ſupeſt ſollicitudo certaminis pacis eē nō pōt multitudo. Non.n. ait delectabunẜ in pace ſed in multitudine pacis. Per qđ euiden ter oſtendiẜ: ita efficaciſſimā medicinā cordis eſſe patientiā: ſm illud. Salomonis. Manſuetus vir cordis eſt medicus: vt nō ſolū ire: triſticie: acidie: cenodoxie: ſuperbie/ verūetiā libidi/ nis omniūqꝫ pariter extirpet fomitē vitioꝝ. In lōganimitate enim: vt ait Salomon: proſpitas regibus. Nā qui mitis ſemꝑ atqꝫ trāquillus eſt: nec iracūdie ꝑturbatione ſuccendiẜ: nec aci die atqꝫ triſticie angore cōſumiẜ: nec cenodoxie vanitate diſtē diẜ: nec ſupbie tumore ſuſtolliẜ. Pax.n. multa diligētibus no/ men dn̄i: ⁊ nō eſt illis ſcandalū. Et ideo nō imerito ꝓnūciaẜ. Melior patiens forte: ⁊ qui cōtinet irā capiēte vrbē. Hāc igiẜ pacē donec firmā atqꝫ perpetuā obtinere mereamur: multis neceſſe eſt nos īpugnatiōibus attēptari. Frequēterqꝫ nobis eſt verſiculus iſte cū gemitu lacrimiſqꝫ repetēdus. Miſer factus ſū ⁊ afflictus ſuꝫ vſqueqꝫ.tota die ꝯtriſtatus igrediebar:

Pē.45.

Pē.90.

Pē.118.

Prouē.16

Pē.37.

qm̄ lũbi mei ipleti ſunt illuſionibus:⁊ non eſt ſanitas in carne mea a facie ire tue nõ eſt pax oſſibus meis a facie inſipientie mee. Tũc.n.cõpetẽter hec ⁊ in veritate deflebimus:qñ poſt lõgã puritatẽ corporis noſtri:ſperãtes iã carnalia nos omnimodis euaſiſſe ↄtagia:ſtimulos carnis ob elationẽ cordis aduerſum nos rurſus ſentimus inſurgere/vel certe ad fallaciã ſomniorum impuritas nos priſtine colluuionis aſpergit. Cũ ergo ceperit quis diuturna cordis ⁊ corporis puritate gaudere:neceſſe eſt vt dũ ſe credit vlterius iam nõ poſſe ab illa ſinceritate deuol/
Ps.29. ui:intra ſemetipſum quodãmodo glorief ⁊ dicat. Ego dixi in abundãtia mea:nõ mouebor in eternũ.Sed cũ vtiliter a dño ſubrelictus:illũ puritatis ſtatũ i quo ſibimet cõfidebat ſenſerit perturbari:ſeſeqꝫ in illo ſpiritali viderit titubare ſucceſſu:recurrat protinus ad illius itegritatis auctorẽ:⁊ agnoſcẽs infirmi/
Ibidem. tatẽ ſuã/ↄfiteaſ ⁊ dicat.Dñe nõ in mea ſed in tua volũtate pſtitiſti decori meo virtutẽ: Auertiſti faciẽ tuam a me ⁊ factus
Iob.9. ſum cõturbatus.Illud quoqꝫ beati Iob.Si lotus fuero quaſi aquis niuis ⁊ fulſerint velut mũdiſſime manus mee:tñ ſordibus itinges me ⁊ abominabunſ me veſtimẽta mea.Qđ tñ is qui ſuo vicio ſe in ſordibus tingit:non põt dicere ſuo creatori. Donec ergo ad pfectũ puritatꝫ ſtatũ pueniat/neceſſe eſt eũ ine qualitatibus iſtis frequẽtius erudiri:quoaduſqꝫ per dei grãm ↄfirmatus i illa quã appetit puritate efficaciter dicere merea/
Ps.39. tur.Expectans expectaui dominuꝫ:⁊ reſpexit me:⁊ exaudiuit precem meã:⁊ eduxit me de lacu miſerie ⁊ de luto fecis:⁊ ſtatuit ſupra petram pedes meos ⁊ direxit greſſus meos.

¶ De differẽtijs ⁊ gradibus caſtitatis. Capitulũ.vij.

m Ulti ſunt.n.caſtimonie gradus/ qbus ad illã iuiolabilẽ ↄſcendiſ puritatẽ:quos lꝫ nec perſpicere nec enũciare vt dignũ eſt virtus nr̃a ſufficiat:tñ q2 ſeries narratiõis expoſcit:ſm mediocritatẽ experiẽtie nr̃e vtcũqꝫ pferre tẽptabimus:reſeruãtes pfectiora pfectis : nec piudicãtes his q̃ feruẽtiore ſtudio puriorẽ caſtimoniã poſſidẽtes:quãto maioris induſtrie ſunt tãto etiã pſpicacie vigore pcellunt. Proinde ſex gradibus licet multa a ſe inuicẽ ſublimitate diſtãtibus:faſtigia caſtitatis pcelſa diſtinguã:ita vt media qdaꝫ tñ multa ſunt ptermittã:quorum ſubtilitas ita humanos ſubterfugit ſenſus:vt eã nec mens inſpicere neqꝫ proloqui lingua pualeat:qbus ſenſim caſtitatis ipſius perfectio quotidianis profectibus

adoleſcit. Secundū ſimilitudinē nāq3 corpoꝝ terrenoꝝ q̄ ſin/gulis diebus iſenſibiliter ſui capiunt incremēta:⁊ ita dum ne/ſciunt:ad perfectū habitū proueHunt/anime quoq3 robur ac maturitas caſtitat3 acquirit. Primus itaq3 pudicitie gradus eſt:ne vigilans impugnatiōe carnali monachus elidatur. Se cundus: ne mens illius voluptarijs cogitationibus imoretur. Tertius/ne femineo uel leuiter ad ɔcupiſcentiā moueat aſpe ctu. Quartus/ne vigilans vel ſimplicē carnis perferat motū. Quintus ne cū memoriā generationis humane vel tractatus ratio vel neceſſitas lectionis ingeſſerit:ſubtiliſſimus mentē vo/luptarie actiōis perſtringat aſſenſus:ſed velut opus quoddā ſimplex ac miniſteriū humano generi neceſſario cōtributum: tranquillo ac puro cordis cōtēpletur intuitu:nihilq3 amplius de eius recordatione cōcipiat:q̄3 ſi operatiōnē laterū vel cuiuſ libet alterius officine mēte pertractet. Sextus caſtimonie gra dus eſt/ne illecebroſis phātaſmatibus feminaꝝ vel dormiens illudat. Licet.n.hāc ludificationē peccato eſſe obnoxiā nō cre damus:ɔcupiſcētie tn̄ adhuc medullitus latitātis indiciū eſt. Quā tn̄ illuſionē diuerſis modis cōſtat accidere. Nā ſm illū vſū quē vigilās exercere vel cogitare ɔſueuerat:etiā dormiēs vnuſquiſq3 tēpat. Aliter.n.fallunt hi qui carnalē copulā no/runt:aliter qui femine ſunt commixtionis expertes. Hi.n.ſicut: ſimplicioribus ac purioribus ſomnijs inquietari ſolēt: ita etiā faciliore diligētia ac minore poſſunt labore purgari. Illi autē ſordidioribus magiſq3 expreſſis phātaſmatibus illudunt:do/nec paulatim ſm mēſurā caſtitatis:ad quā vnuſquiſq3 ɔtēdit: i odiū illius rei quā voluptariā añ ſentiebat: mēs etiā ſomno ſopita vertat:illudq3 ei q̄ȯ fortibus viris pro ſummo laborum ſtipēdio repromittit per prophetā:cōcedat a dn̄o. Et arcū ⁊ gladiū ⁊ bellū conterā de terra veſtra/⁊ dormire vos faciam fiducialiter: ⁊ ita demū quis ad illā beati Sereni paucoꝝ ſi/miliū viroꝝ pueniet puritatē. Quā icirco a p̄dictis ſex caſti/monie gradibꝰ ſeq̄ſtraui/q2 nō ſolū poſſideri ſ3 etiā credi non niſi a rariſſimis poteſt. Et q2 id q̄ȯ illi ſpecialiter diuini mune ris largitate collatū eſt/proponi ad generalis precepti nō pōt formā.ſ. vt vſq3 mens noſtra caſtitatis ipſius puritate for/met: vt etiā ipſo naturali motu carnis emortuo/illū obſcenū liquorē omnino non pferat. Opinionē ſane quorūdā quā ſup hac carnis colluuione definiūt/ſilere nō debeo/qui dicunt non Oſee.ij.

idcirco eā dormientibus euenire:eo ꝙ eam producat fallacia ſomniorꝫ:ſed potius q̄ redūdantia humoris illius aliquas in egrotanti corde fingat illecebras. Deniqꝫ aiunt ꝙ ille tēpore quo non inquietat illa concretio:quemadmodum fluxus eius ita etiam illuſio conquieſcat.

¶ Quod de natura caſtitatis ⁊ effectu eius:inexperti tractare non poſſint. Capitulum.iiij.

Sed hec ſuſcipere ⁊ probare vtrū poſſibilia an impoſſi/bilia ſint:certo examine definire poterit nemo:niſi per experientiā longā ⁊ puritateꝫ cordis ad cōfinia carnis ac ſpiritus ꝟbo dn̄i dirigēte puenerit. De quo beatus apoſto
Hebr.4. lus. Viuus eſt inquit ſermo dei ⁊ efficax ⁊ penetrabilior omni gladio ancipiti:⁊ pertingens vſqꝫ ad diuiſionē anime ac ſpiritus:cōpagū quoqꝫ ac medullarꝫ:⁊ diſcretor cogitationū ⁊ i/tentionū cordis. Et ita inter illorꝫ quodāmodo terminos collo/catus:quid humane cōditioni neceſſariū ſit atqꝫ ineuitabiliter attributū/quid ve ꝯſuetudine vitioſa ⁊ incuria iuuentutis iue/ctū:velut inſpector ⁊ arbiter iuſta trutinatione diſcernet: ac ſuper eorꝫ effectu atqꝫ natura nō falſis vulgi opinionibus abducetur:nec p̄iudicatis inexpertorꝫ diffinitionibus acquieſcet:ſed puritatis modū certa experiētie ſue libra ⁊ iuſta examinatiōe perpēdens:nequaq̄ illorꝫ decipiet errore:qui negligētie ſue vitio crebrioribus q̄ natura cōpellit egeſtionibus ſordidati: de naturali cōditione cauſant. Cūqꝫ eos ꝯſtet inferre potius viꝫ nature:⁊ extorq̄re ab ea pollutionē quā ipſa nō ingerit:intemperantiā ſuā ad neceſſitatē carnis immo ad eius referūt crea/torē:proprias culpas ad nature infamiā trāſferētes. De qui/bus in prouerbijs elegāter exprimit. Inſipientia viri corrūpit vias ſuas:deū autē cauſat in corde ſuo. Poſtremo ſi qs huic aſſertioni noſtre fidē derogare voluerit:q̄ſo vt nō ante p̄iudi/cata nobiſcū opinione diſceptet:q̄ diſcipline huius ſuſcipiat iſtituta. Cūqꝫ hec ꝑpaucis mēſibus illa qua tradit moderatione ſeruauerit:profecto hec q̄ diximus ꝟbo poterit ꝓbare iudicio. Ceterꝫ fruſtra de cuiuſlibet artis ac diſcipline fine cōtēdit: quiſqꝫ nō prius oīa q̄ ad cōſummationē eius ptinent:ſummo fuerit ſtudio ac virtute ſectatus/velut ſi verbi gratia ſimilitudinē mellis ex tritico/aut rurſum ex eo ſicut etiā ex raphani liniqꝫ ſeminibus leniſſimi olei liquoreꝫ produci poſſe confirmē. Si quis horꝫ penitus ignarus aſſiſtat/nōne ꝯtra rerū naturā

hoc eſſe cõclamãs:me velut apertiſſimi auctorẽ mẽdacij deri
debit. Cui ſi ego teſtes inumeros q̄ hec ſe ⁊ vidiſſe ⁊ guſtaſſe
⁊ feciſſe teſtent exhibeã:rõe3 iſup atq3 ordinẽ quo ille ſpecies:
vel in olei pinguedinẽ/vel in mellis dulcedinẽ transformentur
ediſſerã:ille aũt in ſtultiſſime perſuaſionis obſtinatione perſi/
ſtens/neget ab illis ſeminibus quicq̃ vel dulcedinis vel vngue
dinis poſſe produci. Nõne magis notãda ẽ irratiõabilis eius
puicaxq3 cõtentio: q̃ ſermonis mei veritas irridenda:q̄ mul/
toꝝ ac fideliũ teſtiũ grauitate/⁊ euidẽtibus documẽtis: ⁊ qð
his ãplius ẽ experiẽtie probatione fulcit. Et ideo quiſquis ad
illũ puritatis ſtatũ iugi cordis intẽtione puenerit: vt iã mente
ab huius paſſionis titillatione penitus abſoluta:p ſoporẽ ca/
ro eius velut redũdantiã ſupflui humoris expellat:cõditiones
modũq3 nature certiſſime depͤhendit:⁊ ita cũ expergefactus i
uenerit carnẽ ſuã poſt lõga tẽpora ſe inſcio atq3 ignorãte pol
lutã:tũ demũ de naturali neceſſitate cauſet: ad illũ ſine dubio
pueniẽs ſtatũ: vt talis inueniat in nocte qualis in die:talis in
lecto qualis in oratione:talis ſolus qualis turbis hoĩu3 circũſe
ptus. Poſtremo vt nũq̃ ſe talẽ ſecretus aſpiciat:qualis vide/
ri ab hominibus erubeſcit:nec i eo tale aliquid ineuitabilis ille
oculus depꝛehẽdat:qð ab humanis aſpectibus velit eſſe cela/
tum:⁊ ita eũ ceperit ſuauiſſimo lumine caſtitatis iugiter dele/
ctari:dicere poterit cũ propheta. Et nox illuminatio mea i de Ps. 38.
litijs meis:q2 tenebre nõ obſcurabũtur a te:⁊ nox ſicut dies il/
luminabit/ſicut tenebre ius ita ⁊ lumen eius. Deniq3 hoc ipſ
q2 ſupra cõditionẽ nature videt humane:qualiter obtinuerit
idẽ propheta ſubiũgit dicens. Quia tu poſſediſti renes meos:
id eſt nõ iduſtria mea neq3 virtute hãc pmerui puritatẽ:ſ3 q2
tu mortificaſti ĩſitũ renib⁹ meis libidinoſe volũtatis ardorẽ.

¶ Interrogatio an corporis motum etiam dormientes
poſſimus euadere: Capitulum.ix.

Germanus. Perpetuã quidẽ corporis puritatẽ ex pte
aliqua experti ſumus/a vigilãtibus poſſe p dei grãm
poſſideri/⁊ cõmotionẽ carnis diſtrictõis rigore atq3
indicio reſiſtẽte/vigilãtibus poſſe nõ cõtingere nõ negamus.
Utrũ aũt ⁊ dormientes hac inquietudine carere poſſimus/vo
lumus edoceri. Duabus nãq3 õ cauſis poſſibile hoc eẽ nõ cre
dimus/quas licet abſq3 verecũdia neqamus effari/tũ quoniã
hoc medicine ipſius neceſſitas cogit/queſumus vt cum venia

ſui ſi qua forte inuerecũdius fuerint denudata:ſuſcipias. Primũ ergo eſt q̃d per ſomnũ quietem mẽtis vigore laxato:obſeruari nequaq̃ illius valeat cõmotiõis obreptio. Scd̃o q̄ etiã vrine collectio cũ veſice capacitatẽ creſcẽtibus nobis indeſinẽti cõfluxu:interni humoris oppleuerit:excitet mẽbra marceſcentia:qd̃ ẽt paruulis vel ſpadonibus eadẽ nihilominus lege contigit. Uñ fit vt ſi nõ oblectatio libidinis vulnerat mẽtis aſſenſum:ꝯfuſione tñ eam humiliet turpitudo membrorũ.

¶ Reſponſio q̄ per ſomnum accidens carnis cõmotio non officiat caſtitati. Capitulum.x.

Cheremon. Apparet vos necdũ vere caſtitatis agnouiſſe virtutẽ:q̃ñquidẽ diſtrictiõis auxilio eã a vigilantibus tm̃ creditis retentari. Et inde eſt q̄ putatis a dormiẽtibus quaſi rigore animi reſoluta: integritatẽ nõ poſſe ſeruari. Porro caſtitas nõ vt arbitramini diſtrictiõis p̄ſidio:ſꝫ amore ſui ⁊ proprie puritatis delectatione ſubſiſtit. Nõ.n.caſtitas ſꝫ ꝯtinẽtia dr̃:vbi adhuc ei aliq̃ reſiſtit aduerſitas voluptatis. Uidetis ergo his q caſtitatẽ affectũ p dei gratiã medullitus receperũt:diſtrictiõis ceſſationẽ cũ dormiũt nõ obeſſe: q̃ infida etiã vigilãtibus rõne certiſſima cõprobatur. Quicquid enim cũ labore cõprimitur:tẽporales dimicãti preſtat indutias nõ tñ perpetuã ſecuritatis quietẽ tribuit poſt laborẽ. Quicqd aũt profunda fuerit virtute deuictũ abſqꝫ vlla inquietudinis ſuſpitione cõpoſitũ:iugẽ pacis victori cõferet firmitatẽ. Quãobrem donec pulſari nos carnis cõmotionẽ ſentimus:nouerimus nos ad caſtitatis necdũ perueniſſe faſtigia:ſꝫ adhuc ſub infirmitate cõtinentie cõſtitutos prelijs fatigari in quibus neceſſe eſt dubios ſemper eẽ euentus. Quod aũt ineuitabileꝫ eſſe cõmotionẽ carnis hoc aſtruere voluiſtis indicio:q̄ ea ne ipſi quidẽ eunuchi carere d̄ptis genitalibus poſſunt:ſciẽdũ eſt nõ eis carnales eſtus nec affectũ libidinis:ſed ſolã fatiue generationis deeſſe virtuteꝫ. Unde manifeſtũ eſt ne illos quidẽ ſi ad hanc ad quam nos nitimur caſtitatem cupiunt peruenire/ab humilitate ⁊ contritione cordis vel continentie diſtrictione debere laxari:licet nequaq̃ ſit diſcernendũ minore ab eis caſtimoniam poſſe labore ac ſtudio comprehendi.

¶ Qd̃ multũ interſit inter caſtitatẽ ⁊ cõtinẽtiã. Cap.xj.

Quãobrẽ pfectio caſtitatis:a laborioſis cõtinẽtie rudimentis perpetua trãquillitate diſcernitur. Hec ẽ enim

vere cõſummatio caſtitatis: q̃ nõ impugnans carnalis concu
piſcentie motus ſed toto horrore deteſtans:iugẽ atq̧ inuiola/
bilẽ ſui retinet puritatẽ:nec põt aliud qd eẽ q̃ʒ ſanctitas. Hoc
aũt fiet qñ iã definẽs caro aduerſus ſpiritũ cõcupiſcere:deſidẽ
rijs eius virtutiq̧ ꝯſenſerit:ceperintq̧ ſibi inuicẽ pace firmiſſi
ma federari:⁊ ſʒ pſalmigraphi ſententiã habitauerint fratres Ps.134.
in vnũ:illã repromiſſam a dño beatitudinẽ poſſidẽtes:de qua Matt.18
ait. Si duo ex vobis conſenſerint ſuper terrã:de oi re quãcũq̧
petierint:fiet illis a patre meo qui i celis eſt. Quiſquis ergo in/
tellectualis illius Jacob:id eſt ſupplãtatoris tranſcẽderit gra/
dũ:ab illa cõtinentie colluctatione ac ſupplantatione vicioꝝ:
obſtupefacto femoris neruo:ad iſraelis meritum perpetua cor
dis directione ꝯſcendet. Quẽ ordinẽ etiã btũs Dauid ita ſpiri/ Ps.75.
tuſſancti vaticinatione diſtinxit:in primis inquiẽs. Notus in
iudea de⁹.i.in aia q̃ adhuc ſub peccatoꝝ ꝯfeſſione retinet. Judea
eniʒ ꝯfeſſio interꝑtat:i Jſrael aũt.i.in eo q videt deũ:ſiue vt q
dã interꝑtant:rectiſſimus dei eſt:nõ ſolũ notus ſed ẽt magnũ
eſt nomẽ eius. Deinde ad ſublimiora nos prouocãs:ac volẽs Jbidem.
etiã locũ ipſum quo dñs delectat oñdere. Et factus eſt ingt in
pace locus eius.i.non i ꝯflictu certaminis ⁊ colluctatione vi/
cioꝝ ſʒ in caſtimonie pace ⁊ in cordis trãquillitate perpetua.
Hũc igit pacis locũ extinctione carnaliũ paſſionũ ſi quis me/
ruerit obtinere:ex hoc quoq̧ ꝓficiẽs gradu:ac ſyon ſpiritalis:
id eſt ſpecula dei ꝯſequẽter effectus:erit etiã habitatio ei⁹. Nõ
eniʒ i ꝯflictu ꝯtinẽtie:ſed i iugi virtutũ ſpecula dñs cõmorat:
vbi iã nõ retũdit:nõ cõprimit:ſʒ i perpetuũ cõfringit potẽtias
arcuũ:ex quibus videlicet aduerſum nos libidinũ quodã iacu
la dirigebãtur ignita. Uidetis ergo q: ſicut nõ eſt in colluctai/
tione cõtinentie ſed in caſtitatis pace locus dñi:ita etiã habi/
tatio eius i ſpecula ſit ⁊ ꝯtẽplatiõe virtutũ. Unde nõ immeri/
to porte ſyon cũctis tabernaculis Jacob ꝑferuntur. Diligit.n.
dñs portas ſyon ſuper oĩa tabernacula Jacob. Qd aũt ꝑ hoc Ps.86.
incuitabilẽ eẽ cõmotionẽ carnis aſſeritis:ꝙ vrina cũ veſicam
iugi inſtillatiõe repleuerit:quieta etiã ſuſcitet mẽbra:lʒ vere ſe/
ctatoribus puritatis ad obtinendã eam nihil ꝑiudicet iſta cõ/
motio:quã hec ſola iterdũ ⁊ tũ per ſoporẽ neceſſitas excitarit.
Sciendũ tñ eſt:ꝙ ita ſi cõmota fuerint:ad quietẽ proprĩã re/
ducantur caſtitatis imperio vt nõ mõ cũ nullo prurituſ:ed ne
cũ minima quidẽ libidinis recordatione ſedentur. Et idcirco

vt cū lege animi: lex quoq3 congruat corporalis: etiā in ipsius aq̄ potu ita est nimietas castigāda vt humoris quotidiana il la collectio: pigrius arefactis influens mēbris: illū quē ineuita bilē putatis corporis motū: nō solū rarissimū verūetiā lentum reddat ac tepidū frigidūq3: vt ita dixerim: ignē/ abs3 vllius adustionis ardore rorantē suscitet flammā: instar admirabi/
Exo.3. lis illius mosaice visionis: vt carnis nostre rubus inoxio igne circūdatus non vratur. Uel sicut illoꝝ triū iuuenū quibus ita rorante spiritu: fornacis chaldaice flāma discussa est: vt nec
Dan.3. capillos eoꝝ aut fimbrias odor ignis afflaret: vt illud quodā/ modo quod sanctis rep: omittitur per prophetam: icipiamus
Esa.43. iam in hoc corpore possidere. Cū ambulaueris per ignes non combureris: flamma non ardebit in te.

¶ De mirabilibus que peculiariter in sanctis suis deus operatur. Capitulum.xij.

Magna.n.vere atq3 mirifica sunt: nec vlli hominū penitus nisi his tantū qui experti sunt nota: que dñs fidelibus suis adhuc in isto corruptionis vasculo ɔstitutis ineffabili largit liberalitate. Que propheta mentis puritate p lustrans: tā ex sua q̄3 ex illoꝝ persona qui i hūc statū affectūq3
Ps.138. perueniunt: exclamauit. Mira opa tua: anima mea cognoscet nimis. Alioquin nihil noui nec magni itelligitur pphetā dixisse: si alio cordis affectu vel de alijs operibus dei hec pro/ nunciasse credaf. Nullus etenim est hominū qui mira esse opa dei etiā ex ipsius creature magnitudine nō agnoscat. Ceterum illa que in sanctis suis quotidiana operatione dispēsat: ac spe ciali munificentia affluenter effundit: nullus alius nisi anima perfruentia agnoscit: que in secreto cōscientie sue ita est benefi/ ciorum eius arbitra singularis: vt ea nō solū nullo valeat ser/ mone differere sed ne sensu quidem cogitatione cōplecti: cum ab illo ignito feruor discedēs: ad istos materiales ac terrenos intuitus fuerit deuoluta. Quis.n. in se opera dñi nō miref: cū isatiabilē ventris ingluuiē: sumptuosam3 gule perniciosamq3 luxuriā: ita in se viderit fuisse compressam: vt vix ipsum exiguū ac vilissimū cibum raro inuitusq3 percipiat. Quis non obstu/ pescat opera dei: cū illū ignem libidinis quem naturalem an/ tea velut iextinguibilē esse credebat: ita refriguisse persense/ rit: vt ne simplici qdem se corporis motu sentiat incitari. Quo modo nō virtutē domini ɔtremiscat qsq3: cū homines quon/

dam diros atq̧ truculentos qui ad ſummū iracundie furorē
etiam blandiſſimis ſubditoꝝ irritabātur obſequiis:ad tantā
tráſiſſe viderit lenitatē:vt nō ſolū nullis iā cōmoueāt iniuriis:
ſed etiā cū illate fuerint ſumma magnanimitate cōgaudeāt.
Quis plane nō miret opa dei:ac toto ꝓclamet effectu.Quia Pſ̄.134.
ego cognoui q̄ magnus ē dn̄s/cū vel ſe vel aliū quēpiā ex ra
paciſſimo liberalem:ex prodigo continentē:ex ſuperbo humi/
lē.ex delicato ac tenero ſqualidū hirſutūq̧ perſpexerit:⁊ ege/
ſtate atq̧ anguſtia pſentiū rerū etiā voluntarie perfruentem.
Jſta ſunt profecto mira opera dei: q̄ peculiariter aia ꝓphete
ſimiliūq̧ eius mirifice cōtēplationis ituitu ſtupefacta cogno/
ſcit.Jſta ſunt prodigia q̄ poſuit ſuper terrā:q̄ idem ꝓpheta cō
ſiderās:ad admirationē eoꝝ cūctos populos aduocat dicēs.
Uenite ⁊ videte opera dei:q̄ poſuit prodigia ſuper terrā:auſe Pſ̄.45.
rens bella vſq̧ ad fines terre:arcū cōteret ⁊ cōfringet arma:
⁊ ſcuta cōburet igni.Qd̄.n.maius pōt eſſe prodigium:q̄ ſub
momēto breuiſſimo ex rapaciſſimis publicānis apoſtolos fieri:
ex perſecutoribus truculētis:pdicatores euāgelii patiētiſſimos
reddi:ita vt eā quā perſeq̄baſ fidē etiā effuſione ſui ſanguinis
propagarēt.Jſta ſunt opera dei q̄ ſe quotidie vna cum patre
operari filius ꝓteſtaſ dicēs.Pater meus vſq̧ hodie operaſ: Joan.5.
⁊ ego operor.De iſtis operibus dei beatus Dauid iſpiritu ca Pſ̄.71.
nens.Benedictus inquit dn̄s deus Jſrael qui facit mirabilia
magna ſolus.De iſtis ⁊ Amos ꝓpheta.Qui facit iquit oīa:
⁊ ꝯuertit ea ⁊ trāſmutat in matutinā vmbrā mortis.Hec eſt
népe imutatio dextere excelſi. De hac ſalutari operatiōe dei:
orat ꝓpheta dn̄m dicens.Cōfirma deus hoc qd̄ opatus es in
nobis.Ut ptermittā illas ſecretas atq̧ abſcōditas diſpēſatio/
nes dei quas itra ſe peculiariter exerceri mēs ſanctoꝝ omniū
momētis ſingulis intueſ:illā celeſtē infuſionē leticie ſpiritalis:
qua deiectus animus iſperati gaudii alacritate ſuſtolliſ ad il
los ignitos cordis exceſſus:⁊ tā ineffabilia q̄ iaudita ſolatia
gaudioꝝ:qbus nōnūq̄ ignauiſſimo ſtupore torpētes:ad ora
tionem feruētiſſimā velut de ſomno ꝓfundiſſimo ſuſcitamur.
Hoc inq̄ ē gaudiū de quo beatus apl's.Qd̄ oculus inquit nō 1.Cor.2.
vidit:nec auris audiuit:nec i cor hoīs aſcēdit:ei⁹.ſ.q terrenis
vitiis hebetatus:adhuc hō ē ⁊ hūanis iheret affectib⁹:nihilq̧
de iſtis dei muneribus itueſ.Deniq̧ idē apoſtolus tā de ſe q̄
de ſimilibus ſibi qui iā de humana cōuerſatione diſceſſerāt:

ſubiecit dicens. Nobis aũt reuelauit deus per ſpiritũ ſuum.

Quod ſoli qui experiuntur: agnoſcant dulcedinem caſtitatis. Capitulũ.xiij.

In his igitur oībus quãtũ mens ad ſubtiliorẽ profece rit puritatẽ. tãto ſublimius intuebitur deũ & admira tionis intra ſemetipſam potius capiet incrementa q̃ loquendi facultatẽ aut ſermonẽ narrationis inueniet. Ut.n.vis leticie huius inexpertus mẽte pcipere: ita explicare ſermone nõ valebit expertus. tã q̃ ſi quis dulcedinẽ mellis ei q nũq̃ qcq̃ dulce guſtauerit velit ſermonibus enarrare: pfecto nec ille ſa poris illius ſuauitatẽ quã nunq̃ ore percepit auribus capiet: nec ille dulcedinẽ quã guſtus voluptate cognouit: verbis pote rit indicare: ſ; propria tm̃ agnitione ſuauitatis illect⁹/ neceſſe eſt vt experti ſaporis iocunditatẽ intra ſemetipſum ſolũmodo tacitus admiret. Ita igit quiſq; in hũc quẽ pdiximus virtu/ tum ſtatũ meruerit pueníre/ hec oia q̃ in ſuis peculiari gratia dñs operat/ tacita mẽte perluſtrãs horũq; oiu; attonita cõſi deratiõe flãmatus/ cũ intimo cordis exclamabit affectu. Mi

Ps.138. ra opa tua deus / & aia mea cognoſcet nimis. Iſtud ergo eſt mirabile opus dei/ hominẽ carneũ carnales affectus in carne poſitũ reſpuiſſe/ & tãta rerũ atq; incurſuũ veritate/ vnũ tenere animi ſtatũ/ atq; imobilẽ in oi accedẽtiũ pmutatiõe durare. Qua virtute fundatus ſenex quidã cũ apud Alexandriã tur/ bis infideliũ circũfuſus/ non ſolũ maledictis verũetiã grauiſſi/ mis impellentiũ vrgeret iniurijs/ eiq; a ſubſanãtibus diceret. Quid miraculi xps veſter quẽ colitis fecit. Ille inqt. Ut his ac maioribus ſi intuleritis nõ mouear nec offendar iniurijs.

Interrogatio de cõtinentie qualitate: & tẽporis modo in quo caſtitas perfici poſſit. Capitulum.xiiij.

Germanus. Qm̃ nos admiratio non humane huius neq; terrene / ſed plane celeſtis atq; ãgelice caſtitatis ita ſubito ſtupore pfudit: vt terrorẽ magis deſpatiõis incurreret/ q̃ ad expetẽdã ſe nr̃os aios puocaret/ q̃ſumus vt nos de obſuãtie q̃litate ac tẽporis mõ/ quo acqri vel pfici valeat: doctrina pleniſſime diſputatõis iſtituas/ quatinus & pſũmari eã poſſe credamus/ & ad expetendã deinceps ſpacio conſtitutũ tẽpore animemur. Incõprehenſibilẽ nãq; eã in carne hac po ſitis quodãmodo iudicamus/ niſi nobis ordo quidam ac via qua ad illam valeat perueniri/ certa ratione pandatur.

¶ Reſponſio intra quod tempus poſſibilitas caſtitatis poſſit agnoſci. Capitulum.xv.

c Heremon. Temerariū ſatis eſt ſup ↄſummatione huius de qua loquimur caſtitatis. in tāta ꝑſertis vel voluptatū diuerſitate vel viriū/ certā tēporis dffinire mēſurā/ q̄ non facile etiā in iſtis materialibus artibus ac viſibilibus diſciplinis decerni pōt: ſcđm intentionē nāq̃ animi atq̃ igenij qualitatē/ neceſſe ē eas ab vnoquoq̃ vel celerius vel tardius apprehēdi/ rationē tñ obſeruantie ⁊ tēporis modū itra quē eius poſſibilitas agnoſcat̄ ↄſtātiſſime poſſumus definire. Quiſquis igit̄ extractus a cūctis cōfabulationibus ocioſis: ⁊ mortificatus ab oī ira ac ſollicitudine curaq̃ mundana duobus tantū paximacijs fuerit quotidiana refectione contentus: ⁊ aque ſatietate ſubtracta/ quietē ſomni triū ſiue: vt alij ſtatuerūt: quattuor horaꝝ ſpacio. terminarit/ nec tñ laboꝝ aut ↄtinētie huius merito/ ſed miſeratiōe dñi eā ſe crediderit adepturū: q: ſine hac ſine vana eſt oīs humani laboris itētio/ nō āplius q̄ ſex mēſibus/ ꝑfectionē iſtius ipoſſibilē ſibi nō eē cognoſcet. Euidēs tñ ē iā prime puritaƺ indiciū icipere eā de ꝓprij laboris induſtria nō ſperare. Si. n. vim verſiculi illius vnuſquiſq̃ in veritate cōceperit. Niſi dñs edificauerit domū/ ivanū laborāt qui edificant eā ſequit̄/ vt nec de puritatis ſue meritis extollat̄/ intelligēs eā ſe non ſua diligentia/ ſed dñi miſericordia cōſecutū nec ↄtra alios immiti rigore moueatur/ ſciēs humanā nihil eſſe virtutē/ ſi eā virtus diuina non iuuerit. Pš.126.

¶ De fine ac remedio caſtitatis. Capitulum.xvj.

p Roinde vnicuiq̃ noſtrū aduerſus ſpiritū fornicatōis totis viribus deſudāti/ victoria ſingularis eſt/ de merito conatus ſui remediū nō ſperar̄/ q̄ ſides lƺ facilis ac plana oibus videat̄ tñ tam difficile ab icipientibus q̄ ipſius caſtitatis ꝑfectio poſſidet̄. Nā cum eis vel particula puritatis arriſerit/ ↄtinuo in ↄſcientie ſue ſecretis elatione quadā ſubtiliter illabēte ſibimet blandiunt̄/ credēteſq̃ eā ſe diligētie ſue ſtudio cōſecutos/ neceſſe eſt vt ſuperno illo preſidio paululū denudati/ tādiu illis quas diuina virtus extinxerat paſſionibus opprimantur/ q̄diu experiētia docēte cognoſcāt ſe viribus atq̃ induſtria ſua puritatis bonū obtinere nō poſſe. Et vt diſputationem noſtrā de fine pleniſſime caſtitatis longa lucubratione cōfectā breuiter concludamus/ i vnū oia q̄ copioſe ſparſimq̃

digeſta ſunt colligẽtes. hec eſt cõſummatio caſtitatis:vt vigi/
lantem monachũ oblectatio libidinis nulla pſtringat:vt quie
ſcentẽ ſomniorum nõ fallat illuſio:ſed cũ dormienti tantũ p ſopite
inertie incuriã cõmotio carnis obrepſerit:quẽadmodũ ſine vl/
la titillatiõe voluptatis excitata ẽ:ita etiã ſine vllo prurit' cor
poris cõquieſcat. Hec de caſtitatis fine:quãtũ potuimus non
verbis ſed experiẽtia magiſtrãte digeſſimus. Que licet a deſi
dioſis ac negligẽtibus arbiter impoſſibilia forſitan iudicãda:
certus tñ ſum a ſtudioſis ac ſpiritalibus viris agnoſcẽda pa
riter ac probanda. Tantũ nãq inter hominẽ diſtat et homi/
nem:quãtũ:et illa in quibus animi eorum tendit intẽtio:ab inui/
cem diſparãtur:id eſt vel celũ ab iferno/vel Chriſtus a Belial
Joan.12. ſm ſentẽtiã dñi ſaluatoris. Si quis mihi miniſtrat:me ſequat:
et vbi ego ſum illic et miniſter meus erit. Et iterũ. Ubi eſt the/
Mat.6. ſaurus tuus ibi erit et cor tuum. Hucuſq beatus Cheremon de
caſtitatis perfectione diſſeruit:admirabilẽq doctrinam ſubli
miſſime puritatis tali ſermone concluſit:ſuadene ſtupentibus
atq anxijs nobis:vt quia iam noctis pars maior effluxerat:
tradita quieti paululum membra:naturali ſoporis cibo mini/
me frauderemus:ne languens torpore corporis ſui etiã mens
vigorem ſancte intentionis amitteret.

¶ Explicit collatio ſecũda abbatis Cheremõis de caſtitate.

¶ Incipit ãnotatio capitulorum collationis tertie
eiuſdem abbatis de protectione dei.

Ca.j. Prohemiale.
ij Interrogatio quare non merita virtutum laborantis induſtrie deputentur.
iij Reſponſio q ſine adiutorio dei non ſolũ perfectio ca/ ſtitatis:ſed omnino nihil perfici poſſit.
iiij Obiectio quemadmodum gẽtiles abſq gratia dei ca ſtimoniam habuiſſe dicantur.
v Reſponſio de philoſophorum imaginaria caſtitate.
vj Q ſine grã dei nullos iduſtrios conat' exeq valeam'.
vij De principali pp̃ſito dei:et prouidentia quotidiana.
viij De gratia dei et arbitrij libertate.
ix De virtute bone voluntatis noſtre et gratie dei.
x De liberi arbitrij infirmitate.
xj Utrũ bonã volũtatẽ noſtrã ſequat an pcedat grã dei.
xij Quod volũtas bona nec ſemper gratie:nec ſemper ſit

homini tribuenda.
xiij Quod gratiã dei humani conatus cõpẽſare nõ poſſint.
xiiij Quod temptationibus ſuis deus virtutem humani ex/pertatur arbitrij.
xv De multiplici vocationum gratia.
xvj De gr̃a dei eo ꝙ humane fidei trãſcendat anguſtias.
xvij De inſcrutabili diſpenſatione dei.
xviij Definitio patrũ eo ꝙ arbitriũ ad ſaluãdũ non ſit ido/neũ.

¶ Explicit annotatio capitulorum.

¶ Incipit tertia collatio abbatis Cheremonis de protectione dei.

¶ Prohemiale. Capitulum. j.

Cum ad ſynaxim matutinã percepto paululũ ſo/pore remeantes: ſenem operiremur: ingenti abbas Germanus ſcrupulo mouebatur: ꝙ in preterita di/ſputatione cuius virtus ſummũ deſideriũ incogni/te nobis caſtitatis iſuderat: vnius adiectione ſententie beatus ſenex meritũ humane cauſaſſet induſtrie: aſtruens hominem q̃uis ſummis ad bonã frugẽ viribus eniteatur: tñ boni compo/tem eſſe non poſſe: niſi id diuini tantum muneris: largitate: nõ operis ſui ſtudio percepiſſet. Hãc igit̃ queſtionem attonite vol/uẽtibus nobis progreſſus cellula beatus Cheremon cũ quideꝫ nos inuicem muſitare ſenſiſſet: ſolito breuius orationum atqꝫ pſalmoꝝ ſolemnitate tranſcurſa: quid moueret inquirit.

¶ Interrogatio quare non merita virtutum laborãtis induſtrie deputentur. Capitulum. ij.

Tunc Germanus. Quãtũ excellẽtiſſime inquit ſublimi tate virtutis q̃ nocturna diſputatiõe patefacta ẽ: pe/ne: vt ita dixerim: a fide poſſibilitatis excludimur tñ nobis: pace tui dictũ ſit: videt̃ abſurdũ: ſi laboꝝ ſtipẽdiũ. i. per fectio caſtitatis q̃ inſtãtia proprij ſudoris acquirit̃: nõ ſpeciali ter laborantis deputet̃ induſtrie. Ineptũ eſt. n. vt ſi. verbi gr̃a. agricolã erga culturã terre irremiſſum ſtudiũ viderimus ipẽ/dere: non illius efficacie aſcribamus ⁊ fructum.

¶ Reſpõſio ꝙ ſine adiutorio dei nõ ſolũ pfectio caſtita tis: ſꝫ oĩno nihil boni pfici poſſit. Cap. iij.

Cheremon. Hoc ipo qd̃ propoſuiſtis exẽplo euidẽtius approbat̃ nihil poſſe pficere ſine adiutorio dei labo/rãtis induſtriã. Nec. n. agricola cum omnes conatus

ſuos in excolendis expenderit terris cōfeſtim etiam prouentuꝫ
ſegetum ⁊ vbertatē frugū ſue poterit induſtrie deputare quā
irritam eſſe frequēter expertus eſt:niſi eam ⁊ pluuiarū oportu
nitas ⁊ hyemis trāquilla ſerenitas ſubſequatur: ita vt adultos
iam fructus ac perfecta maturitate ſolidatos.quodāmodo ď
manu tenentiū videremus plerūqꝫ prereptos:nihilqꝫ laboran
tibus illā iugeꝫ ſudoris inſtantiā contuliſſe/qꝛ nō fuit domini
opitulatione directa. Sicut igitur inertibus agricolis:qui ſua
frequēter vomere arua non ſubigunt:hanc vbertatē ſegetum
pietas diuina non cōfert ita laborantibus pernox ſollicitudo
nō proderit:niſi miſericordia domini fuerit ꝓſperata.In quo
tñ humana ſuperbia nullatenus ſe gratie dei vel exequare vel
admiſcere contendat:participēqꝫ ſe in muneribus dei per hoc
conet inſerere:vt laborē ſuum auctorē eſſe diuine exiſtimet lar
gitatis:ac prouentū copioſiſſimaꝝ frugū:īduſtrie ſue meritis
reſpondiſſe glorietur.Cōſideret nāqꝫ ac veridica examinatione
perpendat ꝙ ne ipſos quidē conatus quos pro deſiderio opu
lētie intētus exercuit/ſuis viribus impendere potuiſſet:niſi euꝫ
ad exercendūꝫ oē opus ruris:ꝓtectio domini ac miſericordia
roboraſſet:⁊ inefficax eius volūtas fuiſſet: ac virtus/niſi etiaꝫ
peragēdi copiā:q̄ nōnūqꝫ vel ſiccitatis vel imbriuꝫ nimietate
fraudatur:diuina clementia ꝓſtitiſſet. Nā cū ⁊ bonū virtutis ⁊
Deut.28. ſanitas corporis ⁊ oiuꝫ effectus opeꝝ actuūqꝫ ꝓſpitas a dño
Johel.j. fuerit cōdonata/orandū ē ne fiat ei ſicut ſcriptū eſt. Celū ereū
⁊ terra ferrea:⁊ ne reſiduū locuſte comedat bruch⁹/⁊ reſiduū
bruchi herucha deuoret/⁊ reſiduū heruce rubigo cōſumat.Nec
in hoc tantū eget diuinitatis auxilio agricole laborātis indu/
ſtria niſi etiā inſperatos auertat caſus/quibus etiā ſi deſidera
ta fructuū fecūditate ager fuerit opimatus/nō ſolum ſpei ſue
vana expectatiōe fruſtrabitur/verūetiā pceptaꝝ ⁊ recōditaꝝ iā
vel in area vel in horreo frugū vbertate fraudabitur.Quibus
manifeſte colligitur/nō ſolū actuū/verūetiā cogitationū bonaꝝ
ex deo eſſe principiū/qui nobis ⁊ initia ſancte voluntatis īſpi/
rat/⁊ virtutē atqꝫ opportunitatem eoꝝ q̄ recte cupimus tribuit
Jacobi.j. peragēdi. Omne.n.datū bonū/⁊ oē donū pfectū/deſurſuꝫ eſt
deſcēdens a parte luminū/qui ⁊ incipit q̄ bona ſunt:⁊ exequitur
2.Cor.9. ⁊ ꝯſummat in nobis/dicēte aplo.Qui aūt dat ſemen ſeminā/
ti:⁊ panē ad manducādū pſtabit:⁊ multiplicabit ſemē veſtrū
⁊ creſcere faciet fructus iuſticie vře.Noſtrū ẜo eſt:vt quotidie

attrahētes nos gratiā dei humiliter ſubſequamur vel certe du
ra ceruice ⁊ incircūciſis vt ſcriptū eſt auribus eidē reſiſtētes:p
Hieremiā mereamur audire. Nūqd q cadit nō reſurget aut q
auerſus ē nō reuertet. Quare ergo auerſus ē pp̄ls iſte i hieruſalē
auerſiōe ꝯtētioſa. Indurauerūt ceruices ſuas:noluerūt reuerti.

¶ Obiectio quemadmodum gentiles abſq; gratia dei
caſtimoniam habuiſſe dicantur. Capitulum.iiij.

Ermanus. Huic ſenſui cuius pietas abrupte a nobis
g nō pōt iprobari illud vr obſiſtere. qd ad deſtructionē
liberi arbitrij tendit. Nā cū multos gentiliū qui vtiq;
diuini adiutorij gratiā nō merentur. nō ſolū frugalitatis atq;
patientie/ſed quod magis mirū eſt etiā caſtitatis videamus
fulgere virtutibus/quomodo captiuato libere voluntatis arbi
trio/dei munere collate illis fuiſſe credēde ſunt/cū vtiq; mun/
dane ſapientie ſectatores/nō ſolum dei gratiā ſed ipſū etiam
verū deū penitus ignorātes/quātū vel ſerie lectionis vel quorū
dam traditione cognouimus ſummā caſtimonie puritatem
proprij laboris induſtria poſſediſſe dicantur.

¶ Reſpōſio de philoſophoꝝ imaginaria caſtitate. Cap.v.

Heremon. Gratū mihi ē q̄ dū ſūmo agnoſcēde veri
c tatis amore flāmamini/q̄dā etiā inepta ꝓponitis/quoꝝ
obiectione probatior atq;:vt ita dixerim: exploratior
catholice fidei virtus appareat. Quis etenī ſapiēs tā ꝯtrarijs
ꝓpoſitiōib⁹ vteret vt celeſtē caſtimonie puritatē quā heſterna
die nec p dei grāz mortaliū cuiq; aſſerebatis poſſe ꝯferri/nūc
eādē etiā a gētilibus crederetis virtute ꝓpria fuiſſe poſſeſſā.
Sed q2 hec explorāde proculdubio:vt dictum eſt:ſtudio veri/ πηρι
tatis opponitis/qd de his teneamus aduertite. Primū philo
ſophos nequaq̃ credendū eſt talē animi caſtitatem qualis a χημ
nobis exigit aſſecutos/qbus iniūgit vt nō ſolū fornicatio ſed φυσιο/
ne immundicia quidē nominet in nobis. Habuerunt autē illi
quandā merikē/hoc eſt portiunculam caſtitatis/id eſt abſti/ γνω
nentiā carnis/vt tantū a coitu libidinē coercerent. Hāc autem μωμ
internā mentis ac ꝑfectam corporis puritatem/nō dicam ope
aſſequi ſed nec cogitatione potuerunt. Deniq; famoſiſſimus ομμα
ille ipſoꝝ ſocrates/hoc vt ipſi cōcelebrant de ſe nō erubuit ꝯfi/
teri. Nā cū intuēs eū quidā phyſiognomon dixiſſet/omma pe/ πατ
deraſtu/hoc eſt oculi corruptoris pueroꝝ/⁊ irruētes i eū diſci/
puli eius/vlciſci illatū magiſtro vellēt cōuitiū/indignationē eoꝝ Δε

hac dr̃ compſiſſe ſententia pauſeſthe etaeroiſ imigar elteros: id eſt quieſcite o ſodales:etenī ſum pāneo. Apertiſſime igitur nō ſolū aſſertione noſtra:ſed etiā ipſoꝝ profeſſione monſtrat̃: cōſummationē tm̄modo impudicitie:id eſt cōmixtionis turpitudinē:violēta ab illis neceſſitate cōpreſſam:nō tñ deſiderium de cordibus eoꝝ ⁊ oblectationē illius paſſionis excluſam. Cū quo aūt horrore pferenda eſt illa ſnīa Diogenis. Factū.n.qđ philoſophos mūdi huius velut quiddā memorabile proferre nō puduit:neqꝫ dici a nobis ſine verecūdia: neqꝫ audiri pōt. Illū cuidā i adulterij crimine puniēdo:vt ferūt:ait/todo:atas polpolumenon eanato myatoraxe:id eſt:qđ gratis venditur: morte nō emas. Cōſtat ergo illos vere caſtitatis q̄ a nobis exigit̃ nec agnouiſſe virtutē. Et iō ſatis certū eſt circūciſionem noſtrā q̄ i ſpiritu ē nō poſſe niſi dei tm̄ munere poſſideri :⁊ his ineſſe ſolūmō:q deo tota ſpiritus ſui ↄtritione deſeruiunt.

¶ Quod ſine gratia dei nullos induſtrios conatus exequi valeamus. Capitulum.vj.

T idcirco licet in multis immo in oībus poſſit oſtēdi: ſemp auxilio dei hoīes idigere:nec aliqd humanā fragilitatem qđ ad ſalutē pertinet per ſe ſolā : id eſt ſine adiutorio dei poſſe pficere:i nullo tñ euidētius q̄ꝫ in acqſitiōe atqꝫ cuſtodia caſtitatis oſtēdit̃. Ut.n.tāiſper de integritatis eius difficultate diſputatio differat̃: de inſtrumētis eius breuiter interim diſputemus. Quis pualeat queſo q̄uis feruēs ſpū: vel ſqualorē ſolitudinis/vel ſicci panis nō dicā quotidianam eſuriē ſed ipſam ſaturitatē nulla hominū laude ſuffultus:ſuis viribus ſuſtinere? Quis aque perpetuā ſitim ſine dñi ↄſolatiōe tolerare? illūqꝫ dulcē ac delectabilē matutinū ſoporē humāis fraudare oculis:⁊ itra terminos horaꝝ quattuor:oēꝫ gelis refectionē iugi poſſit lege cōcludere? Quis idefinenter lectionis inſtantiā? quis irremiſſam opis ſedulitatē:nullū pſentis lucri cōmodū captāo:abſqꝫ dei gr̃a explere ſufficiat? Que omnia ſicut deſiderari a nobis iugiter abſqꝫ diuina iſpiratione non poſſunt:ita nec perfici quidē ſine eius auxilio vllatenus queūt. Et vt hec eadē nō ſolū probata nobis experiētie diſciplinā:ſꝫ etiā certis idiciūs ⁊ argumētis manifeſtiora reddamus:nōne in multis q̄ vtiliter optamus iplere:cuꝫ deſiderij plenus ardor ac volūtas perfecta non deſit:interpellans quecūqꝫ fragilitas caſſat vota cōcepta? nec propoſito noſtro aſſiſtit effectus:niſi

ρασιου παυ, σασθε εταε ροισ ιμι γαρ εττε ξοσ τοΔο ρατασ πολου μεγομ εαμα τωμυ ατο ραξε.

virtus perficiẽdi dñi fuerit miſeratione donata:ita vt cum ſit
innumera multitudo illoꝝ qui fideliter virtutũ ſtudijs deſide/
rent inherere:ſummã tñ eoꝝ qui hec perficere vel tolerare pua
leant inueniãs raritatẽ:vt ptermittã qꝺ ne tunc quidẽ: cũ oĩo
nulla nos arcet infirmitas:facultas vnicuiſq; q̃ volumus per/
agendi noſtre ſubiacet poteſtati. Nã neq; remotiõis ſilentiũ:
nec diſtrictionẽ ieiunioꝝ:nec lectionis iſtantiã:illo etiã tẽpoꝛe
quo poſſumus pro noſtro arbitrio retentamus:ſed quibuſdaꝫ
occurrẽtibus cauſis:etiã inuitiſſimi frequẽter retrahimur a ſa
lutaribus inſtitutis:ita vt vel loci vel tẽpoꝛis copiã ĩ quo hec
exercere poſſimus:neceſſe ſit nos a dño depcari. Nec ſufficere
nobis id qꝺ poſſumus certũ eſt:niſi etiã opoꝛtunitas peragen
di ea q̃ nobis vtiq; poſſibilia ſunt a dño tribuaẽ:de quibus ⁊
apoſtolus. Qm̃ voluimus inquit venire ad vos ⁊ ſemel ⁊ iteꝝ: j.Theſ.ij.
⁊ impediuit nos ſathanas:ita vt nõnũq; nos etiã vtiliter ab
iſtis ſpiritalibus ſentiamus ſtudijs auocari: vt dũ nolentibus
nobis iterrũpitur noſtri curſus intentio: ⁊ iſirmitati carnis ali
quid relaxamus:etiã inuiti ad ſalutarẽ perſeuerantiã referue/
mur. De qua diſpẽſatione dei:ſimile aliqd beatus apoſtolus.
Propter qꝺ iquit ter dominũ rogaui vt diſcederet a me:⁊ di ij.Coꝛ.xij.
xit mihi. Sufficit tibi gr̃a mea. Nã virtus in iſirmitate perfici
tur. Et iterũ. Quid.n.oꝛemus ſm̃ quod opoꝛtet neſcimus. Roma.8.

¶ De principali propoſito dei ⁊ prouidentia quotidiana. Capitulum .vij.

Propoſitũ nãq; dei quo nõ ob hoc hominẽ fecerat vt
periret:ſed vt in perpetuũ viueret: manet immobile.
Cuius benignitas cũ bone volũtatis i nobis quãtulã
cũq; ſcintillã emicuiſſe perſpexerit/vel quã ipſe tãq̃ de dura ſi
lice noſtri coꝛdis excuſſerit:ↄfouet eã ⁊ exuſcitat:ſuaq; iſpira/
tione cõfoꝛtat:volens oẽs hoĩes ſaluos fieri:⁊ ad agnitioneꝫ
veritatis venire. Quia nõ eſt inquit volũtas ante patrẽ veſtrũ Mat.18.
qui i celis eſt:vt pereat vnus ex puſillis iſtis. Et iteꝝ. Nec vult
inquit deus perire animã:ſed retractat cogitãs ne penitus pe ij.Reg.14.
reat qui abiectus eſt. Uerax nãq; ẽ ⁊ nõ mentiẽ deuerciũ obte
ſtatione diffiniens. Uiuo ego dicit dñs deus: q2 nolo moꝛtem Ezech.33.
ipſius:ſed vt ↄuertatẽ a via ſua ⁊ viuat. Qui.n.vt pereat vnus ex
puſillis nõ habet voluntatẽ:quomõ ſine ingenti ſacrilegio pu
tandus eſt:nõ vniuerſaliter oẽs ſed quoſdã ſaluos fieri velle ꝓ
oibus. Ergo quicũq; pereũt:cõtra illius pereũt volũtatem:ita

Ibidem. eo contra vnūquēq3 coꝝ quotidie p̄clamante. Cōuertimini
a vijs veſtris peſſimis : ꝛ quare mo:iemini domus Iſrael Et
Mat.23. iterū.Quotiens volui cōgregare filios tuos ſicut Gallina con
Hiere.8. gregat pullos ſuos ſub alas ſuas : ꝛ noluiſti ! Et quare inquit
auerſus eſt populus iſte in Hieruſalem:auerſione cōtentioſa!
j.Timo.2. Indurauerūt facies ſuas:noluerūt reuerti.Preſto ē ergo quo/
tidie xp̄i gratia q̄ dn̄ vult oēs homines ſaluos fieri:ꝛ ad agni
tionem veritatis:venire:cūctos abſq3 vlla exceptione cōuocat
Matt.xi. dicens.Uenite ad me omnes qui labo:atis ꝛ onerati eſtis :ꝛ
ego reficiā vos.Si aūt nō oēs vniuerſaliter:ſed quoſdā aduo
cat:ſequiꝫ vt nec oēs ſint onerati vel o:iginali vel actuali pec
Ro.3. cato:nec vera ſit illa ſentētia. Oēs.n.peccauerūt ꝛ egent glo/
ria dei:nec per oēs homines mo:s pertrāſiſſe credaꝫ.Et intm̄
oēs qui pereūt ꝯ dei pereūt voluntatē:vt nec ipſa3 mo:tē deus
Sapi.j. feciſſe dicaꝫ:ita ſcriptura teſtāte. Quia de⁹ mo:tē nō fecit nec
gaudet in perditione viuoꝝ.Et inde eſt ꝙ plerūq3 dn̄ p:o no/
bis cōtraria poſtulamus/vel tardius vel nequaq̄3 noſtra ex/
audiꝫ oro:ꝛ rurſus:ea q̄ credimus eē cōtraria:vtiliter vt beni
gniſſimus medicus:etiā inuitiſſimis dn̄s inferre dignaꝫ:ac nō
nūq̄3 pnitioſas diſpoſitiōes nr̄as letaleſq3 conatus:ab effectu
deteſtabili retardat ac reuocat:ac ꝓperātes ad mo:tē:retra/
bit ad ſalutē:ꝛ de inferni faucibus extrahit igno:antes.

¶ De gratia dei ꝛ arbitrij libertate. Capitulum.viij.

Uā curā atq3 ꝓuidētiā circa nos ſuā ſub figura me
q retricis Hieruſalē ꝛ pnicioſa ad idoloꝝ cultū alacrita
Oſee .2. tē tendētis:per Oſee ꝓphetā ſermo diuinus elegāter
expſſit.Dicēte nāq3 ea. Uadā poſt amato:es meos:q dāt pa
nes mihi ꝛ aquas meas:lanā meā ꝛ linū meū:oleū meū ꝛ po
Ibidem. tū meū reſpōdit:ſaluti eius nō volūtati ꝯſulens diuina digna
tio.Ecce ego ſepiā viā eius ſpinis:ꝛ ſepiā eā macera:ꝛ ſemi/
tas ſuas nō inueniet:ꝛ ſequeꝫ amato:es ſuos:ꝛ nō appꝛehen
Ibidem. det eos:ꝛ q̄ret eos:nec inueniet illos:ꝛ dicet.Reuertar ad viꝝ
meū p:io:ē:q2 bene mihi erat tūc magis q̄3 nūc.Ac rurſus cō
tumacias noſtras atq3 ꝯtēptus:quibus eū ad ſalutares inui/
tantem recurſus rebelli ſpiritu dedignamur:tali cōparatione
Hiere .3. deſcribit. Et dixi ſquit. Patrē vocabis me:ꝛ poſt me ingredi
nō ceſſabis. Sed quō ſi cōtemnat mulier amato:ē ſuū:ſic con
tēpſit me domus Iſrael:ait dn̄s. Satis cōgrue:qm̄ Hieruſalē
adultere cōparauerat a ſuo ꝯiuge diſcedētī:amo:ē quoq3 ac

perſeuerantiã benignitatis ſue viro qui a femina deſeritur:cõparauit. Pietas.n.ac dilectio dei:quas circa humanũ genus ſemp impẽdit:eo q nullis ita vincaẽ iniurijs:vt a cura noſtre ſalutis abſcedat:et quodãmodo ſuperata ingratitudinis noſtris a principali ſuo pposito reuoceẽ:magis proprie exprimi alia cõparatione nõ potuit:q̃ exẽplo viri ardẽtiſſimo amore femi nã diligentis:qui quãto magis negligi ſe ac deſpici ab ea ſen ſerit:tanto vehemẽtiore circa eã zeli ardore flammaẽ. Adeſt igitur inſeparabiliter nobis ſemper diuina ptectio.tantaqʒ ẽ erga creaturã ſuã pietas creatoris:vt non ſolũ comiteẽ eã ſed etiã pcedat iugiter pruidẽtia. Quã expertus pphetia apertiſſime confiteẽ dicens. Deus meus miſericordia eius pueniet me. Ps.58.
Qui cũ in nobis ortũ quendã bone volũtatis iſpexerit:illumi nat eã ꝯfeſtim atqʒ ꝯfortat:et incitat ad ſalutẽ:incrementũ tri buẽs ei:quã vel ipſe plãtauit vel nro conatu viderit emerſiſſe. Nã anteq̃ clamẽt inquit ego audiã:adhuc loquẽtibus eis ego Eſa.65.
audiã. Et iteꝝ. Ad vocẽ clamoris tui ſtatiʒ vt audierit reſpon debit tibi. Et non ſolũ ſancta deſideria benignus inſpirat ſed Eiuſ.30.
etiã occaſiones pſtruit vite:et oportunitatem boni effectus.ac ſalutaris vie directionẽm demonſtrat errantibus.

De virtute bone volũtatis nře et gratie dei. Cap.ix.

Vnde nõ facile humana ratione diſcerniẽ:queadmodũ dñs petentibus tribuat:a q̃rentibus inueniaẽ:aperiatqʒ pulſantibus:et rurſus inueniatur a nõ q̃rẽtibus ſe:palã appareat inter illos qui eũ non interrogabant:et tota die expandat manus ſuas ad populũ nõ credentem ſibi et cõtradicentem:reſiſtentes ac longe poſitos vocet:inuitos attrahat ad ſalutem:peccare cupiẽtibus explende copiã ſubtrahat volũtatis:ad nequiciã properantibus benignus obſiſtat. Cui autem facile pateat:quomodo ſalutis ſumma noſtro tribuaẽ arbitrio:de quo dicitur. Si volueritis et audieritis me: q̃ bona ſunt terre manducabitis:et quomodo nõ volentis neqʒ currentis:ſed miſerentis ſit dei. Quid etiã ſit illud:q deus reddet vnicuiqʒ ſm opera eius:et deus eſt qui operaẽ i vobis et velle et perficere pro bona voluntate. Et hoc nõ ex vobis:ſed dei donum eſt:non ex operibus:vt ne quis glorietur. Quid ſit etiam illud quod dicitur. Appropinquare deo et appropinquabit vobis. Et quod alibi dicit. Nemo venit ad me niſi pater qui miſit me: attraxerit eum. Quid ſit quod dicitur. Rectos cur/
Eſa.j. Ro.9. Eiuſdẽ.2. Phil.2. Ephe.2. Jaco.4. Joan.6.

ſuos fac pedibus tuis: ꝛ vias tuas dirige:ꝛ quid ſit quod dici/
Pš.5. mus orátes. Dirige in ꝯſpectu tuo viá meá. Et perfice greſſus
Pš.16. meos i ſemitis tuis:vt nó moueanť veſtigia mea. Quid ſit ꝙ
Ezech.18. iterū cōmonemur. Facite vobis cor nouū ꝛ ſpiritū nouū:ꝛ qd
Eiuſdē.11. ſit illud qđ repromittiť. Dabo eis cor nouū:ꝛ ſpiritū nouū tri
buá i viſceribus eoꝝ: ꝛ auferá cor lapideū de carne eoꝝ:ꝛ da
bo eis cor carneū:vt i ꝑceptis meis ábulent:ꝛ iudicia mea cu
Hiere.4. ſtodiant. Quid ſit qđ ꝑcipit dñs:dicens. Laua a malicia cor
tuū hieruſalē vt ſalua ſias:ꝛ qd ſit qđ id ipſum ꝓpheta a dño
Pš.50. poſtulat dicēs. Cor mundū crea i me deus. Et iteꝝ. Lauabis
Ibidem. me ꝛ ſup niuē dealbabor. Quid ſit qđ ad nos dř. Illuminate
Pš.93. vobis lumen ſciētie. Et quid ſit qđ de deo dř. Qui docet hoīeȝ
Pš.145. ſcientiá:ꝛ dñs illuminat cecos/vel certe qđ orátes dicimus cū
Pš.12. propheta. Illumina oculos meos:ne vnq̄ȝ obdormiá in mor/
te:niſi quod in his omnibus ꝛ gratia dei ꝛ libertas noſtri de
clarať arbitrij:ꝛ qꝛ etiá ſuis interdū motibus hō ad virtutuȝ
appetitus poſſit extēdi:ſemper vero a dño idigeat adiuuari.
Nec.n.cū voluerit quis ſanitate perfruitur:aut de egritudinis
morbo pro arbitrij ſui deſiderio liberať. Quid aūt ꝓdeſt ſani
tatis gratiá ꝯcupiſſe:niſi dñs qui vite ipſius vſuȝ tribuit etiá
vigorē icolumitatis imperciat. Ut aūt euidētius clareat:etiá
ꝑ nature bonū qđ bñficio creatoris idultū ē: nōnūq̄ȝ bonaruȝ
volūtatū ꝓdire principia:q̄ tñ niſi a dño dirigáť:ad ꝯſūma
tionē virtutū peruenire nō poſſunt. Apoſtolus teſtis eſt dicēs.
Roma.7. Uelle.n.adiacet mihi:pficere aūt bonū nō inuenio.

Ⲥ De liberi arbitrij infirmitate. Capitulum.x.

Am libertatem ſcriptura diuina nři ꝯfirmat arbitrij
Prouē.4. N dicēs: Omni cuſtodia ſerua cor tuū. Sed infirmitatē
Phili.4. eius apoſtolus manifeſtat:dicēs. Dñs cuſtodiat cor/
da vřa:ꝛ itelligētias vřas i xpo Ieſu. Uirtutem liberi arbitrij
Pš.118. Dauid enunciat.dicēs. Inclinaui cor meū ad faciēdas iuſtifi
cationes tuas. Sed īfirmitatē eius ideȝ orans ſimiliter docet.
Ibidem. Inclina inquiēs cor meū in teſtimonia tua ꝛ nō in auariciaȝ.
3.Reg.8. Salomon quoq̄ȝ. Inclinet corda nřa ad ſe vt ábulemus i vnī
uerſis vijs eius:ꝛ cuſtodiam⁹ mádata ei⁹:ꝛ cerimonias eius
Pš.33. ꝛ iudicia eius. Poteſtatē ďſignat arbitrij nři pſalmigraphus
dicens. Cohibe linguá tuá a malo:ꝛ labia tua ne loquátur do
lum. Infirmitatem eius noſtra proteſtatur oratio dicentibus
Pš.140. nobis. Pone domine cuſtodiá ori meo:ꝛ hoſtiū circūſtantie

labijs meis. Arbitriũ noſtri facultas a dño declarat̃ cũ dicit̃. Eſa.25.
Solue vincula colli tui captiua filia ſyon. Fragilitatẽ eius p Ps.145.
pheta decantat dicens. Dñs ſoluit compeditos. Et. Dirupiſti Ps.115.
vincula mea/tibi ſacrificabo hoſtiã laudis. Audiuimus i euã
gelio dñm cõuocantẽ vt ad eũ pperemus per liberũ arbitriũ.
Uenite ad me oẽs qui laboratis ⁊ onerati eſtis/⁊ ego reficiã Math.11.
vos. Sed īfirmitatẽ eius idẽ dñs proteſtat̃ dicens. Nemo põt Joan.6.
venire ad me/niſi pater qui miſit me attraxerit eũ. Apoſtolus 1.Cor.9.
liberũ arbitriũ noſtrũ incitat dicens. Sic currite vt cõprehen/
datis. Sed infirmitatẽ eius Joãnes baptiſta teſtat̃ cum ait.
Nõ põt hõ accipere a ſe quicq̃/niſi fuerit ei datũ de celo. Ju/
bemur animas nr̃as ſollicite cuſtodire/dicẽte ppheta. Cuſto/ Hiere.17.
dite aĩas vr̃as. Sed eodem ſpiritu alius pclamat propheta.
Niſi dñs cuſtodierit ciuitatẽ/inuanũ vigilat qui cuſtodit eã. Ps.126.
Apoſtolus philippẽſibus ſcribens vt liberũ eoꝝ deſignet arbi Phili.ij.
triũ. Cũ metu ⁊ tremore inquit veſtrã ſalutẽ operamini. Sed
vt infirmitatẽ eius oſtendat/adiungit. Deus eſt.n. inquit qui
operatur in vobis/⁊ velle ⁊ perficere pro bona voluntate.

¶ Utrũ bonam voluntatem noſtram ſequatur an pre/
cedat gratia dei. Capitulum.xi.

Et ita ſunt hec quodãmodo indiſcrete permixta atq; cõfuſa/vt qd ex quo pendeat/inter multos magna q̃/ſtione voluat̃.i. vtrũ q: initiũ bone volũtatis pbuerimus/miſereat̃ noſtri deus/an q: deus miſereat̃/cõſequamur bone volũtatis initiũ. Multi.n. ſingula hec credẽtes ac iuſto amplius aſſerentes/varijs ſibiq; cõtrarijs ſunt erroribus inuo luti. Si.n. dixerimus noſtrũ eẽ bone principiũ volũtatis/quid fuit in perſecutore Paulo/quid in publicano Matheo/quoꝝ vnus cruori ac ſupplicijs innocentũ/alius violentijs ac rapinis publicis incubans attrahit̃ ad ſalutem. Sin vero gratia dei ſemp inſpirari bone volũtatis principia dixerimus/qd de Zachei fide/quid d̃ illius i cruce latronis pietate dicimus/qui deſiderio ſuo vi; quandã regnis celeſtibus īferentes/ſpetialia vocationis monita pueneriit. Cõſummationẽ vero virtutũ ⁊ executionẽ mandatoꝝ dei/ſi nr̃o deputauerimus arbitrio/quõ oramus. Cõfirma deus hoc qd̃ opatus es i nobis. Et opa ma Ps.89.
nuũ noſtraꝝ dirige ſup nos. Scimus ad maledicendũ Jſraeli Neemie.13
Balaã fuiſſe cõductũ ſ; videmus maledicere cupiẽti nõ fuiſſe Gen.20.
permiſſũ. Cuſtodit̃ Abymelech ne Rebeccã tãgens peccet in Gen.37.

deū. Joſeph fratrū liuore diſtrahiť: vt deſcēſio filiorꝫ Iſrael in
Egyptū fieret: ꝛ illis de germani nece tractātibꝰ/futuræ famis
Eiuſ.45. remedia pararenť. Qḋ idē Joſeph a fratribus agnitus mani
feſtat: dicēs. Nolite pauere/nec durꝫ vobis videať/ꝙ vendidi
ſtis me ī his regionibus. Pro ſalute.n. vr̄a miſit me dn̄s ante
vos. Et infra. Premiſit.n.me dn̄s/vt reſeruemini ſup terrā/ꝛ
eſcas ad viuēdū poſſitꝭ habere. Nō vr̄o ꝯſilio/ſꝫ volūtate dei
huc miſſus ſum/q fecit me quaſi patrē Pharaonis ꝛ dn̄m to
tius domus eius/ꝛ principē in oī terra egypti. Et cū poſt obi/
tum prīs formidātibus fratribus ſuſpitionē timoris auferret.
Eiuſ.50. Nolite īquit timere/nūqd dei poſſumus reſiſtere volūtati: vos
cogitaſtis aduerſum me malū/ꝛ deus vertit illud in bonū/vt
exaltaret me ſicut impſentiarꝫ cernitis/vt ſaluos faceret popu
los multos. Qḋ ēt btūs Dauid economice tūc factū in pſalmo
104. ſiłr declarauit/dicēs. Et vocauit famē ſup terrā/ꝛ omne
firmamētū panis ꝯtriuit. Miſit ante eos virū/i ſeruū venun/
datus ē Joſeph. Hec duo.ſ. vel grā dei vel liberꝫ arbitriū/ſibi
quidē inuicē videnť aduerſa/ſed vtraqꝫ concordant ꝛ vtraqꝫ
nos pariter debere ſuſcipe/pietatꝭ rōe colligimus. ne vnū horꝫ
homini ſubtrahētes/eccleſiaſtice fidei regulaꝫ exceſſiſſe videa/
mur. Nā cū viderit nos deꝰ ad bonū velle deflectere/occurrit:
dirigit atqꝫ ꝯfortat. Ad vocē.n. clamoris tui ſtatim vt audie
rit reſpōdebit tibi. Et inuoca me inquit in die tribulationis tue:
ꝛ eripiā te ꝛ glorificabis me. Et rurſus ſi nos nolle vel itepuiſ
ſe ꝑſpexerit. adhortationes ſaluiferas admouet cordibus no/
ſtris/qbus volūtas bona vel repeť vel formeť in nobis.

¶ Quod voluntas bona nec ſemper gratie nec ſemper
ſit homini tribuenda. Capitulum.xij.

N Ec.n. talē deus hoiem feciſſe credēdus ē/qui nec velit
vnqꝫ nec poſſit bonū. Alioquin nec liberꝫ ei ꝑmiſit ar
bitriū/ſi ei tm̄mō malū vt velit ꝛ poſſit. bonū vero a
ſemetipſo nec velle nec poſſe ꝯceſſit. Et quō ſtabit illa dn̄i poſt
ꝑuaricationē primi hominis lata ſentētia: Ecce Adā factus
eſt ſicut vnus ex nobis ſciēs bonū ꝛ malū. Nō.n. talis añ fuiſſe
putādus eſt/q boni eēt prorſus ignarus. Alioqn velut quod
dā irrationabile atqꝫ inſenſatū animal eū fatēdū eſt fuiſſe for
matū. Qḋ ſatis abſurdū atqꝫ a catholica fide oīmodis alie/
Eccle.7. nū eſt. Quinimmo ſm ſapiētiſſimi Salomonis ſentētiā fecit
deus hoieꝫ rectū.ſ. vt tantūmodo boni ſciētia iugiter fruereť:

ſed ipſi q̄ſierūt cogitationes multas/facti.n.ſunt:vt dictuȝ eſt
ſciētes bonū ⁊ malū. Cōcepit ergo Adā poſt p̄uaricationem:
quā nō habuerat ſcientiā mali:boni vero quā acceperat ſcien
tiā nō amiſit. Deniqȝ nō amiſiſſe humanū genus poſt p̄uari
cationē Ade ſciētiā bōi ēt apl'i ſentētia euidētiſſime declarat.
quā dicit. Cū.n.gentes q̄ legē nō habēt naturaliter ea q̄ legis Ro.ij.
ſunt faciunt:hi legē nō habētes:ipſi ſibi ſunt lex:qui oſtendūt
opus legis ſcriptū in cordibus ſuis:teſtimoniū reddēte illis cō
ſcientia ipſoꝝ:⁊ īter ſe inuicē cogitatiōibus accuſantibus aut
etiā defendētibus in die qua iudicabit deus occulta hominū.
Quo ſenſu etiā dn̄s per prophetā increpat iudeoꝝ:nō natura
lem ſed voluntariā cecitatē:quam ipſi ſibi cōtumaciter infere
bant. Surdi inquit audite ⁊ ceci intuemini ad vidēdū. Quis Eſa.42.
ſurdus niſi ſeruus me⁹:⁊ cecus niſi ad quē nūcios meos miſi?
Et ne forte hāc eoꝝ cecitatē aliquis nature non volūtati poſ/
ſit aſcribere:alibi ait. Educ foras populū cecū ⁊ oculos habē/ Eiuſ.43.
tem:ſurdū ⁊ aures ei ſunt. Et iteꝝ. Qui habentes inquit ocu/
los nō videtis:⁊ aures ⁊ nō auditis. Dn̄s etiam in euāgelio. Ezech.12.
Quia videntes inquit non vident:⁊ audientes non audiunt Matt.13.
neqȝ intelligunt. Et adimpletur in eis prophetia Eſaie dicen/
tis. Auditu audietis ⁊ nō intelligetis: ⁊ videntes videbitis ⁊
nō videbitis. Incraſſatū ē.n.cor populi huius ⁊ auribus gra
uiter audierūt ⁊ oculos ſuos cōcluſerūt: nequādo videāt ocu/
lis:⁊ auribus audiāt:⁊ corde intelligant:⁊ cōuertant ⁊ ſaneȝ
illos. Deniqȝ vt poſſibilitatē boni eis ineſſe ſignaret:increpat
phariſeos. Quid aūt inquit ex vobis ipſis nō iudicatis qd̄ bo
nū eſt? Qd̄ vtiqȝ eis nō dixiſſet niſi eos iudicio naturali id qd̄
equū eſt ſciſſet poſſe diſcernere. Vn̄ cauēdū eſt nobis ne ita ad
dn̄m oia ſanctoꝝ merita referamus:vt nihil niſi id qd̄ maluȝ
atqȝ peruerſuȝ eſt:humane aſcribamus nature. In quo quidē
ſapiētiſſimi. Salomonis immo dn̄i cuius hec verba ſunt teſti
monio ꝯfutamur. Ita.n.cū ꝯſummata tēpli extructione ora/ Eſa.6.
ret:effectus eſt. Voluitqȝ Dauid pater meus edificare domuȝ
nomini dn̄i dei Iſrael:⁊ ait dn̄s deus ad Dauid patrē meū.
Qd̄ cogitaſti in corde tuo edificare domuȝ nomini meo:bene
feciſti hoc ipſum mēte tractās:verūtn̄ nō tu edificabis domū
nomini meo. Hec ergo cogitatio atqȝ iſte tractat⁹ regis Da/
uid:vtruȝ ne bonus ex deo:an malus ⁊ ab hoīe fuiſſe dicēdus
eſt. Si.n.bonus atqȝ ex deo fuit illa cogitatio:cur ab eo a quo

inſpirata eſt: eidē negaſ effectus. Si autē mala ⁊ ex hoīe fuit: tur laudaſ a dn̄o. Reſtat ergo vt ⁊ bona ⁊ ex homine fuiſſe credaſ. In quē modū etiā noſtras quotidie cogitatiōes poſſumus iudicare. Neq̧ .n. aut ſoli Dauid bonū ex ſemetipſo cogitare cōceſſū eſt: aut nobis ne quid boni vnq̧ ſapere aut cogitare poſſimus natura ſr denegaſ. Dubitari ergo nō pōt iā eſſe gdē oī anime naturaliter virtutū ſemina beneficio creatoris iſerta: ſed niſi hec opitulatione dei fuerint excitata: ad incre/
ij.Cor.3. mentū perfectionis nō poterūt puenire: q: ꝫ beatū Apoſtolū: neq̧ qui plātat eſt aliquid neq̧ qui rigat: ſed qui incrementū dat deus. Adiacere aūt homini i quālibet partē arbitrij libertatē: etiā liber ille: qui dr̄ paſtoris: apertiſſime docet: i quo duo angeli vnicuiq̧ noſtrū adherere dicūtur: id eſt bonus ac malus: in hoīe vero optione ꝯſiſtere vt eligat quē ſequaſ. Et iccirco manet in homine ſemper liberū arbitriū qđ gratiā dei poſſit vel negligere vel amare. Nō .n. ꝑcepiſſet apoſtolus dicens.
Phil.2. Cū metu ⁊ tremore veſtrā ſalutē operamini: niſi ſciſſet eā vel excoli a nobis poſſe vel negligi. Sed ne crederent ſe ad opus ſalutis diuino auxilio nō egere: ſubiūgit. Deus eſt .n. qui operatur in vobis ⁊ velle ⁊ perficere pro bona voluntate. Et iccir
j.Ti.iiij. co Thimotheū monens. Noli iquit negligere gratiā dei q̄ ē i
2.Timo.j. te. Et iteꝝ. Ob quā cauſaꝫ moneo te vt reſuſcites gratiā q̄ eſt in te. Inde eſt qđ etiā corinthijs ſcribens hortaſ ⁊ cōmonet: ne indignos ſe gratia dei infructuoſis operibus exhiberēt: dicēs.
2.Cor.6. Adiuuātes aūt ⁊ obſecramus ne inuacuū gratiā dei recipiatiꝭ. Quā ſine dubio: q: inuacuū receperat Simon: nō profuit ei ꝑceptio gratie ſalutaris. Nō .n. ꝑceptis beati Petri maluit obe
Actū.8. dire dicētis. Penitētiā āge ab hac nequicia tua: ⁊ ora deuꝫ ſi forte remittaſ tibi hec cogitatio cordis tui: in felle .n. amaritudinis ⁊ obligatione iniquitatis video te eſſe. Preuenit ergo
Ps̄.58. hominis volūtatē: q: dr̄. Deus meus miſericordia eius preueniet me. Et rurſus. Dn̄m remorantē atq̧ vtiliter quodāmodo ſubſiſtentē: vt noſtrū experiaſ arbitriū voluntas puenit no
Ps̄.87. ſtra: cū dr̄. Et mane oratio mea pueniet te. Et iteꝝ. Preueni i
Ps̄.98. maturitate ⁊ clamaui: ⁊ puenerunt oculi mei ad te diluculo. Aduocat etiā nos ⁊ inuitat: cū dicit. Tota die expādi manus meas ad populū nō credentē mihi ⁊ cōtradicentē. Et inuita
Eſa.65. tur a nobis cuꝫ dicimus ei. Tota die expādi manus meas ad
Ps̄.87. te. Expectat nos cū dr̄ per prophetā. Propterea expectat nos

dñe vt miſereatur noſtri. Et expectatur a nobis cũ dicimus. Expectãs expectaui dominũ ꝛ reſpexit me: ꝛ expectaui ſalutare tuũ dñe. Et ꝯfortat nos cũ dicit. Et ego erudiui ꝛ ꝯfortaui brachia eoꝝ: ꝛ in me cogitauerunt malitiã. Et vt noſmetipſos ꝯfortemus hortatur cũ dicet. Confortate manus diſſolutas: ꝛ genua debilia roborate. Clamat Jeſus. Si quis ſitit veniat ad me ꝛ bibat. Clamat etiã ad eũ propheta. Laboraui clamans rauce facte ſunt fauces mee: defecerunt oculi mei dũ ſpero in deũ meũ. Querit nos dñs dicẽs. Queſiui ꝛ nõ erat vir: vocaui ꝛ nõ erat q reſpõderet. Querit ꝛ ipſe a ſpõſa flebiliter cõq̃renſe. Jn cubili meo in noctibus q̃ſiui quẽ dilexit anima mea: q̃ſiui eum ꝛ non inueni: vocaui eum ꝛ non reſpondit mihi. Eſa.30. Pſ.39. Oſee.7. Eſa.35. Joan.12. Pſ.86. Cañ.3.

¶ Quod gratiam dei humani conatus compenſare non poſſint. Capitulum.xiij.

Et ita ſemp gratia dei: noſtro i bonã parte cooperatur arbitrio: atq̃ in oibus illud adiuuat: protegit ac defendit: vt nõnũq̃ etiã ab eo quoſdã conatus bone voluntatis vel exigat vel expectet: ne penitus dormiẽti aut inerti ocio diſſoluta: ſua dona ꝯferre videat: occaſiones quodãmõ querẽs/ qbus hũane ſegniciei torpore diſcuſſo: non irrõnabilis munificẽtie ſue largitas videat: dũ eã ſub colore cuiuſdã deſiderij ac laboris impertit: vt nihilominus grã dei ſemp gratuita pſeueret: dũ exiguis qbuſdã paruiſq̃ conatibus tantã immortalitatis gloriã: tãta perẽnis beatitudinis dona: ineſtimabili tribuit largitate. Nec.n.q: illius i cruce latronis pceſſerat fides: idcirco ꝓnũciandũ eſt: nõ ei beatã cõmorationẽ paradiſi gratuito eẽ ꝓmiſſa: aut penitentiã Dauid regis illa vnius vbi q̃ dixit. Peccaui dño: duo tã grauia eius crimina: ꝛ nõ potius clementiã dei abſtuliſſe credendũ ẽ: vt p Nathan ꝓphetã mereret audire. Et dñs trãſtulit iniquitatẽ tuã/ nõ morieris. Qd igit homicidiũ adulterio addidit: liberi vtiq̃ arbitrij fuit: q̃ aũt arguit p ꝓphetã: diuine dignatiõis eſt grã. Rurſus q̃ peccatũ ſuũ humiliatus agnoſcit: ꝓprie libertatis ẽ opus. Quod vero ſub breuiſſimo tẽporis puncto idulgẽtiã tantoꝝ criminũ promeretur: dñi miſerentis eſt donũ. Et quid de hac tã breui cõfeſſione ꝛ incompabili diuine retributionis immẽſitate dicamus: cũ beatus Apls ad illã magnitudinẽ future remunerationis aſpiciẽs: qd de illis tã innumeris pſecutiõibus ſuis ꝓnũciauerit: ꝯſiderare pfacile ſit. Nã momẽtaneũ hoc igit ꝛ le- 2.Re.12. Jbidem. 2.Cor.4.

ne tribulationis nr̃e:supra modũ vltra comparationẽ:eternũ pon
dus glorie operatur in nobis. De quo ⁊ alibi cõſtanter enũciat:
Roma.8. dicẽs. Quia nõ ſunt condigne paſſiões huius tpis ad futurã glo
riã q̃ reuelabit̃ i nobis. Quãtũlibet ergo eniſa fuerit humana
fragilitas:future retributiõi par eſſe nõ poterit:nec ita labori/
bus ſuis diuinã iminuit gratiã:vt nõ ſemꝑ gratuita pſeueret.
Et idcirco ꝑdictus magiſter gentiũ:licet gratia dei apoſtola/
i.Cor.15. tus gradũ ſortitũ ſe fuiſſe teſtet̃ dicẽs. Gratia autẽ dei ſum qđ
ſum:tñ ſe quoq3 diuine gr̃e reſpõdiſſe ꝓnũciat dicens. Et gr̃a
Ibidem. eius i me vacua nõ fuit:ſ3 abũdãtius illis oib⁹ laboraui ⁊ obti
nui:nõ aũt ego:ſ3 gr̃a dei mecũ. Nã cũ dicit laboraui:conatũ
ꝓprij ſignat arbitrij. Cũ dicit. Nõ aũt ego:ſ3 gr̃a dei:virtutẽ
diuine protectiõis oſtẽdit. Cũ dicit. Mecũ:nõ ocioſo neq3 ſecu/
ro:ſed laborãti ac deſudanti eã cooꝑatã fuiſſe declarat.

¶ Quod temptationibus ſuis deus virtutem humani
experiatur arbitrij. Capitulum.xiiij.

Quod etiã i Job ꝓbatiſſimo athleta ſuo: cũ eũ diabo/
lus expetiſſet ad ſingulare certamẽ:diuinã legimus ꝓ
uidiſſe iuſtitiã. Si.n.ꝯ inimicũ nõ ſua virtute:ſed dei
ſolius fuiſſet gr̃a ꝓtegẽte cõgreſſus:⁊ abſq3 vlla virtute patiẽ
tie ſue diuina tantũ opitulatiõe ſuffultus / multiplices illas ac
tota inimici crudelitate q̃ſitãs/tẽptationẽ moles ⁊ exitia ꝑtu/
liſſet/quõ nõ illã calũnioſa3 diabolus quã prius emiſerat vo/
Job.1. cẽ aduerſus eũ iuſtius iteraſſet. Nũquid gratis colit Job deũ.
Nõne tu vallaſti eũ ac domũ eius ⁊ vniuerſam ſubſtantiam
eius ꝑ circuitu3. Sed aufer manũ tuã.i.ſine eũ ſuis mecũ viri/
bus decertare/niſi i faciẽ tuã bñdixerit tibi. Sed cũ nullã huius
ſcemodi q̃rimoniã calũnioſus hoſtis poſt cõflictũ audeat ite/
rare/nõ dei ſed illius ſe victũ viribus ꝯfitetur/licet etiã gratia
dei nõ in totũ illi defuiſſe credẽda ſit/q̃ tantã tẽptatori tẽptã/
di tribuit poteſtatẽ/quãtã ⁊ illũ reſiſtẽdi nouerat habere vir/
tutẽ nõ eũ ab illius impugnatione ſic ꝓtegens/vt nullũ virtu
ti hũane relinqueret locũ:ſed hoc tantũ procurãs ne violentiſ/
ſimus inimicus animã eius amentẽ faciẽs/⁊ impotẽ ſenſu:i/
pari eũ atq3 iniquo certaminis pondere ꝑgrauaret. Qđ ergo
ſoleat interdũ tẽptare dñs fidẽ noſtrã vt fortior vel glorioſior
fiat/euãgelici illius cẽturionis edocemur exẽplo/cuius puerũ3
cum ſciret vtiq3 poteſtate ſermõis ſui ſe dñe curaturũ/offerre
Mat.8. maluit pñtiã corporalẽ dicens. Ego veniã ⁊ curabo eum.

Sed illo hãc eius oblationẽ ferventioris fidei flagrãtia ſuper
grediente atq; dicẽte. Dñe nõ ſum dignus vt intres ſub tectu;
meũ ſed tñ dic ꝟbo ⁊ ſanabit puer meus/miratur eũ dñs atq;
collaudat/cũctiſq; illis q ex Jſraelis populo crediderant pfert Jbidem.
dicẽs. Amẽ dico vobis nõ iueni tãtã fidẽ i Jſrael. Nullius.n.
laudis eẽt ac meriti/ſi id i eo xps qd ipſe donauerat ptuliſſet.
Alioqn dixiſſet. Amen dico vobis nõ dedi tãtã fidẽ i Jſrael.
Quã explorationẽ fidei/etiã in illo magnificẽtiſſimo patriar/
cha diuinã legimus diſpẽſaſſe iuſtitiã/cũ dicit. Et factũ ẽ poſt Geñ.xx.
hec ꝟba tẽptauit deus Abraã. Nõ.n.illã fidẽ quã ei dñs iſpi
rabat ſed illã quã vocatus ſemel atq; illuminatus a dño per
arbitrij libertatẽ poterat exhibere/experiri voluit diuina iuſti/
tia. Uñ nõ immerito fidei eius cõſtãtia cõprobat/atq; ad eũ
ſubueniẽte gr̃a dei q eũ paulip ſubreliqrat vt pbaret ita dicit.
Ne iferas manũ tuã in puerum neq; facias ei quicq̃ nũc.n. Jbidem.
ſcio/q: times dñ; tuũ/⁊ nõ pepciſti filio tuo dilecto ppter me.
Qd tẽptatiõis genus nobis quoq; ad pbatiõis meritũ poſſe
cõtingere i Deuteronomio ſatis euidẽter a legiſlatore pdicat
Si ſurrexerit iter vos ppheta/aut q ſomniũ ſe vidiſſe dicat ⁊ Deut. iz.
pdixerit ſignũ atq; portentũ ⁊ euenerit qd locutus ẽ ⁊ dixerit
tibi. Eamus ⁊ ſeruiam⁹ dijs alienis quos ignoras/ne audias
verba pphete illius aut ſomniatoris/q: tẽptans tẽptat te dñs
deus tuus/vtrũ diligas eũ in toto corde tuo/⁊ cuſtodias man
data illius an nõ. Quid ergo. Cũ iſtũ pphetã aut ſomniatorẽ
ſurgere pmiſerit deus ita ne eos quoꝝ fidẽ pbare diſponit: p
tecturus eſſe credẽdus eſt/vt nullũ penitus locu; quo ſuis viri/
bus cũ tẽptatore cõfligãt/libero eoꝝ reſeruet arbitrio. Et quid
eos neceſſe ẽ vel tẽptari/quos ita ifirmos nouit ac fragiles/vt
nequaq̃ virtute ſua valeãt reſiſtere tẽptatori. Sed vtiq; nec
tẽptari eos iuſtitia dñi pmiſiſſet/niſi parẽ i eis reſiſtẽdi ſciſſet
ineſſe virtutẽ/qua poſſent eqtatis iudicio in vtroq; merito vel
rei vel laudabiles iudicari. Tale eſt ⁊ illud qd ab Aplo dicit.
Jtaq; q ſe exiſtimat ſtare videat ne cadat. Tẽptatio vos non 1.Cor.10.
apphẽdat niſi hũana. Fidelis aũt de⁹ q nõ pmittit vos tẽpta
ri ſupra id qd poteſtis/ſ; faciet cũ tẽptatiõe etiã exitũ vt ſuſti/
nere poſſitis. Cũ.n.dicit. Qui ſtat videat ne cadat/ſollicitã red/
dit arbitrij libertatẽ quã vtiq; nouerat pcepta gr̃a vel ſtare p
induſtriã/vel cadere p negligentiã poſſe. Cũ aũt infert. Tẽpta
tio vos nõ apphẽdat niſi hũana ifirmitatẽ eoꝝ ⁊ incõſtantiã

necdũ robuſte mẽtis exprobrat:quia adhuc ſpiritaliũ nequiciaꝝ
turbinibus nõ poterãt impugnari:aduerſum quos ſeipſuꝫ vel
illos pfectos nouerat quotidie dimicare: de qb⁹ ad Ephesios
Ephe.6. dicit.Jã nõ ẽ nobis colluctatio aduerſus carnẽ ⁊ ſanguinẽ:ſꝫ
aduerſus principatus:aduerſus poteſtates:aduerſus mũdi re
j.Coꝛ.10. ctores tenebraꝝ harũ:ↄtra ſpiritalia nequicie i celeſtibus. Cuꝫ
vero ſubiungit.Fidelis aũt deus q nõ permittit vos temptari
ſupra id qđ poteſtis:nõ vtiqꝫ optat ne eos dñs tẽptari permit
teret:ſꝫ ne ſupra id qđ ſuſtinere poterãt:tẽptarent. Jllud.n.in
dicat humani arbitrij facultatẽ:hoc vero dñi gratiã tempta/
tionũ luctamina moderãtis oſtendit.Jn his igiť oibus appro
bat ita ſemp diuinã gratiã arbitriũ hominis incitare:vt illud
nõ in oibus taliter ꝓtegat ac defendat:vt nõ etiã ꝓprijs cum
conatibus cõgredi aduerſum ſpiritales faciat inimicos:i qui/
bus vel gratiã dei victor vel infirmitatẽ ſuã ſupatus itelligat:
⁊ ita dicat non de ſua fortitudine:ſed de diuino ſemp ſperare
ſuffragio:atqꝫ ad ſuũ iugiter recurrere ꝓtectorẽ. Et vt hoc nõ
noſtra cõiectura:ſꝫ euidẽtioribus adhuc ſcripture teſtimonijs
Judi.3. approbeť:illud qđ in Jeſu naue legitur retractemus. Has igr
gentes dimiſit dñs : ac diſperdere noluit : vt in eis experiretur
Jſraelẽ:vtrũ cuſtodiret mãdata dñi dei ſui:vt haberent cõſue
tudinẽ cũ hoſtibus prliandi. Et vt incõparabili creatoris nõ
ſtri clemẽtie mortale aliquid:nõ pro equalitate pietatis:ſed ex
aliqua indulgẽtie ſimilitudine cõparemus: ſi nutrix pia atqꝫ
ſollicita diu ſinu paruulũ geſtat:vt qñqꝫ ingredi doceat:⁊ pri
mũ quidẽ eũ reptare permittit:de hinc erectũ vt alternis paſſi
bus innitatur:dextre ſue virtute ſuſtentat:at mox paulolũ de/
relictũ:ſi titubãtem viderit:protinus apprehendit: nutantẽ ſu/
ſcipit:lapſum erigit:⁊ vel arcet a caſu vel etiã decidere leuiter
ſinens:eleuat poſt ruinam.Cũ autem eũ ad puericiã vel ado/
leſcentie ac iuuẽtutis perduxerit robur:quedã etiã põdera vel
labores quibus nõ opprimatur:ſed exerceatur iniungit: ⁊ cuꝫ
emulis decertare permittit:quãto magis celeſtis ille omniũ pr̃
nouit:quem ſinu gratie ſue geſtet:⁊ quem libere volũtatis ar/
bitrio in cõſpectu ſuo exerceat ad virtutem:⁊ tamen adiuuat
laborantem:exaudit vocantem:non relinquit querentem:eri/
pit de periculo interdum etiam neſcientem .

¶ De multiplici vocationum gratia .
Capitulum.xv.

Et q̄ etiā euidēter oſtēditur inſcrutabilia eſſe iudicia
p dei ⁊ inueſtigabiles vias eius: quibus ad ſalutē huma
nū attrahit genus. Quod etiā euāgelicaꝝ vocationū
exēplis poſſum⁹ approbare Andreā nāqꝫ ac Petrū ceteroſqꝫ Matt. 4.
apoſtolos: nihil de ſalutis ſue remedio cogitantes: ſpontanea
gratie ſue dignatione ꝑlegit. Zacheū ad ꝯſpectū ſe dn̄i fideli/ Luce. 19.
ter extendentē: ⁊ exiguitatem ſtature ſue ſycomori celſitudine
ſubleuantē: nō ſolū ſuſcipit: verūetiā benedictione cohabitatio
nis illuſtrat. Inuitū ac repugnantē attrahit Paulū. Aliū ita Act. 9.
precepit ſibi inſeparabiliter inherere: vt ei poſtulanti breuiſſi/ Matt. 8.
mas pro ſepultura patris nō cōcedat inducias. Cornelio preci Act. 10.
bus ⁊ elemoſynis iugiter inſiſtenti: velut remunerationis vice
via ſalutis oſtēditur: eiqꝫ angeli viſitatione ꝑcipitur: vt accer
ſiens Petrū verba ſalutis ab eo: quibus vna cū oībus ſuis ſal
naretur agnoſcat. Et ita multiformis illa ſapiētia dei ſalutē
hominū multiplici atqꝫ inſcrutabili pietate diſpēſat: ac ſm̄ ca
pacitatē vniuſcuiuſqꝫ gratiã ſue largitatis impertit vt ipſas
quoqꝫ curationes nō ſm̄ vniformē maieſtatis ſue potētiā: ſed
ſm̄ mēſurā fidei i qua vnūquēqꝫ reperit/ vel ficut vnicuiqꝫ ipe
partitus eſt: maluerit exercere. Credentē nāqꝫ ꝙ ad emūdatio
nem lepre ſue volūtas xp̄i ſufficeret: ſolo volūtatis ſue curauit
aſſenſu dicens. Uolo. Mundare. Alteri deprecanti: vt adue/ Matt. 8.
niens per impoſitionē manus ſue defunctā filiam ſuſcitaret: īn Eiuſdē. 9.
greſſus domū eius: eodē modo quo ille ſperauerat: id qđ roga/
batur indulſit. Alij credenti ſummā ſalutis in verbi eius prece
ptione cōſiſtere: ac reſpondenti. Dic tantū verbo ⁊ ſanabitur Eiuſdē. 8.
puer meus: per ſermonis imperiū reſolutos artus priſtino ro/
bori ſolidauit: dicens. Uade ⁊ ſicut credidiſti fiat tibi. Aliis d̄
tactu fimbrie eius ſperātibus medicinā: vbertim ſanitatis do/ Eiuſdē. 9.
na largitus eſt. Alioꝝ morbis medelā rogatus indulſit. Aliis
ſpontaneā ꝓſtitit medicinā. Alios hortatus eſt vt ſperarent di
cens. Uis ſanus fieri. Aliis nō ſperātibus vltro igeſſit auxiliū. Joan. 5.
Alioꝝ deſideria priuſqꝫ voluntati eoꝝ ſatiſfaceret: explorauit
dicens. Quid vultis vt faciā vobis. Alij ignoranti viā qua id
qđ cōcupierat obtineret: benignus oſtendit. Si credideris in/ Joan. 11.
quiens: videbis gloriā dei. Inter alios ita virtutē curationum
affluenter effudit: vt de eis euāgeliſta cōmemoret. Et curauit Mat. 14.
oēs langnidos eoꝝ. Inter alios vero immenſa illa beneficioꝝ
chriſti abyſſus ita obturata eſt vt dicatur. Et nō poterat iter

Eiuſdē.13. illos Jeſus facere virtutes propter incredulitatem illorum. Et
ita largitas dei ſm capacitatem humane fidei etiam ipſa for
Eiuſ.9. matur vt huic quidem dicat. Secundū fidem tuā fiat tibi: illi
Eiuſ.8. vero. Uade ⁊ ſicut credidiſti fiat tibi. alij autem. Fiat tibi ſi-
Eiuſ.15. cut vis. Et rurſum alteri. Fides tua ſaluum te fecit.
Marci.x.

¶ De gratia dei eo φ humane fidei transcendat anguſtias. Capitulum.xvj.

Nemo aūt eſtimet hec a nobis ob hoc fuiſſe ꝓlata: vt nitamur aſtruere ſūmā ſalutis in noſtre fidei ditione ꝯſiſtere ſm quorūdā ꝓphanā opinionē: qui totū libero arbitrio deputātes: gratiā dei diſpenſari ſm meritū vniuſcuiuſq; diffiniūt. Sed abſoluta plane ꝓnūciamus ſententia: etiā exuberare grāz dei ⁊ trāſgredi interdū hūane īfidelitatis anguſtias. Qđ i illo euāgelico factū fuiſſe regulo reminiſcimur: q dū facilius credit egrotātē filiū ſuū poſſe curari: q̄ mortuū
Joan.4. ſuſcitari: pſentiā dñi feſtinus iplorat: dicēs. Dñe deſcēde prius q̄ moriatᷣ filius meus. Cuius īfidelitatē lʒ his ſermōibus xp̄s arguerit. Niſi ſigna ⁊ ꝓdigia videritis nō creditis tñ nō ſm infirmitatē fidei eius grāz ſue diuinitatis exercuit: nec pſentia corꝑali quēadmodū ille crediderat: letales febriū morbos: ſed verbo ſue poteſtatis excluſit: dicēs. Uade filius tuus viuit. Quā ſuperabūdātiā gratie: etiā i illius paralytici curatione domi-
nū legim9 effudiſſe: cū ei lāguoris ſui tm̄ quo corp9 fuerat reſo-
Mat.9. lutū remediū poſcēti: aīe prius īgerit ſoſpitatē. dicēs. Cōfide
ēſto fili: dimittūtur tibi peccata tua. Poſt qđ nō credētib9 ſcri-
bis poſſe eū remittere hūana peccata: ad ꝯfundēdā īcredulita-
Jbidem. tē eorū: etiā mēbra eius paralyſeos valitudine reſoluta: pote-
ſtatis ſue ſermone reſtrinxit, dicēs. Quid cogitatis mala i cor-
dibus veſtris. Quid eſt facilius dicere. Remittūtur tibi pecca-
ta: aūt dicere. Surge ⁊ ambula. Ut ſciatis aūt q2 fili9 hoīs po-
teſtatē hʒ i terra dimittēdi peccata: tūc ait paralytico. Surge ⁊
tolle lectū tuū/ ⁊ vade i domū tuā. Silr aūt i illo q triginta ⁊
octo annos iuxta natatorie crepidinē fruſtra decūbens: de aq̄
illius motu ſperauerat medicinā: munificentiā vltroneē largi-
tatis oſtendit. Nā cū volēs eū ad ſalutis remedia ꝓuocare di-
Joan.5. xiſſet ei. Uis ſanus fieri. Cūq; ille de humani adiutorij inopia
q̄reretᷣ ac diceret. Domine non habeo vt cū turbata fuerit aqua
mittat me i piſcinam: incredulitati eius ⁊ ignorātie veniā tri-
buens: priſtine eū ſanitati: nō illa qua ſperauerat via: ſed qua

dn̄s voluit miseratiōe restituit/dicens. Surge tolle lectū tuū ⁊ vade in domū tuā. Et qd mirū si hec dn̄i potestate gesta narrent: cū similia etiā p seruos suos diuina grā fuerit opata. Ingredientibus nāq3 téplū Petro ⁊ Joāne: cū ille claudus ex vtero matris q gressuz penit⁹ ignorabat: elemosynā postularet: illi nō vilia era q̄ poscebat infirmus: s3 gressus officia largiūtur: ⁊ pussime stipis sperātē solacia: isperate salutis pmijs locupletant: dicēte Petro. Argentū ⁊ aur nō est mihi: qd aūt habeo Act. 3.
hoc tibi do: In nomine Jesu xpi nazareni surge ⁊ ābula.

¶ De iscrutabili dispensatione dei. Cap. xvij.

Per hec igif exépla q̄ d' euāgelicis ꝓtulimus monimētis euidētissime poterim⁹ aduertere: diuersis atq3 innumeris modis ⁊ inscrutabilib⁹ vijs deū salutē humanī generis ꝓcurare: ⁊ quozūdā qdē volentiū ac sitiētiū cursum ad maiozé iuitare flagrātiā: quosdā ṽo etiā nolētes inuitosq3 cōpellere: ⁊ nūc qdē vt ipleanf ea q̄ vtiliter a nobis desiderata pspexerit adiuuare: nūc ṽo etiā ipsius sancti desiderij īspirare principia: ⁊ vel initiū boni opis vel pseuerātiā ꝯdonare. Inde est q orātes nō solū ꝓtectozé ac saluatozé: s3 etiā adiutozé ac susceptozé dn̄m ꝓclamam⁹. In eo.n. q ꝓuoc aduocat: ⁊ ignorātes nos atq3 inuitos attrahit ad salutē: ꝓtector atq3 saluator nr̄ dī: in eo aūt q ānitētib⁹ nobis: opē ferre: refugiē telq3 suscipe ac munire ꝯsueuit: susceptor ac refugiū noiaf. Denq3 hāc dispēsatiōis dei multiplicē largitatē: bts. Apls mēte ꝑtractans: ⁊ i quoddā imméſuz atq3 iterminabile pietatis dei pelagus se incidisse ꝯspiciens: exclamauit. O altitudo diuitiarū Ro. 11.
sapiētie ⁊ sciētie dei: q̄3 inscrutabilia sunt iudicia eius: ⁊ inuēstigabiles vie eius. Quis.n. cognouit sensum dn̄i. Huius ergo sciētie admiratiōnē quā ille talis ac tātus gentiū magister expauit euacuare conabif quisq3 crediderit illius inestimabilis abyssi ꝓfunditaté hūana rōe se posse metiri. Nā q ad plenuz dispēsatiōes dei: qb⁹ salutē i hominib⁹ opaf/vel mēte cōcipe: vel disserere se posse cōfidit: ꝓculdubio impugnās apostolice sentētie ṽitaté: scrutabilia esse dei iudicia ⁊ vestigabiles vias ei⁹ ꝓbans ꝓnūciabit audaciā: ipo quoq3 dn̄o hec ad cōsta testāte. Nō.n. cogitatiōes mee cogitationes vr̄e: neq3 vie vr̄e Esa. 55.
vie mee: dicit dn̄s: q2 sicut exaltanf celi a terra: sic exaltate sūt vie mee a vijs vestris: ⁊ cogitationes mee a cogitatiōibus vestris. Hāc igif dispensationē atq3 amozé suum: quē nobis tri

buere dñs īdefeſſa pietate dignaſ: volens humane affectionis moꝝ exprimere: nec inueniens in hac creatura talē caritatis affectū cui eū cōparare dignius poſſet: tenerrimis pie matris viſceribus cōparauit: ⁊ vtiſ gdē hoc exēplo: q: charius aliud

Esaie.49 in natura hoīm nō pōt inueniri dicens. Nūquid obliuiſci pōt mulier infantē ſuū: vt nō miſereaſ filio vteri ſui. Sed nō contentus hac cōparatione: trāſcendit ea cōfeſtim atqꝫ ſubiūgit: dicens. Et ſi illa oblita fuerit: ego tamen nō obliuiſcar tui.

¶ Definitio patrum eo q liberum arbitrium ad ſaluā/dum non ſit idoneum. Capitulum .xviij.

Et qđ euidenti rōne colligiſ ab his q nō loquacibus p̄bis: ſed experientia duce vel magnitudinē gratie/vel modulū humani metiūtur arbitrij: q: nō leuibus curſus: nec fortibus pliū nec ſapiētibus panis nec prudētibus di/

j.Cor.12 uitie nec ſciētibus gra: ſꝫ operaſ hec oīa vnus atqꝫ idē ſpūs diuidens vnicuiqꝫ prout vult. Et idcirco fide nō dubia: ⁊ vt ita dicā: palpabili experiētia cōprobaſ: vniuerſitatis deum velut piiſſimū patrē: benigniſſimūqꝫ medicū: ſm aplm indifferēter oīa in oībus operari: ⁊ nūc quidē ſalutis inſpirare principia ⁊ inſerere vnicuiqꝫ bone volūtatis ardorē: nūc vero ipſius opationis effectū ⁊ ꝯſummationē donare virtutū: ⁊ nūc a ruina iā p̄xima lapſuqꝫ p̄cipiti etiā inuitos ⁊ iſcios reuocare: nūc aūt occaſiones ⁊ opportunitates ſalutis ingerere: ac p̄cipites violētoſqꝫ conatus a letalibus diſpoſitionibus ihibere: ⁊ alios qdē volētes currētesqꝫ ſuſcipe: alios vero nolētes reſiſtētesqꝫ ptrahere: ⁊ ad bonā cogere volūtatē. Totū vero nō ſemp reſiſtētibus nec pſeuerāter inuitis nobis a diuinitate cōcedi: ⁊ ſummā ſalutis noſtre: nō operū noſtroꝝ merito: ſed celeſti gratie depu/

Ezech.20. tandā: ita dñi ipſius vocib⁹ edocemur. Et recordabimini viarū veſtraꝝ: ⁊ oīu ſceleꝝ veſtroꝝ qbus polluti eſtis in eis: ⁊ diſplicebitis vobis in ꝯſpectu veſtro in oībus malitijs veſtris q̄s feciſtis. Et ſcietis q: ego dñs cū benefecero vobis p̄pter nomē meū: nō ſm vias veſtras malas: neqꝫ ſm ſcelera veſtra peſſima domus Iſrael. Et idcirco hoc ab oībus catholicis patribus diffiniſ: qui pfectionē cordis nō inani diſputatiōe v̄boꝝ: ſed re atqꝫ ope didicerūt diuini eſſe muneris. Primū vt accendaſ vnuſqſqꝫ ad deſiderādū oē qđ bonū eſt: ſꝫ ita vt i alteru/trā ptē plenū ſit libere volūtatis arbitriū. Itēqꝫ etiā ſcđꝫ: diuine eē grē vt effici valeāt exercitia p̄dicta virtutū: ſꝫ ita vt poſſi

bilitas nõ extinguat arbitrij. Tertiū quoqȝ: ad dei munera pti nere vt acqſite virtutis pſeuerãtia teneat: ſed ita vt captiuita/ tẽ libertas addicta nõ ſentiat. Sic.n. vniuerſitatis de' oia in oibus credẽdus ẽ operari vt incitet: ptegat atqȝ ↄfirmet: non vt auferat quã ſemel ipe cõceſſit arbitrij libertatẽ. Siqd ſane ver ſutius humana argumẽtatiõe ac rõne collectū: huic ſenſui vi/ deat obſiſtere: vitãdū magis eſt ꝙ ad deſtructionẽ fidei ꝓuo candū. Non.n. fidẽ ex intellectu: ſed intellectuȝ ex fide meremur: ſicut ſcriptum eſt. Niſi credideritis nõ intelligetis: quia quẽ ad modū ⁊ deus oia operetur in nobis: ⁊ totū libero aſcribatur ar bitrio: cui dicit. Si volueritis ⁊ audieritis me: que bona ſunt terre manducabitis: ad plenū humano ſenſu ac rõe nõ poteſt vt arbitror: cõphendi. Hoc nos beatus Chaeremon ↄfirma/ tos cibo laborem fecit tanti itineris non ſentire. Eſa.i.

¶ Explicit collatio tertia Abbatis Cheremonis de protectione dei.

¶ Incipit annotatio capitulorum collationis prime abbatis Neſterotis de ſpiritali ſcientia.

Ca.j. De verbis abbatis Neſterotis de religioſoꝝ ſcientia.
ij De apprehendenda ſpiritalium rerū cognitione.
iij Quod actualis perfectio duplici ratione ſubſiſtat.
iiij Quod actualis vita erga multas profeſſiones ac ſtu/ dia diſtinctur.
v De profeſſionis arrepte perſeuerantia.
vj De infirmorum mobilitate.
vij Exẽplū caſtitatis quo docet nõ oia ab oib' emulãda.
viij De ſpiritali ſcientia.
ix Quod de actuali ſcientia proficiat ad ſpiritalem.
x De apphendenda vere ſcientie diſciplina.
xj De multiplici intellectu diuinarum ſcripturarum.
xij Interrogatio quomodo poſſit ad obliuionem ſecula/ rium carminum peruenire.
xiij Reſpõſio quo pacto memoriã coꝝ poſſimus abluere.
xiiij Quod immunda anima neqȝ tradere neqȝ percipere poſſit ſcientiam ſpiritalem.
xv Obiectio de eo ꝙ multi immundi ſcientiam habeant: ⁊ ſancti non habeãt.
xvj Reſponſio ꝙ mali ſcientiã veram habere nõ poſſint.
xvij Quibus ratio perfectionis debeat aperiri.

xviij Quibus de cauſis ſpiritalis doctrina infructuoſa ſit.
xix Qd plerūqꝫ ēt idigni grāꝫ ſalutiferi ſermōis accipiāt.

¶ Explicit annotatio capitulorum.

¶ Incipit collatio prima abbatis Neſterotis de ſpiritali ſcientia.

¶ De verbis abbatis Neſterotis de religioſoꝝ ſciētia. Capitulum.j.

PONSIONIS noſtre ꝛ itineris ordo cōpel/lit: vt abbatis Neſterotis pclari i oibus ſummeqꝫ ſcientie viri inſtitutio ſubſequatur. Qui cū ſacraꝝ ſcripturaꝝ nos aliqua memorie cōmēdaſſe: ꝛ coꝝ intelligentiā deſiderare ſenſiſſet: in talibus nos adorſus eſt ver bis. Multa quidē ſcientiaꝝ i hoc mūdo ſunt genera: tanta ſi quidem earū quāta ꝛ artiū diſciplinarūqꝫ varietas eſt. Sed cū omnes aut omnino inutiles ſint: aut preſentis tm̄ vite cō/modis proſint: nulla eſt tn̄ q̄ nō habeat ꝓpriū doctrine ſue or/dinē atqꝫ rationē: p quā ab expetētibus poſſit attigi. Si ergo ille artes ad iſinuationē ſui certis ac ꝓprijs lineis diriguntur quāto magis religionis noſtre diſciplina atqꝫ pfeſſio: q̄ ad cō templanda inuiſibiliuꝫ ſacramentoꝝ tendit arcana: nec pſentis q̄ſtus: ſed eternoꝝ retributionē expetit pmioꝝ: certo ordine ac ratione ſubſiſtit. Cuius qdē duplex ē ſcientia. Prima pratice: id eſt actualis q̄ emēdatione moꝝ ꝛ vitioꝝ purgatione perfi citur altera theoretice. id eſt q̄ in contēplatione diuinaꝝ reruꝫ ꝫ ſacratiſſimoꝝ ſenſuum cognitione conſiſtit.

¶ De apprehendenda ſpiritalium rerum cognitione. Capitulum.ij.

Quiſquis igit̄ ad hāc theoreticem voluerit puenire: ne/ceſſe ē vt omni ſtudio atqꝫ virtute actualē primū ſciē tiā ꝯſequat̄. Nā hec practice abſqꝫ theoretice poſſide ri pōt: theoretice ꝟo ſine actuali omnimodis apprehendi non pōt. Gradus.n. qdā ita ordinati atqꝫ diſtiacti ſunt: vt huma na humilitas poſſit ad ſublime ꝯſcendere: qui ſi inuicē ſibi ea qua diximus rōne ſuccedāt: pōt ad altudinē puenire: ad quā ſublato primo gradu nō pōt trāſuolari. Fruſtra igit̄ ad cōſpe

Sapi.j. ctum dei tēdit: qui vitioꝝ ꝯtagia nō declinat. Spūs nāqꝫ dei effugiet fictū: nec habitabit in corpore ſubdito peccatis.

¶ Quod actualis perfectio duplici ratione ſubſiſtat. Capitulum.iij.

Ec aũt actualis perfectio duplici rõne ſubſiſtit. Nam
b primus eius modus eſt: vt omniũ natura vicioꝝ ⁊ cu
ratiõis rõ cognoſcať. Secũdus vt ita diſcernať ordo
virtutũ: earũq; pfectione mens nr̃a formeť: vt illis nõ iã velut
coacta: ⁊ quaſi violẽto imperio ſubiecta famuleť: ſed tãq̃ na
turali bono delecteť atq; paſcať: ⁊ arduã illã atq; anguſtam
viã cũ oblectatione ꝯſcẽdat. Quo.n.mõ/ vel virtutũ rõnez qui
ſecũdus in actuali diſciplina gradus eſt/ vel rerũ ſpiritaliũ ⁊
celeſtiũ ſacramẽta: q̃ in theorice gradu ſublimiore cõſiſtũt va/
lebit attingere: qui naturam vitioꝝ ſuoꝝ nec potuit intelligere
nec niſus eſt extirpare? Cõſequẽter .n. pnũciabiť pgredi ad ex
celſiora nõ poſſe: qui nõ euicerit planiora: multoq; minus ea
que ſunt extrinſecus: apprehẽdit: quiſq; intelligere ea que ſibi
ſunt inſerta nõ quiuerit. Sciendũ tñ eſt: duplici nobis laboris
intentione ſudandũ: tã in expellẽdis vitiis q̃ i virtutibus acq/
rendis. Et hoc non noſtra capimus cõiectura: ſed illius ſenten
tia perdocemur: q ſolus opificij ſui vires rationẽq; cognoſcit.
Ecce inquit conſtitui te hodie ſuper gentes ⁊ ſuper regna vt Hiere.j.
euellas ⁊ deſtruas ⁊ diſperdas ⁊ diſſipes: ⁊ edifices ⁊ plãtes.
In expulſione.n.noxiarũ rerum quattuor eſſe neceſſaria deſi/
gnauit: id eſt euellere: deſtruere: diſperdere: diſſipare. In perfi/
ciendis vero virtutibus ⁊ his q̃ ad iuſtitiã pertinẽt acquiren/
dis: edificare tantũmodo atq; plantare. Unde liquido patet
difficilius cõuelli atq; eradicari inolitas corporis atq; anime
paſſiones: q̃ ſpiritales extrui: plantariq; virtutes.

Quod actualis vita erga multas profeſſiones ac ſtu/
dia diriuetur. Capitulum.iiij.

Ec igitur practice q̃ duobus vt dictũ eſt ſubſiſtit mo/
b dis: erga multas profeſſiones ſtudiaq; diuidiť. Qui/
dã.n.ſummã itentionis ſue erga heremi ſecreta ⁊ cor
dis ꝯſtituunt puritatẽ: vt in preteritis Heliã ⁊ Heliſeũ: noſtriſq;
tẽporibus beatũ Antoniũ: alioſq; eiuſdẽ ppoſiti ſectatores: fa
miliariſſime deo p ſilentiũ ſolitudinis coheſiſſe cognoſcimus.
Quidã erga iſtitutionẽ fratrũ: ⁊ puigilẽ cenobioꝝ curã: omnẽ
ſtudij ſui ſollicitudinẽ dederũt: vt nuper abbatem Joannem q
i vicinia ciuitatis cui nomen eſt thimius: grandi cenobio pre/
fuit: ac nonnullos eiuſdem meriti viros apoſtolicis etiam ſi/
gnis claruiſſe meminimus. Quoſdam xenodochij ⁊ ſuſceptio
nis pium delectat obſequium: per quod etiam in preteritis

Abraã patriarchã ⁊ Loth: dño placuiſſe ſcimus: ⁊ nup bt̃m Macharium ſingularis manſuetudinis ac patiẽtie virũ: qui xenodochio ita apud Alexandriã pręfuit: vt nulli eoꝝ qui ſolitudinis ſecreta ſectati ſunt: inferior ſit credẽdus. Quidã eligẽtes egrotãtiũ curam: alij interceſſionem que pro miſeris atq̃ oppreſſis impenditur exequentes: aut doctrine inſtantes: aut elemoſynam pauperibus largientes: inter magnos ac ſũmos viros: pro affectu ſuo ac pietate viguerunt.

¶ De profeſſionis arrepte perſeuerantia. Capitulũ.v.

q Uapropter hoc vnicuiq̃ vtile atq̃ cõueniẽs eſt: vt ſm ppoſitũ qđ elegit: ſiue grãz quã accepit: ſummo ſtudio ac diligentia ad operis arrepti perfectionẽ peruenire feſtinet: ⁊ alioꝝ qđẽ laudans admirãſq̃ virtutes: nequaq̃
Roma.12. a ſua quã ſemel elegit pfeſſione diſcedat: ſciens ſm aplm vnũqđẽ eẽ corpus eccleſie: multa aũt mẽbra: ⁊ habere eã donationes ſm grãz q̃ nobis data eſt differẽtes: ſiue pphetiã ſm rõez fidei: ſiue miniſteriũ in miniſtrãdo: ſiue qui docet in doctrina: ſiue q exhortaẽ in exhortatiõe: q tribuit i ſimplicitate q pręeſt in ſollicitudine: q miſeret i hilaritate. Nec.n. vlla mẽbra alioꝝ ſibi mẽbroꝝ poſſunt miniſteria vẽdicare: q2 nec oculi manuũ: nec nares auriũ vtũtur officio: ⁊ idcirco nõ oẽs apoſtoli: non oẽs pphete: nõ oẽs doctores: nõ oẽs gratias habent curationũ: nõ oẽs linguis loquũtur: non omnes interpretãtur.

¶ De infirmorum mobilitate. Capitulum.vj.

ſ Olẽt.n.hi q needũ ſunt in illa quã arripuerũt pfeſſione fundati: cũ audierint quoſdã in diuerſis ſtudijs ac virtutibus pdicari: ita eoꝝ laude ſuccendi: vt imitari eoꝝ ptinus geſtiãt diſciplinã: in quo irritos neceſſario ĩpẽdit conatus humana fragilitas. Impoſſibile nãq̃ ẽ vnuz eũdẽq̃ hominẽ ſimul vniuerſis quas ſuperius cõprehendi fulgere virtutibus. Quas ſi quis voluerit pariter affectare: in id euz incidere neceſſe eſt: vt dum omnes ſequiẽ: nullã integrã cõſequaẽ: magiſq̃ ex hac mutatione ac varietate diſpendiuz capiat q̃z profectum. Multis.n.vijs ad deuz tenditur: ⁊ ideo vnuſqſq̃ illam quam ſemel arripuit irreuocabili curſus ſui intẽtione cõficiat: vt ſit in qualibet profeſſione perfectus.

¶ Exemplum caſtitatis quo docetur non omnia ab omnibus emulãda.

Capitulum.vij.

Vſq3 illo diſpẽdio quo ſerìri monachũ diximus/quĩ
B. mobilitate mẽtis ad ſtudia cupit trãſire diverſa/etiã
hinc piculũ mortis icurrit/qḋ nõnũq̃ recte q̃dam ab
alijs geſta/malo ab alijs pſumũtur exẽplo/⁊ q̇ nõnullis bene
ceſſerant/pernitioſa ab alijs ſentiũtur. Nã vt quidã exẽpli grã
pferamus/velut ſi qs illã viri illius imitari virtutẽ velit/quã
ſolet abbas Joãnes/nõ ad imitationis formulã/ſed immõ p
admiratiõe pferre. Nã quidã veniens ad pdictũ ſenẽ habitu
ſeculari/cũ ei qualdã frugũ ſuaꝝ pmitias detuliſſet/ferociſſi/
mo quẽdã demonio arreptũ ibidez reperit. Qui cum abbatis
Joãnis obteſtationes ac pcepta deſpiciẽs/teſtaretur ſe nũq̃ ad
illius iperiũ de corpore qḋ obſederat migraturũ/huius adventu
pterritus/cũ reverẽtiſſima nominis illius idamatione diſceſſit.
Cuius tã evidẽtẽ graz ſenex nõ mediocriter admiratus/eoq3
amplius obſtupeſcẽs ꝙ eũ ſeculari cerneret habitu/cepit ab eo
vite ac pfeſſionis eius ordinẽ diligẽter iquirere. Cũq3 ille ſecu/
larẽ ſe atq3 vxoris vinculo colligatũ eſſe dixiſſet/beatus Joã/
nes excellentiã virtutis eius ⁊ gratie mẽte pertractãs/q̃ nã illi
eẽt ↄverſatio attẽtius explorabat. Ille ſe ruſticũ/⁊ quotidiã
manuũ opere victũ q̃rere/nec vllius boni eſſe ſe ↄſciũ teſtabatur
niſi ꝙ nũq̃ ante ad ruris opa mane exercẽda pcederet/neq3
veſpere domũ reverteretur/niſi in eccleſia p quotidiane vite cõ/
meatu largitori eius deo grãs retuliſſet/neq3 ſe vnq̃ de fructi/
bus ſuis aliquid vſurpaſſe/niſi prius deo primitias eoꝝ ac de
cimas obtuliſſet/⁊ nũq̃ ſe boves ſuos per aliene meſſis tradu
xiſſe cõfiniũ/niſi eoꝝ prius ora clauſiſſet/ne vel parũ damni p
incuriã eius primus ſuſtineret. Et cũ hec quoq3 abbati Joã/
ni necdũ ad cõparationẽ tãte gratie qua eũ platũ ſibi eſſe cer
nebat/idonea viderẽtur/atq3 ab eo qd nã eẽt illud qḋ tante
gratie meritis ↄferri poſſet/ſciſcitans ſcrutaretur/ille reverentia
tã ſollicite inq̃ſitiõis aſtrictus/vxorẽ ſe parentũ vi iperioq3 cõ
pulſum cũ profiteri monachũ vellet ante vndecim annos acce
piſſe ↄfeſſus eſt/quã nemine etiã nũc ↄſcio ſororis loco a ſe vir
ginẽ cuſtodiri teſtabatur. Qḋ factũ cũ audiſſet ſenex/tãta ẽ ad/
miratiõe pmotus/vt corã ipo publice pclamaret. Nõ immeri
to demonẽ qui ſe deſpexerat/illius non toleraſſe pſentiã/cuius
ipſe virtutẽ nõ ſolũ in iuvẽtutis ardore/ſed ne nũc quidẽ ſine
diſcrimine caſtitatis auderet appetere. Qḋ factũ abbas Joã
nes licet ſumma admiratiõe ptulerit tamen neminem mona/

thoꝝ vt experiret hortatus eſt/ſciens multa recte ab aliis geſta/magnā aliis imitātibus intuliſſe perniciē nec vſurpari ab oībus poſſe/qḋ paucis dñs ſpeciali munere contuliſſet.

¶ De ſpūali ſcientia. Capitulum. viij.

Sed ad expoſitionē ſcientie de qua ſumptū eſt ſermonis exordiū reuertamur. Jtaq3 ſicut ſupius diximus practice erga multas pfeſſiones ac ſtudia diriuatur.
Theoretice vero in duas diuidit partes.i.in hiſtoricā iterptationē:⁊ intelligentiā ſpūalem. Vñ etiā Solomon cū eccleſie
Prou.31. multiformē grāz enumeraſſet/adiecit. Oēs.n.q apud eā ſūt:
veſtiti ſunt dupliciter. Spiritalis aūt ſcientie genera ſunt tria:
tropologia:allegoria:anagoge:de qbus i pūerbiis ita dr. Tu
Eiuſ.22. autē deſcribe tibi ea tripliciter/ſuper latitudinem cordis tui.
Jtaq3 hiſtoria pteritaꝝ ac viſibiliū agnitionē cōplectit rerū:
Gal.4. q̄ ita ab Apoſtolo replicat. Scriptū eſt.n.q2 Abraā duos filios habuit/vnū de ancilla/⁊ aliū de libera. ſed qui de ancilla ſm carnē natus eſt/qui aūt de libera per repromiſſionē. Ad allegoriā aūt ptinent q̄ ſequūtur/q2 ea q̄ i veritate geſta ſunt: alterius ſacramenti formā pfiguraſſe dicunt. Hec.n.īqt ſunt duo teſtamēta. Vnū quidem de monte ſina/in ſeruitutē generans/qḋ eſt agar. Sina.n.mons eſt in Arabia/qui cōparat huic q̄ nūc eſt Hieruſalē/⁊ ſeruit cū filiis ſuis. Anagoge vero de ſpiritalibus myſteriis ad ſublimiora qdā ⁊ ſacratiora celorū ſecreta ꝯſcendens/ab Aplo ita ſubijcit. Que aūt ſurſum eſt
Ibidem.
Hieruſalem libera eſt q̄ ē mater nr̄a. Scriptū eſt.n. Letare ſterilis q̄ nō paris/erūpe ⁊ clama q̄ nō parturis/q2 multi filii deſerte magis q̄ eius q̄ habet virū. Tropologia eſt moralis explanatio/ad emendationē vite/⁊ īſtructionē pertinēs actualem/velut ſi hec eadem duo teſtamenta intelligamus/practicen ⁊ theoreticen diſciplinā/vel certe ſi Hieruſalē aut ſyon aīam
Eſa.54.
Ps.147. hominis velimus accipere.ſm illud. Lauda Hieruſalē dñm: lauda deū tuū ſyon. Igit pdicte quattuor figure in vnū ita ſi volumus ꝯfluūt:vt vna atq3 eadem Hieruſalē quadrifariā poſſit itelligi/ſm hiſtoriā ciuitas iudeoꝝ/ſm allegoriā eccleſia chriſti/ſm anagogen ciuitas dei illa celeſtis q̄ eſt mater oīm noſtrū/ſm tropologiā anima hominis q̄ frequenter hoc noīe aut icrepat aut laudat a dño. De his quattuor iterpretationū
1.Cor.4 generibus beatus Apls ita dicit. Nūc autē fratres ſi venero ad vos linguis loquens/qd vobis pdero/niſi vobis loquar:

aut in reuelatione aut in ſcientia/aut in prophetia/aut in do/
ctrina? Reuelatio nãq3 ad allegoriá pertinet/p quá ea q̄ tegit
hiſtorica narratio/ſpirituali ſenſu ⁊ expoſitiōe reſerant/vt ſi ver
gr̄a/ſi illud aperire temptemus/quēadmodū patres noſtri oēs
ſub nube fuerint/⁊ omnes in Moyſe baptizati ſint in nube ⁊ i.Cor.10.
in mari/⁊ quēadmodū omnes eádem eſcá ſpiritalem mádu/
cauerint ⁊ eundem ſpiritalem de ↄſequenti petra biberint po
tū/petra aūt erat xp̄us. Que expoſitio pfiguratiōi corporis ⁊
ſanguinis xp̄i quē quotidie ſumimus cōparata/allegorie cō
tinet rationem. Scientia vero q̄ ſimiliter ab apoſtolo memo/
ratur/tropologia eſt/qua vniuerſa q̄ ad diſcretionē pertinēt
actualem/vtrū vtilia vel honeſta ſint/prudenti examinatione
diſcernimus/vt eſt illud. Cū apud nóſmetipſos iudicare preci i.Cor.11.
pimur/vtrū deceat mulierem non velato capite orare deum.
Que rō vt dictū eſt moralem cōtinet intellectū. Item pphetia
quā tertio Apl's itulit loco/anagogen ſonat/per quā ad inui/
ſibilia ac futura ſmo tráſſert/vt eſt illud. Nolumus aūt vos j.Theſ.4.
ignorare fratres de dormientibus/vt nō ↄtriſtemini ſicut ⁊ ce
teri q ſpē nō habent. Si.n.credimus q xp̄s mortuus eſt ⁊ re/
ſurrexit/ita ⁊ de⁹ eos q dormierūt p Jeſum adducet cū eo. Hoc
enī vobis dicimus i ſbo dñi/q2 nos q viuimus/q reſidui ſu
mus i aduentu dñi nō pueniemus eos q dormierūt i xp̄o/quo
niā ipe dñs i iuſſu ⁊ i voce archágeli/⁊ i tuba dei deſcendet d̄
celo:⁊ mortui qui in xp̄o ſunt reſurgēt primi. Qua exhortatio
nis ſpecie anagoges figura pferē. Doctrina vero ſimplicē hi/
ſtorice expoſitiōis ordinē pādit: i q̄ nullus occultior itellectus:
niſi q ſbis reſonat ↄtinet: ſicut eſt illud. Tradidi.n. vobis in j.Cor.15.
primis qd̄ ⁊ accepi: qm̄ xp̄s mortuus eſt pro peccatis noſtris
ſm ſcripturas: ⁊ q2 ſepultus ē: ⁊ q2 reſurrexit tertia die ſm ſcri
pturas: ⁊ q2 viſus ē cephe. Et. Miſit de⁹ filiū ſuū factū ex mu Gal.4.
liere: factū ſub lege: vt eos qui ſub lege erant redimeret. Siue
illud. Audi Jſrael: dñs deus tuus deus vnus eſt. Deut.6.

¶ Qd̄ de actuali ſentētia pficiat ad ſpiritalē. Cap.ix.

Quapropter ſi vobis cura ē ad ſpiritalis ſciētie lumē:
nō inanis iactātie vitio: ſed emēdationis gratia per/
uenire: illius primū btitudinis cupiditate flāmamini:
de qua dictū eſt. Beati mūdo corde: qm̄ ipſi deū videbunt: vt Mat.5.
etiā ad illā ꝺ q̄ ágelus ad Danielē ait: puēire poſſitiſ. Qui aūt Dan.12.
docti fuerint fulgebūt ſicut ſplēdor firmamēti: ⁊ q ad iuſtitiā

erudiunt multos/quaſi ſtelle in perpetuas eternitates. Et in alio propheta. Illuminate vobis lumē ſciētie dū tēpus eſt. Tenen/tes itaq; illā quā habere vos ſentio diligentiā lectionis/oi ſtudio feſtinate actualē.i.ethicā/ꝙ primū ad itegrū ꝯprehēdere diſciplinā. Abſq; hac naq; illa quā diximus theoretica puri/tas nō pōt apprehēdi/quā hi tm̄ q̄ nō aliorū docentiū verbis: ſed propriorū actuū virtute pfecti ſunt/poſt multa operū ac la/borū ſtipēdia, iā quaſi i pmio ꝯſequūtur. Nō.n.a meditatione le gis intelligentiā/ſed de fructu operis acqrētes/cū pſalmigra/

Ps.118. pho canūt; A mādatis tuis itellexi. Et excoctis paſſiōibus vni

Ps.100. uerſis fiducialiter dicūt. Pſallā & intelligā in via immaculata: Ille.n.pſallēs intelligit q̄ canunt/q in via immaculata greſſu puri cordis inaitit. Et idcirco ſi ſciētie ſpiritalis ſacrū i corde vrō vultis tabernaculū pparare/ab omniū vos vitiorū conta giōe purgare/& curis ſeculi preſentis exuite. Impoſſibile nāq; eſt animā q̄ mūdanis vel tenuiter diſtētionibus occupat, do mū ſciētie pmereri/vel generatricē ſpiritaliū ſenſuū/aut tena cem ſacrarū lectionū fieri. Obſeruate igitur in primis & maxi/me tu Joānes/cui magis ad cuſtodiēda hec q̄ dicturus ſum: etas adhuc adoleſcētior ſuffragat: ne ſtudiū lectionis ac deſi/derij tui labor vana elatione caſſet: vt iduceas ſummū ori tuo ſilentiū: hic eſt.n.primus diſcipline actualis ingreſſus. Omnis

Eccle.6. quippe labor hois in ore ipſius: & vt oīum ſeniorū iſtituta atq; ſentētias intēto corde & quaſi muto ōre ſuſcipias: ac diligenter i pectore tuo cōdens: ad pficiēda ea potius ꝙ ad docēda feſti/nes. Ex hoc.n.cenodoxie pniciosa pſūptio: ex illo aūt fructus ſpiritalis ſcie pullulabūt. Nihil itaq; i collatione ſeniorū profer re audeas: niſi qd iterrogat te aut ignoratio nocitura: aut rō neceſſarie cognitiōis ipulerit: nō vt qdā vanaglie amore ſeſe/ti: p oſtētatiōe doctrine ea q̄ optime norūt iterrogare ſe ſimu lāt. Impoſſibile.n.eſt eū q ꝓpoſito acqrēde laudis hōane: ſtu dio lectiōis iſiſtit: donū vere ſcie pmereri. Nā q hac paſſione deuinctus ē neceſſe ē vt aliis quoq; & maxime ſuphie vitiis ob ligetur: & ita i actuali atq; ethica ꝯgreſſione pſtratus: ſciētiā ſpi

Jacobi.j. ritalē q̄ ex ea naſcit minime cōſequet. Eſto ergo per oīa citus ad audiendū: tardus aūt ad loquēdū: ne cadat in te illud qd

Prouer.29 notat a Salomone. Si videris virum velocē i verbis: ſcito q2 ſpem hz iſipiēs magis ꝙ ille. Nec quēꝗ̄ verbis docere pſumas: qd ope ante nō feceris. Hūc.n.nos ordinē tenere deber: etiam

exẽplis ſuis dñs nr̃ inſtituit:de quo ita dr̃. Que cepit Jeſus fa/ Act.j.
cere ⁊ docere. Caue ergo ne ante actũ ꝓſiliẽs ad docẽdũ:in
illoꝝ numero deputeris:de qbus i euãgelio dñs ad diſcipulos
ſuos loquit̃. Que dicũt vobis ſeruate ⁊ facite:ſm opa vo eoꝝ Mat.23.
nolite facere:dicũt.n.⁊ nõ faciũt. Alligant autẽ onera grauiã
⁊ iportabilia:⁊ iponũt ea ſup humeros hominũ:ipſi aũt digi
to ſuo nolũt ea mouere. Si.n.ille q vnũ mãdatũ minimũ ſol/
uens docuerit ſic hoies:minimus vocabit̃ in regno celoꝝ:quã
multa ⁊ maiora negligens docere ꝑſumpſerit: ꝯſequẽs ꝓfecto
eſt:vt non iã minimus in regno celoꝝ:ſed in gehẽne ſupplicio
maximus habeat̃. Et ideo cauendũ tibi eſt:ne illoꝝ ad docen
dũ inciteris exẽplis:qui peritiã diſputãdi:ac ſermonis affluen
tiã ꝯſecuti:qꝛ poſſunt ea q̃ voluerint ornate copioſeqꝫ diſſerẽt
ſcientiã ſpiritalẽ poſſidere credunt̃: ab his q vim eius ⁊ quali
tatẽ diſcernere nõ nouerũt. Aliud nãqꝫ ẽ facilitatem oris ⁊ ni/
torẽ hr̃e ſermõis:⁊ aliud venas ac medullas celeſtiũ itrare di
ctoꝝ:ac ꝓfunda ⁊ abſcõdita ſacramẽta puriſſimo cordis ocu
lo ꝯtẽplari:qđ nullatenꝰ hũana doctrina:nec eruditio ſecularis:
ſꝫ ſola puritas mẽtis ꝑ illuminationẽ ſãcti ſpiritus obtinebit.

¶ De apphẽdenda vere ſciẽtie diſciplina. Capitulũ.x.

e Eſtinandũ igit̃ tibi eſt:ſi ad verã ſcripturaꝝ vis ſciẽ
tia puenire:vt hũilitatẽ cordis imobilẽ primitus cõſe
quaris:q̃ te non ad illã q̃ i[n]flat:ſed ad eã q̃ illuminat
ſcientiã caritatis cõſummatione ꝑducat. Impoſſibile nãqꝫ eſt
imũdã mentem donũ ſcientie ſpiritalis adipiſci. Et idcirco oi
cautione deuita:ne tibi ꝑ ſtudiũ lectiõis:nõ ſciẽtie lumen:nec
illa perpetua q̃ ꝑ illuminationẽ doctrine ꝓmittit̃ gloria:ſed in
ſtrumẽta perditionis de arrogãtie vanitate naſcant̃. Deinde
hoc tibi eſt oimodis enitẽdũ:vt expulſa oi ſollicitudine ⁊ cogi
tatione terrena:aſſiduũ te ac potius ingẽ ſacre ꝓbeas lectioni:
donec ꝯtinua meditatio ibuat mentẽ tuã:⁊ q̃ſi i ſimilitudinẽ
ſui formet:arcã quodãmõ ex ea faciẽs teſtamẽti:habẽtẽ i ſe.ſ.
duas tabulas lapideas.i.duplicis iſtrumẽti perpetuã firmita
tẽ:vrnã quoqꝫ aureã:hoc eſt memoriã purã atqꝫ ſincerã:q̃ re
ꝯditũ i ſe manna perpetua tenacitate cõſeruet:ſpiritaliũ.ſ.ſen
ſuũ:⁊ angelici illius panis perennẽ celeſtẽqꝫ dulcedinẽ: necnõ
ẽtiã virgã Aaron.i.ſũmi veriqꝫ põtificis nr̃i Jeſu xpi ſalutare
vexillũ:imortalis memorie ſemꝑ viriditate frõdeſcẽs. Hec nã/
qꝫ ẽ virga q̃ poſtea qꝫ de radice Jeſſe ſuccisa ẽ:viuacius mor/

tificata reuireſcit. Hec autẽ ois duobus cherubin.i.hiſtorice et ſpiritalis ſciẽtie plenitudine ꝓtegũtur. Cherubin.n.interpretaꝛ ſciẽtie multitudo, q̃ propiciatoriũ dei:id eſt placiditatẽ peccatoris tui iugiter protegẽt:et a cũctis ſpiritaliũ nequiciaꝝ incurſibus obũbrabũt. Et ita mens tua nõ ſolũ in arcã diuini teſtamẽti verũetiã in regnũ ſacerdotale prouecta:p indiſſolubilem puritatis affectũ:quodãmõ abſorpta ſpiritalibus diſciplinis: illud implebit pontificale mãdatũ:qđ a legiſlatore ita pcipiꝛ. Et de ſanctis nõ egredieꝛ:ne polluat ſanctuariũ dei:id eſt cor ſuũ:in quo iugiter habitatoꝝ ſe dñs repromittit:dicens. Inhabitabo i eis:et iter illos ambulabo. Quãobrẽ diligẽter memorie cõmẽdanda eſt:et inceſſabiliter reuẽſenda ſacraꝝ ſeries ſcripturaꝝ. Hec etenim meditationis iugitas duplicẽ nobis ꝯferet fructũ. Primũ qđ dũ in legẽdis ac parãdis lectiõibus occupatur mentis intẽtio:neceſſe eſt vt nullis noxiaꝝ cogitationũ laqueis captiueꝛ:deinde qꝛ ea q̃ creberrima repetitiõe pcuſſa:dũ memorie tradere laboramus:itelligere id tpis obligata mẽte nõ quiuimus:poſtea ab oium actuũ ac viſionũ illecebris abſoluti:precipueq nocturna meditatiõe taciti reuoluẽtes:clarius intuemur:ita vt occultiſſimoꝝ ſenſuũ quos ne tenui quidẽ vigilantes opinatione percepimus:quieſcẽtibus nobis:et vel ſoporis ſtupore demerſis:intelligentia reueletur.

Leui.26.

¶ De multiplici itellectu diuinaꝝ ſcripturaꝝ. Cap.xi.

Creſcente aũt p hoc ſtudiũ innouatiõe mẽtis noſtre etiã ſcripturaꝝ facies incipiet innouari:et ſacratioris intelligẽtie pulchritudo quadãmõ cũ proficiente proficiet. Pro capacitate.n.humanoꝝ ſenſuum:eaꝝ quoq ſpecies coaptaꝛ/et vel terrena carnalibus/vel diuina ſpiritalibus apparebit:ita vt hi quibus antea videbaꝛ craſſis quibuſdã nebulis inuoluta/nec ſubtilitatẽ eius deprehẽdere/nec fulgorẽ valeant ſuſtinere. Sed vt hoc ipſum qđ aſtruere nitimur aliquo clarius pandatur exẽplo::vnũ legis teſtimoniũ protuliſſe ſufficiat:per qđ etiã oia pcepta celeſtia ẽm menſuram ſtatus noſtri ad oẽ boium genus probemus extendi. Scriptũ eſt in lege. Nõ fornicaberis. Hoc ab homine carnaliũ adhuc obſcenitatũ paſſionibus obligato:ẽm ſimplicẽ littere ſonũ ſalubriter cuſtodiꝛ. Ab eo aũt qui iã ab hac actione luculenta:et impuro diſceſſit affectu:neceſſe eſt idipſum ſpiritaliter obſeruari:vt.ſ. non ſolum a cerimonijs idoloꝝ:ſed etiã ab omni ſuperſtitione gentilium et

Exo.20.

auguriorꝝ:omniūq; ſignorꝝ ⁊ dierꝝ ac tēporꝝ obſeruatione diſce/
dat/vel certe ne quorūdā verborꝝ aut nominū ꝯiecturis:q̄ ſin/
ceritatem fidei nr̄e polluūt/implicetur. Hac.n. fornicatiōe etiā
Hieruſalē dicit̄ cōſtuprata:q̄ fornicata eſt in omni colle ſubli/ Hiere.ij.
mi:⁊ ſub oī ligno frondoſo. Et quā dn̄s iterum increpans per
ꝓphetā. Stent inquit ⁊ ſaluent te augures celi qui contēpla Eſa.47.
bant̄ ſidera:⁊ ſupputabāt menſes:vt ex eis annūciarent vētu
ra tibi. de qua fornicatiōe ⁊ alibi arguens eos dn̄s ait. Spūs
fornicatiōis decepit eos:⁊ fornicati ſunt a deo ſuo. Quiſq; ve Oſee.4.
ro a gēina hac fornicatione diſceſſerit:habebit tertiā quā de/
uitet:q̄ i legis ⁊ iudaiſmi ſupſtitionibus ꝯtinet̄. De qb⁹ aplſ.
Dies inquit obſeruatis ⁊ menſes ⁊ tp̄a ⁊ annos. Et iterū. Ne Gal.4.
tetigeris neq; guſtaueris neq; cōtrectaueris. Que de ſupſtitiō Col.ij.
nibus legis dicta eſſe nō dubiū eſt:i quas ſi qs īciderit procul/
dubio mechatus a xp̄o/ab aplo nō meret̄ audire. Deſpōdi.n. ij.Cor.xi.
vos vni viro virginē caſtā exhibere xp̄o. Sed illud ad euꝫ qđ
ſequit̄ voce eiuſdē apl̄i dirigetur. Timeo aūt ne ſicut ſerpēs ſe/ Ibidem.
duxit Euā aſtutia ſua:ita corrūpātur ſenſus vr̄i a ſimplicita/
te q̄ eſt in xp̄o Jeſu. Quod ſi immūdiciā huius quoq; fornica
tiōis effugerit:habebit quartā q̄ heretici dogmatis adulterio
perpetratur. De qua idē beatus Apl̄s. Ego iquit ſcio:q: poſt Actuū.xx.
diſceſſionē meā intrabūt lupi graues in vos:nō parcentes gre
gi ⁊ ex vobis ipſis ſurgēt viri loquentes ꝑuerſa vt abducāt di
ſcipulos poſt ſe. Hāc etiā qui potuerit declinare:caueat ne ſub
tiliore peccato in fornicationis vitiū collabatur: q̄.ſ. in cogita
tionum peruagatione conſiſtit:quia omnis cogitatio non ſo/
lum turpis ſed etiam ocioſa:⁊ a deo quātuluncūq; diſcedens:
a perfecto viro immundiſſima fornicatio deputatur.

¶ Interrogatio quomodo poſſit ad obliuionē ſecula/
rium carminum peruenire. Capitulum.xiiij.

Ermanus. Ad hec ego occulta primū cōpūctione ꝑ/
motus:ac deide grauiter igemiſcēs:hec iquā oīa q̄ co
pioſiſſime digeſſiſti:maiora mihi itulerūt deſperatio
nis augmēta q̄ᷓ hactenus ſuſtinebā. Quippe cui ꝑter illas ge
nerales aīe captiuitates:qbus nō dubito īfirmos quoſq; pul/
ſari extrinſecus/ſpeciale īpedimentū ſalutis accedit/ꝑ illā quā
tenuiter videor attigiſſe noticiā litterarꝝ/i qua me ita vel iſtā/
tia pedagogi/vel ꝯtinue lectionis macerauit intentio vt nunc
mens mea poeticis velut illis infecta carminibus/illas fabula

rū; nugas hiſtoriaſq bellorū quibus a paruulo primis ſtudiorū imbuta eſt rudimentis: orationis etiā tēpore meditet: pſallentiq vel pro peccatorū indulgentia ſupplicanti: aut impudens poematū memoria ſuggerat aut quaſi bellantiū heroū ante oculos imago verſetur: taliūq me phantaſmatum imaginatio ſemp illudens: ita mentē meā ad ſupernos intuitus aſpirare nō patitur. vt quotidianis fletibus nō poſſit expelli.

¶ Reſpōſio quo pacto memoriā eorū poſſimus abluere.

Capitulum.xiij.

Neſteros. De hac ipſa re vnde tibi purgationis maxima naſcit deſperatio: citū ſatis atq eff.cax remediū poterit oboriri: ſi eādē diligentiā atq inſtātiā quātē illis ſecularibus ſtudijs habuiſſe dixiſti: ad ſpiritaliū ſcripturarū volueris lectionē meditationēq trāſferre. Neceſſe eſt.n. mentē tuā tādiu illis carminibus occupari: q̄diu ſibi aliqua q̄ intra ſemetipſā recolat: ſimili ſtudio ⁊ aſſiduitate cōquirat: ac pro illis infructuoſis atq terrenis: ſpiritalia atq diuina parturiat. Que cū profunde alteq conceperit: atq i illis fuerit enutrita/ vel expelli priores ſenſim poterūt vel penitus aboleri. Uacare.n. cūctis cogitationibus humana mens nō poteſt: ⁊ ideo q̄diu ſpūalibus ſtudijs nō fuerit occupata: neceſſe eſt eā illis q̄ pridē didicit iplicari. Quādiu.n. nō habuerit quo recurrat ⁊ indefeſſos exerceat motus: neceſſe eſt vt ad illa quibus ab infantia imbuta eſt collabat: eaq ſemp reuoluat: q̄ longo vſu ac meditatione concepit. Ut igit hec i te ſciētia ſpiritalis perpetua ſoliditate roboret: nec eā tā tēporarie pfruaris: ſicut illi qui eā nō ſuo ſtudio: ſed aliena relatione cōtingunt: ⁊ velut aerio: vt ita dixerim: odore pcipiunt: ſed vt ſenſibus tuis iuiſcerata quodā modo ⁊ pſpecta atq palpata condat: illud oi obſeruātia cuſtodire te cōuenit vt etiā ſi ea q̄ optime noſti: forte audieris in collatiōe pferri: nō ex hoc q tibi iā nota ſint: aſpernāter faſtidioſeq ſuſcipias: ſz ea cordi tuo illa auiditate cōmēdes: qua debēt deſiderabilia ſalutis v̄ba/ vel auribus noſtris ideſinēter ifundi/ vel de noſtro ore iugiter proferri. Quāuis.n. adhibeat ſanctarū rerū crebra narratio: nūq̄ tñ aie ſitim vere ſciētie ſuſtinēti: ſatietas generabit horrorē: ſed ea quotidie velut noua ac deſiderata ſuſcipiens: quāto frequētius hauſerit: tanto auidius vel audiet vel loquet: ⁊ ꝯfirmationē potius pcepte ſciētie ex eorū repetitiōe: q̄ vllū ex frequēti capiet collatione faſtidiū.

Euidens nāq; eſt tepide ac ſuperbe mentis indiciū: ſi verboꝝ ſalutariū medicinā: q̄uis ſtudio nimie aſſiduitatis ingeſtā: faſtidioſe negligēterq; ſuſcipiat. Anima.n.q̄ in ſatietate ē: fa- Proue.27
mi illudit: ſic aūt egēti etiā amara dulcia videntur. Si itaq; hec diligēter excepta: ⁊ in receſſu mentis cōdita: atq; indicta fuerit taciturnitate ſignata: poſtea vt vina q̄dā ſuaue olētia: ⁊ letificātia cor hoīs: cū ſenſuū canicie ⁊ patiētie fuerint vetu-ſtate decocta: cū magna ſui fragātia de vaſe tui pectoris pro-ferent: ⁊ tāq; perennis fons de experiētie venis ⁊ irriguis virtutū meatibus redūdabūt: fluētaq; ↄtinua velut de quadā abyſſo tui cordis effundēt. Eueniet nāq; in te illud qđ in Prouerbijs ad illū dr̄: q hec ope ↄſūmauit. Bibe aquas de tuis vaſis. ⁊ d Proue.5.
puteoꝝ tuoꝝ fonte: ſuperfluāt tibi aque de tuo fonte: i tuas aūt plateas ꝑtrāſeāt aq̄ tue. ac ſcđm Eſaiā ꝓphetā. Eris quaſi hor Eſa.58.
tus irriguus: ⁊ ſicut fons aquaꝝ cuius nō deficiēt aque: ⁊ edi-ficabūtur i te deſerta a ſeculis: fundamēta generationis ⁊ ge-nerationis ſuſcitabis: ⁊ vocaberis edificator ſepiū auertēs ſe-mitas iniquitatū. Illa etiā tibi beatitudo ꝓueniet quā idē pro-pheta ꝓmittit. Et nō faciet dn̄s auolare a te vltra doctorem Eiuſdē.30
tuū: ⁊ erūt oculi tui vidētes p̄ceptorē tuū: ⁊ aures tue audient ꝟbū poſt tergū monētis. Hec via ābulate i ea: neq; ad dexte-rā neq; ad ſiniſtrā. Atq; ita fiet vt nō ſolū oīs directio ac me-ditatio cordis tui: verūetiā cūcte euagatōes atq; diſcurſus co-gitationū tuaꝝ: ſint tibi diuine legis ſcā ⁊ iceſſabilis rumiatio.

¶ Quod immunda anima neq; tradere neq; percipere poſſit ſcientiam ſpiritalem. Capitulum .xiiij.

Impoſſibile eſt aūt hec ſicut p̄fati ſumus inexpertum quēq; vel agnoſcere vel docere. Nā q nec ad ꝑcipiēdū quidē capax ē quō erit idoneus ad tradēdū. De q̄bus ſi etiā ſi aliq̄d docere p̄ſumpſerit inefficax ꝓculdubio ⁊ inuti-lis vſq; ad aures tm̄modo audientiū eius ſermo ꝑueniet: cor-da aūt eoꝝ penetrare nō poterit: inertia opeꝝ ⁊ infructuoſitate ſue ꝑditus vanitatis: q2 nō de theſauro bone ꝓmit ↄſciētie: ſ; de inani iactātie p̄ſumptione. Impoſſibile nāq; eſt immundam animā quātalibet deſudauerit lectionis iſtāria adiſci ſcientiā ſpiritalē. Nemo.n. in vas fetidū atq; putridū ſiue corruptum vnguentū aliq̄d nobile: aut mel optimū: aut p̄cioſi q̄cq̄; liquo-ris īfundit. Facilius.n. q̄uis odoratiſſimū myrrhū: ſemel hor-redis ībuta fetoribus teſta ↄtaminat: q̄ vt aliquid ex eo ſua-

altatis aut gratie ipa ꝯcipiat:q2 multo ectius mūda corrūpū/tur ꝙ corrup᷑a mūdantur. Ita igiẜ ⁊ vas pectoris noſtri niſi prius fuerit ab oī fetidiſſima vitioꝝ cōtagione purgatum:nō merebiẜ ſuſcipere illud bñdictiōis vnguentū: de quo diciẜ per

Ps.132. prophetā. Sicut vnguētū i capite qḋ dſcēdit i barbā Aaron: qḋ deſcēdit in orā veſtimēti eius:nec illā ſcīētiā ſpiritalē ⁊ elo

Ps.18. quia ſcripturaꝝ q̄ dulciora ſunt ſup mel ⁊ fauū ꝫpollutā ſer

2.Cor.6. uabit. Que.n.participatio iuſticie cū iniqtate. Aut q̄ ſocietas luci cū tenebris. Quē aūt cōuentio xpi ad Belial.

¶ Obiectio de eo ꝙ multi immundi ſcientiā habeat: ⁊ ſancti non habeant. Capitulum.xv.

Germanus. Diffinitio iſta nequaꝗ͂ videẜ nobis veri/tate fulciri:aūt ꝓbabili ratione ſubnixa. Cū.n.oēs q fidē chriſti aut nequaꝗ͂ ſuſcipiūt:aut ipſa dogmatā prauitate corrūpūt:immundi cordis eſſe manifeſtum ſit: quō multi iudeoꝝ atꝗ hereticoꝝ vel etiā catholicoꝝ q diuerſis vitijs inuoluūtur:perfectā ſcripturaꝝ ſciam ꝯſecuti:de ſpiritalis doctrine magnitudine gloriāẜ:⁊ ecōtra ſanctoꝝ viroꝝ innumera multitudo:quoꝝ cor ab omni peccatoꝝ contagione purgatū eſt:ſimplicis fidei pietate contenta:profundiores ſcientie ignorat arcana. Queadmodū ergo ſtabit iſta ſententia:que ſcientiā ſpiritalem ſoli cordis tribuit puritati.

¶ Reſpōſio ꝙ mali ſcientiā verā habere nō poſſunt. Capitulum.xvj.

Neſteros. Haud recte virtutē diffinitiōis explorat:qui nō oīa diligēter prolate ſentētie verba perpēdit. Pre/dirimus nāꝗ huiuſmodi hoīes diſputādi tm̄ habere peritiā ⁊ elocutionis ornatū:ceterū ſcripturaꝝ venas: ⁊ arca/na ſpiritaliū ſenſuū itrare nō poſſe. Etenī verā ſcīētiā nō niſi a veris dei cultoribus poſſideẜ:quā is vtiꝗ nō habet cui diciẜ

Hier.5. Audi popule ſtulte qui nō habes cor:qui habetis oculos ⁊ nō

Osee.4. videtis:⁊ aures ⁊ nō auditis. Et iterū. Quia tu ſcientiā repu/liſti:⁊ ego repellā te ne mihi ſacerdotio fungaris. Cū enim in xpo oēs theſauri ſapiētie ⁊ ſciētie abſcōditi eſſe dicanẜ:quō is qui chriſtū inuenire cōtēpſit:aut inuentū ſacrilego ore blaſphemat:aut certe catholicā fidē immūdis opib' polluit:verā ſciētiā aſſecutus eſſe credendus eſt. Spiritus.n.dei effugiet fictū:

Sapi.1. nec habitabit in corpore ſubdito peccatis. Non ergo alias ad ſciētiā ſpiritalē niſi hoc ordine ꝑueniẜ:quē vnus prophetarū

elegãter expſſit dicẽs. Seminate vobis ad iuſtitiã metite ſpem
vite illuminate vobis lumen ſcie. Primũ ergo ſeminandũ no
bis ẽ ad iuſtitiã hoc ẽ vt actualẽ pfectionẽ opibus iuſtitie pro
pagemus: deide metẽda ẽ nobis ſpes vite.i. virtutũ ſpiritaliũ
fructus: expulſione vitiox carnaliũ cõgregãdi: ⁊ ita illuminarẽ
nobis lumẽ ſciẽtie poterimus. Quẽ ordinẽ ẽt pſalmigraphus
tenere debere decernit: dicẽs. Beati imaculati in via q ãbulãt Pſ.118.
in lege dñi: beati q ſcrutant teſtimonia ei⁹. Nõ.n. prius dixit.
Beati q ſcrutant teſtimonia ei⁹ ⁊ poſtea intulit. Beati ima
culati i via: ſ3 prius ingt. Beati imaculati i via: p hoc euiden
ter oſtẽdens nemiẽ recte poſſe ad pſcrutãda dei teſtimonia p/
uenire: niſi prius p actualẽ ↄuerſationẽ i via xpi imaculatus i
cedat. Hi ergo quos dixiſtis nõ iſtã quã imũdi hñt, nõ poſſunt
ſ3 pſeudonymon hoc eſt: falſi noĩs ſciẽtiã poſſidẽt de qua btũs
Apls. O inqt Timothee depoſitũ cuſtodi: deuitans pphanas πεου/
vocũ nouitates ⁊ oppoſitiões falſi noĩs ſcie: qḋ i greco dr: ta/
ſanti theſeiſtes pſeudonymi. gnoſeus. De iſtis ergo q imagi/ δαμυ
nẽ quandã ſcie vident acqrere/ vel de his q cũ ſacrox volumi μου
nũ lectioni ac memorie ſcripturax diligẽter inſiſtant: carnalia
tñ vitia nõ relinquũt in Prouerbijs elegãter exprimit. Sicut i. Timo.9
inauris aurea in naribus ſuis: ita mulieris male morate ſpe/ ταςαυ
cies. Quid.n. prodeſt quẽpiã ornamentũ eloquiox celeſtiũ ⁊ il
lã pcioſiſſimã ſcripturax ſpeciẽ ↄſequi: ſi eã lutulẽtis operibus τιθε/
vel ſenſibus inherendo quaſi immũdiſſimã terrã ſubigẽdo cõ σεισ
fringat: aut cenoſis libidinũ ſuax polluat volutabris. Fiet.n.
vt id qḋ recte vtẽtibus decori eſſe ↄſueuit: nõ ſolũ iſtos ornare τησ
nõ poſſit: verũtiã maioris ceni colluuione ſordeſcat. Ex ore.n.
peccatoris nõ ẽ pulchra laudatio. Cui dr p prophetã. Quare πεου
tu enarras iuſticias meas ⁊ aſſumis teſtamentũ per os tuu3.
De huiuſmodi aiabus: que nequaq̃ ſtabiliter timorẽ dñi poſ δωμυ
ſidentes/ de quo dr. Timor dñi diſciplina ⁊ ſapientia eſt: ſcri/ μου
pturarũ acquirere ſenſum de iugi eax meditatione conantur:
ſatis pprie in Prouerbijs memoratur. Ut quid fuerũt diuitie λμωσε
inſipienti. Poſſidere.n. ſapientiã excorde nõ poterit. In tantu3
vero ab illa eruditione ſeculari que carnaliũ vitiox ſorde pol μισ
luitur: vera hec ⁊ ſpiritalis ſcientia ſubmouet vt ea3 in nõnul Prou.17.
lis elinguibus ac pene illitteratis ſciamus nõnũq̃ mirabiliter Pſ.49.
viguiſſe. Qḋ in aplis multiſq3 etiã ſanctis viris euidentiſſime Prou.15.
comprobatur. qui non inani xfollox dilatabantur luxoria: ſed Prou.17.

Act.4. veris ſpiritalis ſciētie fructibus coruabātur. De qbus ⁊ i Actibus apoſtolo℞ ſcriptū eſt. Uidētes aūt Petri cōſtantiā ⁊ Joānis: ⁊ cōperto ꝙ hoies eſſent ſine litteris ⁊ idiote: admirabantur. Et idcirco ſi tibi cure eſt ad eius immarceſcibilē flagrātiā pueire: cūctis p̄mū conatibus elabora: vt a dn̄o puritatē caſtitatis obtineas. Nullus.n. in quo adhuc carnaliū paſſionū ⁊ maxime fornicatiōis dominat affectus: ſpiritalē poterit ſciē
Prou.14. tiā poſſidere. Jn corde.n. bono requieſcet ſapiētia: ⁊ q timet deū: iueniet ſciā cū iuſtitia. Hoc aūt quod p̄diximus ordine ad ſpiritalē ſciam pueniri: etiā beatus Aplus docet. Nā cū vniuerſa℞ virtutū ſua℞ nō ſolū catalogū texere verūetiā ordinē ea℞ vellet exponere: vt q̄ quā ſequeret / vel q̄ quā p̄turiret: exp̄meret poſt aliquāta itulit dicēs. Jn vigilijs: in ieiunijs: in caſtita
2.Cor.6. te: i ſcia: in lōganimitate: i ſuauitate: i ſpūſancto: i caritate nō ficta. Jn q̄ cōiugatiōe virtutū euidētiſſime nos voluit erudire de vigilijs atqꝫ ieiunijs ad caſtitatem: de caſtitate ad ſciā: de ſcia ad lōganimitatē: de lōganimitate ad ſuauitatē: de ſuauitate ad ſpm̄ſctm̄: de ſpūſctō ad caritatē nō ficte p̄mia peruenire. Cū igit hac diſciplina atqꝫ hoc ordine tu quoqꝫ peruenris ad ſciā ſpiritalē: habebis pculdubio ſicut diximus nec ſterilē nec inertē: ſꝫ viuā fructuoſamqꝫ doctrinā: ſemenqꝫ ſalutaris ꝟbi: qđ cū a te fuerit audientiū cordibus cōmēdatū: ſubſequēs ſpiritus ſanti imber largiſſimus fecūdabit ac ſm̄ id qđ pollicitus
Eſa.30. eſt propheta. Dabit pluuia ſemini tuo: vbicūqꝫ ſeminaueris i terra: ⁊ panis frugū terre tue erit vberrimus ⁊ pinguis.

¶ Quibus rō pfectiōis debeat apiri. Capitulum.xvij

Caue etiā ne hec q̄ tā lectiōe q̄ experiētie ſudore didiceris: cū te etas maturior pduxerit ad docēdū: vane glorie ſeductus amore: imūdis hoibus paſſij igeras: illudqꝫ qđ ſapiētiſſimus Solomon iterdixit: icurras. Noli applicare impiū ad paſcua iuſti neqꝫ ſeducare ſaturitate vētris. Nō.n. expediūt ſtulto delitie. nec opus ē ſapiētia vbi deeſt ſen
Prou.12. ſus. Magis.n. dr inſipiētia: qꝛ ſeruus durus non emēdabitur
Jbidē3.29 verbis. Si.n. ⁊ itellexerit nō obediet. Auribus ip̄udentis noli
Prou.23. quicꝙ dicere: ne forte irrideat ſapientes ſermones tuos. Et ne dederitis ſanctū canibus: neqꝫ miſeritis margaritas veſtras [illegible] porcos: ne forte cōculcent eas pedibus ſuis: ⁊ puerſi dirū [illegible] Oportet itaqꝫ vt huiuſmodi hoibus ſpiritaliū ſenſuū [illegible] ſacra mēta efficaciter canas. Jn corde meo abſcōdi

eloquia tua: vt nõ peccẽ tibi. Sed dicas forſitan. Et qbus di/
uinarum ſcripturarum diſpẽſanda ſunt ſacramẽta. Docet te ſapiẽ/
tiſſimus Salomon. Date inquit ebrietatem his qui in triſtitia Prou. 31.
ſunt: et vinũ bibere his q i doloribus ſunt: vt obliuiſcant paupertatis: et dolorum ſuorum nõ meminerint amplius. i. his qui pro
penitudine actuũ priſtinorum merore atq3 triſtitia deprimũtur Ps. 103.
ſpiritalis ſciẽtie iocũditatẽ: velut vinũ qd letificat cor hoïs af/
fluẽter infundite: eosq3 ſalutaris verbi crapula refouete ne for
te iugitate meroris: ac letali deſperatione demerſi: abundãtio
re abſorbeant triſtitia: qui eiuſmodi ſunt. De illis vo q i tẽpo
re ac negligentia pſtituti: nullo cordis ſui dolore mordent ita
dr. Nã q ſuauis e ſine dolore eſt: i egeſtate erit. Quãta potes Prou. 12.
igit cautiõe deuitã: vt ut vaneglorie amore ĩfectus: illius quẽ
pphẽta collaudat pceptis eẽ nõ poſſis. Qui pecuniã ſuã nõ Ps. 14.
dedit ad vſurã. Ois.n.q eloqa dei: de qb' dr. Eloqa dñi elo/ Ps. 11.
quia caſta argentũ igne examinatũ: pbatũ terre: purgatũ ſe/
ptuplũ: hũane laudis amore diſpenſat: pecuniã ſuã erogat ad
vſurã: nõ ſolũ nullã pro hoc laudem: ſed etiã ſupplicia merit
rus. Ob hoc.n. pecunias dñi maluit pfligare: vt ex ea tẽpora
lem conſequeretur ipſe mercedẽ: non vt dominus: ſicut ſcriptũ
eſt: veniens: reciperet quod ſuum eſt cũ vſura. Luce. 19.

¶ Quibus de cauſis ſpiritalis doctrina infructuoſa.
Capitulum. xviij.

Duabus aũt ex cauſis inefficacẽ ſpiritaliũ rerũ cõſtat
eẽ doctrinã. Nã aut ille q docet inexperta comendãs
vano verborum ſono inſtruere nititur auditorẽ: aut cer/
te nequã ac vitiis refertus auditor: ſalutarem ſpiritalis viri ſan
ctãq3 doctrinã obturato corde nõ recipit. De qbus dr p pphe
tã. Excecatũ eſt.n. cor populi huius et auribus grauiter audie Eſa. 6.
rũt et oculos ſuos cluſerũt: nequã vidẽãt oculis ſuis et auribus
ſuis audiãt: et corde itelligãt: et puertãtur et ſanẽ illos.

¶ Quod plerũq3 etiam indigni gratiam ſalutiferi ſer
monis accipiant. Capitulum. xix.

Omnĩq3 tñ diſpẽſatoris noſtri dei qui oẽs hoïes vult i. Ti. 2.
ſaluos fieri: et ad agnitionẽ veritatis venire: munifica
liberalitate cõceditur vt is qui indignũ ſe pdicationis
euãgelice reprhẽſibili querſatiõe pbuit: pro ſalute multorum ſpi/
ritalis doctrine gratiã pſequat. Quibus aũt modis etiã chai
riſmata curationũ ad expellẽdos demones a dño pcedantur:

ↄſequens eſt vt ſimili diſputatione pādamus q̄ ↄſurgētes ad refectionē i veſperā reſeruemus: q: efficacius ſemper corde ꝑci/ pit quicqd ſenſim & abſq3 nimio labore corporis intimatur.

Explicit colla. prima abbatis Neſterotis d̄ ſpirituali ſciētia.

Incipit annotatio capitulorum ſecūde collationis eiuſdem abbatis de chariſmatibus diuinis.

Ca. j. De diſputatiōe abbatis Neſterotis de tripertita chariſmatum ratione.

ij In quo quis ſanctos viros debeat admirari.

iij De ſuſcitato mortuo ab abbate Machario.

iiij De miraculo qd̄ abbas Abraā i mulieris fecit vberib⁹.

v De claudi cuiuſdā curatione: quā idem eſt operatus.

vj Qd̄ meritū vniuſcuiuſq3 nō ex ſignis debeat eſtimari.

vij Quod chariſmatum virtus non in mirabilibus ſed in humilitate conſiſtat.

viij Quod mirabilius ſit de ſemetipſo vitia q̄ de altero demones extruſiſſe.

ix Quantū precellat vite probitas opera ſignorum.

x Reuelatio de perfecte caſtitatis experimento.

Explicit annotatio capitulorum.

Incipit collatio ſecūda abbatis Neſterotis de chariſmatibus diuinis.

De diſputatione Abbatis Neſterotis de tripertita chariſmatum ratione. Capitulum. j.

POST ſynaxim veſpertinā ad repromiſſaʒ narrationeʒ intenti: ſuꝑ ſtratibus pariter ex more ↄſedimus. Cūq3 ſilentiū aliquātiſp pro ſenis reuerētia ꝑhere/mus taciturnitatē verecūdie noſtre tali ꝑuenit eloquio. Uſq3 ad ſpiritualiū rōeʒ chariſmatū ꝓferendā: ꝓcedens diſputatiōis ordo puenerat quā tripertitā cē maiorum traditiōe pcepimus. Prima ſiquidē curationū cā eſt cū pro merito ſanctitatis: electos quoſq3 ac iuſtos viros ſignorum gr̄a comitatur ſicut apoſtolos: multoſq3 ſanctorum ſigna ac ꝓdigia ſm̄ auctoritatē dn̄i feciſſe manifeſtū eſt ita dicētis. Infirmos curate: mortuos ſuſcitate: leproſos mūdate: demones eiicite: gratis accepiſtis: gratis date. Secūda cū ob edificationē eccleſie/ vel eorum q infirmos ſuos igerūt/ vel eorum q curādi ſūt fidē ſanitatū virtus etiā a peccatoribus idigniſq3 ꝓcedit. De qbus ſaluator i euāgelio. Multi ingt dicent mihi in illa die. Dn̄e dn̄e: nōne in no

mine tuo pphetauimus ⁊ i noie tuo demonia eiecimus ⁊ i tuo noie virtutes multas fecimus: ⁊ tūc ↄfitebor illis: q2 nūq̄ noui vos. Diſcedite a me operarij iniquitatis. Et ecōtrario ſi offerē tiū vel īfirmoꝝ deſit fides: etiā illos qbus curationū dona col/ lata ſunt: nō ſinit ſanitatū exercere virtutē. De qua re Lucas euāgeliſta. Et nō poterat inquit Jeſus facere iter eos virtutes Luce .4.
ꝑpter icredulitatē illoꝝ vñ idē dñs. Multi ingt lepꝛoſi erāt i Iſrael ſub Heliſeo ꝑpheta ⁊ nemo eoꝝ mūdatus ē niſi Naa/ Ibidem.
man ſyrus. Tertius curationū modus: etiā colludio demonū ac factiōe ſimulat: vt dū hō manifeſtis criminibus obligat⁹: ꝑpter admirationē ſignoꝝ ſanctus ac dei famulus credit ēt vitioꝝ eius emulatio ſuadeat: ⁊ ꝑ hoc obtrectationis aditu re/ ſerato etiā religionis ſanctitas īfamet / vel certe: vt his q cura tionū dona hr̄e ſe credit: ꝑ ſupbiā cordis elatus grauius elida tur. Inde ē ꝙ iuocātes eoꝝ noia: quos nulla merita ſanctitatꝫ nec vllos ſpiritales fructus hr̄e cognoſcunt: vri ſe eoꝝ meritis ac de obſeſſis ſimulāt corpoꝛibus effugari. De qbus i Deute/ ronomio. Si ſurrexerit iquit i medio tui ꝑpheta: aut q ſom/ Deute.13.
niū ſe vidiſſe dicat: ⁊ pdixerit ſignū atqꝫ poꝛtētū: ⁊ euenerit qđ locutus ē: ⁊ dixerit tibi. Eamus ⁊ ſeq̄mur deos alienos quos ignoꝛas: ⁊ ſeruiamus eis: nō audias verba ꝑphete illius aut ſomniatoꝛis: q2 tēptat vos dñs de⁹ vr̄ vt pālā fiat vtrū diliga tis eū an nō in toto coꝛde: ⁊ in tota aīa vr̄a. Et in euangelio. Exurgēt ingt pſeudo xp̄i: ⁊ pſeudo ꝑphete: ⁊ dabūt ſigna ma Matt.24.
magna ⁊ pdigia vt i erroꝛē inducant: ſi fieri pōt etiā electi.

❡ In quo qs ſanctos viros debeat admirari. Cap.ij.

Quapꝛopter nūq̄ debemus eos q hec affectāt i his vir tutibus admirari: ſꝫ potius iтueri: vtrū vitioꝝ oiūꝫ ex pulſione: ⁊ moꝝ emēdatiōe pfecti ſint. Qđ vtiqꝫ non ꝑ alterius fide: aut diuerſitate cauſaꝝ: ſꝫ ꝑ vniuſcuiuſqꝫ ſtudio dei gratia diſpēſante ꝓcedit. Hec nāqꝫ eſt actualis ſcia q̄ alio vocabulo caritas ab Apl'o nūcupat: ⁊ vniuerſis liguis hoiūꝫ 1.Coꝛ.13.
⁊ āgeloꝝ: ⁊ plenitudini fidei: q̄ ēt mōtes trāſferat: ⁊ oi ſcie ac ꝑphetie ⁊ erogatiōi oiūꝫ facultatū: ipſiqꝫ poſtremo glorioſo martyrio apl'ica auc̄te ꝑfert. Nā cū dinumeraſſet vniuerſa charìſmatū genera atqꝫ dixiſſet. Alij dat ꝑ ſpiritū ſmo ſapie: alij ſmo ſcie: alij fides alij gr̄a ſanitatū: alij opatio v̄tutū: ⁊ re 1.Coꝛ.12.
liq̄ de caritate dictur⁹: queadmodū eā cūctꝫ ꝑtulerit charìſmati bus paucis aduertite. Et adhuc ingt ſupra modū excellētioꝛē Ubi.s.

vobis viã demõſtro. Per qđ euidẽter oſtendit̃ pfectionis ac
beatitudinis ſummã:nõ in illoꝝ mirabiliũ operatiõe ſed i ca/
ritatis puritate ↄſiſtere. Nec immerito. Oĩa.v.illa euacuãda ac
deſtruenda ſunt caritas vo ꝑpetuo ꝑmãſura. Ideoqꝫ a patri
bus nr̃is opa iſta ſignoꝝ nequaq̃ vidimus affectata:qnimo:
cũ ea ſpũſſancti grã poſſiderent nũq̃ exercere voluerunt: niſi
forte extrema illos ⁊ ineuitabilis neceſſitas coartaſſet.

¶ De ſuſcitato mortuo ab abbate Machario. Cap.iij.

Sicut ⁊ ab abbate Machario q habitationẽ Scythi
ce ſolitudinis primus inuenit: mortuũ ſuſcitatũ eſſe re/
miniſcimur. Nã cũ hereticus qdã q eunomij pfidiã
ſectabat̃ ſinceritatẽ catholice fidei arte dialetica ſubuertere co
naret̃:magnãqꝫ iã hoiũ multitudinẽ iã decepiſſet: rogatus
a catholicis viris q ruina tãte ſubuerſiõis grauiſſime moue/
bãtur:beatus Macharius:vt ſimplicitatẽ totius Egypti ab
ifidelitatis naufragio liberaret:aduenit. Quẽ cũ hereticus ar
te dialetica fuiſſet aggreſſus:⁊ ad ariſtotelicas ignorãtem ſpi
nas vellet abducere: beatus Macharius apoſtolica multilo/
quiũ eius breuitate cõcludens. Nõ eſt inquit in verbo regnum
j.Cor.4. dei ſed in virtute. Eamus igit̃ ad ſepulchra:⁊ nomen dñi ſup
mortuũ q primus inuentus fuerit inuocemus/ac ſicut ſcriptũ
Jaco.2. eſt:oſtendamus ex opibus fidem noſtrã:vt manifeſtiſſime re/
cte fidei documẽta eius teſtimonio declarent̃/⁊ pſpicuã veri/
tatẽ nõ inani diſputatiõe vboꝝ ſed virtute ſignoꝝ / ⁊ illo qđ
nõ põt falli iudicio cõprobemus. Quo audito/hereticus corã
circũſtanti plebe pudore ↄſtrictus/cũ ad pſens pbere ſe condi/
tioni ꝓpoſite ſimulaſſet aſſenſum/ ſeqꝫ affuturũ in craſtinum
ꝓmiſiſſet/poſtremo die expectãtibus vniuerſis qui ſtudioſius
ad cõdictũ locũ ſpectaculi huius cupiditate ↄfluxerãt/exterri/
tus ↄſcientia ſue ifidelitatis/aufugit/ ac protinus ab vniuerſa
Egypto trãſmigrauit. Quẽ cũ btũs Macharius vſqꝫ ad ho/
rã nonã cũ populis pſtolatus/pro ſua ↄſcientia declinaſſe vi/
diſſet/aſſumens plebeꝫ q̃ ab illo fuerat deprauata/ad cõdicta
ſepulchra perexit. Hũc aũt Egyptijs morẽ Nili fluminis iuexit
alueus/vt qm̃ vniuerſa illius latitudo terre inſtar immẽſi pe/
lagi/nõ paruo ãni tpe ſolita aquaꝝ eruptiõe ↄtegit̃ ita vt nul
la tũc cuiq̃ humani copia humãi corporis tribuat̃/niſi poſt
trãſuectionẽ decurſam/corpora mortuoꝝ pigmentis condita
redolentibus/in editioribus cellulis recõdantur. Nã madens

ebrietate cōtigua terre illius solum humandi erect officiū. Si qua.n.cadauera defoſſa ſuſceperit: euomere ad ſuperficiē ſuā inundationū nimietate cōpellit. Cū igit antiquiſſimo cuidam cadaueri beatus Macharius aſtitiſſet. O bō inqt ſi veniſſet huc mecū hereticus ille filius pditiōis/ et aſtāte ipo nomen xpi dei mei inuocās exclamaſſem/ vtrū ne corā his q pene eius fue rāt fraude ſubuerſi/ ſurrecturus fuiſſes/ edicito. Tū ille ꝯſurgēs annuētis voce rñdit. Quē iterrogās abbas Machari⁹ qdnā fuiſſet aliqñ cū frueret hac vita/ vel qua hominum fuiſſet etate aut ſi nomē xpi tūc tēporis cognouiſſet. ille ſe ſub antiqſſimis regib⁹ vixiſſe reſpōdit/ xpiq; nomē aſſeruit illis ſe nec audiſſe tēporibus. Cui rurſus abbas Macharius. Dormi iquit in pace/ cū ceteris in tuo ordine a xpo in fine tēpoꝝ ſuſcitādus. Hec igit eius virtus et grā quātū in ipo fuit ſemꝑ fortaſſe latuiſſet niſi eū neceſſitas totius ꝓuincie periclitātis/ et erga chriſtū plena deuotio amorq; ſincerus/ iſtud exercere miraculū cōpuliſſet. Qđ vtiq; vt ab eo fieret nō oſtētatio glorie ſed caritas xpi et totius plebis extorſit vtilitas/ vt beatū quoq; Heliā feciſſe regnoꝝ lectio māifeſtat/ qui ignē de celo ſup hoſtias impoſitas 3.Reg.18. pyre/ pie idcirco deſcendere poſtulauit/ vt periclitantē pſeudo prophetaꝝ preſtygiis fidem totius populi liberaret.

De miraculo quod abbas Abraam in mulieris fecit vberibus. Capitulum.iiii.

Quid ſi etiā abbatis Abrae geſta cōmemorē/ q pais: q id eſt ſimplex pro ſimplicitate moꝝ et innocentia co/ gnominat. Qui cū metendi gra ad Egyptū de heremo diebus quinquageſime preciiſſet/ et a muliere quadā par/ uulū ſuū lactis inopia iā tabidū atq; ſeminecē pferēte/ lachrymoſis pcibus fuiſſet obſtrictus/ calicē ei aque potādū impſſo crucis ſignaculo dedit/ cuius hauſtu cōfeſtim mirū inmodum: arida iā penitus vbera copia lactis redūdante cōfluxerunt.

De claudi cuiuſdā curatione quā idē eſt operatus. Capitulum.v.

V El cū idē ipe pergēs ad vicū circūdatus eſt illudētiū turbis/ q ſubſanātes oſtēdebāt ei quēdā hominē ꝯtracto genu/ multis iā annis greſſus officio deſtitutum/ et antiqua debilitate reptantē: ac temptātes eū. Oſtende aiebāt abba Abraā ſi ſeruus es dei/ et reſtitue hūc priſtine ſanitati vt nomen xpi quē colis vanū nō eſſe credamus. Tūc ille ꝯfeſtim

inuocato chriſti nomine:inclinans ſe ⁊ apprehendens aridū pedem hominis traxit: cuius tactu continuo ſiccum genu in/curuumqꝫ directum eſt: ac recepto vſu greſſuum quē olī[illegible] iam tradiderat annoſa debilitas:letus abſceſſit.

Qd̄ meritū vniuſcuiuſqꝫ nō ex ſignis d̄beat eſtimari.
Capitulum.vj.

Ji itaqꝫ viri nihil ſibi ꝑ taliū mirabiliū virtute dona
b bāt qꝛ nō hec ſuo merito agi:ſꝫ dn̄i miſericordia fate
banſ:apoſtolicis v̄bis ī admiratōe ſignoꝝ humanā
Act. 3. gloriā refutātes.Uiri fratres inqūt:qd admiramini i hoc:aut nos qd intuemini:q̄ſi nr̄a virtute aut poteſtate fecerimus hunc ābulare.Nec queqꝫ i donis ac mirabilibꝰ dei:ſꝫ potius ex p̄p̄riis virtutū fructibus p̄dicādū eē cēſebāt: q induſtria mētis ⁊ operū virtute generanſ.Plerūqꝫ.n.vt ſupra iā dictū eſt hoies mēte corrupti:reprobi circa fidē: i noie dn̄i ⁊ demonia expel/lūt:⁊ virtutes maximas opanſ. De qbꝰ cū apoſtoli cauſarēt
Luce.9. ⁊ dicerēt. Preceptor:vidimus quēdā i noie tuo eijcietē demonia:⁊ phibuimus eū:qꝛ nō ſequiſ nobiſcū: lꝫ eiſdē ad p̄ſens reſpōderit xp̄s.Nolite ꝓhibere:q.n.nō eſt aduerſuꝫ vos:pro vo
Matt.7. bis eſt:tñ eis in fine dicētibus.Dn̄e dn̄e:nōne in noie tuo prophetauimus:⁊ in tuo nomine demonia eiecimus:⁊ in tuo nomine virtutes multas fecimus: reſponſuꝝ ſe eſſe teſtatur:quia nunq̄ noui vos:diſcedite a me operarū iniquitatis. Et ideir/co etiā iſtos quibus hanc gloriam ſignoꝝ atqꝫ virtutum pro meritis ſanctitatis ipſe conceſſit:ne in his extollātur admonet
Luce.10. dicēs.Nolite gaudere quia demonia vobis ſubijciuntur:gaudete autem:quia nomina veſtra ſcripta ſunt in celis.

Quod chariſmatum virtus non in mirabilibus ſed in humilitate conſiſtat. Capitulum.vij.

Eniqꝫ ip̄e auctor ſignoꝝ omniū atqꝫ virtutū:cuꝫ ad
b doctrine ſue magiſteriū diſcipulos aduocaret:qd ab
eo veri atqꝫ electiſſimi ſectatores peculiariter diſcere
Matt. 11. deberēt euidēter oſtēdit.Uenite inquit ⁊ diſcite a me: nō vtiqꝫ vt demones celeſti poteſtate pellatis:nō vt leproſos emūderis: nō vt cecos illuminetis:nō vt mortuos ſuſcitetis.Hec.n.etiā ſi per quoſdā ſeruos meos operor:nō pōt ſe inſerere laudibꝰ dei humana cōditio:nec vllā ſibi i hoc miniſter ⁊ famulus decer-
Ubi.s. pere portionē:vbi ſolius diuinitatis eſt gloria.Uos autē inquit hoc diſcite a me: qꝛ mitis ſum ⁊ humilis corde.Hoc.n.eſt qd̄

cūctis generalr diſcere ⁊ exercere poſſibile eſt:opa aūt ſignoꝝ atqꝫ virtutū nec ſemp neceſſaria/nec oībus cōmoda/nec omnibus conceduntur. Humilitas eſt ergo omniū magiſtra virtutū:ipa eſt celeſtis edificij firmiſſimū fundamentū:ipſa eſt donū ꝓpriū atqꝫ magnificū ſaluatoris. Iſta eteniꝫ vniuerſa miracula q̄ xp̄s operatus eſt:ſine periculo elationis exercet: qui mitē dominū:nō ſublimitate ſignoꝝ:ſed patientie atqꝫ humilitatis virtute ſectatur. Qui vero immūdis ſpiritibus imperare aut languētibus ſanitatū dona ꝯferre: aut aliqđ ſignū mirabile populis geſtit oſtēdere:q̄uis in oſtētatiōibus ſuis chriſti inuocet nomen:tn̄ alienus a xp̄o eſt: qꝛ humilitatis magiſtrū ſuperba mente non ſequit. Nā etiā cū ad patrē remeans quoddā:vt ita dixerim:cōderet teſtamentū/hoc diſcipulis dereliquit. Mādatū inquit nouū do vobis vt diligatis inuicem Joan.xiij. ſicut dilexi vos. vt ⁊ vos diligatis inuicē. Statimqꝫ ſubiūxit. In hoc cognoſcēt oēs qꝛ mei eſtis diſcipuli/ſi dilectionem habueritis ad inuicē. Nō ait/ſi ſigna atqꝫ virtutes ſimiliter feceritis/ſed ſi dignā dilectionē inuicē habueritis/quā certū ē niſi mites atqꝫ humiles ſeruari nō poſſe. Quapropter nūq̄ȝ monachos probos nec morbo cenodoxie vacuos nr̄i maiores eſſe dixerunt/qui ſemetipſos exorciſtas corā hominibus profitentur: ⁊ inter admirantiū turbas hanc quā vel meruerūt vel ꝑſumpſerunt gratiā:iactantiſſima oſtentatione diffamant. Sed in caſſum. Qui.n.innititur mendacijs:hic paſcet ventos/idē aūt Prou.x. ipſe ſequitur aues volantes. Sine dubio.n.eueniet eis illud qđ in Prouerbijs dicitur. Sicut venti ⁊ nubes ⁊ pluuie manifeſtiſſime ſunt/ita qui gloriantur in dicto falſo. Prou.xxv. Et ideo ſi quis coram nobis horum aliquid fecerit/nō de admiratione ſignorum/ſed de ornatu morū debet apud nos eſſe laudabilis/nec vtrum demonia ei ſubiecta ſint ſed vtrum caritatis membra i.Cor.xiij. que deſcribit Apoſtolus poſſideat/inquirendum.

¶Quod mirabilius ſit de ſemetipſo vitia q̄ȝ de altero demones extruſiſſe. Capitulum.viij.

Et reuera maius miraculū eſt de ꝓpria carne fomitē luxurie eradicare/q̄ȝ expellere immundos ſpiritus de corporibus alienis/⁊ magnificētius ſignū eſt virtute patiētie truculētos motus iracūdie cohibere/q̄ȝ aerijs pricipatibus ipare/plusqꝫ eſt excluſiſſe edaciſſimos de corde ꝓprio triſticie morbos/q̄ȝ valitudines alterius febreſqꝫ corporeas expu

liſſe. Poſtremo multis modis p̄clarioꝛ virtus ſublimioꝛq̄ꝫ p̱fectus eſt/anime pꝛopꝛie curare languoꝛes q̄ꝫ coꝛpoꝛis alieni. Quanto.n.hec ſublimioꝛ carne eſt / tanto pꝛeſtantioꝛ eius eſt ſalus/quantoq̄ꝫ pꝛecioſioꝛis excellentioꝛiſq̄ꝫ eſt ſubſtantie/tanto grauioꝛis ac pernicioſioꝛis eſt ⁊ ruine.

¶ Quantū precellat vite pꝛobitas opera ſignoꝝ. Capitulum.ix.

Luce.10. Et de illis q̄dē curationibus ita beatiſſimis apoſtolis dicit. Nolite gaudere q2 demonia vobis ſubijciūtur. Hoc.n.faciebat nō eoꝝ poteſtas/ſed virtus dominici nominis inuocati:⁊ idcirco monent: vt ex hac parte nihil ſibi beatitudinis aut gloꝛie audeāt vendicare:que dei tantum potentia ac virtute perficit:ſed ex illa vite ſue coꝛdiſq̄ꝫ intima puritate:ob quam nomina eoꝝ inſcribi merent in celis.

¶ Reuelatio de perfecte caſtitatis experimēto. Cap.x.

Et vt hoc ipm q̄d diximus vel teſtimōijs veterꝫ vel diuinis oꝛaculis appꝛobemus:q̄d beat⁹ Paſnutius vel de admiratiōe ſignoꝝ/vel d̄ gratia ſenſerit puritatis immo quid angeli reuelatione cognouerit: ipſius verbis atq̄ꝫ expimētis rectius p̱feremus. Hic nāq̄ꝫ ita multis vigens ānis diſtrictione p̄cipua:vt crederet ſe etiā carnalis concupiſcentie laqueis penitus abſolutū:eo q̄ cūctis ifeſtationibus demonū: quibus diu aperteq̄ꝫ cōflixerat:ſuperioꝛē ſe factuꝫ eſſe ſentiret: dum aduenientibus viris ſanctis pulmentū lenticule quod illi atheran nominat: p̄pararet:manus eius inclinabo vt aſſolet: flamma ſuperuolitāte p̄buſta eſt. Quo facto triſtificatus:magnum in modū cepit ſecū tacitus voluere. Cur ignis inquiens: mecū non habet pacem:cū dutioꝛa mihi demonū ceſſerint p̄lia! aut queadmodū me in illo metuendo examinis die per ſe tranſitoꝝ: ille ignis inextinguibilis: ⁊ inq̄ſitoꝛ meritoꝝ omniū non tenebit:cui nunc extrinſecus hic tēpoꝛalis ac paruulus nō pepercit! Cūq̄ꝫ eſtuāti huiuſcemodi cogitationibus atq̄ꝫ triſticia ſopoꝛ ſubitus obrepſiſſet:adueniēs angelus dn̄i. Cur inquit Paſnuti triſtis es:q̄d necdū pacatus tibi ſit ignis iſte terrenus:cū adhuc reſideat i mēbꝛis tuis carnaliū motuū necdū ad puꝝ excocta cōmotio! Cuius radices donec in tuis viuūt medullis:ignē iſtū mālem nequaq̄ꝫ tibi pacificū eē permittet. Quē vtiq̄ꝫ inoxiū alias ſentiꝛ nō poteris:niſi oēs iſtos motus his indicijs in temetipo experiaris extinctos. Uade ⁊ ap/

p̄chende nudā ⁊ pulcherrimā virginē:⁊ ſi illā teneſs trāq̄lli/
tatē tui cordis immobilē eiuſq̄ carnales pacificos in te ſenſe
ris pduraſſe:huius quoq̄ viſibilis flāme mitis atq̄ innoxius
in modū illoꝝ triū in Babylonia pueroꝝ te allābet attactus.
Itaq̄ ſenex ex hmōi reuelatiōne percuſſus:nō quidē expermē Dan.3.
ti diuinitus demōſtrati pericula cōſuluit:ſed interrogās ꝯſciē/
tiā ſuā:⁊ puritatē ſui cordis examinans:nec adhuc pōdus ca
ſtimonie ſue huius ꝓbationis ponderi compēſare cōiectans.
Non mirū eſt ait:ſi cedētibus mihi immūdoꝝ ſpirituū plꝰe:
aduſtiones ignis quas diriſſimis cōgreſſibus demonū inferio
res eſſe credebā:adhuc aduerſuꝫ me ſenſerim ſeuientes. Ma/
ior quippe eſt virtus ac ſublimior gr̄a:internā libidinē carnis ex
tinguer:q̄ꝫ negciās demonū extrinſecus irruētes:ſigno dn̄i ac
v̄tutis altiſſime potētia ſubiugare/vel de obſeſſis corpibꝰ nois
diuini īuocatiōe ꝑpellere. Hucuſq̄ abbas Neſteros orōneꝫ de
vera chariſmatum operatione conſumans:nos ad cellā ſenis
Ioſeph que ſex ferme milibus ab ipſo aberat properantes:do/
ctrine ſue inſtitutione proſecutus eſt.

❡ Explicit collatio ſecūda abbatis Neſterotis
de chariſmatibus diuinis.

❡ Incipit annotatio capituloꝝ collationis prime
abbatis Ioſeph de amicitia.

Ca.j. Quid a nobis abbas Ioſeph primitus inquiſierit.
ij De diſputatiōe eiuſdē ſenis ꝺ īfido amicitiaꝝ genere.
iij Unde indiſſolubilis amicitia fit.
iiij Interrogatio vtrum vtile aliquid etiam contra voluꝫ
fratris effici debeat.
v Reſpōſio ꝙ perpetua amicitia niſi inter perfectos ſta/
re non poſſit.
vi Quibus modis inuiolabilis poſſit ſocietas retentari.
vij Quod nihil caritati preponendum ſit: nec iracundie
poſtponendum.
viij Quibus de cauſis inter ſpiritales naſcatur diſſenſio.
ix De amputandis etiaꝫ ſpiritalibus cauſis diſcordiaꝝ.
x De optimo examine veritatis.
xj Quod impoſſibile ſit quēq̄ꝫ qui proprio fidit iudicio:
diaboli illuſione non decipi.
xij Quā ob cauſaꝫ nō debeāt īferiores ī collatiōe ꝯtemni.
xiij Quod caritas non ſolū res dei:ſed etiam deus ſit.

xiiij De gradibus caritatis.
xv De his qui vel suam vel fratrum commotionem dissi/mulatione corroborant.
xvj De eo ꝙ si frater aduersus nos aliquid habeat simultatis: munera orationū nostraꝝ a domino respuanť.
xvij De his qui patientiā secularibus magis putant impēdendam esse ꝙ̃ fratribus.
xviij De his qui patientiam mentientes: ad iracūdiam fratres silentio accendunt.
xix De his qui ex indignatione ieiunant.
xx De quorundam simulata patientia qui maxillam verberandam alteram ingerunt.
xxj Interrogatio quemadmodum christi mandatis obtēperantes: euangelica perfectione fraudentur.
xxij Responsio ꝙ christus non solum facti sed etiam volū/tatis inspector sit.
xxiij Qd ille sit fortis ⁊ sanus q succūbit alterius volūtati.
xxiiij Quod īfirmi iniuriosi sint: ⁊ iniurias ferre nō possint.
xxv Interrogatio quō fortis sit q nō semꝑ sustētat īfirmū.
xvj Responsio ꝙ infirmus non se sinat sustentari.
xxvij Quemadmodum sit iracundia comprimenda.
xxviij Amicitias coniuratione initas firmas esse non posse.

¶ Explicit annotatio capitulorum.

¶ Incipit collatio prima abbatis Joseph de amicitia.

¶ Quid a nobis abbas Joseph primitus inquisierit. Capitulum.j.

b [B]EATUS Joseph cuius nūc īstituta ac precepta pandēda sunt: vnus ex tribus quoꝝ ī prima colla/tione fecimus mentionē: clare admodū familie: ac primarius ciuitatis sue intra Egyptū fuit ꝗ̃ appellať Thymnis: ⁊ ita nō solū Egyptia: sed etiā greca facūdia diligēter edoctus: vt vel nobis vel his qui eloquētiam penitus ignorabāt: nō vt ceteri per interpretē: sed ꝑ semetipm elegātissime disputaret. Qui cū īstitutionē suā nos desiderare sensisset: percōtatus primū: vtrū nā essemus germani fratres: audiēsq̃ a nobis ꝙ nō carnali/s spirituali essem⁹ frāternitate deuincti; nosq̃ ab exordio renūciatiōis nr̄e: tā ī peregrinatiōe ꝗ̃ ab vtroq̃ nr̄m fuerat obtētu militie spiritalis arrepta: ꝙ̃ ī cenobij studio indiuidua semꝑ ꝯiūctiōe sociatos: tali vsus ē sermonis exordio.

¶ Diſputatio eiuſdē ſenis de trīplo amicitiaꝝ genere.
Capitulum.ij.

Amicitiaꝝ ac ſodalitatū multa ſunt genera:q̄ diuerſis
a modis humanū genus dilectionis ſocietate cōnectūt.
Quoſdā.n.pcedēs cōmēdatio.primū noticie: poſt ēt
amicitie fecit inire cōmertia. In qbuſdā vo ꝯctus qdā ſeu da
ti accepti ve depactio:caritatis federa copulauit. Quoſdā ne/
gociationis ſeu militie vel artis ac ſtudij ſimilitudo atqꝫ com
munio amicitiaꝝ vinculis nexuerūt:p quā ita etiaꝫ effera ſibi
inuicē corda māſueſcūt:vt ēt hi q i ſyluis ac mōtibus latroci/
nijs gaudēt:ꝛ effuſiōe humani ſanguinis delectāſ:ſuoꝝ ſcele
rū pticipes āplectāſ ac foueāt. Eſt etiā dilectiōis aliud genus
qd̄ inſtinctu nature ipſius ꝯſanguinitatū lege cōnectiſ: qua vel
cōtribules vel ꝯiuges:vel parētes ſeu fratres:ac filij:naturali/
ter ceteris pferūſ:qd̄ non ſolū humano generi:verūetiā oībus
alitibus atqꝫ aīantibus ieſſe dephēdiſ. Nā pullos vel catulos
ſuos naturali affectu inſtigāte ſic ptegūt ac defendunt:vt fre/
quēter pro ipſis etiā obijcere ſe periculis mortiqꝫ nō metuant.
Denicꝫ etiā illa beſtiarū vel ſerpentiū vel alitū genera: q̄ into
lerabilis feritas ac letale virus ab omnibus ſeparata eſſe cer/
nit:vt ſunt baſiliſci vel monocerotes vel gryphes:cū etiaꝫ viſu
ipſo cūctis pernicioſa eſſe dicantur:inter ſe tamen pro originis
ipſius affectioniſqꝫ ꝯſortio pacata ꝛ innoxia perſeuerāt. Sed
hec oīa q̄ diximus genera caritatis:ſicut malis ac bonis:feris
etiā atqꝫ ſerpētibus videmus eſſe cōmunia:ita etiā vſqꝫ in fi/
nē certū eſt pſeuerare non poſſe. Etenim iterrūpit ea frequēter
ac diuidit locoꝝ diſcretio:ꝛ obliuio tēporalis: ꝛ verbi vel cau
ſe negociorūqꝫ contractus. Ut enim ex diuerſis/vel lucri/vel li
bidinis vel ꝯſanguinitatis:ac neceſſitudinū variaꝝ ſocietati/
bus acqri ſolēt:ita itercedēte q̄libet diuortij occaſione ſoluūſ.

¶ Unde indiſſolubilis amicitia ſit. Cap.iij.

In his igiſ cūctis vnū genus ē inſolubile caritatis:qd̄
l nec cōmendationis gratia/nec officij vel munerū ma
gnitudo ꝯctuſqꝫ cuiuſcūqꝫ rō/ vel nature neceſſitas iū/
git:ſed ſola ſimilitudo virtutū. Hec inquā eſt q̄ nullis vnq̄ ca
ſibus ſcindiſ:quā nō ſolū diſſociare vel delere locoꝝ vel tēpoꝝ
iterualla nō pualēt:ſꝫ ne mors quidē ipa diuellit. Hec eſt vera
ꝛ īdirupta dilectio q̄ gemina amicoꝝ pfectione ac virtute cō/
creſcit. Cuius ſemel initū fedus:nec ꝺſideriorꝝ varietas:nec cō

lentiosa dirūpet ꝯtrarietas volūtatū. Ceteꝝ multos nouimus in hoc proposito cōstitutos:q cū ꝑ caritate xpi flagrātissima essent soliditate deuincti:nō perpetuo eā:nec indirupte seruare potuerūt:q2 licet bono societatis principio niterenṫ: nō tñ vno nec pari studio arreptū ꝓpositū tenuerūt:fuitq3 inter eos q̄dā tēporalis affectio:q2 nō equali vtriusq3 virtute:sed vnius patientia seruabaṫ. Que q̄uis ab vno magnanimiter atq3 infatigabiliṫ retēteṫ:necesse ē tñ eā alterius pusillanimitate dirūpi. Infirmitates nāq3 eoꝝ q tepidius pfectiōis expetunt sanitatē: quātalibet fortiū tolerantia sustentētur:ab ipsis tñ qui infirmi sunt nō ferunṫ. Habēt.n.insitas sibi cōmotionū causas q̄ eos quietos esse nō sināt:vt solēt hi qui carnali egritudine detinētur:stomachi sui īfirmitates ⁊ fastidia cocoꝝ vel ministrātiū negligētijs imputare:⁊ quātalibet eis obsequētiū sollitudo deseruiat:nihilominus tñ sanis causas sue cōmotionis ascribere quas sibi vtiq3 vitio valitudinis sue inesse nō sentiunt. Quāobrē hec est amicitie vt diximus fida idissolubilisq3 ꝯiunctio: q̄ sola virtutum parilitate federatur. Dñs.n.inhabitare facit

Ps.67. vnius moris in domo. Et idcirco in his tm̄ indirupta pōt dilectio permanere:in quibus vnū propositū ac volūtas: vnum velle ac nolle cōsistit. Quā si vos quoq3 cupitis inuiolabilē retentare:festinandū est vobis vt expulsis primitus vitijs:mortificetis proprias volūtates:⁊ vnito studio atq3 proposito:illud

Ps.132. quo propheta admodū delectaṫ:grauiter ipleatis. Ecce q̄3 bonū ⁊ q̄ iocundū:habitare fratres i vnū. Qd̄ nō localiter s3 spiritaliter oportet itelligi. Nihil.n.ꝓdest:si moribus ac ꝓposito dissidētes vna habitatiōe iūganṫ:nec obest pari virtute fundatis:p locoꝝ iteruallo disiūgi. Apud deū nāq3 moꝝ cohabitatio nō locoꝝ vnita fratres habitatio ꝯiungit. Nec pōt vnq̄ pacis itegritas custodiri:vbi volūtatū diuersitas iuenitur.

¶ Interrogatio vtrum vtile aliquid etiam contra votum fratris effici debeat. Capitulum .iiij.

G Ermanus. Quid ergo si vno volente ꝑficere aliquid qd̄ s3 deū cōmodū ⁊ salubre perspexerit:alius nō prestet assensum exequendum ne etiam contra votū fratris est:an pro eius arbitrio negligendum.

¶ Responsio ꝙ perpetua amicitia nisi inter perfectos stare non possit. Capitulū.v.

I Oseph. Idcirco diximus plenā atq3 ꝑfectā amicitie

gratiā niſi inter ꝑfectos viros eiuſdēqꝫ virtutis ꝑſeuerare non
poſſe:quos eadē volūtas vnūqꝫ propoſitū aut nūqꝫ aut certe
raro diuerſa ſentire:aut in his q̄ ad profectū ſpiritalis ꝑtinent
vie:patiſ diſſidere. Quod ſi animoſis ceperint cōtentionibus
eſtuare:liquet vtrūqꝫ eos nūqꝫ ſm regulā quā ꝑdiximus fuiſſe
cōcordes. Sed qꝛ nemo pōt a perfectione habere principium:
niſi qui ab ipſo eius ceperit fundamēto:⁊ vos non quāta eius
ſit magnitudo:ſed quēadmodū ad eā perueniri poſſit inquiri
tis:neceſſarium reor: vt paucis regulam vobis eius ac trami/
tem quendā : per quem greſſus veſtri dirigantur aperiam:vt
patientie ac pacis bonū facilius obtinere poſſitis.

¶Quibus modis iuiolabilis poſſit ſocietas retētari. Capitulum.vj.

p Rima igiſ ſunt vere amicitie in ꝯtēptu ſubſtātie mū
dialis ⁊ oīuꝫ quas habemus reꝝ deſpectiōe fundamē
na. Quā.n.iniuſtū atqꝫ impiū ē:ſi poſt abꝛenūciatā
mūdi ⁊ oīuꝫ q̄ in eo ſunt vanitatē:ꝑcioſiſſime fratris dilectio
ni ſupellex viliſſima q̄ ſuperfluit ꝑferaſ. Secūduꝫ ē:vt ita ſuas
vnuſquiſqꝫ reſecet volūtates:ne ſe ſapientē atqꝫ ꝯſultū eē iudi
cans:ſuis malit qꝫ proximi diffinitiōibus obedire. Tertiū eſt:
vt ſciat oia etiā q̄ vtilia ac neceſſaria eſtimat:poſtponēda bo
no caritatis ac pacis. Quartū:vt credat nec iuſtis nec iniuſtis
de cauſis penitus iraſcendū. Quintū:vt aduerſus ſe iracundiā
fratris:ēt ſine rōne ꝯceptā:eodē mō quo ſuā curare deſideret:
ſciēs equalr ſibi ꝑniciosā alterius eſſe triſticiā ac ſi aduerſus
aliū ipe moueaſ:niſi eam quātū in ſe eſt etiā de fratris mente
depulerit. Poſtremū illud ē:qđ generale vicioꝝ oīuꝫ ꝑemptoꝛi
riū eſſe nō dubiū eſt:vt ſe đ hoc mūdo credat quotidie migra
turū. Que perſuaſio non ſolum nullā in corde triſticiā reſidere
permittit:verūetiā vniuerſos ꝯcupiſcentiaꝝ ac peccatoꝝ oīuꝫ
cōprimet motus. Hec igiſ quicūqꝫ tenuerit amaritudinem ire
atqꝫ diſcordie nec pati poterit nec īferre. His aūt ceſſātibus cū
primū ille emulus caritatis in cordibus amicoꝝ triſtitie ſenſiꝫ
venena ſuffuderit:neceſſe eſt vt frequentibus iurgijs paulatim
dilectione tepefacta:amantiū corda diu exulcerata qñqꝫ diſſo
ciet. Nā qui per callem ꝑdicte directionis ingrediſ: in quo ab
amico vnqꝫ ſuo poterit diſſidere/qui primū litiū cauſam q̄ ex
paruulis rebus viliſſimiſqꝫ materijs generari ſolet:nihil ſuum
vendicans:radicitus amputauerit: illud qđ in Actibus apo/

ſtoloꝝ legimus de vnitate credentiũ omni virtute cuſtodiens·
Act.4. Multitudinis autem credentiũ erat cor vnum ⁊ anima vna:
nec quiſq̃ eoꝝ q̄ poſſidebant aliquid ſuũ eſſe dicebat:ſed erãt
illis oĩa cõmunia. Deide queadmodũ ab eo ſeminariũ diſſen
ſionis exurget:qui nõ ſue ſed fratris ſeruiens volũtati:domini
atq̃ auctoris ſui fuerit imitator affectus:qui loquens ex perſo
Joan.6. na hoĩs quẽ gerebat. Nõ veni inquit vt facerẽ volũtatẽ meã:
ſed voluntatẽ eius qui me miſit. Quo aũt modo vllũ ꝯtentio/
nis fomitẽ ſuſcitabit:qui de intelligentia ac ſenſu ſuo:non tam
proprio iudicio q̃ fratris credere decreuit examini: ꝑ eius.ſ.
arbitrio/vel probans ſua inuenta/vel improbãs: ⁊ euãgelicũ
Mat.26. illud pij cordis humilitate ꝓſumẽs. Uerũtñ nõ ſicut ego volo:
ſed ſicut tu vis. Aut qua ratione aliquid quo frater meſtifice/
tur:admittet/qui bono pacis nihil iudicat eſſe preciosius:do/
minice illius ſentẽtie memoriã nõ amittens. In hoc cognoſcẽt
oẽs ꝙ mei eſtis diſcipuli:ſi dilectionẽ habueritis adinuicem.
Per quã velut ſpeciali ſignaculo gregẽ ouiũ ſuaꝝ in hoc mũ
do voluit xp̄s agnoſci:atq̃ hoc a ceteris:vt ita dixerim cara/
ctere diſcerni. Qua vero ex cauſa vel in ſe recipere vel in alio
reſidere rancorẽ triſtitie ſuſtinebit:cui ſumma diffinitio eſt ira
cundie q̄ pniciosa ⁊ illicita eſt iuſtas cauſas eſſe non poſſe:eo/
dẽq̃ ſe mõ ſuccenſente ſibi fratre orare nõ poſſe: quo ſi fratri
ſuo ipe ſuccenſeat:illã dñi ſaluatoris humili ſemp retinens cor
Mat.5. de ſententiã. Si offers munus tuũ ad altare:⁊ ibi recordatus
fueris ꝙ frater tuus habet aliquid aduerſum te:relinq̃ ibi mu
nus tuũ ante altare:⁊ vade prius reconciliari fratri tuo: ⁊ ſic
veniens offer munus tuũ. Nihil.n.proderit ſi te quidẽ aſſeras
Ephe.4. nõ iraſci:⁊ credas te implere illud mandatũ:quo dr:Sol non
Mat.5. occidat ſup iracundiã veſtrã. Et. Qui iraſcitur fratri ſuo reus
erit iudicio. Alterius vero triſtitiã quã delinire tua manſuetu
dine potuiſti:ꝯtumaci corde deſpicias. Eodẽ nãq̃ modo pre
cepti dñici preuaricatione plecteris. Qui.n.te iraſci aduerſus al
terũ nõ debere dixit:nec alterius ꝯtemni triſticiã debere dixit:
qr nõ itereſt apud deũ qui oẽs homines vult ſaluos fieri:vtrũ
j.Thi.ij. te an aliũ quẽpiã perdas. Unũ ſiqdẽ cuiuſſibet interitu ei na/
ſcitur detrimentum:itidẽq̃ illi cui grata omnium perditio eſt
vnũ lucrũ/vel tua vel fratris morte conquirit. Queadmodũ
poſtremo poterit vel tenuẽ cõtra fratrẽ retinere triſtitiã:qui ſe
credit quotidie immo cõtinuo ab hoc ſeculo migraturũ.

¶ Quod nihil caritati preponendū ſit: nec iracundie poſtponendum. Capitulum. vij.

ſIcut ergo nihil preponēdū eſt caritati: ita furori vel
iracūdie nihil eſt ecōtrario poſtponendū. Oia nāq̧
q̄uis vtilia ac neceſſaria videātur: ſpernenda tamen
ſunt: vt ire perturbatio deuitet: ⁊ omnia etiā que putant ad/
uerſa ſuſcipiēda atq̧ tolerāda ſunt: vt dilectionis paciſq̧ trā/
quillitas illibata ſeruetur: q: nec ira atq̧ triſticia pernicioſius
quicq̄/nec caritate vtilius credendum eſt.

¶ Quibus de cauſis inter ſpiritales naſcat diſſentio.
Capitulum. viij.

nAm quēadmodū carnales adhuc ⁊ ibecilles fratres
ob vilem terrenāq̧ ſubſtantiā cito inimicas diſiūgit:
ita etiā iter ſpiritales gignit ꝑ intellectuū diuerſitate
diſcordiā. Ex qua ſine dubio cōtentiones rixeq̧ verboꝝ quas
Apls dānat: plerūq̧ ꝯſurgūt: vn̄ ꝯſequēter diuortia inter vna
nimos fratres hoſtis inuidus ac malignus interſerit. Uera eſt
nāq̧ ſapiētiſſimi Solomonis illa ſentētia. Odiū ſuſcitat ꝯtē/ Prou. 10.
tio: vniuerſos vero qui nō ꝯtendunt protegit amicitia.

¶ De amputandis etiā ſpiritalibus cauſis diſcordiaꝝ.
Capitulum. ix.

qUapropter ad ꝯſeruandā perpetuā ⁊ indiuiduā cari
tatē: nihil prodeſt primā cauſam amputaſſe diſcidij:
q̄ naſci ſolet de rebus caducis atq̧ terrenis: ⁊ vniuer
ſa deſperiſſe carnalia: atq̧ oium qbus nr̄ vſus indiget reꝝ: in/
diſcretā coionē fratribus ꝑmiſiſſe: niſi etiā ſcđm q̄ ſub ſpecie
ſpiritaliū ſenſuū naſci ſolet ſimiliter abſcidētes/acquiſierimus
in omnibus humilem ſenſum: ⁊ conſonas voluntates.

¶ De optimo examine veritatis. Capitulum. x.

mEmini nāq̧ cū me adhuc adherere cōſortio etas iu/
nior hortaret: huiuſmodi nobis intelligētiā/vel i mo/
ralibus diſciplinis/vel in ſcripturis ſacris frequēter in
ſertā: vt nihil ea verius: nihilq̧ ratiōabilius crederemus. Sed
cū in vnū ꝯuenietes ſentētias noſtras ꝓmere cepiſſemus q̄dā
cōi examinatione diſcuſſa: primū ab altero falſa ac noxia no
taban: mox deinde vt ꝑnicioſa cōmuni pronunciata iudicio
dānabant: q̄ intantū prius infuſa a diabolo luce clarius ful/
gebāt vt facile potuiſſent generare diſcordiā/niſi preceptū ſe/
nioꝝ velut diuinū quoddā oraculū cuſtoditū ab omni noſ cō

tentione reuocasset:quo ab illis legali quadam sanctione per/
scriptum est:vt neuter nostrum plus iudicio suo ꝙ̄ fratris cre/
deret : si nūꝙ̄ vellet diaboli calliditate deludi.

❡Quod impossibile sit queꝙ̄ qui ꝓprio fidit iudicio
diaboli illusione non decipi. Capitulum.xj.

2.Cor.11. Teniꝫ sepe illud qđ Aplꝰ dicit : ꝓbatū ē euenire. Ipe
e eniꝫ sathanas:trāsfigurat se in angelū lucis:vt obscu
rā ac tetrā caliginē sensuū ꝓ suo lumine scie fraudu/
lēter effundat.Qui nisi humili ⁊ māsueto corde suscepti:ma/
turissimi fratris vel probatissimi senioris reseruenť examini:⁊
eoꝝ iudicio diligēter excussi:aut abijciant:aut recipianť a no
bis:sine dubio venerātes in cogitatiōibus nr̄is ꝓ angelo lucis
angelū tenebraꝝ:grauissimo feriemur interitu.Quā pniciē im/
possibile est euadere quēpiā iudicio ꝓprio ꝯfidentē:nisi hūili/
tatꝭ vere amator ⁊ executor effectus:illud qđ Aplꝰ magnoꝑe
Phil.2. deprecať oī ꝯtritione cordis impleuerit. Si qua ergo inqt con
solatio in xp̄o:si qđ solaciū caritatis:si q̄ viscera miserationis
implete gaudiū meū vt idē sapiatis:eandē caritatē habētes:
vnanimes idipsuꝫ sentiētes.Nihil ꝑ ꝯtentionē:neqꝫ ꝑ inanem
gloriā:sꝫ in humilitate superiores vobismetipsis alterutrū arbi/
Ro.12. trātes. Et illud.Honore alterutrū ꝓuenientes:vt plus vnusqsqꝫ
cōsorti suo scientie ⁊ sanctitatis ascribens:summā discretionis
vere in alterius magis ꝙ̄ in suo credat stare iudicio.

❡Quam ob causam non debeant inferiores in colla/
tione contemni. Capitulum.xij.

Epe aūt accidit:siue illusiōe diaboli:siue intercessu er
s rores hūani:quo nullus ē i hac carne q fallī velut hō
nō possit:vt ⁊ ille interdū qui acrioris ingenij scientieqꝫ
maioris est:aliqd falsuꝫ mēte ꝯcipiat:⁊ ille q tardioris igenij
ac minoris ē meriti:rectius aliqd veriusqꝫ ꝑsentiat. Et idcirco
nullus sibi ꝗuis scia ꝓditus:inani tumore ꝑsuadeat:qđ possit
collatiōe alterius non egere.Nā etiā si iudiciū eius diabolica
nō fallat illusio:elationis tñ ⁊ supbie grauiores laqueos non
2.Cor.1[2]. euadet.Quis.n.hoc sibi absqꝫ ingēti poterit vsurpare pniciē:
cū vas electiōis in quo xp̄o:vt ipe ꝓfessus est :loqbať: ob hoc
Gal.2. solummō se asserat Hierosolymā ꝯscendisse vt eū suis coapo/
stolis euāgeliū:qđ gētibꝰ:reuelāte ⁊ cooperāte dn̄o ꝓdicabat:
secreta examinatiōe cōferret.Per qđ ostēdiť nō solū vnanimi
tatē.atqꝫ ꝯcordiā per hec ꝓcepta seruari verūetiā cūctas dia/

boli aduerſantis inſidias ⁊ illuſionū eius laqueos nō timeri.

¶ Qd̄ caritas nō ſolū res dei:ſʒ etiā deus ſit. Cap.xiij.

Eniqʒ intantū virtus caritatis extollit: vt eā bts Jo. apl's:non ſolū rē dei:ſed etiā deū eſſe pnūciet dicens. Joan.4.

Deus caritas ē:⁊ q manet in caritate:i deo manet:⁊ deus in eo. Nam vſqʒ adeo illā diuinā eſſe pſpicimus vt illud Apl'i manifeſtiſſime vigeſ ſentiā:i nobis. Qm̄ caritas dei diffuſa eſt i cordib⁹ nr̄is p ſpm̄ſctm̄ q habitat i nobis. Qd̄ tale ē: ac ſi dicat. Qm̄ de⁹ diffuſus ē i cordib⁹ nr̄is p ſpm̄ſctm̄ q habitat i nobis. Qui etiā cū ignoremus qd ōbeamus orare:iterpellat p nobis gemitibus inenarrabilibus. Qui aūt ſcrutaſ corda:ſcit qd deſideret ſpūs:qꝛ ſm deū poſtulat pro ſanctis. Roma.5. Roma.8.

¶ De gradibus caritatis. Capitulum.xiiij.

Lā igiſ caritatē q̄ dr̄ agape:poſſibile eſt oibus exhibere/de q̄ bts Apl's. Ergo dū ip̄s habemus inqt operemur bonū ad oēs:maxime aūt ad domeſticos fidei. Que intm̄ oibus ē generalr exhibēda:vt eā etiā inimicis nr̄is a dn̄o iubeamur impēdere. Nā diligite inqt inimicos veſtros Diathesis aūt.i.affectio:paucis admodū ⁊ his q vel parilitate mop vel virtutū ſocietate cōnexi ſunt:exhibeſ: licet etiā ipa diathesis multā i ſe differētiā habere videaſ. Aliter.n.parentes:aliter cōiuges:aliter fratres/aliter filij diliguntur: ⁊ in ipa quoqʒ hop affectuū neceſſitudie magna diſtātia ē: nec vniformis parentū dilectio erga filios inueniſ. Qd̄ etiā Jacob patriarche pbaſ exēplo:q cū eēt duodecim filiop pater:oēſqʒ pina charitate diligeret:tn̄ pp̄ēſiore Joſeph dilexit affectu:vt de eo aperte ſcriptura cōmemoret. Inuidebāt autē ei fratres ſui:eo φ diligeret eū pater ſuus.ſ.nō quo vir iuſtus ⁊ pr̄ nō valde diligeret ēt ceterā plē:ſʒ φ huius:qꝛ typū dn̄i pferebat: affectui dulcius quodāmō atqʒ idulgētius ihereret. Hoc etiā ō Joāne euāgeliſta legimus euidētiſſime deſignari cū de ipſo dr̄. Diſcipulus ille quē diligebat Jeſus:cū vtiqʒ etiā reliquos vndecim ſilr electos:ita pcipua dilectiōe cōplexus ſit:vt hoc ēt euāgeliſta atteſtatiōe deſignet dicēs. Sicut dilexi vos:⁊ vos diligite inuicē. De qbus ⁊ alibi dr̄. Diligēs ſuos q erāt in mūdo:vſqʒ in finē dilexit eos. Sed hic vnius dilectio nō erga reliquos diſcipulos tepoſē caritatis:ſed largiorē erga hūc ſupabundātiā amoris expſſit:quā ⁊ virginitatis priuilegiū ⁊ carnis icorruptio pferebat. Que idcirco velut ſublimior cū quadā exceptio

αγα πη. Gal.6. Mat.5. Δια θεσισ. Gen.37. Joan.21. Joan.13. Ibidem.

ne ſignat/q: nó eſt odij cópatio/ſ3 affluétior gr̃a exuberátiſſi/
mi amoris extollit.Tale qd etiá ex pſona ſpóſe legimus i Cá/
Can.2. tico cáticoꝝ dicentis.Ordinate in me caritatem. Hec.n.eſt ve
re caritas ordinata/que odio habens neminem/quoſdá meri
torum iure plus diligit/neqꝫ cũ generaliter diligat cũctos exci
pit tñ ſibi ex his quos debeat peculiari affectione complecti/⁊
rurſum inter ipſos qui in dilectione ſummi atqꝫ precipui ſunt:
aliquos ſibi qui ceteroꝝ affectui ſuperextollantur excerpit.

¶ De his qui vel ſuá vel fratrum cómotioné diſſimula/
tione corroborant. Capitulum .xv.

c Cótra nouimus ꝙ vtiná neſciremus/nónullos fratrũ
tâte eẽ obſtinatiõis atqꝫ duricie/vt cũ vel ſuos aduer
ſus fratrẽ/vel fratris aduerſu3 ſe ſenſerint aíos excita
tos/ad diſſimulãdá mẽtis ſue triſtitiá/q̃ ex indigatione alteru
trẽ cõmotionis exorta eſt / ſecedẽtes ab eis quos hũili ſatiſfa/
ctione atqꝫ colloqo lenire debuerãt aliquos pſalmoꝝ icipiunt
decãtare verſiculos. Qui dũ ꝯceptã cordis amaritudinẽ delini
re ſe putãt inſultãdo augẽt/qđ ſtati extinguere potuerũt ſi ma
gis anxij atqꝫ hũiles eẽ voluiſſent:vt oportũa ꝯpũctio ⁊ ipoꝝ
cordib⁹ mederet:⁊ frm aíos deliniret: Nã illo vtiqꝫ mõ puſil
lanimitatẽ imo ſupbie ſuẽ vitiũ palpãt:⁊ nutriũt poti⁹ q̃ꝫ extir
pãt fomitẽ iurgioꝝ/dñice illi⁹ ꝓceptiõis imemores q̃ ait. Qui
Matt.5. iraſcit frĩ ſuo reus erit iudicio. Et ſi recordat⁹ fueris ꝙ frater
Ibidem. tuus habet aliqđ aduerſu3 te relinq̃ ibi munus tuũ ad altar̃ ⁊
vade pri⁹ recõciliari frĩ tuo. ⁊ tũc veniẽs offeres munus tuũ.

¶ De eo ꝙ ſi frater aduerſu3 nos aliqđ habeat ſimultatẽ
munera orõnũ nr̃aꝝ a dño reſpuant. Cap.xvj.

i Intantũ igit nõ vult nos de⁹ noſter alterius deſpectuí
habere triſtitiã/vt ſi aliqđ aduerſũ nos frater habue
rit nec munera nr̃a ſuſcipiat .i. nec orões ſibi a no
bis permittat offerri donec de aío eius triſtitiã iuſte iniuſte vo
ꝯceptã/celeri ſatiſfactiõe tollam⁹. Neqꝫ.n.ait ſi h3 verã q̃relã
aduerſu3 te frater tuus/relinq̃ ibi mun⁹ tuũ ad altare/⁊ vade
Mat.5. prius recõciliari fratri tuo/ſ3. Si recordatus fueris/q͛ q: fra
ter tuus h3 aliqđ aduerſũ te.i.etiã ſi leue aliqđ ac vile ſit quo
fris i te fuerit excitata cõmotio ⁊ hoc memoriã tuã ſubita re
cordatione pulſauerit/ſcias te offerre ꝓcũ tuoꝝ ſpiritalia mu
nera nõ debere/niſi prius q̃lb3 ex cã ortã triſtitiã de corde fra
tris benigna ſatiſfactiõe depuleris. Si igit euãgelicus ſermo

etiã ꝓ pterita ⁊ minima ſimultate: ac de exiguis oborta cau ſis: ſatiſ facere nos iraſcẽtibus iubet: qd̄ de nobis miſeris fiet q̄ recentes ⁊ maximas cauſas noſtroꝗ errorꝰ cõmiſſas ptinaci diſſimulatiõe ɔtẽnimus: ⁊ inſtati tumore diabolico: dũ humi liari erubeſcimus: auctores nos fraterne triſticie denegamus: ac rebelli ſpiritu ſubiẏci pceptis dñi dedignantes: nequaꝗ̃ ea vel obſeruari debere vel impleri poſſe cõtẽdimus. Eoqꝫ fit vt indicãtes eũ impoſſibilia vel incõgrua pcepiſſe: efficiamur ſꝫ Apoſtolum non factores: ſed iudices legis. Jaco. 4.

¶ De his q̄ patiẽtiã ſecularibus magis putant impen dendam eſſe q̃ fratribus. Capitulum. xvij.

Illud quoqꝫ qbus lachrymis eſt deflendũ: ꝙ nõnulli fratrũ cũ fuerint ɔtumelia cuiuſlibet ſermonis accẽſi: ſi alterius cuiuſpiã q̄ eos lenire deſiderat pcibus fati getur: cũ audierint nequaꝗ̃ debere aduerſus fratrẽ concipere tenere ve triſtitiã: ſm̄ illud qd̄ ſcriptũ eſt. Qui iraſcit᷑ fratri ſuo reus erit iudicio. Et. Sol nõ occidat ſup iracũdiã veſtrã pro clamãt ilico. Si pagan⁹ aliqs: ſi ſecularis hoc feciſſet: aut ita dixiſſet: recte debuit ſuſtineri. Quis aũt ferat fratrẽ tã grauis cõſciũ culpe aut tã inſolens de ore ɔuitiũ ꝓferentẽ. Quaſi vero patiẽtiã infidelibus tm̄: atqꝫ ſacrilegis: ⁊ nõ oibus ſit genera liter adhibẽda: aut iracũdia ɔtra gẽtilẽ noxia: ɔtra fratrẽ vti lis eſtimãda: cũ vtiqꝫ pturbate mẽtis obſtinata cõmotio: non diſſimile ɔtra quẽuis fuerit excitata ſibi inferat detrimentum. Quãte aũt obſtinatiõis: īmmo vecordie eſt: vt nec ipſaꝫ ver boꝝ ꝓprietatẽ: brute mẽtis ſtupore diſcernat. Quis nõ dicit. Ois q̄ iraſcit᷑ alienigene: reus erit iudicio: qd̄ fortaſſe poterat ſꝫ illoꝝ ſenſuꝫ: ꝓ ɔſortes noſtre fidei ⁊ cõuerſationis excipere: ſed ſignificãter expſſit euãgelicus ſermo: dicẽs. Ois qui iraſcit᷑ fratri ſuo reus erit iudicio. Licet itaqꝫ ſm̄ regulã veritatis oẽ hominẽ fratrẽ debeamus accipe: tñ hoc in loco magis fidelis ac nr̃e ɔuerſatiõis pticeps q̃ ethnicus frĩs vocabulo dſignat᷑. Matt. 5. Ephe. 4. Mat. 5. Ubi. s.

¶ De his qui patiẽtiam mentientes ad iracũdiam fra tres ſilentio accendunt. Capitulum. xviij.

Illud vero q̄le ẽ: ꝙ iterdũ patiẽtes eſſe nos credim⁹: qꝛ rñdere ɔtẽnim⁹ laceſſiti: ſꝫ ita ɔmotos fr̃es amara ta citurnitate vł motu geſtuqꝫ irriſorio ſubſãnam⁹ vt eos magis ad iracũdiã vultu tacito ꝓuocem⁹: q̃ tumida potuiſ ſẽt icitare ɔuitia: ī eo nos eſtimãtes minime apud deũ reos: qꝛ

nihil oꝛ ꝑlurimus qꝫ nos notare boīuꝫ iudicio aut ꝯdēnare potuiſſet. Quaſi vero apud deū verba tm̄mō ꝛ nō ꝑcipue voluntas vocet ī culpā ꝛ opus ſolū peccati: ꝛ nō etiā votū ac ꝓpoſitū habeat in crimine: aut hoc tm̄ qꝫ vnuſquiſqꝫ fecerit ꝑ loq̄llā ꝛ nō qꝫ etiā ꝑ taciturnitatē facere ſtuduerit in iudicio ſit q̄rendū. Nō.n. ſola cōmotionis illate q̄litas: ſꝫ etiā ꝓpoſitū irritātis in noxa eſt. Et idcirco nō quēadmodū iurgiū fuerit excitatū ſꝫ cuius cōflagrauerit vitio verū iudicis noſtri ꝑgret examen. Affectus.n. peccati nō oꝛdo ꝯſiderādus eſt admiſſi. Quid.n. differt vtrū qs gladio ipſe pemerit fratrē an aliq̄ ad moꝛtē fraude cōpulerit cū ipſius eū dolo vel crimine cōſtet extinctū. Quaſi vero cecū ī ꝑceps manu ꝓpꝛia nō impegiſſe ſufficiat cū ſimiliter reus ſit q ꝓnū ꝛ imminētē iā fouee cū potuerit reuocare ꝯtēpſerit aut ille ſolus ī crimine ſit qui manu ſua quēpiā laq̄auerit: nō etiā is q vel parauerit/vel igeſſerit laq̄ū vel certe cū potuerit auferre noluerit. Ita igit̄ tacere nihil ꝓdeſt: ſi idcirco nobis indicamus ſilētiū: vt qꝫ agendū cōuitio fuerat: hoc taciturnitate faciamus: aſſimulātes quoſdā geſtus quibus ꝛ ille quē curare nos opoꝛtuit: vehemētioꝛ inardeſcat iracūdia: ꝛ nos ſuper hec oīa damno illius ac ꝑditione laudemur: quaſi vero non etiam ex hoc ipō quis criminoſioꝛ ſit: ꝙ gloꝛiā ſibi de fratris voluerit ꝑditione cōquirere. Utriqꝫ.n. tale ſilentiū erit equaliter noxiū: q2 ſicut exagerat in alterius coꝛde triſtitiā ita in ſuo nō permittit extingui. Cōtra quos illa ꝓ

Abac.2. phete ſatis ꝓpꝛie ē directa maledictio. Ue qui potat amicū ſuū: mittēs fel ſuū: ꝛ inebꝛians vt aſpiciat nuditatem eius: repletus eſt ignominia ꝓ gloꝛia. Illud quoqꝫ qꝫ ꝑ aliū de ta/

Hiere.9. libus dr̄. Quia oīs frater ſupplātans ſupplātabit: ꝛ oīs amicus fraudulēter incedet: ꝛ vir fratrē ſuū irridebit: ꝛ veritatem nō loquētur. Extenderunt.n. linguā ſuā quaſi arcū mēdacij ꝛ nō veritatis. Sepe aūt ficta patiētia etiā acrius ad iracūdiā

Prou.27. ꝙ ſermo ſuccēdit: ꝛ atrociſſimas verboꝝ trāſcendit iniurias: maligna taciturnitas: leuiuſqꝫ tolerātur inimicoꝝ vulnera ꝙ̄ irridentiū ſubdola blādimēta. De q̄bus ꝓpꝛie dr̄ per ꝓphetā.

Ps.54. Molliti ſunt ſermōes eius ſup oleū: ꝛ ipſi ſunt iacula. Et alibi.

Prou.18. Uerba callidoꝝ mollia: hec aūt feriunt impenetralia ventris etiā illud pōt elegāter aptari. In oꝛe pacē cū amico ſuo loq̄t

Hiere.9. ꝛ occulte ponit ei inſidias. Quibus tm̄ magis decipit̄ ipſe qui decipit. Nā q ꝑparat ante faciē amici ſue recte: circūdat illud

pedibus ſuis: ⁊ qui fodit foueā proximo ſuo incidet in eā ipſe.
Deniqꝫ cū magna ad comprehēdendū dominū cum gladijs Prou.27.
⁊ fuſtibus multitudo veniſſet: nemo in auctorem vite noſtre
illo cruentio: extitit paricida: qꝫ q cūctos ficto ſalutationis ho
nore preueniens: oſculū ſubdole caritatis ingeſſit. Cui dominus. Luce.22.
Juda inquit oſculo filiū hois tradis. i. amaritudo pſecutionis
atqꝫ odij tui: hoc tegmen aſſumpſit: quo dulcedo vere amoris
exprimit. Apertius quoqꝫ ac vehementius per prophetā vis
huius doloris exaggeratur. Quoniā ſi inimicus inquit meus Ps.54.
malediriſſet mihi: ſuſtinuiſſē vtiqꝫ. Et ſi is q oderat me ſup
me magna locutus fuiſſet: abſcōdiſſem me forſitan ab eo. Tu
vo hō vnanimis dux meus: ⁊ notus meus: q ſimul mecū dul/
ces capiebas cibos: i domo dei ābulauimus cū conſenſu.

De his qui ex indignatione ieiunant. Cap.xix.

Liud quoqꝫ pphanū triſtitie genus eſt: qd dignū cō
a memoratione non fuerat: niſi id a nōnullis fratribus
ſciremus admitti: q cū triſtificati fuerint vel irati: ab
ipſo etiā ptinaciter abſtinent cibo: ita vt qd etiā dicere abſqꝫ
pudore nō poſſumus: illi q dū placidi ſunt refectionē cibi vſqꝫ
ad horā ſextā/ vel vt multū: nonā negant ſe poſſe differre cum
fuerint triſtitia vel furore ſuppleti: ieiunia etiā biduana non
ſentiant: tantāqꝫ inedie defectionē iracūdie ſatietate ſuſtentēt:
in quo plane ſacrilegū crimen euidēter incurrūt: ieiunia. ſ. q ſo
li deo pro humiliatione cordis ⁊ purgatione vitiorꝫ ſunt ſpe/
cialiter offerēda: pro diabolico tumore tolerātes. Qd tale eſt:
acſi orationes atqꝫ ſacrificia non deo ſed demonijs deferant:
illāqꝫ Moyſaicā increpationē mereantur audire. Sacrifica/ Deut.32.
uerunt demonijs ⁊ non deo: dijs quos ignorabant.

De quorūdā ſimulata patientia qua maxillā verbe/ randam alteram ingerunt. Capitulum.xx.

On ignoramus etiā aliud demētie genus: qd ſub co
n lore fucate patiētie in nōnullis fratribus inuenit: qui/
bus parū eſt iurgia cōmouiſſe: niſi etiā inſtigatorijs
verbis vt feriātur irritēt: cū vtiqꝫ vel leui fuerint ipulſione cō/
tacti: aliā quoqꝫ ptē corporis ingerūt verberandā quaſi p hoc
pfectionē mādati illius impleturi: quo dr. Si qs te pcuſſerit in Mat.5.
dexterā maxillā tuā pbe illi ⁊ alterā: ſcripture vim ac ppoſitū
penitus ignorātes. Euāgelicā nāqꝫ patiētiā per iracūdie vitiū
exercere ſe putāt. Ob qd radicitus excidēdū: nō ſolū viciſſitu/

do talionis ⁊ côcertādi irritatio prohibet/ſed etiā furorē verberātis/geminate iubemur iniurie tolerantia mitigare.

¶ Interrogatio quēadmodū xpi mādatis obtemperantes/euangelica perfectiōe fraudent. Cap.xxj.

g Ermanus. Quomodo reprehēdendus eſt is qui pcepto ſatiſfaciens euangelico/nō ſolū nō intulit talionē ſed etiam paratus eſt vt ſibi geminetur iniuria.

¶ Reſponſio ꝙ Chriſtus non ſolū facti ſed etiam voluntatis inſpector ſit. Capitulum .xxij.

i Oſeph. Sicut paulo añ dictū ē/nō ſolū res ipa q̄ gerit ſꝫ ēt q̄litas mētis ꝓpoſitū facietis ē ituēdū. Et idcirco ſi id qđ ab vnoq̄ꝗ pficit q̄ aīo fiat/vel q̄ pcedat affectu/itimo ppēdatꝫ cordis examine videbitꝫ patiētie lenitatiſqꝫ ꝟtutē neq̄ꝗ poſſe ꝯrio ſpū.i.ipatiētie ac furoris impleri. Sigdē dñs nr̄ atqꝫ ſaluator ad ꝓfūdā nos iſtruēs patiētie lenitatiſqꝫ ꝟtutē.i.nō vt labijs eā tm̄mō pferamus/ſꝫ vt itimis aie nr̄e abditꝫ recōdamus iſtā nobis pfectiōis euāgelice

Ubi.5. formulā dedit dicēs. Si qs te percuſſerit in dextera maxilla tua: pbe illi ⁊ alterā ſubaudit ſine dubio dexterā. Que alia dextera niſi iterioris hois: vt ita dixerīꝫ: faciēs pōt accipi. Per hoc oēꝫ penit⁹ iracūdie fomitē ꝺprofundis cupiēs aie penetralib⁹ extirpare.i.vt ſi exterior dextera tua ipetū ferietis excepit iteriorquoqꝫ hō p hūilitatꝫ aſſenſum dexterā ſuā pbeat ꝟberādā: ꝯpatiēs exteriore hoie paſſiōi ⁊ q̄dāmō ſuccūbēs atqꝫ ſubijciēs ſuū corp⁹ ferietis iniurie/nē exterioris hoīs cede vel tacit⁹ itra ſe moueat iterior. Uidetꝫ g⁹ lōge eos ab euāgelica pfectiōe diſtarē/q̄ patiētiā docēt nō ꝟbis/ſed iterioꝛe cordis trāq̄llitate ſuādā cāqꝫ a nobis cū qd aduerſi euenerit ita pcepit cuſtodiri/vt ñ ſolū noſmetipos alienos ab iracūdie pturbatiōe ſuem⁹ ſꝫ ēt illos q ſuo ꝯmoti ſūt vitio ſuccūbētes iniurijs eoꝝ ad pla-

Roma.12. ciditatē expleta eedis facietate cogam⁹/furorē eoꝝ nr̄a lenitate vicētes. Et ita etiā illud aplicū iplebim⁹. Noli vici a malo: ſꝫ vince i bono malū. Qđ ab illis ipleri nō poſſe certiſſimū ē:g illo ſpiritu ac tumore ꝟba lenitatꝫ atqꝫ humilitatꝫ emittūt/vt nō ſolū nō mitigēt ꝯceptū furoris icēdiū/ſꝫ magis illud tā in ſuo q̄ꝫ i fratris cōmoti ſenſu faciāt cōflagrare/qui tñ etiam ſi poſſent aliquo mō ipſi mites ac placidi permanere/nō tñ gdē aliquos iuſticie fructus caperēt cuꝫ damno proximi patientie ſibi gloriā vendicātes/⁊ per hoc ab illa aplica caritate omnī

modis alieni/q̄ nō q̄rit q̄ ſua ſunt/ſed ea q̄ alioꝝ nō.n.ita di/ 1.Coꝛ.13.
uitias cōcupiſcit/ vt lucrū ſibi de ꝓximi faciat detrimento/nec
acquirere quicq̄ꝫ cum alterius deſiderat nuditate.

¶Quod ille ſit foꝛtis ⁊ ſanus qui ſuccumbit alterius
voluntati. Capitulum.xxiij.

Ciendū ſane generaliter illū partes agere foꝛtioꝛes/q
f volūtati fratris ſuā ſubijcit volūtatē/q̄ꝫ eū q in defen/
dēdis ſuis diffinitiōibus ac tenēdis pertinacioꝛ inueni
tur.Jlle.n.ſuſtētans ac tolerās ꝓximū ſani ac validi/hic aūt ĩ
firmi ⁊ quodāmodo egrotātis obtinet locū/quem ita palpari
neceſſe ē ac foueri/vt iterdū ēt a rebus neceſſarijs ꝑ eius qete
ac pace ſalubꝛe ſit aliqd relaxari.Jn quo qdē nō ſe credat qs
aliqd de ſua pfectiōe minuiſſe/tāetſi qddā de ꝓpoſita diſtri/
ctione cōdeſcēdēdo ſummiſerit/ſed ecōtrario multo amplius
ſe pꝛo lōganimitatis ⁊ patiētie bono nouerit acqſiſſe.Apoſto
licū nāqꝫ p̄ceptū eſt.Uos q foꝛtes eſtis/imbecillitates iſirmoꝝ Roma.15
ſuſtinete.Et Alterutrū onera vr̄a poꝛtate:⁊ ſic adiplebitis le/ Gal.6.
gē Chꝛiſti.Nūq̄ꝫ.n.iſirmus ſuſtentat infirmū/nec tolerare po
terit/aut curare languētē is q ſimiliter egrotat/ſed ille mede/
lā tribuit ibecilo/qui imbecillitati ipſe non ſubiacet. Merito Luce.4.
enim ei dicitur.Medice cura teipſum.

¶Quod iſirmi iniurioſi ſint ⁊ iniurias ferre nō poſſint.
Capitulum.xxiiij.

Otandū etiā illud eſt/iſirmoꝝ naturā eſſe ſemp eiuſ/
n modi/vt ꝓnpti qdē ac faciles ſint ad ꝯtumelias ige
rēdas/⁊ iurgia ꝯſerēda/ipi vero ne minima quidem
iniurie velint ſuſpitione cōtingi/cūqꝫ iſerētes ꝓterua cōuitia:
icōſiderata ſupegtēt libertate ne parua qdē atqꝫ leuiſſima ſu
ſtinere ꝯtēti ſunt.Jdeoqꝫ ſm p̄dictā ſenioꝝ ſententiā/caritas
ſtabilis atqꝫ idirupta nō poterit pdurare/niſi iter viros eiuſ/
dē virtutis atqꝫ ꝓpoſiti.Scindi eteniꝫ neceſſe eſt eā quocūqꝫ
tēpoꝛe quātalib͡et fuerit cautione ab altero cuſtodita.

¶Jnterrogatio quomodo foꝛtis ſit q non ſemper ſuſtē/
tat iſirmum. Capitulum.xxv.

g Ermanus.Jn quo ergo laudabilis perfecti viri pōt
eſſe patientia/ſi tolerare nō preualet ſemper iſirmū?

¶Reſpōſio ꝙ iſirmus ſe nō ſinat ſuſtētari. Cap.xxvj.

Oſeph.Nec ego dixi:ꝙ illius q foꝛtis eſt ac robuſtus
i virtus tolerātiaqꝫ vincēda ſit/ſed ꝙ infirmi peſſima

valitudo:illius q̄ ſanus eſt ſubſtētatiōe nutrita:atqꝫ i deterius quotidie ꝓlabēs:generatura ſit cauſas ob quas vel ipſe vltra nō debeat ſuſtineri/vel certe patiētiā ꝓximi notam ac defor mationē ſpatiētie ſue eē conuiciēs:abire qnqꝫ mauult ꝙ ſemꝑ magnanimitate alterius ſuſtineri.Hec ergo ab his q ſodalita tis affectū cupiūt inuiolabilē cuſtodire:ꝓ oibus obſeruāda cē/ ſemus:vt primū qbuſl:bet iniurijs laceſſitus:nō ſolū labia ſed etiā ꝓfanda pectoris ſui monachus trāquilla cuſtodiat: q̄ tn̄ ſi ſenſerit vel tenuiter fuiſſe turbata:oī ſemetipm̄ taciturnitate ꝯtineat:⁊ illud qd̾ pſalmiſta cōmemorat: diligenter obſeruet.

Ps.76. Turbatus ſum ⁊ nō ſum locutus:⁊ dixi.Cuſtodiā vias meas

Ps.38. vt nō delinquā in lingua mea:poſui ori meo cuſtodiā dū ꝯſi/ ſteret peccator aduerſuꝫ me:obmutui ⁊ hūiliatus ſuꝫ ⁊ ſilui a bonis:nec p̄ſentē ꝯſiderās ſtatū:⁊a ꝓferat q̄ ad horā turbulen tus ſuggerit furor:dictatqꝫ animus aſperatus.ſꝫ vel recolat gra tiā p̄terite caritatꝭ/vel reformāde pacis reintegrationē mente ꝓſpiciat:eāqꝫ velut cōtinuo reuerſurā etiā in ipſo cōmotionis tēpore ꝯtēplet.Dūqꝫ ſe ad dulcedinē reſeruat ꝯcordie mox fu ture:amaritudinē p̄ſentiū nō ſentiet iurgiorū:⁊ ea potiſſimum reſpōdebit:e quibus vel a ſemetipſo reus fieri/vel ab alio rep:e bendi reſtituta caritate nō poſſ:t:ſicqꝫ adimplebit ꝓpheticū

Abac.3. illud eloquium.Jn ira miſericordie memor eris.

¶Quēadmodū ſit iracūdia cōprimenda. Cap.xxvij.

Obibere ergo nos oportet oēs iracūdie motus:⁊ gu/ bernatrice diſcretiōe moderari:ne in illud qd̾ a Salo

Prou.29. mone dānaꝛ:ꝑcipiti furore raptemur. Totā irā ſuaꝫ ꝓfert ipſius:ſapiēs aūt diſpēſat ꝑ partes.i.ſtultus qdēꝫ ad vl/ tionē ſui ire ꝑturbatiōe ſuccendiꝛ:ſapiēs aūt paulatim eā ma turitate ꝯſilij ac moderatiōis extenuat ⁊ expellit.Tale eſt ⁊ il/

Ro.12. lud qd̾ ab Apl'o dr̄.Nō voſmetipos vindicātes chariſſimi:ſꝫ date locū ire.i.nequaꝙ ad vindictā iracūdia cogēte tēdatis: ſꝫ date locū ire:hoc eſt:nō ſint corda vr̄a ſic ipatiētie ac puſil/ lanimitatis āguſtijs coartata:vt violentā cōmotionis ꝓcellā cū irruerit ſubſtinere nō poſſint:ſed dilatamini in cordibus ve ſtris:ſuſcipiētes aduerſos iracūdie fluctus i illis extētis finibus

j.Cor.13. caritatis:q̄ oia ſuffert:oīa ſuſtinet:⁊ ita mens veſtra amplitu/ dine lōganimitatis ac patiētie dilatata:habeat in ſe cōſilior̄ ſalutares receſſus:in quibus receptus quodāmō atqꝫ diffuſus teterrimus iracūdie fumus ꝓtinus euaneſcat.Uel certe ita in/

telligendũ eſt. Damus locũ ire: quotiẽs cõmotioni alterius hu
mili atq; trãquille mẽte ſuccũbimus: ⁊ quodãmõ dignos nos
qualibet iniuria ꝓfitẽtes: impatiẽtie ſeuiẽti obſequimur. Cete
rũ hi q ita ſenſuꝫ apłice pfectiõis iclinãt: vt locũ ire illos dare
exiſtimẽt: q ab iraſcẽte diſcedũt: videnꝶ mihi diſſenſionũ fomi
tẽ nõ abſcindere ſꝫ nutrire. Niſi.n. iracũdia ꝓximi humili ſta
tim ſatiſfactiõe vincaꝶ: ꝓuocat eã fugiens potius q̃ declinat.
Jllud quoq; huic ſimile eſt qḋ Solomon ait. Noli feſtinare ĩ Ecde. 7.
ſpiritu tuo iraſci q2 ira ĩ ſinu inſipiẽtiũ requieſcit: ⁊ noli ꝓcur
rere ĩ rixã cito: ne peniteat te in nouiſſimo. Neq;.n. ita feſtina
tionẽ rixe vel iracũdie culpa: vt earũdẽ approbet tarditatem.
Similiter ⁊ illud ſuſcipiendũ eſt. Stultus eadẽ ipa hora ꝓnun Prov. 12.
ciat irã ſuã: occultat aũt ignominiã ſuã aſtutus. Nõ.n. igno
minioſaꝫ iracũdie paſſionẽ: ita a ſapiẽtibus occultari debere
decernit: vt iracũdie velocitatẽ culpans nõ ꝓhibeat tradita
quã vti q; ſi per neceſſitatem humane ifirmitatis irruerit: ideo
cẽſuit occultãdã; vt dũ ad pſens ſapiẽter obtegiꝶ in ppetuũ de
leaꝶ. Hec.n. natura eſt ire: vt dilata lãgueſcat ⁊ pereat: plata
vero magis magiſq; cõflagret. Dilatãda ergo atq; ampliã
da ſunt pectora: ne anguſtijs puſillanimitatis artata: iracũdie
turbolẽtis eſtibus oppleanꝶ: ⁊ recipe ſm ꝓphetã illud nimis
latũ mãdatũ dei anguſto corde neq̃amus: nec dicere cum pro
pheta. Viã mãdatoꝝ tuoꝝ cucurri: cũ dilatares cor meũ. Nã Ps. 118.
ꝙ longanimitas ſapiẽtia ſit: euidentiſſimis ſcripture teſtimo
nijs edocemur. Longanimus.n. vir nimiũs in prudẽtia: puſil
lanimis aũt valde inſipiens eſt. Et idcirco de illo q̃ ſapientie
donũ laudabiliter a dñ̃o poſtulauit: ſcriptura cõmemorat. Et
dedit dñs Solomoni ſapientiã prudẽtiãq; multã nimis: ⁊ la 3. Re. 4.
titudinẽ cordis quaſi arenam maris innumerabilem.

¶ Amicitias cõiuratione initas: firmas eſſe nõ poſſe.
Capitulum. xviij.

Llud quoq; multis eſt experimentis ſepiſſime cõpro
batũ: nullo mõ eos q amicitiaꝝ fedus cõiuratiõis in
iere pricipio: idiruptã potuiſſe ſuare cõcordiã: ſiue ꝙ
eã nõ ꝓ deſiderio pfectiõis: nec ꝓ apłice caritatis impio: ſꝫ ꝓ
amore terreno: ⁊ p neceſſitatẽ ac vinculũ pacti retinere conati
ſunt: ſiue qḋ ille callidiſſimus inimicus vt eos puaricatores ſui
faciat ſacramẽti: celerius ad irrũpẽda amicitiaꝝ vincula pci
piat. Certiſſima ergo ẽ prudẽtiſſimoꝝ viroꝝ illa ſentẽtia: verã

tócoꝛdiã ⁊ indiuiduã ſocietatem:niſi inter emẽdatos moꝛes eiuſdẽq; virtutis ac ꝓpoſiti viros ſtare nõ poſſe. Hec de amicitia beatus Joſeph ſpiritali narratione diſſeruit:noſq; ad cuſtodiẽdã ſodalitatis perpetuã caritatẽ ardentius incitauit.

¶ Explicit collatio pꝛima abbatis Joſeph de amicitia.

¶ Incipit annotatio capituloꝛum collationis ſecũde eiuſdem ſenis de diffiniendo.

Ca.j. De vigilijs quas pertulimus.
ij De abbatis germani anxietate ſuper ſponſionis noſtre recoꝛdatione.
iij Quid mihi ad hoc viſum ſit.
iiij Interrogatio abbatis Joſeph noſtraq; reſpõſio vnde anxietas emerſiſſet.
v Expoſitio abbatis germani cur vel in Egypto reſidere mallemus vel retraheremur ad Syriam.
vj Interrogatio abbatis Joſeph an i Egypto maioꝛ ꝓfectus nobis q̃ in Syria conferretur.
vij Reſpõſio de differẽtia inſtitutionũ vtriuſq; prouincie.
viij Quod perfecti viri nihil abſolute debeant definire/vel vtrum ſine peccato poſſint definita reſcindere.
ix Quod plerũq; vtilius ſit ſtatuta irrumpere q̃ iplere.
x Interrogatio nr̃a ƌ metu ꝑiurij i cẽobio ſyrie ſpõſiõis.
xj Reſponſio ꝙ ꝓpoſitum gerentis:non negocij ſit conſiderandus effectus.
xij Quod boni pꝛouentus malignis auctoꝛibus non pꝛofuerint:nec bonis mala geſta nocuerint.
xiij Reſponſio noſtra que cauſa a nobis exegerit ſacramẽtum ſponſionis.
xiiij Diſputatio ſenis ꝙ ſine culpa actionis oꝛdo mutetur: dũmodo boni ſtudij capiatur effectus.
xv Interrogatio an abſq; peccato ſit quod infirmis noſtra ſcientia occaſionem ingerit mentiendi.
xvj Reſponſio ꝙ nõ pꝛopter infirmoꝛum ſcandalum ſcripturarum veritas ſit mutanda.
xvij Qđ veniabiliter mẽdacio ſancti tãq̃ ellebo:o vſi ſint.
xviij Obiectio ꝙ illi tantum impune mendacio vſi ſint qui ſub lege vixerunt.
xix Reſpõſio eo ꝙ licẽtia mẽdacij q̃ ne i veteri quidẽ indulta eſſ teſtamẽto veniabilr a multis fuerit vſurpata.

xx Quod veniabile plerūqꝫ mendaciū:ꝛ noxiā veritatem etiam apoſtoli eſſe cenſuerint.
xxj An interrogantibus occultam continentiam ſine mendacio oportea t propalari: ꝛ an ſuſciaienda ſint que ſemel fuerint recuſata.
xxij Obiectio ꝙ oporteat quidem abſcondi continentiam: ſed ſuſcipi recuſata non debeant.
xxiij Rñſio ꝙ irrationabilis ſit huius diffinitōis ptinacia.
xxiiij Quō abbas Pyamon ſuā ꝯunctiā celare maluerit.
xxv Teſtimonia ſcripturaꝝ de cōmutatiōe diffinitōibus.
xxvj Quod nō ſm imēſitatē pſciētie diuina clemētia:ſꝫ ſm pſentes actus vel remuneret vnūquēqꝫ vel puniat.
xxvij Quod ſancti viri pertinaces ac duri eſſe non poſſint.
xxviij Interrogatio:an ſit contrarium predicte ſentētie illud quod dicitur. Juraui ꝛ ſtatui.
xxix Reſponſio in quibus immobilis definitio ſit tenēda:ꝛ in quibus ſi oportuerit reſcindenda.
xxx Quemadmodum debeant celanda committi.
xxxj Nihil ſup his q̄ ad vſuꝫ cōis vite attinēt definiēdū.
¶ Explicit annotatio capitulorum.

¶ Incipit collatio ſecūda abbatis Joſeph de diffiniēdo.

¶ De vigilijs quas Caſſianus cū alijs pertulerit. Capitulum.j.

RECEDENTE igitur collatione finita: pariterqꝫ nocturno intercedente ſilentio:cū fuiſſemus a ſancto abbate Joſeph ad ſepoſitā cellulā in ſecreto cā quietis adducti:ꝛ ſermonibus eius igne quodā in nr̄is cordibus excitato:totā noctem habuiſſemus iſomnem: egreſſi cellulā:ꝛ cētū fere ab ea paſſibus ſecedētes:ī loco remotiori conſedimus. Cū itaqꝫ ſecreti colloquij nobis familiariter etiam nocturnis tenebris opoꝛtunitas preberetur:illico vt reſedimus abbas Germanus grauiter ingemiſcens.

¶ De abbatis Germani anxietate ſuper ſponſionis noſtre recordatione. Capitulum.ij.

Quid agimus īquit? Ingēti nāqꝫ diſcrimine non vidʒ mus ꝛ p quā miſerabili ꝯditione ꝯſtrictos:quos ꝛ rō ipſa cōuerſatioqꝫ ſanctoꝝ ꝗd ſalubrius ſit ad pfectū vite ſpiritalis efficaciter docet:ꝛ eligere id qđ expedit:deſtatſe. nioribus ſpōſio nō admittit. Etenīꝫ potuim' exēplis taliū ac

tantoꝝ viroꝝ ad pfectiorē vitā propoſitūq; fo: mari:niſi nos inſtāter ad cenobiū recurrere pmiſſi pactio coartaret. Quo ſi reuerſi fuerimus:copia nobis vlterius huc remeandi nulla tri buet. Sin vo hic reſidētes ōſideriū noſtrū maluerimus exple re:quid agimus de ſpōſionis fide:quā ſenioribus noſtris velo ciſſimū reditū pollicentes: dediſſe nos nouimus:vt vel curſim liceret nobis huius prouincie ſanctos ac monaſteria circuire! Cūq; ſic eſtuātes qd ſuper ſtatu ſalutis nr̄e definiēdū eēt: ne quaq; inuenire poſſemus: ſolo gemitu teſtabamur duriſſime cōditionis neceſſitatē:accuſantes teneritudinē frontis nr̄e:⁊ in genitā nobis verecūdiā deteſtātes:cuius onere pgrauati etiā ꝯtra vtilitatē noſtrā ac propoſitū noſtrū retinētiū precibus alis non potuiſſemus obſiſtere niſi maturiſſimo reditu repromiſſo: huc veniſſemus:illius.ſ.nos pudoris vitio laboraſſe deflentes: Eccle.4. de quo dicitur. Eſt pudor afferens peccatum.

Quid mihi ad hoc viſum ſit. Capitulum .iij.

Um ego. Cōpēdiū ineſ āgoribus afferat nr̄is ꝯſiliū: imo auctoritas ſenis:ad quē opꝫ vt v̄ras ſollicitudi nes deferamus:⁊ qcqd fuerit eius ſentētia definitum: velut diuinū ⁊ celeſte reſponſuꝫ cūctis eſtibus noſtris terminū ponat. Qd quidē nobis p os ſancti huius a dn̄o tribuendū:⁊ ob illius meritū ⁊ ob noſtrā fidē minime dubitemus. Ipſius.n. muner ſalubre ꝯſiliū ⁊ creduli ab idignis:⁊ icreduli a ſanctis frequēter accēperāt:dn̄o id vel pter meritū r̄ndentiū/vel pro pter fidem cōſulentiū largiēte. His itaq; ſermonibus a ſancto abbate germano ea alacritate ſuſceptis:ac ſi eos nō a memet ipſo ſed inſtinctu dn̄i protuliſſem:aduentū ſenis atq; inſtātem iaꝫ horā nocturne ſynaxeos paululū pſtolati:poſtq; cū ſolita ſalutatione ſuſcepimus:⁊ legitimus orationū atq; pſalmoꝝ i pletus eſt numerus:iiſdē rurſus quibus ad quietem compoſiti fueramus pſiathijs ex more conſedimus.

Interrogatio Abbatis Joſeph noſtraq; reſponſio vnde anxietas emerſiſſet. Capitulum.iiij.

Um venerabilis Joſeph deiectiores nos/aio ꝯſpicaret: atq; hoc nobis nō ſine cā ōtigiēns accidiſſe: illo nos Gen .xl. patriarche Joſeph ſermone cōpellat. Cur itaq; vultus vr̄i triſtes ſunt hodie! Cui nos. Nō ſicut viculati illi Pharao nis miniſtri ſomniū vidim⁹:⁊ q interpret non ē:ſꝫ iſomnē nīq; duximus noctē:⁊ q eſtuū nroꝝ moles ſubleuet non eſt niſi tuo

dñs tua diſcretione ſubmonerit. Tũ ille:q priarche virtutẽ ⁊ merito referret ⁊ noie: Nõne p dñm inqt eſt hõanẽ cogitationũ curatio? Pꝛoferãt i mediũ:poteſt.n.diuina clementia ſm fidẽ veſtrã noſtro eis medelam pꝛebere conſilio.

¶ Expoſitio abbatis germani cur vel in Egypto reſidere mallemus vel retraheremur ad ſyriã. Cap.v.

A hec germanus. Credebamus inqt nos vſe bẽtudinis viſiõe nõ ſolũ leticia ſpũali:ſꝫ ẽt pfectu abunde repletos ad noſtrũ cenobium recurſuros:⁊ ea q̃ fuiſſemus vr̃o magiſterio pſecuti:⁊ nobis poſt reditũ vel tenui emulatione ſectanda. Hoc.n.⁊ ſeniorꝫ nr̃oꝫ dilectio ſibi ſpondere nos cõpulit:dum ſublimitatẽ vite vr̃e atqꝫ doctrine poſſe nos aliquatenus imitari in illo cenobio crederemus. Uñ cũ ex hoc nobis oẽs eſtimaremus leticiã cõferendã:itolerabili eccõtrario doloꝛe cõficimur:pſiderãtes illo nos oꝛdine id qd ſalutare nobis eẽ cognoſcimus:obtinere nõ poſſe. Ex vtroqꝫ ergo nũc laterre coartamur. Si.n.pꝛomiſſioni quã ſenioꝫ caritate nos cõpellẽte corã cũctis fratribus i ſpeleo i quo dñs nr̃ ex aula vteri virginalis effulſit:ipo teſte depꝛompſimus:ſatiſfacere voluerimus:ſummũ ſpũalis vite icurrimus detrimẽtũ. Sin aũt ſpõſionis imemoꝛes:⁊ in his regiõibus reſidẽtes:vtilitati pfectionis nr̃e illã voluerimus poſtponere pactionẽ:abꝛupta mẽdacij nõ iplete pmiſſionis picula foꝛmidamus. Sed ne hoc quidẽ eſtus nr̃os poſſumus reuelare pſilio:vt poſtq̃ velociſſimo reditu ſpõſionis fuerit impleta cõditio:hec denuo loca celeri repetamus recurſu. Nã q̃uis ad pfectũ ſpiritaliũ reꝫ virtutũqꝫ tẽdẽtibus:piculoſa ac noxia ſit etiã parua dilatio:tñ pollicitationẽ fidei nr̃e q̃uis moroſo ſolueremus reditu:niſi nos nõ ſolũ caritate:verũ etiã auctoꝛitate ſenioꝫ noſtroꝫ ſciremus inexolubiliter colligãdos:ita vt remeandi ad hec loca nobis poteſtas deinceps nullo modo tribuatur.

¶ Interrogatio abbatis Joſeph an in Egypto maioꝛ pꝛofectus nobis q̃ in ſyria cõferret. Cap.vi.

A hec beatus Joſeph interpoſito aliquãtiſper ſilẽtio. Certi inquit eſtis maioꝛem ſpiritalium rerum pꝛofectum in regione hac vobis poſſe conferri.

¶ Reſponſio de differẽtia inſtitutionũ vtriuſqꝫ pꝛouintie. Capitulum.vij.

G Ermanus. Quãuis etiã illoꝫ doctrine ſummus gra/

tes repẽdere debeamus:q nos docuerũt a paruulis magna co
nari:⁊ dato boni ſui guſtu :egregiã perfectionis ſitum noſtris
viſceribus īdiderũt:ſi qd tñ iudicio noſtro credit :nullaꝫ duci/
mus cõparationẽ inter hec atq illa q̄ illic pcepim⁹ īſtituta: vt
ſileamus ɔuerſationis veſtre inimitabilẽ puritatẽ:quaꝫ vobis
non ſolũ mentis ac propoſiti diſtrictione:ſed etiã locoꝝ credi/
mus bñficio patrocinãte ɔferri.Unde nõ dubitamus ad imi/
tãdã pfectionis vr̃e magnificẽtiã hãc q̄ curſuꝫ tradit doctrinã
nõ poſſe ſufficere:niſi nobis etiã cõmorationis ipſius affuerint
adiũmenta:lõgiq temporis eruditio quotidiana inſtitutione
torporem noſtri cordis vtcũq diſcuſſerit.

℄ Quod perfecti viri nihil abſolute debeant definire/vel
vtrũ ſine pctõ poſſint definita reſcidere. Cap.viij.

Joſeph.Sanũ qdẽ ẽ atq pfectuꝫ:nt eq pfeſſioni oſo
ɔueniẽs:vt ea q ſub aliq̄ ſpõſione decernimus:effica/
citer ipleam⁹. Ob quã rẽ nihil opꝫ abrupte mõachũ
diffinire:ne aut id qđ icaute pmiſit: iplere cogat :aut ɔſidera
tione honeſtioris ituitus reuocat⁹:ſpõſiõis ſue puaricator exi/
ſtat. Sed q: nũc ppoſitũ nobis ẽ nõ tã de ſanitatꝫ ſtatu q̄ꝫ de
īfirmitatis curatiõe tractare:nõ qd priore loco a vobis fuerit
actitãdũ:ſed queadmodũ đ ſcopulo huius pnicioſi naufragij
poſſitis euadere:ſalubri eſt ɔſilio regrẽdũ.Qñ igit nulluꝫ nos
coartat vinculũ:nec vlla cõditio ɔſtringit:de cõptione ſecũda
rũ rerũ optione propoſita:id qđ maioris eſt cõmodi plegat:
qñ vero aliq̄ diſpẽdioꝝ obſiſtit aduerſitas: i cõpatiõe dãnoꝝ
illud ẽ appetẽdũ qđ leuioribus ſubiacet detrimẽtis: vt quodã
dictũ eſt loco. De maximis malis minima deligas. Proinde
quãtũ vr̃a patefacit aſſertio:cũ ad id vos loci ſpõſio icõſulta
pduxerit: vt ex vtroq vobis grauis icõmodi ſubeũda iactura
ſit:i eã pte iclinãdũ ẽ electiõis arbitriũ:q̄ vel tolerabiliora di/
ſpẽdia iferat/ vel ſatiſſactiõis remedio facilius expiet. Si ergo
maiora ſpiritui vr̃o lucra ex hac cõmoratione credatis ɔferẽ/
da: q̄ꝫ illa ſũt q̄ vobis đ ɔuerſatiõe illi⁹ cenobij naſcebãt:neq
ſinẽ iacturã ingẽtiũ cõmodoꝝ põt cõditio vr̃e ſpõſiõis ipleri:
ſatius ẽ hõc vos mẽdacij vel nõ iplete pmiſſiõis ſubire diſpẽ/
diũ:qđ ſemel pteritũ nec ipm vltra iã repeti : nec alia p ſemet
poterit gñare peccata: q̄ꝫ i illud icidere : p qđ tepidioris vite:
vt dicitis:ſtatus quotidiano vos atq iterminabili afficiat de
trimẽto. Uenabilr:n:imo vero ẽt laudabilr definitio icauta

mutabit:ſi ad ſalubrioꝛẽ tranſeat ꝑtẽ:nec cõſtãtie ꝑuarcatio rẽ credẽda ẽ:quotiẽs ſpõſio vitioſa corrigit:ſʒ temeritaſ emẽdatio. Que oĩa ſer ptura ꝑ quoqʒ pñt teſtimõus aptiſſime cõprobari:q̃ʒ mult̃ pnicioſum fuerit:dñnitiõibus ꝓꝑꝛiis ibeſiſſes ⁊ ab eis ecõtrario deſtitiſſe:cõmodũ fuerit ac ſalubꝛe.

¶ Quod plerũqʒ vtilius ſit ſtatuta irrũpere q̃ʒ iplere.

Capitulum.ix.

Quod liq̃diſſime ſancti apl̃i Petri ⁊ Jude traditoꝛis exẽpla teſtant. Jlle.n.q: diſceſſit ab icõſulte diffinitionis ſentẽtia q̃ dixerat. Nõ mihi lauabis pedes i eternũ:imo:tale ipi oiuʒqʒ ſctõꝝ ꝯſoꝛtiũ ꝓmeruit/abſcidẽdus ꝓcul dubio ab hui⁹ btitudĩne gr̃a:ſi i ſermõis ſui obſtinatiõe mãſiſſet. hic ꝟo ptinaciã ſue retinẽs ſpõſiõis:ꝑpetua moꝛte dãnat:q̃ fuiſſet ꝓculdubio liberatus:ſi definitionis ſue maluiſſet deſtitutoꝛ potius q̃ʒ ptinax inueniri. Qđ i illis quoqʒ duobus ſi lys q in euãgelio ad opatiõẽ vinee deſtinant: euidẽtiſſime ꝑ docemur:quoꝝ vnus p̃ris reſtitit iperioꝛ:alius ꝓna reſpõſione ꝯſenſit. Sed nec illi ꝓfuit humilis obſequẽdaqʒ reſpõſio q: ꝓceptũ p̃ris opere detractauit implere:nec illi obfuit refragatio iuſſiõis:eo ꝙ ſtatuti ſermonis obſtinatiõe mutata:ſcopon patris:operis executione cõpleuit:⁊ id qđ rephẽſibilr ſtatuerat: definitiõe coꝛrecta laudabiliter emendauit. Necnõ ⁊ herodis cruẽtiſſimi regis exẽplũ:q fidẽ icõſulte retinẽs ſacramẽti:cruẽtiſſimus ꝑcurſoꝛis dñi extitit interẽptoꝛ:vanoqʒ timoꝛe ꝑiurij dãnationi ſemetipm atqʒ ſupplicijs ꝑpetue moꝛtis imerſit. Primũ eteniʒ eſt optima ſtatuere:ꝙ ⁊ ſi aliter ceſſerit: ſequẽs eſt in melius ea q̃ ſunt ſtatuta mutare: oꝛdinationibuſqʒ nr̃is iam iacentibus:vt ita dixerim:manũ dexteraʒ poꝛrigere. Ubi principia cõſilij nõ appꝛobantur:prudentia eſt:vt vtili addita prouiſione reparentur. Si claudicat ad pꝛima ſtatuta diſpoſitio adhibeatur ad ſecũda coꝛrectio. Jn omnibus ergo rebus conſiderandus eſt finis:⁊ ſm eum ꝓpoſiti noſtri dirigẽdus eſt curſus/quẽ ſi ſuperueniente ſalubꝛioꝛe conſilio ad deteriorẽ partem vergere viderimus:rectius eſt incõgrua conſtitutione ſubmota:ad melioꝛem trãſire ſententiam:q̃ʒ ſtatutis ꝑtinaciter inherendo:peccatis grauioꝛibus obligari.

Joan. ſʒ.

Mat. xi.

Mat. ſ4.

¶ Jnterrogatio noſtra de metu ꝑbite in ce nobis Syrie ſponſionis.

Capitulum.x.

G Ermanus. Quãtũ ſpectat ad deſideriũ nr̃uʒ qđ a no
bis ꝓ ſpiritalis cõmodi vtilitate ſuſceptũ eſt: optare/
mus edificari veſtri iugitate ↄſortij. Si.n.ad cenobiũ
noſtrũ fuerimus reuerſi:nõ ſolũ nos ab hoc iã ſublimi ꝓpoſi/
to relapſuros:ſed etiã ꝓ mediocritate cõuerſatiõis illius:mul/
tis certũ eſt diſpendijs quatiẽdos. Uerũ illud nos euãgelicum
Mat.5. mandatũ vehemẽter abſterret. Sit ſermo veſter:eſt eſt:nõ nõ:
qđ aũt his abundãtius eſt:a malo eſt. Credimus.n.tanti trãſ/
greſſionẽ precepti nulla poſſe compenſari iuſtitia:nec in extre
mis recte cedere:qđ malo initio ſemel fuerit inchoatum.

¶ Reſponſio q̄ propoſitũ gerentis nõ negocij ſit cõſide
randus effectus. Capitulum.xj.

I Oſeph. In oibus vt diximus cauſis nõ ꝓceſſus opis:
ſed voluntas operantis eſt intuenda. Nec ſtatiʒ quis
qđ egerit:ſʒ quo voto egerit ingrẽdũ:ita vt nõnullos
ꝓ his factis:de qbus bona poſtea orta ſunt reperiamus fuiſſe
dãnatos ⁊ ecõtrario quoſdã ꝑ rep̄hẽſibiles actus ad ſummã
ꝑueniſſe iuſtitiã. Et nec illi vtilis rer̄ exitus ꝓfuit:qui peſſimo
regreſſus ꝓpoſito:nõ illã q̄ ſubſecuta eſt vtilitatẽ: ſed qđdam
ↄtrariũ voluit opari:nec huic nocuit rep̄hẽſibiliter inchoaſſe:
q non pro ↄtẽptu dei nec delinquendi propoſito:ſed neceſſarij
⁊ ſancti finis intuitu:vituperabilis initij ſuſtinuit neceſſitateʒ.
Et vt hec eadẽ ſanctar̄ ſcripturar̄ dilucidemus exemplis.

¶ Qđ boni ꝓuẽtus malignis auctoribus nõ profuerint:
nec bonis mala geſta nocuerint. Capitulum.xij.

Q Uid ſalubrius:qđ vtilius vniuerſo orbi potuit ꝓcura
ri:q̄ȝ dñice paſſionis ſalutare remediũ. Et tñ nõ ſoluʒ
nõ ꝓfuit: verũetiã itãtũ illi obfuit traditori:cuius mi/
Mat. 25. niſterio ꝓbaſ ipletũ:vt abſolute ꝓnunciet̄ de illo. Bonũ erat
ei:ſi natus nõ fuiſſet hõ ille. Nõ.n.ſʒ hoc qđ euenit fructus illi
eſt ſui opis repenſandus:ſʒ ſm id qđ facere voluit/ vel qđ effe/
cturuʒ ſe eſſe credidit. Et rurſus. Quid criminoſius dolo atq̄
Geñ.27. mẽdacio:etiã in extraneũ:ne dixerim in germanũ patrẽ vę cõ
miſſo. Et tñ nõ ſolũ nullã ꝓ his dãnationẽ aut reprehẽſioneʒ
Iacob patriarcha ↄtraxit: verũetiã ꝑpetua bñdictiõis heredi
tate ditatus ẽ. Nec imerito:qꝛ ⁊ iſte bñdictioneʒ primogenitij
deſtimatã nõ ex pſenti lucri auaritia ſʒ ex fide ſanctificatiõis
ꝑpetue ↄcupiuit:⁊ ille nõ hũane ſalutis obtẽtu:ſʒ philargyrie
crimine morti tradidit oiuʒ redẽptorẽ. Et idcirco vtriuſq̄ cor

fructus opatiõis ſue ſm deſtinationẽ mentis ac ꝓpoſitũ volũtatis aſcriptus ẽ:q2 nec ille fraudẽ/nec iſte ſalutẽ ſtatuit opari. Illud.n.ꝑ retributiõe mercedis iuſte vnicuiqꝫ repẽſaf/qđ pricipaliter mẽte ɔcepit nõ qđ exinde bñ vel male ɔtra votũ operãtes emerſerit. Ioqꝫ iuſtiſſimus iudex excuſabilẽ imo laudabilẽ talis mẽdacij cẽſuit pſumptorẽ/q2 ſine eo ad bñdictionẽ3 pmitiuoꝝ nõ poterat puenire. Nec debuit i crimẽ vocari:qđ deſiderio bñdictiõis exortũ ẽ. Aliogn nõ mõ iniquus i fratreꝫ patriarcha pdictus ſed etiã circũuentor in patrẽ ⁊ ſacrilegus extitiſſet:ſi habẽs aliã viã qua ad benedictiõis illius gratiã ꝑueniret/hãc ꝙ fratri damnoſa eẽt ac noxia expetere maluiſſet. Uidetis ergo apud deũ nõ ꝓceſſuꝫ opis:ſed deſtinationẽ mẽ/tis inquiri. His itaqꝫ pſtructis/vt ad ꝓpoſitã qſtionẽ ob quã hec vniuerſa pmiſſa ſunt reuertamur/rñdeatis mihi pmitus velı3 cuius rei cauſa vos illius ſpõſionis nexibus vinxeritis.

Reſponſio noſtra que cauſa a nobis exegerit ſacramentum ſponſionis. Capitulum.v.

Germanus. Prima vt diximus extitit cã qua noſtros meſtificare ſeniores ac pceptis eoꝝ obſiſtere vereba/mur. Secũda ꝗñ qđ pfectũ atqꝫ magnificuꝫ vel viſu vel auditu pcepiſſemus a vobis/cũ reuerſi ad cenobiũ fuiſſe/mus/exercere nos poſſe icõſultiſſima pſuaſione credidimus.

¶ Diſputatio ſenis ꝙ ſine culpa actionis ordo mutetur dũmodo boni ſtudij capiatur effectus. Cap.xiiij.

Joſeph. Sicut pfati ſumus deſtinatio mẽtis vel remunerat hominẽ vel cõdẽnat/ſm illud. Et inter ſe inuicẽ cogitationibus accuſantibus aut etiã defendẽtibus:i die qua iudicabit deus occulta hoiu3/illud etiã. Ego aũt opa ⁊ cogitatiões eoꝝ venio vt cõgregẽ cũ oibus gẽtibꝰ ⁊ liguis. Roma.2. Eſa.66.

Quãobrẽ deſiderio pfectiõis vt video hoc vos ſpõſionis vinculo colligaſtis/dũ credidiſtis illo cã poſſe ordie ɔphẽdi/quo nũc ſupueniẽte pleniore iudicio/ad ſublimitatẽ eius ɔſcẽdi nõ poſſe reſpicit3. Nõ ergo pıudicat qcqd diſcrepãs ab illa diſpoſitione viſu3 fuerit accidiſſe/ſi mõ nulla pıicipalis illius ꝓpo/ſiti diuerſitas ſubſequaf. Necq3.n.opificij cuiuſqꝫ deſertio ẽ de mutatio ferramẽti/aut ſegniciẽ arguit viatoris/vie cõpẽdio/ſioris ac directioris electio. Ita igif ⁊ i hac pte emẽdatio di/ſpoſitionis ipıouide/nõ ſpiritalis voti eſt iudicãda tranſgreſ/ſio. Quicqd.n.pro caritate dei ⁊ pietatis amore pficif/ꝗ pro/ j.Ti.4.

miſſioneꝫ habet vite q̄ nūc eſt ⁊ future:tameſi duris atqꝫ ad/
uerſis videatur principijs inchoare. nō ſolū nulla rephenſiōe
ſꝫ etiā laude dignissimū eſt. Et idcirco nihil ꝑiudicat refraga
tio ſpōſionis incaute:ſi quolibet genere ſcopos tantū id eſt ꝓ/
poſita pietatꝫ deſtinatio teneat. Oia nāqꝫ ob hoc agimus:vt
deo cor mūdū exhibere poſſimus cuiꝰ ꝯſumatio ſi i his locis fa
cilior iudicat:nihil vobis oberit extorte mutatio pactiōis: dū
mō pricipalis illius pfectio puritatis ꝓ q̄ ſpōſio vr̄a ꝓceſſerat
ſꝫ dn̄i volūtatē maturius acquirat. Nō.n.ex hac immutatio
ne vllū pōt iudicari mēdaciū:ſed incōſulte definitiōis prudēs
ſalutariſqꝫ correctio. Et vt ēt de phyſicis qd̄ nodū ꝓpoſite q̄
ſtiōis abſoluat aliqd iferamꝰ. Nā ipa i nobis opa ſua de cōſi
lio diuine maieſtatis imutat. Nā ab īfantia i puericiā:de pue
ricia i iuuētā:de iuuēta i ſenectutis vlteriora trāſferimur:atqꝫ
ita hec i nobis ꝯditoris nr̄i cōſumatio peregit:vt ex hac ꝑmu
tatiōe nullū mēdaciū aſcribat etati. Ita etiā iterior hō nr̄ ab/
lactatus a primordiorꝫ tenerrimis īſtitutis:cū ꝑ diuerſas pro/
uectus etates ad robuſtiorē ꝫ vnaqꝫqꝫ pfecerit:atqꝫ exinde ad
Ephe.4. caniciē ſenſuū ac virū pfectū:⁊ mēſurā etatis plenitudinis xp̄i
ꝑuenieſ:depoſuerit ea q̄ erāt paruuli:nūqd varietatē icurriſſe
mēdacij ⁊ nō potius pfectioris plenitudinē ꝯſecutus eē credē/
dus eſt. Sic erudimēta veteris īſtrumēti:diſpēſatiōe legiſlato
ris dei:ad pfectionē beatitudinis euāgelice trāſſerūt:nec tn̄ ex
hoc imutatio aut diuerſitas pterite ſanctiōis iteruenisse credē
dā ē:ſꝫ adipletio ⁊ cumulus ſublimiorꝫ ⁊ celeſtiū pceptorꝫ:nec
ſacre ꝓmulgatiōis illius eſtimāda eſt abolitio ſꝫ aſcenſus:nec
Mat.5. varietas ſed ꝓfectus. Vn̄ ⁊ dn̄s nr̄. Nolite inquit eſtimare ꝙ
veni ſoluere legē aut ꝓphetas:nō veni ſoluere ſꝫ adimplere.i.
nō antiquare priora:ſꝫ ad pfectionē perducere imperfecta.

Interrogatio an abſqꝫ peccato ſit ꝙ infirmis noſtra
ꝯſciētia occaſionē igerit mentiēdi. Cap.xv.

Germanus. Quātū ſpectat ad vim ſmonū q rōnabiliſ
prudēterqꝫ digeſti ſūt:haud difficile ſpōſiōis nr̄e ſcru
pulus a nobis potuiſſet extrudi:niſi illud nos vehemē
tiſſime deterreret.ꝙ ifirmioribus qbuſqꝫ intromitti fortaſſe ꝑ
hec videt exēpla occaſio mentiēdi:ſi vllo mō pacti fidē licite
diſſolui poſſe cognouerint:qppe cū tātis hoc ipm ⁊ tā minaci
Pſ.5. bus interdicat eloquijs ꝓpheta dicente. Perdes oēs q loquū/
Sapi.1. tur mendaciū. Et. Os qd̄ mentitur occidit animam.

¶ Reſponſio ꝙ nõ propter infirmoꝝ ſcandalum: ſcripturarum veritas ſit mutanda. Capitulum .xvj.

Okpb. Occaſiones cauſeq; pditionũ his q pitum ſũt imo q pire deſiderãt deeſſe nõ poſſunt. Neq;.n. abijciẽda ſunt teſtimonia ſcripturaꝝ: ac d ſuo corpe penitus abradẽda: qbus vel hereticoꝝ prauitas animaẽ/ vel iudeoꝝ ĩfidelitas obduraẽ/ vel tumor ſapiẽtie gẽtilis offendiẽ: ſꝫ vtiq; ⁊ pie credẽda ⁊ imobiliter ſunt tenẽda. ⁊ ẽm veritatis regulã pdicãda. Et idcirco nõ debemus aliene ĩfidelitaẽ obtentu economias. i. diſpẽſatiões ꝓphetaꝝ atq; ſanctoꝝ quas ſcriptura cõmemorat: abdicare: ne dũ ĩfirmitati eoꝝ cõdeſcẽdere debere nos credimus: nõ ſolũ mẽdacij: verũetiã ſacrilegij crimine polluamur: ſꝫ queadmodũ diximus opoꝛtet nos ea: ẽ hꝫ hiſtoriã cõfiteri: ⁊ quẽadmodũ pie geſta ſunt explanare. Ceterũ his q praui ꝓpoſiti ſunt: nõ ex hoc mẽtiẽdi aditus obſtruiẽ ſi earũ rerũ quas vel prolaturi ſumus vel ꝓtulimus. veritatẽ: aut penitus abnegare aut extenuare allegoricis interpretationibus laboremus. Quid.n. illis hoꝝ teſtimonioꝝ nocebit auctoritas: quibus etiã ſola corruptio voluntatis ſufficit.

¶ Qd venialiter mẽdacio ſancti tanq; elleboro vſi ſint. Capitulum. xvij.

Taq; taliter de mẽdacio ſentiẽdũ atq; ita eo vtẽdũ eſt: quaſi natura ei inſit ellebori. Qd ſi iminẽte exitiali morbo ſumptũ fuerit: fit ſalubre: ceteꝝ abſq; ſummi diſcriminis neceſſitate pceptũ pſentis exitij eſt. Ita nãq; etiam Joſue.2. ſanctos ac ꝓbatiſſimos deo viros veniabiliter legimus vſos fuiſſe mẽdacio: ſicut Raab: cuius cũ nõ ſolũ nullũ virtutũ: ſed etiã ipudicitie monimẽta cõmemoret ſcriptura: ꝓ tali mẽdacio quo exploratores maluit occultare q̃ pdere: admiſceri populo dei eterna bñdictiõe ꝓmeruit. Que ſi veritatẽ loq: aqt ſaluti ciuiũ ↄſulere maluiſſet: nulli dubiũ: ꝙ nec iminentẽ cũ vniverſa domo ſua fugiſſet interitũ: nec auctoribus dñice natiuitatis iſerta: ⁊ i patriarchaꝝ annumerata catalogo: ꝑ ſucceſſionẽ ſue prolis edere meruiſſet omniũ ſaluatorẽ. Deniq; Dalida q̃ Judi.16. vtilitati ciuiũ ↄſulens: exploratã prodidit veritatẽ: perpetue ꝑditionis viciſſitudinẽ conſecuta: ſolam criminis ſui cũctis memoriam dereliquit. Quando igiẽ graue aliquod imminet de veritatis confeſſione diſcrimen: tunc mendacioꝛum ſunt recipienda perfugia: ita tamen vt reatu humilis ↄſciẽtie ſalubri

ter mordeamur.Ubi aũt nulla cõditio ſumme neceſſitatis icũ
bit/ei cautione mẽdaciũ velut mortiferũ deuitandũ eſt:queãd
modũ de ellebo:o dicimus potu qd ſalubre eſt quidẽ ſi tũc de/
mũ ſumat/cum ineuitabilis atq; mortifera iminet egritudo.
Sin vero itegra ꝛ imperturbata corporis ſanitate ſumat/ſtati
ad pccupãda vitalia vis pniciosa ptẽdit. Qd de Raab hie
richontina:ꝛ de Jacob patriarcha euidẽter oſtẽſuʒ eſt e qbus
nec illa morte alias ꝗ hoc remedio potuiſſet euadere/nec iſte
ad benedictionẽ primogeniti puenire. Nõ.n.deus verboꝝ tm̃
actuũq; noſtroꝝ diſcuſſor ꝛ iudex/ſed etiã ppoſiti ac deſtina
tiõis iſpector eſt.Qui ſi aliquid cauſa ſalutis eterne ac diuine
cõtẽplationis intuitu/ab vnoquoq; vel factũ viderit vel pro/
miſſuʒ/tãetſi hoibus durũ atq; iniquũ eẽ videat/ille tñ itimã
cordis inſpiciẽs pietatẽ/nõ ꝟboꝝ ſonũ/ſed votũ dijudicat vo
lũtatis/qꝛ finis opis ꝛ affectus cõſiderãdus eſt ppetrãtis/quo
potuerũt quidã vt ſupra dictũ eſt/etiã p mẽdaciũ iuſtificari:ꝛ
alij p veritatis aſſertionẽ pctm̃ ppetue mortis icurrere. Ad quẽ
finẽ et Jacob patriarcha reſpiciẽs/hiſpidã fraterni corporis
ſpeciẽ/obuolutione pelliũ ſimulare nõ timuit/ꝛ inſtiganti ad
hoc mẽdaciũ matri laudabiliter acquieuit.Uidebat.n.ex hoc
maiora ſibi lucra benedictiõis atq; iuſtitie/ꝗ per ſimplicita/
tis obſeruantiã conferẽda. Nõ.n.dubitabat mẽdacij huius ma
culã inundatiõe paterne benedictionis ptinus abluẽdã/ꝛ ve/
lut nubeculã quãdã flatu ſpiritusſancti velociter auferẽdã/atq;
vberiora ſibi per hanc affectaticiã ſimulationẽ/ꝗ per illaʒ in
genitam veritatem/meritoꝝ premia conferenda.

¶ Obiectio ꝙ illi tantum impune mẽdacio vſi ſint qui ſub lege vixerunt. Capitulum .xviij.

Germanus. Nõ mirũ eſt has diſpẽſatiões in veteri te/
ſtamẽto licẽtius vſurpatas/ac nõnũꝗ viros ſanctos
venialiter fuiſſe mẽtitos cũ multo maiora eis p tẽ/
poꝝ rudimẽta licuiſſe videamus.Cur.n.mirũ ſit/ꝙ btẽ Da/
i.Reg.xx. uid fugiẽs/pcõtãti achimelech ſacerdoti atq; dicenti. Quare
tu ſolus ꝛ nullus ẽ tecũ/ita rñdit.Rex iquit pcepit mihi ſmo/
nẽ ꝛ dixit.Nemo ſciat rẽ pp quã miſſus es/nã ꝛ pueris cõdixi
Ibidem. i illũ ꝛ in illũ locũ.Et iterũ.Si habes hic ad manũ haſtã aut
gladiũ/qꝛ gladiũ meũ ꝛ arma mea nõ tuli mecũ/ſermo.n.re/
Ubi ſupra gis vrgebat. Uel illud.Cũ pductꝰ ad Achis regẽ Geth iſanũ
ſe furioſumq; ſimulauit/ac mutauit os ſuũ corã eis/ꝛ collabe

baſ i manus cop:⁊ ipingebat i oſtiū poꝛte:difluebantq̄ ſali/ ue eius i barbā. Cū etiā vroꝝ ꝯcubinarūq̄ gregib⁹ licito frue rēturnec vllū eis iputaref ex hac parte peccatū:inſuper etiaꝫ inimicoꝝ ſanguinē ꝓpria manu freqnēter effunderēt idq̄ȝ nō ſolū nō rephenſibile: verūetiā laudabile crederef. Que ita nūc euāgelio coruſcāte videmus omnimodis iterdicta vt ſine igē ti crimine ac ſacrilegio hoꝝ quicq̄ȝ non poſſit admitti. Jn quē modū nec mēdaciū vllū quālibet pio coloꝛe cōtectū:nō dicam ꝓbabiliter:ſed nec veniabiliter a quoq̄ȝ credimus vſurpari/ di cēte dño. Sit ſmo veſter:eſt eſt:nō nō:qđ aūt his abūdātius eſt:a malo ē. Aplo quoq̄ȝ i eadē ꝯgruēte. Nolite mētiri iuicē Matt. 5. Coloſ. iij.

Reſpōſio eo ꝙ licētia mēdacij ꝗ ne i veteri qdē idulta ē teſtamēto veniabiliter a multis fuerit vſurpata.

Capitulum. xix.

Joſeph. Uxoꝝ qdē cōcubinaꝝ multaꝝ antiqua illa li bertas:iſtante iā tēpoꝝ fine:⁊ multiplicatione huma ne generatiōis expleta:nō imerito velut minus tā ne/ ceſſaria per euangelicā pfectiōnē debuit āputari. Nā vſq̄ȝ ad aduentū xp̄i opoꝛtuit benedictionē pꝛimoꝛdialis illius vigere ſententie qua dictū eſt. Creſcite ⁊ multiplicamini ⁊ replete ter/ rā. Et idcirco iuſtiſſimū fuit vt ex illa radice fecūditatꝭ huma ne ꝗ i ſynagoga ꝑ diſpenſatiōe tēpoꝛis vtiliter viguit:angeli ce virginitatis floſculi germinarent:ac ſuaue olentes ꝯtinētie fructus i eccleſia gignerenf. Mendacia vero etiā tūc fuiſſe dā nata:totius veteris iſtrumenti textus euidenter oſtendit: di/ cens. Perdes oēs qui loquūtur mendaciū. Et iterū. Suauis ē hoi panis mendacij:⁊ poſtea replebif os eius calculo. Et ipe legiſlatoꝛ:mēdaciū ingt fugies. Sed tūc demū id veniabiliter diximus vſurpatū:cū ei neceſſitas aliqua ſeu diſpēſatio ſaluta ris adiūcta eſt ob quā nō debuerit cōdemnari. Quale eſt illud qđ cōmemoraſtis de Dauid rege:cū fugiens inſectationē ſau lis iniuſtā:ad Achimelech ſacerdotē:nō pꝛopoſito cuiuſq̄ȝ lu/ cri:nec ſtudio ledendi quēpiam:ſed vt tm̄modo ſemetipſuꝫ ab impiiſſima eius inſectatione ſaluaret:mendacibus vtif ꝟbis: quippe qui manus ſuas inimici regis ſanguine:⁊ quidē a deo ſibi totiens traditi:ꝯtaminari noluerit:dicēs. Pꝛopitius mihi ſit deus:ne faciā rē hanc dño meo xp̄o dñi: vt mittā manum meā in eū:qꝛ xp̄s dñi eſt. Et idcirco diſpenſationes has quas vel ob voluntatē dei vel ob pfigurationem ſpiritalium ſacra/

Gen. i. Pſ. 5. Pꝛou. 20. Exo. 23. 1. Re. 24.

mentoꝝ/vel ob quoꝛūdā ſalutē ſanctos viros in veteri teſta/
mento legimus executos/itantū nos quoqꝫ cū neceſſitas coar
tauerit nō poſſumus abdicare/vt ne ipſos qdē apoſtolos/vbi
cōſideratio alicuius vtilitatis exegerit/ab eis declinaſſe cerna
mus. Que paulisper interim differētes / digeſtis pꝛimitus que
adhuc de veteri teſtamēto ꝓferre diſponimus/poſt hec ꝓgreſ
ſiue iſeremus/vt facilius appꝛobet viros iuſtos ⁊ ſanctos/tā
in nouo q̄ȝ i veteri teſtamēto in his economijs ſibi per oia cō/
coꝛdaſſe. Quid.n. de illa chuſi ad Abſalon ꝓ ſalute regis Da
uit pia ſimulatione dicimus:q̄ cū totis fallentis ⁊ circūuenien/
tis pꝛomatur affectu/⁊ vtilitatem cōſulentis impugnet/ſcriptu
2.Re.17 re diuine teſtimonio cōpꝛobatur/ita dicentis. Domini autem
nutu diſſipatum eſt cōſilium Achitofel vtile/vt induceret dñs
ſuper Abſolon malū. Nec.n. repꝛehendi poterat id qḋ recto pꝛo
poſito ac pio iudicio pꝛo iuſtis patribus gerebat/ac ꝓ illius
cuius pietas deo placebat/ſalute atqꝫ victoꝛia / religioſa fue/
Ubi.s. rat ſimulatione cōceptū. Quid etiā de illius femine pꝛonūcia
bimus facto/que ſuſcipiens illos qui ad regē Dauid a pꝛedi/
cto chuſi fuerant deſtinati/abſcōdit in puteo ⁊ expandens ve
lamen ſuper os eius cū tiſanas ſe toꝛrere ſimulaſſet/tranſierūt
inquit guſtata paululū aqua/atqꝫ hoc eos figmento ab inſe/
quentiū manibus liberauit. Quapꝛopter:reſpōdete q̄ſo mihi:
quid fuiſſetis acturi ſiqua vobis nunc ſub euāgelio cōſtitutis
ſimilis fuiſſet exoꝛta conditio/vtrū nam maluiſſetis eos ſimili
celare mendacio dicentes eodē modo. Trāſierūt guſtata pau
Pꝛou.24. lulū aqua. Et implere illud qḋ pcipitur Erue eos qui ducunt
ad moꝛtem ⁊ redimere eos qui interficiūtur ne parcas/an ve
i.Coꝛ.io. ritatis cōfeſſione latitātes pꝛodere peremptorie. Et vbi illud
i.Coꝛ.13. Apli. Nemo qḋ ſuum eſt querat/ſed qḋ alterius. Et. Caritas
i.Coꝛ.io. nō q̄rit q̄ ſua ſunt ſed ea que alioꝝ. Ac de ſeipſo. Nō quero in
quit qḋ mihi vtile eſt ſed qḋ multis/vt ſalui fiant. Si.n. ea q̄
noſtra ſunt q̄rimus/⁊ id qḋ nobis vtile ē ptinaciter volumus
retentare etiā in huiuſmodi neceſſitatibus loqui nos neceſſe ē
veritatē/⁊ reos fieri moꝛtis aliene. Si vero ea q̄ aliis ſalutā
ria ſint nr̄is vtilitatibus ꝓponētes/aplico ſatiſfecerimus ipe
rio/ſine dubio ſubeūda eſt nobis neceſſitas mentiēdi. Et idcir
co nec integra caritatis viſcera poſſidere/nec ea q̄ alioꝝ ſunt
ſm̄ aplicā diſciplinā querere poterimus/niſi his q̄ diſtrictionē
noſtre perfectionis q̄ꝫ ꝯueniunt paululū relaxatis cōdeſcendere

vtilitatibus alioꝝ ꝓno maluerimus affectu/⁊ ita cũ Apl'o in firmis efficiamur infirmi vt lucrari poſſimus infirmos. 1.Coꝝ.4.

Quod veniabile plerũq; mẽdaciũ/⁊ noxiã veritatem etiã apoſtoli eſſe ſenſuerint. Capitulum.xx.

Quib⁹ eruditus exẽplis bt's quoq; apl's Jacob⁹ oẽſq; illius eccleſie primitiue pcipui pricipes aploꝝ Paulũ ad ſimulatiõis figmẽta deſcẽdere ꝑ imbecillitate infirmã tiũ cohortant/eũq; purificari ſʒ obſeruãtiã legis/caput radere vota offerre cõpellũt: pſens illud diſpendiũ/qđ ex hac hypocriſi gignebat nihili reputãtes ſʒ ꝯtẽplãtes potius lucra/q̃ erãt ex illius diutina pdicatiõe parienda. Nõ.n.tm̃ apl'o Paulo in crũ ex hac eius fuerat diſtrictione collatũ/quãtũ celeri eius exitio vniuerſis gẽtibus detrimẽtũ. Qđ ſine dubio vniuerſe tunc euenerat eccleſie/niſi illũ hec vtilis ac ſalubris hypocriſis pdicationi euãgelice reſeruaſſet. Tũc.n.neceſſario ac veniabiliter accipitur mẽdacij detrimẽto/qñ maius vt diximus iminet de veritatis ꝯfeſſione diſpẽdiũ/⁊ vtilitas q̃ nobis de veritate cõfertur/cõpẽſare illa q̃ generãda ſunt damna nõ pualet. Qđ item peramẽtũ etiã alijs ſbis idẽ bt's apl's vbiq; ſe ſemp tenuiſſe teſtatur. Nã cũ dicit. Factus ſuʒ iudeis tãq̃ iudeus vt iudeos lucrifacerẽ/his q ſub lege erãt q̃ſi ſub lege eſſeʒ/cuʒ ipſe ſub lege nõ eſſeʒ vt eos q ſub lege erãt lucrifacerẽ/his q ſine lege erãt: tãq̃ ſine lege eſſeʒ/cũ ſine lege dei nõ eſſeʒ: ſʒ i lege eſſeʒ xp̃i vt eos q ſine lege erãt lucrifacerẽ. Factus ſuʒ infirmis infirm⁹ vt infirmos lucrifacerẽ. Oib⁹ oia factus ſuʒ vt oẽs facerẽ ſaluos/qđ aliud oñdit/q̃ ſm infirmitatẽ atq; mẽſurã eoꝝ q inſtituebãtur cõdeſcendiſſe ſe ſemp/⁊ a pfectiõis rigore aliqđ relaxaſſe/nec tenuiſſe ſe id qđ diſtrictio rigida poſcere videbat/ſed illud magis ꝑpoſuiſſe qđ infirmantiũ vtilitas exigebat. Et vt hec eadeʒ attentius idagãtes/ſingillatim apoſtolicaꝝ virtutũ inſignia replicemus/q̃ret aliqs quõ oibus p oia bt's apoſtolus ſua ꝑbet aptaſſe pſonã. Ubi factus ẽ iudeis ſicut iudeus. Profecto ibi: vbi illã ſentẽtiã intimo corde cuſtodiẽs/quã Galathis denũciauerat/dicẽs. Ecce ego Paulus dico vobis q: ſi circũcidamini xp̃s vobis nihil ꝓderit. in Thimothei tñ circũſione imaginẽ quodãmõ iudaice ſupſtitionis aſſũpſit. Et rurſus. Ubi factus eſt eis q ſub lege erãt tãq̃ ſub lege eẽt. Nẽpe ibi/vbi Jacobus oẽſq; ſeniores eccleſie formidãtes/ne i euʒ illa irrueret iudeoꝝ credentium/immo chriſtianoꝝ iudaizantiuʒ multitudo/q̃ ita

Act.21. i.Coꝝ.9. Gal.5.

fidē xp̄i recepat:vt adhuc ritu cerimōiaꝝ legaliū tenereť diſcri
Act.xi. mini eius hoc ꝯſilio ac pſuaſiōe ſuccurrerūt dicētes. Uides fr̄.
quot milia ſint i iudeis q crediderūt:⁊hi oēs emulatores legis
ſunt. Audierūt aūt d̄ te q: diſceſſionē doceas a Moyſe eoꝝ q
ꝑ gētes ſūt iudeoꝝ:dicēs nō debere eos circūcidere filios ſuos.
Et īfra. Hoc ergo fac qđ tibi dicimus. Sunt nobis viri quat/
tuor votū hn̄tes ſuꝑ ſe: his aſſumptis ſctīfica te cū illis⁊ īpēde ī
illis vt radāt capita:⁊ ſcient oēs qm̄ ea q̄ de te audierūt falſa
ſunt:ſ3 ābulas:⁊ ipe cuſtodiens legē. Et ita ꝓ illoꝝ q ſub lege
erāt ſalute:illā paulīſꝑ diſtrictionē ſentētie ſue calcās:qua dixe
rat. Ego.n.ꝑ legē legi mortuus ſu3 vt deo viuā:caput radere
purificari ſ3 legē:atq3 ī tēplo moſaico ritu vota offerre cōpel
liť. Queris ēt vbi ꝓ ſalute eoꝝ q legē dn̄i penitus ignorabāt:
Act.17. tāq̄3 ⁊ ip̄e ſine lege eſſet effectus ſit ſine lege. Jn athenīēſi vrbe
vbi gentiliu3 vigebat īpietas.quo vſus ſit p̄dicatiōis exordio:
attēde. Preteriēs ingt vidi ſimulachra vr̄a ⁊ arā ī q̄ erat ſcri
ptū. Jgnoto deo. Cūq3 de eoꝝ ſupſtitione ſmonē fuiſſet ordit⁹
tāq̄3 ſi ⁊ ipe ſine lege eēt:ſub occaſiōe ꝓphani illius tituli fidē
xp̄i itulit dicēs. Qđ ergo vos ignorātes colitis:hoc ego annū/
cio vobis. Et poſt pauca velut ſi diuine legis penitus eēt igna
rus:gētilis poete verſu3 potiuſq̄3 Moyſi aut xp̄i maluit ꝓfer
j.Coꝝ.9. re ſniā3. Et ſicut qdā ingens vr̄m poetaꝝ dixerūt. Jpſius.n.⁊
genus ſumus. Cū itaq3 ſuis eos q̄ refutare nō poſſent teſtimo/
nijs fuiſſet aggreſſus:ita de falſis v̄a ꝯfirmās:ſubdidit dicēs.
Genus ergo cū ſimus dei:nō debemus eſtimař auro vel argē
to aut lapidib⁹ ſculpture artis ⁊ cogitationi hoīs:diuinitate3
eē ſile3. Jnfirmis aūt īfirmus effectus ē:cū ſm īdulgētiā nō ſ3
imperiū his q ſe ꝯtinere nō poterāt:ī idipm redire ꝯceſſit:ſiue
Ro.12. cū lacte nō eſca corīthios potās:ī īfirmitate ⁊ timore ⁊ tremo
re multo apud eos fuiſſe ſe dicit. Oīa aūt oib⁹ factus ē vt oēs
Roma.14 faceret ſaluos:cū dicit. Qui mādūcat:nō mādūcātē nō ſpnat:
1.Coꝝ.7. ⁊ q nō mādūcat nō mādūcantē nō iudicet.⁊. Qui mr̄imonio
2.Coꝝ.11. iūgit v̄ginē ſuā:bn̄ facit ⁊ q nō iungit melius facit. Et alibi.
Quis ingt īfirmať ⁊ ego nō īfirmor:quis ſcādalizať ⁊ ego nō
1.Cor.10. vror. Atq3 hoc mō illud qđ corīthijs p̄cepat:adīpleuit dicens.
Sine offenſiōe eſtote iudeis ⁊ grecis ⁊ eccl̄ie xp̄i:ſicut⁊ ego ꝑ
oīa oibus placeo:nō q̄rens qđ mihi vtile ē:ſ3 qđ multis vt ſal
ui fiant. Utile.n.ſine dubio ſibi fuerat Timotheum nō circūci
dere:caput nō radere:purificationē iudaicā nō aſſumeř:nudi

pedalia nō exercere:vota legalia non offerre:ſed facit hec oia dū illoꝝ ſaluti pluſ ꝯſulit:q̃ nō q̃rit qđ ſibi vtile eſt: ſʒ qđ multis:vt ſalui fiāt. Qđ q̃ꝫuis cōtēplatiōne dei fit factū:tn̄ ſimulatione non caruit. Qui.n.p legē xp̄i legi mortuus fuerat vt deo viueret:quicꝫ illā iuſticiā legis i qua ꝯuerſatus fuerat ſine q̄relā detrimentū fecerat:⁊ arbitrabat̃ vt ſtercora vt xp̄m lucrifaceret:ea q̄ legis erāt:ꝟo.cordis affectu offerre nō potuit:nec fas eſt credi eū qui dixerat. Si.n.q̄ deſtruxi:hec iteꝝ reedifico: p̄uaricatorē me ꝯſtituo:i id icidere qđ ipe damnauerat. Et in tantū nō magis res ipa q̄ gerit̃:q̃ꝫ gerētis penſat̃ affectus. Et ecōtrario quibuſdā reperiat̃ veritas nocuiſſe:⁊ profuiſſe mendaciū. Nā Doech idumeus:regi Saulis de fuga Dauid corā famulis cōq̄rentis ac dicēti. Nūquid oibus vobis dabit filius Jeſſe agros ⁊ vineas:⁊ vniuerſos vos faciet tribunos ⁊ centuriones:q̄m ꝯiuraſtis oēs aduerſus me:⁊ nō eſt qui mihi renūciet? qd niſi verū ꝓdidit dicens. Vidi filiū Jeſſe i nobe apud Achimelech ſacerdotē:qui cōſuluit pro eo dominuꝫ:⁊ cibaria dedit ei:ſed ⁊ gladiū Goliath philiſtei dedit ei. Pro qua veritate eradicari de terra viuentiū meruit:ac de eo dr̃ p ꝓphetā. Propterea deus deſtruet te in finē:euellet te:⁊ emigrabit te de tabernaculo ⁊ radicē tuā de terra viuentiū. Ex illa igit̃ terra hic pro indicio veritatis perpetua eradicatione cōuellit̃:i qua Raab meretrix p mēdacio cū ſua cognatiōe plantat̃. Sicut etiā Sāſon illā diu occultatā mēdacio ꝟitatē:ipe cōiugi pniciosiſſime ꝓdidiſſe reminiſcimur:cui ꝓpterea deceptionē itulit ꝟitas icōſultiſſime patefacta:q: illud mādatū ꝓpheticū cuſtodire neglexit: Ab ea q̄ dormit i ſinu tuo:cuſtodi clauſtra oris tui

Phil.2.
Gal.2.
1.Reg.22.
Ps.51.
Joſue.2.
Judi.16.
Miche.7

❡ An interrogātibus occultam ꝯtinentiā:ſine mēdacio oporteat ꝓpalari:⁊ an ſuſcipiēda ſint q̄ ſemel fuerint recuſata. Capitulum.xxj.

e E vt exēpla q̄dā de nr̄is quocꝫ ineuitabilibus ac pene quotidianis neceſſitatibus proferamus:quas quātalibet obſeruātia nūq̄ꝫ ita poſſumus p̄cauere : vt nō vel inuiti vel volentes cogamur i eas icurrere. Quid q̄ſo faciēdū eſt:cū refectionē procraſtinare diſponētibus nobis vtrū refecerimus ad veſperā frater aduenieſ percōtat̃? celandum ne ieiuniū eſt:⁊ virtus parſimonie ꝯtegēda:an veritatis ꝓfeſſiōe prodēda. Si celamus vt dn̄ico ſatiſfaciamus imperio quo dicitur. Nō videaris hominibus ieiunāo ſed patri tuo qui eſt in

Mat.6.
Ibidem.

abſcōdito. Et itep. Neſciat ſiniſtra tua qd faciat dextera tua: pfecto mētimur. Si virtutē ptinētie ppalam⁹. euāgelica nos
Ibidem. ſententia iure percellit. Amē dico vobis receperūt mercedē ſuā. Quid ſi oblatū a fratre quiſpiā poculū cū diffinitione renuerit: abſolute acceptur ū ſe eē denegās: qd ille gaudēs aduētu eius ſuppliciter vt ſumaf exorat: Rectum ne eſt vt fratri ad genuā prouoluto: in terrāqꝫ proſtrato: qui nō niſi his efficijs viſcera caritatis expletur eſſe ſe credit etiā cū labore ſuo pareat: an in ſermonis ſui atqꝫ propoſiti pertinacia perſeueret?

¶ Obiectio ꝙ oportet quidem abſcondi continentiam: ſed ſuſcipi recuſata nō debeant. Capitulum.xxij.

Ermanus. In illo qdē ſuperiore exēplo dubiū vt credimus nō eſt: quin expediat abſcōdi cōtinentiā noſtram potius ꝙ percōtantibus prodi: ac ſuper huiuſcemodi cauſis nos quoqꝫ fatemur ineuitabile eſſe mendaciū. In ſecūdo aūt nulla nobis incūbit neceſſitas mentiendi. Primum: qꝛ poſſumus ea que fratrū miniſterio porrigūtur ita renuere: vt nullo nos definitionis vinculo colligemus: deinde qd ſemel renuentes poſſumus immobilem tenere ſententiam.

¶ Reſponſio ꝙ irrationabilis ſit huius diffinitionis pertinacia. Capitulum.xxiij.

Oſeph. Has diffinitiones illorū monaſteriorū eſſe non dubiū eſt in quibus renūciationis veſtre vt dicitis rudimēta formata ſunt: quorū principes fratrū refectiōi ſuas aſſolēt preponere volūtates: et obſtinatiſſime id qd ſemel mēte ꝯceperint exequūtur. Ceterum ſeniores noſtri quorū fidei apicū ſigna virtutū teſtimoniū reddiderūt: quicqꝫ vniuerſa iudicio potius ac diſcretione ſpūs: ꝙ rigida animi obſtinatione geſſerunt: eos qui alienis īfirmitatibus acquieſcerent multo vberiores fructus: ꝙ eos qui in ſuis definitiōibus perdurarent capere cenſuerūt: ſublimioriſqꝫ pronunciauerūt eſſe virtutis: cōtegere potius continentiā neceſſariā hoc vt dictū eſt humiliqꝫ mendacio ꝙ patefacere ſuperbo veritatis indicio.

¶ Quomodo abbas Piamon ſuam cōtinentiam celare maluerit. Capitulum.xxiiij.

Eniqꝫ abbas Piamon poſt viginti et quinqꝫ ānos: oblatā ſibi a quodā fratre vuā ac vinū abſqꝫ heſitatiōe ſuſcipiēs: ꝯfeſtī ea q igeſta fuerāt: ꝓ ꝯſuetudinē deguſtare: ꝙ ignote cūctis ꝯtinentie maluit ppalare virtutē.

Nā ſi illud quoq̄ ꝯſiderare velimus.q̄ꝰ ſeniores noſtros ītā
tātér feciſſe meminimus:qui mirabilia virtutū ſuaꝝ/vel pro
prios actus quos neceſſe erat ad inſtructionē iunioꝝ in colla/
tiōe ꝓferri:ſub alioꝝ ſolebāt colorare ꝑſonis : qd aliud poſſu/
mus q̄ aptū ſup his iudicari mēdaciū! Atq̄ vtinā nos quoq̄
dignū aliqd haberemus:qd ad ītitādā fidē ꝑponi iunioribus
poſſet:ꝑfecto minime vereremur huiuſcemodi illoꝝ figmēta
ſectari. Rectus.n.ē ſub talis figure colore mētiri:q̄ ꝑ obſeruā
tia irratiōabili iſtius veritatis:aut ea q̄ audiētes edificare po
tuerāt:incōgrua taciturnitate contegere:aut ſi ex noſtra per/
ſona veraciter ꝓferanř:iactātiā noxie vanitatis īcurrere. Ad
qd etiā nos magiſterio ſuo doctor gentiuȝ euidenter inſtituit:
qui reuelationū ſuaꝝ magnitudinē ex alterius maluit ꝓferre
perſona dicens: Scio hominē in Chriſto:ſiue in corpore ſiue 2.Coꝛ. 12.
extra corpus neſcio:deus ſcit:raptū vſq̄ ad tertiū celū:⁊ ſcio
hmōi hominem q: raptus eſt in paradiſum:⁊ audiuit ineffa
bilia verba que non licet homini loqui.

¶ Teſtimonia ſcripturaꝝ de cōmutatis definitionibus.
Capitulum.xxv.

Impoſſibile nobis ē:breuiter vniuerſa pcurrere. Quiſ
enim enumerare ſufficiat oēs propemodum patriar
chas ſanctoſq̄ inumerabiles:alios ꝑ vite tutamine:
alios ꝑ bñdictiōis deſiderio:alios ꝑ miſericordia : alios pro
alicuius occultatione miſterij:alios ꝑ zelo dei:alios ꝑ exami/
natiōe veritatis:patrociniū:vt ita dixeriȝ:aſſūpſiſſe mēdacij!
Que ſicut enumerari cūcta nō pñt:ita ꝑtermitti penitus vni/
uerſa nō debēt. Nā beatū Joſeph pietas cōpulit vt falſuȝ fra
tribus crimen etiā cū obteſtatiōe regis ſalutis īpingeret dicēs.
Exploratores eſtis:īfirmiora terre veniſtis inſpicere. Et infra. Gen.42.
Mittite inqt ex vřis vnū:⁊ adducite fratrē vřm huc:vos aūt
cuſtodiemini hic:vſq̄ dū manifeſta fiāt ꝟba vřa : an verum
dicatis:an nō:ſinaūt:ꝑ ſalutē Pharaonis exploratores eſtis.
Si.n.nō eos hoc miſericordi mēdacio terruiſſet/nec patrē fra
trēq̄ reuiſere:nec eos ī tantis inopie periculis alere/nec ꝯſcien
tiā poſtremo fratrū a reatu venditionis ſue expurgare potuiſ/
ſet. Non ergo tam reprehenſibile fuit metū fratribus incuſſiſſe
mendacio:q̄ ſanctū atq̄ laudabile occaſione ficti periculi ini
micos ac vēditores ſuos ad ſalutarem penitentiam cōpuliſſe.
Deniq̄ cū grauiſſime īſimulationis vrgerenř iudicio:nō illius

qđ falſo obijciebaſ:ſed anterioris criminis ꝯſcientia frāgeban
Ibidem. tur:dicētes adinuicē. Merito hec patimur:qꝛ peccauimus in
fratrē noſtrū:qꝛ deſpeximus tribulationē anime eius:cū roga
ret nos ꝛ nō audiremus eū:ꝓpter hoc venit nobis oīs tribula
tio hec.Que quidē ꝯfeſſio:non ſolū apud fratrē:in quē impia
crudelitate peccauerāt:verūetiā apud deū humilitate ſaluber/
rima:tm̄ eoꝝ facinus,vt credimus expiauit.Quid Solomon
ꝗ ꝑceptū a deo ſapiētie donū:i ꝓ iudicio ſuo:nō niſi aſſūptiōe
mendacij declarauit.Nā vt veritatē q̄ mulieris mendacio te
gebaſ exculperet:etiā ipe mēdacij vtiqȝ aſtutiſſime excogitati
3.Reg.3. vſurpauit auxiliū dicēs.Afferte mihi gladiū:ꝛ diuidite iſan/
tē viuū i duas partes:ꝛ date dimidiā partē vni ꝛ dimidiam
partē alteri.Que ſimulatio crudelitatis:cū vere matris viſce/
ra permoniſſet:ab ea aūt q̄ mater nō erat laudaretur:tūc de/
mū ſagaciſſimo veritatis indicio illā ſententiā promulgauit:
quā nemo a deo inſpiratā eſſe nō credidit.Date iquiens huic
iſantē viuū ꝛ non occidaſ:hec eſt.n.mater eius.Proinde nec
debere nec poſſe nos vniuerſa cōplere:q̄ vel cū quiete animi vel
cū cōmotione decernimus:etiā alijs ſcripturaꝝ teſtimonijs co
pioſius edocemur:qbus vel viros ſanctos vel angelus vel ipm
oīpotentē deū:ea q̄ definierant frequēter legimus immutaſſe.
Nā beatus Dauid cū iuriſiurandi definitiōe decreuit dicens.
i.Re.25. Hec faciat deus inimicis Dauid:ꝛ hec addat:ſi reliq̄ro de oī
bus q̄ pertinēt ad Nabal vſqȝ mane mingentē ad parietem.
Et cōtinuo intercedente Abigail vxore eius ac pro eodē ſuppli
cāte:remittit minas:mollit ſentētiā:ꝛ mauult trāſgreſſor ꝓpo
ſiti iudicari:q̄ȝ ſacramēti ſui fidē cū crudelitatis executiōe ſer
uare dicēs.Viuit dn̄s:niſi cito veniſſes in occurſum mihi:non
remāſiſſet Nabal vſqȝ ad lucē matutinā mingens ad parietē
Cuius ſicut illā ꝓcipitis ſacramēti facilitatē q̄ de ꝑturbate mē
tis cōmotione deſcēderat:nequaq̄ȝ imitandā eē cenſimus:ita
remiſſionē atqȝ emēdationē ſtatuti ſectandū eſſe decernimus.
Electionis vas Corinthijs ſcribēs:reditū ſuū abſoluta defini/
tione promittit dicens.Veniā aūt ad vos:cū macedoniā ptrā
ſiero.Macedoniā.n.pertrāſibo:apud vos aūt manebo vel et
i.Cor.16. hyemabo:vt vos me deducatꝭ quocūqȝ iero.Nolo.n.vos mō
2.Cor.1. in trāſitu videre:ſpo.n.me aliquāto tēpore manere apud vos.
Cuius rei etiam i ſecūda epla meminit ita.Et hac cōfidentia
volui prius venīſ ad vos:vt ſcđā grāz haberetis:ꝛ ꝑ vos trā

fire in macedoniā:⁊ iterū a Macedonia venire ad vos:⁊ a
nobis deduci in iudeā. Sed ſuperueniēte ſalubriore ꝯſilio:ne/
quaq̄ʒ ſe ꝑd qd̄ ꝓmiſerat executū euidētiſſime cōfitet̄.Cuʒ hoc Ibidem.
iquit voluiſſeʒ:nūqd leuitate vſus ſuʒ:Aut q̄ cogito ſcḋm carnē
cogito:vt ſit apud me eſt eſt:nō nō? Deniq̄ʒ cur maluerit de/
finitionē ſui ꝑterire ſermōis:q̄ʒ aduētu ſuo onerōſaʒ diſcipulis
iferre triſticiā etiā cū ſacramēti obteſtatiōe declarat. Ego aūt Ibidem.
teſtē deū inuoco i animā meā:ꝙ parcēs vobis: nō veni vltra
corinthū. Statui.n.hocipm̄ apud me:vt nō i triſticia venireʒ
ad vos.Cū itraturos ſe domū Loth ſodomis āgeli denegaſ/
ſent.dicētes ad eū.Nō itrabimus:ſʒ i platea manebimus:ꝯti/ Geń.19.
nuo eius ꝑcibus cōpellunt̄ ſtatutū mutare ſermonē: ſicut ſcri/
ptura ſubiūgit.Et coegit eos Loth:⁊ diuerterūt ad eum.Qui
vtiq̄ʒ ſi diuerſuros ſe ad eū eē nouerāt:iuitātis petitionē ſimu
latoria excuſatiōe renuerūt:ſin aūt veraciter excuſabāt:euiden
ter imutaſſe ſententiā cōprobant̄.Que vtiq̄ʒ nō ob aliā credi/
mus cauſaʒ ſpiritūſcm̄ ſacris voluminib⁹ididiſſe:niſi vt iſtis
erudiamur exēplis:i definitiōibus nr̄is nō ꝑtinaciter ꝑmanere:
ſʒ eas arbitrio nr̄o debere ſubijcere:⁊ ita iudiciuʒ noſtrū ab oī
legis viculo liberū ꝯſeruare:vt ꝓmptū ſit ad ſequēdū quocūq̄ʒ
vocauerit ſalubre cōſiliū:nec differat aut recuſet ad id qd̄ vti/
lius diſcretio ſalutaris iuenerit:abſq̄ʒ vlla cūctatione trāſire.
Et vt ad ſublimiora adhuc aſcendamus exēpla:decūbentē in
lecto regē Ezechiā:grauiq̄ʒ egritudine laborātē:ex ꝑſona dei.
Eſaias propheta adorſus ē dicēs.Hec dicit dn̄s. Diſpone do/ Eſa.38.
mui tue:q2 morieris tu ⁊ non viues. Et ꝯuertit inqt Ezechias
faciē ſuā ad parietē:⁊ orauit ad dn̄m ⁊ dixit: Obſecro dn̄e:
memēto q̄ſo quō āmbulauerim corā te i ỽitate ⁊ corde ꝑfecto:⁊
qd̄ bonū ē i oculis tuis feceri.Et fleuit Ezechias fletu magno
Poſt q̄ rurſus dr̄ ad eūdē.Reuertere ⁊ dic Ezechie regi iuda
dicēs.Hec dicit dn̄s deus Dauid pr̄is tui. Audiui vōceʒ tuā:⁊
vidi lachrymā tuā:⁊ ecce adijciā ſuꝑ dies tuos.15.annos ⁊ d̄
manu regis aſſyrioꝝ liberabo te:⁊ ciuitatē hāc ꝓtegā ꝓpter
me:⁊ ꝓpter Dauid ſeruū meū . Quid euidētius hoc teſtimo/
nio:quo miſericordie ac pietat̄ ituitu mauult dn̄s ſuū caſſare
ſermonē ⁊ ad ꝓſtitute morꝫ terminos.15.annis vitā ꝓtātis ex
tendere:q̄ʒ per immobilitatē decreti ſui inexorabilis inueniri.
Silr̄ etiā loquit̄ ad niniuitas cenſura diuina. Adhuc triduū
⁊ niniue ſubuertet̄.Morꝫ penitentia coꝝ ieiunijſq̄ʒ mollitur Jone.3.

tam minax ⁊ abrupta ſentētia: atq; ad partē miſericordie ꝓna pietate deflectitur. Qđ ſi quis velut preciū ꝯuerſionis ex ꝑſubuerſionē ciuitatis ad hoc eis dūm alleraт ꝯminatū vt eos ad ſalutarē penitētiā prouocaret: ꝯſequēs eſt vt hi q fratribus ꝑſunt: abſq; rephenſiōe mēdacij his q indigent emēdari: aliq̄ etiā diſtrictiora q̄ȝ facturi ſunt ſi opus fuerit cōminētur. Sin

Ezech. 33. vero dixerit deū ſeuerā illā ſniaȝ ſuā penitētie eoꝝ ꝯſideratiōne reuocaſſe: ſm illud qđ per Ezechielez ait. Si dixero impio morte morieris: ⁊ egerit pniaȝ a petō ſuo: feceritq; iudiciuȝ ⁊ iuſticiā: vita viuet ⁊ nō morief: qbus docemur exēplis nō debere nos obſtinate i nr̄is definitiōibus ꝑdurare: ſȝ cōminatiōnē ex neceſſitate propoſitā: clemēti miſeratione mollire. Qđ ne ſolis ſpecialr niniuitis crederef dn̄s ꝑſtitiſſe: etiā gn̄aliter erga oēs eadē ſe eſſe facturū p Hieremiā perpetuo proteſtaf: ⁊ cum neceſſe fuerit: incūctāter ſuā ſe ſniaȝ mutaturū p nr̄is meritis re

Hiere. 18. promittit dicens. Repente loquar aduerſus gentē ⁊ aduerſus regnū: vt euellā ⁊ deſtruā ⁊ diſperdā illud. Si penitētiā egerit gens illa a malo qđ locutus ſuȝ aduerſus eā: agā ⁊ ego penitentiā ſuper malū qđ cogitaui vt facerē ei: Et ſubito loquar đ gēte ⁊ regno: vt edificē ⁊ plantē illud. Si fecerit malū i oculis meis vt nō audiat vocē meā: penitētiā agā ſup bonū qđ locu

Hiere. 26. tus ſuȝ vt facerē ei. Ad Ezechiel quoq; ait. Noli ſubtraheř verbū: ſi forte audiāt: ⁊ ꝯuertaf vnuſqſq; a via ſua mala: ⁊ penitebit me mali: qđ cogitaui facere eis propter maliciā ſtudioꝝ eoꝝ. Quibus teſtimonijs declaraf: nō oportere vt ꝑtinaciter i nr̄is diffinitiōib⁹ hereamꝰ: ſȝ rōe eas ac iudicio tēꝑādas ſemperq; ꝑligēda ac ꝑferēda eſſe meliora: ⁊ ad illā q̄ vtilior dijudicata fuerit partē: ſine cūctatione aliqua tranſeūdā.

¶ Qđ nō ſm imēſitatē ꝑſciētie diuina clemētia: ſȝ ſm ꝑſentes actus vel remūeret vnūquēq;: vel puniat. Cap. xxvj.

Illud etiā ꝓ oibus ineſtimabilis illa cenſura nos inſtruit: qđ cū ſit ei añ ortū vniuſcuiuſq; ꝑcognit⁹ finis ita ordine ac rōe cōi: ⁊ humanis quodāmodo oia diſpenſat affectibus: vt nō potētialr nec ſecundū ꝑſcientie ſue ineffabilem noticiā: ſed ſm ꝑſentes hoīum actus vniuerſa diiudicans / vel reſpuat vnūquēq; vel attrahat: ⁊ vel iſundat quotidie ſuā gratiā vel auertat. Qđ ita eſſe etiā illa ſaulis manifeſtat electio. cuius vtiq; cū vitupabilē finē ꝑſcientia dei ignorare nō poſſet: de tot milibus Jſraelis elegit eū ⁊ vnxit i regē ꝑ

ſentis ĩ illo meritũ vite remunerãs:nõ peccatũ future ꝑuaricationis intẽdẽs:ita vt poſtq̃ reprobus factus ẽ:velut penitus diuinẽ gerẽs electiõis ſue deus:hũanis quodãmõ de eodẽ vocibus atq̃ affectibus cõq̃ratur dicẽs. Penitet me ꝙ ↄſtituerim Saul regẽ:q2 dereliq̃t me ⁊ v̱ba mea ope nõ ipleuit. Et iterũ. Uerũtñ lugebat Samuel Saulẽ:qm̃ dñm penitebat ꝙ cõſtituiſſet regẽ Saul ſup Iſraelis. Deniq3 hoc qm̃ ope fuerat executus:poſtea etiã p Ezechielẽ ꝓphetã dñs ꝓteſtaẗ cũ oibus ſe hoibus quotidiano geſtoꝝ eẽ iudicio. Etiã ſi dixero iquiẽs iuſto ꝙ vita viuat:⁊ ↄfiſus ĩ iuſticia ſua fecerit iniq̃tatẽ:oẽs iuſticie eius obliuioni tradenẗ:⁊ ĩ iniq̃tate quã opatus eſt:ĩ ipſa morieẗ. Si aũt dixero ipio. Morte morieris:⁊ egerit penitentiã a pctõ ſuo:feceritq3 iudiciũ ⁊ iuſtitiã:pignus reſtituerit ille ipius rapinãq3 reddiderit:ĩ mãdatis vite ãbulauerit:nec fecerit quicq̃ iniuſtũ:vita viuet ⁊ non morieẗ:oĩa peccata eius q̃ peccauit nõ imputabũtur ei. Deniq3 cũ ab illo populo quẽ ex oibus gentibus dñs adoptauit:propter ſubitã vituli ꝑuaricationẽ:miſericordie ſue auertiſſet aſpectũ:interueniens ꝓ eo legiſlator exclamat. Obſecro dñe:peccauit populus iſte peccatum magnũ:fecerũt ſibi deos aureos. ⁊ nũc ſi remittis:peccatũ eorũ remitte:ſin alias dele me de libro tuo quẽ ſcripſiſti. Cui reſpondit dñs. Si q̄s igit peccauerit corã me:delebo eũ de libro meo. David quoq3 dũ de Iuda ⁊ pſecutoribus xpi prophetico ſpiritu q̃rereẗ. Deleãtur iquit de libro viuentiũ. Et q2 nõ merebãtur ad penitẽtiã ſalutarẽ pro reatu tãti criminis peruenire ſubiũgit. Et cũ iuſtis nõ ſcribãtur. Deniq3 ĩ ipo Iuda vis ꝓpheticẽ maledictionis euidẽter impleta eſt. Nã expleto proditiõis crimine:ſuſpẽdio ſe necauit:ne ſi poſt illã deletionem nominis ſui ↄuerſus ad penitẽtiã eẽt:iterũ cũ iuſtis ſcribi mereret̃ ĩ celo. Nõ ergo ẽ ãbigẽdũ:ẽt Iude nomẽ illo tẽpore q° electus a xpo apoſtolatus ſortitus ẽ gradũ:ĩ libro viuẽtiũ fuiſſe ↄſcriptũ:ac pariter cũ audiſſe cũ ceteris. Nolite gaudere:q2 ẽmõia vobis ſubiĩciũẗ:gaudete aũt q2 noĩa vr̃a ſcripta ſunt in celis. Sed q2 philargyrie peſte corruptus:de aſcriptiõe celeſti ad terrena deiectus ẽ:cõpetẽter d̃ eo ac de ſimilibus eius dr̃ p ꝓphetã. Dñe: oẽs q te derelinquũt cõfundẽtur:recedẽtes a te:in terra ſcribentur:q2 dereliq̃runt venã aquaꝝ viuentiũ dominũ. Et alibi. In conſilio populi mei nõ erunt:⁊ in ſcriptura domus Iſrael nõ ſcribentur:⁊ in terram Iſrael nõ ingredientur.

i. Reg. xv. Ibidem. Ezech. xxxiii. Exo. xxxii. Ps. lxviii. Luce. x. Hiere. xvii. Ezech. xiii.

¶ Quod ſancti viri pertinaces ac duri eſſe nõ poſſint. Capitulum .xxvij.

Et illius ꝓcepti vtilitas ē ſilēda: q etiā ſi iſtigāte ira vel qualibet alia paſſione: ſacramēto nos aliquo vin xerimus: qḋ a nemine quidē monachoꝝ fieri penitus vtriuſqꝫ tñ rei cā itegro mētis eſt pēſanda iudicio: ⁊ cōpa randa eſt illa res quā ſtatuimus huic ad quā tranſire cōpelli/ mur: atqꝫ ad eā ſine cūctatione eſt trāſeundū: q̄ ſupueniēte ſa/ nioꝛe tractatu iuſtioꝛ fuerit iudicata. Rectiꝰ.n.eſt noſtrū nos ꝓterire ſmonē: q̄ꝫ rei ſalubꝛioꝛis ac pie ſubire iacturā. Deniqꝫ nūq̄ꝫ rationabiles ac pꝛobatos patres duros aut irreuocabi/ les in huiuſmodi diffinitionibus fuiſſe reminiſcimur: ſed velut cerā caloꝛe ſolisꝛita eos ratione mellitos: ⁊ intercedente ſalu/ bꝛioꝛe ꝯſilio: melioꝛibus partibus ſine heſitatōe ceſſiſſe. Quoſ/ cūqꝫ aūt vidimus definitionibus ſuis pertinaciter inhereretꝛir/ rationabiles ſemꝑ pꝛobauimus ac diſcretionis expers.

¶ Interrogatio an ſit cōtrariū ꝓdicte ſententie illud qḋ dicit Juraui ⁊ ſtatui. Capitulum .xxviij.

Ermanus. Quantū ad hanc rationem pertinet q̄ eui denter copioſeqꝫ digeſta eſt: nihil opoꝛtet monachū definire: ne aut pꝛeuaricatoꝛ inueniat aut pertinax.

Pſ.118. Et vbi illud pſalmiſte ponimus eloquiū. Juraui ⁊ ſtatui cu/ ſtodire iudicia iuſtitie tue: Quid eſt.n.aliud iurare ⁊ ſtatue/ re q̄ꝫ definita immobiliter cuſtodire.

¶ Reſponſio in quibus immobilis definitio ſit tenēda ⁊ i quibus ſi opoꝛtuerit reſcindēda. Capitulū .xxix.

Oſeph. Nos nō de pꝛincipalibus mādatis ſine qbus nō poteſt ſalus noſtra omnino ſubſiſtere: iſta decerni mus: ſed ḋ his q̄ ſine periculo ſtatus noſtri vel relaxa re poſſumus vel tenere: vtputa ḋ irremiſſo rigoꝛe ieiunij: de vi ni ſiue olei perpetua abſtinētia: de pꝛogreſſu cellule penitus co hibendo: de lectionis ſeu meditationis inceſſabili iugitate: que ſine iactura pꝛofeſſionis ac pꝛopoſiti noſtri: ⁊ exercere cū libue rit poſſunt: ⁊ cū neceſſe fuerit irrepꝛehēſibiliter ꝓtermitti. Cete rū ſuper obſeruantia illoꝝ pꝛincipaliū mandatoꝝ ꝯſtātiſſime definiendū eſt: ac pꝛo his etiā moꝛs ſi neceſſe fuerit nō vitāda: pꝛo qbus imobiliter eſt dicēdū. Juraui ⁊ ſtatui. Quod fieri de bet ꝑ cuſtodia caritatis: ꝑ qua ſpernēda ſunt vniuerſa: ne bo nū trāquillitatis illius ꝑfectioqꝫ maculet. Similiterqꝫ iurādū

eſt pro caſtimonie puritate:nec aliud facere nos oportet ꝑ fi/de:ꝑ ſobrietate atq3 iuſtitia : q̄ oia indemutabili pſeuerantia ſunt tenẽda:⁊ a qb⁹ paululū receſſiſſe dānabile eſt.De illis vero corporalibus exercitijs q̄ ad modicū dicūtur eē vtilia:ita ē vt diximus ſtatuẽdū:vt ſiqua ſuperuenerit certior pietatis oc/caſio q̄ illa ſuadeat relaxari:nulla ſup his lege teneamur : ſed ꝑtermiſſis eis ad vtiliora libere trāſeamus.Jn illis.n.corporalibus exercitijs ſi pro tempore relinquātur:periculū non eſt:ab his vero vel ad momentū declinaſſe:mortiferū eſt.

¶ Quemadmodū debeāt celanda cōmitti. Cap.xxx.

De quoq3 ſimili cautione curandū eſt:vt ſi quis for/b ſitan ſermo quē eſſe vultis occultū:de veſtro ore fuerit prolapſus:nulla occultatiōis ꝑcepta ſollicitent audiētē:magis.n.latebit ſi negligenter atq3 ſimpliciter tranſeat:q2 nō tanta quilibet fratrū ſuper diuulgatione eius īpugnatione torqbit:exiſtimans rē vilē aliquā trāſitoria ꝯfabulatione ꝓlatā:⁊ q̄ ex hoc ipo fit leuior:q2 cautiſſimo ſilentio ꝑcepto:ſenſibus audientis cōmendata nō fuerit.Nā ſi etiā fidem eius aliqua ſacramentorū obteſtatione deuinxeris:citius illud prodendum eſſe nō ambigas.Maior.n.aduerſus ipſum vis diabolice impugnatiōis inſurget:vt ⁊ te meſtificet vel denudet:⁊ illū tranſgreſſorem q̄3 totius ſui faciat ſacramenti.

¶ Nihil ſuper his q̄ ad vſum cōmunis vite attinent definiendum. Capitulum.xxxj.

T idcirco nihil debet abrupte mōachus ſuper his dū c taxat q̄ ad corporales exercitationes pertinent:definire ne aduerſariū ad īpugnationē eorū q̄ velut ſub le/gis obſeruatione cuſtodit/magis iritans/citius ea violare cogatur.Prefigens ſiquidem ſibi legem vnuſquiſq3 ſub liberta/tis gratia cōſtitutus/ne pernicioſa ſemetipſū obliget ſeruitu/te/vt ea q̄ licito immo etiā laudabiliter cum grarū actione ſūmere potuiſſet ſi neceſſitas fortaſſe cōpulerit/velut trāſgreſſor percipere cōpellatur cū preuaricatione peccati.Ubi.n.non eſt Roma.4. lex/nec ꝑuaricatio.Hac beatiſſimi Joſeph inſtitutiōe atq3 doctrina velut diuino oraculo ꝯfirmati/in Egypto reſidere ma/luimus.Sed licet parū deinceps de noſtra eſſemus promiſſiōe ſolliciti/tñ expleto ſeptē annorū numero/ſponſiones nr̄as gra/tanter ipleuimus.Excurrētes nāq3 ad cenobiū noſtrū illo iā tempore quo de ipetrando ad heremū reditu fiduciā gerebā/

mus primū ſenioribus noſtris honorē debitū ſoluimus/deinde animis eo℞ qui pro caritatis ardore crebęrrimis litterarū noſtrarū ſatiſfactionibus nequaq̄ fuerāt delimti. priſtinā redintegrauimus caritatē/tādēq3 ad plenum aculeo nr̄e ſpōſionis auulſo/his quoq3 cū gaudio ꝓſequētibus ad ſcythica ſolitudinis ſecreta remeauimus. Hāc vobis o ſancti fratres illuſtriū patrū ſciaʒ atq3 doctrinā nr̄a vt potuit elucubrauit iſcia/quā etiā ſi icultus forſitan ſermo confudit potius q̄ digeſſit q̄ſo ne laudē inſignium viro℞ rephenſio noſtre ruſticitatis euacuet. Tutius ſiquidē nobis in cōſpectu nr̄i iudicis viſuʒ ē/ doctrine huius magnificentiā vel incultis ſermonibus ꝓdere q̄ ſilere: quippe cū ⁊ ꝓfectui lectoris. ſi ſublimitatē ſenſuū ↄtēplef/hoc qḋ imperitio nr̄i ſermonis offendit/obeſſe non poſſit. ⁊ maior ſit nobis vtilitatis cura q̄ laudis. Neq3.n.hoc qḋ ſctō℞ virorū dicta deſcripſi/⁊ plenū periculi/⁊ egenū laudis eſſe nō nouerā/ſed prudēs vt dī laqueo pedē indidi. nec me indubitato diſcrimini ſub icerta ſpe alieni ꝓfectus tradere recuſaui. Mōnens oēs ad quo℞ manus opuſcula iſta peruenerint/vt qcqd placuerit in eis/patrū/noſtrū vero ſciāt eē qḋ diſplicet/omnes quibus amabilis eſt vita ⁊ doctrina ſancto℞.

¶ Collatio ſcḋa Abbatis Joſeph de diffiniendo finit.

¶ Expliciūt ſeptē alie collationes Caſſiani/ patrū in Thebaida heremo conſiſtentiū/ad Honoratum epm ⁊ Eleutherium.

¶ Eloquētiſſimi viri Joannis heremite qui Caſſianus vocitat̄ in ſeptē vltimas collatiōes anachoreta℞ i vlterioris Egypti partibus habitātiū ad Jouinianum / Mineruium Leontium ⁊ Theodorum: Pręfatio.

MISSIS iuuāte gr̄a xp̄i decē collatiōibus patrū/q̄ exigētib⁹ beatiſſimis ēp̄is Helladio ac Leōtio vicūq3 digeſte ſunt/ſeptē alias beato ēpo Honorato/ſcṫo quoq3 famulo xp̄i Eucherio ḋdicaui; totidē ⁊ nūc vobis ſcṫi fratres iouiniane mineruī leōti ⁊ theodore credidi deputādas. Poſterior ſiqdē vr̄m illā cenobiorū ſanctā atq3 egregiā diſciplinā i prouincijs gallicanis antiq̄tū virtutū diſcretione fundauit/ceteri vero nō ſolum cenobialem profeſſionem apprime monachos expetere/verūetiā anachoreticā ſitire ſublimitatē i veſtris inſtitutionibus prouocaſtis. Ea

nāq; collationes iſte ſummoꝝ patrū diſputatione cōſerte ſunt: ⁊ ita in oībus tēperate vt vtriq; pfeſſioni:q̄ nō ſolū occiduas regiones/verūetiā iſulas/maximis fratrū catervis feciſtis flo/rere)puenīant.ſ.vt nō ſolū hi qui adhuc in cōgregatiōis lau/dabili ſubiectione pdurant:ſed etiam illi qui haud longe a ve ſtris cenobijs ſecedētes/anachoretaꝝ ſectari geſtiūt diſciplinā pro cōditione locoꝝ ac ſtatus ſui menſura plenius inſtruant. Quibus hoc precipuū contulit precedens veſtri laboris indu/ſtria:vt parati iā atq; in hiſdem exercitijs depꝛehenſi/facilius pcepta ſenioꝝ atq; inſtituta ſuſcipiāt/ipſoſq; in cellulas ſuas auctores collationū cū ipſis collationū voluminibus recipien tes:⁊ quotidianis quodāmō cū eis interrogatiōibus ac reſpō ſionibus colloquētes/nō pꝛoprijs adinuentionibus arduā iſtā ⁊ incognitā ferme in hac regione appetāt viā:ſed periculo fa me etiā illic vbi iam tritiſſimi calles ⁊ innumera pcedentium exempla non deſunt/anachoreſeos diſciplinā illoꝝ potius pre/ceptis capere conſueſcant/quos in oībus ⁊ antiqua traditio ⁊ longe experientie inſtruxit induſtria.

¶ Explicit pꝛefatio.

¶ Incipit annotatio capituloꝝ abbatis Pyramo/nis de tribus generibus monachoꝝ.

Ca.j. Quemadmodum Diolco venientes ab abbate Pyra/mon recepti fuerimus.
ij Uerba abbatis Pyamon quomodo rudes monachi exemplo seniorum debeant erudiri.
iij Qd iuniores senioꝝ precepta diſcutere nō debeant.
iiij De tribus generibus mōachoꝝ q̄ intra Egyptū ſunt.
v Quibus auctoribus cenobitaꝝ ſit inſtituta profeſſio.
vj De anachoretarum ordine atq; pꝛincipio.
vij De ſarabaitarum pꝛincipio ⁊ conuerſatione.
viij De quarto genere monachorum.
ix Interrogatio qd interſit inter cenobiū ⁊ monaſteriū.
x Reſponſio.
xj De humilitate vera/⁊ quomodo fictam cuiuſdam hu militatem pꝛodiderit abbas Serapion.
xij Interrogatio quēadmodū vera patiētia poſſit acqri.
xiij Reſponſio.
xiiij De exemplo patientie cuiuſdam religioſe femine.
xv De exemplo patientie abbatis Paſnutij.

xvj De perfectione patientię.
xvij De inuidie malo.

¶ Explicit annotatio capitulorum.

¶ Incipit collatio Abbatis Pyamonis de tribus generibus monachorum: & quarto nuper exorto.

¶ Quemadmodum diolco venientes/ab Abbate Pyamon recepti fuerimus Capitulum. i.

POST conſpectū atq; colloquiū triū illoꝝ ſenum: quoꝝ collatiões ſancto fratre nr̃o Eucherio cōpellente vtcūq; digeſſimus/cū etiā vlterioris Egypti partes i qbus amplioꝛ atq; pfectioꝛ ſanctoꝝ numerus cōſiſtebat/maioꝛe flagrantia deſideraremus expetere/ad vicū cui nomen eſt diolcos vni ex ſeptem Nili fluminis oſtijs iminentē/nō tā itineris neceſſitate q̄ deſiderio ſanctoꝝ illic cōmorantiū.cōpellēte peruenimus. Cū.n.velut cupidiſſimi mercatores plurima illic celeberrimaq; cenobia ab antiqs audiuiſ/ſemus patribus iſtituta/ptinus q̄ſi nauigationē ingſitióis incerte/ſpe maioꝛis lucri pſuadente ſuſcepimus. Ubi cū diutiſſi/me fluctuātes/ad illos virtutū ſublimitate cōſpicuos montes vndiq; curioſos oculos tenderemus/ abbatē Pyamon oiū anachoretaꝝ illic inhabitātiū ſenioꝛē cořūdēq; p̄ſbyterū velut quēdā ſublimiſſimū phaꝝ.i.ſignū/primus circūſpectā/tium notauit intuitus. Hic etenim ſicut euangelica illa ciuitas in excelſi montis vertice conſtituta/nr̃o ꝓtinus refulſit aſpe/ctui. Cuius virtutes atq; mirabilia q̄ per eū etiam ſub cōſpe/ctu noſtro diuina gratia teſtimoniū meritis eius reddēte perfecta ſunt/ne vel ꝓpoſiti noſtri formā vel modū huius volu/minis excedamus ꝑtermittenda credimus. Nō.n.de mirabilibus dei ſed de inſtitutis ſtudijſq; ſanctoꝝ quedam q̄ reminiſci poſſibile eſt nos ſpopondimus memorie tradituros/vt neceſſariam tantū pfecte vite inſtructionem/non inutilem abſq; vlla emendatione vicioꝝ ac ſuꝑuacuā admirationem legentibus pberemus. Cū itaq; beatus Pyamon ſumma nos gratula/tione ſuſceptos/humanitate etiā congrua refeciſſet/ intelligens nos non eiuſdē eſſe regionis/primū vnde vel cur Egyptū pe/tiſſemus/ſollicite ꝑcontatus ac de cenobio Syrie ob deſideriū perfectionis nos illo aduenīſſe cognoſcens ita exorſus eſt.

¶ Uerba abbatis Pyamon quomō rudes monachi exēplo ſenioꝝ debeant erudiri. Capitulum. ij.

Quiſq͂ hoīuȝ o fili cuiuſlibet artis peritiā aſſequi ꝯcu/
piſcit:niſi oi cura atq͂ vigilātia ſibi ſe quā noſſe deſi
derat diſcipline ſtudijs mācipauerit:ac pfectiſſimoꝝ
quoꝝcūq͂ opificij ipſius vel ſciētie magiſtroꝝ pcepta atq͂ inſti
tuta ſeruauerit:fruſtra inanibus votis eoꝝ ſimilitudinem exo
ptat attingere:quoꝝ curam atq͂ induſtriā detrectat emulari.
Nouimus.n.nōnullos ita ad hec loca ꝺ veſtris regiōibus ad
veniſſe:vt cognoſcēdi tm̄mō grā fratrū monaſteria circuirēt:
nō vt has regulas ob quas huc cōmeauerāt atq͂ inſtituta ſu
ſciperent ſed vt ſecedētes in cellulas/conarent ea q̄ vel viſu vel
traditione perceperant operibus experiri. Qui moꝛes ſuos ac
ſtudia quibus imbuti fuerāt retentātes:vt eis expꝛobꝛari a nō
nullis ſolet:nō pꝛofectus ſui grā:ſȝ vitādę egeſtatis neceſſitate
exiſtimati ſunt pꝛouincias cōmutaſſe. Nō ſolū.n.nihil erudi/
tionis acquirere:ſed ne diutius quidē in his partibus cōmoꝛa
ri:pertinacie animi obſtinatione potuerūt. Cū.n.nec ieiunioꝝ
moꝛem neq͂ pſalmoꝛum oꝛdinem / nec ipſoꝛum deniq͂ indu/
mentoꝛum habitum permutaſſent:quid aliud in hac regione
ſectari q̄ ſola victus ſui compendia crederentur.

¶ Qꝺ iunioꝛes ſenioꝝ pcepta diſcutere nō debeāt.
Capitulum.iij.

Quamobꝛē ſi vos quēadmodū credimꝰ dei cā ad emu
lationē nr̄e agnitiōis attraxit:oībus iſtitutis qbus il/
lic pꝛimoꝛdia veſtra pucta ſunt penitus abdicatis.
quecūq͂ ſenioꝛes veſtros agere vel tradere videritis: ſumma
humilitate ſectamini. Neq͂ vos moueat: aut ab imitatione
retrahat ac diuertat etiā ſi vobis ad pn̄s alicuius rei vel facti
rō vel cā nō liqͣt:qꝛ eos q ꝺ cūctis ac ſimpliciter ſentiūt:⁊
vniuerſa q̄ a ſenioꝛibus tradi geri ve pſpexerint:fideliter imita
ri magis q̄ diſcutere ſtudēt:p opis experientiā etiā rex oīum
ſciā ſubſequet. Ceteꝝ nūq̄ rōes veritatis intrabit quiſquis a
diſcuſſione ceperit erudiri:qꝛ vidēs eū inimicus ſuo potius q̄
patrū iudicio cōfidentē:facile in id vſq͂ pꝛopellet:vt etiaȝ illa
q̄ maxime vtilia atq͂ ſaluberrima ſunt: ſuperflua ei videant ⁊
noxia. Atq͂ ita pſumptione eius callidus hoſtis illudet:vt ir/
rationabilibus diffinitionibus ſuis ptinaciter ihereꝺo:hoc ſo/
lūmodo ſibi ſanctū eſſe perſuadeat:quod rectum atq͂ iuſtiſſi/
mum ſue tantum obſtinationis erroꝛe cenſuerit.

¶ De tribus generibus monachoꝝ q̄ itra Egyptū ſunt.
Capitulum .iiij.

Q uāobrē ordo atq̄ principiū ꝓfeſſiōis nr̄e quēadmo/
dū vel vn̄ deſcēderit primū ꝯbetis agnoſcere. Tūc.n.
poterit qs deſiderate artis efficatius aſſequi diſcipli/
nā: ⁊ ad exercendā eā ardētius icitari: cū auctoꝝ ⁊ fundatoꝝ
eius agnouerit dignitatē. Tria ſunt ī Egypto genera mona/
choꝝ: quoꝝ duo ſunt optima: tertiuꝫ tepidū atq̄ omnimodis
euitandū. Primū eſt cenobitaꝝ: qui.ſ.in cōgregatione pariter
ꝯſiſtētes: vnius ſenioris iudicio gubernanť: cuius generis ma/
ximus nūerus monachoꝝ ꝑ vniuerſam cōmorať Egyptū. Se
cūdū anachoretaꝝ: qui prius ī cenobijs iſtitutis iāq̄ ī actuali
ꝯuerſatōe ꝑfecti: ſolitudinis elegere ſecreta cuius ꝓfeſſiōis nos
quoq̄ optamus eē pticipes. Tertiū rep̄ēſibile ſarabaitaꝝ eſt.
De qb⁹ ſingillatiꝫ ꝑ ordinē plen⁹ diſſerem⁹. Haꝝ igiť triū ꝓfeſ
ſionū fūdatores primū vt dixim⁹ ꝯbeť agnoſcere. Naꝫ ꝑfecto
ex hoc ip̄o vel odiū ꝓfeſſiōis illi⁹ naſci poterit q̄ vitāda eſt/vel
ei⁹ deſideriū q̄ ſequēda: q2 neceſſe ē vnāquāq3 viā ad illū finē
ſuū ptrahere ſectatorē: ad quē auctor ip̄ius ſuētorq3 ꝑuenerit.

¶ Quibus auctoribus cenobitaꝝ ſit inſtituta ꝓfeſſio.
Capitulum .v.

I Tāq3 cenobitaꝝ diſciplīa a tēpore ꝑdicatiōis apl̄ice
Act.4. ſumpſit exordiū. Nā talis extitit ī Hieroſolimis ōis il
la credētiū multitudo q̄ ī actib⁹ apl̄oꝝ ita deſcribiť.
Multitudinis credētiū erat cor vnū ⁊ aīa vna: nec qſq̄3 eoꝝ q̄
poſſidebat aliqd ſuū eē dicebat/ſꝫ erāt illis oīa cōia. Poſſeſ/
ſiōes ⁊ ſubſtātias vēdebāt/⁊ diuidebāt ea oib⁹ ꝓut cuiq3 op⁹
Ibidem. erāt. Et iteꝝ: Neq3.n.qſq̄3 egens erat iter illos. Quotquot.n.
poſſeſſores agroꝝ aut domoꝝ erāt/vēdētes afferebāt p̄cia eo/
rū q̄ vēdebāt ⁊ ponebāt an̄ pedes apl̄oꝝ. Diuidebať aūt ſin/
gulis ꝓut cuiq3 op⁹ erat. Talis iḡ3 erat tūc oīs eccl̄ia: q̄les nūc
ꝑ paucos ī cenobijs inuenire difficile ē. Sed cū poſt apl̄oꝝ re/
ceſſuꝫ tepeſcere cepiſſet credētiū m̄ltitudo/ea vel maxime q̄ ad
fidē xp̄i de alienigenis ac diuerſis gētib⁹ ꝯfluebat: a qb⁹ apl̄i
Eiuſ.15. ꝓ ip̄is fidei rudimētis ac iueterata gētilitas ꝯſuetudine nihil
āplius expetebāt/niſi vt ab īmolaticijs idoloꝝ ⁊ fornicatione
⁊ ſuffocatī ⁊ ſanguie tēꝑarēt/atq3 iſta libertas q̄ gētib⁹ ꝓpter
īfirmitatē prime credulitatī īdulta ē/ēt illi⁹ eccl̄ie q̄ Hieroſoly
mis ꝯſiſtebat/ꝑfectionē paulatī ꝯtaminare cepiſſet/⁊ creſcēte

quotidie vel indigenaꝝ numero vel aduenaꝝ: ꝑme illius fidei refrigeſceret feruoꝛ: nō ſolū hi q ad fidē xpi ↄfluxerāt/verūetiā illi q erāt eccleſie principes ab illa diſtrictiōe laxati ſunt. Non nulli.n.exiſtimātes id qđ videbāt gētibus ꝓ īfirmitate ↄceſſuꝫ ſibi ēt licitū/nihil ſe detrimēti ꝑpeti crediderūt/ſi cuꝫ ſubſtātijs ac facultatibus ſuis fidē xpi ↄfeſſionēqꝫ ſeqrenſ. Hi aūt qbus adhuc apoſtolicus inerat feruoꝛ memoꝛes illius priſtine pfe/ctionis/deſcēdentes a ciuitatibus ſuis/illoꝛūqꝫ ↄſoꝛtio qui ſibi vel eccleſie dei remiſſioꝛis vite negligentiā licitā eē credebāt: in locis ſuburbanis ac ſecretioꝛibus cōmanere/⁊ ea q̄ ab apl̄is ꝑ vniuerſuꝫ coꝛpus eccleſie generaliter meminerūt inſtituta/pri uatiꝫ ac peculiariter exercere ceperāt atqꝫ ita īcaluit iſta quaꝫ diximus diſcipuloꝝ/q ſe ab illoꝝ cōtagio ſequeſtrauerant di/ſciplina. Qui paulatim tēpoꝛe ꝓcedēte ſegregati a credentiuꝫ turbis/ab eo ꝙ a cōiugijs abſtinerēt/⁊ a parentum ſe ↄſoꝛtio mūdiqꝫ iſtius ↄuerſatiōe ſecernerēt/monachi ſiue monoꝫētes a ſingularis ac ſolitarie vite diſtrictiōe noiati ſūt vñ ↄſequēs fuit vt ex cōmuniōe ↄſoꝛtij cenobite/celleqꝫ ad diuerſoꝛia eoꝝ cenobia vocarentur. Iſtud ergo ſolū fuit antiquiſſimū monachoꝝ genus/quod nō modo tempoꝛe ſed etiam gratia primū eſt/quodqꝫ per annos plurimos ſoluꝫ inuiolabile vſqꝫ ad ab/batis Pauli vel Antonij durauit etatem. Cuius etiam nūc in diſtrictis cenobijs cernimus reſidere veſtigia.

¶ De anachoꝛetaꝝ oꝛdine ac principio. Capitulū.vj.

Vnde ꝑfecto.i.de hoc ꝑfectoꝝ numero ⁊: vt ita dixeri: ſecūdiſſima radice ſanctoꝝ etiam anachoꝛetaꝝ poſt hec floꝛes fructuſqꝫ ꝓlati ſunt. Cuius ꝓfeſſionis prin/cipes hos quos pauloante memoꝛauimus/ſanctum videlicet Paulū vel Antoniū nouimus extitiſſe. Qui nō vt qdā puſilla nimitatis eā vel impatientie moꝛbo ſed deſiderio ſublimioꝛis profectus ↄtēplationiſqꝫ diuine ſolitudinis ſecreta ſectati ſunt: licet prioꝛ eoꝝ neceſſitatis obtentu/dū tēpoꝛe ꝑſecutionis affi/niū ſuoꝝ deuitat inſidias/heremū penetraſſe dicaſ. Ita ergo proceſſit ex illa quā diximus apoſtolica diſciplina aliud perfe ctionis genus/cuius ſectatoꝛes anachoꝛete.i. ſeceſſoꝛes merito nūcupanſ/eo ꝙ nequaqꝫ cōtenti hac victoꝛia qua iter hoies occultas inſidias diaboli calcauerūt aperto certamine ac ma nifeſto cōflictu demonibus cōgredi cupientes/vaſtos heremi receſſus penetrare nō timeāt/ad imitationeꝫ.ſ. Ioānis bapti/

ſte qui i heremo tota pmãſit etate:helie quoqȝ ⁊ heliſei:atqȝ
Hebr.xi illoꝝ de qbus apl's ita cõmemorat:Circuierunt in melotis:in
pellibus caprinis egẽtes:anguſtiati:afflicti:qbus dignus non
erat mũdus:in ſolitudinibus errãtes: ⁊ i mõtibus i ſpeluncis ⁊
Job.39. in cauernis terre.De qbus etiã dñs figuraliter ad Job.Quis
aũt eſt qui dimiſit onagruȝ liberꝝ:⁊ vincula eius reſoluit.Po/
ſuit habitaculũ eius dſertũ:⁊ tabernacula eius ſalſuginẽ.Irri
dẽs multitudinẽ ciuitatis:⁊ ꝗrelã exactoris nõ audiens.Cõſi/
Pſ.106. derauit mõtes paſcue ſue:⁊ poſt oẽ viride querit. In pſalmis
quoqȝ.Dicãt nũc ꝗredẽpti ſũt a dño:quos redemit de manu
inimici.Et poſt pauca.Errauerũt i ſolitudine i inaquoſo viã
ciuitatis habitaculi nõ inuenerũt.Eſurientes ⁊ ſitiẽtes aia eoꝝ
in ipſis defecit.Et clamauerũt ad dñm cũ tribularentur:⁊ de
Thren.3. neceſſitatibus eoꝝ liberauit eos.Quos etiã Hieremias ita de/
ſcribit.Beatus q tulit iugum ab adoleſcentia ſua:ſedebit ſoli
tarius ⁊ tacebit: qa leuauit ſe ſuper ſe. Quiqȝ illud pſalmiſte
Pſ.101. affectu ⁊ opere cõcinũt. Similis factus ſum pellicano ſolitudi
nis.Uigilaui ⁊ factus ſum ſicut paſſer ſolitarius in tecto.

¶ De ſarabaitaꝝ principio ⁊ ꝯuerſatione. Cap.vij.

Umqȝ his duabus profeſſiõibus monachoꝝ religio
christiana gauderet : cepiſſet aũt i deterius paulatim
hic quoqȝ ordo recidere:emerſit poſt hec illud deterri
mũ ⁊ ifidele monachoꝝ genus/vel potius noxia illa plãtatio
rediuiua cõcreuit:q̃ p ananiã ⁊ ſaphirã i exordio eccleſie pul
Actuũ.5. lulãs:apoſtoli Petri ſeueritate ſucciſa eſt:q̃ iter monachos tã
diu deteſtabilis execrãdaqȝ iudicata eſt: nec a quoq̃ vlterius
vſurpata:q̃diu illius tã diſtricte formido ſentẽtie:memorie fi
deliũ inſerta durauit:qua bt's apl's ꝑdictos noui facinoris prĩ
cipes:nõ penitẽtia:nõ vlla paſſus eſt ſatiſfactiõe curari:ſȝ pni
cioſiſſimũ germen celeri morte ſuccidit. Illo igit exẽplo quod
in anania ⁊ ſaphira:apoſtolica diſtrictione punitũ eſt:a non
nulloꝝ ꝯtẽplatione paulatim lõga icuria ⁊ tẽporis oblite ra
tione ſubtracto:emerſit iſtud ſarabaitaꝝ genus:q ab eo ꝙ ſe/
metipſos a cenobioꝝ cõgregationibus ſeq̃ſtrarẽt:ac ſingilla/
tim ſuas curarent neceſſitates:Egyptie lingue p ꝓprietate:ſa
rabaite nũcupati ſunt:de illoꝝ quos ꝑdiximus numero ꝓcedẽ
tes q euãgelicã pfectionẽ ſimulare potius q̃ i veritate arripe
maluerũt:emulatiõe.ſ.eoꝝ vel laudibus ꝓuocati:q vniuerſis
diuitijs mũdi perfectã xpi ꝑferunt nuditatẽ.Hi igit dũ ibecillo

animo rē ſumme virtutis affectant vel neceſſitate ad hāc pro feſſionē venire cōpulſi:dū cenſeri tm̄modo noīe monachoꝝ abſq; vlla ſtudioꝝ emulatione feſtināt : cenobioꝝ nullatenus expetunt diſciplinā:nec ſenioꝝ ſubijci ūtur arbitrio:vt eoꝝ tra/ditionibus inſtituti/ſuas diſcāt vincere volūtates:nec vllā ſa/ne diſcretionis regulā legitima eruditione ſuſcipiūt:ſed ad pu blicā tantūmodo.i.ad dominū faciē renūciātes:aut i ſuis do/micilijs ſub priuilegio huius nominis iiſdē obſtricti occupa/tionibus pſeuerant:aut ꝯſtruentes ſibi cellulas eaſq; monaſte ria nuncupantes:ſuo in eis iure ac libertate ꝯſiſtunt/nequaq̄ euāgelic e pceptionibus ſuccūbētes:vt nulla.ſ.quotidiani vi/ctus ſolicitudine/nullis rei familiaris diſtētionibus occupenť. Qð illi ſoli abſq; vlla ifideli dubitatiōe ꝯſumāt:q cunctis mū di huius facultatibus abſoluti:ita ſe cenobioꝝ ꝑpoſitis ſubſi/derūt/vt ne ſui quidē ipſius fateanť eē ſe dn̄os. Illi aūt q̄ di/ſtrictionē vt diximus cenobij declinātes/bini vel terni in cellu/lis cōmoranť/nō ꝯtenti abbatis cura atq; iperio gubernari: ſed hoc pcipue ꝓcurantes/vt abſoluti a ſenioꝝ iugo exercendi volūtates ſuas:ac ꝓcedendi/vel quo placuerit euagādi/agen di ve qð libitū fuerit habeāt libertatē/ēt āplius i opibus diur/nis/q̄ hi q i cenobijs degūt:diebus ac noctibus ꝯſumūtur:ſed nō ea fide eodēq; propoſito. Hoc.n.iſti faciūt:nō vt fructum ſui opis ſubijciāt diſpenſatoris arbitrio/ſ; vt aegrāt pecunias q̄s recōdāt. Inter quos quātū iterſit aduertite. Illi nihil ð cra ſtino cogitātes/grātiſſimos deo ſudoris ſui offerūt fructus:iſti ꝟo nō ſolū i craſtinū ſ; ēt i multoꝝ ānoꝝ ſpacia ifidelē ſolitu/dinē ꝓrogātes/aut mēdacē deū aut inopē credūt/q pmiſſaꝝ quotidiani victus atq; indumentoꝝ ſufficientiā ꝑbere eis aut nō poſſit aut nolit. Illi hoc oībus expetūt votis/vt acteinoſy/nen.i.nuditatē oīu; reꝝ paupertateq; poſſideāt/iſti vt oīu; co/piaꝝ affluētiā ꝯſequanť. Illi ob hoc certatim ſtatutū trāſcen/dere canonē diurnis opibus elaborāt/vt q̄gd monaſterij ſan ctis vſibus redūdarit/vel carceribus/vel xenodochio/vel noſo comio/vel idigētibus ꝑ abbatis diſpēſeť arbitrio/iſti vt q̄gd quotidiāe ſupfuerit gule/aut pfuſiori pficiat voluptati/aut cer te philargyrie vitio recōdatur. Poſtremo vt cōcedamus ab iſtis hec quoq; q̄ nō optimo ꝓpoſito cogerunť/melius q̄ di/ximus poſſe diſtribui ne ſi qdē ad meritū virtutis illius ac pfe ctiōis aſpirāt. Illi etenī; tātos monaſterio redditus ꝯferētes:

tiſq3 quotidie renūciātes i tāta ſubiectiōis humilitate pdurāt
vt quēadmodū ſui:ita ēt eoꝝ q ꝓprio ſudore ꝯgrūt/ptāte pri/
uenſ abrenūciatiōis prime feruorē/dū quotidie ſemetipſos la
boris ſui fructib⁹ nudāt iugiter inouātes/iſti aūt i eo ꝓpo ꝙ alt
qd paupib⁹ largiūſ elati/i pceps quotidie collabunſ. Illos pa
tiētia atq3 diſtrictio/q̄ tā deuote i hac quā ſemel arripuerūt ꝓ
feſſiōe pdurāt. vt nūq̄3 ſuas expleāt volūtates / crucifixos huic
mūdo quotidie viuoſq3 martyres facit hos arbitriū ſui tepor
viuos ad iferna demergit. Hec igiſ duo genera monachorū i
hac qdē ꝓuincia eq̄li ꝓpemodū numeroſitate iter ſe cōtēdūt.
Ceterū ꝑ alias regiōes q̄s me neceſſitas catholice fidei cōpulit
ꝑagrare iſtud tertiū ſarabaitaꝝ genus abūdare ac ꝓpe ſolu3
eē cognouimus. Tēporibus ſiqdē lucij qui arriane ꝑfidie epēs
fuit/ſub valētis iperio cum diaconiā noſtris fratribus deferre
mus/his videlicet qui de Egypto ac Thebaida fuerāt ob ca
tholice pſeuerātiā metallis pōti atq3 armonie relegati licet ce
nobioꝝ diſciplinā i qbuſdā ciuitatib⁹ rariſſimā viderem⁹ ana
choretaꝝ tñ apud illos ne ip3 q̄dē nomē auditū fuiſſe ꝯpim⁹.

¶ De quarto genere monachorum.
Capitulum.viij.

P Yamon. Sane eſt etiā aliud quartū genus qd̄ nuper
cernimus emerſiſſe i his qui anachoretarū ſibi ſpecie
atq3 imagine blandiunſ quiq3 i primordijs ſuis fer/
uore quodā breui cenobij perfectionē videtur expetere ſ3 conti
nuo tepefacti dū priſtinos mores ac vicia reſecare cōtemnunt
nec iugū humilitatis ac penitētie diutius ſuſtinere ꝯtenti ſunt
ſubdiq3 ſenioꝝ iperio dedignanſ ſeparatas expetunt cellas ac
ſolitariū ſedere deſiderant vt ita.ſ.a nemine laceſſiti.patientes
māſueti ac humiles poſſint ab hoibus eſtimari. Que iſtitutio
immo tepor eos quos ſemel ifecerit/ad perfectionē nūq̄3 pmit
tit accedere. Hoc.n.mō nō ſolū non abſcidentur verūetiam in
deterius eoꝝ vicia cōualeſcent dū a nemine prouocati vt quo/
dā letale ꝛ inteſtinū virus quāto amplius celatu3 fuerit tanto
profundius ſerpens inſanabilē morbū generat egrotāti ꝓ re/
uerētia.n.ſingularis celle nullus iā vicia ſolitarij audet argue
re/que ille ignorari maluit q̄3 curari. Porro virtutes nō occul
tatione viciorum/ſed expugnatione pariuntur.

¶ Interrogatio quid interſit inter cenobium ꝛ
monaſterium. Capitulum.ix.

g Ermanus. Eſt ne aliqua iter cenobiū monaſteriūq̄ diſtantia/an vtroq̄ȝ nomine res vna cenſetur?

¶ Reſponſio. Capitulum.x.

p Yamon. Licet a nōnullis ſoleant indifferēter monaſteria ꝓ cenobijs appellari/tamen hoc intereſt/ꝙ monaſteriū nomen eſt diuerſorij/nihil amplius q̄ȝ locuȝ: id eſt habitationem ſignificās monachoꝝ/cenobiū vero etiaȝ profeſſionis ipſius qualitatem diſciplināq̄ȝ deſignat. Et monaſteriū poteſt etiam vnius monachi habitatio nominari/cenobium autem appellari non poteſt niſi vbi plurimorum cohabitantiū degit vnita cōmunio. Dicuntur ſane monaſteria: etiam in quibus ſarabaitarū collegia commorantur.

¶ De humilitate vera/⁊ quō falſaȝ cuiuſdā humilitatē prodiderit abbas Serapion. Capitulum.xj.

q Uamobrem qm̄ de optimo genere monachoꝝ video vos ꝓfeſſionis huius arripuiſſe principia.i.de laudabili cenobioꝝ paleſtra/ad excelſa faſtigia anachoreticę tendere diſcipline/humilitatis patientieq̄ȝ virtutem/quam vos illic didiciſſe nō dubito/vo ſectamini cordis affectu/non eā ſicut quidā falſa humiliatiōe verboꝝ nec affectata atq̄ȝ ſupflua in quibuſdā officijs corporis īclinatione fingentes. q̄ȝ humilitatis figmentū abbas Serapion quodā tēpore elegāter irriſit. Cū.n.quidā ad eum ſummā ſui abiectionē / habitu ac verbis preferēs veniſſet/cūq̄ȝ ſenex ſm morē vt orationem colligeret hortaret/ille nequaq̄ȝ annuēs depcāti/tātis ſe ſubijciens aſſerebat flagitijs inuolutum/vt ne vſuȝ quidē huius cōmunis aeris capere mereret/pſiathij quoq̄ȝ ipſius refugiens ſeſſionē/humi potius inſidebat. Cū vero etiā ad ablutionē pedū multo minus prebuiſſet aſſenſuȝ/tū abbas Serapion refectione trāſacta/collationis cōſuetudine ꝓuocante/monere eū benigne ac leniter cepit/ne ocioſus ac vagus preſertim iuuenis tā robuſtus īſtabili leuitate per vniuerſa diſcurreret/ſed vt ī cella reſidēs/ſm regulam ſenioꝝ ſuo potius opere q̄ȝ aliena mallet munificētia ſuſtentari. Qd̄ ne paulus apl̄us incideret: Actuū.20. ⁊ quidē cū ei in euāgelio laborāti hec pꝛhibitio merito deberet/diebus tñ ac noctibus maluit opari/vt quotidianū victū vel ſibi vel his q eidem miniſtrātes opus exercere nō poterāt ſuis manib⁹ pparaceret. Ad hec ille tāta ē triſtitia ⁊ dolore ſuppletus/vt amaritudinē corde ꝯceptā/nē vultu qdem diſſimulare

lare potuerit. Cui ſenex: hactenus iquit o fili cunctis te facinoꝝ ponderibus onerabas: nõ metuẽs ne ↄfeſſiõe tã atrociũ crimi/nũ: notã exiſtimatiõis icurreres: quid q̃ſo nũc eſt qð ad ſimpli cẽ ammoniciunculã noſtrã: q̃ tñ in ſe non modo nullũ oppꝛo/bꝛiũ: ſed etiã edificatiõis habuit ac dilectiõis affectũ: tanta te video indignatione permotũ: vt eã ne vultu qdẽ occulere: aut frõtis ſerenitate diſſimulare potueris? An foꝛtaſſe dũ te humi

Prov. 18. liabas/illã expectabas a nr̃o oꝛe ſentẽtiã. Juſtus accuſatoꝛ ſui eſt i pꝛimoꝛdio ſermonis. Pꝛoide vera ẽ coꝛdis humilitas re/tinẽda: q̃ nõ ð affectata coꝛpoꝛis atq; ꝟboꝝ ſʒ de intima mẽtis humiliatione deſcẽdit. Que nũc demũ euidẽtiſſimis patien tie ſue fulgebit indicijs: cũ qs nõ ipſe de ſe crimina ab alijs nõ credẽda iactauerit: ſʒ ab alijs ſibimet arrogãter igeſta ↄtẽpſe rit: ⁊ irrogatas iiurias mãſueta cõdis eq̃nimitate tolerauerit.

¶ Interrogatio queãdmodũ vera patiẽtia poſſit acqri.
Capitulum. xij.

Germanus. Queãdmodũ acqri vel retineri poſſit: iſta trãqllitas optamus agnoſcere: vt ſicut indicto nobis ſilẽtio oꝛis clauſtra pcludimus: ꝟboꝛũq; licẽtiã coer cemus: ita etiã coꝛdis lenitatẽ cuſtodire poſſimus: qð nõnũq̃ etiã cũ lingua refrenaſ/itrinſecus tñ ſtatũ ſue placiditaſ amit tit. Et idcirco mãſuetudinis bonũ nõ aliãs tenere quemq̃ iam poſſe: niſi remotione celle ac ſolitario putamus habitaculo.

¶ Reſponſio. Capitulum. xiij.

Pyamon. Patiẽtia ꝟa atq; trãquilitas: abſq; pfũ da coꝛdis humilitate nec acqriſ nec teneſ. Que ſi de hoc fonte deſcẽderit/nec bñficio celle nec pꝛofugio ſo litudinis indigebit. Nõ.n. patrociniũ cuiuſq̃ rei extrinſecus q̃ rit: q̃ humilitatis.i. generatricis atq; cuſtodis ſue intrinſecus virtute fulciſ. Ceteꝝ ſi mouemur ab aliquo laceſſiti: certũ ẽ nõ eſſe i nobis hũilitatis fundamẽta firmiter ſtabilita: ⁊ ideo ad incurſuʒ vel exigue tẽpeſtatis: edificiũ nr̃m ruinoſa cõmotiõe cõcutiſ. Nõ.n. eẽt laudabilis nec admirãda patiẽtia: ſi nullis inimicoꝝ iaculis ipedita trãquillitatis ꝓpoſitũ retẽtaret: ſed i eodẽ pclara atq; glꝛoſa: qꝛ irruẽtibus i ſe tẽptationũ ꝓcellis imobilis perſeuerat. Nã i quo vexari frãgiq; aduerſitatibus crediſ: i eo potius roboꝛaſ: ⁊ i eo magis acuiſ i quo putatur obtundi. A paſſionibus.n. ⁊ ſuſtentatione patientiã dici nul/lus ignoꝛat: ideoq; cõſtat patientẽ pnũciari neminẽ poſſe. niſi

tū q vniuerſa q̄ ſibi fuerint irrogata:abſq3 idignatiōe tolera
uerit. Et ideo nō imerito ita a Solomone laudat̄. Melioꝛ ē Prou .16.
patiēs foꝛte:⁊ q ꝯtinet irā capiēte vrbē. Et iteꝝ. Longanimis
vir nimius i prudētia:puſillanimis aūt valde iſipiēs eſt. Cū
ergo quis victus iniuria iracūdie igne ſuccēdit̄:nō tā peccati
eius acerbitas illate ꝯtumelie extitiſſe credēda ē:ſ3 potius ma
nifeſtatio iſirmitatis occulte ſm illā parabolā dn̄i ſaluatoꝛis
quā de duabus domibus ponit:vna:q̄ fundata erat ſupꝛa pe Matt .7.
trā:⁊ alia q̄ ſup̱ arenā.q̄bus equal̄r dicit pluuiaꝝ ac fluminū
vel tēpeſtatū turbines irruiſſe:ſ3 illā q̄ i petre ſoliditate funda/
ta eſt nihil penitus detrimēti ex illa tā violenta colliſione ſen/
ſiſſe:q̄ vo i arenaꝝ pēdula mobilitate ꝯſtructa ē ſtatim fuiſſe
collapſa3. Quā vtiq3 apparet nō ꝓpterea coꝛruiſſe q2 imbꝛiū
vel toꝛrētiū inundatione pulſata:ſ3 q2 ſup̱ arenā ipꝛudenter eſt
ſtructa. Nō.n.in hoc differt a pctōꝛe vir ſanctus:q2 nō ſimili/
ter ⁊ ipſe tēptet̄:ſ3 q2 hic etiā magna ipugnatione non vincit̄:
ille aūt etiā parua temptatione ſuperat̄. Nec3.n.eſſet vt diri/
mus iuſti alicuius viri laudabilis foꝛtitudo:ſi vinceret itēpta/
tus:cū vtiq3 victoꝛia locū habere nō poſſit abſq3 aduerſitate
certaminū. Beatus.n.vir q ſuffert tēptationē:q2 cum ꝓbatus Jaco.'j.
fuerit accipiet coꝛonā vite:quā repꝛomiſit deus diligētibus ſe.
Scd̄m apoſtolū quoq3 Paulū:virtus nō i ocio atq3 delitijs: 2.Coꝛ.12.
ſed in iſirmitate perficit̄. Ecce.n.inquit dedi te hodie in ciuita Hiere.j.
tem:munitā:⁊ in columnā ferream:⁊ in murū ereū: ſuper oē3
terram regibus Juda:pꝛincipibus eius ⁊ ſacerdotibus eius:⁊
omni populo terre:⁊ bellabunt aduerſu3 te:⁊ non pꝛeualebūt:
quia ego tecū ſum vt eruam te dicit dominus.

¶ De exemplo patiēte cuiuſdam religioſe femine.
Capitulum .xiiij.

b Uius ergo patiētie volo vobis duo ſaltē exēpla ꝓpo
nere:vnū religioſe cuiuſdā femine:q̄ patiētie virtute3
tāta auiditate ſectata ē:vt nō ſolū tēptationū non vi
taret incurſus:ſed etiā occaſiōes moleſtiaꝝ ſibimet ꝓcuraret:
quibus frequētius iſtigata nō cederet. Hec nāq3 cū Alexādrie
cōmaneret:eſſetq3 nō obſcuris oꝛta maioꝛibus:atq3 in domo
q̄ ſibi fuerat a parentibus derelicta: religioſe dn̄o deſeruiret:
veniens ad beate memoꝛie Athanaſiū ep̄m: pꝛecabat̄ vt ali/
quā ſibi alendā viduā daret:q̄ eccleſiaſticis ſumptibus paſce/
batur. Et vt petitionē eius verbis ipſius expꝛimamus:da in/

quit mihi aliquā de ſororibus in qua repauſe3. Sacerdos igi/
tur cū laudaſſet ꝓpoſitū femine ꝙ eā ad opus miſericordie vi/
diſſet eſſet promptiſſimā: iuſſit ex oībus eligi viduā: q̄ honeſta/
te moꝝ ⁊ grauitate ac diſciplina oībus pferret: ne forte deſidē
riū largitatis percipiētis vicio vinceret: ⁊ q̄ mercedē q̄reret in
egena: damnū fidei prauis eius offenſa moribus pateret. Cui
cū domū adducte oībus deſeruiret obſequiis: virtutē modeſtie
eius ac lenitatis experta: videnſq3 ſe ab ipa momētis ſingulis
gratiarū actione ꝓ officio humanitatis honorari: poſt dies
paucos ad memoratū reuertit̄ ſacerdotē. rogaueram inquiens
vt mihi dari preciperes quā ego reficerē: ⁊ cui morigeris famu
larer obſequiis. Cūq3 ille necdū ꝓpoſitū femine ac deſideriu3
itelligēs/eſtimaſſet petitionē eius diſſimulatione ꝓpoſiti fuiſſe
neglectā: cauſaſq3 more illius nō abſq3 animi ſui cōmotiōe p/
quirēs ꝓtinus/agnouiſſet honeſtiorē cūcteris viduā deputa/
tā/occulte precepit vt ea illi q̄ eēt cūctis nequior traderet/q.ſ.
vel iracūdia vel rixis vel violentia ſeu verboſitate atq3 etiam
vanitate cūctas quibus hec vitia dominarenf excederet. Quā
cū multo facilius inuentā ſibiq3 traditā domi habere cepiſſet:
atq3 eadē ei diligētia qua priori illi vidue vel etiā ſtudioſius
miniſtraret/hoc ſolū ab ea pro tātis obſequiis recipiebat gra/
tie/vt indignis iugiter afficeref iniuriis cōuiciis quoq3 ab eā
exprobrationibuſq3 ꝯtinuis vexaref: obiiciētis ei ⁊ maledicis
obtrectationibus increpātis eo ꝙ ſe nō ad refrigerium ſed po
tius ad cruciatū ⁊ ꝯtumeliā ab epo popoſciſſet/magiſq3 ſe de
requie ad laborē q̄3 de labore tranſtuliſſet ad requiē. Cū ergo
aſſiduitas iurgioꝝ eo vſq3 prorūperet/vt nec ab iniectione q̄dē
manuū procax mulier tēperaret/illa autē humilioris obſequii
ingeminaret officia/nō furentem vincere renitendo: ſed ſemet/
ipſam humilius ſubiiciendo diſcebat/vt multimodis indigna
tionibus laceſſita/iurgantis inſaniā humanitatis manſuetudi
ne deliniret. Quibus ad plenū exercitiis ꝯfirmata/pfectāq3 vir
tutē deſiderate patiētie cōſecuta/ad memoratū ſacerdotē ta3
pro electionis illius iudicio q̄3 etiā pro beneficio exercitationis
ſue gratias relatura perrexit/eo ꝙ ꝯm deſideriū ſuū tande3 ei
magiſtrā patientie digniſſimā prouidiſſet: cuius iniuriis iugi
bus/vt quoda3 paleſtre oleo quotidie roborata/ad ſummam
animi patientiam perueniret: tandē inquiens/dediſti mihi in
qua repauſarem/na3 illa prior ſuis me potius honorabat ac

refrigerabat obſequijs. Hec ꝯ ſexu muliebri dixiſſe ſufficiat/vt cómemoꝛatione hac non ſolum edificemur/verumetiam con/fundamur/qui niſi fuerimus ad ferarum moꝛem retruſi in cauea cellularũ/patientiam retinere non poſſumus.

¶ De exẽplo patiẽtie abbatis Paſnutij. Capitulũ.xv.

Hunc aliud abbatis Paſnutij pādamus exẽplũ. Qui in illius inſignis ⁊ vbiqꝫ pdicabilis ſcythice heremi: in qua nũc pſbyter eſt/ſecretis tāto ſtudio ſemper in/ſedit/vt ei ceteri anachoꝛete bubali cognomen indiderint: eo ꝙ ingenito/vt ita dixerim/deſiderio/ſolitudinis ſemper habi/tatione gauderet. Itaqꝫ cũ tante in puericia ſua eſſet virtutis ⁊ gratie vt etiā pꝛeclari ac ſummi id tēpoꝛis viri: grauitatem eius ⁊ immobilē cōſtantiā mirarenꝫ: eũqꝫ licet minoꝛ eſſet eta/te/ꝑ virtutũ tñ merito ſenioꝛibus exequarẽt ſuoqꝫ oꝛdini du/cerẽt inſerēdũ/liuoꝛ ille qui aduerſuꝫ Joſeph patriarchā fra/ternos quondā animos inſtigauit/quendā de numero fratrũ edacis zeli igne ſuccēdit. Qui neuo quodā hac macula pulchꝛi/tudinē eius cupiēs defoꝛmare: hoc genus malignitatis excogi/tat/vt opoꝛtunitatē tēpoꝛis captare/quo Paſnutius ad eccle/ſiā die dñico ꝓceſſurus abeẽt a cella. In quā furtim irruēs co/dicē ſuũ inter eius plectas/quas de palmaꝝ folijs ſolebat inte/xere/latenter abſcondit/ac de cōcinnata factione ſecurus/ipſe quoqꝫ velut pure ac ſimplicis ꝯſciētie ad eccleſiā venit. Cũqꝫ celebrata oīs fuiſſet ex moꝛe ſolēnitas/q̃relā ſancto Iſidoꝛo q ante hũc Paſnutiũ eiuſdē heremi pſbyter fuit corā cũctis fra/tribus detulit/aſſerens ſibi codicē de cella furto fuiſſe ſublatũ. Que ei⁹ q̃rimonia cũ ita cũctoꝝ fratrũ ꝑcipueqꝫ pſbyteri ani/mos ꝑmouiſſet/vt quid pꝛimũ ſuſpicarenꝫ quidve decernerẽt nō haberent/ſumma cũctis ammiratione ꝑculſis/de tā inaudi/ti illic facinoꝛis nouitate/ille q rē ꝯtulerat accuſatoꝛ vrgebat vt retētis in eccleſia oībus/miſſi electi/quiqꝫ cunctoꝝ ſingilla/tim fratrũ cellulas ſcrutarenꝫ. Qḋ cũ trib⁹ ſenioꝛibus a pſby/tero fuiſſe iniũctũ/vniuerſoꝝ cubilia reuoluētes/ad extremũ i Paſnutij cellula abſconditũ codicē inter plectas palmoꝝ q̃s illi ſyras vocāt/ſicut eũ inſidiatoꝛ occulerat ⁊ repererũt. Quē cũ inq̃ſitoꝛes ꝯfeſtim ad eccleſiā delatũ corā oībus ꝓtuliſſent/ Paſnutius licet de ꝯſcientie ſue eſſet ſinceritate ſecurus: tñ ve/lut qui furti crimen agnoſceret/ſatiſfactiōi ſe totũ tradēs: locū pnie ſuppliciter poſtulauit: hoc verecũdie ſue modeſtieqꝫ pro/

ſpiciens:ne ſi maculā furti verbis conaref abluere:inſup etiā mendacij notaref nemine.ſ.aliud ꝙ̄ id qḋ īuentū fuerat ſuſpicante. Cūq̄ de eccleſia nó tam méte deiectus ꝙ̄ iudicio dei ſidens protinus abſceſſiſſet: pfuſis in oróne iugiter lachrymis: triplicatiſq̄ ieiunijs:ſumma ſe etiā in ꝯſpectu hoīū mētis humilitate pſtrauit. Sed cū duabus ferme hebdomadibus ita ſe oī ꝯtritióe carnis ac ſpūs ſubieciſſet: vt die ſabbati vel dnī/co:nó ad pcipiendā cómunioné ſacrā: ſed ad pſternendū ſe ī limine eccleſie:atq̄ ad veniā ſuppliciter poſtulandā matutinus accurreret nequaꝙ̄ paſſus ē eū occultoꝝ omnium teſtis et cognito:/vel a ſe āplius ꝯteri vel ab alijs infamari. Nā qḋ ille inuēto: ſceleris:rei ſue fur iprobus:laudis aliene callidus infamato::nullo hominū teſte occulte cómiſerat: p diabolū q̄ criminis ipſius incēto: fuerat:publicauit. Arreptus náq̄ diriſſimo demone cūctas factióis occulte patefecit iſidias:criminationūq̄ ac fraudū idē fuit pdito: q cómēto:. Ita aūt ſpiritu illo imundo grauiter diuq̄ vexatus ē: vt ne o:ationibus qdē ſctóꝝ illic ꝯſiſtentiū:q diuinoꝝ chariſmatū merito demonijs iperabāt:potuerit emūdari:ſed ne ipſius qdē Iſido:i pbyteri gr̄a ſingularis:crudeliſſimū ab eo excluſerit vexato:ē. Cui tanta erat virtus dnī largitate collata:vt ne vſq̄ ad limina quidē eius qſq̄ arrepticius q tardius ſanaref aliqñ pductus ſit: xp̄o hāc adoleſcenti Paſnutio gloriā reſeruāte:vt illius tantū o:ationibus cui iſidiatus fuerat purgaretur:et cuius laudi aliquid inuidus inimicus decerpere ſe poſſe crediderat:cuius nomen p:oclamans et delicti ſui veniā et finem ſupplicij pſentis acciperet. Hec ergo ille in adoleſcentia ſua future indolis iam tūc indicia pſigurāe:lineas quaſdā pfectionis illius q̄ erat maturitáte etatis augēda:adhuc in annis puerilibus dſignauit. Si igitur ad culmen virtutum eius volumus peruenire:talia nobis exo:dio:um fundamenta iacienda ſunt.

¶ De perfectione patientie. Capitulum.xvj.

Uplex ſane ad narrationē facti huius cā me cópulit. b P:imū vt hāc imobilitatē viri ꝯſtantiāq̄ pēſanter: quāto mino:ibus ꝙ̄ ille eſt appetitus inimici ipugnamur iſidijs:tāto maio:ē trāquillitatis atq̄ patiētie ſumamus affectū. Deinde vt firma definitione teneamus a tēptationū pcellis ipugnatióibuſq̄ diaboli tutos nos eē nō poſſe:ſi oē pſidiū patiētie nr̄e oēſq̄ fiduciā:nó ī interio:is hoīs nr̄i viribus:

ſed in cellule clauſtris: aut i ſolitudinis receſſu: ſctõꝝ ve ꝯſortio vel cuiuſcꝫ rei q̃ extra nos fit: pſidio collocemus. Niſi.n. mẽtẽ noſtrã virtute ꝓtectionis ſue ille firmauerit: q̃ in euãgelio ait. Regnũ dei itra vos eſt: fruſtra aerij hoſtis inſidias: aut auxi/ Luce.17. lio cohabitantiũ boiꝫ vicere: aut localibus ſpacijs declinare: aut munitiõe tectoꝝ excludere poſſe nos credimus. Nã cũ hec oia ſctõ Paſnutio nõ deeſſent: nõ tñ impugnationis aditũ ad uerſus eũ tẽptatoꝛ inuenire nõ potuit: necꝫ illũ neqſſimũ ſpm: ſepta pietũ aut heremi ſollitudo: aut tot i illa cõgregatiõe ſanctoꝝ merita repulerũt. Sed qꝛ ſctũs dei famulus nõ i his q̃ extrinſecus ſunt ſꝫ i ipo occultoꝝ oiuꝫ iudice ſpẽ ſui cordis affixerat: tãte ipugnatiõis machinis. nequaq̃ꝫ potuit cõmoueri. Eꝰ ille quẽ ad tm̃ facin⁹ ꝓcipitauit inuidia: nõne ꝛ ſolitudinis bñficio: ꝛ munitione remotioris habitaculi: ꝛ hñ Iſidoꝛi abbatis atcꝫ pſbyteri alioꝛũcꝫ ſctõꝝ ꝯſortio fruebat? ꝛ tñ qꝛ eſt ſupra arenã reppetit turbo diabolicus: nõ ſolũ ipegit eius verũctiã ſubuertit habitaculũ. Nõ ergo quietẽ noſtrã extrinſecus inquirãmus: nec oppitulari vitijs ipatiẽtie nr̃e alienã putemus poſſe patientiã. Sicut.n. regnũ dei itra nos eſt: ita inimici hominis domeſtici eius. Nemo.n. mihi magis q̃ꝫ ſenſus meus: q ẽ Mat.10. mihi ꝟe itimus domeſticus: aduerſat. Et idcirco ſi fuerimus ſolliciti: ab iteſtinis hoſtibus liberari: ledi minime poterimus. Ubi.n. nobis nr̃i domeſtici nõ aduerſant: ibi ꝛ regnũ dei trãquillitate mẽtis acqrit. Nã ſi rõeꝫ diligẽter diſcutias: ledi ab homine q̃uis malignãte nõ potero: ſi ipe ipacifico aduerſum me corde nõ dimicẽ. Si aũt ledoꝛ: nõ eſt vitiũ impugnatiõis aliene: ſed impatientie mee: Sicut.n. grauis ac ſolidus cibus ſano vtilis: ita pernicioſus eſt egrotãti. Nõ aũt ledere ſumentem põt: niſi ei ad nocẽdũ vires adiecerit ꝓpiẽtis ifirmitas. Si vnq̃ꝫ ergo ſimilis iter fratres fuerit oboꝛta tẽptatio: neq̃ꝫ a curſu trãquillitatis excuſſi: blaſphemie ſeculariũ obtrectationibus additũ referremus. Nec ꝑuerſos atcꝫ execrabiles quoſcꝫ ſanctoꝝ viroꝝ numero iſertos latitare miremur: qꝛ dũ in huius ſeculi area ꝯculcamur atcꝫ ꝯterimur: neceſſe ẽ etiã paleas igni perpetuo deputãdas: iter electiſſima frumẽta miſceri. Denicꝫ ſi vel Sathan iter archãgelos vel Iudã iter apoſtolos: vel Nicholaũ prauiſſime hereſeos iuẽtoꝛẽ iter diaconos reminiſcamur electos: hoc q̃d neqſſimi hoies ſctõꝝ oꝛdini ꝯphendunt inſerti: mirũ eẽ nõ poterit. Nã lꝫ hũc Nicolaũ qdã aſſe/

rat nō illū fuiſſe qui ad opus miniſterij ab apl's eſt electus:ni/
hilominus tū eū de illo diſcipuloꝝ fuiſſe numero negare non
pōt:quos oēs tales tāq̄ pfectos i tēpoꝛe illo fuiſſe māifeſtū ē:
quales nūc p paucos vix i cenobys iuenimus. Nō ergo ruinā
illius ſupꝛadicti fratris:qui i illa heremo tā lugubꝛi lapſus eſt
caſu neq̄ illā hoꝛribilē maculā:quā tñ ille igentibus penitētie
lachꝛymis poſt diluit:ſʒ btī Paſnutij nobis pꝛoponamus exē
pla. Nec ſubuerſione illius deſtruamur:cuius antiquū inuidie
vitiū etiā auxit i peius affectata religio:ſʒ huius humilitatem
tota virtute ſectemur quā nō illi quies heremi ſubito genuit:ſʒ
inter hoīes acquiſitā cōſumauit atq̄ excoluit ſolitudo.

¶ De inuidie malo. Capitulum.xvij.

Licendū ſane ē:iuidie moꝛbū difficilius ad medelā q̄
f cetera vitia puenire. Nā eū quē ſemel veneni ſui peſte
coꝛrupit:pene dixerim carere remedio. Ipſa nāq̄ eſt
Hier.8. lues:de qua figuraliter dr̄ per pphetā. Ecce ego mittā vobis
ſerpētes regulos quibus nō eſt icantatio:⁊ moꝛdebūt vos. Re
cte igit a pphela moꝛtiferis baſiliſci venenis moꝛſus inuidie
cōparaẜ:qua pꝛimus ille venenoꝝ oīuʒ auctoꝛ ⁊ pꝛiceps ⁊ pe
rijt ⁊ pemit. Nā ante ſuus q̄ eius cui iuiderat interēptoꝛ:pꝛi/
Sapi.ij. uſq̄ i hoīeʒ moꝛtis virus effunderet ipe ſe pdidit. Inuidia.n.
diaboli moꝛs itroiuit in oꝛbē terraꝝ:imitanẜ aūt illū qui ſunt
ex parte illius. Sicut.n.ille q pꝛimus eiuſdē mali peſte coꝛru/
ptus eſt nec medelā penitētie:nec fomentū alicuius curationis
admiſit:ita ⁊ hi q eiſdē ſe pcutiēdos moꝛſibus tradiderūt:oēʒ
opē ſcti incātatoꝛis excludūt:qꝛ cū vtiq̄ nō culpa eoꝝ quibus
liuēt.ſed pꝛoſperitate cruciēẜ:erubeſcētes ipſam pꝛodere veri
tatē:extrinſecus ſibi quaſdā ſupfluas ⁊ ineptas cauſas offen/
ſionis inquirūt. Quaꝝ qꝛ omnimodis falſe ſunt vana curatio
eſt:cū illud moꝛtiferū virus qd̄ nolūt pꝛodeẜ:lateat i medullis.
Eccle.10. De quibus alibi ille ſapiētiſſimus cōpetenter expꝛeſſit. Si mo/
moꝛderit ſerpens nō in ſibilo:nō eſt abundantia incantatoꝛi.
Iſti.n.ſunt taciti moꝛſus quibus ſolis ſapientiū medicina non
ſubuenit. Nā vſq̄ adeo incurabilis eſt iſta pernicies:vt blan/
dimentis exaſperetur:inſletur obſequiis: muneribus irritetur:
Prou.6. quia vt idem Solomon ait. Nihil ſubſtinet zelus. Quanto.n.
amplius alius aut humilitatis ſubiectione:aut patientie vir/
tute:aut munificentie laude profecerit tāto ille maioꝛibus inui
die ſtimulis incitaẜ:qui nō niſi ruinā aut moꝛtē eius cui inui/

det, cócupiſcit. Deniq3 illoꝝ vndecim patriarcharum ʒelus intimi nulla innoxij fratris ſubiectióe potuit deliniri: vt de his ſcriptura cómemorat. Inuidebát aút ei fratres ſui: eo ꝙ diligeret eum pater ſuus: ꝛ nó poterant ei loqui quicq̃ pacificú: donec ʒelus eoꝝ qui nulla germani obſequétie atq3 ſubiecti ſuſtinuit blandimenta: mortē eius cupiēs: vix poſſet védidionis fraterne crimine ſatiari. Cūctis ergo vicijs pernicioſiorē atq3 ad purgandú difficiliorē eſſe ꝯſtat inuidiá: q̃ ipſis remedijs quibus reliq̃ extinguūtur: accēdif. Nā verbi gratia: q damnū ſibi illatum dolet: largitatis cópenſatione curaf: qui de illata indignaf iniuria: humili ſatiſfactione placaf. Quid illi facias q hoc ipſo magis ꝙ te húilioré ac benigniorē ſentit: offendif: qué nó ad iracúdiá cupiditates q̃ pmio d̃linif: nó iniurie leſio aut amoꝝ vltionis accédit. q̃ officioꝝ vinciſ blādimétis: ſed ſucceſſus tm̃ aliene proſperitatis irritat! Quis aút eſt q ſe vt ſatiſfaciat inuidéti: a bonis corruer: aut a ꝓſperis alienari: aut calamitate aliq̃ optet inuolui. Quapropter ne totú quicqd in nobis viuidú eſt ꝛ q̃ſi vitali vegetatione ſanctiſpúe animaf: vno tm̃ huius mali morſu baſiliſcus interimat: diuinú cui nihil impoſſibile ē iugiter iplorémus auxiliú. Cetera etenim venena ſerpétú. i. carnalia peccata vel vicia: qbus vt cito inuoluif ita facile expurgaf húana fragilitas: habét aliqua vulnerú ſuoꝝ in carne veſtigia: qbus quáuis terrenú corpus pnicioſiſſime cótumeſcat: tñ ſi tyriace remediú: aut illá ſalutariú verboꝝ medelá aliqs pitiſſimus carmiū diuinoꝝ incátatoꝛ admouerit: ad ꝑpetuā aie morté pernicies virulenta nó peruenit. Inuidie aút quaſi a regulo ſerpente effuſa virus: vitam ipſam religionis ac fidei prius q̃3 vulnus in corpore ſentiaf: excludit. Non. n. aduerſus hominem ſed plane aduerſus deú blaſphemus extolliſ: qui nihil in fratre aliud niſi bonú meritú carpens: non hominis culpam: ſed dei tantum iudicia reprehendit. Hec ergo eſt illa ſurſum germinans amaritudinis radix: que ſe erigens ad ſuperna: in contumeliam ipſius qui bona homini confert tendit auctoris. Nec quéq̃ moueat ꝙ deus miſſurú ſe ſerpétes regulos: qui eos quoꝝ criminibus offenditur mordeant: comminatur. Nam licet certum ſit deum auctorem inuidie eſſe non poſſe. equum tamen ꝛ diuino dignú iudicio eſt: vt dum bona data humilibus cóferantur: ꝛ ſuperbis ac reprobis denegantur: eos qui ſecúdú apoſtolum tradi in reprobú ſenſum merentur: ipſa/

Gen. 37.

Hiere. 8.

Roma. i.

ſi ab ipſo miſſa pcutiat ⁊ cõſumat inuidia:ſm illud. Ipſi me ad emulationẽ irritauerũt in nõ deũ:⁊ ego ad emulationẽ in ducã eos in nõ gentẽ. Hac beatus Pyamon diſputatiõe deſi deriũ noſtrũ quo de pͥmis cenobij ſcholis ad ſcõm anachoꝛe ſeos gradũ tendere ceperamus:ardentius inflãmauit. Nã pͥ moꝛdia ſolitarie cõmoꝛationis cuius ſcientiam poſtea ſumus ſcythie plenius aſſecuti:ipſo pꝛimũ imbuente percepimus.

¶ Explicit collatio abbatꝭ Pyamonis de tribus antiqͦ generibus monahcoꝝ ⁊ quarto nuper exoꝛto.

¶ Incipit annotatio capituloꝛum collationis abbatis Joannis de fine cenobite ⁊ heremite.

Ca.j. De cenobio abbatꝭ Pauli:⁊ patiẽtia cuiuſdã fratris.
ij De hũilitate abbatis Joãnis ⁊ iterrogatione noſtra.
iij Reſponſio abbatis Joannis cur heremũ reliquiſſet.
iiij De virtute pdicti ſenis quã i anachoꝛetica exercuit di/ſciplina.
v De commodis heremi.
vj De vtilitate cenobij.
vij Interrogatio de cenobij vel ſolitudinis fructu.
viij Reſponſio ſuper interrogatione pꝛopoſita.
ix De conſummata ac vera perfectione.
x De his qui imperfecti heremum petunt.
xj Interrogatio d̃ remedio eoꝝ q cito d̃ cẽobijs diſcedũt
xij Reſpõſio quõ ſolitarius vitia ſua poſſit agnoſcere.
xiij Interrogatio quomodo ſanari poſſit qui nõ expurga tis vicijs ſolitudinem ingreſſus ſit.
xiiij Reſponſio ſuper eoꝛum medicina.
xv Interrogatio an ita caſtitas ſicut ⁊ cetere paſſiões de beat explorari.
xvj Reſponſio quibus documentis poſſit agnoſci.

¶ Explicit annotatio capituloꝝ.

¶ Incipit collatio abbatis Joãnis de fine cenobite ⁊ heremite.

¶ De cenobio abbatis Pauli:⁊ patiẽtia cuiuſdã fratris.

Capitulum.j.

POST dies admodum paucos maioꝛis doctrine deſiderio ptrahẽte:rurſus ad abbatis Pauli ceno biũ ſũma ſpũs alacritate pximus: vbi lꝫ plus q̃ ducentoꝝ fratrũ numerus moꝛaref:i honoꝛe tñ ſo/lẽnitatis q̃ id tpis agebaf:infinita quoqꝫ de alijs cenobijs mo nachoꝝ turba cõfluxerat. Nã pꝛioꝛis abbatis q eidẽ cenobio

pꝛefuerat:anniuerſaria depoſitio ſolénitec curabaẜ. Cuius cõuentus idcirco facimus mentioné:vt patiẽtiã cuiuſdã fratris q̃ ſub pñtia totius cõgregatióis huius imobili eius claruit leñitate:bꝛeuiter pſtringamus. Nã licet alio huius opis tendat intẽtio:vt.ſ.abbatis Joánis:q̃ derelicta heremo ille ſe cenobio ſũma hũilitatis virtute ſubdiderat:pferamus:eloquia:neq̃q̃ tñ putamus abſurdũ:ſi abſq; vlla circũitione v̈boꝝ magna vt credimus ſtudioſis q̃buſq; virtutũ edificatio pferaẜ. Jn ingẽti itaq; atrio ſub diuali illa monachoꝝ multitudine p duo denarũ numerũ diſtinctis oꝛbibus pſidẽte cũ q̃dã fratrũ ſuſceptũ ferculũ paulo tardius itulifſet:ſub occaſione iſtius tarditatis pdictus abbas Paulus q iter turbas miniſtrãtiũ fratrũ ſollitũ ãte diſcurrebat:exerta manu palma eũ ſub oĩuʒ pcuſſit in tuitu ita vt ſonitus etiã auerſoꝝ vel longius pſidẽtiũ auribus reſultaret. Hoc aũt idcirco ab eo factũ eſt:vt cũctis q aderant iuuenis patiẽtiã patefaceret:⁊ oẽs q iterfuiſſent tali ſpectaculo:modeſtie erudirẽtur exẽplo. Quã maturo aũt ſenio: fecerit pſilio:res pꝛobauit. Nã memoꝛabilis patiẽtie iuuenis tãta id animi lenitate ſuſcepit:vt nõ mõ nullus fuerit ⁊ eius oꝛe ſmo pꝛolapſus vel tenuiſſimũ murmur tacita labioꝝ agitatióe ſignatũ ſed ne ipſa q̃dẽ oꝛis modeſtia atq; trãquillitas:aut coloꝛ ſaltẽ quãtulũcũq; mutatus. Qꝺ factũ nõ ſolũ nobis.q nup de ſyrie monaſterio veniẽtes: patiẽtie huius virtutẽ non tam euidentibus pceperamus exemplis:ſed etiã cũctis q experti taliũ nõ erant ſtudioꝝ:ita mirũ fuit vt etiã ſummis viris pꝛecipua p hoc factũ pferreẜ inſtructio:q̃.ſ.etiã ſi patiẽtiã eius coꝛreptio paterna nõ mouerat:ne ſpectaculũ quidẽ tante multitudinis vllo vultũ eius ruboꝛis tinxiſſet indicio.

¶ De humilitate abbatis Joánis: ⁊ iterrogatione nr̃a.

Capitulum .ij.

IN hoc itaq; cenobio reperimus ãtiq̃ſſimũ ſeneʒ noie Joanné:cuius v̈ba pariter ⁊ hũilitateʒ q̃ ſanctis oĩbus pminebat:nequaq̃ ſilentio ptereũda cenſuimus: ſciẽtes eũ hac maxime pfectióe viguiſſe:q̃ cũ ſit virtutũ omniũ mater ac totius ſpiritalis ſtructure fundamentũ ſolidiſſimũ:a noſtris penitus exulat iſtitutis. Uñ non mirũ eſt nec ad illoꝝ ſublimitatẽ nos poſſe pſcendere:qui nõ dicã vſq; ad ſenectã ſub cenobij permanere nõ poſſumus diſciplina: ſed vix biẽnio ſubiectionis iugũ ferre cõtenti:ad pſumptioné noxie libertatis

protinus euolamus: cũ tñ ipo illo paruo tẽpore nõ ſm illã di
ſtrictionis regulam: ſed ꝑ nſi arbitrij libertate vtcũqꝫ ſeniorꝰ
ſubijciamur imperio: vt non patiẽtie fructũ ediſcere: ſed tẽpus
adipiſcẽde licẽtie expectaꝛ videamur. Hũc igiꝛ ſenẽ cũ i abba
tis Pauli cenobio vidiſſemus: etatẽ primũ ⁊ graꝫ viri q̃ erat
pditus admirati: demiſſo i terrã vultu pcari cepimꝰ vt nobis
pãdere dignareꝛ quã ob cãꝫ relicta heremi libertate ⁊ illa ꝓ/
feſſiõe ſublimi: q̃ eũ p ceteris eiuſdẽ vite viris fama celebraue/
rat: ſubire iugũ cenobij maluiſſet. Ille velut iparẽ ſe anachore
tice diſcipline: ⁊ ſublimitate tãte pfectiõis idignũ: ad iuniorũ
ſcholas reuertiſſe dicebat: ſi tñ vel ipſoꝝ iſtituta ꝫ profeſſiõis
meritũ poſſet iplere. Cuius rñſionis humilitatẽ cũ refragano
noſtre depcationis excluderet: ad extremũ ita exorſus eſt.

❡ Reſpõſio abbatis Joãnis cur heremũ reliquiſſet.
Capitulum.iij.

a Nachoreticã diſciplinã quã me deſeruiſſe miramini:
nõ ſolũ nõ reſpuo nec refuto: ſꝫ tota potius veneratiõe
cõplector atqꝫ ſuſcipio. Jn qua poſt triginta annos:
quos i cenobij cõgregatiõe trãſegerã: ita alios viginti expleſſe
me gaudeo: vt iter illos q eã vel mediocriter appetebant: non
vſqꝫ quaqꝫ ſegnitie denotarer. Sed q: deguſtata eiꝰ puritas:
ſollicitudine iterdũ carnaliũ rerũ iterpolata ſordebat: recurre/
re ad cenobiũ cõmodius viſuꝫ eſt: vt ⁊ promptior arrepti pla
nioris ꝓpoſiti cõſummatio ſequereꝛ: ⁊ minus de pſumpta ſub
limioris ꝓfeſſionis difficultate periculũ. Melius.n.ẽ deuotuꝫ
i minoribus: q̃ʒ ideuotũ i maioribus ꝓmiſſionibus iueniri. Et
idcirco ſi qd elatius imo liberius fortaſſe ꝓtulero. q̃ſo vt non
iactãtie vicio ſꝫ edificatiõis vr̃e depromptũ ſtudio cẽſeatis: q:
vobis tã ſtudioſe querẽtibus: nihil de veritate exiſtimo ſubtra
hendũ. Arbitror.n.inſtructiõis vobis aliqd poſſe ꝯferri ſi pau
liſper hũili ate ſepoſita ſimpliciter omnẽ ꝓpoſiti mei patefece
ro veritatẽ. Cõfido.n.q: nec apud vos de libertate dictoꝝ ce/
nodoxie notã: neqꝫ apud ꝯſcientiã meam de ſuppreſſione ve/
ritatis quiddam mendacij crimen incurram.

❡ De virtute predicti ſenis qua in anachoretica exer
cuit diſciplina. Capitulum.iiij.

f Jgs igiꝛ ſecretũ heremi delectatus obliuiõi tradere vo
luit hũana ꝯſortia: ac ſꝫ Hieremiã dicere. Et diẽ ho
Hiere.17. minis nõ deſideraui: tu ſcis: ego quoqꝫ id dño ſuam

g̃raꝫ largiēte vel aſſecutū vel certe aſſeq ānīſū fuiſſe me fateoꝛ.
Jtaqꝫ pio dn̄i nr̄i munere memini me ī hmōi raptū frequēter
exceſſuꝫ:vt obliuiſcerer me ſarcina coꝛpee fragilitatis indutū:
mēteqꝫ meā ita oēs exterioꝛes ſenſus ſubito reſpuiſſe:⁊ a cun/
ctis mālibus rebus oīmodis exulaſſe:vt neqꝫ oculi neqꝫ aures
mee ꝓpꝛio fungerenť officio:⁊ ita diuinis meditationibus ac
ſpiritalibus theoꝛijs aīus replebať:vt ſepe ad veſperā cibū me
ꝑcepiſſe neſcirē:ac ſequēti die de heſterna abſolutiōe ieiunij pe
nitus dubitarē.Ob quā etiā cām ſeptē dierū cibus:hoc ē ſe/
ptē paximaciorꝫ paria ſeq̄ſtratim in ꝓherio.i.ad manuenſeꝫ
ſpoꝛtā die ſabbati reponūtur:vt refectio ꝑtermiſſa non lateat.
Qua ꝯſuetudine illius quoqꝫ obliuiōis erroꝛ excludiť vt exple
tū hebdomade curſum:ac ſolēnitatē diei ipſius reuolutā: ſiml
tus panū idicet numerus:feſtiuitaſqꝫ diei ſacre ⁊ cōgregatio/
nis ſolēnitas ſolitariū latere nō poſſit.Qđ ſi etiā hunc oꝛdinē
ille quē ꝑdiximus mētis exceſſus foꝛte turbauerit:nihilominus
quotidiani opis modus:dierū numeꝝ ſignās:arcet erroꝛē.Et
vt ceteras heremi virtutes ſilētio ꝑtermittā:nō.n.eſt nobis de
eaꝝ nūeroſitate ac multitudine:ſꝫ de ſolitudinis ac cenobij ſi/
ne tractādū:cauſas potius ob quas illā deſerere maluerīꝫ:q̄s
ēt vos agnoſcere voluiſtis:breuiter explicabo:oēſqꝫ illos quos
enumeraui ſolitudinis fructus quibus ediuerſo ſublimioꝛibus
meritis duxeriꝫ poſtponēdos:breui oꝛatione perſtringā.

¶ De cōmodis heremi. Capitulū.v.

Uādiu igiť raritas coꝝ q ī herrmo tūc tpis moꝛabā
q
tur libtatē nobis largiēdo diffuſioꝛe ſolitudinis vaſti
tate blādita ē:q̄ꝫdiu maioꝛibꝰ remoti ſecretis frequē/
tiſſime ad celeſtes illos rapiebamur exceſſus:nec tāta viſitātiū
fratrū irruēs multitudo:parāda hūanitatis neceſſitate:ſenſus
nr̄os ingentiuꝫ curaꝝ diſtentionibus aggrauabat ſolitudinis
plane trāquilla ſecreta:⁊ illā ꝯuerſationē angelice beatitudini
cōparandā.īſatiabili deſiderio ac toto animi ardoꝛe ſectatus
ſuꝫ. Sed cū maioꝛ vt dixi numerus fratrū:habitationē illius
ſolitudinis cepiſſet expetere:⁊ coāguſtata vaſtioꝛis heremi li/
bertate:nō mō ignē illū diuine ꝯtēplatiōis frigeſcere feciſſet:ſꝫ
etiā multimodis mentē carnaliū reꝝ vinculis impediret:elegi
huius diſcipline vtcūqꝫ implere ꝓpoſitū: q̄ꝫ ī illa tā ſublimi
pꝛofeſſiōe carnaliū neceſſitatū ꝓuiſione toꝛpere:vt ſi mihi illa
libtas ac ſpiritales denegant exceſſus abiecta tū craſtina dei

penitus ſollicitudine:euãgelici me pcepti ↄſũmatio ↄſolet ⁊ id
qđ mihi de illa theorica ſublimitate ſubtrahit:hac obedientie
ſubiectióe recõpenſet.Miſerũ nãq; ẽ cuiuſlibet artis ac ſtudij
diſciplinã quẽpiã ꝓfiteri:⁊ ad pfectionẽ eius minime puenire.

¶ De vtilitate cenobij. Capitulum.vj.

q Uãobrẽ q̃tis nũc i hac ↄuerſatione pfruar cõmodis
breuiter explicabo vos vtrũ illa ſolitudinis lucra his
beneficijs valeãt cõpenſari:digeſta narratióe ppẽdite
p quã etiã hoc probare poſſibile eſt:vtrũ faſtidio an deſiderio
illius ſolitarie puritatis his maluerim cenobij anguſtijs coar/
tari.Jn hac igit ↄuerſatione diurni opis nulla ꝓuiſio ẽ:vẽdi
tionis vel coemptióis nulla diſtẽtio:nõ animi panis ineuita/
bilis cura:nõ ſollicitudo corpaliũ rerũ:q̃ nõ tm̃ proprijs:verũ/
etiã multoꝝ aduenientiũ vſibus neceſſaria pparant poſtremo
nulla arrogãtia laudis hũane q̃ imũdior his oibus i ↄſpectu
dei:etiã magnos heremi labores frequenter euacuat.Uerũ vt
in illa anachoretica diſciplina illos elationũ ſpiritaliũ fluctus
⁊ exitiabilis cenodoxie picula pteream:ad hoc generale cũctoꝝ
põdus.i.cãez pandi victus ſollicitudinẽ reuertamur:q̃ eo vſq;
menſurã nõ dico illius antiq̃ diſtrictióis exceſſit:q̃ vſuz olei pe
nitus neſciebat:ſ; ne hac qdẽ nr̃i tpis remiſſione cepit eſſe ↄten
ta:i q̃ vno olei ſextario itidẽq; lẽticule modio aduenientiũ vſi/
bus ppato:totus annue refectióis explebant officio:ita vt du
plicato nunc ac triplicato modio: neceſſitas victualis vix q̃at
expediri.Et intm̃ apud nõnullos vis noxie huius remiſſionis
icreuit:vt aceto amurcaq; pmixtis:nõ illã vnã olei admiſceãt
guttã quã pdeceſſores nr̃i:q heremi iſtituta maiore abſtinẽtie
virtute ſectati ſunt:repellẽde tm̃ cenodoxie gr̃a inſtillare cõſue
uerãt:ſed ifringẽtes egyptiacũ p ſalibus caſeũ:plus olei q̃ ne
ceſſe ẽ ſupfundãt:⁊ ita duos cibos ꝓpria ſuauitate diſtinctos:
q ſingillatim diuerſoq; tpe monachũ reficere iocũdiſſime po/
terãt:ſub vnius ſaporis oblectatione percipiãt. Jntm̃ ſane hec
αλχη allelrefis.i.materialiũ reꝝ poſſeſſio ſupcreuit:vt ſagũ quoq;
qđ abſq; verecũdia referre nõ poſſu;:ſub obtẽtu humanitatis
χρη/ ac ſuſceptionis huius anachorete in ſuis habere cellulis cepe/
rint:vt illa ptermittã:qbus attonita aĩa:ac ſpiritalibus theo/
σιο. rijs ſemp intẽta:ſpecialius ingrauat:cõcurſus.ſ.fratrum:ſuſce
ptionis quoq; ac deductionis officia:mutuas viſitationes di/
uerſarũq; ↄfabulationũ atq; occupationũ iterminabilẽ curã:

quaꝝ etiā illo tp̄e quo hec videnꝰ ipedimēta ceſſare: tñ animꝰ ꝯſuetudinarie īqietudinis aſſiduitate ſuſpēſuꝫ expectatio ipſa diſtēdit. Atqꝫ ita fit vt anachoreſeos illa libtas huiuſcemodi nexibus ipedita: ad illā cordis ineffabilē alacritatem ꝑpedito nō pueniat aſcenſu: ac fructū heremitice pfeſſiōis amittat. Qui ſi mihi in cōgregatione nūc atqꝫ in turbis ſito fuerit de/negatus: ſaltē qes aīe cordiſqꝫ trāquillitas: oībus occupatiōi/bus abſoluta nō deerit. Que niſi illis quoqꝫ q i ſolitudine cō/moranꝰ pſto fuerit: laborꝫ qdē anachoreſeos ſuſtinebūt: fru/ctu vero ipſius fraudabunꝰ: qui nō niſi qeta mētis ſtabilitate cōgrꝰ. Poſtremo enī ſi mihi i cenobio ꝯſtituto ab illa puri/tate cordis aliqd fuerit iminutū: ero ſolius euāgelici ꝑcepti cō/penſatiōe ꝯtētus: qḋ certū eſt oībus illis heremi fructibus non poſſe poſtponi: vt. ſ. de craſtino nihil cogitē: ꝛ vſqꝫ ad finē ſu/biectus abbati: illū aliquatenus videar emulari de quo dicitꝰ. Humiliauit ſemetipſuꝫ factus obediēs vſqꝫ ad mortem: mere atqꝫ illius verbū humiliter dicere. Quia nō veni facere volun tatem meam: ſed voluntatem eius qui miſit me patris. Phil. 2. Joan. 6.

¶ Interrogatio de cenobij vel ſolitudinis fructu. Cap. vij.

Germanus. Quia te vtriuſqꝫ pfeſſionis nō queadmodū multos principia tm̄modo ꝯtigiſſe: ſꝫ ipa faſtigia ꝯſcēdiſſe manifeſtū eſt: quiſnā cenobite quis heremite ſit finis optamus agnoſcere. Nulli nāqꝫ dubiū eſt neminē de his vel fidelius poſſe vel plenius diſputare: qꝫ illū qui vtrāqꝫ pfectionem longo vſu ꝛ magiſtra experientia conſecutus: meri tum eaꝝ ac finē veridica poteſt inſinuare doctrina.

¶ Reſpōſio ſup iterrogatiōe ꝓpoſita. Capitulum. viij.

Joānes. Unū eūdēqꝫ hominem in vtraqꝫ profeſſione pfectū eſſe nō poſſe: abſolute ꝓnūciare potuiſſem: niſi me paucoꝝ admodū retardaret exemplū. Magnuꝫ ſiquidē eſt i qualibet eaꝝ ꝯſummatū quempiā reperiri: quāto magis ad plenū vtrāqꝫ pficere: arduū ac pene: vt ita dixerim: homini ipoſſibile eē pſpicuū eſt. Qḋ tñ ſiqñ prouenerit: nō ſta tim ad generalē formulā referri pōt. Nō. n. aperte minima. i. de ꝯſideratiōe paucoꝝ ſed de his q̄ multoꝝ: immo omniū ſub iacēt facultati: vniuerſalis eſt regula ꝓponēda. Si q̄ vero ra/riſſime atqꝫ a pauciſſimis obtinenꝰ: ac poſſibilitatē cōis virtu tis excedūt: velut ſupra cōditionē hūane fragilitatis naturāqꝫ ꝯceſſa: a ꝑceptis ſunt generalibus ſeqſtrāda: nec tā ꝑ exēplo q̄ꝫ

pro miraculo referenda. Quãobrẽ id qđ iquiritis ſm mediocritatẽ ſenſus mei breuiter intimabo. Finis quidez cenobite eſt: oẽs ſuas mortificare ꝛ crucifigere voluntates: ac ſm euãgelice
Mat.6. pfectionis ſalutare mandatũ nihil de craſtino cogitare. Quã pfectionẽ pſus a nemine niſi a cenobita impleri poſſe: certiſſimũ eſt. Quẽ virũ Eſaias ppheta deſcribẽs: ita beatificat atqꝫ
Eſa.58. collaudat. Si auerteris a ſabbato pedẽ tuũ: facere voluntatẽ tuã: i die ſãcto meo: ꝛ glorificaueris eũ dñ nõ facis vias tuas: ꝛ nõ inuenitur volũtas tua vt loquaris ſermonẽ tũc delectaberis ſuper dominũ: ꝛ ſuſtollã te ſuper altitudinẽ terre ꝛ cibabo te hereditate Jacob pris tui. Os.n.dñi locutum eſt. Heremite vero perfectio eſt: exutã mentem a cũctis habere terrenis cũqꝫ quãtũ humana ibecillitas ſinit vnire cũ xpo. Quẽ virũ Hieremias ppheta deſcribẽs. Beatus iquit vir q tulit iugũ ab adoleſcentia ſua ſedebit: ſolitarius ꝛ tacebit/qꝛ leuauit ſe ſuper ſe.
Thren.3.
Pſ.101. Pſalmiſta quoqꝫ. Similis factus ſum pellicano ſolitudinis. Uigilaui ꝛ factus ſum ſicut paſſer ſolitarius in tecto. Ad hũc igit̃ finẽ quẽ vniuſcuiuſqꝫ profeſſiõis eſſe prediximus niſi copvterqꝫ peruenerit: fruſtra ꝛ ille cenobij ꝛ ille anachoreſeos exp etit diſciplinã. Neuter.n. virtutẽ ſue pfeſſionis ipleuit.

De ꝯſummata ac vera pfectione. Capitulum.ix.

μερι- Sed hec meeretiche.i. nõ integra ꝛ in omnibus ꝯſummata perfectio: ſꝫ pars pfectiõis eſt. Rara eſt ergo ꝛ
τιχη. pauciſſimis dono dei conceſſa perfectio. Is etenim vere ꝛ non expte pfectus eſt qui ꝛ i heremo ſqualorẽ ſolitudinis: ꝛ in cenobio infirmitates fratrũ equali magnanimitate ſuſtẽtat. Et ideo in vtraqꝫ pfeſſione per oia ꝯſummatum inueniri
αχτη difficile eſt/quia nec anachoreta aktemoſinen.i. cõtemptũ ac priuationem materialiũ rerũ/nec cenobita theoricam ad inte
μοσι- grũ põt aſſequi puritatẽ: licet vtrũqꝫ pfecte abbatez Moyſen
νην. atqꝫ Paſnutiũ duoſqꝫ Macharios nouerim poſſediſſe. Qui ita erant in vtraqꝫ pfeſſione pfecti: vt cũ vltra omnes heremi accolas ſecedentis inſatiabiliter ſecreto ſolitudinis paſcerenť: quãtũqꝫ in ipſis erat nequaqꝫ inquirerent humana ꝯſortia: tñ ita frequentiã ac fragilitates ad ſe cõcurrentiũ ſuſtinebant/vt cũ ad eos viſitationis vel profectus gratia innumera fratrũ multitudo cõflueret/tam ingẽ pene ſuſceptionis inquietudinẽ immobili patientia tolerãtes/nihil aliud vel didiciſſe vel exerciuiſſe omni vite ſue tempore crederenť/qꝫ vt cõmunibus tan/

tum aduenientiū officijs deſeruirent/ita vt apud cunctos eſſet ambiguum/in qua potiſſimū profeſſione eorūdē maior eēt in duſtria.i.vtrū in illa heremitica puritate/an in iſta conuerſa/tione cōmuni/magnanimitas eoꝝ mirabilius appareret.

¶ De his qui imꝑfecti heremū petunt. Capitulum.x.

Olent autez nōnulli ita diuturno ſilentio ſolitudinis ſ efferari/vt prorſus hominū cōſortia perhorreſcāt/⁊ cū vel paululū a ſecreti ſui ꝯſuetudine/iteruenīēte fratrū viſitatiōe deceſſerint/notabili mentis angore ⁊ euidētibus pu ſillanimitatis īducijs eſtuare. Qḋ vel maxime his euenire cō ſueuit/q nō perfecte in cenobijs inſtituti/nec excoctis prioribus vitijs:ad ſolitariā ſe vitā immaturo deſiderio tranſtulerunt. Qui in vtrāq3 ꝑtem imperfecti ſemꝑ ac fragiles quocūq3 au/ra cōmotionis impulerit inclinant. Nā queadmodū ꝯſortio vel iterpellatione fratruz impatiēter exeſtuāt ita in ſolitudine cōſiſtētes ciuſ ipſius qḋ expetunt ſilētij non ferunt vaſtitatem: quippe q ne ipſaz quidē rationem norunt/cuius cauſa deſiderari vel expeti debeat ſolitudo/ſed hanc eē virtutis ac ꝓfeſſionis huius exiſtimant ſummā/vt fratrū cōſortia declināntes/huma nos tantūmodo refugiant ac deteſtentur aſpectus.

¶ Interrogatio de remedio eorum qui cito de cenobijs diſcedunt. Capitulum .xj.

Ermanus. Quo ergo vel nobis vel ceteris qui eiuſdē g fragilitatis ac menſure ſunt remedio poterit ſubueni/ri: qui in cenobialibus diſciplinis tenuiter inſtituti/anī expulſionē omniū vitioꝝ habitationē ſolitudinis cepimus af/fectare/vel quo pacto imperturbate mentis ꝯſtantiā: ⁊ immo bilem patientie poterimus apprehendere firmitatez/qui ipſas quodāmodo ſcholas ⁊ exercitationis huius paleſtraz in qua ad plenū erudiri ac perfici principia nr̄a debuerāt intempeſti/ue intermiſſa cenobij cōgregatiōe derelinquimus. Qualiter er go nūc ſolitarie cōmorantes/ꝑfectionē longanimitatis ac pa/tientie cōſeq̄mur: vel queadmodū has ſibi ineē vel deeē virtu tes exploratrix internoꝝ motuū cōſciētia deprehendet/ne forte Actuū.20. quia ab hominū conſortio ſegregati/nullis eorūdē irritationi bus prouocamur falſa eſtimatione decepti/trāquillitatem mē tis nos immobilem poſſidere credamus.

¶ Reſpōſio quō ſolitarius vitia ſua poſſit agnoſcere. Capitulum .xij.

Oĩnes. In veritate q̃rẽtibus medicinã: remedia cu/
rationũ ab illo veriſſimo aiaꝝ medico deeſſe nõ poſ/
ſunt: his ꝑſertĩ q valitudines ſuas: nõ deſperãdo aut
negligẽdo ↄtẽpſerint: nec vulnerũ ſuoꝝ pericula celauerint: aut
medelã penitẽtie ↄcaci mẽte reſpuer int: ſꝫ ꝓ lãguoribus igno
rantia vel erro:e vel neceſſitate ↄtrc̃e: humili tãdẽ cautela ad
celeſtẽ medicũ mente cõfugerint. Ideoq3 noſſe debemus: q ſi
ad ſolitudinẽ vel ad abdita loca nõdum curatis vitijs receda
mus: effectus eoꝝ tm̃mõ rep:imaꝛ: nõ extinguaꝛ affectus. La
titat. n. itra nos: imo etiã ſerpit radix omniũ q̃ extirpata non
fuerint peccatoꝝ: quã adhuc i nobis viuere his deꝓhendimus
indicijs. Verbi grã: Cũ i ſolitudine ↄſtituti: aduẽtũ fratruꝫ vel
breuiſſimã eoꝝ morã cũ quadã eſtuãtis animi anxietate ſuſce
pimus: ineſſe adhuc i nobis viuaciſſimũ ipatiẽtie fomitẽ no/
uerimus. Cũ vero cuiuſq3 fratris ſperamus aduentũ: ſi eo p:o
neceſſitate aliq̃ paululũ forſitan demo:ãte vel tacita indigna
tione tã eius culpauerimus tarditatẽ ⁊ mentẽ noſtrã imodice
expectatiõis ſollicitudo turbauerit: ire atq3 triſtitie manifeſte i
nobis vitia reſidere ↄſciẽtie nr̃e p:obauit examen. Itẽ ſi fratre
vel codicẽ ad legendũ vel quãlibet aliã ad vtenduꝫ ſpeciẽ po/
ſtulãte: aut nos illius petitio ↄtriſtauerit: aut illũ negatio nr̃a
repulerit: dubiũ nõ eſt nos adhuc auaritie ſeu philargyrie la/
q̃is cõpediri. Qđ ſi recordationeꝫ femine nobis vel cogitatio
ſubita vel ſacre ſeries lectiõis attulerit: ⁊ i ea quadã nos ſenſe/
rimus titillatiõe pulſatos: ſciamus necdũ extinctũ i mẽb:is no
ſtris fo:nicatiõis ardo:ẽ. Si vero de cõparatiõe diſtrictionis
nr̃e ⁊ remiſſionis aliene vel tenuiſſima mẽtẽ nr̃am temptarit
elatio: certũ eſt dira nos ſuperbie peſte co:ruptos. Cũ hec ergo
i co:de nr̃o deꝓhenderimus vitioꝝ indicia: manifeſte cogno/
ſcamus nobis nõ affectũ ſꝫ effectum deeſſe peccati. Que vtiq3
ꝑpaſſiones ſi nos q̃nq3 ↄuerſationi miſcuerimus humane: ↄti/
nuo de cauernis nr̃oꝝ ſenſuũ ↄcedẽtes p:obãt ſe nõ tũc p:imũ
cũ eruperint naſci: ſꝫ tunc demũ q: diu latuerint publicari: Et
ita vniuſcuiuſq3 vitij radices ineſſe defixas ſibi certis indicijs
etiaꝫ ſolitarius dep:ehẽdit: quiſq3 puritatẽ ſuã nõ hominibus
oſtentare: ſed illius ↄſpectui inuiolatã ſtuduerit exhibere: queꝫ
latere omnia co:dis arcana non poſſunt.

¶ Interrogatio quõ ſanari poſſit qui nõ expurgatis vi
tijs ſolitudinẽ ingreſſus ſit. Capitulum. xiij.

g Ermanus. Argumēta quibus īfirmitatū indicia col/
ligant̄:⁊ ratonē diſcernendaꝝ egritudinū.i.quo pa/
cto vitia q̄ ceſſant̄ in nobis valcāt dep̄hendi:lucide
ſatis aperteq꜡ percepimus. Oia ſiquidē quotidiana experien/
tia ac diuturnis noſtraꝝ motib⁹ cogitationū ita vt dicta ſunt
inuemur. Supeſt igit̄ vt quēadmodū ꝓbationes cauſeq꜡ mor
boꝝ euidētiſſima nobis rōne patefacte ſunt:ita etiā curationū
medela monſtret̄. Nulli nāq꜡ dubiū eſt illū poſſe rectiſſime de
remedijs malaꝝ valitudinū diſputare qui eaꝝ prius cauſas
atq꜡ origines egrotantiū conſcientia atteſtante dep̄henderit.
Itaq꜡ licet doctrina beatitudinis tue vulnerū noſtroꝝ arcana
nudauerit:quo fit vt ſperare aliquid etiā de remedijs audea/
mus:q꜡ tam euidens declaratio morbi ſpem remedij pollicet̄:
tamen q꜡ primū vt ais in congregationibus initiū ſalutis ac/
quiritur:⁊ ſani in ſolitudine eſſe non poſſunt: niſi quos prius
cenobioꝝ medicina ſanauerit:pernicioſa rurſū deſperatione
concidimus:ne forte qui imperfecti cenobium reliquimus:ne/
quaq̄ iam perfecti eſſe in heremo valeamus.

¶ Reſponſio ſuper eorum medicina. Capitulum.xiiij.

l Pānes. De morboꝝ ſuoꝝ curatione ſollicitis: reme/
diū ſalutare deeſſe nō poterit:⁊ idcirco eodem modo
quo vniuſcuiuſq꜡ vitij dep̄hendunt̄ indicia: etiā re/
media ſunt q̄renda. Nā quēadmodū ſolitarijs humane ꝯuer
ſationis vitia diximus nō deeſſe:ita virtutum ſtudia ⁊ inſtru
menta ſanitatū:omnibus etiā ab humana ꝯuerſatione diſcre
tis poſſe ſuppetere non negamus. Cū ſe igitur impatiētie ſiue
ire perturbationibus icurſari:illis q̄ ſupra oſtendimus indicijs
vnuſquiſq꜡ dep̄henderit:ꝯrijs ſemetipſū ſemper obiectiōibus
exerceat:⁊ propoſitis ſibi multimodis iniuriaꝝ ac ſpēdioꝝq꜡
generibus velut ab alio ſibimet irrogatis:aſſuefaciat mentem
ſuā oībus q̄ iferre ip̄robitas pōt:perfecta humilitate ſuccūbere
atq꜡ aſpera ſibi queq꜡ ⁊ itolerabilis frequēter opponens:quā
ta eis cōcurrere debeat lenitate oī iugiter cordis ꝯtritione me
ditet̄. Et ita reſpiciēs ad illas ſanctoꝝ omniū ſiue ipſius dñi
paſſiones:vniuerſa nō ſolū ꝯuitioꝝ ſ꜡ etiā penaꝝ genera:infe/
riora meritis ſuis eſſe ꝓnūcians:ad omnē ſe doloꝝ tolerantiā
preparabit. Cūq꜡ aliq̄n ad cetus fratrū aliqua fuerit inuita/
tiōe reuocatus:qđ nō pōt vel raro etiā diſtrictiſſimis heremi
accolis non prouenire:ſi mentem ſuam etiā pro leuibus qui/

buſq; rebus depꝛehēderit tacite fuiſſe commotam/vt quidam
occultoꝝ motuū ſeueriſſimus cenſoꝛ/mox ſibi illa duriſſima i/
iuriarū genera quibus ad perfectā tolerātiā ſemetipſum quo/
tidianis meditatiōibus exercebat/expꝛobꝛet/atq; ita ſe obiur
gans ⁊ increpans alloquat. Tu ne ille es bone vir/qui du3 te
in illa ſolitudinis tue exerceres paleſtra/oia ſuperaturum ma/
la cōſtantiſſime pſumebas/qui dudū cū tibi nō ſolū ſummas
cōditioꝝ acerbitates verūetiā intolerāda ſupplicia ipſe ppo/
neres/ſatis validū atq; ad oēs pcellas imobile3 te credebas.
Quō inuicta illa patientia tua/leuiſſimi verbi pluſione cōfoſ/
ſa eſt! Quō domū tuā ſuper illā ſoliſſimā petrā tāta vt tibi
videbatur mole cōſtructam/leuis aura cōmouit! Ubi eſt illud
Ps. 118. qd inani fiducia bellū in pace deſiderās pclamabas: Para/
Ps. 25. tus ſum ⁊ nō ſum turbatus vt cuſtodiā mandata tua. Et cu3
Ps. 138. ppheta ſepe dixiſti. Pꝛoba me dñe ⁊ tēpta me vre renes me/
os ⁊ coꝛ meū. Et. Pꝛoba me dñe ⁊ ſcito coꝛ meum. interroga
me ⁊ cognoſce ſemitas meas/⁊ vide ſi via iniqtatis i me eſt!
Quō igentem certaminis apparatū exigua hoſtis vmbꝛa cō
terruit! Tam ergo ſemetipſum cōpunctionis animaduerſione
condemnās/multā animi ſui cōmotiunculā eſſe non ſinat ſed
artioꝛe carnē ſuā ieiunij ac vigiliaꝝ coꝛreptione caſtigās/ac
iugibus ꝯtinētie penis culpā ſue mobilitatis excrucians/id qđ
ad plenū excoqre i cenobij ꝯuerſatione debuerat/in ſolitudine
cōſtitutus hoc exercitatiōis igne ꝯſumat. Illud ſane ad obtinē
dā ingē ac ſtabilē patiētiā ꝯſtāter atq; imobiliter eſt tenēdū.
nō licere nobis qbus lege diuina nō ſolū vltio iniuriaꝝ ſ3 etiā
memoꝛia phibet/cuiuſlibet detrimēti vel irritationis obtētu
ad iracūdiā cōmoueri. Qđ.n. anime grauius pōt euenire di/
ſpendiū/q̄3 vt per cōmotionis ſubitā cecitate3 veri atq; eterni
luminis claritate priuata/ab illius q mitis ⁊ hūilis eſt coꝛde
ꝯtēplatiōe diſcedat! Quid ergo pniciosius qd ve deformius
q̄3 vt qs honeſtatis iudiciū ⁊ regulā ac diſciplinā recte diſcre/
tionis amittat/⁊ ea ſanus ac ſobꝛius perpetret/q̄ nec temulen
tus qdē qs ac ſenſu idigēs veniabiliter admiſiſſet! Hec ergo ⁊
his ſimilia detrimenta qſq; ppēderit/nō ſolū vniuerſa dānoꝝ
genera/ſ3 etiā iniuriaꝝ atq; penaꝝ q̄cūq; poſſunt a crudeliſſi
mis irrogari/facili ſuſtētatiōe deſpiciet/nihil diſpēdioſius ira
cūdia/nec pcioſius animi trāqllitate/ac ppetua coꝛdis ſui iu/
dicās puritate. Ob quā nō ſolū carnaliū ſ3 ēt illaꝝ q̄ ſpūtta

les vident reꝝ ſpernēda ſunt cōmoda. ſi alias acquiri vel ſpi/ ci niſi cū huius tranquillitatis perturbatione nō poſſunt.

Interrogatio an ita caſtitas ſicut ꝛ cetere paſſiones debeant explorari. Capitulum.xv.

Germanus. Sicut ceteroꝝ vulnerū.i.ire/triſtitie/impatientie: per obiectionē ꝯtrariū reꝝ medela monſtrata eſt: ita etiā ꝯtra ſpiritū fornicationis qđ curationis genus non oporteat adhibere/volumus edoceri.i.vtrum etiam concupiſcentie ignis ꝓpoſitis ſicut illic maioribus irritationū augmētis poſſit extingui: qđ ſatis caſtitati credimus eſſe contrariū: ſi nō ſolū exaggerentur in nobis libidinis incētiua ſed vel preterennte mentis oculo perſtringentur.

Reſpōſio qbus documētis poſſit agnoſci. Cap.xvj.

Theonas. Queſtionē q̄ etiā tacētibus vobis narratio/nē noſtrā fuerat ſecutura: ſagax iterrogatio veſtra p̄/uenit: ꝛ idcirco efficaciter eā ſenſibus veſtris cōcipiendā eſſe non ābigo: q̄nquidē inſtitutionē noſtrā acumen veſtri peſſit ingenij. Sine labore.n.cuiuſlibet q̄ſtiōis dilucidat ob/ſcuritas: cū abſolutionē eius anticipans inquiſitio: quo ducenda eſt antecedit. Itaqꝫ remedijs quidē illoꝝ q̄ ſupra diximus vitioꝝ: nō ſolū nihil officiunt: verūetiam multū cōferūt humana ꝯſortia. Nam frequētia impatiētie ſue crebrius patefacta: quāto magis aſſiduū ſuperatis dolorem cōpunctionis intulerint: tanto velociorem laborantibus conferunt ſanitatē. Ob quod etiam in ſolitudine conſiſtentes: cuꝫ irritationum fomes atqꝫ meteria ab hominibus nō poſſit exurgere/ tū earundem incitamēta debemus etiā ex induſtria retractare: vt aduerſus ea iugi cogitationuꝫ colluctatione pugnātibus nobis medela promptior cōferatur. Cōtra fornicationis vero ſpiritū diuerſa ratio ꝛ diſpar eſt cauſa. Nā quēadmodū corpori vſus libidinis carniſqꝫ vicinitas: ita etiā mēti memoria eius eſt penitus ſubtrahēda. Satis.n.perniciosuꝫ eſt adhuc iſirmis egriſqꝫ pectoribus vel tenuiſſimā recordationē huius paſſiōis admittere: ita vt nōnūqꝫ eis etiā ſub recordatione ſanctaꝝ ſcripturaruꝫ velut ſub ſacre lectiōis hiſtoria noxie titillatiōis ſtimulus excitet. Cuius cauſa ſeniores noſtri huiuſcemodi lectiones ſub preſentia iunioꝝ ſolent cōſultiſſime preterire. Sane perfectiſſimis quibuſqꝫ ꝛ ſummo iam affectu caſtimonie cōſummatis: probationes quibus examinare ſe valeāt: deeſſe non poſſunt: qui/

bus perfectiſſima cordis integritas incorrupto cōſcientie iudi/
cio cōprobaꝛ. Erit ergo cōſumatiſſimo viro ſimilis his q̄ ſu/
pradicta ſunt etiā ſuper hac paſſione probatio ſui.ſ.vt qui ſe
radices morbi huius penitus iā extirpaſſe cognouerit:explorā
de ſi volet gratia caſtitatis: interdū etiā aliquā exploratrice3
ſui imaginationē poſſit admittere.Ceterū ab his q adhuc mi
nus firmi atq3 pfecti ſunt:hāc examinationē nullatenus cōue/
nit vſurpari:vt cōiunctionē femineā:⁊ palpatione3 quodam
modo teneram atq3 mollē:corde pertractēt: erit.n.eis magis
noxia q̄ ſalubris.Quod.n.experimētū huiuſcemodi homini/
bus pōt in hac ratione ſuppetere:vbi ⁊ in experimēto ipm eſt
qđ vitaꝛ:⁊ i ipſa exploratione diſcrimen.Cū ergo pfectiſſima
qs virtute fundatus:ad illecebrā blandientiū cohitationū:nul
lū mētis aſſenſu3:nullā carnis cōmotionē i ſe dephēderit ex
citari:certiſſima puritatis ſue capiet documēta:ita vt ad hāc
ſe firmitatē puritatis exercens:caſtitatis atq3 icorruptiōis bo
nū:nō ſolū mente poſſideat:ſed etiā ſi corporalē femine atta/
ctū cauſa cuiuſcūq3:vt ſolet:neceſſitatis attulerit: penitus ſen/
ſum paſſionis ignoret.Hoc abbas Joānes cū hore none refe/
ctionem imminere ſenſiſſet:collationem fine concluſit.

¶ Explicit collatio abbatis Joānis de fine
cenobite ⁊ heremite.

¶ Incipit annotatio capitulorum collationis abbatis
Pynufij de penitētie fine ⁊ ſanctificatiōis idicio.

Ca.j. De abbatis Pynufij humilitate:⁊ eiuſdē latebris.
ij De aduentu noſtro ad abbatem Pynufium.
iij Interrogatio de penitētie fine ⁊ ſatiſfactionis indicio.
iiij Reſponſio de humilitate interrogationis noſtre.
v De modo penitentie ⁊ indulgentie documento.
vj Interrogatio an reminiſcenda ſint pro cordis compū
ctione peccata.
vij Reſpōſio quouſq3 āterioꝝ actuū recordatio ſit hñda.
viij De diuerſis penitentie fructibus.
ix Quod vtilis ſit profectus obliuio peccati:⁊ q̄ flagitio
rum recordatio ſit vitanda.
x De ſatiſfactiōis idicio:⁊ obliuiōe pteritoꝝ criminū.
xj In quo temporaliter ſit agenda penitudo:⁊ in quo fi/
nem habere poſſit.

¶ Explicit annotatio capituloꝝ.

¶ Incipit collatio habita cũ abbate Pynuſio de penitentie fine:⁊ ſatiſfactionis indicio.

¶ De abbatis Pynuſij humilitate ⁊ eiuſdem latebris. Capitulum.j.

p RECLARI ac ſingularis viri abbatis Pynu/
ſij de fine penitẽtie pcepta dicturus:magnã mate/
rie partez mihi videoꝛ ãputare ſi humilitatis eius
laudẽ:quã i quarto iſtitutionũ libꝛo:q eſt ſup inſti
tuẽdis renũciãtibus titulatus bꝛeui ſermone perſtrinxerã:lecto
ris faſtidio cõſulẽs:hic ſilẽtio ptermittã:cũ pſertiꝫ multi illius
opuſculi noticiã nõ habẽtes:i hãc poſſint icurrere lectionẽ. Et
ois dictoꝝ vacillet auctoꝛitas:ſi dicẽtis meritũ ſubtrahatur.
Hic ſiqdẽ cũ haud lõge a panephiſi egyptia:vt illic dictũ eſt:
ciuitate:abbas ⁊ pſbyter igenti cenobio pſideret:tñqꝫ'euꝫ in
omni illa puincia virtutũ ſuaꝝ atqꝫ ſignoꝝ glꝛia ſublimaſ/
ſet:vt ſibi iã videreꝛ retributione laudis hũane laboꝝ ſuoꝝ re
cepiſſe mercedẽ:timẽs ne ſibi ſpecialiter inuiſa popularis fauo/
ris inanitas:fructũ pmij vacuaret eterni:occulte monaſteriũ
ſuũ fugiẽs:ad intima thabennẽſiũ monachoꝝ ſecreta ptẽdit:
vbi nõ heremi ſolitudinẽ:nõ ſingularis vite libertatẽ:quaꝫ ẽt
impfecti quiqꝫ laboꝛẽ obediẽtie in cenobijs nõ ferentes:ſupba
nõnũqꝫ pſumptione ſectanꝛ:ſed celeberrimo pelegit monaſte
rio ſubiugari. Ubi tñ ne vllo habitus ſui pdereꝛ idicio:idutus
veſte ſeculari:multis vt illic moꝛis eſt diebus lachꝛymans pꝛo
foꝛibus excubauit:atqꝫ ad oiũ genua puolutus:poſt coꝝ diu
turna faſtidia q ad explorãdũ ei⁹ deſideriũ i vltima eũ tã eta
te velut panis egeſtate cõpulſuꝫ:nõ ſincere illius ppoſiti ſancti
tatẽ expetiſſe dicebãt:tãdẽ vt ſuſcipereꝛ obtinuit. Ubi adoleſcẽ
ti cuidã fratri q hoꝛtũ ſuſceperat excolẽdũ i adminiculũ depu
tatus:cũ nõ ſolũ oia q̃ idẽ ppoſitus imperaſſet/vel q̃ iniuncti
opis cura poſcebat:cũ admiratione tã ſancte hũilitatis imple
ret:verũetiã q̃dã neceſſaria opa:q̃ pꝛopter hoꝛroꝛeꝫ ſui a cete/
ris vitabãꝛ:ita furtiuo p noctẽ laboꝛe pficeret: vt diluculo ois
illa cõgregatio tã vtiliũ opeꝝ admirãs ignoꝛaret auctoꝛem.
Cũqꝫ ita triẽniũ ferme illic gaudẽs deſideratꝫ tã iniurioſe ſub
iectionis laboꝛibus exegiſſet/accidit vt qdã frater eidẽ cogni/
tus ex illis vñ ille diſceſſerat Egypti ptibus adueniret. Qui cũ
indumẽtoꝝ eius atqꝫ officij vilitate pꝛõptiſſime agnitiõis fa/
cilitatẽ diu heſitãs cohiberet/poſt exploꝛationeꝫ manifeſtiſſi/

ma͞ta:ad eius genua ꝓuolutus:primū ſtupoꝛe fratribus cūctis: dehinc ꝑdito etiā noīe:qḋ apud illos quoqꝫ ꝑ eius ſanctita/ tis fama vulgauerat:et doloꝛe cōpūctiōis icuſſit:q.ſ.tātū me riti ac ſacerdotij virū:tā ꝫ iniurioſis opibus deputaſſent. Sed poſtq̄ꝫ fletū vbertis:ꝛ diabolice iudic q̄ſi graue ꝑditionis ſue iputās caſu ꝫ:ad monaſteriū ſuū honoꝛifica fru ꝫ cuſtodia ām biēte ꝑductus ē:exiguo illic tpe demoꝛatus:rurſus offenſiōe eſt ipſis honoꝛis ſui ac pꝛimat' obſequis:ac furti aſcēdēs nauē:ad paleſtinā ſyrie ꝓuinciā trāſmeauit:vbi velut icipiēs atqꝫ noui tius i illo i quo nos degebamus monaſterij receptus habitacu lo:i nr̄a cellula ab abbate ꝓceptus ē cōmanere. Sed ne illic q̄ dē diu virtutes eius ac merita latere potuerūt. Nā ſiti ꝑditio ne detectus:atqꝫ ad monaſteriū ſuū cū ingenti honoꝛificentia ac laude reuocatus:tandem quod erat eſſe compulſus eſt.

De aduentu nr̄o ad abbatē Pynufiū. Capitulū.ij.

Cum igit poſt nō longū tēpus nos quoqꝫ Egyptū pe tere ſancte iſtitutiōis deſideriū cōpuliſſet:ſūmo cū affe ctu ac deſiderio ꝑquirētes: tāta eius ſumus grā atqꝫ hūanitate ſuſcepti:vt nos tāq̄ꝫ pꝛiſtinos ſincellitas etiā cellule ſue quā i extrema hoꝛti pte ꝯſtruxerat honoꝛaret hoſpitio. Ubi cū ſatis ardua atqꝫ ꝑcelſa:cuidā fratri monaſterij regulā ſub cūcti:coꝛā oībus i ſynaxi fratrib' ꝓcepta tradidiſſet:q̄ i quarto vt ꝑdiximus iſtitutionū libꝛo quāta potui breuitate cōplexus ſu ꝫ:tā icōphēſibilia nobis tāqꝫ mirifica vere abrenūciationis culmina videbāt:vt nullomō illuc hūilitatē nr̄a ꝫ crederemus poſſe ꝯcedere. Igit deſperatiōe deiecti:ꝛ ipſo etiā vultu itimā cogitationū amaritudinē nō celātes ad btm̄ ſenē ſatis anxia mente recurrimus. Cui ꝓtinus cauſa ꝫ tāte meſtitudinis inqui renti:abbas germanus grauiter ingemiſcens:ita rn̄dit.

Interrogatio de penitētie fine ꝛ ſatiſfactionis idicio. Capitulum .iij.

Germanus. Quāto magnificētioꝛ atqꝫ ſublimioꝛ ico/ gnite nobis ſermo doctrine:iter arduū ꝑcelſiſſime re/ nūciationis apuit:ꝛ quaſi remota oculoꝝ nr̄oꝝ cali/ gine cōditum celo culmē eius oñdit:tāto maioꝛe deſpationis mole depꝛimimur. Immēſitatē ſi qdē eius cū exiguitate viriū nr̄aꝝ metiētes:ꝛ nimiā abiectionē ignauie nr̄e:cū infinita vir tutis oſtēſe celſitudine cōferētes:paruitatē nr̄am nō ſolum ad illa nō poſſe ꝓficere:verūetiā ab eo qḋ ē deterius defice poſſe

ſentimus. Nā pōderibus nimie deſperatiōis oppſſi: quodāmō de infimis ad inferiora ꝓlabimur. Unū proinde ac ſingulare pſidiū: medelā nr̄is pōt cōferre vulneribus: vt de fine penitētie ⁊ maxime de ſatiſfactionis indicio aliqua diſcamus: vt certi de remiſſione pcedentiū delictorum: poſſimus etiam ad con/ſcendenda faſtigia predicte perfectionis animari.

❡ Reſpōſio de hūilitate īterrogationis nr̄e. Cap. iiij.

P Ynuſius. Delector qdē admodū copioſis humilitatis veſtre fructibus quos etiā cellule illius quondā habi/tatione ſuſceptus: nō incurioſa eſtimatione perſpexi valdeꝗ congaudeo: qꝛ id qđ a nobis ōmniū chriſtianoꝝ infimis ſola forſitan verboꝝ libertate pcipitur: tanta admiratio/ne ſuſcipitis: vt cū ea: ſi nō fallo: haud ſegnius ꝙ a nobis di/cta ſunt ipleatis. Cūqꝫ ſicut memini labore opis veſtri pene dictoꝝ noſtroꝝ exeqūtur īduſtria: ita meritū veſtre virtutis occu/litis tāꝗ ſi nulla ad vos eoꝝ ꝙ quotidie exercetis aura perue/nerit. Sed qꝛ idipſum ſumma laude digniſſimum eſt: qꝰ velut adhuc rudes incognita vobis eſſe iſta ſanctoꝝ inſtituta teſta/mini/id quod a nobis ſedulo poſtulatis: breuiter vt poſſumus cōplectemur. Neceſſe eſt.n. vt vltra poſſibilitatem noſtrā atqꝫ virtutē: antique familiaritatis veſtre pareamus iperio. Itaqꝫ de penitētie exhortatione vel merito/multi nō ſolū dictis verū etiā ſcriptis plurima vulgauerūt/mōſtrantes quāta eius vtili/tas/quāta virtus/quātaqꝫ ſit gr̄a/ita vt deo pteritis facinori/bus offenſo/tāꝗ iuſtiſſimā penā pro tātis criminibus īferenti: ſi dici fas eſt: quodāmō obſiſtat/⁊ quaſi inuiti/vt ita dixerī: dexterā ſuſpēdat vltoris. Uerū hec oīa vobis vel p ſapiā ſup/naturali/vel ꝑ indefeſſo ſacraꝝ ſtudio lr̄aꝝ ita cognita eē nō ābigo/vt de his prima plantatio vr̄e ꝯuerſationis inoleuerit. Deniqꝫ nō de pnie qualitate/ſꝫ de eius fine ac ſatiſfactionis i/dicio ſolliciti: id qđ ab aliis ptermiſſum eſt ſagaciſſima īterro/gatione diſquiritis. Quapropter oī breuitate atqꝫ compēdio: propoſitionis veſtre deſiderio ſatiſfacere nitimur.

❡ De mō penitētie ⁊ indulgētie documento. Cap. v.

P Enitētie plena ⁊ pfecta diffinitio ē/vt petā pro qbus penitudinē gerimus/vel quibus nr̄a ꝯſcia remordet: nequaꝗ vlterius admittamus. Indiciū vero ſatiſfa/ctionis ⁊ indulgētie eſt/affectus quoqꝫ eoꝝ de nr̄is cordibꝰ ex/puliſſe. Nouerit.n. vnuſqſqꝫ necdū ſe petis priſtinis abſolutū:

q̃diu ſibi ſatiſfac ioni ⁊ gemitibus icubãti/vel illoꝝ q̃ egit vel ſimiliũ criminũ ante oculos imago pluſcꝫit:corũqꝫ nõ dicam oblectatio:ſꝫ vel recordatio iſeſtauerit mentis arcana. Itaqꝫ tũc ſe is q̄ ꝑ ſatiſfactiõe puigilat:a criminibus abſolutũ:ac de pteritꝭ admiſſis veniã pcepiſſe cognoſcat/cũ neq̃q̃ cor ſuũ eo rũdẽ vitioꝝ illecebris ſenſerit vel imaginatiõe pſtrigi. Quãob rẽ ꝟiſſimus q̄dã examinatoꝛ penitẽtie:⁊ iudex/idulgẽtie i cõ/ ſcia/reſidet nr̃a/q̄ abſolutionẽ reatꝰ nſi añ cognitiõis ⁊ iudi/ cij diẽ:ad huc nobis i hac carne cõmorãtibꝰ detegit:⁊ finẽ ſa/ tiſfactiõis ac remiſſiõis gr̃aꝫ pãdit. Et vt hec eadẽ q̃ dicta ſũt ſignificãtius expꝛimãt:tũ demũ pterita nobis vicioꝝ ꝯtagia remiſſa credẽda ſunt:cũ fuerint de corde noſtro p̄ſentiũ vo/ luptatum deſideria pariter paſſioneſqꝫ depulſe.

¶ Interrogatio an reminiſcenda ſint pro cordis com/ punctione peccata. Capitulum. vi.

Germanus. Et vñ nobis gigni poterit humiliationis illa ſctã ſalutariſqꝫ cõpũctio:q̃ ex pſona penitẽtis ita deſcribiẽ. Pctm̃ meũ cognitũ tibi feci:⁊ iniuſticiã meã

Ps. 31. nõ opui:dixi ꝓnunciabo aduerſuꝫ me iniuſticiã meã dño:vt illud quoqꝫ qd̃ ſequiẽ efficaciter dicere mereamur. Et tu remi ſiſti impietatẽ cordis mei: vel quẽadmodũ i orõne proſtrati noſmetipſos ad cõfeſſionis lachrymas valebimus excitare p̄

Ps. 6. quas delictoꝝ veniã cõſequi mereamur/ſm illud. Lauabo p̄ ſingulas noctes lectũ meũ/lachrymis meis ſtratũ meũ rigabo: ſi peccatoꝝ nr̃oꝝ memoriã de noſtris cordibus extrudamus. Quam iubemur ecõtrario tenaciter cuſtodire/dicẽte dño. Et iniquitatũ tuaꝝ nõ recordabor/tu vero memẽto. Ob quã res nõ ſolũ opans/verũetiã orãs ad pctõꝝ meoꝝ recordationem mentẽ meã de induſtria reuocare ꝯtẽdo/vt ad hũilitatẽ verãq̄ ꝯtritionẽ cordis efficacius idinatus/audeã dicere cũ pp̄heta. Uide hũilitatẽ meã ⁊ laborẽ meũ/⁊ dimitte oĩa pctã mea.

¶ Reſpõſio quouſqꝫ ãteritoꝝ actuũ recordatio ſit hñda. Capitulum. vij.

Pynufius. Interrogatio vr̃a vt iã ſupra dictũ ẽ/nõ de penitẽtie qualitate/ſꝫ de eius fine ꝓpoſita eſt:⁊ de ſa tiſfactiõis idicio/ad quã cõgruẽ:vt arbitror: ꝯſequens uerqꝫ reſpõſuꝫ eſt. Ceteꝝ hoc qd̃ de pctõꝝ recordatiõe dixiſtis vtile ſatis ac neceſſariũ ẽ/ſed adhuc ãgẽtibus penitẽtiã:vt cũ

Ps. l. ingi pectoris ſui cõtuſione ꝓclamẽt. Qm̃ iniq̃tatẽ ego cognoſco

ſco:⁊ pctm̄ meū cōtra me eſt ſemp. Illud etiā adijciant. Et co/ Pſ.6.
gitabo pro pctō meo. Dū ergo agimus penitētiā:⁊ adhuc vi
cioſoꝝ actuū recordatiōe mordemur:neceſſarium eſt vt ignem
ↄſcie nr̄e obortus ex ↄfeſſione culpe lachrymaꝝ iber extinguat.
Cū vero cuiq; in hac hūilitate cordis ⁊ ſpūs ↄtritione defixos
atq; in labore ⁊ gemitu pdurātibꝰ hoꝝ recordatio fuerit cōſopi
ta:⁊ ↄſcie ſpina de medullis aīe grā dei miſerātis euulſa:certū
eſt eū ad ſatiſfactionis finē atq; indulgētie merita puenisse ⁊
ab vniuerſoꝝ criminū labe purgatū. Ad quā tn̄ obliuionē nō
alias puenit̄:niſi p obliterationē vicioꝝ atq; actuū priſtinorū
⁊ perfectā cordis atq; integrā puritatē quā ſine dubio nullus
eoꝝ q p ignauiā ſiue ↄtēptū vicia ſua purgare neglexerit:aſſe
quet̄:niſi gͤgemitus atq; ſuſpiria meſta iugitate ↄtinuās:oēm
ſordiū priſtinaꝝ excoxerit labē:⁊ virtute animi atq; opere ꝑ/
damauerit adꝰ deū. Delictū meū cognitū tibi feci ⁊ iniuſtitiā Pſ.31.
meā nō operui. Et fuerunt mihi lachryme mee panes die ac Pſ.41.
nocte/ vt ↄſequēter mereat̄ audire. Quieſcat vox tua a plora/ Hiere.31.
tu:⁊ oculi tui a lachrymis:qꝛ ē merces opis tui ait dominus.
Illud quoq; ſimiliter ad eū voce dn̄i dirigat̄. Deleui vt nubē Eſa.44.
iniquitates tuas:⁊ quaſi nebulā pctā tua. Et iteꝝ. Ego ſum q Eiuſd.43
deleo iniquitates tuas propter me: ⁊ peccatoꝝ tuoꝝ iam non
recordabor:⁊ ita funiculis peccatoꝝ ſuoꝝ quibus vnuſquiſq;
cōſtringit̄ abſolutus:dn̄o cū omni gratiaꝝ actione cantabit.
Dirupiſti vincula mea tibi ſacrificabo hoſtiā laudis. Pſ.115.

¶ De diuerſis penitentie fructibus. Capitulum.viij.

Poſt illā nāq; generalē baptiſmi gratiā:⁊ illud pcio/
ſiſſimū martyrii donum qd̄ ſanguinis ablutione con
queritur:multi ſunt penitentie fructus:per quos ad ex
piationē criminū peruenitur. Non.n.tantū ſimplici illo peni/
tētie noīe ſalus eterna repromittit̄:de qua btūs apoſtolus Pe
trus. Penitemini inquit ⁊ ↄuertimini vt deleant̄ pctā vr̄a. Et Act.3.
Joannes baptiſta vel ipſe dn̄s. Penitentiam agite appropin/ Matt.3.
quabit.n.regnū celoꝝ. Sed etiā p caritatis effectū pctōꝝ mo/
les obruitur. Caritas.n.opit multitudinē peccatoꝝ. Similiter j.Pet.4.
etiā p elemoſynaꝝ fructū vulneribus noſtris medela preſtat̄:
qꝛ ſicut aqua extinguit ignē:ita elemoſyna extinguit peccatū. Eccli.3.
Ita ⁊ p lachrymaꝝ ꝓfuſionē cōgnit̄ ablutio peccatoꝝ. Laua Pſ.6.
bo.n.p ſingulas noctes lectū meū:lachrimis meis ſtratū meū
rigabo. Deniq; oñdit eas ſubiūgēs nō ianiter fuiſſe ꝓfuſas.

Diſcedite inquiēs a me oēs qui operamini iniquitatē:qm̄ ex/
audiuit dn̄s vocē fletus mei. Necnō p crīminū ꝯfeſſionē eorū
Ps.31. abolitio ꝯcedit. Dixi.n.ait ꝓnūciabo aduerſū me iniuſticiā
Esa.43. meā dn̄o ⁊ tu remiſiſti ipietatē cordis mei. Et iterū. Narra
tu inīqtates tuas primū vt iuſtificeris. Per afflictionē quoqꝫ
cordis ⁊ corporis/admiſſorū ſcelerū remiſſio ſimiliter obtinet.
Ps.118. Nā vide inquit humilitatē meā ⁊ laborē meū/⁊ dimitte oīa
Esa.i. pctā mea. Precipueqꝫ p emendationē morū. Nā auferte inqt
malū cogitationū veſtrarū ab oculis meis. qeſcite agere puer/
ſe/diſcite bn̄facere/q̄rite iudiciū/ſubuenite oppſſo/iudicate pu
Ibidem. pillo: defendite viduā/⁊ venite ⁊ arguite me dicit dn̄s. Et ſi
fuerint pctā vr̄a vt coccinū/velut nix dealbabunt/⁊ ſi fuerint
rubra q̄ſi vermiculus velut lana alba erūt. Interdū etiā itercel/
ſione ſanctorū impetrat venia delictorū. Qui.n.ſcit fratrē ſuū
peccare pctm̄ nō ad mortē/petat ⁊ dabit ei vitā deus peccāti
Jacobi.5. nō ad mortē. Et iterū. Infirmat quis ex vobis/inducat pſby/
teros eccleſie ⁊ orēt ſup eū/vngētes eū oleo i noīe dn̄i ⁊ oratio
fidei ſaluabit īfirmū/⁊ alleuabit eū dn̄s/⁊ ſi i pctīs ſit dimit/
tent ei. Nōnūq̄ʒ miſericordie ac fidei merito labes excoquitur
Prou.15. viciorū/ſm illud. Per miſericordiā ⁊ fidem purgant peccata.
Per ꝯuerſionē plerūqꝫ ⁊ ſalutē eorū qui noſtris monitis ac p/
dicatione ſaluant:qm̄ qui conuerti fecerit peccatorē ab errore
Jacobi.5. vie ſue ſaluat animā eius a morte/⁊ opit multitudinē pecca/
torū. Per indulgentiā nihilominus ⁊ remiſſionē noſtrā/ad in
Mat.6. dulgentiā noſtrorū facinorū peruenitur. Si.n.dimiſeritis homi
nibus peccata eorū/demittet ⁊ vobis pater veſter celeſtis deli/
cta veſtra. Uidetis ergo quātos miſericordie aditus patefece/
rit clemētia ſaluatoris:vt nemo ſalutem cupiens deſperatione
frāgat/cū videat ſe tātis ad vitā remedijs inuitari. Si.n.pro
infirmitate carnis afflictione ieiuniorū abolere te pctā nō poſ/
ſe cauſaris/nec potes dicere. Genua mea ifirmata ſunt a ieiu
nio/⁊ caro mea immutata ē ꝓpter oleū/q: cinerē tāq̄ʒ panē
Ps.108 mādu cabā/⁊ potū meū cū fletu miſcebā/elemoſynarū ea redi
me largitate. Indigenti ſi nō habes qd̄ impertias/licet nullū
ab hoc ope neceſſitas inopie ac paupertatis excludat/qm̄ qui
dā ⁊ illius vidue duo tantū era/ingentibus diuitū muneribus
Luce.21. pferantur/⁊ pro calice aque frigide mercedē ſe redditurū dn̄s
Matt.10. repromittat certe abſqꝫ illis morū poteris emēdatione purga
ri. Qd̄ ſi pfectionē virtutū extinctione viciorū omniū nō potes

adipiſci.ſollicitudinẽ piã erga vtilitatẽ aliene ſalutis impẽde.
Si aũt te idoneũ huic miniſterio non eſſe cõſeqris:operire pctã
poteris caritatis affectu. Jn hoc quoqꝫ ſi te fragilẽ fecerit que
libet mẽtis ignauia/orõne ſaltẽ atqꝫ itercesſiõe ſctõꝝ remedia
vulneribus tuis hũilitatis affectu ſubmiſſius implora. Poſtre
mo qꝫ eſt q nõ poſſit ſuppliciter dicere. Pctm̃ meũ cognitũ ti Ps.31.
bi feci:⁊ iniuſtitiã meã nõ opui:vt p hãc ↄfeſſionem etiã illud
ↄfidẽter ſubiũgere mereaꝛ. Et tu remiſiſti ipietatẽ cordis mei.
Qđ ſi verecũdia retrahẽte reuelare ea corã hominibus erube
ſcis illi quẽ latere nõ poſſunt ↄfiteri ea iugi ſupplicatione non
deſinas ac dicere. Jniqtatẽ meã ego cognoſco:⁊ peccatũ meũ Ps.50.
ↄtra me ẽ ſemp tibi ſoli peccaui:⁊ malũ corã te feci/q ⁊ abſqꝫ
vllius verecũdie publicatione curare ⁊ ſine iproperio pctã do
nare cõſueuit. Poſt iſtud quoqꝫ tã prumptũ certũqꝫ ſubſidiũ:
aliud quoqꝫ adhuc facilius largita ẽ nobis diuina dignatio:
ipſaſqꝫ remedij opẽ noſtro cõmiſit arbitrio:vt indulgentiam
noſtroꝝ ſcelerũ pro nr̃o pſumamus affectu/dicẽtes ei. Dimit/ Mat.6.
te nobis debita noſtra:ſicut ⁊ nos dimittimus debitoribus no
ſtris. Quiſquis igiꝛ ad indulgentiã ſuoꝝ criminũ deſiderat p/
uenire:iſtis ſemetipſuꝫ aptare ſtudeat inſtrumẽtis/nec obdu/
rati cordis pertacia:a remedio ſalutari fontem tãte pietatis
auertat:qꝛ etiã ſi hec oĩa fecerimus/nõ erũt idonea ad expia/
tionẽ ſcelerũ noſtroꝝ/niſi ea bonitas dñi clemẽtiaqꝫ ↄleuerit.
Qui cũ religioſi conatus obſequia ſupplici mẽte nobis oblata
pſpexerit:exiguos paruoſqꝫ natus immenſa liberalitate pſeq/
tur dicẽs. Ego ſum ego ſum q deleo iniqtates tuas pter me: Eſa.43.
⁊ peccatoꝝ tuoꝝ iam nõ recordabor. Ad hũc ergo quẽ pdixi
mus ſtatũ quiſqꝫ ↄſcenderit:ſatiſfactionis gratiã quotidianis
ieiunijs ⁊ mortificatiõe cordis ⁊ corporis aſſequiꝛ/qꝛ ſcriptũ
eſt. Sine ſanguinis effuſiõe nõ fit remiſſio. Nec immerito. Ca Hebr.4.
ro.n.⁊ ſanguis regnũ dei poſſidere nõ poſſunt. Et ideo qſquis
ab huius ſanguinis effuſione gladiũ ſpiritus qđ eſt verbũ dei 1 Cor.15.
voluerit inhibere:abſqꝫ dubio illa Hieremie pphete maledi/
ctione plecteꝛ. Illa maledictus inqt q phibet gladiũ ſuũ a ſan Hiere.48.
guine. Hic nãqꝫ ẽ gladius q illũ noxiũ ſanguinẽ quo animaꝛ
materia peccatoꝝ ſalubriter fundẽs:quicqd reperit in mẽbris
anime noſtre carnale terrenũ ve concretum:reſecat ⁊ abſcidit:
ac mortificatos vitijs viuere deo ⁊ ſpiritalibus facit vigere vir
tutibus/⁊ ita iã nõ recordatione veteris admiſſi:ſed ſpe futu/

roꝝ gaudioꝝ flere incipiet: nec tã de pteritis malis q̃ de futuris ſeu vẽturis cogitans bonis: nõ ex peccatoꝝ merore lachrymas: ſed ex eterne illius leticie alacritate profundit: atq̃ obliuiſcens ea q̃ poſteriora ſunt. i. carnalia vicia ad ea q̃ añ ſunt extenditur: hoc eſt ſpiritalia dona atq̃ virtutes.

¶ Qđ vtilis ſit profectus obliuio peccati: ⁊ q̃ flagicioꝝ recordatio ſit vitanda. Capitulum. ix.

Eterũ qđ pauloante dixiſti: te etiã de induſtria pteritoꝝ peccatoꝝ memoriã retractare: hoc fieri nõ oportet: quinimmo etiã ſi violẽter irrepſerit: protinus extrudat. Multũ nãq̃ retrahit mentẽ a ɔtẽplationis puritate: eius pcipue qui in ſolitudine cõmorat: iplicãs eã ſordibus mũdi huius ⁊ pfocans fetore vitioꝝ. Dũ. n. recolis ea q̃ ſm principẽ ſeculi huius ſiue p ignorantiã ſiue p laſciuiã cõmiſiſti: vt ɔcedã tibi qđ in hac cogitatiõe poſito oblectatio nulla ſubrepat: certe antiq̃ putredinis vel ſola cõtagio: neceſſe eſt vt retro mentẽ fetore corrũpat: ⁊ ſpiritalẽ virtutũ fragrantiã. i. ſuauitatẽ boni odoris excludat. Cũ ergo pteritoꝝ memoria vitioꝝ pulſauerit ſenſuꝫ: ita ab ea reſiliendũ eſt ſicut refugit vir, bone ſtus ⁊ grauis, ſi ipudice ac ɔpacis femine in publico: aut collo quis aut ãplexibus appetat. Qui vtiq̃ niſi ſe a cõtactu eius feſtinus abſtraxerit: ⁊ vel breuiſſimã morã inhoneſte ɔfabulationis admiſerit: etiã ſi ɔſenſu, ipudende reſpuat voluntatis: iſamie tñ ac reph̃enſionis notã cunctoꝝ ptereuntiũ iudicis non euadit. Ita igif etiã nos oportet cũ fuerimus in hmõi cogitationes peſtifera recordatione deducti: raptim ab eaꝝ cõteplatione diſcedere: ⁊ iplere illud qđ a Solomone pcipif: ſed exili i

Prou. 5. quit: noli demorari i loco eius: neq̃ itendas oculũ tuũ in eam: ne vidẽtes nos angeli immũdis ac turpibus cogitationibus i

Ps. 128. uolutos: nõ poſſint de nobis ptereũtes dicere. Benedictio dñi ſup vos: benediximus vobis in noie dñi. Impoſſibile nãq̃ eſt mentẽ bonis cogitationibus imorari: cũ principale cordis ad

Prou. 25. turpes atq̃ terrenos intuitus fuerit deuolutũ. Uera eſt. n. illa Solomonis ſentẽtia. Oculi tui cũ viderint alienã: os tuũ tunc

Ibidem. loquetur praua: ⁊ iacebis tãq̃ i corde maris: ⁊ ſicut gubernator in magna tẽpeſtate: dices aũt. Percuſſerũt me: ſed non dolui: ⁊ deluſerũt me: ergo añt neſciui. Derelictis ergo nõ ſolũ turpibus ſed etiã terrenis cogitationibus vniuerſis: erigenda eſt ſemper ad celeſtia noſtre mentis intentio: ſm ſaluatoris noſtri

ſententiã. Ubi.n.ego ſum inquit:illic ⁊ miniſter meus erit. So Joan .12.
let.n.freq̃ẽter accidere: vt dũ vel ſuos vel alioꝝ lapſus imperi
toꝝ quiſpiã miſeratis retractat affectu:ipſe etiã ſubtiliſſimi teli
voluptuario pſtringat aſſenſu: ⁊ initiũ ſub ſpecie pietatis exoꝛ
tũ: obſceno ac noxio fine ꝯcludat. Sunt.n. vie q̃ videtur apud Prou.16.
homines recte: nouiſſima aũt eaꝝ venient in pꝛofundũ inferi.
Quapꝛopter ſtudendũ eſt nobis vt virtutũ potius appetitu ⁊
deſiderio regni celoꝝ: q̃ꝫ noxijs vitioꝝ recoꝛdatiõibus noſmet
ipſos ad cõpũctionẽ laudabilẽ ꝓuocemus qꝛ neceſſe eſt tãdiu
quẽpiã peſtilentiſſimis cloace fetoꝛibus ꝓfocari: quãdiu ſupꝛa
cã ſtare/ vel cenũ eius voluerit cõmonere.

¶ De ſatiſfactiõis indicio ⁊ obliuiõe ꝓteritoꝝ criminũ.
Capitulum.x.

Querimus aũt nos vt ſepe diximus: tũc demũ ꝓ ꝓte
n teritis ſatiſfeciſſe peccatis: cũ ipſi motus atq̃ꝫ affectus
ꝑ quos penitẽda cõmiſimus: fuerint de noſtris coꝛdi/
bus ãputati. Quod tñ nullus obtinere poſſe ſe credat qui non
pꝛius ipſas cauſas atq̃ꝫ materias: pꝛo quibus i illa collapſus
eſt crimina: omni ſpiritus fervoꝛe ſucciderit: vt verbi gratia: ſi
in foꝛnicationẽ vel adulteriũ pernicioſa feminarũ familiarita
te collapſus eſt: ſumma feſtinatiõe etiã ipſuꝫ eaꝝ deuitet aſpe
ctum: aut certe: ſi per abundãtiã vini epularũq̃ꝫ eſt nimietate
ſuccenſus: illicitã ciboꝝ crapulaꝫ ſumma diſtrictione caſtiget:
Et rurſum: ſi i periuriũ: aut furtũ: aut homicidiũ: aut blaſphe
miã: pecuniaꝝ deſiderio atq̃ꝫ amoꝛe coꝛruptus incurrit: mate
riã auaricie illectricem ſue deceptionis abſcidat. Si in iracun
die vitiũ: ſupbie paſſione ꝓpellit: arrogãtie ipſius fomitẽ ſum/
ma humilitatis virtute ꝓuellat. Et ita vt vnũq̃dq̃ꝫ peccatum
poſſit extingui: cauſa atq̃ꝫ occaſio ꝑ quã vel ob quã admiſſuꝫ
eſt debet pꝛimitus ãputari. Iſto eteniꝫ curationũ remedio: ad
obliuionẽ quoq̃ꝫ admiſſoꝝ criminũ ſine dubio peruenitur.

¶ In quo tempoꝛaliter ſit agenda penitudo: ⁊ in quo fi
nem habere poſſit. Capitulum.xi.

Erũ iſta ꝑdicte obliuionis diffinitio ſup capitalibus
v tantũ ſit criminibus ꝯſtituta: q̃ Moſaica quoq̃ꝫ lege
dãnant: quoꝝ ſicut ꝑ ꝯuerſationẽ bonã abſciũtur vel
ꝯſumũtur affectus: ita etiã accipit penitẽtia finem. Ceterũ ab Prou.24
ipſis minutis i q̃bus ſepties iuſtus cadit i die: vt ſcriptũ eſt: ⁊ re
ſurget: nũq̃ꝫ deerit penitudo. Aut.n.ꝑ ignoꝛãtiã aut ꝑ obliuio

nē: aut p cogitationē/aut p sermonē/aut p obreptiones/aut p
necessitatē/aut p fragilitatē carnis/singulis diebus vel inuiti:
vel volētes frequēter pctā icurrimus pro qbus ⁊ Dauid orā
Ps. 18. dñm purificationē atqꝫ idulgentiā depcat dicēs. Delicta qs
Roma. 7. itelligit/ab occultis meis munda me/⁊ ab alienis parce seruo
Ibidem. tuo. Et aplꝯ. Nō.n.qđ volo bonū hoc facio/sed qđ odi malū
hoc ago. Et p qđ idē etiā eiulās pclamauit. Infelix ego hō
qs me liberabit de corpore mortis huius. Tāta.n.in his facili
tate tāqꝫ naturali lege prolabimur/vt quātalibet circūspectio
nē atqꝫ custodia caueātur/nō possint ad plenū ista vitari. De
his siquidē vnus discipuloꝝ quē diligebat Jesus/absoluta deffi
i. Joan. i. nitione pnūciat dicens. Si dixerimus/qꝛ pctm̄ non habemus:
ipsi nos seducimus/⁊ verbū eius nō est i nobis. Proinde ad
perfectionis culmen pertingere cupiēti/nō satis proderit ad fi
nem penitentie peruenisse.i.ab illicitis tēperare/nisi etiā i illis
virtutibus indefesso cursu semetipsū semp extēderit/qbus ad
satisfactiōis idicia puenit. Nec.n.a fetidissimis criminū sordi
bus q̄ abhorret dñs/quēqꝫ abstinuisse sufficiet nisi etiā illā bo/
nā virtutē fragrātiā q̄ dñs delectat/puritate cordis ⁊ aposto
lice caritatis pfectiōe possederit. Hucusqꝫ abbas Pynufius de
satisfactiōis idicio ac penitētie fine disseruit. Qui lꝫ vt i eius ce
nobio residere mallemus sollicito deprecaret affectu. tn̄ fama
scythiotice solitudinis iuitatos/cū retinere nō posset/emisit.

¶ Explicit collatio habita cū abbate Pynufio de penitudinis fine ⁊ satisfactionis indicio.

¶ Incipit annotatio capitulorum collationis abbatis Theone de remissione quinquagesime.

Ca.j. Quomodo Theonas ad abbatē Joānem venerit.
ij Exhortatio abbatis Joannis ad Theonā/⁊ ceteros qui cum eo venerunt.
iij De decimarū ⁊ primitiarū oblatione.
iiij Quod Abrahā Dauid ⁊ ceteri sancti/mādata legis fuerint supergressi.
v Quod sub euangelij gratia degentes/superare debeāt mandata legalia.
vj Quod euangelij gratia sicut perfectis tribuit regna ce lorum ita veniabiliter sustentat infirmos.
vij Quod in nostra situm sit potestate verū sub euangelij gratia an sub legis velimus terrore consistere.

viij Quemadmodum Theonas coniugem ſuam vt ⁊ ipſa renūciaret exhortatus ſit.
ix Quemadmodum non acquieſcente vxore ſua ad mo/naſterium peruolarit.
x Satiſfactio ꝓ eo ne diſcidia ꝯiugib⁹ ſuadeꝛ videam⁹.
xj Inquiſitio cur i Egypto totis diebus quinquageſime nō ieiunetur/nec genua in oratione curuētur.
xij Rñſio de nā coꝝ q̄ bona vel mala vel media ſunt.
xiij Quale bonum ſit ieiunium.
xiiij Quod nō ſit principale bonum ieiunium.
xv Qđ pricipale bonū nō pp iferius bonū debeat exerceri.
xvi Quō a ceteris bonis principale diſcernatur bonum.
xvij De ratione ⁊ vtilitate ieiunij.
xviij Non ſemper congruum eſſe ieiunium.
xix Interrogatio cur toꝫ qn̄q̄ginta diebus ieiuniū relaxeꝛ.
xx Reſponſio.
xxj Interrogatio vtrum abſtinentia ieiunij relaxata/non obſit corporis caſtitati.
xxij Reſponſio de ſeruando continentie temperamento.
xxiij De refectionis tempore atqꝫ menſura.
xxiiij Interrogatio de diuerſa obſeruatione quadrageſime.
xxv Reſponſio eo ꝙ ad anni decimas/quadrageſime ie/iunium referatur.
xxvj Quō etiā primitias noſtras dn̄o debeamus offerre.
xxvij Cur diuerſo dierū numero quadrageſima a pleriſqꝫ obſeruetur.
xxviij Quare vocetur quadrageſima cum triginta ⁊ ſex tan tummodo diebus ieiunetur.
xxix Quod perfecti ſupergrediuntur legem quadrageſime.
xxx De cauſa ⁊ initio quadrageſime.
xxxj Interrogatio qūeadmodū intelligi debeat qđ ait apo ſtolus. Peccatū in vobis non dominabitur.
xxxij Reſponſio de differentia gratie ⁊ legaliū ꝓceptoꝝ.
xxxiij De eo ꝙ leuiora ſunt euangelij precepta q̄ legis.
xxxiiij Quemadmodum quis probetur eſſe ſub gratia.
xxxv Interrogatio cur interdum propēſius ieiunantes car nalibus incentiuis acrius vrgeamur.
xxxvj Reſpōſio ꝙ hec q̄ſtio future collatiōi debeat reſuari.

¶ Explicit annotatio capituloꝝ.

¶Incipit collatio pꝛima habita cum beato Theona de remiſſione quinquageſime.

¶Quō Theonas ad abbatē Joannē venerit. Capitulum.j.

PRIUSQUAM verba collatiōis huius habita cū ſummo viro abbate Theona incipiamus euol/uere:neceſſariū reoꝛ: vt initiū cōuerſiōis eius breuī ſermone perſtringā:qua ex hoc vel meritū viri vel gratia euidentius poterit patere lectoꝛi. Hic igif adoleſcēs ad modū:parentū ſtudio iperioq̧ cōnexus eſt vinculo cōiugali. Nā hiꝫ pudicitie eius religioſa ſedulitate ꝓſpiciūt:⁊ ancipitē lapſum lubꝛice verenſ etatis ꝑueniēdos adoleſcentie motus: licito nuptiaꝝ remedio crediderūt. Cū ergo hic vnius luſtri tē/pus cū cōiuge peregiſſet. venit ad abbatē Joānēꝫ:qui tūc tēpo/ris merito ſanctitatiſ electus diaconie ꝑſidebat. Non.n.ad hūc graduꝫ quilibet ꝓpꝛia volūtate aut ambitione ꝓuehif:ſed is quē cūctoꝝ ſenioꝝ cetus:etatis ꝓꝛogatiua ⁊ fidei atq̧ virtutū teſtimonio excellentioꝛeꝫ oibus ſublimioꝛēq̧ cēſuerit. Ad hūc inquā beatū Joānēꝫ cū pie deuocionis ſtudio ꝑdictus tūc iu/uenis adueniſſet:deferens religioſa munera iter ceteros poſſeſ/ſoꝛes:qui certatiꝫ decimas vel pꝛimitias frugū ſuaꝝ memoꝛa to ſeni de ſuis ſubſtātijs offerebāt:videretq̧ eos ſenex cū multꝭ ad ſe muneribus ꝯfluxiſſe:⁊ deuotiōi eoꝝ viciſſitudinē cuperet recōpenſare:cepit eis ſꝫm apoſtoluꝫ ſpiritalia ſeminare: quoꝝ
j.Coꝛ.9. metebat dona carnalia dēiq̧ ita ſmonē adhoꝛtatōis iſtituit.

¶Exhoꝛtatio abbatis Joānis ad Theonam ⁊ ceteros qui cum eo venerunt. Capitulum.ij.

Electoꝛ quidē o filij pia veſtroꝝ munerū largitate:⁊ deuotionem huius oblationis:cuius diſpenſatio mihi credita eſt:gratanter amplectoꝛ:q: fideliter pꝛimitias veſtras ac decimas indigentiū vſibus ꝓfuturas:velut ſacrifi/ciū dn̄o bone ſuauitatis offertis:haꝝ.ſ.oblatiōe:plenitudinem quoq̧ fructuū vniuerſeq̧ ſubſtātie veſtre:ex qua hec dn̄o deli baſtis:vbertim benedicēdā credētes:voſq̧ ſꝫm mandati illius fidem multiplici vbertate honoꝝ oiuꝫ etiā in hoc ſeculo cumu
Pꝛoue.3. lādos. Honoꝛa deū de tuis iuſtis laboꝛibus:⁊ deliba ei de fru/ctibus iuſtitie tue vt impleanf hoꝛrea tua abundātia tritici vi no aūt toꝛcularia tua redūdēt. Quā deuotionē fideliter exeqn tes:ſcitote vos legis antique iuſtitiā cōſummaſſe:ſub qua tunc

poſiti ⁊ trāſgredientes eam: reatū ineuitabiliter incurrebāt: ⁊
implentes ad pfectionis apicē peruenire nō poterāt.

¶ De decimarū ⁊ pmitiaꝝ oblatione. Cap. iij.

Decime ſiqdē ꝑcepto dñi vſibus leuitarū: oblatiões
vero ac pmitie erāt ſacerdotibus ꝯſecrate: ſed pmi
tiaꝝ hic erat modus vt quinquageſima pars vel fru
gū vel animaliū: tēpli vel ſacerdotū miniſterio ꝑberetur. Quē
modū tepidiores quiqꝫ infideliter minuentes religioſiores vo
etiā cumulātes: illi ex ſexageſima: hi aūt ex quadrageſima fru
ctuū ſuoꝝ parte pendebāt. Iuſti. n. quibus: lex nō eſt poſita ſic .Thi.i.
ꝓbant nō eē ſub lege: vt iuſtitias legis nō ſolū iplere verūetiā
ſuperare ꝯtendāt: ſitqꝫ deuotio eoꝝ legali maior imperio: que
obſeruātiā cumulās ꝑceptoꝝ: volūtaria addat ad debita.

Quod Abraham Dauid ⁊ ceteri ſancti: mandata le
gis fuerint ſupergreſſi. Capitulum. iiij.

Tā nāqꝫ ⁊ Abrahā future legis ꝑcepta legimus ſup
greſſum: cū ſupatis quattuor regibus: de ſpolijs ſodo
moꝝ q̄ ſibi velut victori nō imerito debebantur: ⁊ quí
dē rege ipo cuius ſpolia retulerat ſuppliciter offerēte: nihil pe
nitus aquieſcit attingere: ſub diuini nominis teſtificatione pro
clamans: Extendo manū meā ad deū excelſuꝫ qui fecit celū ⁊ Gen. 14.
terrā: ſi a filo ſubtegminis vſqꝫ ad corrigiaꝫ caligę accipiā ex
omnibus q̄ tua ſunt. Sic Dauid ꝑcepta legis cognouimus ſu
pergreſſuꝫ: qui ꝑcipiente Moyſe: vt inimicis talio redderetur:
nō ſolū hoc nō fecit: verūetiā dilectione cōplexus eſt pſequētes:
⁊ pro his dño pie ſupplicans etiā lugubriter fleuit: ⁊ vltus eſt
īterfectos. Ita Heliam quoqꝫ ⁊ Hieremiā probamus nō fuiſſe
ſub lege: qui cū licito vti ꝯiugia abſqꝫ rephenſione potuerint:
pſeuerare tñ virgines maluerūt. Sic Heliſeū ac reliquos eiuſ
dē ꝓpoſiti viros: moſaica legimus ſupaſſe mandata de qbus
apſtus ita dicit. Circūierunt in melotis: i pellibus caprinis an Hebr. 11.
guſtiati: afflicti: egentes: qbus dignus nō erat mūdus: i ſolitu
dinibus errantes: ⁊ in montibus: ⁊ in ſpeluncis: ⁊ in cauernis
terre. Quid ꝺ filijs Ionadab filij Rechab dicā quos Hieremie
ꝓphete offerenti ex ꝑcepto dñi vinū: ita legimus reſpondiſſe.
Non bibemus vinū: qꝛ Ionadab filius Rechab pater noſter Hiere. 35.
ꝑcepit nobis dicens. Non bibetis vinū vos ⁊ filij veſtri vſqꝫ i
ſempiternū: ⁊ domū nō edificabitis: ⁊ ſementē nō ſeretis: ⁊ vi
neas nō plātabitis nec habebitꝭ: ſꝫ i tabernaculis habitabitis

cũctis diebus veſtris. Unde et ab eodẽ ꝓpheta meretur audire:
Ibidem. Hec dicit dñs exercituũ deus Iſrael. Non deficiet vir de ſtirpe
Jonadab filij Rechab: ſtans in cõſpectu meo cunctis diebus.
Qui oẽs offerre poſſeſſionũ ſuarꝫ decimas nõ ↄtenti: ſed ipa ꝓ
dia reſpuẽtes: ſemetipos potius deo ac ſuas aias obtulerũt: ꝓ
qbus nulla ab hoie fieri cõmutatio põt: ſicut dñs in euãgelio
Mat.16. ↄteſtaẽ. Quã dabit hõ cõmutationẽ pro anima ſua.

¶ Quod ſub euangelij gratia degentes: ſuperare debeãt mandata legalia. Capitulum.v.

Qua propter ſcire debemus nos: a qbus nõ tã exigiẽ legale mandatũ: ſed qbus euãgelicus quotidie intonat
Mat.19. ſermo. Si vis perfectus eẽ: vade vẽde oia q̃ habes ⁊
da pauperibus: ⁊ habebis theſaurꝫ in celo ⁊ veni ſeq̃re me. Cũ
decimas d̃ ſubſtãtijs noſtris offerimus deo: adhuc quodãmõ
ſub legis ſarcina detinerit: ⁊ necdũ ad euãgelicũ illud faſtigiũ
perueniſſe: qd̃ obtẽperantes ſibi: nõ tñ pſentis vite bñficijs ſꝫ
etiã futuris pmijs munerat. Lex.n. factoribus ſuis nõ regnorꝫ
celeſtiũ pmia: ſꝫ vite huius ſolatia repromiſit dicens. Qui fece
Leui.18. rit hec viuet in eis. Dñs aũt diſcipulis ⁊ amicis ſuis. Beati i/
Mat.5. quit paupes ſpũ. qm̃ ipoꝝ eſt regnũ celorꝝ. Et ois q reliq̃rit do/
Eiuſ.19. mũ/vel fratres/aut ſorores/aut patrẽ/aut matrẽ/aut vxorẽꝫ:
aut filios/aut agros: propter nomen meũ: centuplũ accipiet ⁊
vitã eternã poſſidebit. Nec immerito. Non.n. tã laudabile eſt
ſi ab illicitis: q̃ſi etiã a licitis tẽperemus: ⁊ his ꝓpter eius re/
uerentiã nõ vtamur: q ea nobis ꝓpter infirmitateꝫ noſtrã vtẽ
da pmiſit. Itaqꝫ ſi et hi q decimas fructuũ ſuorꝫ fideliter offe/
rẽtes: pceptis dñi antiquoribus famulanẽ necdũ poſſunt euan/
gelicũ culmen aſcẽdere: illi qui ne hec quidẽ faciũt quantũ ab
eo abſint: manifeſtiſſime peruideẽ. Nã queadmodũ poterunt
euãgelice gr̃e eſſe participes: q ↄſummare etiã leuiora legis p̃/
cepta ↄtẽnunt! Quorꝫ facilitatẽ vſqꝫ adeo impioſa legiſlato/
Deute.27. ris v̄ba teſtanẽ: vt etiã maledictũ nõ iplẽtibus ꝓponaẽ. Ma
ledictus.n. inqt q nõ permãſerit i oibus q̃ ſcripta ſunt in libro
Mat.19. legis huius: vt faciat ea. Hic autem ꝓ excellẽtia ⁊ ſublimitate
mãdatorꝫ dr̃. Qui põt capere capiat. Illic legiferi violẽta cõ/
pulſio pceptorꝫ indicat paruitatẽ. Cõteſtor.n. inquit vobis ho
die celũ ⁊ terrã: q̃ ſi nõ cuſtodieritis pcepta dñi dei veſtr. pe/
ribitis a facie terre. Hic magnificẽtia ſublimiũ mãdatorꝫ: ipa
nõ tã imperãtis q̃ꝫ adhortãtis cõditione ſignaẽ. Si vis perfe

ctus eē fac hoc aut illud. Ibi inexcuſabile etiam recuſantibus Moyſes pōdus imponit. Hic ꝯſilio tm̄ volētibus ⁊ ad perfe/ctionē feſtinātibus dn̄s occurrit. Nō.n.generaliter ꝑcipiendū erat:nec vt ita dixerim:canonice ab oībus exigendū:id qđ ꝓ/pter mirificā ſublimitatē nō pōt paſſim ab oībus appḣēdi:ſꝫ ꝯſilio potius ꝓuocantur oēs ⁊ grā:vt hi qui magni ſunt:poſ/ſint ꝑfectione virtutū nō immerito coꝛonari:q aūt parui ſunt: ⁊ menſurā etatis plenitudinis chꝛiſti implere nō poſſunt:licet fulgoꝛe maioꝝ velut ſiderū tecti latere videanť: tm̄ a tenebꝛis maledictionū que ī lege ſunt alieni:nec pꝛeſentiū maloꝝ cladibus abdicanť:nec ſupplicio plectanť eterno. Nō ergo chꝛiſtus ad illa virtutū excelſa faſtigia quēquā ꝓcepti neceſſitate ꝯſtringit:ſed liberi arbitrij ꝓuocat poteſtate:⁊ ſalubꝛitate ꝯſilij ⁊ deſiderio ꝑfectiōis accēdi. Ubi.n.ꝓceptū:ibi neceſſitas:⁊ vbi neceſſitas ibi ⁊ difficultas/vbi difficultas:ibi ⁊ negligētia:vbi negligētia:ibi ⁊ pctm̄:vbi pctm̄ ꝯſequenter ⁊ pena. Cudeſtiētes vo hec ad q̄ ꝓfixe legis ſeueritate coguntur:penā potius q̄ ab illa īētabať effugiūt:q̄ꝫ mercedē aūt pmia cōſequātur.

Qđ euangelij grā ſicut ꝑfectis tribuit regna celoꝝ:ita veniabiliter ſubſtentet infirmos. Capitulum.vj.

Ita ſicut fortes ad ſublimia atqꝫ ꝓcelſa euāgelicus ſermo ſuſtollit:ita nō patiť īfirmos ad ima demergi: ꝑfectis quidē tribuēs beatitudinis plenitudinē:veniā vero īfirmitate ſuperatis impertiēs. Lex.n.ꝯſummātes pꝛecepta ſua:ī vtriuſqꝫ meriti velut quodam meditulia collocauit: quantū a trāſgreſſoꝝ damnatione ſecernēs:tm̄ ſeparās a gloria ꝑfectoꝝ. Qđ qdē q̄ꝫ īfimū q̄ꝫqꝫ miſerabile ſit/vel ex ꝓſentis vite ſtatū ⁊ cōparatiōe ꝓſpicite:ī qua miſerrimū ducitur: ſi hoc tm̄ quis ſtudeat ac laboꝛet:ne reus modo iter honeſtos hoīes: ⁊ nō ēt locuples ac honoꝛabilis ⁊ gloꝛioſus habeať.

Quod in noſtra ſitū ſit poteſtate vtrum ſub euangelij gratia:an ſub legis velimus terroꝛe conſiſtere. Capitulum.vij.

Quāobꝛē in nr̄a hodie ſitū eſt poteſtate:vtrū ſub euangelij gratia an ſub legis velimus terroꝛe ꝯſiſtere. Cuilibet.n.parti ꝑ qualitate actus ſui: vnūquēqꝫ neceſſe eſt aggregari. Nā aut ſupergrediētes legē/ſuſcipit chꝛiſti grā aūt certe inferioꝛes velut debitoꝛes ſuos ſibiqꝫ obnoxios lex retentat. Reus nāqꝫ legaliū ꝓceptoꝝ/nequāq̄ꝫ euāgelicam ꝑer/

fectionē valebit attingere: quāuis chriſtianū ſe ⁊ domini gratia liberatū: inaniter glorief. Nō ſolū.n. hic credēdus eſt adhuc eē ſub lege: q ea q̄ lex pcepit detrectat iplere: ſʒ etiā ille q ea tm̄ q̄ lex iubet obſeruare ɔtentus eſt: ac nequaq̄ʒ vocationi ⁊ gratie xpi cōdignos exhibet fructus: vbi non dr̄. Decimas tuas ⁊
Deut.12. pmitias offeres dn̄o deo tuo: ſed. Uade vende oia q̄ habes
Mat.19. ⁊ da pauperibus: ⁊ habebis theſaurum in celo: ⁊ veni ſequere me. vbi ob perfectionis magnificentiā diſcipulo poſtulanti: ne
Luce.9. breuiſſimū qdē hore ſpaciū ꝑ patris cōcedit ſepultura: nec humane caritatis officiū: diuini amoris virtuti prefertur.

¶ Quemadmodū Theonas coniugē ſuam vt ⁊ ipſa renunciaret: exhortatus ſit. Capitulum.viij.

Quibus auditis beatus Theonas iextinguibili deſiderio euāgelice pfectionis accenſus: ſemen verbi fecūdo corde cōceptū: quaſi pfundis atq̄ʒ edomitis condidit ſulcis: in eo vel maxime humiliatus atq̄ʒ cōpūctus: q̄ eū ſenex nō ſolū euāgelicā perfectionē non attigiſſe dixiſſet: ſed etiā vix legis ipſius adimpleſſe mādata. Siquidē cū decimas frugū ſuarū ſolitus eſſet diaconie annis ſingulis pēdere: pmitiarū rationē ne audiſſe qdē ſe aliqñ: quā tū etiā ſi ſimiliter ipleſſet: lōge nihilominus ſm ſenis ſententiā ſe ab euāgelica perfectio
2.Cor.7. ne diſtare ſuppliciter fatebat. Domū itaq̄ʒ reuertit meſtus: illaq̄ʒ affectus triſtitia: q̄ penitentiā ad ſalutē ſtabilē operat: ac de ſua iā voluntate ⁊ definitione nō dubius erga ſalutē cōiugis omnē mentis ſollicitudinē curāq̄ʒ cōuertit eāq̄ʒ ad deſiderū quo fuerat ipſe ſuccēſus: cepit exhortatione ſimili prouocare: ⁊ vt deo pariter in ſanctimonia ⁊ caſtitate ſeruirent: diurnis nocturniſq̄ʒ fletibus ammonere dicēs: cōuerſionē melioris vite nequaq̄ʒ eſſe ꝑtelandā: q: neceſſitate ſubite mortis: vana ſpes immature nō pIudicaret etatis: quippe q̄ ifantes: pueros: adoleſcentes: pari vt ſenes ſorte preriperet.

¶ Quemadmodum nō acquieſcente vxore ſua: ad monaſterium peruolarit Capitulum.ix.

Cumq̄ʒ huiuſmodi obſecrationibus iugiter perſiſtēti: coniūx duriſſima nō pberet aſſenſū: ſeq̄ʒ diceret ſolatio maritali ꝑ etatis ſue flore penitus abſtinere nō poſſe: ac pinde ſi quid deſerta ab eo criminis admiſiſſet: illi potius aſcribēdū: q̄ cōiugij federa dirupiſſet. Ad hec ille cū diu cōditiōnē nature ptendiſſet humane: quā fragilē ⁊ icertā periculo

ſum eſſet carnalibus deſiderijs ⁊ opibus diutius īplicari:adij
ciens aſtruebat:non licere cuiq̄ eius ſe boni exto:ré facere qd̄
didiciſſet maio:ifq; eē noxe deſpicere cognitā bonitaté:q̄ ico
gnitā nō amare:ꝑinde ſe iā reatu etiā ꝑuaricatōis iuolui:ſi
iuētis iā ꝑdaris tāq; celeſtibus donis terrena ac ſordida ꝑtu/
liſſet. Ad oē; ſiue aiebat etaté:omnéq; ſexū ꝑfectiōis magni/
ficentiā pertinere:⁊ vniuerſa eccleſie mēb:a ad ꝯſcédēdā ſubli
miū meritoꝝ celſitudiné ꝓuocari:dicente aplo. Sic currite vt i.Coꝛ. 9.
cōp:ehēdatis nec ꝓpter lentoꝝ ⁊ ſegniū mo:as/paratos atq;
alacres debere ſubſiſtere:cū rectius ſit:vt deſides a ꝓcurētib⁹
icitent:q̄ vt ꝓperātes a reſidētibus obligent. P:oinde ſtatu
tū ſibi dicebat decretūq; eſſe renūciare ſeculo ac mo:i mundo:
vt viuere poſſit deo:⁊ ſi hanc beatitudine; neqat obtinere:vt
cū ſocia ſua i cōſo:tiū tranſeat chriſti:malle ſe vel cum vnius
mēb:i diſpēdio ſaluū fieri:⁊ velut debilē introire in regnū ce/
loꝝ:q̄ cū ſoliditate co:po:is cōdemnari. Adijciebat autē etiā
iſta dicēs: Si Moyſes ꝑ duritia co:dis dimitti permittit vxo
res:quare hoc nō ſinat xp̄s ꝑ deſiderio caſtitatis: ꝓſertim cū
idē dn̄s iter ceteras affectiones.i.patrū matrū ac filioꝝ qbus
oēm reuerentiā/non ſolū lex ſed etiā ipſe p̄ceperat exhibere:tn̄
p:o nomine ſuo ac deſiderio perfectionis nō ſolū ꝯtemnenda
ſimpliciter/ſed etiā odio habēda eſſe decernēs:cōiungat eis ſi
militer etiā vxoꝝ nomen dicens: Et ois qui reliquerit domum Matt.19.
vel fratres aut ſo:o:es aut patrē aut matrē aut vxo:e; aut fi/
lios aut agros ꝓpter nomē meū/centuplū accipiet/⁊ vitā eter
nā poſſidebit. Jntantū ergo perfectioni quā ꝑdicat nihil pati/
tur cōparari/vt illā quoq; neceſſitudinē ſoluat patris ac ma/
tris/q̄ ſm apoſtolū p:imū obtinet in rep:omiſſiōe mandatu;: Ephe .6 .
hono:a ſcilicet patrē ⁊ matrē/qd̄ eſt mādatū p:imū in rep:o/
miſſione/vt bene ſit tibi ⁊ ſis longeuus ſuper terrā/tāq; deſpi/
ci p:o ſuo amo:e ꝑcipiat. Euidēter itaq; ſicut eos euāgelicus Matt.19.
ſermo cōdemnat.qui nō interueniēte adulterij crimine:vxo:ia
vincula dirūpunt/ita ob amo:ē chriſti ⁊ deſideriū caſtitatis:
his q iugū carnale reiecerint/etiā centupla ꝑmia rep:omittit.
Quap:opter ſi fieri pōt/vt ad hanc optatiſſimā mihi parte;:
accepta tande; ratione flectaris.ſ.vt dn̄o ſeruientes/penā ge/
henne pariter euitemus/caritatē cōiugij nō refuto/immo etiā
maio:e adhuc dilectiōe cōplecto:/agnoſco.n.⁊ venero: adiu
tricē meā/dn̄i mihi ſententia deputatā/⁊ indirupto eidē fede/

re caritatis in chriſto coherere nõ reſpuo/nec a me ſeparo qd dñs mihi prime ſtatim cõditionis lege cõiunxit: dũmodo ſis ⁊ ipſa qd cõditor eẽ te voluit. Si vero nõ ad adiutoriũ eẽ volueris ſed in deceptionẽ: ⁊ amminiculũ/te nõ mihi ſʒ aduerſario malueris exhibere/atqʒ ob hoc attributũ putas cõiugii ſacramentũ vt te huic q̃ ingerit fraudans ſaluti inſuper ẽt me a diſcipulatu retrahas ſaluatoris/ita illã abbatis Joãnis imo xpi ore prolatã ſententiã viriliter apprehẽdã: vt me a ſpiritali

Luce. 14. bono nulla carnalis auellere poſſit affectio. Qui.n.inquit non odit patrem ⁊ matrẽ: ⁊ filios ⁊ fratres ⁊ ſorores ⁊ vxorem ⁊ agros: adhuc aũt ⁊ animã ſuam/nõ põt meus eẽ diſcipulus. Cũ ergo his atqʒ huiuſmodi verbis: mulierbris nõ flecteret in/tentio: ⁊ in eadẽ obſtinationis duricia permaneret. Si ego i/quit btũs Theonas te abſtraher a morte nõ poſſũ: nec tu me ſeparabis a xpo. Tutius eſt aũt mihi cũ hoie q̃ cũ deo hr̃e diuortiũ. Aſpirãte itaqʒ gr̃a dei definitiõis ſue executionẽ inſtã/ter aggreſſus eſt: nec itepeſcere per aliquam morã deſiderii ſui paſſus ẽ ardorẽ: nã ↄfeſtim oĩ mũdana facultate nudatus ad monaſteriũ peruolauit. Ubi i breui tãto ſplẽdore ſanctitatis ⁊ humilitatis enituit: vt beate memorie Joanne ad dñm ex hac luce migrante: ſanctoqʒ Helia viro qui haud minor deceſſore ſuo fuit ſimiliter ↄcedẽte: tertius Theonas vniuerſoꝝ electus iudicio: in diaconie eis diſpenſatione ſucceſſerit.

Satiſfactio pro eo ne diſcidia coniugibus ſuadere videamur. Capitulum .x.

Nemo aũt exiſtimet nos hec ad prouocãda cõiugioꝝ diuortia texuiſſe: qui nõ ſolũ nuptias minime cõdemnamus: verũetiã apoſtolicã ſequentes ſententiã: dici/

Hebre. 13. mus. Honorabile cõnubiũ in oibus: ⁊ thorus immaculatus: ſed vt lectori initiũ cõuerſionis: quo tantus ille vir deo dicatus eſt fideliter pãderemus. At quo bona gr̃a hoc primũ depoſco: vt ſiue hoc ei placeat ſiue diſpliceat: me quoquomodo a calũnia alienũ eſſe contedẽs: ad ſuo hoc facto aut laudet aut reprehendat auctorẽ. Ego autem qui nõ meã ſuper hac re ſentẽtiã promſi: ſed rei geſte hiſtoriã ſimplici narratiõe cõplexus ſũ: equũ eſt vt ſicut mihi de coꝝ qui hoc factũ probãt laude nihil vẽdico: ita eorũ qui id improbãt nõ pulſet inuidia. Habeat ergo ſuũ de illo vt diximus vnuſquiſqʒ iudiciũ: ſed moneo vt ita cenſurã ſui caſtiget examinis: ne ſe equiorem aut ſanctiorẽ di/

uino credat eſſe iudicio: quo in eũ et apoſtolicarũ collata ſunt
ſigna virtutũ: vt taceã de tantoꝝ patrũ ſententia: a quibus fa
ctũ eius nõ ſolũ minime rephenſuz: verũetiã vſqꝫ adeo collau
datũ eſſe manifeſtũ eſt. vt eum ſummis ac ſublimiſſimis viris
in diaconie electiõe pretulerint. Et puto tot ſpiritalia viroꝝ
deo auctore prolatã nõ erraſſe iudiciũ qđ etiã tanta ſignoꝝ
vt ſupra iam dictum eſt admiratio confirmabat.

¶ Inquiſitio cur in Egypto totis diebus quinquageſi-
me non ieiunetur: nec genua in oratione curuẽtur.
Capitulum .xj.

Ed iã tẽpus eſt vt promiſſe diſputationis ordinẽ pro
ſequamur. Igit̃ abbas Theonas cũ diebus quinqua
geſime nos ĩ nr̃a cellula viſitaſſet, veſptina orationũ
ſolẽnitate trãſacta / humi paululũ cõſidẽtes / cepimus diligen-
tius perſcrutari / cur apud eos tãta obſeruãtia caueret̃, ne quis pe
nitus totis quinquageſime diebus / vel genua in oratione cur-
uaret / vel vſqꝫ ad horã nonã ieiunare preſumeret / eoqꝫ id dili
gentius ſcrutabamur. quod nequaq̃ꝫ hoc tanta cautione ſer-
uari in Syrie monaſteriis videramus.

¶ Reſponſio de natura eorum que bona vel mala vel
media ſint. Capitulum .xij.

D hec abbas Theonas taliuſus ẽ ſermonis exordio:
Oportet quidẽ nos auctoritati patrũ: cõſuetudiniqꝫ
maioꝝ vſqꝫ ad noſtrũ tẽpus p tãtã annoꝝ ſeriẽ ptel
late: etiã nõ pcepta rõne credere: eãqꝫ vt ãtiqtus tradita ẽ: iugi
obſeruãtia ac reuerẽtia cuſtodire. Uerũtñ qm̃ cauſas huius rei
⁊ rõez vultis agnoſcere: accipite breuiter ea q̃ a ſenioribus no
ſtris tradita ſup hac inſtitutiõe comperimus. Uerũtñ anteq̃ꝫ
ſcripture diuine auctoritas pferat̃: ſi placet: de natura ipſius
ieiunij ⁊ qualitate: pauca dicamus: vt diſputationẽ nr̃am ſub
ſequẽs ſcripturaꝝ ꝯfirmet auctoritas. Diuina ſapiẽtia p eccle
ſiaſten omni rei. i. vniuerſis ſeu proſperis ſeu q̃ aduerſa putan
tur ⁊ triſtia: tẽpus eſſe propriũ denũciauit dicẽs. Oĩbus tẽpus Eccle. 3.
eſt: ⁊ tẽpus oĩ rei ſub celo. Tẽpus naſcẽdi ⁊ tempus moriẽdi:
tps plantãdi: ⁊ tẽpus euellẽdi qđ plantatũ eſt: tempus occidẽ
di ⁊ tps ſanandi: tempus deſtruẽdi ⁊ tẽpus edificandi: tẽpus
plorãdi ⁊ tempus ridẽdi: tẽpus plangẽdi tempus ſaltandi: tẽ
pus mittẽdi lapides ⁊ tps colligẽdi lapides: tẽpus amplectẽ-

di ⁊ tp̄s longe fieri ab ãplexibus/tp̄s accrẽdi ⁊ tẽpus perden
di/tẽpus cuſtodiendi ⁊ tp̄s expellẽdi tẽpus dirumpendi ⁊ tp̄s
ſartiẽdi/tẽpus tacẽdi ⁊ tp̄s loquẽdi/tẽpus amãdi ⁊ tp̄s oden
Eiuſdẽ.8. di/tẽpus belli ⁊ tẽpus pacis. Et īfra. Quia tp̄s eſt iquit oi rei
⁊ omni facto. Nihil igitur ex his eſſe bonū perpetuū diffiniuit
niſi cū fuerit hoꝝ quid oportune ⁊ cōpetẽter expletū ita vt hec
eadẽ q̄ nūc oportune geſta bene cedunt/ſi importuno vel icon
gruo tẽpore p̄ſumanť/inutilia inueniãtur ⁊ noxia/abſq; his
dūtaxat q̄ per ſe principaliter vel bona vel mala ſunt/nec ali
qn̄ poſſunt in cōtrariū diriuari/vt eſt iuſtitia/prudentia/forti
tudo/temperãtia ceterq; virtutes/ſiue ediuerſo vitia quoꝝ d̄
finitiones in aliã partẽ cadere omnino mutari ve nō poſſunt.
Si qua vero in vtrūq; affectuʒ poſſunt aliqn̄ tranſire/vt pro
qualitate vtentiū vel bona inueniãtur vel mala/hec nō abſo
lute pro ſua natura/ſed pro perpetrantis affectu oportunitate
temporis vel vtilia interdū vel noxia ſentiuntur.

¶ Quale bonum ſit ieiunium. Capitulum.xiij.

Quãobrẽ nūc querendū eſt/quid ſup ieiunioꝝ ſtatu de
cernere debeamus/vtrū naʒ ſimiliter ⁊ ip̄m bonū eſſe
eomodo quo iuſtitiã/prudẽtiã/fortitudinẽ/aut tẽpe
rantiã diximus/q̄ in partẽ ꝯtrariã penitus trãſire nō poſſunt:
an mediū quid/qd̄ interdū factū poſſit prodeſſe/interdū p̄ter
miſſum cōdemnare nō poſſit/quodq; nōnūq̄ꝫ egiſſe reph̄ēſibi
le ſit nōn̄ūq̄ꝫ p̄termiſiſſe laudabile. Si.n.in illa diffinitiōe vir
tutū etiã ieiunium cẽſeamus/vt inter principalia bona ciboꝝ
abſtinẽtia collocetur/erit profecto coꝝ mala ⁊ criminoſa pce
ptio. Quicqd.n.principali bono ꝯtrariū eſt/ſine dubio princi
pale malū eẽ cẽſendum ẽ. Qd̄ definiri a nobis ſcripturaꝝ ſan
ctaꝝ nō permittit auctoritas. Si.n.tali ſenſu ac ꝓpoſito ieiu
nemus vt peccatū ꝯhi in eſcaꝝ participatione credamus/non
mō nullos fructus pro abſtinẽtia ꝯſeq̄mur/ſed etiã reatū ma
j.Ti.4. ximū ac ſacrilegij crimen cū apoſtolū ꝯtrahemus/abſtinẽtes
Jbidem. a cibis quos deus creauit ad percipiendū cū gratiaꝝ actione
fidelib⁹/⁊ his q cognouerunt veritãtẽ/q2 ois creatura dei bona:
Roma.14 ⁊ nihil reijciẽdū qd̄ cū grãꝫ actione p̄cipiť. Qui.n.putat quid
cōmune eẽ/illi cōmune ẽ/⁊ idcirco ob ſolã perceptionẽ eſce ne
minem legimus cōdemnatū/niſi forte iunctum quid fuerit/vel
poſtea ſubſecutū/per quod meruerit condemnari.

¶ Quod nō ſit principale bonū ieiuniū. Capitulū.xiiij.

Tam hoc mediū eē etiā ex hoc manifeſtiſſime decla
i raſ qꝛ ſicut nō iuſtificat cuſtoditū:ita nō cōdēnat ir/
ruptū:niſi forte pcepti trāſgreſſio magis ꝙ̄ eſcaꝝ per
ceptio puniaſ. Principali aūt bono ita nullū oportet vacuuꝫ
eſſe tēpus:vt ſine eo ctiāꝙ̄ eē non liceat:qꝛ neceſſe eſt ceſſatione
eius in malū corruere negligentē. Nec rurſuꝫ principali malo
vllū ꝯcediſ tēpus:qꝛ qđ noxiū ſemꝑ eſt:nūꝙ̄ poterit ſi admiſ/
ſum fuerit nō nocere/vel partē vnꝙ̄ laudabilē cōmutari. Ac
ꝑinde ea quas qualitates ſtatutas videmus ⁊ tēpora:⁊ q̄ ſic
obſeruata ſanctificant:vt omiſſa nō polluāt:media eſſe mani
feſtū ē:vtputa nuptias:agriculturā:diuitias:ſolitudinis remo
tionē:vigilias:ſacroꝝ lectioneꝫ:meditationēqꝫ libroꝝ ipſaqꝫ
ieiunia:de quibus pncipiū ſermonis exortū eſt. Que oia diui
na pceptio/vel ſanctaꝝ auctoritas ſcripturarū:nō ita inceſſa/
biliter obtinēda:nec iugiter cuſtodiēda decreuit:vt ea paulu/
lū intermiſiſſe nepharū ſit. Quicqd.n.imperatiue decernitur:
mortē irrogat nō impletū:q̄cūqꝫ vero ſuadētur potius ꝙ̄ iu/
bētur:facta proſunt:infecta nō puniūt. Et idcirco aut omnia
hec:aut certe q̄daꝫ:pro cauſa pro loco:pro modo:pro tēpore:
circūſpecte agere nos maiores noſtri ⁊ prouide obſeruare iuſ/
ſerunt:qꝛ ſi cōgrue hoꝝ aliqd actitetur: aptū atqꝫ cōueniens:
ſi incōgrue/ineptū eē ꝯſtat ac noxiū:ac ſi velit quis in fratris
aduētu in quo xpm dꝫ hūanitate reficere: ⁊ gratiſſima ſuſce/
ptione cōplecti:auſteritatē ieiunij cuſtodire:nōne i hūanitatis
potius crimen incurrit:ꝙ̄ laudē ⁊ meritū religionis acquirit!
Uel ſi cū defectio ⁊ ibecillitas carnis:reparationē viriū eſce ꝑ
ceptione depoſcit:nō acquieſcat aliqs rigorē abſtinētie relaxa
re:nōne magis crudelis ſui corporis homicida:ꝙ̄ ſalutis pro
uiſor eſt eſtimādus. Ita etiā cū tēpus feſtiuitatis eſcaꝝ ꝯgruū
potū ⁊ refectionē neceſſarie abſolutiōis indulget:ſi qs ieiunioꝝ
rigidā obſeruātiā indirupte voluerit retētare:neceſſe eſt vt nō
tā religioſus ꝙ̄ incōditus atqꝫ irrationabilis habeaſ. Sed ⁊
illis hec nihilominus reperiētur aduerſa: q humanā laudem
ieiunijs aucupātur:⁊ inani oſtētatione palloris:famā ſancti/
tatis acquirūt:quos euāgelicus ſermo in pſenti ſuam recepiſſe Matt.6.
mercedē pronūciat/vel quoꝝ ꝑ ꝓphetā dñs ieiuniū deteſtaſ:
⁊ ex quoꝝ perſona cū ſibi obijciēs ante dixiſſet. Quare ieiuna Iſa.58.
uimus ⁊ non aſpexiſti:humiliauimus animā nr̄as ⁊ neſciſti!

confeſtim ſubijciens prodidit cauſas cur nō mereantur audiri. Ecce inquit i die ieiunij veſtri inuenitur volūtas vera:⁊ oēs debitores veſtros repetitis.Ecce ad lites ⁊ ꝯtentiones ieiunatis: ⁊ percutitis pugno impie. Nolite ieiunare ſicut vſqꝫ in hanc diē:vt audiatur in excelſo clamor veſter. Nūquid tale eſt ieiuniū qđ elegi:p diē affligere hominē animā ſuā.Nūquid ꝯtorquere quaſi circulū caput ſuū:⁊ ſaccū ⁊ cinerē ſternere.Nūqđ iſtud vocaui ieiuniū:⁊ diē acceptabilē dño.Deinde iſert docēs quō acceptabilis fiat ꝯtinētia ieiunātis:atqꝫ euidēter enūciat per ſe ſolū ieiuniū nō poſſe prodeſſe:niſi has q̄ ſubijciūtur cauſas habuerit ꝯſequētes. Nōne hoc eſt inquiens ieiuniū qđ elegi.Diſſolue colligatiōes impietatis/ſolue faſciculos deprimētes.Dimitte eos qui ꝯfracti ſunt liberos:⁊ oē onus dirumpe. Frange eſurienti panem tuum:⁊ egenos vagoſqꝫ induc in domū tuam.Cum videris nudū operi eū:⁊ carnem tuam ne deſpexeris.Tunc erūpet quaſi mane lumen tuū:⁊ ſanitas tua citius orietur:⁊ anteibit faciem tuā iuſtitia tua:⁊ gloria domini colliget te.Tūc inuocabis ⁊ dominus exaudiet clamabis ⁊ dicet.Ecce aſſum.Uideris ergo ieiuniū nequaqꝫ principale bonum a domino iudicari:eo ꝙ nō per ſeipſum ſed per alia opera bonum ac placitū deo fiat:⁊ rurſum ex accidētibus cauſis: non ſolum vanum:verūetiam odibile cenſeatur:dicente domi
Hiere.14. no.Cum ieiunauerint non exaudiam preces eorum.

❡Quod principale bonum non propter inferius bonū debeat exerceri. Capitulum.xv.

On.n.miſericordia patientia ⁊ veritas: vel illa predicta precepta virtutū:i qbus vtiqꝫ bonū eſt principale:propter ieiunia ſunt tenenda:ſed potius ieiunia ꝓpter illa.Elaborādū eſt.n.vt virtutes ille:q̄ vere bone ſunt ieiuniis acquirant̄:nō vt ad ieiunioꝝ terminū tendāt illaꝝ geſta virtutū.Ob hoc ergo eſt vtilis carnis afflictio:ob hoc ei adhibenda eſt inedie medicina:vt p illā ad caritatē i qua immobile ac ſine vlla tpis exceptione perpetuū bonū eſt:puenire poſſimus.Neqꝫ.n.medicine:aurificine vel ceteraꝝ q̄ in hoc mūdo ſunt artiū diſciplina:propter iſtrumēta q̄ ad opus eius ptinēt exercet̄:⁊ nō potius ferramēta propter artis ſtudiū preparantur:q̄ ſicut vtilia ſunt peritis:ita ſuperflua his qui artis ipſius neſciūt diſciplinā. Et ſicut his q ad efficiēdū opus ſuū eoꝝ miniſterio fulciunt̄:plurimū proſunt: ita illis q cuius rei gr̄a iſtitu

la ſint ignorãtes:ſola eoꝝ poſſeſſiõe ↄtẽti ſunt:penitus ꝓdeſſe nõ pñt:q: vtilitatis eoꝝ ſummã in retẽtatione eoꝝ tantũ:non in operis ↄſummatiõe ↄſtituũt. Illud ergo eſt optimũ princi/paliter propter qḋ ſiũt illa q̃ media ſunt. Ipſuȝ vero ꝓcipuum bonũ:nõ ob aliã cauſam/ſed propter ſuã tm̃ agiẜ bonitatẽ.

¶ Quõ a ceteris bonis principale diſcernatur bonũ. Capitulum.xvj.

Quod quidẽ a ceteris q̃ media eẽ ꝓdiximũ/his ſecerni tur modis/ſi p ſe bonũ ſit/⁊ nõ p aliud aliqd/ſi pp ſe neceſſariũ ſit/⁊ nõ pp aliud/ſi immutabiliẜ ſemperq₃ ſit bonũ/ac perpetuo ſuã retinẽs qualitatẽ/nũq̃₃ i partẽ poſſit trãſire ↄtrariã/ſi ademptio vel ceſſatio eius nõ poſſit ſummã nõ iferre pnicieͣ. ſi id qḋ illi ↄtrariũ eſt:ſiliẜ principale ſit malũ nec in partẽ bonã poſſit aliqñ trãſire. Que diffinitiones qbus principaliũ bonoꝝ natura diſcerniẜ/aſcribi ieiuniꝭ omnino non pñt. Neq₃.n.ex ſemetipſis bona/aut propter ſe neceſſaria ſunt/q̃ ꝓpter acquirẽdã cordis ⁊ corporis puritatẽ ſalubriter exercenẜ/vt aculeis carnis obtuſis/mens purificata ſuo cõciliẽ auctori/nec immutabiliẜ ſempq₃ ſunt bona/q: plerũq₃ eoꝝ intermiſſione nõ ledimur/immo etiã in pniciẽ iterdũ anime im/portunius celebrata vertunẜ. Sed nec principale maluȝ eſt id qḋ illi videẜ aduerſum.i.ciboꝝ naturaliter iocũda perceptio: q̃ niſi itemperantia atq₃ luxuria/vel alia quedam vitia ſubſequantur/mala nõ poteſt definiri/q: nõ quod intrat in os coin quinat hominẽ/ſed que procedunt de ore hec coinquinant hominẽ. Pricipali itaq₃ derogat bono/nec perfecte aut ſine peccato illud exequitur/quiſquis hoc non propter idipm. ſed propter aliud aliquid facit. Omnia.n.huius gratia faciẽda ſunt ipſum vero propter ſe ſolum eſt expetendum. Matt.15.

¶ De ratione ⁊ vtilitate ieiuniꝭ. Capitulum.xvij.

Talẽ igiẜ diffinitionẽ ſup ieiuniꝭ qualitate iugiter retinẽtes/ita illud totis viribus animi appetamus/vt tñ tũc demũ id nobis congruũ nouerimus/ſi i eo tẽpoꝝ ratio/ſi qualitas/ſi mẽſura ſeruetur/nec ita vt in ipſo ſpei noſtre terminũ deſigamus/ſed vt per ipſum ad puritatẽ cordis ⁊ apoſtolicã caritatẽ peruenire poſſimus. Igitur ex hoc ipſo ieiunio vbi nõ ſolũ ſpecialia prefixa ſunt tẽpora/qbus vel exerceri debeat vel ꝓtermitti/ſed etiaȝ qualitas moduſq₃ propoſitus eſt/nõ principale bonũ/ſed mediũ quiddã eẽ manifeſtum

eſt. Ceterũ hec q̃ ꝓcepti auctoritate/vel mandant vt bona vel interdicunt vt noxia: nõq̃ ita exceptioni tẽpoꝝ ſubiacẽt vt interdũ: aut q̃ vetita ſunt fieri d̃beãt: aut q̃ ipata ſunt ꝑmitti. Nec. n. vllus iuſtitie: patiẽtie: ſobrietati: pudicicie: caritati: ſtatutus eſt modus: nec rurſus iniuſtitie: ipatiẽtie: furori: ipudicicie: inuidie atq̃ ſuperbie libertas aliq̃n permiſſa eſt.

¶ Nõ ſemper congruũ eſſe ieiunium. Cap. xviij.

Quibꝫ hic de ieiunij qualitate ꝓmiſſis: ſubdẽda adhuc ſanctaꝝ ſcripturaꝝ videt auctoritas: per quã approbet manifeſtius ieiuniũ perpetuũ cuſtodiri nec debere poſſe. In euãgelio ieiunãtibus phariſeis vna cũ diſcipulis Joãnis baptiſte cũ apli vtpote amici ⁊ conuiue celeſtis illius ſponſi necdũ ieiunioꝝ obſeruantiã cuſtodirent: diſcipuli Joannis qui ſummã iuſtitie ſe ieiuniis poſſidere credebãt: quippe illius ſectatores qui eximius penitẽtie ꝑdicator: ita cũctis populis formã ſuo ꝑbebat exẽplo: vt nõ ſolũ varia eſcaruꝫ genera: q̃ humanis vſibus ſuggerunt abnueret: verũetiã cõmunẽ panis ipſius eſum penitus ignoraret: dño conqueruntur dicentes.
Marci. 2. Quare nos ⁊ phariſei ieiunamus frequenter: diſcipuli aũt tui nõ ieiunãt. Quibus reſpõdẽs dñs euidẽter oſtẽdit: nõ oĩ tẽpore cõgruũ eẽ ieiuniũ/nec neceſſariũ alicui cũ vel feſtiuitas temporꝝ vel interueniens caritatis occaſio idulgentiã refectõis admittit.
Ibidem. Nũqd poſſunt inquiens filij ſponſi lugere/q̃diu cũ illis eſt ſponſus/venient aũt dies cũ auferet ab eis ſponſus ⁊ tũc ieiunabũt. Que vba licet ante reſurrectionẽ dixerit corporis ſui: tñ ꝓprie quinquageſime tẽpus oſtendũt/in quo poſt reſurrectionẽ quadraginta dies dño cũ diſcipulis epulante: ieiunare illos quotidiane eius preſentie gaudium non ſinebat.

¶ Interrogatio cur totis quinquaginta diebus ieiuniũ relaxatur. Capitulum. xix.

Germanus. Quare igitur tota quinquageſima abſtinentie rigorem prandijs relaxamus: cum vtiq̃ Chriſtus quadraginta tantum diebus poſt reſurrectionẽ cum diſcipulis fuerit commoratus.

¶ Reſponſio. Capitulum. xx.

Theonas. Nõ incõgrua iterrogatio veſtra rationẽ integerrime veritatis meretur agnoſcere. Poſt aſcenſionẽ ſaluatoris nři q̃ quadrageſimo reſurrectionis eius acta eſt die: apoſtoli reuerſi de mõte oliueti: in quo ſe ad patrẽ

pgens prebuit intuendū/ſicut etiā Actuū apoſtoloꝝ lectio ꝓte ſtaf. Ingreſſi hieroſolymā/decē diebus aduētū ſpiritusſancti expectaſſe referunt/quibus expletis quinquageſima cū die cum gaudio ſuſceperūt:⁊ ita eſt per hec feſtiuitatis huius numerus euidēter ipletus. Quē i veteri quoqꝫ teſtamēto legimus figu/ raliter adūbratū/in quo cōſummatis hebdomadibus ſeptem primitiaꝝ panis p ſacerdotes dn̄o iubebaf offerri/q veraciſſi me p apoſtoloꝝ p̄dicationez/qua in illo die cōcionati legūtur ad populū:oblatus dn̄o cōprobaf: verus.ſ.primitiaꝝ panis:q noue doctrine iſtitutiōe platus/quinqꝫ milibus viroꝝ eſce ſue munere ſatiatis/primitiuū de iudeis chriſtianoꝝ populū dn̄o ꝯſecrauit. Et idcirco hi quoqꝫ decē dies cū ſuperioribus qua/ draginta pari ſolēnitate ſunt ac leticia celebrādi. Cuius feſti/ uitatis traditio/p apoſtolicos viros ad nos vſqꝫ trāſmiſſa eo dē tenore ſeruāda eſt. Ideo nāqꝫ in ipſis diebus nec genua in orōne curuanf/qꝛ iflexio genuū velut penitētie ac luctus indi ciū eſt. Unde etiā p oia eādē i illis ſolēnitatē quam die dn̄ica cuſtodimus i qua maiores nr̄i / nec ieiuniū agendū/nec genu eſſe flectendū/ob reuerentiā reſurrectiōis dn̄ice tradiderūt. Act. i. Deut. i6.

¶ Interrogatio vtrum abſtinentia ieiunij relaxata:non obſit corporis caſtitati. Capitulum.xxi.

Germanus. Poteſt ne hec caro inſolitis blandimētis tā longe feſtiuitatis illecta/nō aliqd ſentuoſuꝫ de illo quāuis abſciſo vitioꝝ fomite germinare/aut mēs pre ſumptis vltra cōſuetudinē dapibus onerata/nō erga famula tum corporis rigorē dominationis ſue inflectere preſertim cuꝫ in nobis viridior etas/cito ad rebellionem ſubdita poſſit mē/ bra compellere/ſi vel eſcas ſolitas abundantius vel certe inſo litas licentius preſumamus.

¶ Reſponſio de ſeruādo continentie tēperamento. Capitulum.xxij.

Theonas. Si vniuerſa q̄ gerimus/rationabili mentis appēdamus examine/⁊ de puritate cordis noſtri nō alioꝝ iudiciū/ſed noſtrā ſemper ꝯſcientiā ꝯſulamus: certū eſt iſtā refectiōis itercapedinē iuſte diſtrictioni obeſſe nō poſſe ſi modo vt dictū eſt equā indulgētie ꝯtinētieqꝫ menſurā pari lance perpēdens/vtrāqꝫ ſimiliter nimietatē mens incorru pta caſtiget/⁊ vtrū ſpiritū noſtrū delitiaꝝ deprimat pondus: an vo alterā hoc ē corporis ꝑtē/maior abſtinētie idinet auſte

ritas: vera diſcretione diſtinguat: illā vel cōprimens vel ſubſe/
uās portionē: quā vel extolli ſenſerit vel grauari. Nihil.n.dñs
noſter ad cultum atq̃ honorem ſuū abſq̃ iudicij moderatio/
ne vult fieri: q2 honor regis iudiciū diligit. Et idcirco ſapientiſſi
Prou.3. mus Solomon: vt in neutrā partem vergente iudicio declinemus: admonet dicens. Honora deū de tuis iuſtis laboribus: ⁊
deliba ei de fructibus iuſticie tue. Etenim reſidet in conſcientia
noſtra incorruptus quidā ac verus iudex: q nōnūq̃ ſuper ſta
tu puritatis noſtre cūctis errantibus ſolus ipſe nō fallit. Omni
igitur cautione atq̃ ſolertia: iugi circūſpecti cordis ſeruet in/
tētio: ne quo mō iudicio noſtre diſcretionis errāte: aut incōſide
rate cōtinentie cupiditate ſuccenſi: aut deſiderio nimie remiſ/
ſionis illecti: ſubſtantiā viriū noſtrarū inique trutine examina
tione libremus: ſed in altera quidem lance anime puritatē: in
altera vires corporis collocātes: ita vero cōſciētie iudicio vtraq̃
pendamus: vt in neutrā partē vnius rei affectu preponderāte
puerſi/ vel ad immodicā diſtrictionem/ vel ad nimiā remiſſio
nē: qualitatis librā propenſius inclinemus: ⁊ illud nobis vel p
remiſſionis vel pro diſtrictionis nimietate dicatur. Nōne ſi re
cte offeras: nō autem recte diuidas: peccaſti. Illas etenim ieiu
niorū victimas: quas nobis violēta viſcerū cōuulſione inconſi
derate extorquētes: dño recte offerre nos credimus. ille qui di/
Eſa.61. ligit miſericordiam ⁊ iudiciū: execratur dicens. Ego dñs dili
gens iudiciū: ⁊ odio habens rapinā in holocauſtū. Illos etiā
q oblationū: id eſt officiorū atq̃ actuū ſuorū pcipua ad ſotum
carnis atq̃ vſus proprios preſumentes: reliquias eorū dño ac
minimam deferūt portionē: velut operarios fraudulētos ſer/
Hiere.48. mo diuinus ita cōdēnat. Maledictus qui facit opus domini
fraudulēter. Nō ergo immerito eū qui ſe ita iniquo fallit exa/
Ps.61. mine: increpat dñs dicēs. Uerūtamen vani filij hominum mē
daces filij hominū in ſtatheris: vt decipiāt. Et idcirco beatus
apl's: vt diſcretiōis moderamina retinētes: in neutrā partē ille
Roma.12. cti nimietate pgamus: ammonet dicēs. Rationabile obſequiū
veſtrū. Quā rē etiā legiſlator ſimiliter interdicit: ita pcipiens.
Leuit.19. Statbera iuſta: ⁊ equa ſint pondera: iuſtus modius: equuſq̃
Prou.20. ſextarius. Solomōe quoq̃ parē ſup hoc ſentētiā pferēte. Pō
dus magnū ⁊ puſillū: ⁊ mēſure duplices: immūda ſunt apud
dñm vtraq̃: ⁊ q facit ea i adinuētiōibus ſuis cōpedief. Pro/
inde nō ſolū illo quo diximus: ſed etiā hoc mō ſtudēdū eſt no/

bis vt nec iniqua pondera i cordibus nr̃is:nec in horreis con/
ſcientie nr̃e menſuras duplices habeamur.i.ne ea ipſi q̄ diſtri/
ctionis regulā molliāt:remiſſione indulgētia pſumentes:eos q
bus verbū dn̄i pdicamus: diſtrictionibus pceptis ⁊ grauiori/
bus q̄ȝ ipſi pferre poſſimus pōderibus obruamus.Quod cum
facimus:quid niſi duplici pōdere atqȝ mēſura preceptoꝝ dn̄i
mercē frugēqȝ vel appendimus vel metimur. Si.n.aliter ea
nobis:aliter nr̃is fratribus diſpēſemus recte icrepamur a dn̄o
eo ꝙ ſtatheras doloſas ac mēſuras duplices habeamus: ſm̄ Prou.xx.
illā ſentētiā Solomonis qua dr̄. Abominatio ē dn̄o pondus Ibidem.
duplex:⁊ ſtathera doloſa:nō eſt bonū i ꝯſpectu eius.Hoc etiā
mō reatū doloſi pōderis duplicisqȝ mēſur̄ euidēter icurrimus Eze.45.
ſi diſtrictiora q̄dā q̄ priuatiȝ p nr̃as cellulas exercere cōſueui/
mus:hūanc laudis cupiditate corā fratribus oſtentemus:ab/
ſtinētiores.ſ.⁊ ſanctiores apparere affectantes humano ꝯſpe/
ctui q̄ȝ diuino.Qui morbꝰ pcipue nō modo vitādus:verūetiā
abominādus eſt nobis.Sed interim a q̄ſtione ꝓpoſita paulo
longius euagati:ad eādē aqua diſceſſimus reuertamur.

¶ De refectionis tēpore atqȝ mēſura. Capitulum.xxiij.

Situr pdictoꝝ dierū ita eſt cuſtodienda ſolēnitas:vt
i corporis atqȝ aīe cultui proſit magis remiſſio idulta
q̄ȝ noceat:qr nec illius feſtiuitaſ̄ gaudiū aculeos car/
nis obtūdere:nec immitis ille aduerſarius dierū nouit reuerē/
tia mitigari.Ut ergo ⁊ diebus feſtiuis ſtatuta ꝯſuetudinis ſo/
lēnitas ꝯſeruet̄:⁊ ſaluberrimus parſimōie modus minime trā
ſcendat̄:ſufficit vt idulgentiā remiſſionis vſqȝ pgredi patia
mur:vt cibus q hora diei nona fuerat capiēdus: paulo citius
id eſt ſexta hora pro feſtiuitate tēporis capiat̄:ea ratione dū/
taxat vt eſcaꝝ ſolitus modus vel qualitas nō mutet̄: ne puri/
tas corporis vel itegritas mētis:abſtinētia quadrageſime di/ Eccl.11.
ligentius acq̄ſita:quinquageſime remiſſione depereat:nihilqȝ
nobis proſit acq̄ſiſſe ieiunijs qđ mox amittere cogat incauta
ſaturitas:pſertim cū etiā hoſtis noſtri nō ignota verſutia:tūc
pcipue munitionē noſtre puritatis impugnet cū eius cuſtodiā
ſenſerit ſolēnitatis celebritate laxatā.Quāobrē vigilātiſſime p
uidendū eſt:ne vnq̄ȝ mentis noſtre vigor blādis ſeductiōibus
eneruet̄:ne vt ſupra iā dictū ē:caſtimonie puritatē quadrage
ſime labore q̄ſitā:quiquageſime requie ac ſecuritate pdamus.
Et idcirco nulla penitus i ciboꝝ qualitate vel mō admittatur

adiectio: ſʒ abſcis quaꝝ ↄtinētia diebus ieiunij ꝑ integritate pudicitie vtebamur: etiā diebus celeberrimis ſimiliter tēpere/mus: ne leticia feſtiuitatis pniciosiſſimā nobis carnaliū incētiuoꝝ ſuſcitās pugnā vertaſ in luctū: illācꝫ nobis excellētiozē q̄ gaudio icoꝛruptiōis exultat: feſtiuitatē mētis eripiat: z icipiamus poſt breuē carnalis leticie vanitatē: amiſſam coꝛdis pudicitiā lōgo pñie meroꝛe deflere. Studēdū gnimo eſt: vt non fruſtra ad nos illa ꝓpheṫice adhoꝛtatōis cōmonitio dirigaſ.

Naū.i. Celebꝛa iuda feſtiuitates tuas: z redde vota tua. Si.n. ↄtinentie iugitatē itcriecta dieꝝ ſolēnitas nō mutarit: ſpiritalibus feriis iugiter perfruemur: z ita nobis a ſeruili operatione ceſſantibus: erit menſis ex menſe z ſabbatum ex ſabbato.

Eſa.66.

¶ Interrogatio de diuerſa obſeruatōe quadrageſime. Capitulum.xxiiij.

Ermanus. Quid cauſe ē vt ſex hebdomadibus q̄dra
g
geſima celebreſ: licet i qbuſdā ꝓuincijs religionis fo2
ſitan pꝛopēſioꝛ cura: adieciſſe hebdomadā: etiā ſeptimā videatur: cū neuter numerus die dñico ſabbatocꝫ ſubtracto: quadragita dierū impleat ſummā. Sex.n. z triginta dies in ipſis hebdomadibus tantūmodo concluduntur.

¶ Reſponſio eo q̄ ad anni decimas quadrageſime ieiunium referatur. Capitulum.xxv.

Theonas. Licet quoꝛūdam pia ſimplicitas huius rei
t
amputet q̄ſtionē: tñ q2 etiā illa q̄ alius iterrogatione
indigna duxiſſet: ſcrupuloſius pſcrutātes integrā obſeruātie noſtre ac myſterij veritatē deſideratis agnoſcere: eui/dētiſſimā huius etiā rei pcipite rationē/ vt maniſeſtius appꝛobetis nihil irrationabile noſtros tradidiſſe maioꝛes. Lege Moſaica vniuerſo populo generalis eſt ꝓmulgata peceptio.

Exo.n. Decimas tuas z pꝛimitias offeres dño deo tuo. Itacꝫ q ſub/ſtantiaꝝ nraꝝ oiuꝫcꝫ fructuū decimas offerre pcipimur mul/to magis neceſſe eſt vt ipſius quocꝫ cōuerſationis noſtre z humani vſus operūcꝫ noſtroꝝ decimas offeramus: q̄ pꝛofecto in ſupputatione quadrageſime euidenter implentur. Omniū.n. dierum numerus quibus reuolutus in oꝛbē annus includitur: triginta ſex ſemis dierū numero decimaſ. In ſeptem vero hebdomadibus ſi dies dñici z ſabbata ſubtrahanſ: quincꝫ z triginta ſuper ſunt dies ieiunijs deputati/ ſed adiecta illa vigiliarū die qua vſcꝫ in galloꝝ cantū illuceſcente dominica: ieiuni ſ

ſabbati protelat᷑: nõ ſolum ſex ⁊ triginta dierum numerus ad impleẜ/ verũetiam pro decimis quinq; dierũ qui reſidui videbantur ſi illud quod ſupereſt adiectũ noctis ſpaciũ computet᷑: plenitudini totius ſumme omnino non deerit.

¶ Quomodo etiam primitias noſtras domino debeamus offerre. Capitulum. xxvi.

Quid vero de primitijs dicã quas ab oĩbus qui xp̄o fideliter famulant᷑ quotidie certũ eſt exhiberi. Nã cũ experrecti a ſomno: ⁊ quaſi rediuiua poſt ſoporẽ alacritate ſurgentes priuſq̃ motũ ſenſus vllius corde cõcipiant: vel memoriã aut curã rei familiaris admittant/ cogitationũ ſuaꝝ ortus atq; principia/ diuinis ↄſecrant holocauſtis/ quid niſi primitias vere ſuoꝝ fructuũ/ p ſummũ ſacerdotem. Jeſũ xp̄m p vſu vite huius ⁊ imagine quotidiane reſurrectiõis exoluũt. Quiq; etiã a ſomno excitati/ hoſtiã iubilationis ſue deo ſimiliter offerẽtes/ primo lingue ſue motu ip̄m inuocãt: ip̄ius nomẽ laudeſq; cõcelebrãt/ atq; ad canendos ei hymnos: prima labioꝝ clauſtra reſerãtes/ immolant deo ſui oris officia. Cui etiã pari deferũt modo prima manuũ ſuaꝝ greſſuũq; libamina: eũ e cubilibus cõſurgentes in orõne ↄſiſtũt/ ⁊ priuſq̃ in ꝓprijs cauſis mẽbroꝝ ſuoꝝ fungant᷑ officio/ nihil ſibi de miniſterio coꝝ añ decerpũt/ ſ; ad ip̄ius honorẽ promouẽt greſſuſ: atq; ĩ eius laudatiõe defigũt: ⁊ ita cũctoꝝ motuũ ſuoꝝ primitias ꝓtẽſiõe manuũ/ icuruatiõe genuũ/ ⁊ totius corꝑis proſtratione ꝑſoluũt. Jllud. n. qḋ decãtat᷑ ĩ pſalmo aliãs iplere nõ poſſumus. Preueni in maturitate ⁊ clamaui. Et Preuenerũt oculi mei ad te diluculo vt meditarer eloqa tua. Et mane orõ mea ꝑueniet te/ niſi vt poſt qetẽ ſomni in hãc lucẽ vt ſupra diximus velut e tenebris ⁊ imaginaria morte reuocati de vniuerſis officijs mentis ⁊ corporis nihil oĩno in noſtris ꝑſumere neceſſitatibus audeamus. Nullus nãq; ẽ alius quẽ aut ꝓpheta ꝑuenerit matutinus/ aut nos peruenire ſiꝉr debeamus/ niſi aut noſmetip̄os. i. occupatiões nr̃as ⁊ affectus/ curaſq; mortales ſine qbus eẽ nõ poſſumus aut ſuggeſtiões ſubtiliſſimas inimici q̃s nobis adhuc quieſcẽtibus ac ſopore demerſis/ per phãtaſias inaniũ ſomnioꝝ iferre conat᷑/ quibus nos mox euigilaturos occupet ⁊ iuoluat vt primitiaꝝ noſtrarũ opima deflorãs primus ip̄e decerpat. Quãobrẽ oĩ nobis cautione curãdũ eſt/ ſi tñ vim ꝑdicti verſiculi opere volumus adimplere: vt

Ps. 118.
Ibidem.
Ps. 87.

ita primos matutinaꝝ cogitationuꝫ ortus: ſolers vigilantia
tueaꝶ: ne qd ex eis feſtina pſumptio liuētis attaminet inimici:
noſtraſq̄ʒ primitias tāq̄ʒ viles iā atq̄ʒ cōmunes a dn̄o faciat
reprobari. Qui ſi puentus a nobis puigili mētis circūſpectio/
ne nō fuerit: anticipatōis negſſimā ꝯſuetudinē nō deponens:
quotidie nos fraudibus ſuis puenire nō deſinet. Et idcirco ſi
placitas ⁊ acceptabiles deo primitias ex fructibus noſtre mē/
tis optamus offerre: nō mediocrē ſolicitudinē debemus impē
dere: vt oēs nr̄i corporis ſenſus: matutinis precipue horis tāq̄ʒ
ſacroſcta dn̄i holocauſta in oibus illibata atq̄ʒ intacta ſerue/
mus. Qd̄ deuotiōis genus multi etiā ſeculariū ſumma cautio
ne cuſtodiūt/q ante lucē vel diluculo cōſurgentes: nequaq̄ʒ fa/
miliaribus ac neceſſarijs mundi huius actibus implicantur:
priuſq̄ʒ cūctoꝝ actuū ſuoꝝ opationūq̄ʒ primitias: ad eccleſiaʒ
cōcurrentes diuino ſtudeant cōſecrare conſpectui.

¶ Cur diuerſo dierum numero quadrageſima a
pleriſq̄ʒ obſeruetur. Capitulum.xxvij.

Orro qd̄ dicitis: diuerſo more: id eſt ſex vel ſeptē heb/
p domadibus p nōnullas prouincias q̄drageſimā cele
brari vna quemadmodū diximus rō ideq̄ʒ ieiunioꝝ
modus diuerſa hebdomadoꝝ obſeruatione cōcludiꝶ. Hi.n.ſi/
bi ſex hebdomadarū obſeruātiā pfixerūt: qui putāt die quoq̄ʒ
ſabbati ieiunādū. Sex ergo hebdomadas ieiunia pſoluunt: q
eoſdē ſex ⁊ triginta dies p ſabbata ſeries reuoluta ꝯſummāt.

¶ Quare vocetur quadrageſima cū triginta ⁊ ſex tan/
tūmodo diebus ieiunetur. Capitulum .xxviij.

Na erga quēadmodū diximus rō: ideq̄ʒ eſt ieiunioꝝ
v modus: licet in hebdomadaꝝ numero diſcrepare vi/
deaꝶ. Sed pfecto cū rōeʒ hui⁹ rei hūana obliteraſſet
icuria: tēpus hoc quo āniuerſarie vt dictū eſt decime deo tri/
gita ſex ſemis ieiunijs offeruꝶ: q̄drageſime nomē accepit: qd̄
fortaſſe vel ppter hoc viſum ſit hoc vocabulo debere cēſeri: q
Moyſes vel Helias vel ipſe dn̄s nr̄ Jeſus xp̄s q̄draginta die/
bus ieiunaſſe traduꝶ. Ad cuius nūeri ſacramentū illi quoq̄ʒ
q̄draginta āni qbus Jſrael ē i ſolitudine cōmoratus. Et q̄dra
ginta ſiſt māſiones qb⁹ eā myſtice ptrāſiſſe deſcribiꝶ: nō incō
grue coaptanꝶ. Et fortaſſe ipſa denatio recte q̄ſi ab vſu telo
nei q̄drageſime nomen accepit. Jta.n. illa publica vulgo vo/
caꝶ exactio/ex qua tāta lucri portio regis cōmodis deputaꝶ:

quātū ꝛ a nobis a rege omniū ſeculoꝝ ꝑ vſu vite nr̄e legitimū
q̄dràgeſime vectigal exigit. Sane lȝ hoc ad propoſitā nō ptī
neat q̄ſtionē: tn̄ qꝛ ſe obtulit narrationis occaſio. Nec hoc qui
dē ꝑtereundū puto ꝙ frequētiſſime ſeniores noſtri idcirco illis
diebus maxime ipugnari oē monachoꝝ genus ātiqua inimi
ce gētis ꝯſuetudine teſtabant ꝛ ad trāſmigrādū de ſuis ſedi/
bus acrius vrgeri/eo ꝙ ꝑ illā ſimilitudinē qua tūc Egyptij
filios Jſrael violētis afflictionibus opprimebāt: nūc quoqȝ ve
rū Jſrael. i. monachoꝝ plebē itellectuales Egyptij duris ac in
tolētis opibus ícuruare conant: ne ꝑ amicā deo quietē terrā egy
ptiā deſerentes: ad heremū virtutū ſalubriter trāſeamus/ita vt
aduerſuȝ nos Pharao ifremens dicat. Ocioſi ſunt/ꝛ idcirco Exo. 5.
vociferātur dicētes. Eamus ꝛ ſacrificemus dn̄o deo nr̄o. Op
primantur laboribus ꝛ ſolliciti ſint in operibus ſuis: ꝛ nō ſint
ſolliciti in verbis vanis. Nā vtiqȝ vanitas impioꝝ ſanctū dn̄i
ſacrificiū qd̄ non niſi in heremo liberi cordis offert: ſummam
eſſe aſtruit vanitatem. Abominatio eſt.n. pctōri religio. Eccle. 1.

¶ Quod perfecti ſupergrediātur legē quadrageſime. Capitulum. xxix.

Ac igit quadrageſime lege qui iuſtus atqȝ ꝑfectus ē:
h nō tenet: nec exigui huius canonis ſubiectione contē/
tus ē quē ꝑfecto illis qui ꝑ totū āni ſpaciū delitijs vel
negocijs ſecularibus iplicant. eccleſiaꝝ principes ſtatuerūt vt
vel hac legali quodāmodo neceſſitate cōſtricti: his ſaltem die
bus vacare dn̄o cogerētur/ ac dierū vite ſue quos totos quaſi
fructus quoſdā fuerāt voraturi vel decimas dn̄o dedicarent.
Ceterū iuſti quibus lex nō eſt poſita quiqȝ ſpiritalibus officijs j. Thi. 1.
nō exiguā illā. i. decimā partem. ſed totū vite ſue tēpus impen
dūt/qꝛ liberi ſunt a decimaꝝ legaliū functione / idcirco ſi eos
ſuꝑuenie͂s honeſta ꝛ ſancta neceſſitas coartari/audent ſtatio/
nē ieiunij abſqȝ vlla diſceptatione laxare. Non.n. ab eis deci/
marū exiguitas mutilat/ qui oia ſua dn̄o ſecū pariter obtule/
rūt. Quod ꝑfecto abſqȝ ſummo fraudis reatu facere ille non
poterit/qui nihil volūtarie offerens deo: inexcuſabiliter ſoluere
decimas ſuas legis neceſſitate cōpellit. Quapropter liquido
cōprobat perfectū eſſe nō poſſe famulū legis/qui vel illa q̄ pro
hibent cauet/vel illa q̄ precipiunt exequitur/ſed illos vere eſſe
perfectos qui etiam his que a lege conceſſa ſunt non vtuntur
Et hac ratione cū de Moſaica lege dicatur. Nihil.n. ad per/ Hebr. 7.

fectā duxit lex:nonnullos ſanctoꝝ in veteri teſtamēto pfectos
j.Timo.i. legimus extitiſſe:q2 tranſcendētes legis imperiū ſub euāgelica
pfectiōe vixerūt:ſciētes φ iuſtis nō ē lex poſita ſ3 iniuſtis ⁊ nō
ſubditis:impijs ⁊ peccatoribus ſceleratis ⁊ cōtaminatis.

¶ De cauſa ⁊ initio quadrageſime. Capitulum.xxx.

f Ciendū igit̄ ſane hāc obſeruantiā q̄drageſime:q̄diu
eccleſie illius primitiue pfectio iuolata pmāſit:penit⁹
nō fuiſſe. Nō.n.pcepti hui⁹ neceſſitate nec quaſi lega
li ſanctiōe ꝯſtricti:arctiſſimis ieiunioꝝ terminis claudebant:q
per totū anni ſpaciū equali ieiunio ꝯcludebant.Verū cū ab il
la apoſtolica deuotione deſciſcēs:quotidie credētiū multitudo
ſuis opibus icubaret:ne eos vſui cūctoꝝ fideliū ſ3 aploꝝ inſti
tuta diuideret:ſed priuatim impendijs ſuis cōſulens:nō ſerua
re tantū:ſed etiā augere ꝯtēderet:ananie ⁊ ſaphire exēplū nō
ꝯtenta ſectari:id tunc vniuerſis ſacerdotibus placuit vt homi
nes curis ſecularibus illigatos:⁊ pene:vt ita dixerim ꝯtinentie
vel cōpunctionis ignaros:ad opus ſanctū canonica ieiunioꝝ
indictione reuocarent:⁊ velut legaliū decimarū neceſſitate cō
pellerēt:q̄ vtiq3 infirmis prodeſſe poſſet:⁊ perfectis piudicare
non poſſet qui ſub gratia euangelij cōſtituti voluntaria lege3
deuotione tranſcendūt vt ad illā apoſtolice ſentētie beatitudi
nē poſſint peruenire. Peccatū.n.in vobis nō dñabitur:nō.n.
eſtis ſub lege:ſed ſub gratia.Vere.n.dñationē in illo non pōt
Roma.6. exercere peccatum qui dñatur affectibus peccatoꝝ.

¶ Interrogatio quemadmodum intelligi debeat qđ ait
apoſtolus.Peccatu3 in nobis non dominabitur.
Capitulum.xxxj.

g Ermanus.Quia nō pōt fallax hec apli eē ſnia q̄ ſecu
ritatē nō ſoliū monachis:ſed etiā oibus xpianis gene
raliter repromittit:nimiū nobis videt̄ obſcura.Cū.n.
cunctos qui euāgelio credūt:a iugo ⁊ dominatione peccati li
beros atq3 alienos eſſe pronūciet:quomodo pene in omnibus
baptizatis vincit dominatio peccatoꝝ: ſm ſententiā domini
Joan.8. qua ait.Omnis qui facit peccatum:ſeruus eſt peccati.

¶ Reſpōſio de differētia gratie ⁊ legaliū pceptoꝝ.
Capitulum.xxxij.

t Heonas. Queſtionē nobis rurſus imodicā inquiſitio
veſtra cōmouit:cuius vim licet ſciā ab inexpertis nec
tradi poſſe nec percipi:tñ inquātū potero verbis ab/

ſoluere ⁊ breuiter expedire tẽptabo:ſi mõ intellectus veſter ea
q̃ dicemus etiã operibus ſubſequaꝰ. Quecũqꝫ.n.nõ per doctri
nã ſꝫ p experientiã cognoſcunꝰ:ſicut tradi ab inexpto neq̃unt:
ita nec mẽte ↄcipi vel teneri:niſi ab eo qui ſimili ſtudio fuerit
atqꝫ inſtitutiõe fundatus. Et idcirco neceſſariũ reor:vt primũ
diligẽtius iquiramus:qđ nã ſit ꝓpoſitũ vel volũtas legis/vel
q̃ gratie diſciplina atqꝫ pfectio:vt ↄſequẽter ex his/ſiue domi
natione peccati:ſiue expulſionẽ eiꝰ poſſimus agnoſcere. Itaqꝫ
lex principalr iubet expeti copulã nuptiarũ dicẽs. Btũs q ha
bet ſemen i ſyon:⁊ domeſticos i hieruſalẽ. Et Maledicta ſte
rilis q̃ nõ peperit. E cõtrario grã ad icorruptiõis ꝑpetue puri/
tatẽ:⁊ caſtimoniã nos beate virginitaţ̃ inuitat. Beate iquiẽs
ſteriles q̃ nõ genuerũt:⁊ vbera q̃ nõ lactauerũt. Et. Qui non Luce.23.
oderit patrẽ ⁊ matrẽ ⁊ vxorẽ:nõ põt meus eſſe diſcipulus. Et Eiuſ 14.
illud apoſtoli. Reliquũ eſt vt ⁊ qui hñt vxores tãq̃ nõ haben j.Cor .7.
tes ſint. Lex dicit. Dec mas tuas ⁊ primitias nõ tardabis of/ Exo.22.
ferre. Grã aũt dicit. Si vis pfectus eẽ:vade ⁊ vẽde oĩa q̃ ha/ Matt.19.
bes ⁊ da pauperibus. Lex talionũ ↄuitioꝝ ⁊ iniuriaꝝ non ꝓhi Exo.21.
bet vltionẽ dicẽs. Oculũ ꝑ oculo:dentẽ ꝑ dẽte. Grã cõgemi/
natione iniuriaꝝ vel cedis q̃ fuerint irrogate:noſtrã patientiã
vult ꝓbari:⁊ ad duplicis diſpẽdij tolerantiaꝫ paratos eẽ nos
ꝑcipit. Qui te pcuſſerit iquiẽs i dexterã maxillã ꝑbe ei ⁊ alterã. Mat. 5.
Et illi q vult tecũ iudicio ↄtẽdere:⁊ tunicã tuã tollere:dimitte
ei ⁊ palliũ. Illa inimicos odio habẽdos:hec ita diligẽdos eſſe Leui.19.
decernit:vt pro ipis deo ſemper cenſeat ſupplicandoꝫ. Matt.5.

❡ De eo ꝙ leuiora ſint euangelij ꝑcepta q̃ꝫ legis. Capitulum.xxxiij.

Cum igiꝰ quis hoc euãgelice pfectiõis culmẽ aſcende/
rit:iſte ꝓfecto ſupra oẽꝫ legem tãtaꝝ virtutũ meritis
ſublimatus:⁊ vniuerſa q̃ p Moyſen ꝑcepta ſunt q̃ſi
parua deſpiciẽs:tñ ſub grã ſaluatoris ſe eſſe cognoſcit:cuius
adiutorio ſe ad illũ ſublimiſſimũ ſtatũ itelligit perueniſſe. Nõ Roma.5.
ergo dominaꝰ i eo peccatũ:qꝛ caritas q̃ diffuſa eſt i cordibus
noſtris p ſpiritũ ſanctũ q datus eſt nobis:oẽꝫ alterius cuiuſqꝫ
rei excludit affectũ:nec põt aũt vetita ↄcupiſceꝰ aut imperata
ↄtẽnere:cuius totũ ſtudiũ totũqꝫ deſideriũ diuino amori ſem/
per intentũ:vſqꝫ adeo viliũ rerũ oblectatione nõ capiꝰ:vt etiã
his q̃ ↄceſſa ſunt non vtaꝰ. In lege aũt in qua cõiugiorũ iura
ſeruanꝰ:q̃uis cohibita luxurie euagatio vni tñ femine mãci/

peſ /tñ nequaq̃ poſſunt carnalis cócupiſcentie aculei nó vigere/ ⁊ difficile eſt vt ignis cui etiá ſtudioſe pabula ſuggerunt: ita pfixis terminis icludaſ /vt non etiá extra euagatus cóburat qcqd attigerit. Cui etiã ſi ſua illa ita ſemper occurrat obiectio/ vt exeſtuare extrinſecus nó ſinaſ /tñ etiá dũ cohibeſ icẽdit/ q: voluptas ipſa culpabilis eſt/ ⁊ ad velociſſimos adulteriorꝫ raptaſ exceſſus ꝯſuetudo cócubitus. Ceterũ quos gratia ſaluatoris ſancto icorruptionis amore flámauerit/ita oẽs carnaliũ deſideriorꝫ ſpinas dñice caritatis igne cóſumunt. vt nec tepẽs fauilla vitiorꝫ refrigeriũ itegritatis iminuat. Legis ergo famuli a licitorꝫ vſu ad illicita ꝓlabunſ /gratie participes dũ licita cótemnũt /illicita nó nouerũt. Sicut aũt viuit i coniugẽ amore peccatũ/ita etiam i eo q decimas ſuas ⁊ primitias tm̃ eſt reddere cótentus. Neceſſe eſt.n. dũ tardat aut negligit aut i qualitate earꝫ/aut i quãtitate/aut i quotidiana diſtributione peccare. Qui.n.iubeſ ea q̃ ſua ſunt ifatigabiliter idigentibus miniſtrare/ q̃libet ea ſumma fide ac deuotione diſpẽſet: tñ difficile eſt vt nó laqueos peccatorꝫ frequẽter icurrat. In illis vero q ꝯſiliũ dñi/nó ſpreuerũt ſed omnem ſubſtantiá ſuam pauperibus ꝓrogantes/ſumpta ſua cruce largiorẽ celeſtis gratie ſubſequunſ :petm̃ nó põt dñari. Nó.n.eũ diſpẽſantẽ ſacratas iá chriſto opes ⁊ quaſi alienas pia diſtributióe pecunias infidelis ſeruandi victus cura mordebit nec elemoſyne hilaritatem abijcit meſta cũctatio q: qd̃ ſemel totum obtulit deo:id iá alienũ ſine ꝓprie neceſſitatis recordatione aut anguſti victus timore diſpergit qui certus eſt cũ ad deſideratá puenerit nuditatẽ multo magis a deo ſe q̃ volucrẽ celi eſſe paſcendũ. Ecótrario is qui ſubſtantiá retinens mũdialem aut decimas fructuũ ſuorꝫ atq; primitias aut partẽ pecuniarũ ꝯſtrictus legis antique ſanctione diſtribuit licet peccatorꝫ ſuorꝫ igneſ maxime elemoſyne rore reſtinguat impoſſibile tamẽ ẽ quãtaſuis opes ſuas magnanimitate diſpenſet vt ſe ad plenũ eruat a dominatione peccati niſi forte per grãꝫ ſaluatoris cũ re etiá ipm affectũ ꝯpoſuerit poſſidẽdi. Pari mõ nó põt nó eruẽto pecca-

Exo.21. ti imperio famulari quicũq; oculũ pro oculo dentẽ pro dente ex pcepto legis eruere aut inimicũ ſuũ odio mauult habere:q: neceſſe eſt eũ dũ talionis viciſſitudine vlciſci ſuá optat iniuriá dũ cótra inimicos odij amaritudinem ſeruat furoris atq; ire

Mat.5. perturbatióe ſemper accẽdi. Quicũq; vero ſub euãgelica gra-

tis illuminatione verſat ac malū nō reſiſtēdo ſuperās ſed ferendo dexterā percutiēti maxillā: etiā alterā pbere volūtarius non morat: ⁊ volenti aduerſuʒ ſe de tunica litigiū cōmouere: remittit ⁊ palliū. Quiqꝫ diligit inimicos ſuos: ⁊ orat p calūniātibus ſibi: hic peccati repulit iugū ac vincula dirupit. Non eniʒ viuit ſub lege: q nō itermit ſeminaria peccatoꝝ. Uſi non immerito de ipſa beatus apoſtolus. Reprobatio inquit fit precedentis mādati pꝑter infirmitatē eius ⁊ inutilitatē. Nihil.n. ad perfectū adduxit lex. Et dominus p pꝓphetā. Et dedi iquit eis precepta nō bona: ⁊ iuſtificationes in quibus nō viuent in eis: ſed viuit ſub gratia: que nō ramos tātū nequitie amputat ſed ipſas penitus radices noxie voluntatis euellit. Hebr.c.7. Ezech.20.

¶ Quemadmodum quis probetur eſſe ſub gratia.

Capitulum .xxxiiij.

Quiſquis ergo perfectionē euangelice ſtuduerit tenere doctrine: hic ſub gratia conſtitutus: peccati dominatione nō premitur. Hoc eſt.n. eē ſub gratia: que a gratia mandantur implere. Quicūqꝫ vero perfectionis euāgelice plenitudini ſubiectus eſſe noluerit: nō ignoret ſe q̄uis baptizatus ſibi videat ac monachus: nō eſſe ſub gratia: ſed legis adhuc vinculis prepeditū: peccati pondere pregrauari. Propoſitum nāqꝫ eſt eius: qui omnes a quibus receptus fuerit gratia adoptionis aſſumit: non deſtruere ſed ſuperedificare: nec euacuare: ſed adimplere moſaicas ſanctiones. Quod nōnulli penitus ignorantes: ⁊ conſiliorum atqꝫ exhortationum Chriſti magnificentiam negligentes: ita preſumptiua libertatis ſecuritate ſoluūtur: vt non ſolum Chriſti precepta tanq̄ ardua non attingant: verūetiā ipſa illa que illis incipientibus paruuliſqꝫ moſaica lege mandata ſunt velut antiquata contemnant: illud quod apoſtolus execratur noxia libertate dicentes. Peccabimus/ quia nō ſumus ſub lege ſed ſub gratia? Qui ergo nec ſub gratia eſt: qꝛ nequaq̄ ad dominice doctrine culmen aſcendit/ nec ſub lege quia etiā ipſa illa paruula legis mādata nō ſuſcepit: his duplici peccatorum oppreſſus imperio: ob hoc ſolum gratiam Chriſti percepiſſe ſe credit vt per noxiam libertatem ab eo fieret alienus: in illus incidens quod apoſtolus Petrus ne incurramus enunciat. Quaſi liberi inquit agite: ⁊ non quaſi velamen habentes malicie libertatem. Beatus quoqꝫ apoſtolus Paulus. Uos enim inquit in libertatem vo Roma.6. j.Pet.2. Gal.5.

cati eſtis fratres: id eſt vt abſoluti ſitis a dominatione pecca/
ti:tm̃ ne libertatē in occaſionē detis carnis.i.fruſtrationē lega
liũ mandatoꝝ credatis eſſe licentiá vitioꝝ. Hec vero libertas:
q2 nuſq̃ niſi ibi ſit tm̃ vbi dñs cómoratur: Paulus apoſtolus
2.Cor.3. docet. Dñs inquiēs ſpiritus eſt: vbi aũt ſpiritus dñi: ibi liber/
tas. Quapropter neſcio vtrũ hũc beati apoſtoli ſenſuȝ ſicut hi
qui experti ſunt ſapiũt: exprimere atq3 elucidare potueriȝ: vnũ
ſcio apertiſſime illũ etiá ſine expoſitióe cuiuſq̃ oibus reſari: q
πρα/ practicen.i.actualem pfecte tenuerint diſciplinã. Nó.n.labora
bunt vt qd̃ iá operádo didicerũt intelligant diſputando.
χτι/ ¶ Interrogatio cur iterdũ propēſius ieiunãtes: carnali/
bus incentiuis acrius vrgeamur. Cap.xxxv.
χην. Ermanus. Obſcuriſſimá q̃ſtionē ⁊ multis etiá vt pu
g tamus icognitá aptiſſime reuelaſti. Vñ vt hoc quoq3
pfectui nr̃o adijcias depcamur: vt cur iterdũ etiá p/
pēſius ieiunãtibus nobis: ⁊ exhauſtis atq3 d̃fectis: vehemētio
res pugne corporis excitanť diligēter ediſſeras. Ná plerũq3 ēt
experrecti e ſomno: cũ dephenderimus nos corporalis venenī
cótagiũ pertuliſſe: ita deijcimur ꝯſcientia: vt ne ad ipſaȝ qdeȝ
orationem conſurgere fiducialiter audeamus.

¶ Reſpóſio q̈ hec q̃ſtio future collatiói debeat reſuari.
Capitulum.xxxvj.

t Heonas. Studiũ qdē veſtrũ: quo pfectióis viá nó trá
ſitorie ſed plene atq3 pfecte deſideratis attingere: infa/
tigabiliter huic diſputationi nos prouocat inherere.
Nec.n.de exteriore caſtimonia: ⁊ circũciſione manifeſta: ſ3 de
illa q̃ in occulto eſt diligēter inquiritis: ſcientes in hac viſibili
carnis ꝯtinētia: perfectióis plenitudinē nó ineſſe: q̃ haberi vel
per neceſſitatē vel per hypocriſim etiá ab īfidelibus pót: ſed in
illa cordis volũtaria ⁊ inuiſibili puritate. Quá cũ beatus aplš
Roma.2. ita pdicet. Nó.n.q i manifeſto iudeus: neq3 q̃ in manifeſta in
carne eſt circũciſio: ſ3 q in occulto iudeus: ⁊ circũciſio cordis i
ſpiritu: nó lr̃a: cuius laus nó ex hominibus ſ3 ex deo eſt qui ſo/
lus.ſ.cordiũ ſecreta rimať: tñ q2 ſatiſfieri deſiderio vr̃o ad ple
nũ nó pót. Breue.n.qd̃ ſupeſt ſpaciũ noctis: ad idagádá hác
obſcuriſſimá nó ſufficit q̃ſtionē: cógruũ reor vt iteri3 differať.
Senſim.n.hec ⁊ corde ab oi cogitationũ ſtrepitu penitus ab/
ſoluto: vt a nobis pferri: ita vr̃is debēt mētibus inſinuari: q̃ ſi/
cut pp ꝯſcie purificationē oportet ingri: ita niſi ab eo q donuȝ

integritatis expertus eſt/ tradi aſſignariq; nō poſſunt. Nō.n. q̄rit q̄d inaniū argumēta verboꝝ/ſed interna cōſcientie fides & maior vis veritatis inculcet. Et idcirco de emūdationis hu ius ſciētia atq; doctrina/nec ꝓferri aliq̄d niſi ab experto/nec trāſfundi quicq̄ pōt/niſi i cupidiſſimū valdeq; ſollicitū virtu tis ipſius amatorē/q nō eā vacuis nudiſq; ſmōibus ſciſcitan do/ſ; totis animi viribus ānitēdo opꝫ attingere.ſ.nō ſtudio loquacitatis ifructuoſe:ſ; deſiderio puritatis interne.

¶ Explicit collatio pꝛima abbatis Theone de remiſſione quinquageſime.

¶ Incipit annotatio capitulorum collationis ſecunde abbatis Theone de nocturnis illuſionibus.

Ca.j. De iterato ad abbatē Theonam reditu noſtro eiuſq; exhoꝛtatione.
ij Cōmemoꝛatio iterrogationis nr̄e/cur maioꝛē abſtinē tiā maioꝛ interdū carnis impugnatio ſubſequaf.
iij Quod triplici rōne ꝓueniat genitalis fluxus egeſtio.
iiij Interrogatio an ad ſacroſanctā cōmunionē accedere liceat nocturna illuſione pollutum.
v Reſpōſio quādo reatū ꝯtrahat hec paſſio doꝛmienti.
vj Quod nōnūq̄ ēt inimici factiōe hec cōtingat illuſio.
vij Quod nūq̄ dignum ſe cōmunione dominica quiſpiā debeat iudicare.
viij Obiectio eo ꝙ omnes dominica cōmunione pꝛiuandi ſint ſi nullus eſt abſq; peccato.
ix Reſponſio eo ꝙ multi ſancti eſſe poſſint / nemo abſq; peccato niſi Chꝛiſtus.
x Quod ſolus filius dei abſq; vllo peccati vulnere vice/ rit temptatoꝛem.
xj Quod i ſimilitudine carnis peccati ſolus venerit xp̄s.
xij Quod iuſti & ſancti omnes non fuerint in ſimilitudine ſed in veritate peccati.
xiij Quod non ſint tam grauia peccata ſanctoꝛum vt eis auferant meritum ſanctitatis.
xiiij Quomodo intelligendum ſit illud apoſtoli. Non eni; quod volo bonum facio.
xv Obiectio eo ꝙ ex pctōꝝ potius pſona hoc aplſ dixiſſe / credēdus ſit.
xvj Dilatio pꝛopoſite q̄ſtionis.

¶ Explicit annotatio capituloꝝ.

¶ Incipit collatio ſecūda abbatis Theone de nocturnis illuſionibus.

¶ De iterato ad abbatē Theonā reditu noſtro eiuſq; exhortatione. Capitulum.j.

POST dies ferme ſeptem: quinquageſime ſolēnitate trāſacta: cum ipſo noctis initio .i. poſt ſynaxis veſpertinā: promiſſe diſputationis expectatione ſuſpenſi: ſancti Theone cellulā fuiſſemus ingreſſi: alacer ſenex hilari vultu ac blando nos prior ſermone cōpellans. Mirabar inquit ardētiſſimū ſtudiū veſtrum his ſeptem diebus abſolutionē propoſite queſtionis potuiſſe differre: et debitori ſuo precipue nō roganti: dilationem tanti tēporis preſtitiſſe. Iuſtiſſimum proinde eſt vt qz vltro mihi benignitas veſtra tam largas conceſſit inducias: ego quoq; morā in debiti redditione nō faciā. Grata nāq; eſt huius fenoris occupatio: que maiora dū ſoluitur argumenta conquirit: et non ſolū percipientē ditat: verūetiā nihil iminuit largienti. Duplices ſiquidem congregat queſtus: rerū ſpiritaliū diſpenſator. Lucrum enim non ſolum in illius qui audit profectu: verūetiam in ſua diſputatione conſequitur / non minus ſemetipſū ad deſideriū perfectionis accendens: dū inſtruit auditorem. Quāobrem veſter ardor meus profectus eſt / veſtra ſollicitudo mea compunctio eſt. Nam vtiq; et ipſe nunc torperē / nihilq; in meo corde de his que expetitis pertractarem / niſi me veſter feruor atq; expectatio ad rerum ſpiritaliū recordationem ſuſcitaret quodā modo dormitantem. Et idcirco proferatur in mediū queſtio ſi videtur: cuius pridem pro anguſtia temporis abſolutionem procraſtinare maluimus.

¶ Cōmemoratio interrogationis noſtre / cur maiorem abſtinentiā maior interdū carnis impugnatio ſubſequatur. Capitulum.ij.

Hec autē: ni fallor: inquiſitio veſtra cōplexa ē / cur interdū remiſſius ieiunātes / leuioribus carnis huius aculeis titillemur / et nōnūqz diſtrictius abſtinētes: afflicto exhauſtoq; corpore / incentiuis acrioribus vrgeamur / ita vt queadmodum patefecit veſtra confeſſio / experrecti / reperiamus nos humorum naturalium egeſtione reſperſos.

¶ Qd triplici ratione pueniat genitalis fluxus egeſtio. Capitulum.iij.

Uius ergo infeſtationis triplicē cauſaʒ noſtri pꝛodi/
b dere maiores: q̄ modū tēporis cōſtituti intempeſtiuis
irrūpat exceſſibus. Aut.n.ſuperfluus eſcarū nimietate
cōgeritur: aut per incuriā mentis elabitur: aut inimici illuden
tis inſidijs ꝓuocatur. Primū igitur gaſtrimargie.i.voracita
tis vel gule vitiū: hanc redundātiā obſceni humoris extradit.
Nā ⁊ cū diſtrictiōis abſtinētie tēpore ſtatū polluit puritatis:
non de preſenti vt putatis inedia: ſed de nimietate preterite ſa
turitatis effundit̄. Quod enim p̄ voracitatis ingluuiē concre/
tum fuerat in medullis: neceſſe eſt vt per pruritū aut certe per
ignorātiā: q̄uis magno ieiunio tabefacti corporis egeratur.
Quāobrem nō ſolū lautioribus epulis abſtinendū: ſed etiam
a vilioribus cibis equali eſt cōtinentia temperandum: immo
ipſius etiā panis ⁊ aque ſatietas eſt cauenda vt poſſit diu in
nobis acq̄ſita corporis puritas permanere: atq̄ imitari quo/
dāmodo intemeratā ſpiritus caſtitateʒ: licet nos neceſſe ſit cō/
fiteri: interdū etiam abſq̄ vlla mētis induſtria vel per tempe
riem corpoꝝ/ vel per etatis maturitatē: quoſdaʒ rarius ſordi/
dari/ vel certe fluxus iſtiꝰ egeſtiōe nō pollui. Sed alterius me
riti eſt: qui pacē inerti felicitate ꝯſequitur: alterius qui triūphū
glorioſis virtutibus promeret̄. Huius.n.potentia vitioꝝ oiuʒ
debellatrix digna miraculo eſt: illū quem facultas boni in ſua
tuet̄ ignauia: cēſendū magis dixeriʒ ſecuritatē habere q̄ lau
dem. Secūda impuri illius profluuij cauſa eſt: ſi mens ſpiritua
libus ſtudijs atq̄ exercitijs vacuata: nec diſciplinis interioris
hominis īſtituta: quendā ſibi ſegniciei ſitum per ꝯſuetudinem
cōtinuū torporis obduxerit. aut cum ſordidaꝝ cogitationū ini
micitias nō cauēs: ita illā cordis ſublimiſſimā puritatē ſegni
ter cōcupiſcit: vt omnē ꝑfectionis ⁊ caſtimonie ſummaʒ i ſola
credat exterioris hominis caſtigatione conſiſtere. Cuius erro
ris atq̄ ſecordie vitio cōſequēter eueniet: vt nō ſolū multimo/
da cogitationū peruagatio: iuerecūde atq̄ procaciter ſecretū
mentis irrumpat: ſed etiam priſtinarum omnium paſſionuʒ
intra eam ſemina perſeuerent. Que q̄diu in eius abditis deli
teſcunt: q̄uis rigido corpus ieiunio caſtigetur: tamen nihilo/
minus dormientem illecebroſis phantaſmatibus inquietant.
Quare fit vt ante legitimi temporis curſum: non iam ex natu
re neceſſitate: ſed nec adhuc ex fraude nequitie ſpiritalis: obſce
ni diciātur humores: qui nō tā inanitate carnis q̄ mētis cir/

cõſpectione atq̃ virtute ſi penitus ibiberi nequeũt/ſaltẽ ad illá egeſtionis ſimplicẽ qualitatẽ auxiliáte gratia dei perducã/tur. Jdeoq̃ imp͛mis diſcurſus ſunt ſenſuũ coercendi/ne mẽs iſtis exceſſibus aſſuefacta/ad fedio͛a icitaméta luxurie ſomniãs pertrahaẽ. Tertia cauſa eſt/cũ per o͛dinatá quidẽ atq̃ ſollicitá ꝯtinẽtie diſciplinã/cõtritione co͛dis ⁊ co͛po͛is perpetuá caſtimonie puritatẽ optamus acquirere/ſed nos vtilitati carnis ac ſpiritus egregie ꝯſulentes/fraudulẽtiſſimi hoſtis ita impugnat inuidia/vt dũ deijcere fiduciá ꝯſciẽtie noſtre/noſq̃ velut reatu aliquo hũiliare conaẽ/illis p͛cipue diebus q̃bus maio͛ integritatis merito deſideramus diuino placere conſpectui/abſq̃ vllo quidẽ carnis p͛uritu/mentiſve cõſenſu/nec per illuſionẽ phãtaſmatis alicuius/ſ3 tñ ſimplici fluxus illius egeſtione nos polluit/vt a ſacroſancta nos cõmunione deterreat/licet i quoſdá icipientiũ ⁊ quo͛ co͛po͛a necdũ longa ieiunio͛ caſtigatiõe tenuata ſunt ob hoc diabolica factiõe hec euenire credaẽ illuſio: vt cũ eos itẽſio͛ibus ieiunijs ſtudere cognouerit oẽs eo͛ conatus hac arte ſubuertat/vt dũ ſe nõ ſolũ nihil ad puritatẽ co͛pis diſtrictio͛e ieiunio p͛ofeciſſe/verũetiá grauius ſentiũt fuiſſe pulſatos/magiſtrá ico͛ruptionis ac puritatis alitricẽ abſtinẽtie diſtrictionẽ tanq̃ emulá pho͛reſcát. Quap͛opter noſſe debemus nõ idcirco nos tm̃ ab vnoquoq̃ vitio d̃bere purgari/q͛ ſuis ꝑturbatiõibus nr̃m occupet ſenſu3: ſed q͛ ꝯtẽtũ nõ ſit ſolũ abq̃ alio͛ ꝯſo͛tio dominari/ſ3 intro miſſo oiu3 vitio͛ dirio͛ collegio/ſubditá ſibi mẽtẽ multiplicata captiuitate populeẽ. Et idcirco gaſtrimargia vincenda eſt/nõ p͛opter ſe tantũ/ne.ſ. o͛eroſa nos vo͛acitate co͛rũpat: nec p͛opter hoc ſolũ ne carnalis ꝯcupiſcentie nos igne ſuccendat/ſed ne etiam iracũdie vel furo͛is atq̃ triſtitie/ceterarũq̃ oiu3 paſſionũ faciat eſſe mancipia. Nam cũ nobis eſca ac potus vel minus vel negligẽtius vel tardius miniſtratur/ſi gule dominatione dep͛imimur/cõſequens eſt/vt etiam iracũdie ſtimulis incitemur. Et rurſus voluptuoſis ſapo͛ibus demulceri abſq̃ philargyrie pene nõ poſſumus/p̃ cuius ſuperfluos apparatus magnis luxuria gaudet impendijs. Philargyria vero cenodoxia atq̃ ſuperbia ⁊ omniũ multitudo vitio͛um indiuidua ſocietate iunguntur/atq̃ ita vnum quodq̃ vitiõ3 ſi vigere in nobis vel ſolum ceperit/etiam ceteris ſuggerit incrementa.

¶ Interrogatio an ad ſacroſanctam cõmunionẽ acce/dere liceat nocturna illuſione pollutũ. Cap.iiij.

Germanus. Diſpẽſatiõe dei credimus hãc q̃ſtiones in mediũ fuiſſe prolatã/ vt illud qđ verecũdia interrogãdi fiduciã cohibẽte.nũq̃ potuimus edoceri:nũc oportunitate collatiõis cauſeq̃ ipſius ordine prouocat: ſciſcitari fiduciat audeamus. Si igit eo tẽpore quo accedi oportet ad ſacroſancta myſteria:ſenſerimus nos ſomni illuſiõe pollutos: pſumẽda eſt an vitãda illa ſalutaris eſce ſacroſancta pceptio.

¶ Reſponſio quãdo reatũ cõtrahat hec paſſio dormiẽti. Capitulum.v.

Theonas. Omni qdẽ induſtria quãtũ i nobis eſt ſtudere debemus:vt immaculatã caſtimonie puritatẽ illo vel maxime tẽpore teneamus:quo venerãdis aſſiſtere optamus altaribus:⁊ vigilãtiſſima circũſpectione pcauẽdũ eſt:ne carnis itegritas pcedẽte tẽpore cuſtodita:i ea pcipue in qua nos ad cõmunionẽ ſalutaris cõuiuij preparamus : nocte fraudet.Uez ſi hoſtis ille neqſſimus vt nobis celeſtis remedij ſubtrahat medicinã:cuſtodiã ſopite mentis illuſerit:ita dũtaxat vt nullo rephenſibili iteruenięte prurita:nullo contamineẽ oblectatiõis aſſenſu:ſed egeſtionẽ aut naturali neceſſitate profuſam:aut certe impugnatiõe diaboli abſq̃ ſenſu voluptatis elicitã:ad impedimentũ noſtre ſanctificationis obtẽdent:poſſumus ⁊ debemus ad gratiã ſalutaris cibi ꝯfidẽter accedere. Sin vero noſtro vitio hec fuerit egeſta cõcretio:ꝯuenientes cõſcientiam noſtrã illud apoſtolicũ formidemus.Qui mãducauerit panẽ ⁊ biberit calicẽ dñi idigne:reus erit corporis ⁊ ſanguinis dñi.Probet aũt ſeipſuz hõ:⁊ ſic de pane illo edat:⁊ de calice bibat.Qui.n.mãducat ⁊ bibit idigne:iudiciũ ſibi manducat ⁊ bibit:nõ diſcernẽs corpus dñi.i.nequaq̃ illũ celeſtem cibũ a cõmuniũ eſcarũ vilitate ſecernẽs:nec talẽ eſſe diiudicãs quẽ nõ niſi pura liceat mẽte vel carne pſumere. Deniq̃ ifert: Ideo iter vos multi ifirmi ⁊ ibecilles:⁊ dormiũt multi:ſpiritales.ſ.ifirmitates ac mortes ex hac ſpecialiter dicẽs pſumptiõe generari.Multi.n.qui cũ illicita vſurpatione pſumũt:ifirmãtur fide:⁊ ibecilli ſunt mẽte:paſſionũ.ſ.languoribus inuoluti:⁊ dormiũt ſomno peccati:ab hoc ſopore letali nequaq̃ ſalutari ſollicitudine reſurgẽtes. Deinde ſequiẽ.Qđ ſi noſmetipſos diiudicaremus:nõ vtiq̃ iudicaremur:hoc eſt:ſi noſmetipſos per/ j.Cor.xj.

ceptiõe ſacramẽtoꝝ quotieſcũqꝫ peccati vulnere preuenimur: iudicaremus indignos/impenderemus vtiqꝫ ſtudiũ/vt p peni tudinis emendationez ad ea digne poſſemus accedere/⁊ non tanqꝫ indigni ſeuerſſimis īfirmitatũ flagris caſtigaremur a dño/vt vel ſic cõpuncti ad remedia noſtroꝝ vulnerũ recurra mus/ne digni pꝛeſentis ſeculi pꝛauiſſima coꝛreptione nõ habi ti/in futuro ſimul cũ huius mõdi peccatoꝛibus cõdemnemur. Quod etiam in Leuitico euidenti denunciatione pꝛecipitur. Omnis mundus manducabit carnes/⁊ anima q̃cũqꝫ come/ derit de carnibus ſacrificij ſalutaris qđ eſt domini/in qua eſt

Deute.23. immũdicia/peribit coꝛaz domino. In Deuteronomio quoqꝫ a ſpiritalibus caſtris immundus ſimiliter myſtice ſegregaſ. Si fuerit īquit iter vos hõ qui nocturno pollutus ſit ſomnio: egredietur extra caſtra ⁊ nõ reuertetur priuſqꝫ ad veſperam: abluatur aqua/⁊ poſt ſolis occaſum/regredietur in caſtra.

Qđ nõnũqꝫ etiã inimici factione hec cõtingat illuſio.

Capitulum .vj.

Erũ vt manifeſtius appꝛobeſ/qđ etiã inimici factio ne nõnũqꝫ hec eliciaſ īpuritas/nouimus fratrẽ q cuz caſtimoniã coꝛdis ⁊ coꝛpoꝛis ſumma circũſpectione atqꝫ hũilitate ꝓmeritã iugiter poſſideret/ac nequaqꝫ noctur/ nis ludificationibus tẽptareſ/quotiẽs tñ ſe ad pcipiendã cõ/ munionẽ dominicã pparaſſet/imũdo fluxu doꝛmiẽs fedabaſ. Qui cũ multo ſe tẽpoꝛe a ſacroſanctis myſterijs trepidus ab/ ſtineret/tandẽ hãc ad ſenioꝛes detulit q̃ſtionẽ/remediũ impu/ gnatiõis ac doloꝛis ſui/medicabili coꝝ ꝯſilio cõſecuturũ ſe eẽ ꝯfidens. Sed cũ primã cauſaz moꝛbi huius ſpiritaliũ medico rũ doctrina diſcuteret.q̃ ſolet ex abundanti ciboꝝ ꝑſumptione deſcẽdere/eãqꝫ memoꝛato fratri depꝛehenderent non ieſſe/atqꝫ hãc illuſionẽ nequaqꝫ vitio ſaturitatis ꝯſtaret emergere eo qꝫ nec fratris nota diſtrictione ſolẽniũ dierũ quibus illa pollutio cõtingat ſpecialis exceptio hoc illos pateretur opinari/ad ſe/ cundã huius valitudinis cauſaz/ilico trãſtulerũt inquiſitiõis indaginẽ/diſcutiẽtes ne anime foꝛſitan culpa/caro exhauſta ieiunio/impuris illuſionibus vrgereſ/qbus etiã diſtrictiſſimi viri/cũ paululũ elati de ſui coꝛpoꝛis fuerint puritate p ſupbie vitiũ polluãſ/qđ.ſ.donũ pꝛecipuũ dei id eſt coꝛpoꝛis caſtita/ tem/humanis ſe viribus obtinuiſſe crediderint. Interrogatus igiſ vtrũ iduſtriã ſuã ita capacẽ huius crederet eẽ virtutis/vt

ope diuini nõ egeret auxilij:ſumma hãc impiã ſenſuz exectra/
tione deteſtãs:cũ ſe hũiliter aſtruxiſſet:ne ceteris qdẽ dieb⁹ cor
poris puritatẽ retinere potuiſſe:niſi diuina in oibus grã fuiſſet
adiutus:illi pfeſtim ad cauſaz tertiã recurrẽtes:occulta diabo
lice factiõis inſidias puiderũt:pbanteſqz nec aie culpã eſſe, nec
carnis ſacroſanctis eũ epulis debere miſceri pfidẽtiſſime cẽſue
rũt:ne.ſ.ſi i hac obſtinatiõe duraſſet:verſutiis maligni hoſtis
laqueis obligatus:ſanctificatiõis ⁊ corporis xpi pticeps eẽ nõ
poſſet:⁊ p hãc fraudẽ medicina remedij ſalutaris i perpetuuz
fraudaret.Quo facto ita ois diabolice factiõis ſcena detecta
eſt:vt mox virtute dñici corporis ptegẽte:illa pterite illuſiõis
pſuetudo ceſſaret i quo inimici dolus euidẽter apparuit:⁊ ex
poſita eſt pariter ac pbata ſentẽtia ſenioꝝ:q̃ plerũqz hũc im/
puriſſimũ fluxũ:nec carnis nec aie vitio:ſz aduerſarij factioſa
docuit ludificatiõe ppelli.Ut ergo fallax imaginatio ſomnio
rũ illectrix egeſtiõis ipure/vel i ppetuũ/vel certe vt hz hũilioꝛẽ
ſiue cõmunẽ dixeriz ſtatũ/certis mẽſibus ignoreť/poſt illã fi/
dez qua de dei ſpecialiter grã puritatis donũ iugiter ſperare
nos conuenit/eſce potuſqz eſt nimietas caſtigãda. Hoꝝ nãqz
redũdãtia iſtiuſmodi humoꝛes ppẽſius gigni neceſſe eſt: qui
qm̃ pcreti nõ poſſunt nõ egeri atqz ab ipſius nature lege ppel
li/ſub occaſiõe cuiuſcũqz pruritus atqz illuſiõis emergũt.Eſca
rũ ṽo ſatietate ſubtracta/pſequẽs eſt illos quoqz imũdas ege
ſtiones tardius generari/⁊ ita fit vt queadmodũ fluxus cap:
ita etiã illuſio dormiẽtes vel rarius vel ſubtilius ingeret/qz nõ
ſolũ egeſtio ex imaginatiõe/ſz imaginatio ex egeſtiõe nimie
tate deſcẽdit.Quapp ſi volumus ab illuſionũ iſtaꝝ illecebris li
berari:oĩ virtute nobis ẽ entẽdũ/pmũ vt foꝛnicatõis paſſio
ne deuicta iuxta apoſtolũ beatum nõ regnet peccatum in nro Roma.6.
mortali corpoꝛe/ad obediẽdũ pcupiſcẽtijs ei⁹. Secũdo vt ipo
quoqz illecebroſo corpoꝛis motu ſedato penitus ac ſopito:ne/ Ibidem.
quaq̃ exhibemus mẽbra nra arma iniqtatis petõ.Tertio vt
interioꝛe quoqz hoie nro/ab illa libidinis titillatione omnimo
dis ac medullitus mortificato exhibeamus nos deo tanq̃ ex Ubi.s.
mortuis viuentes ⁊ ita p hunc pfectũ pueniẽtes ad ppetuaz
quietẽ corpoꝛis noſtri exhibeamus etiã mẽbra noſtra nõ tam
arma libidini ſz iuſtitie deo. In qua nobis caſtimonie purita
te fundatã peccatũ i nobis iam nõ dominabitur. Nõ.n.ſumus Roma.6.
ſub lege/que dum licita nuptiarum iura commendat etiam

illum cuius miniſterio opus illicite fornicatiõis expletur:in no
ſtris medullis nutrit ac reſeruat ardorem:ſed ſub grã : q̃ dum
icorruptionem virginitatis inſinuat etiã iſtũ inoxiũ ac ſimpli
cem,corporis motũ:⁊ ipſius quoq; liciti coitus interimit volu
ptatẽ:atq; ita cũctis impuriſſime colluuionis humoribus a re
factis:egregij ac laudabiles eunuchi qui per Eſaiã pdicant
effecti:merebimur illã q̃ promittit eis beatitudinẽ poſſidere.
Eſa.56. Hec.n.ait dñs eunuchis.Qui cuſtodierint ſabbata mea ⁊ ele/
gerint q̃ volui:⁊ tenuerint fedus meũ:dabo eis i domo mea ⁊
in muris meis locũ:⁊ nomen melius a filijs ⁊ filiabus:nomen
ſempiternũ dabo eis qđ nõ peribit.Qui ſunt iſti filij ⁊ filie:qui
bus itantũ iſti pferunt eunuchi:vt etiã locũ ac nomen melius
accepturi eſſe dicant:niſi illi ſancti q ſub veteri teſtamẽto i cõ
iugiorum copula pmanẽtes:per obſeruãtiã mandatorum in ado/
ptionẽ filiorum dei nõ imerito puenerũt. Qđ etiã nomen ẽ illud
qđ eis velut pcipuũ quiddã vice remunerationis ſumme pro/
mittit:niſi hoc qđ chriſti vocabulo dicunt eſſe cẽſendi.De quo
Eiuſ.65. noie ⁊ alibi idem pphеta.Et ſeruos ſuos inquit vocabit noie
alio:i quo q benedictus eſt ſup terrã: benedicet in deo:amẽ:⁊
Eiuſd.62. qui iurat i terra:iurabit i deo.amẽ.Et iterũ.Et vocabit iquit
tibi nomẽ nouũ qđ os dñi nominauit.Quicq; p hac cordis ⁊
corpis puritate:etiã illa pcipua ac ſingulari beatitudine pfruẽ
tur:vt illud canticũ iugiter canãt:qđ nemo alius ſctõrum canere
Apoca.14 poteſt:niſi iſti ſoli qui ſequũtur agnũ quocũq; vadit.Virgines
enim ſunt:⁊ cum mulieribus ſe nõ coinquinauerũt.Proinde ſi
ad hãc ſublimiſſimã virginũ gloriã volumus puenire : omni
virtute icorruptionẽ mentis ac ſpiritus excolamus:ne in illarum
inſipientiũ virginũ numero collabãtur.quibus idcirco non ſit
reputata virginitas:q2 a cõmixtione carnali imunes ſeſe tñ/
modo ſeruauerũt:⁊ ob hoc virgines quidẽ:ſed fatue nũcupã/
tur:q2 deficiẽte in vaſis eorum oleo puritatis interne:claritas ac
ſplẽdor corporalis virginitatis extinguit:interioris.n.fotu ac
pabulo puritatis:ſubminiſtrari neceſſe eſt etiã exterior i homi
ni caſtitatem:eãq; iugiter ad pſeuerantiã icorruptionis ppe/
tue aiari. Et ideo fatue ille virgines glorioſum ſpõſi thalamũ
cũ illis prudẽtibus nõ merent itrare:q̃ itegrũ ſpiritũ ſuũ ⁊ ani
mã ⁊ corpus ſine q̃rela i diẽ dñi nři Jeſu xpi pſeruauerũt.Illi
nãq; ſunt veri atq; icorrupti virgines chriſti:illi admirabiles
atq; egregij reputant eunuchi:nõ qui metuũt:ſed quibus non

libet fornicari:nec qui ipudicitie repraimūt frena:ſed qui ipſam quoq minimā mentis titillationē ⁊ tenuiſſima libidinis incitamenta vicerūt:⁊ eo vſq extenuauerūt illā carnis: vt ita dixerim:ſenſum:vt nō ſolū ex cōmotione eius nulla oblectatiōe: ſed ne exigua quidē titillatione tangantur.

¶ Quod nūq dignum ſe cōmunione dominica quiſpiā debeat iudicare. Capitulum.vij.

Anta aūt cor noſtrū hūilitatis debemus vallare cu/
t ſtodia vt hāc definitionē ppetua ſenſuū ſtabilitate teneamus.nequaq nos poſſe ad tm̄ purificationis meritū puenire:vt licet hec q ſupra dixi p dei grāz oia fecerimus indignos tn̄ nos cōmunione ſacri corporis eē credamus.Primū q: celeſtis illius manne tāta maieſtas eſt:vt nemo hac lutea carne circūdatus:pro ſuo merito eius edulīū ⁊ nō ex gratuita dn̄i largitate pcipiat. Deinde q: nullus ita circūſpectus i huius mūdi pōt eē ꝯflictu:vt eū ſaltē rara vel leuia peccatoꝶ tela nō feriāt:q: impoſſibile eſt vt nō aut ignorātia:aut negligētia:aut vanitate:aut obreptione:aut cogitatiōe:aut neceſſitate:aut obliuiōe peccet. Nā etſi ad tā pceſſuz qs virtutū culmen aſcēderit:vt apoſtolicū illud nō iactāter exclamet.Mihi i.Cor.4.
aūt pro minimo eſt vt a vobis diiudicer:aut ab hūano die:ſz neq meipm iudico:nihil.n.mihi cōſcius ſum:ſciat ſe tn̄ abſq peccato eſſe nō poſſe. Neq.n.fruſtra idē doctor adiūxit. Sed nō in hoc iuſtificatus ſum.i.nō ſi ego iuſtuz me eſſe credidero verā ꝯfeſtī iuſtitie gloriā poſſidebo:vel q: me cōſcia mea nullius peccati rephenſione cōpungit:idcirco nullius ſordis cōtagione fuſcatus ſum:multa.n.meā ꝯſciaz latent q eū ſint mihi incognita vel obſcura deo nota atq manifeſta ſunt. Ideoq ſubiciens.Qui aūt me iquit iudicat dn̄s eſt.i.ab illo ſolo quē ſecreta cordiū nō latēt:verū iudicij in me proferet examen.

¶ Obiectio eo q omnes dominica cōmunione priuādi ſint ſi nullus eſt abſq peccato. Capitulum.viij.

Ermanus: Supradictū ē nō niſi ſctōs celeſtiū ſacra/
g mētoꝶ eē debere pticipes:nūc adijcit impoſſibile eē homini: vt immunis penitus ſit a delicto. Si nullus ergo liber a noxa:nullus eſt ſanctus:⁊ conſequens eſt: vt homo cui ſanctitas deeſt.myſteriorum Chriſti particeps eſſe non poſſit:⁊ regnum etiam celorum ſperare nō debeat:quod ſolis ſanctis dominus pollicetur.

¶ Reſponſio eo ꝙ multi ſancti eſſe poſſint: nemo abſqꝫ peccato niſi Chriſtus. Capitulum.ix.

Theonas. Multos quidē eē ſctōs ac iuſtos negare nō poſſumus: ſꝫ iter ſanctū: ⁊ imaculatū: multa diſtātia eſt. Aliud eſt.n.eē quēpiā ſanctū.i. diuino cultui cōſecratū: hoc.n. nomē nō ſolū hoibus ſꝫ etiā locis ⁊ vaſculis templi atqꝫ lebetibus: atteſtāte ſcriptura: cōmune eſt. Aliud ē aūt eē abſqꝫ peccato: qḋ vnius dn̄i nr̄i Jeſu xp̄i ſingulariter cōuenit maieſtati: de quo etiā ap̄ls velut pcipuū qd ac ſpeciale pronūciat dicēs. Qui peccatū nō fecit. Satis.n. vilē atqꝫ idignaꝫ
1.Pet.2.
eius pconius laudē q̄ſi icorpale ac diuinū ei aliqd aſſignauit: ſi ēt nos illibatā ab oī pctō poſſumus tranſigere vitā. Rurſus
Hebre.4.
ap̄ls ad hebreos. Nō.n. habemus ingt pōtificē q nō poſſit cōpati iīfirmitatibus nr̄is: tēptatū aūt p oīa pro ſiītudine abſqꝫ pctō. Si igiť etiā terrene humilitatis nr̄e: cū illo celſo diuinoqꝫ pōtifice hec pōt eē cōmunio: vt etiā nos abſqꝫ vlla peccati offenſione tēptemur: cur ap̄ls hoc i illo velut vnicū ac ſingulare ſuſpiciēs: eius meritum ab hominibus tāta diuiſiōe diſcreuit. Hac ergo ſola ab oibus nobis exceptiōe diſtinguiť: q2 nos nō abſqꝫ pctō: illū ſine pctō ꝯſtat fuiſſe tēptatū. Quis eteni hoiꝫ q̄uis fortis atqꝫ bellator fit: hoſtilibus tn̄ telis plerūqꝫ nō pa
Ps.44.
teat. Quis velut ipenetrabili carne circūdatus: tātis pilorꝫ pericalis ſine piculo miſceať. Ille aūt ſolus ſpecioſus forma p̄ filijs hoiꝫ: cōditionē mortis humane cū vniuerſa carnis fragilitate ſuſcipiēs: nullius vnq̄ꝫ eſt ſordis maculatus attactu.

¶ Quod ſolus filius dei abſqꝫ vllo peccati vulnere vicerit temptatorem. Capitulum.x.

Temptatus ē.n. ſm ſimilitudinē noſtrā gaſtrimargie
Gen.3.
primum vitio: vt eū callidus ille ſerpēs eo ordine quo Adā añ ſeduxerat eſuriēti: eſce deſiderio conareť illu
Mat.4.
dere. Si filius iquiēs dei es: dic vt lapides iſti panes fiāt. Sed nullū recipiens ex hac tēptatiōe peccatū cū ei facultas indubitata ſuppeteret: reſpuit cibū quē ei deceptiōis artifex ingere
Ibidem.
bat: dicēs. Nō i ſolo pane viuit hō: ſꝫ in omni verbo qḋ procedit de ore dei. Tēptatus eſt etiā cenodoxia ſm ſimilitudinem
Ubi.s.
noſtrā: cū ei dictū eſt. Si filius dei es mitte te deorſum ſed ſub dola diaboli ſuggeſtione captus nō eſt ⁊ vaniſſimā ſeductorē etiā ſcripturaꝝ obiectione cōfutans. Nō temptabis ingt dn̄m deū tuū. Tēptatus eſt etiā tumore ſupbie ſm ſimilitudiṅē no/

ſtrã/cũ ei a diabolo ꝑmitterẽt oia regna mũdi ⁊ gloria eoꝝ:
ſ; irriſa atq; obiurgata eſt neqtia tẽptatoris. Reſpõdit.n.ei.
Uade ſathanas. Scriptũ ẽ.n. Dñm deũ tuũ adorabis/⁊ illi Matt. 4.
ſoli ſeruies. His aũt teſtimoniis edocemur/vt fraudulẽtis ſug/ Deut. 6.
geſtionibus inimici/nos quoq; ſimiliter memoria ſcripturaꝝ
debeamus obſiſtere. Rurſus tẽptatus ẽ ſupbia ſm ſimilitudi/
nẽ noſtrã/cũ idẽ iſidiaꝝ artifex/regnũ qđ ab ipo oblatũ ante
reſpuerat/ꝑ hoies ei moliretur igereret/ſ; abſq; pctõ iſidias tem
ptatoris irriſit. Cum.n.cognouiſſet Jeſus q venturi eẽnt.vt ra Joan. 6.
perẽt eũ/⁊ facerẽt eũ regẽ/fugit iterũ i montẽ ipſe ſolus. Tem
ptatus ẽ ſm ſimilitudinẽ noſtrã/cũ verberatus flagris/cũ pal
mis ceſus cũ ſputoꝝ horrore reſperſus ẽ cũ ad extremũ ptulit Mat. 26.
crucis exquiſita ſupplicia/ſed nullis vnq̃/nõ dicã cõtumelijs: ⁊. 27.
verũ ne ſupplicijs quidem ad tumorẽ vel leuiſſime indignatio
nis impulſus ẽ/qui ⁊ in patibulo cõſtitutus miſericorditer ꝑ
clamauit. Pater ignoſce eis/non enim ſciunt quid faciunt. Luce. 23.

¶ Quod i ſimilitudine carnis peccati ſolus venerit xp̃s. Capitulum. xj.

Uemadmodũ ṽo ⁊ illud accipiẽt q cũ aplo i ſimili/
q tudine carnis peti veniſſe cõmemorat/ſi etiã nos nul/
la peccati labe pollutã hr̃e poſſimus carnẽ. Nã ⁊ hoc
de illo qui ſolus ẽ abſq; pctõ/tãq̃ ſingulare memoratur. Miſit Gal. 4.
de' filiũ ſuũ i ſiĩtudine carnis peti/q; verã atq; itegrã ſuſcipi
ens ſubſtãtiã carnis hũane/nõ ipm pctm̃ i ea/ſ; ſimilitudinẽ
peti ſuſcepiſſe credẽdus ẽ. Similitudo.n.nõ ad carnis verita/
tem/ſm prauũ quorũdã hereticoꝝ ſenſum/ſed ad peti ẽ ima/
ginẽ referẽda. Erat.n.i ipo vera qdẽ caro ſed abſq; peccato: j. Thi. 1.
ſilis ſiqdẽ peccatrici. Illud ſiqdẽ ad humane ſubſtãtie ptinet
veritatẽ/hoc ṽo ad vitia refert ⁊ mores. Habebat ſimilitudi/
nẽ carnis peccati/cũ velut hõ ignarus ac pro cibo ſollicitus ꝑ Joan. 6.
cõtaret. Quot panes habetis/ſed ſicut pctõ nequaq̃ caro il/
lius/ita nec aia ignorãtie ſubiacebat. Deniq; ſtatim euãgeli/
ſta ſubiungit. Hoc aũt dicebat Jeſus tẽptans eũ/ipſe.n.ſciebat Joan. 4.
qd eſſet facturus. Habebat carnẽ ſileʒ peccatrici/cum velut ſi
tiẽs a ſamaritana mulier poſceret potũ/ſ; nõ erat peccati ſor
de polluta/q; ecõtrario mulier prouocata ẽ petere aquam vi
uã/que illã nũq̃ ſitire permitteret/ſed fieret i ea fons aque ſa/
lientis i vitã eternã. Habebat carnis iſtius veritatem cum dor Mat. 8.
miret in naui/ſed ne pariter nauigantes peccati ſimilitudine

fallerenť:ſurgēs increpauit ventos ⁊ mare:⁊ facta eſt trāquil
litas magna.Cōmuni cū oibus ſorte peccato ſubditus videba
Luc.7. tur:cū diceref de ipſo.Hic homo ſi eſſet ꝓpheta:ſciret vtiqꝫ q̄
⁊ qlis eſt mulier q̄ tāgit eū:qꝛ peccatrix eſt ſed peccati nō ha/
buit veritatē:qꝛ blaſphemā cogitationē arguens:phariſei:ſta
tim mulieris peccata dimiſit peccatricē cū ceteris gerere puta
baf carnē cū velut hō in mortis diſcrimine ꝯſtitutus:⁊ immi/
nentiū ſuppliciorꝫ terrore pculſus oraret. Pater ſi poſſibile eſt
Matt.26. trāſeat a me calix iſte.Et Triſtis eſt anima mea vſqꝫ ad mor
Ibidem. tem:ſed peccati contagiū neſciebat illa triſticia: quia vite au
Joan.10. ctor mortem formidare non poterat.Ait enim.Nemo tollit a
me animā meam:ſed ego pono eam a meipſo:poteſtatē ha/
beo ponendi eā:⁊ poteſtatem habeo iterū ſumendi eaꝫ.

¶Quod iuſti ⁊ ſancti omnes non fuerint in ſimilitudi/
ne ſed in veritate peccati. Capitulum.xij.

In hoc ergo ille homo q natus ex virgine eſt:magna
cūctis q ex vtriuſqꝫ ſexus cōmixtiōe ꝓducimur:diſtā
tia ſegregaf:ꝙ cū oēs nō ſimilitudinē ſꝫ veritatē pec
cati i carne geſtemus : ille nō veritatē ſed ſimilitudinē peccati
in vere carnis aſſumptione ſuſcepit.Deniqꝫ lꝫ ſcriptū de eo in
Eſa.53. Eſaia propheta phariſei apertiſſime meminiſſent.Qui pecca
tū nō fecit:nec inuentus eſt dolus i ore eius:tñ ita ſimilitudine
Matt.11. carnis peccati fallebanť vt dicerent.Ecce hō vorax ⁊ potator
vini publicanorꝫ ⁊ peccatorꝫ amicus.⁊ ad illum qui illumina
Joan.9. tus fuerat cecū.Da gloria deo:nos.n.ſcimus qꝛ hic hō pecca/
Euāgl.18. tor ē.Et ad Pilatū.Niſi eēt hic hō peccator:nō eū tradidiſſe
mus tibi.Huius ergo rei q̄ illi tantū ſingularis ac propria eſt
eq̄litate ſibi blaſphemie:ſupbie crimine vēdicabit qſqꝫ ſe eē ſi/
ne peccato auſus fuerit ꝓfiteri.Cōſequēs.n.eſt vt ſimilitudinē
carnis peccati ⁊ nō veritatē peccati habere ſe dicat.

¶Quod nō ſint tam grauia peccata ſanctorꝫ vt eis auſe/
rant meritum ſancitatis. Capitulum.xiij.

Prou.24 Eterū iuſtos ⁊ ſanctos viros nō eſſe immunes culpa
manifeſte ſcriptura pronūciat dicēs.Septies i die ca
dit iuſtus ⁊ reſurgit.Quid.n.aliud eſt cadere q̄ȝ pec/
care.Et tñ cum dicaf ſepties cadere nihilominus ꝓnūciaf iu
ſtus nec iuſtitie eius pͥudicat lapſus fragilitatis humane qꝛ
multū intereſt iter ſancti ⁊ peccatoris hoīs lapſuꝫ. Aliud eſt.n.
admittere mortale peccatū:⁊ aliud eſt cogitatione q̄ peccato

nõ caret ꝓueniri/vel ignorantie aut obliuionis errore:aut faci litatē ocioſi ſermonis offendere:aut ad ꝑ uenctū i fidei theoria aliqd heſitare:aut ſubtili quadā cenodoxie titillatiōe pulſari: aut neceſſitate nature aliquātiſper a ſumma pfectiōe recedere. Hec.n.ſunt ſeptem lapſuū genera:i qbus ſanctus licet nōnūq̃ cadat:tñ iuſtus eē nō deſinit:q̄ q̃uis leuia eē videatur ac par ua:tñ faciūt eū ſine peccato eē nō poſſe. Habet.n.ꝓ qbus quo tidianā gerēs penitudinē:⁊ veniā veraciter debeat poſtulare: ⁊ pro ſuis idefinēter orare peccatis:dicēs. Dimitte nobis debi ta noſtra. Et vt euidētiſſimis ꝓbemus exēplis ⁊ erraſſe nōnul los ſanctoꝝ ⁊ tñ a ſua non diſceſſiſſe iuſtitia:certe ille beatiſſi/ mus ⁊ apoſtoloꝝ eximius Petrus quid aliud credendus eſt fuiſſe q̃ ſanctus:ꝑſertiꝫ id tpis quo ei a dño dicebaſ. Beatus es Simon bariona:q2 caro ⁊ ſanguis nō reuelauit tibi:ſꝫ pa/ ter meus q in celis eſt:⁊ tibi dabo claues regni celoꝝ:⁊ quod/ cūq3 ligaueris ſup terrā:erit ligatū ⁊ i celis:⁊ quodcūq3 ſolue/ ris ſuper terrā/erit ſolūtū ⁊ i celis. Quid hac dominica laude ꝓclarius: quid hac ptāte ac beatitudine pōt eſſe ſublimius:⁊ tñ poſt paululū:cū ignorās myſteriū paſſiōis tāte vtilitati hu mani generis iſcius obuiaret dicēs. Abſit a te dñe nō erit tibi hoc:mereſ audire. Uade poſt me ſathanas:ſcādalū es mihi: q2 nō ſapis ea q dei ſunt:ſed ea q̄ hoiꝫ. Nūquid nā cū his eū verbis ipſa equitas icrepare:aut nequaq̃ cecidiſſe: aut i ſan/ ctitate atq3 iuſtitia nō pmanſiſſe credēdus eſt. Qui illo etiam tpe nūquid ruinā manifeſte negādus eſt ꝓtuliſſe:quo imminē/ te ꝑſecutoꝝ metu:ter dñm negare cōpulſus eſt. Sed ꝯfeſtiꝫ pe/ nitudine ſubſeqnēte:amariſſimis lachrymis maculam tāti cri minis abluēdo:ſanctitatis atq3 iuſtitie meritū nō amiſit. De ipſo igiſ ac de eius ſimilibus ſanctis illud etiā quod a Dauid caniſ:debemus accipere. A dño greſſus hominis dirigētur ⁊ viā eius volet nimis. Cū ceciderit nō collideſ:q2 dñs ſupponit manū ſuā. Cuius.n. greſſus a dño dirigunſ: qd aliud pōt eſſe q̃ iuſtus. Et tñ de hoc ipo dr. Cuꝫ ceciderit nō collideſ. Quid eſt cū ceciderit:niſi cū lapſum peccati alicuius icurrerit nō colli/ deſ inquit.i.nequaq̃ diu opprimeſ icurſione peccati:ſed licet ad ꝑlene videaſ eliſus:tñ diuino qð iploꝛat erectus auxilio:ce leri reſurrectiōe ſtabilitatē iuſtitie non amittit/vel ēt ſi ad pñs p fragilitatē carnis aliqd admiſerit:ſuppoſitiōe manus dñice reparabiſ. Nec.n.ſanctus eſſe deſinit poſt ruinā q cū ſe fiducia

Mat. 6.
Mat. 16.
Ibidem.
Ps. 36.

operū ſuoꝝ iuſtificari nō poſſe cognoſcat:⁊ tantis peccatoꝝ
nexibus credat ſola domini gratia liberandū:cū apoſtolo ꝓ
Roma.7. clamare non deſinit. Infelix ego homo qs me liberabit de coꝛ
poꝛe huius gratia dei:per Jeſuʒ xp̄m dominū noſtrum.

¶ Quomodo intelligēdum ſit illud apoſtoli. Non enim quod volo bonum facio. Capitulum .xiiij.

Nam cum apoſtolus Paulus ineſtimabileʒ abyſſum puritatiſ:reſiſtētibus cogitationū eſtibus penetrari ab hoīe nō poſſe cognoſcens:diu velut ꝑ pfunda iacta/
Ibidem. tus:aū dixiſſet. Nō.n.qđ volo bonū facio:ſʒ qđ odi malū hoc
Ubi ſupra ago. Et rurſuʒ. Si aūt qđ nolo hoc facio:iā nō ego operoꝛ il/
lud:ſʒ qđ habitat i me peccatū:⁊ cōdelectoꝛ legi dei ſm iterio
rē hominē:video autē aliā legē i mēbꝛis meis repugnantē le
gi mentis mee:⁊ captiuū me ducentē i legē peccati q̄ eſt in mē
bꝛis meis.omni vel ſua vel nature ipſius fragilitate perſpecta
tam immenſe altitudinis vaſtitate pterritus:ad tutiſſimū poꝛ
tū diuini cōfugit auxilij:⁊ quaſi de nauigij ſui oneribus moꝛ/
talitatis oppꝛeſſus naturali īfirmitate deſperās:ab eo cui im/
poſſibile nihil eſt:naufragioꝝ depoſcit remedia:cū quodā mi
Roma.7. ſerabili vociferans eiulatu. Infelix ego homo:quis me libera/
bit de coꝛpoꝛe moꝛtis huius. Statimqʒ abſolutionē,quā deſpe
rauit de imbecillitate nature de dei benignitate pſumpſit cōfi
denter adiungens. Gratia dei ꝑ Jeſum xp̄m dn̄m noſtrū.

¶ Obiectio eo q̄ ex peccatoꝝ potius perſona hoc apoſtolus dixiſſe credendus ſit. Capitulum.xv.

Ermanus. Multi hoc apoſtoli cāʒ ita itelligi debere diffiniūt:vt hoc eum nō ex ſua:ſed ex peccatoꝝ pſona dixiſſe cōfirment: eoꝝ.ſ.qui volentes ſemetipſos a coꝛ
poꝛalibus illecebꝛis ac voluptatibus abſtinere:obſtricti vitijs
pꝛiſtinis ⁊ oblectatiōe carnaliū paſſionū captiuati:ſemetipſos
cohibere nō poſſunt:dū inolita ↄſuetudine vitioꝝ:velut immi
ti quadam tyrānidis dn̄atione depꝛeſſi:ad libertatē pudicitie
reſpirare non poſſunt. Quō.n.beato apoſtolo quē ad ſummū
pfectiōis totius culmen certū ē puenīſſe:illud poterit cōuenire
Ibidem. qđ dicit. Nō.n.qđ volo bonū facio:ſed qđ odi malū hoc ago
Illud ēt qđ ſubiūgit. Si aūt qđ nolo hoc ago:iā nō ego ope/
roꝛ illud:ſʒ qđ habitat i me peccatum:necnō etiā hoc. Cōdele
Ubi.ſ. ctoꝛ.n.legi dei ſm,iterioꝛē hoīeʒ:video aūt aliā legē i mēbꝛis
meis repugnantē legi mentis mee:⁊ captiuū me ducentem in

legem peccati: q̄ eſt in mēbris meis? Jn quo igiť hec perſone apoſtolice poſſunt coaptari? Quid.n.ē bonj qđ ille nō potue/rit iplere? Et ecōtrario. Quid illud eſt mali qđ nolēs ⁊ odiēs: tñ cogēte natura inuitus admiſerit. Ad quā vero peccati legē electionis vas i quo Chriſtus dñs loquebať: potuit captiuus adduci? Qui cū omnem inobedientiā: ⁊ omnem extollentē ſe aduerſus deū altitudinem captiuaſſet: de ſemetipſo cū fiducia proclamabat. Bonū agonem certaui: curſum conſummaui: fidem ſeruaui: de cetero repoſita eſt mihi corona iuſtitie quaꝫ reddet mihi dominus in illa die iuſtus iudex. 2.Cor.1ȝ. 2.Ti.4.

¶ Dilatio propoſite queſtionis. Capitulum.xvj.

I Theonas. Jntrantem me tutiſſimū ſilentij portum: rurſus ad immenſuꝫ profundiſſime queſtionis pelagus reuocare conamini: ſed oportunitatem fide ſtationis amplexi: hic iterum curſu tam longe collationis emenſo: taciturnitatis anchoram iaciemus vt craſtina die: ſi tamen nulla vis tempeſtatis obſtiterit: flatu proſperi ſpiritus explorato: diſputationis vela pandamus.

¶ Explicit collatio abbatis Theone ſecūda de nocturnis illuſionibus.

¶ Jncipit annotatio capitulorꝫ collationis tertie abbatis Theone de velle bonum ⁊ agere malum.

Ca.j. De diſputatione abbatis Theone de eo qđ apoſtolus dicit. Non enim quod volo bonū facio:⁊c̄.

ij De eo ꝙ dicit apoſtolū multa bona conſummaſſe.

iij Quid ſit vere bonum quod apoſtolus ſemetipſum perficere non poſſe teſtatur.

iiij Bonitatem humanam atqꝫ iuſtitiā non eſſe bonam ſi diuine bonitati ac iuſtitie conferatur.

v Neminē ſummo illi bono intentū eſſe iugiter poſſe.

vj Qđ lippis ſimiles ſint hi q ſe credūt eē ſine peccato.

vij Quod hi qui pronūciant hominem poſſe eſſe ſine peccato: duplici in hoc agantur errore.

viij Quod paucorum ſit intelligere peccata.

ix Qua cautiōe memoriā dei mōachus debeat cuſtodiř.

x Quod hi qui ad perfectioneꝫ tendūt in veritate humiliantur: ⁊ dei gratia ſemper ſe ſentiāt indigere.

xj Expoſitio illius ſententie. Condelector enim legi dei ſm interiorem hominem:⁊c̄.

xij Itē illius. Scimus aūt qm̄ lex ſpūalis eſt: ⁊ reliqua.
xiij Item expoſitio illius. Scio autem ꝙ non habitat i'me hoc eſt: in carne mea bonum.
xiiij Obiectio. ꝙ neqꝫ infideliū perſonis cōueniat neqꝫ ſanctoꝝ. Non enim quod volo bonum facio: ⁊c.
xv Reſponſio ad obiectionem propoſitam.
xvj Quid ſit corpus peccati.
xvij Qđ ſancti oēs veraciter imūdos ſe ⁊ pctōres eē cōfeſſi ſunt.
xviij Etiā iuſtos ⁊ ſanctos ſine peccato non eſſe.
xix Qđ i ipa quoqꝫ orōnis hora petm̄ d̄clinari vix poſſit.
xx A qb⁹ ſit peccati euacuatio ⁊ virtutū diſcēda pfectio.
xxj Qđ licet agnoſcamus nos ſine peccato nō eē: nō d̄beamus tm̄ nos a dominica cōmunione ſuſpendere.

¶ Explicit annotatio capituloꝝ

¶ Incipit collatio tertia abbatis Theone: de velle bonum ⁊ agere malum.

¶ De diſputatione abbatis Theone de eo quod apoſtolus dicit. Nō enim quod volo bonum facio: ſed quod nolo malum hoc ago. Capitulū .j.

EUERSA igitur luce cū ad perſcrutādā abyſſum apoſtolice q̄ſtionis: ſumma a nobis ſenex cōpelleret inſtantia: ita effatus eſt. Teſtimonia qbus probare conamini: apoſtolū Paulū nō tm̄ ſua ſed ex peccatoꝝ dixiſſe perſona. Nō.n. qđ volo bonū facio: ſed qđ odi malū hoc ago. Uel illud. Si aūt qđ nolo hoc facio: iā nō ego operor illud: ſed qđ habitat in me peccatū. Uel qđ ſequit. Cōdelector.n. legi dei ſm̄ iteriorem hominē: video aūt aliam legē i mēbris meis repugnantē legi mētis mee: ⁊ captiuū me ducentē i lege peccati q̄ eſt i mēbris meis. Ecōtrario euidēter oſtēdunt peccatoꝝ perſone hec nō poſſe oīmodis cōuenire: ſed ad ſolos q̄ dicta ſunt attinere perfectos: ⁊ eoꝝ tm̄ q apoſtoloꝝ merita ſubſequūtur cōgruere ſanctitati. Ceterū quo pacto perſone peccatoꝝ hoc poterit ꝯuenire qđ dicit. Nō.n. qđ volo bonū facio: ſed qđ odi malū hoc ago. Sed nec illud qdē. Si aūt qđ nolo hoc facio: iā nō ego operor illud: ſed qđ habitat i me peccatū? Quis.n. delinquit inuitꝰ nolēs ſe adulteriis fornicationibuſqꝫ cōtaminet? Quis inuitus primo tēdat inſidias? Quis ineuitabili neceſſitate cogat vt falſo teſtimonio hominē opprimat: furto vel decipiat: aut alterius ſpolia ꝯcupiſcat/vel primi

Roma.7.
Ibidem.

ſanguinē fundat! Quinimmo vt ſcriptū eſt. Humanū genus diligēter itentū eſt ad nequitiā a iuuētute ſua. Intm̄.n.oēs vi Gene.8. tioꝝ amore flagrātes:deſiderāt iplere q̄ cupiūt:vt etiā ꝑuigili cura opoꝛtunitatē cōmittēdi ſceleris aucupenť: ac de ignomi nia ſua ⁊ criminū cumulo gloꝛiātes:ſm̄ ſententiā obiurgātis apl'i laudē ſibi quādā de cōfuſione cōquirāt. Quos ēt Hiere/ mias ꝑpheta nō ſolū nō nolētes nec cū requie coꝛpoꝛis flagi/ tioꝝ eius crimina ꝑpetrare:verūetiā intm̄ eos aſſerit laboꝛio/ ſis conatibus:vt ad effectū eoꝝ perueniāt deſudare:vt a letali ſcelerū appetitu: nec obſiſtētibus arduis difficultatibus reuo/ cenť:dicēs. Ut inique agerēt laboꝛauerūt. Illud quoqꝫ qs di/ Hiere. 9. xerit pctōꝛibus ꝯuenire. Itaqꝫ egoipſe mēte ſeruio legi dei:car Roma.7. ne aūt legi peccati:quos nec mēte nec carne deo ſeruire mani feſtū ē:aut quēadmodū hi peccēt coꝛpe:mēte ſeruiāt deo:cum vitioꝝ fomitē caro ex coꝛde ꝯcipiat:⁊ ipe auctoꝛ vtriuſqꝫ na/ ture.fontē atqꝫ oꝛiginē pctōꝝ ex eo ꝓnūciet emanare. De coꝛ Mat. 15. de inquiēs ꝓcedūt cogitatiōes male:adulteria:foꝛnicationes: furta ⁊ cetera hmōi! Quāobꝛē euidēter oſtēdiť hoc nullo mō de pctōꝝ itelligi poſſe perſonis:q nō ſolū nō oderūt ſed etiam diligūt mala:⁊ intm̄ deo nec mēte nec carne deſeruiūt:vt ante delinquant mente q̄ꝫ coꝛpoꝛe:⁊ prius q̄ꝫ carnis expleant volu ptatem:preueniātur mentis cogitationūqꝫ peccato.

¶ De eo ꝙ dicit multa bona apoſtolū cōſumaſſe. Cap.ij.

ſ Uperest igiť vt virtutū ſenſus ex itimo dicētis metia/ mur affectu:⁊ qd bt's apl's dixerit bonū:qd ve cōpa/ ratione eius ꝓnūciauerit malū:nō nuda ſignificatio ne ꝟboꝝ:ſed eodē quo ille diſcutiamus ituitu: itellectū quoqꝫ eius ſm̄ dignitatē ꝓnūciātis ac meritū perſcrutemur. Tūc.n. ſentētias deo iſpirāte pꝛolatas:ſm̄ ꝓpoſitū ac voluntatē eius cōphendere poterimus:cū eoꝝ a qbus ꝓmulgate ſunt:ſtatum ac meritū perpēdētes:nō ꝟbo ſed experimētis parem induerimus affectū:pꝛo cuius qualitate:ſine dubio vel ꝯcipiūtur vni/ uerſi ſenſus vel ſentētie ꝓferūtur. Quāobꝛē:qd ſit pꝛīcipaliter bonū:qd apoſtolus nō potuerit ꝑficere cū vellet:diligētius ida gemus. Multa.n.nouimus bona q̄ beatū apoſtolum oēſqꝫ il lius meriti viros ⁊ habuiſſe ꝑ naturā:⁊ acquiſiſſe per gratiaꝫ negare nō poſſumus. Eſt.n.bona caſtitas:laudabilis ꝯtinen/ tia:mirāda pꝛudētia:larga humāitas: circūſpecta ſobꝛietas: modeſta tēperantia:pia miſericoꝛdia:ſancta iuſtitia:q̄ oia in

apoſtolo Paulo eiuſq; conſortibus/ita plena atq; perfecta fuiſ/ſe/dubiũ nõ eſt/vt virtutũ potius q̃ verboꝝ magiſterio ab eis religio doceref/quiq; iugi eccleſiaꝝ omniũ cura/ac peruigili ſollicitudine ſemꝑ exuſti ſunt. Quantũ hoc miſericordie bonũ: quãta perfectio eſt pro ſcãdalizãtibus vri/cũ infirmãtibus infirmari! Cũ ergo tãtis apl's abũdauerit bonis/qd̃ illud ſit bonũ cuius pfectiõe caruerit/nõ poterimus agnoſcere/niſi i illũ quo ipſe locutus ẽ pſecerimus affectũ. Oẽs itaq; quas cũ diximus habuiſſe virtutes/q̃uis velut gẽme ſplendidiſſime atq; pcioſe
Mat.13. ſint/tñ ſi pc'aro illi atq; pcipuo margarito/qd̃ ille euãgelicus negociator inquirẽs/vniuerſis que poſſidet venditis cõpara/re deſiderat conferantur/ita coꝝ meritũ reuileſcit atq; cõtemnitur/vt eis ſine cũctatione diſtractis. vnius tãtũ boni poſſeſ/ſio locupletet bonoꝝ innumerabilium venditorem.

¶ Quod ſit vere bonũ/quod apoſtolus ſemetipſum perficere non poſſe teſtatur. Capitulum.iij.

Quid ergo ẽ vnũ qd̃ illis tãtis tãq; inumeris bonis tã incõparabiliter pponaf/vt ſpretis abiectiſq; oibus ſolũ debeat poſſideri! Nimirũ illa pars optima/cuius magnificentiã ac ppetuitatẽ cũ relicto ſuſceptiõis atq; huma
Luce.10. nitatis officio Maria pelegiſſet/ita pdicaf a dño. Martha Martha ſollicita es & turbaris circa multa. Paucis vo opus eſt aut ẽt vno. Maria bonã partẽ elegit q̃ nõ auferet ab ea Una ergo & ſola ẽ theoria.i.cõtẽplatio dei/cui merito oia iuſtificationũ merita vniuerſa virtutũ ſtudia poſtponũf/& illa q̃dẽ oia q̃ i aplo Paulo fuiſſe pdiximus: nõ ſolũ bona & vtilia/verũetiã magna atq; pclara ſunt. Sed ſicut vbi gr̃a ſtãni metallũ qd̃ alicuius vtilitatis & gr̃e putabaf/ſit argẽti cõtemplatione viliſſimũ & rurſus auri cõparatiõe/meritũ euaneſcit argẽti/auꝝ quoq; ipm gẽmaꝝ collatiõe cõtemnif/& ipſaꝝ nihilominus q̃uis infigniũ multitudo gẽmaꝝ vnius margarite cãdore ſupaf/ita illa oia merita ſãctitatis/q̃uis nõ ſolũ i pſenti bona & vtilia ſint/verũetiã donũ eternitatis acqrãt/tñ ſi diuine cõtẽplatiõis meritis cõferanf/vilia atq;. vt ita dixerim/vẽdibilia cenſebunf. Et vt hãc eãdẽ cõparationẽ etiã ſcripturarũ cõfirmet auctoritas/nõne d̃ vniuerſis q̃ a deo creata ſunt generaliter ſcriptura pnũciat/dicẽs. Et ecce oia q̃ fecit deus erant
Gen.1. bona valde. Et itep. Uniuerſa q̃ fecit deus bona/oia i tpe ſuo
Eccle.39. cõprobabãf. Hec igif q̃ i pſenti nõ ſolũ bona ſimplr/verũetiã

cū additamēto valde bona ꝓnūciant. ſūt.n.reuera i hoc mū
do cōmorātibus nobis:aut ad vſuꝫ vite:aut ad corpis medi/
cinā:aut ad aliquam cām ignote nobis vtilitatis accōmoda.
Uel certe i eo ēt valde bona:ꝙ faciūt nos iuiſibilia dei a crea
tura mūdi p ea q̄ facta ſunt itellecta ꝯſpicere:ſēpiternā quoqꝫ Roma.j.
virtutē eius:ac diuinitatē:ex tāta tāqꝫ ordinata molitione fa
brice mūdialis ⁊ oiuꝫ q̄ i ea ſunt ſubſiſtētia ꝯtemplari:hec tñ
oia nec boni nomen tenebūt:ſi futuro illi ſeculo cōparent:vbi
bonoꝝ nulla immutatio:nulla ē vere beatitudinis formidāda
corruptio.Cuius mūdi ita beatitudo deſcribit.Erit lux lune ſi Eſa.30.
cut lux ſolis:⁊ lux ſolis ſeptēpliciter ſicut lux ſeptē dierū. Ma/
gna igit hec ⁊ pclara ītuitu atqꝫ mirifica:ſi futuris ex fide re/
ꝓmiſſiōib⁹ ꝯferāt:ꝯtinuo vanitas apparebūt:dicēte Dauid.
Oēs ſicut veſtimētū veteraſcēt:⁊ ſicut opertoriū mutabis eos ⁊ Pſ.101.
mutabūt tu aūt idē ipe es:⁊ āni tui nō deficiēt.Ergo q̄ nihil
ē p ſemetipꝫ ſtabile:nihil imutabile:nihil bonū niſi Ditas ſola:
ois Ꝟo creature vt btitudinē eternitatē vel imutabilitatis obti
neāt:nō hoc p ſuā nām ſꝫ p creatoris ſui pticipationē ⁊ grāꝫ
ꝯſequētur:tenere meritū bonitatē creatori ſuo collate nō pñt.

¶ Bonitatē humanā atqꝫ iuſtitiā nō eſſe bonā ſi diui/
ne bonitati ac iuſtitie ꝯferatur. Capitulum.iiij.

Q Uod ſi etiā manifeſtioribus adhuc teſtimonijs huius
ſententie rōeꝫ voluerimus aſſtruere:nōne multa ꝓnun/
ciari bona i euāgelio legimus:⁊ arborē bonā ⁊ the/
ſaurū bonū:⁊ bonū hominē ⁊ bonū ſeruū? q̄ nō pōt iquit ar
bor bona malos fructus facere.Et bonus hō de bono theſau/ Mat.7.
ro cordis ſui profert bona. Et Euge ſerue bone ⁊ fidelis. Et Ibidem.12
vtriqꝫ hos oēs cū ſm ſe bonos eſſe nō dubiū ſit:ſi reſpiciamus Matt.25.
ad bonitatē dei:nullus eoꝝ pronūciabit bonus:dicente dño.
Nemo bonus niſi ſolus deus.Cuius ītuitu etiā ipſi apli:q ele/ Luce.18.
ctionis merito bonitatē generis humani multis exceſſerāt mo
dis:mali eſſe dicūtur:dño ita ad eos loquēte. Si ergo vos cū Matt.7.
ſitis mali noſtris bona data dare filijs veſtris; quāto magis
pater veſter qui in celis eſt dabit bona petentibus ſe? Deniqꝫ
ſicut bonitas noſtra ſuperne bonitatis intuitu in maliciā verti
tur:ita etiā iuſtitia nr̄a diuine collata iuſtitie:pāno mēſtruate
ſimilis ðputat:dicēte Eſaia ꝓpheta.Sicut pānus mēſtruate
vniuerſe iuſtitie nr̄. Et vt aliquid adhuc euidētius iferamus: Eſa.64.
legis quoqꝫ ipſius pcepta vitalia q̄ dicūtur ordinata p ange/ Gal.3.

Ro.7. los in manu mediatoris: ⁊ de qua idē aplꝯ. Itaq; lex inquit ſancta: ⁊ mandatū ſanctū ⁊ iuſtū ⁊ bonū: ſi pfectioni euāgeli ce ꝯferant nimine bona diuino pnūciant oraculo. Ait.n. Et
Ezech.20. dedi eis pcepta nō bona: ⁊ iuſtitias i quibus nō viuēt in eis. Apl'us quoq; ita noui lumine teſtamēti gloriā legis affirmat obrūdi/ vt eā euāgelici cōpatione fulgoris nec glorificatam
2.Cor.3. eſſe pronūciet: dicens. Nā nec glorioſū ē id qd glorificatū ē: propter excellētē gloriā. Quā cōpationē etiā in pte ꝯtraria.ſ. in peccatorꝫ meritis cōpēſandis ſcriptura cōſeruat: vt eos qui multo minus peccauerūt: impiorꝫ collatione iuſtificet: dicens.
Ezech.16. Iuſtificata eſt ſodoma ex te. Et iterū. Quid.n. peccauit ſoror tua ſodoma? Et iuſtificauit animā ſuā auerſatrix Iſrael: cō/ patione puaricatricis iude. Ita igit ⁊ vniuerſaꝝ merita vir/ tutū q̄ ſupius cōprehēdi/ cū p ſe bona atq; pcioſa ſint: tñ theo retice claritatis cōparatione fuſcātur. Multum etenim ſanctos q̄uis bonorū operū/ terrenis tamen ſtudiis occupatos/ a con/ templatione ſummi illius boni retrahunt ac retardant.

¶ Neminē ſummo illi bono intentū eſſe iugiter poſſe.
Capitulum.v.

Nam qs eripiens inopē d manu fortioꝝ eius/ ⁊ egenū ⁊ paupeꝫ a diripiētib' eū: qs ꝯterēs molas iniquoꝝ: ⁊ de medio dētiū eoꝝ rapinas extorquēs/ i ipo itercef ſionis ope diuine maieſtatꝭ gloriā qeta mente ſuſpiciat. Quis alimoniā paupibus adminiſtrās/ aut aduenientiū turbas beni uola hūanitate ſuſcipiēs/ i eo tpis pūcto q' p neceſſitatib' fra/ trū ſollicita mēte diſtēdit imēſitatē ſupne btitudinis ſpeculet: ⁊ cū pſentꝭ vite āgoribus curiſq; ꝯcutit/ futuri ſcli ſtatū: eleua to a terrenis ꝯtagiis corde: pſpiciat. Vñ btus Dauid ſolū hoc
Ps.72. bonū hoi eē definiēs deo iugiter inherere deſiderat/ dicēs. Mi hi aūt adherere deo bonū ē: ponere i dño deo ſpē meā. Quod
Eccle.7. etiā. Ecclaſtes a nemine iuſtoꝝ ſine q̄rela pfici poſſe pnūciat. Nō ē hō iuſtus alt i terra q faciat bonū ⁊ nō peccet. Quis .n. vnq̄ q̄uis pcipuus oiuʒ iuſtoꝝ atq; ſctōꝝ huius corporis vi culis colligatus/ ſūmū h' bonū ita poſſidere potuiſſe credēdus ē/ vt nūq̄ a diuina ꝯtēplatiōe diſcedēs ne puo qdē tpe ab eo q ſolus bon' ē/ terrenis cogitatiōib' putet abſtractus/ q nūq̄ vllā cibi vllā indumēti/ aliaꝝ ve carnaliū reꝝ geſſerit curā nūq̄ de fratrū ſuſceptiōe/ d loci cōmutatiōe d cellule ſtructiōe ſolli/ citus/ aut opē aliquā hūani ꝯcupierit adiumēti/ aut iopie ſte/

nilitate vexatus. illā ſententiā dn̄ice icrepatiōis incurrerit. Ne ſolliciti ſitis aie vr̄e qd mādncetis/neqȝ corpi vr̄o qd iduami ni. Deniqȝ ipm illū apoſtolū Paulus q oīus ſanctoꝝ laboꝛe: paſſionū innumeroſitate trāſcēderat/nequaq̄ꝫ hoc implere potuiſſe ꝯfidēter aſtruimus ipo i actib⁹ aploꝝ diſcipulis atteſtāte. Ipſi ſcitis qm̄ ad ea q̄ mihi opus erāt ⁊ his q mecū ſunt:miniſtrauerūt manus iſte. Uel cū Theſſalonicēſib⁹ ſcribēs in laboꝛe ⁊ fatigatiōe nocte ⁊ die opatū ſe fuiſſe teſtaf. Quibus laboꝛibus lȝ magna eidē meritoꝝ ſtipēdia parenf/tn̄ mēs eius q̄uis ſancta atqȝ ſublimis/nō poterat nō ab illa celeſti theoria/itentiōe terreni opis aliqn̄ diuelli. Deniqȝ cū ſe tātis actua libus ditari fructibus cerneret/⁊ ecōtrario theoꝛie bonū coꝛde pēſaret:ac velut i vna lance tantoꝝ laboꝝ pfectū:in altera delectationū diuine ꝯtēplationis appēderet:diu examine pectoris ſui quodāmō caſtigato:dū illū hinc laboꝝ ſtipēdia imēſa delectēt:illinc deſideriū vnitatis ⁊ inſepabilis xp̄i ſocietatis: ēt ad reſolutionē carnis iuitat:anxius tandē pꝛoclamat ⁊ dicit. Quid eligā ignoꝛo:coartoꝛ aūt e duobus:deſiderium habens diſſolui ⁊ cū xp̄o eſſe:multo enim melius:permanere autē in carne neceſſarium magis pꝛopter vos. Luce.12. Act.20. 2.Theſ.3. Phil.1.

¶Qd̄ lipis ſiles ſint hi q ſe credūt eē ſine pctō. Cap.vj.

Cum igif multis modis boni huius excellētiā:eūctis ēt pdicatiōis ſue fructibus ptuliſſet:tn̄ caritatis ſine qua nemo dn̄m pmeref ꝯtēplatiōe ſubmittif: ac pp illos qb⁹ adhuc lac velut nutricula:vberib⁹ euāgelicis imulgebat: diuulſionē a xp̄o ſibi qdē noxiā:ſȝ ceteris neceſſariā ñ recuſat. etenīȝ ad electionē hui⁹ potiſſimū rei:illa nimia pietaq̄ꝫ virtute cōpellif:qua p ſalute fratrū ſuoꝝ ſi eēt poſſibile etiā vltimum anathematis malū optaſſet icurrere. Optarē.n. iquit ipe ego anathema eē a xp̄o pꝛo fratribus meis:q̄ ſunt cognati mei ſꝫ carnē:q̄ ſunt iſraelite:hoc eſt:vellē ego nō ſolum tēpoꝛalibus: verūetiā perpetuis addici penis:dūmodo omnes ſi fieri poſſit homines xp̄i conſoꝛtio fruentur. Certus etenim ſum vtilioꝛem Chꝛiſto ⁊ mihi omnium ſalutem eſſe q̄ꝫ meam. Ro.9.

¶Quod hi qui pꝛonūciant hoīeȝ poſſe eē ſine peccato: duplici in hoc agantur erroꝛe. Capitulum.vij.

Onū ergo hoc ſummū.i. dei ꝯſpectu frui:⁊ xp̄o iugiter iherere:vt pfecte aplꝯ poſſit adipiſci:diſſolui optat a coꝛpe qd̄ caducū ⁊ multis fragilitaq̄ꝫ ſue neceſſitati

bus ipeditū nō pōt a xpi ꝯſoꝛtio non auelli. Impoſſibile eſt.n.
etiā mēti q̄ tā crebris curis diſtendit: tā moleſtiis tā varijs an
goꝛibus ꝑpedit: diuino frui ſemꝑ ītuitu. Qd̄.n.tā ꝑtinat ſan/
ctoꝝ ſtudiū: qd̄ tā arduū pōt eē ꝓpoſitū: cui nō aliqn̄ ille ver/
ſutus īſidiatoꝛ illudat. Quis ita ſolitudinis ſecreta ſectatus ē:
vniuerſo: atq̄ moꝛtaliū ꝯſoꝛtia declinauit: vt nūq̄ cogitationi
bus ſuꝑfluis laberet: ītuitu reꝝ vel occupatiōibus actuū terre/
noꝝ ab illa q̄ vere ſola ⁊ bona eſt dei cōtēplatione decideret.
Quis tm̄ ſpūs vnq̄ potuit retinere feruoꝛē: vt nō īterdū lubri
cis cogitationibus ab ipa quoq̄ oꝛōnis ītētione trāſlatus: re/
pente de celeſtibus ad terrena coꝛruerit. Quis nām vt cetera ꝑ
uagationū tpa ꝑtermittā: nō illo ēt momēto quo deo ſuppli/
cās ad ſublimia erigit mētē: quodā ſtupoꝛe collapſus: ēt ꝑ id
vel inuitus offendat: ꝑ qd̄ ſperabat veniā delictoꝝ? Quis nūq̄
tā exercitatus ac vigilās eſt: vt dum pſalmū deo canit: nūq̄ a
1.Teſ.v. ſcripture ſenſu eius animus abducat? Quis tā familiaris deo
tāq̄ ꝯiunctus: q apl̄icū illud imperiū: q̄ ſine ītermiſſiōe oꝛare
nos ꝑcipit/ vel vno die ſe gaudeat executū? Que lʒ oia nōnul/
lis q̄ ſunt craſſioꝛibus vitijs īuoluti: leuia atq̄ a pctō pene alie
na videant: ſciētib⁹ tn̄ ꝑfectiōis bonū: ēt minimaꝝ reꝝ multi/
tudo grauiſſima eſt. Uelut ſi i aliquā magnā domū multis i/
ſtrumētis: vaſculis: ſarcinis: ipeditā: vnū ītegra viſuū acie ꝑ
ſpicacē: alterū cui oculoꝝ lumen obtuderit lippitudo: pariter
ponamus īgreſſos: nōne cū ille cui ad videnda oia hebes erit
obtutus: nihil illic aliud eē eſtimet niſi armaria: lectos: ſcāna:
ꝑſepia: ⁊ q̄cq̄d nō tā oculis ſpeculātis q̄ manibus palpantis
occurrerit: ecōtra hic q clariſſimo luminū vigoꝛe ēt occulta ri
matus eſt: multa illic minutiſſima ⁊ q̄ vix poſſint ēt numero
cōphēdi: īeſſe pronūciet: q̄ ſi aliqn̄ i vnū cumulū cōgregentur:
paucoꝝ q̄ ille palpauerat magnitudinē numeroſitate cōperi/
ſent: aut ēt foꝛtaſſe trāſcēdāt. Ita igit ſancti atq̄: vt ita dicā:
vidētes: qbus ſummū ꝑfectiōis eſt ſtudiū: etiā illa q̄ velut tene
broſus animi nr̄i nō ītuet aſpectus. i ſemetipſis ſagaciter deꝑ/
hēdūt: acerrimeq̄ cōdēnāt: vſq̄ adeo vt q ſicut nr̄e videt ītu/
itie: ne tenuis qdē pcti neuo cādoꝛē ꝯſcie fuſcauerūt: multis ſibi
maculis videant aſpgi: ſi nō dicā vane cogitatiōis iꝓbitas
i atria mētis irrepſerit: ſed vel pſalmi q dicēdus ē: recoꝛdatio
oꝛōnis tpe intētionē ſupplicātis auerterit. Si.n. iqruūt cū ſubli
mi homini: nō dicā pro vita ac ſalute nr̄a: ſed etiā ꝓ alicuius

lucri cōmodo/ſupplicamus/totā i eū ⁊ mētis ⁊ copis aciē dī- gētes. de nutu eius trepida expectatione pendemus/nō medio criter formidātes/ne qđ forte ineptū aut icōgruū verbū miſe/ ricordiā audiētis auertat. Tū deide ſi nobis i foro aut iudicū ſecularīū tribunalibus ↄſtitutis aſſiſtēte etiā aduerſario i me/ dia ↄſecutiōe atq ↄflictu:tuſſis:ſcreatus:riſus:oſcitatio:ſom/ nus obrepſerit/quāta i pniciē nr̄az vigilātiſſimus inimicus ſe/ ueritatē iudicis cōmouebit inuidia! quāto magis cū illi occul/ toꝝ oiuz cognitori pro iminēti ppetue mortis piculo ſupplica mus/pſertim cū ediuerſo callidus ſeductor pariter ⁊ crimina/ tor aſſiſtat/intēta atq ſollicita ofone iudicātis/pietas iplorā da ē/nec iniuſte/nō ſolū nō leui pctō ſ; ēt grauiſſimo crimine ipietatis aſtringit/q pcē dño fundēs ſubito a ↄſpectu ei⁹ q̄ſi ab oculis nō vidētis nec audiētis/cogitatiōis iprobe vanita/ tē ſecutus abſceſſerit. Illi aūt q oculos cordis ſui ↄtegūt craſſo velamine vitioꝝ/ac ſm ſnia; ſaluatoris/vidētes nō vident/⁊ audiētes nō audiūt neq itelligūt/vix i receſſibus pectoris ſui ēt illa q̄ magna ſunt ⁊ capitalia crimina ↄtēplāt/ nullas aūt cogitationū ſubreptiones/ſ; neq illos i ſe lubricos occultoſq pruritus q mētē tenui atq ſubtili ſuggeſtiōe cōpungūt/nec ca ptiuitates aie ſue pñt purgatis obtutibus ituen/ſ; incrcūdis ſemp cogitatiōibus euagātes/nec dolere norunt cū ab illa ↄtē platione q̄ ſingularis ē diſtrahūt/nec habēt qđ ſe dolēāt ami ſiſſe/qppe q mēte; ſuā igruētibus vt libitū ē cogitatiōibus ex pādētes/nihil habēt ppoſitum qđ principaliter teneāt vel qđ oimodis ↄcupiſcāt. Nec ſane nos aliud i hūc errorē pcipitat: niſi q2 anamarteti.i.ipeccātie ipius virtutē penitus ignorātes exiſtimamus nullā oino culpā ex iſtis ociofis ac lubricis cogi tationū excurſibus nos poſſe ↄtrahere/ſ; hebetudine ſtupefa/ cti/⁊ velut oculoꝝ cecitate pcuſſi/nihil i nobis niſi crimina ca pitalia ↄtēplamur/eaq tmmō credimus euitāda q̄ legū quo q ſecularīū ſeueritate damnant/qbus ſi nos imunes vel pau lulū ſenſerimus/nihil nobis ieſſe pctī ptinus arbitramur. Pro inde ab illo videntū numero ſegregati/q2 minutias multaruz ſordiū q̄ itra nos aggeſte ſūt/nō videmus nequaq̄ ſalubri cō pūctiōe mordemur/ſi ſenſu; nr̄m iterpellauerit egritudo triſti tie/nec dolem⁹ vanegl'e ſubtili ſuggeſtiōe pulſati nec q̄ emiſ/ ſa tardius vel tepidius ofone deffenſus/nec reputamus ad cul pā cur pſallētib⁹ vel orātib⁹ nobis aliqd aliud q̄ ipſa oio vel Matt.13.

pſalmus occurrerit: nec illud horremus ꝙ multa q̄ vel loq̄ vel agere corā hoībus pudet non erubeſcimus, vel ad horā corde ↄcipe qḋ diuino patere nouimus ↄſpectui: nec pollutionē tur/piā ſomniorꝫ larga fletuū ablutiōe purgamus: nec lugem⁹ qḋ ī ipa elemoſyne pietate: cū vel fratrū neceſſitatib⁹ ſubuenimus vel alimoniā paupibus miniſtramus ſerenitatē vſe hilarita/tis obnubit auara cūctatio: nec feriri nos vllo credimus detri

Prou.23. mēto cū de relicta memoria dei: ea q̄ ſunt tpalia atqꝫ corpo/rea cogitamus: ita vt nobis Solomonis illud aptet̄ eloquiū. Feriūt me ſed nō dolui: ⁊ deluſerunt me: ego autē neſciui.

¶ Qḋ paucorꝫ ſit intelligere peccata. Capitulum .viij.

Cōtra hi q̄ ſummā totius voluptatis ⁊ gaudij ⁊ beatitudinis ſue: ī diuinarꝫ ac ſpiritaliū rerꝫ tm̄ ↄtēplatione ↄſtituūt: cū ab ea iuiti vel paululū violētis cogitationibus abſtrahūtur: velut quoddā ī ſe ſacrilegij genus pſenti penitudinis puniūt vltiōe: ac viliſſimā creaturā ad quā ſit de/tortus mētis ītuitus: creatori ſuo ſe ptuliſſe lugētes: pene dixe/rīꝫ ipietatis ſibi crimen aſcribūt: ⁊ lꝫ ad ↄſpiciēdā diuine glorie claritatē: oculos cordis ſui ſumma alacritate cōuertant: tā etiā breuiſſimas carnaliū cogitationū tenebras nō ferētes: q/gd ab illo vo lumine mētis aſpectū retrahit: exeɾraꝛ. Deniqꝫ

1.Jo.2. cū hūc beatus apls Joānes affectum cūctis vellet īfundere. Filioli īquit nolite diligere mundū: neqꝫ ea q̄ in mundo ſunt. Si quis diligit mundū non eſt caritas dei in ipſo: q: omne qḋ in mundo eſt: ↄcupiſcētia carnis: ſed ↄcupiſcētia oculorꝫ ⁊ ſuper/bia vite eſt: ⁊ ambitio ſeculi qui nō eſt ex patre: ſed ex mundo eſt: ⁊ mundus perit ⁊ ↄcupiſcentia eius: q aūt facit volūtatem dei manet in eternū. Faſtidiunt ergo ſancti vniuerſa ī quibus mūdus iſte verſaꝛ: ſed impoſſibile eſt vt nō ad ea vel breui cogitationū rapiātur exceſſu: nullusqꝫ etiā nunc hominū excepto dn̄o ⁊ ſaluatore noſtro naturalē puagationē mētis: ita defi/

Job .25. xus ſemper ī dei ↄtēplatione ↄtinuit: vt nūqꝫ ab ea raptus mūdane cuiuſqꝫ rei delectatione peccaret: dicēte ſcriptura. Side/ra ipa nō ſunt munda in cōſpectu eius. Et iterū. Si in ſanctis ſuis nō confidit: ⁊ in angelis ſuis repperit prauitatem: ſiue vt emēdatio: trāſlatio habet. Ecce inter ſanctos eius nemo immu/

Eiuſd.15. tabilis: ⁊ celi nō ſunt mundi in conſpectu eius.

¶ Qua cautione memoriā dei monachus debeat cuſtodire. Capitulum .ix.

Ecce igiť ſanctos q memoriā dei ſtabiliter retinētes:
e q̄ſi p extētas i ſublime lineas:ſuſpēſo ferūť icessu:ſcbe
nobatis quos vulgo funābulos vocāt:dixeriȝ cōparā
dos:q ſummā ſue ſalutis ac vite i anguſtiſſimo funiculi illius
tramite collocātes:atrociſſimā ſe mortē ꝓtinus icurſuros eſſe
nō ābigūt:ſi vel exigua pes eoꝝ titubatiōe deuiauerit:aut mo
dū illius ſalutaris directiōis exceſſerit. Qui dum arte mirifica
aerios greſſus p inania moliunť: ſi illā anguſtiorē veſtigio ſe
mitā:nō cauta atqꝫ ſollicita moderatiōe ſeruauerit:terra q̄ oī
bus velut naturalis ē baſis ⁊ ſolidiſſimū cūctis ac tutiſſimuȝ
firmamētuȝ:fit illis pſens ac manifeſta pnicies:nō q2 illius nā
muteť: ſȝ q2 illi ad eā pcipiti carnis pōdere dilabanť. Ita ēt i
defeſſa illa dei bonitas imutabiliſqꝫ ſuba:nemınē ledit:ſȝ nos
declinādo a ſūmis atqꝫ ad ima tēdēdo:nobiſipſis ꝯciſcimus
mortem:imo ipa declinatio mors efficiť declināti. Ue.n.iquit Oſee.7.
eis qm̄ receſſerunt a me: vaſtabūtur qm̄ puaricati ſunt in me. Ibidem.9
Et iterū. Ue eis cum receſſero ab eis. Arguet nāqꝫ te malitia Hiere.2.
tua:⁊ auerſio tua icrepabit te. Scito ⁊ vide:q2 malū ⁊ ama/ Prouę.5.
rū eſt reliquiſſe te dn̄m deū tuū. Funiculis nāqꝫ ſuoꝝ peccatoꝝ Eſa.50.
vnuſqſqꝫ ꝯſtringiť. Ad quos ſatis cōpetenter a dn̄o icrepatio
iſta dirigiť. Ecce ingt oēs vos accēditis ignē:accincti flāmis:
ambulate in lumine ignis vr̄i:⁊ in flammis quas ſuccēdiſtis.
Qui incendit inquit malitiam:peribit ab ea.

¶Qđ hi q ad pfectionē tendūt in veritate humiliētur:⁊
dei grā ſemp ſe ſentiāt indigere. Capitulum.x.

Cum ergo ſemetipos quotidie ſentiāt ſancti terrene co
c gitatiōis pōdere pgrauatos:ab illa mētis ſublimita/
te decidere:⁊ iuitos imo vero etiā neſciētes i legē pec
cati mortiſqꝫ traduci. atqꝫ vt cetera ptermittā:illis ſaltē q̄ ſu/
perius cōprehēdi bonis qdē ac iuſtis/ſȝ tn̄ terrenis a cōſpectu
dei opibus auocari/habēt pfecto p qbus ad deū iugiter ige/
miſcāt/habēt pro qbus i veritate humilitati atqꝫ cōpūcti/nō
verbis tm̄mō ſȝ affectu ſemetipos pnūciēt peccatores/⁊ veniā
pro oībus q̄ quotidie ſupati fragilitate carnis icurrunt a gra
tia dn̄i iugiter poſtulātes veras penitētie lachrymas indeſinē
ter effundāt/quippe q videāt iiſdē ipis ſe p qbus ꝯtinuo dolo
re vexati ſunt/⁊ iā vſqꝫ ad deū iugiter ingemiſcūt eſtibus iuo
lutos/etiā ipas ſupplicatiōes ſuas offerre ſe ſine cogitationum
anxietate nō poſſe. Experti igiť ſe humanis viribus deſideratā

ſine obſiſtēte carnis ſarcina nō poſſe ꝯiungere/ neq̃ illi ꝓcipuo ſummoq̃ bono ſꝫ cordis ſui deſideriū poſſe ꝯiūgi/ſꝫ ab eius intuitu captiuos ad mūdana traduci ad gratiā dei q impios iuſtificat ꝯuolātes/cū aplo proteſtātur. Infelix ego homo/ques

Roma.7. me liberabit de corpe mortis huius. Gratia dei per Jeſuꝫ xpꝫ dn̄m noſtrū. Sentiūt.n.ſe bonū iſtud qd volunt nō poſſe pficere/ſed illud qd nolūt quodq̃ oderūt malū.i.cogitationū motus ⁊ curam corporaliū rerum ſemper incidere.

Expoſitio illius ſententie. Cōdelector enim legi dei ſecundum interiorem hominē:⁊c̄. Capitulum.xi.

Et cōdelectanꝰ qdē legi dei ſm iteriorē hoīeꝫ q̄ viſibilia vniuerſa trāſcēdētes/conanꝰ deo ſoli ſp vniri/ſꝫ vidēt aliā legē i mēbris ſuis.i.i natura humane conditionis iſertā q̄ repugnat legi mētis coꝝ/⁊ ptrahit ſenſum violēta lege pcti/cōpellēs.ſ.eos relicto illo principali bono terrene cogitationi ſubmitti. Que q̄uis neceſſaria atq̃ corpori vtilis videaꝰ/cū diſpēſatiōi religioſe cuiuſpiā neceſſitatꝭ ipēdiꝰ/comparatiōe tn̄ illius boni qd ſanctoꝝ oium oblectat ituitū/mala vtiq̃ ab eis ac fugiēda decerniꝰ/q per eā quoquo mō vel ad modicū tēpus ab illius pfecte btitudinis gaudio retrahunꝰ. Uere.n.lex peccati eſt quā hūano generi ꝓuaricatio ſui iduxit auctoris/p illius noxā i queꝫ lata ē equiſſimi iudicis illa ſnia.

Gen̄.3. Maledicta terra i operibus tuis ſpinas ⁊ tribulos germinabit tibi/⁊ i ſudore vultus tui edes panē tuū. Hec inq̃ ē lex mēbris oiuꝫ iſerta mortaliū/q repugnat legi mētis nr̄e/eāq̃ a diuino arcet ituitu:⁊ p quā maledicta terra i operibus nr̄is poſt agnitionem boni ⁊ mali cogitationū ſpinas cepit ac tribulos germinare/quaꝝ aculeis.i.vitijs carnis nō obtuſis.ſpūs ſemina ꝓfocanꝰ/ne illū panē noſtrū q de celo deſcēdit/quiq̃ ꝯfortat cor hois/edere abſq̃ vultus noſtri ſudore poſſimus.

Itē illius. Scimus aūt qm̄ lex ſpiritalis eſt/⁊ reliqua. Capitulum.xij.

Omne.n.hūanū genus huic generaliter legi ſine vlla exceptione ſubijciꝰ. Nullus.n.ē q̄uis ſctūs q ſupra dictū panē nō cū ſudore vultus ſui/⁊ ſollicita cordis itētiōe pcipiat. Ceteꝝ cōi iſto pane multi vt videmus diuites ſine vllo vultus ſui ſudore veſcūtur. Quā etiā legē beatus aplꝰs ſpiritalē aſſerit dicēs. Scimus aūt q: lex ſpiritalis ē ego aūt car-

Roma.7. nalis,ſuꝫ venūdatus ſub pctō. Spiritalis.n.eſt lex q iubet no

bis vt in ſudore vultus noſtri comedamus illū panē verū qui de celo deſcēdit/ſed nos carnales fecit venūdatio illa peccati. Qđ ergo iſtud cuiuſve pctm̄ ē. Sine dubio Adde/cui⁹ pvari/ catiōe: & vt ita dicā/negociatiōe dānoſa fraudulētoq; cōmer tio vēditi ſumus oēs.n.plē ſuā ſerpētis pſuaſiōe ſeductus: illi/ citi cibi pceptione diſtractā/iugo ppetue ſuitutis addixit. Hic nāq; mos ſolet iter vēdētē ementēq; ſeruari/vt is q ſe alieno cupit dño mācipare/aliqd pciȷ p iactura ppꝛie libertatiſ & ad dictiōe ppetue ſeruitutis a ſuo ꝯſequat̄ emptoꝛe. Qđ etiā inter Adā atq; ſerpentē manifeſtiſſime vidimus ipletū. Jlle.n.a ſer pente pciū libertatis ſue eſu iterdicte arboꝛis capiēs a natura li libertate diſceſſit/illiq; maluit ſemetipm perpetua vēdere ſer uitute/a quo vetiti pomi letale pciū fuerat aſſecutus/qua dein ceps cōditiōe ꝯſtrictus/nō imerito oēs poſteritatis ſue proge/ niē/ppetue eidē cui⁹ effectus ē huius ſubdidit famulatu. Quid .n.aliud ſeruile ꝯiugiū pōt ꝓcreare q̄ ſeruos. Quid ergo? Nū qd ēptoꝛ iſte verſutus & callidus/dño vo atq; legitimo iure dña tionis eripuit. Nō ita eſt. Neq;.n.ſic ille oē peculiū dei/vnius fraudis doloſitate pꝺiſit/vt potētiā dominiȷ ſui verus dñatoꝛ amitteret: ḡ ipm quoq; ēptoꝛē q̄uis refugā atq; rebellē/ſiñ iu go deprimit ſeruitutis/ſz q: q oibus rōnabilibus creaturis ar bitriȷ libertatē creatoꝛ idulſerat/eos q ſe ꝓ ſas edacis ꝯcupiſcē tie trāſgreſſione vēdiderāt iuitos ad ingenitā libertatē reuo care non debuit. Abhoꝛret figdē ab illo iuſtitie & pietatis au/ ctoꝛe/qcqd bonitati eqtatiq; ꝯtrariū eſt. Malū.n.fuerat ſi cō ceſſe libertatis bñficiū reuocaſſet/iniuſtū ſi liberū hominē potē tia ſua opprimēs atq; captiuās libertatis accepte p̄iuilegiuȝ exeq nō ſiuiſſet. cuius ſalutē i futura tūc ſecula reſeruauit/ vt re cto oꝛdine cōpleret ſtatuti tpis plenitudo. Opoꝛtebat.n.eius ſobolē tādiu ſub hac vite ꝯditiōe durare/quouſq; eādē oꝛigi/ nalibus vīculis liberatā/i antiquū libertatis ſtatū/p̄ioꝛis dñi gr̄a pcio ſui ſanguinis reformaret/quā pietatis iſtinctu potuit etiā tūc ſaluare ſz noluit/q: eū decreti ſui irrūpere ſanctionem eqtas nō ſinebat. Uis noſſe cauſaȝ venditiōis tue. Audi ipm redemptoꝛē tuū p Eſaiā prophetā apertiſſime pꝛoclamātem. Quis eſt iſte liber repudiȷ matris vr̄e quo dimiſi eā. Aut qs ē creditoꝛ me⁹ cui vēdidi vos. Ecce.n.i inigtatibus vr̄is vēditi eſtis/& i ſceleribus vr̄is dimiſi mrēȝ veſtrā. Uis etiā euidenter agnoſcere cur te iugo ſeruitutis addictū redimere potētie ſue Eſa.50.

virtute noluerit. Audi qd ad ſupiora qbus eiſdē famulis cau/
Ibidem. ſam volūtarie vēditiōis exprobrat/adiecerit. Nūquid abbre/
uiata ē per nulla facta eſt manus mea/vt nō poſſim redime/
re aut nō eſt i me virtus ad liberādū. Sed quid huic potētiſſi
me miſericordie eius ſemp obſtiterit / idem ꝓpheta demon/
Eſaiaſ.59. ſtrans. Ecce inquit nō eſt abbreuiata manus dn̄i vt ſaluare ne/
queat neqꝫ aggrauata eſt auris eius vt nō exaudiat/ſed ini/
quitates veſtre diuiſerunt iter vos ē deū veſtrū/ē peccata vr̄a
abſconderunt faciē eius a vobis ne exaudiret.

¶ Item expoſitio illius. Scio aūt ꝙ non habitat in me hoc eſt in carne mea bonum. Capitulū.xiij.

Quia ergo carnales nos fecit: ē ſpinis ac tribulis cōdē nauit illa dei prima maledictio/noſqꝫ ita iniquo pa/ ter noſter venūdauit cōmertio/vt bonū qd̄ volumus
Ro.7. agere neq̄amus. dū diuulſi a memoria ſummi deitea q̄ huma
ne fragilitatis ſunt cogitare cōpellimur/ dū puritatis amore
frāgrantes: incētiuis naturalibus q̄ penitus ignorare velimus
etiā inuiti plerūqꝫ compūgimur: ſcimus qꝛ nō habitat i carne
nr̄a bonū.i. huius quā diximus theorie atqꝫ puritatis ꝑpetua
iugiſqꝫ trāquillitas. Sed factū eſt illud peſſimū ac lugubre di/
uortiū: vt cū mēte legi dei ſeruire velimus: nūqꝫ.ſ. volētes a cla
ritate diuina dimouere ꝓſpectū: tñ carnalibus tenebris circūfu
ſi. quadā lege peccati ab eo quod bonū eē nouimus cogamur
auelli.ſ. ad curas cogitationeſqꝫ terrenas: ab illa mētis celſitu
dine decidētes: ad quas nos lex peccati.i. illa ſentētia dei non
īmerito condēnauit: quā primus delictor excepit: ē inde eſt qd̄
beatus apl̄s cū aptiſſime fateaē ineuitabili ſe vel oēs ſanctos
peccati huius neceſſitate conſtringi: tñ neminē eoꝝ ob hoc eſſe
Eiuſdē.8. damnādū audēter enūciat dicēs. Nihil ergo nūc dānatiōis ē
his q ſunt i xp̄o Jeſu. Lex.n. ſp̄us vite i xp̄o Jeſu liberauit me
a lege peccati ē mortꝭ.i. quotidiana gr̄a xp̄i oēs ſanctos ſuos
ab hac lege peccati ē mortis in quā iugiter vel nolētes cogū
tur icurrere: cū remiſſionē debitoꝝ ſuoꝝ a dn̄o ꝑcanē abſoluit.
Uidetis ergo non ex perſona peccatoꝝ: ſed ex illorū qui vere
Ibidem.7 ſancti atqꝫ perfecti ſunt: hanc beatum apoſtolum ꝓmpſiſſe
ſententiam. Non enim quod volo bonum hoc facio: ſed quod
odi malum hoc ago: ē video aliam legem in membris meis
repugnantem legi mentis mee ē captiuum me ducentem in le
ge peccati: que eſt in membris meis.

¶ Obiectio ꝙ neqꝫ infideliū perſonis cōueniat neqꝫ ſan ctoꝝ. Nō.n.qđ volo facio bonū. Capitulū.xiiij.

g Ermanus. Neqꝫ eoꝝ q capitalibus criminibus impli cātur neqꝫ apoſtoli vel illoꝝ qui ad eius ꝑfecere men ſurā: hoc dicimus cōgruere poſſe pſonis: ſed de his ꝓ prie hoc intelligi debere cenſemus: qui poſt dei grātiā agnitio nēqꝫ veritatis a carnalibus ſe vitijs abſtinere cupientes antiq̄ adhuc cōſuetudine velut naturali lege in membꝛis ſuis violen tiſſime dn̄ante: ad inolitā paſſionū cōcupiſcentiā pertrahunt: Uſus.n. ac frequētia delinquēdi: velut lex efficit naturalis: que membꝛis humane infirmitatis inſerta: affectus anime necdū plenis virtutum ſtudijs erudite: ſed adhuc rudis ac tenere: vt ita dixerim: caſtitatis captiuos rapit ad vitiā: ac moꝛti eos antiqua lege ſubijciens: iugo peccati dominantis addicit: non ſinens eos bonum quod diligūt puritatis adipiſci: ſed potius malum quod execrantur exercere compellens.

¶ Reſpōſio ad obiectionem pꝛopoſitam. Cap.xv.

t Heonas. Non parū veſtra ꝓficit opinio. Siquidem etiā voſipſi aſtruere iā cepiſtis: i illoꝝ pſona q omni no peccatoꝛes ſunt hoc penitus ſtare nō poſſe: illis au tem qui ſe a vitijs carnalibus abſtinere ꝯtēdunt. Quos qm̄ a peccatoꝝ iā numero ſegregaſtis: cōſequens eſt: vt etiā fideliū atqꝫ ſanctoꝝ paulatim cetibus inſeratis. Que.n. genera pec catoꝝ iſtos dicitis poſſe cōmittere: qbus ſi fuerint poſt gratiā baptiſmatis inuoluti: rurſuꝫ per quotidianā xpi gr̄aꝫ liberent. Aut de q° moꝛtis coꝛpoꝛe apoſtolus dixiſſe credendus ē. Quis me liberabit de coꝛpoꝛe moꝛtis huius. Gratia dei per Jeſum xp̄m dn̄m nr̄m. Nōne manifeſtū eſt ſicut vos quoqꝫ ipſos ve ritas cōpellit cōfiteri: nō de illis capitaliū criminū mēbꝛis: per q̄ ſtipēdiū eterne moꝛtis acqrit.i. homicidij foꝛnicatiōis: adul terioꝝ: ebꝛietatis: furtoꝝ atqꝫ rapinarū: ſed de illo ꝑdicto cui gratia xpi quotidiana ſuccurrit coꝛpoꝛe memoꝛari. Quiſquis enim poſt baptiſmū ⁊ ſcientiā dei: in illud moꝛtis coꝛpus incur rerit: ſciat ſe nō quotidiana gratia.i. facili remiſſione: quā mo mentis ſingulis exoꝛatus dn̄s noſter erroꝛibus noſtris donare cōſueuit: ſed aut diuturna afflictione penitudinis ac penali do loꝛe purgādū aut certe pꝛo his i futuro eterni ignis ſupplicijs addicendū: ita eodē apl'o pꝛonūciante. Nolite falli: neqꝫ foꝛni carij: neqꝫ idolis ſeruiētes: neqꝫ adulteri: neqꝫ molles neqꝫ ma I.Coꝛ. 6

ſcolorꝫ ꝯcubitores:neqꝫ fures:neqꝫ auari:neqꝫ ebrioſi:ne ma/
ledici:neqꝫ rapaces regnū dei poſſidebūt. Aut q̄ eſt iſta lex mi
litans i mēbris noſtris q̄ repugnat legi mētis noſtre cūqꝫ nos
reſiſtētes atqꝫ captiuos i legem peccati ac mortis abduxerit:
eiqꝫ nos fecerit carne ſeruire:nihilominus mēte legi dei ſerui/
re ꝑmittat. Nec.n.hic puto legē peccati flagicia ꝺſignare aut
hoc ꝺ ſupradictis itelligi poſſe criminibus q̄ ſi qs facit legi dei
mēte nō ſeruit:a q̄ neceſſe ē cū aio ante diſcedere:q̄ꝫ aliqd corꝫ
carne cōmittat. Quid ē.n.ſeruire legi pcti: niſi ea q̄ a pctō īpe
rātur implere. Qd ergo peccati genus ē quo cū ſe tāta ſancti/
tas atqꝫ ꝑfectio ſentiat captiuari:gr̄a tn̄ xp̄i nō ābigat liberā
dū:dicēs: Infelix ego hō:quis me liberabit de corpore mortis
huius. Gr̄a dei ꝑ Jeſuꝫ xp̄ꝫ dn̄m nr̄m. Quā inq̄ꝫ legē mēbris
noſtris ineſſe firmabitis:q̄ abſtrahens nos a lege dei:⁊ capti/
uās nos legi peccati:ifelices nos potius faciat q̄ꝫ nocentes vt
nō eternis ſupplicijs addicamur:ſꝫ q̄ſi de iterrupto beatitudi
nis gaudio ſuſpiremus:⁊ auxiliatorē q̄ nos ad id retrahat in
Roma. 7. grentes cū ap̄lo ꝓclamemus. Infelix ego hō:qs me liberabit
de corpore mortis huius. Adduci nāqꝫ captiuū i legē peccati:
qd eſt aliud q̄ꝫ i effectu peccati atqꝫ ope ꝑmanere. Aut quod
aliud principale dabit̄ bonū:qꝺ ſancti explere nō poſſint:niſi
id ad cuius cōꝑationem vt ſupra diximus vniuerſa nec bona
ſunt. Et qdē nouimus multa eſſe i hoc mūdo bona:ꝓcipueqꝫ
pudiciciā:ꝯtinētiā:ſobrietatē:humilitatē:iuſtitiā: miſcordiā
tēperantiā:pietatē:ſed hec oīa ⁊ ſummo illi bono paria eē nō
poſſunt:⁊ perfici nō dicā ab apoſtolis:ſed etiā a mediocribus
poſſunt:⁊ a quibus ipleta non fuerint:aut eterno ſupplicio pu
niunt̄:aut grādi vt ſupra dictū eſt labore penitētie vel quoti/
diana xp̄i gratia liberant̄. Super eſt igitur vt hanc apoſtoli
ſententiā ſoli ſanctorꝫ ꝑſone recte fateamur aptari:q i hāc quā
ꝓdiximus icurrētes quotidie peccati nō criminū legem:de ſta
tu ſalutis ſue certi nō ꝓcipitant̄ i facinus:ſed vt dictū eſt de cō
tēplatiōe diuina ad miſeriā cogitationū deuoluti corporaliū:
vere illius beatitudinis bono plerūqꝫ fraudātur. Si.n.ſe i hāc
membrorꝫ ſuorꝫ legē quotidianis ſentirēt ſceleribus illigari:nō
vtiqꝫ de felicitatis amiſſione:ſꝫ de innocētie cauſarētur:nec di
ceret apoſtolus Paulus. Infelix ego homo : ſed impurus aut
ſceleſtus ego homo nec de corpore mortis huius:hoc eſt de cō
ditione mortali : ſed a flagicijs atqꝫ criminibus carnis huius

vellet abſolui. Sed q; ſe p:o cōditiōe fragilitatis humane ſen/ſerat captiuatū.i.abductū ad ſollicitudines curaſq; carnales: q̄ſi ex peccati ⁊ mortis operat̃ :ingemiſcēs ſuper hac quam iui tus icurrerat lege peccati/cōfeſtim recurrit ad xp̄m:⁊ pſentiſſi ma gratie eius redēptione ſaluat̃. Quicqd ergo lex illa pecca ti:q̄ ſpinas ac tribulos cogitationū curarūq; mortaliū; natu raliter gignit/etiā i apoſtolici pectoris terra ſollicitudinis ger minarit / iſta lex gratie mox auellit. Lex enim inquit ſpiritus vite in xp̄o Jeſu:liberauit me a lege peccati ⁊ mortis. Ro.8.

¶Quid ſit corpus peccati. Capitulum.xvj.

Oc ergo ineuitabile corpus ē mortis:i qd̄ pfecti quiq; qui guſtauerūt q̄ ſuauis ē dn̄s quotidie reuoluti:ſen/ tiunt cū ,pp̄heta q̄ malū ſibi ⁊ amaꝝ ſit diſcedere a dn̄o deo ſuo:hoc ē corpus mortis qd̄ a celeſti eos intuitu retra/ hens/ad terrena deducit/qd̄ pſallētes eos atq; i oratione p:o ſtratos/vel hūanas effigies vel ſermōes vel negocia vel actus facit ſuperfluos retractare. Hoc ē corpus mortis qd̄ emulātes angelicā ſanctitatē:⁊ volētes dn̄o iugiter inherere/pfectiones tn̄ huius boni/q; mortis corpus obſiſtit inuenire nō poſſunt/ſ; faciūt malū qd̄ nolūt.i.traducunt̃ mēte etiā ad illa q̄ ad p:o/ fectū virtutū perfectionēq; nō pertinēt. Deniq; vt hoc de ſan ctis atq; perfectis ſibiq; ſimilibus ſe dixiſſe beatus apoſtolus euidēter exprimeret/digito quodāmodo ſemetipſum tactuq; deſignās/ꝯtinuo ifert. Jtaq; ego ipſe id eſt qui hec pronūcio: mee nō alterius ꝯſcientie latebras pando. Hoc ſane elocutiōis genere familiariter vti apoſtolus ſolet/ſi quādo vult ſe ſpecia liter deſignare/ſicut ibi. Egoipſe Paulus obſecro vos per mā ſuetudinē ⁊ modeſtiā xp̄i. Et rurſu;. Niſi q ego ipſe non gra uaui vos. Et iterū. Sed eſto/egoipſe nō grauaui vos. Et ali/ bi. Egoipſe Paulus dico vobis/ſi circūcidamini xp̄s vobis ni hil p:oderit. Et ad Romanos. Optabā enim egoipſe anathe ma eſſe a chriſto p:o fratribus meis. Poteſt autē non abſur de etiā ſic accipi.vt expſſius emphaſi p:onūciet. Jtaq; egoipſe id eſt quem noſtis eſſe apoſtolū Chriſti:quem tota ſuſpiciētia veneramini/quem creditis ſummū atq; perfectū eſſe ⁊ in quo loquitur Chriſtus / cum mente ſeruiam legi dei/carne tamen legi peccati ſeruire me fateor / hoc eſt diſtentione conditionis humane interdum de celeſtibus ad terrena deuoluor/⁊ ad curas humilium rerum mentis mee altitudo p:olabitur / per

Hiere.2. Ro.7. 2.Cor.10. 2.Cor.12. Jbidem. Gal.5. Ro.9. Ro.7.

quam peccati legem ita momẽtis ſingulis me ſentio captiua/ri vt q̃uis immobili circa legem dei deſiderio perſeuerem:nullo tamen modo vim huius captiuitatis euadere me poſſe ſentiam:niſi confugero ſemper ad gratiam ſaluatoris.

Quod ſancti omnes veraciter immũdos ſe & peccatores eſſe confeſſi ſunt. Capitulum .xvij.

T idcirco quotidianis ſuſpirijs ſancti oẽs ꝓ hac ſub/
e ſtantia ſue fragilitate cõpuncti:dũ cogitationũ varietates:& ↄſcientie ſue latebras ac penetralia pſcrutanſ: ſuppliciter clamant. Nõ intres in iudiciũ cũ ſeruo ſuo:q2 nõ iu
Pſ.142. ſtificabitur in cõſpectu tuo oĩs viuẽs. Et illud. Quis gloriabitur
Prou.20. caſtũ ſe habere cor:aut quis fiduciã habebit ſe mũdũ eẽ a peccato. Et iterũ. Non eſt iuſtus homo in terra qui faciat bonũ &
Eccle.7. non peccet. Et ita iſirmã hominũ imperfectãq3 iuſtitiã:ac miſericordia dei ſemper indigentẽ: indignã eſſe ſentiunt:vt vnus ex his cuius iniquitates & peccata deus miſſo de altari ignito verbi ſui carbone purgauit:poſt illã mirificã ↄtẽplationẽ dei: poſt intuitũ ſublimiũ ſeraphin:& reuelationẽ ſacramentoꝝ celeſtiũ dicat. Ue mihi:q2 vir pollutus labijs ego ſum:& in medio
Eſa.6. populi pollutа labia habentis ego habito. Qui ſicut arbitror labioꝝ ſuoꝝ immundiciã nec tunc quidẽ forſaſſe ſenſiſſet:niſi vera perfectione & integra puritate ↄtẽplationẽ dei meruiſſet agnoſcere:cuius intuitu pollutionẽ ſuã ſibi ante incognitam repente cognouit. Cũ.n.ait. Ue mihi:q2 vir pollutus labijs ego ſum:de ſuoꝝ hoc cũ labioꝝ:nõ de populi pollutione ↄfeſſus id quod ſequitur manifeſtat. Et i medio populi polluta labia habẽtis ego habito. Sed etiã cum orãs peccatoꝝ quaſi vniuerſaliũ immũdiciã confitetur:non iniquoꝝ tantũ ſed etiam iuſtoꝝ
Eſa.64. plebe3 generali ſupplicatiõe cõplectitur:dicens. Ecce tu iratus es & peccauimus:in ipſis fuimus ſemp & ſaluabimur:facti ſumus vt immũdi oẽs nos:tanq̃ pannus mẽſtruate vniuerſe iuſtitie noſtre. Rogo qd euidẽtius hac põt eſſe ſentẽtia qua non vnã tm̃:ſed vniuerſas iuſtitias noſtras ꝓpheta complexus: & circũſpiciens omnia q̃ vel immũda vel horrida iudicantur:qr nihil in hominũ cõuerſatione ſordidius neq3 impurius potuit reperire:panno menſtruate eas cõparare maluit.

Etiã iuſtos & ſanctos ſine pctõ nõ eẽ. Cap.xviij.

Nuſtra ergo manifeſtiſſime veritati ſpinoſe obiectio/
f nis acumen opponitur:ſicut pauloãte dixiſtis. Si ne/

mo ſine peccato:nullus eſt ſanctus:⁊ ſi nemo ſanctus: nullus ergo ſaluabit̄. Hoc.n.prophete teſtimōio:poteſt nodus huius queſtiōis abſolui. Ecce inquit tu iratus es ⁊ nos peccauimus id eſt cū relationem noſtri cordis vel negligentias auerſatus: tuo nos auxilio denudaſti:ꝯfeſtim nos vorago abſorbuit peccatoꝝ velut ſi q̄s ſplendidiſſimo ſolis diceret elemēto. Ecce tu occubuiſti:⁊ nos illico tenebroſa cōtexit obſcuritas. Et tamen cum hic ſanctus peccaſſe ſe dicat:⁊ nō ſolū peccaſſe:ſed etiam in ipſis ſemper permāſiſſe peccatis:nō deſperat penitus de ſalute ſed ſubijcit. In ipſis fuimus ſemper ⁊ ſaluabimus. Hanc ego ſentētiā. Ecce tu iratus es ⁊ peccauimus:illi apoſtolice cōparabo. Infelix ego hō: quis me liberabit de corpore mortis huius. Rurſuꝫ id q̄d ꝓpheta ſubiungit. In ipſis fuimus ſempꝰ ⁊ ſaluabimus ꝯſequētibus apoſtoli cōgruit v̄bis. Gratia dei per Ieſuꝫ xp̄m dn̄m noſtrū. Similiter etiā illud eiuſdem prophete. Ue mihi:q: vir pollutus labijs ego ſum:⁊ in medio populi polluta labia habētis ego habito. videt̄ ſupradictos ſapere ſermones. Infelix ego hō quis me liberabit de corpore mortis huius? Itē q̄d ſequit̄ in ꝓpheta. Et ecce volauit ad me vnus de ſeraphin:⁊ in manu eius carbunculus ſiue calculus: quē forcipe tulerat d̄ altari:⁊ tetigit os meū ⁊ dixit. Ecce hoc tetigi labia tua:⁊ auferet̄ iniq̄tas tua:⁊ peccatū tuū mūdabitur. Tale eſt vt Pauli videat̄ ore ꝓlatū q̄ ait. Gratia dei per Ieſuꝫ xp̄m dn̄m noſtrū. Uidetis ergo queadmodū oēs ſancti nō tā ex perſona populi q̄ ex ſua:⁊ peccatores ſe veraciter fateant̄:⁊ tñ nequaq̄ de ſua ſalute deſperent:ſed iuſtificationis plenitudinē quā cōditione fragilitatis humane ꝯſequi ſe poſſe diffidunt:de gratia dn̄i ⁊ miſeratione preſumunt. Roma.7. Eſa.6.

¶ Quod in ipſa quoq̄ orationis hora:peccatum declinari vix poſſit. Capitulum .xix.

Eminē vero in hac vita q̄uis ſanctū:imunē eē a debitis peccatoꝝ:etiā magiſteriū nos edocet ſaluatoris qui diſcipulis ſuis perfecte orationis formulā tradēs inter reliqua illic ſublimia ſacratiſſimaq̄ mādata:q̄ non niſi ſanctis perfectiſq̄ ſunt tradita:⁊ malis ⁊ infidelibus conuenire non poſſunt:hoc iuſſit interſeri. Et dimitte nobis debita noſtra ſicut ⁊ nos dimittimus d̄bitoribus noſtris. Si ergo vera hec ⁊ a ſanctis ꝓfert̄ oratio. ſicut idubitāter credere nos oportet:quis tam contumax ⁊ preſumptor tāq̄ ſuperbia diabolici Mat.6.

furoris elatus poterit inueniri:qui ſine peccato ſe eſſe pnũciãs non ſolum maiorem ſe apoſtolis credat:verũetiam ipſum quaſi ignorantie aut vanitatis arguat ſaluatorẽ.vt.ſ.aut neſcie/rit eſſe poſſe aliquos immunes a debitis: aut fruſtra docuerit eos quos ſciẽt orationis iſtius remedio non egere: Sed cũ regis ſui pcepta ſeruantes:oẽs omnino ſancti quotidie dicãt. Dimitte nobis debita noſtra.Si verum dicunt.vere nemo eſt immunis a culpa:ſi autẽ fallunt:eque verũ eſt eos mẽdacij non carere peccato.Uñ etiã ille ſapientiſſimus Eccleſiaſtes:vniuerſos actus ⁊ humana ſtudia mẽte percurrẽs:ſine vlla exceptio

Eccle.7. ne pnunciat.Quia nõ eſt iuſtus homo in terra qui faciat bonũ ⁊ nõ peccet.i.nemo in hac terra tam ſanctus: tam diligens tam intentus/vel potuit vnq̃/vel poterit inueniri: qui vero illi ac ſingulari bono ita iugiter valeat inherere:vt non quotidie ab eo diſtractũ ſe ſentiat deliquiſſe.Qui tñ cũ pnuncief immunis a noxa eſſe nõ poſſe:iuſtus eſſe nihilominus nõ negatur.

¶ A quibus ſit peccati euacuatio ⁊ virtutũ diſcẽda pfectio.

Capitulum.xx.

αμαρτητου Quiſquis itaq; anamartheton.i.impeccãtiam nature aſcribit humane:nõ inanibus verbis:ſed cõſcientie ſue teſtimonio nobiſcũ ac probatiõe pfligat:⁊ tũc demũ ſe abſq; peccato eſſe pnunciet cũ ſe ab hoc ſummo bono ſenſerit nõ auulſum:immo vero quiſquis cõſideräs pſcientiã ſuam: vt nõ dicã amplius:vnã ſaltem ſynaxim ſine vlla verbi vel facti/vel cogitationis interpellatione ſe deprehẽderit celebraſſe: abſq; peccato ſe eſſe pronũciet.Proinde:q: his omnibus ociosis ac ſuperfluis rebus:volucrẽ humane mentis excurſum fatemur carere nõ poſſe:per hoc vniq; cõſequẽter ſine peccato nos non eſſe veraciter confitemur. Nam quãtauis circũſpectione vnuſquiſq; cor ſuũ ſeruare cõtendat:nunq̃ id ſm deſiderium ſpiritus ſui:repugnante carnis cõditione cuſtodiet.Quãto.n. magis profecerit mens humana:⁊ ad ſinceriorẽ pꝫtemplatio/nis peruenerit puritatem:tanto ſe immũdiorẽ quaſi per ſpeculũ ſue puritatis inſpiciet:q: neceſſe eſt dũ animus ad ſublimiorem ſe extẽdit intuitũ:⁊ maiora q̃ nouit proſpiciẽs pꝫcupiſcit: illa:in quibus eſt vt inferiora ſemper ac viliora deſpiciat.

¶ Quod licet agnoſcamus nos ſine peccato nõ eſſe: nõ debeamus tñ nos a dominica cõmunióe ſuſpẽdere.

Capitulum.xxj.

Cura ſiquidē denotat ſinceriori obtutus:pariterqꝫ ſibi
p maiorē reprehēſionis dolorē irreprehēſibilis vita:⁊ mul
tiplicat gemitus atqꝫ ſuſpiria emēdatio moꝝ:⁊ emu
latio attēta virtutū. Nemo.n.illo i quo profecerit gradu pōt
eē ꝯtētus:⁊ quātōqꝫ fuerit mēte purgatioꝛ:tāto ſe ſoꝛdidiorē
videt magis humilitatis q̄ȝ elationis iuenit cāe:quātoqꝫ per
nicius ad ſublimioꝛa ꝓcēderit:tāto āplius puidet ſibi ſupeſſe
quo tēdat. Deniqꝫ ille aploꝝ eximius quē diligebat Jeſus:re/
cūbēs ſupra pectus eius:hāc quaſi ex dñico ꝓtulit corde ſentē
tiā. Si dixerimus. Quia peccatū nō habemus:ipſi nos ſeduci Joh. j.
mus:⁊ veritas i nobis nō eſt. Jtaqꝫ ſi dicētes nos nō hře pec/
catū:veritatē.i.xp̄m nō habemus i nobis:qd aliud pꝛoficimus
niſi vt nos hac ipſa pꝛofeſſiōe ex peccatoꝛibus ſceleratos atqꝫ
impios approbemus! Poſtremo ſi cordi eſt verius exploꝛare
vtrū poſſibile ſit humane ſubſtātie anamartheton.i.īpeccātiā
poſſidere a quibus hoc manifeſtius diſcere poterimus: q̄ȝ ab
his q carnē ſuā crucifixerūt cū vitijs ⁊ ꝯcupiſcētijs: ⁊ quibus ve
re crucifixus eſt mūdus. Qui cū de cordibus ſuis nō ſolum ra Gal. 5.
dicitus vitia vniuerſa cōuulſerint: verūetiā peccatoꝝ memo/ Jbidem 6
riā ac cogitationes conētur excludere: nihilominus tñ quoti/
die fideliter pꝛofitentur:ne vna quidē hoꝛa ſine macula ſe eſſe
poſſe peccati. Nec tamē ex eo debemus nos a dñica cōmunio
ne ſuſpendere:q: nos agnoſcimus peccatoꝛes:ſed ad eam ma
gis ac magis eſt ꝓpter anime medicinā ⁊ purificationē ſpiri
tus auide feſtinandū:verūtamen ea humilitate mētis ac fide:
vt indignos nos perceptione tante gratie iudicātes: remedia
potius noſtris vulneribus expetamus. Alioquin nec anniuer/
ſaria quidē digne eſt pſumenda cōmunio: vt quidā faciūt q i
monaſterijs cōſiſtentes:ita ſacramentoꝝ celeſtiū dignitatē ⁊
ſanctificationē ac meritū metiūť: vt eſtimēt ea nō niſi ſanctos
atqꝫ imaculatos debere pſumere: ⁊ non potius ſanctos mun
doſqꝫ nos ſua participatiōe perficiāt. Qui pꝛofecto maioꝛem
arrogātie pſumptionē:quā declinare ſibi videt̄ icurrūt:q: vel
tūc cū ea percipiūt:dignos ſe eius perceptione dijudicāt. Mul
to.n.iuſtius ē:vt cū hac cordis humilitate qua credimus ⁊ fa
temur illa ſacroſancta myſteria nūq̄ȝ ꝓ merito nos poſſe ꝯti
gere:ſingulis ea dñicis ob remediū nr̄aꝝ egritudinuȝ pſuma/
m⁹: q̄ȝ vt vana pſuaſiōe cordis elati/vel poſt ānū dignos coꝝ

participio nos eſſe credamus. Quapropter vt hec itelligere ꝛ fructuoſe tenere poſſimus: miſericordiã dñi vt nos ad perficiẽda hec adiuuet: attentius imploremus: que nequaꝗ̃ ita vt ceteræ humane artes ꝓcedente quadã ratione verboꝝ: ſed actu potius ꝛ experiẽtia ꝓcurrẽte diſcuntur: queqꝫ rurſum: niſi tam collationibus ſpiritaliũ viroꝝ frequẽter examinata fuerint ꝛ polita: ꝗ̃ documentis ꝛ quotidiana experiẽtia ſollicite ventilata: aut obſoleſcunt incuria: aut ocioſa obliuione depereũt.

¶ Explicit abbatis Theone collatio tertia.

¶ Incipit annotatio capituloꝝ collationis abbatis Abrae de mortificatione.

Ca.j. Quomodo abbati Abrae prodiderimus cogitationũ noſtrarum arcana.
ij Quomodo noſtros ſenex patefecerit errores.
iij De qualitate locoꝝ que ab anachoretis expeti debeãt.
iiij Que a ſolitarijs operationum genera debeãt eligi.
v Quod euagatione corporis grauetur magis ꝗ̃ releuetur cordis anxietas.
vj Ad quam comparationem monachus cogitationes ſuas debeat cuſtodire.
vij Interrogatio cur obeſſe nobis parentũ vicinia putaretur que in Egypto conſiſtentibus non obeſſet.
viij Reſponſio quomodo nõ omnibus cõueniant omnia.
ix Quod hi poſſint parentum viciniam non timere: qui abbatis apollo mortificationem potuerint emulari.
x Interrogatio an obſit monacho ſi a parentibus ſibi neceſſaria ſuggerantur.
xj Reſpõſio qd ſanctus Antonius ſup hoc ꝓnũciauerit.
xij De vtilitate operationis: ꝛ ocij detrimento.
xiij Fabula de tonſoris mercede: compoſita ad illuſiones diaboli cognoſcendas.
xiiij Interrogatio vnde nobis talium cogitationum error irrepſerit.
xv Reſponſio de tripertito anime motu.
xvi Rationabilẽ anime noſtre partem fuiſſe corruptam.
xvij Quod infirmior pars anime diabolicis temptationibus prima ſuccumbat.

xviij Interrogatio an vtili deſiderio maioris ſilētij retrahe
mur ad patriam.
xix Reſponſio de illuſione diabolica ꝙ vaſtioris ſolitudi/
nis requiem repromittat.
xx Quam vtilis ſit remiſſio in aduentū fratrum.
xxj Quomodo euangeliſta Joannes vtilitatem remiſſio/
nis oſtendiſſe dicatur.
xxij Interrogatio qualiter intelligendū ſit quod in euange
lio dicitur. Jugum meū ſuaue eſt: ⁊ onus meū leue.
xxiij Reſponſio cum expoſitione ſententie.
xxiiij Cur amarū iugum ⁊ graue onus domini ſentiatur.
xxv Quid vtilitatis conferat temptationum incurſio.
xxvj Quemadmodū perfecte abrenunciantibus: centuplum
in hoc mundo repromittatur.

¶ Explicit annotatio capitulorum.

¶ Incipit abbatis Abrae collatio de mortificatione.

¶ Quomodo abbati Abrae Caſſianus cum collegis
prodiderint cogitationum ſuarum arcana.

Capitulum .j.

UARTA Atq; viceſima iſta collatio Abbatis
q Abrae Chriſto fauente procudit: omnium ſeniorum
traditiones atq; inſtituta concludens: qua veſtris
orationibus conſummata: illorum viginti quattuor
ſeniorum: qui in ſancta Apocalypſi coronas ſuas agno offerre Apoc. 4.
dicuntur: numero myſtice congruente: cūctarum promiſſionū
noſtrarum debitis nos credimus liberandos. Siqua proinde
gloria: hi vigintiquattuor ſenes noſtri ob inſtitutionis ſue me
ritum fuerint coronati: illi qui pro ſalute mundi immolatus
eſt agno ſubiectis ſunt capitibus oblaturi. Ipſe enim ⁊ illis tā
eximium ſenſum: ⁊ nobis qualemcūq; ſermonē: quo tanta pro
funditas promeretur propter honorem nominis ſui donare di
gnatus eſt. Et neceſſe eſt vt ad auctorem bonorum omnium
muneris ſui merita referant: cui hoc ipſo debet amplius quo
magis ſoluit. Igit ad hūc Abraā cogitationū noſtrarum impu
gnationē anxia confeſſione detulimus: qua ad repetendā pro
uinciam noſtrā atq; ad reuiſendos parentes quotidianis aie
ſtibus vrgebamur. Hinc etenim nobis maxima deſideriorū
naſcebatur occaſio: ꝙ tanta religione atq; pietate parētes no
ſtros preditos recordabamur: vt eis nequaq; noſtrū ꝓpoſitū

preponeremus: hoc iugiter mente voluētes: q; profectū magis ex illoꝝ essemus assiduitate capturi: nullaq; nos corporalium reꝝ sollicitudine: nullis ꝓspiciēdi victus distētionibus occupā dos: illis afatim oēs cū gaudio pbitionē nr̄e necessitatis explē tibus. Insup et spe ianiū gaudioꝝ animū pascebamus: credē tes fructū nos maximū percepturos de ꝯuersione multoꝝ: q̄ ve lut nr̄o essent ad viā salutis exēplo ac monitis dirigēdi: tū ꝑte rea ipoꝝ locoꝝ situs: i qbus erat maioribus nr̄is auita posses sio: ipaq; amenitas regionū iocūda ante oculos pingebaf: q̄ grate ꝛ cōgrue solitudinis spacijs tēderef: ita vt nō solū dele ctare monachū possint secreta sylvarū: sed et maxima victus ꝑbere cōpēdia. Que oia ꝑdicto seni: cū ꝑm fidē ꝯscientie nostre simpliciter pāderemus: nec iā ipugnationū vim tolerare nos posse: nisi nobis per illius medicinā dei gratia subuenisset: pro fusis lachrymis testaremur. Tacitus ille: diuq; cūctatus: atq; ad extremum grauiter ingemiscens ita ait.

¶ Quō nostros senex patefecerit errores. Cap. ij.

Ecdū vos desiderijs renūctasse mūdanis: nec mortifi casse ꝯcupiscētias pristinas: cogitationū vestraꝝ pro dit īfirmitas. Nā sicut desidiā cordis vestri: desiderio rū vroꝝ puagatio ꝓtestaf: hanc pegrinationē ac parētū absen tiā: quā mēte potius suscipe debuistis: carne tm̄modo sustinetis. Sepulta .n. hec oia: ac de cordibus vr̄is eulsa penitus iā fuis sent: si vel rōe; ipsius abrenūciationis, vel principalē solitudi nis causam i qua consistimus cepissetis. Ideoq; vos illa ocij

Prou. xi. egritudine sentio laborare: q̄ i prouerbijs ita notaf. In deside rijs est ois ociosus. Et iterū. Desideria occidūt pigrū. Nam ꝛ nobis poterant hec q̄ cōmemorastis carnaliū cōmodoꝝ non deesse cōpēdia: si credidissemus ea nr̄o cōuenire ꝓposito: aut talem ex illis amenitatū voluptatibus fructū nobis indicasse mus posse ꝯferri: qualis iste est q de hoc locoꝝ squalore ꝛ cor poris ꝯtritione cōquirif. Nec sumus ita parentū solatio desti tuti: vt desinit q de suis substātijs sustētare nos gaudeant: nisi nobis illa snīa saluatoris occurrēs: qcqd ad fotū huius ptinet

Luce. 14. carnis excluderet: qua dicif. Qui nō reliqrit siue oderit patres ꝛ matrē ꝛ filios ꝛ fratres: nō pōt meus esse discipulus. Quod si parētū quoq; essemus ꝑsidio destituti: certe vel potētū mun di istius obsequia deesse nō possent: q ꝓptissima largitate ne cessitatibus nr̄is cum oī gratiaꝝ actione subministrare gaude

ſent:quoꝝ munificẽtia ſuſtẽtati:parãdi victus ſollicitudine ca
reremus:niſi nos vehemẽter illa ꝓphetica maledictio deterre/
ret:q̄ ait Maledictus hõ:q ponit ſpẽ ſuã in homine. Et. Nolite Hiere. 17.
ↄfidere in principibus. Potuimus etiã cellulas ſaltē nr̃as ſup Ps. 145.
Nili fluminis alueũ collocãtes:aquã habere pre foribus:ne eã
a quattuor milibus paſſuũ noſtris cogeremur deferre ceruici/
bus:niſi nos ad tolerãtiã laboris iſtius ĩdefeſſos btũs apoſto/
lus reddẽs hoc iugiter aiaret eloquio. Unuſquiſq̄ inquiens ꝓ
priã mercedẽ accipiet ſm ſuũ laborẽ. Nec ignoramus eſſe non j. Cor. 3.
nulla ĩ regionibus noſtris amena ſecreta:ĩ qbus pomoꝝ copia
⁊ hortoꝝ grã vel vbertas:neceſſitatẽ victus noſtri minimo la/
bore corporis expedirẽt:niſi impingendã nobis illã exprobratio/
nẽ q̄ ad illũ in euangelio directa eſt diuitẽ vereremur: q: rece/ Luce. 16.
piſti ↄſolationẽ tuã in vita tua. Sed deſpectis illis oĩbus:⁊ cũ
vniuerſa mundi huius voluptate cõtẽptis:his tm̃ ſqualoribus
delectamur:vniuerſiſq̄ delitijs horrendã ſollicitudinis iſtius ꝓ
ferimus vaſtitatem neq̄ huic arenaꝝ amaritudini quãtaſuis
vberes glebe diuitias ↄparamus:nõ tẽporalia huius corporis
lucra:ſed eterna ſpiritus emolumenta ſectantes. Parum eſt.n.
renũciaſſe monachũ ſemel:id eſt in primordio cõuerſionis ſue
cõtẽpſiſſe preſentia:niſi eis quotidie renũciare perſtiterit. Uſq̄
in finẽ nãq̄ huius vite illud nobis dicẽdũ eſt cũ propheta. Et Hiere. 17.
diem hominis non deſideraui tu ſcis. Unde ⁊ dominus ĩ euã/ Luce. 9.
gelio. Si quis vult inquit poſt me venire abneget ſemetipſum:
⁊ tollat crucem ſuam quotidie ⁊ ſequatur me.

¶ De qualitate locoꝝ q̄ ab anachoretis expeti debeant.

Capitulum. iij.

Et idcirco ei qui de interioris hoĩs puritate puigilem
ſollicitudinẽ gerit:expetẽda ſunt loca:q̄ mentẽ eius nul
la ad culture diſtẽtionẽ vbertatis ſue fecũditate ſollici/
tẽt:nec de cellule fixa atq̄ imobili ſtatione pturbẽt:atq̄ ad ali
qd ſubdiuale opus prodire cõpellãt:⁊ ita velut in aptũ effuſis
cogitationibus:oẽꝫ mẽtis directionẽ ac ſubtiliſſimũ certe illius
deſtinationis intuitũ per diuerſa diſpergat:que a nemine pror
ſus q̄uis ſollicito ac vigilanti vel caueri potuerunt vel videri:
niſi que animũ ſuũ atq̄ corpus iugiter intra parietũ ſepta cõ/
cluſerit:vt ita quis velut piſcator egregius:victũ ſibi aplica ar
te proſpiciẽs in trãquilliſſimi cordis ſui profundo:agmina co/
gitationũ natantia intentus atq̄ immobilis captet:⁊ tãq̄ de

prominēti ſcopulo curioſe profunda proſpectans: quas ad ſe hamo trahere debeat ſalutari: quas vero tanq̄ malos ac noxios piſces negligat ac refutet: ſagaci diſcretione dijudicet.

¶Que a ſolitarijs operationū genera debeant eligi. Capitulum. iiij.

In hac ergo vnuſquiſq; cuſtodia iugiter pſeuerās: effi Abacbuc. caciter illud implebit: qđ p Abacbuc prophetā ſatis euidēter exprimit. Super cuſtodiā meā ſtabo: vt aſcē dā ſuper petrā ⁊ ſpeculabor vt videā quid loquat i me: ⁊ qđ reſpondeā ad arguentē me. Qđ quāti laboris ac difficultatis ſit: experimētis illoꝝ qui in illa calami ſiue porfurionis heremo cōmorant: manifeſtiſſime cōprobat. Nā cū longiore ſolitudinis interuallo ab vniuerſis vrbibus ⁊ habitaculis hominum q̄ heremus Scythie diuidant: ſeptem ſi quidē vel octo māſionibus vaſtiſſime ſolitudinis deſerta penetrantes: vix ad cellulaꝝ ſuaꝝ ſecreta puenīūt/tn̄ qꝛ illic agricultur dediti: clauſtris minime cohibent: cū ad hec ſqualida i quibus degimus: vel ad illa ſcythica venerint loca: tātis cogitationū eſtibus: tā ta animi anxietate vexātur: vt quaſi rudes ⁊ qui ſolitudinis exercitiis ne leuiter quidē aliqñ ɔtigerint: cōmorationē celle ⁊ qetis ſilētia tolerare nō poſſint: atq; ex eis ſtatim excuſſi: tāq̄ expertes ⁊ nouicij pturbēt. Nō.n.ſedare interioris hominis motus ⁊ cogitationū ſuaꝝ tēpeſtatibus obuiare: iugi ſollicitudine ac pſeuerāti intētione didicerūt: qui ſub diualibus quotidie opibus deſudātes: tota die ſub aerea inanitate: nō ſolū corpe: verūetiā mēte puolitāt: ⁊ cogitationes ſuas cū mobilitate corporea paſſim i apta diffundūt. Et idcirco nec multiuolā animi ſui ſentiūt vanitatē: nec eius lubricos poſſunt coercet diſcurſus: nec cōtritionē ſpiritus ferētes: itolerabilē ſibi ipſam ſilentij ſui eſtiment iugitatem: ac laborioſis ruris operibus indefeſſi vincūtur ocio: ⁊ quietis ſue diuturnitate laſſantur.

¶Quod euagatione corporis grauetur magis q̄ releuetur cordis anxietas. Capitulum.v.

Nec mirū ſi i cella quis reſidens quaſi intra artiſſimū B clauſtrū cogitationibus cōgregatis: anxietatū multitudine ſuffocet: q̄ de carceribus habitaculi cū homine prorūpentes: ɔtinuo velut equi effrenes in diuerſa peruolitant. Sed cū ad pſens de ſuis velut ſtabulis euagent: capit ſtatim aliquod vel breue vel triſte ſolatiū: cū vero corpore ad cellā p

priā remeāte:rurſus quaſi ad ſedem ſuā cūcta cogitationū caterua recurrerit:grauiores excitat ſtimulos ipſa inueterate licētie ꝯſuetudo.Hi ergo qui necdū poſſunt vel norūt volūtatū ſuaꝝ inſtigationibus reluctari:cū acidia pectus inſolitū vebementius ipugnante:intra cellā fuerit anxiati.ſi progrediendi ſepius libertatē ſibi remiſſa diſtrictionis lege cōceſſerint:acriorem aduerſum ſe peſtē hoc vt putant remedio ſuſcitabūt:ſicut gelidiſſime aque hauſtu vim interanarū febriū quidam reſtinguere poſſe ſe credūt:cū vtiq3 accēdi ex hoc ignem illū conſtet potius q̄3 ſedari:ſiquidē momentaneā illā releuationē multo grauior conſequetur afflictio.

¶ Ad quā cōparationē monachus cogitationes ſuas debeat cuſtodire. Capitulum .vj.

Quāobrē ita monachi oīs intētio in vnū ſemp eſt defigenda:cūctarūq3 cogitationū eius ortus ac circūitus in idipſū:id eſt ad memoriā dei ſtrenue reuocādi: velut ſiquis abſidis camerā volēs in ſublime cōcludere ſubtiliſſimi illius cētri lineā iugiter circūducat:ac ſc3 certiſſimā normā omnē rotūditatis parilitatē:⁊ ſtructure colligat diſciplinam. Qui vero eā abſq3 vllius medietatis examine ꝯſūmare:q̄uis ſumma artis aut igenii preſumptiōe tēptauerit:ipoſſibile eſt : vt equalitatē circūitus illius ſine errore cuſtodiat:aut quantū vere rotūditatis pulchritudini errādo ſubtraxerit:ſolo deprehendat aſpectu:niſi ad illū indicē veritatis ſemp recurrens : atq3 eius arbitrio iteriorē opis ſui ambitū exterioreq3 caſtigāe:tā excelſe altitudinē molis vnius puncti lege cōcludat. Ita etiā mens noſtra niſi ſolā dn̄i caritatē:velut cētrū imobiliter fixū: per vniuerſa operū molitionūq3 noſtraꝝ momēto circūagēs: probabili:vt ita dixerī:circino caritatis oīū cogitationū vel aptauerit vel repulerit qualitatē:nequaq̄3 ſtructurā illā edificiū ſpiritalis:cuius Paulus eſt architectus:probabili arte moliet:nec pulchritudinē domus illius poſſidebit: quā btūs Dauid in corde ſuo cupiens exhibere. Dn̄e inqt dilexi decorē domus tue ⁊ locū habitationis glorie tue ; ſed indecorā in corde ſuo atq3 indignā ſpūiſancto domū:ꝯtinuoq3 lapſurā imprudenter attollit': nō glorificādus beati cohabitatoris hoſpitio: ſed ruina cōſtructionis ſue lugubriter opprimendus. Ps̄.25.

¶ Interrogatio cur obeſſe nobis parētū vicinia putaretur.q̄ i Egypto cōſiſtētibus nō obeſſet. Cap.vij.

Ermanus. Satis vtili ac neceſſario pcipitur iſtituto hoc operū genus quod intra cellā exerceri pōt. Etenī nō ſolū exēplo beatitudinis veſtre apoſtolicarū virtutū imitatione fundate: verūetiam experiētie noſtre teſtimonio cōmoditas huius rei nobis ſepe cōperta eſt. Sed parētū vicinia quā nec vos minimū reſpuiſtis: cur tātope a nobis debeat vitari nō ſatis claret. Cū.n.vos in omni perfectionis via irrephēſibiliter incedētes: nō ſolū in proprijs reſidere regionibus: ſed nec longe a viculis ſuis quoſdā receſſiſſe cernamus: cur id quod vobis noxiū non eſt: nobis putetur aduerſum.

Reſpōſio quō nō oibus cōueniāt oia. Cap.viij.

Braā. Nōnūqꝫ mala ex bonis rebus ſumi videmus exēpla. Nā ſi eadē quis agere: non eodē affectu atqꝫ propoſito: aut diſſimili virtute pſumpſerit: pfecto exinde laqueū deceptionis ⁊ mortis incurrit: vnde alijs eterne vite fructus acquirit. Qđ ille quoqꝫ manu fortis puer: bellicoſiſſimo illi giganti i certamine cōparatus: haud dubie ptuliſſet: ſi virilibus atqꝫ fortiſſimis ſaulis armis fuiſſet indutus: ⁊ qbus etas robuſtior innumerabiles catervas hoſtiuꝫ proſtrauiſſet: hec indubitatā primeuo puero potuerunt inferre perniciē: niſi prudenti diſcretione congrua adoleſcentie ſue armorū genera delegiſſet: ⁊ aduerſus hoſtē teterrimū: nō lorica ⁊ clypeo quibus ceteros videbat iſtructos: ſed illis quibus ipſe dimicar poterat telis fuiſſet armatus. Quāobrem menſurā viriū ſuarum cōuenit vnūquēqꝫ noſtrum diligentius ante penſare: atqꝫ ad eius modulū arripere quam libuerit diſciplinā: q: ēꝫuis oēs vtiles ſint: tamen apte cunctis cuncte eſſe nō poſſunt. Non.n. q: bona eſt anachoreſis: vniuerſis eā congruā cōprobamus. A multis.n.nō ſolum infructuoſa: ſed etiā pernicioſa ſentitur. Nec q: inſtitutionē cenobiorū vel curā fratrū ſanctā atqꝫ laudabilē merito pdicemus idcirco ab vniuerſis eā expetēdā eſſe cēſemus. Itaqꝫ xenodochij vberrimus fructus ē: ſed ab oibus expeti ſine patiētie nō pōt detrimēto. Proinde primū regiōis veſtre: atqꝫ huius inter ſe pēſanda ſunt inſtituta: deinde: vires hominū iugi vel virtutū vel vitiorū aſſiduitate collecte: diuerſa iuſticē lāce trutināde. Fieri etenīꝫ pōt vt qđ alterius gentis homini arduūꝫ atqꝫ īpoſſibile eſt hoc alijs inſita conſuetudo quodāmodo verterit ī naturā: ſicut natiōes quedam ingenti plagarū diuerſitate diſiūcte: magnā vim frigoris vel ardorē

ſolis abſq; vllo corporis pferūt tegumētorū: q̄ vtiq; alij illā celi in/
demētiā nō experti: q̄ntiuis roboris fuerit: ſuſtētare nō pñt. Ita
etiā vos qui ſummo ai ꝛ corporis niſu: i hac regiōe dūtaxat:
quaſi naturā patrie veſtre. i multis ipugnare conamini: dili/
genter expēdite vtrū i illis torpedinis: vt fama eſt: regiōibus:
ꝛ velut frigore nimie ifidelitatis obſtrictis: hāc: vt ita dixerim
nuditatē ſuſtētare poſſitis. Noſtris.n. iſtā ꝓpoſiti fortitudi/
nē naturaliter quodāmodo indidit ſancte cōuerſatiōis anti/
quitas: quoꝝ ſi ꝯſtantie atq; virtuti pares eē vos cernitis: vi/
cinā parētū fratrūq; veſtroꝝ ſimiliter fugere nō debetis.

¶ Qđ hi poſſint parētū viciniā nō timere qui abbatis
apollo mortificationē potuerint emulari. Cap. ix.

Vt vo ad certū diſtrictiōis examē vraꝝ virtū q̄nta/
tē metiri cōgrua eſtimatiōe poſſitꝭ: cuiuſdā vobis ſe/
nis. i. abbatis apollo factū breuiter idicabo: vt ſi vos
itimū vri cordis examen huius ꝓpoſito atq; virtuti haud in
feriores eē cēſuerit: abſq; iactura ꝓfectus vri ꝓfeſſiōiſq; pius
loꝛ patrie ihabitationē ac parētū viciniā ꝓſumatis: certi ꝙ di
ſtrictionē hūilitatis huius. quā vobis i hac ꝓuītia nō ſolū vo
lūtas ſʒ etiā neceſſitas pegrinationis extorqt: ꝓpinqtatis affe
ctus: aut locoꝝ oblectatio nō poſſit euincere. Ad hūc igit q̄ē
ꝓdiximus ſenē: cū germanus ſuus itēpeſta nocte veniſſet: ipſo
rās vt de mōaſterio ſuo paulīſper egreſſus: ad euellēdū bouē:
quē ceno plauſtri eminus iherere flebiliter q̄rebaē ei eēt auxi/
lio: q: eū ſolus nequaq; poſſet eruere. Abbas Apollo ptinaci/
ter obſecrāti. Cur ait iunioꝛē frēz nrm quē ꝓteriēs ꝓpiorē q̄
me habueras nō rogaſti. Cūq; ille eum mortē olī ſepulti fris
oblitū: ꝛ ex nimia ꝯtinētie ac ſolitudinis iugitate velut ipotē
mētis exiſtimās reſpōdiſſet. Queadmodū poterā ꝺ ſepulchro
eū q añ ānos q̄ndecī obijt iuocare. Abbas Apollo. Ignoras
ergo ait me quoq; āñ ānos viginti huic mūdo fuiſſe defunctū
nullaq; iā poſſe ꝺ hui⁹ celle ſepulchro: q̄ ad pñtis vite ptineāt
ſtatū tibi ꝯferre ſolatia: quē itā xp̄s ab itentiōe mortificatio/ Luce. 9.
nis arrepte vel modū ad extrahēdū bouē tuū nō patif relaxa
ri vt ne breuiſſimi momēti iducias ꝓ pr̄is idulſerit ſepultura:
q̄ multo vtiq; celerius: honeſtius: religioſius fuerat exhibenda.
Rimamini itaq; nūc arcana pectoris vri prudēterq; ꝯſicite:
an talem etiā vos iuxta parētes vros diſtrictionē mētis iugi/
ter retentare poſſitis. Cūq; vos in hac animi mortificatione

cōſimiles eidē ſenſeritis:tū demū ſcitote parentū fratrūq; vici niā: vobis quoq; ſimiliter noxiā nō futurā:vt.ſ.eis q̄uis in p ximo ꝯſtitutis:velut mortuos vos eē credatis: ita vt nec illos vſis foueri ſolatijs:nec vos illoꝝ finatis obſequijs relaxari.

¶ Interrogatio an obſit monacho ſi a parentibus ſibi neceſſaria ſuggerantur. Capitulum.x.

G Ermanus. Sup hoc plane iā nullū ābiguitati locum vlterius reliquiſti. Certi etenim ſumus iā p̄ntis huius habitus vilitatē. q̄z quotidiana hec nudipedalia in il loꝝ vicinia nullatenus exercere nos poſſe:ſed ne labore quidē illic ſimili ea q̄ ſunt ad victuȝ neceſſaria ꝑuiſuros ſicut hic ēt ipȝ quotidie aquā ceruicibus noſtris ex tribus milibus exhibe re compellimur.nec noſtra enim nec illoꝝ verecundia hec nos corā illis ageř omnino patietur. Sane quid propoſito noſtro oberit:ſi illis ſubminiſtrātibus vniuerſa:nos ſollicitudine pa randi victus penitus abſoluti:lectioni tantū ⁊ orationi operā dederimus:vt iſto quo nunc diſtrahimur labore ſublato:ſpiri talibus tantū ſtudijs intentius excubemus.

¶ Reſpōſio qd ſanctus Antonius ſup hoc ꝓnūciauerit. Capitulum.xi.

A Brahā. Nō meā cōtra hoc vobis:ſed beati Antonij ſententiā proferā qua ille ita cuiuſdā fratris:hoc quo dicitis tepore:torpentis ſegniciē cōfutauit:vt etiā nō dū veſtre propoſitiōis abſcideret. Nā cū ad p̄dictū virū qdaȝ vt dixi veniens:anachoreticā diſciplinā minime diceret admi randā:maioris pronūciās eſſe virtutis:ſi ea q̄ perfectiōis ſunt inter hoīes quiſpiā q̄z in heremo poſitus exerceret:beatus An tonius vbi nā ipſe cōſiſteret:pcontať. Cūq; ille ſe iuxta paren tes ſuos habitare dixiſſet:⁊ eoꝝ p̄bitione ab omni cura ⁊ ſolli citudine diurni opis abſoluto:lectioni tantum ⁊ oratiōi abſq; vlla diſtentione ſpiritus indefinēter gloriaretur inſiſtere. Rurſum beatus Antonius. Dic īquit fili vtrū in eoꝝ dānis vel ad uerſis caſibus ꝯtriſteris:pariq; etiā modo ſuper eoꝝ proſperi tate cōgaudeas. Ille vtriuſq; rei ſe participeȝ eſſe cōfeſſus eſt. Cui ſenex. Noueris te inquit etiā in futuro ſeculo eoꝝ ſorte cen ſendū:cum quibus ī hac vita in lucri detrimētive cōſortio vel gaudio vel merore ꝯcuteris. Nec hac ꝯtentus ſentētia beatus Antonius maiorē inſuper cāpuȝ diſputationis ingreſſus eſt. Hec inquiens cōuerſatio atq; hic tepidiſſimus ſtatus:nō hoc

ſolo quo dixi te feriunt detriméto:lz id nūc ipe nō ſentias: dicens quodāmodo ſm illā Prouerbiorꝫ pabolā. Feriunt me ſz nō dolui:⁊ deluſerunt me ego autez neſciui/vel illud qđ dr̄ in ꝓpheta. Et comederūt alieni robur eius: ⁊ ipſe neſciuit:qđ.ſ. diebus ſingulis mentē tuā pro caſuū varietate mutātes:indeſinēter ad terrena demergunt:verūetiā qđ fructu manuū tuarū ⁊ iuſta laboris propriꝫ mercede defraudant: nō ꝑmittētes te borꝫ ꝓbitione ſuffultū:ſm beati apoſtoli regulā:quotidianū tibi victū tuis manibus ꝑparare:quē ille vltima ephesiorꝫ eccleſie principibus ꝓcepta ꝓmulgās:ſe etiā ſctis euāgelice ꝓdicationis ſtudijs occupatū nō ſolū ſibi verūetiaz his qui erant erga miniſteriū ſuū neceſſarijs obſequijs ꝑpediti:ꝓbuiſſe ſe memorat dicens. Ipſi ſcitis qm̄ ea mihi opus erāt:⁊ his q mecū ſunt:miniſtrauerunt manus iſte. Qđ tn̄ vt ſe feciſſe pro forma noſtre vtilitatis oſtéderet:alibi ait. Nō ocioſi fuimus iter vos neqꝫ gratis panē ab aliquo mādu caimus ſed in labore ⁊ fatigatione nocte ⁊ die operantes:ne quem veſtrū grauaremus non qꝛ nō habuerimus poteſtatem:ſed vt noſmetipſos formā daremus vobis ad imitandum nos. Prou.25. Oſee.7. Act.20. 2.Theſ.3.

¶ De vtilitate operationis:⁊ ocij detrimento. Cap.xij.

Et ideo cū etiā nobis parētū preſidia nō deeſſent: tn̄ hāc cūctis opibus ꝓtulimus nuditatē:⁊ quotidiana corpis alimēta noſtris maluimus ſudoribus ꝑparare:qꝫ ſecura parentū ꝓbitione fulciri. laborioſiſſime huic penurie illā quā ꝓdicas ocioſaz ſcripturarꝫ meditationē:atqꝫ infructuoſaz lectionis inſtantiā poſtponētes:quā proculdubio libētiſſime ſectaremur:ſi hoc eē vtilius vel exēplis ſuis apoſtolica tradidiſſet auctoritas/vel iſtituta ſeniorꝫ ſalubriter ꝓfiniſſent. Noueris aūt te etiā ex hoc nō leui⁹ qꝫ illo quo ſupra diximus affici detriméto:qꝛ cū ſis ſani corporis ac robuſtiſſimꝫe ſuſtēraris aliena:q̄ iuſte ſolis eſt debilibus attributa. Nam vtiqꝫ oē hominū genus abſqꝫ illo tm̄ genere monachorꝫ quod ſm ꝓcepťū apoſtoli quotidianis manuū ſuarꝫ laborib⁹ viuit:agapē aliene opationis expectat. Unde non ſolū eos qui ſemetipſos: vel parentū facultatibus vel famulorꝫ laboribus/vel fundorū ſuorꝫ fructibus ſuſtentari gloriantur:ſed ipos etiā reges mūdi huius:agape certū eſt ſuſtentari. Hoc deniqꝫ maiorꝫ noſtrorū diffinitio habet:q quicqd ad neceſſitatē quotidiani victus iſumitur:quod opere manuū noſtrarū effectū partūqꝫ nō fuerit

ad agapē referri debere ſanxerūt:ſm apſm q̄ ocioſis penitus
Ubi ſupra interdicēs opē largitatē alienē. Qui inquit nō operat nec mādu-
cet. Dis beatus Antonius aduerſus quendā ſuis obie:et nos
magiſterij ſui iformauit exēplo:vt parētū pcioſiſſima blan
dimēta:⁊ oīuz q victus neceſſaria ſubminiſtrāt agapen:iſup
etiā oēz habitatiōis grāz deuitem⁹ſqualēteſq; naturali ama
ritudine arenas:⁊ puſtas ſalſa iundatiōe regiōes: nulliq; ob
idipſuz hoīuz iuri dñioq; ſubiectas:cūctis mūdi huius opibus
pponamus:vt nō ſolū frequētias hoīuz obtētu inuie ſolitudi
nis declinemus ſz et nequaq̄z nos ad qualiſcūq; culture diſtē
tionē vberis ſoli nā ſollicitet:p quā mēs ab illa principali ob-
ſeruatiōe cordis diſtracta:ſpiritalibus ſtudijs redderet effeta.

¶ Fabula de tōſoris mercede:cōpoſita ad illuſiōes dia-
boli cognoſcendas. Capitulum.xiij.

Nam q alios quoq; ſaluare:vos poſſe cōfiditis:⁊ ſpe
maioris lucri ad reuiſendā patriā feſtinatis:audite et
ſup hoc quandā abbatis Machary fabulā:iucūdiſſi
me atq; aptiſſime figuratā:quā ⁊ ille cuidā ſimilibus deſide-
rijs eſtuāti:medicinā oportuniſſime narratiōis ingeſſit. Erat
inquit i ciuitate quadā periſſimus tōſor : qui denarijs ternis
vnūquēq; detondēs:tenuē vilēq; mercedē ſui opis acgrēdo.
ex hac eadēz quātitate neceſſaria victus quotidie cōparabat:
centūq; denarios expleta oi corpis cura:marſupio ſuo diebus
ſingulis iferebat. Sed cū ideſinēter hūc cōderet q̄ſtū:audiuit i
quadā longe poſita ciuitate ſingulaꝝ ſolidoꝝ ſingulos hoīes
tonſori pbere mercedē. Quo ille cōperto:q̄ſdiu ero inquit hac
mēdicitate cōtentus:vt triū denarioꝝ ſtipē cū labore cōquirā
cū poſſiz illo pergens ingēti ſolidoꝝ q̄ſtu diuitias cōgregare.
Itaq; ſumens artis ſue protinus iſtrumēta expenſis i ſumptu
oibus q̄ hic multo tēpore collecta ſeruaret:ad vrbē illā q̄ſtuo-
ſiſſimā cū ſummo labore puenit. Ubi cū ea q̄ ingreſſus eſt die
ſm id q̄d compererat ab vnoquoq; mercedē ſui opis recepiſ-
ſet:ad veſperā ſe videns grādē ſol.doꝝ numerū cōquiſiſſe:ad
macellū letus itēdit:eſcas refectiōi ſue neceſſarias coēpturus.
Quas cū cepiſſet magno ſolidoꝝ pcio cōparare.expēſis in p-
exiguo victu vniuerſis quos acquiſierat ſolidis:ne vnius q̄dē
denarij intulit lucrū. Cūq; ita ſingulis diebus acq̄ſitionē ſuaz
vidiſſet iſumi:vt nō ſolū nihil redigere:ſz vix ipſam quotidia

ne ſubſtantie neceſſitatē poſſet explere: apud ſemetipſum ſcogitans reuertar inquit ad ciuitatē meā illucq; repetā tenuiſſimū qſtū: ex quo mihi expleta oī corporis cura: qd ad ſuſtētationē ſenectutis accreſceret: quotidiana exuberātia cōferebatur. Qd quāuis paruū videref & tenue: non mediocrē tn̄ ſummā iugi pcebat augmento. queſtuoſior quippe mihi fuit ille nūmcp qꝫ iſte ſolidop imaginarius qſtus ex quo nō ſolū nihil exuberat qd recōdā: ſꝫ etiā vix ipa quotidiāi victus neceſſitas ſuſtinef. Et idcirco rectius nobis eſt hūc ſolitudinis huius tenuiſſimuꝫ fructū īdirupta iugitate ſectari quem nulle ſeculares cure nulle mūdane diſtētiōes: nulla cenodoxie ac vanitatis arrodat elatio: nulle ſollicitudines diurne neceſſitatis imminuāt. Melius eſt.n. modicū iuſto ſup diuitias peccatop multas: qꝫ affectare lucra illa maiora q̄ etiā ſi pata fuerint qſtuoſiſſima cōuerſiōe multop: neceſſitate tn̄ mūdane ꝯuerſatiōis: & quotidianis diſtentionū diminutiōibus abſumētur. Melior nāq; ē ꝫ ſniaꝫ Salomōis: pugillus vnus cū requie: qꝫ duo pugilli cū labore & pſūptōe ſpūs. Quibus illuſiōibus atq; diſpēdijs eē admodū īfirmos neceſſe ē iplicari: q cū etiā d̄ ſua ſalute ſint dubij ipiq; adhuc magiſterio atq; īſtitutiōe egeāt aliena: ad cōuertēdos alios & regēdos: diabolicis illuſiōib9 īſtiganf qq; ēt ſi potuerint lucri aliqd ex quorūdā ꝯuerſiōe cogregere: ipatia ſua atq; i cōditis moribus quicqd acquiſierint profligabūt. Illud nāq; eis qd Aggeus pphēta deſcribit eueniet. Et qui mercedes cōgregat: miſit eas in ſacculū pertuſum. Uere.n. lucra ſua in pertuſum ſacculū condit: qui quicqd p aliop conuerſionem videf acquirere: intemperātia cordis ſui & quotidiana animi diſtentione diſpergit. Itaq; fiet vt duꝫ vberiora lucra per aliop credunt īſtitutionē parare ſe poſſe: etiā ſua correctione priuētur. Sunt.n. qui ſe diuites ferūt nihil habentes & ſunt qui ſe humiliant: i multis diuitijs. Et melior eſt vir in ignobilitate ſeruiēs ſibi: qꝫ qui dignitatem ſibi acquirit & indiget pane. Pē. 36. Ecle. 4. Aggei.

¶ Interrogatio vnde nobis talium cogitationum error irrepſerit. Capitulum. xliij.

Germanus. Satis cōgrue nobis his cūparationibus diſputatio tua illuſionuꝫ noſtrap manifeſtauit errores quorum cauſas & curationes ſimiliter optamus agnoſcere: & vnde acciderit nobis iſta deceptio pariter cupi

mus edoceri. Nulli etenim dubium est neminem admodum posse remedia malis valitudinibus adhibere: nisi eum qui ipsas morborum origines ante prediscerit.

Responsio de tripertito anime motu Capitulum.xv.

Abraam. Omnium vitiorum vnus fons atque principium est: secundum qualitatem vero partis illius: et vt ita dixerim: membri in anima fuerit vitiatum: diuersa vocabula passionum corruptionumque sortitur. Quod nonnunquam etiam morborum corporalium probatur exemplo: quorum cum vna sit causa: in diuersa tamen egritudinum genera pro qualitate membrorum que fuerint occupata distinguitur. Et.n.cum arcem corporis.i.caput vis noxij humoris obsederit: cephalargie procreat passionem: cum vero aures oculosve peruaserit: in otagicum siue ophthalmicum vertitur morbum: cumque se ad articulos quosque et ad manuum summa transfuderit: articularis atque chiragrica dicitur valitudo: cum autem ad pedum ima defluxerit: podagra mutato nomine nuncupatur: totque vocabulis vna atque eadem noxij humoris origo distinguitur: quot membrorum ceperit portiones. Eodem modo de visibilibus ad inuisibilia transeuntes: anime nostre partibus atque: vt ita dixerim membris vim cuiusque vitij inesse credamus. Quam cum sapientissimi quique tripertitam diffiniant esse virtutis necesse est vt aut logicon.i.rationabile. aut thimicon.i. irascibile aut epithymeticon.i. concupiscibile: eius aliquo corrumpatur incursu. Cum ergo aliquem ex his affectibus vis noxie obsederit passionis: pro illius corruptione etiam vitio nomen imponitur. Nam si rationabilem eius partem vitiorum pestis infecerit: cenodoxie: elationis: inuidie superbie: presumptionis: contentionis: hereseos vitia procreabit. Si irascibilem vulnerauerit sensum: furorem impatientiam tristitiam: acidiam pusillanimitatem parturiet. Si concupiscibilem vulnerauit portionem: gastrimargiam: fornicationem: phylargiriam: auaritiam et desideria noxia terrenaque generabit.

λογι- χομ. θυμι- χομ. επιθυμητι- χομ.

Rationabilem anime nostre partem fuisse corruptam. Capitulum.xvj.

Et idcirco si fontem vicij huius et originem vultis agnoscere rationabilem mentis vestre atque anime portionem noueritis esse corruptam: ex qua vel presumptionum vel cenodoxie solent vitia pullulare. Proinde hoc primum anime vobis: vt ita dixerim: membrum recte discretionis iudicio et humilitatis virtute curandum est: quo vitiato dum non solum ad perfectionis iam

perueniſſe faſtigia : ſed etiã docere alios poſſe vos creditis:⁊
ad eruditionẽ ceteroꝝ ſufficientes atqꝫ idoneos iudicatis per
elationẽ cenodoxie quam pateſcat veſtra confeſſio:peruaga/
tionũ vanitate raptamini:quas ãputare deinceps abſqꝫ diffi
cultate poteritis:ſi vere diſcretionis vt dixi humilitate funda
ti ꝙꝫ laborioſuz quãqꝫ difficile ſit vnicuiqꝫ noſtrũ ſaluare ani
mã ſuã:mentis veſtre ꝯtritione diſcatis:⁊ intimo cordis affe/
ctu:nõ modo longe vos ab illa docendi pſumptione ſubmo/
tos verũetiã adhuc egere doctoris agnoſcatis auxilio.

¶ Quod infirmior pars anime diabolicis temptationi
bus prima ſuccumbat. Capitulum .xvij.

Adhibete huic mẽbro vel pti aĩe vr̃e:quã ſpecialiter di
a ximus vulneratã:vere humilitatis medelam:q̃ quo/
niã ceteris anime virtutibus in vobis:quãtum appa
ret:infirmior eſt:neceſſe eſt vt diabolice ĩfeſtationi prima ſuc/
cũbat. Quẽadmodũ.n.irruentibus quibuſdã iniuriis q̃ vel ex
accidẽti labore/vel de aeris corruptione gignũtur:fieri etiam
in corporibus humanis ſolet:vt illa q̃ fuerint ĩfirmiora:caſi/
bus iſtis prima cõſentiant atqꝫ ſuccũbant:cũqꝫ peculiarius i
eis morbus ĩſederit:reliquas quoqꝫ partes corporis eadẽ pe/
ſte tabefaciat:ita ⁊ animã vniuſcuiuſqꝫ noſtrũ flante quodã/
modo peſtilenti halitu vitioꝝ:illa maxime paſſione neceſſe eſt
attẽptari:i qua tenerior atqꝫ ĩfirmior eius portio. validis ini/
mici nõ tam fortiter reſiſtit impulſibus:⁊ ex illis piculũ capti
uitatis ĩcurrere:in quibus faciliorẽ proditioni aditũ reſerat in
cauta cuſtodia. Sic nãqꝫ Balaã populũ dei poſſe decipi:cer Nume.24
ta ratione collegit:dãs ꝯſiliũ vt ex illa parte qua ĩfirmari no
uerat filios Iſrael:pnicioſi eis laquei tẽderent:nõ dubitãs eos
oblata copia feminarũ:fornicatiõis ruina protinus collapſu/
ros:q2 cõcupiſcibiles anime eoꝝ partes ſciebat eſſe corruptas.
Ita ergo vnũquẽqꝫ noſtrũ neqtie ſpirituales verſuta maligni/
tate pertẽptant:illis pcipue affectibus anime inſidioſos laqos
pſtru ̃tes:quibus eã ſenſerint egrotare:vt:verbi grã:cũ vide/
rint rõnabiles anime noſtre partes eſſe viciatas:illo nos ordi
ne decipere moliãtur. quo Achab regẽ ab illis ſyris deceptuz 3.Reg.20.
ſcriptura cõmemorat.q̃ dixerũt. Scimus qm̃ reges Iſrael mi/
ſericordes ſunt:ponamus itaqꝫ ſaccos in lũbis noſtris:⁊ funi/
culos i capitibus noſtris ⁊ egrediamur ad regez Iſrael ⁊ di/
camus. Seruus tuus Benadab dicit:viuificetur anima mea.

Quibus ille non vera pietate ſed vana miſericordie laude. Si adhuc inqt viuit: frater meus eſt. Et hoc exẽplo etiam nos rationabilis illius partis errore deceptos: idẽ incurrere offenſam dei faciãt: vt ſi ꝯſecuturos mercedẽ ac recepturos nos pietatꝭ ꝓmia credebamus ſimiliter nobis etiã icrepatione dicaf. Quia

Ibidem. dimiſiſti virũ dignũ morte de manu tua: erit aĩa tua pro aĩa

Ibidẽ.xx. eius: et populus tuus ꝓ populo eius. Siue cũ imũdus ſpiritus dicit. Egrediar et ero ſpũs mẽdax in ore oĩuz ꝓphetaꝝ eius: ꝑ rõnabilẽ ꝓculdubio affectũ quẽ letalibus aptũ norat īſidijs laqueũ deceptiõis ac mortis intẽdẽs. Sic ẽt herodẽ ꝑ iraſcibilẽ aĩe portionẽ: ad illã tãtoꝝ īſontiũ necẽ callidiſſimus hoſtis impegit: eo ꝙ iſtã ꝓpẽſius i eo norat eẽ viciatã. Qđ etiam de dño nr̃o idẽ ſpũs opinatus: cũ his cũ tribus aĩe affectibus tẽptaſſet i qbus oẽ hominũ genus nouerat captiuari: nihil tñ tã ꝯſutis ꝓfecit īſidijs. Nã ꝯcupiſcibilẽ mẽtis eius aggreſſus eſt

Matt.4. ptẽ dicẽs. Dic vt lapides iſti panes fiãt iraſcibilẽ cũ eũ ad expetẽdã pñtis ſeculi poteſtatẽ et regna mũdi huius īſtigare co

Ibidem. natus ẽ rõnabilẽ cũ ait. Si filius dei es mitte te deorſuz. In quibus idcirco nihil ei⁹ ꝓfecit illuſio: qr nihil ſꝫ ꝯiecturã ſuã: quã falſa opinatõe ꝯceperat reperit i eo eẽ viciatũ. Vñ ẽt nulla portio

Joan.14. aĩe eius inimici inſidijs attẽptata cõſenſit. Ecce.n. inquit venit princeps mũdi huius: et in me inueniet nihil.

¶ Interrogatio an vtili deſiderio maioris ſilentij retrahemur ad patriam. Capitulum.xviii.

g Ermanus. Inter cetera illuſionũ errorũq; nr̃oꝝ genera: q̃ nos ad deſideriũ patrie nr̃e ſicut beatitudo tua ſollerti mẽtis pſpexit ītuitu: vana ſpiritaliũ ꝯmodoꝝ pollicitatiõe flãmauerãt: etiã hec vel maxima exiſtit cã: ꝙ iterdũ a fratribus frequẽtati: iugi ſecreto ac diuturno ſilentio: ſcḋm deſideriũ nr̃m nequãq̃ poſſumus inherere. Per qđ neceſſe eſt curſuz atq; menſurã quotidiane ꝯtinẽtie quã ꝑ caſtigationez corporis indiruptã perpetuo cupimus retẽtare: nõnullis fratribus ſuperuenientibus itercidi. Quod ſine dubio nullatenus i nr̃a prouincia credimus euẽturũ: i qua aut nullũ aut certe rariſſimũ profeſſionis vnius virum inuenire poſſibile eſt.

¶ Reſponſio de illuſione diabolica ꝙ vaſtioris ſolitudinis requiem repromittat. Capitulum. xix.

a Braã. Irrationabilis atq; incõſiderate diſtrictiõis: imo potius ſũmi teporis idiciũ ẽ: nequaq̃ ab hoibus

frequētari. Qui.n.in hac quā arripuit via nimiū tardis paſſibus gradit: ac ſm anterioꝛē hoiez ꝯuerſat: equū eſt vt ad eū nō dicā ſctōꝝ: ſꝫ ne hoiuꝫ qdē vllus aduentat. Uos aūt ſi ꝟa 1.Joā.4.
atqꝫ pfecta dñi nſi dilectiōe flagratis: ꝛ deū q vtiqꝫ caritas ē pleno ſpūs feruoꝛe ſectamini: ad q̄libet loca inacceſſibilia fugeritis: neceſſe ē ea ab hoibus freq̄ntari q̄ꝫtoqꝫ vos ꝓpioꝛes deo amoꝛis diuini ardoꝛ effecerit: tāto ad vos maioꝛ ſctōꝝ fratrū
ꝯfluet multitudo. Nō.n.pōt: ſm ſniaꝫ domini ciuitas abſcō/ Mat.5.
di ſupꝛa montē poſita: qꝛ diligētes me inquit dñs gloꝛificabo 1.Re.2.
ꝛ qui me ꝯtēnūt erūt ignobiles. Uerūtñ noſſe debetis hāc eſſe ſubtiliſſimā diaboli calliditatē: hāc occultiſſimā foueā i quaꝫ miſerabiles ꝛ incautos quoſqꝫ p̄cipitat: vt dū eis maioꝛa pꝛomittit: neceſſaria quotidiani fructus emolumēta ſubꝛipiat: abſtruſioꝛes .ſ. ꝛ vaſtioꝛes ſolitudines expeti debere pſuadens: eaſqꝫ velut miris amenitatibus ꝯfitas i coꝝ coꝛde pingens. Ignota etiaꝫ quedā ꝛ q̄ penitus nō ſunt loca velut cognita ac p̄parata: noſtreqꝫ poteſtati iā dedita: ꝛ abſqꝫ vlla difficultate poſſidēda ꝯfingit. Homines quoqꝫ regionis illius tractabiles: ꝛ ad viā ſalutis ſequaces eē mētit vt dū illic vberioꝛes fructus aie pollicet: pꝛeſentia lucra fraudulēter auertat. Nam cū vnuſquiſqꝫ hac vana ſpe a ſenioꝝ ſalutari ꝯtubernio ſeparatus: atqꝫ oibus q̄ ſibimet fruſtra i ſuo coꝛde depinxerat fuerit deſtitutus: velut de pꝛofundiſſimo ſopoꝛe ꝯſurgēs: nihil ex his q̄ ſomniauerat expgefactus ieniet. Itaqꝫ cū diabolus maioribus vite huius neceſſitatibus ꝛ inextricabilibus laqueis irretitum: ne reſpirare quidem ad hec que ſibi ipſe pꝛomiſerat aliquando permittet: cūqꝫ non iam illis quas ante vitauerat ꝯrarie ac ſpiritalibus fratrū viſitationibus: ſed quotidianis ſecularīū: incurſionibus obligatū: ne ad mediocrem quidem anachoꝛeſeos quietē ac diſciplinam vnq̄ꝫ redire patietur.

¶ Quam vtilis ſit remiſſio in aduentu fratrū.
Capitulum.xx.

i Lla quoqꝫ remiſſionis atqꝫ humanitatis intercapedo gratiſſima: que nōnūq̄ꝫ pꝛo aduentu fratrum interuenire conſueuit: licet moleſta nobis ac fugienda videatur: tamen q̄ꝫ ſit vtilis ac salubꝛis tam coꝛpoꝛi q̄ꝫ ſpiritui noſtro paucis patienter attendite. Sepe accidit non dicaꝫ nouicijs ꝛ infirmis: ſed etiam experientiſſimis atqꝫ perfectis: vt niſi mentis coꝝ directio atqꝫ cenſura: quibuſdā mollita fue

rit viciſſitudinū laxamentis:aut in teporem ſpūs:aut certe in pniciosaꝫ corporis valitudinē collabatur. Et idcirco a prudēti/bus atqꝫ perfectis:cū itercesserit etiam fratrū crebra viſitatio: nō solū tolerāda patiēter: ſed etiā gratāter eſt āplectēda:pri/mū ꝙ prouocat nos auidius ſemper ſolitudinis deſiderare ſe/creta:nā quodāmodo curſuꝫ noſtrū dū interpolare creditur:ī/fatigabilem iugēqꝫ cōſeruat:qui ſi nullo interdū obiice tarda/retur vſqꝫ ad finē ꝯtendere indefeſſa ꝑtinacitate nō poſſet. Deinde ꝙ neceſſitatē reficiēdi corpuſculi cū fructu humanitatis ī/dulget:maiora nobis conferet lucra:cum iocūdiſſimo corpo/ris laxamēto ꝙ̄ illa ſunt q̄ per abſtinentie fatigationē fuerat acquirēda. Super qua re aptiſſimā comparationeꝫ antiquā narratione vulgatam breuiter indicabo.

¶ Quomodo euangeliſta Joannes vtilitatem remiſſio/nis oſtendiſſe dicatur. Capitulum.xxj.

f Fertur beatiſſimus euāgeliſta Joānes cū perdicē manibus molliter demulceret:quendā ad ſe habitu venatorio veniētē ſubito cōſpexiſſe. Qui miratus ꝙ vir tā/te opinionis ac fame ad tā parua ⁊ humilia ſe oblectamenta ſubmitteret: Tu ne es inquit ille Joānes:cuius fama inſignis atqꝫ celeberrima:me quoqꝫ ſummo deſiderio tue agnitionis illexit: Cur ergo oblectamētis tā vilibus occuparis? Cui bea/tus Joānes. Quid eſt quod manu tua geſtas? At ille. Arcus inquit. Et cur ait nō eū tēſum vbiqꝫ ſemper circūfers? Cui ille reſpondit? Non oportet:ne iugi curuamine rigoris fortitudo laxata molleſcat atqꝫ depereat:⁊ cū oportuerit vt fortiora in aliquā ferā ſpicula dirigātur:rigore per nimietatē cōtinue in/tenſionis amiſſo:violētior ictus nō poſſit emitti. Nec noſtri inquit beatus Joānes animi te offendat o iuuenis tā parua hec breuiſqꝫ laxatio:q̄ niſi remiſſione quadā rigorem intentionis ſue iterdū releuet ac relaxet:irremiſſo vigore lenteſcens virtuti ſpiritus cū neceſſitas poſcit:obſecūdare non poterit.

¶ Interrogatio qualiter itelligendū ſit quod ī euāgelio dicitur. Jugū meū ſuaue ⁊ onus meum leue eſt. Capitulum.xxij.

g Germanus. Quoniā nobis illuſionū cunctaꝝ remedia cōtuliſti:⁊ diabolice quibus quatiebamur inſidie:per doctrinā tuā dño donāte detecte ſunt: hoc quoqꝫ no/bis ſimiliter ꝑcamur ediſſeri:qđ ī euāgelio dr̄. Jugū meū ſua/ (Matt.xi.)

ue ⁊ onus meuz leue eſt. Satis.n. ꝓphetice illi ſentētie videtur aduerſuz:qua dr. Propter verba labioꝝ tuoꝝ:ego cuſtodiui vias duras. Quippe cū etiā apoſtolus dicat. Oēs qui volunt pie viuere in xp̄o:perſecutionē patiētur. Quicquid aūt durū ⁊ perſecutionibus eſt refertū:nec leue poteſt eſſe nec ſuaue. Ps.16. 2.Timo.3.

¶ Reſponſio cum expoſitione ſententie. Cap.xxiij.

Braā. Ueriſſimā dñi ac ſaluatoris noſtri eſſe ſententiā:experientie ipſius facili probabimus documēto:ſi perfectiōis viā legitime:⁊ ſm volūtatē xp̄i fuerimus aggreſſi:⁊ mortificātes oia deſideria noſtra:ac volūtates noſtras abſcidētes: nō ſolum nihil reſidere nobis de mūdi huius ſubſtātia ſuerimus:per quā vti[que] cū libitū fuerit vaſtādi nos ac dilacerādi poteſtatē inimicus iuenietiſed etiā noſtri ipſius nō eſſe nos dños ſenſerimus:illud apoſtolicū i veritate cōplentes. Uiuo aūt iā nō ego:viuit vero in me xp̄s. Quid.n.graue poterit eſſe:quid durū ei qui iugū xp̄i tota mēte ſuſceperit:qui vera humilitate fundatus ſemper[que] ad dñi reſpiciens paſſiones:in oibus q̄ ſibi fuerint irrogate letaſ iniurijs dicēs. Propter quod cōplaceo mihi in īfirmitatibus:in cōtumelijs in neceſſitatibus:i perſecutiōibus:i anguſtijs pro xp̄o:cū.n.īfirmor tūc fortior ſum ⁊ potēs. Quo inquā familiaris rei cruciabiſ dāno:qui perfecta nuditate glorioſus volūtarie ꝓ xp̄o offerēs: vniuerſas huius mūdi reſpuit facultates:oēſ[que] eius ꝯcupiſcentias generaliter arbitraſ vt ſtercora:vt xp̄m lucrifaciat:euangelici illius ꝑcepti meditatiōe ꝯtinua:cūctoꝝ diſpēdioꝝ eſtus deſpiciens ⁊ excludens. Quid.n.prodeſt homini ſi vniuerſum mundū lucreſ:anime vero ſue detrimentū patiaſ? Aut quam dabit homo cōmutationez pro anima ſua? Super cuius rei priuatiōe triſtabiſ:qui oia q̄ ab alqs auferri poſſunt:ſua non eſſe cognoſcit:illud inuicta virtute proclamās. Nihil itulimus in hūc mundū:haud dubiū q̄ nec auferre qd poſſumus. Cuius aūt inopie neceſſitate:eius ſuperabiſ fortitudo qui perā in via:es in zona:veſtē in tēpora bīe non nouit:ſed cū apoſtolo gloriaſ in ieiunijs multis:i fame ⁊ ſiti: in frigore ⁊ nuditate. Quis labor:qd̄ve tā arduū ſenioris ꝑceptū:tranqllitatē pectoris eius poterit perturbare:qui nullā habens propriā volūtatem:oibus q̄ ſibi fuerint imperata:nō ſolū patiēter ſed etiam gratāter occurrit:noſtri[que] ſaluatoris exēplo:nō querit ſuā:ſed patris facere volūtatē:dicēs ⁊ ipſe ad patrē ſuū. Ueruntamen Gal.2. 2.Cor.12. Phil.3. Matt.16. Ibidem. 1.Timo.6 2.Cor.11.

nō ſicut ego volo ſed ſicut tu? Quibus etiā iniurijs:qua perſe
Matt.26. cutione terrebitur: immo quod et nō etiā iocūdum poteſt eſſe
ſuppliciū:qui in omnibus plagis cū apoſtolis ſemper exultās:
Actuū.5. optat vt dignus habeatur pro nōie xp̄i cōtumeliā pati?

¶Cur amarꝫ iugum ⁊ graue onus dn̄i ſentiatur. Capitulum.xxiiij.

Et aūt nobis ecōtrario iugū xp̄i nō leue nec ſuaue vi/
deat:cōtumacie nr̄e eſt iuſtius aſcribēdū:q diffidētia
atqꝫ incredulitate deiecti:cōtra illius imperiū imo cō
Mat.19. ſiliū:q ait. Si vis perfectus eſſe vade ⁊ vēde oia ſiue dimitte
oia tua:⁊ veni ſequere me:inepta pueritate pugnamus:terre
narū.ſ.facultatū materijs retētis:quarꝫ cū neruibus animū no
ſtrū diabolus teneat illigatū: quid ſupereſt niſi vt cū voluerit
nos a ſpiritalibus gaudijs ſeparare:earūdē iminutiōe ac pri/
uatiōe meſtificet:id verſutijs fraudibus elaborās;vt cū iugi il/
lius ſuauitas:⁊ oneris leuitas:vicioſe ꝯcupiſcētie prauitate no
bis fuerit aggrauata:ip̄ſius facultatis atqꝫ ſubſtantie:quā no
bis ꝓ requie ac ſolatio reſeruamus:viculis irretitos: ſeculariū
curarꝫ flagris ſemp excruciet: ex nobiſmetipſis q̊ dilaceremur
Prou.5. ſculpēs.Funiculis nāqꝫ peccatorꝫ ſuorꝫ vnuſqſqꝫ ꝯſtringit:au
Eſa.50. diēs ꝑ ꝓphetā.Ecce oēs vos accēdētes ignē:accincti flāmis:
ambulate i lumine ignis veſtri:⁊ in flāmis quas ſuccēdiſtis.
Sapi.11. Per hec ſiquidē:vt Salomon teſtis eſt:vnuſquiſqꝫ ꝑ q̄ pecca
uerit ⁊ punief.Ipſe.n.nobis tormēto ſunt.qbus vtimur volu/
ptates:⁊ oblectamēta huius carnis atqꝫ delicie carnificū vice
in ſuū retorquent auctorē:qꝛ neceſſe ē cū q facultatibus priſti
nis opibuſqꝫ ſuffultus eſt:nec integrā humilitatem cordis:nec
mortificationē plenā noxiarꝫ ſuſcipere voluntatū. His aūt vir
tutū patrocinātibus inſtrumētis:oēs vite preſentis anguſtie:⁊
cūcta q̄ inimicus pōt inferre diſpēdia:nō modo patiētiſſime:
verūetiā iocūdiſſime ſuſtinētur.quibus rurſuꝫ exulantibus ela
tio tam pernicioſa ſuccreſcit:vt etiā leuiſſima cōtumelia mor/
tiferis impatientie ictibus vulneremur:dicaturqꝫ nobis ꝑ Hie
Hiere.2. remiam prophetā. Et nunc quid tibi vis in via Egypti:vt bi
bas aquā turbidā. Et nūc quid vis tibi cū via aſſyriorꝫ:vt bi
bas aquā fluminis? Arguet te malitia tua:⁊ auerſio tua incre
Ibidem. pabit te. Scito ⁊ vide qꝛ maluꝫ ⁊ amarꝫ eſt reliquiſſe te dn̄m
deū tuū:⁊ non eſſe timorē mei apud te dicit dn̄s.Quod ergo
iugi dn̄ici mirifica ſuauitas amara videtur ⁊ ſentitur: quid ē

niſi q2 eã averſionis nře amaritudo corrũpit. Qđ divini one/ ris tã iocũda levitas ingraveſcat: quid eſt niſi q2 eũ a quo ſuſti nebamus: cõtumaci pſumptione ꝯtemnimus: quippe cũ evidẽ ter idipm ſcriptura teſtať dicẽs. Nã ſi ambularẽt ſemitas re/ ctas: invenissent vtiq3 ſemitas iuſtitie leves? Nos inquã nõ eſſe manifeſtũ eſt: qui ſemitas dñi rectas ac leves: pravis duriſq3 deſiderioꝝ exaſpamus cautibus: q viã regiã apoſtolicis ac ꝓ pheticis ſilicibus cõmunitã ſanctorũq3 omniũ atq3 ipſius dñi veſtigijs cõplanatã: amẽtiſſime deſerẽtes: devia queq3 ac du/ moſa ſectamur: ꝛ pſentiũ oblectaminũ illecebris obcecati: per obſcuros ipeditoſq3 vitioꝝ ſentibus calles: laceratis cruribus: ꝛ dirupta illa nuptiali veſte reptamus: nõ modo acutiſſimis vepriũ aculeis cõfigendi: ſed etiã virulentoꝝ ſerpentũ vel ſcor pionũ illic latitantiũ ictibus vulnerãdi. Tribuli.n. ꝛ laquei in vijs pravis: q autẽ timet dñm abſtinebit ab eis. De talibus ꝛ alibi dñs p ꝓphetã. Oblitus ẽ mei inqt populus me⁹: fruſtra libãtes ꝛ ipinguẽtes i vijs ſuis: in ſemitis ſeculi: vt ambularẽt per eas in itinere nõ trito. Vie.n. ſcđm ſententiã Salomõis: nihil operantiũ ſtrate ſunt ſpinis: fortiũ vero trite ſunt ꝛ ita ab iti/ nere regio deviantes: ad illã Metropolim civitatẽ vbi noſter curſus indeclinabiliter ſemp debet eẽ directus: nõ poterũt per/ venire. Qđ etiã Eccliaſtes ſignificãter expſſit. Labor iquiens ſtultoꝝ affliget eos qui nõ cognoverũt ire in civitatẽ: illam. ſ. Hieruſalem celeſtem que eſt mater omnium noſtrum. Hiere. 18. Eccle. 10.

Quid vtilitatis conferat temptationũ incurſio.

Capitulum. xxv.

Quiſquis aũt i veritate huic mũdo renũciãs: ſup ſe tu/ lerit iugũ xpi: ꝛ didicerit ab eo quotidianis iniuriaꝝ exercitijs eruditus: q2 mitis eſt ꝛ humilis corde: in cũ/ ctis tẽptationibus manebit ſemp immobilis: oĩaq3 illi coope/ rabunť i bonũ. Verba.n. dei ſcđm Abdiã ꝓphetã bona ſunt cũ eo q recte gradiť. Et iterũ. Quia recte vie dñi ꝛ iuſti incedũt i eis? pvaricatores vero corruẽt in eis. Maiora igiť nobis per colluctationẽ temptationũ laudis cõtulit pmia. benigna erga nos gr̃a ſalvatoris: q̃3 ſi oẽ3 a nobis neceſſitatẽ certaminis ab ſtuliſſet. Etenĩ ſublimioris pſtãtioriſq3 virtutis ẽ pſecutiõibus erumniſq3 vallatũ: maneť ſemp immobilẽ: ꝛ adverſus ſe ſeviẽ tibus cũctis: certũ de pſidio dei atq3 intrepidũ pdurare: huma niſq3 icurſibus velut armis invicte virtutis accintũ: glorioſiſſi/ Mat. 11. Ro. 8.

me de impatiētia triūphare:⁊ acquirere quodāmodo de īfir/
2.Cor.12. mitate virtutē:qꝛ virtus in īfirmitate perficit. Ecce.n.dedi te ī
Hiere.1. qūit dn̄s ī columnā ferreā:⁊ in murū ereū ſup oēm terrā:regi
bus iuda : pꝛincipibus ⁊ ſacerdotibus eius ⁊ oī populo terre:
⁊ bellabūt aduerſuʒ te:⁊ nō ꝑualebūt:qꝛ ego tecū ſum vt eruā
te dicit dn̄s. Ergo ſm verā dn̄i traditionem:via regia ſuauis
ac leuis eſt.lʒ dura ⁊ aſpera ſentiat. Pie.n.ac fideliter ſeruien
tes cū tulerint iugū dn̄i ſup ſe ⁊ didicerint ab eo: qꝛ mitis eſt ⁊
Mat.11. humilis cordeꝛiam quodāmodo terrenaꝝ paſſionū deponētes
ſarcinā:nō laborē ſed requiē aiabus ſuis dn̄o ꝑſtante reperiēt
Hiere.6. ſicut per Hieremiā ꝓphetā teſtatus eſt dicēs.State ſup vias ⁊
videte:⁊ īterrogate de ſemitis antiquis q̄ ſit via bona ⁊ ābula
Eſa.40. te in ea:⁊ inuenietis refrigerium aiabus veſtris. Fient nāqꝫ eis
Ps.33. cōtinuo praua in directū ⁊ aſpera in vias planas ⁊ guſtantes
Matt.11. videbūt qm̄ ſuauis ē:dn̄s audiēteſqꝫ chꝛiſtū ī euāgelio pꝛocla/
mantē.Uenite ad me oēs qui laboꝛatis ⁊ onerati eſtis: ⁊ ego
reficiā vos:depoſitis pōderibus vitioꝝ:ea q̄ ſequūtur itellīgēt:
qꝛ iugū meū ſuaue eſt ⁊ onus meū leue. Habet ergo refrigeriū
via dn̄i ſi ſm legeʒ ipſius teneat. Sed nos ſumus qui doloꝛes
nobis atqꝫ toꝛmēta : turbulētis diſſētionibus pꝛocuramus dū
malumus vias ſeculi huius prauas atqꝫ ꝑuerſas:etiā cū ſum/
mo diſcrimine ac difficultate ſectari. Cū vero hoc modo gra/
ue nobis ac durū iugū dn̄i fecerimus:blaſphemo iā ſpū/vel de
ipſius iugi/vel de xp̄i qui illud imponit duricia atqꝫ aſperita
te cauſamur:ſm illud. Inſipiētia viri coꝛrūpit vias eius. Deū
aūt cauſat coꝛde ſuo. Et ſm Aggeū pꝛophetā:cū dixerimus.
Quia via dn̄i nō dirigit:cōgrue reſpondet nobis a domino.
Ezech.18. Nūqd via mea nō dirigit ! Nōne magis vie vr̄e ſunt praue.
Et reuera ſi cōparare volueris ſplendētem virginitatis flo/
rem:⁊ ſuaue olentē caſtimonie puritatē:tetris ac fetidis libidi
nū volutabꝛis:quieteʒ ſecuritatēqꝫ monachoꝝum : periculis ⁊
erumnis quibus mūdi huius homines implicātur:pauperta/
tis noſtre requiem:edacibus diuitum triſticijs ac peruigilibus
curis:quibus non abſqꝫ ſummo vite periculo diebus ac nocti
bus conſumūtur : ſuauiſſimum iugum Chꝛiſti onuſqꝫ leuiſſi/
mum facillime compꝛobabis.

¶Quemadmodum perfecte abrenūciantibus
centuplū in hoc mūdo repꝛomittatur.
Capitulum .xxvj.

p Roinde etiã illa retributio ꝑmioꝝ:qua perfecte renũ/
ciantibus in hac vita centuplũ dñs repꝛomiſit:dicẽs.
Et oĩs qui reliq̃rit domũ vel fratres aut ſoꝛoꝛes : aut Mat.19.
patrẽ:aut matrẽ:aut vxoꝛẽ:aut filios:aut agros ꝓpter nomẽ
meũ:cẽtuplum accipiet in pꝛeſenti:⁊ vitam eternã poſſidebit.
recte atq; veriſſime eodeꝫ ſenſu abſq; vlla fidei perturbatione
ſuſcipitur.Multi.n.occaſionẽ huius ſentẽtie nacti craſſo intel
lectu:hec ĩ illo mille annoꝝ tempoꝛe carnaliter ſanctis reſtituẽ
da cõfirmant:cũ vtiq; illud ſeculũ qđ poſt reſurrectionẽ futuꝝ
dicunt:pꝛeſens intelligi non poſſe fateãtur.Multo ergo credi/
bilius:multoq; manifeſtius eſt eũ qui aliquid ſeculariũ vel af/
fectuũ/vel bonoꝝ xpo ſuadẽte ↄtẽpſerit:a fratribus atq; ↄſoꝛ/
tibus pꝛopoſiti ſui q ei ſpiritali glutino colligãtur:cẽtuplo gra
tioꝛẽ etiã in hac vita recipe caritatẽ.Hãc ſiquidẽ quã iter pa/
rentes ac filios atq; germanos:coniuges.vel pꝛopinquos:ſiue
ſocietas copule ſue ↄſanguinitatis neceſſitudo cõiungit : ſatis
bꝛeuẽ eſſe ↄſtat ac fragilẽ.Deniq; etiã boni ac pij eoꝫ adolue/
rint filij:a parẽtum domibus nõnũq̃ ac ſubſtãtijs excludunt :
cõmunio quoq; ↄſoꝛtij cõiugalis iterdũ etiã honeſta cauſa in
teruenientẽ diuellit:fratrum dirimit caritatẽ ↄtentioſa diuiſio.
Monachi ſoli ꝑpetue cõiunctionis retinẽt vnitatẽ:atq; indi/
ſcrete poſſident vniuerſa:q oĩa ſua eẽ q̃ fratrũ: oĩa fratrũ cre/
dũt eſſe q̃ ſua ſunt.Si ergo iſtis dilectiõis qbus carnalis copula
tur affectio dilectiõis noſtre grã ↄferat : pꝛofecto centuplo hec
dulcioꝛ atq; ſublimioꝛ eſt.Recipit ſane etiã de cõtinentia cõ
iugali maioꝛ cẽtuplo ſuauitas:ab illa q̃ eis inuicẽ ꝑ cõmixtio
nẽ ſeruũ ꝑhebat.Pꝛo leticia quoq; illa quã in vnius agri ac
domus poſſeſſione quis habuit:cẽtuplo maioꝛe diuitiaꝝ gau
dio ꝑfruet:qui ĩ adoptionẽ trãſiens filioꝝ dei:vniuerſa q̃ eter/
ni ſunt patris vt pꝛopꝛia poſſidebit:⁊ affectu atq; virtute ad
imitationẽ veri illius filij ꝓclamabit.Oĩa q̃ habet pater mea Joan.16.
ſunt:nec iã cũ vlla penali diſtẽtionis ac ſollicitudinis cura:ſed
ſecurus ac letus velut in pꝛopꝛijs vbiq; ſuccedit:audiens quo/
tidie ſibimet ab apoſtolo ꝑdicari. Oĩa.n.veſtra ſunt ſiue mũ j.Coꝛ.3.
dus:ſiue ꝑſentia:ſiue futura.⁊ a Salomõe. Fidelis viri totus
mũdus diuitiaꝝ ẽ.Habes ergo iſtã cẽtupli retributionẽ:ĩ ma/
gnitudine meriti:⁊ ĩ diſcretione tã icõparabilis qualitatis ex/
ꝑſſaꝫ.Neq;.n.ſi pꝛo eris aut ferri:aut villoꝛis cuiuſq̃ʒ metalli
certe pondere:tantũdẽ ponderis:ſed auri q̃ſpiã reddidiſſet:nõ

etiã amplius q̃ cẽtuplũ reſtituiſſe videref:ita cũ pro contẽptu
voluptatũ atq̃ affectuũ terrenoꝝ:ſpiritale gaudiũ ⁊ preciosiſſi
me caritatis iocũditas rependaf:etiã ſi ipſe ſit numerus:cẽtuplo
tñ hec maior atq̃ pclarior eſt. Et vt hoc euidentius crebra re
petitione reddaf: vxorẽ antea i paſſione fragilis deſiderij poſ/
ſidebã:hãc eãdẽ in honore ſanctificatiõis ⁊ vera xpi dilectiõe
poſſideo.Una eſt mulier:ſed cẽtuplũ,creuit meritũ caritatis.
Si aũt ⁊ p ire ⁊ furoris pturbatione:iugẽ animi lenitatẽ pro
ſolitudinis ac diſtẽtionis angore:ſecuritatis quietem:pro infru
ctuoſa ſeculi huius penaliq̃ triſticia:ſalutaris triſtitie fructuз
p vanitate leticie tẽporalis:gaudij ſpiritalis appẽderis vber/
tatem:retributiouẽ in hoꝝ affectuũ cõmutatione cẽtuplã per/
uidebis.Et ſi vniuſcuiuſq̃ vitij breui ac lubrice voluptati con
trariũ virtuta merita conferanf:centuplũ eſſe meliora multi/
plicata iocũditas approbabit.Cẽtenarius.n.numerus de ſini
ſtra transferf in dexterã:⁊ licet eandẽ in ſupputatione digito
rũ figurã tenere videatur:nimiũ tamen quantitatis magnitu
dine ſupereſcit.Fiet enim vt qui hedi formã gerere videbamur
in leua:ouis meritũ trãſlati ꝯſequamur ad dexterã. Nunc ad
quãtitatem eaꝝ rerũ quos pro ꝯtemptu mundialiũ cõmodoꝝ
nobis i hoc ſeculo xps reſtituit:trãſeamus:precipue ſm euãge
Marci.x. liũ Marci ita dicentis. Nemo eſt qui reliquit domũ:aut fra/
tres:aut ſorores:aut matrem:aut filios:aut agros propter me
⁊ propter euãgeliũ:qui nõ accipiet centies tm̃ nũc in tempore
hoc:domos:fratres ⁊ ſorores:⁊ matres ⁊ filios:⁊ agros cum
pſecutionibus:⁊ i ſeculo futuro vitã eternã.Centuplã nãq̃ fra
trũ parẽtũ ve recipiet quãtitatẽ:quiſquis patris vnius vel ma
tris ſeu filij p xpi nomine caritate ꝯtempta:in omniũ qui xpo
deſeruiunt d lectionẽ ſinceriſſimã trãſit: pro vno.ſ.tot inueniẽs
prẽs fratreſq̃ ferventiore ac pſtãtiore ſibi affectione deuinctos.
Multiplicata etiã domoꝝ atq̃ agroꝝ poſſeſſione ditabitur:
quiſqз vna domo pro xpi dilectione reiecta:innumera mona/
ſterioꝝ habitacula tanq̃ propria poſſidebit:inquacũq̃ orbis
parte velut in ſuas domus iure ſuccedẽs.Quõ.n.nõ centuplũ:⁊
ſic dñi noſtri ſentẽtie ſupadijci aliquid fas eſt:pluſq̃ centuplũ
recipit:qui decẽ vel viginti ſeruoꝝ miniſteria infida ⁊ coacti/
cia derelinquẽs:tot ingenuoꝝ ac nobiliũ ſpontaneo fulcif ob/
ſequio? Qđ ita eẽ etiã veſtris experimentis probare potuiſtis:
qui ſingulis patribus matribuſq̃ ac domibus derelictis;quãs

libet mūdi partē fueritis ingreſſi:patres matres fratreſq̨ innumeros:domos quoq̨ ⁊ agros ſeruoſq̨ fideliſſimos: abſq̨ vllo ſollicitudinis laboꝛe conquirtis:qui vos vt pꝛopꝛios dños ſummis ſuſcipiunt amplectūtur fouent venerant̄ officijs. Sed hoc iaq̨ ſancti miniſterio merito ac fiducialiter perfruētur:q pꝛius in ſeruitutē fraternitatis ſemetipſos ſueq̨ oīa voluntaria deuotione ſubdiderunt. Recipient enim ſm ſententiā dñi libere:id quod ipſi alijs dependerunt. Quiſquis aūt hec humilitate ſincera cōſoꝛtibus ſuis ante nō detulerit:quomodo deferri ſibi ab alijs patiēter admittit:cuꝫ grauari ſe coꝝ obſequijs intelligat potius q̄ fouerī:qui accipere mauult fratrum q̄ deferre famulatum? Hec tamen omnia non cū remiſſa ſecuritate:nec cum inerti oblectatione percipiet:ſed ſm verbū dñi cuꝫ perſecutionibus:id eſt cū pꝛeſſuris ſeculi huius:ac ſummis angoꝛibus paſſionum:q2 ſicut ille ſapiētiſſimus cōteſtatur. Qui ſuauis ⁊ ſine doloꝛe eſt:in egeſtate erit. Regnum etenim celoꝝ non deſides:non remiſſi:non delicati:nō teneri:ſed violenti diripiunt. Qui ergo hi violenti ſunt. Nempe illi qui nō alijs ſed volūtatibus ſuis pꝛeclarā inferunt violentiā:qui direptioē laudabili omni ſe pꝛeſentiū rerū volūtate fraudātes:voce dominica egregij direptoꝛes pꝛonūciant̄ ⁊ per huiuſcemodi rapinā regnū celoꝛum violenter inuadunt. Regnū enim celoꝛum:ſm ſententiā domini:vim patitur: ⁊ violenti diripiunt illud. Iſti pꝛofecto ſunt laudabiles violēti:qui vim faciūt perditioni ſue. Homo enim:vt ſcriptum eſt:in doloꝛibus laboꝛat ſibi: ⁊ vim facit perditioni ſue. Perditio noſtra eſt oblectatio vite pꝛeſentis:⁊ vt expꝛeſſius dicā:executio deſiderioꝝ voluntatūq̨ noſtrarum:quas ſi quis ab anima ſua ſubtraxerit ac moꝛtificauerit:gloꝛioſam pꝛofecto ⁊ vtilē perditioni ſue vim facit:abnegans dūtaxat ei iocūdiſſimas volūtates:quas per pꝛophetaꝫ ſermo diuinus frequēter incuſat:dicens. Quia in diebus ieiunij veſtri inuenitur voluntas veſtra. Et iterū. Si auerteris a ſabbato pedē tuū:facere volūtatē tuā in die ſancto meo:⁊ gloꝛificaueris eū dū nō facis vias tuas:⁊ non inuenitur volūtas tua vt loquaris ſermonē. Cui etiam quāta beatitudo pꝛomittat̄:cōfeſtim pꝛopheta ſubiungit. Tunc inquiens delectaberis ſup dñm:⁊ ſuſtollā te ſuper altitudinē terre:⁊ cibabo te hereditate Jacob patris tui:os.n.dñi locutū eſt. Et idcirco dñs noſter atq̨ ſaluatoꝛ vt nobis amputādaꝝ volūtatū noſtraꝝ foꝛ

Pꝛou. 12.

Matt. 11.

Eſa. 58.

Joan.6. mam traderet. Non veni inquit facere volūtatem meam:ſed
Mat.26. voluntatem eius qui miſit me. Et iterū. Nō ſicut ergo volo:
ſed ſicut tu. Quā virtutem illi ſpecialiter exercent:qui in ceno/
biis cōmorantes:ſenioris reguntur imperio:qui nihil omnino
arbitrio ſuo agūt:ſed volūtas eoꝝ ex volūtate pendet abbatis.
Poſtremo vt iam diſputationis huius ſermo claudat: nōne
obſecro etiam in hoc centuplā gratiā euidentiſſime qui fideli/
ter xp̄o deſeruiūt cōſequūtur:dum pro nomine eius a ſummis
principibus honorātur:ac licet ipſi humanā gloriā non requi
rant:venerabiles tamen etiam in perſecutionū anguſtijs iudi
cibus cūctis ac poteſtatibus fiunt:quoꝝ vilitas etiā mediocri
bus forſitan deſpicabilis eſſe potuiſſet/vel pro obſcuritate na/
taliū/vel pro cōditione ſeruili:ſi in ſeculari conuerſatione mā/
ſiſſent? Pro xp̄i autē militia nemo ſtatus calūniā cōmouere:
nemo obſcuritatē generis audebit opponere:quin potius illis
ipſis viliſſime cōditionis opprobrijs quibus cōfundi ⁊ dehone
ſtari ceteri ſolēt xp̄i famuli glorioſius nobilitātur. Quod eui/
dentius in abbate Joāne:qui in illa heremo que lyco oppido
adiacet cōmoraꝫ:poſſumus approbare. Qui per obſcuris ma
ioribus natus:ita pro xp̄i nomine vniuerſo pene humano ge/
neri admirabilis factus eſt:vt eum ipſi quoqꝫ rerū preſentiū
domini:qui mundi huius atqꝫ imperij gubernacula retinen/
tes:etiā potētibus cūctis regibuſqꝫ terrori ſunt:velut dominū
venerētur:⁊ oracula eius de tam longinquis regionibus expe
tentes:imperij ſui apicē ⁊ ſtatum ſalutis:belloꝝqꝫ prouentus
illius orationibus meritiſqꝫ cōmittāt. Tali beatus Abraā de
illuſionis noſtre vel origine vel medela diſputatione diſſeruit:
atqꝫ oculis quodāmodo noſtris cogitationū quas diabolus
auctor ingeſſerat:propalauit inſidias:noſqꝫ ad deſideriū vere
mortificationis accendit:quo etiā multos licet incōpte hec oīa
ſermone digeſta ſint:credimus inflāmandos. Nā licet ſūmoꝝ
patrū flagrātiſſimos ſenſus tepida eloquij noſtri fauilla cōte/
xerit:plurimoꝝ tñ algorē:qui remotis verboꝝ cineribus viua
citatem latentium ſenſuum ſuſcitare voluerint:calefaciendum
Luce.12. putamus. Sed ad vos o ſancti fratres:non vtiqꝫ hunc ignē
quem dominus venit mittere in terram:⁊ quē nimiū ardere
deſiderat:ita ſpiritu preſumptionis elatus emiſi:vt quaſi ferue
tiſſimum propoſitum veſtrum caloris huius adiectione ſuccē/
derem; ſed vt vobis maior apud filios eſſet auctoritas; ſi id

quod ipſi non moꝛtuo verboꝛum ſono:ſed viuo doctis exem/ploꝛ:etiam ſummoꝛũ atq; antiquiſſimoꝛũ patrum pꝛecepta cõfirment. Supereſt vt me periculoſiſſima hactenus tempeſtate iactatum nunc ad tutiſſimum ſilentij poꝛtum : ſpiritalis oꝛa/tionũ veſtrarum aura comitetur.

¶ Collatio abbatis Abꝛae de moꝛtificatione finit.

¶ Explicĩunt vigintiquattuoꝛ Collationes ſanctoꝝ pa/trũ cõſcripte ab Joãne Eremita qui ꝛ Caſſianus dicit. Impꝛeſſe Bononie per Benedictum Hectoꝛis bibliopolã bononiẽſem. Anno dñi.15ꝛ1.die.23. Martij.

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITT. EMANUELE

4-3-5